APOPHTHEGMATUM EX OPTIMIS VTRIVSQVE LINGVÆ SCRIPTORIBVS QVVM PRISCIS, Tum recentioribus.

Parabolarum item seu similitudinum,

Loci communes per CONRADVM Lycosthenem Rubeaquensem collecti.

Denuò aucti, ad trium exemplarium collationem accuratè recogniti, & in ordinem alphabeticum digesti.

LONDINI.

Sumptibus Herculis François.

1579.

CANDIDO LECTORI.

EN habes in hoc volumine, amice Lector, clarissimorũ Philosophorũ, Oratorum, Imperatorũ, Regum, Principum, Ducum, sanctorum Patrum, Pontificum, priuatorúmque hominum, selectissima, non tantùm ex vtriusque linguæ scriptoribus veteribus, sed neotericis etiam cxxx. numero authoribus, Apophthegmata, siue insignia de rebus diuersis, quæ in communi hominum vita agitantur, Responsa: tam aptè atque concinne in Locorum communium ordines (additis vbique authorum testimoniis) disposita, vt siue publicè, siue priuatim dicturus, instructissimum Promptuarium habeas, ex quo exornandę atque amplificandæ orationis materiam, atque ipsos quasi neruos depromas.

Opus sane non tantùm in Ecclesia concionatoribus, atque declamatoribus in scholis, sed omnibus etiam bonarum atque honestissimarum artium amatoribus, propter ciuilis etiã vitæ vsum, non minus vtile quàm necessarium, iam primum in lucem editum. Nunc primum etiã vt tibi gratificaremur, absolutúmque opus haberes, ex optimis authoribus Similitudines olim ab Erasmo collectas, & in locos communes à Lycosthene redactas, apophthegmatum collectaneis subiunximus. His fruere & vale.

THOMAS NAOGEORgus Lectoribus.

Dicta olim veterũ mixtim collegit ERASMVS
Vnde ingens studiis prodiit vtilitas.
Olim ea CONRADVS nidis communibus apte
Disposuit, curis auxit & illa suis:
Vnde lucrum maius facies studiosa iuuentus,
Quòd certo inuenies condita quęque loco.
Scilicet vt prodest apte digesta supellex,
Quum citius quicquid flagitat vsus adest:
Sic habet in studiis, quum facta argutaque dicta
In classes retines quæque redacta suas.
Ergo LYCOSTENEI dignas persoluito grates
Cuius ita assidua rite iuuaris ope.

CATALOGVS AVTORVM, EX QVORVM LVCVBRATIONIBVS Apophthegmata à Conrado Lycosthene deprompta sunt.

GRAECI.

Abdias Babyloniae Episco.
Aelianus Sophista.
Antonius monachus.
Appianus Alexãdrin⁹.
Aristo.
Aristoteles Stagirita.
Arrianus Nicome.
Athenaeus.
Callistratus.
Cor. Celsus.
Diodorus Siculus.
Diogenes Babylonius.
Diogenes Laërtius.
Diogenes Sinopensis.
Diogenianus.
Dion Cassius Cocceius.
Dion Nicaeus.
Dion Prusaeus.
Dionysius Halycar.
Epictetus.
Epiphanius Episcop. Constantiensis in Cypro.
Euagrius monachus.
Eusebius Pamphili.
Flauius Iosephus.
Herodianus.
Herod. Halicarnas.
Lucianus Samosatensis.
Maximus Monachus.
Musonius Tyrrhenus.
Micephorus Callistus.
Xanthopulus.
Phauorinus Arelatẽsis.
Philo Iudaeus.
Philostratus.
Plutarch. Chaeroneus.
Polybius Megalopolitan.
Polyenus Macedo.
Procopius.
Socrates Cõstãtinopolita.
Sozomenus.
Io. Stobaeus.
Theodoretus Cyri episcop⁹
Xenophon Athenien.
Xiphilinus abbreuiator Dionis Nicaei.
Zezes de varia historia.

LATINI

Aelius Lamppidius.
Aelius Spartianus.
Aemilius Probus.
Ammianus Marcellinus.
Antonius Florent.

L. Apuleius Afer.
Aurelianus.
D. Aurelius Augustinus.
Aurecius Victor.
M. T. Cicero.
Columella.
Q. Curtius.
Eutrapius presbiter.
Fabius Quintilianus.
Flauius Vopiscus.
L. Florus.
I. Frontinus.
A. Gellius.
D. Hieronymus. Anna-
Iulius Capitolinus. les.
Iustinus, Trogi Pompeij abbreuiator,
T. Liuius Patauinus.
Lucius Annaeus Seneca.
Macrobius.
Aurelius Theodosius.
Paulus Diaconus.
Plinius iunior.
Plinius senior.
Suetonius Tranquillus.
Sulpitius Seuerus.
Trebellius Pollio.
Valerius Maximus.
Sex. Victor Vticensis episcopus.
Vitruuius.
Vulcatius Gallican.

RECENTIORES.

Aeneas Syluius.
Albertus Crantzius.
Alexander Neapoli.
Angelus Solitianus.
Anglorum.
Bauarorum,
Frandrensium,
Gallorum,
Germanorum,
Heluetiorum,
Hispanorum,
Lubetensium,
Monasterij Hisfeldēsis.
S. Galli in Heluetiis,
Polonorum,
Savorum,
Scotorum,
Vltraiectinorum,
Vngarorum,
Antonius Bonfinius.
Antonius Constantius Fanensis.
Antonius Panormita.
Baleus de scriptoribus Anglicis.
Baptista Egnatius.
Bartholomaeus Facius.
Io. Bocatius.
Phil. Beroaldus.
Fla. Blondus.

Brusonius Contursinus.
Cælius Rhodiginus.
Coccius Sabellicus.
Conradus à Liechtenauu: quem hactenus ob nomen incognitum, Abbatem Vrspergẽsem appellarunt.
Cornelius Agrippa.
Erasmus Roterodamus.
Franciscus Patricius Senensis.
Franciscns Petrarcha.
Franciscus Tarapha.
Fulgosus Genuensis, quem alij Fregosium etiam vocant.
Gaguinus Gallus.
Georgius Lilius Britãnus.
Guido Bituricensis.
Hadrianus Barlandus.
Hermolaus Barbarus.
Iacobus Spiegelius.
Ioannes Aventinus.
Ioannes Cuspinianus.
Ioannes Magnus Gothus Archiepiscopus Vspalensis.
Ioannes Stella sacerdos Venetus.
Iordanes de origine Gothorum.
Iouianus Pontanus.
Lambertus Schafnaburgensis monachus.
Marulus Spalatensis.
Olaus Magnus Gothus.
Otho Frisingẽsis episcop.
Paulus Iouius Nucerinus episcopus.
Petrus de Natalibus episcopus Equilinus.
Pius Pontifex.
Platina.
Pogius Florentinus.
Polydorus Vergilius.
Pomponius Lætus.
Raphael Volaterranus.
Rauisius textor Niuertensis.
Ritius Neapolitanus.
Rodolphus Agricola.
Saxo Grammaticus.
Sebestianus Munsterus.
Sigismundus ab Herberstein Liber Baro.
Io. Stumpfius.
Trithemius abbas.
Vincentius Bellouacensis.
Vunefridus Anglus.

Similitudines ex Aristotele, Plutarcho, Seneca, Plinio & nonnullis aliis collectæ sunt.

TITVLORVM SIVE LOCORVM COMMVNIVM.

INDEX.

A

L.

Q.

R.

S.

SIMILITVDINVM SEV PARABOLARVM LOCI COMMVnes ordine Alphabetico Digesti.

INDEX.

FINIS.

APOPHTHEGMATVM LOCI COMMVNES,

Conrado Lycosthene collectore.

De abstinentia.

Socratis dictum.

OCRATES eum qui virtutem, tanquam patriam, intueri desiderabat, admonebat, vt abstinentissimam vitam agens, voluptates omnes, veluti Sirenes, fugeret. Stobæus ser. 3.

Eiusdē. Socrates consulebat iis qui conuiuātes cupiditates frenare non poterāt, vt abstinerent ab illis quæ persuaderent, vt famescendo comederent, neque sitiendo biberēt. Hæc enim esse aiebat, quæ vētribus, capitibus, atque animis noceāt. Xenophō, de dictis & factis Socratis. Stob. ser. 15.

Biantis. Bias Prieneus beatum quidem eum esse dicebat, qui & diues esset, & cupitis potiretur. Sed eum qui nihil concupisceret, lōgè beatiorē fore. Maximus. ser. 3. de Castitate.

Aristidis. Aristides Milesius philosophus, quum Græcis tributa indixisset, tanto pauperior rediit, quantum absumpserat in peregrinatione. Atqui in tali genere functionis solent alij messem opimam metere. Eo magis ille cauit, ne quid suspicionis eiusmodi cōflaret sibi, proinde suis impendiis rem gessit Plut. in Græc. apoph.

Eiusdē. Quum Themistocles irrideret Aristidis consilium, hoc agentis vt census esset in tuto, dicens eam laudem non esse viri sed scrinij tutò seruātis aurū: deinde summam boni

ducis laudem definiret, scire ac præscire hostium consilia: Et istuc, inquit, ô Themistocles faciendum est: sed in primis oportet habere manus abstinentes, atque hæc egregij ducis præcipua laus est. Hoc sermone taxauit Themistoclis rapacitatem, & ostendit à publico bono abstinendum esse omnibus. Plutarch. in vita Aristidis.

Anacharsis. Anacharsis philosophi statuis atque imaginibus inscribebatur, γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν, id est, linguæ, vētri, pudēdis temperādum. Quod maximorum malorū causa sit lingua effrenis, & luxu nil turpius, libido pecudem ex homine reddat, Laërt. lib. 1 cap. 9.

Zenonis. Zeno Cittiensis ne per morbum quidem cibo magis delicioso fruendum opinatus est. Igitur medico colūbinum pullum consulente, ipse consilij impatiens, non secus quam Manem, si ægrotaret, curari se iussit. Nimirum volebat, non se mollius tractandum, quam ægrum aliquē seruum. Si enim absque preciosis alimentis recuperare sanitatem serui possunt, quid idem nobis futurum prohiberet? Sanè indignum est, virum bonum vllo se seruo molliorem præstare. Musonius, in lib. de Alimentis. Stobæus sermone 13.

Democ. Democritus dicere solebat: Fortis est, non tantùm hostium, sed & voluptatum victor. Stobæus ser. 15.

Eiusdē. Democritus dicebat: Quemadmodum vnctio nō quæ suauis est, aut longa, bona est, sed quæ sanat: sic cibus, nō qui suauis, aut multus, bonus est, sed qui valetudinem tuetur. Maxim. monach. ser. 27.

Eiusdē. Idem dicebat, in capiendo cibo omnem celeritatem abesse oportere: hoc enim caninum est, bestiámque magis quàm hominem decet. Max. ser. 27.

Epicuri. Epicurus, cùm quæreretur, qua quis arte ditesceret: Non si præsentibus adiecerit, respondit, sed vsum ac necessitatem sibi persuasam circunciderit. Stob. ser. 15.

Demost. Demosthenes dicebat, hoc est perpetuum sapientis institutum, vt rationem cupiditatum dominam constituat. Stobæus ser. 15.

Cyri regis. Cyrus Persarum rex dicere solebat: Hi qui repentinis abstinēt voluptatibus, non id agunt vt lætentur nunquā, sed vt per hanc incōtinētiam multo maiore in posterum tempus lætitia afficiantur, Brusonius libro primo. cap. 9.

Alexander Macedo ob aquarum defectum in itinere siti laborabat: ei igitur cum fortè oblata esset galea aqua plena, vbi galeam in manus accepit circunspiciens quos circa se habebat equites demisso capite & fixis in potum oculis, ingustatam reddidit aquam probatisque viris dixit: Si solus bibero, hos mœror instigabit, Bruso. libro 1. capite. nono.

Alexandri Maced.

Cato senior quamuis complures vrbes cœpisset, nihilominus tamen dicebat, hisce diebus quos in castris fuisset, nihilo plus accepisse, quàm quæ ex hostium agris comedisset ac bibisset. Plutarchus.

Catonis.

Cato senior: Neque, inquit, mihi ædificatio, neque vas neque vestimentum vllum in manu pretiosum, neque pretiosus seruus, neque ancilla. Si quid est quo vtar, vtar si non est ego sum, quo cuique per me vti atque frui licet. Brusonius lib. 1. cap. 9.

Eiusdẽ.

Paulus Æmylius, insignis Ro. ex pecuniarum infinita vi, reperta in castris hostium, ipse quidẽ nihil sibi sumpsit: Tuberoni tamen genero phialam pondere quinque drachmarum, fortiter gestæ rei præmium dedit. Atque hoc primum, aiunt argenteum vasculum in Æliorum domum fuisse ingressum. Meminit huius Plinius lib. 33. capite. 11. Quanquam ait fuisse duo pocula: nec Tuberonem nominat, sed Caium Ælium. Vide Plutarch. in Ro. apoph. 25.

Pauli Aemylii.

Iulianus Imperator eunuchos, coquos, tonsores, eiecit è palatio. Rogatus quam ob causam: negauit sibi esse opus eunuchis cùm vxor decessisset: nec opus esse coquis, quòd simplicissimis cibis vesceretur. De tonsoribus dixit, vnum multis sufficere. Eras. lib. 8. apoph.

Iuliani Imperat.

Alexãder Seuerus imp. cursore nunquam vtebatur, nisi seruo suo, dicens: Ingenuum currere nisi in sacro certamine nõ debere. Cocos item, piscatores, fullones, & balneatores non habuit nisi seruos suos: nolens quenquam ingenuum sordidis ministerijs dehonestare. Ælius Lampridius.

Alexãdri Imp.

Rodolphus imp. cùm in bello, quod contra Ottacarũ Bohemiæ regem gessit, potu laboraret cum toto exercitu, ferunt rustico (qui messoribus potum ferret) ablatam hydriam sicera plenam, atque imperatori oblatam.

Ropolphi. Imperat.

Quam cùm ille vidisset reddite, inquit, homini vasculum suum: nam ego exercitui, non mihi sitiebam. Sícque sua abstinẽtia partim exercitũ eo potu recefocillauit, partim ad sitis patiẽtiã inuitauit suo exẽplo. Æneas Syluius lib. 3. commentariorum in res gestas Alphonsi.

Alphõsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, cum fugato Iacobi Caudolæ exercitu, sine tentoriis ac commeatu (siquidem ex insperato aduenerat) pernoctare sub dio cogeretur, & Ioãnes Eserniranus Alphonsi studiosus raphanum vnum, in tam magna militum inopia, & panem vnum cum dimidio caseoli Balearici, regi misisset, recusauit: Non decere, inquiens, imperatorem ieiuno exercitu mandere. Panormita. lib 3. de rebus gestis Alphonsi.

Vasconis.

Pyrrhiniculus Vasco peregrèiter faciens. quum ad meritoriam tabernam venisset, & apposita esset cœna omni ex parte olitoria, cùm vino dilutissimo, omniáque administraretur quàm præcissimè, finita cœna iussit ad se vocari medicum, ad mercedem capiendam. Igitur caupo cùm respondisset: Ecquid malum, in viculo maximè agresti medicũ requiris? Ibi ille: Nũ ô bone, teipsum ignoras? quo sit igitur merces operæ suæ par medici pretiũ accipe, non cauponis. Sensit autem, frugalitatem sobrietatémque optimam hominis esse medicinam. Adrianus Balandus.

Huc refer titulos Castitatis, Continentiæ, Frugalitatis & Temperantiæ.

De abusu rerum pernicioso.

Aristippi.

ARistippus philosophus doctis. delectatus aliquando insigni vnguento: Malè sit, inquit, malis cinedis, qui rem tam bellam infamarunt: sentiens, multa per se bona, reiici culpa vtentium malè. Laërt. libro. 2.

Theodori Ath.

Theodorus Atheniensis cognomẽto ἄθεος, obiicentibus quod doctrina ipsius multi redderentur deteriores: respondit, id aliorum vitio accidere, qui doctrinam ipsius sinistra exciperent, quum ipse dextra porrigeret. Hoc hominum genere hisce temporibus plenus est mundus, quibus nihil tã circunspectè dici potest, quod non deprauet ad calumniam. Refert Plutarchus in libello de Animi trãquilitate.

Diogenis.

Diogenes aliquando Platoni occurrit, caricas edens,

eíque offerens dixit: Licet participem esse, quum acceptas edisset. Participem esse dixi, inquit, non deuorare μετασχεῖν εἶπον οὐ καταφαγεῖν. Hic iocus ad rem seriam potest accommodari videlicet in eos, qui principis, præceptoris, aut parentum permissa abutuntur ad inconcessa. Veluti si quis admonitus, non esse inutile degustare dialecticam, totam vitam ei impendat studio. Dictum ita refertur à Laërtio, vt dubites vter alteri obtulerit caricas. Laërt. lib. 6.

Epicteti.

Epictetus Stoicus philosophus, conspiciens quendam impuris moribus audacem, confidenti lingua, improbo tamen studio philosophiæ disciplinas contrectare, inclamabat deûm atque hominum fidem, his verbis increpãs hominem: O homo, vide quò mittas, num purgatum sit vas. Nam si ad arrogantiam ista immiseris, interierint, in vrinam aut in acetum vertẽtur, aut si quid his deterius. Sensit, eruditionem esse perniciosam, si in animum inciderit prauis affectibus corruptum: & quò quæque disciplina sanctior, hoc fit perniciosior, si cõtigerit improbo. Velut bono theologo nihil melius., malo nihil pestilentius. Eras. libro apoph. ex Gelij libro 17. cap. 19.

Promethei.

Prometheus, vir prudentissi. quum ignem è cœlis in terras deportasset, eúmque primum visum Satyrus complecti vellet, & exosculari: Heus, inquit ni caues hirce, profecto dolebit tibi mentum. Admonens, etiam quæ natura pulcherrima sunt maximéque non necessaria, tamen fieri perniciosa, nisi rectè vtaris. Erasmus, 8, proph.

De accusatione.

Demosthenis.

DEmosthenes iussus ab Atheniensibus, vt quendam accusaret, recusauit: sed facta in eũ populi reclamatione, surrexit, ac dixit: Vos me, viri Athenienses, consultorem habebitis etiam inuiti: calumniatorem verò, ne si velitis quidem, Bruson. lib. 1. cap. 16.

Ciceronis.

M. T. Cicero, parens ille eloquentiæ. in Cælium melius differentem ac accusantem, quàm defendentem crimina, vrbanissimè bonam dextram, malam verò Cælium sinistram habere dicebat. Bruson. lib. 1. cap. 16.

Crassi.

M. Crassus cum leui de causa nunc accusator, nunc patronus in vna eadémque causa esset, Sicinius homo

mordacissimus interrogatus, cur Crassum non ob id reprehenderet? Non facio, inquit, quandoquidem fœnum in cornu habet. Bruson. libro 1. capite 16.

De admonitione.

Thaletis

THaletis Milesius rogatus, quid esset facile? Alterum, ait, admonere. Omnes, cum valemus, recta consilia ægrotis damus. Interpres perperam vertit, alio moneri, quum sit, ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι hoc est, alteri dare consiliũ, quis enim est tam stupidus, qui non admoneat alium? sed sibi pauci consulunt. Eras. lib. 7. apoph. ex Laër.. 1.

Zenonis.

Zeno Cittius philosophus, quodam in conuiuio immoderatius vorante obsonia neque quicquam alijs reliquũ faciente piscem ingentem, qui apponebatur, è patina sustulit, quasi solus illum deuoraturus. Quum alter intuẽs Zenonem, significaret se mirari impudentiam: Quid, inquit, putas conuictoribus tuis acidere quotidie, si meam opsophagiam ferre non potes? Laët. lib. 7. cap. 1.

Eiusdẽ.

Quidam in conuiuio accumbens Zenoni, eum qui sub ipso sedebat pulsabat pede. Zeno autem vicissim pulsabat illius genua, & ad ipsum conuersus: Quid (inquit) putas hunc pati qui infra te accumbit? Ita multi offenduntur quamuis leui incommodo, quum alios ipsi maioribus afficiant, nec sentiant. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Anonymi.

Lacon quidam, cum à quodam audiuisset, Athenarum vrbem Græciæ fulcimentnm esse: Mox, ait totam Græciam ruiturã si tali fultura niteretur Admonuit sic, vt ab omni luxu abstinerent, & tales essent, quales dicerentur. Plut. in apoph.

Diogen.

Quidam in publico gestans longam trabem, per imprudentiam percusserat Diogenem, móxque ex more dixit, Caue. At Diogenes: Nũquit, me vis iterum ꝑcutere? Alij sic narrant: Dicenti, caue baculũ impegit in caput: & post ictum adiecit, Caue: par pari referens nam ante læsionem dicendum erat, Caue. Laërt. lib. 6.

Leonis.

Quum Philippus adornaret bellum aduersus Byzantios, Leo adijt illum, percontans hunc in modum: Quid, inquit: accidit tibi Philippe, vt bellum instituas? Vt inquit, tua patria, ciuitatum pulcherrima, huc adducatur, vt intelligat se à me diligi, eóq; ad fores amasiorũ meorũ

venio. Ad hæc Leo: At qui redamari cupiunt, haud quaquam cum gladijs venire ſolent ad fores amaſiorum. Amantes enim non egent bellicis inſtrumentis, ſed ciuilibus. Hoc dicto in diuerſum flexo regis animo, patriam ſuam liberauit. Ita Philoſtrat.

Neronis. Nero Romanorum Cæſar notatus eſt & à Dato Atellanarum hiſtrione, qui recitans canticum quoddam. ὑγίαινε πάτερ, ὑγίαινε μῆτερ, ita demonſtrauit, vt bibentem natantémque faceret, exitium C. Claudij & Agrippinæ ſignificans. Nam Nero. C. Claudium veneno ſuſtulit. Agrippinam naufragio. Et in clauſula cantici, recitãs, Orcus vobis ducit pedes, geſtu ſenatum notauit hiſtrio: ſubindicans, à Nerone imminere perniciem. Sueton.

Huc refer ea quæ ſunt ſub Tit. de Caſtigatione.

De adulatione & aſſentatione.

Pythagoræ. PYthagoras potius gaudendum redarguentibus, quã aſſẽtantibus dicebat, quos etiam hoſtibus deteriores iudicabat. Stob. ſerm. 12.

Ariſtidis. Ariſtides dicere ſolebat: ita eſt ingenium hominum, vt facilè admittant eos qui ſciunt obſequi ac inſeruire ſtudijs cuiuſque, Hi enim ſoli iam benigni, ac verè viri æſtimantur. At contrà videre eſt, quàm rigidi putentur, qui ab omni aſſentandi ſtudio alieni, modeſtiam inducere moliuntur, Stobæus.

Ariſtippi. Ariſtippus cùm malè audiſſet à Diogene, quòd Dionyſium coleret: Si Diogenes, inquit, ſciret vti regibus, non veſceretur crudis in dies oleribus. Idem.

Antiſthenis. Antiſthenes ſatius eſſe dicebat, incidere in coruos, quàm in paraſitos. Hi enim viuentis animum corrumpunt: illi ſolùm mortui corpus. Stob. ſer 12. Laërt. lib. 6. cap. 1. Bruſ. lib. 1. cap. 7. Hoc alij Diogeni adſcribunt.

Eiuſdem Idem aiebat, vt meretrices bona omnia præter mentem & prudentiam ſuam amatoribus imprecantur, eodem modo adulatores iis quibus cũ agunt. Stob. ſer. 12.

Democriti. Democritus dicere ſolebat rectè quidem facta laudare, honeſtum eſſe: mala verò laudibus vehere, adulterini eſſe animi, & impoſtoris. Stob. ſerm. 12.

Cratetis. Crates Thebanus paraſitos συγκαταπανόσφαγυς ap-

pellabat (quasi quis Latinè conuepulones dixerit) quòd omnium dictis facilè inter epulas annuãt. Stob. serm. 12.

Eiusdẽ. Idem ad opulentum adolescentem, quem parasitorum comitabatur turba: Adolescens, ait, miseret me tuæ solitudinis. Stob. serm. 12.

Eiusdẽ. Idem, eos qui cum adulatoribus viuerent, aiebat esse desertos, non aliter quàm vituli sunt inter lupos. Neque enim illos adesse quos oportet: neque cum iis qui adsunt habere societatẽ, quũ sint insidiatores. Laërt. lib. 6. cap. 5.

Biantis. Colax Bianti stupido sic adulatus est: Plus bibisti quàm rex Alexander. Quod in Alexandro turpissimum erat, illi laudi tribuit. Neque enim statim laude dignum est, quod fit à principibus. Eras. lib. 8. Apophthegm.

Bionis. Bion eos qui auscultarènt adulatoribus, dicebat esse similes amphoris, quæ aurib⁹ circumagũtur. Eras. 8. Apoph.

Eiusdẽ. Bion interrogatus, quod esset animal omnium maximè noxium? Si de feris, inquit, percunctaris, tyrannus: si de mitibus, adulator, Laërt. lib. 1. cap. 6.

Diogenis. Diogenes Cynicus, Oratores qui in summo pretio apud Athenienses habebantur, vocabat turbæ ministros: quòd ad gratiam loqui cogerentur, ac seruiliter adulari stolidæ multitudini. Laërt. lib. 6.

Eiusdẽ. Idem Orationem blandam, non ex animo proficiscentem, sed ad gratiam compositam, vocare solebat melleũ laqueum, quòd blandè amplectens, hominem iugulet. Laërt. lib. 6.

Eiusdẽ. Idem aiebat, in assentatione, veluti sepulchro aut statua quapiam, nomen solum amicitiæ inscriptum esse. Stob. ser. 1.

Eiusdẽ. Interrogatus Diogenes, quænam bestia morsum haberet omnium nocentissimum, respondit, Si de feris interrogas, est obtrectator: si de mansuetis, est adulator. Nam obtrectator quidem præ se fert odium, adulator autem sub amici persona multo lædit grauius. Laërt. lib. 9. Sto. & Brus. lib. 1.

Eiusdẽ. Græci, si cui deprecantur exitium, iubent adire ad coruos ἐς κόρακας. At Diogenes dicere solebat, multis periculosius esse incidere in assentatores, quàm in coruos. Dicti iucunditas perit nobis, quæ est in Græcarum vocum affinitate, Nam illi κόρακας appellant coruos, & vnica

litera mutata ἐς κόλακας, adulatores. Hoc dictum tribuitur & Anthistheni. Laërt. Eras.

Interrogatus, ob quæ facta canis nomen vulgo sortitus esset. Quoniam dantibus blandior, inquit, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Laërt. lib. 6. *Eiusdē.*

Diogenes Aristippum philosophum & Socratis discipulum vocabat regium canem, quòd Dionysio Siciliæ tyranno adularetur. Est enim canis animal ad adulationem & assentionem promptissimum. Laërt. lib. 2. cap. 8. *Eiusdē.*

Epictetus audiens quendam adulatoribus facilè suas aures prebentem: Corui, ait mortuorum cadaueribus oculos euellunt neque id iniuria, nullus enim vita functo luminis vsus est. At adulatores viuentium animos corrūpentes, omnem illis visum adimunt, Stob. Antonius in Melissa part. 1. 52. Maxi. ser. 52. *Epicteti.*

Themistius philosophus cum videret Iouiani Romanorum imperatoris aulam assentatoribus planè refertam esse, perfacętè atque luculenter illos irridens ex moribus deprehendi ait, purpurā ipsos magis: quàm Deum colere. Nicephorus Callistus lib. 10. cap. 42. Eccles. *Themistij.*

Plato, cum Diogenem offendisset, olera lauantem, dixit illi ad aurem: Si Dionysio morem gessisses, profectò non lauares olera. Diogenes vicissim Platoni in aurem ait. Si tu lauares olera, Dionysio non inseruisses. Laërt. lib. 6. *Platonis.*

Demosthenes adulatorem in hoc differre dicebat à coruo, quòd hic mortuos, ille viuos deuoraret. Apud Græcos autem lepida paronomasia est inter κόραξ & κόλαξ Simile est ei quod de Epicteto iam retulimus. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 52. Max. serm. 11. *Demostenis.*

Isocrates adulatores, vt impostores, odio esse habendos suadebat. Creditores enim vtrique in re quauis sibi credita fallunt. Stob. serm. 12. Maxi. ser. 11. *Isocratis.*

Philon dicere solebat fraudulentos adulatorum sermones aduersandos esse qui cùm animæ rationem haberēt, veritatem in rebus perspicere non sinant. Aut enim laudant vituperanda, aut vituperant sępe quæ omnem laudem excellunt. Anto. in Melis. 52. Max. ser. 11. *Philonis.*

Apollonius rogatus à rege Babylonię, qua ratione quietè imperio frui posset? respōdit: Si paucis reddideris. *Appollonij.*

Voluit autem nihil aliud hoc iudicare dicto, quàm nihil in administrando regno deterius esse, quàm si delatoribus & assentatoribus aures facilè præbeantur. Bruson. libro 3. capite. 13.

Passieni. Crispus Passienus dicebat, adulationi non esse claudendum ostium, sed aperiēdum, verùm vt solent amicæ quæ si impulit, grata est: gratior, si effregit. Sensit, non probādos eos, qui prorsus non ferunt vllam adulationem: quā vt affectare turpe est, ita ingerentem se non oportet omnino repellere. Prodest enim in hoc, vt homo perspiciat qualis esse debeat. Erasmus lib. 8. Apoph.

Phocionis. Phocion Atheniensis, Antipatro petenti vt in gratiam suam faceret quiddam, quod cum iustitia non conueniret: Non potes, inquit, ô Antipater, Phocione simul amico & adulatore vti. amicus enim non ad quiduis obsequitur, adulator autem in omnibus obsecundat. Plut. in Græcorum apoph. Anto. in Melis. Maximi serm. 11.

Aristonymi. Aristonymus sæpenumero dicere solebat: Ligna, dum augent ignem, consumi ab ipso: Opes, dum alunt adulatores, ab eis ipsis perire. Stob. ser. 12.

Demarathi. Demarathus, postquam cum ipso colloquium Orontes habuisset asperius, cuidam dicenti, Asperius tecum egit Orontes, ô Demárathe: nihil, inquit, in me peccauit. Si quidem qui ad gratiam colloquuntur, hi lædunt: non qui durius, cúmque maleuolentia verba faciunt. Intellexit uir prudens, nihil esse nocentius blandiloquio: quod vt non fallat, reddit hominē insolētiorē. at qui ex odio durius loquitur, adeò non lædit, vt interdum prosit etiam, ei præsertim qui nouit ex inimico decerpere fructum aliquem. Plut. in Laconicis.

Artaxerxis matris. Parysatis, Cyri & Atraxerxis mater, præcipere solebat vt res palam ac liberè loquuturus, verbis byssinis vteretur: hoc est, magnificis ac mollibus, talis enim decet regem oratio, qualis est amictus. Eras. lib. 5. Apoph. ex Plutarchi regum & imperatorum apophthegmatibus.

Chirosophi. Chirosophus Dionysij adulator, quum videret regem cum aliquot familiaribus ridentem, ipse quanquam longo abesset interuallo, nec audiret, pariter risit. Rogauit Dionysius, nū audiret quæ dicerētur? negauit. Cur igitur, inquit, rides? Quoniā persuasū habeo, quicquid istud

est quod inter vos agitis, esse alliquid ridiculum. Ridicula Græcis dicuntur interdum, non deridēda, sed festiua. Eras. 6. apoph.

Clitophus Philippo iacienti in ipsum scommata, & admodum hilari, Ergo posthac, inquit, te non alam. Lepidè inuertens rem, nam reges in hoc alunt parasitos, vt illorū dictis exhilarentur. Quod si ipsi reges inter se norint ludere, & in alios ridicula dicere, nihil opus sit parasitis, quum ipsi norint parasitos agere, alioqui parasiti magis alunt reges, quàm reges parasitos. Quanquam Plutarchus in Symposiacis ita refert. οὐκὶ ἐγώ σε τρέφω, id est nō ego te alo: notans regem, quòd versa rerum vice pro rege ageret morionem: Tu me alis, vt ridiculis dictis te exhilarem, non ego te Eras. 6. apoph.

Clitophi.

Alexander habebat Eudæmonicum philosophum, sed quouis parasito adulantiorem. Hic cùm aliquando tonaret vehementer, adeò vt omnes expauescerent, dixit Alexandro, Quin tu tale quippiam facis Alexander, fili Iouis? At ille non ferens tam abiecti philosophi vocem, ridens ait: Nolo enim formidabilis esse, quemadmodum tu me doces, qui satraparum ac regnum capita me iubes super cœnam apponere. Sic Athenæus. Plutarchus in vita eius secus aliquanto: Quid mihi succenses quòd pisces apponam in conuiuio, ac non potius satraparum capita? Eras. lib. 6. apoph.

Eudæmonici.

Alexander magnus cum in Hammonis tēplum venisset, sacerdos grandæuus illum salutauit? Salue fili, & hāc salutationem à Deo habeas. Tum Alexander: Lubens ô pater excipiam eam salutationem, & posthac lubēs tuus ero filius, si mihi totius orbis imperium concesseris. Sacerdos autem cum se intro recepisset, quasi deū consuleret, respondit, Iouem id promittere quod petiisset. Iterum ab eodem scire cupiebat Alexandernum eorum aliqui superessent, qui patrem Philippum interfecissent? ad quæ sacerdos ait: Interfectores iamdudum dignas dederunt pœnas, qui Philippum occiderunt, sed patri tuo nemo mortalium potest tendere insidias. Tales sunt hodie adulatores qui sub prætextu pietatis blādiloquio principes terrarum seducunt, dum eos quasi deos extollunt, & mira adulatione ad quiduis tentandum extimulant, nul-

Alexandri Maced.

Iam aliam ob causam, quam vt ita principibus placeant, vt tamen nihil de dignitate, potestate, & authoritate illis decedat. Hanc historiam fusiùs leges apud Plut. in vita Alex.

Demetrij. Libertinus quidam prædiues, facilem sibi fuisse viam aiebat ad diuitas, posteaquam pœnituerat ipsum bonæ mentis. Sed hanc illiberalem vocem Demetrius grauiter castigauit, apud Seneceam, per ironiam: ostendens commodissimam ad parandas opes viam, si quàm impudẽtissimè aduletur. Eras. libro. 8. apoph.

Clitonis. Quum Alexandrum se ob Cliti necem discruciantem videret Clito, inquit, Contigit iustitia quæ diis assidet: persuadere cupiens, quicquid à rege fieret, ius fásque esse. Nam & Alexander pro deo se haberi sustinebat. Laërt. lib. nono, capite decimo.

Nicesiæ. Nicesias Alexandro abigenti muscas, quòd ab illis diceret se morderi: Magis, inquit, ab aliis, quæ plus tui habent, gustato sanguine. Adulatores notauit, vt omnibus muscis plus sugentes. Eras. lib. 6. apoph.

Melanthi. Melanthus Alexandri Pheræi parasitus, interrogatus quomodo fuisset interfectus Alexander, Per coxam, inquit, in meum ventrem. Sentiens, idem vulnus etiam suo inflictum ventri, cui iam erat esuriendum, mortuo qui consueuerat alere. Bruso. lib 5. cap. 9.

Planci. Plancus aiebat, non esse occultò aut dissimulanter blãdiendum, quod periret procatia si lateat. Sed fortasse pro procatia, quod erat scriptum, legendum eit procatio, vt sit sensus: Adulator vt procus captat graciam: procus autem si tam rectè ambiat vt puella non sentiat, perdit operam. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Ciceronis. Quum Crassus dixisset, Neminem Crassorum Romæ vixisse diutius annis saxaginta, deinde pœnitens eius sermonis diceret: Quid mihi accidit vt hoc dicerem? M. Tullius, Sciebas, inquit, Romanos hoc libenter audituros. & ista via venisti ad remp. gubernandam: duo significãs, & Crassorum nomen inuisum esse Romanis, & illum nõ virtute, sed blandiendo prouectum ad honores. Eras. 4. apoph.

Cõstantini imp. Cõstantious Romanorum imp. spadonum atque assentatorum in principum aulis tantus erat hostis, vt eos

tineas atque sorices palatij appellare crebrò sit solitus. Nicephori interpres & scholiastes, libro octauo. cap. 5. Ecclesiast. hist.

Sigismundi imp.

Sigismundus imperator, assentatores se veluti pestes odisse cum diceret, Brunonius Neronensis respondit: Tamen nullum genus hominum magis amas, quàm adulatores, Tum Sigismundus: Vincis sanè, inquit. Ita enim natura comparatum est, vt cum vitandos esse adulatores dicimus, tum maximè illis hæreamus. Nam nec tu mecum tam diu fuisses, nisi meis moribus blãdiri assueuisses. Æneas Syluius de dictis Sigismundi & Friderici imp.

Eiusdē.

Idem cum adulatores odio haberet, supra modum eum laudanti, & Diis similem esse dicenti, alapas dedit: dicentíque illi, Cur me cædis Imperator? Cur me, inquit, Sigismundus, mordes adulator? Aeneas Syl. lib. cõment. de reb. gest. Alphonsi.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex, adulatores lupis haud absimiles esse dicebat. Nam quemadmodum lupi titillando & scalpendo asinos vorare soliti essent: ita adulatores ad pernicem principum blãditiis simul ac mendaciis intendere. Ant. Panormita. de reb. gest. Alphonsi lib. 3. & Æn. Syl. de eius dictis.

Eiusdē.

Idem ex Sicilia nauigans, cum vidisset garrias aues triremen circumuolantes, attentásque si quis bolus è triremi decideret, certatim illum arripere: quæque arripuisset, celeriter, illam aufugere: conuersus ad suos, dixisse fertur: Persimiles sunt his garriis purpurati & curiales aliquot mei. Simul ac enim aliquod munus aut beneficium dimicantes inuicem à me acceperint, profugiunt. Notauit autem elegantissimè assentatorum mores, qui vbique præstò sunt, dum quod accipiant, habemus in promptu: quod ablato, refugiunt, nunquam nisi vrgente necessitate redituri. Panormit. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Cossæ.

Balthasar Cossa, qui pontificatum adeptus maximum, Ioannes tertius & vicesimus dictus est sæpenumero supra modum laudatus, inquit: Quamuis ficta de me dici sentiam, tamen iis quæ præclarè de me prædicantur, plurimum oblector. Vnde sunt qui putant, non probandos esse, qui prorsus non ferunt vllam adulationem, quòd in hoc prosit. vt intelligat laudatus, qualis esse debeat. Æ-

neas Syl.lib.1.de dictis & fact.Alphonsi..

De adulatoribus non admittendis.

Timonis. TImon Nicæus,insignis philosophus, cũ vidisset Arcesilaum.inter assentatores euntẽ: Quid tu,inquit, venisti huc, vbi sumus nos qui liberti sumus? Sensit vir prudentissimus,libertati nil magis obstare, quàm assentatores. Refert.Laërt.lib.9.cap.12.

Antigoni. Hermodotus,Antigonum in carmine scripserat Iouis filium.Is hoc legens,Istius, inquit, rei nequaquam mihi conscius fuit Lasanophorus ille perquàm facetè ridens poëticam adulationem,parique modestia sui generis humulitatem agnoscens Lasanum autem matula fictilis est Quod si Iouis erat filius, ea res hactenus fefellerat & ser um matulam in cubiculo ferre solitum,& Antigonũ filium,Plutach in Apoph.

Alexãdri. Aristobulus historicus librum conscripserat de rebus ab Alexandro Macedone gestis, in quo multa supra viri fidem adulantissimè affinxerat. eum quum illi in nauigatione recitasset,Alexander arreptum è manibus librum. in fluuium Hydaspen demersit, & ad Aristobulum conuersus:Tu,inquit,dignior eras,vt eodem præcipitareris, qui solus me sic pugnantem facis, ac vel vno iaculo interficis elephantem.Eras.lib.8.Apoph.

Eiusdem Idem rupe capta,quum amici dicerent, illum egregijs gestis Herculem superasse: At ego, inquit, meas res gestas in imperio ne verbo quidem cum his quę gessit Hercules arbitror conferendas. Adulabantur illi, sed huius animo nulla satisfaciebat adulatio.Plut.in Apoph.reg. & imperator.

Ciceron. Marcus Tullius Cicero,cuidam nuncianti, Cæsaris amicos esse tristes:Hoc dicis,inquit,illos Cæsari malè cogitare. Irrisit adulantem nuncium, quasi Cæsariani rebus suis diffiderent,metueréntque Pompeium. Plut.in Rom.apoph.

Augu- Augustus Romanorum imp. Carraconẽsibus pro læto ostẽto ei nuntiãtibus,quod in eius ara palma esset enata Apparet inquit, quàm frequenter accendatis. Quod illi dijs tribui volebant,ille tribuit illorum negligentiæ qui nunquam in ara Cæsaris adolerent incensum. Eras. 4.apoph.ex Suetonio,

Sfortia.

Quum quidam apud Sfortiam, vt eius sibi gratiam cõpararet, Bartaliam accusaret, quòd in conuiuio quodam eius famam criminose lacerasset: Sfortia animaduertens adulatoris, improbitatem, Non opus est inquit, vt hac in re multũ persuadẽdo me labores, quũ Tartalia omnibus maledicat. Peracutè delatorem auertens, simul & sua vitia Tartaliç obiectans. Paulus Iouius de reb. gest. Sfortiç capite 85.

Furnii.

Furnius Antonij partes sequutus fuerat, At posteaquã victoria cessit Augusto, metuens sibi, subornauit filium, qui à victore veniam peteret. Petiit, & impetrauit, Tum Furnius his verbis gratias Cæsari egit: Hæc vna ô Cæsar abs te mihi facta est iniuria, effecisti vt mihi & viuendũ & moriendum sit ingrato: significans, tantam esse eius beneficij magnitudinem, vt nulla ex parte par esset referendæ gratiæ. Reprehensionis colore blanditus est principi. Eras. 8. Apoph.

De adulantium libertate.

Arcadi-ons

ARcadion adulator, odio Philippi Macedonis spontè deseruit patriã. Euenit autem, vt Philippo Delphis agente, & ipse adesset. Eum ergo rex accersitum rogauit, Quousque fugies Arcadiõ? Donec, inquit, peruenero, vbi nemo norit Philippum. Quis non miretur eam libertatem in adulatore? Sed hac libertate delectatus rex vocauit illum ad cœnam. itaque cum eo in gratiam redijt. Quanquam libertati suberat adulatio: sub indicans Philippũ nusquam non esse celebrem. Eras. lib. 6. Apoph.

Agidis.

Agis Argiuus adulator, videns Alexandrum ingentia munera dedisse cuidam ridiculo, exclamauit: Orem vehementer absurdam. Quum Alexander hac voce excitatus, dixisset, Quid tu ais? Fateor, inquit Agis, me pati non posse, quum Videam vos è Ioue prognatos omnes pariter assentatoribus delectari. Siquidem & Iupiter Vulcanum habet pro morione: & Hercules Cercopibus, & Bachus Silenis delectari consueuit. Tales videmus & apud te magni fieri. Pestilentissimum adulationis genus sub libertatis imagine blandiri. Eras. 6. Apoph.

Anonymi.

Tiberio senatum ingrediente, surgens adulator qui-

dam, exclamauit, esse liberè loquendum, nec reticenda quæ ad Rempublicam attinerent. Erectis ad hanc vocem omnibus: ipso etiam Tiberio attento: Audi inquit, Cæsar, in quo te reprehendimus omnes, licet nullus audeat palàm fateri. Impendis teipsum nobis, corpus tuum diurnis nocturnísque laboribus & curis pro Repub. conficiens. Huiusmodi multa quum diceret, sub libertatis prætextu turpiter adulans. C. Seuerus subiecisse fertur: Ista tanta libertas hunc hominem dabit exitio. Eras. lib. 6. Apoph. Bruson. lib. 3. cap. 16.

De adulterio.

Thaletis.

THales Milesius adultero sciscitanti, an abiuraturus esset adulterium? Non est, inquit, periurium adulterio peius. Significans, illum stultè dubitare de peierando, qui facinus periurio par non dubitasset committere. Eóque in atrocibus sceleribus nihil ponderis habet iusiurandum. Quisquis enim audet dare venenum, audebit & cum periurio inficiari. Laërt. lib. 1. Brus. lib. 1. cap. 4.

Adulteros, pete ex titulo de Libidine & Scortatione.

Diogenis.

Quum quidam Diogeni referrent, Didimonem mœchum comprehensum: Dignus est, inquit, ex ipso nomine suspendi. Porrò didymi Græcis testiculi dicuntur: ab his igitur, vnde nomen habebat, & quibus peccauerat vult eum suspendi. Laërt. lib. 6.

Demosthenis.

Demosthenes Demadi oratori dicenti, Sus Mineruam. per scomma adulterium Demadi exprobrans: At ista Minerua (inquit) nuper in adulterio deprehensa est. Brusonius libro primo, capite 4.

Geradæ.

Lycurgi temporibus tãta erat apud omnes vxorum pudicitia tantúmque aberant ab ea facilitate quæ pòst inuasit, vt prius esse incredibile, adulterij crimen apud Spartanos inueniri, fertúrque dictum cuiusdam vetustissimi Spartani Geradæ, qui rogatus ab hospite quodam, quid pœnarum darent apud Spartanos adulteri? neque enim videre se quicquam super hanc re sancitum à Lycurgo: Nullus, inquit, ô amice apud nos adulter est. Quum ille subiecisset, Quid igitur, si existat, Dabit inquit, bouem tantum, vt porrecto vltra Taygetum montem collo bibat ex Eurora. Cúmque ille ridens dixisset, Fieri non potest

poteſt vt tantus bos inueniatur: Et quo pacto, inquit Geradas, Spartæ exiſtat adulter, in qua diuitiæ, delitiæ & corporis aſcititius cultus probro habe̅tur: contra verecundia, modeſtia, ac obedientiæ magiſtratibus debitæ obſeruatio, decori laudique dantur? Prudenter intellexit Geradas, ibi non poſſe naſci vitia, vbi non admittuntur vitiorum ſeminaria: eáque vbique iacere, quibus pro honore tribuitur ignominia. Atque hæc eſt clementiſſima ratio medendi prauis moribus, excitandiquè virtutis ſtudium Plut. in Lacon. Apoph. Bruſ. lib. 1. cap. 4.

Dionyſii

Dionyſius ſenior quum intellexiſſet filium, cui principatum relicturus erat, ingenui viri coniugem adulteraſſe iratus interrogauit, an vnquam tale quicquam in patre comperiſſet? Hic adoleſcens: Tu enim, inquit, non habebas patrem regem. Nec tu inquit Dionyſius, filium regẽ habiturus es, ni talia perpetrare deſinas. Tyrannus in filio dignum exhæredatione crimen iudicabat adulteriũ, qui hodie magnatum ludus eſt. Plutarc. in regem & imperator. Apoph.

Alexãdri

Quum puella multa nocte ad Alexandrum eſſet ducta, cum eo dormitura, rogauit rex, vbi fuiſſet tam diu? illa reſpondente, ſe expectaſſe donec maritus iſſet cubitum: miniſtros accitos acriter obiurgauit, ac, Reducite, inquit, hanc: parum enim abfuit, quin veſtra culpa fuerim factus adulter. Egregium caſtitatis exemplum, tum in iuuene, tum in rege. Nam apud illos ſimplex ſtrupum pro nullo crimine habebatur. Apparet autem tum fuiſſe morem qui adhuc durat in Italia, vt vxores ſecubarent à viris, niſi ſi quãdo vocarentur. Plutarch. in regum & impera. Apophthegma.

Põtidij

Pontidius interrogatus à quodam, qualem exiſtimaret eum qui in adulterio deprehenderetur: Feſtiuè, Tardum reſpondit. Bruſonius lib. 1, cap. 4.

Sylla.

Syllæ libertus, cui Fauſti nomen erat, cùm intellexiſſet ſororem eodem tempore duos mœchos habere. Fuluiũ Fullonem videlicet, & Pomponium cognomento Maculam, notans perridiculum eius adulterium: Miror inquit, ſororem meam habere maculam, cum fullonẽ habeat. Bruſonius Conturſinus lib. 1. cap. 4.

De adulterio cum deformissima commisso.

Anonymi. QVidam quum adulterum apud deformem vxorem deprehendisset, Miser, inquit, quæ tibi fuit necessitas? Primum hîc editum est nobis moderationis exemplum. Quis sibi temperet in adulterum deprehensum? Hic potius videtur misertus hominis, qui graui quapiam necessitate videretur huc compulsus, vt cum deformi rē haberet. Neque enim verissimile erat, adulterum voluptatis gratia sese in hoc discrimen coniecisse. Plut. in Laconicis.

Bizātij. Bizantius quidam, quum mœchum in vxore deformi deprehendisset, Miser, inquit, quid opus erat Sapragoræ dote? Significans, fœminæ tam deformi non futurū fuisse qui concumberet, nisi dote conductum. Nunc, quum illa nacta esset gratis adulterum, quid opus erat Sapragoræ marito dare dotem quum esset qui gratis hoc faceret? Eras. 6. Apoph.

De adulterij remedio.

Cratetis. CRates Thebanus philosophus, filium Pasiclem, simul vt excesserat ex ephebis, perduxit ad ancillæ domicilium, dicens: hoc tibi est patrium coniugium. Nā mœchi tragici præmia referunt exilia, ac cædes: comici scortatores, ex luxu ac temulentia lucrifaciunt insaniā. Sensit, quasi tragicam esse rem adulterum, quòd huius ferè atrox sit exitus: vti scortis, rem esse comicā, id enim non punitur supplicio capitis. Sed tamen qui depereunt meretricem, in comœdiis inducuntur insanis similes: at cum ancilia tua rem habere, nihil est periculi, Hoc accipiatur velut ab ethnico dictum. Laërt. libro sexto capite 5. & Eras.

Antisthenis. Antisthenes philosophus, conspicatus aliquando mœchum fugientem, insequentibus qui illum comprehenderent: Infelix, inquit, quantum periculum vnico obolo vitare poteras. Sentiens, scorti congressu libidinem sedari potuisse, quum nunc de vita periclitaretur. Laër. lib. sexto capite primo.

De ægrotatione.

ANtigonus rex Macedonum, à graui morbo posteaquam conualuerat: Nihilo prius est, inquit, siquidem hic morbus submonuit nos, ne animo efferamur, quum simus mortales. Quis docuerat Ethnicum regem, philosophiam Christiano dignam animo? Deplorabant amici ceu magnum malum, quòd tam grauiter ægrotasset: ille interpretatus est, ex morbo plus accessisse boni quàm mali. Corpus extenuarat, sed animum reddidit modestiorem: corporis robori non nihil detraxerat, sed animo detraxit insolentiam, morbum longè periculosissimum. Proinde non pessimè res habet, quum leuior morbus arcet pellitve maiorem. Recitat Plut. in Apoph. regum, & Eras. verum hoc idem dictum alij etiam Alexandro adscribunt. *Antigoni.*

Ion Sophista dicere solebat, rem morosam esse ægrotationem. Nam ægrotis & vxor molesta est, & medicum incusant, & lectulum molestè ferunt. Ex amicis etiam si quis accedit, grauis est: & qui discedit, molestus. Philostratus, & Brusonius libro 4. cap. 20. *Ionis.*

Itamus miles apud Antigonum militabat, qui corporis aduersa valetudine quũ laboraret, rogatus à rege palloris causam, ægritudinem incognitam causatus est. Rex verò animi magnificentia ductus iubet remedia adhiberi ad eum sanandum. Restitutus igitur sanitati miles, postea omnia contra mortem pericula vitabat. Rogatus verò a rege mutationis causam, ait: ô rex, tu me minus audacem fecisti, quòd iis malis me vindicasti, quibus vita à me mea contemptui habetur. Sensit miles, ægritudinem hominibus in eo prodesse, vt omnia fortunæ bona, & ipsam etiam vitam miseram & ærumnosam contemnant, qua cùm sani sumus, in nostram perniciem abutimur. Brus. lib. 4. cap. 15. *Ionis.*

Anaxarchus cognomento Eudæmonicus, ridebat Alexandrum, quòd seipsum Deum faceret. Cùm autem aliquando in morbum incidisset Alexander, & ei medicus sorbitionem imperaret fieri, ridens Anaxarchus, inquit: At nostro Deo spes omnis in sorbilatione patellæ posita est. Irridet Philosophus Alexandrum regem *Anaxarchi.*

qui ob fortunam propitiam, & res tam fœliciter gestas, Deum se esse putabat. At ostendunt humanæ vitæ miseriæ, & incommoda quæ in dies nos circunueniunt, nos homines esse fragiles: quo fit, vt admoneamur subinde, ne ex hominibus nos deos esse fingamus, nullis malis obnoxios. Ælianus lib. 9. de Var. hist.

Theodorici episcopi. Theodoricus Coloniensis ecclesiæ pontifex, prudentia & authoritate inter electores imperij facilè princeps quærenti Sigismundo Cæsari, quónam pacto fœlicitatẽ consequi posset? Inter mortales, ait, frustra requiris. Petenti rursum, ad cœlestem illam quo itinere pergeret? Rectà, inquit. Instanti tertiò, quid agens rectà, vaderet? Si vitam tuam ita institueris, dixerisque: inquit, vt facturum te promisisti, dum calculus, aut podagra, siue alia valetudo aduersa acrius te oppressit. Docuit autem, morbum monere nos ad capessendam meliorem vitam. Æneas Syluius libro 2. commentariorum de rebus gest. Alphonsi.

Plura inuenies titu. de Morbis. Sanitate, & Valetitudine bona.

De æmulatione.

Ethoclis. ETHocles Lacedæmonius dicebat, duos Lysandros Spartam ferre non posse. Et Archestratus Atheniensis dicebat, duos Alcibiades in ciuitate Atheniensium tolerari non posse. Adeò, tametsi diuersi & contrarij, tamẽ erant intolerabiles. Ælianus libro 11. de Varia historia.

Aristotelis. Aristoteles Stagirites, quũ Xenocratis æmulatione cœpisset habere scholam hoc carmen vsurpauit.

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ξενοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν,

id est, Silere turpe, ac Xenocratem pati loqui. Alij pro Xenocrate, ponunt Isocratem. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Alexandri. Alexandro Magno cùm datum esset scriniolum, quo nihil inter opes Darij pretiosus pulchriúsve repertum est, & quæreretur in quémnam vsum destinandum esset aliis aliud suadentibus dixit, Huic optimè seruãdus dabitur Homerus: sentiens, nullum esse thesaurum illo preciosiorem. Ita visum est iuueni, qui se totum ad exemplar Achillis componebat. Plutar. in Alexand.

Vide infrà titulum de Imitatione.

De Ænigmatibus.

HOrtẽſius orator defenſionis mercedem à Verre acceperat Sphingem argenteam. is quum M. Tulio obliquius quiddam & inuolutius loquuto dixiſſet, Non didici ſoluere ænigmata: Atqui, inquit Cicero, Sphingẽ habes domi. Nota eſt fabula de monſtro Sphinge, quæ præmiis propoſitis edebat ænigmata: nõ ſoluentibus autem, mors erat præmium. Plutarc. in Romanor. Apoph. *Hortenſij.*

M. T. Cicero, ænigmate luſit in matrem Pletorij, qui Fõteium accuſabat, dicens eam, dum viueret, ludum, mortuam magiſtros habuiſſe, notans, quòd dum viueret, infames ad eam fœminœ commeare ſolebant: poſt mortem verò bona eius venibant. Sermo videtur & abſurdus, & præpoſterus. Nam qui ludos habent, ipſi magiſtri ſunt & diſcipulos habẽt, magiſtri autẽ dicũtur non ſolũ qui docent, verumetiam qui regunt. Eraſ. lib. 4. Apoph. *Ciceronis.*

Vide infrà, Argutias Dialecticas, & Sophiſmata.

De æqualitate.

THemiſtocles Athenienſis, facilitate morum multos ciuium ſibi conciliarat, atque hinc popularem potentiam eſt adeptus. Itaque cuidam ipſum admonenti, Bene principatum geres Athenis, ſi cunctis æqualis & communis eſſe voles: reſpondit, Nunquam ei ſellæ inſederim, vnde nihilo plus à me ferrent amici quàm alieni: Plutarch. *Themiſtoclis.*

Diogenes Cynicus, cum egeret pecuniis eas ab amicis accipiebat. At cùm à quibuſdam ob id ſuggillatus eſſet, quòd præter philoſophi dignitatem, mendicorum more peteret: Imò, inquit, non peto, ſed repeto. Repetimus autem mutuum, aut depoſitum. Amicus autem egenti amico dans, non donat, ſed reddit potius id quod amico debet: quoniam amicorum omnia debent eſſe communia. Diogenis dictum extat apud Laërt. lib. 6. *Diogenis.*

Epicurus Athenienſis, mirum in modum Pythagoræ inſtitutum improbabat: qui cum doceret, amicorum omnia eſſe communia, iubebat vt diſcipuli, quod quiſque habebat, deponerent in commune, dicens id eſſe diffidẽ- *Epicuri.*

tium verius quàm amicorum. Nam si quis verus est amicus, nihilominus habeo pro meis, quæ ille possidet, quàm si deposuisset. Qui diffidit autem, aut non est verus amicus, aut dubitat de animo alterius. Eras. lib. 8. Apophthegmat.

Platonis. Plato fœlicem & beatam esse eam ciuitatem inquit, in qua istæ voces, Meum & non meum, proferri non audiantur: Eò quòd communibus, quoad fieri potest, rebus, quæ quidem alicuius æstimationis sunt, vti ciues debeant. Sed multò magis huiusmodi vox è connubio eximenda est. Plutar. in nuptialibus præceptis, & Stob. sermone. 72.

Leonis. Leon Eurycratidis filius interrogatus, in qua tandem vrbe aliquis possit tutò vitam agere: In ea, inquit, quam qui incolunt, neque plus possident, neque minus: & vbi iustitia viget, iniustitia imbecillis est. Grauiter admonuit, æqualitatem esse pacis & tranquilitatis altricem, inæqualitatem seditionis esse seminarium: nec ibi locum esse iustitię, vbi vt quisque potentior est, ita licentius opprimit imbecilliorē Plut. in Laconicis, Apoph.

Lycurgi. Lycurgus Lacedęmonius cùm interrogaretur, quomodo liceret hostium insultum effugere. Si inquit, nec alius alio plus requirat. Quo dicto docuit, tutiores esse eos ab hostibus incursu, inter quos est æqualitas, & ex æqualitate concordia. Plutarc. in Laco. Apoph.

Eiusdē. Idem, quoniam intelligebat æqualitatem & ad frugalitatem, & ad concordiam in primis conducere, fecerat nouam agrorum partitionem, & in singulos ciues ęquam portionem distribuerat. Fertur itaque, cùm dein ex peregrinatione rediens iter faceret per agrum recēs demessum, conspiceretque manipulorum aceruos ordine positos & æquales, delectatus eo spectaculo, cum risu dixisse comitibus: Vt tota Lacedæmon videtur multorum esse fratrum, qui nuper inter se diuiserint hæreditatem. Bono principi nihil iucundius est ciuium concordia, rursum tyranno nihil formidabilius. Plut.

Diogen.

Eiusdem Idē, quum statuisset inuadere delicias, luxùmque, & in his quoque tollere diuitiarum admirationem, instituit syssitia hoc est conuiuia publica. Percontanti ve-

ro cur ea constituisset sic vt in singulis conuiuiis pauci cum armis discumberent: Vt, inquit, expediti sint ad parendum imperatis: & si quid tumultus inciderit, penes paucos sit delictum, sitque inter omnes potus ac cibi æqua portio. Denique non solùm in esculentis & poculentis, verùm ne in strato quidem, aut vasis, aut alia re quacunque plus haberet diues quàm pauper. Plut. in Lacon.

Curius deuictis Sabinis, cùm ex senatusconsulto ei ampliaretur agri modus, quem consumati milites accipere solent, recusauit, & gregalium portione contentus fuit, dicens, esse malum ciuem, cui nõ esset satis, id quod cæteris esset satis. Plinius Iunior cap. 33 de viris illust. *Curij.*

Plura pete ex titulo, Amicorum omnia esse communia.

De ærario & fisco.

TRaianus imperator fiscum lienem vocare solebat, quòd eo crescente reliqui artus omnes tabescerẽt. Langus in Nicephori annotationibus. *Traiani.*

Constans Roma. impe. dicere solebat, opes publicas melius á priuatis pluribus haberi, quàm intra vnũ principis claustrum reseruari. Europ.

De affabilitate.

DEmonax interrogatus à quodam, quomodo delegatam sibi prouinciam administrare commodè posset, respondit: Si minimum loquens, plurima audieris. Prouerbio enim princeps iubetur, & æqua & iniqua audire. Eras. lib. 8. Apoph. *Demonactis.*

Artaxerxes Cyri frater, cognomento Memor, non solùm seipsum affabilem præbuit adire volentibus: verũ vxorem quoque legitimam iussit, sublatis currus aulæis vehi, vt iis qui eam conuentam vellent, etiam in itinere pateret aditus. Laudo quidem affabilitatis exemplum, sed quid hæc ad Apophthegmata? Plut. in Reg. Apoph. *Artaxerxis.*

Hortensius otaror ob cultum mundiorem, ac gesticulationes in dicendo molliores crebrò malè audiebat, in ipsis etiam iudiciis. Sed quum L. Torquatus, homo subagrestibus & infestiuis moribus, dum apud conciliũ

de causa Syllæ quæreretur, non iam histrionem illum diceret sed gesticulatricem, Dionysiámque, notissimæ saltatriculæ nomine compellaret, tum voce molli demissáque Hortensius, Dionysia (inquit) Dionysia malim equidem esse, quàm quod tu Torquate ἄμουσος, ἀγροδίαιτος, ἀπρόσιτος, id est, inelegãs, agrestis, aditu difficilis. Periculosè maledicit alteri, cui vel idem, vel simile, vel diuersum, sed deterius vitiũ potest obiici. Eras. lib. 6. Apoph.

Vespasiani. Vespasianus filius quum admoneretur ab amicis, quod plura polliceretur interpellãtibus quàm præstare posset: respondit, Non oportet quenquam à Cæsaris colloquio tristem discedere. Sueton. in eius vita.

Hadriani. Hadrianus Roman. imperator, in colloquiis etiã humillimorum mirè ciuilis erat: eósque detestari solebat, qui hanc humanitatis voluptatem ipsi inuiderent, hoc pretextu, quòd dicerent, principis maiestatem vbique seruandam. Recitat Dion in eius vita.

De affabilitate neglecta.

Aristippi. ARistippus quum aliquando Dionysium interpellaret pro amico, nec ille preces admitteret, prostratus cœpit amplecti pedes regis, & impetrauit. Id factũ quum quidam velut abiectius, quàm vt philosophum deceret, reprehenderent: Non ego, inquit, sum in culpa, sed Dionysius, qui aures habet in pedibus. Ingeniũ iuxta promptum, & ad faciendum, & ad excusandum quidlibet. Laërt. lib. 2. cap. 8.

Legatorum. Laced. Venerunt aliquando Lacedæmonij ad Lygdamin tyrannum, legatione fungentes: sed quum ille variis causationibus frequenter distulisset colloquendi copiam, tandem post omnes excusationes dictum est, illum parum firma esse valetudine, sed languere nonnihil. Legati responderunt: Per Iouem, non venimus huc cum illo luctaturi, sed colloquuturi, Bellè taxarunt Barbari regis fastũ ac delicias, qui quauis friuola de causa res serias omitteret. Plutar. in Lacon.

Vetulæ cuiusdam Anui cuidam paupercule Philippum appellanti, vt causam ipsius cognosceret, cùm hac flagitatione frequenter obstreperet illi, respondit, sibi non esse otium. Cúmque anus inclamasset, Proinde ne rex quidem esse velit: Phi-

lippus admiratus aniculæ liberam vocem, non illi solũ præbuit aures, verumetiam alios audiuit. Hoc idem Latini tribuunt Adriano imperatori: sed Philippo Macedoniæ regi tribuit Plutar. in Apoph. regum & imperator.

De affectione verborum.

ANicula Theophrastro licitanti quiddam, ídque admodum Atticè: Hospes, inquit, non vendo tanti. Notans illum, quasi non esset Atticus natura, qui supra modum affectaret Atticissimum. Id enim solent hospites, dum in aliena lingua volunt uideri diserti. Eras. 6. Apophthegmata.

Anicula.

Fauorinus Philosophus, in adolescentem priscarum & iam obsoletarum vocum affectatorem: Curtius, inquit, & Fabricius dilucidè cum suis fabulati sunt: neque Aruncorum, Sicanorum, aut Pelasgorum, qui primi Italiã incoluisse leguntur, sed ætatis suæ verbis locuti sunt: tu verò perinde quasi cum matre Euandri nunc loquaris, verbis iam olim desitis vteris. Quod si intelligi non vis quæ loquæris, num hoc abunde consequeris tacens? Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Fauorini.

Melãthus interrogatus quid sentiret de tragœdia Diogenis: Non vidi, inquit. Notauit affectionem Diogenis: inscribendo, quæ sæpenumero non minima obscuritatis causa est. Plutarch. in lib. περὶ τȣ̃ ἀκȣ́ειν.

Melanthi.

Oscus Rhetor quidam clarissimus, cùm adeò loquendo simul & scribendo affectaret, vt nil absque schemate proferret, Pacatus obuiam ei veniens dixit: Poteram dicere, Aue Osce. Irrisit hominem affectatorem, salutatione affectata. Vsus est enim occupatione affectata, præter omnem necessitatem. Eras. lib. 8. Apoph.

Osci.

Polus sophista quũ daret operam vt nimis affectatè loqueretur, atque hinc immodicè gloriaretur, Plato hominem sic taxauit: O Pole, vt te tuo alloquor modo. Polus autem Græcè sonat pullum equinum. Voluit autem taxare hominis affectatè loquentis arrogantiam. Laërt. libro. 3.

Poli.

Demonax, quum interrogasset quendam, atque is verbis nequaquam vulgaribus respondisset: Ego, inquit, amice te nunc interrogo, at tu perinde respondes, quasi vi-

Demonactis.

uerer adhuc Agamemnon. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdē. Idem quendam Rhetorem audiens ita loquentem, Hora nimium iaculatrix adueniens regionem herbis defectam reddidit: Non desines, ait, mecum vt cum turba agere? Notauit autem his verbis, sermonem hominis plus satis affectatum. Plutarh. in Rom. Apoph.

Eiusdē. Idem Phauorini dictionem vt nimium compositam solebat arguere, ridiculè. quòd cùm ægrè tulisset, ait: vt philosophum vestis neglectior, ita oratio decet inaffectata, Eras. lib. 8. Apoph.

Mecœnatis. Mecœnas cùm verbis affectatis scribere soleret, ab Augusto hac valedictione derisus est: Vale mel gentiū, metuelle, ebur ex Hetruria, laser Aretinum, adamas Supernas, Tiberinum Margaritum. Sueton.

Lepidi. M. Lepidus cùm Romæ in senatu dixisset, Patribus conscriptis, ne dicam circumscriptis. Ego, ait Cicero, non tanti fecissem ὁμοιόπτωτον, Affectauit autem Lepidus schema vocum similiter desinentium. At satius erat schema perdere, quàm Senatū offendere. Eras. lib. 4. Apophthegmat.

De affectibus humanis.

Thaletis. THales Milesius interrogatus, quis nam fœlix dicendus esset? Qui corpore, inquit, sanus est: animo verò castús. Sensit vir sapientissimus, affectus esse animi morbos. Laërt. lib. 1.

Antonij. Quum M. Antonius fleret educatorem suum mortuū & adolescens ab aulicis ministris reuocaretur à declaratione pietatis erga nutricium: Permittite, inquit Antoninus Pius, illi vt homo sit. neque enim vel philosophia, vel imperium tollit affectus, Eras. lib. 6. Apoph.

Antonini Veri M. Antonius Verus Romanorum imperator, iamiam moriturus, cùm suos ad grabbatum stare, dolere, atque angi videret: Humanū est, inquit, humanis casibus ingemiscere: multóque magis, misericordiam prouocare, quæ oculis vsurpantur. Sensit autem, hominem non lignum aut lapidem esse, qui nullis rebus afficiatur, sed animal, quod affectibus misericordiæ tangatur, & compatiatur etiam. Herodianus lib. 1.

De affectibus priuatis.

THemistocles Atheniensis, filium suum, quem mater adamabat, atque in deliciis habebat plurimum omnium Græcorum posse, colligebat hunc in modum? Athenienses, inquit, dominantur Græcis, ego Atheniensibus, mihi mater, matri filius. Plut. in Græc. Apop. *Themistoclis.*

Quum Pyrrhoni Eliensi philosopho obiurganti sororem Philistam, quidam obiiceret, quòd oblitus esset suæ professionis (docebat enim, omnia esset indifferentia) sic elusit: Non enim inquit, in muliercula declarabitur indifferentia. Laërt. lib. 9. cap. 11. *Pyrrhonis.*

Cleon, quum reipub. administrationem capessere destinasset, detestatus est, se iam omnium amicitiarum vincula velle soluere, quòd amici plerunque obstarent ne liceret vbique rectũ tenere clauũ. Eras. lib. 6. Apop. *Cleonis.*

De affectibus nostris qui in aliis probantur.

ALexãdro Macedonũ regi pirata quidã captus, & ad ipsũ adductus, rogatúsque, qua fretus re, auderet insectari maria, cõpendiosè respõdit: Ego quoniã vnica nauicula facio, pirata nominor: tu cũ idẽ facias magna classe, rex appellaris. Quo dicto Alexãder motus, ipsum statĩ dimisit, animãq; & vitã donauit. Plut. in vita Alex. *Alexãdri.*

Idem Alexander, quum peritum quendam ex Indis sagittarium cœpisset in fuga, qui per annulum sagittam mittere diceretur, voluit artis suę specimen ederet. Recusantem autẽ iratus occidi iussit. Verùm cùm iam duceretur ad mortem, dixit sagittarius, se multis iam annis non exercuisse artẽ suã, eòque timuisse ne erraret. Id vbi delatũ est ad regem, quod ignominiæ metu recusasset admiratus ingenium ambitiosum, dimisit illũ donatum: eo quòd mortẽ appetere maluisset, quã fama sua videri indignus. Apparet autẽ ex hac historia, nos affectus nostros etiã amare in aliis. Alexander enim cũ semper ambitiosus, & gloriæ appetens fuerit, similem affectum in sagittario probabat. Vide Plutar. in reg. & imp. Apoph. *Eiusdẽ.*

De affectibus frenandis.

SOcrates quũ post sudorem è palestra collectum, videret alios ad potum confugere, vt sitim explerent, *Socrati.*

ipse bibere solus noluit, Verùm quũ interrogaretur, cur bibere nollet? Ne consuescam, inquit, obsequi affectibus Recitat Laërt. in eius vita.

Diogenis

Diogenes Cynicus philosoph. iactanti se cuidam, ac dicenti, Viros supero in *Pythiis*. Equidem, inquit, viros, tu verò mancipia. Lusit rursus affinitatè vocum quæ est inter ἄνδρας & ἀνδράποδα. Mancipia autem appellabat, quicunque seruirent cupiditatibus: has philosophia vincere pulchrius est, quàm in *Pithiis* ludis vincere viros. Laërt. lib. 6. Eras. lib. 3. Apoph.

Demosthenis.

Demosthenes sapientis esse dicebat, nunquam animo conniuere, neque affectibus quoquomodo licentius indulgere, ne effrenati rationis imperium deserant. Stob.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorũ rex illud sibi cum primis gloriæ ducere solebat, quòd rex cùm esset, cæterísque cõsilio prospiceret, nihilo secus in laboribus obeundis nemini cederet: quódque sibi imperaret, suíque (vt ita loquar) rex esset, id pulchrius esse iudicabat, quàm quod regnum obtineret in alios. Plut. in Apoph. Laconis.

Demonactis.

Demonax cùm quendam vidisset seruum suum virgis tractantem: Desine, inquit, te seruo tuo similem ostendere. Seruus enim est, qui suis affectibus & cupiditatibus imperare non potest. Eras. 8. Apoph.

Megabatis.

Megabates Spithridatis filius, eximia forma adolescẽs cum Agesilaum adisset aliquãdo salutandi gratia, ac iuxta Persarum morem osculum offerret. Agesilaus auertit vultum, ac refugiens osculum, ait, Præstantius duco, vt quis sibi seruet suam libertatem, quàm vt aliis libertatẽ adimat, Intellexit nimirum vir continentissimus, neminem esse liberum, qui cupiditatibus seruiret: nullum imperium esse tam speciosum, quàm si quis animo suo posset imperare. Plut. in Apoph. Laco. Eras. lib. 1. Apoph.

Catonis.

Cato senior dicebat, eum optimum & laude dignum esse imperatorem, qui propriis suis affectibus imperare possit. Plutarc. in Rom. Aphop.

Alphonsi

Alphonsus Aragonũ rex aiebat, si sibi contigisset nasci temporibus quibus Romana Respublica florebat, se constructurum fuisse contra curiam templum Ioui positorio, in quo priusquàm venirent in senatum patres conscripti, odium, amorem ac priuatos affectus omnes depo-

nerent. Allusit ad priscorum morem, qui Iouem multis cognominibus insigniebant, nunc Statorem, nunc Gamelion, nunc Genethlion, nunc Philium, nunc Xenion appellantes. Ac si tam multa possit Iupiter, illud in primis præstandum erat, vt in synodis, in iudiciis, in senatibus, in quibus de Repub. consultatur, nihil haberent momenti affectus priuati. Nam hi sunt qui frequenter & ciuitates & regna bellis committũt, ac pessundãt denique. Panormitan. lib. 3. de dictis & factis Alphonsi.

Eiusdẽ. Idem nil inconuenientis esse dicebat, quàm si quis aliis imperaret, qui suis affectibus propriis imperare prius nõ posset. Sẽtiens, nil perniciosius esse Reipub. quàm si is qui prauos aliorum affectus coërcere debet pœna adhibita, à propriis ipse affectionibus vincatur. Panor. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

De agricultura.

Aristripi. ARistippus, quũ ei quidam obiiceret, Tua culpa interiit ager: Atqui melius, est, inquit, agrum propter me, quàm me propter agrum perire. Stob. ser. 55.

Zeronis. Zeno Stoicus philosophus, quũ videret familiarem quandam ex agri laboribus incuruatum & circumflexũ: Nisi tu agrum perdideris, inquit, ipse te perdet. Stobeus. serm. 55.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmonius cùm sciret quantum vtilitatis humanæ vitæ agriculturæ suppeditaret studiũ, agros omnes ciuibus suis diuisit colendos: vt concordes inter se omnem simultatem ac prauos affectus deponerent, & simili labore omnes victum quærerent. Pluth. in regum Apoph.

Lysãder. Lysander Lacedemonius cùm ad Cyrum minorẽ Persarum regem venisset: in hortum ductus, admiratus & proceritates arborum, & directos in quincũcem ordines, humum subactam, Cyrum interrogauit, à quo essent arbores plantatæ, & cuius solertia tam aptè dimensæ? Cui respondens Cyrus. ait: Atqui ego ipse sum ista dimensus, mei sunt ordines, mea descriptio, mea enim manu sunt satæ. Tum Lysander purpuram ornatúmque Persicum multò auro intuens, dixisse fertur: Rectè Cyre te beatum ferunt homines, quoniam virtuti tuæ fortuna

coniuncta est. Cicero in Catone.

Cyri. Cyrus minor Lysandro laudanti consitas arbores in ordinem: Atqui, inquit, multæ ex iis mea manu sunt satę Brusonius libro 1. cap. 8.

Artaxerxis. Mises Atraxerxi Persarum regi malum punicum cũ in vano obtulisset Rex magnitudinem eius admiratus interrogauit, quònam horto depromptum hoc donum afferret? illo verò respondente, domo sua, & ex suis agris, gauisus rex supra modum, missis regiis muneribus virum ornauit. & Per solem, inquit (ita enim Persæ iurare solebant (iste homo tali curatione agriculturæ diligentia, poterit etiam ciuitatem, meo quidẽ iudicio: ex parua ampliorem reddere, Videtur autem innuere, non tantùm agros, sed omnes res, cura & sufficienti opera, & indefesso labore, contra naturam etiam meliores & præstantiores effici posse Ælianus lib. 1 de Varia hist.

Gelonis. Gelo Syracusanus, frequenter suos ad agriculturæ studium adhortabatur, partim, ut agri ad vsum hominum meliores redderentur, partim, ne otio torpescerẽt. Plut. in regum & imperatorum Apoph.

Oetei. Oeteus, quum Mysionem Cheneum se sapientiorem conuenirет, eum reperit æstate stiuam aratro aptantẽ. Dicente autem eo non esse tempus arandi: Satis, ait Myson, tempestiuum est, ad parandum nobis victum. Brusonius lib. 1 cap. 8. Facetiarum & exemplorum.

Faraotis Faraotes Indorũ rex, Apollonio de eius victu sciscitãti Ego, ait, palmarum fructibus aut oleribus pascor, aut quæ prębent mihi arbores, quas ego his manibus colo. Brus. lib. 1. cap. 8.

Reguli. Atilius Regulus, qui fuit primo bello Punico bis cõsul, aiebat? Neque fœcundissimis locis agrum insalubrẽ parandum neque effœtis saluberrimum. Frustra salubris est locus, vbi peritur fame: & frustra fertilis est, vbi non licet viuere. Erasm. lib. 6. Apoph.

Scipionis Scipio Nasica candidatus in ædilitatis petitione cum adolescentulo competitore descenderat: cuius quum manum rustico opere duratam tetigisset, interrogauit, Num manibus ambulare consuesset: Id vt populo cognitum est, repulsam petitionis passus est, eo quòd hominem agricolam spreuisse videretur, Brus. lib. 1. cap. 8.

Cato senior dicebat, fortissimos viros, ac strenuissimos millites, ex agricolis gigni, miniméque malè cogitantes. Plut. & Eras. lib. 5. Apoph. *Catonis.*

Idem dicere solebat ad rusticos: In re rustica operæ parcendum, in agro autem emẽdo minimè, quod enim malé emptum est, semper pœnitet. Eras. lib. 5. Apoph. *Eiusdẽ.*

Idem dicere solebat, pecuniam pedibus compensari: sentiens nimirum, satis sumptuosum esse, ad villam procul dissitam crebro proficisci: sed hoc impendij pedibus compensari, si dominus impiger inuisat fundum suum. Refert Cicero in oratione pro Flacco. *Eiusdem*

Idẽ Cato interrogatꝰ, quis esset certissimus agricolæ questus? respondit: Si bene pascat, quis proximus? si mediocriter pascat, quid tertiũ, si bene vestiat quid quartũ? respõdit, Arare & terrã bene vertere Era. lib. 5. Apop. *Eiusdẽ.*

Marcus Curius, qui Dentatus cognominatus est, nõnullis arguentibus, quòd ex agris bello partis, partem exiguam vnicuique militum distribuisset, magnam verò Reipub. optauit à Diis, ne quando existeret quisquã Romanorũ, cui ager exiguus videretur, qui posset alere dominum. Sentiens, hominem planè ignauum esse, qui ex hac agri portione non tantùm laboribus se exerceret, vt inde viuere posset. Plinius cap. 33. de viris illustribus. *Curi Dẽtati.*

Domitianus imperator iussit excidi vineas: quòd studio colendi vineta, negligerentur arua. Sueton. *Domitiani.*

Diocletianus Romanorum imperator, iam senex, cũ se imperio abdicasset, atque priuatam vitam in villa sua instituisset, ab Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogatus, tanquam pestem aliquam detestatus, respondit: Vtinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus instituta, profectò istuc tentandum nunquam iudicaretis. Fuit autem Diocletiani villa haud procul à Salonis, vbi præclaro otio priuatus consenuit. Eutropius, & Cuspianus in Cõsulibus, fol. 489. *Diocletiani.*

De alea.

Plato Archeniẽsis adolescentẽ, quòd lusisset aleam, grauiter increpuit, qui quũ dixisset, Sic obiurgas ob rem paruam? At paruum non est, inquit, assuescere. Sensit vir prudentissimus, aleam esse rem perniciosam, & *Platonis.*

otij sustentaculum. Laërt. libro tertio.

Alexãdri. Alexander Magnus quosdam ex amicis mulctauit, quòd in ludo aleæ sensisset eos ludere. Siquidem multi sunt, qui in hoc ludo velut in re maximè seria versantur non enim ludunt qui fortunas suas omnes, interdum & liberos, aleæ permittunt arbitrio. Plut. in reg. & imper. Apophthegmat.

Mannij. Manniũ Curium accusator eius ad concitandam inuidiam in sipario (id est velaminis genus) pinxerat omnibus locis, aut in neruo nudum, aut ab amicis redemptum ex alea: hoc agens, vt omnibus persuaderet, quàm is esset perditè deditus aleæ. Hoc crimen ridiculè inficiatus est Mannius: Ego, inquiens, nunquam vici, Alter intelligi volebat, Curium assiduè lusisse aleam. Curius eo torsit, quasi infelicitas esset opprobata, Non est verisimile, qui frequenter ludit tesseris, nunquam vincere. Refert Fabius.

Ciceronis. Memmio cuidam vituperanti Catonem Vticensem dicentique quòd totas noctes ebrius esset? At illud, inquit, Cicero, non addis, eum totos dies aleam ludere: ciuiliter excusans Catonem, qui totum diem reipublicæ negotiis dabat, nocturnas aliquot horas sumebat laxando animo. Eras. 4. apoph.

Huc refer titulos de Ludo & recreatione.

De ambiguis dictis.

Diogenis Diogenes Cynicus seruum quendam fugitiuũ vidēs ad puteum sedentem, Vide, inquit, adolescens, ne excidas: ambiguo verbo ludens. Nam excidit, qui in puteum decidit, & ἐκπίπτει, id est, excidit, qui de loco pellitur. Laërt. lib. 6. cap. 2.

Eiusdē. Idem olim interrogatus, quamobrem athletæ nihil sentirent: Quoniam, inquit, suillis ac bubulis carnibus educati sunt. Nam athletæ crassioribus cibis enutriũtur, qui corpori quidem robur conferunt, sed mentis acumen hebetant. Vocis autem ambiguitas dedit ioco locũ. Nam vt Græcis αἰσθάνεσθαι, ita Latinis sentire, tam ad animum quàm ad corpus pertinet. At percõtator ille quærebat. quid esset causæ, cur athletæ, veluti sensu carentes, non offenderentur plagis: Diogenes animorum stuporē

notare maluit. Laër. libro sexto.

Eiusdẽ. Quum mẽtio fieret de puero stuprato, Diogenes interrogatus cuius esset lusit ex ambiguo, dicens, Tegeates, nã Tegea, ciuitas est Arcadiæ, tegos autem interdum idem est quod lupanar. ibidem.

Ischomachi. Ischomacus mimus, quum mendica quædam ventris tormina pateretur, ac medicus percontaretur, num haberet in vẽtre? Qui potest, inquit, quum triduo nihil comederit? Et huius dicti festiuitas iucundior est Græcis quibus in ventre habere dicitur, quæ fert vterum. Nam id medicus percontabatur, an esset grauida. Erasmus. lib. 6. Apoph.

Stratonici. Stratonicus Musicus quendam qui malè cecinerat, rogauit, cuius esset cantio? quum ille respodisset, Carcini: Multo magis, inquit, quàm hominis, Carcinus enim Græcè, cancrum sonat. Est autem eadem vox cantoris cuiusdam nomen, quem notant Græcorum prouerbia. Erasm. libro sexto. Apoph.

Eiusdem. Idem quum trabes delapsa quendam è conuiuis occidisset dixit, ἄνδρες δοκῶ εἰσὶ· εἰ δὲ μὴ εἰσὶ δοκῷ εἰσὶ. Id Latinè reddi non potest; iocus est ex amphibologia δοκῶ sonat trabi, si subscribas iota? & sine hac, sonat opinor: Viri opinor dij sunt, quòd si non sunt, trabi sunt. Nisi fortè δοκώ legendũ, acuto accen tu, vt intelligat trabes sunt, Erasm. 6. Apoph.

Eiusdem. Idem quum Satyrum accepisset apud Ilium peregrinanari, festiuiter in illũ torsit illud prouerbio iactatum, In Ilio semper mala: ludens ex ambiguo vocis. Aliter enim mala dicuntur: quæ misera tristiáque sunt, aliter homines mali. Eras. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Idem Polydæ glorianti, quòd discipulus ipsius Philopas canendo vicisset Timotheum Miror, inquit, si ignoras, quòd discipulus tuus cõdit decreta, Timotheus autẽ leges: Iocũ captans ex ambiguo vocis. Nomos enim Græcis & legem sonat, & modulos cãtionis. Itaque periculosum est regem vincere. Eras. ex Athenæo.

Philoxeni. Philoxenus, cui cognomen Pternocopis, patria Corinthius orto sermone quòd turdi magno venderentur, quũ fortè adesset Coridus, qui malè audiebat, quòd corpus suum ad quæstum prostituisset: Atqui ego, inquit, me-

mini fuisse tempus, quo Coridus obolo parabatur: ludens ex ambiguo. Nam Corydus etiã auiculę nomen est. Eras. libro sexto Apophtheg.

Demonactis. Demonax in Herminũ Peripateticum, qui semper in ore habebat decem Aristotelis Categorias, ita lusit: Equidem arbitror Hermine, te non indignum decem Categoriis Iocus est ex ambiguo vocis. Categoriæ Græcis, vel prædicamenta dicuntur, vel accusationes. Erasmus libro octauo Apoph.

Eiusdem Quum Athenis quidam Romanus senator filium ad Demonactem adduxisset, elegãti forma, vestitu delicato, ac deliciis effœminatum, diceretque. Salutat te ô Demonax filius meus: Pulcher est, inquit, & te dignus, & matri non absimilis. Vtrumque autem poterat dici in laudem: Nũc autem patrem notauit ex filij effœminatis moribus, & matri similem dixit mollem, & deliciis euiratum. ibidem.

Laidis. Lais Corinthia cuidam amatori, qui misso sigillo iubebat illam venire: Non possum, inquit, lutum est. Olim terræ genere signabant: at illa lutum esse dixit, quasi ob lutum viarum non posset accedere, Luteum sigillum nihil morabatur, argenteum quærebat. Erasmus lib. sexto Apoph.

Philippi Philippus Macedonũ in acie vulneratus clauicula, cùm decumberet lecto, & medicus à quo curabatur subinde præmium efflagitaret: Sume, inquit rex, ipsemet, habes enim clauem in tua potestate: ludens ancipiti voce, κλεὶς enim Græcè & clauem sonat qua aperitur cista, vel domus ianua: & commissuram quoque humeri cum pectore. Plutar, in Apoph. regum imper.

Eiusdem Idem causam agens, quum pusillus testis prodisset, Licétne, inquit, rogare? Quum quæsitor properans dixisset, Licet. modò breuiter: hic Philippus, Non accusabis, per pusillum rogabo. Primùm in testem risus obortus est, sed mox in iudicem Lucium aurificem conuersus, qui sedebat ipso teste breuior. Eras, 6. Apoph.

Clitophi. Clitophus à philippo donatus equo saucio, vendidit: & ab eo pòst interrogatus, vbinam esset equus: Ex vulnere, inqut, illo confectus est: ludens ex ambiguo, nam πέπρακται sonat venditus est, & cõfectus est. Erasmus 6.

Apoph.

Afer orator in quendam patronum imperitum, sed splendido vestitu se venditãtem litigatoribus, lepidè dixit: Homo in agendis causis bene vestitus. Lusit ab inexpectato: nam auditor pro, vestitus expectabat, instructus, aut exercitatus. Eras. 6. Apoph.

Afri oratoris.

Philippus orator in malèolentem, Video, inquit, me à te circunueniri. sentiens, se malo odore vndique oppleri: quum circunenire dicatur, qui dolo fallit. Erasmus 6. Apoph.

Philippi oratoris.

Curtius eques Romanus deliciis diffluens, cùm apud Cæsarem cœnaret, macrum turdum sustulit è patina, eumq́ue tenens interogauit Cæsarem, liceréτne mittere? cúmque is respõdisset, Quid ni liceat, ille protinus auem misit per fenestram, iocum accipiẽs ex ambiguitate verbi. Nam cibus è conuiuio dono mittitur amicis, quod apud Romanos erat solenne: & mittitur, quod abiicitur. Erasmus libro quarto Apoph.

Curtij Romani.

Quum Cicero in Pompeij castra venisset, dicentibus. Serò venisti. Minime, inquit, serò. nam nihil hic adhuc parati video. Allusit ad eos, qui serò veniunt ad conuiuium, iocus est ex ambiguo. Serò venit, qui tardè venit: & serò, qui post tempus. Plut. in Rom. Apoph.

Ciceronis.

Idem, quum Fausti. Syllæ filius ob æris alieni magnitudinem supellectilem suam proscripsisset; Hanc, inquit, Proscriptionem magis approbo quàm paternam. Lusit ambiguo verbi. Proscribuntur res, quæ in auctione venum exponuntur & proscribuntur homines, à quouis iugulandi: quo crudelissimo genere Sylla quamplurimos ciues proscripserat. Plut. in Rom Apoph.

Eiusdem.

Idem in Isauricum ita lusit: Miror quid sit, quòd pater tuus homo constantissimus, te nobis varium reliquerit. Iocus ex ambiguo vocis. Nam varius dicitur, parum animo constans: varius item, qui vestigiis plagarum notatus est. Vulgatum autem erat, hunc Isauricum aliquando à patre cæsum loris. Inde illud M. Celij prætoris non dictum, sed factum, cuius quum sellam curulem consul Isauricus fregisset; alteram posuit loris intentam: tacitè minitans illi, atque exprobrans, quòd à patre loris cæsus esset. Erasm. 4. Apoph.

Eiusdem.

Eiusdem. C. Cæsari in senatu enixè defendenti causam filiæ Nicomedis, benficiáque regis in se commemoráti: Remoue, inquit Cicero, isthæc oro: quoniam notum est quid ille tibi, quid tu ille dederis. Iocus est ex ambiguo verbi. Nam dat, qui confert beneficium: & dat mulier, quæ sui facit copiam. Vnde illud Martialis:

Vis dare nec dare vis.

Malè audiebat Cæsar, quod in Bithynia Nicomedi regi fuisset obsequentior, quàm pudicitiæ leges postulant. Erasm. 4 Apoph.

Eiusdem Quum mater. M. Bruti Seruilia preciosum ære paruo fundum abstulisset à Cæsare qui bona ciuium subiiciebat hastæ, ita iocatus est Cicero: Equidē, inquit, quo melius emptum sciatis, emit hunc fundum Seruilia, tertia deducta. Seruiliæ autem filia dicebatur Iunia Tertia, eadémque C. Considij vxori lasciuiente Dictatore tam in matrē, quàm in filiam. Ex ambiguo iocatus est Cicero: potuit enim intelligi, tertia pars precij detracta. Deducitur autem vxor, aut scortum. Erasmus libro quarto Apophthegma.

Eiusdem Vatinium inimicum, & alioqui sceleratum. Marcus Tullius audierat obiisse diem, post, quum rursum audisset illum viuere. Malè pereat, inquit, qui malè mentitus est: significans, Vatinium indignum qui diutius viueret. Omne quidem mendacium malum: sed hoc mendacium bis erat malum, quia bonos viros in falsum gaudium coniecerat. Dictum tamen erat ambiguum, quod dici poterat & de illo quem mori nolles. Plutarcus in Rom. Apoph.

Crassi. Quum Brutus Iunior fundos ædésque paternas luxu prodegisset, & in his etiam balnea & in sermone quodam diceret, se frustra sudare: Mon mirum, inquit Crassus: nuper enim existi è balneis. Lusit ex ambiguo. Exit è balneo, qui lauit: & exit qui vendidit, alteríque cessit. Erasmus libro. 6. Apoph.

L. Galba scurra, cuidam pilam negligenter petenti: Petit, inquit, tanquam Cęsaris candidatus. Huius competitores negligentius ambiebant, vel quia metuebant Cæsarē repulsę impatiētē, vel quia desperabāt, se assequuturos

tali competitore, vel quia ſic illi blandiebatur. Iocus eſt ex ambiguo, petitur pila: quæ repercutitur: & petitur magiſtratus. Eraſ. 6. Apoph.

Cinci. M. Cincius, quo die legem de donis ac muneribus tulit, C. Centoni prodeunti, ac ſatis contumelioſè interroganti: Quid fers Cinciole? vt emas, inquit, ſi vti velis: notans illum, quòd donatis & commendatitiis rebus vti gauderet. Alluſit autem ad illud decantatum in primis, Emere malo quàm rogare. Ad hæc, amphibologia eſt in verbo, Ferte, fert enim qui promulgat legem, & fert, qui portat aliquid venale. Eraſ. 6. Apoph.

Planci. Plancus in iudicio fortè amici, cùm moleſtum teſtem deſtruere vellet, interrogauit ſutorem quendam, quo ſe artificio tueretur? ille vrbanè reſpōdit, Gallam ſubigo. Habetur autem hoc ſutorium inſtrumentum, quòd nō infacetè in adulterij exprobationem ambiguitate conuertit. Nam Plancus in Meuia Galla nupta malè audiebat. Macrobius lib. 2. cap. 2. Satur.

Veſpæ Terentij Titius quidam ſtudioſè pila ludere ſolebat, ſed idem noctu ſigna ſacra frangere putabatur. Hunc quum gregales in campo deſiderarēt, Veſpa Terentius hoc colore excuſauit, vt diceret illum fregiſſe brachiū. Nam diuorum imagines brachiis geſtabant donaria. Huc alluſit Veſpa. Eraſ. lib. 7. Apoph.

Proculei Proculeius querebatur de filio, quòd expectaret mortem patris: cúmque filius reſpondiſſet: Ego verò non expecto? Imò, inquit, rogo vt expectes. Detorſit verbū in contrarium ſenſum: Expectat mortem patris, qui inhiat: & expectat, qui non accelerat mortem patris. Refert Fabius lib. 9.

Auguſti Cæ. Olim erat magna ſepulchrorum religio, eáque pars agri quæ ſepulchro erat dicata, non proſcindebatur aratro. Vectius itaque quum nihil hac religione deterritus, patris monumentum exaraſſet: Auguſtus facetè iocatus eſt, Hoc inquiens, eſt verè patris monumentum colere. Rurſus luſit ancipiti verbo, Colimus ea quæ veneramur, & colitur ager aut aliud ſimile. Gemina fuiſſet amphibologia, ſi pro monumento dixiſſet memoriā, quod ab illo dictum arbitror. Si quidem eorum memoria nobis ſacroſancta dicitur, quos vita defunctos vene-

ramur: & memorias ad Græcorum imitationem vocamus, defunctorum monumenta. Eras. libro 4. ex Suetonio Tranquillo.

Eiusdem Quum plerique rei quos Seuerus Cassius accusabat absoluerentur, & is cui Cæsar forum extruendum locarat, diu traheret illum operis expectatione: Vellem, inquit Cæsar augustus, vt Cassius & forum meum accusaret. Iocatus est ambiguo verbo. nam absoluitur, quod perficitur: & absoluitur, qui à causa liberatur: absoluit opus architectus, & reum iudex absoluit. Eras. libro. 4. Apophthegmat.

Romanorum. Quum ex oratione Neronis, qua in Vindicem perorabat, recitaretur in senatu, daturos pœnas sceleratos ac breui dignum exitum facturas exclamatum est ab vniuersis, Tu facies Auguste. Quæ vox bifariam potest accipi: Tu facies vt dent pœnas, aut tu dabis pœnas. Sueton. in Nerone.

De ambitione.

Platonis PLato dicitur ter nauigasse in Siciliam, nec sine periculo, nec sine cauillis obtrectantium. Molon itaque qui gerebat hostilem in Platonē animum, negabat esse mirum si Dionysius esset Corinthi, sed si Plato in Sicilia. Nam tyrannum expulerat necessitas. Platonem inuitabat ambitio, vt vulgus quidem interpretabatur Et tamen Dionysium esse Corinthi adeò mirabātur omnes, vt iam abierit in prouerbium, de re inexpectata & incredibili. Laërt. lib. 3.

Phauorini. Phauorinus homines partim esse ridiculos, partim odiosos, partim miserabiles dixit. Ridiculos quidem, qui ambitiosè ad maiora aspirant. Odiosos, qui ea consequuntur. Miserabiles autem, qui spe falluntur. Stobe. serm. 2. de Prudentia.

Themist. Themistocles cùm aliquando theatrum peteret, interroganti cuidam, cuius vocem esset libentissimé auditurus? Eius, inquit, à quo artes meæ quàm optimè canerentur. Ingenuè fassus est, se magno gloriæ studio teneri. Solebant enim olim musici, in publico virorum illustrium laudes canere. Plut. in eius vita.

Timonis. Timon, qui cognomine Misanthropos dictus est, elementa malorum vocabat Auaritiam & ambitionem: co

quòd ex horum viriorum fonte, cætera vitia omnia prouenire ac manare viderentur. Timonis dictorium recitat Stob. serm. 8. de Iniustitia.

Epaminondæ. Epaminondas cùm fortiter Lacedæmonios bello vicisset, ac multo sanguine fuso iam fugasset, cùm audiret Lacedæmonios eius belli calamitatem extenuare, vt palàm fieret omnibus quanta strages edita esset, non quibuslibet permisit cadauera interfectorum tollere, sed vt quæque ciuitas sua auferret: & ita factum est, vt appareret, plusquàm millenos Lacedæmonios interiisse. Et sic Epaminondas ob oculos posuit, quanto honore & præmio dignus esset. Vide Plut. in Græc. regū Apoph.

Hipponici. Hipponicus Galliæ filius statuam ponere, sacrosanctum patriæ donarium, in animo habebat. Cùm autem quidā ei consuleret, vt à Polycleto fingendam imaginem curaret, Non, inquit, se eiusmodi donarium positurum, eius gloria non ad consecratorem, sed ad factorem sit reditura. Etenim liquere spectatores in ea statua magis artem & industriam Polycleti, quàm suam liberalitatem & munificentiam admiraturos esse. Ælianus lib. 14. de Varia hist.

Damidis Damis, cùm Alexander Magnus per literas petiisset vt Lacedæmoniorum decreto decernerentur ipsi diuini honores, & in deorum numero referretur: Age, inquit, concedamus Alexandro, si velit appellari Deus. Vt despectam risit stultam principis ambitionem, qui putarit ab iis posse creari deos, qui ipsi nihil aliud essent quàm homines: aut si hoc non putauit, insigni stultitia falsi nominis vmbra gloriaretur. Plut.

Theopōpi. Cùm Pylij decretum edidissent, quo Theopompo tribuebantur summi honores, rescripsit, Mediocres honores ipsum tempus auget: immodicos abolet. Hoc animo quid excellentius? quod alij sibi aut vindicant arroganter, aut ambiunt ineptè, hoc vltrò delatum reiecit, simul & suam declarans modestiam, & amicos admonens, in omni re modū esse optimum. Quin & illud acutè perspexit, quæ subitò crescūt in altū, nō esse diuturna, ꝙ gen⁹ sūt betę, & cucurbitæ: cæterū quæ paulatī augescūt, ea ferre ętatē, veluti quercū & buxū. Plu. in La.

Agrippæ. Agrippa familiaribus suis dicere solebat, hūc esse mo-

rem principum, vt nolint habere quenquam se potiorem. Nam ea quidem, quæ facilem & exploratam victoriam esse videntur habitura, ipsi gerere statuunt: pessima verò quæque & difficillima aliis committũt. Quòd si eueniat vt oportuna negocia aliis mandare cogantur, grauiter ferunt, propter laudem & gloriam eorum qui ea gesserunt, sed sibi ipsi rerum bene gestarum gloriam, libenter ascribunt. Xiphilinus in Augusto.

Scauri. Rutilius & Scaurus cùm competitores essent in consulatu, Rutilius tandem Scauro cessit. Sed Scaurus ambitus Rutilium accusabat, quoniam in tabulis Rutilianis scriptum esset, A. F. P. R. atque interpretatur Scaurus, Actum fide Publij Rutilij: quasi suffragia Rutilius corrupisset, nec potuisset fieri consul Scaurus, nisi ex renunciatione Rutilij. Rutilius rursus interpretabatur: Antè factum, postea relatum: Tum C. Caninius eques Romanus, quum Ruffo adesset, exclamauit, neutrum illis literis declarari. Id enim significare: Æmylius fecit, plectitur Rutilius: id est, Æmylius Scaurus corrupit populum, Rutilius passus est repulsam. Brus. libro. 1. cap. 15.

Cottæ. Caius Cotta in ambitione artifex, dicere solebat, se operam suam, quòd nõ contra officium rogaretur, polliceri solere omnibus: impartire autem iis apud quos optimè poni arbitraretur. Bruson. lib. 1. cap. 15.

Horatij. Horatius rediens ad suos, trium Curatiorum fratrũ quos occiderat spolia gestabat, quorum vni desponsa fuerat Horatij soror virgo. Illa agnoscens sponsi paludamentum, quod ipsa manibus suis confecerat, soluit crines, ac fletu sponsum mortuum inclamat. Horatius sororem gladio trãsfigit: dicens: Abi hinc cum tuo præpropero amore, & oblita fratrum mortuorum, viuique oblita patriæ. Tantum valuit amor laudis, & patriæ gloria. Liuius & Plin. de vir. ill.

Afri. Afer Didio Gallo, qui prouinciam ambitiosissimè pétierat, deinde impetrata ea, tanquam coactus, querebatur, vrbanè atque ironicôs. Age, inquit, Didi, aliquid & reipub. causa labora. Bruson. lib. 1 cap. 15.

Ciceronis Coci cuiusdam filius ambitiosissimus, cùm candidatus in cãpum descendisset, ac à Cicerone petiisset suf-

fragium, Tullius coquum agnoscens, ait: Ego coque tibi fauebo. Respexit autem Cicero ad officium hominis cui ideo fauere cuperet, ne sale perderet offam. Bruson. libro 1. cap. 15.

Catonis. Quum M. Octauius duas habens legiones haud procul ab Vtica, à Catone postularet, vt inter ipsos de imperio statueretur. Cato legatis nihil respondit, verùm ad amicos conuersus: Quis iam miretur, inquit, rem malè gestam esse, quum in ipsa morte in nostris videatis dominandi cupiditatem? Significans ambitione ducum bellum infœliciter cessisse. Plut.

Alphōsi regis. Alphonsus Aragonum rex, dehortantibus amicis, ne ob imminentia pericula bellum cum Ioanna Neapolitanorum regina, contra Martinum pontificem, qui regno eam spoliarat, susciperet Non abhorreo, inquit, periculum, cùm sine labore & periculo nemo vnquã gloriam consecutus sit. Panormita. de rebus gestis Alphōsi. libro 1. cap. 2.

Plura pete ex titulis, de gloriæ & laudis cupiditate, atque regnandi libidine.

De ambitione ex sordibus.

Socratis. SOcrates animaduertẽs Antisthenem ambitiosius ostentare vestem laceram & detritam, facetè hominẽ increpauit, οὐ παύσῃ, inquit, ἀγκαλλωπιζόμενος ἡμῖν, id est, non desines te nobis comere? Significans, eiusdẽ esse ambitionis vilitatem amictus ostentare, & delicato cultu sese venditare. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdẽ. Alcibiades cùm Socrati magnifica misisset munera, & Socrates respuere videretur: Xantippe auida dissuasit, & donũ magnificum ac indignum vt non acciperetur esse dixit. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitiosé, & nobis nostra est ambitio. Alij namque videri & laudari cupiunt, dum alios ornant muneribus: alij verò ex eo laudem sibi parare student, quòd propter communem consuetudinem omnia contemnant: & sic omnibus sua innata est ambitio. Recitat Erasm. lib. 8. Apophthegmat.

Eiusdẽ. Quum Antisthenes Cydicus pallium haberet pertusum idque obuertens fissuram, omnibus daret inspi-

ciendam: perfissuram, inquit, Socrates, palij tui video tuam inanitatem: eleganter notans, turpiorē esse ambitionē ex vilitate cultus, quàm ex amictu splēdido. Atq; vtinā inter Christianos nō sint multi Antisthenes, qui sub veste fusca, vili, sordidaque, plus celent gloriæ, quā alij diuites habent in holosericis & bissinis. Erasm. lib. tertio Apoph.

brcwne

silke

Diogenis.

Diogenes quū aliquando perfusus esset aqua, staretque toto distillans corpore, circunstantes aliquot, vt fit cōmiserebātur hominem indigna passum. Quibus Plato (nam & is fortè tum aderat) Si vultis, inquit, cōmiserari Diogenem, abite: notans in philosopho gloriæ cupiditatem. Hoc igitur spectaculo quoniā delectabatur, fœlix erat potiùs quàm miserādus: at si nullo teste perfusus fuisset, tum verè fuisset miserabilis. Laërt. lib. 6.

Eiusdem

Diogenes quū Rhodios quosdā adolescentes elegātiore cultu conspexisset, dixit, τύφος οὗτος ἐστὶν, id est, hic fumus est. Rursum, quum vidisset Lacedæmonios sub stricta tunica parcè sordideque cultos, ἄλλος, inquit, οὗτος τῦφος ἐστὶν, id est, hic alius fumus est Significans, nō min⁹ peccare eos qui ad ostentationē sordidè vestiūtur quàm qui splendido vestitu sese iactitant. Vnde scitum est illud diui Hieronymi. Pullas æquè vt candidas deuita. Eros. lib. 8. Apoph.

goods

blacke ru

set

Eiusdē.

Plato frugalis quidem erat, sed tamen amans mundiciei: contrà Diogenes, sordidus. Itaque calcās Platonis culcitram, præsentibus aliquot Dionysij amicis, quos Plato inuitarat ad cōuiuium, dixit: Calco Platonis ambitionem. Mox Plato: At quanta superbia tumes ipse Diogenes, dū alienā superbiā te calcare putas? Hoc ipsum ab aliis narratur lepidius. Diogeni dicenti, Calco fastum Platonis: Calcas, inquit Plato, sed alio fastu. Nā hoc ipsum fastus erat, quòd iactabat mundiciei contemptum: & qui sordibus gloriantur non minus ambitiosi sunt quàm qui splendidè vestiuntur, sed aliter. Turpior est autem ambitio, ex fuco virtutis laudem captans. Socion tamen hoc non ascribit Diogeni, sed Platoni Cynico. Laërt. lib. 6.

a mattresse

pride

Eiusdē.

Diogenes Sinopensis de seipso dicere solitus est, se implere & ferre tragicas execrationes. Nam erronem se

esse domo & Patria carere, mendicum agere tenui vestitu vti, & in diem viuere. Nihilominus tamen in his non sibi minus placebat, quàm Alexander in terrarum orbis imperio, cùm subactis Indis Babylonem reuerteretur. Ælianus lib. 3. de Varia hist.

De amicitia, atque amico bono.

Thales Milesius philosophus dicebat, amicorum absentium æquè ac præsentium oportere meminisse. Amicitia enim est animorum coniunctio quos nō dirimit locus. Multi non amant, nisi tantisper dum vident. Diogenes Laërt. lib. 1. cap. 1. *Tha*

Chilon lacedæmonius cùm quendam audiuisset prædicantem, se nullos habere inimicos: interrogauit, num vllum haberet amicum? Sentiens, amicitias & inimicitias inuicem sese consequi: nec fieri posse, quin qui multos haberet amicos, complures habeat & inimicos. Gel. lib. 1. cap. 3. Plut. de Anima. *Chilonis*

Socrates omnium Græcorum sapientis. dicere solitus est, nullam esse possessionem preciosiorem vero bonoque amico, nec aliūde plus fructus capi. Itaque præposterè facere multos, qui pecuniæ dispendiū grauius ferunt quàm amici iacturam, quique se beneficiū perdidisse clamant gratis collocatum, quū eo sibi conciliarint amicum quouis lucro potiorem. Eras. lib. 3. Apoph. *Socratis.*

Idem Crœso interrogato, quid esset maximū & preciosissimum ex regno consecutus? Cùm ille respōdisset vt hostes vlcisceretur, & amicos beneficio afficeret: Multò, inquit, meliùs fecisses, si & illos tibi amicos asciuisses, Maximus serm. 6, *Eiusdē.*

Zeno Citticus à quodā interrogatus, qui reuera esset amicus? respondit, Alter ego. Laërt. lib. 7. cap. 1. *Zenonis.*

Diogenes admonitus à quodam, ab amicis illi tendi insidias, vt caueret. Quid facias, inquit, si similiter & cùm amicis & cum inimicis habebimus consuetudinē? Ab inimicis nobis cauemus, amicis fidimus. Quòd si pariter ab vtrisque nobis cauebimus, non est suaue viuere. Laërtius lib. 6. *Diogen.*

Pericles Atheniensis amico roganti, vt pro se falsum diceret testimoniū: Si quidem amicum esse dixit, sed ad aras vsq;. Sēsit vir prudētissim⁹ eaten⁹ bene faciēdū esse *Periclis.*

amicis, quatenus iustitia, æquitas, & in Deum pietas permittit. Plut. in Græcorum Regum & Imperatorum Apoph. Gell. libro. 1. cap. 3. Bruson. lib. 1. cap. 3.

Xenocratis Quum Platoni Dionysius diceret, Aliquis auferet tibi caput. Xenocrates, qui tum præceptori aderat: Non prius, inquit, quàm hoc: suum ostendens caput. Laërt. libro. 4. cap. 2.

Aristotelis. Aristoteles Stagirites rogatus olim, quo pacto amici tractandi essent: Non aliter, inquit, quàm nos ab illis tractari cuperemus. Laërt. lib. 5. capite. 1. Bruson. libro primo cap. 3.

Dionis. Dion Syracusanus admonitus vt caueret sibi ab Heraclide & Calippo, quorum fidei plurimùm credebat respondit, se malle vita excedere, quàm in metu violentæ mortis amicos inimicosque iuxtà ponere. Bruson. libro. 1. cap. 3.

Dionis. Dion, qui Dionysium regno expulit, quum accepisset Callippum, cui & inter hospites & amicos suos fidebat maximè, sibi moliri insidias, non potuit inducere animum vt illum conuinceret, dicens: Mori satius esse quàm viuere, si non ab hostibus tantùm, verùm etiam ab amicis cauendum esset. Dignus erat optimis amicis qui mori prius habuerit, quàm amico diffidere. Plut. in Regum & Imperatorum apophthegmat. Bruson. libro primo cap. 3.

Phocionis Nicocli petenti, vt sibi ante Phocionem venenum haurire liceret: Tametsi durum hoc, inquit, Phocion, tamen concedendum est ei, cui nihil vnquam in vita negaui. Phocio Nicoclem inter amicos fidissimum vnicè adamarat, eoque molestum erat videre illum morientem, Eam molestiam vt vitaret Nicocles, petebat vt ipse prior ebiberet. Et hac in re commodauit amico. Plut. in Græcor. Apoph.

Epaminondæ. Epaminondas dicere solebat, non prius interdiu discedendum è foro esse, quàm nouum aliquem amicum ad veteres adieceris. Ælianus lib. 4. de Var. hist.

Auyti. Auytus amicorum Alcibiadis vnus, eum ad cœnam rogarat, ille recusauit: sed domi bene potus, cùm famulis comessabundus irrupit: stásque ad hostium cœnaculi, iussit famulos vasa diripere, & ad suas ædes defer-

re: qui ferè dimidium asportarunt, aliis conuiuis Alcibiadis violentam superbiam criminantibus, Anytus dixit, illum humaniter egisse, cui quum totum auferre licuerit, dimidium ipsi reliquisset. Eras. 6. Apoph.

Antalcidæ. Antalcidas cùm interrogaretur, quo pacto quis amicos sibi facere posset? respondit: Si loquatur illis iucũdissima, præstet autem vtilissima, Quo dicto innuit, in parandis amicis adhibendam esse primò sermonis comitatem, in officiis autem præstandis vtilitatem. Plut. in Laconicis Apoph. Bruson. lib. 1. cap. 3.

Anonymi. Quidam ambientes amicitiæ fœdus inire cum Lacone, volebant se quocunque vellet vinculo astringere, quò certius esset amicitiam fore synceram Quibus ille, Vna est inquit, de amicitia certitudo, si etiam volentes lædere non possint: nam reliquæ omnes prorsus infirmæ sunt. Conuenit cum illo Chilonis: Sic habendum amicum, vt cogites illum posse fieri inimicum. Erasm. lib. 8. Apoph.

Darii. Darius rex quum aperuisset pergrande malum punicũ, & quidam ab eo sciscitaretur cuius rei tantùm numerum habere optaret, quantus illic inesset granorum respondit Zopyrorum. is erat vir bonus, ac Dario fidus amicus. Significans regi nihil prius aut charius esse debere probis ac fidis amicis. Tametsi Herodotus lib. 4. refert, hoc fuisse dictum de Megabyze. Plut. in Regum Apoph. Dario adscribit.

Alexãdri. Alexander Mag. quodam tempore Darij mulieres inuisit, vnà cum Hephęstione. Hunc ergo, quum esset eodem ornatu quo rex, corpore etiam maior, Syngambris Darij mater pro rege adorauit. Eadem quum ex nutibus adstantium intellexit esse errorem, pertubata denuò salutauit Alexandrum. Tum Alexander: Nihil est, ô mater, quòd turberis: nam & hic Alexander est. Sentiens amicum esse alterum ipsum. Plut. in Alex.

Eiusdẽ. Idem, inter amicos quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum, sed omnium maximè diligere Hephæstionem Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion amat Alexandrum. Id Græcè iucundius dicitur, φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. Sentiens Craterum in his quæ ad re-

giam dignitatem attinebant, præstare filium amicum: Hephæstionem, priuato, quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter, amantibus, diuersa ratione persoluit præmium. Craterum ornauit dignitate: Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem. Plutar. in Apoph. Regum.

Eiusdem. Alexander Macedo Ilium profectus, Achillis statuam coronans, O te fœlicem, inquit, Achilles, cui viuo talis amicus contigit. loquebatur autem de Patroclo, qui fidissimus Achilli fuit amicus. Plut. in vita Alexandri. Bruso. libro primo capite tertio.

Demetrij. In somnis Antigonus aliquando viderat Mithridatem, auream metentem messem, eóque struebat illi insidias, vt tolleret è medio. Idque quum indicasset Demetrio filio, iureiurando adegit vt sileret. Is verò iuncto sibi Mithridate, deambulabat in littore maris, & infirma hastæ parte inscripsit harenæ, Euge Mithridates. Is intellecta re, profugit in Pontum, atque illic perpetuò regnauit. Plut. Apoph. Regum.

Fabij. Quoniam Fabius cunctando eludebat hostem, quum Marcellus viribus vrgeret Hannibalem, ille dictus est clypeus Romanorum, hic ensis quòd illi præcipuum studium fuit, ne quid cladis acciperent Romani: alteri, vt hostem perimerent. Plut.

Scipionis. Scipio minor negabat vllam vocem inimicitiorem amicitiæ potuisse reperiri, quàm eius qui dixisset; Ita amare oportere, vt aliquando esses osurus: nec verò se adduci posse, vt hoc (quemadmodum putaretur) Biantis esse dictum crederet, qui sapiens habitus esset, vnus è septem: sed impuri cuiusdam & ambitiosi, aut omnia ad suam potētiam reuocantis, esse sententiam. Quónam enim modo quisquam amicus ei esse poterit, cuius se putabit inimicum esse posse? Cicero in Lælio.

Eiusdem. Idem dicere solebat, nihil difficilius esse, quàm amicitiam vsque ad extremum diem permanere. Mutantur enim mores sæpè, aliàs aduersis rebus, aliàs ingrauescente ætate: aut dirimuntur contentione vel luxuriæ conditione, vel commodi alicuius, quod idem adispici vterque possit. ibidem.

Eiusdem. Idem frequenter dicebat, in omnibus rebus diligen-

tiores esse homines: vt capras & oues quot quisque haberet, dicere posset, amicos quot haberet non posset, in illis quidem parandis curam adhibent, in amicis eligendis sunt negligentes. ibidem.

Pompei. Cato cùm prædiceret, Pompeij potentiam crescentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, sed multò magis ad tyrannidem tendere. Pompeius ita respondit, Tua (inquit, (Cato magis accedũt ad diuinationem, mea autem accommoda sunt amicitiæ. Quo dicto indicat, Catonem de rebus loqui planè incertis, se verò ea pręcipuè secutum esse quæ tum temporis amicitia, quæ sibi cum Cæsare intercedebat, postulabat. De amico autem multò humaniùs est benè sperare, quàm quasi per somnium diuinare peiora. Plut. in Ro. Apoph.

Rutilij. P. Rutilius cùm amico iusta petenti pernegasset suum officium, & is indignabundus diceret. Quid ergò opus est mihi tua amicitia, si quæ abs te peto, non accipio? Imò, Rutilius, Quid tua mihi opus est amicitia, si quid inhonestæ rei propter te facturus sum? Recitat Brusonius Cõuis. lib. 1. cap 3. Val. Max lib. 6. cap. 4. & Erasm.

Volũnij. M. Lucullum, quòd Bruti & Cassij partes sequutus fuerat M. Antonius occidit. Huius mortem quum Volumnius, qui viuum familiariter coluerat, sine fine deploraret, ad Antonium pertractus ait: Iube me protinus ad Luculli corpus ductũ occidi. Neque enim illi extincto superesse debeo, quum ei infœlicis militiæ author extiterim. Erasm. lib. 6. Apoph.

Antonij. Lucilius Bruti familiaris, quum Barbaros in Brutum obnixé ruentes cerneret. Brutum se assimulauit: captúsque, & ductus nimis auidè ad Antonium, quum in Antonij esset aspectu, ait, Marcum Brutum ô Antoni, nemo cœpit, absitque vt ipsum quisquam capiat hostis. Sed exterritis his qui adduxerant: Credo, ait Antonius, vos commilitones hunc errorem grauiter ferre: sed scitote vos meliorem prædam adeptos: dum enim hostem quæritis, amicum mihi adducitis. Viuo quidem Bruto ignoro per deos qua in re vterer: His amicis vtinam magis quàm hostibus potiar. Plutarcus in Bruto, & Bruso. lib. 1. cap. 3.

Octauiani cæs. Cæsar Octauianus Augustus, cùm Alexandriam vt cœpisset ciuibus omnibus & ciuitati se parcere dixit propter Arrium ciuem Alexandrinum, & olim sibi summa familiaritate coniunctum. Raræ profectò clementiæ fuit Cæsar: qui propter vnicum amicum eam ciuitatem diripere noluit, quæ tandiu pertinacissimè rebellat. Dictum Cæsaris recitat Plut. in Roma. Apoph.

Alphonci regis. Neapolitani, cùm in honorem & æternam Alphonsi regis clarissimi memoriam arcum triumphalem ædificare vellent, à quo satis spacij haberent, Nicolai Mariæ Buzuti magnanimi & strenui equitis domum diruere conarentur: rex stultum ciuium facinus incusauit. dicẽs, non tanti se facere ædificia ventis & tempestatibus exposita, vt ob id veteris amici (cuius operam strenuam non semel in bello expertus esset, domum destruere cupiat. Pluris autem fecit vir prudentissimus amicum, quã nominis sui perpetuum monumentum. Panormita. lib. 1. de gest. Alphonsi.

De amicitia regum & principium.

Solonis. SOlon argutissimè dixit, tyrannorum amicos calculis supputatoriis esse simillimos: qui vt arbitrio supputantis ponuntur, interdum valent multa millia, interdũ minimum interdum nihil. Laërt. lib. 1. cap. 3.

Philippi Philippus Arato venenum dandum curarat, quod nõ repentè occideret, sed lenta tabe consumeret. Id vbi sensit Aratus, nec inueniretur remedium, dissimulauit: & ingressus cubiculum, vni tantum ex familiaribus dixit: O Cephale, hæc sunt præmia regiæ amicitiæ. Non semper tutum, regibus optima dare consilia. Erasm. lib. 6. Apophthegmat.

Antipatri. Antipater quum didicisset Parmenionem ab Alexandro interfectum, dixit: Si Parmenio struxit insidias Alexandro, cui fidendum est? Si non struxit, quid agendũ? Erat Parmenio velut alter Alexander, in rebus militaribus. Si tantus amicus fefellit: non est tutum cuiquam amico fidere: si Alexander nihil commeritum sustulit, præstat à regum negociis abstinere. Plutarc. in Apoph. Regum & Imp.

Omuli. Omulius senator Romanus, Traiano imperatori dicere solebat

ſolebat, Maioris vtilitatis ratione malum principem optari poſſe, qui per multos bonos habere amicos, quā bonum qui malorum multorum amicitiis vteretur. Siquidem faciliùs forè à multis bonis vnum malum ad bonitatem deduci, quàm ab vno bono malos multos à malitia auerti. Flugoſus lib. 7. cap. 2.

De amicitia neglecta aut violata.

BIon Boryſthenites dicebat, amicos, quales quales eſſent, retinendos eſſe: ne videamur aut malos recepiſſe in familiaritatem, aut bonos reieciſſe. Laërt. lib. 4. cap. 7. & Bruſon. Conturſinus, lib. 1. cap. 3. *Bionis.*

Socrates dicebat, cuiuis eſt promptum, ſi quid rerum inſignium haberet, proloqui: quum difficillimum eſſet nominare quos poſſideret amicos, quum hac poſſeſſione nulla ſit charior. Hoc dicto taxabat præpoſterum vulgi de rebus iudicium, qui hoc negligentiſſimè haberet, quod omnium plurimi faciendum erat. Ditior ſibi videtur cui pecuniæ nonnihil obtigit, & damnum deplorat cui periit: at qui ſibi parauit bonum amicum, nō videtur ſibi factus beatior, nec iacturam deflet qui perdidit. Eraſ. lib. 3. Apoph. *Socratis.*

Idem, eos qui amicitiam violarent, etiam ſi iniuria affectorum ſupplicia effugerent, Dei vltionem tamen nequaquam euaſuros dicebat. Senſit autem vir ſapientiſſimus, eos diuina vltione, meritò puniri, qui amicitiam humanæ ſocietatis vinculum, diſrumperent. Maximus ſermone. 6. *Eiuſdē.*

Simonides interrogatus, quam ob rem, quum eſſet extremæ ſenectutis, tamen attentus eſſet ad rem: Quoniam, inquit, malim moriens inimicis relinquere, quàm carere amicis: taxans inſtabiles hominum amicitias, qui conſequuti quod volunt, negligunt amicum: eidem, dū ſperant, obſeruiunt. Eraſ. lib. 6. Apoph. *Simonidis.*

Diogenes Cynicus rogatus, quemadmodū amicis vteretur Dionyſius? Vt vaſculis, ait: dū plena ſunt euacuat & vacua abiicit. Bruſon. lib. 1. cap. 3. *Diogen.*

Anaxagoras philoſoppus Periclis præceptor fuiſſe legitur, cui in adminiſtranda republica magno fuit vſui. Verùm cùm Pericles negociis intentus deſiiſſet agere *Anaxagoræ.*

curam Anaxagoræ iam ad decrepitam prouecti senectutem constituit inedia finire vitam. Id simul vt renunciatum est Pericli, anxius, accurrit, & argumentis, precibus & lachrymis. conatus est hominem à spontaneæ mortis proposito reuocare : idque magis sua ipsius causa quàm philosophi. Cui Anaxagoras, retecta facie iam moribundus, nihil aliud respondit quàm hæc: O Pericles, & quibus lucerna est opus, infundunt oleum: exprobans illi neglectum amici, vnde tantam capere poterat vtilitatem. Lucerna curatur ob vsum vulgarem & talis consiliarius neglectus periit. Laërt. lib. 2. cap. 3.

Pisistrati. Pisistratus Atheniensium tyrannus, quum aliquot amici, qui ab ipso defecerant, Phylen occupassent, venit ad illos stragulas in sarcinam colligatas ipse portans Cæterùm illis quid sibi vellet percôtantibus: Vt, inquit si persuasero, reducam vos si non persuasero maneam vobiscum ob hoc enim veni cum sarcinis. Egregius animus qui nolit sine amicis nec regnare nec viuere. Plut. in Græc. imp. Apoph.

Catonis. Cato Censorius audiens grauissimam de colenda amicitia disputationem, ait: Amicitiæ quæ non placent, dissuendæ magis quàm discindendæ sunt. Cicero in Catone maiore.

De amicitia falsa, quæ in rebus. aduersis declaratur.

Chilonis. CHilòn dicere solebat, Promptius ad amicorum aduersam fortunam, quàm ad res secúdas accurrendũ Rebus prosperis aduolant quilibet, etiam minus amici qui adsunt restante fortuna, hi verè sunt amici. Laërt. lib. 1. cap. 4,

Socratis. Socrates importunè amare, nihil aliud esse quàm odio prosequi, dicebat. Is enim qui se amicum esse simulat, quid aliud agit, quàm vt porrigens vna manu panẽ, se amicum dicat, post tergum altera manu lapidẽ proiiciat? Maximus ser. 6.

Demetrij Demetrius Phalereus aiebat, veros amicos in rebus lætis adesse vocatos, in aduersis inuocatos & vltrò. At vulgò fit secus. Laërt. lib. 5. cap. 5. Bruso. lib, cap. 3.

Anonimi Lacon quidam pridie ab hospite declinatus, postri-

dit lectis stratisque cōductis liberaliter exceptus, strata ipsa cōscēdit, ac cōculcare cœpit dicens: Propter hęc heri ne in palea quidē dormui. Plut. in Laconicis. Bru. lib. primo capite. 3.

Nameris. Namertes cùm legatione fungens, à quodam eius gētis ad quam erat missus, beatus prædicaretur, eo quòd multos haberet amicos, interrogauit, quomodo qui multos haberet amicos periculum faceret an amicum haberet syncerum ac probum? Id quum alter fassus se nescire cuperet discere: Per aduersam, inquit, fortunam. Plut. in Lacon. Bruso. lib. 1. cap. 3.

Psammeniti. Psammenitus Ægyptiorum rex à Cambyse regno pulsus est. Eius filiam ancillari veste indutam, cùm aliquot nobilium virginibus, Cambyses mitti iusserat ad hauriendam aquam, vt hoc spectaculo parentum captiuorum animos discruciaret. Græcis indignè ferentibus, solus Psammenitus demisit oculos. Mox iussit duci filium illius, cùm aliis plurimis eiusdem ætatis, vinctis ceruicibus, & ore frenato. Atque hoc etiam spectaculo solus Psammenitus ad lachrymas commotus non est. Idem quum vidisset familiarem quendam exutum opibus, mendicantem obambulare, hoc spectādo adeò cōmotus est, vt ingenti fletu hominem amicum compellans, caput suum Barbarico more cæderet. Ea re cognita quum Cambyses per nuncium causam sciscitaretur, cur in liberorum calamitate tacitus, vnius seniculi calamitatem tam impotenter ferret? respondit: Fili Cyri domestica mala grauiora sunt, quàm vt lachrymas recipiant: at amicus deplorandus erat, qui è multis opibus ad summam inopiam redactus est, idque in extremo senectutis limine. Eras. 6. Apoph.

Xenocratis. Lycurgus Rhetor cùm fortè Xenocrati obuiā factus esset, qui à Telone obtorto collo pertrahebatur in metœcium, quo in loco carcer erat Athenis: fustem impegit in caput Telonæ, ac Xenocratem liberauit. Telonem verò tanquam indigna patrantem in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum cùm ab omnibus probaretur, post aliquot dies Xenocrates obuiam factus Lycurgi filiis: Citò, ait, retuli gratiam patri tuo, qui vulgò

laudatur quòd mihi amico, in re tam periculosa & difficili tulerit auxilium. Eras. lib. 8. Apoph.

Dionysii

Dionysius senior admiratus egregiam fidem Damonis & Pithyæ: Rogo, inquit, vt me quoque in vestram amicitiam recipiatis. Alteri tyrannus destinarat diem necis, cumque is pauculos dies petiisset rerum domesticarum ordinãdarum gratia, hac lege impetrauit, vt alter vas amici fieret, ea conditione, vt si ille non redisset ad diem præscriptum, hic plecteretur. Rediit autem ad diem, mori malens, quàm amicum fallere. Ita seruatus est vterque, ac regis amicitia decoratus. Tantum valet egregia virtus apud tyrannos etiam. Erasm. 5. Apophthegmat.

Tarquinii.

Tarquinius superbus iam exul factus, dixisse fertur: Se tum denique cognouisse quos habuisset amicos fidos, quos infidos, cùm neutris gratiam referre posset. Qui commodi gratia sunt amici, sublata commodi spe deserunt amiciam. Sed amicos secundæ res parant, aduersæ probant. Eras. 6. Apoph.

Alphõsi.

Alphonsus Aragonum rex, ex Sicilia nauigans videns aues marinas circumuolantes triremem, & expectantes cibum à nauigantibus escam in mare proiecit. Verùm cùm videret, à volatilibus certatim rapi, quæ deinde cum præda auolabant, ad suos cõuersus ait: Persimiles sunt his garriis purpurati & curiales aliquot mei. Simulac enim aliquod officium aut beneficium hiantes & dimicantes inuicem à me acceperunt, aufugiunt, nec reuertuntur, donec necessitate premantur, plura petentes, Antonius Panormita. de rebus gestis Alphonsi, & Æneas Syluius de eius dictis.

De amicorum electione.

Antist.

ANtisthenes illud cùm primis damnabat in hominum moribus, quòd in auctionibus vasa diligenter inspicerent, priusquam emerent: vitam eorum non inspicerent, quos sibi in amicitiam adiungerent. At maior vtilitas est à fidis amicis, quàm à vasis: & plus dãni est nisi deligas. Laërt. lib. 2. cap. 8.

Solonis.

Solõ Salaminius summoperè suos admonere solebat

ne citò quoslibet amicos sibi pararent : quos autem semel parauissent, ne facilè reiicerent. Refertur ex Apollodoro apud Laërtium, & Erasmũ in prouerbio, Ne cuiuis dextram inieceris.

Aristoteles Stagirita illud frequenter habebat in ore ὦ φίλοι οὐδεὶς φίλος. Sentiens, multos esse amicos nomine paucissimos aut nullos re. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Aristotelis.

Anacharsis Scytha frequenter dicere solebat, præstare vnicum habere amicum multi precij, quàm multos nullius, Græca sonant iucundius, ἕνα φίλον ἐξιῶν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους. Laërt. lib. 1.

Anacharsis.

Zopyrus sibi nares & aures præcidit: itáq; dissimulãs quis esset, ad Bobylonios transfugit, fingens se à Dario crudelissimè tractatũ. Babylonij persuasi, cõmiserũt illi præfecturã. Ille nactus occasionẽ, Dario ciuitatem tradidit, Postea Darius sępenumero dicere solebat, se malle vnum Zopyrum integrum, quàm centum Babylonas capere. Erat opulentissima ciuitas Babylon, tamen vnũ amicum centum Babylonibus anteposuit. Ab hoc animo quantum absunt principes quidam qui sannionem aut equum, aut canem pluris faciunt, quàm probum, fidelem ac doctum amicum? Huius factum damnans rex dicebat, quòd turpissimo facto pulcherrimum nomen imposuisset. Videbatur enim mira fides in regem, quum illum summa efficeret tum iactura, tum molestia. Plut. in regum & Imp. Apoph.

Darij regis.

Scipio Minor Polybij sequens præcepta, dabat operam ne quando è foro rediret domum, priusquam sibi quocúnque modò quempiam eorum in quos incidisset, familiarem, & amicum reddidisset: sentiens, nullam esse homini possessionem meliorem. Plu. in Rom. Apo.

Scipionis

Alphonsus Aragonum rex cum in agro Matriciensi dubitaret, vtrum Franciscum Sforciam, an Nicolaum Picinium in amicitiam & societatem admissurus esset (erat autem alterum duntaxat, propter illorum inter se simultates, admissurus) Matriciensibus legatis regem adeuntibus, & interrogantibus vtrum Sforciæ an Picinino gratulari deberent: Vtrosque tanquam amicos habendos esse: item ab vtrisque tanquam inimicis cauendum esse respondit. Antonius Panormita. de re-

Alphõsi regis.

bus gestis Alphonsi, & Æneas Syluius de eius dictis.

De amico castigatore.

Diogen.

DIogenes Cynicus ad salutem opus esse dicebat aut fidis amicis, aut acribus inimicis: eo quòd illi monent, hi redarguunt, & reprehendunt. Laërt. lib. 6.

Phocionis.

Phocion Antipatro petenti, vt in gratiam suam faceret quiddam pugnans cum iustitia: Non potes, inquit, ô Antipater, Phocione simul & amico & adulatore vti. Amicus obsecundat quousque patitur æquum & honestum. Nec enim amicus ab amico quod iniustum est petere debet. Adulator autem, ad quiduis obsequitur. Plut. in Græc. Apoph.

Philippi regis.

Quum multi bello capti venderentur, Philippus Macedonum rex in auctione sedens, parum decenter vestitus erat. Quidam igitur eorum, qui vendebantur, exclamauit: Parce mihi Philippe, paternus enim sum tibi amicus. Philippus interrogauit, Vnde nam hæc amicitia cõflata esset? Tum ille: Volo, inquit, propius accedens dicere. qui quum admissus esset, quasi arcani quippiam dicturus: Demitte, inquit, chlamydem aliquantulum: nam ad istum modum indecenter sedes. Mox Philippus: Hunc, inquit, dimittite liberum, nesciebam enim prius illum mihi verum amicum esse, donec melioribus institutus sum ab ipso. Sensit vir prudentissimus, eos præcipuos amicos esse, qui probè nos instituunt. Recitatur à Plutarcho in Regum & Imperator. Apophthegmat. & Brusonius lib. 1. cap. 3.

Catonis.

Cato intelligens quendam animum ab amico reprehensore alienasse: Noli, inquit, indignari amico: opem enim propter aculeum non odisti, sed foues & tueris propter fructum. Cur igitur amici obiurgationem fers adeò iniquè, quem propter beneuolentiam plurimùm amare debes? Max. ser. 6.

De amicorum rebus communibus.

Epicuri.

EPicurus improbabat institutum Pythagoræ, qui quum doceret amicorum communia esse omnia, iu-

bebat vt diſcipuli, quod quiſque habebat, deponerent in commune: dicens, id eſſe diffidentium verius quàm amicorum. Etenim ſi quis mihi verè ſit amicus, nihilominus habeo pro meis quæ ille poſſidet, quàm ſi depoſuiſſet. Porrò qui diffidit, aut non eſt ipſe verus amicus, aut de alterius animo dubitat. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Anyti. Anytus amicorum Alcibiadis vnus, eum ad cœnam rogarat, ille recuſauit: ſed domi bene potus, cùm famulis comeſſabundus irrupit, & ſtans ad hoſtium cœnaculi, iuſſit famulos vaſa diripere, & ad ſuas ædes deferre, qui ferè dimidium aſportarunt. Aliis autem conuiuis, Alcibiadis violentiam accuſantibus: Anytus reſpondit, illum bene egiſſe, cui cum totum auferre licuerit, dimidiam tamen adhuc partem ipſi reliquiſſet. Senſit vir prudentiſſimus, amicorum meritò omnia communia eſſe debere. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Plura vide ſuprà de Æqualitate.

De animalium brutorum ſolertia.

Alphōſi. QVum eſſent apud Alphonſum Aragonum regem, qui cauſam beſtiarum contra homines defenderent, & modò turturis caſtitatem, modò cornicis (quæ mortuo compare, nouem hominum ætates vidua perduraret) modò formicarum prouidentiam, modò canum ſagacitatem, modò ciconiarum pietatem, modò apum in regem obſeruantiam, & id genus multa pro brutis animalibus afferrent in medium: Alphonſus: Siue (inquit) id brutis inclinatione naturæ, ſiue Dei dono datum ſit, certè non alia cauſa hoc conceſſum eſſe exiſtimo, quàm vt homines turpiter nequitèrque viuentes, erubeſcant à brutis & à rationis expertibus ſuperari. Et ſic ſacræ literæ non ſemel ignauiæ humanæ obiicere animalium promptitudinem & ſedulitatem ſolent. Panormita. lib. 3. de rebus geſtis Alphonſi.

De amore inhonesto atque impudico.

Diogen. DIogenes amorẽ dixit ociosorum negocium, quòd hic affectus potissimum occupet ocio deditos: ita fit, vt dum ocio vacant in rem negociosissimã incidant, nec interim tamen quicquam bonæ rei agant. Laërtius, libro sexto.

Platonis Plato philosophus dicebat, omnes qui perditè amarẽt in alieno viuere corpore, in suo vero ac proprio planè mortuos esse. Fulgosius lib. 7. cap. 2.

Eiusdẽ. Plato conditiones amatoris cùm ostendere vellet Animus est, dicebat, in suo quidem corpore moriens, in alieno verò viuens. Eras. lib. 1. cap. 2.

Aristotelis. Aristoteles Cyrenæus philosophus ab amico quodã percontatus, an amor coitus gratia fieret? Neque eius gratia, neque sine eo respondit. Stob. serm. 61.

Panætii. Panætius adolescentulo quærenti, an sapiens amaturus esset? De sapiente, inquit, videbimus: Mihi & tibi qui à sapiente longè absumus, non est comittendum, vt incidamus in rem commotam, impotẽtem, alteri emancipatam, vilem sibi. Brus. Contursinus lib. 1. cap. 2.

Theophrasti. Theophrastus interrogatus, quid esset amor? respondit, animæ ociosæ affectus. Stob. ser. 52.

Prodici. Prodicus aiebat cupiditatẽ geminatam, amorem esse amorem verò geminatum, insaniam fieri Stob. ser. 62.

Alexãdri regis. Alexander Mac. quum è Macedonum numero ad mare remitteret & valetudinarios, & mutilos debilèsque, productus est quidam qui se inter ægrotos ascripserat quum non ægrotaret. Is quum ad Alexandri conspectũ adductus esset, & examinatus fateretur se morbum prętexuisse ob amorem Telesippæ quæ ad mare fuerat profecta: percontatus est Alexander, cui negocium retrahendæ ad exercitum Telesippæ delegaretur. Cæterum vt cognouit eam esse liberam: Persuadeamus igitur, inquit, ô Antigenes Telesippæ, vt nobiscum maneat: nam vim admouere liberæ, non nostrum. Sic indulsit amori strenui militis, quem in exercitu retinere cupiebat, vt ingenuam mulierem redire nollet nisi persuasam. Plut.

Eunuchi cuiusdã. Eunuchus quidam quum deprehensus esset cùm pellice regis Babyloniæ, pręsentem Apollonium rex inter-

rogat, quid de eunucho faciũdum iudicet? At ille: Quid ni si vt viuat? Admiranti autem regi, ait: omne supplicium, si viuet, ob amorem patietur. Brusonius, libro primo capite 2.

Poltys regis. Poltys Thraciæ rex Troiani belli tẽpore, cùm Troiani pariter & Græci legationem ad ipsum misissent, auditis vtrisque pronunciauit, vt Alexander redderet Helenam, & à se pro vna duas formosas abduceret vxores. Sapuisset Paris, si hoc fecisset. Nam vna satis fruitus, habuisset duas nouas, & patriæ consuluisset. Quis autẽ non miretur Græcorum humanitatem, quibus sat erat futurum, si tantum redderetur, quæ cum adultero tamdiu dormierat? Plut. in Regum Apopph.

Catonis. Cato Censorius amantis animum dicebat in alieno corpore viuere quod hodie quoque celebratur: Animam illic potius esse vbi amat, quàm vbi animat. Plut. in eius vita.

Eiusdẽ. Cato senior affirmabat, insanos prudentibus longè viliores esse, quàm insanis sapientes. Quippe qui sapientes, cùm stultorum errata inspicerent, ob id in melius vitam mutare solerent. At amantes, quum dicendi capaces non sint, ex sapientium benefactis fructum percipere nullum possunt. Fulgosius lib. 7. cap. 2.

Populiæ. Populia Marci filia, miranti cuidam quid esset, qua propter aliæ bestiæ nunquam marem desiderarent, nisi cum prægnantes vellent fieri: respondit, Quia bestiæ sunt. Macrobius libro secundo capite. 5. Satur. Bruson. libro 4. cap. 1.

Iuliæ Augusti. Iulia Cæsaris Augusti filia, cùm conscij flagitiorum admirarentur, quomodo similes Agrippæ filios procrearet, quæ tam frequenter vulgo potestatem corporis sui faceret? respondit: Quia nunquam nisi naui plena vectorem tollo. Macrob. lib. 2. cap. 5. Satur.

Anonymæ. Mulier quædam dixerat se deperire amore Vespasiani, ei perductæ quum pro concubitu sestertia quadraginta donasset, roganti dispensatori, quo titulo vellet eam summam rationibus inferri, dixit, Vespasiono adamato Sueton.

Huc refer titulos de Coitu, Incontinentia, Libidine fœda & coitu immoderato.

De amoris parũ honesti remediis.

Cratetis. CRates Thebanus amore laborantibus ostendit remedia: amori, inquit, medetur fames, sin aliter tẽpus: quód si nec his vti possis, laqueus. luxus ferè alit amorem: tempus omnia aut tollit, aut certé mitigat. Hæc remedia si nihil prosunt, superest **laqueus**, vt morbus finiatur suspendio. Græca sonant iucundiùs, λιμὸς, χρόνος, βρόχος. Laërt. lib. 6. cap. 5.

De amantium ira & odio.

Agathonis. AGathonem poëtam amabat Pausanias **figulus**, qui cùm aliquando venissent ad Archelaum, qui non minus amoris quàm literarum erat studiosus, & contentiones oirentur inter amatorem & amasium: interrogauit Agathonem Archelaus, quid sibi vellet, quòd frequenter simultates exerceret cùm eo à quo summopere amaretur? At ille: Huius rei (inquit) ô rex ego rationem tibi reddam. Neque enim ei sum infestus, neque rustica quadam morositate id facio: Quòd, si quid ego quoque de moribus intelligo, cùm ex aliis, tum ex arte poëtica, iucundissimum amantibus esse reperio, si ex contentione & litibus cùm amasiis in gratiam redeant. Et sanè mihi videtur nihil illis delectabilius accidere, Huius ego voluptatis persæpe eum participem facio, frequenter litigando. Gaudium enim capit, si continuam cùm eo contentionem dissoluam, & reconciliem. Si verò æqualiter & consueto more cum eo semper agam, non experietur dissidium. Hæc Ælianus. libro. 2. de Varia historia.

De amore honesto.

Antist. ANtisthenes Atheniensis hoc frequenter in ore habuisse dicitur, Ἀξιέραστος ὁ ἀγαθὸς, id est Dignus amari quisquis bonus est. Non enim verus & syncerus amor est, nisi quem conciliat virtus Laër. lib. 6. cap. 1.

Socrat. Socrates docuit animorum formam magis amandam, quàm corporum: cámque voluptatem quam in nobis gignit conspecta formosa facies, ad longè

pulchriorem, ſed latentem animi ſpeciem eſſe transferendam. Verùm vt hanc videamus, philoſophicis oculis opus eſſe. Notabat, φιλεῖσθαι Græcam vocem ancipitem eſſe, ad oſculandum, & amandum: quorũ prius eſt corpus amantium, alterum mentem. Eraſm. libro. 3. Apophthegmat.

Idem eos qui corpus tantum amarent, ſimiles eſſe aiebat medicis, qui ſemper egerent: ſemper inſtarent aliquid flagitantes: rurſus qui amici eſſent potiùs quàm amatores, ſimiles eſſe his qui proprium fundum poſſiderent, quem ſemper ſtudent reddere meliorem. Amator ſuam quærit explere voluptatem: amicus haud quaquam ad ſe ſpectans, hoc ſe putat ditiorem, quo meliorem reddiderit amicum. Eraſ. lib. 3. Apoph. *Eiuſdē.*

Zeno Citicus philoſophus formoſo dicenti, ſibi non videri futurum vt ſapiens amaret: Nihil, inquit, eſſe vobis formoſis infœlicius. Quiſquis enim docet, admonet, inſtituitque ad virtutem, adoleſcentes vtique amat. Atque is demum verus eſt amor. Nam qui vulgò dicuntur amare, ſuum venantur commodum, cum incommodo adamari. Laërt. libro 7. cap. 1. *Zenonis*

Thomas Pontanus: vir prudentia ac ſapientia clariſſimus, aſſiduè dicere ſolebat, Amorem nunquam feciſſe ſtipendium. Ea quippe eſt amoris vis, vt vbiuis terrarũ facilè locum inueniat, etiam ſine pecunia. Iac. Spieg. in lib. 2. Æneæ Syluij de dictis ac factis Alphonſi. cap. 43.

Idem ſepænumero dixiſſe fertur, Amorem inermem quidem incedere, dormire tamen loricatum: Notat autem, amorem ſubditorum erga ſuos princeps, cui beneuolentia ſuorum ſatis perſpecta eſt, non ſibi timeat, & ſi ſolus interdiu ambulet; Noctu tamen ſemper adhiberi corporis cuſtodes. Ibidem. *Eiuſdem*

De amore ſui, quem Græci φιλαυτίαν vocant,

SOcrates dicebat, Neminẽ in ſeipſo ſua cernere vitia alteri⁹ autẽ apertiſſimè. Antoni⁹ in Meliſ. pa. 1. ſe. 75. *Socratis.*

Idem dicebat, Si quis in theatro coriarios ſurgere iuberet, eos ſolùm ſurrecturos: ſimiliter ſi fabros ærarios, textores, aut alios generatim. Si verò prudentes aut iuſtos. hic omnes exurrecturos fore. Eſt enim hoc

in primis in vita damnosum, quòd cùm hominum pars maxima stulta sit, sapere tamen sibi videatur. Stobæus serm.21.Fauorinus.26.

Diogen. Diogenes item interrogatus, quidnam in tota rerum natura existeret difficillimum. Nosse seipsum, inquit. Multa enim propter amorem sui sibi quemque sumere solitum. Antonius in Melissa.par.2.ser.75.

Eiusdem Idem dixit, hominum aliquos opportuna loquentes non intelligere seipsos: sicuti lyræ egregiè resonnantes non sentiunt. Stobæus ser. 21. Antonius ser. 75.par.2. Melissæ.& Maximus ser.71.

Platonis Plato consulebat, vt cùm aliquos irriserimus, conuertamur ad nosmetipsos, & videamus, ne ipsi eisdem vitiis laboremus. Stobæus ser .21. Anto. in Melissa. Amor enim sui multa celat, & circumoperit in illo qui magis irridere solet alios. Stobæus serm. 21. Antonius in Melissa serm.75.

Aesopi. Æsopus vnumquemque nostrum duas ferre aiebat peras, alteram ante nos, alteram à tergo. Et in anteriorem quidem alienos errores condere, in posticam verò nostros: ideoque non videri à nobis. Stob. ser. 21. Phauorinus 26.

Demost. Demosthenes omnium facillimũ esse dicebat, seipsũ decipere. quod enim vnusquisq; cupit, id etiã in animũ inducit, & sibi persuadet. Res autem ipse frequenter non ita se habent.

Apollonij Apollonius dicere solebat, quamplurimos esse, qui semetipsos præter vllum decorum amantes, propria peccata defenderẽt, accusarent autẽ aliena. Stob. ser.21.

De eo, quòd à subditis amari melius sit quàm metui.

chilonis CHilon Lacedæmonius optimum regem esse dixit, qui non operam dat, vt metuatur. Stob. serm.46.

Pittaci. Pittacus Mytilenæus eum laude dignum imperatorẽ dicebat, qui ita se erga suos gerat, vt non eum, sed ei ciues timerent. Phauorinus ex Stobæi serm.46.

Pythagoræ. Pythagoras dicebat: Potius elige qui versantur tecum te venerentur & ament, quàm timeant. Amorem

enim reuerentia & obseruantia, timorem odium sequitur. Phauorinus.

Polydorus Alcamenis filius, percontanti quid esset in causa, quòd Spartani in bello fortiter sese periculis obiicerent. Quoniam, inquit, duces reuereri didicerunt, potius quàm timere. Reuerentia cum amore coniuncta est: metuimus autẽ illos maximè, quos odimus. Rectius autem suo fungitur officio, qui ex animo facit, quàm qui metu mali. Plut. in Lacon. Apoph. *Polydori.*

Constantius Chlorus amicis admonentibus, quód in augendo fisco videretur indiligentior, respondit: Publicas opes rectius à priuatis haberi, quàm intra vnum claustrum reseruari. Bonus princeps, qui magis à suis diligitur, quàm timetur, habet quicquid ciues possidet. Recitat Eras. lib. 8. Apoph. *Constantij.*

Sigismundus Romanorum imperator audiens à quibusdam disputari, num melius esset amari an timeri à subditis? respondit: Quemadmodum superi amari & timeri volunt, ita & reges. Neque enim bene ames nisi etiam timeas. Timor enim reuerentiam arguit, quæ regibus maximè debetur. Certè qui non timet, contemnere videtur. At in regibus quoque situm est, vt amentur, & timeantur, si ita moderentur vitam, vt nec inferioribus sint terrori, nec superioribus despectui. Æneas Syluius libro quarto commentariorum in res gestas Alphonsi. *Sigismũdi imper.*

Alphonsius Aragonum rex, cùm interrogaretur, quos è popularibus suis percharos haberet: Illos, inquit, qui non magis eum, quàm pro eo mutuant. Sensit autem, illos esse ex animo amicos, qui principem magis amãt quàm metuant. Panor. lib. 4. *Alphonsi regis.*

Plura vide infrà de Beneuolentia, Clementia, Humanitate, atque imperio vel regno bene administrando.

De animæ immortalitate.

Socrates ille Platonicus hominem ipsum animum esse dicebat, corpus autem nihil aliud quàm animi organum, vel domicilium, aut vt verius dicam, sepulchrum, ac carcerem: vnde cùm emerserit, tum demũ sui iuris esse, multóque quàm antea fœlicius viuere. *Socratis.*

Erasmus in Declamatio. de Morte.

Eiusdē. Idem, quum iam tempus vrgeret moriendi, rogatus à Cicerone, quomodo sepeliri vellet: multam inquit, ô amici, operam frustrà consumpsi. Critoni enim nostro nondum persuasi me hinc auolaturum, neque quicquam mei relicturum. Veruntamen ô Crito, si me assequi poteris, aut sicut nactus eris, vtcunque tibi videtur sepelito. Sed mihi crede, nemo me vestrûm, quum hinc excessero, consequetur. Sensit Socrates, animum esse hominem: corpus nihil aliud esse quàm animi vel organum, vel domicilium. Eóque stultè facere illos, qui solliciti sunt quomodo sepeliantur. Brusonius libro quarto, capite decimo.

Eiusdē. Socrates ad mortem iam damnatus, iudicibus, dicebat: Anytus quidam & Melitus (accusatores enim eius fuerant) interficere me possunt, sed incommodo aut detrimento minimè afficere. Christiana hominis ethnici sententia est, qui putabat tyrannos pro suo quidem arbitrio in corpora hominum sæuire posse: at in animam, quæ immortalis est, nullam omnino potestatem habere. Brusonius libro quarto capite decimo..

Annaxarchi. Anaxarchus philosohpus à Nicocerente Cypri tyranno captus, & maleis ferreis in saxo excauato contusus: Tunde, inquit, tunde probè Anaxarchi carnes & ossa, sine (vt alij) follem: verùm Anaxarchum nequaquaquam lædes. Sensit autem philophus clarissimus, tyrannum quidem potestatem habere vt pro arbitrio crudelitatem suam exerceat in corpora hominum, animam tamen immortalem semper fore, extra omne tyrannorum imperiorum. Philo Iudæus in libro: Quòd omnibus probus liber. & Brus. lib. 2. cap. 1.

Cercidæ. Cercidas ciuis Megalopolita ex Arcadia, cùm in morbum periculosissimum incidisset, interrogatus num libéter mori vellet? Quid ni? ait. Videbo enim post mortem viros in omni scientiarum genere doctissimos, ex philosophis Pithagoram, ex historicis, Hecatæum, ex poëtis Homerum, ex musis Olympum, qui suis literarum monumentis nomen sibi immortale pepererunt. Aelianus libro 13. de Varia historia.

Aegyptij cuiusdam. Ægyptius quidā monachus, quum nuncius venisset,

qui patris mortem annunciaret, respondisse fertur: Desine blasphemare, & impiè loqui. pater enim meus immortalis est. Nicephorus Callistratus lib. 11. cap. 45. Eccle. ex Euogario.

Cyri regis.

Cyrus moriens filiis suis ait. Nullo modo fili hoc vnquam mihi persuasi, vt animus viuat, donec fuerit in corpore mortali: quum verò ab hoc solutus fuerit, moriatur. Xenophon. & Brusonius lib. 7. cap. 14. Cicero Cato. Maiore ex Venoph.

Neronis.

Nero Romanorum Imperator, cùm non tantùm in alios, sed in matrem etiam, quam occidi fraude curauerat, crudelissimè sæuiret: P. Thraseas Petus Romanorum fortissimus, dicere solebat: Nero quidem me occidere potest, perdere autem nequaquam: innuens quidem, Neronem tyrãnum cruentissimum, potestatem habere grassandi in corpora suorum: animam autẽ (quæ immortalis est) nequaquam lædi à quouis homine posse. Xiphilinus in Nerone.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, maximum argumentum immortalitatis sibi videri dicebat, quòd corpus in hac vita decrescere, ac per omnia membra suos quasi fines & terminos habere videret: animos verò, quãto ad annos accederent, tanto magis intelligentia, virtute & sapientia crescere. Panormita. lib. 4. de Alphõsi reb. gest.

Friderici Impera.

In Austria cùm obiisset vnus ex primoribus annos natus tres & nonaginta, qui vitam inter voluptates illecebrásque nulla vnquam valetudine offẽsam duxisset, ignotáque illi omnis calamitas, omnis mœstitia fuisset, idque Friderico Cesari narraretur. Et hinc, inquit ille, immortales animas cẽsere licet. Nãque si Deus est, qui hunc mundũ gubernat (vt philosophi & Theologi docent) cúmque iustum esse nemo negat: profectò alia loca sunt, ad quæ post mortem animæ migrant, ibîque pro factis aut mercedem aut pœnam accipiunt. Nam hic nec bonis sua præmia, neque malis sua supplica reddi videmus. Aeneas Syluius.

De animi bonis ac cultu.

Bionis.

Bion Boristhenites dicere solebat, formam & venustatem bonum asse alienum. Seniẽs nimirũ, animi-

bona reuera esse nostra, cętera verò omnia fluxa, & paruo duratura tempore. Laër.lib.4.cap.7.

Biantis. Bias Prienensis, cùm patriam eius Prienem hostes inuasissent, omnibus, quos modò seuitiæ belli incolumes abire passa fuerat, preciosarum rerum pōdere onustis fugientibus: interrogatus. Quid ita nihil ex bonis suis secum ferret? Ego vero, inquit, omnia mea bona mecum porto. Pectore enim ille gestabat, non humeris: non oculis visenda, sed æstimanda animo, quæ domicilio mentis inclusa, nec mortalium nec deorum manibus labefactari queunt: & vt manentibus pręsto sunt, ita fugientes non deserunt. Cicero in Paradoxis. Val. Max.lib.7.cap.2. Verùm Seneca lib.2. cap.5. de Tranquillitate, & epist.9. Stilponi hoc ascribit.

Thaletis. Thales Milesius dicebat non esse fucandam faciem, sed animum honestis studiis exornandum. Quòd hæc forma veros conciliet, ac perpetuos amicos. Diog. Laërtius lib.1.cap.1.

Antisthenis. Antisthenes Atheniensis admonebat ea esse paranda viatica quæ simul cum naufrago enatarent. Sentiens bonas artes vbique esse in precio, nec posse à fortuna eripi. Ibidem ascribitur Aristippo. Laërtius libro sexto capite primo.

Eiusdē. Quidam adolescens curarat sese ex ære sculpendum, & ad eam imaginem sese conformabat. Huic Antisthenes: Si æs posset vocem edere, qua de re potissimum gloriatur? De pulchritudine, inquit adolescēs. Non igitur, inquit, erubescis. qui cùm in animo gloriaris? significās, magis gloriam dum de bonis animi, quàm de forma, quam haberet cum statua communem. Laërtius libro sexto capite primo.

Aristip. Aristippus philosophus, cùm nauigans cum ciuibus suis, naufragio quodam eiectus esset, venit Rhodum, vbi summa cum humanitate & reuerentia exceptus & tractatus est, etiam ab ignotis illis hominibus. Tandem verò, quum hi qui cum Aristippo naufragium passi erant, pararent reditum in patriam, rogaréntque illum, Ecquid vellet ciuibus suis renuntiari? Nil aliud inquit, quàm vt studeant sibi huiusmodi parare opes, que naufragio non pereant, sed simul cum possidente enatent.

Senſit vir ſapientiſſimus, hominem non fortunæ, ſed animi bonis muniendum, vt vbiuis terrarum victum ſibi comparet, & apud homines magno ſit in precio. Vitruuius libro ſexto de Architectura, Fulgoſ. libro ſeptimo capite ſecundo.

Democriti. Democritus dicebat, potius animæ quàm corporis curam eſſe habendam. Siquidem anima perfectiſſima, corporis vitia leuat, robur autem corporis abſque ratione, nihilo meliorem reddit animam. Stob. ſer. 1. de Prudentia.

Diogenis. Diogenes conſpicatus adoleſcentem philoſophiæ dantem operam: Euge, inquit, corporeæ formæ auditores ad animi pulchritudinem auocas. Sentiens, illum hoc agentem, vt animum virtutibus & honeſtis diſciplinis exornaret, hoc conſequuturũ, vt longè meliores amicos eſſet habiturus. Laërtius. lib. 9. cap. 2.

Eiuſdẽ. Diogenes dicebat, homines ſumma cura quæ faciũt ad viuendum, perquirere: ſed quæ ad benè viuendum conducãt, nihil pendere, negligere. Stob. ſer. 2. Phauor.

Pythagoræ. Pythagoras magis animi vires, quàm corporis optandas eſſe aſſerebat. Animi enim bona veræ ſunt poſſeſſiones, cætera omnia in ſtabilia & incerta. Diuitiæ enim aliáque eius generis bona fortunę temeritati ſubiacent: virtus autẽ ſtabilis, perpetuáque habetur. Stob. ſer. 1. Phauorinus. lib 16.

Ariſtipp. Quũ Socrates taxaret vnguẽtis delibutos, & Charõdas, ſiue (vt aliis placet) Phædon, percõaretur, quis eſſet ille vnguentis delibutus? Ego, inquit, Ariſtippus, in fœlix & me infœlicior, Perſarũ rex. At vide, inquit, vt quẽadmodum hac parte nullo cæterorum animalium eſt ſuperior, ita nec hominum vllo præſtantior. Senſit, externis bonis hominem nihilo fieri meliorem: cùm & equus ſampſuchino oblitus, idẽ oleret quod rex: & medicus vnguento ſimili delibutus, non minùs benè olet, quàm ſummus pontifex. Laërtius libro. 2.

Iſocratis. Iſocrates Rhetor videns ex diſcipulis quendam agri ſui colendi ſtudioſum, cæterùm in exornandis moribus deſidem: Vide, inquit, ne agrum mitiorem cultioremque faciens, tui incultus animo atque agreſtis prorſus euadas. Stob.

Platonis. Plato dicere solebat, eos qui corpora exercerent, & animum negligerent, nihil aliud facere, quàm imperatem & imperatum curare. Stob. ser 2. Phauorinus. 17.

Aristotelis. Aristoteles Stagirites illud amicis ac discipulis inter disserendum frequenter solebat ingerere: Visum accipere lumen à circunfuso aëre: animum autem à disciplinis liberalibus. Sentiens, ingenium adolescentum disciplinis acui, & ad reliqua philosophiæ mysteria reddi perspicax. Laër. lib. 5. cap. 1.

Socratis. Xenophōtem in angiportu quodam Socrates habuit obuium: quumq́ue videret adolescentem rara indole, porrecto baculo vetuit ne præteriret. Vbi constiterat, rogauit, vbi fierent, venderenturq́ue variæ merces, quibus vulgò vtuntur homines. ad id quum promptè respondisset Xenophon, percontatus est, vbi homines fierent boni, cùm adolescens respondisset, se id nescire. Me igitur sequere, inquit, vt hoc discas. Ex eo Xenophon cœpit esse Socratis auditor. Absurdum est, scire vbi parare queas honestam vestem, aut poculum: & ignorare, vnde tibi comparare possis animi cultum. Erasm. lib. 3. Apoph.

Stilponis. Stilpon interrogatus, Quid esset statua fortius? respondit? Homo stupidus, & animi cultum negligens. Stob. serm. Phauor. 17.

Iamblichi. Iamblichus dicere solebat, cùm anima viuamus, eiusdem quoque virtute nos viuere dicendum esse. Vt cum oculis cernamus, ipsorum quoque virtute benè cernimus. Stob. ser. 1.

Dionysii Dionysius Melisius, sophista insignis, in Heliodorum, quem Adrianus Cæsar vnicè amabat, torsit hoc dictum: Cæsar potest honorem ac pecunias largiri, Rhetorem facere non potest. Cæsar enim Heliodorum studio verius quàm iudicio fecerat magistrū epistolarum. Dion in Hadriano.

Pausaniæ. Pausanias quibusdam in spoliis Barbarorum demirātibus preciosas vestes: Præstiterat, inquit, ipsos esse multi precij, quàm possidere preciosa. Correxit suorū admirationem, eosq́ue ad verorum bonorum admirationem reuocauit. Plut. in Lacon.

Leontychidæ. Leontychidas rogatus à quodam, Quo pacto quis

bona quæ adſunt tueri valeret? Si non omnia, inquit, fortunę crediderit. In anima bona nullum ius habet fortuna. Tũ externa bona reddemus nobis ſtabiliora, ſi quædam ſepoſuerimus, nec fortunæ volubili cõmiſerimus. At ſunt principes, qui proferẽdæ ditionis ſtudio ſemet in periculum coniciunt, ne hoc ipſum quod habent imperium amittant: multi item diuites augendæ rei ſtudio, quicquid habent totum committunt nauibus. Plut.

Demonactis. Demonax vehementer eos coarguit, qui corpora ſummo ſtudio curarent: atque ſeſe omnino negligerẽt. Haud diſſimiles eos ratus, iis quorum omnis ſolicitudo in extruendis ædificiis, verſaretur: & hominum, qui ædes habitarẽt, nullam penitus haberent rationẽ. Stob.

Stilponis. Demetrius Antigoni filius cùm Megaram occupaſſet, Stilponem philoſophum accerſitum rogauit, nũ quis militum aliquid rerum abſtuliſſet? Nullus inquit: neminem enim vidi qui ſciẽtiam & eruditionem raperet. Sentiens, animi bona non eſſe bellorum violentiæ obnoxia. Plut. in Demetrio.

Stilponis. Quum Græci, qui Aſiam incolebant, Perſarum regẽ ex more Magnum appellarent: Qua, inquit rex Ageſilaus, re ille maior eſt, niſi ſit iuſtior ac temperantior? Contempſit vir egregius externa bona quæ vulgus prę cipuè ſuſpicit, totámque hominis fœlicitatem animi bonis metiebatur. Ea ſententia philoſophis eſſe cõſueuit in ore, ſed hanc bellator expreſſit affectu. Plut.

Dionyſij. Dionyſius ſenior, cùm intra regiam ſacrum ex more peragеretur, præcóque, ſicuti aſſueuerat, precatur, vt per multa tempora inconcuſſum duraret imperium: Nõ tu deſines, inquit rex abominande nobis imprecari? Sẽtiens, potius optãdam bonam mẽtem, quàm ea quæ nihil conferunt ad hominis fœlicitatem: quandoquidem animi bona fortunæ bonis ſemper præferenda ſint. Eraſ. lib. 5. Apoph.

Milonis. Milo Crotoniates athleta, iam ſenex, quum vidiſſet athletas alios in curriculo ſeſe exercẽtes, fertur inſpexiſ-

ſe lacertos ſuos, lachrymánſque dixiſſe, At hi iam mortui ſunt. Meritò fleuit, qui fœlicitatem corporis viribus metiebatur. Animi vigor ſeriùs ſeneſcit ſi tamen ſeneſcit vnquam. Eraſ. 6. Apoph.

Huc pertinent tituli, de Doctrina, Eruditione & virtutibus.

De animoſè dictis.

Anaxagoræ. ANaxagoras Clazomenius cùm ab Atheniẽſibus eſſet damnatus exilio, cuidam dicenti, Priuatus eſt Atheniẽſibus: Imo illi (inquit) me: ſentiens, Athenienſibus magis opus eſſe Anaxagora, quàm contrà Laër. lib. 2. cap. 3.

Xenocratis. Xenocrates Chalcedonẽſis à Dione dictis laceſſitus: Non ſum, inquit, tibi reſponſurus: neque enim tragœdia à comœdia taxata dignatur eam reſponſo. Laër. lib. 4. cap. 2.

Periclis. Pericles Athenienſis ſubitò oborto ſolis defectu, cùm videret alios multos, ſed præcipuè claſſis gubernatorẽ, vehementer perturbatos, chlamyde ſua texit gubernatoris faciem, interrogauítque, nunquid hoc horrendum oſtentum exiſtimaret? Illo negante: Quid intereſt, inquit, niſi quòd chlamyde maius eſt id quod nunc tenebras inducit. Plutarch. in Græc. Apoph.

Agidis. Agis primus, qui fuit Archidami filius, quum Ephori quondã dicerẽt, proficiſcere, iuuẽtutẽ tecũ ducẽs ad huius patriam: nam is ipſe te perducet in arcẽ: Et qui conuenit, inquit, tot iuuenes ei credere, qui patriã prodidit? Plut. in Apoph.

Eiuſdẽ. Idem Agis dixiſſe fertur Lacedæmonios non oportere percontari quot ſint hoſtes, ſed vbi ſint: ſignificans non à militum numero pendere victoriam, ſed à rei gerendæ celeritate. Eraſ. lib. 1. Apo. ex Plut. Apoph.

Eiuſdẽ. Idem apud Mantinæam, quibuſdam diſſuadentibus, ne cum hoſtibus, quòd numero plures eſſent, confligeret: Cum multis, inquit, pugnet oportet, qui multis imperare velit. Plut. in Apoph. Græc.

Cleomenis. Cleomenes cùm ab augure admoneretur, ne exercitum educeret ad vrbem Argiuorum, alioqui reditum illinc fore turpem: poſteaquam admouiſſet ciuitati

copias, ac portas videret clausas, & mulieres in mœnibus: Hic, inquit, reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis vxores occlusere portas. Fortis animus, si cũ æquo bonoque fuisset coniunctus. Plutarc. in Lacon. Apoph.

Callicratidas classis præfectus, cùm venisset ad Cyrũ regem, petiturus pecunias rei nauali necessarias, vidit regem largiùs bibentem. Expectauit igitur, donec bibisset. Vidit enim non dari copiam, vt regem conuenire posset. Postero verò die cùm iterum audiuisset illum bibere, nec se admitti ad colloquium, dixit: Ita curam habendam esse pecuniarum, vt ne quid tamen committeretur. Sparta indignũ & mox inde recessit Ephesum, multa imprecans mala iis, qui primi à barbaris fuissent ludibrio habiti, eoque sua patientia docuissent illos fiducia diuitiarum aliis illudere. Plu. in Apophtheg. Lacon. *Callicratidæ.*

Cum ad Leonidam Anaxandridæ filium quidam militum dixisset, Hostes sunt prope nos: Et nos, inquit, prope illos significans, ob id non minus imminere discriminis, hosti, quàm ipsis. Plutarchus in Apophteg. Laconicis. *Leonidæ.*

Agesilaus, magnus ille Lacedæmoniorum rex, quum in Lydia Tissaphernem fugasset, ac multis interfectis, in agros regios incursionem fecisset: Rex persarum per legatos magnifica illi numera obtulit, vt à bello desisteret. Agesilaus autem respondit: Pacis quidem tempore Reipub. vigere authoritatem, vt ius habeat decernendi, quod ad tuendam ciuitatis tranquillitatem censuerit conducere: belli autem tempore non item. Vox excellentis animi, qui non aliud virtutis, præmium ambiret, quàm gloriam, nec pacem hostis venderet fraudato millite. Plutarchus in Apophteg. Laco. *Agesilai.*

Idem cùm transmisso Hellesponto iter faceret per Thraciam nulli barbarorum supplex fuit vt transitus daretur: sed missis ad singulos nunciis rogabat, Vtrum per hostium, an amicorum regionem iret. Plutarchus. *Eiusdẽ.*

Eiusdē. Quum Græci qui Asiam incolebant, Persarum regem pro more Magnum appellarent: Quare, inquit, Agesilaus ille me maior est, nisi sit iustior aut temperatior? Idem.

Lacenæ. Lacena quædam cùm audiuisset filium incolumem, sed fugisse e clade, scripsit filio hunc in modum: Malus rumor de te sparsus est: aut hunc dilue, aut ne sis. Præstabilius putabat filium mori, quàm cum magna infamia viuere. Plutarch. in Apoph. Lacænarum.

Eiusdē. Alia quædam Lacæna, cùm audiret à filio, quàm generosè frater in prælio occubuisset: An non turpe est, inquit, te non fuisse in re tam honesta & laudabili comitem? Ibidem.

Pelopidæ. Quum ex militibus quispiam, qui viderat Lacedæmonios per augustias montium aduentare, dixisset Pelopidæ, Incidimus in hostes: Quin potius nos in illos, inquit, quàm in nos illi? Plut. in Reg. & Imper. Apoph.

Laconū. Quum quidam fortè obiam facti Laconibus dixisset: Fortunati estis ô Lacones, nam modò hinc abiuere latrones: Non nos, inquiunt, per Euyalium, (sic enim illi Matrem vocant) sed illi potius fortunati sunt, qui in nos non inciderunt. Plut. in Lacon.

Piratæ. Pirata quidam cum ad Alexandrum Magnum deductus esset, rogatus, qua re fretus auderet infestare maria? compendio respondit: Ego, inquit, quoniam id vnica nauicula facio, pirata nominor: cùm tu Alexander, idem facias magna classe, rex appellaris. Alexander igitur hominis animum tam intrepidum admiratus, donauit illi vitam. Plu in Alex.

Leonidæ. Xerxes cùm scripsisset ad Leonidam, Mitte arma: rescripsit Leonidas, veni & cape. Maluit armis mori, quàm traditis armis turpiter de vita cum hoste pacisci. Ibidē.

Cyri. Cyro iuniore conflicturo cum hoste, loco qui dicitur Cunax, Clearchus suasit, vt se post Macedones cōiiceret, nec se in belli discrimen coniiceret. Quid ais, inquit, Clearche? Iubésne, vt quum regnum appetā, regno me indignū ostendā? Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Alexādri regis. Darius rex Persarum, quum numerosissimum exercitū instruxisset aduersus Alexādrum, admonitus Alexā-

der vt cõsideratè cõtra tantũ hostiũ impetum omnia ageret. Alexander nil aliud respondit quàm, Magna animi molestia me Darius liberauit, qui vires suas omnes in vnum contraxit, vt liceat vno die de summa rerum decernere. Plutarch. in Reg. & Imp. Apoph.

Cyperiarum mulierum. Cyperij cùm aduersus Astyagem Medorum regem infœliciter pugnassent, mulieres obuiam ierunt, & nudatis ventribus: Quò, inquiũt, ignauissimi ruitis? an nescitis vos huc iterũ intrare nõ posse, vnde semel naturæ lege egressi fuistis? Eras. lib. 6. Apoph.

Demetrij. Demetrius Phalereus quum audiuisset Athenienses destruxisse statuas suas, quas illi posuerant: At virtutẽ, inquit, non euerterunt, cuius gratia illas posuerunt prius. Laër. lib. 5. cap. 5.

Zenobiæ. Zenobia regina quum ab Aureliano capta, in conspectum illius ducta fuisset, isque dixisset, Quid ô Zenobia ausa es nobis insultare, Romanis Imperatorib9, Imperatorẽ inquit, te agnosco qui viceris: Galienã, Aureolũ, reliquósque principes non putaui. Trebel. Pollio.

Luculli. Archelao, qui iterum à Mithridate defecerat, asseueranti, si in Ponto Lucullus conspiceretur, fore vt omnia subderentur Imperio Romano, respõdit Lucullus: Non cedo Archelaë venatoribus audacia, vt relictis feris, ad vacua illorum lustra progrediar. Iam enim Mithridates Põtum reliquerat. Plutarch.

Fabij. Quintus Fabius cùm à Romanis missus esset legatus ad Carthaginẽses, vt exploraret cur Sagũtus cõtra fœd9 à Pœnis oppugnata esset: sinu ex toga facto (En inquit) vobis bellum & pacem apportamus, vtrum igitur placet sumite. Cum pœni ferocius clamarent, daret vtrum vellet: Fabius effuso sinu, Bellum (inquit) damus. Eras. lib. 6. Apoph.

Laconũ. Quũ nauis, qua Grani9, prętorius quęstor vehebatur, in Scipionis Metelli potestatem venisset: Scipióque cæteris direptis, quæstori salutem polliceretur, quæstor respondit Cæsaris milites salutem dare, non accipere solent. Eras. lib. Apoph.

Piratæ. Sylla cognomento Fœlix, apud Orchomenum, cùm milites, lõgiùs euagarentur, ex equo desiliens, arrepto

vexillo in hostem conuolat, ita vociferans: Mihi quidem ô Romani milites, hic pulchrum est mori. Vos interrogati, quo loco ducem vestrum amiseritis? memineritis dicere, apud Orchomenum. Plutar. in Sylla.

Popilij. Popilius Lenas missus erat ad Antiochum regem, ferens epistolam à senatu, qua iubebatur, vt exercitum ex Ægypto abduceret, nec Ptolemæi filios orphanos regno spoliaret. Quum verò rex illum per medium exercitum ad se accedentem, procul humaniter salutasset, non resalutato rege, litteras reddidit: quibus lectis quum Antiochus diceret, se consultaturum, daturumque responsum: Popilius Lenas virga, quam tenebat, ducta linea, cinxit regem dicens: Hic igitur stans consulta, & responde. Omnibus viri spiritum admirantibus, posteaquam Antiochus spopondisset facturum, quæ Romanis viderentur: ita demum salutauit illum, & amplexus est Popilius, Plut. in Ro. Apoph.

Catonis. Rebus deploratis cùm amici hortarentur Catonem, vt ad Cæsaris clementiam confugeret, respondit: Victorem esse, & eorum qui deliquissent, supplicare Catonem nec victum, nec captum esse, qui se per omnem vitam inuictum præstitisset. Plut. in vita Catonis.

Pompeij. Gneus Pompeius audiens quosdam esse, qui inuiderēt concessum sibi triumphum: Se citiùs omissurum triũphum, ait, quàm militibus blanditurum, simulque laureatos fasces abiecit, vt illinc inciperent direptionem. Plutarc. in Romanorum Apoph.

Iulij Cæsaris. C. Cæsar post attritos Tigurinos, ad vrbem quãdam sociorum proficiscens, quum audiuisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quendam munitum se recepit: ibique copiis congregatis, & equo, cui insidere solebat, adducto: Hoc inquit, post victoriam vtar in persequendis hostibus. Et pedes aggressus est Heluetios. Eras. lib. 4. Apoph. ex Plut. Roman. Apoph.

Alphõsi regis. Alphonsus Aragonum rex, cùm Vergiliana lectione præcipuè delectaretur, & terra fortè (cùm in quarto Æneidos libro legeret de morte Didonis) moueretur, obstupescentibus aliis ex re tam improuisa & periculosa, Alphonsus dixisse fertur: An mirum vobis

videtur, si in morte tam celebris reginæ (cuius mortem apud Vergilium diuus Aurelius Augustinus nunquam sine lachrymis legisse fertur) terra intremiscit? Panormita. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Cum his confer titulos, de Fortiter dictis, & Fortitudine militari.

De aqua lustrali, quam Benedictam uulgò vocitant.

Diogenes Cynicus cùm videret quendam se religionis causa aspergentem aquis fluuialibus (hoc enim ritu prisci solebant purificari, si quid piaculi commissũ crederent) Infœlix, inquit, multum erras in Grammatica, non absolueris aspersus, multò minùs aspersio te liberabit à vitæ criminibus. Rectè notabat hominum insaniam, qui crederent, aqua elementali purgari maculas animi: cùm Christus suo sanguine credentes mundauerit à peccati labe, & turpitudinis macula. Diogenis dictum leges apud Laërt. lib. 6. *Diogen.*

Valentinianus nondum imperator, templum Fortunæ ingrediens cum Iuliano, hinc atque hinc stantibus æditiuis, qui aquam introëuntibus aspergerent: vbi vidit in chlamyde purpurea guttam aquæ, pugno percussit æditimum: Hoc, inquit, non est purificare, sed inquinare. Nã illi tales aspersiunculas appellabant purificationes. Erasm. lib. 8. Apoph. *Valentiniani.*

De arcanis non temerè effutiendis.

Thales Milesius frequenter dicere solebat: Vide ne te in ius vocet sermo contra coniunctos tibi ac socios dictus: Sensit vir sapientissimus, amicis non adeò fidendum esse, vt committamus eis arcana, vt inde effutiant magna nostra infamia & ignominia. Laërt. libro, primo cap. 1. *Thaletis.*

Aristo dicere solebat, eos ventos esse nobis molestissimos qui abstrahunt pallia: nam his contra ventos munimur. Ita grauissimè ludunt amici, qui expiscantur arcana. Eras. lib. 6. Apoph. *Arist.*

Euripides cùm malè audiret ab hominibus ob oris graucolentiam: Multa, inquit, in illo occulta compu- *Euripidis.*

truerunt. Innuere voluit vir grauissimus, se posse retinere arcana, contra aliorum consuetudinem, qui omnia temerè effutiunt. Solent autem res in occulto congestæ computrescere. Eras. Rotero. lib. 8. Apoph.

Philippiadis. Philippiades poëta comicus, Lysimacho cum primis charus fuit, & familiaris: cui cùm Lysimachus offerret liberalitatem suam, ac frequenter diceret: Quid vis tibi impartiam rerum mearum? Quodcunque voles, inquit modò ne arcani quippiam: Significans, esse periculosũ nosse magnatum arcana: quorũ si quid effutias, actum est de capite. Brusonius lib. 6. cap. 10.

Vide infrà plura sub tit. Taciturnitatis & silentij.

De argutè dictis.

Thaletis. THales Milesius cùm diceret, mortem æquè salutarem esse ac vitam audiuit à quodam, Cur igitur non moreris? Argutè respondit, ob hoc ipsum, quia nihil refert. Potiùs enim habetur, quod accersitur. Laërt. libro 1. cap. 1.

Socratis. Socrates cùm admoneretur ab amico, quòd excepturus hospites, ad modum tenuem fecisset apparatum: Si boni sunt, inquit, satis erit: sin minus, plus satis. Laërt. in eius vita.

Aristippi. Aristippus, Platoni obiurgãti, quòd multos pisces emisset, respondit: se illos emisse obolo: cumque Plato dixisset, Tanti & ipse empturus eram: Vides, inquit, igitur ô Plato, me non esse obsoniorum auidum, sed te pecuniæ amantem. Ibidem.

Eiusdẽ. Aristippus cùm aliquando perdicem quinquaginta drachmis iussisset emi, cuidam detestanti luxum in philosopho: Et tu, inquit, Aristippus, si obolo venalis esset, non emeres? Quum is respondisset, se empturum: Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Quod ille luxus nomine damnabat, hic detorsit in cõcontemptæ pecuniæ laudem. Laërt. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem. Quum quidam illi probro daret, quòd lautè nimisq; splendidè viueret. Id inquit, si vitium esset, in deorum celebritatibus non fieret. In his enim magnificè vestiri, & lautissimè epulari solent. Ibidem.

Antist. Antisthenes, quum salsamenta per forum gestaret, quibusdam admirantibus, quòd philosophus officio

tam sordido fungeretur, idque in publico, ac non potiùs seruo id delegasset: Quid, inquit, admiramini? hæc mihi porto non aliis. Sentiens nullum esse sordidum obsequium, quòd sibi quis impenderet. Deinde non esse indecorum, cum portare salsamenta, qui salsamentis vesceretur. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Diogen. Narrant Alexandrum Magnum astantem Diogeni Cynico, quæsisse ab eo: Num ipsum metueret? Tum ille Quid es? bonum an malum? Alexander, respondit, bonum. Quis igitur, inquit, Diogenes, timet bonum? Conuicit, regem non esse metuendum nisi se malum esse profiteretur. Laërt. lib. 6. cap. 2.

Aristippi Polyenus sophista ingressus in ædes Aristippi, cœpit magnificè iam paratum conuiuium reprehendere: Verũ Aristippus dissimulata obiurgatione, cùm paulò post hominem ad conuiuium inuitaret, nec renueret: Cur, quæso, ait, meam incusas mensam, cuius iam inuitatus particeps esse cupias? Videris mihi non lautiorem mensam, sed impendium tantum reprehendere. Ibidem.

Secundi sophistæ. Quum tale declamationis argumẽtum esset propositum: Qui seditionem mouerit, moriatur: qui sedauerit, præmium ferat, Quidam & mouerat & sedauerat, petitque præmium. Hanc quæstionem paucis absoluit Secundus sophista. Quod est prius? mouisse: quod posterius? sedasse. Itaque prius da pœnas moræ seditionis ac deinde (si potes) accipe præmium rectè factorum. Philostratus in sophistis.

Proculi. Proculus Naucratites filiũ habebat intemperantem, gallis gallinacei, coturnicibus, catellis & equis alendis indulgentem, quem pater adeò non increpabat, vt vnà cum illo potius iuuaretur. Quo nomine cùm ab amicis obiurgaretur: Citiùs, inquit, desinet, cum senibus colludens, quàm cum æqualibus. Philost.

Sphæri. Sphærus Bosphoranus, Cleãtis discipulus, quum diceret opinionem non cadere in virum sapientem, rex Ptolomæus cupiens hoc paraxadoxum ipsa re confutare, curauit mala punica veris simillima, sed ex cæra confecta, apponi in conuiuio. Ad quæ cũ Spærus deceptus porrigeret man⁹, rex clamauit illũ falsi speciei fuisse assẽsũ. Ad id dextrè Sphęr⁹: Nõ sic, inquit, assẽs⁹ sũ vt

crederem esse mala punica: sed probabile putarem, esse mala punica. Laërt. lib. 7. cap. 2.

Philoxeni. Philoxenus poëta interrogatus, quam ob causam in tragœdiis induceret mulieres malas, cùm Sophocles eas induceret bonas? argutissimè respondit, Quoniam ille (inquit) tales inducit, quales esse deberent: ego verò quales sunt. Eras. lib. 6. Apoph.

Stilphonis. Stilphon Megarensis habebat filiam parum secundæ famæ. Cuidam igitur dicenti, dedecorat te filia: Nihilo magis, inquit, quàm ego illam dedecoro. Sentiens, neminem alienis factis dehonestari, sed suis quemque moribus æstimandum esse. Plut. lib. de Tranquilitate. Laër. libro 2. cap. 12.

Theopompi. Theopompus hospiti cuidam iactanti, quòd apud Theopompi ciues Philolacon, hoc est Laconum amans diceretur. Præstaret, inquit, si φιλοπολίτης, id est ciuium amans diceris potius, quàm Laconum. Notauit autem hominem, qui alienæ ciuitatis studiosus haberi mallet, quàm suæ. Porrò quisquis alienam Rempub. vehementer adamat, suam quodammodo vituperare videtur. Recitatur apud Plut. in Lacon.

Anonimi Huic simile est illud: Quum legatus ab Helide missus, diceret sibi ob id à ciuibus legationem comissam, quòd vnus Laconicam vitam admiraretur: rogauit hominem, vtrum meliorem duceret vitam aliorum ciuiũ, an suam ipsius? Quum is respondisset, suam ipsius, Qui igitur potest inquit, ista ciuitas seruari in qua quum multi sint, vnus tantùm bonus est? Argutè taxauit oratoris impudentiam, qui Lacedæmonios ac sese laudarit, cum suorum ciuium vituperio non vulgari. Probabat quippe Lacedæmoniorum mores, sed solus Helidensium: restabat igitur, vt apud Helidenses non esset nisi vnus vir bonus. Plut. in Lacon.

Leonidæ. Leonidas Alexãdridæ filius, frater Cleomenis, Ephoris dicentibus, quòd ad Thermopylas proficiscens, paucos secum educeret: Nimirum ad hoc, inquit: negotium, ad quod proficiscimur, satis est. Indicās, satis multos educi, ad moriendum in bello. Satiùs enim esse perire paucos, quàm multos. Plut. in Apoph. Lacon.

Cleomenis. Cleomenes cùm diutino morbo vexatus, expiatori-

bus ac diuinis auscultaret, antè non solitus idem facere quodam admirante: Quid miraris, inquit? Non enim idem sum nunc, qui tunc eram. Cùm autem nunc non sim idem, non probo eadem: Plut. in Lacon.

Agesilai.

Agesilaus Magnus Lacedæmoniorum rex, cùm à medico pharmacum accepisset, vt simul & semel hauriret: per Geminos, inquit, sumam quæ præscribis, si mihi prorsus est in fatis vt moriar, quanuis non omnia sumpsero. Plut. in Apoph. Lacon.

Eiusdē.

Quum quidam apud Agesilaum regem admiraretur regis Persarum fœlicitatem, quòd admodum iuuenis esset: Ne Priamus quidem, inquit, quum hoc esset ætatis erat infœlix. Sensit vir clarissimus, veram fœlicitatem non ex annis & iuuentute metiendam esse. Ibidem.

Agésipolis.

Agesipolis Cleombroti filius, quum è Sparta iussisset mitti catulos, ac respondisset aliquis, nō exportari apud Lacedæmonios catulos: Ne viros quidem, inquit, antea atqui nunc fieri cœpit. Festiuiter autem indicare voluit, in bene instituta republica omnia proficere in melius. Plut. in Apoph. Lacon.

Eudamidæ.

Eudamidas Archidami filius, & Agidis frater, cùm ab Argino quodam audiuisset, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quòd interim degenerent à maiorum suorum decretis & legibus: At vos, inquit, quum Spartam venitis, non deteriores, sed meliores euaditis. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdem

Idem cùm audiuisset Xenocratem iam senem in Academia cum amicis disputantē, percontatus est, Quisnam esset senex ille. Vbi verò responderat aliquis, illū esse virum sapientem, & ex eorum numero qui virtutē quærerent: Et quando, inquit, ea vsurus est, si adhuc quærit? Plut. in Apoph. Lacon.

Eiusdem

Idem cùm quidam, commemorando laudem ac trophœa quæ Lacedæmonij ex rebus cum Persis præclarè gestis retulissent, hortaretur ad bellum cum Macedonibus suscipiendum: Ignorare mihi videris, inquit, istuc quidem esse, ac si quis deuictis mille ouibus pugnaret cum quinquaginta lupis. Significans, Persas, vt delicijs effœminatos, & ob id imbelles, non fuisse difficile vicere sed aliud esse cum Macedonibus bellacissimis rem habere. Ibidem.

Anaxandridæ. Anaxandridas Leontis filius, percontanti cuidam, cur Lacedæmonij Helotibus (sic autem apud illos dicebãtur, quorum conditio media erat inter seruos & ingenuos) committerent colendos agros, ac non ipsi potius eos colerent: Quoniã, inquit, nõ ipsorum causa sed nostra, Helotas nobis comparamus. Taxauit autem hoc dicto eorum stultitiam, qui potius ad ostentationem, quàm laborem & vsum, mancipia habent. Meminit Plut. in Apoph. Lacon.

Agidis. Agis Archidami filius, cuidam sciscitanti, quot essent Lacedæmonij: Quot satis sunt, inquit, ad propulsandos malos. Ostendens pluris referre quàm bonos & fortes viros habeat ciuitas, non quàm multos, Erasm. in Laconicis. Apoph.

Eiusdem Cuidam consulenti, vt hostibus fugientibus daret trãsitum: Et quomodo, inquit, pugnabimus cum his, qui ob fortitudinem manent, si non pugnamus cum fugientibus? Existimabat vir clarissimus, aduersus hostem nullam prætereundam esse occasionem. Ibid.

Pausaniæ. Pausanias Cleombroti filius, quum Delij de insula cum Atheniensibus haberent controuersiam, atque inter cætera dicerent, quòd ex more regionis, neque mulieres in insula parerent, neque mortui sepelirentur: Quomodo, inquit, hæc insula erit vobis patria, in qua neque fuit quisquam vestrum, nec futurus est? Notauit autem argutè ineptam Deliorum consuetudinem, qui suos in patria neque nasci sinerent viuos, nec sepeliri mortuos. Plut. in Laco. Apoph.

Eiusdẽ. Idem percontanti cur Tyrtæum poëtam Spartæ ciuẽ fecissent? Ne quis, inquit, externus nobis dux esse videatur. Ibidem.

Lycurg. Quum Thebani consulerent Lycurgum de luctu & sacrificio, quem illi Lecotheæ solent facere: Si, iquit, Deam esse creditis, ne lugeatis: sin hominem, ne vt Deæ rem diuinam faciatis. Taxauit autem Thebanorum consuetudinem. Non enim conuenit simul lugere & sacrificare: hoc est, ab ea petere opem, quæ ipsa sit in calamitate, ac lugenda. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdẽ. Cuidam postulanti vt in ciuitate pro Aristocratia, id est, pro optimatum gubernatione constitueret

Democratiam, hoc est pluralem gubernationem: Tu fac, inquit, prius domi tuæ Democratiã instituas. Docuit autem argutè, eam Reip. speciem non esse vtilem ciuitati, quam nemo vellet esse in sua familia. Ciuitas autem nihil aliud est quàm magna domus. Plutarc. in Apoph. Lacon.

Metapõtini cuiusdam.

Metapontinus quidam Laconi obiicienti ignauiam: Atqui, inquit, non parum alienæ regionis possidemus. Ergo, inquit, Lacon, non solùm ignaui estis, verùm etiã iniusti. Significans, non posse fieri, vt quis meticulosus & imbellis multum teneat alienæ editionis, nisi fraude partum. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Alius quidam, quum videret Diogenem cognomẽto Canem, in vehementi frigore statuam æream amplectentem, rogauit, num algeret? illo negante, Quid igitur, inquit, Lacon, magni facis? Philosophus hoc ipsum existimabat magnificũ, quò sic haberet corpus ad omnes injurias duratum: Id Laconi ridiculum videbatur cùm magno eius incommodo fieret, nec vtilitas inde promanaret ad alios. Plut. in Laco.

Spartani cuiusdam.

Argiuo quodam dicente, multa Spartanorum sepulchra apud nos sunt: Lacon excipiens, Atqui Argiuorũ, ait apud nos nullum est sepulchrum. Innuens quòd Spartani semper inuasissent Argos: Argiui autẽ Spartanos nunquã. Et sic quàm acutissimè, quod ille dixerat in gentis suæ laudẽ, retorsit in ignominiã. Plut. in Laco.

Laconũ.

Atheniensibus, quum tradita ciuitate postularent, vt Samum tantùm ipsis relinquerent, ita responderunt Lacones: Hoc tempore, quo vestri non estis, alios habere postulatis. Vnde natum est prouerb. Qui semetipsum non habet, Samum petit. Erasm.

Anonymi.

Cuidã Lãpẽ Æginetã efferẽti, ac fœlicẽ predicãti, quòd prędiues videbatur, multorũ nauigiorũ dominus Lacõ. Nihil, inquit, moror fœlicitatẽ de funib⁹ pẽdentẽ. Sẽsit aũt, nõ in manu nostra esse, quæ in fortunæ sũt imperio & ea prępertim quę nauibus cõmittũtur. Plu. in Lacon.

Anonymi.

Medicus quidã petiit aliquid à Lacone. at ille: Si quid, inquit, dedero tibi, magis es futurus medic⁹. Verũ istius probro: æ vitæ fuit author, qui tibi primus dedit téque fecit inertem. Ibidem.

Anonymi In luctandi genere, quod illi Chirapsiam vocant, quum is qui collum alterius vrgebat frustrà, præterque legem palestræ pulsaret vndique, & in terram detraheret, posteaquam corporis viribus destitueretur, qui inhærenti cedere cogebatur, brachium vrgentis momordit. Cumque alter diceret, Mordes ô Lacon fœminarũ more. Non, inquit, sed more leonum. Et sic obiectam ignauiam detorsit in laudem fortitudinis, iure autem se morsu liberauit, qui præter ius certaminis vrgebatur à victo. Plut. in Lacon.

Sœbidæ. Sœbidas, cùm essent Lacedæmonij in pugna leuctrica, Martis aleam experturi, cuidam dicenti, Hic dies declarabit virum bonum? Præclarus, inquit, dies, qui possit declarare virum bonum incolumem. Præsagiens, in eo prælio plurimos egregios viros fortiter occubituros, quos ipse patriæ maluisset esse incolumes. Plutarch. in Laconicis.

Anonymi Quidam Laconi in Olympico certamine superato dixit: Aduersarius tuus ô Lacon, te fuit potentior. Immo, inquit, ad deiiciendum accommodatior, quoniam certamen magis erat artis quàm virtutis. Ibidem.

Anonymi. Quidam cùm laudibus immodicis commendasset bellatores optimos: Lacon, Bene, inquit, sed apud Troiã Significans tales olim fuisse, sed hoc genus hominum iam olim desiisse inueniri. Plut. in Lacon.

Anonymi. Quidam Lacon seruo, qui dum puniretur dicebat, nõ volens erraui: Non volens igitur, inquit, pœnas dato. Plut. in Lacon. Apoph.

Sprata-ni. Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spartanos iter? Refert, inquit, qualis eò decedas. nam leones illuc euntes plorant, lepores autem in vmbraculis venantur. Significauit autem, nec ferocibus ac violentis esse tutũ proficisci Spartam, nec mollibus & effœminatis: delicatos enim homines non in tenebris lasciuire sinunt. Plut. in Lacon.

Arist. Cùm Atheniensis quidam recitaret funebrem orationem, conscriptam in laudem eorum qui fuerant à Lacedæmoniis in bello cæsi: Quales, inquit, Aristo, nostros esse putas, qui istos vicerunt? Ostendit, recitatoré magis illustrare virtutem Lacedæmoniorum, quàm Atheniensium

nienſium. Plutarchus in Laconicis.

Quidam cùm ad Laconem dixiſſet, Mentiris: ille contrà. Nimirum (ait) liberi ſumus, alij verò niſi vera dixerint, vapularint. Taxauit autem reprehendentem, quòd Lacedæmonio peior eſſet. Ibidem. *Anonymi*

Lampis negotiator interrogatus, quomodo ſibi paraſſet diuitias? Magnas, inquit, haud difficulter: exiguas verò, cum labore ac tardè. Sentiens initio paulatim magnaque vigilantia corradi pecuniam: cæterùm parata iam ingenti ſorte, facilè eſſe amplis lucris diteſcere. Plu. in libello, An ſeni ſit capeſcenda reſpub. *Lāpidis.*

Antiochus Ephorus quum audiuiſſet, quod Philippus Meſſeniis agros dediſſet, percontabatur, num viros quoque dediſſet, per quos aduerſus pugnantes pro agris tueri poſſent, quod datum erat? Plut. *Antiochi.*

Cecilius Metellus, cum loco munito cogitaret admouere exercitum, ac centurio dixiſſet ipſi. Si decem tantū hominum iacturam facere velis, capies locum. interrogauit eum, num ipſe de numero decem vnus eſſe vellet. Plut. in Rom. Apoph. *Metelli.*

Cato ſenior belligerans cum his qui Bœtim fluuium accolunt, quum in diſcrimen adductus eſſet, propter hoſtium multitudinem, & Celtiberi offerrent ſuppetias ſi darentur talenta ducenta, Romani verò non ſinerent illum mercede paciſci cum Barbaris: dixit, Errare Romanos, eò quòd ſi viciſſent redditurí fuerint nō de ſuo, ſed de bonis hoſtium: ſin victi fuiſſent, iam non fore nec à quib⁹ peteretur, nec qui peteret. Plut. in Ro. Apo. *Catonis.*

Cicero cùm quendam audiret dicere, ſe à Cæſare ad Pompeium transfugiſſe relicto ex feſtinatione equo, ait, Meliùs igitur de equo quàm de teipſo ſtatuiſti. Sentiens, longè rectiùs facturum fuiſſe, ſi vnà cum equo apud Cæſarem manſiſſet. Plut. in Roma. Apoph. *Ciceron.*

Meſſala vir exactiſſimi iudicij, ac Romanæ linguæ exactiſſimus cenſor, quum audiuiſſet M. Portium latronem declamantem, dixit, Sua lingua diſertus eſt. Deſiderans in eo Latini ſermonis maiorem elegantiam, quū ingenium contigiſſet tam fœlix. Eraſmus. Rot. libro 8. Apophthegmat. *Meſſalæ.*

Proculeius querebatur de filio quòd expectaret mor- *Proculeij*

tem patris: quúmque filius respondisset: Ego verò non expecto: Imò rogo, inquit ille, vt expectes. Detorsit verbum in sensum contrarium. Expectat quippe mortem patris, qui ex animo desiderat eius bona post mortem: & expectat qui diu viuit. Quintilianus lib. 9.

Glauci. Glaucus in iudicio amici, quum molestum testem vellet destruere, interrogauit, (quia sutorem sciebat) quo artificio se tueretur? ille verò salsè respondit, gallam subigo. Sutorium hoc habetur instrumentum, quod non infacetè in adulterij exprobrationem ambiguitate conuertit. Nam Plācus in Meuia Galla nupta malè audiebat. Bruson. lib. 2. cap. 19.

De arrogantia.

Bionis. BIon Boristenites, arrogantiam dicebat esse profectus obstaculum, Indocilis enim, est qui mauult doctus videri, quàm esse. Laërt. lib. 4. cap. 7.

Agesilai. Agesilaus, vt ipse singulari modestia præditus erat, ita non tulit in aliis arrogantiam. Menecrates enim quidam medicus, quum desperatæ quædam curationes ipsi fœliciter cessissent, populari adulatione dictus est Iupiter. Hoc cognomento vir arrogantis ingenij delectatus insolentius vsus est eo titulo. Tandem quum & Agesilao scriberet, nec veritus esset hac vti salutatione, Menecrates Iupiter Agesilao regi salutem: Rex eo offensus procemio, præterea nihil dignatus est legere, sed rescripsit in hunc modum, Rex Agesilaus Menecrati sanitatem. Χαίρειν Græci dicūt: quibus benè precātur: ὑγιαίνειν ambiguum verbum ferè in malum sonat, quum significamus abesse sanitatem mentis. Eo verbo quidam Cæsari exprobrauit insaniam.

Archidami. Archidamus Agesilai filius, post conflictū apud Chæroneam habitum, cùm à Philippo rege Macedonum literas accepisset acerbiùs scriptas, hunc in modum rescripsit: Si metiaris vmbram tuam, haud quaquàm reperies illam factam maiorem quàm erat ante victoriam. Grauiter admonēs, non esse prudentis ob fortunæ successum intumescere, quum ipse sit nihilo maior. Æquum autem est, vt homo se suis & propriis bonis

metiatur potius quàm externis, quæ fortuna cùm libet dat cùm visum est, eripit. Recitat Plut. in Lacon. Vide titulos de Fastu & Superbia.

Demonax ad Agothoclem peripateticum arroganter iactantem, sese & solum & primum esse dialecticorum. Si solus, inquit, es, qui primus esse potes? si primus, qui solus? Eras. lib. 8. Apoph.

Demonactis.

Idem Cynico cuidam arroganter iactanti, pallium, peram & baculum, ac subinde vociferanti, se Antisthenis Cratetis ac Diogenis sectatorem esse. Impudenter inquit, mentiris, quum sis Hyperidæ discipulus. Allusit ad vocem ὑπερειδεῖν quod est per arrogantiam despicere. Est autem & rhetoris nomen Hyperides. Erasm. lib. 8. Apophthegmat.

Eiusdē.

M. Drusus tribunus plebis, non contentus. L. Philippum consulem præcipitasse in carcerem, quòd se loquentem ausus esset interpellare, quum senaus ad eum misisset vt veniret in curiam: Cur non potiùs, inquit, senatus ad me venit in Hostiliam rostris propinquam? Quid consequutum? Tribunus senatus authoritatem despexit, senatus tribuni verbis paruit. Erasmus Roter. lib. 6. Apoph.

Drusi.

Quintilianus vehementer probat dictum cuiusdam oratoris, qui apud Cæsarem, vt opinor, accusabat Cossutianum Capitonem hominem arrogantē, etiam vultu præ se ferentem confidentiam: Erubescit, inquit, Cæsarem timere. Cæsar erat ea potentia, vt meritò fuerit à quouis metuendus, At illi reo tantum aderat arrogātiæ, vt sibi turpe duceret, si videretur timere Cæsarem, Hoc dictum Fabius adolescens audiuit, vt ipse refert libro 6. cap. de conclusione.

Anonymi.

De artium atque disciplinarum vtilitate.

SExtus Nero à Mathematicis audierat fore vt aliquā do deiiceretur imperio, eóque Græcum Iambicum demetrum identidem vsurpabat,

Neronis.

Τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει: id est *Terra quæuis artem alit.*

Putans, se tantum profecisse bonis literis, vt etiam si ab imperio detruderetur, in quauis regione, ob insignē scientiam, posset haberi in precio. Recitat Suetonius in eius vita.

Plura pete ex titulis, de Doctrina, Euruditione, Philosophia: item de Animi bonis, &c.

De artibus superuacaneis & inutilibus.

Diogen. Diogenes Cyn. cuidam adolescenti, lusum quendam amatorium eleganter in balneis exhibenti, quod Græci vocant κοττaβίζειν: Quò meliùs, inquit, hoc deterius. damnans improbitatem artis, qualis est alea: cuius quo quisque est artifex melior, hoc vir est deterior. Laërtius libro 6.

Eiusdē. Idem Euclidis scholam, quod arguta quidem, sed ad rectè viuendum inutilia docere videretur, χολὴν, id est, bilem, ac molestiam appellabat, quum schola Græcis sonet ocium: & Platonis διατριβὴν, id est, exercitationē κατατριβὴν, id est, contritionem, voce deprauata vocabat, quod à communi vita semotus, disputationibus insenesceret: quum Diogenes in publico viuens, mallet philosophicè viuere, quàm disputare. Laërtius libro sexto capite secundo.

Platonis. Anniceris quidam Cyrenæus, aurigandi peritia fuit insignis: & vt egregius artifex, ita gloriosus artis ostentator: venit in Academiam Platonis, atque illic rationes omnes procurrendi, flectendi currum, & per easdem interdum orbitas redeundi ostentabat. Admirantibus igitur aliis, solus Plato negabat sibi videri probabile, eum virum, qui totum animum inutili studio dedisset, ad vllam rem grauem ac frugiferam esse idoneum. Ælianus lib. 3. de Varia hist.

Anonymi Hospes quidam apud Lacedæmonios, qui ipsi stanti interim altero pede, crepida, in alterum induceretur, dixit cuidam: Non arbitror te Lacō tantum temporis vni pedi posse insistere quantum ego possum. Lacedæmonius excipiens, Fateor, inquit, attamen nullus est anserum qui istud non possit. Iure derisit hominem, qui longo vsu didicisset artem, quæ nihil vtilitatis adfert reipub. Huiusmodi sunt artes præstigiatorum, funambulorum, & similium. Plut. in Lacon.

Huc refer disputationes inutiles & contentiosas, itē quæstiones infrugiferas, Sophismata, &c.

De artium contemptu.

Lacedæmoniorũ

LAcedæmonij quoniam ſæueriores erant, ac moribus incorruptioribus,belliq́ue gloriam potiſſimùm ſpectabant,contemnebant omnes artes quæ ciuium animos videbantur emaſculare,& à vera virtute ad ocioſam oſtentationem traducere. Nam & Roma cùm adhuc ſpiraret Germanam illam auſteritatem, Græculos profeſſores vrbe exegit. Hoc genus ſtudiis nulla Græciæ pars corruptior erat, quám Attica,vbi Gorgias,Lyſias,Iſocrates,Prodicus, aliiq́ue inumeri ſophiſtæ magno cùm applauſu populi, nec mediocri mercede garriebant.Plut.Eraſ.lib.1.Apoph.

Anonymi

Lacedæmonius quidam percontanti, qui ipſi videretur Tyrteus poëta. Bonus,inquit,ad deprauãdos iuuenum animos.Plut. in Lacon.Apoph.

Philippi regis.

Philippus Macedoniæ rex cùm audiſſet fillum ſuum quodam in loco ſcitè ceciniſſe, obiurgauit, dicens: Non te tui pudet,qui noris tam benè canere? Plutarc.in Reg. & Imp.Apoph.

Pyrrhi regis.

Pyrrhus Epirotarum rex interrogatus, vter melior tibicen videretur Pythóne an Chariſius? Polyſperches, inquit,Is erat egregius dux exercitus. Contempſit omnes artes,quę cùm re militari nihil haberent commune.

Similia dicta leges infrà tit.de Muſicæ contemptu.

Artem,quàm quiſque nouit,exerceat.

Iouis.

IVpiter apud Homerum in Iliade, Veneri à Diomede percuſſæ: Non eſt,inquit, ô mea filia muneris tui tractare res bellicas: fortis Mars atque ſtrenua Minerua meditabuntur.tu igitur tracta interim res vxorias,amatoriaſque: cole amores,amplexus,oſcula,&c. Homerus libro 5.Iliad.

Archidami.

Archidamus Zeubidami filius,cùm videret Periandrũ qui arte medica excellentiſſimus fuerat,tã infœlicia carmina ſcribẽtẽ: Quid(ait)tibi accidit mi Periãder,vt pro inſigni medico, malꝰ poëta vocari cõcupiſcas? Notauit hominis ſtultitiã, vt qui ſe in ea re exercere cuperet in qua nihil omniuo valebat nec natura, nec ingenio. Plutarchus Lacon.

Alcibiadis. Zopyrus Physiognomum cùm profiteretur se hominum mores naturasque ex corpore, oculis, vultuque cognoscere: Conspectum Socratem, stupidum bardumque esse dixit. Quòd cùm audisset Alcibiades, irridens hominē, ait, Scilicet rem acu tetigisti, Brus. lib. 1. ca. 10.

Pyrrhi regis. Pyrrhus rex audiens quēdam promittentem se traditurum ei aciei instruendæ artificium, qui tamen in acie nunquam fuerat: dixit, non opus esse sibi imperatore, vel belli duce, cuius aures tuba sonus nunquam circumierit. Stob. serm. 52.

Hannibalis. Hannibal quum ad Antiochum exul Ephesum venisset, ab hospitibus inuitatus est ad audiēdū Phormionem Peripateticum: qui cùm copiosus aliquot horas de imperatoris officio loquutus esset, atque de re etiam militari multa disseruisset, delectati vehementer qui audierant, ab Hannibale quęsierunt, Quidnam de Phormione iudicaret? ibi respondisse fertur, Multos se deliros senes sæpè vidisse: sed qui magis quàm Phormio deliraret, se vidisse neminem. Bruso. lib. 1. cap. 10.

Galli. Gallus iurisperitus, si quis negotium ad ipsum detulisset, in quo de facto quærebatur, dicere solebat: nihil hoc ad ius, ad Ciceronem ito. Sensit Gallus aliud esse officium iurisconsulti, aliud oratoris. Nec esse necesse, de his quæ ad alienam professionem pertinent, respondere. Refert Mar. Tul. in Topicis ad Trebat.

Apollodori. Apollodorus insignis architectus, cùm Romæ præclara aliquot ædificia erigeret, reprehensus ab Hadriano imperatore, quasi nescio qua in re peccasset, respondit: Abi potiùs, & cucurbitas pinge. nam tu quidem ædificandi artem planè ignoras. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Hadriani.

Vide Iudicium de re aliena atque ignota.

De aspectu incauto.

Alexādri regis. ALexander Magnus cùm Darij filias haberet captiuas demissis oculis, eas salutabat, idque raro: sibi metuens ab illarum insigni forma. Apud familiares autem dicere solebat: Dolores oculorum sunt Persicæ puellæ. Plut. in eius vita.

Vide plura de visu, infrà.

De assuetudine.

ANtisthenes rogatus, Quæ disciplina cum primis esset necessaria, inquit, Dediscere mala. Id enim non modò primum est vt mala assuetudine nobis infixa abiiciamus penitus, verùm & longè etiã difficilimũ. Laër. lib. 6. cap 1. *Antistenis.*

Idem rogatus, quid sibi faciendum suaderet, vt vir probus & honestus euaderet? Si mala, inquit, quę per assuetudinem inhærent, didiceris posthac fugienda. Ibidem. *Eiusdẽ.*

Puer quidam apud Platonem educatus, quum ad patrẽ ex interuallo rediisset, eũq; vidisset effusiùs ridentẽ, admiratus dixit: Se tale nihil vnquam apud Platonem vidisse. Tanta res est, inde à teneris virtuti assuescere. Eras. lib. 6. Apoph. *Anonymy.*

Polemon sophista quum laboraret morbo articulari, Pergami in templo obdormiit, cui apparuit Æsculapius, iubens vt à frigido potu abstineret, ad quem Polemon: O præclara inquit, quid autem si bouem curares? subindicans, iam diu assuetum duris frustra vocari ad delicias. Philostra. in Sophistis. *Polemonis.*

Plato Atheniensis philosophus adolescentem, quòd lusisset aleam grauiter increpuit, qui quum dixisset, Sic obiurgas ob rem paruam? At paruum non est inquit, assuescere. Tale quiddam subindicat Demea Terentianus in Adelphis: Mitto rem, consuetudiuem ipsorum. Laërtius libro tertio. *Platonis.*

Lacedęmonij posteaquam moderatè biberunt in cõuiuiis publicis, discedunt absque teda: non enim fas est illis ad lumen incedere, nec hac via, nec illa, quo consuescant in tenebris noctúque confidenter & intrepidè ire. id enim interdum in bellis vsuuenit vt necesse sit. Plut. in Lac.. *Lacedæmoniorũ.*

Herodes sophista, cùm subinde à Proteo Cynico cõuiciis aspergeretur: Consenuimus, inquit, tu maledicẽdo, ego verò malè audiendo. Quo dicto ostendere voluit, immedicabile malum esse, cui ille tamdiu assueuerat. Refertur à Philostrato in Sophistis. *Herodis Sophistæ.*

Socrates Alcibiadi demirãti, quòd Xantippen supra- *Socratis*

modum rixosam domi perpeteretur: Ego inquit, iam pridem huic sic assueui, vt non magis offendar, quàm si rotæ, quæ aquam educit, stridorem audiam. Nam is stridor molestissimus est insuetis: eundem qui quotidie audit, adeò molestè non fert, vt se audire nesciat. Laërt. in vita Socratis.

De Astrologia & Astronomia.

Bionis.

BIon aïebat, maximè ridiculos esse Astronomos, vt quum non videant pisces iuxta se natantes in littore, illos qui in cœlo sunt se videre dicãt. Stobæus serm. 78. de Diis.

Diogenis.

Astrologus quidam in foro stellas in tabella quadam depictas cùm demonstraret, atque diceret, En tibi hic stellas errantes, audiens hoc Diogenes: Ne mentiaris, inquit, bone vir. stellæ enim non errant, sed illi: ostẽsis qui assidebant. Stobæus serm. 78.

Thaletem, dum cœlum contemplatur, in fossam illapsum, ancilla eius, iure id eum pati dixit, qui cum iuxta pedes posita ignoraret, cœlestia intueretur. Stob. serm. 78.

Aristonis.

Ariston dicebat, eorum quę philosophi scrutantur, alia ad nos pertinere, alia nihil, quædam supra nos esse. Sensit autem, disciplinam morum spectare ad nos, Sophisticam nihil ad nos pertinere: eo quòd ad vitæ emẽdationem non tãtùm non prosit, sed rixas etiam & cõtentiones progeneret. Astronomiam autem, Astrologiam, &c. supra nos esse omnino. Sto. serm. 78.

Pindari.

Pindarus naturæ speculationibus vacantes, imperfectum sapientiæ fructum capere dicebat. serm. 78.

Anaxagoræ.

Anaxagoras cùm cœlũ intueretur, astrorúmque mirabilem cursum admiraretur, cuidam sciscitanti, cur ita libenter ferret subdiualia peruigilia? respondit, vt cœli aspectu fruar, & recursus syderum in orbẽm redeuntes subindicans. Philo Iud. in lib. Quòd mundus sit incorruptibilis.

Anonymi.

Cùm inter nonnullos quęsitum esset, quum in omne hominum genus Alphonsus liberalem ac munificum sese ostenderes, cur solos astrologos præterire t? (ne-

que enim huius ſcientiæ præceptores, ſicut aliarum diſciplinarum magiſtros, in eius curia obſeruari viſum eſt.) Tunc vnus, qui magis ſcire videbatur: Sydera, inquit, ſtultos regunt, impellúntque: ſapientes aſtris imperant. Stultos ergo principes honorare aſtrologos, conſequens eſt, non ſapientes: inter quos nomen ſuum Alphonſus obtinet. Æneas Syluius. lib 4. commentariorum de rebus geſtis Alphonſi Aragonum regis.

De aſtutia.

Lyſandri.

LYſandro cùm probro daretur, quòd pleraque aſtutia, dolo ſimul ac fraude gereret, non palàm virtute conficeret, hac parte Hercule generis authore indignus: ridens dixit, vbi quod vellet non aſſequeretur leonis exuuium, ibi vulpinum applicandum eſſe: ſentiens, quod honeſtis rationibus non poſſet effici, id fraude doliſque perficiendum. Plutarchus in Laco. Bruſ. lib. 2. cap. 9.

Cleomenis.

Cleomenes Anaxandridæ filius, quum ſeptem dierũ inducias cum hoſte pactus eſſet, captata oportunitate, tertia nocte dormientes inuadit multos interficit, alios in ſeruitutem redigit. Obiurgatus verò, quòd fœderis fidem non ſeruaſſet: Ad iuſiurandum, ait, noctes non additas fuiſſe. Sed is tandem furioſus factus, à talis ſe vſque ad vitalia membra laniauit, ridénſque & lætabundus animum exhalauit. Bruſ. lib. 3. cap. 20.

Ciceronis.

Cicero in Accium, hominem callidum & verſutum, quum is in cauſa quadam ſuſpectus eſſet, ſenarium ex vetuſto quopiam poëta torſit: Niſi qua Vlyſſes rate euaſit. Laër. Vlyſſes vafer naui & Caribdim & Scillam euaſit Accius. Sic aſtutia ſua è iudicij periculo elapſus erat. Eraſmus 4. Apoph.

His addendus eſt titulus de Aſtutè & Callidè dictis.

the priviledges of sanctuarie

De aſylis atque impunitatibus.

Ageſilai.

CVm Ageſilaum Lacedæmoniorum regem, aræ Palladis aſtantem, vt bouem immolaret, momordiſſet pediculus, non auerſus eſt, ſed arreptum palàm

omnibus occidit: Per Deos, inquiens, equidem insidiatorem vel in ipsa ara confodiendum puto. Qui significauit, insidias molientibus nullam aram aut asylum tutum esse oportere. Plutarc. in Lacon, Eras. lib. 1. Apoph.

De attentione.

Cleāthis. CLeanthes Assius disserens, adolescenti cuidam, quem videbat parum attētum, rogauit, Sentisne? Illo affirmante se sentire: Cur igitur? ego, inquit, non sentio te sentire? Solent enim qui intelligunt: oculis ac gestu interdum & verbis significare se quæ dicuntur intelligere. Laër. lib. 7. cap. 2.

Zenonis. Zeno Citticus, iis quæ rectè dicerentur, negabat esse relinquendum locum: velut præclaris artificibus, ad spectandum. Contrà auditores dicebat adeò debere esse attentos ad ea quæ disseruntur, vt non vacet dare signum approbationis. Dum enim applauditur & acclamatur. perit aliquis audiēdi fructus. Laër. lib. 7. cap. 1.

Aristotelis. Aristoteles cùm quendam vana loquacitate præter modum garrientē aliquādiu audiuisset, demū aliud cogitans eodē māsit loco. Verùm finita oratione cùm is qui peroraret, eum interrogasset, num hæc placuissent quæ dixisset? Hercule, inquit, tibi animum non intendi. Brusonius libr 3. cap. 25.

Alexādri sophistæ. Alexander sophista legatione fungens pro Seleucia apud Antoniū primū, vidénsque illum minus attentū, clariore voce dixit: Ausculta me Cæsar. Cęsar autem acerbitate, confidentiáque vocis exasperatus: Ausculto, inquit, intelligóque te. Tu enim es ille qui colis comā, qui dentes candicas, qui polis vngues, qui semper oles vnguentum. Philost.

Ciceronis Quum orante M. Tullio, quidam creditus Afer genere, diceret, Non audio: hoc sermone negans se probare, quod dicebatur. Atqui, inquit Cicero, aurem habes perforatam, Solebat enim ea gens habere perforatas aures, vt inde suspenderet annullos ac gemmas, quæ nunc collo digitísque gestamus. Ea foramina quomodo fiant, docet Celsus. Plutorch. in Rom. Apop.

De auaritia.

Bionis. BIon ſophiſta auariciam dicebat omnis improbitatis eſſe metropolim. Stobæus ſerm. 8. De iniuſtitia.

Eiuſdẽ. Bion Boryſthenites diuites ſordidos dicebat, ita facultatum ſuarum curam habere, quaſi eſſent propriæ: rurſus, ex iiſdem nihil capere vtilitatis, quaſi eſſent alienæ. Laër. lib. 4. cap. 7.

Eiuſdẽ. Idem in diuitem quendã ſordidum ita loquutus eſt: Hic facultates ſuas non poſſidet, ſed ipſum poſſident facultates. Laër. lib. 4. cap. 7.

Bion eos deridendos putabat, qui eius generis diuitiis præter modum ſtudent, quas fortuna largitur, illiberalitas ſeruat, benignitas aufert. Maximus ſerm. 12.

Chilonis. Chilon philoſophus ſapientiſſimus dicere ſolebat, hominum bonitatem ita auro probari, quemadmodũ aurum Lydio lapide. Oſtendens, permultos, qui aliis vitiis diu reſtiterint, opum auiditate perſæpe à virtute deduci. Et qui aduerſus opes conſtans fuerit, eum de cæteris vitiis facilius victoriam reportaturum. Fulgoſus lib. 7. cap. 2

Ariſti. Ariſtides cognomento Iuſtus, cùm auarus quidam & prędiues paupertatem ei exprobraret: Mihi inquit, paupertas nihil mali videndum præbebit, tibi autem diuitiæ per fas nefáſque paratæ, turbas nõ paucas. Maximus. ſerm. 12.

Anchar-ſidis. Ancharſis cùm rogaſſet quendam, quanta eſſet ſpiſſitudo nauium? reſpondit, Quatuor digitorum. Tantillum, ait Anacharſis, à morte ſunt, qui auaritia & lucri cupiditate irretiti, pernauigant maria, incerti de reditu. Laër. 1. cap. 9.

Ariſtippi. Quum Ariſtippus à Dioniſio pecunia donatus eſſet, Plato libris: atque ob id à quodam carperetur, quaſi ad rem attentior eſſet quàm Plato: Quid refert, inquit, mihi Pecuniis erat opus, Platoni libris: ſentiens neutrum accuſandum. Laër. lib. 2.

Eiuſdẽ. Ariſtippus Platoni obiurganti, quòd multos piſces

emisset, respondit, se illos emisse obolo: quúmque Plato dixisset: Tanti & ipse empturus eram: Vides inquit, igitur ô Plato, me non esse obsoniorum auidum, sed te pecuniæ amantem. Laërtius lib. 2. cap. 8.

Simonidis. Simonides interrogatus, cur in extrema senectute auarus esset? Quoniam, respődit, malim defunctus opes inimicis relinquere, quàm viuus amicis egere. Et his verbis plurimorum etiam amicitiæ inconstātiam damnauit. Stobæus sermone 8. De iniustitia. Phauorinus 15.

Democriti. Democritus dicebat diuitum multos esse procuratores, non autem pecuniarum dominos. Auarus enim nő suas possidet diuitias, sed possidetur à diuitiis: quarum non tantùm seruus, sed mancipium meritò dici potest. Maximus sermone 12. Alij autem hoc dicteriũ Theocrito ascribunt.

Eiusdem. Democritus, Vna (dicebat) cupiditas mortalium extimulat animos, vt opes assequantur. Atqui videmus, iisdem congestis, discruciari nihilominus cogitationes. Tum illis amissis, relinqui tristitiam, luctumque perpetuum. Stobæus.

Eiusdem. Democritus pecuniarũ cupiditatẽ, nisi terminetur aliqua satietate, multò miseriorem iudicabat extrema puapertate. Maiores enim cupiditates, indigentias quoque maiores faciunt. Stobæus sermone 8. de Iniustitia.

Diogenis. Diogenes Cynic⁹ auaros homines obiurgabat, quòd pecuniam verbis vituperarent, quum eam animo plurimi facerent. Est autẽ hoc auaris peculiare, quòd nulli magis detestantur auaritiam, quàm ipsi. Laërt. eius dictum recitat lib. 6.

Eiusdem. Idem interrogatus quid esset in vita optimum: Libertas, inquit. At verè liber non est qui seruit vitiis: nec liber esse potest, qui multis eget: plurimis autem eget auarus, ambitiosus, ac deliciis deditus. Laërtius lib. 6.

Eiusdem. Idem dicere solebat, cupiditatem esse malorum omniũ arcẽ ac μητρόπολιν: non procul alludẽs à sententia Solomonis, qui dixit, cupiditatem radicem malorum omnium. Ibidem.

Eiusdem. Diogenes interrogatus, quænam essent feræ pessimæ? Respondit: In montibus vrsi & leones, in ciuitatibus

autem publicani & ſycophantæ. Antonius in Melliſſa, par.1.ſermone 4. Maximus ſermone 22.

Eiuſdem. Diogenes poſcebat aliquid ab homine auaro: quem vbi videret cũctantem, ac negaturo ſimilem, ô homo, inquit, ad cibum te poſtulo, non ad cyprum: vt, quà licet, Græcarum vocum affinitatem reddam. Græcis enim & τροφὴ cibus eſt, & ταφὴ ſepultura. Laërt.lib.6.

Eiuſdem. Diogenes Anaximenis ſeruos conſpicatus multa vaſa ferentes, cuius ea eſſent interrogauit: Cùm autem illi, Anaximenis eſſe, reſpondiſſent: An non pudet eum, inquit, tam multa habere, cum ſeipſum nõ habeat? voluit autem indicare, hominem auarum eſſe extra ſeipſum. Maximus ſermone 12.

Eiuſdem. Diogenes Cynicus, quum ab auaro quodam popoſciſſet aliquid, tardarétque ille: Ad cibum homo, inquit, te poſtulo, non ad ſepulchrum. Bruſonius lib.1. cap.1.

Eiuſdem. Diogenes cùm inſatiabilem multorum auaritiam, in multorum ciuium perniciem excreſcentem vidiſſet: Auari, inquit, vita ſua tanquam gladio vtuntur, omnia facientes ſecundum anſam. Stobæus ſermone 8. de Iniuſtitia.

Eiuſdem. Idem, Magna & multa ſimul accipientes, Inſignimendicos appellabat. Stobæus, eodem loco.

Eiuſdem. Idem cùm vidiſſet quendam opulentas anus amare ſimulantem: Hac ratione, inquit, non oculum, ſed dentem amiſit. Stobæus, eodem ſerm.

Eiuſdem. Diogenes auaros hydropicis comparabat. Illos enim argento plenos, hos autem refertos aqua, amplius deſiderare, idque vtroſque in magnam ſui perniciem, dicebat. Affectiones enim ipſis eò magis intenduntur quò largiùs deſiderata conſequuntur. Stobæus ſermone 8. de Iniuſtitia.

Ariſtonis. Ariſtonem philoſophum maximè admiratum ferũt, quòd homines potiùs ſuperuacuis fortunæ bonis, quã neceſſariis commodíſque beati eſſent Bruſo. libro. 1. cap.1.

Timothei. Timotheus muſicus cùm ab Archelao minus quàm ſperarat accepiſſet, canens ſubtaxabat Archelai auaritiam: At tu argentum terram gentium laudas. Succinuit

illi vanissimè Archelaus: Tu verò, inquit: postulas. Brus.lib 1.cap.1.

Eiusdē. Socrates interrogatus, quinã essent auari? Respōdit, qui turpia lucra venãtur, & necessarios amicorum negligunt. Stobæus sermone 8. de iniustitia. Maxi. ser. 12.

Eiusdē. Socrates auaros homines auibus similes esse dicebat, quarum alia deglutit quicquid inuenerit, & quãdoque suffocatur: aliæ verò sequuntur, vt quod habent, ei extorqueant: & ipsæ quoque aliæ post alias suffocantur. Antonius in Melissa, parte 1. sermone 35.

Platonis. Socrati tribuitur illud, Nec à mortuo petendum colloquium, nec ab auaro beneficium. Nam mortui aut nō respondent, aut lædunt, ita auarus, aut non dat quod rogatur, aut infœliciter cedit accipienti, quod datur animo inimico. Eras. Ro. li. 8.

Platonis. Plato ad quempiam accumulãdæ pecuniæ semper incumbentem, ô Improbe dixit, ne possessioni augendæ studeas, sed minuendæ cupiditati. Stob. serm. 8. de Iniustitia Phauorinus 15.

Eiusdem. Plato dicere solebat, eos qui corpus curarent, non rem quidem suam, sed seipsos curare: qui autem pecunias, neque seipsos, neque sua, sed quàm longissimè à suis abesse. Maxim. serm. 12.

Aristotelis. Aristoteles, Stagirita dicere solebat, quosdam homines tam tenaces esse, quasi nunquam essent morituri: & alios etiam esse, qui ita sua profunderent bona, ac si cras morituri essent. Laërtius libro quinto, capite primo.

Demosthenis. Demosthenes cùm animaduertisset, auarum quendam ad sepulchrum efferri: Iste, inquit, cùm vitam non vitalem vixerit, aliis vitam reliquit. Bios autem Græcis & vitam & victum significat. Maximus sermone 12. Stobæus.

Eiusdem. Quibusdam arbitrantibus Demadem iam desiisse malum esse: Iam enim, inquit Demosthenes, saturum videtis, veluti leones. Erat pecuniarum auidus Demades, leones autem mitiores sunt saturi. Eras. li. 4. Apo. in fine.

Timonis. Timon ille cognomento Misanthropos, id est, hominum exosor, elemẽta malorum esse dixit Auaritiam

& Ambitionem: quemadmodum enim ex primis illis & secundis principiis generantur naturaliter omnia, sic ex auaritia & ambitione omnia vitia progenerantur alia. Timonis dictum extat apud Stobæum, serm. 8. de iniustitia, & Eras. lib. 6. Apoph.

Hadriano sophistæ miserat quidam pisces in disco argenteo, picturato auro: at ille delectatus vasculo non remisit: tantū ei qui miserat, respondit Bene facis, quòd etiam pisces: quasi discus esset dono missus, pisces tantum nouitatis gratia additi. Quidam autem dicunt ioco factū vt castigaret discipuli vitium qui sordidior esse dicebatur: nam eo admonito, discum reddidit. Quum essem apud Coloniam Agrippinam, senatus honoris gratia misit vinum in cantharis testaceis, nec eos repetimos est. Id admiratus, rogaui causam. Responsum est, olim vinum solere mitti cantaris argenteis: hoc honoris quum esset habitum, quidam ex eorum numero, qui magnam nobilitatis partem existimāt rapto viuere, postridie manè profectus est cum argenteis cantharis Re comperta, misit ad illum senatus, qui cāthatos reposceret. At ille: Vltro, inquit, dono dedistis & ego gratias egi. Hoc casu admoniti, mutarunt cōsuetudinem. Verba sunt Eras. in Apoph.

Hadriani Sophistæ.

Cleomentes Anaxandridæ filius, dicente quodam illi, delicatus es: At melius est, inquit, quàm iniustum esse. Tu verò pecuniam sortitus multam, nondum contentus es: sed subinde cogitas, qua ratione cumulo adiicias. Brus. lib. 1. cap. 1.

Cleomenis.

Lycurgus, quicquid erat rerum superuacanearum, è ciuitate eiiciendum curauit: adeò vt nec negotiator, nec sophista, nec vates, nec circulator, nec lautitiarum artifex, Spartam ingrederetur. Neque enim passus est illic esse pecunam talibus vtilem: tantùm ferream monetam cudit, quæ pondere Ægineticam æquabat minā, valore æreos quatuor. His remediis expugnauit auaritiam. Plut. in Lacon.

Lycurgi.

Demonax quosdam esse dicebat, qui non in hac præsenti vita viuerent, sed magno studiosè præpararent, quasi alteram vitam sint acturi, non hanc præsentem. Notauit autem insatiabilem eorum hominum auaritiam

Demonactis.

quibus nihil sufficit: quasi post mortem etiam vsui sint nobis per fraudem comparatæ diuitiæ. Max. serm. 12.

Lacedæmoniorũ.

Cùm pecuniæ essent in Lacedæmoniorum regionem conuectæ, qui eas importarent, morte damnati sunt. Siquidem Alcameni ac Theopompo regibus hoc oraculum erat redditum: Pecuniarum amor Spartam perdet. Nihilo seciùs tamen Lysander, deuictis Atheniensibus, magnam auri argentíque vim inuexit: nec solùm pecunias receperunt, verùm etiam ipsi viro honos est habitus. Proinde Sparta, donec Lycurgi legibus vteretur, nec à iureiurãdo recederet, sexcentis annis in Græcia primas tenuit, & legum æquitate, & gloria. Cęterùm quum ab his paulatim defluerent, inundarétque obiter diuitiarum amor, & auaritiæ malum, nõ solùm ob hæc decreuit illorum potentia, verùm etiam quibus antea sociis & amicis in bello fuerant vsi, eos inimicos habere cœperunt. Porrò quum ita se gererent, tamen post Philippi Macedonis in Chæronea victoriam, quanquam Gręci cęteri omnes illum imperatorem terra pariter ac mari declarassent, ac post hunc Alexandrum filium: euersis Thebanis, soli Lacedæmonij, tametsi ciuitatem haberent nullis cinctam muris essẽtque non modo perpauci propter assidua bella, sed multò quàm antea imbeciliores, captu faciles essent facti, quoniam adhuc seruabant admodum exiguas quasdam Lycurgicarum legum scintillas, non se præbuerunt belli socios, neque cæteris Gręcis, neque post Macedonicis regibus, neque in commune cum illis concilium venerunt, neque tributum pendere coacti sunt: donec per omnia contemptis Lycurgi legibus, à propriis ciuibus tyrannide oppressi sunt, ita vt nihil iam reliquum esset patriæ institutionis: sed reliquorum similes effecti, & gloria, & libertate quam prius obtinuerant, exuti sunt, & in seruitutem traducti: ac nunc, quemadmodum cæteri, sub Romanorum viuunt Imperio. Graue documentum vniuersis, imperia virtute parari: auaritia, luxu, deliciísque vel perire, vel verti in tyrannidem. Plut. in Laconic.

Vxoris Pythij.

Pythius natione Lydus, in vrbe Phrygiæ Cœlinis (nam vbi regnabat, homo prædiues, sed auri studio

præter

prętcr modum deditus) totam ferè ciuitatem in fodiendis metallis occupatam tenebat, vt iam vix quicquam aliud agi vacaret. Huius morbo ſolerti vxor remedio medicata eſt. Abſente enim marito curat & menſam & omnem menſæ ſupellectilem adfabrè ex auro confici, denique & cibariorum effigies: quibus nouerat maritum præcipuè delectari. Reuerſo, cùm conuiuij tempus eſſet apponitur menſa aurea, cum reliquo vaſorum apparatu. Atque hoc ſanè ſpectaculo diues aliquandiu pauit oculos: tandem quum interpellaret ſtomachus, iubet apponi cibos. Apponuntur illa aurea ciborum ſimulachra ſpectanda, non edenda. Hic cùm incandeſceret ira Pythius, flagitans apponi quod edi poſſet, iam dudum ſpectaculorum eſſe ſatis: Tum vxor, An non ſentis (inquit) Pythi, dum nihil aliud quæris quàm aurum, agriculationem deſeri, & ciues tuos ad famem vocari, breui perituros ſi qua cœpiſti pergas? Hoc ciuili commento cordata mulier maritum ab immodico auri ſtudio reuocauit. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Hieronis. Hiero, cùm vituperaretur, quòd cùm multos rhetoricari docuiſſet, ipſe egeret: Atqui, inquit, non docui eos diteſcere, neque ſtudere pecuniæ. Maximus ſer. 12.

Aſpaſiæ. Aſpaſia Xenophontis vxor, quum eſſet (vt muliebre ingenium eſt) rerum alienarum appetens, atque inuida, interrogata, ſi vicina tua melius quàm tu aurum habeat, vtrúmne illius an tuum malis? Illius, inquit. Quid ſi veſtes, cæterúmque ornatum muliebrem precij maioris habeat, quàm tu, tuûmne an illius malis? reſpondit, Illius. Ageſis, ſi maiorem quàm tu habeat virũ, vtrúmne tuum malis, an illius? Erubuit mulier. Bruſ. Conturſin. lib. 1. cap. 1.

Semiramidis. Semiramis Carum regina, quæ Babylonem condidiſſe dicitur, monumento quod ſibi pararat inſcripſit: Quiſquis rex pecuniis eguerit, aperto monumento quantum voluerit, capiat. Darius potitus ea ciuitate, titulo credens, ſaxum ingens quo claudebatur monumẽtum vix amolitus, nihil quidem inuenit pecuniarum, ſed ex altero ſaxi latere hoc inſcriptum reperit: Ni vir malus eſſes, & pecunia inexplebilis, haudquaquã mortuorum loculos moueres. Quanquam hoc aptius inter

ſtratagemata, ſiue inter γελοῖα commemorandum erat Plut. in Regum & Imper. Apop. Sto. ſerm. 8.

Alexãdri Maced. Alexander Macedo cùm audiuiſſet, Anaxarchum de mundorum infinitate diſſerentem, illachrymatus eſt: rogatúſque ab amicis, quam ob cauſam ad lachrymas moueretur? An non, inquit, dignum eſt flere, quum infiniti ſint mũdi, ego verò dominus vnius vix factus ſum? Bruſo. lib. 1. cap. 1. in fine.

Antigoni. Antigonus in extorquendis pecuniis acer erat, ac rigidus. Cuidam itaque dicenti, at non talis fuit Alexander: meritò, inquit, nam ille metebat Aſiam, ego culmos lego. Sentiens opulentiſſimam Aſiam prius ab illo ſpoliatam, ſibi à ſpoliatis corradendum quod poſſet. Plut. in Apoph. Reg.

Fabricij, C. Fabricius P. Cornelium, hominem (vt putabatur) auarum & furacem, ſed egregiè fortem ac bonũ Imperatorem ſuo ſuffragio fecerat cõſulem. Huic quũ Cornelius ex more gratias ageret, quòd immemor ſimultatis, ipſum feciſſet conſulem, bello præſertim magno & graui: Nihil eſt, inquit, quod mihi gratias agas, ſi malui compilari quàm vænire. Compilamur furto, vęneũt bello capti. Proinde inimico fauit, cuius dexteritate ſperabat fore, ne Romani venirent in manus hoſtium. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Scæuolæ. Scæuola Septimelio Anagnino (quem tamen Plutarchus & Plinius Septimelium vocant) cui pro C. Gracchi capite erat aurum repenſum, roganti, vt ſe in Aſiam præfectum duceret: Quid tibi vis, inquit, inſane, tanta malorum eſt multitudo ciuiũ, vt tibi hoc cõfirmem, ſi Romæ manſeris, te paucis annis ad maximas pecunias eſſe venturum. Cicero lib. 2. de Oratore.

Craſsi. M. Craſſus ad Parthicam expeditionem proficiſcens quum ex itinere Deiotarum Galatarum regem extremo iam ſenio confectum, nouam vrbem ædificãtam offendiſſet: O rex, inquit, quídnam negotij hoc eſt? Quid, quum iam duodecima diei hora tibi adſit, nouam vrbẽ condere incipis? Ad hęc ſubridens Deiotarus, Craſſique auaritiam ſubcarpens, Tu verò inquit, imperator quum ſis, haud quaquam (vt videre videor) matutinus (erat enim ſexagenarius) in Parthos cùm exercitu feſtinas, prædam ampliſſimam rapturus. Bruſo. lib. 1. cap. 1.

M.Cicero cùm apud Damiſippū cœnaret, & ille mediocri vino appoſito diceret, Bibe falernum hoc annorum quadraginta: ſubtraxās Cicero hominis auaritiam: Bene ætatem fert, mi Damiſippe, ait, Veniámque dedit vino, vnde gloriam Damiſippus aucupabatur. Bruſon. lib.1.cap.1. *Ciceronis.*

Craſſo dicente, Stoicorum eſſe dogma, virum bonum eſſe diuitem: Vide, inquit Cicero, ne magis hoc ſentiāt, ſapientis eſſe omnia. Rectè notans Craſſi auaritiam, cui nihil eſſet ſatis Eraſ.4.Apop. *Eiuſdem.*

Iugurtha cùm pecunia Romanos exagitaſſet, iuſſúſque tandem eſſet à ſenatu paucis diebus Italia decedere: Poſtquam Roma egreſſus eſt, fertur ſæpe tacitus reſpexiſſe, & poſtremò dixiſſe: O vrbem venalem, & mox perituram, ſi emptorē inuenerit. Quod paulò poſt euenit Romani quippe, antea cùm inuicti eſſent, ſola auaritia victi ſunt, & antiquum nominis decus planè amiſerunt. Bruſ.lib.1 cap.1. *Iugurthæ.*

Veſpaſianus inſtituerat vectigal è lotio. Super hoc à filio monitus, diſſimulauit, donec prima pēſio eſſet ſoluta. Eam pecuniam admouit ad filij nares, ſciſcitans num odore offenderetur? Negante illo: Atqui hæc, inquit, è lotio eſt. Sueto.& Bruſ.lib.1.cap.1. *Veſpaſiani.*

Idem legatis nunciantibus, decretam illi publicè non mediocris ſummæ ſtatuam, iuſſit vt eam continuò ponerent: & cauam oſtendens manum, Ecce (inquit) parata baſis. Significans, vt eam pecuniam, quam in ſtatuam decreuiſſent impēdere mortuo, viuo darent in manum. Sueto.in Veſpaſia. *Eiuſdem.*

In itinere quodā mulio deſiliit, quaſi calceaturus mulas: ſed reuera vt adeundi litigatori ſpaciū morámque præberet. At Cæſar dolū ſuſpicatus, interrogauit mulionē, quanti calceaſſet? pactúſq; eſt lucri partē. Hoc ſi fecit vt ſuos corrigeret, ciuilitas fuit: ſin vt eo emolumēto fieret ditior, ſordidum erat. Sueto.in Veſpa. ſeniore. *Veſpaſiani Senioris.*

Quidam è charis Veſpaſiani miniſtris, apud ipſum pro quodam, quem fratrem ſuum eſſe ſimulabat, intercedebat, vt illi procuratio committeretur. Id ſentiens Cæſar, candidatum ſolum ad ſe vocauit, exegítque pecuniam quā ille ſuffragatori ſuo pepigerat: ea accepta, *Eiuſdem.*

mox ordinauit. Huius rei ignarus minister, rursus interpellauit pro fratre. cui Vespasianus: Alium, inquit, tibi fratrem quære hic quem tuum putas, meus est. Sueton. in Vespa. seniore.

Eiusdem. Rusticus quidam, quoniam gratuitam libertatẽ supsuppliciter petens à Cæsare Vespasiano, repulsus est, nõ veritus clarè dicere: vulpes pilos mutat, nõ mores: exprobrans illi naturæ rapacitatem: quasi mercede data concessurus fuisset, quod gratuitò negabat. Sueto. & Bruso. lib. 1. cap. 1.

Caligulæ. In auctione Apronius quidam, vir prætorius, dormitans capitis motu nutabat. Id animaduertens Caligula, præconem admonuit, ne illum sibi nutatem præteriret: nec hoc monere desiit, donec ignoranti tredecim gladiatores sestertium nonagies addicerentur. Eras. libro sexto Apophthegmatum.

Bassi. Iunius Bassus, quærente Domitia Pasiani, quod taxantes eius sordes, calceos eam veteres cõsueuisse: Non me hercules, inquit, hoc vnquam dixi, sed dixi emere te solere. Brus. lib. 1. cap. 1.

Alexãdri Seueri. Alexander Seuerus Vetronium Thurinum familiarem, quòd his qui petebant aliquid à Cæsare, vendidisset suum patrocinium, mentiens interim multa, cõuincendum curauit, & conuictum damnatúmque in stipite alligari iussit, supposito igni ex humida materia, præcone clamante: Fumo punitur, qui fumos, vendidit. Aelius Lampridius.

D. Hieronymi. Hieronymus Stridonensis & dicere & scribere solebat, auaro tam illa quæ habeat, quàm quæ non habeat, deesse. Ostendens, hominem auarum semper esse egenum, etiamsi amplissimas diuitias possideat. Fulgo. lib. 7. cap. e.

Alphonsi. Alphonsus ille potentissimus Aragonum & Siciliæ rex, dicere solebat, ab Diis olim, Ioue, Neptuno. Plutone, omnia trifariam partita fuisse, & sua quemque sorte partéque contentum agere. At hominibus hodie, neque quod satis, neque quod minus esset, satis esse. Notat auaritiæ & habendi desiderium omnibus innatum, quàm pauci enim sunt, qui sua sorte contenti viuere cupiant? Pan. lib. 4. de Alph. reb. gest.

Idem cùm audiret, Harpyas rapacissimas aues (quas Virgilius in Aeneide elegãter describit) nescio quas inhabitare insulas: ad suos conuersus, ait: Ex his insulis in curiam Romanam commigrasse Harpyas compertũ est, ibíque iam domicilium constituisse. Notauit autem tacitæ Romanæ curæ ingluuiem, auaritiam, & detestãdam rapacitatem. Verùm hoc si à nostris hodie principibus diceretur, statim Luteranismi insimularentur. Alphonsi dictum recitat Panormita. lib. 1. de rebus gestis Alphon. cap. 8. *Eiusdem.*

De audacia.

CHilon dicere solebat, Non esse tentanda quæ fieri non possunt. Quædam honesta sunt, ac magnifica: sed magno reipubli. malo tentãtur, si nequeas perficere. Atque hæc est præcipua pars boni consultoris, dispicere non solùm quid per se optimum sit, sed quid pro temporum ratione possit obtineri. Laërt. *Chilonis.*

Isocrates inter amicos dicere solitus est, se quidẽ docere decẽ minis: cæterùm qui ipsum docuisset audaciã, mercedis loco daturum decem milia. Nam animi timiditas reddebat Isocratem ad dicendum inutilem. Eras. Rotero. lib. 8. Apoph. *Isocratis.*

Epaminondas Thebanus, imminente aduersus Lacedæmonios pugna quũ sella in qua sedebat, succubuisset, viderétq; milites hoc prodigio exturbatos: Imò, inquit, sedere prohibemur, militũque animos restituit. Plut. *Epaminondæ.*

Leonidas obiurgatus à quodã quòd paucis militibus stipatus, cum multis pugnare tentaret: audacter respondit, si ex multis constat victoria, nõ tota sufficeret Græcia: sin audacia, horum numerus sufficit. Plu. in Lacon. *Leonidæ.*

Archidamus conspiciẽs filium suum cum Atheniensibus iuueniliter ac temerè congredientem: Aut viribus inquit, adde, aut animis adime: docens periculosam esse audaciam, si vires non suppetant spiritibus. Plut. in Laco. Stob. ser. 51. Brũs. lib. 2. cap. 43. *Archidami.*

Agis Archidami filius, audiens quosdã abhorrere ab hostiũ multitudine, ait, non percontandũ esse quot sint hostes, sed vbi sint, vt audacter aggrediãtur. Plu. ĩ Lacõ. *Agidis.*

Idem cùm apud Mantineam pugnare cum hostibus *Eiusdem.*

numero longè superioribus prohiberetur, Fortiter pugnandũ est, inquit, cũ multis enim pugnare necesse est, qui multorum dominus esse cupit. Brus.lib.7.cap.2.

Eiusdẽ. Idem interrogatus quot haberet milites: Quot sufficiunt, inquit, ad fugandos hostes. Plut.in Lac.

Agesilai. Ad Macedonum regẽ nuntios misit Agesilaus rex, rogans, vtrum per hostium solum irent, an amicorũ? Quũ ille respondisset, se consultaturũ: Fiat, inquit, igitur cõsultatio, nos tamen interim iter faciemus. Rex admiratus hominis audaciam, sibíque metuẽs, satius esse censuit, illum vt amicum suscipere. Plut.in Laco. Apoph.

Eiusdem. Agesilaus admonitus à suis, ne cum Thebanis, qui numero præstabãt, manus cõsereret: respõdit, Qui multis vult imperare, nõ debet multorũ timere cõgressũ. Plut.

Pædareti. Pædaretus cùm à quopiam audiret, magnum hostiũ esse exercitum, audacissimè respondit: Eò maior erit, & gloriosior nostra victoria. Plut. in Lacon.

Cleomenis. Pirata quidam populabundus discurrebat per agros Lacedæmoniorum. Is vt captus est, rogatus cur id ausus esset? Quoniam, inquit, deerat mihi commeatus, quem militibus præberem, ad eos veni, qui & habeant, nec sponte dabant, vi murepturus. Ad id Cleomenes Compẽdiosa, inquit, malitia. Detestatus prædonis nefarium scelus, probauit tamẽ orationis expeditam breuitatem. Plut.in Lacon. Apoph.

Epaminondæ. Alexander Pheræus hostis Thebanorum, Atheniensibus à quibus in amicitiam societatémque ascitus fuerat, polliceri se quũ dixisset eis carnes, quæ mina prius vendebãtur, semiobolo præbiturum, audiente Epaminõda: At nos, inquit, Thebani liberaliores erim⁹, quippe qui ligna ad has carnes coquendas gratis exhibebimus: eorum enim agrum excindemus. Brus.lib.1.cap.6.

Xenocratis. Lycurgus Rhetor cùm fortè fortuna obuiã factus esset Xenocrati, qui à Telone obtorto collo in carcerem ducebatur, occurrẽs fustẽ impegit in caput Telonę, Xenocratémque liberauit & Telonẽ in carcerem cõiecit. Quod Lycurgi factũ cùm ab omnibus probaretur, Xenocrates cùm post aliquot dies obuiam factus esset Lycurgi filio: Retuli, inquit gratiã patri tuo, qui ob tã audax facin⁹ merito ab omnib⁹ laudatur. Eras.li.8.Apop.

Arati. Aratus Sycionius, laudante quopiam virum desperatum & audacem, ac idcirco in bellis eximium: Differre dixit, magni facere virtutem, & vitam nihil facere. Stobæus sermone. 51.

Alexandri magni. Alexander Magnus audiens Darium inuictissimum Persarum regem multas parare militum myriadas: respondit, Vnus lupus non multas timet oues. Ant. in Melis. serm. 37. par. 1. Max. ser. 71.

Diphili. Diphilus tragœdiarum actor cùm in ludis Appollinaribus ad eum versiculum venisset, Miseria nostra magnus est: directis in Pompeium Magnũ manibus, pronunciauit. Actio in tãtum placuit populo, vt aliquoties fuerit reuocatus: nec histrio veritus est iterare simili gestu. Dubites vtrum potiùs mirari conueniat: actoris audaciam, an populi. Simili audacia vsus est in eadem fabula, quum ventum esset ad eum versiculum: Virtutem istam veniet tẽpus quo grauiter gemas. Tametsi mihi videtur carmen esse mutilum. Suspicor addendum Serua virtutem istam, aut aliud simile verbum, vt sit versus Trochaicus. Erasm. Rot. lib. 8. Apoph.

Iulij Cæsaris. Iulius Cæs. facinora, quæ & periculo obnoxia sunt, & magna, gerenda esse dicebat: at de his non consultandum, quòd ad hæc perficiẽda plurimum habeat momenti celeritas: expensio verò periculi, reuocat hominẽ ab audacia. Plut.

Huc refer ea quæ sunt infrà sub titulo Temeritatis. Videtur enim temeritas non minimam cum audacia habere affinitatem & cognationem.

De auditu & auditoribus.

Thaletis. THales Milesius, philosophus clarissimus, cùm ab amico quodam rogatus esset, quantum veritas distaret à mendacio? Quantũ, inquit, oculi distãt ab auribus. Sẽsit vir sapientissimus, non ea certa esse illico, quæ auribus percipimus ab aliis, qui mendaciter de rebus nugãtur, sed ea demum, quæ coràm oculis cernimus. Max. sermone. 35.

Xenocratis. Xenocrates Chalcedonius dicebat, pueris potiùs aures esse muniẽdas follibus quàm athlætis: ꝙ plus sit periculi, ne puerorum aures aucupentur prauis sermonibus,

quàm ne athleatrum aures pateant ad ictus. Maxima, inquit, Satyricus, debetur puero reuerentia. Laërtius libro 4. cap. 2.

Stratoclis. Stratocles Atheniensis quum audiuisset partam esse de hostibus victoriam, rem protinus populo patefecit & vt publica supplicatio in laudem deorum institueretur persuasit. Verùm quum paulò post ex alio nuncio intellexisset, suos non victores, sed fugatos fuisse: vana spe lusus, Ecquis (inquit) vestrum quicquam damni accepit, quòd totum hoc triduum mea opera hilares lætique fuistis? Eras. 6. Apoph.

Pindari. Pindarus poëta apud Thebanos, in contentione imperitis auditoribus vsus, superatus est à Corinna quinquies. Redarguens verò ruditatem ipsorum Pindarus: vocari Carinnam. Ælianus. lib. 13. de Varia hist.

Stratonis Cùm Stratoni physico quidam obiecisset, quòd Menedemus plures haberet auditores. Quid mirum, inquit si plures repetuntur qui lauari magis cupiunt, quàm vngi? Nil autem aliud his verbis indicare voluit quàm Menedemi philosophiam esse dilutam: & quamplurimos inueniri, qui audiant quidem de rebus disputantes, sed perpaucos qui virtutem exercerent. Erasm. Rot. lib. 7. Apoph.

De auditoribus attentis, vide titulum de Attentione suprà.

De auguriis.

Misoniani. MIsonianus Hebræus, eques insignis, cùm moratam equitum turmam inspiceret, in qua ipse cùm Romanis militibus erat: & moræ causã intelligeret esse quòd augur prius inspicere vellet quid augurij capiendum esset ab aue quàm fortè in via offenderat: Misonianus aliud à se agi fingens, arcum tetendit, primáque sagitta confossam auem in terram deiecit, atque ridens ad comites conuersus dixit: Parum consilij atque opis ab irrationalibus animatis posse quenquam sperare, posteaquam pateat, ea nescire, quæ ad seipsa pertineant Et re & verbo auguria vana esse, stultéque eis credi, ostendens. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

August. Cæsaris. Augustus, quum sublimis ex Actiaca victoria reuer-

teretur, occurrit inter gratulãtes quidã coruũ tenens, doctum hæc verba ſonare: Aue Cæſar victor. Hac ſalutatione delectatus Auguſtus, auem ſex milibus numûm emit. Socius opificis, ad quem nihil ex ea liberalitate peruenerat, indicauit Cæſari, eundem & alium habere coruum, quẽ vt adferre cogeretur, rogauit, allatus, verba quæ didicerat expreſſit: Aue victor imperator Anoni. Auguſtus nihil exaſperatus, tantùm iuſſit vt munus cum delatore partiretur. Bruſo. lib. 2. cap. 30. Macrob. libro 2. cap. 4. Satur.

Eiuſdẽ. Salutatus ſimiliter à pſitaco, & hunc emi iuſſit. Idem miratus in pica, & hanc mercatus eſt. Hoc exemplum tenuem quendam ſutorem ſolicitauit, vt coruum inſtitueret ad huiuſmodi ſalutationem. Qui quum impendio exhauriretur, ſubinde ad auem non reſpondentem dicere ſolebat, Opera & impenſa periit. Tandem peruicit aſſiduitate, vt coruus ſonaret dictatam ſalutationẽ. Ea quum Auguſtum prætereuntem ſalutaſſet, Cæſar: Satis, inquit, iſtiuſmodi ſalutatorum habeo domi. Tum coruus, memor & illorum verborum quæ toties audierat, ſubtexuit: Opera & impenſa periit. Ad hoc arridens Auguſtus, iuſſit auem emi, quanti nullam adhuc emerat Macrob. lib. 2. cap. 4. Satur.

De aulica vita.

Diogen. CAlliſthenem quum quiſpiam audiente Diogene Cynico beatum dixiſſet, quòd Alexandri aulicus eſſet: At, inquit Diogenes, infœlix eſt, quì tum prandet ac cœnat, quum Alexandro videtur, Bruſ. lib. 1. cap. 5.

Dionyſii. Quum Polyxenus dialecticus Dionyſio diceret, Ego te conuinco: Nimirum verbis, inquit: at ego te re ipſa conuinco, qui tuis relictis, me meáque colas. Significãs illum à ſchola ad aulam, à philoſophis ad tyrannum tranſiſſe: non facturum, niſi hanc vitam illa iudicaſſet beatiorem. Plut. in Reg. Apoph.

Omulii. Omulius Romanus ſenator, iudicabat ad regni adminiſtrationem potiùs admittendum eum qui per ſe malus, bonos haberet aulicos amicos quàm bonum principem, malos aulicos habentem. Putans faciliùs, vnum malũ à multis bonis, quàm malos innumeros ab vnico

bono, à malicia ac erroribus perniciosis auerti posse. Fulg. libro 7. cap. 2.

Agrippæ. Agrippa rerũ gestarũ gloria sub Octauiano Augusto in primis clarus, sæpe cohortabatur eos qui salui & incolumes esse vellent, darent operam, vt principes liberarentur omnium rerum difficultate & molestia. sed tamen eis rerum gestarum gloriam reseruarent, nequaquã sibi. Xiphilinus, Dionis abbreuiator, in Augusto.

Constantini imp. Constantinus Romanorum imperator cùm principũ aulas vbique spadonum atque aulicorum improbitate refertas videret, eorum non tantùm vehemens domitor fuit, sed tineas etiam atque sorices Palatij appellare solitus est. Nicephori interpres & scholiastes lib. 8. ca. 14. Eccle. historiæ.

Alexãdri regis. Alexander Seuerus cum negaret se passurum, vt ipsius dispositiones ab aulicis suis venderentur, id quod fieri solet ab aliorum principum libertis & Eunuchis. Eoque nunquam illum fefellit quod proposuerat aliis. Ælius Lampridius.

Eiusdẽ. Ibidem, & vrbem, & prouincias, & aulam suam purgauit hominibus non necessariis, dicens: Malum pupillum esse imperatorem, qui ex visceribus prouincialium homines non necessarios, nec Reipub. vtiles aleret. Idẽ.

Anonimi Aulicus quidã iniuriarum Palatinarum patientissimus cùm à quodam rogaretur, quomodo rarissimam rem in aula consequutus esset? Iniurias, inquit, accipiendo, & gratias agendo. Seneca lib. secundo de ira. Brus. lib. 1. capite 5.

Sigismũdi Cæs Sigismundus imperator reges ac principes in terris beatos esse aiebat, si exclusis superbis mansuetudinis humanitatisque cultores in curiam asciscerent. Æneas Syluius libro secundo commentariorum de Reb. gestis Alphonsi.

Siluestri Episcopi. Syluester Chiemensis episcopus aulicos qui otii gratia curiam sequerentur, semper in negotio futuros aiebat, nisi se tandem vel cum periculo capitis inde amouerent. Innuit autem, quàm difficulter ab aula diuelli possint, qui nil aliud quàm otium & luxum sectantur. Idem Æneas Syluius lib. eodem.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum rex, cùm ex Sicilia nauigasset,

vidit garrias aues triremem circunuolantes, & bolos à nauigantibus proiectos statim abripientes ac auolãtes. Has cum amicis secum nauigantibus digito ostendisset: Persimiles sunt his garriis, inquit, aulici aliquot mei, qui simulac concertantes beneficium à me accipiunt, statim aufugiunt. Notauit autem aulicorũ ferè omniũ mores, qui fidos se seruos principibus præstant: dum prædam, luxum, munera, &c. hiantes expectant: & voti compotes facti à principum conspectu ad priuatos fugiunt. Panormita. libro. 1. de rebus ab Alphonso gestis.

Pii pontificis.

Æneas Syluius, eos sibi aulicos plurimúm sapere videri dicere solebat, qui accepto aliquo beneficio vel mediocri, curiæ valedicerent. Ostendunt enim animum suum expletum esse, & periculo se subtrahunt, quod in curiales frequenter accidit: qui veluti sues, vbi saginati sunt in cœnam domini mactantur. Cæterum qui opes adepti magnas, apud reges perseuerant: non quidem id agunt vt gratias referant, sed vt multò ditiores principum liberalitate ac munificentia reddantur. Æneas Syluius lib. 1. commen. de rebus gestis Alphonsi.

De authoritate.

Periclis.

PEricles quum à populo frequenter vocaretur ἀσύνταντος εἰμι, inquit, sentiens se non esse cogendum in ordinem, nec pro quolibet è media plebe habẽdum. Plut. in Græcorum Apoph.

Scauri.

M. Scaurus quum pro rostris accusaretur, quòd à rege Mithridate ad prodendam Rempublic. pecuniam accepisset, ita causam suam egit: Iniquum est, Quirites, quũ inter alios vixerim, apud alios me rationẽ vitæ reddere. Sed tamen audebo vos interrogare: Varius Sucronẽsis, ait, M. Aemylium Scaurum mercede corruptum, populum prodidisse: M. Aemylius Scaurus huic culpæ se affinem esse negat: vtri creditis? Nominato tantùm actore & reo, populus accusationem repellit. Erasmus. libro sexto Apophthegmat. ex Plinius capite 72. de vitis illustribus.

Catonis.

Catonis. Cato vticensis in forum veniens cum Thermo, ac conspicatus Castoris templum armatis occupatum, omnésque fori aditus à gladiatoribus obsideri, ipsúmque Metellum vnà cum Cæsare: O timidum, inquit, hominem, qui aduersus vnum, tantam armauit multitudinem? Plutarc. in eius vita.

Augusti. Augustus indignè ferebat, aliquid de se componi nisi seriò, & à præstantissimis: admonebátque prætores, ne paterentur nomen suum commissionibus mimorum aut histrionum obsolefieri: hac quidem in parte Alexandrum magnum referens. Decet enim, vbique principis authoritatem sartam tectam præstare. Eras. lib. 4. Apoph. ex Suetonio.

Eiusdē. Idem, quum iuuenes nobiles ac dignitate claros inter se tumultuantes vellet compescere, nec auscultarēt illi, sed tumultuari pergerent: Audite, inquit, iuuenes senem, quem iuuenem senes audierunt. Augustus enim adolescens ad Rempub. admotus est, summáque fuit authoritate: hac sola voce illos coërcuit, nec aliud supplicium ob concitatum tumultum exegit. Plutarch. in Roma. Apoph.

Seueri Impera. Quum milites Bassianum Seueri filiū (qui pòst Antonius Caracalla dictus est(Augustum consalutassent, eò quòd pater pedibus æger bellum moraretur: iussit se deferri ad tribunal, simúlque adesse omnes tribunos, centuriones, duces & cohortes, quibus authoribus hoc acciderat: sisti deinde & filium, qui Augusti nomen non recusarat. Hic quum in omnes eius facti authores iussisset animaduerti, excepto filio, omnésque ante tribunal prostrati rogarent veniam: Seuerus manu caput cōtingens, Tandem (inquit) sentitis caput imperare, non pedes. Ælius Spartianus.

DE BALNEO.

Diogenis. Diogenes Cynicus, philosophus ingressus, aliquando sordidum balneum, dicebat: Qui hic lauant, vbi lauantur? Significabat, illic homines puros sordidari, & ibi lotis opus esse

alio balneo, quo mundentur. Laër. lib. 6.

Stratonic⁹ cùm videret sacellũ malo sordidóq; balneo vicinũ anathematib⁹ pulchrè exornatũ, posteaquã è balneo exiit malè lotus, Non miror, inquit, hic multas pẽdere tabulas. Quisquis enim hic lauit, illic suspendit tabulam, veluti seruatus. Indicans, magnum esse, si quis è tali balneo exisset incolumis. Athenæus. *Stratonici.*

Idem, quum in Arcadia malam terram ac salsam aquam balneator exhiberet, iocatus est se terra maríque obsideri. Apparet in balneis terræ fuisse vsum, qui nunc est fullonibus. Eras. lib. 6. Adoph. *Eiusdẽ.*

De barba.

Dionysij quæstor, nomine Simus, natione Phryx, ostendit Aristippo suas ædes vndiquáque splendidas, etiam pauimento preciosis tesseris constrato. Itaque omnibus circũspectis, Aristippus sputum oris reiecit in barbam Simi: & ob id indignanti, hoc colore se excusauit, quòd in tota domo nihil videret ad excipiendum oris recrementum opportunius. Innuens, in tota domo nihil esse fœdius, aut immundius barbati facie: quum eam hominis partem oportuerit esse mũdissimã. Quanquam hoc dictum magis quadrat in Cynicum aliquem, quàm in Aristippum, vtcunque illi ascribatur. Laër. lib. 2. cap. 8. *Aristippi.*

Lacon quidam senex interrogatus, cum barbam gestaret syluosam ac promissam: Vt, inquit, intuens canos pilos, nihil committam illis indignum. Vir bonus vndecunque venatur stimulos ad virtutem. Plutarch. in Laconicis. *Laconis.*

Spartanis studio est alere comam, & super ea quoque re narrant Lycurgum reddidisse rationem: Quoniam, inquit, coma formosis addit decorem, deformes verò reddit hostibus terribiliores. Vt enim decet coma speciosos, ita minus fœlici specie præditis horrorem ac ferinum quiddam conciliat. Capillitium naturalis est ornatus, minimóque constans: hoc genus non damnauit Lycurgus: vt quod nec operosis artibus constaret, nec pro frugalitate luxum induceret. Adscititium cul- *Lycurgi.*

tum, magnóque paranda lenocinia, non probauit. Quo magis detestanda est quorundam præpostera cura, qui corporis eas partes vellunt radúntque, quibus natura pilos dedit, non tantùm ad decorem aut verecundiam, verùm etiam ad tuendam valetudinem: contrà illiceliciunt syluam artificio, vbi natura voluit esse glabriciem. Plut. in Laconicis.

Nicădri. Nicander Lacedæmonius, percontanti, quare Lacedæmonij barbam alerent? Quoniam ait, hic ornatus quum sit homini omnium pulcherrimus ac proprius, nullo omnino constat impendio. Plut. in Aopph. Laconicis.

Demonactis. Demonax percontāti, quam philosophiæ sectam potissimùm amplecteretur? Quis, inquit, tibi indicauit me esse philosophum? Móxque vehementer secum ridens, abiit. Interrogatus quid rideret? An non magnopere ridiculum, inquit, si tu me ex barbaro iudicas philosophum, ipse barbam non habēs? Etas. lib. 8, Apoph.

Dionysij. Dionysius Tyrannus Epidauri, Æsculapio auream detraxit barbam, quòd negaret decorum patrem Apollinem imberbem, ipsum verò tam horrida barba vestitum conspici. Æsculapius fingitur Apollonius filius: Apollinem autem semper imberbem finxit Theologia poëtica, Æsculapium barbatum: significans multarum rerum vsum & experientiam in medico cōsiderari. Meminit Valerius Max. lib. I. cap. I.

Alexădri Maced. Alexan. Mag. quodam tempore quum omnibus ad prælium appartatis interrogaretur, Nunquid aliud præter hæc fieri vellet? Nihil, inquit, nisi vt Macedonum barbæ radantur. Hoc dictum quid si bi vellet, admirante Parmenione: An nescis, inquit in prælio nullam ansam meliorem esse, quàm barbæ? Significabat, cominus esse pugnandum: in quo genere certaminis barbæ officiunt, quòd his milites facillimè possūt apprehēdi. Plutarch.

Hieronymi Rhethi. Hieronymus Rhetus, Gymnasij Basiliensis ante paucos annos professor, interrogatus, cur tam promissam aleret barbam: respondit, vt intuens hos capillos, me non mulierem, sed virum esse intelligam. Barba enim

ornat virum: & admonet, vt virilia quoque facinora fortius aggrediamur.

De barbarie.

Anacharsidis.

ANnacharsis Scyta cuidã obiiciẽti, quòd esset barbarus, Anacharsis (inquit) barbarus est apud Athenses, sed vicissim Athẽienses barbari sunt apud Scythas. Græci, sed imprimis Attici (quoniã apud ipsos florebãt disciplinę liberales, ac leges politicæ) reliquas nationes contumeliæ causa nominabant barbaras: quum barbarum dicatur, quicquid est peregrinum atque inusitatũ Nunc, quum Græcia nihil sit barbarius, hæc philautia demigrauit ad quosdam Italos, quibus omnes aliæ nationes barbaræ sunt. Laër lib. 1. cap. 9.

Stratonici.

Stratonicus musicus interrogatus, vtri essent barbariores Bœoti, an Thessali? nominauit Elæos, significãs hos vtrisque barbariores, quum illi haberentur barbarissimi. Hoc erat lepidius, si ab Elæo fuisset propositũ, vt fortè fuit. Eras. 9. Apoph.

De beatitudine vera.

Chilõnis.

CHilon interrogatus, qua re docti præcellerent indoctos Bona, inquit, spe. Doctos autem appellabat, honestis legibus ac moribus institutos, & iuxta rectam institutionem vitam agentes. Hi cæteris rebus pares, hoc vno superant improbos, quòd post hanc vitam sperant rectè factorum præmia. Nam Lacones existimabant, egregios viros post obitum: in vitam beatã translatos, fieri diuos. Diog. Laërt.

Socratis.

Socrates Philosophorum sapiẽtissimus, interrogatus de Archelao Perdicæ filio, qui tum fortissimus, habebatur num eum beatum iudicaret? Nescio, inquit: nunquã enim cum eo collocutus sum. Subiicienti, Eadem opera de rege Persarum dubitare potes, an sit beatus. Quid ni, inquit, quum nesciam quàm sit doctus, aut quàm vir bonus? Socrates hominis beatitudinem veris animi bonis metiebatur. Refertur à Cicerone, lib. Tusculan. quæst. 5. ex Gorgia Platonis.

Diogenis.

Athenienses hortabãtur Diogenem, vt mysteriis initiaretur: addentes, quòd initiati apud inferos principatum tenerent. Ad quæ Diogenes: Perquam ridiculũ est, inquit, si Agesilaus & Epaminondas in cœno degunt:

& Patetion fur ac vilissimi quique homines, quòd initiati sint, in beatorum insulis erunt. Grauiter taxauit sacerdotum mores qui, quæstus gratia blandiebantur hominum imperitorum superstitioni, persuadentes, initiationem cõferre fœlicitatem post hanc vitam: quũ ea parata sit his, qui piis & egregiis factis eam promeruerint, siue sint initiati, siue non sint. Eras. lib. Apoph. recitat ex Diogenis Laër. lib. 6.

Antisthenis.

Anthistenes cùm Orphicis mysteriis initiaretur, ac sacerdos diceret, illum bonis plurimis fruiturum apud inferos post hanc vitam: Cur, inquit, ergo tu non abrumpis vitam? Significans, non initiatis paratam esse beatam vitã à rogo, sed his qui piè sanctéque vixerint. Erasm. Rot. lib. 7. Apoph. Laër. lib. 6. cap. 1.

Platonis.

Diuinus ille Plato, eum demum beatum in vita pronunciari dicit, cui in senectute contigit, vt sapientiam verásque opiniones assequi possit. Recitatur apud Cicer. libro de Finibus 5.

Anaxagoræ.

Anaxagoras philosophus interroganti cuidam, quísnã esset beatus? Nemo, inquit, ex iis quos tu fœlices existimas: sed eum in eo numero reperies, qui à te ex miseris constare creditur. Non erit ille diuitiis & honoribus abundans, sed aut exigui ruris, aut non ambitiosæ doctrinæ, fidelis ac pertinax cultor in secessu quàm fronte beatior. Valer. Max. lib. 7. cap. 2. Brus. lib. 2. cap. 36.

Vide titulum de Fœlicitate.

Ante mortem nemo beatus iudicãdus.

Solonis.

SOlon à Crœso interrogatus, an quem vidisset ipso beatiorem? Telum nominauit Athenìensem, priuatum hominem: sed qui relictis liberis ac nepotibus bene institutis, fœliciter obiisset diem. Interrogatus dein, cui post illum tribueret fœlicitatis elogium: Cleobin & Bitum argiuos fratres nominauit, qui cum summa pietatis laude defuncti fuerant. Indignatus rex, Nullo igitur loco me ponis? Ego, inquit Solon, facilè confiteor te regem opibus & imperio florentem: beatum nõ appellarim, priusquam fœliciter hãc vitam absolueris.

Refert

Refert Herodotus in 1. & Laërt. lib. 1.cap.1. & Eraſ. lib. 7. Apoph. Valer. Max. lib. 7. cap. 2.

Ageſilai. Quum quidam apud Ageſilaum admiraretur regis Perſarum fœlicitatē, quòd admodum iuuenis eſſe: Ne Priamus quidem, inquit, quum hoc eſſet ætatis, erat infœlix: indicans, neminem appellandum beatum, niſi ad ſupremum vitæ diem perueniſſet, quod nec Priamo, nec Crœſo contigit. Plut.

Epaminondæ. Epaminondas Thebanus cùm percontaretur, quíſnā inter omnes duces omnium eſſet fortiſſimus: ipſéne, an Cabrias, an Iphicrates? Reſpondit hoc iudicare ſatis arduum eſt, dum viuimus, Iudicare autem voluit, Solonis ſententiam eſſe veriſſimam, qui neminem ante mortem beatum iudicabat. Quandiu enim viuit homo, variis fortunæ caſibus ita inuoluitur, vt nunc eleuetur, nūc deprimatur. Sola igitur mors oſtēdet, qualis fuerit vnuſquiſque dū vixerit. Plutarch. in Græcorum Apoptheg.

De belli ſtudio.

Themiſtoclis. THemiſtocles Atheniēſis in Eretrienſes ita cauillari ſolebat, vt diceret eos ſimiles piſcium, qui gladioli vocantur: quippe qui gladium quidem haberent, cor autem non haberēt. Notans illorum ignauiam, quòd armatis non eſſet animus. Plut.

Epaminondæ. Epamidnōdæ cùm quidam dixiſſet, Athenienſes habere nouum inſtructum exercitum: Quid, inquit? num igitur gemit Antigenidas: ſi Tellis nouas habet tibias? Tellis autem erat tibicen peſſimus: Antigenidas autem optimus. Significabat, Athenienſes fruſtra eſſe nouis armis inſtructos, quum his neſcirent vti. Plut. in Græc. & Reg. Apoph.

Ephororum. Quum Lacedæmoniorum rex polliceretur ſe funditus euerſurum alteram quandam ciuitatem, quæ ſæpenumero Lacedæmoniis exhibuerat negotium: non permiſerunt Ephori, dicentes: Nequaquam abolebis, neque ſubuertes iuuenum cotem. Vrbem infeſtam appellabant cotem iuuentutis quòd per eam iuuētus acueretur ad bellandi peritiam. Plutarch. in Laco bruſ. lib. 3. cap. 15.

Eudamidæ

Cum quidam commemorando laudem ac trophæa quæ Lacedæmoniis ex rebus cum Persis præclarè gestis retulissent, hortaretur ad bellum cum Macedonibus suscipiendum: Ignorare mihi videris, inquit Eudamipas, istuc idem esse, ac si quis deuictis mille ouibus, pupugnaret cum quinquaginta lupis. significans, Persas, vt deliciis effœminatos, & ob id imbecilles, non difficile vincere: sed aliud esse cum Macedonibus, bellacissima gente, rem habere. Proinde qui ob victorias à Persis reportatas censeret cum Macedonibus bellum item suscipiendum, nihilo probabilius diceret. quàm si quis ei qui vicisset mille oues diceret, Aude cum quinquaginta, lupis congredi, qui tot oues deuiceris. Plut. in Laco. Apoph.

Eiusdẽ.

Eudamidas cuidam percontanti, cur ciuibus bellum aduersus Macedones suscipere volentibus, ipse author esset quiescendi? Quoniam, inquit, nolo illos mendacij arguere. Rectè significans. Spartanos gloriosè magis quàm serio bellum poscere. Eos prodidisset Eudamidas, si ipse quoque bellum approbasset. Tum enim fore putabat, vt ciues bellum detrectant. Nũc efficit vt per ipsum stetisse videretur, quo minus bellum susceptum esset, ac ciuibus fortitudinis gloriam reliquit integram, quasi promptos haberent ad bellandum animos. Plut. in Laconic.

Eiusdẽ.

Percontanti cuidam, quamobrem omnium deorum statuæ apud Lacedæmonios ponerentur armatæ? Ne, inquit, probra quæ ob ignauiam iaciũtur in homines, ad deos referamus, néve iuuenes, nisi armati, deos cõprecentur. Eo commento ciuium animis hanc opinionem infigere studebant, diis gratam esse fortitudinem, inuisam ignauiam: simúlque iuuentutem armis ferendis debere assuescere, quo simul & minus indulgerent deliciis, & vtiliores bello euaderent, siue religionis quidem causa fas esset arma ponere, cuius obtentu ferè solet ocium & luxus in ciuitates irrepere. Plutarchus in Lac.

Archidamidæ.

Archidamus Leuxidami filius, cùm in bello vidisset iaculum catapulta mittendum eo tempore primùm ex

Sicilia aduectum, exclamasse dicitur: Hercules periit viri virtus. Quo dicto innuere voluit, fortem virum vix ab ignauo in strage posse dignosci, si tormentis bellicis, non manu res geritur. Plur. in Laco. Apophtheg. Stob. ser. 48.

Lacones Venerem, quam vocant μοςφῶ, armatam colunt: quin omnes etiam deos deásque hac figura fingunt, vt lanceam teneant: hac imagine significantes, omnes esse bellica virtute præditos. Quoniam nihil ducebant turpius ignauia, nihil bellica virtute pulchrius: tali specie proponebant deos suos, quales cupiebant esse ciues. At cæterorum Græcorum theologia faciebat deos ociosos & quietos, eóque fingebant illos gestu recumbentium. Porrò quum archetypus omnis honesti petendus sit à numine, periculosum est Reipub. tales facere deos, quales si quis imitetur, inutilis aut perniciosus sit Reipub. futurus. Plut. in Laco. *Laconū.*

Teres Sitalci pater, dicere consueuit: Quoties esset in ocio, nec militia exerceretur, se nihilo meliorem esse equisonibus. Plut. in Reg. & Imperato. Apoph. *Teretis.*

Alphonsus Aragonum rex, cùm aliquot ei ciuitates ab Eugenio pontifice oblatæ essent, dono, eò quòd Picenum armis suis sedi Romanæ recuperatum esset, Alphonsus cùm has repudiasset, respondit, se nequaquam quæstus aut prædæ, sed ecclesiæ gratia hanc expeditionem suscepisse. Innuit autem, non aliam ob causam quàm pro aris & focis, hoc est, pro salute patriæ & vera religione conseruanda, bellandum esse. Panormit. lib. 3. rebus gestis Alph. *Alphōsi.* *Lycurgi.*

Vide titulum de Militia.

De belli pernicie.

ANtisthenes Socraticus, cùm quidam dixisset, pauperes interire in bello: Imò plures tum fiunt, respondit, Stob. serm. 48. *Antisthen.*

Philippo cum Græcis pugnaturo, Diogenes in eius castra peruenit, perductus igitur ad Philippum, ac rogatus nū speculator esset: Stultitiæ, inquit Diogenes, vanitatísque tuæ sum verus speculator, qui cogente *Diogenis.*

nullo, de vita & de regno ceu ad causam aleæ periclitaturus venis. Vtinam hodie audirent Diogenem ita loquentem, terrarum principes: qui sæpenumero nulla vrgente necessitate, propriis stimulati affectibus, bella cruentissima, & plusquàm ciuilia suscipiunt, in magnã suorum perniciem Bruso. lib. 3. cap. 15.

Antigoni. Antigonus senior sophistæ cuidam librum de iustitia conscriptum porrigenti: Desipis, inquit, qui cùm me videas alienas vrbes armis vexantem, tamen apud me de iustitia disseris. Sensit eos qui ditionis ampliandæ gloriæve causa bellum inferunt alienis ciuitatibus, non posse tueri iustitiæ leges. Eras. lib. 4. Apoph.

Marij. C. Marius mille Camerinos, qui se in bello aduersus Cimbros strenuos viros præstitissent, honore Romanis æquauit idque præter omne ius. Ad eos verò qui factum hoc reprehendebãt, respondit, se ob armorũ strepitum, legum vocem non potuisse exaudire. Nihil aliud nimirum innuit, quàm leges semper silere inter arma. Recitat. Plut. in. Ro. Apoph.

Cæsaris. C. Cæsar Metello obsistenti, ne pecunias ab ærario tolleret, ac leges id fieri vetantes proferenti: Non idem, inquit, armorum & legum tempus est. Quod si hæc pati non potes, nunc quidem hinc abscede: ac posteaquam peractis fœderibus arma deposuerimus, tunc si videbitur, & plebis patronum age. Plut. in Ro. Apoph.

Vide titulum de militia.

De bellicis sumptibus.

Archidami. ARchidamum in bello Peloponesiaco sociis rogãtibus, quanta pecunia futura esset satis? ac postulãtibus vt tributorum certum modum præscriberet. Bellũ inquit, non quærit definita, significans, eos qui bellũ susceperunt, oportere per omnia seruire belli necessitatibus, quarum nullus est certus modus, quòd variæ sint bellorum præter expectationẽ occasiones. Plut.

Pausanias. Pausanias post victoriam à Medis apud Plateas reportatam, præcepit suis, vt apponerent cœnam Persicã, quam sibi barbari prius apparauerant. Ea cùm esset opipara ac sumptuosa: Lurco, inquit, eras ô Persa, qui

quum tantas haberes delicias, ad nostram veneris mazam, id erat panis genus contemptum ac vulgare. Admonuit, stultissimum esse, locupletes pugnare cum his, quibus non multum est quod eripiatur. Etenim si fœliciter cadat Martis alea, exile lucrum est: sin secus, ingens est damnum. Eras. lib. 4. Apoph.

Flaminii

In Philopœmenem Achæorum ducem, qui multos haberet equites & armatos, sed pecuniarum indignus, T. Flaminius ita ludebat: Philopœmē, inquiens, manus habet & crura, ventrem non habet. Ac tali quidem specie corporis erat Philopœmen. Quintus autem, equites ac pedites armatos, manus & crura ducis appellabat: sed quoniam non habebat quo aleret militem, negabat illum habere ventrem. Plutarch. in Roman. Apoph.

De beneficentia.

Chilonis.

CHilon Lacedęmonius dicere solebat, Dati beneficij decere obliuisci, accepti autem meminisse. Quo vituperauit eorum hominum insaniam, qui beneficia in amicos collata non solùm exprobrant priuatim, sed publicè etiam coram omnibus. Dictum philosophi recitat Laër. lib. 1. cap. 4.

Democriti.

Domocritus dicere solebat: homo ad largiendum, quàm promittendum, promptior esse debet. Donum enim licet exiguum, prodest egenti: verba autem, ac magnifica promissa, nulli sunt vtilia. Stob.

Eiusdem.

Idem dicebat, si bene mereri de aliquo voles, citissimè aliquid in illum beneficij conferas. Mora enim ingratum redditur, & parum amabile quicquid dederis. Stob.

Pythagoræ.

Pythagoras, clarissimus ille philosophus interrogatus qua ratione homines Diis similes haberi possent? Respondit: Si veritatem amplecterentur, & cunctis benefacerent. Ælian. lib 16. de Varia hist.

Aristotelis.

Aristoteles Cyrenensis dicebat, non oportere beneficium oblatum à quoquam recipere. Aut enim vt rependere possit, molestias habiturum: aut si non referat, in ingratitudinis reprehensionem incursurum. Aelianus

lib. 10. de Varia histo.

Theophrasti. Theophrastus interrogatus, quídnam vitam conseruaret humanam? respondit: Beneficentia. Stob. serm. 14.

Lacedæmoniorũ. Lacedæmonij, cùm Smyrnæis egentibus commeatũ misissent, atque illi beneficium verbis attollerent. Lacedæmonij sermonem interrumpentes, Nil magni est, inquiunt. Hæc enim collegimus, vnius diei prandio nobis & iumẽtis detracto. Gratius est beneficiũ, quòd extenuatur ab eo qui confert. Nam qui quod largiũtur, exaggerant (qui plerisque mos est) bonam gratiæ partem amittunt. Plut. in Laco.

Epaminodnæ. Epaminondas quidam egeno mandauit, vt à quodã ex amicis ipsius talentum peteret, petiit, & accepit. Amico percontanti, cur id iussisset? Quoniam, inquit, ille quum vir sit probus inopia premitur: tu verò diues es multa de publico depeculatus. Epaminondas ipse pauper, hac ratione subuenit egenti. Bonorum enim probrum est, virum probum egere necessariis. Eras. lib. 5. Apoph.

Agesilai. Agesilaus rex iis qui clanculum aduersarentur, palàm quidem non exhibebat negotium, sed efficiebat vt ipsum in militiam sequerentur, atque ex his nonnullos duces exercit⁹ ac magistratus factos euehebat: qui cùm se in magistratu improbè & auarè gessissent, eóque in ius vocati periclitarentur: rursus Agesilaus illis patrocinabatur, & ab ipsis stabat atque hac arte reddebat eos ex clancularijs hostibus amicos, & ad se reuocabat. Quibus rebus factum est, vt iam neminem haberet aduersarium. Quid hac prudentia ciuilius, qua mederi maleuolis maluit, quàm vlcisci? Plut. in Lacon.

Anaxilai. Anaxilaus rex interrogatus, quid esset in regno beatissimum, respondit, nunquam vinci beneficiis. Pha. Camers.

Artaxerxise Artaxerxes rex, quum sibi malum punicum insignis magnitudinis à paupere datum esset: Per solem, inquit, ciuitatem, ex parua magnam quàm celerrimè facere posset, si eius fidei credatur. Laudauit autem hominis

beneficentiam qui pro fortunæ conditione obtulit regi.quod habebat, & gratum putabat. Bruſ.lib.3.cap.13.

Philippus Maced.rex cum Thebis obſes eſſet Philonis,Thebani hoſpitio vſus eſt,multiſque inſuper ab eo beneficiis affectus:Is quũ viciſſim à Philippo nihil muneris vellet accipere: Ne me, inquit Philippus, beneficentia ſuperatum hac laude ſpolies, quòd hactenus à nemine beneficiis victus fuerim. O animũ imperio dignum.Pulchrius exiſtimauit, bene faciendo,quàm potentia vincere.Plut.in Apoph.Regum & Imp.

Philippi Maced.

Taxiles,vnus è numero regũ Indiæ, occurrẽs Alexãdro,ſic illũ affatus eſt,Prouoco te,inquit, nõ ad pugnã, neq; ad bellũ,ſed ad aliud certaminis gen⁹. Si inferior es, à nobis accipe beneficium:ſin ſuperior,nobis benefacito.Cui Alexãder.At qui inquit, ob hoc ipſum inter nos certandum eſt,vter benefaciendo ſuperet alterum. Et humaniſſimè cõplexus illũ,non ſolùm nõ ſpoliauit ditione,ſed auxit etiam.Plu.in Regum & Imp.Apoph.

Alexãdri Magni.

Fabricius cùm iam bellaret contra Pyrrhum regem, medicus Pyrrhi ſcripſit ad Fabricium,ſe regem veneno necaturum:id autem ne fieret,admonuit Pyrrhũ vt ſibi caueret. Pyrrhus ne fruſtra hoc beneficiũ accepiſſe videretur,Fabricij captiuos gratis remiſit. Fabricius gratis recipere noluit,ſed parem captiuorum numerum etiam dedit, ne mercedem proditi veneni accipere diceretur. Plut.in Ro.Apoph.

Fabricij.

Peſcenius Ruffus,quem alij Criſpum etiã cognominant, Neronis vitricus, dicere ſolebat:nunc ſe quorundam hominum iudicium malle quàm beneficium,nunc libẽtius admittere beneficium quàm iudicium, quo dicto Seneca aſſeruit,nihil ſe ſubtilius atque inſignius,in diſtinguẽdis maximè & curãdis vitiis cognouiſſe. Quis enim bonorum virorum iudicio & cõſilio ſtare malit, quàm malorum cadere beneficiis?E regione quis malorum hominum bono iudicio fidere malit, quàm bonorum beneficiis, ex quibus periculũ tibi imminere poſſit?Dictum extat apud Senecam,de Beneficiis.

Peſcenij.

Flauius Veſpaſianus cùm admoneretur ab amicis, vt caueret à Metio Põpoſiano, quòd de hoc rumor incre-

Veſpaſiani.

buerat, fore vt aliquādo regnaret: non solùm sibi non metuit ab illo, sed & consulem fecit. Id admirantibus amicis: Erit, inquit, olim memor tanti beneficij. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem. Vespasianus imperator licet auarissimus, dicebat tamen, non licere quenquam à vultu imperatoris tristem discedere. Brus. lib. 3. cap. 13.

T. vespasiani. Vespasianus iunior super cœnam aliquādo recordatus, quòd eo die nemini quicquam præstitisset, memorandam illam vocem edidit: Amici diem perdidi. Laudanda sanè principis beneficentia tam peculiaris, qui omne tempus se perdidisse putabat quo amicis benemeritis suum non præstitisset officium. Suetonius in vita Titi Vespasiani.

Alexādri Seueri. Alexander Seuerus descriptum habebat, quid cui prȩstitisset, qui nihil aut minimum petissent, eos appellabat, dicens: Quid est cur nihil petis? an me tibi vis fieri debitorem? pete, ne priuatus de me queraris. Agnoscebat, principem debere rectè suo fungentibus officio: nec æquum iudicabat, vt probè suo defunctus officio, priuatus egeret. Aelius Lampridius.

Eiusdem. Idem Alexāder rogatus, quis esset rex optimus? Qui inquit, amicos muneribus retinet, & inimicos beneficiis ambit, & reconciliat. Max. ser. 9. de Magistratū.

Alphonsi. Alphonsus rex audiens, ab amicis, frustra in Aluarū, hominem parùm gratum, tam infinita beneficia collata esse: dixisse fertur, Ingenti beneficio non nisi ingenti ingratitudine satisfieri, & propterea plures quidem esse qui darent: sed qui dare scirent, esse perpaucos. At non ob id pigrius dandum, aut benefaciēdum esse. Panor. lib. 2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem. Alphonsus Aragonum rex, audiens quosdam esse qui acceptis beneficiis planè ingrati essent, inquit: ingratos nequaquam effecturos, quo minus ipse & humanus & beneficus perstaret, Innuit autem, nequaquā, prudentis esse, ita moueri malorum ingratitudine, vt in bonos nil beneficiorum porrò conferat. Panormita. li. 1. de Alphon. rebus gestis.

Eiusdem. Idem suppliciter Ioannæ Neapolitanorum reginæ, omni ope destitutæ, oratoribus, vt contra Martinum

V. Pontificem (qui eam indignam, quæ regnum ecclesiæ Romanæ feudatarium teneret, iudicarat, & Ludouicum Andegauensem Siciliæ regẽ declarauerat) auxilium ferret rogatus, dissuadentibus consiliariis, vt qui durum & perquàm anceps fore bellum dictitarent: respondit. Herculem etiam non rogatum laborantibus subuenire consueuisse, dignum igitur esse, vt ipse quoque fœminæ afflictæ, & tantopere roganti, opem ferat. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Vide titulum de liberalitate & Magnificentia.

De beneficio in dignos collato.

Socratis.

SOcrates quodam tempore reuersus è foro, inter amicos dixit: Emissem palliũ, si nummos habuissem. Nihil postulauit, tantùm verecundè admonuit egestatis. Mox inter amicos ambitus erat, à quo Socrates acciperet. Et tamen post eam vocem quisquis properauit, vt ait Seneca, serò dedit.

Diogenis

Quibusdam prædicantibus eius benignitatem, qui Diogeni quiddam donarat: Quin & me, inquit Diogenes, laudatis, qui accipere merui? Plus enim est meruisse beneficium, quàm dedisse, iuxta illud Publij Mimi,

Beneficiũ dando accepit, qui digno dedit. Laër. lib. 6.

Archilai.

Ab Archelao in conuiuio quodam, familiaris quidam, sed parum humanus, petiit sibi dari poculum. Archelaus autem illico mandauit puero, vt hoc poculum daret Euripidi. Id factum admiranti postulatori: Tu quidem, inquit, dignus eras qui peteres, nec acciperes: at hic dignus erat qui acciperet, vel non petens. Significans, alteri hoc tribuisse regiam familiaritatem, vt auderet quiduis petere: at Euripidis boni viri pudorem hoc mereri, vt vltro donaretur aliquid. Plut. in regum Apoph.

Antigoni.

Antigonus Macedoniæ rex Tresillo Cynico drachmam petenti, Non est, inquit, munus regium. Cynico subiiciente, Talẽtum igitur da: At non est, inquit, idem Antigonus, Cynicum, si tale munus accipias. Quo dicto, vtroque cornu postulatoris improbitatem repulit: & docuit interim, dignis tantùm beneficium esse præstandum. Plut. in regum & imperatorum Apoph,

Catonis. Præclaras actiones aïebat Cato senior, preclaris verbis occupandas, ne à gloria defluant. Argutius est quod vertit Philelphus, aliud, vt opinor, exemplar sequutus: Honestas actiones honestis actionibus occupãdas hoc est, benefacta benefactis addenda, ne si desinamus benefacere, obsolescat priorum benefactorum memoria. Plut. in Rom Apoph.

De beneficio indignis collato.

Democriti. DEmocritus cùm animaduertisset, quẽdam quibuslibet promptè largientem, & temerè suppeditantem: Malè, inquit, pereas, quia Gratias virgines meretrices effecisti. Maximus serm. 8.

Alexãdri Magni. Alexander Macedonum rex, regium esse affirmabat, à quibus malè audias, in eos & sæpe & multum conferre. Quo innuere voluit, liberalitatem aliquando etiam erga indignos exercendam esse. Ponta. cap. 30. de Liberalitate.

Friderici Cæs. Fridericus imperator sæpenumerò dicere solebat, se ex iis quos extulisset, quàm paucissimos gratos vidisse: ídque ex muneribus suis datum esse, vt ex fidelibus infideles fieret. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis. Alphonsi.

Alphonsi. Alphonsus Aragonnm rex, oblatrantibus canibus, & rebellantibus, offulam obiiciendam dictitabat. intelligens, maleuolos homines beneficiis vincendos esse. Ponta. cap. 30. de liberalitate.

De beneuolentia.

Antigoni. ANtigonus Macedoniæ rex, amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam pręsidiis communiret, ne quando deficeret: respondit, se semper in ea fuisse opinione, vt crederet nullum esse regni præsidium firmius, quàm ciuium beneuolentiam. Eras. lib. 4. Apoph.

Alexãdri Maced. Alexander magnus cùm beneuolentiam ciuium sibi conciliare cuperet, largitionibus eos corrupit. Verùm cùm hoc audiret pater Philippus: Quæ te malùm, inquit, ratio in istam spem induxit fili, vt eos putes tibi fore fideles, quos tibi coëmis pecunia? Plutarchus in regum

& imperat. Aopoph.

Alphonsus Aragonum rex, cùm argueretur, quòd pro more nullis stipatus armatis, solus obambularet, regiæ maiestatis immemor, respōdit, Non opus esse vt is sibi timeat, qui ciuiū suorū beneuolentiam satis perspectā habeat. Panor. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis. *Alphonsi.*

Vide Titu. de Clementia, Humanitate, & Regno beneuolentia stabiliendo.

De bono viro.

PItacus Mitylenæus dicere solebat: Perdifficile est bonum esse. Dicente autem Phocatio, quærendum esse studiosum ac frugi virū etiam, inquit, si valde quęsieris, non inuenies. Brusonius lib. 1. cap. 18. *Pitaci.*

Socrates dicebat, ad gloriam compēdiaria via peruenire posse eos, qui tales essent, quales videri vellent. Brusonius libri primi cap. 18. *Socratis.*

Antisthenes Atheniensis philosophus, dicebat satiùs esse cum paucis bonis pugnare aduersus omnes malos, quàm cum multis malis aduersus paucos bonos. Præstat enim de numero bonorum esse, quorum vbique raritas est: quàm de grege malorum, quorum vbique plena sunt omnia. Laër. lib. 6. cap. 1. *Antisthenis.*

Antisthenes philosoph⁹ dicere solebat, Bonum virū molestam esse sarcinam. Nam sicut insipiētia bene fertur, & leuiter: sic prudentia grauiter incumbens, premit vehementer suopte pondere, nec facilè potest excuti. Philo Iudæus libro: Quòd omnis probus liber. *Eiusdem.*

Diogenes bonos viros dicebat esse deorum simulachra: Deorum, quum sint optimi natura, proprium est bene facere omnibus, nocere nemini. Hæc imago melius relucet in sapientibus ac bonis viris, quàm in statuis, quum dij sint incorporei, Laërtius lib. 6. *Diogenis.*

Idem percontanti in qua parte Græciæ vidisset bonos viros? Viros, ait, nusquam, sed Lacedæmonæ vidi pueros. Notans totius Græciæ corruptissimos mores, adeò vt apud Lacedæmonios, gentem incorruptissimam, tantùm in pueris resideret prisca integritas. Simul illud innuit, in reliqua Gręcia ne pueros quidem esse bonos: tum & illud, viros esse pueris deteriores, quū ab his *Eiusdem.*

oporteat pueros ad probitatem institui. Diogenes Laërtius lib.6.Bruson.lib.1.cap.18.

Eiusdem Diogenes Cynicus peregrinum quendam conspiciẽs sese studiosè ad festum diem componentem: Quid facis? inquit, An non quilibet dies viro bono festus est? Sensit vir prudentissimus, hunc mundum esse phanum Deo dignum, in quo vir bonus constitutus, semper bene, honestè & piè, quasi in conspectu numinis, viuit. Laërtius lib.6.

Aristippi Aristippus interrogatus, quid esset admirandum in vita? Vir probus (respondit) & moderatus: quoniam etsi inter multos improbos agat, non tamen peruertitur. Stobæus sermone 35.

Themistoclis. Themistocles prædium vendens, præconem diuulgare iussit, quòd vicinum quoque bonum habeat. Non parum enim refert, quàm bonum virum tibi vicinum habeas. Stob.ser.35.

Phocionis. Phocioni cùm centum talenta Alexander dono misisset, adferentes interrogauit. Quam ob rem ex tanto Atheniensium numero sibi soli ea mitteret? Illi responderunt: Quoniam solùm ipsum rex existimaret bonũ esse virum. Quin igitur, dixit, me posthac quoque bonum esse permittat: & pecuniam remisit. Sensit autem non boni viri esse, subire famæ periculum ob accepta munera. Stob.ser.35.

Lycurgi. Lycurgus legislator dicebat, dignitatem quidem istã, qua mouemur ad faciliùs mutuò dandum aliquid, in opibus hominum sitam esse. Illam verò, quæ nos ad faciliùs fidem habendam inducit, in moribus. Vir enim bonus vbique nouit quid deceat, quidque expediat: quid vtile, quid sit honestum Stob.ser.35.

Anonymi Scurra quidam cùm vidisset principum indigna & nefãda facinora, dixit: In vno annulo bonos principes omnes sculpi posse. Sentiens, esse quidem magnum imperatorum numerum, sed in his perpaucos esse bonos. Recitat Vopiscus in Aurelio.

Pædareti Pædaretus Laconicus, vir bonus, quùm in numerum trecentorum non esset electus, abiit fronte serena, Diis agens gratias hunc in modum: Gratias habeo vobis dij quòd tot homines meliores me huic ciuitati dedistis.

Brusonius libro primo capite 18.

Iamblichus eum demum hominem bonum existimandum putabat, qui perfectissimam actionem iuxta mentem separabilem conseruat. & participationem intelligibilis pulchritudinis suscipit, ac essentiæ potentięque Dei particeps est Stob. ser. 35.

Iāblichi.

Apollonius Tyanæus, philosophus Pythagorycus, quum in iudicium ad Domitianum adduceretur, apud quem accusatus fuerat, nec esset facilis à viro crudeli elapsus, tantùm vir bonus virtuti confidebat, vt quum ductori dixisset, Quò duceret? ac dicente illo, Ad iudicium: Contra quem (subiecit) dicturus sum? Brusonius libro 1. cap. 18.

Apollonii.

De breuiloquentia.

Zeno Citiensis ad quendam dicentem, breues esse philosophorum sententias. Vera prædicas, inquit: oportet enim & syllabas illorum, si fieri possit esse breues. Veritas multis verbis non eget: & rectiùs meminimus, quæ paucis verbis comprehensa sunt. Laërtius libro septimo cap. 1.

Zenonis.

Philosophiæ summam Epictetus duobus verbis comprehendere solitus est, ἀνέχου καὶ ἀπέχου: id est sustine & abstine. quorum prius admonet, vt mala quæ incurrunt æquo animo toleremus: posterius. vt à voluptatibus temperemus. Ita enim fiet, vt nec aduersis deiiciamur, nec prosperis corrumpamur. Refert Gellius libro 17. capite 19.

Epicteti.

Antisthenem, qui disserendo fuerat prolixior, sic admonuit. Plato Atheniēsis: Ignoras, quòd orationis modus sit, non is qui dicit, sed qui audit. Laër. lib. 3.

Platonis

Pythonis proditoris accusationē Isæus sophista tribus dictis absoluit: Coarguam Pythonem, inquit, proditionis: oraculo à deo reddito populo qui vinxit, Philippo qui dimisit. Græca sunt lepidiora, ἐλέγξω πύθωνα προδεδωκότα τῷ χρήσαντι θεῷ, τῷ δήσαντι δήμῳ, τῷ ἀναζεύξαντι φιλίππῳ. Neque enim deus pronuntiasset oraculo, nisi talis esset: nec populus vinxisset, nisi talis fuisset: neque rex abiisset, nisi eum cuius gratia venerat non reperisset, aut rex è castris illum non dimisisset. Recitatur

Isæi.

à Philostrato in sophistis.

Phocionis. Phocion Atheniensis cũ in concione sederet seorsim accessit quidam qui diceret, Videre cogitabundus ô Phocion. Rectè quidem coniectas, respondit: Cogito enim si quid queam detrahere his quæ dicturus sum apud Athenienses. Alij soliciti sunt? vt quàm plurima dicant quò videantur eloquentes esse, atque diserti. Illi diuersa erat cura, nimirum vt quæ ad rem faciebant, verbis quàm paucissimis complecteretur. Plutarchus in Apop. Græcorum.

Demost. De phocione, quoties in concione dicturus assurgeret, ad amicos proximos dicere solebat Demosthenes, rationum ipsius, securim surgere. Nam Phocion erat in dicendo breuis, sed acutus. Solebat autem ferè à Demosthene dissentire. Plut. in Demosthene.

Apollodori. Apollodorus dicebat, optimos homines in dicendo breuissimos esse: linguaces autem, si tantum molestiæ caperent, quanta reliquos afficiunt, haud sanè longos sermones habituros esse. Stob. ser. 34.

Epamin. Epaminõdas in Spartanos, qui multa magnaque crimina Thebanis obiiciebant: Hi nimirum fecerunt, inquit, vt breuiloquentia vti distiteritis. Solebant Lacedæmonij de breuiloquẽtia gloriari: sed à Thebanis, multis affecti calamitatibus, multa dicere coacti sunt, de illis conquerentes. Plut. in Græc. Apoph.

Epaminonda. Cum irrupisset Archidamus in Archadiam, audito quòd hostibus Elei ferrent auxilium, scripsit illis in hunc modum Archidamus Eleis, Quies bona. Non potuit breuius & suadere qnod erat illis commodum: & minari malum, si quid perperam aggrederentur. Decet hæc breuiloquentia & ducem, & Laconem. Plut.

Cleonis. Pirata quidam cùm prædam per Lacedæmoniorum regionem fecisset, captus, & interrogatus cur id fecisset Quoniam ait, deerat mihi vnde viuerem, & aliis quoque darem, ad eos venire coactus sum, qui haberent: quæ nec sponte dabant, vi erepturus. Cui Cleomenes ait: Compendiosa tibi inest malitia. Eoque dicto detestabatur hominis improbitatem, & laudabat expeditam orationis breuitatem. Plut. in Laco.

Leonis. Leon Eurycratidis filius cuidam de rebus haudqua-

quàm inutilibus intempestiuè loquenti: O hospes, inquit, re oportuna non oportunè vteris. Nihil oratione meliùs, si parcè promas linguæ thesaurum. Plutarh. in Laconicis.

Lycurgi. Lycurgus interroganti, quamobrem Lacedæmonij breuiloquium vsurparent? Quoniam silentio finitimũ respondit. Stob. serm. 33. Ant. in Melissa, par. sermone 73. Maxi. serm. 20.

Lacedæmoniorũ. Philippo regi Macedonum quædam per literas imperanti, rescripserunt Lacedęmonij: De quibus nobis scripsisti, non. Ad prolixam regis epistolam vnica syllaba responderunt, οὐκ: quam grandibus literis pinxerãt vt expleret iustum epistolæ spacium: simul & gentilis breuiloquentiæ memores, & solitæ fortitudinis. Plut. in Laconis.

Cæsaris. Iulius Cæsar cùm in bello ciuili Pharnacem primo congressu vicisset, Laconica breuitate ad suos scripsit: Veni vidi, vici. Plut. in Roma. Apoph.

Augusti. Caes. Cæsar Augustus in Sicilia pro Theodoro Arium prę fectũ instituit: sed quum Cæsari quidam libellum porrexisset, in quo scriptum erat, Caluus Theodorus Tarsensis fur erat, quid tibi videtur? lecto eo nihil aliud subscripsit, quàm, Videtur. Plut. in Roma Apoph.

DE CAECITATE.

Timonis. TIMON Nicæus, in quendam omnia mirantem, ita lusit: Quin & illud miraris quòd quum tres simus, quatuor habemus oculos? Timon enim luscus erat, vnde & Cyclops dictus est: & discipulum habebat luscum, Dioscoridem. Meminit huius & Socrates alicubi apud Platonem. Laërt lib. 9. ca. 12.

Asclepiadis. Asclepiades non ignobilis, nec inexercitatus philosophus cuidam interroganti, Quid incommodi cæcitas ipsi attulisset? Vt vno, inquit, puero ambulem comitatior. Significans sibi minimè molestam cæcitatem corporis, quum animo cerneret. Eras. lib. 8. Apoph.

Arist. Aristoteles Stagirita percontanti, qui fieret, vt cum formosis diutius ac lubẽtius confabularemur, respõdit, eam percõtationẽ esse cæci. Cæcus enim nõ sẽtit formæ

illecebrã, nihilo magis quàm colorum gratiam. Laërtius lib.5.cap.5.

Antipatri. Antipater Cyrenaicus mulierculis quibusdam cæcitatem ipsius deplorantibus: Quid agitis, inquit? an vobis nulla videtur voluptas nocturna? Nocte omnes cæci sumus, nec tamẽ lamẽtamur. Habet animus quo se delectet, etiam occlusis sensibus. Responsum Antipatri conueniebat fœminis, omnia voluptate metientibus. Erasm. lib.8 Apoph.

Inarii. Inarius Chaldonensis episcopus, senio iam confectus cùm iam visu planè careret, Constantinopoli habitans impiè à Iuliano imperatore & apostata derisus est: *Drusi.* qui subinde monebat, vt Galilæum suum (ita enim vir impius Christum Saluatorem nominare solitus erat) oraret, vt visum sibi restitueret. Cui episcopus respondit: Gratias ago Deo, qui visum mihi ademit, ne te hominem tam impium videre cogerer. Fulgosius lib.6. ca.2.

Antonii. Antonius audiens Dydimum grauiter ferre oculorum cæcitatem: Nil, inquit, te offendas, mi Dydime, quòd carnalibus tibi oculis videris orbatus. Desunt enim tibi oculi, quos mures & muscæ & lacertæ habent. Sed lætare, quia habes oculos quos angeli habent, quibus Deus videtur, per quos tibi magnum licentiæ lumen accenditur. Petrus de natalibus, episcopus Equilinus, in Martyrologio.

De callidè dictis.

Simonidis. SImonides interrogatus, quam ob rem, cùm esset iã homo senex, & morti proximus: tamen adeò esset attentus ad rem? Quoniam, inquit, malim moriens inimicis relinquere, quàm viuus carere amicis. Callidè autem taxauit hominum mores qui dum sperent bona se olim consequuturos, obseruiunt: consecuti negligũt. Erasm. Rot. lib.6.

Phrynes. Phryne, insignis meretrix, Praxitelem, à quo deamabatur, rogauit, vt ex operibus quod haberet pulcherrimum, sibi donaret. Promisit quidem amans: sed illa intellexit artificem dissimulare, quòd esset domi suæ optimum. Clàm igitur subornauit seruum, qui Praxiteli in foro sua vendenti diceret, domum suã maximo flagrare

re

re incendio,& pleraque iam incendio consumpta esse. Praxiteles igitur statim interrogat, an Satyrus & cupido superesset? Quod cùm meretrix audiuisset, ait, salua esse omnia, & cupidinem sibi dari iussit. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Demost.

Ancilla quædam depositi nomine pecuniam acceperat à duobus hospitibus, ea tamen conditione, vt eam vtrisque simul redderet. Horum alter post tempus aliquod lugubri veste & squalidus, socij mortem simulans decepta muliere pecuniam abstulit. Post mẽses aliquot venit demum alter depositum efflagitans Verùm cùm ferè iam desperaret delusa muliercula, Demosthenes ei patronus adfuit, qui cùm in aduocationem venisset, sic negotium absoluit: Parata est mulier, vt fidem depositi soluat: non tamen fieri id poterit, nisi socius quoque adductus fuerit: quoniam, ab ipsa modò audiuimus, hanc legem dictam esse, Ne deposita pecunia alteri sine altero numeretur. Et hac calliditate seruauit mulierculam, & elusit nebulonum depositum improbè efflagitantium conspirationem. Plut. in Demosthene.

Vide suprà titulum, de Astutè dictis.

De calumnia.

Hippiæ.

HIppias grauissimam rem calumniam esse dicebat eò quòd nulla pœna lege sancita sit calumniatoribus, vt furibus, quamuis amicitiam (quæ optima est possessio) furentur. Quamobrem contumelia licet malefica sit, iustior tamen est quàm calumnia: quæ quia latet, nocentior est. Stob. sermone 40. ex Plut.

Cleantis.

Cleantes nihil ferè tam malignum esse dicebat, quàm calumniam. Hęc enim vbi clam aliquem à se persuasum decipit, odium excitat aduersus eum qui nihil est commeritus. Stob. serm. 40.

Socratis.

Socrates calumniatorẽ nequaquam admittendum esse suadebat. non enim ex beneuolentia tecum, sed maleuolentia loquitur. Et quemadmodum aliorum arcana tibi detexit, similiter etiam quæ tu dixeris exponet aliis. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 53. Max. ser. 10.

Aristotelis.

Aristoteles cùm iudiciorum metu Athenis profugisset, interroganti cuidam, qualis esset ciuitas Atheniẽsium

respondit, Pulcherrima: sed in ea pyrus super pyrum, & ficus super ficum consenescit. Quo dicterio notauit Atheniensium sycophantas, & calumniatores, perniciosissimos bonis viris. Ælianus. lib. 3. de Varia hist.

Eiusdem Idem in ius vocatus, quòd Hermiam mulierem, quã amabat, hymno quasi deam celebrasset: calumniæ molestiam Homerico versu testatus est in ipso statim defensionis initio: ὄχνη ἐπ' ὄχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ Laërt. lib. 5. cap. 1.

Theridæ Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Plut. in Laconicis.

Demost. Demosthenes calumniam aliquantisper quidem audientium opinionem confirmare, progressu verò temporis nihil ipsa imbecillius esse dicebat. Stob. ser. 40.

Alexãdri mace. Legebat Alexander epistolam à matre missam, quæ arcana quædam & calumnias aduersus Antipatrũ continebat: simulque, vt solet, cum rege legebat Hephæstiõ nec eum rex vetuit legere: sed perlecta epistola, annulum signatorium è digito detractum ori illius appressit hoc gestu admonens, vt arcana contineret. Exemplum insignis de amico fiduciæ tum etiam humanitatis egregiæ, qui calumnias latius spargi noluerit, licet inuisum haberet Antipatrum. Plut. in reg. & imp. Apoph.

Medii. Medius ex Alexandri parasitis vnus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam appositam Vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Non arbitror (inquit Eras.) quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nefariam possit suggerere. Et quo fœdius est crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, vel in innocentissimum. Audiui ducem quendam his verbis adhortantem suos milites nauticos, ad quiduis prædandi temeritatem: Rapite quicquid potestis, siue merces sint amicorum, siue hostium: nam vt qui spoliati sunt, sic agant apud principem, vt compellamur restituere, semper tamen aliqua prædæ portio remanet apud nos. Erasmus lib. 8. Apoph.

Photius patriarcha dicere ſolebat, eos qui facilè alienas calumnias admitterent, ne ipſos quidem ſimilibus factis abſtinere. Ipſa enim calumniantium admiſſio, innocentem quóque qui admittit in ſocietatem trahere ſolet Anto. in Meliſſa, par. 1. ſerm. 53. *Photii.*

De canicie.

LAcon quidam ſenex, percontatus cur Barbam geſtaret tam prolixam? Vt inquit, intuens virum me eſſe ſciam: & canos intuens capillos: nihil committam illis indignum. recitat. Plut. in Lacon. *Laconis.*

Iulia Auguſti Cæſaris filia, maturè canos habere cœperat. Subitus autē Cæſaris interuentus oppreſſit comptrices, filiæ canos ſublegentes, deprehenſis ſuper veſtes earum pilis, quos euulſerant. Id diſſimulauit Auguſtus, & aliis ſermonibus extracto tempore, tandem induxit ætatis mentionem. Hac occaſione rogauit filiā, vtrum poſt aliquot annos cana eſſe malet, an calua? Quumq́ue illa reſpondiſſet, Ego, pater cana eſſe mallem Cur ergo, inquit, iſtę te caluam ante tempus ſtudēt facere? Eraſmus libro quarto. Apoph. ex Macrob. libro 12. cap. 5. Satur. *Iuliæ.*

Hieronymus Rhetus, Academiæ Baſilienſis olim profeſſor, interrogatus cur tam canam aleret barbam, tamq́ue promiſſam: reſpondit, Promiſſam alo, vt memor ſim me virum eſſe non fœminam: canam autem, vt intelligam me ſenem eſſe, & iuueniles mores abiiciam. *Hieronymi Rheti*

De candide dictis.

ARiſtippus Æginæ in Neptunalibus conſuetudinem habuit cum Phryne, cumq́ue quiſpiam illi obieciſſet, quòd tantum pecuniæ daret meretrici, quæ Diogenem Cynicum ſordidiſſimum philoſophum, gratis admitteret: Ego, inquit, illi multa ſuppedito, vt ipſe ea fruar: non, nequis alius. Laërtius libro 2. capite octauo, *Ariſtippi.*

Pædaretus quum in trecentorum: virorum ordinem non eſſet aſcriptus, qui honos apud Sparta- *Pædareti.*

nos primam dignitatem obtinebat, repulsus hilaris discessit, ac ridens. Reuocantibus autem ephoris, quidque rideret percontantibus: Gratulor, inquit, huic Reipub. quę trecentos habeat ciues, multò me meliores, Plut. in Laconicis. Apoph.

Alexandri maced. Alexander cùm sensisset sororem suam, cum eleganti forma iuuene habere consuetudinem, non ægrè hoc tulit, sed dixit: Concedendum esse, vt illa quoque aliqua ex parte regno frueretur. Plutarchus in regum & imperator Apoph.

Huc refer quædam ex tit. de Sapienter dictis.

De castigatione, correctione, & reprehensione.

Diogen. Diogenes Cynicus dicere solebat, non tantùm fidis amicis, sed acribus etiam inimicis opus esse: eò quòd illi nos admoneant, hi verò nostros errores, vitæque nostræ flagitia reprehendant atque castigent. Laërtius libro sexto.

Zenonis. Zeno Citticus celebratissimam Hesiodi sententiam inuertere solebat. Ille quippe cùm primas tribuat ei qui per se sapiat, secundas qui rectè admonenti obtemperet: Zeno è contrario pronunciabat.

Optimus ille quidem, qui paret recta monenti Laër. libro 7. cap. 1.

Eiusdē. Quendam dicentem, sibi in multis displicere Antisthenem, abusus Sophoclis dicto Zeno Citticus, rogauit, num qua haberet Antisthenes quæ placerent? ille respondit, se nescire. Ait Zeno: Et non te pudet, inquit, si quid ab Antisthene perperam dictum est, excerpere ac meminisse: si quid rectè dictum id ne animaduertere quidem, nec tenere? Idem morbus nunc habet plurimos qui in libris aliorum tantùm ea venantur quæ carpant bene dictorum nulla neque gratia neque memoria. Laërtius libro 7. cap. 1.

Hieronis. Hieron, qui Geloni successit, Xenophani Colophonio de paupertate sua querenti, quòd ægrè duos aleret famulos: At Homerus, inquit, quem tu carpis, etiam mortuus alit plusquam decem hominum milia. Et tu

qui vis illo videri doctior, vnus non alis duos? Erant illis quoque temporibus, qui carpendis illustrium virorum operibus gloriam aucuparētur. Plutarch. in Regum Apophthegmat.

Lacedæmoniorū

Apud Lacedæmonios, si puer à præceptore vel alio castigatus ob commissum delictum, querelam ad patrē detulisset: turpe erat patri si hoc audito, non iterum filium emendasset. Si quidem ex institutione maiorum habebant hanc de se mutuò fiduciam, vt crederent, neminem esse, cui cuiusquam liberis, quos quisquam pro suis habebat, quicquam imperaret inhonestum. Plut. in Apoph. Laco.

Demonactis.

Demonax frequenter dicere solitus est, non temerè irascendum esse hominibus, si delinquerent: sed, corrigenda esse vitia medicorum exemplo, qui non indignātur ægrotis, sed medentur morbo. Erasm. libro octauo Apophthegmat.

Anonimi

Quum multi bello capti venderentur. Philippus Macedo in auctione sedebat sublata veste parum decorè. Quidam igitur eorum qui vendebantur, exclamauit: Parce mihi Philippe, paternus enim tibi sum amicus. Philippo verò interrogante, Quo pacto, & vnde, ô homo, conflata hæc est amicitia? Tum ille: Volo, inquit, proprius accedens dicere. Quum admissus esset, quasi arcani quippiam dicturus, Demitte, inquit, chalmydem aliquantulum: nam ad istum modum indecenter sedes. Mox Philippus: Hunc, inquit, sinite abire liberum, nesciebam enim illum mihi verè beneuolum & amicum esse. Non offensus est rex tantus, nec simulatione, nec admonitione ignoti hominis: sed simul & simulatione mutua simulationem texit, & tantilium officium magno libertatis præmio pensauit. Plut.

Pausonis

Pauson pictor receperat à quodam equum pingendum specie volutantis sese, & pinxit currentem. Indignante eo qui conduxerat, Pauson, ridens: Inuerte, inquit, tabulam, eo facto, iam non currere, sed volutari videbatur. Ita quædam errata, quæ videntur maxima, minimo negocio corriguntur, si quis commodè interpretetur. Refert Plut. in libello, Cur Pythia vates desiisset carmine reddere oracula.

De castigatione modesta.

Zenonis.

ZEeno Cittiensis cùm regem Antigonum, cui familiarissimus erat, nimiæ æbrietati deditum vidisset, hoc amici vitium amica admonitione castigare conatus est. Antigonus igitur vino iam repletus, cum Zenonem osculatus esset, orauit vt dictis suis iam obediret. Cui cùm Antigonus respondisset libenter se hoc facturum, iuramento sententiam affirmãs: Abi, inquit, Zeno, & vinum immodicè sumptum euome. Graui & sapienti reprehensione simul temulentiam eius taxans simulque cauens ne nimia potatio ei nocumentum adferret. Ælianus libro sexto de Varia historia.

Socratis.

Socrates in conuiuio videns adolescentem auidius vescentem obsonio ac subinde panem in ius immergentem, ô Conuiuæ, inquit, quis vestrum pane vtitur pro obsonio, obsonio pro pane? Hinc orta inter conuiuas disputatione, sensit iuuenis & erubuit, cœpitque moderatius obsonio vesci. Eras. lib. 3. Apoph.

Geminii.

Antonius triumuir cũ in Asia degeret, atque vnà esset Cleopatra Ægypti regina, cuius nutu Antonius eius amoribus nimium victus regebatur, per id tẽpus graues inter ipsum atque Octauium controuersię exarserant. Amici igitur ab vrbe Roma ad Antonium in Asiam Geminium miserunt, vt omnia tentarentur, per quæ cum Octauio redintegrari communis amicitia posset atque in mutuam concordiam rediretur. Cùm autem Geminium Antonius conuiuio excepisset, præsente Cleopatra, monuit vt mandata quæ habebat exponeret. Ad quem Geminius: Quæ tibi dicere missus sum Antoni, cum sobrio & alio loco quàm vbi nunc sumus tractanda sunt. Sed vtcunque rem tuam vel ebrius dicere mihi posse videor: scilicet, res tuas benè successuras, si Cleopatram in Ægyptum dimiseris. Et sic quàm paucissimis verbis Antonij ebrietatem, & eius in Cleopatram immodicum amorem sapienter carpsit. Plutar. in vita Antonij.

De castigatione libera.

Diogenes cùm in Stoicorum Gymnasio retrorsum incederet, ridẽtibus nonnullis, Non vos, inquit, pudet viuendi iter facere retrogradum, mihi verò deambulando tantùm id facienti vitio dare? Stob. serm. 2. de imprudentia.

Demadis.

Demades orator facundissimus, quum vidisset Philippum regem largius potum cum amicis saltasse per mediam captiuorum turbam, eísque petulanter exprobrasse suam calamitatem, liberè dixit: Quum ô rex, fortuna tibi Agamẽnonis personam imposuerit, non pudet te factis agere Thersiten? Ea vox totum regem in diuersum vitæ genus immutauit. Eras.lib. 6. Apoph.

Philippi Maced.

Philippus Macedo cùm dissidiũ haberet cum Olympiade vxore, cúmque Alexandro filio, Demaratum Corinthium ad se venientem percontatus est, quomodo inter Græcos inuicem conueniret? Hic Demaratus, scilicet, inquit, Magnopere tibi curæ est Græcorum cõcordia, cùm qui tibi sunt coniunctissimi, huiusmodi in te sint animo. Quid hic expectas, nisi vt rex offẽsus Demarati libertate, iubeat illum ab oculis suis abduci? Imò quoniã Demarati sermo ab ira ad saniora consilia vocabat, rex sese ad eius obiurgationem composuit, positáque ira rediit cum suis in gratiam. Plut. in Apoh. Regum.

Subrij.

Quum de coniuratis agerentur quæstiones, Subrius Flauius tribunus interrogatus à Nerone, quibus caussis adductus ad obliuionem sacramenti processisset? Oderam te, inquit, nec quisquam tibi fidelior militum fuit dum armari meruisti: odisse cœpi, postquam parricida matris & vxoris, auriga & histrio & incendiarius extitisti. Negant in ea coniuratione quicquam accidisse Neroni grauius, qui vt ad patranda facinora promptus erat, ita audiendi quæ patraret insolens. Sueton in vita Neronis.

Huc referri potest titulus de Corectione, & libero dictis.

De castigatione dura.

Socratis. Quendam acrius castigantem seruum quamobrem ita sæuiret roganti: quoniam inquit, quum sit obsoniorum voracissimus, tamen ignauissimus est? quúmque sit auidissimus tamē desidiossim⁹ est. Tū Socrates, Nūquámne inquit, considerasti, vter vestrum pluribus egeat verberibus, túne an famulus? Vtinam sibi quisque dicat, quod illi Socrates, quoties hoc in aliis reprehendit, punítque idem quod sibi ignoscit: aut si non idem, crebró deterius. Eras. lib. 3. Apoph.

Lacedæmoniorū. Apud Lacedæmonios si quis in peccato deprehensus, fuisset, is cogebatur aram quandam, quæ erat in vrbe ā circumire, ac vituperationem interim in ipsum cōpositā canere: quod nihil aliud erat, quàm seipsum sua voce obiurgare. Ingenui pudore & laudis amore melius ducuntur ad honesta, virgis aut flagris cædi seruile est. Plut. in Laconicis.

Isidori. Isidorus Cynicus Neronem imp. trāseuntem in publico clara voce corripuit, quòd Naupli mala bene cātaret sua bona malè disponeret. Nauplus erat Palamedis pater, qui filij præter maritum damnati necem magno Græcorū exitio est vltus. Solebat autem Nero tragœdias cantare. Suetonius.

De castigatione iniquo anima lata.

Diogenis Diogenes improbum quendam cum castigasset, interrogatus à quodam quid faceret? Aethiopem, inquit, abstergo, vt difficulter candidum reddam. Antonius in Melissa. par. 2. serm. 32.

Theodori Athen. Theodorus Atheniensis, cognomento ἄθεος, dicere solitus est, se doctrinam auditoribus dextra porrigere, sed illos sinistra accipere. Sentiens, illos benedicta in malam accommodare partem. Eras. 6 Apoph.

Panthaleonis. Panthaleon in Asinoem Lysimachi vxorē vomere solitam, torsit hunc versiculum.

κακῶν κατάρχεις τὴν δ' ἐμοῦσαν εἰσάγων. Id est,

Dominare prauis, qui hanc vomentem induxeris. Quod vbi resciuit Lysimachus, in mustelę cauea inclusit hominem & circumferri fecit monstri loco, quoad moreretur. Eras. lib. 6. Apoph.

Praxaspes Cambysen regem admonuit, vt parcius vino indulgeret. Turpem enim esse in rege ebrietatē, in quem vnum omnium essent coniecti oculi: cui rex: Vt scias, inquit, quàm mihi nunquam excidam, approbabo, etiam post vinum & oculos & manus in officio esse. Bibit deinde solito largius: iámque vinolentus, iubet obiurgatoris filium produci, eleuatáque supra caput sinistra manu stare, tunc in cor adolescentis figit sagittam nam id dixerat se petiturum: recisóque pectore, iaculum cordi infixum ostendit patri, rogans num satis certā haberet manum. At ille negauit Apollinem potuisse certius mittere. Herod. lib. 3.

Praxipis.

De castitate.

Isocratis

ISocrates vbi conspexit Sophoclem tragœdiarum scriptorem sequi puerum quendam, forma illius captum: Oportet inquit, ô Sophocles hominem non manus tantùm apud se continere, verùm & oculos. Vox homine Christiano non indigna. Eras. 8. Apoph.

Alexandri Maced.

Quum Philoxenus classis præfectus Alexandro scripsisset Tarentinum quēdam Theodorum esse apud se, pueros habentem insigni forma venales: si vellet emere: indignè tulit, apud æquales subinde clamitans: Quid in me Philoxenus tam obscœnum animaduertit, vt mihi tantum probri conciliaret? Plut. in Alexandro.

Cyri.

Cyrus abstinebat à conspectu Pantheæ: & Araspo dicenti: mulierem esse insigni forma, dignam regis oculis: Ob isthuc ipsum, inquit, magis est ab illa abstinendum. Etenim si nunc tuo obtemperans consilio illam adiero, quum vacat, fortassis illa mihi persuasura est, vt ad ipsam frequenter commeē, etiam quum non vacabit, eíque assideam, neglectis seriis negotiis. Scitè retorsit argumentum regiæ functionis memor. Eras. lib. 5. Apoph.

Alexandri Magni.

Alexander Macedonum rex, cùm puella excubia iā nocte venisset cū eo dormitura, rogauit rex cur tam serò venisset? Illa cum respōdisset, se expectasse donec maritus cubitum isset, Alexander ministros accitos acriter obiurgauit, quod aditum dedissent: Redu-

cite, inquiens, hāc ne, adulterij ansam mihi præbeatis. Egregium sanè castitatis exemplum, tum in iuuene, tū in rege. Plut. in Apoph. regum & imp.

Antigoni Antigonus rex quum adolescens institisset, vt hospitium nancisceretur apud viduam tres habentem forma decente filias, accito hospitiis designandis præfecto: Non expelles, inquit, filium meum ex loci angustia? Non prodidit adolescentis affectum, qui sciebat illum captare quod amaret: sed excusauit ædium angustiam, in quibus vidua cum tribus filiabus egeret. Plutarc. in regum & imperatorum Apoph.

Antioch. Antiochus tertius quum Dianæ sacerdotem vidisset supra modum elaganti forma, continuò soluit Epheso: veritus, ne vis amoris aliquid ipsum facere compelleret, quod fas non esset. Immane quantum absunt ab huius ethnici principis religione Christiani milites, qui Deo dicatas virgines constuprare pro ludo ducunt. Plut. in regum & imp. Apoph.

Liuiæ. Liuia Augusti Cæsaris vxor, cùm nudos homines qui sibi facti erant obuiam, qui eam ob turpitudidem damnabantur, vidisset, dixit, eos matronis quidem honestis & continentibus nihil à statuis differre. Cor enim hominis pudicum, rerum impudicarum aspectu nequaquam malis cogitationibus tangitur. Dion historicus in Tiberio.

Scipionis Scipio postquam Carthaginem nouam. quæ erat Hispanorum, armis ceperat, milites quidam virginem eleganti forma captam adduxerunt, eique tradiderunt. Hic ille, Libenter acciperem, inquit, si priuatus essem, non Imperator. Iuuenis insigni puellæ forma corrompi non potuit: quominus meminisset quid decet imperatorem. At multi sunt hodie, qui ob hoc ipsum sibi credunt tum licere, tum decora esse omnia, quòd sunt imperatores. Plut. in Ro. Apoph. Huc spectant titu. de aspectu incauto, Continentia & pudicitia.

De celeritate atque velocitate agendi.

Socratis. SOcrates, qui res præcoces magno emenerent, eos aiebat desperare, quòd ad tempus maturitatis essent peruenturæ: Alioqui stultum est, & pluris & deterius e-

mere, quum paulo pòst liceat & minoris, & meliores. Ita nusquam non reuocabat hominum cupiditates rationis expertes ad sobrium iudiciũ. Eras. lib. 3 Apoph.

Apellis.

Apelles pictori parum perito de celeritate glorianti, & ostensa tabula dicenti, Hanc modò pinxi: Etiam si tacuisses, inquit Apelles, res ipsa loquitur, quòd eam extempore sub itò pinxeris. Eras. lib. 6.

Agatharchi.

Agatharchus pictor sese iactabat de pingendi celeritate, quum Zeuxis diutius immoraretur operi. At Zeuxis respondit, Ea quæ citò fiunt, citò perire: contrà, quæ paulatim exacta cura absoluerentur, ætatem ferre. Iuxta Valerium ita respondit: Diu pingo, quia pingo æternitati. Citò nata, citò pereunt: diu elaborata, ferũt ætatem. Beta citò nascitur, buxus paulatim. Eras. lib. 6. Apoph.

Augusti.

Augustus Cæsar dicere solebat, nihil minus in perfectum ducem conuenire, quàm festinationem ac temeritatẽ crebróque illud iactabat, σπεῦδε βραδέως, ἀσφαλὴς γὰρ ἐστὶν ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης. Suetonius. Vide præterea prouerbiũ apud Eras. festina lente.

Iulij Cæsaris.

Iulius Cæsar ea facinora quæ periculo obnoxia sunt. & magna, generanda esse dicebat: at de his non consultandum, eò quòd adhæc perficienda plurimum habeat momenti celeritas. Plutarc. in Apoph. Romanorũ.

Eiusdẽ.

Idem Cæsar quum Pharnacem primo congressu vicisset, amicis scripsit, Veni, vidi, vici: summam rei bene gestæ celeritatem indicans. Plura in Roma. Apoh.

De caritate.

Anonym.

SEnior quidam apud Ægyptios, interrogatus, cur neque pecuniam, neque earum rerum, quæ ad vitæ humanæ vsum spectarent, quicquam suis in ædibus haberet? Respondit, Caritatem ciborum, & pecuniarum depositum, se nescire seruare. Apud caritatem non rectè quicquam deposueris. Nicephorus libro 11. cap. 43. Eccl. hist. ex Euagrio.

De ciuilitate.

Periclis. PEricles Ariphroni volenti publico Præconio quæri Alcibiadem, qui adolescens clàm domo egressus ad amicum Democratem se contulerat, obstitit, dicens: Si forte nobis insciis periit, præconio nil aliud agetur, quàm vt vno tantum die citius manifestum fiat, illũ interiisse: Sin saluus, ne per omnem quidem vitam saluus esse poterit. Ciuiliter exclusit Pericles adolescẽtis infamiam, quam nunquam potuisset eluere. Plut. in Græc. Apoph.

Aeschinis. Aeschines cum Rhodi recitasset orationem suam cõtra Demosthenem, Rhodij demirati sunt, quòd tali oratione defendi non potuisset, At desineretis admirari, inquit, Aeschines, si audissetis quę ad hæc respõdit Demosthenes: Mira ciuilitate se exemit à crimine, & iudices excusauit, damnationis iniustæ causam reiiciens in orationem Demosthenicam. Erasmus Rot. lib. 8. Apoph.

Arist. Aristoteles cùm iam natus annos 62. adeò laboraret, vt nulla planè spes vitæ superesset, conuenerũt ad eum discipuli, rogantes vt ex ipsis successorem eligeret. Erãt autẽ duo inter auditores præcipui, Theophrastus Lesbius, & Menedemus Rhodius Iussit igitur Aristo. vinum exoticum sibi, Rhodium scilicet & Lesbium adferri, vt extremum diceret Vale, & gustato vino primum Rhodio dixit, Firmum herclè vinum, & iucundum. Mox gustato Lesbio, Vtrumque, inquit, egregie bonum, sed Lesbium suauius est. Id vbi dixit, nulli dubium fuit, quin ciuiliter Theophrastum Lesbiũ successorem sibi fecerit. Laërtius libro 5. cap. 1.

Alexandri. Alexander cùm in hyemne duceret exercitum, assidens igni, recognoscere prætereuntes copias cœpit. Quúmque videret senem quendam horrentem frigore, & ad ignem stantem considere loco suo iussit, dicẽs: Si in Perside natus esses, in regia sella sedere tibi capitale foret, in Macedonia nato conceditur. Ibidem.

Archelai. Quum Euripides in conuiuio Agathonem deosculаretur, Archelaus amicis dixit: Ne miremini, nam pulchrorum etiam autumnus pulcher est. Ciuiliter excusauit amicum apud amicos. Erasmus Rot. lib. 5. Apoph.

Die quodam, quum Xenocrates argumentum, quod tractabat, disserendo absoluisset, iámque finem dicendi fecisset, superuenit Eudamidas, cui quum comitum quispiã dixisset, Posteaquã nos adsumus, tum ille desiit dicere: Rectè, inquit, siquidem ea dixit quæ voluit: rursus quum alter diceret, Bonũ erat audire: putans fore vt sua causa iuberet Xenocratẽ eadẽ de integro disserere. Quid, inquit Eudamidas, si venissemus ad iam cœnatum, num postularemus vt cœnaret iterum? Ciuilitas erat, quòd philosophum ad iterandam disputationem perpellere noluit, quòd ea res non caruisset tædio dicenti:. Laconiæ virtutis erat quod magis admirabatur præclara facinora designantes, quàm de virtute disserentes. Plut. in Laco.

Eudamidæ.

Callicratidas classis præfectus, cùm mitteretur ad Cyrum iuniorem, vt peteret pecunias rei naualis necessarias, iámque Cyro colloqui vellet, audiuit eũ iam bibere. Expectabo igitur, inquit, donec biberit: ac abiit, quoniam intellexit eo die non posse dari conueniendi regis copiam, ne parum ciuilis haberetur. Plut. in Laco. Apoph.

Callicratidæ.

Pisistratus Atheniensium tyrannus, cùm mater apud ipsum delata esset, quòd adolescentem quendam adamaret, furtímque cum eo congrederetur, & quidem frequenter præ metu Pisistrati, negante sui copiam, adolescentem vocauit ad cœnam: peracta cœna rogauit quomodo habitus esset? quum ille respondisset, suauiter. Hæc, inquit, tibi contingent quotidie, si matri meæ placueris. Admodum ciuiliter & maternis indulsit affectibus, & adolescentem omni terrore liberauit. Erasm. lib. 5. Apoph.

Pisistrati

Alexander Magnus, cùm è Macedonum numero ad mare remitteret valetudinarios mutilos & debiles, productus est quidam, qui se ægrotare finxerat. Is quum ad regem duceretur, vt ostẽderet, cuius rei gratia morbum simulasset: fassus est, hoc factum esse ob amorem Thelesippæ, quæ ad mare fuerat profecta. Verùm Alexander cùm sciret eam virginem esse liberam, ait: Persuadeamus Thelesippæ, vt ad nos veniat sua sponte: nam manus liberæ virgini admouere nequaquã decet.

Alexandri Maced.

Et sic ciuiliter indulsit amori strenui militis, quē in exercitu retinere cupiebat: & ingenuā tamen virginē nō vi adegit vt adesset sponso futuro. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Catonis. Multis Publij Scipionis ingratitudinem incusantibus, quòd Catoni de se optimè merito opposuisset competitorem, Cato sic excusauit, dicens minimè mirandū: si quod quis maximum bonum duceret, id alteri nollet concedere. Plut. in Cato.

Augusti Cæs. Augustus Cæsar cùm nulli ferè ad conuiuium inuitāti suum denegaret officium, exceptus à quodam cœna perparca, ac penè quotidiana, cum à conuiuatore dimitteretur, hoc illi tantum insusurrauit: Non putabam me tibi tam familiarem esse. Alius tam ieiunum apparatum contumeliā fuisset interpretatus, ille ciuiliter etiam pudori consuluit: inuitatoris familiariti tribuens, idque in aurem, ne cæteri putarent exprobratam parsimoniam. Plut. in Romanorum Apoph.

De claudicatione.

Demonactis. DEmonax in Ruffinum quendam claudum multo tempore familiarem Peripateticis, dixit, nihil esse turpius Peripatetico claudo. Allusit huc, quod Peripatetici dicuntur ab inambulatione, quæ non conuenit claudo. Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Androclidæ. Androclidas quidam Lacon claudicans, cùm se in ordinem bellantium coniecisset, malè audiuit à quibusdā, quod pede claudicans in aciem proruisset, pugnaturus contra sanos ac agiles: quibus respondit: Non fugientē sed manentem cum hostibus, pugnare oportet. Et sic hoc quod vicio dabatur, ad animi fortitudinem retorsit. Plut. in Lacon.

Laconis. Alius quidam Lacon claudus ad bellum proficiscēs quum ab aliis militibus derideretur: Non opus est, inquit, fugientibus, sed qui subsistant, & ictus hostiū fortiter propellant. Plut. in Lacon.

Lacænæ. Lacæna quædā filium claudū in aciem proficiscētem deducens, Fili, inquit, fac vt singulo quoque gradu virtutis memineris. Aliis claudiacationis vitium solet formidinem incutere. At hæc monuit, vt ex ipso vitio su-

meret animos ad rem fortiter gerendā: ita cogitās, nihil esse in fuga presidij claudo: aut vincēdū, aut moriēdum est. Recitatur apud Plu. in Apoph. Lacænarum.

Antianira Amazonum regina, demirātibus, quòd nupsisset viro claudo, satis Cynicè respondit ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ, id est, Claudus optimè virum agit. Sensit, maritū adhibendum non ob oculorum oblectamenta, sed ad vsum coniugij. Feruntur autem claudi salaciores esse cæteris, & obid ad gignendā prolem magis accoōmodi. Eras. Rot. lib. 8. Apoph. *Antianiræ.*

Philippus à Triballis in prælio vulneratus est, fœmore lancea traiecto, iamque opera chirurgi liberatus periculo mortis dolebat claudicationis deformitatem cōtractam manere. Cui Alexander: Ne verearis, inquit, in publicum prodire: sed gradum mouens, virtutis tuæ potius memineris. Hoc & aliis ascribitur. Plut. in vita Alexandri. *Alexānd. Magni.*

De Caluino Glaucia claudicante dixit quidam, Non claudicat sed clodicat. Veteres Clodium dixere pro Claudio. Hinc iocus in eum qui Clodio fauebat. Eras. lib. 6. Apoph. *Anonymi.*

Spurio Caruilio grauiter claudicanti, ex vulnere ob rempublic. accepto, & ob claudicationis vitium in publicum prodire verecundanti, mater dixit: Quin prodis mi Spuri? & quotiescunque gradum facis, toties tibi tuarum vitrutum venit in mentem. Erasmus Rot. lib. 6. Apoph. *Caruilii matris.*

Seuerus Roma. imper. cùm ob claudicationem podagra laborans imperio inutilis iudicaretur, contemptores suos in ius vocauit, atque capite damnauit, qui cum veniam delicti à Cæsare petissent: Non feci vobis iniuriam, inquit, lata sententia. Nunc sentietis, non pedes, sed caput imperare in homines sceleratos. Dion Nicæus, & Xiphilinus, in vita Seueri. *Seueri imp.*

Kebo abbas Laurissamus, cùm ad Burgardum comitem à Linczgouu, &c. abbatem sancti Galli in Heluetiis venisset, vt eius monasterij regulā fratrúmque mores intueretur: vidit Burgadum antistitem & decanum claudicantes. Ad suos igitur conuersus, Proh dolor, inquit, quàm claudis fulcitur monachis tam præclarum *Kebonis.*

monasterium. Veruntamen, multò meliùs est claudicare reges, quàm ipsa regna. Annales monasterij. Sangallensis, & Stumphius in Chronicis.

De clementia.

Pittaci Mitylæ.

TYrrheum Pittaci filium, Cumis in tonstrina sedétem, faber quidam ærarius impacta securi occidit: Cumani homicidam vinctum miserunt ad Pittacum, vt de eo supplicium sumeret. At ille cognita causa, dimisit hominem dicens, Ignoscentiam esse potiorem pœnitétia. Sentiens, vtilius esse condonare quàm meminisse iniuriæ, & vlcisci. Sunt qui referant homicidam ab Alcæo fuisse dimissum cum hoc elogio, Melius est ignoscere, quàm punire. Laër. lib. 1.

Socratis.

Socrates percontati cur Xantippen morosissimam vxorem domi aleret, dicebat, sic cum eius notæ vxoribus habendam consuetudinem, quemadmodum qui se ad stadium equestere exercent, parant equos ingenij ferocioris: quòd si subegerint, cæteris vtũtur commodiùs. Laërtius in eius vita.

Diogenis.

Quum Plato laudasset quendam qui erga omnes lenissimus & mansuetissimus esset, Diogenes respondit, nil quicquam huic homini tribuendum esse, qui homines dolore, si res postularet, non afficeret. Sensit vir prudentissimus, lenitatem & mansuetudinem nimiam plurimùm in repub. obesse. Laër. lib. 6.

Quirini.

Quirinus sophista, cùm ab Asianis castigaretur, quòd in accusando mitior ac lenior esset, quàm ipsi docerét: Multò, ait, meliùs est, vt vos meam sentiatis lenitatem, quàm ego vestram crudelitatem. Refert Philostrat. in Sophistis.

Ephororũ

Sciraphidam mulctarunt Ephori, quòd à multis erat iniuria effectus. Interpretabantur enim illius ignauiam esse in causa, quòd complures auderent eundem lædere. Nam qui veterem impunè fert iniuriam, inuitat nouam. Si qui primus læserat, delatus dedisset pœnas legibus, cæteri temperassent ab iniuria. Plut. in Lacon. Apoph.

Dionis Cyracus.

Dion Cyracusanus extimulatus assiduis à militibus vociferationib⁹, vt Heraclidem, factionum authorem, & in

& in Syracuſanos conſpirantem è medio tolleret, reſpondit: Si ob inuidiam Heraclides perfidus nefariúſque eſt, haud propterea opus eſt vt Dion neglecta virtute, iræ obtemperet, vitámque corrumpat. Bruſ. lib. 3. cap. 4.

Demarati.

Perſa quidam à rege defecerat: is ſuaſu Demarati mutatus, quum reuertiſſet ad ſuos, tentarétque eum rex interficere: Turpe, inquit, fuerit ô rex, ſi cùm hoſtis fuerit, non potueris ab eo defectionis pœnas ſumere, nunc amicum factum velis occidere. Hoc prudentiſſimo dicto & regis indignationem temperauit, & eius cui redditum perſuaſerat incolumitati conſuluit. Vtrique conſultor vtilis, alteri ne quid indignum regia manſuetudine committeret, alteri ne pœniteret ab errore reuocanti paruiſſe. Plut, in Lacon. Apoph.

Ageſipolis.

Ageſipolis Cleombroti filius, quum quiſpiam apud ipſum ceu rem magnificam prædicaret, quòd Philippus Macedonum rex intra pauculos dies ſubuertiſſet Olynthum: Atqui per Deos, inquit, talem ciuitatem longè maiore temporis ſpacio non extructurus eſt. Significans, multo melius eſſe ſingulari clementia ſeruare ciuitates, quàm conditas demoliri. Plutarcus in Lacon.

Cleomen.

Cleomenes cùm ex quodam audiuiſſet, bonum magiſtratum omnino erga omnes mitem & placidum eſſe opportere: reſpondit, Bene quidem, ita tamen ne ſit contemptui. Significans, clementiam nimiam pernicioſam eſſe ciuitati. Plut. in Lacon. Apoph. Bruſ. lib. 3. cap. 13.

Demonactis.

Demonax dicebat, nequaquam hominibus iraſcendum eſſe ſi delinquerent, ſed corrigenda vitia: nimirum exemplo medicorum, qui non indignantur ægrotis, ſed morbo medentur. Nam hominis eſt peccare: Dei verò, aut hominis Deo proximi, emendare peccata. Eraſ. libro 8. Apophthegmat.

Piſiſtrati.

Commeſſatores quidã in Piſiſtrati vxorẽ inciderant, multáque laſciuè in illam tum facerãt tum dixerãt. Poſtero verò die iã decocta temulentia, Piſiſtratũ adierũt cum lachrymis, orantes veniam. Tum Piſiſtratus: Vos quidem in poſterum date operam vt ſitis ſobrij;

vxor verò mea heri nequaquam vſquam prodiit ex ædibus. Humanitatis erat, quòd ignouit adoleſcentibus: pietatis, quòd vxoris honori conſuluit, negans tale quicquam in illam factũ eſſe. Plut. in Græc. Apoph.

Darij. Darius rex Xerxis pater quum tributum indixiſſet ſubditis, accerſitos prouinciarum præfectos percontatus eſt, cùm aliis de rebus, tum etiã an grauia eſſent populo tributa. Quum illi reſpondiſſent, eſſe mediocria, iuſſit, vt ſinguli dimidiam tantùm partem exigerent, qua beneuolentia & clementia admodum conciliauit, ſibi ſubditorum animos, vt meritò ab omnibus diligeretur. Plut. in Reg. & impe. Apoph.

Artaxerxis. Atraxerxes rex ducibus ſuis qui deliquiſſent, pro eo quòd ſolent flagris cædi corpora, iuſſit vt pro corporibus veſtes illis detractæ cæderētur: vtque pro eo quòd ſolet illis velli caput, tiara depoſita velleretur. Nã hoc quidẽ ad Apoph. ſedulitatẽ pertinet. Plut. ĩ Reg. Apop.

Ageſilai. Fœliciter pugnatũ erat ab Ageſilao rege apud Corinthum: in eo prælio quamquam accepiſſet Spartanorum admodum paucos deſideratos, cæterùm è Corinthis & Athenienſibus aliíſque ſociis ingentem numerum interiiſſe, adeò non gauiſus eſt, nec elatus ea victoria, vt grauiter ingemiſcens deploraret Græciæ vicem: Heu, inquiens, Græciam, quæ tot viros inteſtino bello perdidit, quod vniuerſis barbaris debellandis ſatis eſſe poterant. Viro magnanimo victoria erat optabilis, ſed charior erat ſociorum incolumitas. Quo animo tuliſſet ille, ſi plurimorum ciuium interitu fuiſſet empta victoria? Non parum laudis promeretur hic affectus in duce Lacedæmonio, tum natura bellaci, tum Ethnico: at Chriſtiano principi nulla non debet eſſe lugubris victoria, quæ plurimorum etiam hoſtium exitio contigit. Plut. in Lac. Apoph.

Antigoni. Antigonus rex Macedonum amicis ſuadentibus, vt ſi Athenas caperet, validis illam præſidiis communiret, ne quando deficerent: reſpondit ſe ſemper in ea fuiſſe ſententia, vt crederet, clemẽtiam plus poſſe, quàm violentiam. Plutar. in regum & Impe. Apoph.

Eiuſdem. Antigonus Macedoniæ rex cùm ab initio regni durior eſſet, ſenex iam factus, clemẽter & placidè regnum

administrauit. Verùm cùm morum mutationem mirarentur subditi: respondit: Prius opus erat regno, nunc gloria & beneuolentia, qua regnum recuperatum seruatur. Plut. in Apoph. Reg. & Impe.

Anonymi. Ptolemæus Lagi filius, quum Grammaticum notasset inscitiæ quærens ab eo quis esset Pelei pater, vicissimque audisset, Dic tu prius quis sit Lagi pater? amicis inuitantibus ad tantæ improbitatis vindictam: Si regium est, inquit, nõ pati vt quoquam dicto attingatur, nec illud regium est quenquam dicto Lacessere. Iniquè petit vindictam, quia prior lacessiuit, cuiuscunque dignitatis fuerit. Nec suæ dignitatis meminisse debet qui refe r tur, quum eius prærogatiuam lacessando deposuerit. Eras. Rot. lib. 5. Apoph.

Philippi Maced. Athenienses legationem ad Philippum miserant. Ea benignè audita vt humaniter dimitteret, iussit illos dicere, qua re gratum facere posset Atheniensibus, hic Demochares excipiens, Si teipsum inquit, suspendas (is Demochares vnus fuit è legatorum numero, ob linguæ procaciam dictus Parrhesiastes) Ob tam inhumanum responsum indignantibus regis amicis, Philippus compescuit eos, iussítque vt Thersiten illum incolumem dimitterent. Tum ad cæteros legatos conuersus, Renunciate, inquit Athenẽsibus multò superbiores esse qui ista dicunt, quàm qui impunè dicta audiunt. Tales demum animi regno digni sunt. Plut. in Apoph. Regum.

Eiusdem. Indignantibus Philippi amicis, quòd Peloponnesij in Olympiacis ipsum sibilis deriderent, præsertim beneficiis à rege affecti, hoc sermone Philippum extimulantibus ad vindictam: Quid igitur, inquiunt, futurum est si quid illis faciamus malis? Vrbanissimè amicorum argumentum vertit in diuersum: Si tam prauo ingenio sunt, vt eos irrideant, qui de ipsis bene meriti sunt: grauius nocebunt, si quis illos malefactis prouocet. Hoc non solùm moderationis & clementiæ, verumetiam eximiæ cuiusdam magnanimitatis documẽtum fuit ingratorum, sibilos regem negligere. Plut. in Regum Apoph.

Eiusdem. Quibusdam Philippo Maced. consulentibus vt cum

Atheniensibus asperius ageret: respondit, illos absurdè facere, qui homini cuncta ad gloriam tum agenti, tum patienti suaderent, vt gloriæ suæ theatrum abiiceret: significans, sese hoc agere, non vt Athenas euerteret, sed vt ciuitati celeberrimæ doctissimorum virorum copia florenti suas virtutes probaret. Plut. in Reg. Apoph.

Alexādri Magni. Alexander cùm Poro Indorum regi victo obtulisset, se daturum quicquid peteret: Porus cùm vt regaliter tractaretur petiisset, subridens Alexander, Faciam hoc, ait, non tua, sed mea causa. Non ignorauit autem rex bellicosissimus, nil adeò decere ac ornare principem, quàm si clementia vtatur erga eos etiā, quos nouit hostes fuisse atrocissimos. Brus. lib. 3. cap. 13.

Darij. Idem Alexāder tantæ fuit clemētiæ, vt Darius inuidens precaretur à Diis, vt aut superare posset clementia Alexandrum: aut si is regno spoliaretur, solus Alexan. in Persarum regno imperaret. Brus. lib. 3. cap. 13.

Porsenæ. Porsena demiratus egregium animum Mutij Scæuolæ, qui iratus dextræ suæ quòd in stringendo ferro errasset, foculo impositam eam exuri passus est, dixit illi: Reuertere ad tuos Muti, eísque refer, te, quum vitam meam petieris, à me vita donatum. Liuius.

M. Liuij. M. Liuius fuso Hasdrubale, nōnullis suadētib⁹ vt hostes ad internecioné insequeretur: Aliqui, inquit, & supersint, qui de victoria nostra nuncium hostibus perferant. Eras. 6. Apoph.

Scipionis. Scipio Maior dicere solebat, hosti non solùm dādam viam fugiendi, verùm etiam muniendum. Docens nequaquam sæuiendum esse in eos, qui contra ferre arma destitissent. Eras. Rot. lib. 5. Apoph. ex Plut.

Bibulj. M. Bibulus cùm in Syria duos egregiæ indolis filios amisisset, à Gabinianis militibus occisos, & horum interfectores Cleopatra ad illum vinctos misisset: vt in filiorum interfectores pro arbitratu suo animaduerteret: ille protinus intactos remisit ad Cleopatram. Eras. lib. 6. Apoph.

Bruti. M. Brutus, quum inter coniuratos deliberaretur, an vnà cum Cæsare occidendus esset Antonius Brutus, dissuasit dicens, Hoc negocium quod pro legibus ac iure

ſuſciperetur, oportere omni carere iniuria. Noluit vir optimus cędẽ in plures proferri. At hęc dementia malè ceſſit illis. Plut. in Bruto.

Cato ſenior admonebat eos qui potentes eſſent, vt parcè vterentur ſua poteſtate, quò ſemper vti poſſent: ſentiens, potentiam clementia & comitate fieri diuturnam, ferocia breuem. Plut. in Rom. Apoph.

Catonis.

Quum Cæſar rerum potit⁹ Pompeij ſtatuas deiectas honorificè repoſuiſſet: Cæſar, inquit Cicero, dum Pompeij ſtatuas reponit, ſuas ſtabilit, ſentiens, illum hoc nõ in Pompeij gratiam facere, ſed vt ſibi clementiæ ſimulatione fauorem apud ciues conciliaret, atque hoc pacto ſuum regnum conſtabiliret. Plut. in Rom. Apoph.

ciceronis

Iulius Cæſar tanta clementia erga hoſtes & rebelles fuit, vt Marius non ſemel dixerit: Cęſar, qui apud te audent, dicere, magnitudinem tuam ignorãt: qui non audent, humanitatem & clementiam. Bruſon. libro 3. cap. 13.

Iulia Cæſa.

Timagenes hiſtoriarum ſcriptor, multa petulanter in Cæſarem, multa in vxorem, multa in totam illius domum dixerat. Cæſar illum admonuit, vt moderatius lingua vteretur. Cùm perſeueraret malè loqui, nihil aliud quàm domo ſua illi interdixit. Timagenes autem libros quos ſcripſerat, acta Cæſaris continentes, recitauit, & combuſſit, in odium Cæſaris, quaſi rerum ab illo geſtarum memoriam abolere cupiens. Hinc tamen palàm & pertinaciter inimicitias exercentem cum Cæſare, nemo ciuium Romanorum ab ædibus ſuis excluſit: nam in domo Pollionis Aſinij conſenuit. Nunquam tamen Auguſtus cum hoſpite inimici expoſtulauit, niſi quòd quodam tempore illi dixit, θηριοτροφεῖς: id eſt, alis beſtiã ſiue viperã. Mox Pollionem parantem excuſare ſe interpellauit, dicens: Fruere mi Pollio, fruere. At cùm Pollio nondũ ſecur⁹ diceret: Si iubes Cæſar, protinus illi interdicam domo mea. An iſtud, inquit, Auguſtus, facturum putas, qui vos redegerim in gratiam? Fuerat antea Timageni iratus Pollio, nec aliam habebat deſinendi cauſam, niſi quòd illi Cæſar iraſci cœperat. Vtriuſque maleuolentiam boni cõſuluit principis clementia. Eraſ. lib. 4. Apop. ex Sueto.

Auguſti Cæſa.

Eiusdem

Lexerat, vt qui patrẽ occidiſſet, culeo inſueretur: nec hæc pœna ſumebatur, niſi deconfeſſo. Ab huius pœnæ atrocitate Cæſar vt liberaret manifeſti parricidij reũ ſic interrogauit, certè patrem tuũ non occidiſti: anſam porrigens inficiandi. Tanta erat principis in iudicando lenitas. Eraſ. 4. Apoph. ex Suet.

Iulij cæſ.

Quidam è turba ſtatuæ Cæſaris coronam lauream impoſuerat, candida faſcia præligatam: at quum tribuni detracta faſcia, hominẽ in vincula duci iuſſiſſent, Cæſar grauiter increpatos, eos poteſtate priuauit: idque ne regnũ affectare videretur cauſatus eſt, per illos ſibi recuſandi gloriam fuiſſe ademptam. Eraſ. lib. 4.

Augusti.

Auguſtus Cæſar clementiſſimus, quum populus Athenienſium videretur deliquiſſe quiddam ſcripſit ex vrbe Ægina: Non arbitror vos latere, quòd vobis iraſcor, neque enim Æginæ ſum hybernaturus. Nec aliud illis neque dixit, neque fecit: ſatis habens, illis comminatum eſſe, ni deſiſterẽt. Plut. in Roma. Apoph.

Eiusdem

Quum quiſpiam ex Euclidis accuſatoribus affatim & ad ſatietatem vſque dicendi libertate vtens, eò tandem profectus eſſet, vt tale quiddam diceret, Hæc ſi tibi non videntur magna, iube vt mihi reddat ſeptimum Thucididis librum. His offenſus Cæſar, iuſſit illũ duci, cæterùm vt audiuit illum ex Braſidæ poſteris reliquũ eſſe, ad ſe venire iuſſit, ac moderatè correptum dimiſit. Idem eodem loco.

Eiusdem

Idem quum Alexandriam vrbem munitiſſimã vi cepiſſet, ſuggeſtum aſcendit, & adiuncto ſibi Ario Alexandrino, ad ciues deſperantes dixit, ſe ciuitati parcere, primùm propter ipſius magnitudinem, deinde propter Alexandrum magnum conditorem eius vrbis, deinde propter Arium amicum optimum, cuius hæc patria eſſet. Raræ profectò clementiæ fuit, non diripere ciuitatem, quæ tam pertinaciter rebellarat. Eraſ. in Apoph.

Eiusdẽ.

Idem in villa quadam inquietas noctes agebat, interrũpente ſomnos ipſius noctuæ cantu. Miles aucupij peritus curauit apprehendendam noctuam, ſpéque ingẽtis præmij ad Auguſtum pertulit: laudato Imperator mille nummûm dari iuſſit. Ille auſus eſt dicere, Malo

viuat: auemque dimisit. Quis non miretur hanc contumaciam impunè cessisse militi? Erasmus libro 4. Apoph. ex Sueton.

Liuiæ Augusti

Augustus quum iam quadragessimum excessisset annum, ageretque in Gallia, delatum est ad illũ .L. Cinnam adolescentem nobilem, ac Pompeij, nepotem, insidias illi struere: dictum est vbi, quando, & quomodo aggredi vellent. Decreuerat enim sacrificantem interficere. Dictabatur proscriptionis sententia, sed Augusto interim varias edente voces, ingressa Liuia vxor: Fac, inquit, quod medici solent, qui vbi vsitata remedia non procedunt, tentant contraria: seueritate nihil adhuc profecisti, ignosce. Cinna deprehensus vitæ tuæ nocere non potest, famæ tuæ prodesse: potest. Protinus iussit accersiri solùm ad colloquiũ: venienti alteram cathedram poni iussit. Hoc, inquit, Cinna primum abs te peto ne me loquentem interpelles: dabitur tibi loquendi tẽpus. Hic commemoratis pluribus in Cinnam beneficijs quòd seruasset repertum in castris hostium, quòd patrimonium omne concessisset, quòd insuper ornasset sacerdotio: rogauit, quare putarit ipsum occideadum: perturbato Cinna, sic finiit obiurgationem: Vitam tibi Cinna iterum do prius hosti, nunc insidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die inter nos incipiat amicitia: contendamus, vtrum ego meliori fide vitam tibi dederim, an tu mihi debeas. Et consulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit perpetuò amicissimum, solus illi fuit hæres: nullis amplius insidiis ab illo petitus est. Sueton. in eius vita.

Augusti.

Æmylius Aelianus cùm accusatus esset apud Augustum, quòd malè loqueretur de Cęsare: Augustus respõdit nil aliud, quàm si malè loquitur, sciat me quoque linguam habere, plura enim loquar de eo vicissim. Mira Cæsaris clementia, qui maledicum pro suo iure immaniter tractare potuisset. Eras, lib. 4. Apoph. ex Sueton.

Eiusdem.

Tiberius cùm ad Augustum scripsisset, quàm malè à quibusdam hominibus lingua insectaretur, respondit: Satis est, si hoc habémus, modò ne malefaciant nobis. Erasm. ibidem, ex Sueto.

Claudii. Imper.

Claudius Cæsar corruptelis adulteriisque famosũ nihil

aliud quàm monuit, vt aut parcius ætatulæ indulgere aut certè cautius, addiditque: Quare enim ego scio, quã habeas amicam? ô censorem grauẽ. Eras. lib. 6. Apoph.

Neronis. Quum ex amore cuiusdam capite damnati causę subscripturus esset Sextus Nero: Vtinam, inquit, literas nescirem. Vox parsimoniam humani sanguinis promittens, si ex animo prodisset. Seneca libro de Clementia secundo, refert, fuisse Burrum cohortium præfectum, qui quum esset animaduersurus in duos, petiit vt Nero subscriberet: qui cùm cũctaretur, & recrastinaret, Burrus instans protulit chartam: tum Nero, Vellem, inquit, nescire literas. At hæc indoles clementiam pollicens, in prodigiosam crudelitatem euasit. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Traiani. Traianus Imperator, qui Neruæ successit, cùm sua clementia & humanitate antecessores suos omnes superaret, amicis aliquando culpantibus, quòd nimis clemens erga suos esset: respondit, Talem se Imperatorem esse priuatis, quales esse sibi Imperator priuatos optasset. Bruson. lib. 3. cap. 4.

Vespasiani. Titus Vespasianus Romanorum Imperator, fratrem Domitianum insidias molientem, non est vltus, sed his verbis admonuit: Quid opus te parricidio petere, quod me volente obuenturum est imò quod iam habes, imperij particeps? Haud temerè in Christiano reperias tãtum mansuetudinis. Erasm. lib. 8. Apoph.

Antonini Antoninus Pius Cassium senatorium virum occidi passus est, non iussit occidi, pòst etiam extinctum doluit, dicens: Voluisse se sine senatorio sanguine Imperiũ transigere. Mira clementia in affectatorem Imperij. Iulius Capit.

Hadriani. Hadrianus Imperator creatus adeò contempsit inimicos, vt vni quem habuerat capitalem, fortè obuio dixerit, Euasisti. Principibus in priuatis offensis debet esse satis, potuisse vlcisci. Dion.

Theodosii iun. Theodosius iunior rogatus, cur neminem eorum à quibus lædebatur, supplicio capitis afficeret? respondit. Vtinam mihi liceret & mortuos ad vitam reuocare Spieg. in libro secundo capite 47. Panormit. de rebus gestis Alphonsi.

Theodosius iunior tam admirabili fuit ingenij lenitate,,vt cùm ab amicis rogaretur, quamobrem neminē eorum à quibus lædebatur, supplicio capitis afficeret? Vtinam,inquit, mihi liceret & mortuos ad vitam reuocare, Ad priuatas iniurias oportet principem esse facilē ad ignoscendum,in eos qui lædunt Rempub. decet esse seuerum, Erasm.lib.8,Apoph. *Eiusdem*

Idem cùm in Amphitheatro Constantinopoleos sederet spectator, & populus damnatum efflagitans clamaret,Crudeli bestiæ artifex obiectus pugnet:compescuit immitem turbæ vocem,dicēs:Nescitis,inquit,quòd nos consueuimus clementes spectare: innuens vbicumque adest princeps illic oportere omnia mitius geri. Erasm.lib.8.Apoph. *Eiusdem*

Aurelianus Imperator cum Tyanam venisset,eamque occlusam reperisset, iratus dixit, Canem in hoc oppido non relinquā. Hac voce milites erecti sunt in spem prędæ. Vrbe autem capta, millitibusque ex Cæsaris promisso direptionem oppidi flagitantibus,respondit: Agite,Canem me negaui relicturum,canes omnes occidite. Et sic suæ promissioni satisfecit, & clementer hostes suos tractauit. Recitat, Flauius Vopiscus. *Aureliani Cæs.*

Quidam vxori Galieni iunioris gemmas vitreas pro veris vendiderat:re comperta mulier flagitauit vindictā Cæsar iussit hominem corripi, quasi leoni obiecturus. Dein in caueā, dum impostor & populus expectat terribilem leonem, prosiliit capus. Cunctis rem tam ridiculam mirantibus,per curionem dici iussit: Imposturam fecit,& passus est. Eadem opera fefellit impostorem,& irrisit vxorem. Trebellius Pollio. *Galieni.*

Alexander Seuerus Romanorum Imperator quum eius improbantes humanitatem & clementiam, Mammia mater,vxorque Memmia,sæpe dicerēt, Molliorem tibi potestatem & contemptibiliorem Imperij fecisti? respondit, Sed securiorem & diuturniorem. Brusonius libro 3.cap.13. *Alexādri.*

Ouinius Camillus antiquæ familiæ senator, cum rebellionem moliretur, & tyrannidem affectaret, Alexander Seuerus Romanorum Imperator hominis fraudes intellexit, Ad seque vocari iussit, & egit gratias quòd *Eiusdem.*

Reip. curam sua sponte suscipere tentaret. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum consortem Imperij appellauit, in palatium recepit, ornamentis Imperialibus & melioribus quàm vtebatur ipse, decorauit, profectionisque comitem adhibuit. Quumque Imperator ipse pedibus iter faceret, inuitauit Ouinium, & equo sedere iussit: denique mori paratum dimisit. Aelius Lampridius.

Rodolphi Imp.

Rodolphus Imperator, cùm post morum mutationē clementior suis fuisset, quàm ab initio Imperij, obiurgatus ob id: Seuerum, inquit, & immitem fuisse me aliquando pœnituit, lenē & placabilem nunquam. Aeneas Syluius libro secundo commentariorum de rebus gestis Alpgonsi.

Sigismūdi cæs.

Sigismundus Imperator eos reges demum in terris beatos esse dicere solebat, qui ciectis ex aula sua hominibus superbis, viros mansuetudinis & misericordiæ cultores in curia assessores haberent. Vidit autem Imperator prudentiss. principes natura interdum mansuetissimos, à suis assessoribus cò incitari, vt neglecta omni clementia, crudelitatem & tyrannidem suis ostendant & animos suorum à natura promptos, in odium conuertāt perniciosissimum: quo fit, vt principes, licet multis aulicis & satellitibus stipati, nunquam tamen metu & timore vacui existant. Aeneas Syluius de dictis Sigismundi Impera.

Alphonsi Regis.

Alphonsus Aragonum rex, cùm argueretur aliquando, quòd nimis mitis ac lenis esset erga suos, vt qui non nunquam etiam iis qui vel grauiter in ipsum deliquissent, ignosceret: Malo, inquit, multos mea clementia & mansuetudine seruare, quàm paucos mea seueritate perdere. Panor. lib. de Alphonsi rebus gestis.

Eiusdē.

Alphonso regi cùm quidam diceret, Caue ne tua hæc clementia ac lenitudo in pernicem cedat: Imo verò, inquit rex, multa mihi perferenda sunt, ne in inuidiā cadam. Panormita. lib. 2. de rebus gestis Alphōsi regis.

Eiusdē.

Idem Alphonsus dicere solebat, Qui nimis lenem & mansuetum principem quererentur, expectandum iis esse, vt vrsi, ac leones quandoque regnarent. Hominis sanè clementiam esse: beluarum autem, feritatem. Pa-

normita.libro ſecundo de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem

Cùm ab amico admoneretur, ne malis & facinoroſis hominibus adeò mitis eſſet: Malos beneuolentia & clementia interdum citius quàm ſeueritate in viam virtutis reuocari poſſe, reſpondit. Cogitandum tamen ad priuatas iniurias principem facilem ad ignoſcendum, in iis autem quæ lædunt rempub. ſeuerum eſſe oportere: ita tamen, vt non hominem, ſed crimen ipſum inſectari ac punire videatur, Panormita. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdē.

Interrogatus verò, cur erga omnes etiam malè meritos tam humanus ac manſuetus eſſet: reſpondit, ſe quidem iuſtitia bonis gratum eſſe, malis autem clementia Panormita.lib.2.de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdē.

Frequenter etiam dicebat, nihil magis aduerſariorū animos flectere, quàm placabilitatis & manſuetudinis nomen. Panormita.lib.3.de rebus geſtis Alphonſi,

Infrà de Hoſtibus non crudeliter tractandis.

Eiuſdem

Quum in obſidione Caietæ, ſuſceptis impuberibus ſenibus, omniq́ue ſexu bellis haudquaquam vtili, quos Caietani ob annonæ penuriam ciuitate expulerant: quidam Alphonſo regi dixiſſet, Si tu hos non admiſiſſes, Caietani paucis poſt diebus ſeſe dediſſent. At ego, reſpondit Rex, pluris facio eorum vitas, quàm Caietas centum. Facinus profectò regium & memorabile, ac diis immortalibus in primis gratū, acceptumq́ue. Quā enim vrbem per id tempus quadraginta ferme millium conatu capere nequiſſet, poſtea ſoluta ac diu deſita iā obſidione, ſine vi, ſine armis, ea gratitudine in ditionē redegit. Panormita. libro ſecundo de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem

Cùm verò contra Venetos ac Florentinos, potentiſſimos Italiæ populos, haud equidem iniuria bellum ſuſcepiſſet, & iam Neapoli aduerſus eos magna animi fiducia contendiſſet: Florentini primùm, mox Veneti oratores, in agro Pelignenſium obuiam facti ſunt, pacē ab armato perhumiliter poſtulantes, cuius conditiones cùm audire cuperent, Alphonſus dixiſſe fertur: Se nullum aliud pacis datæ precium exiſtimaſſe, quàm hoſtes genibus aduolutos ad ſe, pacē dediſſe. O clemē-

tiam omnibus principibus imitandam, & nostro hoc seculo inter potentes rarissimam. Panor. lib. 1. de gestis Alphonsi.

His cognata pete ex titulis de Humanitate, Mansuetudine, atque Patientia iniuriæ.

De cognitione sui.

Thaletis

THales Milesius, percontanti quid esset difficile: Seipsum, inquit, nosse. Atqui hoc vulgus putat esse facillimum. Aliena rectius perspicimus quàm nostra, & sibi quisque adulator est. Laër. lib. 1.

Chilonis.

Chiloni dicterium est, Caue tibi ipsi. Fortasse legendum. Caue teipsum, siue à teipso, siue obserua teipsum. Nam Græcè est, φυλάττειν ἑαυτὸν: vt admoneat, sibi quenque debere suspectum esse. Omnes sibi cauent ab aliis: at frequenter nemo magis hostis est homini, quàm homo sibi, dum libidinem, dum iram, dum ambitioné aliásque cupiditates adhibet in cõsilium. Demiror autem quem authorem sequutus Ausonius, hæc illi ascribat. Laër. lib. 1. cap. 4. Stob. Serm. 19. Maxi. ser. 5. 56.

Eiusdẽ.

Chilonis sapientissimi philosophi dictum erat, Nosse seipsum quenque debere: atque idcirco Apollini aureis literis sacratum fuit. Nam qui se rectè nosset, animam atque corpus vt æquum est diligeret: neque quod vni est impartiendum, alteri præberet. Quod cùm plerique perperam faciant, id nullius alterius culpæ est ascribendum, nisi quòd nos ipsos, id est, humanam cõpactionem agnoscere nolumus. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Biantis.

Bias, vt homines ad sui cognitionem duceret, iubebat vt in speculo vnusquisque suas actiones contemplaretur, vt honestas magis ornaret, turpes verò emendaret. Stob. serm. 19.

Heracliti

Heraclitus iuuenis adhuc omnium sapiẽtissimus esse inde iudicabatur, quòd rogatus quid sciret, respõdisset, Sat scio quôd nihil scio. Ex Aristonis scriptis recitat Stobæus ser. 19. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 59. Maxi. serm. 56.

Diogen.

Diogenes interrogatus quónam modo quis sui met præceptor fieri posset? resdondit, si seipsum eis, quibus

alios increpat, increpuerit. Stob. ſorm. 1. Fauor. 16.

Simonidis. Simonides cùm cõuiuio quodam exciperetur, in quo Pauſanias etiam erat, iuſſus, aliquid è ſapientiæ præcepti depromere, ſtatim dixiſſe ad Pauſaniam fertur: Memento te hominem eſſe. Id autem Pauſanias tunc temporis non magnopere curauit. captus iam ſuperbia, eò quòd ad Medorum partes ſeſe applicuiſſet: & elatus ob hoſpitii ius, quod ei cum rege intercedebat: forſitan etiam vino depulſus à ſede rectæ rationis. Cùm verò iam eſſet in Chalceœco, & cum fame luctaretur, iámque calamitoſiſſimam omnium mortem ob oculos cerneret: tunc in mentem ei venit Simonides, & magna voce exclamauit: O Cee hoſpes, magnum quiddam in tuo ſermone inerat. Ego verò inani perſuaſione ſum adductus, vt eum nullius momenti putarem. Ælianus lib. 9. de Varia hiſtoria.

Theocriti. Theocritus quærenti quare libros non ſcriberet, reſpondit: Quoniam vt libet, non poſſum: vt verò poſſum, non libet. Stob. ſer. 16. ex Ariſtone.

Socrat. Socrates dicebat, ſeſe nihil ſcire præter hoc vnicum quòd nihil ſciret: reliquos verò ne hoc quidem ſcire. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſerm. 59.

Eiuſdẽ. Socrates roganti cur nihil ſcriptum ederet, reſpondit: Quia video chartam multo precioſiorem, quàm ea quæ ſcribenda forent. Ex Ariſtone recitat. Stob. ſerm. 19.

Philemo. Philemon dicere ſolebat, homo cùm ſis, id fac ſemper intelligas. Stobæus, ſer. 19.

Philippi Maced. Philippus Macedoniæ rex cùm in Chæronea Atheniẽſes viciſſet, animum elatum ratione compeſcuit: & ne quid poſthac per contumeliam & faſtum committeret, hoc inſtituit, vt quotidie in aurora excitaretur è ſomno, his verbis: Surge rex & hominem te eſſe cogita. Ex Æliano recitat. Stob. ſerm. 19.

Alexãd. Magni. Alexander poſteaquam ex diuturno morbo conualuit, nihilo, ſe deterius affectum dixit: Admonuit enim nos (inquit) ægritudo, ne altum ſaperemus, vt pote mortales. Stob ſer. 19.

Placilla. Placilla Theodoſij Imperatoris vxor pientiſſima, ſubinde maritum admonere ſolebat, iam in Cæſarem eue-

ctum, vt se olim priuatum hominem fuisse cogitaret. Quem putabat præ cæteris ad Romanæ reipub. gubernacula assumptum, non vt ferocius superbiret, atque iam Deum se factum existimaret, vt alij: sed vt hominem se esse cogitans, variis cum subditis fragilitatibus obnoxium, ritè gubernaret imperium tanquam Dei seruus. Nicephorus Calistus. lib. 12. cap. 42.

De collega inutili.

Scipionis

SCipio Æmylianus creatus censor, addito collega Mummio, viro magnæ quidem nobilitatis, sed vitæ dissolutioris, pro rostris dixit, se ex maiestate Reipublicæ omnia gesturum, siue ciues sibi dedissent collegam, siue non dedissent: innuens satius fuisse non habere collegam censuræ, quàm talem collegam. Val. Max. lib. 6. cap.. 4. Plin. de Viris illust. 58. & Brus. lib. 4. cap. 5.

De coitu & venere.

Pithagoræ.

PYthagoras, insignis philosophus rogatus à quodam quando esset cōgrediendum cum fœmina? Cùm voles, inquit, teipso fieri debilior. Multa venus eneruat hominem. Laër. lib. 8. cap. 1.

Eiusdē.

Idem dicere solebat, Ne sæpe homo ab homine. Hoc ænigmate, frequente venereorum vsu interdiens. Stob. ser. 15.

Aristotelis.

Aristoteles Cyræneus philosophus interrogatus, an amor coitus gratia fieret? Neque eius gratia, dixit, neque sine eo. Stob. serm. 61.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, quodam, admirante, quamobrem vetuisset sponsum cum sponsa simul dormire: sed statuisset, vt vterque cum suis æqualibus maximam diei partem versaretur, cúmque his totas noctes quiesceret, cum sponsa verò furtim ac verecundè congrederetur: Primum inquit, quòd vt corporibus essent validi, si non vterentur congressu ad satietatem: dein, vt illis amor mutuus semper maneret recens ac vigens: denique: vt fœtus ederent robustiores. Plutarch. in Lacon.

Alexander Mag. duabus potissimum rebus, quum Deus à multis prædicaretur se quòd mortalis esset, deprehendere dicebat, somno & coitu: quòd hæc præcipuè proderent humani corporis imbecillitatē, ad cætera inuictus erat. Somnus enim mortis imago est, & coitus species est morbi comitialis. Plut. in Alexād. *Alexā-dri Maced.*

His cognata sunt, quę in tit. de Amore inhonesto, Incontinentia, Libidine, &c. reperies.

De comitate.

Diogenes Cynicus dicere solebat, manus non esse porrigendas amicis, complicatis digitis, Innuens, non satis esse si comes nos præbeamus amicis: sed comitati comitem adiungendam beneuolentiam, & benignitatem. Laër. lib. 6. & Eras. Apoph. *Diogenis*

Æschines cùm cuperet esse ex numero discipulorum Socratis, suámque apud præceptorem excusaret, paupertatem, molestè ferens, quum alij Socratis amici multa subinde largirentur, se solùm nihil posse: An non intelligit, inquit Socrates, quàm magnum munus mihi dederis: nisi fortè teipsum parui æstimas? Comiter suscepit discipulum egenum, & nihil mercedis postulat ab eo, quem pauperem esse nouerat. Laër. *Socratis.*

Antalchidas olim rogatus à quodam, quo pacto quis maximè placere possit hominibus? Si, inquit, loquatur illis, iucundissima, præstet autem vtilissima. Admonuit, in colloquiis adhibendam sermonis comitatem, in officiis præstandis spectandam vtilitatem. Reprehendendi sunt, qui cum re sint dfieles, tamen officium orationis asperitate corrumpunt. his peiores sunt qui sermone benigni, re lædunt: pessimi verò, qui quum verbis molesti sunt, tum factis noxij. Plut. in Apoph. Laër. *Antalchidæ.*

Telecrus, fratri suo querenti, quòd ciues erga se non perinde afficerentur, atque erga illum: sed inhumanius tractarent, quòd nondum ab illis esset creatus Ephorus: Tu (inquit) extra omnem comitatem positus, iniuriam ferre nescis, ego autem scio. Sensit, comitatem plurimū posse ad conciliādū ciuiū fauorē. Plut. in Lac. *Telecri.*

Artaxerxis. Artaxerxes tam comis fuisse erga suos dicitur, vt ex his qui secum venabantur, qui possent & vellent: ante regem iaculum emitterent. Plut. in Rag. Apoph.

Anonymi. Quidam causam detulit ad oratorem: is negauit, ac detulit ad alterum qui recepit. At is qui detulerat, dicere solebat, sibi gratiorem fuisse orationem eius qui negarat, quàm eius qui recepit: quod ille comiter recusasset, hic grauiter & inamœno vultu recepisset. Eras. lib. 8. Apoph.

Cottæ. C. Cotta dicebat se operam suam, in eo quod non contra officium peteretur, solere polliceri omnibus: sed impartire illis tantum, apud quos optimè poni arbitraretur. Meminit Cicero ad Quintum fratrem, de petitione consulatus.

Traiani imp. Traianus Romanorum Imperator, amicis incusantibus, quòd parum memor imperatoriæ maiestatis, nimium esset omnibus expositus, respondit: Talem præstabo me Imperatorem Priuatis, qualem optarem ipse priuatus. Eras. Ror. lib. 8. Apoph. Btus. lib. 3. cap. 4.

De commendatione.

Agesilai. QVidam petiit ab Agesilao, vt se scriptis ad hospites & amicos suos Asiaticos literis commendaret, quò apud illos ius suum consequeretur, respondit: Nihil esse opus literis commendatitiis. Nam mei, inquit, hospites sua sponte quæ iusta sunt, faciūt, etiam si illis non scripsero Apud bonos in bona causa superuacua est commendatio, quum ipsa res impetret quod precibus exoraretur. Plut. in Laco. Apoph.

Augusti Cæsari. Augustus filios suos nunquam populo commēdauit, nisi cum, hac exceptione: Si merebuntur. Honorem nō authoritati, sed meritis tribui volēs. Eras lib. 4. Apoph. Sueton.

Antonini Pii. Antoninus Pius rogatus cui filium commendaret, Vobis, inquit, si promeretur, & diis immortalibus. Fauórem noluit suæ authoritati tribui, sed filij meritis. Iulius Capitolinus.

De comœdiæ libertate.

Crate

Cratetis.

CRates Thebanus cùm filiũ Pasiclem in meretricis domum perduxisset, dixit: Hoc tibi est patrium cõiugium. Nam mœchi Tragici præmia referunt exilia ac cædes: Comici autem scortatores ex luxu & temulẽtia lucrifaciunt insaniam. Sensit homo ethnicus, quasi tragicam esse rem adulterium: propterea quòd plerũque crudelis sit eius exitus. Scortari autem esse comicũ: scortatio enim non mortis damnatur supplicio: nihilominus tamen, qui depereunt in meretricem, in comœdiis inducuntur insanis similes. Factum hoc extat apud Laër. lib. 6. cap. 5.

Socratis.

Socrates quum in Aristophanis comœdia, cui titulus Nebulæ, multis & acerbis conuiciis proscinderetur, & adstãtiũ quidã diceret, Non hæc iniquo fers animo Socrates? Non per Iouem, inquit, ægrè fero, si in theatro, perinde vt in magno conuiuio, salibus mordeor. Mos hic etiamnum durat apud quosdam Germanos, vt in celebribus cõuiuiis adhibeatur dicax aliquis qui in conuiuas iaciat scommata: quibus commoueri, vehementer inciuile habetur. Eras. lib. 3. Apoph.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius à Bione dictis lacessitus: Non sum inquit, tibi responsurus, neque enim tragœdia quũ à comœdia taxatur, dignatur eam respõso. Nota est veteris comœdiæ licentiæ, in qua multa scõmata iaciuntur & in ipsos poëtas & fabularũ personas: at tragedia nõ dignatur vicissim humiles personas attingere. Laër. lib. 4. cap. 2.

Lacones comœdias & tragœdias non audiebant, vt nec serio nec ioco quicquam audirent repugnans legibus. Leges enim prohibent stupra, incestum & adulteria: prohibent dolos, iniuriam, furta, cæteráque flagitia: at in fabulis talia poëtæ diis effingunt: Nec placuit illis quorundam excusatio, fabulas ad voluptatem fingi, non ad fidem veri. Voluptas ea corrumpit imbecillium animos. Hanc ob causam Archilochum poëtam cùm venisset in Lacedæmonem, eadem hora expulerũt quòd intellexerant ab illo scriptum, satiùs esse abiicere arma quàm mori. Carmen sic habet.

Scuto aliquis gaudet Saiorum, quod bene pulchrum

Deserui nolens inter opaca rubi.
Ille quidem clypeus valeat quoniam mihi posthac
Illo haud deterior forsitan obueniet.
Plutarch. in Laco.

De compatientia.

Antonini veri. M. Antonius Verus, Romanorum imperator, dicere solebat, in humanum planè esse, humanis casibus & calamitatibus non ingemiscere. Innuens, eos ab hominum natura alenissimos esse, qui aliorũ miseriis non afficiuntur, ac instar lapidum in aduersis amici rebus stant immoti. Capitolinus.

Anonymi Quidam deciderat in puteum profundum, eum quũ vidisset quispiam commiserans hominem, dixit: Miser, quomodo in puteum decidisti? Tum ille, Quid refert quomodo inciderim? hoc potius age, vt hinc possim educi. Refertur à diuo Aurelio August.

De concordia.

Anthistenis. FRatrum inter se concordiam dixit Antisthenes quouis muro firmius munimentum. Id dictum & ad ciuium concordiã accomodari potest. Laër. lib. 6. cap. 1.

Melãthi. Quum Gorgias sophista recitaret in Olympiacis ludis apud Græcos orationem de concordia, Melanthus quidam, Hic inquit, de concordia totius Græciæ disserit qui sibi, vxori, & ancillæ, tribus duntaxat, vt concorditer viuant nundum persuasit. Eras. 6. Apoph.

Pythonis Byzãtii. Pytho rhetor Byzantius, quum esset supra modum obeso corpore, prodissetque in concionem suasurus concordiam Byzantiis seditione ciuili tumultuantibus statim populi risus obortus est ex ipso corporis habitu. At ille risum vertit in rem seriam: Ridetis, inquit: ciues? Quum tale corpus habeam, vxorem habeo multo me obesiorem, & tamen concordes quoduis grabbatulum capit ambos, discordes ne tota quidem domus. Hoc procemio vsus, ingressus est orationem. Eras. lib. 6. Apoph.

Leonis Byzãtii. Leo Byzantius sophista venit Athenas populo dissi-

diis tumultuanti cōcordiā suasurus: vbi prodisset in suggestum, corpore admodum pusillo, omnium risus obortus est. Ille fortuitam occasionem vertens in procemium: Quid, inquit, ô viri Athenienses, si conspiceretis vxorem meam? quæ tam pusilla est vt vix pertingat ad genua mea. Ad hanc vocem quum maior etiam populi risus sublatus esset, subiecit: At nos tam pusillos, siquando dissidemus, vix ciuitas Byzantiū capere potest. Ita fermé Plutarchus in præceptis politicis. Sed eandē fabulam multo aliter narrat Philostratus in Sophistis: Nempe quum prodisset ad populum dicturus de concordia, ipsa statim specie risum mouit populo, quòd obesus esset, ac ventre prægrandi. At ille nihil turbatus risu multitudinis, Quid, inquit, ridetis viri Athenienses? Vxor mihi est me multo obesior: & tamen concordes vnus capit lectulus, discordes ne tota quidē domus. Quod refert Philostratus, & probabilius est & festiuius.

Isæi sophistæ.

Lacedæmonij cùm periclitarētur, ac de ciuitate mœnibus cingenda consultarent, Homericum carmen recitauit Isæus Sophista:

Scutum hæsit scuto, galeæ galea, atque viro vir.

Et adiecit, Sic mihi stare Lacedæmonij, & muris cincti sumus. Recitatur à Philostrato in Sophistis,

Archidami.

Archinamus à duobus inter se dissidentibus delectus arbiter, ambos duxit in lucum Mineruæ, cognomento Chalciœcæ sacrum ibi: exegit ab illis iusiurandum, vt starent arbitri iudicio, id vbi iurassent: Pronuncio, inquit, ne prius hunc locum exeatis, quàm quod inter vos est dissidij deponatur, & inuicem reconciliemini. Reperit vir ingeniosus, quo pacto fieret, vt nec ambos offenderet recusato arbitrio: nec alterum è duobus alienaret, si pro altero contra alterum tulisset sententiam. Apud Lacedæmonios autem ne fas erat fallere quicquid in Mineruæ templo promissum esset. Plutarc. in Laco.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cùm à quodā percōtaretur, quam ob causam Sparta non mœnibus cīgeretur? ostendit ciues armatos & vnanimes: Hi in-

quiens, ſunt Spartæ ciuitatis mœnia, ſignificans, Reſpubli. nullo munimento tutiores eſſe, quàm virtute ciuiũ conſentientium. Plut. id Apoph. Lacon. Eraſ. lib. 1. Apoph.

Eiuſdem. Similiter cùm alius quidam interrogaſſet hoc ipſum: Ciuitatem non ſaxis ligníſue, ſed pro vallis ac mœnibus incolentium virtute muniri oportere, ait: quos ſi iungit concordia, nullus poteſt eſſe murus inexpugnabilior. Plut. in Laco. Apoph.

Callicratidæ. Callicratidas claſſis pręfectus, cùm ad Cyrum regem mitteretur, vt pecunias belli exigeret, & ter à rege bibulo non admitteretur, diſceſſit, iurauítque, apud comites, vt primùm Spartam rediiſſet, nihil non facturum vt Græcos inter ſe conciliaret, quò barbaris fierent magis formidabiles, deſinerêntque illius regis viribus inter ſe pugnantes egere. Singularis profectò fuit prudentiæ vir, quòd perſpexit, Græcos non alia magis ratione poſſe reddi barbaris formidabiles, quàm ſi depoſitis inteſtinis ſimultatibus, mutuam inter ſe cõcordiam ſancirent. Plutarchus in Laconicis Apoph.

Ageſipolis. Ageſipolis Pauſaniæ filius, cùm Athenienſes querimoniarum, quas cum ipſo mutuas habebant, arbitram delegiſſent Megarenſium ciuitatẽ, quæ controuerſiã inter eos componeret: Turpe, inquit, ſi Megarenſes melius norunt quid iuſtũ ſit, quàm hi qui ſe Græcorum duces ac rectores præſtitiſſent. Megarenſes apud Græcos malè audiebant de quibus iactatum eſt, quòd neque primi eſſẽt, neq; ſecũdi neq; tertij neq; quarti, neq; vllo in numero: quũ Athenienſes pleræque Græciæ imperarẽt. Ab ipſis igitur quibus cum litem habebat, rex volebat finiri diſſidium: ſimul declarans, & quàm ſuæ fideret cauſæ, & quàm aduerſariis non diffideret: malẽs clariſſimæ ciuitatis iudicicio vinci, quàm Megarenſiũ arbitrio vincere. Plut. in Lacon. Apoph.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legiſlator, cùm agros inter ciues diuiſiſſet, & poſt longum tempus ex peregrinatione veniens, in agris Lacedæmoniorum fortè manipulorum aceruos in meſſe conſpexiſſet ordine poſitos, ridens ad eos qui aderant, dixiſſe fertur: Vt to-

ta Lacedæmon videtur multorum esse fratrum qui nuper inter se diuiserunt hæreditatem. Bonò principi nil iucundius erat, quàm suorum ciuium concordia. Plu. in Lacon. Apoph.

Eiusdē.

Idem Lacedæmoniorum rex, ad ciues suos qui scripserant, quo pacto hostium impetum repellere possent: Si pauperes, ait, manseritis, & contentiones mutuas deposueritis. Cõplexus est autem vnico quasi verbo, vir sapientissimus, quid ciuitatibus exitium potissimum pariat: immodicæ videlicet diuitiæ, ac omnis concordiæ neglectus. Brusonius libro. 2. capite quarto.

Demetrii

Demetrius, quum aliquando à venatione rediret, ad patrem legationem iam audientem, succinctus vt erat telis, accessit, eúmque osculatus consedit, Hæc, inquiens, concordia regni nostri tutissimum erit præsidium. Discedentibus itaque legatis, Renunciate, inquit, Antigonus, ô viri talem amorem, animíque pietatem, qualem vidistis. Brus. lib. 2. cap. 4.

Sciluri.

Scilurus octaginta liberos masculos habens, quum esset moriturus, fasciculum iaculorum singulis porrexit, iussitque rumpere, Id quum singuli recusassent, eo quòd videretur impossibile, ipse singula iacula exemit, atque ita facilè confregit omnia, filios admonens his verbis: Si concordes eritis, validi inuictíque manebitis: contrà si dissidiis & seditione distrahemini, imbecilles eritis, & expugnatu faciles. Non potuit Scytha magis Scythicè rem ob oculos ponere. Plut in Regũ & Imperia Apop. Stob. ser. 82.

Themistoclis.

Quum Xerxes expugantis Thermopylis crudeliter tractasset Astum, & hac fama perterriti classiarij cogitarent de repetenda domo, idque plerique suaderent: solus Themistocles obstitit, dicẽs eos vniuersos hostibus fore pares, dispersos verò perituros. Ita Probus Æmilius.

Anonymi

Chij aliquando cùm grauissimo seditionis morbo laborantes, tumultum inter se excitarent: quidam inter illos homo natura ciuilis & pacis amans, ad eos qui omnes amicorum suorum aduersarios ex vrbe volebant eiicere: Nequaquam, inquit, sed cùm victoriam

obtinuerimus, relinquamus aliquos, ne procedente tempore non habentes aduersarios, nobis ipsis bellum inferamus. Atque hoc dicto persuasit, vnitatem & concordiam in repu. retinendam esse. Aelianus lib 14. de Varia historia.

Tiresij. Scipio Africanus quum Numantinos sæpe victores iam fregisset, obsessósque tandem expugnasset: Tyresium, principem Celticum rogauit, qua de causa Numantia aut prius inuicta, aut post euersa fuisset: respódit Tyresius Concordia victoriam, discordia exitium præbuit. Brus. lib. 2. cap. 4.

Mycipsæ. Mycipsa apud Salustiū, iam iam moriturus, filios suos paterno monet affectu, vt concordes sint, aureis semper literis scribendam sententiam addens: Concordia enim paruæ res crescunt, discordia autem maximæ dilabuntur. Salust.

Seueri. Imp. Seuerus Romanorum Imperator, in grauissimum morbum incidens, posteaquam vitæ suæ finem instare animaduertit, ad se vocauit Marcum Antonium & Getam filios, á quibus quid vellet percontatus: Facite, inquit, conueniat inter vos, locupletate milites, cæteros omnes contemnite. Sciebat enim, filios regni cupidissimos post mortem de successione disceptaturos: & nisi militum animos pecunia flecterent, penitus interituros esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Seueri.

Iouiani Imp. Iouianus Romanorum Imperator, cùm solicitaretur vt responsum daret Macedonianis supplicātibus: Odi, respondit, omne contentionis genus: concordiam autem vnicè amplector & amo. Nicephorus Callistus lib. 10. cap. 49. Eccles. hist.

De confessione.

Lysander. LYsander in Samothracia oraculum petens, iussus est á sacerdote dicere, quid deterrimum in vita egisset. Ipse quoque sacerdotem rogauit, vtrum iussu suo, an deorum, facere oporteret? At illo dicente, deorum. Tu igitur, inquit, mihi concede, vt illis, si percontentur, dicam. Brusonius lib. 2. cap. 13. ex Plutarc. in Lacon.

Antalcidas interrogatus à sacrorum ministro, quibus rebus per omnem ætatem operam dedisset? Non opus est, inquit, vt tibi hoc dicam: si quid malè egi, Diis nequaquam incognitum est. Plut. in Lacon.

Antalcidæ.

Sacerdos quidam Laconem initiaturus, rogabat in quibus ab ineunte ætate potissimum peccasset? At ille. Hoc inquit, Deos nequaquam latet. Verùm cùm magis vrgeret responsum, Lacon rogauit etiam, Num hoc sacerdoti vel diis ipsis dicendum esset? Quum respondisset, Diis. Tu igitur secede parum, inquit, ne audias, Diis dicturus eram. Plut. in Lacon.

Laconis.

De coniugio & matrimonio.

Cratetis.

Hipparchia Matroclis soror adamauit Cratetem, apud parentes minitans se sibi conscituram necem, ni philosopho nuberet. Ab hoc affectu quum nec parentum verbis, nec Cratetis adamati suasu reuocari posset: Crates surgens, detracto pallio nudauit regium gibbo deformatum: Ne quis circunueniatur, inquit, hic est sponsus: & proiecto baculo & pera, Hæc, inquit, dos est. Super his delibera, neque enim mihi coniux esse poterit, nisi cui placeat idem institutum. Quum accepisset conditionem puella, mox substrato pallio cum illa congressus est, parentibus adstantibus. Itaque consummatum est Cynicum matrimonium. Laër. lib. 6. cap. 7.

Antisthenis.

Quidam censebat sapienti non ducendam vxorem, sed Antisthenes contra censebat ducendam esse: at non voluptatis, sed liberorum gratia. Debetur hoc naturæ, & patriæ. Sed cum optima indole præditis congredietur, vt ex bonis nascantur boni: Quin & amabit maritus vxorem, non vulgari more sed iudicio, is enim verè & constanter amat, qui iudicio amat: At sapiens optimè diiudicabit, quæ sint amore dignæ aduersus eos qui vxores se iactant habere pro matulis. Recitat. Eras. Rot. lib. 7. Apoph. ex Laër. lib. 6. cap. 1.

Charilai.

Charilaus percontanti quamobrem Lacedæmonij virgines nudas producerent in publicum, vxores verò tectas: Quoniam inquit, virginibus mariti sunt inueniendi, vxores verò seruandæ iis qui eas nacti sunt.

Huc spectabat ea consuetudo, vt nec puellis deessent mariti, nec contaminarentur matrimonia preter aliarũ gentium consuetudinem, vbi virgines videri nefas est, vxores oculis hominum exponuntur. Plut.

Anonymi. Ciues qui à nuptiis abhorrerent, cœlibésque viuere mallent à spectaculis quibus nudi pueri incedebant, arcebat Lycurgus, aliásque addebat ignominias: hac arte prouidens diligenter, vt ciues creandis liberis operam darent. Quum enim mos esset apud Lacedæmonios, vt iuniores senioribus multum honorem cultúmque præstarent, hoc honoris ademit iis, qui coniugibus ductis nollent augere ciuium numerum. Vnde nec illud in Dercilidam dictum reprehendit quisquam, quum tamen belli dux esset probatissimus. Cùm enim aduenienti iuuenis quidam non assurgeret atque ille diceret, Nõ mihi assurgẽs cessisti? Nec tu, inquit, mihi cessurum genuisti. Tam procax iuuenis dictum in seniorem, eúmque bellica laude celebrem, nunquam tulisset populus Spartanus, nisi pro pessimis ciuibus habuisset eos qui sponte steriles esse statuissent, nec agnoscerent quid patriæ deberent. Nam rem propius intuentibus, non ita magnum discrimen est inter eũ qui ciuẽ occidit, & qui ciuẽ reipublicæ dare quũ possit recusat. Plut. in Lacon.

Lycurgi. Lycurgus quũ certũ tẽpus præscripsisset quo puellæ nubere, iuuenes ducere deberent: interrogatus cur id statuendum putarit: vt, inquit, soboles ex adultis perfectæ quæ ætatis parẽtibus nata valida sit & vegeta. Ex coitu præpropero non solùm læduntur corpora gignentium, verùm etiam proles nascitur imbecilla. Tum qui ante tempus dant operam libris, carent apud illos authoritate, quàm ætas conciliat: rursus qui vergente iam ætate, nec fruuntur liberis suis, nec eos possunt ad perfectam institutionem perducere, morte senióque præuenti. Plut. in Lacon.

Leonidæ. Leonidas Anaxandridæ filius, & Cleomenis frater, cùm ad bellum contra Persas proficisceretur, Gorgoni vxori suæ interroganti quidnã mandare vellet? Nihil aliud quàm vt nubas, inquit, & bonos liberos parias. Quo dicterio primùm ostendit, in eo prælio se periturum: deinde suadet vxori ne vidua maneat, sed nubat,

ac filios pariat. Plutarchus in Lacon. Apophthegmat.

Atianira Amazonum regina, demirantibus quòd nupsisset claudo, satis Cynicè respõdit, ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ, id est, claudus optimè virum agit. Sensit, maritum adhibendum non ad oculorum oblectamenta, sed ad vsum coniugij. Feruntur autem claudi salaciores esse cæteris. & ob id ad gignẽdam prolem magis accommodi. Eras. lib. 9. Apoph.

Antianiræ.

Huc refer titulos de Vxore ducenda, & nõ ducẽda, &c.

De coniugali amore.

THesca Dionysij soror nupta Polyxeno, posteaquã maritus metu tyranni profugerat, & rex sororem accusaret, quòd conscia fugam mariti non indicasset: Adeóne, inquit, Dionysi, me vilem abiectique animi fœminam iudicas, vt si sensissem illum moliri fugam, non me illi nauigationis & omnium fortunarum comitem additura fuerim? Eras. 5. Apoph.

Thescæ.

Paulo Aemilio vxor erat Papyria, Masonis viri consularis filia, quam cum longo tempore domi habuisset, exque ea pulcherrimam sobolem sustulisset, inclytum illum ac maxiumm Scipionem Aemilianum, repudiauit: & amicis diuortiũ vehemẽter dissuadẽtibus, porrexit calceum dicens: Hic calceus nonne nouus est, nõne pulcher est? at nemo vestrum nouit quàm pedẽ meũ torqueat. Repudiauit certas quasdam ob causas vxorem suam, quam tamẽ adeò amauit, vt diuortij causam dicere noluerit. Plut. in eius vita.

Pauli æmilij.

Hortensius à Catone petiit, vt Portiam filiam suam, Bibulo nuptam, sibi traderet in matrimonium, pollicẽs, se marito, redditurum, simulátque ex ea prolem suscepisset. Id cum multis rationibus illi persuasisset, Cato respondit: se, quod ad ipsum attineret, libenter gratificaturum amico, verùm hoc non audere à Bibulo petere. Tum Hortensius nudans animum suum, petiit Martiam ipsius Catonis vxorem. Iam enim sibi Cato ademerat mariti prætextum. Assensus est Cato, vt id fieret volente patre coniugis. Ipsóque Catone præsente facta sunt sponsalia. Eras. lib. 5. Apoph.

Catonis.

Bruti vxor Portia, Catonis filia, posteaquam sensit

Portiæ.

onspiratum de Cæsare interficiendo, ea nocte quæ ræcessit diem in quo Cæsar occisus est, egresso cubiulum Bruto, cultellum tonsorium velut vnguium reecandorum gratia poposcit, eóque quasi fortè de manibus elapso, seipsam grauiter vulnerauit. Mox Brutus lamore ancillarum in cubiculum reuocatus, obiurgae eam cœpit, quòd tonsoris præripuisset officium. Hic lla clàm marito: Non hoc, inquit, temerè feci: nam experiri volui, si quod constitutũ est parũ cesserit ex sentẽtia, quàm æquo animo me ferro sim peremptura. Plu.

Iulij Cæsaris.

Iulius Cæsar Pompeiam vxorem, quòd sinistra fama laboraret, quasi cum Clodio rem habuisset, repudiauit quidẽ. Cæterùm cùm Clodius hoc nomine reus peragetur, Cæsar citatus testis, nihil mali de vxore dixit. At cum accusator diceret: Cur igitur cũ illa fecisti diuortium? Quoniam oportet, inquit, Cæsaris vxorem etiam à calumnia puram esse. Præter argutiam responsi, laudari potest & ciuilitas, quòd repudiatæ coniugis famæ pepercit. Plur. in Ro. Apoph.

De coniugali pudicitia, consule titulum de Pudicitia,

De coniugij molestiis.

Pitaci.

Pitaci dictum est illud πολυθρύλλητον, Aequalẽ ducito: quum ipse domi haberet opulẽtiorem, ac proinde morosam & imperiosam: id latius explicat in Chiliadibus Eras.

Antisthenis.

Antisthenes adolescenti consulenti cuiusmodi vxorem ducere expediret: Si formosam duxeris, inquit, habebis communẽ: sin deformem, habebis pœnam. Suasit, ducendam esse vxorem, quæ nec fastidium viro moueret ob deformitatem, nec ob insignem formam peteretur ab adulteris. Tribuit autem Gellius hoc dictum Bianti, sed Laërt. lib. 6. cap. 1. Antistheni.

Demonactis.

Demonax Epicteto Cynico suadẽti, vxore ducta, daret operam liberis: neque enim id indignum esse philosopho: Da mihi, inquit, igitur vnam è filiabus tuis. Notans illum ineptè suadere alteri, quod ipse non faceret. Eras. lib. 8. Apoph.

Catonis.

Narratur illud Catonis dictum, Si sine vxoribus mũdus esse possit, vita nostra non esset absque diis. Sensit,

fœlicissimam hominum vitam fore, si datũ esset à coniugio liberos viuere. Sed vt idem ait apud A. Gellium, cum illis incommodè viuitur, sed sine illis omnino nõ viuitur, vt merito dici possit vxor necessarium malum. Eras.lib.8.Apoph.

Alphonsus Aragonum rex dicere solebat, ita demum matrimonium tranquillè, citráque querimonias exigi posse, si maritus surdus fiat, vxor cæca: innuens, opinor, fœmineũ genus obnoxium esse zelotypiæ, atque hinc oriri rixas & querimonias, rursus maritis permolestam esse vxorum garrulitatem: qua molestia cariturus sit, si fiat surdus: nec illa vexabitur adulterij suspitione, si careat oculis. Eras.lib.8.Apoph. *Alphonsi.*

Vide titulum de vxore non ducenda.

De coniugio iterato.

SYrus eum improbè Neptunum accusare dicebat, qui semel ex naufragio liberatus, iterum mari se credit. Transfertur autem ad eum, qui secũdam ducit vxorem. Brusonius lib.4.cap.15. *Syri.*

Matri suæ præter ætatem nubere cupienti, Ciuilia, inquit, O mater, iura violari possunt, naturæ ius nequaquam. Significans contra naturam esse, si vetula, quæ iam parere non potest, nubat. At hodie nubunt septuagenariæ. Plut.in Regum Apoph.& Bruson.lib.4. cap.1. *Ciuiliæ.*

Annia cùm ab amicis adhortaretur, vt post defunctũ priorem maritum, alteri nuberet, cùm ætas sit & integra, & forma præstantissima adhuc: quorum alterum præberet spem prolis, alterum promitteret amorem mutuum: nullo, inquit, pacto hoc factura sum. si enim bono viro nupsero, nolo posthac timere ne amittam: sin verò malo, quæ me caperet dementia, vt post optimum tantum admitterem? Recitat. Eras.lib.8. Apoph. *Anniæ.*

Valeria Messalarum soror, cùm à quodam rogaretur quã ob rem defuncto Seruio marito, nulli posthac nubere vellet? Ideo, inquit, hoc facio, quia Seruius meus, licet aliis defunctus sit, apud me viuit viuétque semper. Eras.lib.8.Apoph. *Valeriæ.*

Martiæ. Maria Catonis filia minor, interrogata quam ob caucausam post mariti mortem, alio se copulare viro renueret? Respōdit, Quia non virum facile inuenero, qui me magis velit, quā mea. Noluit probare castissima matrona, hoc coniungium, quod mutuo careret amore. Quæ dotis enim causa nubit viro, concubinum verius quàm maritum habebit. Erasmus 8. Apoph.

Portiæ. Portia minor, quum laudaretur apud eam mulier quędam vt bene morata, quæ tamen iterarat matrimonium Fœlix, inquit, ac pudica matrona non nubit nisi semel, Non passa est illam inter bene moratas numerari, quæ citra necessitatem ascisceret alterum virum. Nam multas huc cogit egestas. Porrò coitus gratia nubere, est nō verè pudicarum. Eoque dixit, Fœlix, excusans necessitatem. Erasm. lib. 8. Apoph.

Eiusdem. Eadem cùm diutius lugeret maritum, rogata quem esset habitura diem luctus vltimum? respondit, Quem & vitæ. Sic illa Ethnica, magno sanè cum dedecore plurimarum Christianarum, quæ viro nondum elato iam nupserunt. Idem.

Barbaræ Imperatricis. Barbara, quæ Sigismūdi Cæsaris vxor, & eo fatis functo vidua super stitit, cùm sibi diceret aliquis, imitandum turturis exemplum, quæ mortuo marito perpetuā castitatem seruaret: Si me, inquit, ratione carentes imitari volucres iubes, cur non columbas potius, passeresque proponis? Aen. Syl. de dictis Sigismundi & Friderici Imp. Vidi tit. de Secundis nuptiis.

Conscientia bona.

Chilonis CHilon iam grandæuus dicebat, se sibi nullius facti conscium esse, cuius pœniteret, vno excepto: quòd cum esset ascitus arbiter, vt inter duos amicos finiret controuersiam, nec quicquam vellet aduersus leges facere, persuasit alteri amico, vt ad alios deferret arbitriū, Hoc pacto & legem seruauit, & amicum. Hic scrupulus nonnihil mouebat senis animum, quòd perfectæ virtutis fuisset, nullo metu à regula legum deflectere, nec illius amicitiam magnifacere, qui ob sententiam secundum leges, non secundum ipsum datam, desineret amicus esse. Quid illa sanctius anima, qui per omnem vi-

tam, quæ illi longa contigit, hoc tantùm criminis admisit? Laërtius.

Biantis. Bias interrogatus, quænam res in vita metu careret? Bona conscientia, respondit. Stobæus sermone 22. Antonius in Melissa, par. primo sermone 66. & Maximus sermone 24.

Periãdri. Periander percontatus, quid in minimo esset maximũ? Respondit, Bona mens in corpore humano. Stobæus serm. 1. de Prudentia.

Eiusdem. Idem interrogatus, quid esset libertas? Recta conscientia, dixit. Stob. ser. 22.

Socratis. Socrates rogatus, quínam tranquillè viuerent? Illi, inquit, qui nullius absurditatis sibi conscij sunt. Stobæus sermone 22. Antonius in Melissa, parte secunda ser. 77.

Pericls Pericles moriturus hoc nomine sibi gratulabatur, quòd ipsius causa nullus Atheniensium pullam vestem induisset: significans, se nulli causam mortis fuisse, nec vlli diem ab ipso capitis dictum. Pullati sunt, qui mortuum lugent, & olim capitis reum amici pullati pullatum comitabantur, Plut. in Græc, Apoph.

Isocrati. Isocrates dicebat, omnino non sperandum esse, si quid turpe feceris, te latiturum. Quamuis enim lateas alios tute tamen tibi malè conscius eris. Stob. ser. 22.

Eiusdem Idem dicebat, nihil celandum esse prorsus illorum, quæ quis Possidet, aut facit, aut facturus est. Siquidem circa res latentes necessariò multum timoris & metus contingit. Stob. ser. 22.

Agidis. Agis, vltimus huius nominis Lacedæmoniorum rex cùm ab Ephoro interrogaretur, num etiam pœniteret eorum quæ gessisset? impauidè respondit: Nequaquam pœnitet, cum sciam, me prudentiam cum honestate sẽper coniunxisse: nullam enim aliam ob causam nunc ad supplicium mortis ducor. Quo dicterio ostendere voluit suam innocentiam, & benefacti conscientiam, etiam in ipsa morte. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdem. Idem cùm captus & condemnatus ab Ephoris, duceretur ad mortis supplicium, vidit quendam misericordia motum eius fortunam flere: cui ait. Noli flere propter me, quia præter ius & equum ad dirum hoc supplicium ducor, meliorque sum iis qui ad mortem me

damnarunt. Quo dicto ostendit, eos bene mori, & honestè, qui contra fas, & omne ius suppliciis afficiuntur. Plut. in Lacon. Apoph.

Iulij Drusi. Iulij Drusi ædes Publicolæ pluribus ex partibus patebant vicinorum prospectui. Hoc incommodum faber se quinque talentis correcturum pollicebatur, effecturumque ne pars aliqua esset obnoxia prospectui. Tum Drusus: Decem, inquit, dabo, si talem reddas domum meam, vt vndiquaque pateat omnium oculis, quò non vicini tantùm, sed omnes ciues perspicere possint, quomodo domi meæ viuatur. Erasm. lib. 6. Apoph.

Pertinacis impe. Pertinax Romanorum imperator ab amicis admonitus, vt prætorianorum militum insidias effugeret, qui iam conabantur imperatorem tollere: Respondit, se nequaquam malè sibi conscium esse: ideoque non opus esse, vt contra imperatoriam maiestatem, atque anteactam vitam latebris aut fuga consulat vitæ suæ. Herodianus lib. 2.

Virginij. Cluuius historiographus sic affatus est Virginium, cuius res gestas attigerat: Scis Virgini, quæ fides historiæ debeatur. Proinde si quid in historiis meis aliter legis ac velles, rogo ignoscas. Ad hæc Virginius: At ô Cluui, túne ignoras ideo me fecisse quod feci, vt esset liberum vobis scribere quæ libuisset? Vox excelsi animi testis, & rectè factorum conscientia contenti. Erasmus libro 8. Apoph.

De conscientia mala

Chilonis CHilon Lacedæmonius sepænumero in ore habebat, damnum turpi lucro semper præferendum esse Illud enim semel dolere, hoc semper. Res amissa exiguo tempore dolet: sceleris autem conscientia semper cruciat animum. Laërt. lib. 1. cap. 4.

Bionis. Bion Borysthenites frequenter dicere solebat, Impietatem malam esse contubernalem fiduciæ, & adiecit versiculum Euripidis.

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Sensit vir sapientissimus, ibi libertatem non habere locum, vbi mala & inequieta sit conscientia: nec eum homine frui animi tranquilitate, qui scit sibi iratum &

insensum esse numen diuinum. Laërt. libro. 4. cap. 7.

Diogenis

Diogenes Cynicus neminem à timiditate liberum & reuera animosum esse dicebat, quàm illum, qui nullius mali sibi conscius esset. Stob. ser. 22.

Pythagoræ.

Pythagoras neminem tam audacem esse dicebat, quē mala conscientia non faciat timidissimum. Non quiescit enim animus malè conscius, sed ab omni etiam vento abhorret. Stob. ser. 22.

Eiusdem

Idem dicere solebat, virum iniquum plus mali pati, afflictum conscientia, quàm eum qui corpore castigatur & cæditur, multò quippe gratiores sunt animi malè sani, quàm corporis morbi. Stob. ser. 22.

Anonimi

Pythagoricus quidam philosophus coëmens sibi à sutore calceos, non promptam habens pecuniam, orat vt in castrinum expectet diem: quò cùm venisset satisfacturus audit sutorem iamiam defunctum esse. Non faciens igitur mentionem pecuniæ, nūmos non inuita manu domum, gratulabundus de facto iam lucro retulit: Verùm cùm sceleris conscientia subinde torqueretur, arrepta pecunia ad sutoris tabernam regreditur & pecuniam in sutoris domum proiiciens, ait: Tibi viuit, aliis qui defunctus est. ac sic animum à conscientia facti liberauit. Recitat Eras. lib. 6. Apoph.

De consilio bono.

Laconū.

Lacones si quādo stratagemate, hoc est, callido consilio superassent hostem, Marti bouem immolabāt sin aperto prælio, gallum hoc pacto consuefacientes belli duces, vt non solùm fortes essent ad prælium, verùm etiā callidis consiliis aduersus hostem instructi. Præclarius enim existimabant, hostem ingenio citra sanguinem deiicere, quàm pugna plerumque vtrinq; cruenta. Plut. in Laco.

Antigoni

Antigonus Zenone defuncto, quem vnum ex philosophis maximè suspiciebat, dicere solebat gestorum suorum theatrum esse sublatum, quòd ad illius viri iudicium potissimùm componeret suas actiones, quem vnum pro multis hominum millibus habebat. Plut. in Reg. Apoph.

Scipionis Qui Scipionis gloriæ inuidebant, dicere solebant, illum esse egregiorum facinorum histrionem, Lælium verò collegam illius gestorem. Alludentes huc, quòd alius est actor fabulæ, alius author. Sentiebant, Scipionem præclaras res gerere, sed Lælij consiliis. Erasmus libro 6. Apoph,

Passieni. Passienus Crispus, Neronis Romanorum Imperatoris vitricus, dicere solebat, se quorundam hominum iudicium malle, quàm beneficium: & aliorum beneficiũ libentius admittere, quàm iudicium. Voluit autem demonstrare, se bonorum virorum iudicio stare malle, quàm malorum beneficio. Seneca, & Cuspinianus in Consulibus.

Antonini Pii. Antoninus Pius nihil solitus est agere nec in bellicis negotiis, nec in ciuilibus, de quo non prius conferret cũ grauibus viris: dicens, Æquius est, vt ego tot taliumq́ue amicorum consilium sequar, quàm vt tot taléssque amici meam vnius sequantur voluntatem. Multum abhorrens à quorundam ingenio, qui consulto pileo suo, dicunt: Vos sedulo consulitis, sed aliud mihi suadet pileum meum. Iulius Capitol.

Euripidis Euripidis dictum memorabile celebratur: Vnicum consilium rectum magnam militum manum vincere. Quo prudenter admonuit, non perinde referre, quàm numerosum educas exercitum, sed quantum belli rectores polleant consilio. In bello siquidem plus haberet momenti prudens consilium, & solertia quàm vires consilij expertes. Erasm. lib. 8. Apoph.

De consilio secreto.

Antigoni Regis. ANtigonus Macedoniæ Rex filio Philippo multis præsentibus percontanti, ac dicenti: Quando castra mouebimus? Quid, inquit, num metuis, ne solus tubam non audias? Notans adolescentis imperitiam, qui hoc patrem multis præsentibus interrogaret, quum in bello celanda sint principum consilia: sed quoties castra mouenda sunt, omnibus tuba dat signum. Plutar. in Apophthegmat. regum & Imperator Cæl. Rhod. libro 13. cap. 5.

Metelli Macedo. Simile ferè dicterium legimus Metelli Macedonici, qui

qui cùm omnia proprio & subito consilio ageret, amico cuidam roganti, quidnam acturus esset? Tunicam, inquit, meam exuerem, si eam consilium meum scire existimarem. Plin. cap. 61. de Viris illust.

Vide titulos, de Silentio, Secretis non effutiendis, & Taciturnitate.

De consilio præcipitato.

Chilonis.

FErtur hoc Chilonis nomine, In via non properandum. Ex incessu colligitur animus: præceps arguit præcipitem nimium, lentus ignauum. Decet autem in publico compositis esse moribus. Fortasse deterruit à præcipiti consilio. Laërt.

Phocionis

Athenienses cùm aduersus Alexandrum fœliciter pugnassent, ac diis iam gratias agerent, rogatus Phocion, an hæc ita gesta nollet? Hæc quidem, inquit, gesta vellem, sed illa decreta. Sentiens, etiam inconsulta consilia nonnunquam fœliciter cedere, id quoties accidit, gratulandum quidem esse reipublic. non tamen ideo non semper vtendum optimis consiliis. Fortassis & illud sensit Phocion, non esse protinus fidendum primis successibus, sed totius negocij euentum declaraturum, quale fuisset ipsius consilium. Plut. in Græc. Apoph.

Eiusdẽ.

Rumor incerto authore obortus erat de morte Alexãdri, moxque rhetores prosilierunt, hortantes, ne contarentur, sed illico bellum susciperẽt. Phocion expectare iussit, donec certius aliquid cognoscerent. Nam si, inquit, hodie mortuus est, & cras & perẽdie mortuus erit. Grauiter oratorum præcipitem temeritatem coërcuit. Ibidem.

Artabani.

Attabanus Xerxi expeditionem in Græciam paranti ait? Iterum atque iterum, dum tibi videbitur, re apud teipsum probè cõsiderata, edicito quod optimum arbitraberis. Bene enim & præmeditatè consultare, comperio maximum esse lucrum. Nam etsi quid è contrario euenturum est, nihilo tamen minus bene consultum est superauitque fortuna consilium. Brus. lib. 2. cap. 15.

Democriti Aetoli.

Democritus Ætolorum prætor apud Liuium, nullam rem esse tam inimicam consiliis dicebat, quàm celeritatem. Præcipitata enim cõnsilia si in transuersum agan-

tur, nulla reuocari pœnitentia possunt in melius. Brus. libro 2. cap 15.

Iulii cæs. Iulius Cæsar ea facinora plurimum probare solitus erat, quæ sine longo consilio & consultatione prolixa gererentur. Plut. in Romanorum Apoph.

Augusti Cæs. Octauius Cæsar Augustus dicebat, se Romanis eum imperij successorem relicturum, qui nunquam eadem de re bis consultasset: de Tiberio loquens, quem consiliis plurimùm valuisse præsentibus ferunt. Dictum Cæsaris leges apud Plut. in Rom. Apoph.

De consilio senili.

Agesilai. CVm vita defunctus esset Lysander, Agesilaus numerosam sodalitatem aggregatam comperit, quam ille ex Asia domum reuersus, statim aduersus Agesilaum instituerat. Id indignè ferens Agesilaus, destinabat omnibus palàm facere, cuiusmodi ciuis fuisset Lysander dum viueret, ac perlecta quadam oratione quam Lysander in libro descriptam reliquerat, compositam quidem à Creonte Halicarnasseo, sed in hoc vt hanc Lysander edisceret, atque apud popularem multitudinem recitatet (tractabat autem oratio de nouandis rebus, deque mutando reipublicæ statu) hanc quoniam arguebat Lysandrum fuisse ciuem perniciosum, ac seditionis auidum, Agesilaus voluit euulgare. Cæterum vbi senex quidam Ephorus orationem perlegisset, metuens dictionis grauitatem ac vehementiam, ne lecta alios quoque multos ad rerum nouarum studium excitaret: consuluit Agesilao, ne Lysandrum sepultum refoderet, sed orationem premeret. Senis consilio paruit, & à cœptis conquieuit Agesilaus: doctum non solùm obtemperare publicis legibus ac magistratui, verumetiam priuato senioris consilio. Vir excelsi animi, plus apud se valere voluit publicam vtilitatem, quàm priuatum odium, simulque perspexit, indecorum esse, simultatem exercere cum sepulto. Hac moderatione vsus est aduersus manifestum inimicum. Plut.

Pauli Æmylii. Paulus Æmylius sæpenumero dicebat, Imperatorẽ si minus ætate certè moribus senẽ esse oportere: sẽtiẽs nõ esse

præcipitanda consilia, quod solent iuuenes, sed moribus vtendum senilibus. Eras.

Sertorius, cùm Pompeij milites variè dispulsos superasset multis occisis, audissetque aduentare Metellum cum aliis copiis, direrit prælium, reuocatisque suis dixit: Ego puerum hunc, nisi superuenisset anus illa, verberibus castigatum, domum remisissem. Pompeium pueri nomine signans, Metellum, vetulum anus. Plut. in Sertorio. *Sertorii.*

De consilio bono, sed contempto.

ATheniēses, cùm inuito Phocione bellum cum Antipatro suscepissent, eumque Athenas irruentem audissent, Phocioni detulerunt vt pacem cum Antipatro expostulet. At Phocion, Tunc, ait, quum ociosis vobis consulebam, si mihi creditum esset, haud nunc profectò tumultuātes consuleretis, cui potissimùm vos vestraque credere debeatis. Brus. lib. 2. cap. 13. *Phocionis.*

Scipio Africanus turpe esse aiebat, in re militari dicere, Non putabam. Videlicet quia explorato & excusso consilio, quæ ferro aguntur, administrari oportere arbitrabatur, summa ratione. Val. Max. lib. 7. cap. 2. *Scipionis Africani.*

De consilio bono, sed parum honesto.

DEmosthenes summus orator, Atheniensibus flagitantibus vt consuleret, obstitit, dicens: οὐ συντέταγμαι, id est, Non sum coactus in ordinem. Significans se non seruire populi affectibus, sed suo arbitratu facere quod faciendum iudicasset. Erasm. 4. Apoph. *Demost.*

Populus Atheniensium à Demosthene flagitabat, vt quendam accusaret: id cùm recusaret, cœpit populus in illum, vt solet, vociferari. Tum surgens: Vos me, viri Athenienses, consultorem habetis vel inuiti, calumniatorem autem non habetis, etiam si velitis. Plut. *Eiusdē.*

Themistocles in concione dixit, se reperisse consilium, quod summopere pertineret ad dignitatem Atheniensiū: sed id eius esse generis, vt proferri nō expediret *Themist.*

populus censuit, vt vni Aristidi, indicaret, si is probaret, probaturos omnes. Quum igitur Temistocles indicasset Aristidi, se de incendenda Græcarum nauali statione cogitare (sic enim fore, vt Athenienses toti Græciæ dominarentur) Aristides ad populum prodiens, dixit: Themistoclis consilio nihil esse vtilius, sed eodem nihil inhonestius. Hac audita voce, populus vetuit, ne super ea re in posterum verba faceret Themistocles: Hic certè populus quiddam philosophicum præstitit, repudians vtilitatem cum turpitudine coniunctã: simulque declarauit, quanta sit spectatæ virtutis authoritas, qui non dubitarit Reipub. fortunam vnius iudicio cõmittere. Plut. in Aristide.

Liuii Salinatoris

C. Liuius Salinator, insignis bellator, in consilio primus rogatus sententiam, neminem fidelius dare posse consilium dixit. quàm eum qui id alteri suaderet, quod ipse, si in eodem loco esset, facturus fuerit. Liuius libro 7. Dec. 4.

De consilio in melius mutato.

Diogenis

Diogenes probabat eos qui vxores ducturi, non ducerent: qui nauigaturi, non nauigarent: qui pueros alituri, non alerent: qui ad remp. accessuri, non accederent: qui se ad conuiuendum præpotentibus componerent, nec tamen accederent, significans, ab his omnibus abstinendum: eoque prudentes videri, qui ad ea solicitati, tempestiuè vertissent sententiam. quod semel aggressis, non sit integrum mutare consilium, etiam si pœniteat instituti. Qui duxit vxorem, iam sui iuris non est: qui se mari commisit, ventorum arbitrio feratur oportet: qui semel accessit ad remp. scenæ seruiat oportet: & vt cupiat, tutum non est ad priuatam redire vitã Laërt. libro 6.

Agidis. Anonymi

Suprà de Conscientia bona.

Cùm improbus quidam sententiam apud Spartanos dixisset optimam, ipsam quidem sententiam approbarunt: sed eo qui dixerat amoto, alteri cuidam inculpatis moribus eandem sententiam tribuerunt. Adeò in repub. nihil honoris habendum putarunt his, qui flagitiosè viuerent: authorem mutarunt ne esset dedecori

reipublicæ: consilium non reiecerunt, ne ob priuatam ignominiam, publicam vtilitatem neglexisse viderentur. Meminit huius & A. Gellius.

De consilio malo, ac consultori pessimo.

Lycurgi.

ROgatus aliquando Lycurgus, quam ob rem vetuisset frequenter aduersus eosdem expeditiones agere: Ne, inquit, dum crebrò sese defendunt, bellandi peritiam vsu colligant. Vnde & Agesilaus grauiter accusatus est, quòd crebris in Bœotiam expeditionibus ac bellis Thebanos Lacedæmoniorum hostes ad repugnandum induxisset. Nam cùm Antalcidas vidisset illũ saucium, exprobrauit quòd Thebanos prœliandi artem docuisset, quum ante nec scirent bellare, nec vellent. Præclaram, inquit, doctrinæ tuæ mercedem habes, qui Thebanos nec animatos ad bellandum, nec exercitatos vel inuitos consuefeceris, docuerisque bellum gerere. Hoc stratagema latius etiam patet, videlicet ne sæpius cum iisdem litigemus aut contendamus, ne tandem assueti contemnant nos, vel superent. Plut. in Lacon.

Agidis.

Agesilaus, cùm assiduè belligeraretur aduersus Thebanos ac in prælio quodã vulnus accepisset, Antalcid. das, vt fertur, ait: Præclara doctrinæ tuæ præmia recipis à Thebanis Agesilæ: quos quum nec vellent bellare, nec scirent, bellare docueris. Nam aiunt, reuera Thebanos crebris Lacedæmoniorum aduersus ipsos expeditionibus multò bellicosiores esse factos, quàm antea fuerãt. Eoque Lycurgus ille priscus legum conditor in legibus quæ vocantur Rhetræ, veluti dicas oracula à diis profecta vetuit, sæpius eosdem bello lacessi, ne hostes vsu bellare discerent. Plut. in Apoph. & Brus. lib. 2. cap. 23. qui pro Antalcida Androclidam legit.

De consiliariis regum ac principum.

Homulii

HOmulius senator Romanus, optare solebat potius malum principem, qui bonos haberet consiliarios ac amicos: quàm bonum qui malos haberet, quibus rerum administrationem committeret. Putabat enim facilius fore, vt à multis bonis vnus malus ad saniora du-

ceretur, quàm ab vno bono multi à malitia auerterentur. Ful. lib. 7. cap 2.

Eiusdem

Idem cùm à Traiano Romanorum imperatore audiuisset, Domitianum pessimum fuisse imperatorem, amicos tamen optimos habuisse: atque illum magis odio fuisse, qui Rempublicam peioris vitæ hominibus commendasset, dixisse fertur: Melius erat vnum malum pati, quàm multos. Multi enim mali non possunt ab vno, quamuis bono, vlla ratione superari. Ælius Lamprid. in Alexandro.

Marii. Maximi

Marius Maximus meliorem esse rempub. & propè tutiorem referebat, in qua princeps malus esset, quàm in qua amici principis praui existerent. Quandoquidem vnus malus possit à pluribus bonis corrigi, multi autem ab vno nequaquam. Cuspinianus in consulibus.

Friderici Cæs.

Fridericus Romanorum Imperator, quum consiliarios suos in curiam vocasset: Vtinam inquit, consiliarij mei in palatij vestibulo duas res deponerent. Sic enim & ipsi rectè consulerent, & mihi etiam inter consilia diiudicare facillimum esset. Interrogatus autem, quænam res illæ essent? Simulatio, & dissimulatio, respondit. Docuit autem, principes commodis publicis rectè consulere posse, propter consiliariorum priuatos affectus. Æneas Syluius lib. 3. commentariorum de rebus gestis Alphonsi Regis.

Eiusdē.

Ladislaum Hungariæ ac Bohemiæ Regem adhuc puerum, cùm Fridericus Romanorum Imperator constantissimus educaret, sanguine sibi coniunctum, non defuerūt ex consiliariis, qui puerum clàm perdendum Cæsari persuaderent, cuius mors, opes maximas, plurimaque regna allatura esset. At Imperator: Qui fit (inquit) quòd me diuitem potius quàm pium erga meos esse cupitis? Ego sanè diuitias non ita amo, vt impiis consiliis persuasus, propter eas indignum facinus perpetrare velim. Quo dicto docere voluit, consilium pessimum, cumque crudelitate coniunctum à principibus reiiciendum esse: nihilque consiliariorum persuasione faciundum, quod, principis maiestatem lædere, eiusque nomen bonamque famam obscuruare apud subditos possit. Aeneas Syluius libro tertio

comment. de rebus gestis Alphonsi.

Suprà tit. de Clementia.

Sigismũdi imp. Alphõsi.

Alphonsus Aragonum Rex, cùm senex quidam & natura & ætate audacior, & ex patrum numero, eum argueret, quòd contra patrum ferè omnes sententias bellum capesseret: respondit, Regum consiliarios, vt reges esse, aut regum animos habere oportere. Plurima enim interdum consiliariis & priuatis conuenire, quæ regem non decerent. Sic pecuniam cupere Parmenioni licuit, Alexandro verò non licuit. Anto. Pan. lib. de reb. gestis. Alph. & Æn. Syluius de eius dictis.

Eiusdẽ.

Interrogatus, quibus consiliariis maximè delectaretur? Libris, respõdit: à quibus sine metu, sine gratia, quæ nosse cuperet, fideliter audiret. Panor. lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdẽ.

Præterea perabsurdum sibi videri, dicebat, reges ab aliis regi, & duces ab aliis duci. Notauit autem principes & magnates, qui quum imperij & principatus titulos sibi vendicent, alieno tamen consilio regantur, etiam nolentes: quo fit, vt sæpenumero cum magno reipub. incommodo alienis oculis videant, alienis auribus audiant, alienis linguis loquãtur: Et sic nihil minus sunt quàm imperatores, qui à cõsiliariorum arbitrio ita pendent, vt planè horum sint mancipia. Panorm. libr. 2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Cathalanis optimum factu fore censentibus, si Alphonso Aragonum Regi adhuc adolescentulo septem viri ad gubernandas respublicas adiungerentur, qui Deum timerent, iustitiam colerent, cupiditates tenerẽt sub fræno, neq; donis neq; muneribus tangerentur: Alphonsum laudasse consilium, atque ita respondisse ferunt: Si horum non dico septem, sed vnum tantùm dederitis, continuò illi & regimen & regnum ipse facilè concessero. Pulchrè autem innuit, paucos bonos regum esse consiliarios. Ibidem.

De consolatione.

Diogenis

DIogenes cùm Anthistenem morbo decumbentem, inuiseret, dixit: Nunquid amico est opus? Significans, in rebus afflictis potissimum fidis amicis vtendum, qui vel re opitulentur, vel consolando molestiam mitigent. Laër. lib. 6.

Eiusdē.

Idem dicere solitus est, sæpius in vita parandũ λόγον ἢ βρόχον id est, sermonem quàm laqueum. Qui desponderunt animum, ad laqueum confugiunt: cùm ad consolatorium sermonem potius sit confugiendum: nam animo ægrotanti medicus est oratio, nec absurdus fuerit sensus, si λόγον accipias pro ratione. Laër. lib. 6.

Demetrii Phalerij.

Demetrius Phalereus quum apud Thebanos exul, inglorius & humilis viueret, & intellexisset, Cratem philosophum se visendi gratia aduẽtasse, ad se vocauit: quem vt de forriter & moderatè ferendo exilio disputantem audiuisset: Malè sit, inquit, omnibus negociis & occupationibus, per quas hactenus talem virum nõ licuit cognoscere. Ostendit hoc dicto, multũ ægritudinis ex philosophi disputatione ablatum esse. Laër. lib. 5. cap. 4.

De cõstantia.

Zenonis.

ZEno philosophus dicere solebat, facilius esse vtrem inflatum mergere, quàm quemuis probum virum inuitum ad aliquid agendum cogere. Nam inuictus animus rationis rectæ placitis confirmatus, cedit nemini. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Anaxarchi.

Anaxarchus philosophus cùm à Nicocreonte Cypri tyranno in saxo concauo tunderetur, philosophus animo infractus: Tunde, Anaxarchi vasculum (ait) Anaxarchi constantiam non teris. Brus. lib. 2. cap. 2.

Xantippæ Socraticæ.

Xantippe de Socrate marito prædicare solebat, quòd semper vidisset illum eodem vultu reuertentem domũ, quo exierat. Argumentum verè constantis animi: cùm alij domo egressi, si quid accidit triste, redeant rubidi: si quid læti: gestientes. Eras. lib. 8. Apoph.

Philoxeni.

Philoxenus poëta cùm iunioris Dionysij tyranni poëmata, vt pote indocta, stomacharetur, in lapidicinas detrusus est sed inde amicorũ precibus reuocatus,

vbi demũ Dionysium sua carmina recitantem audiuit, surrexit & rogatus à Dionysio, quid ita fecisset? cōstātissimè respondit: Satius suauiusque esse in lapidicinis vitã agere, quàm eius audire poëmata. Brus. 2. cap. 1. Aristophanes in commentario. Plut.

Theodori philosophi. Theodorus Macedo philosophus nobilissimus, Lysimacho Macedoni mortem crudelissimã minitanti, respondisse fertur: Minitare hęc purpuratis tuis: Theodori quidem nihil interest, humíne, an sublimè in cruce putrescat. Cicero lib. 1. Tuscul. quæstio. Brus. lib. 2. cap. 1.

Aristidis. Aristides cùm se vnam è filialibus Dionysio superiori matrimonio copulasse indoleret, dixissetque, se potius mortem filiæ imprecari, quàm à tyranno eam detineri: re intellecta Dionysius illum morti destinat. Sed interrogatus ab illo, nũ de filiæ collocatione, quẽadmodum prius, ita nunc sentiat? Respondit, rerum à se gestarum mœstitia affici quidem, dictorum autem nulla pœnitentia detineri. Brus. lib. 2. cap. 1.

Pelopidæ. Pelopidas ab Alexandro Phæreo captus, regi nunciauit, absurdum esse, miseros ciues (Phæreos autem intelligebat) insontes occidi quotidie, sibi autẽ soli parci: quem etsi seruet, cognoscat vlturum. Admirans igitur Alexander constantiam capti, Quid, inquit, mortẽ accelerat Pelopidas? Tu autem diis inuisus, inquit ille, perquàm celeriter optes. Bruso. lib. 1. cap. 1.

Agidis. Agis rex Lacedæmoniorum, quum in carcere rogaretur ab Ephoro, num pœniteret eorum quæ gessisset, impauidè respondit: Se nulla tangi pœnitentia consilij, cùm prudentia honestóque coniuncti: tametsi non ignoraret, se mortem præmij loco relaturum, sciẽs ipsam virtutem abundè magnum esse sui præmium, quicunque sequatur euentus. Plutarch. & Brus. lib. 2. cap. 1.

Eiusdem. Agesilaus, hortante quodam ac dicente, vt sibi propter incertam fortunam parceret: At ego, inquit, meipsum sic assuefacio, vt in nulla mutatione quæram mutationem. Est autem constantissimi & infracti animi non secus in aduersa quàm prospera fortuna moueri.

Eiusdē. Bruſ. lib. 2. cap. 1.

Eundem quum quidam admoneret, vt aliquid de vitæ rigore remitteret: cùm tempus interdum exigeret aliam viuendi rationem: At ego, inquit, me conſuefacio, vt quæcunque inciderit fortunæ mutatio, ne quæram ipſe mutationem. Mira animi conſtantia, qui nec in auſteriore vita delicias requireret, nec inter delicias agens ab illis corrumpi poſſet. Plut. in Apoph. Laco. & Eraſ. lib. 1. Apoph.

Eteocles. Antipater quum à Lacedæmoniis obſides quinquaginta peteret. Eteocles Ephorus, vir omnium conſtātiſſimus, reſpondit, ſe pueros quidem non daturum, ne paterna priuati educatione, malis moribus imbuerentur, qua carentes, ne ciues quidem eſſent: ſed ſenes muliereſque, duplo, ſi velit, plures daturum. Ille verò cùm multò grauius, niſi obſides acciperet, minitaretur, reſpondit Eteocles: Non curamus minas: nam ſi grauiora morte nobis imperites, facilius moriemur. Bruſonius libro ſecundo capite primo.

Manlij. Manlius cùm ablatum à Quiribus conſulatum aduerſæ oculorum valetudinis excuſatione denegaret, inſtantibus cunctis, immobili animo ac vultu, Alium (inquit) Quirites quęrite, ad quem hunc trāsferatis honorem: nam nec ego veſtros mores ferre poſſum, nec vos meum imperium perpeti poteritis. Liu. lib. 9. Dec. 1. Valer. Maxi. lib. 6. cap. 4. Bruſ. lib. 2. cap. 1. Plinius Iunior de Viris illuſtribus, cap. 28.

Cianyenſium. Decius Brutus Marci Bruti patruelis, quum contra Antonium in Hiſpaniam exercitum duxiſſet, totámque Luſitaniam ſubegiſſet, excepta Cyania vrbe, quæ magna conſtantia arma retinebat, redemptionem tentauit. Sed ciues vrbis omnes vno ore Bruti legatis conſtantiſſimè reſponderūt, ſe à parentibus ferrum bellicáque inſtrumenta accepiſſe, quibus vrbem tuerentur: non aurum, vel quicquam aliud, quo libertatem ab aliis emerent. Bruſ. lib. 2. cap. 1.

Catonis. Quum deploratis rebus amici hortarentur Catonē, vt ad Cæſaris clementiam cōfugeret reſpondit, Victorum eſſe & eorum qui deliquiſſent, ſupplicare: Catonē

nec victum nec captum esse, qui se per omnem vitam inuictum præstitisset, ac Cæsarem honestate iustitiáque longè superasset. Cæsarem potius victum captúmque esse, qui bellum, quod diu negasset se moliri aduersus patriam, nunc id egisse conuictus esset. Proindo pro se Cæsarem orarent qui vellent, pro Catone neminem orare debere. Plut, in Catone.

Catonis iunioris.

Cato iunior, quum in domo Drusi auunculi, Tribuni tunc plebis, educaretur, ad eúmque Drusum Latini de ciuitate impetranda conuenissent: à Q. Popedio Latinorum principe rogatus, vt socios apud auunculum adiuuaret: constanti vultu, Non facturum se, respondit. Iterum deinde sæpiúsque interpellatus, in proposito, vultu eodem, perstitit. Tunc Popedius, in excelsam ædium partem eleuatum, abiecturum se eum inde, ni precibus obtemperaret, minatus est. Nec hac re Cato puer ab incœpto moueri potuit. Expressa est igitur illa vox hominũ: Gratulemur Latini nobis hunc esse tam paruũ, quo senatore ne sperare quidẽ ciuitatẽ licuisset. Plut. in Catone: vbi Pompeium Sylonem, non Popediũ (Vitio fortassis typographi(vocat. Brus. lib. 2. cap. 1.

Mæuii.

C. Mæuius Augusti centurio captus, & ad Antonium perductus, quũ interrogaretur, Quid de se statui iuberet? Iugulari me, inquit, iube: quia non salutis beneficio, nec mortis supplicio adduci possum, vt aut Cæsaris miles esse desinam, aut tuus esse incipiam. Brus. lib. 2. cap.

T. Vespasiani.

T. Vespasianus cùm deprehendisset eos qui in ipsum conspirauerant, deduxit illos in spectaculum, atque inter illos medius consedit: ac petitis de industria mirmillonum gladiis, velut exploraturus aciem, vnum vni & alterum alteri commisit, tanquam prouocans ad id quod moliebantur. Verùm his perculsis: Videtisne (inqui) principatum fato dari, frustráque tentari facinus potiundi spe? Eras. lib. 8. Apoph.

Alexãdri seueri.

Suprà titu. de Aulica vita.

Ludouici Bauari.

Ludouicum seniorem Bauariæ ducem, Stephani ducis filium, quum captiuum haberet Albertus Marchio Brandeburgensis, non pauca ab eo petiit: quæ cùm ille

negasset, tradere eum in manus duri & inimicissimi sibi principis minabatur. Tum Ludouicus: Quæ poteris ex me, inquit, libero impetrare, eadem modò ex capto petito: Si quid amplius voles, corpus meum in tua potestate, animum mihi, non tibi obnoxium inuenies. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum in res gestas Alphonsi.

Huc refer titulum de perseuerantia.

De constantia in re turpi.

Agesilai.

AGesilaus Lacedæmoniorũ Rex, cùm audisset maleficum quendam hominem, ac scelerosum, summa constantia se omnibus tormẽtis opposuisse, ac forti animo dolorem omnem pertulisse: Quàm miser, inquit, homo est, qui constantiam in res tam flagitiosas ac turpes collocat? Dolebat egregio duci, tãtum animi robur ac naturæ vim in re turpi consumptam esse: quã si ad res honestas tulisset, magno vsui poterat esse reip. Plut. in Lacon. Eras. lib. 1.

De consuetudine.

Antisthenis.

ANtisthenes dicere solebat, Omnia mala habenda pro peregrinis. Vulgus hominum ea tantùm probat, quibus assueuit: ab exoticis abhorret, non quia per se mala sint, sed peregrina. At sapienti nihil peregrinum esse debet, nisi quod cum vitio coniunctum: neque enim ideo temulentia detestanda, quòd alicubi nõ sit in vsu, sed quòd per se turpis. Nunc ex vsu regionũ de rebus iudicat populus. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Vide titulum de Assuetudine.

De consuetudine loquendi.

Pomponij Marcelli.

M. Pomponius Marcellus, quum ex oratione Tiberij Cæsaris quiddam reprehendisset, cõtrà affirmante Attico Capitone id esse Latinum: & si non esset, futurum certè: Iam ĩnde, inquit, mentitur Capito. Tu enim Cæsar ciuitatem dare potes hominibus, verbis nõ potes. Editio Aldina corruptè legit, Verba non potes. Hominibus datur ciuitas, qui recipiũtur in ius ciuium: verbis datur ciuitas, quæ recipiuntur in consuetudinem sermonis Romani. Quemadmodum multæ voces non Græcæ tãtùm, sed & Britannicæ, & Gallicæ, & Persicæ

ciuitate Romana donatæ sunt. Id publicus vsus potest, Cæsar non potest. Eras. 8. Apoph.

De contemptu & irrisione.

Quidam gloriosum titulum inscripserat ædibus suis Iouis filius Callinicus Hercules hic habitat, ne quid introeat mali. Diogenes inscriptione stultitiam hominis deprehendens, adiecit μετὰ πόλεμον ἡ συμμαχία. id est, Post bellum auxilium, indicans, seram esse malorum omnium deprecationem, posteaquam talis immigrasset. Colebatur enim Hercules ἀλεξίκακος malorum depulsor. Eum oportuit in ædes immigrare, priusquam immigrasset dominus ædium, qui ipse erat magnum malum. Laër. lib. 6. *Diogenis.*

Hannibal, cùm adesset dies quo primam pensionem exigebant à Pœnis Romani, totus populus ad tributi mentionem ingemuit: at Hannibal interim effusè risit. Ea de re increpatus ab Hasdrubale Hedo, negauit eum risum fuisse gaudentis, sed aliorũ seras inanes lachrymas deridentis, quæ nunc in leuiore malo manarent: quum antea potius manare debuerint, quo tempore Romani classes, arma & amplissimarum victoriarum spolia Pœnis detraherent, ac leges victis imponerent. Plutar. *Hãnibalis.*

Nero Romanorum Imperator cùm desperatis rebus iam mortem sibi ipsi inferret, destitutus omni auxilio: ingressus ad eum Centurio, semi animem reperit: itaque penula ad vulnꝰ opposita, simulãs se venisse in auxilium, nihil aliud respondit quam, Serò: & Hæc est fides: Sermo ambiguus est: potest enim intelligi, Serò venisse, qui iam ad morientem venerat: & serò venit, qui in hoc venit vt viuum attraheret. Item, Hæc est fides, potest esse expostulantis de fide amicorum. At Nero sensit, se nihil illius verbis credere, eiúsque rei argumentum esse vulnus in iugulo lethale. *Neronis.*

De continentia.

Pericles præter collegã sortitus est Sophoclem poëtam: quúmque simul nauigarent, ac Sophocles cõspecto formoso puero dixisset, En quã speciosus puer? Decet, inquit ille, ô Sophocles prætorem non modò *Periclis.*

manus, sed & linguam habere continentem. Plutarc. in Græc. Apop.

Zenonis. Zeno simul & Cleanthes assidebant Chæremondæ: quúmque sentiret affectum amoris, surrexit. Hoc admirante Cleãthe: Etiam à bonis, inquit, medicis audio, aduersus inflationes optimum esse remediũ quietem. Subduxit se vir integerrimus, imminẽti periculo. Laër. lib. 7. cap. 1.

Anacharsidis. Anacharsis Scytha statuis atque imaginibus suis inscribi iussit, linguæ ventri, & pudendis temperandum. Quòd maximorum malorum causa sit lingua effrenis, & luxu nil turpius, libido pecudem ex homine reddat. Diog. Laër. lib. 1. cap.

Isæi Sophistæ. Isæus sophista Assyrius cùm à quodam, qui formosissimam ostendebat mulierem, interrogatus esset, Num formosa videretur? πέπαυμαι, inquit, ὀφθαλμῶν: id est, desij laborare ab oculis. Recitat Phil. in sophis.

Archidami. Archidamo cùm quis promisisset suauissimũ vini genus: Quorsum, inquit, opus est? quãdoquidem quo melius est, eo plus absumeretur: & quæ fortes decẽt viros, ea reddent inutiliora. O verè masculũ animum & omnium deliciarum contemptorem. Plut. in Lacon.

Agesilai. Infrà de Victoria.

Eiusdem. Agesilaum Lacedæmoniorũ Regẽ cùm quidã admoneret, vt aliquid de vitæ rigore remitteret, causam addens, quòd (quæ vitæ est volubilitas) euenire posset, vt tempus ipsum exigeret aliam viuendi rationem: At ego, inquit, me consuefacio, vt quæcunque inciderit fortunæ mutatio, ne quæram ipse mutationem. Mira animi continentia, qui nec in austeriore vita delicias requireret: nec inter delicias agens, ab illis corrumpi posset. Plut in Apoph. Laco. & Eras. lib. 1. Apoph.

Eiusdem. Idem quodam die quum castra tumultuosius essent mouenda adolescentem, cuius amore tenebatur, relinquebat ægrotum: quúmque is & blandis precibus & lachrymis illum remorari conaretur, versus ad suos, Quàm difficile est (inquit) simul & misereri & sapere: malés sequi quod id temporis expediebat, quàm quod dictabat in amicum affectus. His animi dotibus cæteris præcellebat Agesilaus. Plut. in Lacon.

Quum quidam Alcameni Telecri filio obiecisset, cur tã sordidè viueret, cùm tamen amplas possideret opes? Decet, inquit, eum qui multa possidet pro ratione, non pro libidine viuere. Significans, perniciosas esse opes, nisi adsit animus ipsis superior. Plut. in Lacon. *Alcamenis.*

Alexander Magnus quum inuitaretur, vt Darij filias, quas habebat captiuas, inuiseret (prædicabantur enim puellæ admirabili esse forma) noluit ire, dicens: Sibi nõ committendum, vt quum viros vicisset, à mulieribus vinceretur. Eras. lib. 8. Apoph. Maxi. ser. 3. *Alexãdri Maced.*

Idem quum apud Antipatridẽ cœnaret, ísque ad cœnam formosam psaltriam induxisset, Alexãder aspectu motus in illam exarsit. Mox rogauit Antipatridem, nunquid ipse mulieris amore teneretur? illo confitente: O scelefte, inquit, non tu protinus abduces è conuiuio mulierem? Quantum ille animus aberat à constupranda aliena vxore, qui tantopere sibi metuit ab amica hospitis? Plut. in Apoph. Reg. *Eiusdem.*

Rursum, quum Cassander Pythonem Euij tibicinis amasiã per vim osculari vellet, ídque Euium ægrè ferentem sensisset Alexander, iratus exilit in Cassandrũ, clamans: Itáne per nos, ne amare quidem quicquam licebit? Non satis erat regi, si seipsum præstaret continentem, nisi & præfectos haberet sui similes. Quando autem passus fuisset à suis per vim cõstuprari filiam aut vxorem honesti ciuis, qui tibicini suos amores etiã ab osculo voluit esse inuiolatos? Denique quod duces peccarent, arbitratus est ad se pertinere. Plut. in Apoph. *Eiusdẽ.*

Alexãder cùm in Illyrios peruenisset, ac in Iouis ara animaduertisset mulierem forma præstantem, pulchritudinem admiratus, diu spectauit. cúmque Hephœstiõ diceret, Aequum esse vt ipse amatam caperet. An non, inquit, hoc indignissimum esset, vt qui in aliorum incõtinentiam animaduertere velimus, ipsi incontinentiæ seruire ab exteris deprehendamur? Max. ser. 3. *Eiusdẽ.*

Menedemus, cùm adolescens quidam dixisset, magnũ esse si quis quæ cõcupiscat assequeretur: Multò, inquit, maius est, nihil eorum quæ non decet concupiscere. Max. ser. 3. de Castitate & temperantia. *Menedemi.*

De contumacia.

Platonis. PLato Atheniẽsis philosophus Dionem, ab formam & rerum gestarum magnitudinem quum plurimi fieret ab omnibus, admonuit, caueret metueréтque cõtumaciam, cui comes esset solitudo. Insolenter enim vtentem rebus prosperis, amici destituunt. Laërt. 3.

De contumelia.

Spartanorum. CHij quondam Spartæ peregrinantes, à cœna vomuerant in Ephororum curia: dein etiam in sedes, in quibus sedere solebant Ephori, ventris onus deiecerant. Ac primum quidem acris inquisitio facta est, quínam hoc designassent, ne fortè ciues essent. Vt verò compertum est fuisse Chios, edixerunt, se Chiis permittere, vt agant intemperantius. Excellentium virorum est negligere contumeliam, quæ à palam improbis proficiscitur, à quibus etiam laudari turpe est. Plut. in Lac.

Scipionis Aemyliani. Scipio Aemylianus apud Numantiam iratus C. Metello, dixit: si quintum pareret mater eius, asinum fuisse parituram. Tarditatem mentis, ac deformitatem corporis illi fratribúsque eius exprobrans. Erasm. lib. 6. Apoph.

De conuictu & conuersatione.

Diogenis. DIogenes Cynicus adolescenti formoso ad conuiuium eunti: Deterior, inquit, redibis. Reuersus verò à conuiuio adolescens, cùm Diogeni dixisset: Iui, nec redij deterior: inquit, Deterior igitur. indicans, fieri non posse, vt adolescens ex conuictu improborum non fiat deterior. Laër. lib. 6.

Epicteti. Epictetus hominem cum quo conuersamur, tribus modis considerandum esse suadebat: nempe vt præstãtiorem nobis aut inferiorem, aut æqualem. Pręstantiori quidem auscultare & obtemperare conuenit, minorem modestè persuadere, æquali autem consentire. Et hoc sanè modo in conuersatione hominum nunquam in contentionem incides. Stob. serm. 3. de Temperãtia.

Agesilai. Argiuo cuidam dicenti, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quòd interim degenerent à maiorũ legibus & institutis: At vos, inquit, cùm Spartam venitis, non deteriores, sed meliores euaditis. Dictum retorsit in Argiuum. Nam hoc dicens, magis suam

ſuam gentem vituperauit, quàm Lacedæmoniorum: ſimul indicauit, quãtopere referat inter quos viuas. Plut. in Lac. Apoph.

Hippocratidis. Hippocratidi quum aliquando fuiſſet obuius adoleſcens quem amator ſequebatur, erubſcenti adoleſcentulo: Cum his, inquit, oportet ambulare, cũ quibus cõſpectus non mutes colorẽ. Docuit, ex improbis conuictoribus nihil capi fructus niſi probrũ & ignominiam. Plut. in Lacon. Apoph.

Iuliæ Augusti. In ſpectaculo gladiatorum conuerterant in ſe populi. oculos Liuia & Iulia, comitatus diſſimilitudine. Liuiã cingebant viri graues, Iuliam iuuenes luxurioſi comitabantur. Pater itaque Auguſtus Iuliã admonuit ſcripto, videret quantum inter duas principes fœminas intereſſet? illa reſcripſit: Et hi mecum ſenes fient. Hoc cõmodè interpretanti, lepidè: incõmodè procaciter dictũ videri poteſt. Eraſ. lib. 4. Apoph. in Sueto.

Ioannis Apoſtoli. Ioannes Apoſtolus & diſcipulus Ieſu Chriſti, lauãdi gratia balneũ ingreſſus, cùm vidiſſet ibi Cerinthum, continuò exiliens, non lotus diſceſſit, dicens: Fugiamus hinc, ne & ipſa balnea corruant, in quibus Cerinthus lauatur. Quo dicto, & ipſo etiam facto oſtendit, malorum conſortium vbique eſſe fugiendum: erat enim Cerinthus, vir non ſolùm ſimpliciter malus, ſed apertus veritatis atque omnium piorum hoſtis. Euſebius lib. 4. Eccleſiaſt. hiſt. cap. 4.

De eo quòd conuictus malorum non ſemper obſit.

Antiſthenis. ANtiſthenes philoſophus opprobranti, quòd interdum cum improbis haberet conſuetudinem: Et medici, inquit, cum ægrotis verſantur, nec tamen ægrotant ipſi. Sentiens, philoſophum ideo verſari cum improbis, vt eos reddat meliores. Laër. lib. 6. cap. 1.

Romuli. Romulus cùm ei crimini verteretur, quòd cum improbis verſaretur: Et medici, inquit, cum ægrotis, non tamen morbo inficiuntur. Maxim. ſermo. 6.

Demoſthenis. Demoſthenes quum ſibi probro daretur, quòd improborum vteretur contubernio: Optimus, inquit, is

est medicus, qui ſanos relinquit, & bene habentes: ægrotos & penitus deploratos ſuſcipit curandos. Stob. & Max. ſerm. 6.

De conuiuiis.

Diogenis. Diogenes adoleſcenti formoſo ad cõuiuium eunti: Deterior, inquit, redibis. Reuerſus à conuiuio adoleſcens quum Diogeni dixiſſet, Iui, nec redij deterior: inquit, χείρων μὲν οὔ, id eſt, deterior igitur. indicans, fieri non poſſe, quin adoleſcens è luxurioſo temulentóque conuiuio redeat deterior. Laër. lib. 6.

Eiuſdem. Idem Demoſthenem adoleſcentem aliquando in publico diuerſorio prandentem deprehendit: qúmque ille conſpecto Diogene ſeſe ſubduceret introrſum: Tãto magis, inquit, in diuerſorio futurus es. Significans, hoc illum magis fore conuiuarum fabulam, quòd nonſolùm ibi verſaretur, ſed etiam tanquam in re nefaria deprehẽſus ſeſe ſubduxiſſet. Hoc enim memorabilius, quàm quòd illic potaret. Alij narrant, hoc cuidam adoleſcenti dictum: is potuit & Demoſthenes eſſe. ſimplicior autem ſenſus eſt, vt accipiamus, adoleſcentulum admonitum, ne intrò fugeret, ſed foras. Nam quo interius ſeſe abdebat in popinam, hoc magis erat in popina. Laër. lib. 6.

Eiuſdem. Diogenes Cynicus rogatus, quánam hora prandere oporteret? ſi diues, inquit, eſt, quando vult: ſi pauper, quũ poteſt. Laër. in eius vita. Bruſo. lib. 2. cap. 14.

Eiuſdem. Idem inuitatus apud Platonem, oleas ex omni apparatu tantum guſtantem: Quid, inquit, ſapiens vir in Siciliam huiuſmodi menſarum gratia profectus, appoſitis modò non frueris? Ibidem.

Athenodori. Athenodorus philoſophus dicebat, ne ad cœnã quidem ſe iterum ad eum, qui ſibi per hoc debiturus ſit. Bruſ. lib. 2. cap. 14.

Zenonis. Zeno philoſophus rogatus, cur in conuiuio tam hilaris eſſet, qui alioqui ſeuerior videbatur: vrbaniſſimè reſpondit, Lupini (inquit) quum ſint amari, perfuſi tamen aqua dulceſcunt. Bruſ. lib. 2. cap. 2.

Ariſtarchi. Ariſtarchus vocatus ad cœnam, non prius venturum ſe pollicitus eſt, quàm nomenclaturã eorum qui ſimul

vocati erant, didicisset. Dicebat enim: Cui nauigandum est, aut in expeditione militandum, contubernium vtcunque ferat commemorantium necesse est: cæterum citra delectum sese potatorum turbę immiscere, hominis est impudentis, & parum cordati Stob.

Aristidis. Aristides cognomento, iustus, semper suo vnius pręsidio fretus Rempu. administrabat, à sodalitatibus abhorrebat, velut ab amicorum potētia, quæ ad iniuriam aliis inferendam adderet animum. Quantum ille vir abhorruit ab omni factione, qui non ob aliud vitabat amicitias, quàm ne per illas adigeretur ad aliquid faciendum, quod iustum nō esset, aut cogeretur abstinere ab eo quod iudicasset Reipub. conducere. Nunc mūdus vndique plenus est sodalitatibus, sed titulis plausibilibus, ac religionis lenocinio commendatis. Nec his fotasse dedisse nomē expedit viris insigni virtute præditis, eo quòd maior pars, quæ ferè deterior est, sæpe cogit facere quod nollent, aut absistere ab eo quod erat factu optimum. Eras.

Pauli Aemylij. Paulus Aemylius quū deuicto Perseo epulum exhiberet victoriale, admirantibus Græcis, quòd in magno splendidôque apparatu curiosus esset, dicere solebat: Eiusdem esse animi, & aciem & conuiuium bene struere: Illā quidem, vt formidolosus hostib⁹: hoc, vt amicis gratus esset. Plut. in Rom. Apop. & Brus. lib. 2. cap. 2.

Sertoris. Sertorius admonere solebat suos, ne quid in cōuiuio præter decorum vel fieret, vel diceretur, præsertim à iurgiis & obscœnitate temperare. Nec ipse quicquam tale substinebat vel audire, vel videre. Plut.

De conuiciis.

Demost. DEmohestnes quum à quodam conuiciis incesseretur: Committor, inquit, in certamen, in quo qui superior euaserit, inferior est: & qui vicerit, victus est. Eras. Rot. lib. 4. Apoph. in fine.

Scopeliani. Scopelianus eos qui conuiciis agerent, existimantes sese hoc pacto declarare animi magnitudinem, aniculas appellare solebat, non tantùm ebrias, sed & rabidas. Philostratus.

Eiusdem. Idem psaltæ cuidam molesti⁹ obstrepenti, Ψάλλ' ἐς κόραχας, dicit, pro βάλλ' ἐς κόρακας, abi ad coruos, ludens vni⁹ literæ mutatione. Athæneus apud Eras. li. 6. Apop.

Demadis. Demades tibiis similes esse dicebat Athenienses, quòd adempta lingua nihil residuæ rationis haberent. Stob. ser. 2. de Imprudentia.

Anonymæ. Philippus Macedonum Rex, cùm iudicaret vino madidus, & perperam sententiam contra mulierem tulisset: illa intelligens errorem esse vini non regis: Prouocarem, inquit, ad Philippum, sed sobrium. Recitat Eras. lib. 8. Apoph.

Philippi Maced. Philippus Athenienses comparabat statuis quibusdã, quæ nihil aliud quàm os haberent, & magna pudenda. Stob. ser. 2. de imprudentia.

Ciceronis. Quum Pompeius, Gallum quendam, qui ad se à Cæsare transfugerat, ciuitate Romana donasset: O hominem (inquit Cicero) bellum, qui Gallis ciuitatem promittit alienam, quum nostram nobis non possit reddere. Plut.

Eiusdem. Adolescens quidam accusatus, quòd patrem placenta venenata sustulisset, quum stomachabundus minaretur se probris laceraturum Ciceronẽ: Hoc, inquit ille, malim quàm placentam. ancipiti dicto parricidium illi obiiciens. Eras. 4. Apoph.

Memmij. C. Memmius quum accusaret Bestiam reum, cui patronus erat Scaurus, ac fortè funus quoddã duceretur: Vide (inquit) Scaure mortuus rapitur, si potes esse possessor. notans Scaurum, qui malè audiebat, quod Phrygionis Pompeij bona sine testamento possideret. Eras. 6. Apophthegmat.

Huc refer titulos de Detractione, Liberè dictis, Maledicentia, &c.

De conuiciis in ipsum authorem retortis.

Anacharsidis. ANacharsis philosophus exprobranti cuidam Attico, quòd natus esset in Scythia: mihi inquit, probro est patria, tu patriæ. Laër. lib. 1. cap. 6.

Diogenis. Aristippus philosophus, & Socratis discipulus, quum vidisset Diogenem olera lauantem, accessit; Si Diogenes, inquiens, sciret vti regibus, non vesceretur crudis

oleribus. Contrà Diogenes: Si Aristippus didicisset esse contentus oleribus, non esset canis regius: hoc est, non adularetur Dionysio regi, vt cibum ex aula eius caperet. Laër. lib. 2. cap. 8.

Diogenem quidam amentem vocabat, cui ille: Amēs quidem non sum, non tamen eandem quam vos mentem habeo. Sto. ser. de Prudentia. *Eiusdem.*

Diogenes cuidam probri gratia obiicienti egestatem, quum ipse esset homo scelerosissimus: Ob rerum egestatē, inquit neminē vidi torqueri: ob maliciam autem quamplurimos. Eras. lib 3. Apoph. in fine. *Eiusdem.*

Platone de quibusdam disserente Diogenes præsens, non attentè animaduertebat. Quamobrem indignatione commotus Plato. Quin, inquit, diligenter sermones meos auscultas canis? Qui nihil perturbatus: At ego, inquit, nunquam eò sum reuersus, vnde veni, quod canes solent. Obscurè taxans ipsius in Siciliam profectionem. Aelianus lib. 14. de varia historia. *Eiusdem.*

Quidam cùm obiiceret Diogeni Cynico, quòd olim falsam monetā signasset: Fateor, inquit Diogenes, fuisse tempus quod talis eram, qualis tu nunc es: qualis autem ego nunc sum, tu profecto futurus es nunquam. Laërtius. lib. 6. *Eiusdem.*

Philosophi vulgò hoc nomine malè audiebant, quòd deos aut non crederent esse, aut contemnerent. Hoc innuens Lysias, interrogabat Diogenem, crederétne esse deos? Cui Diogenes: Qui conuenit, inquit, vt nō credam, quum persuasum habeam, te diis inuisum esse? Hoc dictum quidam attribuūt Theodoro. Non respondit ad quæstionem, sed in contumeliosè interrogātem, retorsit semonem. Laër. lib. 6. *Eiusdem.*

Socrati acrius obiurganti familiarem quempiam in conuiuio Plato dixit: Nónne satius erat hæc illi dixisse seorsum? Cui Socrates: Et an non tu quoque rectius fecisses, si hæc mihi seorsum dixisses? Salsissimè taxauit, hoc ipsum reprehendendo committentem, quod reprehendebat. Eras. lib. 3. Apoph. *Socratis.*

Pytheas Demostheni obiecit, quòd ipsius enthymemata lucernam olerent: significans illum non nisi de scripto, & ad lucernam elucubrata dicere. Quod dictū *Demosthenis.*

ita retorsit Demosthenes vt diceret, Non eodem precio sibi & illi constare lucernam. notans, quòd ille nocturnis conuiuiis indulgeret, plus impédés luxui, quàm ipse studio. Plut. in Demost.

Eiusdem. Aduersus Demadem clamantem, Demosthenes me corrigere vult, sus Mineruam: At ista (inquit Demosthenes) Minerua anno superiore in adulterio deprehensa fuit. Adulterium obiecit Demadi, quum Mineruam poëtæ faciant virginem. Eras. 4. Apoph. & Brus. 14. & in Prouerb. Sus Mineruam.

Eiusdem. Demosthenes aduersus quendam Phæreum nomine, de stupro suspectum, quum Phæreus Demostheni vigilias lucubrationésque obiiceret: Scio, inquit, tibi molestum fuisse, quòd lucernam per noctem habuerim. Brus. lib. 1. cap. 4.

Anonymi. Celebre est Pytheæ dictum, orationes Demosthenis olere lucernam, quòd noctu scriberet, meditaretúrque quæ dicturus esset. In id quum alius quispiam, qui ob furti suspicionem vulgò malè audiebat, petulátius inueheretur: Scio, inquit Demosthenes, nos tibi molestos esse, qui noctu lucernam accendimus. Fures enim amãt tenebras. Eras. lib. 4. Apoph.

Antagora. Antagoram poëtam in tentorio cõgrum coquentem, atque ipsum patellam versantem deprehendit Antigonus à tergo stans, eíque dixit: Putásne ô Antagora, Homerum, quum Agamemnonis res gestas scriberet, coxisse congrum? Contrà hæc Antagoras. Et tu rex, putásne Agamemnonem, quum illas res gereret, fuisse curiosum, si quis in exercitu congrum coqueret. æquo animo rex tulit ioci talionem, quasi inter pares res ageretur. Plut. in Reg. Apoph.

Archelai. Timotheus citharœdus quum ingens præmium ab Archelao sperasset, ac minus speratis accepisset, palàm illum incusabat, proinde aliquando canens hanc perticulam, Tu verò terræ filium argentum laudas? nutu regem denotauit, at Archelaus succinuit: Tu verò petis? Græcis verbis plus est gratiæ ob vocum affinitatem, αἰνεῖς, αἰτεῖς, id est, laudas, petis. Turpiter petit, qui non probat quod petit. Plutarc. & Erasm.

Leo Byzantius, Pasiadi obiicienti lippitudiuem oculorum: Corporis, inquit, vitium exprobras, haud vidés filium tuum Nemesim humeris baiulantem. Erat enim Pasiadi filius contractis humeris. Nemesim autem dixit redargutionem insolentiæ? quam veteres fingebant esse deam. Impudenter aliquis in alterum torqueret conuicium, si in promptu sit quod ipsi vicissim obiiciatur, Philostratus. *Leonis. Bizātij.*

Quirinus sophista quum ab Asianis reprehenderetur, quòd in accusando mitior ac lenior esset quàm ipsi docerent: Multò, inquit, satius est, vt vos meam accipiatis lenitatem, quàm ego vestram crudelitatem. Tumebant Asiani rhetores, & immodicis delectabantur. Philost. in sophistis. *Quirini Sostæphi*

Nicetes Smyrneus sophista telonæ cuidā in iudicio vehemētius incādescēti, dicentique, Desine latrare in me: admodum salsè respondit. Si tu desinas mordere, nam vtrunque canum est. Philost. in sophisti. *Nicetæ*

Timocrati philosopho apud Polemonem dicenti Fauorinū esse loquacem: Et omnis, inquit ille, anus, Notans in fauorino corporis habitum, quòd esset Eunuchus. Visus est excusare vitium, sed reuera conduplicauit. Philostratus. *Polemonis.*

Libanius sophista, summus Iuliani Apostotæ fautor cùm interrogasset Antiochiæ ludi magistrum quendam virum bonum atque pium, Quid nūc fabri filius (Christum per cōtumeliam intelligens) ageret? respondit: Nō ociatur ô sophista, quem fabri filium appellas: parat enim Iuliano loculum. Intellexit autem vir optimus, Iulianum ob insignem impietatem & crudelitatem non diu superstitem fore, & diuinam vltionem præ foribus esse: paucos enim post dies Iulianus est interfectus. Tri part. histo. lib. 6. cap. 44. *Anonimi*

Quum Argiui Thebanorum essent socij, Atheniensium oratores in Arcadiam missi, vituperarunt vtranque gentem: & Callistratus rhetor Orestem & Oedipodē ciuitatibus exprobrabat: nam Orestes Argiuus fuit, Oedipus Thebanus. Interim surgens Epaminondas: Fatemur, inquit, apud nos fuisse qui patrē occiderit, apud Argiuos qui matrem necarit: sed eos qui hæc patrarunt, *Epaminondæ.*

nos expulimus, Athenienses receperunt. Tanto compendio conuicium retorsit in authores. Plut. in Græc. Apophthegmatibus.

Eiusdem Epaminondas Pelopidæ increpanti, quòd nullos tolleret liberos, malè in hoc consulens patriæ: Vide, inquit, ne tu peius consulas, qui talem patriæ filium relicturus sis. Habebat enim Pelopidas filium improbum, & infamem, Mihi, inquit, Leuctrica pugna pro liberis erit, nunquam interitura. Ad hoc enim suscipiuntur liberi, ne pereat nostri memoria. At hoc melius præstant egregia facinora. nam liberi frequenter offuscant parentum gloriam. Eras. lib. 5. Apoph.

Stilponis. Quum olim omnium hominum oculi in solum Stilponem coniecti essent, quidam ad Stilponem. isti (inquit) omnes te admirantur vt beluam? Nequaquam, ait, sed vt verum hominem admirantur me bestiæ. Laërtius. lib. 2. cap. 12.

Gnathænæ. Gnathæna meretrix reprehensa à Stilpone philosopho, quòd adolescentes corrumperet: Tu, inquit, egoq́; Stilpon, in eodem hæremus crimine, qui adolescentes tecum versantes inutila quædam & amatoria sophismata doces, vt nihil referat cum philosopho versentur, an cum meretrice. Eras. 6. Apoph.

Phocionis. Athenienses Demadem præponentes Phocioni, belli ducem constituerunt. Qui cum ambitu superasset Phocionem, summè animum extulit, & accedens Phocionem: Accommoda, inquit, mihi sordentem istam chlamydem, quam gestare solitus es in tuo belli principatu Cui respondens Phocion: Nunquam, inquit, quicquam tibi sordens deerit, dum talis fueris. Ælianus libro 14. de Varia historia.

Eiusdem Demostheni rhetori dicenti, Occident te Phocion Athenienses, si quando cœperint insanire: hunc in modum respondit: Me quidem, si insanire occeperint: at te si ad sanam mentem redierint. Demosthenes enim pleraque ad gratiam apud populum loquebatur, & blanda potius quàm salubria consulebat. Plut. in Græ. Apoph.

Themist. Seriphio cuidam obiicienti, quòd non ex sese, sed ob vrbis nobilitatem celebris esset: Vera inquit Themistocles, prædicas, Neque enim ego si Seriphius essem, clarus

essem, neque tu si Atheniensis. Non inficiatus est vrbis celebritatem nonnihil facere ad illustre nomen: sed illum esse tam ignauũ, vt etiam si fuisset natus Athenis nihilominus fuisset obscurus futurus. Plut. in Græcorũ. Apophthegmatibus.

Eiusdem

Adimantus abhorrens à pugna nauali, ad Themistoclem, qui Græcos huc hortaretur incitaretque, ita loquutus est: O Themistocles, qui in certaminibus ante alios prosiliunt, mos est flagris cædere. Cui Themistocles: Sic est Adimante, vt dicis: sed nec eos qui se subducunt, coronat quisquam. Adimantus notauit in Themistocle præcipitem audaciam, ille vicissim illum insimulauit formidolositatis, qui cum opportunitas inuitaret. detractaret pugnam. Plut. in Themist.

Cleomenis.

Cleomenem quidam per conuicium dixerat deliciis deditum: At hoc inquit, satius est, quàm iniustum esse. At tu pecuniarum amore teneris, quum quod satis est possideas: Argutè significauit, neminem esse posse iustitiæ tenacem, qui suprà quàm satis est, congerendi studio tenetur: ad hæc stultum esse, qui alteri leuius exprobrat vitium, quum in ipsum ilico grauius crimen possit retorqueri. Plut. in Lacon.

Pausaniæ.

Pausanias Plistonactis filius, è patria profugus, quũ Tegeæ laudaret Lacedæmonios, cuidam dicenti: Quin igitur mansisti Spartæ, sed fugere maluisti? Quoniam, inquit, nec medici apud sanos, sed apud ægrotos versari solent. Salsissimè conuicium exilii retorsit in Tegeatem, quòd eius gentis corrupti mores egerent Spartana disciplina. Plut. in Lacon.

Spartani

Quum Thebani deuictis apud Leuctra Lacedæmoniis, ad ipsum venissent Eurotam, & quidam gloriabundus dixisset, Vbi nunc Lacones? Spartanus quidam ab illis captus: Non adsunt, inquit, alioqui vos huc non venissetis. Ne victus quidem & captiuus potuit obliuisci indolis Laconicæ, nec tulit victoris iactantiam. Plut. in Laconicis.

Laconis.

Argiuo quodam dicente, multa Spartanorum sepulchra apud nos sunt: Lacon excipiens, Atqui Argiuorum apud nos nullum est sepulchrum, innuens, quòd Spartani semper inuasissent Argos, Argiui verò Spartanos

nunquam. Solerter Lacon, quod ille dixerat in gentis ſuæ laudem, retorſit in ignominiam. Plut. in Lacon.

Anonymi Quidam cùm Laconi dixiſſet, Mentiris: ille contrà, Nimirum (inquit) liberi ſumus, alij verò, niſi vera dixerint, vapulant. Quo dicto ſe liberum eſſe demonſtrat, à ſeruo notatum: qui ſi fallat mendacio, loris punitur. Plut. in Laconicis.

Pliſtonactis. Pliſtonax Pauſaniæ filius, cùm rhetor quidam Atticus Lacedæmonios dixiſſet indoctos: Nos enim, inquit, Græcorum ſoli nihil à vobis didicimus mali. Lacedæmonij malum exiſtimabant, quicquid non faceret ad efficiendam ciuitatem meliorem. Plutarchus in Laconicis.

Demetrij Lyſimacho Demetrium impetente conuiciis, dicenteq́ue, Lamiam ſibi viſam meretricem de ſcena tragica prodeuntem: hæc erat amica Demetrij magnificè culta Demetrius reſpondit, meretricem Lamiam eſſe modeſtiorem, meliuſq́ue moratam, quàm ipſius Penelopen, coniugem illius notans. Plut.

Eiuſdē. Demetrius, quum alteram vxorem ducere ſtatuiſſet, liberis ipſum percontantibus, nunquid in ipſis haberet de quo quereretur? Nequaquã, inquit, imò ob id potius alteram duco, quòd collaudem vos, cupiamq́ue mihi & alios iſtiuſmodi liberos naſci. Eraſmus libro quinto Apophthegmat.

Antagoræ. Antigonus Rex cùm caſtra perambularet, & ad Antagoræ poëtæ tabernaculum veniſſet, videns hominem congrum decoquere, reprehendit dicens: Putaſne Antagora, Homerum, cùm ſuam Iliadem ſcriberet congris delectatum? Cui Antagoras reſpondit: Nunquid & tu rex Antigone arbitraris Agamennonem cum ea gereret quæ ab Homero ſcripta ſunt, caſtra Græca deambulantem quæſiuiſſe, quid quiſque ſibi in cibum pararet? Acuto reſponſo conuicium in regem retorquens, cuius nimiam curam, nimiamq́ue loquacitatem reprehendebat. Fulgoſus libro ſexto cap. 2.

Philopœmenis. Philopœmenē Achæorum ducem cùm Titus Flaminius Romanorum Imperator reprehenderet ob corporis deformitatem, diceretq́ue, Quid hoc? cùm pulchras manus, crura etiam quàm pulchra habeas, quòd ven-

trem ipse non habeas? Philopœmen respondit: Quid hoc ô Romanorum eximie, cùm egregios pedites & strenuos maximè equites habeas, & pecuniam minimè habeas? Nam & Flaminius persæpe summa rei pecuniariæ inopia laborabat, quemadmodum Philopœmenes tenuitate vẽtris, ac medij corporis gracilitate. Pontanus.

Marij. C. Marius in bello ciuili quum fossa cinctus obsideretur, continuit se opportunum expectans tempus rei gerendæ. Popedio autem Siloni dicenti, Si magnus es Imperator ô Mari, descende in conflictum. Imò tu inquit, si magnus Imperator, coge me nolentem ad certamen venire. Plutarchus in Romonorum Apophthegmat.

Galbæ. Libo quum Seruilio Galbæ dixisset, quando tandem Galba exibis de triclinió tuo? mox audiit: Quum tu de cubiculo alieno. Libo notauit Galbam quòd L. Scribonio Tribunus plebis iudices ferret familiares suos, & conuiuijs corruptos. Galba vicissim illum notauit adulterij. Erasm. libro. 6. Apoph.

Helii. Manciæ Helius Mancia Formianus, libertini filius, vltimæ senectutis, L. Libonem apud Pompeium accusabat: in quo certamine Pompeius Liboni fauens, Helio & generis humilitatem & senium exprobrans, dixit, illum ab inferis remissum, vt claros viros accusaret. Hoc conuicium inconstanter retorsit hoc modo: Non mentiris, inquit, Pompei: planè ab inferis reuersus sum. Sed dum illic moror, vidi Cn. Domitium Aenobardum deplorantem quòd summo genere natus, vitæ inculpatissimæ, patriæ amantissimus, in ipso iuuentutis flore tuo iussu esset occisus, Vidi pari claritate conspicuum Brutum, ferro laceratum: querentem id sibi prius perfidia deinde etiam crudelitate tua accidisse. Vidi Cn. Carbonem, acerrimum pueritiæ tuæ, bonorumque patris tui defensorem, quum tertium consul esset catenis, quas tu illi iniciici iusseras, vinctum, obtestantem se aduersus omne fas & nefas, quum in summo esset imperio, à te equite Romano trucidatum. Vidi eodem habitu & quiritatu, Prætorium virum Perpennã, sęuitiã tuã execrantem: atque hos omnes eadẽ voce indignãtes, quòd

indemnati sub te adolescentulo carnifice cecidissent. Has Maciæ voces, fortassis aliquis temeritatẽ appellet citius quàm libertatem. Scitum est, quod subnectit Valerius: Eo tempore & fortissimum erat Pompio maledicere, & tutissimũ. Fortissimũ, ob summam potentiam: tutissimum, ob reuocatam veterum facinorum inuidiam. Eras. lib. 8. Apoph.

Aegilii. Q. Opimius consularis, quum esset adolescentulus, malè audiuit. Is Ægilio homini festiuo, qui videbatur mollior, nec erat, sic exprobrauit molliciem: Quid tu Ægilia mea, quando ad me venies cum tua lana & colo? Lepidè retorsit Ægilius: Non pol, inquit audeo: nam me ad famosas vetuit mater accedere. Alter simulabat orationem velut ad fœminam, alter accepta persona simulationem vertit in irrisionem. Eras. libro. 6. Apophtheg.

Philippi oratoris. Catulus Philippo oratori dicenti, Quid latras? respondit, Furem video: conuicium latrandi in ipsum retorquens, notauit hominis rapacitatem. Brus. lib. 2: cap. 40.

Catuli. Catulus cùm vidisset quendam ex iudicibus quos pecunia Claudius corruperat, notãs hominis victi muneribus auaritiam? Quid vos à nobis præsidium postulabatis? inquit: anne nummi vobis eriperentur timebatis? Cicero ad Atticum, lib. 1.

M. Crassi Cn. Domitius. L. Crasso collegæ exprobrauit, quòd censor tanti habitaret, eo quòd in porticu domus haberet columnas Hymetias, pro domo eius millia nummum identidem promittens. Crassus erat præsenti ac festiuo ingenio, rogauítque collegam, Quanti ipse domum suam æstimaret. Is respondit, Sexagies sestertium. Rursum Crassus: Quanto igitur, inquit eam minoris, æstimas, si decem arbusculas succidero? Eæ fuerũt loti, patula ramorum opacitate lasciuæ: quum Domitius respondisset, tricies sestertium. Vter, inquit Crassus, nostrum luxuriosior? egóne, qui decem colũnas centum millibus nummum emi: an tu, qui decem arbuscularum vmbram tricies sestertium æstimas? Ita est ingenium hominum ad aliena vitia perspicax, ad sua cæcum. Eras. lib. 6. Apoph.

Deiotari regis.

M. Crassus in Parthos proficiscens, quum Deiotarum extremæ iam senectutis, nouam vrbem condere videret: Quid est, inquit, ô rex, hoc rei, quod cum hora diei iam adiit duodecima, nouam vrbem extruere institueris? Ad hæc arridens Deiotarus: Imò quid tibi in mentem venit, Imperator, vt quum haudquaquam sis (vt videtur matutinus) tamen in Parthos cum exercitu properes? Nam id temporis Crassus saxagesimum agebat annum. Hora quę nobis duodecima est in meridie, olim erat extrema diei. Plut. in M. Crasso.

Domitii.

Lamprey

L. Crassus censor Cn. Domitio collegæ exprobranti, quòd ob murenam in viuario mortuam lachrymasset: At tu, inquit, quum vxores tres extuleris: nullam emisisti lachrymam: Scitè retorsit conuicium, Notauit illū quasi curasset vxorum mortem. Et alioqui turpius est in vxoris funere non flere, quàm ob murenam emittere lachrymas. Eras. 6. Apoph.

Domitii Afri.

Longus Sulpitius insigniter ipse fœdus, eum contra quem in iudicio liberali aderat, dixit ne faciem quidem habere liberi hominis. Cui respondēs Domitius Afer: Næ tu ex animi mei sententia Longe. Qui malam faciem habet, liber non est. Si ideo liber non erat cuius agebatur causa, quòd deformis esset: nec ipse Sulpitius habendus erat pro libero quū esset fœdissimus. Eras. lib. 6. Apoph.

Catonis.

Quum quidam Catoni dixisset, Eamus de ambulatum: & adolescens quidam interpellasset dicens, Quid opus erat, de? Imò: inquit Cato, quid opus erat, te? Vna literula mutata, significauit ipsū potius esse superuacaneum in vita: quàm de, in verbo. Eras. lib. 5. Apo.

Lælii.

C. Lælius, cùm ei quidam obscuro genere natus dixisset, Indignus es tuis maioribus, respondit: At tu hercule tuis satis dignus es. Cicero. libr. 2, de Oratore, & in Lælio.

ciceronis

Cicero quum ad Pompeium venisset, ac venisse pœniteret, rogatus vbi Pisonem generum reliquisset? Apud tuum, inquit, socerum: Cęsarem designans. Perinde quasi notatus esset Cicero, quòd à genero suo disiunctus esset, retaxauit illum, quod ipse cum suo socero

bellum gereret. Plu. in Ro. Apoph.

Eiusdē. Metello percontanti Ciceronem, quis ipsius esset pater nimirum, ignobilitatem exprobrans: Ad istam, inquit, percontationem vt respondere sit difficilius, mater effecit tua nam Metelli mater audiebat parum pudica. Quin & ipse Metellus matrem referens, leuior erat, & inconstans. & affectibus seruiens. Cicero conuicium à patre ad matrem transtulit. Tum enim incertus est pater quum mater non cum uno consuetudinem habet. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem. Quum verres, qui filium habebat parum pudicè flore ætatis vtentem, Ciceronem vt parum virum ac cinædum in cesseret conuiciis: Ignoras inquit, quòd liberis intra fores conuiciandum sit? Significans, hoc conuicium non in ipsum competere, sed in conuiciatoris filium. Parentum autem & obiurgare libros, sed intra domesticos parietes, nec ea conuicia sunt eliminā-da Eliminat autem, qui aliis impingit, quod ipsius domi comittunt liberi. Plut. in Rom. Apoph.

Anonymi Plancus cùm in causa quadam adesset amico, velletque testem molestum perturbare interrogauit, quo se artificio tueretur? Sciebat enim illum esse sutorem. At ille lepidè retorquens in Plancum: Gallam, inquit, subiugo: Id quidem sutorium habetur instrumentum, sed tectè exprobrabat illi adulterium cum Mæuis Galla, quo nomine Plancus malè audiebat. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Antigeniдæ. Antigenidam tibicinem, cum quidam eiusdem artis æmulus ira commotus contumelia affecisset, diceretque, Abi emam te pro mancipio. respōdit: Bene facies: tum enim ego te docebo tibiis canere. Philo Iudæus. lib. Quòd omnis probus liber.

Iulio Cæsare iam per insidias infecto, sedatóque tumultu populi, cùm Brutus ad Lepidum propinquum suum, Crassus verò ad Antonium proficisceretur, inter cœnandum cùm sermonem (vt est) de multis rebus haberent: tum vero Cassium Antonius interrogauit: An nunc etiam (inquit pugionem sub axilla geris reconditum? Certè, inquit longè maximum: si quidem tu

quoque regnum affectabis. Xiphil. Dionis abbreuiator, in Iulio.

Cæsar Augustus cùm vidisset adolescentem oris similitudine sibi similem interrogauit, num Aliquando mater eius Romæ fuisset. Negauit ille: sed sentiens conuicium: statim retorsit in authorem, adiiciens: Sed pater meus sæpe Romæ fuit, Augustus ludens, suspicionem intendebat in matrem adolescentis, velut ab ipso stupratam: & adolescens protinus eam suspitionem retorsit in matrem Cæsaris, aut in sororem. Nam oris similitudo non magis arguebat illum esse Cæsaris filium, quàm fratrem aut nepotem. Eras. lib. Apoph. ex Suet.

Anonymi

Argento coxi Callidonij vxor, Iuliæ, Augustæ, quæ ipsam mordebat, initis fœderibus, quòd ipsæ pro more gentis impudenter cum maribus versarentur, dixisse fertur: nos multo melius explemus ea, quæ naturæ postulat necessitas, quàm vos Romani, Nam apertè cum optimis viris habemus consuetudinem: vos autem occultè pessimi homines constuprant. Obseruabis autem hoc à muliere Britannica dictum esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Seueri.

Iulia Augusti.

Sfortia Cotignola dux clarissimus, quum à Sergiano magno Seneschalcho, ad exprobrandam generis nouitatem, ligonis fabula obiectaretur: In hoc inquit, vti video, stirpis origine pares sumus, quum Adamus mortalium primus, terram & ipse foderit. Sed ego certè, quod iure diffiteri non potes illo meo ligone multo nobilior euasi, quàm tu tuo pene & penna. Quo scommate lepidè admodum hominem transfixit, quum in eo tanta cum inuidia dignitatem stupro quæsitam, & patrem eius ad prætoris tribunal, ignobilem scribam, adulteratóque testamento falsi damnatum, citissimè notasset. Paulus Iouius in vita Iacobi Mutij, capite. 84.

Sfortia.

Queraldus Petri Aragoniæ regis senator, missus aliquando legatus ad regem Africæ, fuit ab illo in cœnam adhibitus, quam rex ipse apparari iusserat editioribus in scamnis. Afri enim in solo super tapetis discũbũt. Cœnitauerunt plures Simul. Rex autem ipse clàm

Queraldi.

iubet ossa colligi, eâque ad pedes Queraldi illo nesciente coniici. Finita igitur cœna, cùm aulæ magistri iussu mensæ essent sublatæ, apparerétque ossium cumulus: tum quispiam à rege submissus, Quid hic (inquit) ossium video, lupus profectò hic cœnitauit, non homo, Tum Queraldus ad regem conuersus: Mihi inquit, ô Rex cum lupis fuit negocium, cùm luporum sit & carnem & ossa simul arrodere, quod commessatores isti tui fecere. Ego verò vt homo atconuiua comis, carnes absumpsi, ossa in humum abieci, in canum pastum atque oblectamentum. Pontanus.

Ignatii episcopi. Ignatius Chalcedonensis episcopus, cùm iam Constantinopoli habitans, ob senectutis incommoda visu orbatus esset, atque à Iuliano apostata ob id, vexaretur, in Galilæum (ita enim Christum per contemptum vir impius nominare solebat) visum non restituturum ei dicens: respondit, Lubens quidem oculis carere volo, ne tam impium tyrannum te Iulianum videre cogar. Ful. lib. 6. cap. 2.

Birachi. Patriarcha Hierosolymitanus qui totam cancellariam Apostolicam regebat, conuocatis aliquando certam ob causam discutiendam aduocatis nonnullis, nescio quem, verbis acriter castigauit. Huic cùm vnus præ cæteris Thomas Biracus, liberius respondisset, versus in eum Patriarcha, inquit: Malum caput habes. At ille, vt erat homo promptus: rectè, inquit, ac verè loqueris. Nam si bonum caput haberem, satis meliori loco res nostræ essent, neque opus esset hac nostra controuersia. Te igitur ipsum culpas, ait Patriarcha. Tum ille: Non me, inquit, sed caput reprehendo. ita ipsum, qui aduocatis omnibus præerat Patriarcham accusans, qui duro paulum capite erat. Poggius Florẽtinus.

Dioysii. Alter Vrbanum sextum olim summum Pontificem, leuiter perstrinxit. Nam cùm ille nescio quid acrius à pótifice contenderet: Malo capite, inquit Vrbanus. Tum ille: Idem, inquit, de te vulgò dicunt homines pater sancte. Poggius.

De correctione.

ZEno' Citticus Dionysio cuidam dicenti, Cur me vnum omnium non corrigis? Non enim, inquit, tibi credo. Subindicans sibi non esse spem, illum, si corriperetur, fore meliorem Laër. Lib. 7. cap. 1.

Dionysii.

Quum Gallus, qui testimonium ferebat contra Pisonem, dixisset, innumerabilem pecuniam Magio præfecto datam, ídque Scaurus tenuitate Magij redargueret: Eras inquit, Scaure, Ego enim Magium non cõseruasse dico, sed tanquam nudus nuces legeret, in ventrẽ astbulisse. Correxit sermonem suum Gallus, sed ita, vt crimini corruptelæ crimen adderet luxus. Eras. lib. 6. Apoph.

Gali.

Galba corpus habens gibbo deforme, de quo vulgò iactatum est, Ingenium Galbæ malè habitare: quum apud Cæsarem causam agens subinde diceret, Corrige me Cæsar, si quid in me reprehendendum videris. Ego, inquit Galba, monere te possum, corrigere non possum. Corrigitur quod reprehenditur: corrigitur, quod ex distorto fit rectum. Eras. lib. 4. Apophtheg.

Cæsaris.

Iunius Bassus querente Domitia Passiani, quod taxãs eius sordes, calceos eam veteres diceret vendere consueuisse: Non me Hercules, inquit, hoc vnquam dixi: sed dixi, emere te solere: Brus. Contursinus lib. 1. cap. 1.

Bassi.

Vide Titu. de Castigatione & reprehensione.

De crepitu ventris.

CRates Cynicus ad propositam quæstionem non respondebat, sed pro responso ventris crepitum emisit. Hic Stilpon: Sciebam, inquit, te quamuis vocem emissurum potius, quàm eam quam oportuit. Laër. lib. 2. cap. 13.

Stilponi philosophi.

Metrocles hoc vitio laborabat, vt inter disserendum subinde crepitum ventris emitteret. Eam ob causam domi mœrens sese continebat. Huic mederi studens Crates, de industria multum lupinorum deuorabat. ac Metroclis æds adiit, persuasítque nihil esse mali quod accidisset: imò potius forè prodigiosum, nisi homo humano more flatum ventris emitteret: atque interim ipse inter colloquendum crebrò crepitum vẽtris edidit.

Cratetis

Hoc pacto & seruauit pusillanimem, & discipulum sibi parauit Laër. *lib.* 6. cap. 5.

Stoicorũ. Stoici crepitus ventris æquè liberos, ac ructus esse oportere, vulgò dicere solebant. Cuius rei testis est Cicero in Epistolis familiaribus. lib. 9.

Claudij. Claudius Imperator edictum edidit, quo venia daretur crepitus ventris emittendi: quum periclitatum quẽdam præ pudore ex continentia reperisset. Brus. Contursinus lib. exemplorum 1.

De crudelitate.

Timonis TImon Atheniensis, cùm Alcibiadem adhuc puerũ obuiam habuisset, & deosculatus ei plurimum blandiretur, rogantibus quibusdam, quæ insuetarum blanditiarum causa esset Respondit, amare se eum puerum, quòd præuideret ipsum quandoque Atheniensibus magnorum malorum causam fore, qua spe sola fruebatur. Ei enim propter immanem naturam: id placebat, quod alij iure omnes abominabãtur. Ful. lib. 9. cap. 11.

Militũ Maximini. Iulius Maximinus proditione militũ interfectus est, vnà cum filio Diadumeno etiamnum puero: quo tempore conclamatum est à militibus, Ex pessimo gegenete ne catulum quidem esse reliquendum. Allusisse videntur ad Græcam parœmiam: νήπιος ὃς πατέρα κτείνας παῖδας καταλείπει. Eras. 8. Apoph.

Alexandrii tyrãni. Alexander Pherensium tyrannus maximè truculentus sæuúsque esse videbatur, Theodoro verò tragico poëta cum acri animorum affectu & commiseratione Æropem agente lachrymas profudit, surgénsque de theatro recessit. Verùm purgans & excusans se apud Theodorum, affirmauit, se non idcirco abiisse, quòd illum aut aspernari, aut contumelia afficere voluisset: sed quòd puduisset ipsum histrionis incommodis & affectionibus misericordem videri, suis verò ciuibus & subditis non item. Ælianus. lib. 14. De Var. hist.

Vxoris Hãnibalis. Hannibalis Pœni scelerata atque atrox nimis vxor, inspecta humani sanguinis fossa, pulchrum in ea esse spectaculum dixit. Fulgosus lib. 9. cap. 11.

C. Fimbria procurarat, vt Scæuola in funere C. Marij Iugularetur, quem vt cognouit ex vulnere recreatũ, apud populum deferre instituit. Rogantibus, quid optimo innocentissimóque viro esset obiecturus: Obiiciam, inquit, quòd parcius corpore telum recepit, quasi hoc ipsum crimen esset, non periisse. Eras. lib. 6. Apoph. Brus. lib. 2. cap 9.

Fimbriæ

Quum Syllana crudelitas magna licentia sæuiret in capita ciuium (nam occisi ferũtur supra nouem millia) percussoribus liberè per vrbem vagantibus, ac cæteris metu attonitis, Qu. Catulus palã ausus est dicere Sillæ. Cum quibus tandem victuri sumus, si in bello armatos, in pace inermes occidimus? Eutropius.

Q. catuli

Sylla septem millia Romanorum occidi iussit: ac quum in vicino ad ædem Bellonæ sedens, exaudisset exclamationem tot millium sub gladio gementium, exterito Senatu: Hoc agamus, inquit, P. C. seditiosi pauculi meo iussu occiduntur. Brus. lib. 2. cap. 9.

Syllæ.

Pontius Telesinus cùm in eo bello, quod Sylla contra patriam gessit, magno Reipub. Romanę detrimenmento ad portam Collinam parum prosperè pugnasset, ac vociferaretur eruendam delendàmque vrbem: adiecit: Etiam nunquam defuturos Italicæ libertatis lupos, nisi sylua, in quam refugere solerẽt penitus esset excisa. Velleius Paterculus: & Cuspinianus in Consulibus.

Tellesini.

Cato Vticensis dixit, C. Cæsarem sobrium accessisse ad euertendam Rempub. Id Quintilianus ita refert, vt putet nihil dici posse significantius. Sensit, enim illum, hoc iam olim animo agitasse, quod posteà fecit. Eras. lib. 8. Apoph.

Catonis

L. Catilina obiicienti Ciceroni, incendium à se excitatum: Sentio quidem (ait) verùm si aqua illud non potero, ruina extinguam. Bruson. lib. 2. cap. 9.

Catilinæ

Augustus Cæsar audiens inter pueros, quos in Syria Herodes crudelissimus Iudæorum Rex interfici mandauerat, filium quoque eius interfectum, dixisse fertur: Se malle suem, quàm filium Herodis esse. Iudæus enim cùm esset, à suilla carne prohibita abstinebat, iuxta legem. Refertur apud Macrob. lib. 2. cap. 4. Sat.

Augusti.

Eiusdem

Cœnabat Augustus apud Atedium, siue Vedium Pallionem, ibi fregerat quidam è seruulis vas crystalinum: qui ilico iussus est ab Atedio rapi, & murenis obiici. Puer ad Cæsaris pedes confugit, nihil aliud petiturus, quàm vt aliter periret. Cæsar motus nouitate crudelitatis, & puerum dimitti, & crystallina omnia ante se frangi iussit, & his pro puero compleri piscinam. Amicum autem grauiter increpauit: E conuiuio, inquiens rapi homines imperas, & noui generis pœna lacerari? Si calix tuus fractus est viscera hominis distrahentur? Tantúmne tibi placebis, vt ibi aliquem duci iubeas, vbi Cæsar est? Erasm. lib. 4. Apophthegm. ex Suetonio.

Theodori Gadarei.

Theodorus Gadareus, Tiberij Cæsaris in Rhetoricis præceptor, animaduertens in puero sanguinarium ingenium, sub specie lenitatis & clementiæ latitans, subinde inter obiurgandum appellauit illum, lutum sanguine marceratum. Ab initio quippe sui imperij mirâ lenitatem præ se tulit, sed in progressu ad immanem crudelitatem prolapsus est, vt Suetonius testis est in eius vita.

Tiberii.

Tiberius quum custodias recognoscentem quidam rogaret vt supplicium maturaret: respondit, Nondum redij tecum in gratiam. Humanitatis officium esse putauit, si damnatum citò occidisset. Idem.

Eiusdem

Tiberius Cæsar C. Caligulæ ideo imperium reliquisse dicitur, quo memoriam scelerum suorum maioribus Caij sceleribus obrueret: vtque maxima atque nobilissima pars senatus post mortẽ suam necaretur. Sæpe enim dictum illud vetus fertur vsurpasse: Me mortuo, terra cum igni misceatur. Dion Nicæus in eius vita.

Neronis

Nero Romanorum Imperator, cùm post multa nefanda facinora vrbem atque imperium viuus funditus perdere optaret, Priamum mirum in modum beatum fuisse dicebat, quòd patriam simul cum regno perditam vidisset. Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem

Idem quum amitam ex duritie alui cubantem visitaret, & illa tractans lanuginem eius (vt assolet iam grãdis natu) per blanditias fortè dixisset. Simul hãc excepero, mori volo: conuersus ad proximos, confestim se op-

ſiturum (velut irridens) ait, præcepítque medicis: vt largius purgarent ægram, quo citius efflaret animam. bruſ. lib. 2. cap. 9.

Eiuſdem. Nero quodam in colloquio proferente Græcum verſiculum,

ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί: id eſt,

Me mortua terra miſceatur incendio.

Subiecit, Imò ἐμοῦ καὶ ζῶντος, id eſt, me etiam viuo. Quibus portẽtis aliquãdo cõmittitur Reſp. Eraſ. 6. Apoph.

Eiuſdẽ. Columnis ſtatuarum eiuſdem illud adſcriptum erat, Galli te cantando excitarunt. Indigniſſimè tulerat Galliarum defectionem: proinde decreuerat, Gallos omnes Romæ agentes contrucidare, prouinciámque exercitui diripiendam tradere. Sueto.

Centurionis de Nerone. Agrippina quum iuſſu Neronis occideretur, ac Centurio ferrum in mortem diſtringeret, ventrem oſtendens clamabat: Hunc percute, hic eſt ferro fodiendus, qui portentum illud genuit. Sueton.

Neronis. Veſtinus conſul, quum eodem die omnia munia conſularia obiiſſet, è conuiuio repentè ad mortem raptus eſt. Conuiuæ nihil aliud quàm exitium expectabant. Horum pauorem irridens, Nero, dixit illos ſatis ſupplicij luiſſe pro epulis conſularibus. Dicas hoc à clemente dictum, ſi cætera Neronis facinora ſpectes. Sueton. in Nerone.

Caligula. Caligula Imperator, vt alia omni in re, ita verbis quoque ſceleratus fuit: perſæpe repetens, O derint dum metuant. Optabat etiam populum Romanorum vnam habere tantum ceruicem, vt vno ictu omnes interficere ſimul poſſet. Fulgoſus lib. 9. cap. 11.

Eiuſdem. Vir quidam prætorius valetudinis cauſa ſeceſſerat in Anticyram, petito à Caligula Cæſare commeatu. Is quum ſæpius peteret prorogari commeatum, mandauit interfici: & adiecit neceſſariam ſanguinis eſſe miſſionem, cui tandiu non profuiſſet helleborum. Solent enim medici, in morbis validioribus venarum inciſione vti. Et in Anticyram nauigabant, quibus opus erat purgatione. Eraſ. lib. 6. Apopht.

Eiuſdem. C. Caligula frequenter exclamare ſolebat, Vtinam

vniuersus populus Romanus vnicam ceruicem haberet. Talia portenta tulit olim mundus, & pro monarchis Eutropius refert, & Bruson lib. 2. cap. 9.

Eiusdē. Idem quum destinasset interficere fratrem suum, eūque suspicaretur sese medicamentis præmunire, ita locutus est: Antidotum aduersus Cæsarem. Timebat ille venenum, quasi Cæsar non posset alio quouis modo trucidare, quem vellet extinctum. Eras. lib. 6. Apoph.

Vitellij. Vitellius postquam occisum Othonem in campo Bebriaci cognouit, eóque venisset, abhorrentibus quibusdā cadauerū tabem, detestabili voce confirmare ausus est: Optimè olere occisum hostem, & melius ciuem. Sed hic tandem religatis post tergum manibus iniecto ceruicibus laqueo, veste discissa, seminudus in forum tractus est inter ludibria, per totum vitæ Sacræ spacium, reducta coma, ceu noxij solent, quibusdam etiam cœno stercoréque incessentibus. Tandem apud Geomenias minutissimis ictibus excarnificatus, confectúsque est, indéque vnco in Tiberim tractus. Bruson. lib. 2. cap. 9. & Fulgosus. libr. 9. cap. 11.

Antonini Caracallæ. Antoninus Caracalla Romanorum Imp. cùm direptis ciuium bonis, atque omnibus exhaustis ærariis, sua crudelitate ingentem corrasisset pecuniam: eâmque indifferenter nefariis hominibus distribueret: Obiurgatus à Iulia matre, vt pecuniis aliqua ex parte parceret, atque prędæ opimæ partem in alium vsum sibi reseruaret, strictum gladium ostentans matri respondit: Læto sis animo, quandiu hunc habebimus, nulla nobis deerit pecunia. Ostendens, nullam pecuniam apud subditos adeò reconditam esse, quam sua crudelitate extorquere non possit. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Antonini.

Vide Tyrannos.

De cunctatione in rebus agendis.

Diogenis Diogenes Cynicus poscebat aliquid ab homine auaro, quem cùm videret contantem, ac negaturo similem, ô homo inquit, ad cibū te postulo, non ad cyppum: vt qua licet, Græcarum vocum affinitatem redda-

Græcis enim τροφὴ cibus est, ταφὴ sepultura. Eras. lib.3. Apoph. ex vita Diogenis apud Laër.

Socrates hoc dicterium plurimum in ore habuisse dicitur: Dimidiũ operis peractũ ei, qui iam esset aggressus. Sunt enim qui cunctando ac deliberando vitã omnem absumant. Est autem hemistichium Hesiodium Ἀρχὴ ἥμισυ παντός. Laër. in vita Socratis. *Socratis.*

Fabius Maximus, quoniam cum Hannibale pugnare detrectabat, mora copias illius & pecuniarum & commeatus egẽtes attenuabat. Ob quod cùm malè audiret, nihil tamen commotus, peragebat suum institutum, & Hannibalem cunctatione fregit, quem alij magno militum exercitu vincere nunquam potuerunt. Plutarc. in eius vita. *Fabij.*

Quum Pompeius instructam aciem apud Pharsalũ inibi consistere, & hostem operiri iussisset, Cæsar dixit illum errasse, qui vim, impetum, ac diuinum afflatum animorum ad incursionem paratorum, mora relaxasset. Adeò Cæsari non modo certamen erat cum Pompeio de fortuna belli verùm etiam de bellandi peritia. Plut. in Rom. Apoph. *Iulij Cæsaris.*

Augustus Cæsar illud semper citò factum posse dici aiebat, quod cùm factum esset, bene haberet. Tarditatẽ enim, quæ tuta esset, celeritati anteponebat, cui periculum esset coniunctum. Fulgosus lib.7. cap.2. *Augusti.*

Iulianus Imperator, ni fallor, quum in frequenti turba quidam ipsum his verbis appellaret aduersus aduersarium suũ, Thalassius inimicus pietatis tuæ nostra per vim eripuit: Agnosco, inquit, ab illo me fuisse læsum, proinde dic illi, vt mihi potiori inimico prius satisfaciat, mandauítque præfecto, ne prius cognosceretur illorum negotium, quàm ipse cùm Thalassio rediret in gratiã. Quod alter adduxerat ad maturandam vindictã Cæsar torsit in cunctationem. Eras. 8. Apoph. *Iuliani.*

De curiositate.

THaletem in cœlum suspiciẽtem, & laspum in baratrum, ancilla conspicata, meritò id illi accidisse dicebat: qui cùm quæ ante pedes essent ignoraret, cœlum cõtemplaretur, vt cognosceret. Antoni[9] in *Anonymæ, de Thalete.*

Melissa par.2.serm.77. & Maximus serm.21.Brus.li.2. cap.27.

Aristippi. Quum quidã obiiceret Aristippo, ac diceret, Propter te ager periit: An, ĩquit, meli⁹ est, me propter agrũ, quã propter me agrũ perire? Antoni⁹ ser.77.par.2.Melissę.

Xenocrates. Xenocrates Chalcedonius nihil referre dicebat, vtrũ pedes an oculos inferas in ædes alienas, videlicet deterrẽs ab omni curiositate rerum ad nos nihil attinentium. Laër.lib.4.cap.2.

Cratetis. Crates Thebanus, vulgò dictus est θυρεπανοίκτης, id est, ostiorum apertor: quòd in omnes domos irrumperet, & si quid displicuisset, reprehenderet Cynica libertate. Id cognominis hodie rectius cõuenit in quosdam πτωχοτυράννους. Laër.lib.6.cap 5.

Zenonis. Zeno Citticus adolescentem curiosius quiddã quàm pro ætate sciscitantem, adducit ad speculum, vtque se contemplaretur admonuit. Mox rogitauit, an videretur tali vultui conuenire quæstiones eiusmodi proponere? Laër.lib.7.cap.1.

Socratis. Socrates interrogatus à quodam, quid ageretur apud inferos? Deridens hominis curiositatem, respõdit: Nec ego, inquit, vnquam iui, nec cum quoquã illinc reuerso sum collocutus. Maxim.serm.36.

Eiusdem. Idẽ illud Homeri semper in ore habere solitus erat, ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακῶν τ' ἀγαθῶν τε τέτυκται, id est,

Aedibus in nostris, quæ praua aut recta gerantur.

Eo non solùm reuocauit auditorem à curiositate rerũ alienarum, verum etiam à disciplinis nõ necessariis: velut ab exacta cognitione Astrologiæ, aut Geometriæ, aut causarum naturalium, aut rerum vltramundanarũ, ad cognitionem Ethices: cuius scientia præstat, vt nobis ipsi noti sim⁹, vtque rem domesticam aut publicam vtiliter administremus.

Eiusdem. Eodem spectat & illud, quod illi adscribitur, & in primis celebratur: Quæ supra nos nihil ad nos: Sic enim respõdere solebat admirãtibus, quòd de moribus semper, de astris, déque meteorologis nunquam disputaret. Gellius & Laërtius.

Aristotelis. Aristoteles eos qui res euidentes demonstrare conarẽtur similiter facere dicebat, vt si qui solem per lucer-

nam oſtendere conetur. Maxim. ſerm. 21.

Demoſthenis.

Demoſthenes, quum quidam diceret, eum agrum negligere, ipſum autem ſe curare: Ea enim (inquit) curo, propter quæ agrum comparaui. Antonius in Meliſſa, parte. 2. ſer. 77. & Maxim. ſerm. 21.

Euclidis.

Euclides olim rogatus à quodam, quales eſſent dij, quáque potiſſimum gauderẽt? Cætera quidem ignoro, ĩquit, at curioſos illis odio eſſe certò ſcio. Max. ſer. 21.

Demonactis.

Cùm quidam exquireret, an mundus eſſet animatus? & rurſus, an globoſus? Vos, inquit Demonax, de mundo ſoliciti eſtis, & veſtram ipſorum immundiciem non curatis. Antonius in Meliſſa, par. 2. ſer. 77. & Maxim. ſerm. 21.

Aegyptij cuiuſdã.

Aegyptius baiulus geſtans quiddam velis opertum, cuidam ſciſcitanti quid portaret? Ideo, inquit, obuelatum eſt, ne ſcires: tu verò cur curioſè veſtigas, quod occultatum eſt? Solẽt vectigalium redemptores explorare ſarcinas. Aegyptij autem dicti ſunt. ἀχθοφόροι Eraſ. lib. 6. Apoph.

Veſpaſiani.

Veſpaſianus Roma. Impera. à conſulari viro Menſtruo Floro monitus, plauſtra potius quàm ploſtra dicenda, poſtridie illum pro Floro Flaurum ſalutauit: ciuiliter alludens ad illius curioſam admonitionem. Veteres in quibuſdam pro diphtongo ſonabant o, vt Clodius pro Claudius. Suet.

Anonymi.

Cuidam vxor ſua per literas exprobrarat, quòd lauacris ac voluptatibus detentus, ad ſe redire nollet. Id per frumẽtarios reſciuerat Imperator. Itaque commeatum petenti exprobrauit & lauacra & voluptates. Tum ille: Num & tibi ô Cæſar ſcripſit vxor mea, quod mihi? Notans curioſitatem principe indignam. Dion in vita Hadriani.

Huc ſpectat titulꝰ, de Diſputationibꝰ rerũ friuolarũ.

DE DAMNO ACCEPTO.

Chilonis.

Hilon Lacedæmonius, ſeptem Græciæ ſapientum haud quaquam poſtremus, damnũ dicebat turpi lucro ſemper præferẽdum eſſe: illud enim ſemel dolere, hoc autem ſemper. Laër. lib. 1. cap. 4. Stob. ſer. 1.

Anaxagoræ. Anaxagoras Clazomenius, post diutinam peregrinationem domum reuersus, cùm reperiret patriam possessionésque suas desertas: Nisi, inquit, ista perissent, ego saluus non essem, quòd calamitas illum adegisset ad philosophiã: reb' autem integris, mansisset intra penates suos. Ita sæpenumero prospera sunt homini, quæ videntur aduersa: & quod damnum putatur ingens, lucrum est maximum. Laër. lib. 2. cap. 3.

De deambultione.

Socratis. SOcrates cùm ad vesperam vsque deambulasset strenuè, interrogatus cur id faceret? respondit: Quo melius cœnẽ. Ostẽdit vir sapientissimus, vsum deambulationis, qua agitãtur homines vt eo melius cibũ capiant, & deinde ambulatione consumant. Refertur hoc eius dictum à Cicerone, lib. 5. Tuscu. quæstio.

De debitoribus soluendis.

Philosophi cuiuscam. PHilosophus quidam Pytagoricus cùm à calciatore sibi emisset pherassia (est autem calceamenti id genus) non cùm habuit pecuniã qua solueret in prõptu. Verùm etiam paulò pòst rediret ad tabernam vt solueret sutorem, audit eundem iam iam defunctũ esse. Gratulabundus igitur philosophus de lucro, pecuniam domum retulit. Postea cum se colligeret, videt se malè fecisse, arrepta igitur pecunia, ait: Tibi viuit calceator, aliis mortuus: & accedẽs ad eius tabernã, nummos in eã proiecit, ne videretur homini etiam defuncto denegare id quod æquo debebat iure. Recitatur apud. Erasm. lib. 6. Apoph.

Phocionis. Quum Athenienses olim sacrificia instituissent, peterentque à ciuibus, vt vnusquisque aliquid de suo ad complenda sacrificia adderet: Phocion Atheniensis efflagitatori respondisse dicitur: Puderet, si vobis adderem: ac huic, cui debeo iure, nihil redderem. Sunt qui putent se Deo facere rem gratam, si ad cultum idolorum multos conferant nummos. At Phocion vir sapiẽtissimus, sensit Deo multo gratius esse, si satisfacias iis quibus debes. Eius autem dicterium leges apud Plutar. in Græcorum Apophtheg.

Lycurgi. Lycurgus legislator, assiduum esse dign[illegible]nque cui de-

bitum credas in opibus: at fide dignum, in moribus situm esse dicebat. Maxi. serm. 1. de Virtute

Persarũ. Persæ dicebant, duo esse peccata inter homines turpia: quorum primum est, debitoré esse, alterũ, mentiri. Coniunxerũt autem hæc duo ideo nimirum, quòd vnũ raro sit sine altero: qui enim ære alieno obstricti sunt, pollicentur in dies se satisfacturos, nec tamen præstant quod promissum est semel atque iterum. Recitatur ab Herodoto.

Augusti. Equite Romano quodam defuncto, compertum est illum tantum habuisse æris alieni, vt summam ducenties nummûm excederet: idque, dum viueret, celauerat. Quum igitur res illi⁹ auctioni subiicerentur, vt ex pecunia creditoribus satisfieret, Augustus iussit sibi emi culcitram illius cubicularem: admirantibus hoc præceptum, Habenda est (inquit) ad somnum, mihi conciliãdum illa culcitra, in qua ille tãto ære alieno obstrictus, somnum capere potuit. Nam Augustus ob ingentes curas sæpe maximam noctis partem ducebat insomnem. Macrobius lib. 2. cap. 4. Sat.

De decoro vbique ac in omnibus obseruando.

Diogenis. QVum vidisset Diogenes Cynicus fœminam diis procumbentem ita curuato corpore, vt à tergo quædam apparerent, quæ nudari non decet oculis hominum, adiit illam dicens: non vereris mulier, ne stante post tergum tuum Deo (nam illius plena sunt omnia) parum decenter te geras? Idem Aesculapio percussorem consecrasse dicitur, qui accurrens procidentes in faciem contereret: hoc figmento deterrens homines à superstitione, qui credunt deos non audituros, ni ipsis indecoro corporis gestu supplicent. Laër. lib. 6.

Socratis. Cùm Socrati Lysia orationem, quam in eius defensionem composuerat, recitasset, Præclara, inquit, & elegãs oratio est, sed non conuenit Socrati. Erat enim forensi instituto aptior, quàm philosopho, ac tali philosopho. Rursus Lysiæ percontanti, cur si bonam iudicaret aortionem, putaret sibi uon cõuenire? Nónne, inquit,

fieri poteſt, vt amictus aut calceus elegãs ſit, ac pulcher, qui tamen alicui non conueniat? Hoc ipſum Val. Maximus narrat odioſius, minuſque Socraticè, ſic enim Lyſiæ reſpondiſſe memorat: Aufer quæſo iſtam: nam ego ſi adduci poſſẽ, vt eam in vltima Scythiæ ſolitudine perorarem, tum me ipſum morte mulctandum concederem. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Platonis. Si quando fortè incidiſſet Plato in eos qui præter decorum quippiam agerent digreſſus conſueuit dicere, Nuncubi ego talis? Nemo ſuam turpitudinem perſpicit, ſed ſibi quiſque aſſentator eſt. Ex aliis igitur diſcendum, quàm indecora ſint quæ præter honeſtatẽ geruntur. Laërt lib. 3.

Iſocratis. Iſocrates In conuiuio Nicocreontis Samiorum tyranni, quum à conuiuis iuberetur dicere: His, inquit, in quibus ego valeo, nunc non eſt tempus: in his verò, quæ hoc tempus requirit, ego non valeo. Recuſauit inter pocula dicere, qui apud ſobrios de rebus ſeriis diſſerere conſueuerat. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Pyladis. Pylades, quum ſaltans Herculem furentem, nonnullis inceſſum hiſtrioni conuenientem minus ſeruare videretur, depoſita perſona ridentes increpuit, dicens, μωροὶ μαινόμενον ὀρχοῦμαι, id eſt, Stulti, furentem ſalto. Significans, hoc ipſum quod videbatur indecorum, maximè decorum eſſe. Eraſ. 6. Apoph.

Stratonici. Stratonicus muſicus, Ptolemæo rege de muſica cum ipſo contentioſius diſſerente: Aliud eſt, inquit, ô rex ſceptrum, aliud plectrum. Significans, non eſſe regium, de muſica cum muſico diſputare. Eraſmus 6. Apoph.

Callicratidæ. Callicratidas præfectus claſſis, cùm à Lyſandri amicis ſolicitaretur, vt permitteret ipſis accepta pecunia quendam ex hoſtibus occidere, haud cõceſſit. Cui cùm Cleander dixiſſet, Accepiſſem profectò pecuniam, ſi ego Callicratidas fuiſſem: Et ego, inquit, ſi fuiſſem Cleãder. Quo dicto monuit, in omni actione ſpectandum eſſe perſonæ decorum. Plut. in Lacon.

Leonichidæ. Leontychidas huius nominis primus, cuidam, obiicienti quòd facilè mutaretur: Mutor, inquit, ſed pro temporum ratione, non, vt vos, proprio morbo. Prudentis eſt, pro re nata nouare conſilia: at ſine cauſa ſubinde

alium fieri, inconstantiæ vitium est. Plut. in Lacon.

Archidami. Archidamus quidam qui vitio vertebat Hecateo rhetori omnium clarissimo, quòd adhibitus ad ipsorum conuiuium nil dixisset: Videris, inquit, mihi nescire, quòd is qui dicendi nouit artem, etiam dicendi norit opportunitatem. In senatu, in foro, in concionibus, in legationibus aliisque reipublic. negotiis locus est oratori: in conuiuiis temulentis maiore cum laude silet eruditus, quàm loquitur. Sic periti bellatoris est, non minus scire fugiendi artem, quàm pugnandi. Plutarchus in Laconicis.

Eiusdē. Idem ad Græcos, qui pacta rescindere nolebant, dicere solitus erat: Ouis semper eandem edit vocem, cæterùm homo multas ac varias emittit. Quo admonuit, pro tempore, proque re nata variandum esse sermonis habitum. Est enim vbi loquendum sit seuerius, est vbi blandius, vbi magnificentius, vbi submissius, id si sit circa perfidiam, magna est prudentia. Porrò ouiles mores dicuntur habere, qui sese nesciunt rebus ac personis accommodare. Refert Plut. in Lacon.

Leonidæ. Leonidas cùm malè audiuisset à quodam, quòd facilè mutaretur: Mutor quidem, inquit, sed pro temporum ratione: non vt vos, proprio morbo. Sensit, pro re & tēpore varianda, esse consilia, vt negotiis diuersis, in vsum aliorum nos accommodemus. Recitat. plut. in Lacon.

Pedareti. Pedaretus conspecto quodam qui natura mollis, tamen ob humanitatem laudabatur à ciuibus, dixit: Nec viros, qui mulierum similes sint, oportere laudare, nec mulieres, quæ virorum sint similes, nisi si qua mulierem vrgeat necessitas. Sensit, aliud decere bonum virum, aliud bonam mulierem, ac pro muliere in virum transfigurata accipi necessitatis excusationem: in viro degenerante in mulierem, nullam recipit excusationem. Ita non eadem laus decora principe est, quæ plebeio: non eadem magistratui, quæ priuato. Plut. in Lacon.

Publicij. C. Puplicius solitus est dicere. P. Mummium, cuiuis tempori hominem esse: Sentiens, illum dexteritate facilitateque ad omnē vitæ statum esse accommodatum. Eodem sensu Pollionem Asinium omnium horarum fuisse hominem legimus. Et Tiberius Cæsar duos fami-

liarius ab ipso dilectos omniũ horarũ amicos vocare solebat. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Bibuli.

Quum in senatu variantibus sententiis, Cato censeret perpetuam dictaturam, vt tyrannicam potentiam, è Repub. tollendam: Bibulus, quum esset Pompeio inimicus primus in senatu rogationem tulit, vt vnicus cõsul Pompeius decerneretur. Aut enim, inquit, Respub. ab imminente procella per illum liberabitur, aut optimo parendum erit. Egregius animus, qui priuatam simultatem posthabuit Reipub. commodis. Eam sententiam Cato dixit se ab alio dictam comprobare, licet ab ipso non debuerit proficisci. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Me tlli.

Caius Iulius Cæsar, Metello obsistenti, ne pecunias ab ęrario tolleret, ne peccaret in leges: Non idẽ, inquit, armorum ac legum tẽpus est. Abscede igitur, ac postea quam facta pace, arma deposuerimus, tunc, si videbitur, plebis patronum age. Eras. lib. 4. Apoph.

De defensione.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis aiebat, homines virtute præditos, eos sibi parare propugnatores, qui & fortes sint & iusti. Nolunt enim defendi, si quid iniusti admittant. Improbi contrà fortes defensores quærunt iustos nolunt Diogen. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Cicero M. Cælium melius obiicientem crimina quàm defendentem, bonam dextram malam sinistram habere dixit: huc alludens, quòd in pugna dextra gladium tenemus, sinistra clypeum: gladio ferimus clypeo defendimus. Eras. lib. 4. Apoph.

De deditione.

Demost.

CVm Alexander pacem hac lege deferret Atheniensibus, si ciues octo sibi dederent, inter quos erat Demosthenes: Demosthenes apologum retulit de lupo, qui hac lege pacem obtulit ouibus, si canes dederent Lupi nomine significans, Alexandrum: canum, eos qui tum populi rem curabant: ouium, plebem Atheniensium. Addidit & illud, Vt mercatores, inquit, exiguum frumenti in paropside specimen deferunt, per hoc ingentes aceruos vendere cupientes: ita vos si traditis ci-

ues octo qui deposcuntur, populum vniuersum traditis. Plutarchus.

De discendi difficultate.

Socratis.

SOcrates interrogatus, quænam optima esset disciplina? Dediscere mala, respondit. Max. ser. 17.

Antist.

Antisthenes Atheniensis rogatus, quæ disciplina cùm primis esset necessaria? Mala, inquit, dediscere. Id enim non modò primũ est, verùm etiam difficillimũ. Laërt. lib. 6. cap. 1. Brus. lib. 2. cap. 23.

Eiusdem

Idem rogatus à quodam, quid sibi faciendum suaderet, vt bonus vir & honestus euaderet Si mala, inquit, quæ tibi adsunt, ab his qui nouerunt didiceris esse fugienda, Sensit, virtutis caput esse, caruisse vitiis. Id non à quolibet discendum, sed ab his duntaxat, qui norunt quæ sint vera mala, quæ vera bona. Ibidem.

Thimothei Musici.

Timotheus tibicen aduentantem discipulum interrogauit, an sub alio etiam præceptore Musicæ operam dedisset: qui cũ sub alio militasse etiam affirmasset. Duplicem igitur dabis mercedem, ait, quoniam duplex mihi labor subeũdus est: de docẽdi videlicet vetera, & docendi noua. Brus. lib. 2. cap. 23.

Vide tit. de Assuetudine.

De degeneratione.

Aristippi

ARistippus philosophus cùm degeneres filios adeò negligeret, quasi ex ipso nati non essent: accusatus à quodã qui seueritatem eius improbabat. An non, inquit, & pituitam & pediculosè nobis natos, velut inutiles, procul à nobis abiicimus? Sensit philosophus, eos nequaquam habendos pro filiis, qui à parentum & maiorum suorum laude dignis virtutibus turpiter degenerarent. Recitat Laërt. lib. 2.

Diogenis

Diogenes Cynicus cùm vidisset adolescentem cultu gestuque parum virili: Non te pudet, inquit, qui peius tibi velis quàm ipsa natura voluit. Si quidem illa te virum fecit, tu teipsum refingis in fœminam. Laërt. lib. 6.

Stilphonis.

Stilphon Megarensis habebat filiam parum secundæ famę: cuidã itaque dicẽti: Dedecorat te filia: Nihilo magis, inquit, quàm ego illã decoro. Sentiens, neminem

alienis factis dehonestari, sed suis quenque moribus æstimandum esse, Neque enim illa fuisset honestior ob patris celebritatem, nisi paternas virtutes fuisset imitata. Plut. in libro de Tranquilitate, pluribus verbis hoc idem enarrat. Nam Metrocli obiicienti, quòd filiam haberet impudicam: Vtrum, inquit, hoc meum peccatum est, an filiæ? Quum Metrocles respondisset, illius peccatum, sed tuum infortunium: hunc in modum excepit Stilpho, Quid ais? an non quæ peccata sunt, eadem sunt lapsus? Annuit Metrocles, At lapsus, inquit, Stilpho, quorũ sunt, eorundem sunt & frustrationes. Et hoc confesso Metrocle: Porrò quorum sunt frustrationes, horum sunt & infortunia. Ita placido prudentique sermone demonstrauit, filiæ duntaxat esse infortunium, cuius esset peccatum: ac Cynici conuicium nihil aliud esse quàm latratum. Laërt. lib. 2. cap. 12.

Menedē. Menedemus Erettiensis dicebat, plurimos nauigare Athenas studiorum gratia, qui primùm essent sapientes deinde fierent philosophi, hoc est sapientiæ amantes dein rhetores: denique progressu temporis euadere idiptos. Meminit Plut. Multum profecit, qui didicit se nihil scire. Et infœliciter proficit, qui semper vergit in deterius. Erasmus.

Archidami. Archidamus Periandro, qui cùm esset arte medendi celebris, & in primis laudatus, carmina scriberet infœlicia: Quid, inquit, tibi accidit Periander, vt pro eleganti medico malus poëta vocari concupiscas? Notauit hominum mores, qui res honestas aggressi, degenerant ad sordidiora: cùm consultum sit, vnumquenque in ea se arte exercere, in qua valet plurimum. Plut,

Damatriæ. Damatria cùm intelligeret filium in bello planè inutilem esse, domum redeuntem propria manu interficit inhonestissimmm enim esse putabat, ex tam præclaris parentibus natum filium, adeò degenerem aspicere. Plut. in Apoph. Lacænarum.

Teleutia Teleutia Lacæna cùm intellexisset filium à paternis moribus degenerantem, & nescio quibus rebus parum honestis operam dantem, filium admonuit, vt aut melius viueret, aut apud exteros maneret. Imò mortem ipsam minata est filio Pedareto, ni mores in melius corrigeret

rigeret. Cuius rei testis est Plut. in Lac on.

Alia quædam Lacæna, cum audiuisset filium à parentum moribus turpiter degenerantem, ex acie contra legem militarẽ cessisse, vt ignauum ac penitus inutilem occidi fecit. Ibidem. *Lacæna cuiusdã.*

Nicostratus Argiuus, quum ab Archidamo solicitaretur, tum ingenti promissa pecunia, tum cuiuscunque vellet Lacænæ coniugio, vt Cromnium traderet, respõdit: Archidamum non ducere genus ab Hercule, quòd Hercules obiens orbem soleat improbos afficere supplicio, ipse contrà ex probis faceret improbos. Lacedæmonij verò hoc nomine potissimum gloriantur, quòd originem ducunt ab Hercule. Plut. in Græcorum Imperator. Apoph. *Nicostrati.*

Cato senior in inimicum quendam probrosæ vitæ: Huius, inquit, mater quum deos orat vt sibi filius sit superstes, non precatur, sed imprecatur. sentiens, illam & sibi & reipub. precari magnum malum. Erasmus libro quinto Apoph. *Catonis.*

Idem hortabatur iuuenes, vt qui virtute & æquitate ad dignitatem peruenissent, ne turpiter ad deteriora degenerarent: sin ambitu ac violentia, ad meliorem frugem se referrent: ita futurum, vt & illi gloriam augerẽt & hi benefactis maculam abolerent. Erasmus libro 5. Apophthegmat. *Eiusdem*

C. Lælius cuidam malo genere nato, obiicienti sibi quòd indignus esset suis maioribus: At herclè, inquit, tu tuis dignus es. Id si dicas bono viro ex bonis prognato, laus est: sin malo ex malis prognato, graue conuicium est. Eras, lib. 6. Apoph. *Lælij.*

Iulia Augusti Cæsaris filia, cùm ob vestitus nimiam licentiam ab amico quodam admoneretur, ac adhortaretur, vt se ad paternæ frugalitatis exemplar componeret, respondit: Pater meus obliuiscitur se Cęsarem Romanum esse. at ego memini me Cæsaris esse filiam. Macrob. lib. 2. cap. 5. Satur. *Iuliæ Gugusti.*

Traianus Cæsar solitus est dicere, Principes omnes multũ abesse à Neronis quinquennio. Nam Domitius Nero primis annis quinque, summa cum laude gessit imperium, priusquam ad Galigulæ auunculi sui crude- *Traiani.*

delitatem appelleret animum. Erasmus 8. Apoph.

De delatione.

Caligula.

CAligula commentarios ad matris fratrumque suorum calumnias pertinentes, ne cui postmodum delatori testive maneret vllus metus, conuectos in forũ & antè clarè testatus deos, neque legisse se neque attigisse quicquam, concremauit. Quin & libellum de sua salute oblatum non recepit contendens sibi nihil admissum, cur cuiquam inuisus esset. Negauit se delatoribus aures habere. Hæc boni principis videri poterant, nisi fingerentur. Eras. lib. 6. Apoph.

His adiuuge tit. de Detrectatione, Maledicentia, &c.

De democratia.

Solonis.

SOlon ille Salaminius dicere solebat, eum principem sibi maximè gloriosum videri, qui Democratiam ex Monarchia ciuibus faceret. Varinus Phauorinus, & Stob. serm. 46.

Lycurgi.

Lycurgus cuidam postulanti, vt in ciuitate pro Aristocratia, hoc est, optimatum gubernatione, constitueret Democratiam, hoc est, popularem gubernationem: Tu fac, inquit, prius domi tuæ Democratiam instituas. Cõpendio docuit, eam Reipublicæ speciem non esse vtilem ciuitati, quam nemo vellet esse in sua familia. Ciuitas autem nihil aliud est, quàm magna domus. Plut. in Lacon. & Stob. serm. 83.

De deposito.

Demost.

ANcilla quædam depositi nomine pecuniam acceperat à duobus hospitibus, hac conditione, vt eã vtrisque simul redderet. Horum alter post tempus aliquod lugubri veste & squalidus socij mortem simulans, decepta muliere nummos abstulit. Eo facto superuenit alter, & depositum repetere cœpit. Cùm mulier anxia de laqueo cogitaret, Demosthenes ei patronus adfuit, qui vt in aduocationem venit, sic aggressus est petitorem: Mulier, inquit, parata est depositi fidem soluere, sed nisi socium adduxeris, id facere non potest, quoniam vt ipse prædicas hæc dicta lex est ne pecunia alteri sine altero numeretur. Hoc ingenio seruauit miseram, elusitque nebulonum conspirationem, qui hoc

egerant, vt eandem pecuniã bis acciperent. Valer. Max. lib. 7. cap. 3.

De desperatione.

Leonidæ. EPhoris dicentibus ad Leonidam, quòd ad Thermopylas proficiscens paucos secum educeret: Nimirum ad hoc, inquit, negocium, ad quod proficiscimur. Indicans, satis multos educi ad moriendum in bello. satius enim perire paucos, quàm multos. Plut.

Anoynmi Cuidam, qui laborans ab occulis, exierat in bellum, quum nonnulli dicerent: Quò vadis ad istum affectus modum, aut quid facturus? Vt nihil, inquit, aliud, certè hostis gladium hebetabo. Plut.

Pompeij. Pompeius rebus infœliciter gestis aduersus Cæsarem & ad summam desperationem redactus, in tentorium venit attonito similis, nec aliam vocem emisit, quàm hanc, οὐκοῦν ἐς παρεμβολήν, Ergo in castra, sumptaque veste presenti fortunæ accõmoda, clàm profugit. Plut.

De Deo.

Thaletis. THales Milesius quum percontatus esset quid esset Deus Quod principio & fine caret, respondit. Laërtius eius vita.

Anonymi Alius idem interrogatus, respondit: Quod est in triremi gubernator, in curru rector, præcãtator in choris, dux in vrbe imperator in exercitu, hoc est in mundo Deus. Apuleius de Mundo.

Simonidis. Simonides interrogatus olim ab Hierone tyranno, Quidnam esset Deus? Deliberandi sibi vnum diem postulauit, quum idem ex eo postridie quæreretur, biduũ petiit, ac quum ita sæpius duplicaret numerum, admiratusque Hiero tyrãnus, qui rogauerat, efflagitaret, cur ita faceret? Quia inquit, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior. Cicero lib. 1. de Natura deorum. Brus. lib. 2. cap. 26.

Socratis. Socrates dicebat, deos omnium optimos ac felicissimos: ad horum similitudinem quo quisque propius accederet, hòc & meliorem esse, & beatiorem. Si corrigas vnius vocis numerum, nihil dici potest christianius. Rot. lib. 3. Apoph.

Euclidis. Euclides à quodam interrogatus, quales essent dij? cætera quidem ignoro, respondit: ac curiosos illis odio

esse, certo scio. Max. sermone 21.

Alexandri Magni. Alexander Macedo in Ammonis templo cùm à vate dictus esset Iouis filius: Nihil inquit, mirum, nam Iupiter omniũ quidẽ natura pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit. Modestissimè interpretatus est oraculum: nam vates per adulationem dixit illum filium Iouis: quasi sic à Ioue prognatus esset quẽadmodum Hercules creditus est esse Iouis filius Alexander fassus est, Iouem natura authorem ac parentem esse omniũ: sed eos demũ peculiariter pro suis filiis agnoscere, qui virtute ac prȩclarè gestis proximè ad diuinam naturam, accederent. Ea est, omnibus benefacere. Plut. in Apoph.

Euagrij. Euagrius quum lõga orationis serie audiuisset de Deo atque trinitate disputantes, Diuinitatem nequaquam definiendam esse respondit. Omnes enim alias propositiones habere genus quod prædicetur, aut speciem, aut differentiam, aut proprium, aut accidens, aut ex his compositam orationem. Sed nihil in sancta trinitate horum quæ dicta sunt posse comprehendi. Ideoque quod ineffabile est, silentij tantum oratione esse adorandum. Socrates lib. 6. Tripartit hist. cap. 21.

Attali Martyris Attalus, insignis Christi martyr, à tyranno per contemptum interrogatus, Quod nomẽ Deus haberet? Qui plures sunt, respondit, nominibus discernuntur. Qui autem vnus est, non indiget nomine. Euse. lib. 6. Ecclesia. historia cap. 3.

De Deo æterno.

Thaletis. THales Milesius interrogatus olim, quidnam in tota rerum natura esset vestutissimum? respondit, Deus. Qur ita? ὅτι ἀγέννητος, hoc est nunquam esse cœpit. Era. lib. 7. Apoph. ex Laërt. 1.

De Deo immutabili.

Agesilai. AGesilaus, Lacedæmoniorum Rex, cùm mouere iã bellum aduersus Persarum regem vellet, quo Græcos Asiam incolentes libertati restituerent, Iouis Dodonæi consuluit oraculum, is iussit, vt pro suo arbitratu bellum instrueret, verùm cùm Ephori ad Delphicũ

quoque oraculum consulendum misissent, hoc pacto proposuit consultationem: Num, Apollo, idem tibi videtur quod patri? Iouis se oraculum omnino probare, respondit. Quo dicto ostendere voluit, deorum omnium concordiam: qui si inter se dissentiant, non profectò reuera sunt dij. Plut. in Laconicis.

De Deo & omnipotente, & vidente omnia.

Thales Milesius, qui sapientissimus inter septem fuit, dicebat, homines existimare oportere, deos omnia cernere, deorumque omnia esse plena, & fore omnes castiores, veluti quo infans esset maximè religiosus Cicero lib. 2. de Legibus. *Thaletis.*

Idem rogatus, num lateret deos homo iniustè agens respondit, Ne cogitās quidem. Significans, Deo nihil omnino esse occultum. At vulgus putat, quæ corde volunt, latére Deum. Laërtius libro primo & Brusonius libro tertio cap. 12. *Eiusdem.*

Idem philosophus percunctatus, An facta hominum deos fallerent: Ne cogita, inquit, vt non solùm manus, sed etiam mentes puras habere vellemus, cùm secretis cogitationibus nostris cœleste numen adesse credidissemus. Laërt. in eius vita, & Valer. Maxim. lib. 7. cap. 2. *Eiusdē.*

Cùm ex Zenone Stoico quidam quæreret, An Deum latére possit iniuriam faciens? Imò, inquit, ne cogitans quidem. Max. ser. 15. *Zenonis.*

Diogenes Cynicus, cùm vidisset mulierem ad aras deorum tam incuruato corpore procumbentem, vt obscœna quædam apparerent: Non vereris, inquit, mulier, ne stante post tergum Deo (cuncta enim plena deorum sunt) inhonestè te habeas? Laërt. lib. 6. *Diogenis*

Athenodorus philosophus dicere prudenter solebat: Ita cum hominibus homines viuere debere, ac si Deus retributor bonorum, malorumque vltor, omni loco ac tēpore actiones nostras intueretur, conspiceretur que humanis nostris oculis. Fulg. lib. 7, cap. 2. *Athenodori.*

Demonax, quum admoneretur ab amico quodam, vt secum Æsculapij templum iret, Dominumque pro fi- *Demonactis.*

lute filij oraret: Adeóne, inquit, surdastrum existimas Deum, vt nos nisi in templo non sit auditurus? Recitat Erasmus. lib. 8. Apoph.

Antalcidæ. Antalcidas quum in Samothracia initiaretur, rogatus à sacerdote, quid egregium patrasset in vita? Si quid, inquit, mihi tale peractum est, sciunt ipsi dij. Existimans ineptum commemoratione suorum gestorum, se diis commendare: qui, siue prædicaret, siue sileret, nihilominus nouerant. Nam apud sacerdotem poterat etiã falsa narrare. Sit hoc modestiæ exemplum, ac de Deo præclarè sentientis. Plut. in Lacon.

Laconis cuiusdam. Quidam sacris initiaturus Laconem, rogauit, quid sibi consciret maximè impiè factum per omnem vitam? At ille: Hoc, inquit, dij sciunt. Quum initiator magis vrgeret, diceretque, Omnino proferas necesse est. Lacon vicissim rogauit: Vtrum, inquiens, oportet me tibi dicere, an Deo? quum ille respondisset, Deo: tu ergo inquit, hinc secede, vt illi dicam. Plut. in Lacon.

Lysandri. Lysandro in Samothrace oraculum consulenti, sacerdos iussit: vt quod in vita maximè sceleratum commisisset, diceret. Ille sacerdotem rogauit, Vtrum hoc tuo, an deorum iussu facere oportet? cùm sacerdos respondisset, deorum iussu: Tu igitur hinc discede, ac diis dicam, si percontentur. Hic cuiquam liberum est, vtrum malit laudare animũ ab oĩ superstione liberũan prudentiam, qui sensuerit sacrificij fucum, hoc agentis, vt ex conscientia criminis haberet illum obnoxiũ. Mos erat Lacedæmoniis, nihil aggredi nouæ rei, nisi consultis oraculis: at Lysander quum nulla religione teneretur, nihilo secius hinc quoque solitus est suis vitiis honesti speciem petere, tametsi parum successit. Plutarchus in Laconicis.

De Deo semper colendo.

Xenophontis. XEnophon dicebat tum maximè colendos esse deos quum homini res sunt secundæ: vt quum inciderit necessitas, confidenter illos imploremus vt pote beneuolos iam, & amicos. Rectè Xenophon. Sed vulgus hominum contrà facit, in fœlicitatem profunda

eſt diuorum obliuio: cùm viget calamitas, tum demum ad illos confugimus. Eraſ. lib. 7. Apoph.

Philonis Iudæi.

Philo cum aliis Iudæis apud C. Caligulam accuſatus ab Appione, quòd Cæſari diuinos honores nõ tribueret, eiectus ex aula, ſociis Iudæis reſpondit, Bono animo nos eſſe oportet, quibus iratus eſt Caius: quia neceſſe eſt adeſſe diuinum, vbi humanũ ceſſat auxilium Euſeb. lib. 2. Eccle. hiſt. cap. 5.

De Deo, dona ſua inæqualiter diſtribuente.

Cratetis.

Crates Thebanus, & philoſophus Cynicus, cùm deformi eſſet corpore, in certaminibus tamen corpus ſuum denudare, pro more pugnantium, non erubuit. Verùm cùm à ſpectatoribus ob id derideretur: De oculis, inquit, ô Crates, & reliquo corpore bono eſto animo: mox enim videbis eos qui corpus tuum deforme modò turpiter derident, morbo contrahi, & omnibus viribus deſtitui: & tum te beatum eſſe ſentient, deformem quidem ſed ſanum, robuſtum, & laboris patientem. Senſit homo ethnicus, quàm variè Deus ſua dona hominibus diſtribuat, vnum ornat forma & ſanitate, alium ſapientia: hunc virtutibus, illum corporis robore: ita tamen, vt non vni & ſoli omnia, conueniant Dictum eius leges apud Laër. lib. 6. cap. 5

Stratonici.

Stratonicus muſicus inuitatus aliquando, vt audiret citharœdum canentem, poſteaquam audierat, recitauit illum verſiculum Homericum, τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν id eſt, Huic dedit hoc pater altitonans, verum abnuit illud. Cuidam rogãti, Quo pacto? expoſuit, male citharacanere dedit, bene canere negauit. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Dercillidæ.

Dercillidas orator miſſus ad Pyrrhum, qui iam exercitum induxerat in terram Spartanorum, vt cognoſceret quid ſibi vellet: cùm Pyrrhus præſcriberet, vt regem ſuum Cleonymum reciperent alioqui futurum vt intelligerent ſe nihilo cæteris eſſe fortiores, hunc in modũ reſpondit. Si Deus eſt Cleonymus, non metuimus eũ, quippe qui nihil ſceleris cõmiſimus: ſin homo

est nihilo est nobis præstantior. Hoc dilemmate taxauit superbas regum minas. Dij qui quos velint, possunt lædere, nec à quodam lædi vicissim, non nocent nisi improbis: homines hominibus ex æquo metuendi sunt. Plut. in Laconic.

Catonis. Quum Pompeio res infœliciter cederent, & ad Cæsarem inclinaret victoria, Cato dicebat in rebus diuinis multum esse caliginis: quòd Pompeio præter ius agenti fnissent omnia prospera, causam reipub. tuenti nihil succederet. Plut. in Caton.

De Dialectica.

Antisth. ANtisthenes dicere solebat, Contradicentem doceri oportere, non contra dicendo compescere. Dialectica igitur si docēdi ratio est, artis fines transgrediuntur qui tantum rixantur. Nam neque insano, si vicissim insaniat, aliquis medebitur. Stobęus serm. 80.

Diogenis Diogenes Cynicus, quicquid per se turpe non esset, id ne in publico quidem dicebat esse turpe. Hunc igitur in morem ratiocinabatur: Si prandere malum non est, nec in foro prandere malum est. Hactenus tolerari poterat Cynicus syllogismus: verùm quis ferat similiter colligentem, exonerare ventrem, aut reddere lotium, aut habere rem cum vxore aut exuere vestes, malum est: ergo in publico malum est? Probis viris vbique placet verecūdia. Laër. iib. 6.

Zenonis. Zeno Dialecticorum artes iustis mensuris comparabat, quæ non triticum, nec aliud quidpiam alicuius *Eiusdem.* pretij, sed paleas & stercora metiuntur. Stob. sem. 80.

Rhetoricam palmæ, Dilecticam autem pugno similem esse dicebat: eo quòd latius loquerentur Rhetores, Dialectici autem compressius. Cicero libro. 2. de Finibus, & in Oratore ad Brutum. Quintilianus libro 2.

Eiusdē. cap. 21.

Idem quum iam in artibus non vulgariter profecisset, attamen in Dialecticis plurimùm exercere seipsum præcipuè voluit. Verùm cùm pecunia vt satisfaceret præceptori Dialectices, deesset, clàm per posticum Po-

lemonis professoris eius artis irrepsit, vt legentem audiret: quem dum Polemon fortè vidisset: Sat video, inquit, te furari ea dogmata, vt aliis posteà mercede vendas. Laudandum est Zenonis ardens ad Dialecticen studium in qua adeò profecit, vt multa etiam arti adiecerit. Vide Laërtium lib. 7. cap. 1.

Eiusdē. Quum illi Dialecticus quidam in sermone, quem illi θερίζοντα, id est metētem, appellant, ostendisset septē species Dialecticas: rogauit, quantum peteret mercedis à discipulis: poscenti centum, dedit ducentos. Tanta erat in homine discendi Dialecticen cupiditas. Laër. lib. 7. cap. 1.

Dictum de chrysippo. Chrysippus Solensis tam insignis fuit Dialecticus, vt frequenter dictum sit: Si dij vellent vti Dialectica, non alia vsuros, quàm Chrysippea. Laërt. lib. 7. cap. 3.

Chrysippi. Idem ad Dialecticum, quendam, Cleanthi multis ac prolixis sophismatibus obstrepentem: Desine inquit, senem à magis ad rem pertinentibus auocare sed nobis iunioribus ista proponito. Docuit vir sapientissimus, Dialecticæ studium magis spectare ad iuuenes exercitatione indigentes, quàm senes grauioribus occupatos. Laër. lib. 7. cap. 3.

Arcesilai. Arcesilaus Philosophus Dialecticos aiebat similes esse ludentibus alea, qui non sine delectatione decipiũtur. Stob. Serm. 80.

Carneadis. Carneades Dialecticam inquiebat polypo similem esse: Vt enim polypus citrhos suos auctos deuorat: ita Dialecticos iam peritiores factos suas quoque opiniones refutare. Scob. serm. 80.

Aristotelis. Aristoteles κυνικώτερον etiam Dialecticorum subtilitates dicebat similes luto viarum, ad nihil vtili, nisi quòd ingredientes impellit ad lapsum. An illi rectè damnarint vniuersam Dialecticam, alij viderint. Illud experimentis compertum habeo, nullos magis aberrare à vero, quàm qui superstitiosè in hoc studiorum genere sunt versati. Eras. lib. 8. Apoph.

Aristonis Ariston Dialecticorum sermones aranearum telis conferebat, vt qui subtiles admodũ, sed inutiles essent. Stob. serm. 80.

Eiusdē. Idem Dialecticam aiebat luto viarum similem esse, Nam vt lutum inutile cùm sit transeuntes prosternit: sic Dialectica parum quum prosit hominibus, imponit etiam. Stob. serm. 80.

Eiusdem Præterea eos qui Dialecticæ studiū profunde rimātur, cancros edentibus similes esse dicebat: qui propter exiguum alimentum, circa crustas plurimas occupantur. Stob. serm. 80.

cleāthis Cleanthes interrogatus, cur inter veteres, cùm non multi philosophati essent, plures tamen quàm nunc clari euasissēt? Quoniam, respondit, tunc quidem res ipsa excercebatur, nunc autem de verbis est disceptatio. Stob. serm. 80.

clitomachi. Clitomachus Dialecticam lunæ comparabat, quæ similiter augeri & decrescere non cessaret. Ibidem.

Theocriti Theocritus ad Dialecticum quendam, acriter & cōtentiose respondentem, ei istud Homeri carmen dixit:

Lis vtinam pereat inter hominésque deósque. Ibid.

Demonactis. Demonax ad Agathoclem peripateticum, iactantem sese & solum & primum esse Dialecticorum: Si solus, inquit, es qui primus esse potes? si primus, qui solus? Eras. lib. 8. Apoph.

De differentia.

Phocionis. QVum Byzantiis irascerentur Athenienses, quòd Charetem qui cum exercitu in subsidium suæ ciuitatis missus esset aduersus Philippum, noluissent recipere: ac Phocion dixisset, non esse irascendum sociis diffidentibus, sed ducibus quibus fides non haberetur: ipse dux electus est: atque ipsi fidentibus Byzantiis effecit, vt Philippus re infecta discederet. Diffidentiam Byzantiorum in Charetem ducem reiecit, qui talis erat, vt non videretur tutum sese illius fidei committere. Prudentiæ est, infido diffidere: at Phocioni probatæ opinionis viro, non dubitarunt sese credere. Plut. in Græcorum Apoph.

Alcibiadis. Infrà, de fuga excusata.

Romanorum. Populus Romanus, Carbone pollicente quippiam,

& addente iusiurandum cum execratione, populus vicissim iurauit se illi non credere. Probis viris & iniuratis habenda est fides: leuibus autem, ne iuratis quidam. Eras. lib. 6. Apop.

De diligentia.

ZEno Citicus dicebat, τὸ εὖ γίνεσθαι παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι id est, vt aliquid fiat bene, nasci quidem paulatim, sed tamen non esse paulum. Quanquam hoc quidam adscribant Socrati. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Zenonis.

Cùm multi philosophorum disputassent de virtutis difficultate, Antisthenes prosilens, virtutem assiduitate & studio disci posse affirmauit, Non ignorauit sanè vir sapientissimus, nil esse tam arduum, quin studij assiduitate inuestigari possit. Laër. lib. 6. cap. 1.

Antisthenis.

Vide titulum de Industria & labore.

De diligentia nimia.

DEmosthenes Mytilenæus pulsauit ianuam hominis musicæ ac citharæ dediti, quumque is audito pulsu iussisset illum introire: Faciam, inquit, si prius alligaris citharam. Subnotans, illum nil aliud quàm cithara canere. Eras. lib. 8. Apoph.

Demosthenis.

Persarum Rex coronam ex rosis consertam illiuit vnguento, misitque Antalchidæ, de pace legationem obeunti. At ille: Suscipio quidem, inquit, donum, atque animi promptitudinem laudo: sed rosarum odorē naturæque fragrantiam, artis adulteratione perdidisti. Ælianus lib. 14. de Varia historia. Idem dici posset de nimia diligentia, qua multoties res magis obscuratur, quàm ornatur.

Antalcidæ.

Protogenes pictor toto septennio in pingendo Ialysso consumpto, tandem summam manum imposuit. Eum cùm cerneret Appelles, primum substitit mutus, & stupefactus inopinata atque admirabili contemplatione. Deinde respiciens: Labor quidem, inquit magnus est, & item artifex excellens, verùm operi gratia non inest: quam si homo consecutus esset, labor eius cœlum attingeret. Laudauit quidē insignē picturā Apel-

Appellis.

les, ſed nimiam diligentiam & induſtriam vituperauit, quæ operi gratiam omnem adimebat. Aelianus lib.12. de Varia hiſto. Bruſ. lib.2. cap.25.

Pollionis. Pollio dicebat, Commodè agendo factum eſt, vt ſæpe agerem, ſed ſæpe agendo factum eſt, vt minus commodè, quia ſcilicet aſſiduitate nimia facilitas magis quàm facultas, nec fiducia, ſed temeritas paratur. Quod accuratè factum velimus, rarò faciendum eſt. Hac ratione duci videntur Itali quidam eruditi, qui licet pulchrè calleãt Latinè, tamẽ vix vnquam adduci poſſunt, vt in familiari congreſſu Latinè loquantur. At ſi quando compellit neceſſitas, dicũt exactè, quaſique de ſcripto. Eraſm. lib.8. Apoph.

Scipionis. Scipio Africanus centurionem, qui in pugna non affuerat quum increparet, atque ille diceret, ſe in caſtris cuſtodiæ gratia remanſiſſe: Non amo, inquit, nimium diligentes. Bruſ. lib.2. cap.25. ex lib.2. de Oratore Cice.

De diſcendi cupiditate.

Solonis. SOlon Atheniẽſis, cùm eius nepos ex fratre inter pocula carmen quoddam Sapphus ceciniſſet, delectatus eſt illa cantilena: & iuſſit adoleſcentem, vt eam ſe doceret. Quum autem quidam interrogaſſet, quam ob cauſam hoc deſideraret, reſpondit: Vt poſtquam ipſam didicero, moriar. Voluit autem oſtendere, quàm auidus diſciplinæ fuerit: vt qui morti iam proximus, ab aliis doceri non erubuerit. Ex Aeliano.

Eiuſdẽ. Solon ille Salaminius, qui inter Græciæ ſapientes non poſtremi nominis fuit, gloriari ſolebat, ſe aliquid quotidie addiſcentem, ſenem fieri. Tanta enim homini ſapientiſſimo inerat diſcendi cupiditas, vt ſenio iam grauatus, non minus philoſophiæ incumberet, quàm quum adoleſcens ac iuuenis fuiſſet. ſciebat enim hæc ſtudia magnum ſenectutis ſolatium eſſe. Cic. in Catone Maiore.

Antiſthenis. Antiſthenis placita non indigna ſunt quæ commemorentur: dicebat, τὴν ἀρετὴν εἶναι διδακτικήν, id eſt, virtutem diſci poſſe. Aduerſus eos qui putant naſci cum homine, aut naturæ affectus ſtudio vinci non poſſe.

Laër.lib.6.

Zeno Citticus dicitur consuluisse oraculum, quo pacto possit vitam optimè instituere. respondit Deus, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς, id est, si concolor fieret mortuis. Ille sentiens, se vocari ad lectionem veterum, contulit sese ad philosophiam. Dicitur autem Zeno natura fuisse colore fusco. Studium ac victus parsimonia maciem & pallorem conciliat homini. Laër.li.7.cap.1. *Zenonis.*

Idem Zeno, licet iam profecerat, tamē modestiæ gratia commeabat ad Polemonem, apud quem in dialecticis exercebatur. Vnde Polemon solitus est dicere: Non me clam est Zeno, te per posticum irrepere, furarique dogmata, quibus Phœnicum more indutus es. Notans, illum furtim discere gratis, quæ aliis esset venditurus. Laër.lib.7.cap.1. *Polemonis.*

Quum dialecticus quidam in sermone, quem illi θερίζοντα id est, metentē appellant, ostendisset septem species dialecticas, rogauit Zeno, quantum posceret mercedis? ac poscenti centum, dedit ducentos: Tantus erat amor discendi. Ibidem. *Zenonis.*

Diogenes Athenas profectus, ad Antistenem se contulit: à quo sæpe repulsus (nullum enim discipulum recipiebat Antisthenes) non destitit tamen hærere: adeò vt quum aliquando baculum intentaret Antisthenes, vltrò baculo caput subiecerit dicens: Cæde, si vis: at nullum inuenies baculum tam durum quo me abs te abigas, dum aliquid dixeris. Insigne exemplum adamatæ sapientiæ. Laërt.lib.6.cap.2. Aelian.libro 10.de Varia historia. *Diogenis.*

Democritus Milesius, quum arroderet cucumerem, sensit humorem esse mellei saporis, rogauítque famulam, vnde emisset? Illa nominauit hortum. Surrexit Democritus: Et duc me, inquit, eò, ac locum indica. Demirante muliercula quid sibi vellet: Vt, inquit, dulcedinis causam inueniam: inuenturus si locum inspexero. Hic muliercula ridens: Quiesce, inquit, ô bone. nam ego imprudens cucumerem immiseram in ollam mellitam. At ille offensus: Molesta es, inquit, ego tamen incumbam, quærámque causam: quasi cucumeri peculiaris sit ac genuina dulcedo. Sit hoc exemplum studij in- *Democriti.*

defatigabilis Laër.lib.9.cap.7.

Cleāthis. Cleāthes Assius, Antigono discipulo roganti, cur sordidam operam præstaret hauriendo aquam è puteo, vnde per iocum pro Cleanthe dictus est φρεαντλης ita respondit: Num haurio tantum? an non & fodio, & rigo hortum, denique nihil non facio philosophiæ causa? Alius negasset factum: philosophus auxit quod obiiciebatur, gloriæ sibi ducens, quod ille vertebat probro. Laër.lib.7.cap.2.

Metroclis. Metrocles dicebat, res alienas emi pecunia, vt domū, vestem & alia: disciplinas autem liberales emi tempore. Requirunt enim diuturnum studium, & indefessam diligentiam. Laër.lib.6.cap.6.

Socratis. Socrates, qui Delphico oraculo omniū sapientissimus iudicatus est, quum iam grandior natu esset, non tamē erubuit inter pueros sedens fidibus canere. Verùm quū ob id derideretur, negauit absurdum esse, quæ quis nesciret, ea discere velle. Eras.lib.3.Apoph.

Demosthenis. Demosthenes interrogatus, Quo pacto sibi oratoriā facultatem comparasset? Plus olei, inquit, quàm vini mihi consumptum est. Stobæus serm.27.

Eiussem. Demosthenes summus ille orator, tanta diligētia versatus est in oratoria, vt nullam aliam ob causam magis se dolere dixerit, quàm si quando opificum antelucana victus esset industria. Cic.lib.4.Tusc.quæst.

Marci mp. Lucius, quum Romam venisset, obuiam factus Imperatori Marco, percontatus est illū quò iret, & cuius rei gratia? cui Imperator, Honestū est & seni discere: eo ad Sextum philosophum, vt discam quæ nō dum scio. Hic Lucius sublatis in cœlum manibus, O Iupiter, inquit, Iam senex tabellam gestans puerorum more commeat in ludum, quum noster rex Alexander triginta duos annos natus vita defunctus sit. Hic citius probarim Cæsaris & studium & moderationem, quam Lucij libertatem. Philostratus.

Iuliani cæsaris. Saluius Iulianus tū eximia iuris cognitione, tum multorum principum amicitia clarus, solitus est dicere: Et si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc addiscere vellem. Refertur Pandect. libro quarto, titul. de Fideicommissis. L..apud Iulianum. Hæc sentētia optimo iu-

re placuit laudatissimis viris. Sed hodie passim audim⁹ has voces: Iã adult⁹ sum, serũ est discere. Imò hoc turpius est, nescire quæ cogitu digna sũt, quòd adultus es.

Alphonsi

Alphonsus Aragonum Rex, cùm aliquando de iactura rerum preciosarum sermo haberetur, persanctè affirmasse dicitur, Malle se gẽmas, vniones, margaritas suas quæ quidem essent in orbem omnem terrarũ diffamatissimæ, quàm libros qualescunque perditum iri. Panorm. lib. 4. de rebus gestis Alphonsi.

Plura pete ex titulo de Industria.

De discipulo docili.

Antistenis.

ANtisthenes, quum adolescens quidã Ponticus genere, se in numerũ discipulorũ illius recipi cuperet, patri querenti, quibus reb⁹ esset opus? Libro (inquit) nouo, stylo nouo, nouáque tabella, significãs, animum à vitiis vacuum, studium vigil, & memoriam fidelẽ. Solent autem adolescentes voluptatibus ac deliciis occupatam mẽtem ad præceptorem adferre, quæ res ferè in causa est vt minus proficiãt. At philosophia totum animum sibi postulat. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita interrogatus, quo pacto fieret, vt discipuli quamplurimũ proficerent: Si, iniquit, præcedentes gnauiter insequantur, sequentes non morentur. Laër. lib. 5. cap. 1. Bruso. lib. 2. cap. 23.

Vide tit. de Docilitate.

De discipulo indocili.

Bionis.

BIon Borysthenes philosophus, arrogantiam dicebat esse profectus obstaculum. Indocilis enim est, qui mauult doctus videri, quàm esse. Laër. lib. 4. cap. 7.

Eiusdem.

Cuidam obiicienti quòd adolescẽtem quendam ad se non pellexisset: Tenellus, inquit Bion, caseus nõ attrahitur hamo. Significans, pueros delicatos non esse studiis accommodos. Laer. lib. 4. cap. 7.

Zenonis

Zeno quum quendam ex discipulis inflatum turgidũque esse nosset, sed desidem ac ignauum, percutiens dicebat: Non si magnus fueris, bonus & eruditus eris, sed si bonus & eruditus, tum demum reuera magnus eris. Brus. lib. 2. cap. 23.

Diogenis. Diogenes Cynicus, quum adolescens quidam apud illum vellet philosophari, pernam dedit deferendam, ac sequi iussit. At illæ disciplinæ impatiens, abiecta, quā ferebat, perna, abscessit. Sed post aliquantulum temporis, occurrens illi Diogenes: Tuam & meam, inquit, amicitiam perna dissoluit. Sensit autem obiter philosophus clarissimus, eum nequaquam bonum fore discipulum, qui præceptoris moribus se nō accommodaret, ac in licitis & honestis suum denegaret præceptori officium. Brus. lib. 2. cap. 2.

Theodori Athei. Theodorus Atheus dicere solebat, Protagoram præceptorem omnium fidissimum, dextra manu porrigere auditoribus suis scientiam, illos verò sinistra accipere. Brus. lib. 5. cap. 2.

Isocratis. Isocrates Ephorum Cumanum, qui scholam ipsius reliquit nullo profectu, atque ob id à patre Demophilo denuò missus est, vt ab integro data mercede discipulum ageret, δίφρον appellabat. Diphros enim Græcis dicitur currus, quòd duos ferat, pugnantem & aurigam. Isocrates autem ex vocis etymologia captauit iocum in stupidum discipulum, qui bis attulerit mercedē, δίφρος enim dici videtur, ἀπὸ τοῦ δὶς φέρειν id est à bis ferendo. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem. Idem, cùm diuersis moribus & ingeniis haberet discipulos, Ephorum scilicet & Theopompum: Se calcaribus in Ephoro, contrà autem in Theopompo frænis vti solere dicebat. Cicero ad Atticum, & de claris oratoribus. Quintilianus etiam lib. 10. cap. 1. Bruso. lib. 2. cap. 23.

Philosophi cuiusdam. Philosophus quidam quum duos haberet discipulos: alterum quidem laboriosum, sed hebetis ingenij, alterum ingeniosum, sed ignauum: Ambo, dicebat, pereatis: quoniam tu cùm velis, non potes: tu verò cùm possis, non vis. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 5. & Maxim. serm. 17.

Stratonici. Stratonicus musicus quum doceret Macedonem quendam, nec ille quicquam proficeret, exasperatus in discipulum: In Macedoniam, inquit, pro eo quod alij dicunt, εἰς μακαρίαν si cui precantur exitium. Obiter notauit & Macedonicæ gentis barbariem.

De diſcipulorum erga præceptores pietate.

DIonyſius, cùm Platoni diceret, Aliquis auferet tibi caput: Xenocrates, qui tum præceptori aderat: Nō prius, inquit, quàm hoc, ſuum oſtendens caput. Laërt. lib. 4. cap. 2. *Xenocratis.*

Alexander rex cùm interrogaretur: Vtrum magis deſideraret patrem Philippum, an Ariſtotelem præceptorem? Magiſtrum, inquit. Ille enim vt eſſem, hic autem vt præclarè inſtitutus eſſem, author fuit. Antonius in Meliſſa, par. 2. ſer. 11. & Max. ſerm. 23. *Alexādri Magni.*

Quum Apollinus rhetor è Chalcide accitus ad Tiberinam domum, in qua tum Antonius Pius Cæſar habitabat, à Cæſare vocaretur, vt illi M. Antoninum traderet inſtituendum, dixit: Non magiſter ad diſcipulum, ſed diſcipulus ad magiſtrum venire debet. Iulius Capitolinus, & Bruſ. lib. 5. cap. 2. *Antonini Pij.*

De diſcipulorum erga præceptores parſimonia.

ZEno Citticus, cùm pecuniam nō haberet, qua præceptori ſuo ſatisfaceret, clàm per poſticum Polemonis profeſſoris Dialecticæ irrepſit, vt legentem audiret, quem dum Polemon fortè vidiſſet: Sat video, inquit, te furari ea dogmata, vt aliis poſtea mercede vendas. Laër. lib. 7. cap. 1. *Polemonis.*

Cùm quidam Polemonem reprehenderet, eo quòd alia proponeret, alia loqueretur, Zeno Citticus contracta fronte. Quanta, inquit, mercede erat contētus? Subindicans nimirum, vt indiligentius diſſereret, diſcipulorum parſimoniam fuiſſe in cauſa. Laër. lib. 7. cap. 1. *Zenonis.*

De diſcipulorum frequentia & numero.

STratonicus muſicus, cùm in ludo ſuo haberet pictas Muſas nouem, Apollinem vnum, diſcipulos autem tantū haberet duos, rogatus à quodā: Quot haberet diſcipulos? Cum diis, inquit, duodecim. Recitat Eraſ. lib. 6. Apoph. ex Athenæo, & Bruſ. lib. 5. cap. 2. *Stratonici.*

Stratonis. Suprà de Auditu & auditoribus.

De discordia.

Demarathi. DEmarathus Corinthius, cùm à Philippo Macedonum rege hospitio susceptus esset, qui ob nouas Cleopatræ nuptias à se Olympiadem Alexandrúque auocauerat: dicenti Philippo, quo pacto Græci inter se mutuam agerent concordiam, respōdit: Tua minimum interest Philippe, Græciæ curam suscipere, qui tot discordiis, ac calamitatibus propriam cumulasti regiam. Brus. lib. 2. cap. 20.

Agrippæ. M. Agrippa, vir ingētis animi, dicere solebat, multum se huic sententiæ debere: Concordia paruæ res crescūt, discordia maximæ dilabuntur. Seneca in epistolis lib. 14. Brus. lib. 2. cap. 12.

Leontij episcopi. Leontius Antiochenus episcopus, in grauissima illa apud Antiochenos de fidei negocio dissensione, cùm timens seditionem, sententiam suam apertè proferre non auderet, aliquando caput suum canis florescens manu demulcens, dixisse fertur: Niuem eam solutam lutum multum subsecuturum esse. Aenigmate eo obscurius indicans, dissonantiam eam aliquando in seditionem euasuram, neque eos qui factionis suæ essent, cum reliqua multitudine consensuros. Nicephorus lib. 9. cap. 24. Eccles. hist.

Alphonsi. Alphonsus Aragonū rex sæpenumero dicere solitus est, Si Romanis temporibus vixisset, se constructurum fuisse templum Ioui Positorio, vt de rebus actu i, in eo prius conuenirent, & contentionem omnem deponerent. Innuit autem, nihil æquè Reipublicæ esse perniciosum, ac si plebis cum patribus crebræ contentiones oriantur. Panormita. lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Vide tit. Concordiæ.

De disputationibus, aut quæstionibus friuolis, atque inutilibus.

Aristippi. ARistippus cuidam qui proposuerat ęnigma, vehementer instāti vt solueret: Quid ô stolide, inquit, vis soluam, quod nobis etiam ligatum exhibet negotium? Lusit ex ambiguo. Soluitur enim quæstio, & sol-

uitur homo aut belua vincta. Stultum autem sit furiosum hominum aut noxiam bestiam soluere, magis nociturum. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem. Idem confutatus in disputatione à quodam homine audaci, sed eodem furioso ac stolido, quum illum videret gestientem, inflatúmque victoria: Ego quidem, inquit, redargutus abeo: sed suauius dormiturus te, qui redarguisti. Laër. lib. 2.

Diogenus. Cum oraret aliquãdo Anaximenes, Diogenes prætendens pernam, auditores in se conuertit: ob id indignatus Anaximenes, obticuit ab auditorio destitutus. Tum Diogenes: Anaximenis, inquit, disputationem oboli pretium dissoluit, significans, illum de rebus friuolis disseruisse, quæ non admodum attentos haberet auditores. Laër. lib. 6.

Eiusdem et Platonis. Platonis ideas, id est formas risit & Aristoteles. Quodam igitur tempore quum Plato multa de ideis dissereret, & rem confictam confictis vocabulis explicare conaretur, subinde in ore habens, menseitates & cyathitates, per quas voces intelligebat speices mẽsæ & cyathi: Diogenes irridens subtiles nugas, Mensam, inquit, ac cyathum video, menseitatem & cyathitatem non video. Tametsi sunt & hodie qui sorteitatibus & ecceitatibus sibi videntur acuti. At Plato regessit dictum: Nec mirum, inquit, nam oculos habes quibus cernuntur cyathi ac mensæ, mentem verò non habes qua cernuntur menseitates ac cyathitates. Laërtius, libro sexto.

Gorgiæ. Gorgiæ sophistæ palàm exhibenti sese ad respondẽdum, quod cuique libuisset proponere, Xenophon, non ille Socraticus, sed alius quidam inuidens, adiit illum, atque hanc proposuit quæstionem: Dic mihi Gorgia, quambobrem fabæ ventrem inflent, quum ignem non inflent? Ad quem placidè Gorgias, Isthuc quidem tibi dispiciendum relinquo: cæterùm illud iam olim cognitum habeo, terram aduersus istiusmodi homines producere ferulas. Philostratus.

Eiusdem. Idem quum audisset Physicum quendam de antipodibus argutè disserentem, ostensis in puteo hominum vmbris, interrogauit, num illos antipodes putaret.

Irrisit inutilem quęstionem philosophorum, qui interdum de iis rebus disputant, quæ non sunt, licet ex certis demonstrationibus hodie probari possit reuera antipodas esse. Recitat Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem. At cùm conspiceret duos philosophos, vtrósque pariter indoctos, inter sese disceptantes, & alterum quidem ridiculas quasdam quæstiones proponentem, alterum item aliena, neque quicquam ad rem facientia respondentem: Quid, inquit, amici, an non horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere? Lucianus in vita Demonactis. At refertur à Diogeniano his verbis: Vtrum stultitior qui mulget hircum, an qui cribrum supponit? Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem. Idem aliis curiosa indagine disquirentibus, an mundus rationis exors sit, aut anima præditus, & sphæræ nihilominus figuram teneat? Vos, inquit, plus æquo de mundo solliciti, vestram ipsorum immunditiem interea parum prouida consideratione pensiculatis. Stob.

Zeuxidami. Zeuxidamus quidam percontanti, quam ob causam Lacedæmonij leges de fortitudine, citra scriptum seruarent, ac non potius descriptas traderent iuuenibus legendas: Quoniam, inquit, assuefaciendi sunt, vt præclaris gestis potiùs quàm scriptis intendant. Inertiæ genus est, de fortitudine philosophorum more disputare: sed protinus factis exercenda virtus, quæ paucis dogmatibus tradi potest. Plut. in Lacon.

Eudamidæ. Eudamidas Archidami filius, Agidis frater, quum audisset Xenocratem iam senem in Academia cum amicis disputantem, percontatus est, quis esset ille senex? vbi responderat aliquis, illum esse virum sapientem, & ex eorum numero qui virtutem quærerent: Et quando, inquit, ea vsurus est, si adhuc quærit? Visum est Laconi ineptum, per omnem vitam de virtute disputare, veluti de re controuersa: quum oporteat à prima statim adolescentia habere certissima decreta de honesto, impressa animo, & secundum virtutem exerceri: non quærere, quemadmodum faciunt philosophi, qui magna contentione inter ipsos de summo bono ac malo digladiantur, ne in hoc quidem satis consentientes quid sit

virtus, aut beatitudo, Plut. in Lacon.

Pantholidæ. Pantholidas legatus cùm in Academia philosophos audisset multa de virtute disserentes, interrogatus cuiusmodi videretur eiusmodi sermones? Quid aliud, inquit, quàm probi: sed prorsus inutiles vobis, qui illis non vtimini. Salsè tetigit mores Atheniensium, qui virtutem haberent in labiis, non in factis. Plut. in Lacon.

Pollionis. Asinius Pollio dicebat, in causa verecunda nunquã tentari debere improbam quæstionem. Notauit rhetores, qui in declamando mouerent quæstiones nihil ad causam facientes. Eras. lib. 8. Apoph.

De diuinatione.

Chilonis. CHilon Lacedæmonius dicebat, diuinationem non esse detestandam: quòd hanc deorum munus esse crederet, quæ ratione percipi posset ab homine insigni virtute prædito. Nam ipse prædixisse fertur, futurum vt ex insula Cythera summum malum oriretur Lacedæmoniis, cuius situm naturámque cùm didicisset: Vtinam, inquit, hæc aut nunquam fuisset, aut simul vt nata fuit, euersa fuisset. Nam Demaratus, Lacedæmone profugus, Xerxi suasit, vt in ea insula classem haberet: ac planè Græciam subegisset Xerxes, si Demarati consilium fuisset sequutus. Pòst Nicias ea potitus, statuit illic præsidium Atheniẽsium, & Lacedæmonios multis cladibus afflixit. Laër. lib. 1. cap. 2.

Diogenis. Diogenes dicere solebat, Si vlla disciplina id præstare posset, vt præsciremus quæ ferenda sunt, atque eandem amoliri à nobis certa ratione valeremus, egregium sanè illud esset, & longè optimum artificium: Sed si ordine inuiolabili ac lege inconcussa quippiam tolerandum est, ad quid attinet, tale malum prænoscere? Stob.

Eiusdẽ. Diogenes Cynicus cùm videret hominum diuersas actiones ac audiret somniorũ esse interpretes & cõiectores, dicebat nullum animal esse stultius. Laër. lib. 6.

Quum in somniis quidam Socrati visus esset dicere.

ἤματι μὲν τριτάτῳ φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο:

Socratis. Ad Phthiam venias simulac lux tertia surget: Aeschini dixit, Tertio die moriar: versum Homericum pro

oraculo interpretans, id euenit. Phthia erat patria Achillis: & amici conati sunt persuadere Socrati, vt in Thessaliam fugeret, quòd illic haberet bonos amicos. Eras.3.Apoph.

Demonactis.

Demonax conspicatus augurem quendam in publico vaticinia sua vendentem: Si potes, inquit, ea quæ parcæ statuerunt arte tua depellere, exiguam mercedem postulas: si quæ fatis decreta sunt omnino sunt euentura, quid tua prodest diuinatio? Bis miser esse cupit, qui mala quæ vitari non possunt, amat præscire. Eras.8.Apoph.

Demetrij.

Quum Philippus locum quendam Ithomatam, non minus munitum, si præsidium imponeretur, quàm erat Acrocorinthus, occupasset, & sacrificio peracto per vatem ad ipsum exta essent delata, accepta Arato ac Demetrio Phario, demonstrauit: & ipse animi dubius rogabat eos, quid exta portenderent? vtrum Messeniis locum redderet, an retineret? Hic Demetrius arridens: Si animum, inquit, vatis geris, locum dimittes: sin regis, vtroque cornu bouem retinebis. Peloponensum bouis enigmate signans, quam facilè tueretur, si duas arces præsidio tueretur. Aratus autem rogatus à Philippo suam sententiam dicere, post diutinum silentium hunc in modum respondit: Permulti sunt ô Philippe Cretensium montes, permulti Bœotiorum ac Phocensium tumuli, terra prominentes, item plurimi Acarnaniorum, partim in mediterraneis, partim in oris maritimis siti, qui natura munitissimi sunt: & tamē quum horum nullum cœperis, omnes tamen spontè imperata faciunt. Latrones rupes & saxa incolunt, ac præcipitiis se tuentur: regi autem nihil beneuolentia firmius aut munitius esse potest. Eras.lib.6.Apoph.

Anaxarchi.

In conuiuio quum Anaxarchus Alexandro propinaret, ostenso calice prædixit fore, vt vulnus acciperet, abutens ad id versu, quem recitat. Laër.lib.9.cap.1.

βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησία χειρί. Id est,

Ferietur aliquis mox deûm humana manu. Eras.

Calani Indi.

Calanus Indus ad mortem proficiscens, quum conscenderet rogum ardentem, O præclarum, inquit, discessum è vita quū vt Herculi cōtigit, mortali corpore

cremato, animus in lucem excesserit. Hunc quum Alexander admoneret, dicere siquid vellet, Optimè, inquit, propediem te videbo. Idque euenit: nam Alexander paucis post diebus mortuus. Refert. M. Tull. libro de Diuitione primo.

Apollonius Tyanæus quum ad Indorum sapientes, qui Brachmanes dicuntur, habens Larontis Indiæ regis literas commendatitias, accederent vt venit ad illos, Iarcas illorum princeps salutauit Appollonium, statimque petiit regis literas. Admirante Apollonio, ac dicēte, Vndè sciret? Quo magis (inquit Iarcas) mireris, scito D, vnum in ea epistola deesse: atque ita esse, palàm omnibus ostendit. Brusonius lib. 7. cap. 20.

Indi cuiusdam.

Iudas Essæus nunquam diuinando mentitus est: is quū prædixisset in Stratonis pyrgo. Antigonum Regem eo die occubiturum: viso Antigone, Nunc mihi pulchrum est mori, inquit, quum mendax fuerim (distabat enim Stratonis pyrgus sexcentis stadiis) solicitaque mente secum hoc reputabat. Sed paulò tamen pòst interfectus est Antigonus, in loco subterraneo, qui Stratonis pyrgus dicebatur. Brus. lib. 7. cap. 20.

Iudæ Essæi.

Cato senior aiebat se demirari, quòd non rideret aruspex, quoties aspiceret aruspicem: sentiens, totum hoc diuinationum genus imposturam esse, qua populo fiebat fucus: Id quum non fugeret eius artis peritum, mirabatur quod aruspex aruspicem posset videre absque risu Solent enim impostores inter se ridere multitudinis stultitiā. Refert M Tul. libro de Diuinatione 2.

Catonis.

Catoni acerbius insectanti Pompeium, quòd quum ipse sæpius prædixisset, potentiam Cæsaris indies crescentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, sed potius ad tyrannidem tendere: Pompeius ita respondit, Tua (inquit) Cato magis accedunt ad diuinnatio nem, at mea magis accommoda sunt amicitiæ. Sentiens Catonem incerta loqui, quòd nemo posit rerum humanarum exitum liquidò præscire, se verò ea sequurum, quæ tum temporis, amicitia, quæ sibi cum Cæsare intercedebat, postulabat. Certum erat quid debebatur amico: incertum erat, an amicus illi futurus esset inimicus: de amico verò humanius est bene sperare, quàm

Pompeij.

diuinare peiora. Plut. in Romanorum. Apoph.

Spurinæ Aruspicis

Spurina aruſpex admonuit C. Cæſarem, caueret diſcrimen ingens, quod vltra Calendas Martias non proferretur. Eo die quũ iret in ſenatum, Spurinæ fortè obuio: Quid ais, inquit, nonne venere Calendæ Martiæ? Venere, inquit, ſed nondum præteriere: nam eodem die cæſus eſt Cæſar. Bruſ. lib. 7. cap. 20.

Scurræ cuiuſdã.

Seuerus imperator cùm è Britannia rediret non ſolùm victor, ſed etiam in æternum pace fundata: Scurra quidam obuiam factus, futura illi hunc in modum vaticinatus eſt: Fuiſti Cæſar, totum viciſti, iam Deus eſto victor: cuius diuinatio licet iocus eſſe videbatur, conſtat nihilominus tamen Cæſarem paulò pòſt periiſſe. Eraſ. libro 6. Apoph.

Athanaſii.

Athanaſius epiſcopus ab Arianis, & Græcis præſtigiator dictus, atque ob diuinationis peritiam diu multumque deriſus, cùm vrbem Alexandriam ingrederetur, cornix in aëre volitans crocitabat. Græcorũ igitur turba hęc audiens, ſcommate eum veluti impoſtorem perſequẽs, quídnam cornix diceret, interrogauit. Ille autẽ perquàm vrbanè & ſuauiter ridens: Cras inquit. Portendit námque, craſtinum diem vobis non bene ceſſurum. Mandatum enim ab imperatore veniens, feſtum diem veſtrum inhibebit, & magnificentia veſtra iniucunda vobis erit, Porrò id Athanaſij dictum exitum ſuum habuit: ab Imperatore enim literæ venere, quibus magiſtratus iubebatur, de cætero Græcos prohibere, ne ad templa accederent, & more ſuperſtitionis ſuæ dies feſtos peragerẽt. Et celebritas ea, quæ iam aderat, & ab illis plurimi fiebat veneratione´que maxima colebatur, tum penitus abrogata eſt. Nicephorus lib. 6. cap. 35.

De diuitiis ac opibus.

Bionis.

BIon inquiebat, diuitiis operam dantes ridiculos eſſe, cùm eas porrigat fortuna, illiberalitas ſeruet, benignitas auferat. Stob. ſer. 91.

Eiuſdem

Idem dicere ſolebat, non minus moleſtum eſſe caluis, quàm comatis pilos velli. Oſtendere autem hoc dicto voluit, paria pauperum diuitúmque tormenta eſſe. Bruſ. lib. 2. cap. 26.

Bias Prienæus beatum esse dicebat, ex vulgi opinione qui opes ex animi sententia assequeretur, Verùm multô beatiorem qui ne desideraret quidem. Stob. *Eiusdem*

Chilon Lacedæmonius dicere solebat, Quod Lydius lapis est auro, id aurum esse homini. Lapis enim index affrictu prodit quale sit aurum, ipsum autem aurum arguit quale hominis ingenium: iuxta illud, Magistratus virum arguit. Laërt. in eius vita. *chilonis*

Pythagoras neque equum sine fræno, neque diuitias sine prudentia quenquam gubernare posse, dicere solebat. Stob. ser. 92. *Pythagoræ.*

Antisthenes neque symposium sine colloquio & societate, neque diuitias sine virtute, voluptatem habere affirmabat. Stob serm. 1. Phauor. 16. *Antisthenis.*

Democritus audiēs de diuitiis variè disputātes, omnibus hominibus perpetuam quandam diuitiarum cupiditātem inesse dixit, quæ si non acquisitæ fuerint, vexāt si erunt acquisitæ, solicitudine & cura torquent. Amissæ verò, dolores etiam adferunt haud mediocres. Max. sermone 12. *Democriti.*

Idem nequaquam diuitem, sed diuitiis bene vtentem, beatum iudicandum dicebat. Max. ser. 12. *Eiusdem*

Idem neminem vnquam ob diuitias & gloriam beatum esse existimandum dicebat. Talia enim omnia incertiora sunt, minorique fide deuincta, quàm vt bona censeri debeant. Max. ser. 12. *Eiusdem*

Idem interrogatus, quomodo quis diues fieri posset? Si, inquit, cupiditatum pauper erit. Max. serm. 12. *Eiusdem*

Idem præterea dicere solebat, Quantum ad naturam attineret, omnes homines diuites esse: sed quantum est in nobis, omnes pauperes videri Max. ser. 12. *Eiusdem*

Idem eos etiam qui naturalibus diuitiis cōtenti essent multò ditiores esse iis dicebat, qui cùm multa possideāt, plura tamen concupiscunt. illis enim nihil deest, his plura quàm possident. Max. ser. 12. *Eiusdem*

Democritus pecuniarum vsum cum prudentia, vtilem quidem esse ad exercendam liberalitatem, & ad iuuandum alios: cum stultitia verò communem largitionem esse dicebat, Stob ser. 92. *Democriti.*

Idem diuitias parare non inutile esse: sed iniustè cor- *Eiusdem*

radere, turpissimum esse dicebat. Stobæus ser. 92.

Eiusdem Democritus dicere solebat, si diuitias non expetes, pauca tibi multa videbuntur: parua enim appetentia ex inopia diuites facit. Stob.

Eiusdem Idem interrogatus, quæ via esset malè ditescendi? respondit: Si quis inopi fuerit desiderio. Stob.

Zenonis. Zeno philosophus quum sæpe dixisset, diuitias esse indiferentes: Antigonus falsò sibi nunciari fecit, prędia illius ab hostibus esse direpta: & quum tristior affectus esset: Vides, inquit, diuitias non esse indifferentes? Brusonius lib. 2. cap. 26.

Eiusdem Idem dicere solebat, non magis prodesse, quàm nocere opes ad sanitatem Brus. lib. 2. cap. 25.

Anaxagoræ. Anaxagoras dicere solebat, Magno cum negocio pecunias comparari, sed multò maiori opera conseruari & custodiri. Innuit autem, ita comparatum esse, vt omnes pecunias quærant, ac opes amplissimas, quas cùm iam parauerunt, multò curiosius ac attentius seruant, ne statim euanescant. Quemadmodum enim echinum sic etiam nummos, facilius est capere quàm diu retinere. Ael. lib. 4. de Var. hist.

Epicuri. Epicurus ad Pytocleam, Si vis, inquit, Pythoclea te diuitem facere non pecuniæ adiiciendum, sed cupiditatibus tetrahendum est. Brus. lib. 2. cap. 26.

Simonidis. Simonides interrogatus, vtra res esset optabilior, diuitiæ an sapientia? Dubito, inquit, vt qui videam sapientes frequētare diuitum fores, innuens, philosophos verbis quidem contemnere diuitias, sed re tamen eas captare. Eras. 6. Apoph.

Cleāthis. Cleātes quærenti: quomodo quis diues euadere posset, respondit, si cupiditatum fuerit inops. Stob. ser. 92. Idem & ad Democritum referri, paulò antè diximus.

Epicteti. Epictetus interrogatus, quis esset inter homines diues? Cui, inquit, satis est quod habet. Stob.

Eiusdem Idem audiens quendam sibi ipsi ob amplas diuitias placentem, ait, Examina teipsum prius, vtrum ditescere malis, an beari. Quod si diuitias velis, rem neque bonam esse scias, nec omnino in te sitam. Si verò beari, id & bonum est, & penes te. Opes enim fortuna ad tempus commodato dat. Beatitudo autem à nostra voluntate pro-

cedit. Stobæus ſermone.3.de Temperantia.

Socrates diuitias ex vſu metiri iubebat: Non enim immenſas poſſeſſiones diuitias vocabat, ſed tantum, quantum requiritur ad vſum decentem. Stobæus ſerm. 3.de Temperantia. *Socratis.*

Idem magnifaciendas eſſe diuitias dixit, ſi lętitiam ſibi coniunctam haberent: verùm cum hæc deſit, non adeo his dandam operam putabat. Stob. ſer.91. *Eiuſdem*

Socrates interroganti Quiſnam videretur ſibi ditiſſimus? reſpondit, Qui paucißimis contentus eſt. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſerm.37. *Eiuſdem.*

Idem ſatius eſſe dicebat, ſe in paucis facultatibus continentem hilariter agere? quàm in magnis infœliciter. Antonius in Meliſſa, par.1.ſer.37. *Eiuſdem.*

Idem cùm videret Alcibiadem ob diuitias elatum animum gerere, & ob agrorum multitudinem ſuperbire, adduxit ad locum in quo tabula quædam ambitum terræ complectens ſuſpenſa erat, & eum rogauit, vt Atticam ibi requiretre. Quā cùm iuueniſſet, ſuos fundos eū iuſſit oſtendere, & cùm reſponderet: Nuſquam ibi pictos eſſe: Horum (inquit Socrates) poſſeſſione te effers, qui nulla pars ſunt terræ. Illudens hoc dicterio Alcibiadis ſtultitiam, qui ſuperbiebat in iis, rebus quæ fluxæ ſunt & cum mundo interire ſolent, Ælianus libro 3.de de Var. hiſtoria. *Eiuſdem.*

Plato interrogatus, quantas opes habere conueniret? dixit, Quantæ poſſidenti neque inſidias pariunt, neque rerum neceſſariarum inopiam. Stob.ſer.92. *Platonis.*

Diogenes aiebat, neque in ciuitate opulenta, neque in domo habitandi locum eſſe virtuti. Stob.ſer.91. *Diogenis*

Idem Diogenes cùm dicere vellet, quidnam eſſent diuitiæ, Fortunæ vomitum appellauit. Stob.ſer.91. *Eiuſdem.*

Idem Anaximenis ſeruos conſpicatus multa vaſa ferentes, cuius ea eſſent interrogauit. Cùm autem illi, Anaximenis eſſe reſpondiſſent: An non pudet eum, inquit, tam multa habere, qui, ſeipſum non habet? Senſit autē philoſophus, eum nōn in ſua ipſius poteſtate eſſe, qui captus diuitiis, ſibi iam mortuus eſt: Max. ſerm.12. *Eiuſdem.*

Phyſicus quidā interrogauit Diogenē, quā ob cauſam aurum palleret? Quoniam, inquit, plurimos habet ſibi *Eiuſdem*

insidiantes. Pallent autem, qui metuunt. Laërt. Lib. 6. & Bruso. lib. 5. cap. 10. & Max. serm. 12.

Possidonij. Possidonius diuitias causas esse malorum dicebat, nō quòd ipsæ facerent, sed quòd facturos irritarent. Senec. lib. 3. epist. Brus. lib. 2. cap. 26.

Laconis cuiusdā. Cuidam Lampen Æginetam efferenti, ac fœlicem prædicanti, quòd prædiues videbatur, multorum nauigiorum dominus Lacon, Nihil (inquit) moror fœlicitatem de funibus pendentem. Quum omnes diuitiæ sunt in manu fortunæ, tum eæ principuè quas negociatores commisere nauibus: ruptis enim funibus sequiquitur naufragium, & hinc mercium omniū interitus. Plut. in Laco. Apoph.

Lampidis. Lampis negociator interrogatus quomodo sibi parasset diuitias. Magnas, inquit, haud difficulter, exiguas verò cum labore ac tardè. Sentiens, initio paulatim magnáque vigilātia corrasam pecuniam. Cæterùm parata iam ingenti sorte, facile est amplis lucris ditescere. Primùm authoritas ac fama tardè, paulatímque, nec sine negocio paratur. At qui iam innotuit, facilè magnam assequitur laudē. Meminit Plut. in libello, An seni sit capassenda respub.

Pheraula. Pheraulas diues à Saca fœlix nuncupatus ob diuitias, quas pauper acquisiuerat. Num, ait, ita existimas Saca, me nunc eo iucundius viuere, quo pluta possideo? An ignoras, me & esse & bibere, & dormire, nullo modo mihi iucundius, quàm tunc quum eram pauper? Certum quippe est eum qui pecuniis ac diuitiis oblectatur, si sumptum vel dispendium faciat, vehementer contristari. Bruso. lib. 2. cap. 26.

Crassi. M. Crassus dicebat, neminem diuitem esse dicendū, nisi eum qui reditu annuo legionem tueri posset. Plin. lib. 33. Cicero autem in Officiis lib. 1. paulò aliter recitat, qui ait Crassum neminem diuitem iudicasse, nisi qui propriis facultutibus exercitum alere posset. Vtrūque recitat Bruso. Contursinus lib. 2. cap. 26.

Sigismūdi cæs. Sigismundo Cæsari allata erant ex Hungaria aureorum quadraginta millia. Cùm autem aduesperasset, eáque in thalamo regio recondita fuissent, in cubiculum

veniens Cæſar, dum cogitat in quémnam vſum eam pecuniam conuertat, ſomnus eum deſtituit. Tum ille excitatis cubiculariis: Ite (inquit) ocyus ōcſiliarios ducéſq; oēs militū̃ huc accerſite. Vocati proceres media nocte trepidi (timebāt enim ne quid aduerſi accidiſſet) Imperatorē̃ celeriter adeunt, & quæ cauſa ſit tā repētinę vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta arca inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa: Ite, inquit, ſecurè tranquiléque nobis dormire liceat. Nam quod mihi ſomnum ademerat, iam procul aberit à cubiculo. Æneas Syluius lib. 4. commentariorum in res geſtas Alphonſi.

Maximilianus Romanorū̃ Imperator iuſtiſſimus, nullum non pecuniarum acernum impertiuit: quamuis non rarò ad eum ingens pecuniarum ſumma afferretur, tamen penes ſe eam nunquam retinuit, ſed ad quæſtores referri iuſsit, dicens, ſe regendis hominibus præpoſitum, non auri ſibi cuſtodiam demandatā̃. quo ſi quis ſemel capiatur, moxè Rege ſeruum futurum Iacob. Spieg. in Æneæ Syluij commentaria de rebus geſtis Alphonſi.

Maxi. cæſ.

Vide titulum de pecunia.

De diuitiarum vſu.

Bionis.

BIon Boryſtenites diuitias dicebat eſſe neruos actionum, quòd ſine his nihil agatur. Laër. lib. 4. cap. 7. Ælius dixit, diuitias eſſe belli neruos.

Ariſtippi.

Ariſtippus reprehenſus, quòd pecunias acciperet ab amicis, ait, ſe non ideo accipere vt vteretur ipſe, ſed vt illi diſcerent, ad quas res vtendum ſit pecuniis. Vulgus enim diuitum aut in equos, aut in operoſas ſtructuras, aut in luxum perdit pecuniam: quum ea bonis viris, ſi egeant, ſit eroganda. Quin & aliter intelligas licebit. Ariſtippus non niſi ad vitæ neceſſaria pecuniis vtebatur: Ideóque à diuitibus accipiebat, vt eis demō̃ſtraret bene vtendi rationem: id non poterat, niſi illi materiam ſubminiſtraſſent. Veluti qui cupit artem ſcribendi diſcere, chartam & calamum porrigit docturo. Laër. lib. 2. cap. 8.

Alcamenis. Alcamenem Telecri filium cùm quidam obiurgaret, quòd tam parcè frugalitérque viueret, cùm tamen amplissimas possideret diuitias: Decet, inquit, eum qui multa possidet, pro ratione, non pro libidine viuere. significans, perniciosas esse diuitias, nisi adsit animus diuitiis superior, qui possit earum vsum non ex copia, sed ex necessitate moderari. Plutar. in Lacon.

Dionysii senioris. Dionysius senior quùm audisset quendam è ciuibus aurum habere domi fossum, id ad se deferri iussit. Verùm posteaquam is suffuratus auri paululum. in aliã vrbem commigrasset, ibíque mercatur esses agrum, reuocato Dionysius totum aurum reddidit, vt qui iam diuitiis vti cœpisset, desiissétque rem vtilem inutilem reddere. Satis declarauit, se non aurum alienum appetisse, sed hominis morbum sanare voluisse: simul vsum auri legitimum demonstrauit, si in agricolationem impendas potiùs quàm in vsurã. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

De diuitiarum abusu.

Solonis. SOlon dicebat, opulentiam esse matrem saturitatis, saturitatem ferociæ ac violentiæ. Diuitias comitatur luxus, luxus exit in tyrãnidẽ, dum fœnum migrat in cornua. Laër. lib. 1. cap. 3.

Diogenis Diogenes Cynicus dicebat, diuitias nil aliud esse quàm velamenta malitiæ. Diuites enim cùm aliis nihilo sint meliores, tamen peccant licentius. Laër. lib. 6.

Demetrii regis. Aristophanes in comœdia inducit Plutum cæcum At Demetrius Phalereus dicebat, non solùm Plutum (id est, diuitias) esse cæcum, verùm etiam fortunam. Laër. lib 5. cap. 5.

Eucriti. Eucritus Chius quærenti ex eo: vter esse malet, Crœsus, an Socrates? Respondit, viuens malem esse Crœsus, è vita autem decedens Socrates. Indicauit autem beatam esse philosophorũ post hãc vitã conditionem.

Diuites autem licet bonis omnibus in præsenti vita abundẽt, post mortem tamen ob iniquè paratas opes ac malè collocatas, cruciandos dæmonibus dari. Stob.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cùm interrogaretur, cur hostium interfectorum cadauera spoliare prohibuisset? Ne milites, inquit, ditescant, & dum prædæ incumbunt, pugnam negligant. Metuit vir prudentissimus, ne diuitiis amplis corrumperētur milites, quæ plerumque insolentiores & minus fortes reddunt homines. Plut. in Laco.

Eiusdē.

Idem cùm inductis nouis tabulis debitores æris alieni liberassent, iam & ea quæ quisque priuatim in ædibus habebat, & ex æquo partiri tentauit, quo funditus è ciuitate tolleret discrimen opum, & inæqualitatem: sed quum cerneret eos ægrè laturos manifestam rerum ablationem, idem occultiore via facere aggressus est, monetam auream simul & argenteam abrogauit, instituítque vt ciues ferreo duntaxat nummo vterētur: & quatenus postulabat vsus ad huius permutationem, totius substantiæ modum præscripsit. Hoc facto omnis iniustitia exulabat ab Lacedæmone: Neque enim iā furari, neque largitionibus corrumpere corrumpíve neque fraudare dolo, neque rapere per vim quisquam poterat: quod nec celari valeret, nec parare magnificum esset, nec vti periculo vacaret, nec importare aut exportare tutum foret. Hac arte vir solertis ingenij, quibus diuitiarum contemptum persuadere non potuit, diuitiarum vsum subtraxit, ac reponendi studiū negociandíque materiam ademit. Plutar.

Anonymi

Quidam Imperatorem incusauit, quòd illius insidiis, ocio & somno fuisset priuatus: videlicet quòd illius benignitate è paupere factus esset diues. Refertur. à Plutar. in Symposiacis. cap. 2.

socratis

De diuite, sed indocto.

SOcrates conspiciens hominem prędiuitem & arrogantem, sed nulla virtute præditum: Hic, inquit, equus est argento circumtectus. Solent enim equi stragulis, phalaris, ac bullis argenteis exornari, quum interim tamen nihil aliud sint quàm equi.

Eiusdē.

Idem conspiciens prædiuitem quendam, sed indoctū: Ecce, inquit, aureum mancipium. Indoctus seruus

est & cupiditarum, & eorum quæ possidet. Eras. lib. 8 Apoph.

Diogenis

De diuitiarum atque opum cõtemptu.

Diogenes Cynicus, quum murem fortè conspiceret in Megarico discurrentem, qui neque cauum quæreret, neque turbis terreretur, neque cibum appeteret: Bellum, inquit, libertatis exemplum, móxque contemptis omnibus, cœpit in dolio habitare. Laërt. lib. 6.

Eiusdem.

Demirantibus quòd nullas haberet ædiculas vbi cibum capere posset, ostendit Iouis porticum, aítque, Athenienses ipsi magnificam extruxisse aulam vbi vesceretur. Quod publicum erat sibi quoque paratum interpretabatur. Neque potuit optare cœnationem splẽdidiorem. Ibid.

Eiusdẽ.

Quum Alexander Magnus inuiseret Diogenem, reperit eum in cranio sedentem pro dolio, ac laceras schedas glutino committentem. Posteaquam rex multa cum illo collocutus, pararet abire, diceréq;: Cogita Diogenes quid à me velis petere. nam quicquid optaris, feres: Mox inquit, de aliis, interim secede paulisper: cùm rex secescisset, putãs illũ velle deliberare, diutius silẽti repetiit, Pete quod vis Diogenes. Hoc inquit, volebam. nam prius arcebas mihi solem, ad id quod ago necessarium. Alij narrant illum dixisse, Ne mihi feceris vmbram: quòd vellet apricari. Laër. lib. 6. Cic. lib. 5. Tusc. quæst.

Eiusdẽ.

Diogenes Cynicus cùm diuitias oblatas recusaret: Indignum se nouerit, inquit, carnis nomine, qui ab opibus & deliciis se cohibere non potest. Stob.

Aristippi.

Aristippus quodam tempore nauigans, vt intellexit nauim esse piraticam, deprompsit aurum, ac numerare cœpit: móxque abiecit in mare, & grauiter ingemuit, fingens sibi imprudẽti & inuito excidisse. Hoc ingenio vitæ suæ consuluit, adempta piratis occidendi vinciéndíve materia. Sunt qui narrent, illum & hæc dixisse: Satius est vt hæc per Aristippum, quàm propter hæc pereat, Aristippus. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Idem quum prædium amœnissimum perdidisset, cuidam deploranti tam miserabilem illius casam: Quid, inquit, an nescis tibi vnicum esse prædiolum, mihi verò tres agros superesse? Quum annuisset alter, Quin igitur tuam potiùs vicem deploramus? sentiens, insipiêtis esse, dolere amissis potiùs, quàm gaudere relictis. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem

Cùm vidisset famulum quendam in itinera pecuniam ferentem, onere premi: Abiice, inquit, quod nimium est, & fer quantum potes. Author est Bion, ex quo recitat. Laër. lib. 2. cap. 8. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdē.

Præterea quum aliquando perdicem quinquaginta drachmis iussisset emi, quidam detestanti luxum in philosopho: Et tu, inquit Aristippus, si obolo venalis esset, non emeres: Quum is respondisset, se empturum: Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Quod ille luxus nomine damnabat, hic detorsit ad laudem contemptæ pecuniæ. Si quidem qui precij magnitudine deterretur ab emendo, is non contemnit cibum, sed pluris facit pecuniam. At philosopho nihilo pluris æstimabantur quinquaginta drachmę, quàm illi obolus. Aristippus itaque obsonij cupiditate par, superior erat despectu nummorum. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdē.

Cleanthes Assius pecuniam, quam collegerat, aliquando, coram familiaribus abiecit, dicens: Cleanthes alterum Cleātē alere posset, si vellet Laërt. lib. 8. cap. 2.

Cleāthis

Philoxenus poëta, quum in Sicilia fundum ac domum opulentam nactus esset & animaduertisset illius gentis luxum ac delicias: Per deos, inquit, hæc bona me non perdent, sed ego potius illa. Moxq; cessit aliis hæreditatē, & è Sicilia abnauigauit. Eras. lib. 8. Aphoh.

Philoxeni.

Pelopidas in præfectura rei militiaris Epaminondæ erat collega, quumque amici dicerent, illi rei necessariæ, videlicet colligendi pecunias, nullam esse curam. Ita per Iouē, inquit necessariæ, sed huic Nicomedi: ostēdens hominem claudum ac mācum. Sensit fortibus viris nihil esse opus pecunia. Plut. in Græc. Apoph.

Pelopidæ

Iason Thessalorum rex venerat Thebas, belli socius futurus. Is quum Epaminondæ vehementer egenti

Epaminondæ.

aureorum duo millia misisset, aurum non recepit, sed ipsum Iasonē intuitus: Iniustis, inquit, imperas, ipse deterior. Ipse verò quinquaginta drachmis à ciue quodam acceptis mutuò pro viatico exercitus, inuasit Peloponensum. Sentiebat, iniquas esse diuitias quæ possessorem reddunt deteriorem: at viri fortes, gloria virtutis præmio contenti sunt. Plut. in Græc Appoh.

Themistoclis.

Themistocles cùm inter deambulādum torquem aureum humi iacentem vidisset, vocans ad se ex pueris quendam, dixisse fertur: Quin hoc tollis ô puer, inuentum huiusmodi: non enim tu es Themistocles. Ostendit autem, homines plerūque diuitiarum cupidissimos esse, quarum ipse adeo contemptor esset, vt inuentos fortè humi thesauros non acciperet. Ælianus lib. 13. de varia histor. Plut. in Apoph. Brul. lib. 3. cap. 13. Ful. lib. 6. cap. 4.

Telecri.

Telecrus percontanti quantum possideret facultatū? Non plus, inquit, quàm sat est. Diuitias non cupiditate, sed vsu metiebatur. Plut. in Lacon.

Laconis.

Mos erat apud Lacedæmonios, vt Rex hostes aggrederetur, præcedente quopiam gestante coronam, qui in certamine victor aliquando tulisset coronā. Quum igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim respuisset, sed multo cum sudore deiecto aduersario coronam tulisset, quidam dicenti, quid emolumenti tibi adfert victoria ô Lacon? ille ridens & alacer respondit: Ante regem, inquit, coronatus incedens, pugnabo cum hostibus. Generosæ mentis est laudis honore teneri potiùs quàm pecuniæ. Plut. in Lacon.

Scipionis

Quum Numantini viderentur inexpugnabiles, vt qui multos Romanorum duces superassent, populus Scipionem iterum consulem fecit ad suspiciendum hoc bellum. Cæterùm quum multi gestirent exire in militiam, ídque senatus fieri vetuisset, quasi Italia futura esset deserta: ac ne pecunias quidem ex ærario sumere passus est, sed vectigales prouentus, quorum tempus nondum excesserat, assignauit: Scipio pecuniis quidem sese negauit egere, suas enim & amicorum satis futuras. De militibus negatis questus est, bellum enim esse diffi

cile. Quòd si priores, inquit, ob hostium fortitudinem toties victi fuerunt, difficile bellum est, quia cum talibus pugnandum erit: sin ob ciuium nostrorum ignauiã, æque difficile est, quia talium opera in bello sumus vsuri. Plut. in Rom. Apoph.

M. Coriolanus, quum ob benenauatam operam ante prædæ diuisionem è singulis rebus, equis & captiuis, denos sibi eligere iuberetur, insuper & equo pulcherrimo donatus à consule: Lætor, inquit, à consule laudari, equũmque fortitudinis præmium lubens accipio, cætera non tam decora quàm mercedem non accipiã, fuítque communi reliquorum sorte contentus. Nec aliud extra ordinem petiit, quàm vt Volscus quidam vir probus & æquus, quo hospite & amico fuerat vsus Coriolanus, non venderetur captiuus, sed suæ libertati relinqueretur. Huic animo contemptori pecuniæ, & hospitis memori, magis applausum est quàm victoriæ. Brus. lib. 1. cap. 9.

Coriolani.

T. Labienus cùm equiti strenuo de præda Gallica aurum offerret, omne donum renuens, aurum ad pedes Labieni abiecit. Eras. libro. 6. Apoph.

Anonymi.

Taddæus Apostolus, Abgaro regi Eddesseno, sibi aurum & munera offerenti pro doctrina & miraculis, eisdem recusatis, respondisse fertur: Si nostra reliquimus, quomodo accipiemus aliena? Euseb. lib. 1. Ecclesia histor. cap. 15.

Taddæi.

Præfectus Cæsareæ sancto Basilio blãdiens suadebat, vt in gratiam Imperatoris fidem negaret, promittens ei Imperatoriam amicitiam & opes. Cui Basilius: Hæc mihi homini Christiano, inquit, non conueniunt, sed adolescentibus, & illorum similibus qui talia promissa respiciunt. Tripat. histo. lib. 7. 36.

Basilii Magni.

Fertur de quodam è Priscis, quòd cùm spectasset põpam sumptuosissimam, ad familiares versus dixit, Videte amici, quàm multis rebus opus non habeo. Philo Iudæus in lib. Quòd Deus sit immutabilis.

Anonymi.

Plura vide infra tit. de Munerum contemptu.

De docilitate.

Xenocratis. XEnocrates ad quendam nec geometriæ, nec musices, nec astrologiæ peritum, ad scholam tamē ipsius commeantem: Abi, inquit, ansam philosophiæ non habes: hoc est, non es ad philosophiam docilis nullis instructus disciplinis. Alij ferunt illum ita loquutū, παρ' ἐμοὶ πόκος οὐ κνάπτεται, id est, apud me vellꝰ non maceratur. Lana rudis non statim traditur vestiario, sed fulloni. Laër. lib. 4. cap. 2.

Antisthenis. Adolescens quidam cùm se in numerum discipulorum ab Anthisthene recipi cuperet, patri quærenti, quibus rebus esset opus? Libro inquit Antisthenes, nouo stylo, nouáque tabella. Significans, animū ab omnibus vicijs vacuum, studium vigil, & memoriam fidelem esse debere vt doceri probè posset discipulus. Laërt. lib. 6. cap. 1.

De doctrina & eruditione.

Thaletis THales Milesius dicere solebat, faciem componere non præclarum esse: sed bonarum artium studijs animū excolere, longè esse præclarius. Laër. lib. 1. cap. 1.

Eiusdem. Idem interrogatus, Quisnam esset fœlix? Qui corpore, inquit, sanus est, animo verò eruditus. Ibidem.

Solonis. Soloni cùm obijceretur, quòd cùm haberet forense negotiū, cōduxisset oratorem: Atqui, dixit, quū habeo conuiuium, coquum conduco. Ant. par. 1. serm. 50. Melis. Maxi. serm. 17.

Socratis. Socrates interroganti, quodnam esset pulcherrimum animal, dixit: Homo doctrina ornatus. Antonius in Melissa, par, 1. serm. 50.

Eiusdem Idem cùm ei sermo barbarus exprobraretur, Ego quidem, dixit, barbarus sum verbis, vos autem moribus, Antonius. serm. 50. par. 1. Melissæ.

Eiusdem. Idem scientiam dicebat vnicum esse bonum, contrà vnicum malum ignorantiam: quod quicunque committunt rem iniustam, hoc peccant quòd ignorant quid cuique sit tribuendum: & qui fortes sunt, non alia re fortes sunt, nisi quòd sciunt ea expetenda, quæ vulgus existimat horrenda: & qui intemperantes sunt, hoc

errant quòd ea putãt ſuauia aut decora, quæ minimè ſunt: Sũmũ igitur bonum eſſe dicebat, ſcientiam rerum expetendarum ac refugiendarum. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem Socrates cùm vidiſſet hominem prædiuitem, ſed planè rudem & indoctum. Hic ait, equus eſt argento ornatus, Solent enim ſtragulis, frenis ac auro argentóque inſigniter exornari, cùm tamen reuera nil aliud ſint quàm equi. Recitat. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Eiuſdem Idem Socrates cùm vidiſſet prædiuitem quendam, ſed indoctum: Ecce, inquit, aureum mancipium. Indoctus, ſeruus eſt & cupiditatum, & eorum quæ poſſidet. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Eiuſdem Socrates interrogatus, quid in vita ſuauiſſimum eſſet? reſpondit: Diſciplina & virtus, & rerum incognitarum hiſtoria. Antonius in Meliſſa, par. 1. ſerm. 50. Max. ſerm. 17.

Eiuſdē. Idem cùm quendam ex diſcipulis ſuis animaduertiſſet agri, quidem eſſe ſtudioſiſſimũ, ſed actionis negligentem: Heus tu vide, inquit, nedum agrum cicurare vis, animum tuum efferari ſinas. Maximus. ſerm. 1

Eiuſdē. Quum Socrates intellexiſſet, quendam ex familiaribus ſuis ſtudioſè curantem, vt imago ipſius ſimilis fieret: Tu, inquit, vt tibi ſimilis lapis fieret, curaſti: at ipſe ne lapidi ſimilis fias, non curas. Putabat autē ſapiētiſſimus vir, eos lapidibus haud abſimiles eſſe, qui literis animum non exornarent. Max. ſer. 1.

Eiuſdem. Socrates philoſophus interrogatus, cuiatam ſe eſſe diceret? mundanum ſe dixit: totius enim mundi incolã & ciuem poſſe eum arbitrabatur eſſe, qui omnimodæ eruditionis ſecum reportaret theſaurum. Cicero lib. 5. Tuſ. quæſt.

Democ. Democritus dicere ſolebat, diſciplinam & eruditionem fortunatis quidem ornamentum eſſe, infortunatis autem refugium. Antonius par. 1. ſerm. 50. Meliſſæ. Maximus. ſer. 17.

Eiuſdem Idem audiens quendam contumelioſius, quàm par eſt, de literis loquentem: Ignoras, ait, quid dicas. Literæ enim diuitibus addunt nonnihil honneſtamēti, inopia laborantibus ſunt aſylum, & vnicum exiſtunt

vitæ præsidium. Stobæus.

Eiusdē. Idem dicere solebat, eruditionis radices esse quidem satis amaras, fructum autem fore dulcissimum. Hoc dictum alij ad Socratē referūt, sed Luscinius Democrito adscribit.

Eiusdem Idem dicebat, Eruditionem & doctrinam non aliter quàm aurum, vbiuis terrarum in maximo solere esse precio. Stob.

Eiusdem Idem cùm ignotus venisset Athenas, colloquio de philosophia cum Socrate habito, dixit: Hic philosophus similis est pētathlo: quòd calleret naturalia, moralia, mathematica, ad hæc disciplinas quas ἐγκύκλους vocant denique omnium artium peritiam. Laër. lib. 9. cap. 7.

Aristippi. Aristippus dicebat, satius esse fieri mendicum quàm indoctum: quòd ille tantum pecuniis egeat, hic humanitate. Nihilominus homo est, cui deest pecunia, at homo nō est, cui deest eruditio. Et tamē cui deest pecunia, petit ab obuiis: cui deest sapientia, nullum solicitat ut accipiat. Laër. lib. 2. cap. 8. Brus. lib. 3. cap. 9.

Eiusdem. Idem interrogatus, in quo differrent docti ab indoctis? Quo, inquit, equi domiti ab indomitis. Quemadmodum enim equus indomitus ad omnem vsum incommodus est, ita quoque homo, nisi eruditione & artium studio emolliatur. Laër. lib. 1. cap. 8.

Eiusdem. Idem quodā tempore cum ciuibus aliquod suis nauigans, naufragio eiectus est. Quùmque in littore vidisset figuras mathematicas in arena depictas: Salua, inquit, res est amici hominū vestigia conspicio, & ingressus ciuitatem proximam, inuestigauit quínam essēt illic disciplinarum studiosi? Cúmque his vbi congressus est, summa cum humanitate tractarunt non ipsum modò, verum & comites illius, atque etiam viaticum ad reditum subministrarunt. Tandem quum hi qui cum Aristippo venerant, pararent reditum in patriā rogaréntque illum, ecquid vellet suis ciuibus renūciari? Vt, inquit, studeant sibi huiusmodi parare opes, quæ naufragio non pereunt, sed simul cum possidente enatant. Refert idem Vitruuius de Architectura.

lib 6. addens, Aristippum tunc venisse Rhodum. Laër. lib. 2. Max ser. 17.

Eiusdem. Percontanti qua re differret sapiẽs ab indocto: Mitte, inquit, ambos nudos ad homines ignotos, & videbis. Significauit, sapientem secum in pectore circumferre, quo se commẽdet quibuslibet. Proinde si doctum & indoctum pariter nudos mittas in regionem peregrinam, vbi ambo sint æquè ignoti, sapiens proferens opes suas, protinus & rẽ & amicos inueniet: nudus alter pro insano ridebitur, & fame periclitabitur. Ibidẽ.

Eiusdem. Idem cuidam percontanti, qua re esset melior euasurus filius, si eum curaret literis erudiendum: Vt nihil aliud, inquit, certè in theatro non sedebit lapis super lapidem. Amphiteatra gradus habebant marmoreos in quibus sedens populus spectabat. Lapidem autem vulgò dicebant, hominem indoctum & elinguem. Laër. lib. 2. cap. 8. Brusonius libro tertio, capit. 9.

Eiusdẽ. Cùm Aristippus ab eo qui sibi filium commendarat, quingentas petiisset drachmas, ac is dixisset, se tanti mancipium coëmere posse: Eme, inquit, & habebis duo. Sensit autem, hominem rudem & literarum ignarum nil esse nisi perpetuum vitiorum & rusticitatis mancipium. Bruso. lib. 3 cap. 9.

Antisthenis. Antisthenes interrogatus, quamobrem diuites non irent ad sapientes & eruditos viros, sed hi ad illos? respondit, quoniam eruditi sciunt quæ ad vitam sint necessaria, illi verò nesciunt. secus enim, sapientiæ potiùs quàm pecuniæ studerent. Antonius in melissa, par. 1. serm. 50.

Eiusdem. Idem rogatus, quídnam vtilitatis ex philosophiæ hausisset studio? vt mecum, inquit, loqui, siue viuere possim. Sensit vir prudentissimus, doctum & eruditum hominem nunquam esse solum, qui etiam in solitudine habet quod animo voluat, quod legat, & quasi secum loquatur. Laër. lib. 1. cap. 1.

Diogenis. Diogenes rogatus, quod onus terra grauissimum sustineret? Indoctum hominem, respondit. Max. ser. 17.

Platonis. Plato interrogatus, quidnam inter peritum & imperitum interesset? Quod inter medicum, ait, atque ægrotum. Brus. lib. 3. cap. 9.

Aristotelis. Aristoles interrogatus, qua re differrent docti ab indoctis? Qua viui, inquit, à mortuis. Sentiens, hominem absque literis statuam esse veriùs quàm hominē. Laër. lib. 5. cap. 1. Brus. lib. 3. cap. 3.

Eiusdem. Idem illud amicis & discipulis inter disserēdum frequenter solitus est ingerere: Visum accipere lumen à circumfuso aëre, animum autem à disciplinis liberalibus Laër. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem. Idem dicere solebat, eruditionis radices esse quidem amaras, sed fructus ferre perdulces. Laërt. libr. 5. cap. 1. Verùm hoc alij Socrati adscribunt, alij Democrito.

Eiusdem. Idem rogat⁹ quid ex philosophia lucrat⁹ esset: Hoc, inquit, vt iniussus ea faciam, quę plerique per legū metum operātur. Brus. lib. 3. ca. 31. ex Cic. lib. 5. Tus. quæst.

Demosthenis. Demosthenes dicebat, radicem disciplinæ amaram quidem esse, fructus autem dulces. Anto. par. 1. ser. 50. Melissæ. Maxi. ser. 17.

Theophrasti. Theophrastus dicere solebat, virū eruditione præclarum vbique inuenire patriā, & in alienis locis nunquā peregrinum esse. Eruditio enim cùm in omni vitæ genere plurimum emolumenti adferat, non potest non vbique maximo esse in precio. Brus. lib. 3. cap. 1.

Eiusdem. Idem moriēs accusasse naturam dicitur, quod ceruis & cornicibus vitam diuturnam, quorum id nihil interesset, hominib⁹ verò, quorum maximè interfuisset, exiguam dedisset: quorum ætas si potuisset esse longinquior, futurū fuisse, vt omnibus perfectis artibus, omni doctrina, hominum vita erudiretur. Brus. lib. 3. cap. 31. ex Cic. lib. 3. Tuscul. quæst.

Glyconis. Glycon sapientissimus, doctrinam & eruditionem sacrum asylum, ad quod omnis generis homines concurrerent, esse dixit. Max. serm. 17.

Metroclis. Metrocles dicebat, res alienas pecunia comparari, vt domum vestémque: sed disciplinas liberales emi tempore Requirūt enim diuturnum studium, quum pecunia data statim fias possessor fundi. Laër. lib. 6. cap. 6.

Cleāthis. Cleanthes dicebat, homines imperitos sola forma differre à bestiis. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 50. & Max. ser. 17.

Themistoclis. Themistocles expletis centum & septem annis, in ip-

so mortis agone dixisse fertur, se omnes ætatis dies literarum honestissimo, ac philosophię sacratissimo studio consumpsisse, ad hominum vsum: verùm se dolere, quòd tunc egrederetur de vita, quando ex literarum studio sapere cœpisset. Brus. lib. 3. cap. 31.

Demades. Demades dicere solebat, doctos ab indoctis tantum differre, quantum deos ab hominibus. Antonius serm. 50. par. 1. Melissæ.

Antipatri. Antipater Cyrenaicus cùm ex assiduo literarum studio oculorum aciem amisisset, & suam cęcitatem à mulierculis defleri audiuisset. Quid agitis, inquit, an vobis nulla videtur voluptas nocturna. Brus. lib. 3. cap. 1.

Hieronis. Hiero tyrannus interrogatus, quid esset à philosophia adiutus? respondit: Vt libenter & iniussus faciam, quæ cæteri legum metu faciunt. Maxi. ser. 17.

Alexādri regis. Alexander rex Aristotelis philosophi discipulus, tāti fecit bonarum & laudatissimarum artium studium, vt apertè pronunciare ausus sit, se malle doctrina anteire alios, quàm opibus & dignitate. Brus. lib. 3. cap. 31.

Cornificiæ. Cornificia mulier Romana, quæ regnante Octauiano Cæsare claruit, dicere solita est, solam doctrinam liberam esse, in quam fortuna tela sua figere nō posset. Guido Bituricensis, titulo de Memoria.

C. Cæsaris. C. Cæsar, qui ante Neronem rerum potitus est, Iunium Syllanum pronepotem Augusti, quia segnis ingenióque minimè acuto esset, pecudem auream appellauit. Cor. Tacitus lib. 13.

Theodosii imp. Theodosius Romanorum Imperator, cùm Arsedio viro doctissimo filios in disciplinam tradidisset, sempiterna memoria dignum & verè imperiale illud verbum prolocutus est: Si tales se præbituri essent, vt mores vitámque suam ad disciplinam & leges Dei componerent, propensum se fore, vt eis imperium in manus tradat, ad ciuium & subditorum commodum & vtilitatem accommodatum: sin minus, conducibilius eis esse vt sic priuati vitam agerent, quàm doctrina nulla cum periculo imperarent. Nicephorus Callistus lib. 12. cap. 23. Eccles. histor.

Carolus imp. Carolus quartus Romanorum Imperator, in scholam Pragensem aliquando ingressus, cùm disputantes

liberalium artium magistros in horas quatuor audiuisset, idque purpurati molestè ferrent, ac cœnæ tempus adesse dicerent: Mihi, inquit tempus est minimè. nam cœna mea hæc est. Prætulit autem Imperator potentissimus, philosophicas disputationes conuiuiis etiam delicatissimis. Aeneas Syluius lib. 4. commen. in res ge. Alphonsi.

Sigismundi imp. Sigismundus Imperator Roman. cùm à principibus, qui literas oderãt, reprehenderetur, quòd homines obscuro genere natos ob literarum commendationem foueret. Quid ni, inquit, amem eos, quos natura cæteris antecellere voluit? Alij plurimum tribuunt generis nobilitati. At Cæsar vir prudens intellexit, in eruditis esse quiddam stemmatis præstantius. Illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis disciplinis exornatum. Porrò vt natura anim⁹ præstantior est corpore, ita ornamenta ingenij longè pulchriora sunt externis bonis. Iacob. Spieg. in Aeneam Syluium.

Ladislai regis. Ladislaus, Hũgariæ Bohemiæque rex, quãuis adhuc puer, cum eo tempore quo Fridericus Imperialibus infulis à Nicolao quinto Põt. Max. cingeretur, Romæ esset, nõ videri sibi homines esse dicebat, qui bonas literas ignorarent. Sensit autem hominẽ tum demũ à brutis animalibus differre, si animum honestis artibus, liberalibúsque disciplinis excoluerit. Aen. Syl. lib. 3. cõmen de Alph. reb. gest.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum Rex, optimos consiliarios esse mortuos dicebat, libros vdelicet designans, à quibus sine metu, sine gratia, quæ nosse cuperet, fideliter audiret. Panor. lib 3. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Idem cùm audisset nonnullos Europæ Reges ad Basiliẽse conciliũ destinasse oratores potẽtes, & progenie illustres, magna cũ equorũ & comitantiũ pompa: Haud decere, aiebat, quum de iure humano & diuino disceptandum esset, nobilitatẽ potentiámve iactare, sed doctrinam & scientiam. Pan. lib. 2. de reb. gest. Alph.

Eiusdem. Idem tantopere amauit bonarum artium studia, vt per sanctè affirmaret, se malle perdere quę possidebat omnia, quàm vt tantillum eruditioni decederet suę. Ant.

Pan.lib.1.de reb.Alph.& Aen.Syl.de eius dictis.

Eiusdem. Idem aliquando interrogatus, vtrúmne armis an libris maiorem gratiam deberet? respődit, ex libris se arma & armorum iura didicisse. Indicans, se libris acceptum referre, quę sciret, omnia. Pan. li.4. de rebus gest. Alphonsi.

Eiusdem. Cùm idẽ clarissimus & eruditissimus esset, tãti faciebat bonarum artiũ studia, vt diuites sine cultu literarũ aureum vellus appellare solitus sit. Idem Panor.lib.3.

Eiusdem. Cùm audiuisset Alphonsus ex suis, quendam Hispaniæ regem dixisse, non decere principes viros scirè literas: exclamauit eam vocem bouis esse, non hominis. Non enim ignorauit vir clarissimus, quantum prosit imperãtibus, artibus liberalibus & philosophiæ studiis probè esse instructum. Eras.lib.8. Apoph.

Iuliani card. Iuliano Cadinali, qui Basiliensi concilio interfuit, in bibliotheca lecti tãti, cum Ottho quidã dixisset. Quid hic inter mortuos solus latitas? cur non potiùs exis ad nos, qui suauiter viuimus? imò, Iulianus inquit, hi fama viuũt: tu verò neque nomine, neque re viuis. Sensit autem cum Diogene, vitam sine literis mortem esse. Aen. Syl.lib.3.commen.de reb.gest.Alphonsi.

Sigismũdi imper. Georgius Fiscellus cùm esset LL.doctor, à Sigismũdo Cæsare equestris militiæ insignia suscepit. Exin, cùm Basiliensem synodum adisset, consultante de rebus arduis Sigismundo dubius erat, legúmne doctoribus in vnum locum coniunctis, an equitibus item in alium separatis, sese coniungeret. Cúmque tandẽ ad equites inclinaret: Stultè agis, inquit Sigismundus, qui literis militiam præfers. Nam ego milites mille vna die fecerim, doctorem vnum mille annis non fecerim. Doctrinam militiæ prætulit Imperator, quòd vt ipse linguarum ac literarum peritiam amauit, ita viros eruditione præstantes semper ornare & prouehere studuit. Aen. Syl. lib.4.comment.in res gestas Alphonsi.

De doctrina & eruditione, quæ vt semper incolumis est, ita etiam vbique habetur in precio.

Aristippi. ARristippus philosophus naufragio eiectus ad Rhodiensium littus in gymnasium venit, deque philosophia disputauit, & plurimis muneribus donatus est. Dicentibus verò comitibus, qui de reditu in patriam cogitabant, Num quid suis nunciari vellet? mandauit dicere eiusmodi possessiones & viatica liberis oportere parari, quæ etiam cùm naufragio possent vna enatare. Vitruuius libro quinto sed Laërtius ad Antisthenem Refert.

Eiusdem. Idem percontantibus, vtri rei plús debere se fateretur, libris an armis? Ex libris, inquit, & arma & armorũ iura didici, Hac voce profitens, se libris debere omnia. Eras. 8. Apoph.

Antisthenis. Antisthenes Atheniensis philosophus, semper admonebat ea esse paranda viatica, quæ simul cũ naufrago enatarent. Sentiens, bonas artes vbi vis gentium fore in magno precio, nec posse vlla fortunæ tempestate eripi. Laërt. lib. 6. cap. 1. Max. ser. 17.

Biantis. Suprà de Animi bonis ac cultu.

Diogenis. Diogenes eruditionem omnibus hoc sermone commendabat, quòd diceret eam iuuenibus adferre sobrietatem, senibus solatium, pauperibus diuitias, diuitibus ornamentum, propterea quòd ætatem, suapte sponte lubricam, coërceat ab intemperantia, senectutis incommoda honesto solatio mitiget, pauperibus sit pro viatico (non enim egent eruditi) diuitum fortunas ornet. Laërt. lib. 6. Brus. lib. 3. cap. 31.

Eiusdem. Idem, cùm ei capto latrones malignè cibum præberent, nec præsenti fortuna, nec illorum immanitate deterritus dixit, iniquissimum esse cum porcelli agnique venales saginentur diligentius, hominem præstantissimum animal inedia macerari, quasi hoc pacto non redderetur vilior. Itaque accepto quantum sat erat, cum iã esset vendendus inter cæteros sedit, & prandebat bono animo, impartiens etiam proximis: Cumque vnus ex his valde mœstus, cunctanter sumeret: Desine, inquit, tristari, & vtere præsentibus.

Nec formosa cibum Niobe non sumpsit, & eius
Pignora sub tectis letho bis sena iacebant,
Sex natæ, totidémque pubenti corpore nati.

Philo Iudæus lib. Quod omnis probus liber.

Captus Diogenes Cynicus à latronibus cùm iam esset vendendus, interrogabatur à licitatoribus cuius conditionis homo esset? & quid sciret præ cæteris? respondit, Philosophus sum, & hominibus præesse scio. Qua voce prodebat ingenium generosum, vereque regium animum. Philo Iudæus lib. iam citato. *Eiusdem.*

Aristoteles Stagirita dicebat, eruditionem in prosperis esse ornamentum, in aduersis refugium. Laërtius libro 5. capite 1. *Aristotelis.*

Stilpo Megaricus Philosoph. patria eius à Demetrio tyranno capta & direpta, ductus ad regem, interrogatusque, An quicquam ipse amisisset? De meo, inquit, nihil amisi quicquam: rationem enim & eruditionem adhuc habeo: cętera cur mea magis sint, quàm obsidentium? Max. ser. 17. *Stilponis.*

Idem dum à Demetrio direpta vrbe sic rogaretur, Nunquid tuarum rerum tibi ablatum est? Nil, inquit, eruditio cum supersit, vnde necessaria mihi parare facilè possum. Brusonius libro tertio capite 31. ex Plutarch. Demetrio. *Eiusdem aliter.*

Demetrius Antigonus filius quum Megaram accepisset, iussit Stilponis domum seruari incolumen. Admonitus igitur Stilpo, vt libellum daret rerum omniũ quas amisisset: Ego, inquit, nihil bonorum meorum amisi: nam eruditio & eloquentia mihi sunt incolumes, quod hæc verè sint οἰκεῖα, hoc est domestica propriaque bona. Laërt. lib. 2. cap. 12. Seneca ad Lucilium. *Idem Aliter.*

Dionysius iunior pulsus à tyrannide, rogatus quid illi Plato & philosophiæ studium profuisset? Vt tantam, inquit, fortunæ mutationem ęquo animo feram. Igitur regno pulsus, factus est ludi magister. Brusonius libro tertio capite 31. *Dionysii iunioris.*

Hieron Siculus tyrannus, cùm Xenophanes Colophonius Poëta Homerum vituperaret, quot famulos haberet, interrogauit? cumque is se duos habere respondisset, eosque vix alere posse: tum tyrannus, Non te pudet inquit, Homerum vituperare, qui defunctus etiam amplius quàm decem millia nutrit.? Max. ser. *Hieronis.*

Suprà tit. de Artium aque displinarum vtilitate. *Neronis.*

Sigiſmũdi imp.

Sigiſmundus imperator, Alberti ſocer, cùm aliis multis nominibus, tum illo præcipuè commendabilis fuit, quòd vt ipſe linguarum ac literarum peritiam amauit, ita viros eruditione præſtantes ſemper ornare ac prouehere ſtuduit. Quo nomine quum à Germanis principibus, qui Latinas literas oderant, reprehenderetur, quòd homines obſcuro genere natos ob literarum commendationem foueret: Quid ni, inquit, eos amem, quos natura cæteris antecellere voluit? Germani plurimum tribuunt generis nobilitati: at vir prudens intellexit, in eruditis eſſe quiddã ſtemmatis præſtantius. Illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis diſciplinis exornatum. Porrò vt natura animus præſtantior eſt corpore, ita ornamenta ingenij longè pulchriora ſunt externæ nobilitatis inſignibus. Qui nihil aliud habet quàm maiorum imagines, opinione nobilis eſt veriùs quã re. At qui virtute præditus eſt, vnde manat etiam illa vulgaris nobilitas, germanam ac natiuam habet nobilitatem. Eraſmus libro octauo Apophthegma.

Alphonſi regis.

Alphonſus Aragonum Rex potentiſſimus, quum audiſſet quendam ex Hiſpaniæ regibus ſolitum dicere, non decere generoſum & nobilem virum eſſe doctum, ſiue literatum: exclamaſſe fertur, Hanc vocem non regis, ſed bouis eſſe. Antonius Panor. de reb. Alphon. lib. 1. & Æn Syluius de eius dictis.

Eiuſdem

Idem cùm aliquando tibicines obſtreperent, Ciceronis lucubrationes accipiens: Abite: inquit, muſici, abite: adeſt enim, qui dulciora nobiſcum loquatur, Cicero Romanæ fons eloquentiæ. Panor. & Æn. Syl.

Vide tit. de Philoſophis.

De doctrina factis diſſentanea.

Diogenis.

Diogenes eos qui de virtute loquerentur, nec rectè viuerent, citharæ dicebat ſimiles, quæ ſono prodeſſet aliis, ipſa nec ſentiret nec audiret quicquam: Hoc dictum non multum alludit à dicto beati Pauli, de cymbalo tinniente. Laërt. lib. 6.

Pantholidas legatus, cùm in Atheniensium Academia philosophos multa de virtute disserentes audiuisset, interrogatus quales ei viderétur eiusmodi sermones? Quid aliud, inquit, quàm probi: sed prorsus inutiles vobis, qui illis non vtimini. Castigauit autem mores Atheniensium, qui virtutem quidem ore prædicabant, factis exprimebant contrarium. Plut. in Lacon.

Anonimi

Quidam Atheniensis indisertus, sed factis strenuus, & artis peritior, quum alius oratione facunda meditatáque multa pręclarè polliceretur: Viri, inquit, Atheniẽses quæ iste magnificè disseruit, ego re faciam. Erasmus libro 6. Apoph.

Agesilai

Agesilaus interrogatus, qua ratione quis maximè apud homines probaretur? Si dicat, inquit, optima & faciat honestissima. Brus. lib. 7. cap. 2.

Nestoris

Nestor Sophocleus ab Aiace iurgiis lacessitus: Nõ incuso, inquit, quòd rectè agis, sed quòd perperam loquaris. Sophocl.

Ioan. capocij.

Dissidentibus inter se Othone 4. & Friderico secundo Imperatoribus, cùm Innocentius tertius pontifex apertè fauisset Othoni primo, deinde post aliquod tempus ad Fridericum studia sua conuertisset (videbatur autem multis pontifex harum discordiarum causas serere.) Itaque cùm per Quadragesimæ tempus Innocentius de more conciones haberet, mirãtibus omnibus eius in dicendo facundiam, Ioannes Capocius ciuis Romanus Othoni deditissimus: Verba tua, inquit, pater sanctissime, Dei sunt: cæterùm facta, quæ verbis longè contraria sunt, diaboli videntur esse. Fulgosus lib. 6. cap. 2.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cùm videret cantorem quendam vecordem, ac moribus incompositis, aptare psalterium Nõ te tui pudet, inquit, qui sonos ligno aptare noris, vitam verò ad rectam rationem componere nescis? Laërtius libro sexto.

Cleãthis

Cleanthes Assius, Peripateticis dicebat idem accidere quod lyris, quæ cũ aliis bene sonent, seipsos nõ audiũt. Sentiens nimirum, illos, licet aliis verbis, idem docere quod Stoicos, & tamen ipsos id non animaduertere. Potest & ita interpretari, Peripateticos præclarè docere, sed vitam à doctrina dissidere. Laërt. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem Quum quidam Arcesilaum reprehendisset, quòd officia vitæ tolleret: Cleanthes Assius assistens, Desine (inquit) hominem vituperare. Nam ille licet dictis tollat officia, tamen factis commẽdat. Notauit hoc dicto philosophum: & turpissimum esse philosopho iudicauit, secus docere quàm viueret. Si vita proba est, cur docet diuersa? si doctrina sana est, cur secus viuendo eam refellit? Laërt. lib. 7. cap. 2.

Cleomenis. Cleomenes audiens quendam de fortitudine disputantem, interrogatus? Quidnam de disputante iudicaret Ineptum est, inquit, quẽquam de fortitudine magnificis vti verbis, qui ipse nihil fortiter gessit vnquam. Plut. in Laconicis.

Anonimi Quum apud Athenienses agerentur panathenæa, Attici senem ludibrio habuere, inuitantes tãquam admissuri: cæterùm vbi venisset, non admittentes. Verùm iam perambulatis ferè omnibus, tandem ad Lacedæmonios spectatores quum venisset omnes è sedilibus assurgentes, locum illi cesserunt. Eo facto delectatus populus, plausu, multaque gestuum significatione comprobauit. Inter hæc è Spartanis quidam dixit: Per Geminos, norunt Athenienses quæ sint honesta, at ea non faciunt. Apud Athenienses maximè florebat philosophia, quæ docet, quid turpe, quid honestum. Spartani non recipiebant eiusmodi disciplinas, sed ex institutione maiorum virtutem factis ac moribus præstabant. Ita factum est. vt apud Athenienses essent verba philosophiæ, apud Lacones ipsa res. Admonet Apophthegma, turpissimum esse scire quid deceat, & tamen diuersa sequi. Plutarchus in Laconicis.

De dolo & fraude.

Lysãdri LYsandro Lacedæmonio quum quidam probro daret, quòd pleraque dolo & fraude gereret, ridens dixisse fertur: Vbi quod vellet non assequeretur leonis exuuio, ibi vulpinum applicandum esse. Sentiens, quòd honestis rationibus non possit effici, id fraude efficiendum esse. Plut. in Laco.

Hannibalis. Quum Fabius simili arte recepisset Tarentum, quali Hannibal cœperat: Et Roma (inquit Hannibal) suum habet Annibalem. Plut. in Hannibalis vita.

De Domi-

De Domini præſentia.

Antigoni.

ANtigonus quum pugnaturus eſſet aduerſus Ptolemæi milites, gubernatorque admoneret, plures eſſe naues hoſtium: Pro quot, inquit, nauibus ſupputas, quòd ego hic præſtò ſum! Sentiens, ad victoriam plurimum habere momenti, ſi ſtrenuus Imperator præſens regat exercitum. Ptolemæus autem tum ſuis non aderat. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Anonymi

Cùm quidam corpulentus ac nitidus equum haberet macilentum ac ſtrigoſum, rogatus quid eſſet in cauſa: reſpondit, mirum non debere videri, ſi equo ſuo eſſet habitior: quandoquidem ipſe ſe paſceret, equum autem curaret ſeruus. Gellius, & Eraſmus in Pro. Frons occipitio prior.

Anonymi

Lybis quidam interrogatus, quæ res potiſſimum ſaginaret equum? reſpondit, Oculus domini. Alter rogatus, quod ſtercus eſſet optimum? Domini veſtigia, inquit. Vterque autem ſignificauit, domini præſentiam plurimum habere momenti ad rem bene gerendam. Eraſm. loco iam citato.

Anonymi

Equiſo quidam interrogatus, quid maximè ſaginaret equum? Oculus, inquit, regis. Sentiens, equum optimè curari, ſi dominus frequenter adſit. Eraſ. 6. Apoph.

Vide titulum, de Ducis præſentia.

De dono & muneribus.

Diogenis

EI qui pallium à Diogene repetebat, lepidiſſimè reſpondit Diogenes: Si donaſti, habeo: ſi commodaſti, vtor, ſignificans ſibi non eſſe in animo reddere, ſiue dono, ſiue commodato accepiſſet. Turpe eſt re poſcere, quod dono dederis & inhumanum eſt eripere, quod vtenti eſt opus. Laërt. lib. 6.

Vide tit. de Munerum corruptela, &c.

De dote.

Chilonis

CHilon Lacedæmonius dicere ſolebat: vxorem humilem modico apparatu ducendam eſſe, ne pro cõiuge dominam in domum acceſſas. ſat enim dotata venit puella, quæ pudicitiam & honeſtos mores ſecum

adfert. Propterea hoc erat vnum ex Laconicis institutis, vt virgines sine dote nuptum irent. Laërtius libro 1. capite quarto.

Licurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cùm interrogaretur, cur lege cauisset, vt absque vlla dote virgines elocarentur? Vt inquit, neque propter inopiam vllæ relinquerentur innuptæ, neque ob diuitias expeterentur. Plut. in Lacon. Apoph.

Ephororum. Lysander pulchras habebat filias, quarũ quidã nuptias cum viuẽte adhuc Lysandro peterẽt, eo defuncto, filiarũ nuptias recusabãt, iis Ephori dixere mulctam, eo quòd quem diuitem esse credentes coluerant, eundem iustum ac probum ex paupertate agnitum contemnerent. Hoc vt Apophthegma non est, ita salubre est exemplum seueritatis, quòd admoneat in conciliandis matrimoniis magis spectandam virtutem, quàm censum: eósque perfidos & inconstantes esse amicos, qui amicitiam commodo metiuntur, cuius spe adempta, protinus recedunt ab amicitia. Quin & illud nos admonet, honestius esse fama quàm pecunia ditescere. Plut. in Lacon.

Lacenæ. Lacæna quædam virgo paupercula, roganti quam sponso dotem esset allatura? Pudicitiam, inquit, à maioribus traditam. Generosè professa est eam esse pulchrè dotatam, quæ mores incorruptos adferret ad nuptias. Plut. in Apoph. Lacænarum.

Themist. Themistocles quum ex procis filiæ virum probum diuiti prætulisset, quibusdam hoc admirantibus: Malo, inquit, virum absque pecunia, quàm pecuniam absque viro. Vir strenuus facilè parabit pecuniam, ignauo pecunia inutilis est. Plut. in Græc. Apoph.

Hermocratis. Antipater Hieropolites quum ducturus esset Seueri Cæsaris filiam, forma parum fœlici: & familiariũ quispiam interrogaret, quando laturus esset τὰ ἀνακαλυπτήρια (sic appellabantur munera, quæ sponsæ amici deferebant sponso tertio die, quo spõsa debebat exhiberi spectanda) Hermocrates lepidissimè respondit, ἐγκαλυπτήρια μὲν οὖν τοιαύτην λαβών: id est, Encalypteria potius, quum talem ducat. ἀνακαλύπτω est retego, ἐγκαλύπτω tego. Quod deforme est, tegi magis oportet quàm retegi Philost. in Sophisticis.

M.Antonini vxor Faustina malè audiebat vulgò. itaque hortantibus amicis, vt eam repudiaret, si nollet occidere: Si vxorem, inquit, dimittimus, reddamus & dotem. Dotis nomine signans imperium, quod ab socero, volente Adriano, adoptatus acceperat. Iulius Capitolinus.

M. Antonini.

De bono belli duce.

CVm Argiui post illam trecentorum pugnam rursus essent prælio superati, socij Polydorum adhortabantur, ne eam opportunitatem præteriret, sed aggressus hostium muros, ciuitatem illorum caperet. Id enim factu fore facillimum, quum interfectis viris, solæ mulieres essent reliquæ. His in hunc respondit modum Polydorus: Mihi pari Martis alea rebellantes deuincere honestum est. Cæterùm quum pro agris pugnarim, vrbem velle capere non arbitror esse iustum. Si quidem huc veni agros recepturus, non vrbē occupaturus. Vir excellentis animi, ne cum hostibus quidem putauit agendum secus quàm postulabat æquitas: quum hominum vulgus sibi in hostem putet licere omnia, in tantum, vt si de frigido oppidulo fuerit concertatio, victor existimet sibi ius esse, regnum vniuersum victi occupare. Ille etiam turpe sibi iudicabat, bellare cum his quibus deerant paria ad bellum præsidia. Talis enim victoria, nullam habet virtutis laudem, sed crudelitatis crimen Plut. in Laco.

Polidori.

Agesilaus Lacedæmoniorum Rex bellicosissimus, percontatus quid ducem belli præcipuè exornaret? respondit, aduersus hostes audacia, & in oblata opportunitate ratio & consilium. Stob. ser. 52.

Agesilai.

Lysimachus dicere solebat, Imperatores, vel belli duces, nulla venia dignos esse, qui in bello errarent. Vbi siquid offenditur perperam temeritate vel inscitia, emendari non potest. Alexan. ab Alexandro lib. 2. cap. 13. Genial. dierum.

Lisimachi.

Iphicrates oratori cuidam in concione hunc in modū ipsum interroganti: Quis es, vt tam sublimes geras spi-

Iphicratis.

ritus: num eques, aut sagittarius, aut scutatus, aut pedes. Nihil horum, inquit, sed qui his omnibus imperare didici. Sentiens, pulchrius esse bonum præstare ducem, quàm quemuis militem. Plut. in Græc. Apoph.

Chabria Chabrias frequenter dicere solebat, eos demum ducis munere quàm optimè fungi, qui res hostium quàm maximè cognitas & perspectas haberent. Plut. in Græc. Reg. & Imp. Apoph.

Pausaniæ Pausanias Plistonactis filius, percontanti quo pacto possent debellari Thraces? Si inquit, qui vir optimus est eum, belli ducem delegerimus. Admonens, plurimum ad victoriam momenti esse in imperatore. Quemadmodũ in omni negocio magni refert, quales sint quibus gerendæ rei creditur authoritas. Plut.

Alberti Ducis. Albertus Austriæ dux, eius nominis quintus, in bello quod contra Bohemos, prius quàm Romanis imperaret, diutissimè gessit, interrogatus, quem copiis præficere statuisset? Si alium, inquit, quàm me, ductorem exercitus petitis, frustra me Austriæ ducem appellatis. Dux enim reuera est, qui exercitum ducit, & quem acriter pugnantem exercitus sequitur. Æneas Syl. lib. 3. commentariorum de rebus Alphonsi.

Vide titu. de Principe & Imp. bono.

De duce externo.

Pausaniæ. PErcontanti cur Tyrthæum poëtam Spartæ ciuem fecissent? Ne quis, inquit, Pausanias, externus nobis dux fuisse videatur. Poëtæ apud Lacedæmonios non erant in precio, nec hoc nomine Tyrthæus meruit apud illos honorem: se quoniam strenuum ducem in bello præstiterat, putarunt eam laudem patriæ vindicandam Plut. ie Lacon.

De duce sene.

Sertorij. SErtorius cùm Pompeij milites variè dispersos superasset: multis occisis, audissetque aduentare Metellũ senem cum aliis copiis, diremit prælium: reuocatisque suis dixit, Ego puerum hunc, nisi superuenisset anus illa, verberibus castigatum domum remisissem. Vnde liquet, quantum duces senes, & experientia rerum edo-

cti, iunioribus & rerum imperitis sint anteponendi. Plutarchus in Sertorij vita.

De ducis prudentia & vigilantia.

Chabrias

CHabrias illud frequenter dicere solebat: Formidabiliorem esse seruorum exercitum duce leone, quã leonum duce seruo. Sentiẽns, totam belli fortunam pendere à virtute & prudentia ducis. Plut. in Regum & Imperator. Græc. Apoph.

Iphicratis.

Iphicrates, quòd sutore patre natus existimaretur erat contemptui, ac tum primùm opinionem sibi parauit posteaquam ipse saucius hostem vnà cum armis correptum viuum in triremen suam deportauit. Is quum in amicorum ac sociorum agris haberet exercitum, ac nihilominus & vallum iaceret, & fossam foderet accuratè, cuidam dicenti, Quid meruimus? ait, Pessimam esse ducis vocem. Haudquaquam putaram. Significans, in tranquilissimis rebus interdũ existere periculum, quod nullus expectasset. Aduersus inopinatos igitur casus prospexit suis copiis, ne si quid accidisset, dicere cogeretur, Non putaram. Hoc Latinè transferunt ad Scipionem. Plut. in Græc. Apoph.

Charetis

Quum oratores Charetem commendarent à mole & proceritate corporis, censentes talem creari debere Athenien sium ducem: Non ducem, inquit, sed qui duci suas stragulas portet. Existimabat vir prudentissimus, ducis virtutes non in corporis proceritate, sed potius in animi magnitudine, solertia & prudentia positas esse. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Philippi regis.

Philippus Rex quum in exercitu multo tempore dormisset, experrectus: Tutò, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subindicans, non esse regium indulgere somno, præsertim in bello: sed tamen hoc interdum absque periculo fieri, si rex habeat fidum ac vigilantem præfectum. Ita cum laude amici suam excusauit somnolentiam. Plut. in Apoph. Reg. & Imp.

Anonymi

Numantini quum à Scipione in fugam essent versi, à senioribus castigari, quia quos toties fugassent, fugerẽt: quendam è iunioribus dixisse ferunt, pecora quidem e-

tiam num eadem sunt, sed mutatus est pastor. Plutar. in Roma. Apoph.

Scipionis

Scipio Africanus dicere solebat, Turpe verbum esse Non putaram: quòd aliis in rebus interdum locus datur, malè instituta posterioribus consiliis melioribus corrigere: cæterum quæ ferro peraguntur, ea non oportet temerè aggredi, quod hic error quodammodo inemendabilis est. summa igitur prouidentia in castris gerenda sunt omnia, ne hoc dicterium locum serò inueniat. Plut. in Africano.

C. Fabricij.

C. Fabricius quum audisset Romanos à Pyrrho deuictos, ad Labienum versus: Pyrrhus, inquit, non Epirothæ vicerunt Romanos. Sentiens, vnius ducis ingenio victoriam acceptam ferri oportere, non virtuti militum Hoc pacto Romani nominis ignominiam eleuauit, qui quum Epirotis essent virtute superiores, hoc solo erant inferiores, quòd non haberent ducem Pyrrho similem. Plut. in Roma. Apoph.

Iulij cæs.

Iulius Cæsar iturus in Afranium, se ire dixit in exercitum sine duce: in Pompeium verò. Ad ducem sine exercitu. Brus. lib. 3. cap. 13.

De ducis præsentia, quæ multum confert ad victoriam.

Demadis

DEmades orator vita defuncto Alexandro dixit, se videre exercitum Macedonum principe orbatum, Cyclopi similem. Sentiens, turbam militum, nisi adsit dux cordatus ac vigilans, nulli esse vsui. Quemadmodum Polyphemus adempto oculo, frustra vastum corpus ac vires habebat immanes. Eras. lib. 6. Apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus conspecto magno exercitu, qui bono & prudente Imperatore carebat: Quanta bellua, dixit, absque capite? Stob. ser. 52.

Eiusdem

Idem in suprema pugna apud Mantineam sauciatus, delatusque in tentorium, vocauit ad se Daiphantum, postque illum Iollidam, at vbi audiuit eos viros interiisse, iussit omitti bellum cum hostibus: quandoquidem iam exercitus duces non habebat: ac verbis ipsa

res testimonium præbuit, quòd Epaminondas optimè nosset ciues suos. Plutarch. in Græcorum Apoph.

Suprà de Domini præsentia.

Quum seniores Numantini victis suis ignauiam exprobrarent, qui nunc eos fugissent, quos toties in fugam verterant: Numãtinus quidam respondisse fertur: Nunc quidem oues eædem sunt, sed alius pastor. Significans, Scipionem ducem esse causam mutatæ fortunæ bellicæ: licet iidem essent milites. Plut. in Romanorum Apoph.

Antigoni. Anonymi.

Vide ea quæ supra annotata sunt, in titulo de Domini præsentia.

De duce strenuo atque infracto.

Vicerat Argiuo prælio Agis, qui pòst redintegratis viribus rursus ferociores illi occurrebant. Agis itaque conspicatus multos è sociis turbari: Sitis, inquit, bono animo viri: cùm enim nos, qui vicimus, trepidamus, quid facere censetis eos qui à nobis victi sunt? Eo dicto ducis solertia protinus reddidit animum suis. Plut. iu Lacon. Apoph.

Agidis.

Lysander cùm ad Corinthiorũ qui defecerant, muros peruenisset, videns Lacedæmonios conantes, aggredi, ac forte accidisset, vt lepus cõspiceretur excitatus transilire fossam? Non pudet, inquit, ô Spartani huiusmodi formidare hostes, quorum mœnibus ob ipsorum ignauiam lepores indormiunt? Casum fortuitum solertia ducis torsit ad animum addendum militibus. Plut. in Lacon.

Lisandri

Brasidas egressus ad bellum, hunc in modum scripsit Ephoris: Quicquid [illegible]it malorum in bello, aut profligabo, aut moriar: testatus animum fortissimo duce dignum. Nam euentus homini non est in manu. Eras. in Apoph.

Brasidæ.

Epaminondas quum cópias admoueret castris hostium, tonitru facto, militibus percantibus quid putaret portendere Deum? Attonitos, inquit, esse hostes, quod quum tales agros haberent in propinquo, in talibus castra metarentur. Solertia ducis non solùm

Epaminõdæ.

terrorẽ exemit animis militum, verumetiam commoda interpretatione addidit alacritatem. Plut. in Græcorum Apoph.

Iphicrates. Iphicrates exercitum ſic oportere conſtitutum eſſe dicebat, ceu vnum corpus, ita vt loco thoracis phalangem habeat, manuum amicos, pedum equites, capitis autem loco optimum ducem & Imperatorẽ. Stobæus ſer. 52.

Philippi Maced Philippus aiebat præſtantiorem eſſe ceruorum exercitum imperante leone, quàm leonum ductore ceruo. Senſit autem prudentiam & fortitudinem ducis multũ conferre ad recupearndam victoriam. Stobæus ſer. 52.

Alexãdri Si quando in colloquiis aut conuiuiis incidiſſet cõtentio de carminibus Homeri, aliis alia præferentibus, hoc ſemper prædicauit. Alexander, quod ſcriptum eſt Iliad.

Dux bonus, atque idem validus pugnator in armis.

Plutarchus in vita Alexandri.

Eiuſdẽ. Idem hortante Parmenione, vt noctu hoſtem adoriretur, alioqui ſummum fore diſcrimen, ſi palàm cum tanta multitudine Martem experiretur: ſi quidem ex fragore procul, velut è pelago reſonante, coniectabãt immenſum eſſe numerum: Non furor, inquit, victoriã recuſans tenebrarum præſidio vincere. Plut. in vita Alexand.

Eiuſdem. Idem Niſam expugnaturus, quum videret milites deterreri fluminis quod ciuitatem prçterlabitur, profunditate, exiliit: O me omnium deterrimum, exclamans, qui natare non dediderim, móxque clypeo pro ſubere innixus, primus tranauit. Plut. in vtia Alexand.

Pyrrhi. Pyrrhus ad quendam, promittentem ſe traditurum ei aciem inſtruendi artificium, qui tamen in acie nunquam fuerat: dixit: Non opus eſſe ſibi imperatore, cuius aures tubæ ſonus nunquam circumierit. Stobæus ſerm. 52.

Eiuſdẽ. Idem quum quidam inter pocula quærerent, vtrum Antigenidas aut Satyrus melior eſſet tibicen? Mihi ſanè dixit, præſtare videtur dux, qui multos incitat. Sobæus ſerm. 52.

Hannibal cùm audiſſet Stoici cuiuſdam argumenta, quibus probabat, ſolum ſapientem imperatorem eſſe, riſit: exiſtimans fieri non poſſe, vt militaris ſcientia paretur ſine vſu & experiẽtia in rebus ipſis. Stob. ſer. 52.

Hãniba-lis.

Romæ mos erat, vt equites qui legitimum tempus militaſſent, equum in forum deducerent ad duûmuiros, quos cenſores appellant: & commemoratis expeditionibus ac ducibus ſub quibus meruiſſent, pro meritis aut collaudarentur, aut vituperarentur. Itaque Pompeius quum eſſet conſul, ipſe equum ad cenſores Gallium ac Lentulum deduxit, quibus ex more percontantibus, an omnia militaria munia obiſſet? Omnia, inquit, ſub me ipſo Imperatore. Significans, ſe ſic geſſiſſe ducem, vt nihilo ſecius omnes militis partes gnauiter præſtaret. Idem & imperator bonus, & miles ſtrenuus qua laude nulla principi poteſt maior contingere. Plut. in Rom. Apoph.

Pompeij.

De duce, qui vitæ ſuæ non debet eſſe prodigus.

Theo-phraſti.

THophraſtus dicere ſolebat, eum qui imperat, non gregarij militis, aut gladiatoris in arena ſed fortiſſimi ducis mortem obire oportere. Inuit autem vir, clariſſimus, Regem fortem eſſe oportere, non autem audacem, ferocémve, & quaſi vitæ ſuæ prodigum ac contemptorem. Vbi enim imperatoris periculum ipſarerum neceſſitas & Reipub. ſalus poſtulat, illic forti animo pugnandum eſt: ſin ſecus, abſtinendum ab armis Gladiatores enim honeſtè quidem cadunt, ſi viritim certantes fortiter ſe contra ſingulos hoſtes gerãt: Imperaror verò pro toto exercitu pugnat. Franciſcus Patritius Senenſis, de inſtitutione Regis. libro, 2. cap. 1

Timothei

Timotheus, quum quidam oſtenderet Athenienſibus cicatrices, quas in bello pro patria Imperator accepiſſet, ridens, inquit: Equidem valde erubeſco, quòd cùm Samum obſiderẽ, iuxta me ſagitta fortè cecidit: qua exanimatus, non quaſi dux tanti exercitus, ſed, quaſi ignauus tyro profugerim. Franciſcu. pat Senenſ. lib. 2. cap. 1. de Regis inſtit.

Scipionis Quum quidam ad Scipionem maiorem dixiſſet, illum parum eſſe pugnacem, reſpondit: Bene quidem dicis. Mater enim mea me imperatorem, non autem bellatorem peperit quo dicto oſtendere voluit, ducis non eſſe, temerè ſe obiicere periculis. miles enim gregarius, ſi cadit, habet ſtatim qui ſibi ſuccedens, contra hoſtem præterea pugnet. Dux autem ſi interfectus fuerit, proſternitur totus exercitus. Ibidem.

De ducis pietate in ſuos milites.

Phocionis. PHocion dux Athenienſis, quum adhuc floreret Lyoſthenes interrogatus ab oratoribus, quid ipſe boni feciſſet Reip. Nihil aliud, inquit, niſi quòd, donec ego vobis fui dux, nulli dicta eſt oratio funebris, ſed omnes vita defuncti in maiorum monumentis ſepulti ſunt. Alij iactabant cruentas victorias: Phocion exiſtimabat egregij ducis eſſe ſic adminiſtrare rem militarem, vt nulli, aut quampauciſſimi ciues pereant. Mos autem erat Athenis, eos qui in acie cecidiſſent, apud populum laudare, ac cenotaphia erigere. Plut.

Pelopidæ Pelopidas vxori quæ ipſum ad bellum proficiſcentem rogabat muliebriter, vt ſeruaret ſeipſum. Alij, inquit, vt iſtuc faciant monendi ſunt. Nam princeps ac dux hortãdus eſt potius, vt ſeruet ciues. Vox imperatore digna, cuius eſt, ciuium multorum ſalutem ſuæ vnius incolumitati anteponere. Plut. in Græc. Apoph. Bruſ. lib. 2. cap. 43.

Scipionis Scipio, qui ob peculiarem animi fortitudinem Africanus cognominatus eſt, dicere ſolebat, ſe malle vnũ ex ciuibus ſuis ſeruare, quàm mille hoſtes perdere. Bruſ. lib. 2. cap. 24.

Minutii Q. Fab. Minutius hortante filio vt locum idoneum paucorum iactura caperet: Vis, ne, inquit tu ex illis paucis eſſe? Admonens non eſſe boni ducis, vllius militis incolumitatem contemnere. Eraſ. 6. Apoph.

Luculli. Lucullus Imperator ad direptionem incitantibus, dixit, ſe malle vnum militem Romanorum ex hoſtium manibus eripere, quàm vniuerſas hoſtium fortunas ſi-

bi vendicare. Plut. in Lucullo.

Cato senior, quum cuidam militum argenti libram distribuisset, ait, Satius esse multos habentes argentum, quàm paucos habentes aurum è militia domum redire. Nam duces non alia re quàm gloria auctos, è prouinciis redire oportere. Sensit, rem sat fœliciter gestã, si tanta militum multitudo redeat, incolumis, vt ex distributis manubiis exigua portio ad singulos redeat: potius quàm si multis desideratis, pauci redeant ex præda locupletiores. Quoniam autem rerum præposterè gestarum gloria redit ad duces, hac portione par est illos esse contentos, siue multum sit prædæ, siue parum. Plut. in Rom. Apoph.

Catonis.

Iulius Cæsar, cessantibus copiis, quas subsequi iusserat, frustra sæpe accersitis, noctu clàm paruulum nauigium ingressus, vt ad relictum properaret exercitũ, gubernator cùm à ventorũ tempestate abhorreret: Solue, inquit, solue nauem: Cęsarem enim vehis, de salute suorum solicitum. Brus. lib 3. cap. 13.

Iulii Cæs.

Alexander Seuerus militibus diligenter prospexit de commeatu, dicens, se magis seruare milites quàm seipsum: quòd in his sita publico salus esset. Facilius est enim inuenire nouum Imperatorem, quàm nouum & exercitatum militem. Ælius Lampridius.

Alex. Seueri.

De duce bono non facilè mutando.

PHilippus Macedoniæ Rex potentissimus, dicere solebat, Athenienses sibi magnopere beatos videri qui quotannis inuenirent ducem quos belli duces crearent: quum ipse multis annis vnum duntaxat belli ducem reperisset, Parmenionem. Significans inutile esse Reipub. subinde mutare duces: sed satius esse, quẽ idoneum ac fidum nactus sis, eum non mutare. Tum in bello non referre, quàm multi sint duces, sed quàm bello gerendo accommodi. Plut.

Philippi Maced.

De duce malo & ignauo.

AGesipolis Pausaniæ filius, cùm quidam dixisset, ipsum cùm Rex esset, cum æqualib⁹ suis fuisse obsi

Agesipolis.

dem: non liberos, aut vxores eorum. Et quidem non iniuria, inquit. Par enim eſt, vt & nos noſtra errata feramus. Indicās, ſi quid calamitatis in bello accideret, plerunque ducum inſolentia fieri. Par igitur eſt, vt delicti pœnas etiam dent præ cæteris. Plutar. in Laco. Apoph.

Antigoni. Antigonus milites quoſdam videns thoracibus & galeis indutos ſphæra ludere, delectatus eſt hoc ſpectaculo: ac duces illos accerſi iubet, vt eos corā illis laudaret. verùm vbi nunciatum eſſet duces bibere, præfecturas illorum militibus dedit, qui ſphæra luſerant armati: ſimul & ducum ignauiā puniens, & militum ſtrenuitatem honorans. Plut. in Apoph.

DE EBRIETATE VINOLENtia, & bibendi ratione.

Pittaci.

Ittacus legem tulerāt, vt qui per temulētiam ſceleris aliquid comiſiſſent, duplo plecterētur. Solet enim vulgus hominum ebrietatis obtentu crimen extenuare. Id eò factum ferunt, quòd inſula vino abundaret. Laërtius libro primo capite quinto.

Pythagoræ. Pythagoras ebrietatem dicere ſolebat inſaniæ meditationem eſſe, Stob. ſer. 16. Max. ſer. 30.

Eiuſdem. Pythagoras dicere ſolebat, in vite tres naſci botros, quorum primus eſſet voluptatis, ſecundus ebrietatis, tertius iniuriæ. Antonius in Meliſſa par. 1. ſer. 39. & 41. Max. ſer. 30. Epicteto attribuit.

Anacharſidis. Anacharſis Scytha idem de trib⁹ botris dixiſſe fertur, niſi quòd tertio attribuit moleſtiam. Sentiens, parcum vini vſum eſſe iucundum, quia ſedat ſitim: largiorem gignere temulentiam, largiſſimū parere rixas, cædes ac morbos. Laër. lib. 1 cap. 9. Stob. ſerm. 16. Anto. in Meliſſa par. 1. ſer. 41. Max. ſer. 30.

Eiuſdem. Idem admirabatur illud, quòd Græci initio conuiuij cyathis puſillis vterentur, ſaturi maioribus. Sentiēs, potum non in aliud adhibendum, niſi ad ſedandam ſitim. Abſurdum igitur eſſe, tum plus bibere, quum iam

ſitis eſſet ſedata. Laër. lib. 1.

Platonis. Plato Athenienſis negabat oportere inebriari præterquam in feſtis, in quibus ipſe Deus vinum porrigit. Feſtos dies decet hilaritas, ebrietas ſemper fœda eſt. Laër. lib. 3.

Eiuſdem. Idem diſcipulos ſuos admonebat, vt ſe ebrios in ſpeculo contemplarentur. Sic enim fore, vt dum faciem ſuam furibundam & phrenetico ſimilem intuerentur, in poſterum ab ebrietatis vitio abhorrerent. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Diogenis. Diogenes Cynicus cùm videret hominis vino deditiſſimi ædes venales eſſe ex ianuæ inſcriptione: Sciebam, inquit, quia vini crapula obſeſſa facilè domum euomeres. Bruſ. lib. 1. cap. 19.

Eiuſdem. Idem vinum plurimum conuiuio quodam dono acceptum effundit, quod cùm quidam indignè ferrent: Si, inquit, vinum omne ebiberem, non tam liquorem, quàm meipſum quoque perderem. Stob.

Eiuſdem. Idem adoleſcentem ſtupidum mero, & prorſus deſipientem intuitus; Adoleſcentule, ait, temulento ſatus es patre. Stob.

Zenonis. Zenonem Cittienſem ſumma verecundia colebat, in precióque habebat Rex Antigonus. Accidit igitur, vt aliquando vino ſupra modum impletus, obuiam Zenoni fieret: quem oſculatus eſt, atque amplexus, vt temulentus, petiitque vt ſibi quid iuberet. Et interpoſito temerè ſacramento, cõfirmauit ſe præſtiturum quicquid poſtulaſſet. Et ille dixit ei: Abi, & euome. Graui ſapientique reprehenſione ſimul temulentiam eius taxans, ſimul verò cauens ne nimia comeſſatio, potatiôque ei nocumentum adferret. Ael. lib. 9. de Var. hiſt.

Leontychidæ. Leontychidas Spartiata rogatus, quare parum bibãt Spartiatæ? Ne inquit, pro nobis alij conſultent. Senſit autem vir clariſſimus, cum nequaquam ſalubriter de rebus cõſultare poſſe, cui ſanum iudicium à vino ablatum ſit. Bruſ. lib. 1. cap. 19. Plut. in Lacon.

Ariſtippi. Ariſtippus philoſophus, & Socratis ſapientiſſimi diſcipulus, iactanti cuidam, quòd multum debere poſſet, nec inebriaretur: Quid, inquit, magni narras, qum idẽ faciat quoque mulus? Laër. lib. 2. cap. 8,

Anonymi

Quidam Lacon, quum audiſſet quoſdã à cœna cogi ad bibendum: Num, inquit, coguntur etiam ad edendũ? Notauit Græcorum morem, in conuiuiis compellentiũ ad certum cyathorum modum, quum id reuera nihilo abſurdius ſit, quàm hominẽ qui non eſuriat, ad certum eſcarum modum compellere, niſi quòd alterius abſurditatem eleuat conſuetudo. Plut. in Laco.

Ageſilai.

Ageſilaus ille magnus Lacedæmoniorum Rex, cùm in compotatione quadam ſortibus ex more ductis factus eſſet princeps conuiuij (huius autem partes erant, præſcribere quantum quiſque biberet) rogatus à pincerna quantum cuique vini deberet apponere? Si multum, inquit, vini paratum eſt, dato cuique quantum poſſit: ſin parũ, cunctis ex æquo diuidito. Hac dexteritate mirè proſpexit, ne vel parata vini copia deeſſet, quibus placeret largior potatio: vel ad bibendum cogerentur, quibus placeret ſobrietas. Rurſus in minore vini copia, per æqualitatem excluſit occaſionem murmuris. Etenim cùm ſingulis æqua vini portio diſtribueretur, nihil deerat his qui bibebant moderatiùs: & qui largiùs fuerant bibituri, quũ haberent quod naturæ ſatis eſſet, queri non poterant ſi deerat libidini, eo quòd nemo omnium plus aut minus haberet cæteris. Itaque æquis animis ſe illi quoque ad moderationem componebant, quibus alioqui placebat luxus. Porrò Lacedæmonij præter cæteros Græcos, victus frugalitatem probabant. Plut. in Laco. Apoph.

Demoſthenis.

Philocrates & Aeſchines Athenienſium legati ad Philippum Macedoniæ Regem cum aliis miſſi, cùm domũ redirent, regémque eo nomine laudarẽt, quòd ſtrenuè habuiſſet: reſpondit Demoſthenes: Habet hanc virtutem cum ſpongia communem. Senſit vir prudentiſſimus, Regum virtutes non euacuãdis poculis ſitas eſſe. Plut. in Demoſthene.

Cyri.

Aſtiages cùm rogaſſet Cyrum Regem, quamobrem vinum non abſorbuiſſet? Quòd metueram (inquit) medius fidius, ne in cratere mixta venena forent. Etenim quum tu in nataliciis amicum adhibuiſti, perſpicuè didici eum vobis venena infudiſſe. Et quo

pacto, inquit ille, ô fili hoc dignouisti? Quòd videbam vos, respondit, neque corporis esse, neque mentis compotes. Brus.lib.1.cap. 19 Xenophon in Pædia.

Eiusdem. Sparamizas Metrodoti quum per ebrietatem Cyri mortem aperuisset, Rectè, inquit, se habet illud, quod crebrò vsurpatur à Græcis, veritatē in vino esse. Brus. lib.1.cap.19.

Androclidis. Androclides sapientia clarus, ad Alexandrum Regem vino plus satis deditum, dixisse fertur: Vinum potaturus Rex, memento te bibere terræ sanguinem, cicuta homini venenum, cicutę vinum. Brusonius libr.1. cap.19.

Dionnysij sen. Dionysius senior quum in aliorum scelerum patratores seuerè animaduerteret, vestium furibus parcere solebat, vt Syracusij cœnare inter sese & inebriari desinerent. Solent enim lopoditæ, id est, vestium fures, in balneis frequentibúsque cōuiuiis venari. Quemadmodum autem in balneis vestes deponuntur, ita in conuiuiis summæ vestes abiici solent, vt togæ, palliáque. Plut.in Reg.Apoph.

Stratonici. Stratonicus citharœdus natione Atheniensis, non minùs festiuis dictis quàm artē musica celebris, ad quietem iturus, assiduè iubebat puerum sibi infundere vinum: Non quòd sitiam, inquit, sed ne sitiam. Athenæus.

T. Quintij Dinocrates cùm temulentus, finito conuiuio muliebri habitu saltasset, postero die venit ad T. Quintium, petens subsidium contra Messanos quos ad defectionem ab Achæorum imperio pellicere conabatur. Cui Titus ait: Miror te hominem vinolentum, meróque eneruatum, huiusmodi res moliri, quæ virorum, nō mulierum sunt. Bruson. libro primo cap. 19.

Ciceronis. Ciceroni in foro ambulanti cùm ad bibendum aqua oblata esset, vidit fortè L. Cottam censorem, hominem vino deditissimum, non procul astantem, cúmque aquam Cicero accepisset iam hausturus, vocatis amicis, Circumtegite me, inquit, ne censor me aquam bibere videat, & pro suo iure rationéque officij senatu amoueat. Notauit autem Cottæ censoris vinolentiam, quam in aliis non reprehendere, verùm etiam grauiter

punire debebat. Bruſ. lib. 1. cap. 19.

Augusti Cæſ. Auguſtus videns equitem in ſpectaculis bibentem, miſit qui illis ſuis verbis diceret: Ego ſi prandere volo, domum eo. Reſpondit eques: Tu enim non times, ne perdas locum. Auguſtus ſenſit, indecorum eſſe, illic in publico bibere. Eques per iocũ ſic interpretatus eſt, Cæſarem ſine damno poſſe diſcedere è theatro, quòd locus ipſi ſeruetur, equiti non item. Eraſ. 6. Apoph.

Tiberij Imp. Tiberius Imp. quoniam tyro in caſtris auidius bibebat vinum, militari ioco, pro Tyberio Claudio Nerone, dictus eſt Biberius Caldius Mero. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Firmi Imp. Firmus imperator vini patientiſsimus fuiſſe legitur, citra tamen ebrietatem: Quondam autem à barbaro vexilario ad bibendum prouocatus, duas vini ſitulas hauſit, & poſtea toto conuiuio ſobrius fuit. Quum verò barbarus diceret, Cur non & fecem ebibiſti? Stulte, inquit, terra non bibitur. Eraſm. Rot. lib. 6. Apoph. ex Vopiſco.

Aureliani. Bonoſus, qui imperator poſteà factus eſt cùm tantum haberet, quãtum hominum nemo: Aurelianus vrbaniſsimè dicebat, Non vt viuat, ſed vt bibat, natus eſt. Bruſ. lib. 1. cap. 19. ex Vopiſco.

Vib. criſpi. Vibius Criſpus, ſummus Vitellij Imperatoris amicus, cùm ob nocturnas comeſſationes atque compotationes luxurioſiſsimas, in grauiſsimum incidiſſet morbum, & ita quidem vexaretur, vt Vitellianus conuiuiis intereſſe amplius nequiret: poſteaquam paululum conualuiſſet, ad amicos dixiſſe fertur: ſe omnino fuiſſe periturum, niſi tam grauiter laboraſſet. Xiphilinus in vita Vitellij.

Anonymi. Bonoſus Imperator, vix extremæ gulæ & ebrietatis, cùm ſe ſuſpendio ſuffocaſſet, interrogatus quidam, qui eius mores & vinolentiam nouerat, quíſnam eſſet qui ibi eſſet ſuſpenſus? reſpondit, nõ hominem eſſe, ſed amphoram. Author eſt Aurelianus.

Eiuſdem. Cùm celebrarentur à Ferdinando Rege, Hyppolytæ nurus atque Alphonſi filij nuptiæ, apparatu ſplendidiſsimo (erat enim dies decurſionis haſtatæ, flagrabántque ſub ſole cuncta, conuenerant autem mortales

omnis generis ad ſpectandum, cúmque plurimi ludorũ eſſent laudatores, vel plerique omnes admiratores potiùs, in media laudantium frequentia & plauſu exclamauit Germanus quidam: O valeāt ludi, quibus nemo bibit. Ponta.

De ebrietati condonato errore.

Piſiſtrati. Piſiſtratus Athenienſium tyrannus, cùm in eius crudelitatem ebrius conuiua multa dixiſſet, ſtimulatus ab aulicis, vt hominem tam impudentem occidi iuberet, dixiſſe fertur: Non magis illi ſe ſuccenſere, quàm ſi quis obligatis oculis in ſe occurriſſet. Senſit autem vir prudentiſſimus, vinum in cauſa fuiſſe, cuius naturam & libertatem cùm intelligeret, errorem non homini, ſed vino hominem obcæcanti adſcripſit. Bruſ. Contur. lib. 1. cap. 16.

Dionyſij ſen. Quum delatum eſſet ad Dionyſium ſeniorem, duos adoleſcentes inter conuiuandum & pocula, multa cõuiciatos in ipſum, tum in eius tyrannidem dixiſſe, ambos vocauit ad cœnam: & quia animaduertit alterum largiùs potum multa nugari, alterum raró cautéque bibere: illum dimiſit, vt qui natura vinolentus, per temulentiam maledicus fuiſſet: hunc interfecit, vt qui ſtudio máleuolus & hoſtis eſſet. Plutarc. in Regum & Imp. Apoph. Ant. in Meliſ. par. 1. ſerm. 53. Bruſ. lib. 1. cap. 16.

Pyrrhi. Pyrrhus Rex audiens ſe multis & nefandis conuiciis aſperſum eſſe, vt reos mortis ad ſe duci iuſſit: deductóſque num quæ dicerentur dixiſſe aduerſus ſe effutierint, interrogauit. Reſpondēte autem quodam ex iis, Ita eſt, ô rex, & plura etiam dixiſſemus, ſi plus vini adfuiſſet nobis. Eo audito, rex vino errorem dedit, ac homines impunè abire dimiſit. Bruſ. lib. 1. cap. 16.

Alphonſi. Senex quidam multo vino madidus, cùm Alphonſo Aragonum regi obuiam factus eſſet: videns notari eius vinolentiam, ad Regem inquit, Lac ſenis vinum eſſe: putans ebrietatis vitium ſic excuſari apud Regem poſſe. Cui Rex, Paruò igitur, inquit tuum tibi conſtat alimentum, paruò vt video Bacchi lætitia. Pan. libr. 3. de reb. geſt. Alphonſi Regis.

Anonymi. Accusatus iuuenis quispiam, quòd in mensa intemperantius locutus esset aduersus sacerdotem, vocatúsque ob id in ius, atque interrogatus à iudicibus cur hęc dixisset? Si eodem, respondit, pacto rursus in cœna me inuitauerint, duodecim etiam Apostolos, si adessent, fustibus tractarem. Iudices igitur cognito vini vitio, hominem absoluerunt: pœnámque irrogarunt sacerdoti, vt quatriduum à vino abstineret. Adrianus Barlandus, Centuria prima.

De ebrietatis variis effectibus.

Anacharsidis. ANacharsis Scytha ab adolescente in conuiuio pulsatus: Adolescens, inquit, si nunc vinum non feras, vbi senueris aquam feres. Nam qui bibunt intemperantius vinum, ea præsertim ætate cui magis conuenit aqua, ij frequenter senes ob inopiam coguntur aquam bibere, aut ὑδροφορεῖν quum ei ætati necessarius sit vini vsus. Laër. libro primo, capite nono.

Eiusdem. Quidam in conuiuio videns vxorem Anacharsidis: Vxorem, inquit, duxisti satis deformẽ. Cui Anacharsis: Prorsus ita mihi videtur: sed heus puer infunde mihi plus vt reddã eam formosam. Indicare voluit vir prudentissimus, vinum immoderatius potatum adimere homini rectum iudicium. Refert Athenæus lib. 9.

Eiusdem. Idem interrogatus, num in Scythia essent tybiæ? Respondit, Ne vites quidem. Significans, saltationes, reliquásque eius generis voluptates è vinolẽtia nasci, alíque. Laër. lib. 1. cap. 9.

Heracliti Heraclitus dicere solebat, ruditatẽ quidem aliàs vix celari posse, in vino autem quàm minimè. Stob. ser. 16.

Eratosthenis. Eratosthenes dicebat, vinum igni æquale habere robur, quòd cùm virum inuaserit, eum veluti boreas vel notus mare Lybicum turbat & confundit: occulta, & quæ profunda mente gerit, aperit & ostendit, virorúmque totam mentem excutit. Phauorinus.

Aeschinis. Aeschines dicere solebat, Speculum formę esse æs, vinum autem animi. Voluit autem indicare vir sapientissimus, nihil tam secretum esse animo nostro insculptũ, quod ebrietas, si hominem occupat, non effutire audeat. Maxi. ser. 30. & Stob.

Sophocles audiens Aeſchylum poëtam multo vino madidum ſcribere carmina, reſpõdit: Et ſi bene ſcribit, ignorat tamen quid ſcribat. Stob. ſer. 16. & Max. 30. *Sophoclis.*

Æſchylus ebrietatem tanquam peſtem fugiendam ſuadebat: qui enim potus menſuram transgreditur, non amplius mentis & linguæ compos eſt, ſed ſine pudore turpia & indecentia loquitur, ex viro factus puer. Phauorinus. Verum hoc alij etiam ad Theognidem referunt. *Aeſchyli.*

Quum Philippus Macedonum Rex cognitionem exerceret parum ſobrius, ac perperam aduerſus mulierem quandam tuliſſet ſententiam: illa ſentiẽs errorem eſſe vini, non regis, exclamauit: Prouocarem, inquit, ad Philippum, ſed ſobrium. Excuſſit regi muliebre conuicium temulentiam adegitque, vt expergefactus cauſam eandem animo præſentiore cognoſceret. Eraſm. lib. 8. Apoph. Val. Max. lib. 1. cap. 2. *Anonymæ.*

Milites aliquot Tarentini inter cœnandum multa liberius dixerant in Pyrrhum regem. Res ad eum delata eſt: acciti ſunt iuuenes, ac periclitabantur omnes, quũ factum nec negari poſſet, nec defendi. Tum vnus illorum deterioris ingenij: Imò, inquit, Rex, & iſta diximus, & longè acerbiora dicturi fueramus, niſi nos lagena defeciſſet, linguæ petulentiam in temulentiam reiiciens. Itaque mox ira principis in riſum verſa, dimiſſi ſunt. Quis neget hoc dictum fuiſſe bene collocatum? Eraſ. 6. Apoph. *Anonymi.*

Claudius Cæſar nũquam adeò animi ſui ſecreta protulit, atque olim dum multo vino madidus eſſet: vbi dixit: Sibi fatale eſſe, vt coniugum flagitia ferret, deinde puniret. Quæ vox terrorem non mediocrem iniecit. Agrippinæ. ex Suetonio. *Claudij imp.*

De ebrietatis remediis.

PYthagoras conſultus, quinam vinoſus ebrietatem desereret? reſpondit: Si quæ per temulentiam facit, frequens animo voluat. Stobæus ſerm. 16. Antonius in Meliſſa, par. 1. ſerm. 41. Max. ſer. 30. *Pythagoræ.*

Plato Atheniẽſis temulẽtiæ deditis ſuadebat, vt poti ad ſpeculũ ſeſe contemplarẽtur: ita fore, vt ab eo vitio *Platonis.*

recederent, conspecta fœditate. Laër. lib. 3.

Anacharsidis. Anacharsis Scytha olim rogatus, qua ratione quis effugeret ne fieret vinolentus: Si semper præ oculis habeat ebriorum indecoros mores. Nihil enim similius insano, quàm ebrius. At ebrius existimat, se decere omnia. In aliis igitur spectandum quàm fœda res sit temulentia. Laër. libr. 1. cap. 9. Ant. in Melis. par. 1. serm. 41. Eras. lib. 1. cap 19.

Laconum. Lacones pueris ostendebant seruos qui vino essent temulenti, quò magis abominarentur ebrietatem, videntes quàm deforme spectaculum sit homo immodico madens vino, quámque dementi similis Imò cogebant Helotes, quàm plurimum bibere, deinde saltationes ineptas saltare, & carmina quædam ridicula canere. Ita quod alij prolixo sermone vix persuadent, sobrietatem esse rem honestissimã, ebrietate nihil esse homine indignius: illi compendio ponebant ob oculos, sed in mancipiis, ad quorum mores degenerare ingenuis turpissimum est. Plut. in Lacon.

De educatione & institutione filiorum.

Socratis. SOcrates dicebat optimè natis, ingenuísque potissimum adhibẽdam rectam institutionem. Idem enim in his vsuuenire quod in equis, in quibus qui feroces sunt ac generosæ indolis, si statim à primis annis rectè instituantur, egregij & ad omnem vsum accommodi euadunt: sin minus efferati, intractabiles, & ad nihil vtiles. Eôque fit, vt fœlicissima quæque ingenia corrumpantur inscitia instituentium, qui mox equos vertunt in asinos, quòd erectis ac liberis imperare nesciãt. Erasm. 3. Apoph.

Eiusdem. Idem dicebant, muliebrem sexum virili non minus esse docilem & ad disciplinas, & ad omnem virtutem, etiam fortitudinem (quæ tanquam viris propria, Græcis à viro dicitur ἀνδρεία) si diligenter instituantur. Id collegit ex puella saltatricula, quę inducta in conuiuiũ, mira arte trochos duodecim in altũ proiectos excipiebat, ita temperato altitudinis spacio, numerísque pedũ, vt nũquã falleret: eadémque inter acutissimos gladios, non sine horrore spectãtium, impauida saltaret. Eras. 3. Apoph.

Interrogatus etiam, quamobrem ipse nō administraret Rempub. quum administrãdi rationem optimè sciret? respondit, Eum vtiliorem esse ciuitati, qui multos efficeret idoneos gubernandæ Reipub. quàm qui ipse rectè gubernaret. *Eiusdem.*

Adhortabatur iuuenes, vt se subinde ad speculũ contuerentur: quòd si essent egregia corporis forma, cauerent ne quid ea indignum committerent: sin minus, quod corpori deesset, id ingenij cultu morúmque honestate pensarent. Adeò vir illi vndecunque rapiebat ocacsionem ad virtutis studium adhortandi. Eras. lib. 3. Apoph. ex Laërtio. *Eiusdem.*

Puer quidam apud Platonem educatus, quum ad patrem ex interuallo redisset, eúmque vidisset effusiùs ridẽtem, admiratus dixit: Se tale nihil vnquam apud Platonem vidisse. Tanta res est, iam inde à teneris virtuti assuescere. Eras. lib. 6. Apoph. *Anonymi.*

Aristoteles Stagirita aiebat, parentes qui rectè liberos suos instituissent, multo honorabiliores esse iis qui tantùm genuissent: quòd ab his contigisset viuere, ab illis bene viuere. Laërtius lib. 5 cap. 1. *Aristotelis.*

Isocrates ad patrem, qui dicebat se cum filio nō misisse nisi vnicum mancipium: Abi igitur, inquit, & habebis duo. Id bifariàm potest intelligi. Redi tu domũ, apud me relicto filio: quem posteaquã ita formauero, vt tibi non minus dicto sit audiens, quàm quilibet seruorum tuorum, pro vno mancipio habebis duo. Aut abi domum, ac puta ea tibi pecunia, quam pactus es pro filio instituendo, iam me quoque tuum esse factum, vt non minori curæ mihi futurus sit tuus adolescẽs, quàm si tuum essem mancipium. Simile quiddam tribuitur & Aristippo. Eras. lib. 8. Apoph. *Isocratis.*

Idem percontanti, qui fieri posset, vt quum ipse non esset ad dicẽdum accommodus, alios redderet idoneos? Quoniam cotes, inquit, ipsæ quidem secare non possunt, ferrum tamen reddunt acutum. Hoc videtur imitatus Horatius: *Eiusdem.*

Fungar vice cotis acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.

Eras. 8. Apoph.

Aristippi. Aristippus percontanti, quæ potissimũ adolescentibus essent discenda: Quæ viris, inquit, vsui futura sunt. Hoc dictum & aliis adscribitur. Optima statim discéda sunt, nec rudis ætas, quæ maximè docilis est, supervacaneis est occupanda. Laërtius lib.2.cap.8.

Eiusdem. Quidam cum Aristippo agebat, vt filium suum susciperet erudiendum: sed quum philosophus pro mercede peteret quingentas drachmas, alter deterritus magnitudine pretij: Minoris, inquit, emerem mancipium. At hic, inquit, habebis duo. Sensit, eadem pecunia illum sibi paraturum & philosophum vtilem, & filium obsequentem. Lepidè taxauit vulgi iudicium, qui nusquam parcior est quàm in rectè instituendis liberis, plúsque sumptus impendit curandis equis quàm filiis. Ibidem.

Carneadis. Carneades dicere solebat, diuitũ ac regum filios nihil rectè discere, præterquam equitare: quòd his omnes adulentur: solus equus non curans regem gerat an priuatum, tergo excutit, quisquis equitandi fuerit imperitus Laër.lib.4.cap.9.

Diogenis. Diogenes Cynicus, quum captus venderetur in Creta, præconi roganti quid sciret, & quo titulo eum commendaret emptori? Dic, inquit, te vendere hominem, qui sciat imperare liberis. Quidam Xeniades Corinthius admiratus præconij nouitatem, adiit Diogenem, percontãs num sciret quod profiteretur? vbi ex sermone hominis comperit esse sapientem ac doctum, mercatus, duxit domum, éique suos liberos erudiendos tradidit: quos ille susceptos liberaliter instituit. Primúmque tradidit artes liberales, mox docuit equitare, arcum tendere, fundam rotare, iaculari telum. In palæstra verò non permittebat, vt pædotriba illos grauioribus laboribus in morem athletarũ exerceret, sed hactenus, quantum ad ruborem, bonámque corporis valetudinem conduceret. Curauit etiam, vt ex poëtis aliísque scriptoribus optima quæque ediscerent: quòd ea modò verè sciamus, quæ memoria tenemus. Breuiter, totius doctrinæ summam illis redegit in compendium, quo & citius perciperent, & fidelius memoria complecterentur. Eosdem instituit domi ministra-

re parentibus cibo leui vilique & aquæ potu contentos esse: cumque cæteri Cæsariem alant ad formæ commendationem, ille iussit illos radere comam, & si quando prodeundum esset in publicum, incomptos producebat absque tunicis, incalceatos ac tacitos. Quin & ad venatum illos instituebat. Lacedæmonios imitatus. His rebus factum est, vt à pueris obseruaretur, perque illos parenti commendaretur. Alij narrant, præconem Diogenis iussu ita prædicasse, Estne quispiam qui velit emere dominum? Laërt. lib. 6.

Laconum

Apud Lacedæmonios puer abs quopiam castigatus, si querelam ad patrem detulisset, turpe erat patri, si hoc audito, non iterum filium emendasset. Siquidem ex institutione maiorum habebant hanc de se mutuò fiduciam, vt crederent neminem esse, qui cuiusquam liberis quos quisque pro suis habebat, qnicquam imperaret inhonestum. Prima ætas quoniam nondum sentit quid turpe, quid honestum, verberibus eget. Solent autem pueri à præceptoribus cæsi, apud parentes queri de crudelitate eorum à quibus castigati sunt. Ea res quoniam minuebat aliorum seniorum authoritatem, hanc fenestram occluserunt liberis suis, vt omnium seniorum eadem esset in pueros authoritas, quæ patribus. Plutarchus in Laconicis.

Eorundē

Apud eosdē, cùm duo fratres inter se dissidium haberent, Lacedæmonij mulctam dixere patri, quòd filiorum discordiam dissimulasset. Iuuenibus ignoscendum putarunt: sed quicquid illi per calorem ætatis peccassent, parenti imputabant, cuius authoritas prouidere debuerat, ne quid inter filios oriretur simultatis. Plutarchus in Laconicis.

Eorūdē.

Apud eosdem mos erat, vt adolescentes quopiam abituri, à senioribus interrogarentur quò irent, & ad quid. Obiurgabatur autem, qui vel non responderent percontanti, aut friuolas causas recitaret. Senior qui non obiurgarat adolescentem ipso præsente delinquentem, eidem pœnæ erat obnoxius, quam daturus erat si peccasset ipse. Cæterùm qui obiurgationem molestè ferebat, in magno erat probro. Meritò puero-

rum errata imputantur iis quorum prtes erant ea vel arcere, vel corrigere. Simul autem magna necessitas habebat seniores, ne quid testibus adolescentibus præter decorum committerent. Nam qua fronte obiurgarent iuniores, si ipsi senes essent obiurgandi? Plut. in Lacon.

Lycurgi

Lycurgus is qui Lacedæmoniis leges condidit, quum conaretur ciues suos à moribus præsentibus ad temperatiorem viuendi rationem traducere, eosque virtutis & honesti studiosos reddere (nam erant corrupti deliciis) duos educauit catulos, eodem patre eademque matre progenitos: quorum alterum passus est domi lautioribus vesci cibis, alterum eductum venatibus exercuit. Dein quum ambos produxisset in forum apud multitudinem, posuit illic spinas, simul & escas aliquas delicatiores: mox emisit leporem, quum vterque raperetur ad assueta, alter ad escas, alter lep orem inuaderet. An non videtis, inquit, ciues, duos catulos, quum eiusdem sint generis, tamen ob diuersam educationem admodum dissimiles inter sese euasisse, plusque ad honestatem momenti habere exercitationem quàm naturam? Sunt qui dicant, ab illo productos catulos, non quidem ex iisdem parentibus natos: sed quorum alter esset ex ignobili canũ genere qui alũtur ad ædiũ custodiã, alter ex his qui aluntur ad venãdum. Deinde eum qui erat ex ignobiliore genere, exercuit ad venatum: alterum, qui erat ex præstantiore genere, tantùm deliciis exercuit. Deinde quum vterque ferretur ad ea quibus assueuerat, atque hoc pacto palam omnibus fecisset Lycurgus, quantum institutio valeret, tum meliora, tum ad deteriora, dixit: Proinde ne nobis quidem, ô ciues, nobilitas, quam miratur vulgus hominum, ductumque ab Hercule genus profuerit, nisi ea gesserimus, per quæ ille mortalium omnium clarissimus ac generosissimus extitit, ac per omnem vitam quæ honesta sunt & discamus & exerceamus. Reperit vir ingeniosus viam, qua multitudini philosophicis rationibus non satis idoneæ, virtutis imaginem ob oculos poneret: magis enim mouent, ac penetrant in animos, quæ cernuntur, quàm quæ audiuntur. Quod autem ille fecit in ciuitate, hoc cuique patri familias in sua domo, cuique moderatori in suo grege

faciendum est. Res quidem efficax est natura, sed potentior est institutio, quæ malam naturam corrigit, & vertit in bonam. Quales nascantur liberi, nulli in manu est at vt recta institutione euadant boni, nostræ potestatis est. Eras. lib. 1. Apoph. ex Plut. in Laco. Brus. lib. 2. ca. 38.

Eiusdem

Idem obiicientibus, quòd eloquentiæ studio rhetoribus daret mercedem: Si quis, inquit, profiteatur se filios meos mihi redditurum meliores, non mille drachmas, sed omnium facultatum dimidium effunderem. Plurimum ab hominum vulgo discrepans, qui perisse existimabant, quod liberis instituendis impenditur. Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Laconū.

Post Agin bello superatum Antipatro postulanti obsides pueros quinquaginta, Eteocles, qui tum Ephorum agebat, respondit: Se pueros non daturum, ne si licenter vixissent, fierent indociles patriæ disciplinæ: itaque ne ciues quidem essent: cæterùm senes ac mulieres se duplo numero daturum. Verùm Antipatro dira minitanti, ni acciperet postulata, populus vna voce respondit: Si imperas acerbiora morte, faciliùs moriemur. Hunc animum in vno alteróve ciuium reperire, fortasse non ita magni miraculi esse videatur: in vniuerso populo tantum esse consensum, prodigiosum est. Hoc exemplo simul admonemur, quãta solicitudo debeatur ætati teneræ ad probitatem educandæ, quando licenter educatos iuuenes illi non putarunt habendos pro ciuibus: perinde quasi mater abdicet filium ex se natum, nisi probitate morum maioribus suis respondeat. Plut. in Laconicis.

Agasiclis

Agasicli Lacedæmoniorum Regi, cùm quidam diceret, admirari sese quòd cùm esset auidus discendi, non adiungeret sibi Philophanem sophistam eo tempore clarissimum: respondit prudenter, Eorum se velle discipulum esse, quorum simul esset filius. Significans, non minus interesse quos nactus sis parentes, quàm quos asciscas vt bonis moribus formeris. Plut. Eras. lib. 1.

Agesilai.

Agesilaum Lacedæmoniorum Regem rogabat quidã in quibus præcipuè rebus pueri institui deberent? Iis, inquit, rebus quibus vsuri sint, quum ad virilem peruenerint ætatem. Rectè censuit, non friuolis artibus in-

ſtituendos liberos, quæ nec grandibus decori futuræ ſunt, nec ad ſeria vocatis vtiles. Plutarchus in Laconicis Apophthegma.

Ageſipolis. Ageſipolis Cleombroti, cùm è Sparta iuſſiſſet mitti catulos, ac reſpondiſſet aliquis, non exportari apud Lacedæmonios catulos: nec viros quidem, inquit, anteà, atqui nunc fieri cœpit. Feſtiuiter indicabat, in Repub. bene inſtituta omnia proficere in melius. Olim Lacedęmonij ægrè ſua tuebantur, pòſt auſi ſunt Reges ac gentes procul ſemotas bello laceſſere. Quemadmodum autem recta inſtitutio viros reddit bello & Reip. vtilles, ita canes ad venatum habiles reddit educatio. Plutarchus.

Pauſania. Pauſanias ad quendam imbecilli corpore, tamen hortantem vt cum hoſtibus terra marique experiretur: Vis inquit, igitur poſitis veſtibus teipſum oſtendere qualis ſis, qui nobis bellandi es autor? Salsè riſit ad id hortantem alios, in quo ipſe nihil opis adferre poſſet. Plutar. in Laconicis.

Leontychida. Leontychidas interrogatus, quid potiſſimum oporteret pueros ingenuos diſcere: Quæ illis, inquit, vbi ad virilem ætatem peruenerint, vſui ſunt futura. Plut. in Laconicis.

Leonidæ. Leonidas Anaxandridæ filius, & frater Cleomenis, cùm proficiſceretur in bellum contra Perſas, vxori Gorgoni roganti, ſi quid ipſi mandaret? Nihil, inquit, aliud tibi mando, quàm vt nubas, & bonos filios parias. Quo dicto vir fortiſſimus, quaſi præſagio oſtendit, ſe periturum in prælio: & admonet vxorem, vt alij viro nubat, & omnes neruos intendat vt filij probè inſtituantur. Plut. recitat in Lacon. Apoph.

Hippomachi. Hippomachus Aliptes, quum aliquando videret adoleſcentes, quos exercebat, è foro carnes afferentes, dicebat, ſe procul agnoſcere ſuos eſſe diſcipulos: quòd inſtitutio reluceat in omnibus dictis ac factis hominis. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Lacanæ cuiuſdam Quum mulier quædam Ionica de texto quodam ſuo vt pretioſo gloriaretur, Lacæna oſtenſis quatuor filiis quos habebat moribus compoſitiſſimis. Huiuſmodi, inquit, decet eſſe honeſtæ probæque mulieris ope-

ra,deque his tollere animos, & gloriari, Iones operosis texturis vacant,quæ varia picturarum habent argumenta. At Spartana docuit nullum opus esse præclarius quàm si filios honestis moribus instituat. His enim melius ornari patriam, quàm aulæis aut vestibus Ionicis Plut.in Apoph. Lacænarum.

Themist. Themistocles,quoniam adolescens feroci mutabilíque ingenio videbatur, mirantibus mutatos mores dicere solebat, Asperos & indomitos pullos in optimos equos euadere,si quis illis adhibeat disciplinã, rectamque institutionem. Plut.in eius vita.

Eiusdem Idem pædagogus dicere solebat, Nihil mediocre futurus es ô puer: nam aut magnum bonum eris reipub. aut magnum malum. Generosa indoles, si accedat recta institutio,magno bono est patriæ: sin ad vitia degeneret,ingens adfert malum. Plut. in Themistocle.

Demetrij Demetrius Phalereus adolescentum fastuosorum sublimitatem dicebat in educatione amputandam esse,sed relinquendam sobrietatem. Docuit vir sapientissimus, hæc ingenia non esse desperanda: sed quod redundat, in institutione recidendum esse. Laërtius libro quinto capite quinto.

Philippi. Maced. Alexander etiam num adolescens,videns patrem Philippum equum præferocem, nec vllum sessorem tergo patientem, velut inutilem abiectum ire: qualem, inquit equum isti perdunt, dum illo per imperitiam ac mollitiem vti nesciunt? Cumque mira arte sine verberibus tractasset equum, tandem conscensum ad cursum admisisset tum calcibus vsus est: ac molliter flexis habenis quum equum reduxisset, descendentis caput ex osculatus pater: Aliud, inquit, ô fili tibi par regnum quære, quando iam te non capit Macedonia. Præsagiit vir prudens tam excelsæ indoli non suffecturam paternam ditionem. Sed equus ille nos admonet, multa bene nata ingenia perire vitio instituentium,qui ferè nesciunt imperare, nisi ex equis generosis reddiderint asinos. Eras. libro quarto Apophthematum ex vita Alexand. apud Plutarchum.

Ismeny. Ismenias insignis tibicen,discipulis suis non minus ostendebat malè canentes,ac scitè canẽtes,dicens: Ad hũc

modum canere oportet, ad hunc nequaquam. Admonuit & Q. Fabius, in scriptis rhetorum non tantùm indicari debere benedicta sed & mala. Eras. lib. 8. Apoph.

Ciceronis C. Popilius, qui iurisperitus videri volebat, quum indoctus esset ac stupidus, citatus in controuersia quadam testis respondit, se nihil scire. Tum Cicero: Putas inquit, fortassis te de iure interrogari. Plutar. in Rom. Apophthegm.

Corneliæ Gracch. Cornelia Gracchorum mater, quum Campana matrona illius hospitio vtens, ornamenta sua, quibus illud seculum nihil habebat pulchrius, ipsi ostenderet: traxit eam sermone, donec liberi redirent è schola: tum, Et hæc (inquit) ornamenta mea sunt. Sentiens, matronæ nihil esse pulchrius, neque preciosius quàm liberos rectè educatos. Eras. lib. 6. Apophthegm.

Ciceronis Quum Verres haberet filium, qui in adolescentia corpore abutebatur, inque Ciceronem, vt mollem cõuicia ingereret, cinedúmque vocaret: Ignoras, inquit, liberos intra fores educandos & increpandos esse? Significans hoc conuicium non in ipsum competere, sed in conuiciatoris filium. Est autem parentum obiurgare liberos, sed intra domesticos parietes. Eras. 4. Apoph.

Anonimi Quidam accusatus quòd patrem pulsasset, hoc modo defendit impium facinus: Et ille, inquit, patrem suum verberauit, & hic (ostenso filio) me verberabit, posteaquam adoleuerit, adeò nobis hoc gentilitium est. Videmus hoc ferè vulgò euenire, vt qualis quisque fuerit in parentes, tales experiatur in se liberos. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem Quidam quum à filio pertraheretur, ventúmque esset ad domus limen, Desine (inquit) fili: nam & ego patrem huc vsque. Agnouit, se commeruisse, qui sic à filio tractaretur: tantùm postulauit, vt esset æqua retaliatio. Eras. ibid.

Vide titulum, de doctrina & Eruditione,

De educatione filiorum neglecta.

Diogenis

DIogenes reprehendebat homines, quòd lucta, calcitrando, aliísque his similibus semet exercerẽt, vt periti euadant: nullos autem in hoc incumbere, vt probi & honesti reddantur. Laërt. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicebat, plurimos insanire præter digitum. Nã si quis assiduè medium digitum intendat vice indicis, vulgò habetur insanus: si quis indicem, sanus videtur. At plurimi sunt homines qui grauius insaniunt in rebus seriis, quàm si digitum pro digito porrigant, & tamen hi vulgò non habentur insani. Quemadmodum & hodie, parentes in liberis pro graui peccato castigant, si læua pro sinistra vtantur: at qui non itidẽ castigant eos, cùm turpia pro honestis eligunt. Laërt. lib. 6.

Eiusdẽ.

Idem multis verbis in inertiam & inscitiam Megarensium inuehebatur: dicebátque, se Megarensis alicuius arietem esse malle, quàm filium. Quo significabat, Megarenses pecoris diligentiorem curam gerere, quàm liberorum. Ælianus lib. 12. de varia histor.

Demon.

Quum Athenis quidam Romanus senator filium ad Demonactem adduxissent, eleganti forma, vestitu delicato, ac deliciis effœminatum, diceréte que, Salutat te ô Demonax, filius meus. Pulcher est, inquit Demonax, & te dignus: & matri non absimilis. vtrumque poterat dici in laudem. Nunc patrem notauit ex filij moribus, & matri similem dixit mollem & euiratum deliciis. Eras. lib. 8. Apoph.

Periclis.

Pericles Atheniensis dicebat, nõ oportere in vrbe leonẽ nutriri: si autem sit alitus, obsequi ei cõuenire. Monuit autem, vt pręcipuè nobilitatis & concitati ingenij, iuuenes refrenentur, nimio verò fauore ac profusa indulgentia pasti, quò minus potentiã obtineãt, ne impediantur. Quòd stultum sit, & inutile, eas obtrectare vires quas ipse foueris. Est autẽ hoc de Alcibiade dictũ, vt refert Aristophanes, & Plutar. in eius vita, & de Vale. Max. lib. 7. cap. 1.

Procli.

Proclus Naucratites filium habebat intemperantem,

gallis gallinaceis, coturnicibus, catellis, & equis alendis indulgentem: quem pater adeò non increpabat, vt vnà cum illo potius iuuenaretur. Quo nomine quum ab amicis obiurgaretur: Citius, inquit, desinet, cum senibus colludens, quàm cum æqualibus. Plut. Philostrat. in Sophist. & Volat. lib. 18. comment.

Pampi. Pampo quidam pecuniam pauperibus distribuendã dederat: cúmque iuberet vt numeraret, respondit Pampus: Quod dedisti, non eget numero, sed bono affectu. Tripart. histor. lib. 8. cap. 1.

De eleemosyna.

Democriti. DEmocritus philosophus peregrinis & egentibus alimoniam ministrandam esse dicebat. Equidem quisquis indigenti victum negat, is neque ab alio quicquam accipiet, dum eguerit. Stob.

Eiusdẽ. Idem dicebat, beneficium pro tempore exile, ingens reddij is qui illud in extrema necessitate acciperent. Stob.

Eiusdem. Idem audiens quendam magnificis verbis multa cuidam promittentẽ sed mendaciter: Coneris, inquit, ad exigua largiendum quàm ad plurima promittendum, esse propensior. Nam penuria laborantibus donum vel perexiguum prodest, verba autem & magnificæ pollicitationes nulli sunt vtiles. Stob.

Eiusdem. Idem dicere solebat, Si bene mereri de aliquo voles, citissimè da. Mora enim ingratum redditur, & parum amabile quicquid dederis. Stob.

Aristotelis. Aristoteles cùm nefario cuidam homini eleemosynã dedisset, & ob id castigaretur à quodam: Non mores, inquit, sed hominem commiseratus sum. Docuit vir sapientissimus, etiam malis & indignis eleemosynam dandam esse in summa rerum necessitate, ne penuria suadente agant, quod dedecus est coram Deo & hominibus. Dictum extat apud Laër. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem. Idem reprehensus à quodam quòd eleemosynam dedisset improbo: Non homini inquit, dedi, sed humanæ sorti. Laër. lib. 5. cap 1.

Demosthenes dicere solebat, æquum esse vt paupe-res piè foueantur, cum delectu tamen: ita vt dimissis improbis, illorum ratio potissimum habeatur, qui præter culpam egestate premuntur. Stob.

Demosthenis.

Amedæus dux Sabaudiæ, rogatus quōdam à quibusdam oratoribus qui aderant, an etiam haberet canes venaitcos? annuit vt postera die redirent. Cùm verò iam adessent, Amedæus è pergula ingentem à latere ædium mendicorum multitudinem eis ostendit vnà discumbentium. Atque hi sunt, inquit canes mei, quos alo quotidie, quibúsque cœlestem gloriam me spero venaturum. Recitat. Munsterus lib. 2. Cosmographię, vbi de Allobragum vel Sabaudiæ ducibus.

Amedai.

Placilla Theodosij Romanorum Imp. vxor pientissima: cùm reprehenderetur à suis, quòd ægrotos visitaret, atque pauperibus etiam liberaliter facultates suas elargiatur, respondit: Imperio conuenire, vt aurum id largiretur: se autem manuum opus pro imperio ipso, ei qui id semel contulit, offerre. Nicephorus Callistus lib. 32. cap. 42.

Placilla.

Vide tit. de Beneficentia, Liberalitate, & Mendicitate.

De electione.

ARistippus, quum Dionysius tres venustas meretrices obtulisset, admonens, vt ex his quam vellet, eligeret, omnes apprehendit, dicens: Ne Paridi quidē fuisse tutum, vnam cæteris prætulisse, ac puelllas deduxit ad aulæ vestibulum, dimisítque: non minus in contemnendo facilis, quàm in amplectendo. Laërt. lib. 1. cap. 8. Brus. libro secundo. cap. 31.

Aristippi.

Cato Hispaniam sortitus, cùm hostium audisset miram copiam esse ad bellum paratam, obídque decreuisset Celtiberorum ope vti, petentibus iliis ducenta talenta subsidij gratia, atque negātibus aliis conditionem, dicentibus: Turpe esse populo Ro. auxilia mercede conducere: vrbanè scitéque Cato, non esse graue, respōdit. nam si vicissent, hostium manubiis se satisfacturum illis: si victi essent, nec eos qui peterent: nec à quib⁹ repeti deberet, superstites fore. Brus. lib. 2. ca. 31.

Catonis.

Epaminō da.

Aristotelis.

Aristoteles quum iam natus annos ferè saxaginta duos, adeò laboraret, vt admodum tenuis vitæ spes superesset: conuenerunt ad illum discipuli rogantes vt ex ipsis aliquem deligeret, qui in locum eius succederet. Inter auditores erant duo Præcipui, Theophrastus Lesbius, & Menedemus Rhodius. Aristoteles respondit, se quod petebatur facturum vbi daretur opportunitas. Paulò post, quum rursus ad eum eadem de causa conuenissent, dixit, vinum quod biberet sibi parum esse cō-modum, ac quæri iussit exoticum, vel Rhodium, vel Lesbium. Id simulátque curatum est, gustato Rhodio dixit: Firmum hercle vinum, & iucundum. Mox gustrato Lesbio: Vtrumque, inquit, egregiè bonum, sed Lesbium suauius est. Id vbi dixit, nulli dubium fuit quin lepidè successorē sibi ea voce, nō vinū delegisset: probauit vtrūq;, nec tamen auditoribus eligendi ius ademit. Sed Græcus sermo plusculum habet ciuilitatis quod *οἶνος* id est, vinum apud Græcos sit generis masculini, vt hæc vox ὁ λέσβιος, ἡδίον possit & ad personam accō-modari. Laër. libro. 5. capite. 1.

Lysandri.

Lysandri Laced. quum aliquādo Dionysius ipsi misisset stolas duas, iubens vt vtram elegisset, eam mitteret filiæ: Ipsa inquit, rectius eliget: atque accepit ambas, & abiit. In hoc exemplo nihil est imitandū, nec viro Lacedæmoniano dignum: nec aliud ab hoc duce expectandum fore, præter malitiosam ingenij vafriciē. Plut. in Laco. Apoph. Brusonius lib. 2. capite. 31.

scipionis

Scipio Æmilianus, cùm Seruius Sulpitius Galba & Aurelius consules in senatu contenderent, vter aduersus Viriatum in Hispaniam mitteretur: ac magna inter. P. C. dissensio esset, omnibus quónam eius sententia inclinaret expectantibus, Neutrum, inquit, mihi mitti placet. Alter enim nihil habet: alteri autem, etiam quod habet, nequaquam satis est. Æquè malam Licentis imperij magistrā iudicans paupertatem atque insatiabilem habēdi cupiditatem. Quo dicto obtinuit, vt neuter in prouinciem mitteretur. Valer. Max. lib. 6. cap. 4.

C. Fabricii.

Cornelius Ruffinus, vir rapax & auarus, cæterum in bello animo ingens, manúque promptus, cùm bellum immineret in consulatu obtinendo, C. Fabricij opera adiutus est, qui ob prauam tamen vitam Ruffino semper infensus fuerat: verùm eo tempore ob belli suspicionem, cùm ignauos desidésque ipsius competitores videret, sententiam mutauerat. Quamobrem Ruffinus miratus, cùm Fabricio impensé gratias egisset, Fabricius dixisse fertur: Noli mirari Ruffine: rapinis enim imminui malo, quam vendi. Quo dicto taxauit Ruffini rapacitatem, & competitorum perniciosam ignauiã: Ostendítque, satius se ducere, auaro consule eodémque gnauo homine, & in rebus agendis idoneo, rapinis vexari: quàm iis ad consulatum euectis qui per ignauiam remp. prodituri essent, vinctum ab hoste venundari: ex duobus enim his malis optimum eligendum erat. Fulg. lib. 6. cap. 2.

Martiani.

Martianus Nouatianus episcopus, cùm Sabbatium (quidam Iudæus Christianam religionem cupiebat profiteri) consecrasset, sentirétque hominem nihilhominus præsumptæ & anticipatæ Iudæorum opinioni inseruire, dicere solitus est, Melius se facturum fuisse, si spinis potius quàm illi manum imposuisset. Niceph. Callst. lib. 12. Eccl. hist. cap. 31.

De eloquentia.

Demosthenis.

DEmosthenes immodicum eloquentiæ studium obiicientibus, ita respondit: Eloquentiæ studium declarare hominem popularem: contrà negligere studium eloquentiæ, esse eorum, qui dominari populo quærerent, vt qui hoc agerent, non vt persuaderent dicendo, sed vt vi cogerent. Plu. in Demost.

Eiusdem.

Æschines & Philocrates Atheniensium legati, cùm Philippi Macedonis eloquentiam plurimùm laudassent & commendassent, Demosthenes ait: Si eloquens est Philippus, habet hoc cum multis sophistis commune. Sensit vir prudentissimus, regis virtutes nequaquã in eloquentia positas esse. Plut. in vita Demost.

Aeschines

Æschines quum Rhodi exul recitaret orationem

ſuam aduerſus Demoſthenem: Rhodij demirati ſunt quòd tali oratione fuiſſet damnatus ab Athenienſibus. At deſineretis, inquit Æſchines, admirari, ſi audiſſetis quæ ad hæc reſpōdit Demoſthenes: damnationis cauſam reiiciens in violẽtiam eloquentiæ Demoſthenicæ. Ita fermè Philoſtratus. & Bruſ. lib. 4. cap. 31.

Iſocratis Iſocrates interrogatus, quid eſſet Rhetorica Ex paruis, inquit, facere magna, ex magnis parua? Eſt enim hæc nonulla Rhetorices pars, amplificare & extenuare: qua de re diligenter præcepit Fabius. Eraſ. libro. 8. Apoph.

Iphicratis. Iphicrates in cauſa obrutus eloquentia patroni, qui Ariſtophontem defendebat: Aduerſariorum, inquit, melior eſt hiſtrio, ſed mea fabula melior. Vt fabula nũnunquam exploditur vitio hiſtrionis: ita ſępe melior cauſa vincitur à peiore patroni infamia, ſtultitiáue. Eraſ. lib. 5. Apoph.

Tuchydidis. Thucydides ab Archidamo Lacedæmoniorum rege interrogatus, vter eſſet in paleſtra ſuperior ipſe an Pericles? Poſteaquam, inquit, ego hominem pugnando deieci, ille ſe negat cecidiſſe, itaque vincit, & ſpectatores à ſua ſententia deiicit. ſentiens, ſe bonis rationibus eſſe ſuperiorem, ſed Periclem eloquentia vincere, & quocunque vellet agere multitudinem. Nam Thucydides vir præpotens diu in adminiſtranda rep. aduerſatus eſt Pericli. Eam contentionem Archidamus palæſtram appellauit. Eraſ. lib. 6. Apoh.

Suprà de Argutè dictis.

Meſſali. M. Antonij. M. Antonius, cui vel primas eloquentiæ patrum tribuebat ætas, vir natura præacutus & prudens: Diſertos dicebat ſe vidiſſe multos, eloquentem omnino neminem. Inſidebat videlicet in eius mente ſpecies eloquẽtiæ, quam cernebat animo, ſed re tamen ipſa non videbat. Cicero in Oratore ad Brutum.

De epiſtolis.

Pirrhi. PYrrhus Rex dicere ſolebat, plures vrbes Cyneam oratione ſubegiſſe, quam ipſe cæpiſſet armis. Erat autem Cyneas Theſſalus, vir magni ingenij: qui au-

dito Demosthene, ad illius æmulationem se contulerat, sed vim præcipuè exprimens. Confirmatum est itaque quod dicit Euripides:

πᾶν ἐξαιρεῖ λόγος,
ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν. Id est.

Cuncta sermone conficit,
Quæcunque ferrum afficere posit hostium.

Eras. lib. 5. Apoph. ex vita Pyrrhi apud Plut.

Caninii & Beda.

Scaurus accusabat Retilium ambitus, quum ipse consul esset factus, ille repulsam tulisset: & in tabulis eius ostendebat, literas A F P R · eásque sic interpretabatur, Actum fide P. Rutilij. Contrà Rutilius dicebat illis significari, Ante factum, pòst relatum. Tum C. Ganinius eques, qui Rutilio aderat, exclamabat, Neutrum illis literis declarari, Quum Scaurus dixisse Quid igitur? festiuiter in ipsum torsit: Æmliius fecit, Plectitur Rutilius. Probabilius enim erat, illum ambitum commisisse, qui obtinuerat, quàm qui repulsus erat. Simile quiddam memoratur de Beda, quem Venerabilem dicunt. Huic Romam profecto, quum ostendissent has literas saxo insculptas. SPQR, quibus significari volunt, Senatus populúsque Romanus. ac velut hospes rogaretur, quid sibi vellet illæ literæ? dissimulans dixit, Stultus populus quærit. Rom. Eras. lib. 6. Apoph.

Pompeii.

Pompeius Magnus cùm Sertorii literas in Hispaniis intercepisset, in quibus erant inclusæ complurimum ducum epistolæ, Setrorium ad nouandas res statúmque ciuitatis immutandum Romam inuitantium exussit omnes, deferens silentium hostium literis quo docuit, quantum sit crimen, alienas resignare literas: aut quod tibi per literas obsignatas creditum est, subsidiũ efferre. Plut. in Rom. Apoph

Catonis.

Quum in senatu de Catilinæ coniuratione tractaretur, redditæ sunt Cæsari literæ. Id vbi sensit Cato, suspicans à coniuratis venire, clamare cœpit: vt palam recitarentur. Id ne fieret Cæsar Catoni literas tradidit. Erant autem ab Seruilia Catonis serore, amatoriæ, parúmque pudicæ. Eas vbi legit Cato, reiecit

in Cæsarem, dicens: Accipe ebrie. Nec aliud locutus rediit ad sermonem intermissum. Eras. 5. Apoph.

Ciceroni

Cicero Munatio reo patrocinatus fuerat, atque ille absolutus. Pòst quum Munatius Sabinum Ciceronis amicum reum perageret, iratus Cicero exprobrauit illi beneficium: An tu, inquit, Munati illud iudiciũ tua opera effugisti, an potius mea, qui multum caliginis tribunalibus offudi? Eras. 4. Apoph.

Friderici Imp.

Fridericus imperator cum Casparis Schilichij literas ex Noremberga missas accepisset, quæ nonnullis Hũgariis inscribebantur, fuerunt qui eas aperiendas dicerent, quòd in iis aliquid proditionis scriptum esse putaret, quod sciri oporteret. Quibus Fridericus: Casparem ego & probum virum, & mei amantem existimo: si autem fallor, malo per se error pateat, quàm mea diligentia inuestigetur. Maluit autem Imperator magnum subire periculum, quàm amici aperire literas ad se non spectantes. Aeneas. Syl. lib. 4. in res gestas Alphonsi Regis.

De errore & lapsu.

Diogenis

Diogenes cuidam obiicienti, quòd aliquando falso signasset monetam (ob eam rem iussus est exulare) Fateor, inquit, fuisse tempus, quo talis erã, qualis tu nunc es: qualis autem ego nunc sum, tu nũquam futurus es. Notabat eos, qui iuuentutis errores in aliis reprehendunt, quum ipsi ne in senectute quidem corrigant suos. Laërt. libro sexto.

Eiusdẽ.

Quodam idem obiiciẽte Diogeni, & exilium ob facinus illud ei perpessum exprobiante, respondit Diogenes: Tum temporis celerius etiam iuuenis reddebã lotium nunc non item. Cynica circuitione notauit iuuenilem ætatem, quæ facilius reddit humorẽ vesicæ, quum senibus molesta sit dysuria. Laër. lib. 6.

Anonimi

Quidam seruo, qui dum puniretur dicebat, Non volens erraui: Non volẽs, igitur (inquit) pœnas dato. Vulgaris quidem, sed frigida excusatio est. Insciens feci. Vigilandum erat ne quid committeret imprudẽs. Pluta. in Lacon.

Munatius facti pœnitens, quod Fabium insimulasset, à quo posteà esset adiutus: Ad commilitones, Boni (ait) sapientisque viri est, si errauerit, in reliquum tẽpus doctorem se sibi adciscere. Brus. lib. 5. cap. 12. *Munatij.*

Scipio Africanus turpe esse aiebat, in re militari dicere. Non putaram, Videlicet quia explorato & excusso consilio, quæ ferro aguntur, administrari oportere, summa ratione arbitrabatur. Val. Max. lib. 7. cap. 2. *Fabij Max.*

Miles quidam Lucanus delatus erat apud Fabium quod contra legem militarem nocturno tempore clàm è castris excederet. Fabius quum audisset illum alioqui in belli rebus præclarum esse virum, hominem ad se vocari iussit, & interrogauit, quam ob causam castris tam fequenter excederet? Qui cùm respondisset, hoc factum esse ob puellam quandam formosam, quam non procul à castris haberet: vocauit & eandẽ, & dedit sponso, his verbis: Non ignoramus, te præter legem militarem abnoctare à castris: at ne id quidem nos latuerat, tè probum essé ac fortem militem, proinde errata antè bene gistis condonamus, cæterùm posthat eris nobiscum: nam habeo fideiussorem: & productam mulierculam illi dedit. Plut. in Fab. max. *scipionis Afri.*

De errote ebrietati & senio condonato, vide titulum de Ebrietate & senio.

De exactionibus & tributis.

CAllicratidas præfectus classis, cùm ad pecunias petendas ad Cyrum iuniorem mitteretur, ab belli vsum: bis regis aulam accessit, & compotationibus eum indulgentem audiuit, Tertiò verò cùm adiisset, & iterum bibere eum, nec se ad colloquium admitti inintellexisset, dixisse fertur: Ita curam habendam pecuniarum vt ne quid tamen committeretur Sparta indignum. Quo dicto docuit, ita ab hominibus exigendã esse pecuniam debitã ne quid nostræ dignitati & existimationi decedat. Plut. recitat in Lacon. *Callicratida.*

Dionysius senior exegerat pecunias à Syracusanis: deinde quum videret illos lamentantes, obsecrantes ac negantes se habere quod darent, indixit alteram *Dionysii.*

exactionē, idque iterum ac teritò fecit. At qosteaquàm vbi maiorem summam imperasset, audiret illos in foro obunbulantes ridere, & scommata in regem iacere, iussi præfectos ab exigendo quiescere. Iam enim inquit, nihil habet, posteaquam contemnunt nos. Plut. in Regum Apoph. & Bruso. lib. 4. cap. 10.

Tiberij. Tiberius Cæsar cùm reprehendisset Æmilium Rectum, quem Ægypto præfecerat, nimium à populo exegisse, super ea re iratus, rescripsit: se tonderi velle suas oues, non deglubi. Solent autem principes deglubere oues cùm grauiores exactiones subditis imponūt, quàm vllo pacto ferre possint. Dion Nicæus in Tiberio & Brus. lib. 13. cap. 13.

Antonini Imp. Antoninus Romanorū Imperator à Iulia matre grauiter obiurgatus, quòd ingentem illam pecuniam, quā perfas, & nefas à subdits vi exegerat, profunderet: gladium euaginatum ostendens, Bono (inquit) animo esto mater: Nobis, quandiu hunc habebimus, nulla vnquam deerit pecunia. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

De excusatione.

Euripidis. QVm Euripides in conuiuio formosum illum Agathonem amplecteretur, deoscularetur que, cui iam barba prouenire cœperat, Archelaus amicis dixit: Ne miremini: nam pulchrorum etiam autumnus pulcher est. Ciuiliter excusauit amicum apud amicos. Plutar. in Regum Apoph.

Scipionis Scipio, quum ei M. Flaccus multis probris obiectis P. Mutium iudicem tulisset: Eiero inquit, iniquus est. Huic voci quum esset admurmuratū, Ah, inquit, Patres Conscripti, non ego mihi illum iniquum eiero, sed omnibus expectabatur vt purgaret quod dixerat, sed aggrauauit, Licet. reiicere iudicem reo inimicum, ceu iniquum, hoc est male volentem: sed multòmagis eum, qui nulli æquus est. Eras. lib. 6. Apoph.

M. Lepidi. Quum M. Lepidus censor, M. Antistio Pyrgensi es quū ignominiæ causa ademisset, & amici vociferātes quærerent, quid ille patri suo responsurus esset, cur

ademptum sibi equum diceret: quum optimus colonus, parcissim⁹, modestissimus ac frugalissimus esset? Dicat, inquit, me nihil horum credere. In simili argumento lusit Augustus, sed ciuilius, Dic me tibi displicuisse. Eras. lib. 6. Apoph.

Vatinius reus à Caluo accusatore in inuidiam vocatus, quòd candido sudario frõtem tergeret: Quanquã, inquit, sum reus, tamen & panem cãdidum edo: ita crimen diluens, vt duplicaret. Solent autem rei prodire squalidi. Eras. 6. Apoph. *Vatinij.*

De exercitatione ingenij.

Diogenes dicebat, vsum atque exercitationem quẽadmodum in actionibus extrariis, ita & in actionibus virtutis & animi, tum celeritatem quandam, tum facilitatem parere. Laër. lib. 6. *Diogenis.*

Aristoteles Stagirita frequẽter dicere solebat, ad parandam sapiẽtiam tria potissimùm necessaria esse: Naturam, doctrinam & exercitationem. Exercitatio enim nisi naturæ & doctrinæ accedat, nil solidæ eruditionis hauries. Laër. lib. 5. cap. 1. *Aristotelis.*

Demonax quendam infœliciter declamantem admonuit, vt sese diligenter exerceret: qúmque is respondisset, Nunquam apud me non declamo. Nihil igitur mirum, inquit, si dicis ineptè, qui hactenus semper stulto auditore solitus sis vti. Eras. lib. 8. Apoph. *Demonactis.*

Cicero cùm M. Crassum pro rostris magno populi applausu laudasset, & eũdem posteà ex eodẽ loco acribus conuiciis incesseret: Quid, ait Crassus, an non me nuper ex hoc ipso loco laudasti? Laudaui, inquit, sed exercendi gratia argumentum infame declamans. Solent enim Rhetores tractare materias ἀδόξους, velut cùm laudant Brusyridẽ, aut febrim quartanam, aut ingratitudinem. Eras. lib. 4. Apoph. *Ciceronis.*

De exercitatione corporis.

Socrates dicere solitus est, saltatione mouenti corpus spaciosa domo opus esse ad exercendum sese: at qui cantu aut oratione sese exerceat, huic vel stanti, vel accumbẽti quemuis locum sufficere. Hoc dicto probat *Socratis.*

moderatas exercitationes, prҫsertim à cibo sumpto, tu bulentiores improbabat. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Idem Socrates cùm ad vesperam vsque deambulasset strenuè, interrogatus cur id faceret? respõdit, Quò melius cœnem. Ostendit vir sapientissimus, exercitationem corporis multum prodesse sanitati. Cice. libro 5. Tusc. quæst.

Platonis. Plato solebat admonere, vt neque corpus sine animo exerceamus, neque animum sine corpore, vt pariter vtriusque curam habeamus. Nam alterum athletarum est, alterum inertium. Laër. lib. 3.

Lycurgi. Lycurgus è certaminibus ea sola concesserat exercere, in quibus manus non extenderentur in altum. Eius constitutionis causam percõtanti: Ne quis, inquit, illorum laborando consuescat defatigari. Siquidem exercitia ad confirmandum corporis robur adhibẽtur, non ad exhauriendas vires. Qui verò subinde delassantur in exercitamentis, quoniam imbecilliores veniunt ad labores necessarios, facilius deficiunt. Plut.

Agesilai. Agesilaus animaduertens ciuium nonnullos qui in precio habebantur, ac sibi placebant quòd equis alẽdis intenderent animum, sorori Cynicæ persuasit, vt conscenso curru certaret in Olympiis: hoc pacto Græcis ostendere cupiens, id genus exercitamenta nullius esse veræ virtutis, sed nihil aliud habere quàm opum & impendiorum ostentationem, eóque fœminis esse digniora quàm viris. Plut. in Lacon. Apoph.

Coci laconis. Quoniam apud Lacedæmonios in summo precio erat ius, quod illi nigrum appellãt, adeò vt seniores hoc contenti, non desiderarẽt carnes, sed eas iuuenibus cederent: Dionysius Siciliæ tyrannus dicitur huius gratia coquum emisse Laconicum eique mandasse, vt sibi hoc ius appararet, nullis parcens impendiis. Quod vbi Rex gustasset, ac displicuisset, expuit. Tũ coquus, Hoc (inquit) ius ô Rex sumendum est: posteaquam te Laconum more exercueris, & in Eurota laueris. Festiuius hoc narratur à M. Tullio Tuscula. quæst. libro quinto, in hoc varians à Plutarcho, quod scribit illum Spartæ in Phiditiis cœnauisse, & à cœna negasse sibi nigrum illud ius quod cœnæ caput erat, placuisse. tum

qui illud coxerat, respondisse, Minimè mirum si displicuisset: condimenta enim deesse, ac Dionysio rogante, quæ tandem illa? Labor (inquit) in venatu, sudor, cursus ab Eurota, fames, sitis: his enim rebus Lacedæmoniorum epulas condiri. Plut. in Lacon.

Vide tit. de Labore.

De exilio.

Demarathi.

DEmarathus ad eum qui apud Regem Persarum parasitum agebat, ac subinde in Demarathi exilium dicteriis ludebat: Non, inquit, amice tecum pugnaturus sum, nam vitæ aciem assumpsi. Ludẽs ex ambiguitate vocis, τάξις enim Græcè tum ordinem sonat, tum aciem. Nullus autẽ ad pugnam instructus est, cui nulla superest acies: & ordinem vitæ absumpsit, qui ex Rege factus est exul. Plut. in Lacon.

Eudamidæ.

Cùm Alexander in Olympiis præconio ius fecisset omnibus exulibus in suam cuique patriã redeundi, prę-terquam Thebanis: infortunatum quidem, inquit Eudamidas, præconium, sed vobis ô Thebani, gloriosum. Solos enim vos metuit Alexander. Ad consolandos Thebanos sic interpretatus est vir animi solertis. Etenim qui permittit exulib⁹ reditum in suam patriam, nõ metuit ne moliantur vindictam. A Thebanis igitur solis metuebat. Plut. in Laco. Apoph.

Catonis.

Quum impetratum esset de restituendis Achæorum exulibus, Polybius & hoc ad senatum retulit, vt restitutis apud suos pristini honores ac magistratus redderẽtur. Hic Cato rogatus sententiam dixit: Polybius idem facere videtur quod fecit Vlysses, qui Cyclopis speluncam repetere voluit, quo pileum & cingulum, quæ illic per obliuionem reliquerat, reciperet. Significãs, abundè multum esse, quod exulib⁹ datus esset in patriam reditus: esséque periculum, ne dum pristinos honores repetunt, etiam à reditu excludantur. Eras. Rot. lib. 5. Apoph.

Lysimachi.

Lysimachus offensus libertate Theodori, dixit illi: Quoniam istis eras moribus, patria te eiecit. Sanè, inquit, quòd me vt Semele Bacchum ferre non posset. Sentiens, se maiorem esse, quàm vt à malis ferri posset,

à quibus tamen non tam ſuo, quàm ipſorum malo pulſus eſſet. Semele Bacchum conceperat ex Ioue fulminante: quúmque fœtum igneum ferre nõ poſſet, infans exectus eſt, & Iouis femori inſutus. Plut. in Regum & Imp. Apoph.

Stratonici. Stratonicus muſicus Seriphi agens, hoſpitem ſuũ percontantus eſt, ob quam cauſam illic homines iuberentur vertere ſolum? quum ille reſpondiſſet, flagitioſos apud Seriphios exilio mulctari. Quin tu quoque, inquit, aliquid flagitij committis, vt ex his locorum anguſtiis emigres? Notans regionem eſſe incommodam, & oppidum frigidum. Eraſ. lib. 6. Apoph.

De exilio fortiter ferendo.

Ariſtidis. ARiſtoteles ab amico quodam percontantus, quam ob cauſam exilium ei tam moleſtũ fuiſſet: reſpõdit, propter ignominiam patriæ, à qua iniuſtè in exiliũ miſſus eſſet, & ob eam iniuſtitiam vbique malè & ab omnibus audiret. Stob. ex Serino, ſerm. 37.

Anaxagoræ. Anaxagoras quum ab Athenienſibus eſſet damnatus exilio, cuidam dicenti, priuatus es Athenienſibus: Imò illi, inquit, me. Sentiens Athenienſibus magis opus eſſe Anaxagora, quàm contrà. Qui præclaros viros eiiciunt è ciuitate, rempub. lædunt potius quàm eos quos expellunt. Laër. lib. 2. cap. 3.

Diogenis. Diogenes cuipiam per conuicium dicenti, Sinopenſes te exilio damnant: At ego, inquit, illos manſione. ſignificans, ſe quòd ſolum vertere iuberetur, nihilo infœliciorem eſſe his qui in patria manerent, nec exilium æquo animo pati poſſunt. Tam enim miſerum eſt manere coactum, quàm exulare coactũ. Philoſophus, cui quæuis terra patria eſt, ſi iubeatur ire exulatum, vnius tantùm ciuitatis exul eſt. At qui nuſquam poteſt viuere niſi in patria, plurimarum regionum exul eſt. Diogenes autem ob adulteratam, vt putant, monetã ſolum vertere iuſſus eſt: erat autem Sinopenſis. Hoc ita refert Plutarch. in libello de Exilio. Te Sinopenſes Ponto exulem eſſe iuſſerunt: at ego, inquit, illos hac damno pœna, vt in Ponto extremíſque Euximi littoribus incluſi perpetuò maneãt. Diogenes mutarat patriam, ſed

melius: exulabant potius, qui infœlici regioni erant adscripti. Laër. lib. 6. Brus. lib. 2. cap. 29.

Idem cuidam illi probro obiicienti, quòd exularet à patria: Miser, inquit, isti⁹ rei causa philosophatus sum. Siue quòd exilium compulisset Diogenem ad philosophandum, siue quòd ideo didicisset philosophiam, vt exilium similésque casus æquo animo perpeti posset. Laër. lib. 6. Brus. lib. 2. cap. 2.

Eiusdem.

Demetrius Phalereus cùm exularet, ac apud Theobanos inglorius humilisque viueret, audissétque Cratetem philosophum, qui ipsum inuiseret, multa placidè prudentérque de moderatè ferẽdo exilio disputantem: Malè, inquit, sit negotiis & occupationibus, per quas hactenus talem virum cognoscere nõ licuit. Laër. lib. 5. cap. 5. Brus. lib. 2. cap. 29.

Demetrij Phalerei.

Anaxandridas Leontis filius cuidam exilium acerbè ferenti, respondisse dicitur, Ne horrescas exulare ciuitate. A iustitia enim exulare miserum est. Quo responso sensit eos nequaquam miseros esse, qui præter meritum, vel peculiares quasdam animi dotes, ab imperitis in exilium mittuntur, quibus innocentia semper consolatrix assistit. Plut. in Lac. Brus. lib. 2. cap. 29.

Anaxandridæ.

Themistocles cùm pulsus primum Athenis, & mox tota Græcia, venisset ad Persarum regem, ditissimus ab eo factus est. Verùm Themistocles cum magnifica dona quibus à rege honoratus erat, intueretur, dixit: O pueri, perieramus, nisi perissem⁹. Perire autem videtur, qui cogitur exulare: at Themistocli fœliciter cesserat suum exilium. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Themistoclis.

Teucer rediens ex Troiana expeditione, quum ob Aiacis fratris mortem Telamoni patri esset inuisus, atque ab eo exilio mulctaretur, ad socios conuersus, ait: Patria est, vbicunque bene est. Cicero in Tusc. quæst.

Teucri.

Rutilius consolanti eum cuidam, ac dicenti, instare bella ciuilia, & ob id breui futurum vt omnes exules reuerterẽtur: Quid tibi, inquit, malè feci, vt mihi peiorem reditum quàm exitum optares? Bruson. libro 2. cap. 29.

Rutilij.

De experientia rerum.

Eudamidæ. EVdamidas audito philosopho, qui disseruerat, solum sapientem esse bonum belli ducem: Sermo, inquit, mirificus est: at qui eum dicit, fide caret, eo quòd illum nunquam circumsonuit tuba. Probauit sententiã: sed indicauit, neminem cum fide loqui de re, quam nullo modo sit expertus. Plut. in Lacon.

Demadis Demades rogatus, quo præceptore esset vsus? Tribunali, respondit, Atheniensium. Insinuans, quòd in ipsis negotiis experientia, quauis institutione sophistarum melior sit. Stob. ser. 27.

Antigoni Antigonus interrogatus, Quem è suæ ætatis ducibus præstantissimum iudicaret? respondit, Pyrrhum, si senesceret. Non pronuntiauit optimum: sed optimum fore, si rerum experientiam ætas adiungeret. Plutarchus in vita Pyrrhi.

Tassi. Tassus Hermoneus interrogatus, Quídnam sapientius esset præ cæteris? Experientia, dixit. Stobæus sermone 27.

Pauli Aemylij. Paulus Æmilius, quum per loca prærupta irrupisset in Macedoniam, vidissetque instructam hostium aciem exhortante Nasica, vt protinus inuaderet hostem: Facerem, inquit, si tuæ essem ætatis: sed multarum rerum experientia prohibet, ne ex itinere statim cum instructa acie congrediar. Plut. in Rom. Apoph.

De exprobratione.

L. volumnij. APpius populo Romano exprobrabat, sibi acceptũ ferri debere, quòd ex muto & elingui facundum haberet consulem, de L. Volumnio collega sentiens. Ibi L. Volumnius: Quàm mallẽ, inquit, tu à me strenuè facere, quàm ego abs te scitè loqui didicissem. Erasm. 6. Apophthegmat.

Ser. Galba. Seruius Galba C. Iulium consummatis victoriis in foro ius dicentem, huiusmodi dictis ausus est interpellare: C. Iuli Cæsar. pro Cn. Pompeio Magno quondam genero tuo in tertio eius consulatu pecuniam spopondi, quo nomine nunc appellor: quid agam? num dependam? Hac voce palàm illi exprobrans, quòd Pompeij bona vendidisset, cui fuerat affinitate iunctus. Æquũ autem videbatur, vt qui bona generi vendiderat, ea de-

penderet, quæ nondum orto inter illos bello fuissent contracta, Cæsar hac inuidia commotus, æs alienum Pompeij è fisco resolui iussit. Erasmus libro octauo Apophthegmatum.

Licini.

Licinius Cæsaris libertus, solebat patrono nouum aliquod opus inchoanti, magnas conferre pecunias. Quem morem sequutus Licinius, nouum opus aggressuro centies promisit per libellum: in quo post expressam pecuniæ summam, quæ virgula superducta signabatur, spatium erat vacuum. Hac occasione Cæsar vsus, priori summæ, quam scripserat libertus, alterum centies adiecit, sua quidem manu spacio quod vacabat diligenter expleto, sed affectata literarum similitudine. Itaque duplum accepit pecuniæ, dissimulante liberto. Ceterùm vbi Cæsar rursus nouum opus inchoaret, libertus hoc factum illi leuiter obiecit, dato tali libello: Confero tibi domine ad noui operis impensam, quod videbitur. Non expressit summę modum, vt illi liberum esset scribere quantum vellet, quandoquidem priorem summam duplicasset. Suetonius.

Turonij.

Augustus delectatus inter cœnam fuerat symphoniacis Turonij Flacci mangonis eósque frumento donarat, quum alios auditos soleret largiter donare nummis Eosdem quum postea Cæsar inter cœnam requireret, Turonius sic excusauit: Ad molas, inquit, sunt, exprobrans illi frumentarium munus. Et hoc impunè tulit, quòd dixerat non miles, sed mango. Suetonius.

Agesilai.

Huc referri possunt etiam quædam liberè dicta.

DE FACETE ET iocosé dictis.

Cratis thebani.

Rates Thebanus à magistratu obiurgatus quòd contra leges & consuetudinem Atheniensium sindone vestiretur, ait: Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? Adduxit igitur eos in tonstrinam ostenditque Theophrastum qui tum fortè tondebatur, linteo amictum quòd Græci à contegendis humeris

ἀ μόλινον vocant. ſubmonens faceto reſponſo omnibus ad vſum vti licere. Turpe enim ac inhoneſtum ſi eſſet vti linteis, ne in tonſtrina quidem vſus eſſet. Laërtius lib. 6. cap. 5.

Ariſtippi

Ariſtippo philoſopho cũ probroſè obiiceretur à quodam, quòd haberet Laidem meretricem: Quid tum, ait, ſi modò non habeor à Laide? Cicero,

Socratis.

Socrates cuidam dicenti, Antiſthenem philoſophum matre Threicia natum eſſe, patre autem non tam barbaro, ſed Athenienſi: Quid, inquit, an tu putas virum adeò præclarum ex vtroque parente Athenienſi naſci potuiſſe? Facetè vir ſapientiſſimus notauit corruptos Athenienſiũ mores, indicans, potius è Thrace, Scytháve naſci poſſe virum bonum ac præclarum, quàm ex Athenienſi: & hoc igitur quod habebat virtutis Antiſthenes matri Hibridi potiùs adſcribendum, quàm parenti. Laërtius in eius vita. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem

Alcibiades Socrati miſerat munus præclarum. Id quũ Socrates videretur recuſare, Xantippe diſſuaſit, aſſeuerans donum eſſe magnificum, & indignum quod reſpueretur. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitioſè, & nobis noſtra eſt ambitio. Sentiens, interdum eſſe magnificentius magna contemnere, quàm magna largiri. Eraſ. Rot. lib. 8. Apoph.

Anonimi

Quum Alcibiadi Athenienſi balneator plurimum adminiſtraret aquæ, Lacon id videns: Quid hoc rei eſt, inquit? plus aquæ infundit, quaſi non puro ſed vehementer ſordido. Hoc ſcommate notauit Alcibiadis vitam, multa infamia contaminatam. Plut. in Lacon.

Periclis.

Subito oborto ſolis defectu, quum Pericles Atheniẽſis videret alios multos, ſed præcipuè claſſis gubernatorem, vehementer perturbatos, chalmyde ſua texit gubernatoris faciem, interrogauitque, Nunquid hoc horrendum oſtentum exiſtimaret? Illo negante: Quid intereſt, inquit, igitur, niſi quòd chlamyde maius eſt id quod nunc tenebras inducit. Senſit vir prudens, interuentu lunæ nobis abſcondi ſolem, quemadmodum oppoſita chlamys impediebat aliorum aſpectum, nullum autem eſſe oſtentum, quod natura ſit. Eraſmus libro 5. Apoph. Plut. in Græc. Apoph.

Pyrrho Elienſis cùm ſororem Philiſtam vehementer obiurgaſſet, malè audiuit eam ob cauſam quòd oblitus eſſet ſuæ profeſſionis (docebat enim omnia eſſe indifferentia) Verùm maledicentium improbitatem ſic eluſit, cùm diceret, In muliercula non declarari indifferentia. Laërtius lib. 9. cap. 11. *Pyrrhonis.*

Ad puerum Spurium, ex meretrice natum, lapillos iacientem in populum: Caue, inquit, Diogenes, ne patrem ferias. Erat enim è ſcorto natus, atque ob id incerto patre. Laërt. lib. 6. cap. 2. *Diogenis.*

Quum furem purpuræ comprehenſum vidiſſet, carmen Homericum in eũ detorſit ἔλλαβε, inquit, πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιὴ, id eſt, *Eiuſdem.*

Te mors purpurea apprehendit, violentáque Parca

Idem Laërtius.

Idem quum aliquando ſtipẽ poſceret, ita ἱερανάρχην, id eſt eum qui ſtipi erogandæ erat præfectus. Homerico carmine compellauit: *Eiuſdem*

τοὺς ἄλλους ἐνάριζ', ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας: Id eſt,

Deſpolia reliquos, teneas ſed ab Hectore dextram.

Dicti autem huius feſtiuitas in hoc eſt, quòd pro ἐράνιζε dixit ἐνάριζε: quorum prius eſt da ſtipem: alterum armis ſpolia. ſe Hectoris nomine ſignans. Spoliat autẽ qui munus denegat pauperi & egenti. Et ſolet hoc hominum genus eſſe furax. Ibidem.

Cùm hominem qui in Olympiacis certaminibus ſubinde pugnare ſolitus erat, inueniſſet oues paſcentem: Quàm celeriter, inquit. vir fortiſſime, ab Olympiis ad Nemea te contuliſti? Alluſit autem quàm facetiſſimè ad vocum affinitatem νέμεα quippe certamina à loco dicuntur, vt Olympia. Νέμω verò Græcis paſco ſonat, & νέμος paſcua. Laërt. 6. cap. 2. *Eiuſdem.*

Diogenes in Corintho vendendus interrogante præcone quidnam calleret? reſpondit- Hominibus imperare. Riſit præco, & Magnum (dixit) artificium vendo, ſi quis ſibi dominum velit emere. Stob. ſermone primo de Prudentia. *Eiuſdem.*

Eiusdem Idem quum vidisset vetulam quandam nimis compte incedere: Si, inquit, ad viuos properas, falsa es: si ad mortuos, ne cunctare. Anto. parte secunda sermone 18. Melissæ? Max. ser. 41.

Alexandri. Alexander cùm senem quendam capillos inficientem vidisset: Noli, inquit, capillos tingere, sed genua hęc incurua potius, vt facilius & promptius eas. Maximus sermone 41.

Agesilai. Quidam aspiciens Lacedæmonium quendam claudum ad bellum exeuntem, quum ei equum veluti debili necessarium quæreret: Non intelligis, inquit, Agesilaus, in bello opus esse non qui fugiant, sed qui loco maneant. Plut. in Lacon.

Eiusdem Agesilaus Lacedæmonius iam senex, persæpe sine calceis & tunica prodibat in publicum, cum lacera veste, idque matutino tempore hyemis. Cùm autem quidam eum obiurgaret, quòd puerilius ageret, quàm ætatem deceret, respondit, Iuniores ciuium, quasi muli, si veste virilem induam, omnes oculos in me coniiciunt. Ælianus lib. 7. de Var. hist.

Eiusdem Agesilaus animaduertens ciuium nonnullos, qui in precio habebantur, ac sibi placebant, quòd equis alendis intenderent animum, sorori Cynicæ persuasit, vt conscenso curru certaret in Olympiis. Hocque pacto Græcis ostendere cupiebat, eius notæ exercitationes parum commercij habere cum virtute, sed nihil aliud habere quàm opum & impendiorum ostentationem superuacaneam. Plut. in Lacon.

Eiusdem Persarum numisma quoniam sagittarium habebat insculptum, Agesilaus Lacedæmoniorum Rex, ex Asia discedens, aiebat se triginta sagittariorum millibus à rege Asia depelli. tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, ac in plebis moderatores distributis, Timocrates effecerat, vt populus hostilem animum aduersus milites susciperet. Plutarchus in Laconicis.

Eiusdem. Menecrates quidam medicus cùm fortè ægrotantes aliquot liberasset à morbis, sibi Iouis nomen inde adscribi passus est, Tandem verò cùm epistolam ad Agesilaum regem scriberet, eam sic exorsus est: Menecrates Iupiter

Iupiter Agesilao regi saluté. Verùm Rex cùm hominis stultitiam esset admiratus, hunc in modum rescripsit: Rex Agesilaus Menecrati sanitatem. Facetè admonuit hominem, cui mentis sanitatem planè deesse putabat, qui homo cùm esset, Deorum nomen sibi adscriberet. Plut. in Laconicis.

Demonactis Demonax rogatus, an philosophus etiam placentis vesceretur? Quid, inquit, num putas apes stultis tantùm mellificare? Placentæ melle condiebantur, sacchari vsu vsu nondum reperto. Eras. lib. 8. Apoph.

Cleomenis. Cleomenes Anaxandridæ F. Argiuis profitentibus se prioris conflictus fortunam, in qua victi fuerant, iterato prælio sarcire velle: Demiror, inquit, si duarum syllabarũ accessione facti estis meliores, quàm eratis prius. Verùm huius dicti argutia Latinè reddi non potest. Græcis enim μάχεσθαι pugnare est, ἀναμάχεσθαι veró redintegrare pugnam. Plut. in Lacon.

Anonimi Lacon quidam Gymnasiarcham ligna ἄκαπνα exhibentem, facetissimo ioco incusauit, dicens, quòd per eum ne lachrymas quidem illic effundere daretur. Fumus quippe mouet lachrymas. Acapna autem ligna inde dicta sunt, quòd fumo careant. Eras. Rot. libro octauo Apoph.

Anonimi Lacon quidam quotidie conuiuantem quendam, plagiarium ac tyrannum vocauit, per quem ipse tot annis nunquam vidisset mensam suam. Ioci autem lepos est in faceta fictione. plagiarum appellauit, quòd liberalitate sua homines sibi redderet obnoxios: tyrannum verò, quòd per illum non liceret cuiquam conuiuarum domi suæ viuere. Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Anonimi Alius quidam, quum homines defunctos in sellis sedentes videre: Absit, inquit, vt hic sedeam, vnde seniori assurgere fas non est. ostendit autem facetissimo dicterio, mortem horrorem incutere hominibus, vitam autem omnibus esse dulcissimam. Brus. lib. 4. cap. 10.

Anonimi Quidam iratus Agosoni, volebat eum percutere, quumque is clamaret. Atheniensis sum: ad asinum versus: At tu (inquit) Atheniensis non es: eique multas plagas inflixit. Plut. de cohibenda iracundia.

Antigoni. Suprà de beneficio collato.

Alexãdri Alexander Macedo cùm in vetulum incidisset, capillos tingentem: Senex, inquit non tibi cæsaries tingenda est, sed magis genua. *Stob.*

Philopœmenis. Philopœmenes Achæorum dux præcipuè inter Græcos clarus, diuertere volebat ad hospitium veteris amici. Quo cognito, iussit hospes apparari quæ necessaria essent alia ab vxore, dum interim ipse obsonia appararet: inter hæc Philopœmenes solus (vt res ipsa ferebat) ad hospitium properat: quem venientem, vt solum, vt deformem, vt qui nihil ornatus haberet eximij, arbitrabatur mulier ex administris esse aliquem, qui herum præueniret: cumque esset de aduentu Philopœmenis mirificè solicita, etiam blandiendo rogauit eum, se vti adiuuaret ad dominum comiter excipiendum. Tum Philopœmenes, vt erat perhumanus, cognito mulieris errore: confestim securi accepta, & cuneo, cœpit ligna findere, ad coquendam cœnam: hospes interim domum ingressus, cùm animaduerteret Philopœmenẽ findendis lignis malleo incumbere: Prò Iupiter, inquit, quid hoc Philopœmenes? quid agis dux maxime? Ad ea Philopœmenes: Pro deformitate, inquit, oris totiũsque corporis pœnas luo: Voluit ipsemet præbere de se hospiti & sibi ipsi risum. Res sanè festiuo ac faceto homine digna, quæque quo rarior, eo etiam fuerit lepidior. Pontanus.

Stratonici. Stratonicus musicus cùm in Pontum nauigans, ad regem Berisadem venisset, diu apud eum moratus, voluit illinc in Græciam adornare fugam. Verùm cùm id Rex non uideretur passurus. Bene, inquit, Stratonicus cogitas ô Rex qui statueris hic manere. Quo dicto, facetè suam indicabat fugam & Regis interim consilium probabat quasi ille de migrando cogitasset, & ipse non nisi grauibus causis cõmotus, pararet abitũ. Athenæus.

Eiusdem Idem se vehementer demirari aiebat, Satyri sophistæ matrem, quæ illum decem menses tulisset, quem nulla ciuitas decem dies ferre posset. Erasmus libro sexto Apophthegmatum.

Anonimi Canus tibicen dicebat, homines ignorare, quanto plus ipse canens voluptatis caperet quàm alij alioqui auditores non darent mercedẽ, sed acciperent. Eras. Rot

libro octauo. Apophthegmatum.

Hadriani sophiſtæ.

Suprà tit. de Auaritia.

Iſmeniæ.

Iſmenias tibicen canebat in ſacrificio, quumque nõ litaretur, is qui conductus fuerat arreptis tibiis canebat ridiculè: & hoc canente, litatum eſt. Incuſantibus autem iis qui aderant? Diuinitus, inquit, contingit venuſtè canere. Hic Iſmenias ridens: At me, inquit, canente Dij voluptate capti, me morabantur: te verò feſtinante illos abigere, arripuere hoſtiam. Recitat Plutarchus lib. 2. Sympoſiacon.

Philoxeni.

Philoxenus quondam cœnans apud Dionyſium, quũ animaduerteret Regi appoſitum piſcem mullum inſigni magnitudine, quum ipſi appoſitus eſſet perpuſillus piſciculum auribus admouit. Id factum admiranti Dionyſio, cauſamque percontanti: In manibus, inquit, eſt Galatea, dequa uolebam ex hoc quædam perontari: Verùm negat ſe per ætatem quicquam adhuc ſcire, ſed ait proauum ſuum iſtic eſſe in tuo diſco, qui multa poſſet commemorare, ſi liceat colloqui. Quo dicto, rex facetam admonitionem intelligens, miſit illi ſuum mullum. Eraſ. Rot. lib. 8. Apoph.

Polemonis.

Proconſul quidam torquebat prædonem, quumque dubitaret, quòd ſupplicij genus eſſet de illo ſump turus Polemõ, fortè ſuperueniens: Iube, inquit, illum ediſcece veterum ſcripta. Philoſtratus.

Anonimi

Quum legatus nauigaturus in Aſiam, nauem conſcendiſſet. & à quodam interrogaretur, Num metueret, ne naufragio eiectus à piſcibus deuoraretur? Quid, inquit, metuam à piſcibus, qui tot piſces deuorarim? Eraſmus Rot. lib. 8. Apoph.

Fabij Max.

Fabius Maximus cùm Tarentum Hannibalis præſidio firmatum expugnaſſet, Scribæ percontanti in direptione vrbis quid de templorum ſimulachris ſtatuiſſet Relinquamus, inquit, Tarentinis iratos deos. Facetè notabat, Deorum ira vrbem inuerſam eſſe. Plut.

Licinij vari.

P. Licinius Varus Africa illi maiori coronam ſibi in conuiuio ad caput accommodanti, cùm ea ſæpius rumperetur: Noli mirari, inquit, ſi non conuenit: caput enim

magnum eſt. Cicero lib. 2. de Oratore.

Ciceronis Suprà tit. de Ebrietate, vinolentia & bibendi ratione.

Mallij. Seruilius Geminus cœnans apud Lucium Mallium, qui Romæ pictor inſignis habebatur, quum videret filios illius deformes: Haud ſimiliter, inquit, Malli, fingis & pingis. Et Mallius: Non mirum, inquit, in tenebris enim fingo, luce pingo, Eraſ. lib. 6. Apoph.

M. Voltacilij. Marcus Voltacilius Pitholaus videns C. Seruilium vno tantùm die conſulem fuiſſe, ante Flamines dixiſſe perhibetur: Olim quidem Flamines, nunc verò Conſules Diales à Romanis creari. Alluſit autem ad Romuli, vel vt alij volunt, ad Numæ Pompilij religionem: qui tres Flamines inſtituit, quorum ſummus erat Dialis Flamen, qui ſolus inter reliquos albo galero inſignis erat, quem niſi ex pecudibus albo tergore Ioui immolatis fieri non decebat, vt eo inſigni à reliquis conſpicuus foret. Voltacilij autem dictum extat apud Macrobium lib. 2. cap. 3. Saturnal.

Fauſti. Syllæ. Fauſtus Syllæ filius, cùm ſoror eius eodem tempore duos mœchos haberet, Fuluium Fullonis filium, & Pompeium cognomine Maculam: Miror, inquit, ſororem meam habere Maculam cùm Fullonem habeat. Macrobius lib. 2. cap. 2. Sat.

Ciceronis Caninius Rebulus conſul in Fabij Maximi demortui locum à C. Iulio Cæſare ſubſtitutus, cùm per vnius diei ſpacium fuiſſet conſul: Cicero iocabundus dixiſſe fertur Vigilantem ſanè habuimus conſulem, qui in conſulatu ſuo ſomnum nunquam vidit. Macrob. lib. 2. Satur. Cuſpinianus in commentariis ſuis in Caſſidiorum.

Eiuſdem Præterea cùm hunc conſulem congratulandi gratia accederent multi ex amicis, idem dixiſſe fertur: Maturemus, maturemus inquam, vt ad hominem ante finem ſui conſulatus perueniamus. Ibidem, & Plut.

Hānibalis. Quum Minutius Hannibalis inſidiis ſeptus, in ſummo eſſet periculo, ne cum ſuis copiis periret, Fabius Maximus eius collega è monte mouens exercitum, venit illi auxilio multiſque trucidatis hoſtibus ipſum eripuit Quo facto. Hannibal Pœnorum dux ad ſuos dixiſſe fertur faceti ſſime: Nonne vobis ſæpenumero prædixi, futurum vt illa montana nubes nobis aliquando tem-

pestatem immitteret? Plutarchus.

M. Lollius cùm videret Galbam eloquentissimum oratorem omni corporis habitu carentem: Proh-dolor, inquit, quàm malè habitat Galbæ ingenium. Macrob. lib. 2. cap. 6. Satur.

M. Lolij

Galba parasitus cùm reprehenderetur, quòd ociosè viueret: Nemo, inquit, cogitur vt sui otii reddat rationem, sed laboris tantum transacti. Facetè innuit, nullos tutius ac quietius viuere posse, quàm otio deditos: eo quòd facti ratio ab his nulla exigatur. Erasmus. lib. 8. Apoph.

Galbæ parasiti.

Cn. Pōpeius non probabat in Tusculano ædificatam à Lucullo villam, quòd ea æstiuæ quidem inhabitationi accommodissima cùm esset hybernæ tamen parum omnino prospectum fuisset. Ad quæ iucundissimè magnaq; festiuitate Lucullus Num tibi, inquit, Pompeij, minus habere cordis videor, quàm grues, quàm ciconiæ, qui nesciant pro tēporibus habitationem mutare. Pōtanus.

Luculli.

Lapidatus à populo Vatinius, gladiatorum munus editurus, impetrarat ab ædilibus edictū: ne quis quid in arenam mitteret, nisi pomum. Per id tempus fortè Cæselius consultus à quodam, num nux pinea pomum esset: Si in Vatinium, inquit, missurus es, pomum est: nam ea nux & dura & grauis pro lapide esse poterat. Martialis pineam nucem appellat pomum hoc disticho.

Cæselij.

Poma sumus cybeles, procul hinc discede viator.

Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

Eras. in Apoph.

Vatinius cùm audisset Ciceronem gloriantem, se humeris reipub. de exilio reportatum: Vnde ergo, inquit, tot tibi varices? Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Vatinii.

Ciceronis

Infrà de honore momentaneo.

Idem querenti dein Vatinio, quòd grauatus esset domum ad se infirmantem venire, respondit: Volui in consulatu tuo venire, sed nox me comprehendit. Idem.

Eiusdem.

Idem cùm vidisset Caninium Reuilium (qui vno tantum die consul fuit) rostra ascendentem: Vigilantem sanè habemus consulem Caniniū Reuilium, qui in consulatu suo somnum non vidit. Macrob. libro secundo cap. 3. Satur.

Eiusdem.

Eiusdem Infrà de Homuntionibus.

eiusdem. Suprà de ambiguè dictis.

eiusdem. Idem cùm apud Damasippum cœnaret, & ille mediocri vino posito diceret Bibite falernum hoc, annorum quadraginta est: Bene, inquit, Cicero, ætatem fert, iocosè delusoris verba & imposturas taxans. Macrob. li. 2. cap. 3. Satur.

Eiusdem Infrà de Iocosè dictis.

eiusdem. Idem interrogatus, quidnam sentiret de eo qui in adulterio parum cautus deprehensus esset: Tardum fuisse, respondit Idem.

Eiusdem Cicero, cùm ei testem in iudicio Verris roganti dixisset Hortensius, Non intelligo hæc ænigmata: Atqui debes inquit, cùm Sphignem domi habeas, Acceperat autem ille à Verre Sphidnem æneam magnæ pecuniæ. Quintillianus.

Mun. planci. Infrà de Mortuis non lædendis.

Anonimi Plancus cùm in iudicio quodam molestum sibi testé dsteruere vellet, interrogat sutorem quendam qui astabat, quonam artificio se tueretur. Qui vrbanè respondit, Gallam subigo. Est autem Galla sutorium instrumentum, quod non infacetè in adulterij exprobrationem, quanquam obscurè, conuertit. Nam Plancus in Mæuia Galla nupta malè audiebat, Macrob. libro secundo cap. 2. Satur.

Orbilij. Orbilius Grammaticus insignis, cùm prodiisset inter eum testis, interrogatus à Galba monstruoso, quasi eius professionem ignoraret: Quidnam artis exerceret? Respondit facetissimè, In sole gibbos fricare soleo. Idem lib. 2. cap. 6.

L. cæcilij. L. Cælius, cùm C. Cæsar aliis qui secum pila lusitabant, centena sestertia, illi autem vni quinquaginta dari iussisset: Quid ego, inquit, vna tantum manu ludo, & non duabus, vt plus habere possim? Ibidem.

Augusti. cæs. Augustus Cæsar cùm inter Virgilium. Matronem qui vbique suspirabundus obseruatus est, & Flaccum Horatium qui oculorum lippitudine plurimum laborauit, consedisset, rogatus à quodam amicorum, quidnam ageret? Sedeo, inquit, inter suspiria & lachrymas. Sabel.

eiusdem. Idem videns multos à Cassio Seuero accusatos abso-

ui, cum architectus fori Augusti expectationẽ operis diu traderet: Vellem, inquit: Cassius & meum forũ accusasset. Macrob. lib. 2. cap. 4. Satur.

Vectius cùm monumentum patris exarasset, ait Augustus, Hoc est verè monumentũ patris colere. Ibid. *Eiusdem.*

Idem Augustus, cùm audisset, inter pueros quos in Syria Herodes Rex Iudæorum intra bimatum iussit interfici, filiũ quoque eius occisum, ait: Melius est Herodis porcum esse, quàm filium. Alludebat autem ad legem Iudæorum, quibus suilla caro prohibita erat. Macrob. eodem loco.

Exceptus à quodam cœna satis parca, & quasi quotidiana, cùm cœna finita valedicens discederet, hoc insusurrauit: Non putabã me tibi tam familiarem. Ibid. *Eiusdẽ.*

Vatinio in prima sua ætate eleganter etiam insultauit, Conuulsus enim ille podagra, volebat tamen videri discussisse vitium, & mille passus ambulare se gloriabatur. Cui Cæsar: Non miror, inquit, dies enim aliquãto sunt longiores. Macrob. eodem loco. Verùm hoc dictum Fabius Ciceroni tribuit.

Relata ad Augustum æris alieni magnitudine, quum quidam eques Romanus dum vixit, excedentem ducentis H S. celauerat, culcitram emi cubicularẽ in eius auctione sibi iussit. Præceptum autem admirantibus, respondit: Habenda est ad sumnum culcitra, in qua ille, cùm tantum deberet, dormire potuit. Macrob. lib. 2. cap 4. Satut. *Eiusdẽ.*

Iulia Augusti Cæsaris filia, cùm in gladiatorum spectaculo iuuenibus quibusdam circundaretur, reprehensa ob id à patre Augusto, iocosè respondit: Et hi mecũ senes fient. Macrob. lib. 2. cap. 5. Satur. *Iuliæ Augusti F.*

Item cùm grauem amicum audisset Iulia, suadentem se melius facturam, si se composuisset ad exemplar paternæ frugalitatis, ait: Ille obliuiscitur Cæsarem se esse, ego verò memini me Cæsaris esse filiam. Macrob. eodem loco. *Eiusdẽ.*

Nero Romanorum Imperator cùm audiret Claudim Imperatorem (qui in deorum nnmerum ab adu- *Eiusdem.*

latoribus relatus erat) boleto è medio sublatum esse dixisse fertur, se hactenus ignorasse, boletum deorum esse cibũ. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Claudij.

Caligulæ. C. Caligula profectus in Galliam magno militum exercitu, vbi post multas exactiones cum Gallis quibusdam luderet, disceptantibus aliis de pecunarium vili summa, respondit: Vos de paruo quidem drachmarum numero contenditis: at ego collegi sexagies centena millia aureorum: Xiphilinus abbreuiator Dionis in C. Calligula.

Vespasiani. Vespasianus Romanorum Imperator senior, cùm paulo ante obitum suum cometam visum audiret, atque animaduertisset, quosdam esse qui mortis presagium interpretarentur: Non mihi, inquit, sed Regi Parthorum mortem portendit: ille enim comatus est, ego caluus sum. Xiphilinus in vita Vespasiani.

Eiusdē. Idem expugnatus à quodam quasi amore suo deperiret, cum productæ pro concubitu HS XL. donasset, admonente dispensatore, quemadmodum summã in rationibus suis vellet teferri? respondit: Vespasiano adamato. Suetonius in eius vita.

Eiusdē. Reprehendenti filio Tito, quòd etiam vrinæ vectigal commentus esset, pecuniam ex prima pensione admouit ad nares, sciscitans, Num odore offenderetur? & illo negante: At qui, inquit, lotio est. Suet.

Antoni Pii Antoninus Pius Romanorũ Imperator, cùm Appollonium quem Chalcide acciuerat, ad Tiberinam domum, in qua habitabat, vocasset, vt ei M. Antonium traderet, atque ille dixisset. Non magister ad discipulũ debet venire, sed discipulus ad magistrum: risit, eum dicens: Facilius fuit Appollonio philosopho è Chalcide Romam venire, quàm è domo sua in palatium. Capitolinus, & Cuspiniamus in consulibus.

M. Anton. M. Antoninus Romanorum Imperator, cùm iam sentiret sibi venenum à medicis in commodi gratiam iam propinatum, Tribuno militum signum postulãti, quàm facetissimè respondisse fertur: Abi in oriẽtem: ego enim iam ad occasum commeo. Xiphilinus in

vita M. Antonini.

Vibius Crispus Vitellij luxuriosissimi Impratoris familiaris: cùm ob nocturnas commessationes atque cōpotationes in tam grauem morbum incidisset, vt ad tēpus Vitellianis conuiuiis interesse nequiret, posteaquam parumper conualuisset, ad amicos facetè dixisse fertur: se omnino fuisse periturum, si hoc tempore tam grauiter non laborasset. Xiphilinus in vita Vitellij.

vibii chrispi.

Hadrianus Romanorum Imperator, Ceionium Cōmodum iam adoptatum, cùm prætura honorasset, eūdémque bis consulem degsinasset, videns hominem minus sanum esse sæpissimè dictitasse fertur. Bone Deus, in quàm caducum parietem inclinauimus. Spartianus, & Cuspinianus in Consulibus.

Hadrian Imp.

Iulius Gallus, Senecæ frater, cùm vidisset Agrippā atque Neronem, Claudij Cæsaris mortem (cuius ipsi authores, tamē dolosi, fuerant) simulatè deflere, Claudíique laudes decantare, dixisse fertur: Alios necatos in carcere, trahi à carnificibus in forum magnis quibusdam vncis, & deinde in fluuium proiici. Claudiū verò in cœlum vsque vnco à suis interfectorib' tractū esse. Xiphilinus in Claudio.

Iulii Galli.

Friderico Romanorum Imperatori Amedæus dux Sabaudiæ (quem clerus Basileæ congregatus, Eugenio quarto à summo pontificatu deposito, in illius locum suffecerat, Fœlicémque papam quintum vocauerat) filiam, quàm domi habebat viduam: iuuenem & forma præstantem, in matrimoniū obtúlit simlúque dotis mine auri nummûm ducenta millia, si Eugenio relicto, Petri successotem appellaret. Cæsar autem ad suos cōuersus: Vendere inquit, alij pontificalia solent: hic liberter emat si reperiat venditorem. Æne. Syluuis libro 2. comment. de rebus gestis Aldhonsi.

Frid. imp.

Martianus Nouatianus Episcopus, cùm Sabatium Iudæum Christianorum sacris initiasset, hominémque nihilominus Iudaicis deliramentis inhærere dæprehēdisset, quàm facetè dixisse fertur: Se multò meliùs fecisse si spinis, quàm Sabbatio manum imposuisset.

Martiani Episc.

Niceph. Cal. lib. 12. Eclsiasti. cap. 31.

Anonima

Argentocoxi Chalcedonij vxorà Iulia Augusta obiurgata, quòd ipsa cum cæteris suæ nationis mulierculis impudenter cum maribus in publico versaretur, respondit: Nos multò melius naturæ explemus necessitatem, quàm vos Romanæ. Non apertè cùm optimis viris habemus consuetudinem cùm Romanæ à pessimis hominibus occultè constuprentur. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Seuero.

Leõtii Episcopi.

Leõtius Episcopus Antiochenus, cùm videret ecclesiá in doctrina dissentire tangens caput suum iam canum, fertur dixisse: Hac niue soluta lutum cogetur immensum. Per hoc ostendens, quòd ipso defuncto illa discordia populo generaret seditionem. Tripart. histo. libro quarto cap. 35.

Sisinii.

Sisinius Constantinopolitanus episcopus, interrogatus à quodã, cur episcopus, iã fact᷒ bis in die lauaret? facetè respondit: Quia ter non possum: Niceph. Calist. lib. 12. Eccl. hist. cap. 12.

Eiusdem

Idem à quodã percontatus, cur candidam vestem gestaret, quæ episcopum vt aliena minùs deceret: respondit: Tibi ostendendum potius est vbínam scriptum sit quòd episcopum nulla veste vti oporteat. Idem Niceph. lib. 12. cap. 36. Eccl. hist.

Macarii mon.

Macarium monachum Aegyptium, cùm quidam tẽpore æstiuo accessisset, vt sitibũdus haustu aquæ in tãto solis ardore recrearetur: Macarius respondit, Vmbra contentus esto: multi enim viatores & nauigantes hac nunc carent. Nicep. Callist. libro 11. capite. 43. Eclesi. histor. ex Euagrio.

Anonyma.

Anus quædam cùm vidisset Iouianum Imperatorem forma quidem conspicuum, sed proceritate atque crassitudine corporis excellentem, atquẽ aliquantulum mẽte etiam captum dixisse fertur: O dij immortales, quàm corpulenta est stultitia? Nicephorus Callist. libro decimo capite vlt.

Ephrim Syri.

Ephriam Syrus, quum aliquãdo dies multos pro cõsuetudine sua ieiuno transegisset, & minister tempore cibum ei adferret, accidit, vt is ollam frangeret, Ephraĩ

verò pudore iuxta & timore correptum illum vidēs, Bono, inquit, esto animo. Quandoquidem enim obsonium ad nos venire renuit, nos age ad id accedamus, & ad ollæ fragmēta considens, comedit. Niceph. Callist. lib. 9. cap. 19. Eccl. hist.

Nicolai.

Nicolaus quintus Romanorum Pontifex Maximus, cùm ei renunciatrum esset, quosdam esse Romæ, qui bonos versus facerent, negauit bonos esse. Cur enim, inquit, ad me non veniunt, qui etiam poetis malis pateo? Molestè tulit homo sapiens in vrbe sua esse, qui literas scirent, & nescirentur. Hermolaus Barbarus in præfatione castigationum suaum in Plin.

Alphōsi.

Alphonsus Hispaniæ citerioris, itémque Neapolitanorum Rex, venationi admodum deditus, cùm percontaretur Antonium Parnomitam, quínam, Neapoli nobiles essent viri venandi studiosi: an item scriptores de natura canum aliquid prodidissent? Quū tu inquit: Panormita, ad latus habeas Rex, rerum harum omnium prudenlissimum virum, ne aliundè quærites, quippe qui annos supra quadraginta cum hoc genere animalium sit ita conuersatus, vt noctes quoque ipsas cum canicula cubitauerit: hic tibi & canum naturas describet, & illorum instituendorum artes tradere potest. Erat autem is eques Neapolitanus, quem honoris gratia non nominauerim. Cúmque his dictis subrisisset, Antonius indicauit, sub caniculæ nomine vxorem illius significari mulierem omnium clamosissimam, pariter & rabiosissimam. Pontanus.

Eiusdē.

Idem dicebat, sibi videri eos maximè insanire, qui vxorem fugitiuam perquirerent. Significans, magnæ fœlicitatis esse, ab improba muliere liberari. Eras. lib. 8 Apoph.

Eiusdē.

Idem cùm audisset, Senenses, qui à bello Italico medij extitissent, neutram partium inclinantes, postea sedato bello diuisorum militum prædam esse, dixisse fertur: Senensibus euenisse, quod his solet qui mediam domum incolunt, vt ab inferioribus fumo à supernè habitantibus vrina vexantur. Panormita. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Idem cum à Iacobo Alamano, homine quidem Christiano, sed Iudæis parentib⁹ nato, diui Ioannis aureum simulachrum vænale exhiberetur quingentorum aureorum precio coëmendum: Non tu sanè ineptus es inquit, & maiorum tuorum longè dissimilis, discipuli & seruuli imaginem tanti æstimans, cùm illi Ioannis ipsius magistrū & dominum & Regem Iudæorum, triginta non amplius denariis vendiderint. Pan. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi,

Eiusdem. Idem cùm improbum efflagitatorē haberet, qui nullum petendi finem faceret: Vereor, inquit, ne vxorem etiam demum meam petiturus sit. Ibidem.

Eiusdem. Iocabundus quispiam, vel tentabundus potiùs, cùm dixisset ad Alphonsum Aragonum & Neapolitanorum Regem (de somniis autem erat disputatio) nocte præterita somniasse dono se ab rege accepisse sacculū aureis grauidum. Alphonsus facetè respondit: An ignoras nullam esse Christiano homini fidem somniis habendam? Pontanus.

Eiusdem. Idem cùm audiret Trisponium iurisconsultum, qui deformisissimam habebat vxorem trecentos aureos furto amisisse, ad amicos dixisse fertur, Trisponio melius esser, si fures vxorem, quàm pecuniam abstulissent. Pan. de reb. gest. Alphon. lib. 1.

Anonymi Coloniæ Agrippinæ pictor quidam insignis, sed prodigus ac piger, & amator vini, quàm plures Christi imagines cauponibus pignori dedit, eásque hoc pacto perdere quàm vendere maluit. Interrogatus autem cur non potius venderet? Ergo, inquit, me Iudæum, quàm Christianum esse mauultis. Aen. Syl. lib. 1. commeat. de reb. gest. Alphonsi.

Anonimi. Alexander qui ex ducibus Marouię erat egregius bibulus, cùm mortem obiisset Viennæ, diémque illi (vt vocant) tricesimum in templo diui Stephani cui præfuerat, canonici multíque viri nobiles celebrarent, sacerdos quidam, qui sitibundus cellam vinariam Præpositurae intrauerat, vidisse se inter dolia deambulantem asseruit: & ad ecclesiam reuersus, cum orantes adhuc compresbyteros inuenisset, Quid hic Alexandro inferias (inquit) agitis. Ille in suo templo lætus agit, bibit-

que,vos autem hic siti arescitis. Aen.Syl.libr. 1. comment.de reb.gest. Alphonsi.

Anonymi.

Quidam cùm in tabernam venisset,ibidémque hospitem cum ancillis plus satis rixantem,in prandio ferre nequiret,hospes cõuersus ad hominem?Ecqua, inquit, hæc est tua impatientia ? duos ego & triginta nunc annos huius clamores & insaniam dies noctésque pertuli,tu verò ne horam quidem eam ferre potes ? Quo dicto & hominis impatientiam leniit, & vxorem ab ira in risum commouit.Adrianus Barlandus.

Barbara Sigis. Imp. vx.

Barbara Friderici Ciliciæ comitis filia, & Sigismundi Imperatoris vxor, defuncto iam marito,cùm à quodam adhortaretur, vt vidua manens turturis imitare exemplum, quæ mortuo marito perpetuam castitatem seruaret: respondit,Si me ratione carentes imitari volucres iubes,cur non columbas potius passerésque proponis?Sunt autem columbæ passerésque ad libidinem plus satis proni. Aen. Syl.lib. comment. de reb. gest. Alphon.

Fran. puderici.

Quum Francisco Puderico inuitato ad prandium, apponeretur altilis haud bene assa, conuersus ad eum qui pullum apposuerat:Importunè,inquit,accubuim⁹. neque enim ad prandium vocati, sed ad cœnam fuimus:cum videamus imparata esse, & non bene cocta omnia.Pontan.

Ottachari.

Ottacharus Bohemiæ Rex, cùm de pudicitia coniugis,sinistri ad se rumores delati essent:Lex, inquit, naturæ est,

Cornua qui faciunt,ne cornua ferre recusent.

Aeneas Syl.lib.3.comment.de reb.gest.Alphonsi.

Pyrrhiniculi.

Pyrrhiniculus Vasco diuerterat ad meritoriam,atque apposita mensa, anaticulum versabat in lancibus perbellè vnctum atque halliatum. Ingreditur repentè ad illum viator Hispanus, iniectísque in anaticulum oculis,potes,inquit, ô amice aduenictem comiter amicum accipere?Ibi tum Pyrrhiniculus,quo nomine ipse esset, exquirit. Audenter ille ac iactabundus, Alopantius (inquit) Ausimarchides Hiberoneus Alorchides. Papę(inquit Pyrrhiniculus) quatuórne auiculæ ii heroibus & quidem Hispanis?absit iniuria: ea Pyrrhiniculo satis

est vni: minutos enim decent minuta. Adrianus Barlandus.

Eiusdem. Idem hic aliquando peregrè proficiscens, in cubile incidit ab cimicib⁹ simul, plurimóque pulice incessum. Itaque vbi paulum quieuisset, excitatus ab illorũ morsiunculis, euocato caupone, petiit falcem sibi ab eo adferri. Cùm ille, quam ad rem opus esset, percontaretur: Qua (inquit) excidã senticetũ, quod mihi hac nocte excidendum locasti. Sentes & spinas ad cimices transtulit, ac pulices: cubile autem ad senticetum. Adr. Barlandus.

Anonymi. Idem cùm in hospitio nimis frugaliter tractatus esset ab hospite, finita cœna, iussit ad se vocari medicum ad mercedem capiendam. Caupo autem cùm respõdisset, cur in viculo tam agresti medicum requireret. Ibi ille, Num teipsum ignoras? ait: Quo sit igitur merces, operæ suæ par, medici precium accipe, non cauponis, quando vt ægrotum me pauisti. Idem.

Frã. Elij. Franciscus Elius nõ in studiis modò summa cum celebritate versatus, verumetiam ciuilibus in actionibus & negociis, cùm vidisset Gallos milites calceamentis vti pedum taurinorum in vestigiorum speciem Vbi, inquit, horum sunt taurorum cornua? Pontanus.

Eiusdem. Idem cùm videret sacerdotem excomptum admodũ, atque expansiore capillo, soleísque incedentem editioribus, tunicis quoque laxioribus, atque in plurimos sinus complicatis, pallióque inundante, conuersus ipse ad eos qui secum constiterant: An, inquit, ignoratis, quàm exculti essent pẽsiles Semiramidis reginæ hortuli? Pontanus.

Petri sũmontij. Petrus Summontius, vir præter summam literarum cognitionem, summè etiam iucundus & comis, vocatus ad cœnam à sacerdote, cum vinari⁹ promptor nusquam compareret: Quid moramur, inquit, quin cãtemus illi mortualia? Pontanus.

De fama bona.

Socratis. SOcrates Atheniensis rogatus, quo pacto quis posset honestam assequi famã: Si talis, inquit, esse studeas, qualis haberi velis. Veluti si quis bonus tibicen ha-

beri cupiat, ea præſtet oportet, quæ à probatis tibicinibus fieri viderit. Quemadmodum qui medendi eſt imperitus, non ideo medicus eſt, quòd pro medico aſcitus eſt, & vulgò medicus appellatur: ita non ſtatim princeps eſt, aut magiſtratus, qui populi ſuffragiis declaratus ſit, niſi ſciat artem gubernãdæ ciuitatis. Eraſm. libr. 3. Apoph.

Epitecti. Epictetus interrogatus, quo pacto quis honeſtam famam aſſequi poſſet? reſpondit: Si benè vis audire, diſcito bene loqui: & cùm bene loqui didiceris, rectè facere conator, & hoc modo bonam famã acquires, Stob. ſer. 3. de Temper.

Timonis Nicæi. Timon Nicæus gaudebat hortorum ſeceſſibus ac ſolitudine. vnde Hieronymus Peripateticus de illo dixiſſe fertur. Quemadmodum apud Scytas, & qui fugiũt & qui inſequuntur, torquent ſagittas itidem inter philoſophos, alios perſequẽdo diſcipulos capere, alios fugiendo. Sequitur fama fugientem, & ob idipſum auidius expetitur qui ſcholam vitat. Laër. lib. 9. cap. 12.

Ageſilai. Ageſilaus Lacedæmoniorum Rex interrogatus, qua ratione potiſſimùm quis aſſequi poſſet, vt apud homines honeſtam haberet famam? Si loquatur, inquit, quæ ſunt optima, & faciat quæ ſunt honeſtiſſima. Quid dici poterat breuius? ac rurſus quid abſolutius? Itidem Socrates, idem percontanti: Si talis, inquit, eſſe ſtudeas, qualis haberi vis. Siquidem fucis parta gloria, vt non eſt vera gloria, ita nec diuturna eſt. Plutarc. in Lacon. Apoph.

Olympia. Olympias Alexandri mater quum accepiſſet adoleſcentem quendam aulicum duxiſſe vxorem, eleganti quidem forma, ſed famæ parum ſecundæ: Ille, inquit, non ſapit, quia vxorẽ oculis, nõ etiam auribus duxerit. Forma enim cernitur oculis, fama autem auribus percipitur. Eraſ. lib. 6. Apoph.

De fama & rumore falſo.

Thaletis. THales Mileſius interrogatus ab amico quodam quantum veritas abeſſet à mendacio? Quantum, reſpondit, oculi diſtant ab auribus. Voluit autem ſignificare, ea non ſemper certa eſſe, quæ communi fama

ſparguntur in hominum caterua. Fama quippe (vt Maro ait)nobilitate viget, viréſque acquirit eundo: quò fit, vt falſa multoties veritati adiungantur. Veriora igitur ſunt ea quæ præſentibus oculis intuemur, quàm ea quæ ab aliis falſè relata audimus. Eraſ.lib. 8. Apoph.

Stratoclis. Stratocles Athenienſis quum de parta victoria nuncium accepiſſet, protinus ad populum retulit, vtque ſupplicatio diis immortalibus decerneretur perſuaſit. Aliquanto pòſt, quum certior nuncius adferretur acceptæ cladis, populo indignante quòd deluſus eſſet: Ecquis, inquit, veſtrûm quicquã damni accepit, quòd totum hoc triduum mea opera hilares lætíque fuiſtis? Eraſ.lib. 6. Apoph. Fulgoſus lib. 4. cap. 18.

Phocionis. Rumor cùm incerto authore obortus eſſet de morte Alexandri Magni, móxque Rhetores proſilirent, hortantes Anthenienſes vt ſtatim bellum ſuſciperent: Phocion philoſopus expectare iuſſit, donec certius aliquid cognoſceretur. Nam ſi, inquit, hodie mortuꝰ eſt, cras & perendie etiam mortuus erit. Grauiter admonẽs, ne incertis rumoribus fiderent, & ſe temerè in ſummum periculum præcipitarent. Plut. in Græcorum Apophtheg.

De fame & ſiti.

Socratis. SOcrates qui Delphi Apollinis oraculo inter Græciæ ſapientes omnium clariſſimus iudicatus eſt, dicere ſolebat: Cibi condimentum eſſe famem, potionis ſitim. Cicero libro 5. Tuſc. quæſt.

Diogenis. Diogenes Cynicus in foro manibus operãs: Vtinam, inquit, liceret ſic Perfricato ventre non eſurire. Bruſo. lib. 2. cap. 41.

Anonymi. Apud Laconas ius quod nigrum vocabant cùm maximè celebraretur, fertur Dionyſius tyrãnus, iuris ipſius gratia Laconicum emiſſe ſeruum, & iuſiſſe id ſibi præparari, nulla impenſæ habita ratione: ſed quum guſtaſſet, indignabundus expuiſſe dicitur. Tum verò coquus, ô Rex, inquit, hoc ius tibi ſumendum eſt, cum te Laconicè exercueris, in Eurotáque laueris. Bruſon. libr. 2. cap. 41. ex Ciceronis lib. 5. Tuſc. quæſt.

Darij. Darius in fuga cùm aquam turbidam, & cadaueribus inquinatam bibiſſet, negauit vnquam ſe bibiſſe iucundiùs.

diùs. Nunquam autem, vel perrarò sitiens biberat. Cic. lib. 5. Tusc. quæst.

Artaxerxes quum in fuga quadam direpto illius cõmeatu, aridis ficis & hordeaceo pane vesceretur: Dij boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hactenus inexpertus fui? Plut. in Reg. & Imp. Apophtheg. Bruson. lib. 2. cap. 41. *Artaxerxis.*

Artaxerxi iam sibi deficiẽti, Peribarzenes eunuchus, quum aliud non liceret, à rustico quopiam sordidum vtrem detulit, putris aquæ cotilas octo continentem: eam aquam cùm Rex ebibisset, se nunquam vinum potasse iucundius, nec vllam aquam quamuis purissimam sibi visam suauiorem, confessus est. Eras. lib. 5. Apoph. *Eiusdem.*

Lysimachus superatus à Domitiano in Thracia, quũ seipsum totúmque exercitum propter sitim tradidisset. Postea quam captiuus bibisset: O dij, inquit, quàm paruæ voluptatis causa meipsum ex Rege seruum effeci. Brus. lib. 7. cap. 6. *Lysimachi.*

Ptolemæus Lagi filius, quũ peragrãti Aegyptũ, comitibus nõ cõsequutis, cibarius in casa panis datus esset, negauit vllum cibum vnquam sibi visum suauiorem. Aderat enim optimum condimentum fames. Eras. lib. 6. Apophtheg. Brus. lib. 2. capite 41. Cicero libro 5. Tusc. quæst. *Ptolemæi Regis.*

Stratonicus cytharœdus ad quietem itur⁹, assiduè iubebat puerum sibi infundere vinum. Non quod sitiam, inquit, sed ne sitiam. ex Athenæo. *Stratonici.*

C. Marius, quũ castra metatus esset aduersus Teutonas, in loco qui minimũ habebat aquę, militibus dicẽtibus se sitire, ostendit illis flumen proximè hostiũ vallũ labens: Illinc, inquit, nobis potus sanguine venalis est. At illi iusserunt, vt se quò vellet, duceret, donec liquidũ haberent sanguinem, nec totus adhuc præ siti diriguisset. Plut. in Rom. Apoph. *C. Marij.*

Cato in oratione quam habuit ad populum tumultuantem in frumẽto diuidendo, ait Perdifficile esse, ad carentem auribus ventrem verba facere. Venter quippe cibi auidus præcepta non audit. Bruson. libro. 2. capite 4[illegible] *Catonis.*

Iulius Cæs. dicere solitus est, sibi idem esse cõsilium *Iulij Cæs.*

aduersus hostem, quod plerisque medicis contra morbos corporum, fame potius quàm ferro superãdi. Nam medici non nisi tentatis omnibus, ad sectionem descendunt. Hic mos & hodie manet apud Italos: aduersus omne morbi genus indicunt inediam. Huic simile est, quod dicere solebat Domitius Corbulo hostẽ dolabra, id est, sensim esse vincendum. Securis statim incidit, dolabra paulatim idem efficit. Eras. lib. 4. Apoph.

Neronis. Nero Romanorum Imperator aquam è lacuna villę cuidam subiecta potaturus, manu hausit: Et hic est, inquiens, Neronis decocta. Nam repererat, vt aqua decocta gratiam haberet crudæ, immissa in poculum niue. Sueton.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum Rex, videns rusticum quendam humi prostratum vuas comedentem auidè, ad suos conuersus: Vtinam mihi, inquit, isto ocio comedere Dij dedissent. Panormi. libro 2. de reb. gestis Alphonsi.

De familiaritate.

Lacidis. LAcides Cyrenęus, accersitus ab Attalo Rege, respõdit, imagines eminus esse spectandas. innuens, arctam asiduámque familiaritatem sæpe minuere virtutis admirationem. Laër. lib. 4. cap. 8.

Catonis. Munatio quærenti, quòd in Cypro Catonem adire cupiens parum ciuiliter repulsus esset, quum nihil esset negotij: sed intus cum Canidio fabularetur, sic se purgauit Cato, vt diceret: Se vereri, ne iuxta Theophrasti sententiam, nimia amicitia causam aliquando daret odio. Eras. lib. 5. Apoph.

De fastu.

Antisthenis. ANtisthenes Atheniensis inuisens Platonem aduersa valetudine laborantem, ac visa pelui in quam vomuerat: Bilem, inquit, Platonis video fastum non video. Solebat enim quemadmodum Diogenes, Platonis arrogantiam notare. Itaque quum in pompa quadam equestri, quidam equus crebro hinnitu, ferociáque spiritus excelsos testaretur, eóque vehementer à Platone laudaretur, versus ad Platonem: Vide-

ris, inquit, & tu bonus equus futurus. Laër. lib. 6. cap. 1.

Demetrius Phalereus hominũ fastuosorum sublimitatem dicebat amputandam, & relinquendam sobrietatem. Talia enim ingenia non sunt desperanda, sed quod redundat, recidendum est. Laër. lib. 5. cap.

Demetrij Phal.

Vide tit. de arrogantia & superbia.

De fato.

THales Milesius interrogatus, quid in tota rerum natura esset robustissimum? respondit: Fatum, cuncta enim superat. Laër. lib. 1. cap. 1.

Thaletis.

Titus Vespasianus, quum à duobus clarissimi ordinis esset in ipsum coniuratum, ac facinus eò processisset, vt iam inficiari non possent, deduxit illos in spectaculum: atque inter illos medius consedit: ac petitis de industria mirmillonum gladiis, velut exploraturus aciem, vnum vni, & alterum alteri commisit, tanquam prouocans ad id quod moliebantur. Illis autem perculsis, & animi præsentiam admirantibus, Videtisne, inquit, principatum fato dari, frustráque tentari facinus potiundi spe, vel admittendi metu? Erasm. lib. 8. Apoph.

T. Vespasiani.

Asclétario mathematicus à Domitiano Imperatore interrogatus, quis exitus vitæ ipsum expectaret? affirmauit fore vt breui laceraretur à canibus. Domitianus igitur è vestigio interfici illum imperat, atque accuratissimè sepeliri, ad artis derisionẽ. Sed repentina tempestate deiecto funere, semiustum cadauer canes discerpserunt. Brus. lib. 2. cap. 8.

Asclétarionis.

Cosmas Florentinus, Alphõso Aragonum Regi malè pacatus, vir alioqui magnus & illustris, cùm Alphonso dono mitteret Titi Liuij libros vtique præclaros, reclamatum est à medicis, qui aderant, ne per immortales deos librum attrectaret, ab hoste missum, veneni suspectum. Rex prima facie visus est medicis assentiri, illis animo illudens. Nam cùm Liuius in medio constitutus esset, illum manibus accepit, legit & euoluit. Subinde medicos, qui continuè auersarentur, rogitans, vt desinerent ineptire. Regum quidem animas

Cosma Flor. Ducis.

non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub Dei cura & tutela, sacras lætásque agere, inquiens. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

De fauore.

Orontis.

ORontes Artaxerxis Regis gener, quũ ab irato Rege reiectus, & condemnatus esset: Quemadmodũ, inquit, supputatorum digiti nunc infinitum numerum, nunc vnum tantũ possunt ponere: sic regum amici, nũc quiduis pollent, nunc quàm minimum. Olim digitis subducebatur ratio, quemadmodum nunc calculis. Plut. in Apoph. Regum.

Solonis.

Suprà titulo de Amicitia Regum & Principum.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar posteaquam Publius Mimus in scena superasset omnes, & in his Laberium, ita pronunciauit: Fauente tibi Cæsare victus es Laberi à Syro. Publius enim conditione seruus, natione Syrus erat. Longè à tergo relinquitur, qui fauente iudice superatur. Erasm. lib. 4. Apoph.

De fauore, arte & largitionibus captato.

Dionysij iunioris.

DIonysius iunior dictabat, se multos quidem alere liberalium artium doctores, non quòd illos admiraretur, sed quia per illos ij se aliis admirationi esse vellet. Sciebat, populum de illis, tanquam de viris ornatissimis, magnificè sentire & hac persuasione callidè abutebatur ad conciliandum sibi multitudinis fauorem. Simili arte hodie fortassis principes quidem alunt in palatiis suis viros eruditionis & sanctitatis opinione venerabiles, vt populus arbitretur horum consiliis geri pleraque. Erasm. lib. 5. Apophtheg. ex Regum & Imp. Apoph.

Darij.

Suprà de Clementia. & infrà de Regno virtute stabiliendo.

Philippi Maced.

Alexãder Magnus cùm fauorem suorum ciuium sibi conciliare cuperet, largitionibus eos corrupit. Verùm cùm hæc fama ad Philippum parentem delata esset filium illico accersit, & grauiter his verbis obiurgauit: Quę te malûm ô fili ratio in istam spem induxit, vt eos putes tibi fauere, quos pecunia tibi deuinxisti? Plutarc.

in Regum & Imperat. Apoph.

Celebratur Glauciæ dictum in Metellum: villam habes in Tiburte, cortem in palatio. At cors villæ solet esse contigua. Notauit autem illum quòd multos sibi cibo largitionibúsque deuinciret: quod idem aliis verbis Libo obiecit Galbæ: In corte aluntur animalia domestica. Eras. lib. 6. Apoph.

Glauciæ et Libonis.

Quidam dixit, eum qui primus populo Romano dedit epulum & congiarium exitij causam illi fuisse. Vnde Cæsar Augustus cogitauit aliquando de tollendis huiusmodi largitionibus. Insincerus fauor est, qui donis emitur: quæ si minuas, ingens murmur: si tollas seditio grauis oritur. Eras. lib. 6. Apoph.

Anonimi.

Consule titulos de benignitate, Beneuolentia, humanitate, &c.

De feriis & diebus festis.

DIogenes Lacedæmone peregrinum quendam cōspiciens sese studiosè ad festum diem componentem: Quid facis, inquit? An non quilibet dies viro bono festus est? Sensit, hunc mundum esse phanum Deo dignum, in quo constitutus homo semper honestè, velut in conspectu numinis omnia cernentis, versari deberet. Detorsit huc prouerbium quo dicitur, Pigris semper esse festum. Laër. lib. 6.

Diogenis.

Antistehenes interrogatus, quid esset dies festus? Gulæ irritamentum, & luxuriæ occasionem, dixit. Stobæus, & Maximus serm. 27. Antonius in Melissa, parte 1. serm. 39.

Antisthenis.

De fide seruanda.

ANaxarchus Abderites cùm à Nicocreonte grauiter torqueretur, vt conscios proderet, post multa in tyrannum conuicia, linguam sibiipsi dentibus abscidit, & commanducatam in tyranni faciem expuit, his prius verbis emissis. Non erit hæc corporis pars tuæ ditionis. Voluit vir constantissimus, potius sibiipsi amputare linguam, & perire penitus, quàm non seruare silentij fidem. Laër. lib. 9. cap. 10.

Anaxarchi.

Zeno Eleates cùm accusatus esset, quòd in perniciē

Zenonis.

Nearchi tyranni coniurasset, ductus ad tormenta vt cõiuratos proderet, indicauit eos qui tyrãno omnium amicissimi erant neglectis consciis, qui posteaquam pœnas dedissent, interrogatus à tyrãno, num quis præterea occidendus superesset? Tu solus, inquit, Reip. pernicies superes: quibus dictis dentibus linguam abscidit, & in tyranni faciem expuit. Maluit enim, mori, quàm indicare eos qui occiso tyranno saluam cuperent esse rempublicam. Laër. lib. 9. cap. 5.

Eurycratidæ. Eurycratides Anaxandridæ filius, percontanti cur Ephori per singulos dies de conuentis & contractibus ius dicerent? Vt inter hostes etiam, inquit, mutuam, fidem inueniamus. Maiore Reipublicę discrimine pacta violantur in bellis: sed illic quoque violãtur ab his, qui domi consueuerint fallere. Plut. in Lacon. Apoph.

Alexãdri. Quidam cùm rupem teneret inexpugnabilem, vt putabatur, semet Alexandro dedidit: at Alexãder non solùm eius ditionis principem esse iussit, verùm etiam addidit, dicẽs: Hic homo mihi videtur sapere, qui se maluit bono viro, quàm loco munito concredere. Et sic fidem hosti sanctissimè seruare voluit. Plut. in Regum & Imp. Apoph.

Hannonis et Ro. Coss. Amissa nauium classe prope Siciliam insulam omniũ fertilissimam, Carthaginenses de pace cum Romanis ineunda consultabant. Hamilcar quum negaret se iturum esse ad consules Romanos, timens ne idem accideret ipsi à populo Romano, quod Pœni fecerant Cornelio Asinæ consuli Romano (qui contra ius gentiũ catenis vinctus est) Hanno fidem Romanorum considerans, profectus est in vrbem vt pacem impetraret: qui dum liberius legationis suæ rationes exposuisset, à tribuno audiuit: illi posse accidere, quod accidisset Cornelio consuli. Verùm quum vterque consul tribunum compescuisset, responderunt: Isto metu Hanno te fides nostræ ciuitatis liberat. Recitatur apud Erasm. lib. 6. Apoph.

Fabricij. Fabricius consul pugnaturus contra Pyrrhum Regem, à medico regis epistolam accepit, qua promittebat se regem veneno necaturum esse, si iuberet. Verùm eam epistolã misit Fabricius ad hostem crudelissimum,

& admonuit vt ſibi caueret ab inſidiis potius amicorũ quàm hoſtium. Quis non admiretur Fabricij erga hoſtem immaniſſimum, fidem, quem amicè monuit vt tutè periculum euitaret? Secus faciũt hodie duces, qui clàm inſidias hoſtibus ſtruunt: contra iuſtitiam, fidem & omnem æquitatem: vt victores etiam ex coempta victoria domum gloriabundi redeant. Val. Maxi.

Ciceronis. Cicero dicente illi Metello, plures teſtimonio peremiſti, quàm patrocinio ſeruaſti: Nempe, inquit, Cicero, plus eſt mihi fidei, quàm eloquentiæ. Bruſ. lib 2. cap. 35.

Pontij centurionis. Pontius Cæſaris centurio captus à Pompeij ſocero Scipione, quum iſto modo ei ſalus daretur, ſi ſe futurũ Cn. Pompeij militem confirmaſſet, ita reſpondit: Tibi quidem Scipio gratias ago, ſed mihi vti iſta conditione vitæ non eſt opus. Maluit autem Pontius mori, quã fidem Cæſari datam frangere. Bruſ. lib. 2. cap. 35.

Alphõſ. Alphonſus Aragonum Rex ſæpenumero dicere ſolitus eſt: Tantum valere ad fidem debere principum verbum ſimplex, quantum priuatorum hominum iuſiurãdum, Turpiſſimum enim eſt fidem fallere, in regibus verò longè turpius. Pan. lib. 1. de Alphonſi reb. geſt.

De fiducia ſui.

Themiſt. QVum Eurybiades baculum ſuſtuliſſet in Themiſtoclem obſtrepentem: Percute, inquit, ſed tamen audi. Præſens animus, & ſuo fidens conſilio. Plut. in Græc. Apoph.

Epaminondæ. Poſteaquam Alexandrum Phereorum tyrannum Thebanis infenſam Athenienſes ſibi feciſſent amicum ac ſocium, iſque polliceretur illis ſe perfecturum vt minam carnium emerent ſemiobolo: videlicet ſignificans ſe tantum pecudum ac iumentorum adducturum è prçda: Epaminondas ſubiecit, At nos, inquit, Athenienſibus ad coquendas iſtas carnes ligna gratis ſuppeditabimus. Nam ſyluas ipſorũ ſuccidemus ſi ſe plus ſatis admiſceant noſtris negociis. Plutarchus in Græcorum Apophthegmat.

Xerxis. Quum importarentur ad Xerxem Atticæ caricæ venales, negauit ſe illas eſurum, donec regione potitus

esset quæ illas ferret. Tam ingens erat excelsi pectoris fiducia sui. Plut. in Reg. Apoph.

Eiusdem. Xerxes Græcorum exploratores in exercitu comprehensos nullo affecit malo, quin potius iussos omnem lustrare exercitum illæsos dimisit. Sit & hoc singularis fiduciæ exemplum, cur Apoph. dici debeat non video. Plut. in Reg. Apoph,

Fabricij Pyrrhi medicus cùm ad Fabricium cum Pyrrho belligerantem scripsisset epistolam, qua promittebat se Regem Pyrrhum veneno necaturum, Fabricius Pyrrhum capitalem hostẽ admonuit, vt sibi caueret, Verùm cùm rex compertis insidiis medicum egisset in crucem: Fabricio captiuos gratis remisit, sed Fabricius gratis acipere noluit, ne Romani viderentur dolis hostem occidere, vt qui viribus superare non possent. Quis autem non miraretur Fabricij magnitudinem animi, qui fretus fiducia sui & militum, admonuit hostem vt sibi prouideat, & captiuos gratis datos renuit. Plut. in Apoph.

Eiusdem. Pyrrho hortanti vt Fabricius apud se ageret, imperij socius futurus: Ne tibi quidem istuc expedierit, inquit. Nam si Epirotæ nostrum vtrunque pernorint, mihi Regi quàm tibi parere mallent. Plutarchus in Rom. Apophthegma.

Scipionis Maioris. Scipio maior quum obsideret oppidum humili loco situm prominente illinc Veneris templo, iussit illuc profiteri vadimonia, tanquam tertio pòst die ius ibi redditurus. Et quod se facturũ prædixit, fecit vrbe capta tanta erat fiducia victoriæ. Plutarchus in Apophthegm. Romanorum.

Catonis. Cato maximè existimabat oportere vnumquemque seipsum reuereri, quòd nullus vnquam à seipso discedat. Ita fieret, vt quicquid aliis testibus non auderemus facere, idem solos facere puderet. Plutarchus in Rom. Apophthegma.

Syllæ. Sylla quum ad sociale bellum magnis cum copiis missus esset circa Limernam, è vasto terræ hiatu magnus ignis emicuit, cuius flamma ad cœlum perueniens constitit. Id vates interpretati sunt, quòd vir bonus, aspectu eximius & admirandus principatum adeptus, præsentibus turbis ciuitatem liberaturus esset. Hoc au-

dito Sylla: Ille, inquit, ego ſum. Nam illi erat peculiare comam habere auream, igniq́ue concolorem: nec ſe ait ſuæ virtutis pudere, qui res tam multas, tamq́ue præclaras geſſiſſet. Plut. in Sylla.

Quum Athenienſes ad Syllam duo tréſve miſiſſent de pace tractaturos, atque illi nihil adferrent quod ad incolumitatem ciuitatis faceret, ſed Theſeum, & Eumolpum, & res aduerſus Medos geſtas verbis inanibus iactarent. Abite, inquit, ô beati iſtaſq́ue orationes vobiſcum referte. non enim diſcendi cupidus huc miſſus ſum à populo Romano, ſed vt rebelles ſubuertã. Plu. in *Syl*.

Eiuſdem

Quum Parthi denũciaſſent Craſſo per legatos, vt ſuæ ætati conſulens, à bello abſtineret iam ſexagenarius, inſolenter reſpondit: In Seleucia iſtis mandatis reſponſum dabimus. Hic Agiſis legatorum vnus, ſublata manu mediam palmam oſtendens: Prius, inquit, in hac manu naſcentur ſetæ, quàm tibi Seleuciam conſpiciendi ſit futura poteſtas. Plut. in vita Sertorij.

Craſsi et Parth. legatorum.

Iulius Cæſar quum Romæ maximi Pontificis dignitatem ambiret, competitore Q. Catulo, primæ apud Romanos dignitatis ac potentiæ viro matri ipſum ad fores deducenti: Hodie, inquit, ô mater, aut Pontificem maximum habebis filium, aut exulem. Excelſa indoles, omníſque repulſæ impatiens. Plut. in Rom. Apoph.

Iulij Cæſ.

Pompeius Mag. quibuſdam ſe videre negantibus, quomodo poſſet Cæſaris impetum ſuſtinere, hilari vultu vetuit illos hac de re eſſe ſolicitos. Nam ſimulac, inquit, ſolum Italiæ pede pulſauero, exilient affatim equeſtres pedeſtréſque copiæ. Præſens quidem animus, ſi fortuna reſpondiſſet. Plut.

Pompeii.

Maximinus quum nimiũ fideret corporis viribus, quidam in theatro ipſo præſente Græcos verſus recitauit, quorum hæc eſt ſententia:

Anonimi

Elephas grandis eſt, & occiditur.
Leo fortis eſt, & occiditur.
Tigris fortis eſt, & occiditur.
Caue multos, ſi ſingulos non times.
Qui ab vno non poteſt occidi, à multis occiditur. Capitolinus.

De fiducia artis.

Antigenidæ.

ANtigenides Thebanus Iſmeniæ diſcipulo, cùm ſcitè canens Populo minus probaretur: Mihi, inquit, cane & Muſis, admonens, prorſus eſſe contemnendum imperitæ multitudinis iudicium, quum artis abundè magnum præmium ſit ipſa conſcientia. Eraſmus lib. 6. Apophthegmatum.

Anacharſidis.

Anacharſis Scytha, cùm ex patria Athenas ideo profectus eſſet, vt apud Solonem philoſophiæ ſtudiis animum excoleret: reuerſus in patriam, leges Scytharum iuxta conſuetudines Græcorum formare voluit, ob quã cauſam à fratre in venatione occiſus eſt. verùm cùm iam moreretur, in hæc verba prorupit: Ego ob eruditionem meam incolumis è Græcia dimiſſus ſum, & nunc per inuidiam, in propria mea patria trucidor miſer. Laërt. lib. 1. cap. 9.

Euripidis.

Euripides quum populus Athenienſis tumultuaretur, offenſus ſententia quadam in illius tragœdia, quæ tum agebatur & authorem eflagitaret, vt eam mutaret, progreſſus in ſcenam dixit, Se vt populum doceret, non vt ab eo diſceret, fabulas ſolere componere. Eruditio ſibi conſcia, contempſit multitudinis iudicium. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Eiuſdem

Idem apud Alceſtidem tragœdiarum ſcriptorem aliquando queſtus eſt, quòd ſummo tridui labore adnixus, non potuiſſet niſi tres verſus abſoluere. Contra Alceſtidi glorianti, quòd ipſe perfacilè centum abſoluiſſet vno die: At tui, inquit, ad triduum modò, mei in omne æuum duraturi ſunt. Eraſmus Rot. lib. 6. Apoph. Collige quædam huc ſpectantia, de Eruditionis fructu.

De fiducia poteſtatis.

Dionyſii vtriuſq;.

DIonyſius ſenior Syracuſanus tyrannus, cùm obiurgaret filium, quòd ciuis cuiuſdam Syracuſani vxorem ſtupraſſet, cùm hoc tam indignum facinus à parente ſuo nunquam vel vidiſſet, vel audiuiſſet etiam ab aliis: reſpondit filius, Verum eſt pater, hoc abs te nunquam audiui: ſed id accidit, quòd nunquam patrem regem habuiſti. Ad quem pater: Nec tu quidem mi fili, niſi hæc facere deſinas vnquam habebis filium regem. Quod mox contigit. Nam cùm Dionyſio ſeniori fi-

lius successisset, haud multo pòst ob indigna facinora Syracusis pulsus est. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Antoninus Romanorum Imperator, cum pecuniam illam largam, quam partim à plebe, partim etiam à senioribus minis atque vi extorserat, profudisset, obiurgatus à matre quæ aliquam pecuniæ partem in alium vsum conferre conabatur: Desine, inquit, solicita esse de pecunia, & ostendens gladium nudatum: Quandiu hunc habebimus, nil deerit nobis. Fretus enim sua potentia, nihil in toto imperio esse sibi ipsi persuadebat, quod armata manu rapere non posset. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Antonino.

Antonini Imp.

Idem quum propter nefaria quædam facinora se à senatu contemni aduimaduerteret: Certò, inquit, scio vos rebus à me gestis minimè contentos fore: propterea in armis sum, habeoque apud me milites, vt possim rumores, qui sparguntur de me, contemnere. Dion & Xiphilinus.

Eiusdem

De senecturis fiducia, vide tit. de Senectute.

De fiducia meritorum.

Qvum iudices inter se discreparent, qua pœna dignus esset Socrates: Ego, inquit, ob ea quæ feci dignum me censeo, qui ex publico alar in Prytaneo. Nam hoc honoris haberi solet, qui præclarè de Rep. fuissent meriti. Cicero lib. 1. de Oratore.

Socratis.

Epaminondas quum Lacedæmone reuersus, cum suis commilitonibus capitis postularetur, eò quòd præter legē Bœoticæ præfecturæ menses quatuor addidisset, iussit vt duces in ipsum reiicerent crimen tanquam vi compulsi. Ipse autem pro se dixit, non habere se sermones factis meliores: Sentiens, ipsas res gestas reo patrocinari debere. Quòd si, inquit, omnino aliquid dicendū est apud iudices, peto vt cùm me occiderint, columnæ damnationis titulum adscribant, quo Græci videant, quòd Epaminondas Thebanos nolentes coegerit, Laconicam, quæ per quingentos annos capi non poterat, ac Messenam incoluerat annis 230.

Epaminonda.

igni ferróque populari: tum Arcades inter se concilia-re, résque, illorũ componere: denique Græcos libertati restituere. Hæc enim omnia sub ipso gesta erant. His auditis, discesserunt iudices, & calculos de illo ferre nõ potuerũt. Plut. in græc. Apoph.

Scipionis

Scipionis Senatus decreuerat, vt pecunias sumeret ex ærario. at quum quæstores ærarij negarent se eo die a-perturos Ipse (inquit Scipio) aperiam quãdo mea causa clauditur, qui tanta pecuniarũ vi repleuerim ærariũ. Va-cua non clauduntur, eò Scipio per iocum dicebat, si-bi hoc laboris suscipiendũ, vt aperiret, qui fuisset in cau-sa vt tam dilgenter clauderetur, vt & quæstores diei spacium quærerent ad recludendum. Exemplum ingentis fiduciæ meritis quæsitæ. Plutarc. in Roman. Apoph.

Eiusdẽ.

Scipio Maior quũ à Petilio & Quinto tribuno pleb. multis nominibus accusaretur apud populum Roma-num, nihil ad crimina respondit. tantum hoc dixit: Hac die Quirites Hannibalẽ & Carthaginem deuici. proin-de ascendo in Capitoliũ Ioui opt. maxi. sacrificaturus. Si quis de me suffragium ferre velit, ferat. Hæc loquu-tus, ascendebat, ad Capitolium, relictis accusatoribus, nondum perorata causa. Tantum valet egregiorum in rempublicam meritorum fiducia, vt repentè iudicij rigor versus sit in orationem, & reus pro supplice e-gerit triumphantem. Plut. in Apoph. Ro. & Plin. iunior de Viris illustribus.

Fabii Max.

Miles quidam Lucanus delatus erat Fabio, quòd no-ctu frequenter è castris clam excederet, amore cuiusdã fœminæ. Fabius quum audisset illum alioqui in rebus belli præclarum esse virum, iussit clàm apprehensam mulierem, quàm amabat miles, ad se perduci: quæ simul vt adducta est, iussit accersi virum, ad quem ita loquu-tus est: Haud clam nobis fuit, te præter legem milita-rem abnoctare à castris: at ne id quidem prius nos la-tuerat, te probum esse militem: proinde errata ante bene gestis condonamus: cæterum posthac eris nobiscũ: nam habeo fideiussorem, & productam mulierculam illi commendauit. Plut. in Vita Fabij Maximi, & in Ro-manis quoque Apoph. Plin. cap. 43. de Viris illustrib⁹.

De filiis, siue liberis.

AGesilaus Lacedæmoniorum Rex, cum miro esset affectu erga liberos suos, dicitur aliquando arũdine pro equo conscensa, vnà cum pueris lusisse domi. Verùm cùm id ex amicis illius quidam fortè vidisset, rogauit, ne cui quod viderat, diceret, priusquã ipse quoque liberorum parens factus esset. Festiuè subindicans, eum lusum nequaquam leuitatis, sed amoris fuisse. Plut. in Lacon. Apoph.

Agesilai.

Quum Cambyses se cum patre Cyro conferret, amicis illlum patre præstantiorem affirmantibus: Crœsus respondit illum nundum patri æquãdum, qui nundum reliquisset filium. Sentiens, & hoc esse non infimum erga rempublicam meritum, si non solum ipse te prệstiteris egregium virum, sed aliquem tui similem gignas, educésque patriæ. Erasmus libro 6. Apoph.

Crœsi.

Cæsar quum Romæ videret peregrinos quosdam locupletes, canum ac simiarum catulos in gremio circumferentes, eósque habere in deliciis, percontatus est, num apud illos fœminæ parerent liberos. sentiens nullos catulos esse iucundiores infantibus. Refert. Plut. in vita Periclis, tametsi non indicat cuius Cæsaris hoc dictum sit: suspicor esse Augusti.

Cæsaris.

Antoninus Pius biduo priusquam moreretur, admissis amicis, aperuit sententiam suam de filio, eandam quã Philippus de Alexandro, dicens, Se æquo animo mori, quum filium relinqueret. Capitolinus.

Antonini. Pii.

Marcus Antonius filium habebat ex Fuluia: is puer Philotæ dederat ingentem vasorum vim: quæ cũ ille recusaret accipere, metuens, ne pater tantam filij liberalitatem non probaret: quid times, inquit puer, accipere? An nescis, eum, qui dat, Antonij esse filium? Plut. in Anto.

M. Anto. Filii.

De filiorum pietate in parentes.

THales Milesius filios subinde admonebat vt parẽtibus benefacerent, his verbis. Quale præmium rependeris parentibus tuis, tale à liberis tuis expectato.

Thaleti.

Laër. lib. 1. cap. 1.

Pittaci. Pittacus filium admonens, ne cum patre in iudicio litigaret, his verbis vsus est: Si patre iniquiora dixeris, damnaberis: sin æquiora, vel ob istud damnari dignius es. Stob. ser. 177.

Telecr. Telecrus ipsi nuncianti, patrem de eo malè loqui: Nisi, inquit, illi dicendum esset, haudquaquam diceret. Maluit in se tranferre culpam, quàm committere vt pater quicquam temerè loqui videretur. Habes & pietatis simul & modestiæ exemplum. Plut. in Laco.

Eiusdem. Idem Percontanti, quare, mos esset apud Spartanos vt iuuenes assurgant senioribus: Vt, inquit, assueti honorem habere nulla propinquitate iunctis, magis honorēt parentes. Optima ratio consuefaciēdi ad debitum officium, si vltra quàm debetur doceamur prestādum. Veluti si quis assuescat cum vxore verecundè castéque conuiuere, multò minus improbus erit apud alienas. Plut. in Laco.

Agidis. Agidem vltimum Regem Laconum huius nominis cùm rogassent parentes, vt sibi in re quapiam iniusta adesset, recusauit illis aliquandiu: verùm cum instarēt. hunc in modum respondit: Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiæ scientiā. Verùm vbi me patriæ tradidididistis, patriæque legibus, conabor huic magis obtemperare quàm vobis. Plut. Lacon. Apoph.

Cleombr. Cleombrotus Pausaniæ filius, cùm hospes quidā controuersiam haberet cum patre de virtute: Tantisper, inquit, pater est te præstantior quoad tu quoque genueris. Ciuiliter deterruit hominem àcōtentione, quòd pater vel hoc nomine superior esset quòd filium dedisset patriæ, cùm ille nondum pater esset. Plut. in Acō.

Scytharū. Dario totius regni viribus subinde impetum faciente, Scithæ paulatim cedentes, ad vltimas solitudines peruenerant. Interrogati tandem ab eo, quem fugiendi finem essent facturi? responderunt, se nec agros, nec villas, nec vrbes, pro quibus dimicarent, habere: cæterùm quum ad parentum suorum monumenta per-

uentum esset, tum denique sciturum Darium, quomodo Scythæ soleant præliari. Eras. 6. Apoph.

Alexan.

Alexander Rex cùm sibi multa de matre scripsisset Antipater: Ignorat, inquit, Antipater matris vnicam lachrymam multarum calumniarum epistolas deleturam esse? Max. ser. 14.

Demet. Phal.

Demetrius Phalereus admonebat adolescentes, vt in solitudine seipsos, in via obuios, & domi parentes diligenter reuererentur. Laërtius lib. 5. cap. 5.

Epam.

Epaminondas ex omnibus quę pręclarè & honestè gessisset in vita, illud sibi dicebat esse iucundissimum, quòd vtroque parente viuo Leuctrica pugna vicisset Lacedæmonios. Vir pius non tam sibi gratulatus est eam obtigisse gloriam, quàm hanc voluptatem ex se contigisse his, quibus vitam suam acceptam ferebat. Plut. in Græc. Apoph.

Caton.

Adolescens quidam patris vita defuncti inimicum mox in ius vocauit, vltúsque est. quem Cato obuium comiter amplexus: Sic oportet inquit, non agnis hœdísve, sed è malorum lachrymis ac damnationibus parentum exequias celebrare. Eras. lib. 5. Apoph.

coriol.

Quum Coriolanus merito iratus ingrato populo Romano, exitium vrbi moliretur, nec à legatis nec à sacerdotibus exorari posset: Veturia mater vna cũ vxore filij ac liberis in castra venit. In cuius cõplexũ quum accurreret Coriolanus: Sine, inquit illa prius sciã, vtrum ad hostem an ad filium venerim, & vtrum captiua an mater in castris tuis sim. Hæc aliáque quum dixisset matrem cõplexus: Expugnasti, inquit, & vicisti iram meam. Patria te quamuis mihi meritò inuisam, huius precibus dono. Liuius.

Ant. Get.

Quum Antonini Getæ pater Seuerus destinasset omnes diuersarum partium occidere, inter suos dicere solitus est. Hostes vobis eripio: adeò consentiente Bassiano, vt liberos etiam illorum suaderet necari. Geta puer interrogauit, quantus esset occidendorum numerus? eum quum pater edidisset, rogauit, num isti haberẽt parẽtes ac propinquos? quũ respõsum esset, Habere

& quidem multos. Plures ergo inquit, in ciuitate tristes, futuri sunt, quàm læti, quòd vicimus. Valuisset cordatum pueri dictum, nisi quorundam crudelitas obstitisset. Ælianus Spartianus.

De filiorum pietate in parentes.

Solonis. SOlon interrogatus, cur nullas leges aduersus eos qui parentes verberassent, constituisset: Quòd nullos, inquit, tales extituros existimabam. Ant. in Melissa, par. 2. ser. 11. Max. ser. 23.

Diogen. Diogenes Cyn. ad eum qui patrem despiciebat: Nõ te pudet, inquit, eum contemnere, cui debes hoc ipsum quòd tibi places? Dicti gratia sita est in allusione contrariorum. Pugnant inter sese, despectui esse, & sibi placere. Laër. lib. 6.

Platon. Plato cùm vidisset quẽdam erga patrem suũ fastuosius agere: Non desines, inquit, adolescens illum contemnere, cuius gratia altum sapere vis? Stob. ser. 77. & Max. ser. 33.

Alexan. Alexander Rex, cùm mater Olympias ei aliquid grauius imperaret: Acerbam, inquit, pro nouem mensium onere mercedem exigis. Ant. par. 2. Melissæ, ser. 11. & Max. ser. 23.

C. Grac. C. Gracchus ad quendam Corneliæ matri obtrectantem, tu inquit, Corneliã vituperare audes, quæ Tibeberium peperit? Et adiecit: Qua fronte te Corneliæ cõparas? an tu peperisti vt illa? Atqui nemo ciuis ignorat, ditius illam, sine viro fuisse, quàm te virum. Is in quem hęc dicebãtur, malè audiebat de mollitie. Eras. lib. 6. Apoph.

Claud. Cæs. Claudius Cæsar quum censor equites recognosceret, & in his reperisset iuuenem probris coopertum, sed quem pater probissimum affirmabat, sine ignominia dimisit. Id amicis mirantibus: Habet, inquit cẽsorem suum. Authoritatem suam in parentem transtulit. Eras. lib. 6. Apoph.

De filiorum abdicatione.

Aristippus philosophus incusante quodam, quòd filium sic abiiceret, negligerétque, quasi ex ipso natus non esset: An non, inquit, & pituitam & pediculos è nobis natos, velut inutiles, procul à nobis abiicimus? Sensit, eos non habendos pro filiis, qui nihil haberent alioqui, quo se parentum affectui commendent, nisi quòd ab ipsis progeniti sint. Ita senex in comœdia: Tantisper te volo meum dum id quod te dignum est, facis. Laër. lib. 2. *Aristip.*

Lacæna quædam, filium qui profectus in militiam, in acie loco fugerat, non tantùm vt ignauum & inobedientem abdicauit, sed occidit penitus. De qua hoc extat apud Plutarchum in Lacænarum Apoph. Epigramma. *Lacænæ.*

Germen iners, abeas ad tartara, téque perosus
Eurotas ceruis nec det aquam timidis.
Ignauus catulus, mala sors hinc vade sub orcum:
I, Sparta indignus, quem nec ego peperi.

Damatria cùm filium haberet, qui se in bello non strenuè gessisset, domum redeuntem non abdicauit tantùm, sed occidit etiam: dicens, Nequaquam conuenire, vt ex fortissimis parentibus natus filius, ignauus superstes esset. Plut. in Lacænarum Apoph. *Damat.*

Quum Chij exules venissent Spartam, quàm plurimi multis nominibus incusabant Pædaretum. Eos mater Teleutia ad se accersit: ex his vbi cognouisset, quæ filio obiicerent, videretúrque filius in culpa esse scripsit illi in hunc modum: Mater Prædareto, vt aut melius viueret, aut illic maneret: desperans se Spartæ esse incolumem. Virago mortem minata est filio, ni mores corrigeret suos. Plut. in Apoph. Lacænarum. *Teleutia.*

Alexander cùm reprehenderetur ab vxore, quòd filium inutilem abdicasset, diceretque ex eo esse, cùm expuisset in terram: Et hoc, inquit, ex me est, at non vtile. Max. ser. 23. *Alexand.*

Augustus Romanorum Imp. Iulias filiam ac neptem relegarat: pòst etiam Agrippam, prius adoptatam, pòst ob sordidum ac ferox ingenium abdicatam. Ad omnem horum mentionem solebat exclamare versu *Aug. cæs.*

Homerico:

αἴθ' ὄφελον ἄγαμός τε μένειν, ἄγονός τ' ἀπολέσθαι. id est,

O vtinam celebs vixissem, orbusque perissem.

Nec alliter illos appellabat, quàm tres vomicas, seu tria carcinomata sua. Suorum enim mortem leuius ferebat, quàm dedecora. Quin & testamento cauit ne si quid accidisset Iuliæ filiæ & nepti, sepulchro suo inferrentur. Eras. lib. 4. Apoph. ex Suetonij Tranquil. Augusto.

De fine vbique spectando.

Agesilai. AGesi laus Lacedæmoniorum Rex, audiens quendam Persarum Regis adhuc iuuenis admirari fœlicitatem, respondit: Nondum vitæ finis adest vir optime. Nam ne Prianus quidem, quum eius esset ætatis, erat in fœlix, qui tamen miserè iam senex in Troiano incendio extremum clausit diem. Plut. in Apoph.

Epamin. Epaminondas Thebanorum dux interrogatus, quem arbitraretur ducem præstantissimum: seipsúmne, an Chabriã an. Iphicratem Id, inquit, iudicatu perdificile est, donec viuimus. Alludit ad Solonis dictum qui finem hominis vbique spectabat. Quandiu enim viuit homo, potest ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare. Plutar. in Græc. Apoph. Brus. lib. 2. cap. 33.

Frid. Imp. Fridericus Romanorum Imperator, interrogatus aliquando quid homini optimum possit contingere? respondit, Bonus in hac vita exitus. Sensit autem, iuxta Solonis elogium, neminem ante finem, beatum prædicandum. Quandiu enim homo viuit, potest ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare. Æneas Syluius lib. 4. commentariorum in Alphonsi res gestas.

Infrà tit. proximo de Fœlicitate.

Solon.

De fœlicitate.

Thaletis THales Milesius percontanti quis esset fœlix? Qui corpore, inquit, sanus est, animo eruditus, siue castigatus. Cupiditates enim animorum morbi sunt.

Laër. lib. 1. cap. 1. Bruſ. lib. 2. cap. 36.

Anax. Anaxagoras philoſophus ab homine quodam malè ſano interrogatus, quínam fœlices eſſent? reſpondit, Nemo ſanè ex iis quos tu fœlices exiſtimas, ſed is quem tu miſerum credis. Bruſ. lib. 2. cap. 36. Valerius Max. lib. 7. cap. 2.

Diog. Diogenes vnicam fœlicitatem eſſe exiſtimabat, qua fieret vt reuera lætemur, nec vnquam triſtemur quocunque in loco aut tempore. Stob. ſer. 101.

Eiuſd. Idem veram fœlicitatem eſſe dicebat. quæ faceret vt mens & anima in perpetua tranquillitate hilaritatéque collocentur. Stob. ſerm. 101.

Democ. Democritus cũ fœlicem eſſe dicebat, qui cum exiguis pecuniis hilaris eſſet. In fœlicem autem, qui inter magnas opes triſtaretur. Stob. ſer. 101.

Socr. Socrates interrogatus quid eſſet fœlicitas? Voluptas, dixit, quam pœnitudo nulla ſequitur. Stob. ſer. 101.

Eiuſd. Idem interrogantibus quínam eſſent fœlices? reſpõdit: Illi qui mentem bonam & rationem poſſident. Stob. ſer. 101.

Platon. Plato Athenienſis rogatus? à Cyrenenſibus vt ipſis leges ſcriberet, ac Reipublicæ ſtatum componeret, recuſauit dicens: Perdifficile eſſe condere leges tam fœlicibus: indicans, eos non facilè parere ſalubribus monitis qui ſucceſſu rerum elati, ſibi fœlices viderentur. Laër. lib. 3.

Antiſt. Antiſthenes rogatus quid eſſet mortalibus beatiſſimum? Fœlicem, inquit, mori. Hæc ſententia conſentit cum illa Solonis: Qui fœliciter abſoluit vitam, huic nihil ſiniſtri poteſt accidere, quòd fœlicitatem ægritudine aliqua contaminet. At quibus res ſunt ſecundæ ij nihil magis optant quàm diuturnam vitam. Laër. lib. 6. cap. 1. Bruſ. lib. 2. cap. 26.

Solonis. Crœſus Lydiæ Rex omnium ditiſſimus, accitum ad ſe Solonem, in congreſſu rogauit, An quis eſſet ſe fœlicior; Cui Solon, Tellum ciuem ſuum fœliciorem, qui filios habuerit probatiſſimos, & pro patria fortiter occubuiſſet, dixit. Crœſus autem, putans Solonem omnium

vrbanitatum expertem, iterum contendit: Num post Tellum alium beatiorem nosset? Cleoben dixit, & Bitonem, Argiuos, qui mirifico inter se amore, tum summa in matrem obseruantia se fœliciores esse ostenderant. At Crœsus, iratus, interrogauit, etiamnum, an in beatorum numerum non meritò reponeretur? Solon respondit: Nondum te fœlicem prædicamus: adhuc enim es in fortunæ & affectuum potestate. Quàm primùm autem mortuus fueris tum demum videbimus quàm fœlix fueris. Bruso. lib. 2. cap. 36.

Demet. Demetrius dicere solebat, nihil sibi videri infœlicius eo, cui nihil in vita accidisset aduersi: Quòd oporteat talem hominem aut sibi ignotum esse, aut qui nunquam sui periculum fecerit, aut Diis inuisum: vt quem præterierint, velut ignauum, nec idoneum ad fortunæ conflictum. Recitatur ab Eras. lib. 8. Apoph.

Antig. Antigonus videns militem quendam, alioqui strenuum, & ad pericula promptum, parum bene affecto corpore, rogauit quid palleret? illo confesso morbum occultum, iussit medicis, vt si qua fieri posset, adhiberent remedia. At miles iam morbo liber, cœpit detractare pugnã, minúsque promptè semet obiicere periculis. Rex admiratus, interrogauit illum, quænam esset mutati animi causa? Tum miles: Tu ipse, inquit, in causa fuisti: quum afflictè viuerem, non magnopere metuebam tali vitæ: nunc quum tua opera mihi vita facta est chariot, magis caueo ne pereat. Eras. lib. 4. Apoph.

Sylla. Sylla cognomẽto Fœlix inter fœlicitates suas, duas præcipuas ducebat: alterã, quòd Pium Metellum haberet amicum: alteram, quòd vrbem Athenarum subuertisset. Plut. in Rom. Apoph.

Vide titulos de Beatitudine vera, & Fortuna.

De forma & pulchritudine corporis.

Bionis BIon Boristhenis formam dicebat esse bonum alienum. Sentiens, extra hominem esse, quod ipse sibi, nec dare potest, nec tueri datum. Animi bona verè nostra sunt. Laër. lib. 4. cap. 7.

Zeno Citticus formam aiebat esse vocis florem: aut contrà, quemadmodum ab aliis refertur, Vocem esse formæ florẽ. Nã loquentis orationem cõmendat forma & rursus oratio composita gratiam addit formæ. Laër. lib. 8. cap. 1. *Zenonis.*

Zeno philosophus dicenti formoso cuidam, non videri sibi amaturum sapientem: Nihil, ait vobis formosis est infœlicius. Brusonius libro. 2. cap. 44. *Eiusdem.*

Socrates, qui Delphico oraculo omnium sapientissimus iudicatus est, vocabat formam modici temporis tyrannidem. Brus. lib. 2. cap. 44. *Socratis*

Plato cùm exprimere tentaret, quidnam forma hominis esset? Naturæ priuilegium, vocauit. Brus. lib. 2. cap. 44. *Platonis.*

Diogenes quum vidisset formosum adolescentem formæ causa amari, dixit, Quin operam das adolescẽs, vt corporis amatores ad animam transferas? Antonius in Melissa, ser. 60. parte 1. Hoc autem Stobæus ad Aesopũ refert. *Diogenis.*

Idem conspecto adolescentè qui se ornabat, dixit: Si viris quidem te ornas, infœlix es: sin mulieribus, iniustus. Antonius in Melissa, parte 1. serm. 60 *Eiusdem.*

Diogenes speciosa scorta reginas appellabat: multos enim facere, quę præceperint. Stob. serm. 63. *Eiusdem.*

Aristoteles quum adolescentem se ornare vidisset, dixit: Non erubescis, quòd cùm natura te virum fecerit, tu teipsum effœmineris? Antonius in Melissa, parte 1. ser. 69. *Aristotel.*

Idem cùm iuuenis quidam facie formosus, sed moribus petulans, inter alia conuicia ei diceret: Si tam exosus essem ciuibus, vt tu es, laqueo vitam finirem, respondit: Ego verò laqueum mihi inferrem, si ita me ciues amarent vt te. Notauit autem adolescentis petulantiam Aristoteles, cui ostendebat, quàm turpiter ob tam insignem corporis formam à ciuibus adamaretur. Antonius in Melissa, parte 1: ser. 60. *Eiusdem.*

Idem percontanti qui fieret, vt cum formosis diutius ac lubentius confabulemur? respondit, eam percontationem esse cæci. Cæcus enim non sentit formæ illecè- *Eiusdem.*

bram nihilo magis quàm colorum gratiam. Laër. 5. capite. 1.

Eiusdem. Idem pulchritudinem dicebat quauis epistola efficaciorem ad conmmendationem. Sunt qui hoc ascribant Diogeni. Aristotelem verò, formam solitum appellare donum, quia gratis contigit à natura. Eandem Socrates appellauit exigui temporis tyrannidem, quòd formæ gratia mox deflorescat. Plato naturæ prærogatiuam, quòd paucis contingat: Theophrastus silentem fraudem, quòd absque verbis persuadeat: Theocritus eburneum detrimentum, quòd grata quidem sit aspectui, sed multorum incommodorum causa: Carneades ἀδορυφόρητον βασιλείαν, id est, regnum absque satellitio, quòd formosi impetrent quicquid volunt, nulla adhibita vi. Refert. Laër. lib. 5. cap. Stob. 1. ser. 63. Brus. lib. 2. cap. 44.

Isocratis. Isocrates eos qui pulchrum habent corpus, animam autem malam, dicebat, optimam habere nauim, gubernatorem autem malum. Anionius in Melissa, parte 1. ser. 60.

Agesilai. Agesilaus cùm interrogasset quidam, cur aleret comam? Quoniam inter ornamenta, respondit, minimo constat. Stob. ser. 63.

Melan. Melanthus in Archippum Atheniensium ducem, cõtractis & incuruis humeris, iecit scomma, dicens eum οὐ προεστάναι, τῆς πόλεως, ἀλλὰ κεκυφέναι. Iocus Latinis verbis reddi non potest, Quanquam legendum arbitror προκεκυφέναι, id est, non antestetisse, sed antecubuisse. Stat enim, qui erecto est corpore. προκύπτει, qui se ante alium incuruat. Erasm. lib. 6. Apoph.

Carn. Carneades percontatus, quid forma hominis esset. Regnum solitarium, respondit. Brus. lib. 2. cap. 44.

Theophr. Theophrastus pulchritudinem nihil aliud esse dicebat, quàm tacitam deceptionem. Brus. lib. 2. cap. 44.

Demost. Æschines & Philocrates, ex decem illis legatis haud postremi nominis, qui ab Atheniensibus ad Philippum Macedoniæ Regem missi sunt, cùm formam Philippi Regis plurimum laudassent, domum redeuntes,

ita irrisit Demosthenes: Quod in Philippo admodum formam laudaris, id habet cum aliis mulieribus commune. Sensit vir prudentissimus, regis boni virtutes nequaquam in forma corporis positas esse, se ind animo bene disposito. Plut.

Aesopi. Aesopus ei qui corporis forma malè vtebatur: O quali veste (inquit) es indutus, male eam exuis. Max. serm. 44.

Eiusdem. Ob deformitatem culpatus, Ne mihi formam, sed mentem probè aspice, dixit. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 60. Maximus ser. 44. Stobæus.

Eiusdem. Idem quum per conuicium, facie deformi esse, ac turpi notaretur, ad eum à quo cõtẽnebatur: Iniquus planè censor es, inquit, qui de forma mea pronũciaturus vultum damnas, animi autem speciem non intueris. Stob.

Antisthenis. Quidam adolescens curarat sese ex ære sculpendum, & ad eam imaginem sese cõformabat. Huic Antisthenes: Si æs posset vocem edere, qua de re potissimum gloriaretur? De pulchritudine, inquit, adolescens. Non, inquit, igitur erubescis, qui cum in animo gloriaris? Voluit autem significare, de forma non gloriandum esse, quæ facilè casibus diuersis ac morbis omnem gratiã amittit. Laër. lib. 6. cap. 1.

Theocriti. Theocritus cùm diu multúmque cogitasset, quo pacto ostendere hominibus posset, quídnam pulchritudo, corporísque venustas esset: Demum eburneum detrimentùm esse pronunciauit. Brusonius libro 2. capite 44.

Philopœmenis. Philopœmenes Achæorum dux omnium potentissimus, cùm inuitatus ab amico, hora prandij aduenisset, & ob deformitatem oris, vestitúsque vilitatem, seruus à matrefamilias iudicatus interrogaretur, nũ herus ad prandium ferè iam paratum properaret? arrepta securi, ligna ad prandium citius parandum findere cœpit. Verum inuentus mox ab hospite, cùm obiurgaretur, quòd Rex potentissimus findendis lignis in hospitiis ædibus daret operam: respondit, Pro deformitate oris, qua seruus ab hospita iudicatus falsò esset, totius corporis se pœnas luere. Pont.

Eiusdem. Eundem in Philopœmenẽ cùm iocaretur Titus Fla-

minius, deformitati corporis eius illudens, diceretque vultu quàm maximè iocoso & hilari: Quid hoc Philopœmen, cùm pulchras manus, crura etiam perquam pulchra habeas, quòd ventrem ipse non habeas? Ad ea Philopœmẽ: Quid ô Romanorum Imperator eximie, cùm egregios pedites, strenuos maximè equites habeas, quòd pecuniam minimè habeas? Nam & Flaminius persæpe inopia rei pecuniariæ laborauit, quemadmodum Philopœmenes tenuitate vẽtris, ac medij corporis gracilitate. Pontanus.

Domitij.

Domitius nec quicquam gratius hominibus esse dicebat, forma & decore: nec quicquam etiam breuius. Brus. lib. 2. cap. 44.

L. Crassi.

L. Crassus apud Perpennam iudicem defendebat Aculeonem, quem accusabat L. Ælius Lamia, homo deformis. Is quum interpellaret odiosè: Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum. Huic dicto quum esset arrisum: ingeniũ, inquit Aelius, ipse mihi fingere potui, formam non potui. Tum Crassus: Audiamus igitur, inquit, disertum Multo arrisum est vehementius. Cicero lib. 2. de Oratore.

M. Lælij.

In Galbam oratorem eloquentia clarum, sed gibbo deformem, ita lusit M. Læuius vt diceret, ingenium Galbæ malè habitare. Nam animi domicilium est corpus. Eras. lib. 6. Apoph.

Ciceronis.

Cicero quum Voconium fortè obuium haberet cum filiabus tribus, insigniter deformibus, tacitè ad amicos dixit versiculum Græcum,

φοίβου ποτ' οὐκ ἐῶντος ἔσπειρεν τέκνα, id est,

Phœbo haud sinente hic seminauit liberos.

Sentiens illum inuito Apolline liberis operam dedisse: siue quòd Apollo pulcher à poëtis fingitur, siue quòd oriente sole fœtus existiment concipi fœliciores. Plut. in Rom. Apoph.

Barth. Caprani.

Bartholomæus Capranus, Mediolanensis ecclesiæ antistes, idcirco se ministros forma præstantes quæsiuisse dicebat: quoniam turpes animi, turpia corpora incolerent. Improbitatem autem in egregia forma perrarò compertam esse. Aeneas Syl. 2. commẽt. de reb. gest.

Alphonsi. Constat tamen Aspasio Rauennati, magistro epistolarum Imp. Alex. Mammææ F. hoc etiam dicterium adscribi.

De fortitudine domestica.

Zenonis.

ZEno accusatus, quòd coniurasset in perniciē Nearchi tyranni, quum in quæstionibus iuberetur edere nomina coniuratorum, nominauit plerosque illi amicissimos. De his quum tyrannus sumpsisset supplicium, rogarétque, nunquis superesset etiam? Tu solus, inquit, Reipub. pernicies Tandem & linguam dentibus amputatam in os tyranni, quod ob iracundiam hiabat, expuit. Laër. lib. 9. cap. 5.

Bionis.

Bion Borysthenites frequēter dicere solebat: Senum esse, valere prudētia: iuuenum verò, fortitudine. Laër. lib. 4. cap. 7.

Biantis.

Crœsus Rex cùm cōtemptim atque minaciter Biantem alloquutus esset hominem in aduersis rebus infractum, iussit eum cepas edere, fletum ciuiliter indicans, quādoquidem harum esus ciet lachrymas. Adeò sapiētes arbitrabātur nihil esse æquè regium, ac virtutem, cuius instituta per totam vitam fortiter atque infracto animo sequuntur, nec imperatis aliorum terrentur. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Eiusdem.

Gonseruis demisso vultu mœrentibus, eo quòd iam à latronibus capti essent, animaduertens quendam ex aspectu plus satis effœminatum esse accedens, inquit, Tu me emito, viro enim opus habere videris. Sic ille pudefactus cauillo, quod non esse vanum erat sibi cōscius, in turbam se abdidit: cæteris audacem coniectorem, sed veridicum stupentibus. Philo Iudæ. libr. Quòd omnis probus liber.

Laconū.

Apud Lacones erat orationis genus simplex & affectatum, nihil habens molle ac delicatum: nec in aliis versabatur argumentis, quàm vel in laudibus eorum qui fortiter ac generosè vitam exegissent, quique pro Sparta occubuissent, & ob id ab omnibus vt beati celebrabantur: vel in vituperandis his qui metu periculorum nihil egregij gessissent, & qui ob ignauiam à morte cruciabilem infœlicémque vitam viuerent, vel in

pollicitatione, per gloriæ studium accendente animos ad virtutem, ad cuiusque ætatem accommodatæ. Itaque tres erãt apud illos chori, iuxta triplex ætatum discrimen: quibus in festis simul constitutis, senum chorus incipiens canebat:

Nos fuimus olim strenui iuuenculi.

Secũdus, in quo erãt viri robustę ætatis, ita respõdebat:

At nos sumus si vis, facito periculum.

Porrò tertius, qui erat puerorum, ita canebat:

Præstantiores nos futuri olim sumus.

Plut. in Lacon. Apoph.

Anonymi. Lacon quidam noctu præteriens monumentum, quũ videret spectrum, accurit lancea traiecturus, & in hoc nitens: Quo me fugis, inquit, anima bis moritura? O mentem verè liberam omni formidine, quæ nec laruarum ac lemurum occursu terreri potuerit. Plutarc. in Lacon.

Cleomenis. Cleomenes cùm sophistam quendam de fortitudine differentem non admodum attentis auribus audiret, & ob id à quodam reprehenderetur: Ineptum est, inquit, quenquam de fortitudine magnificis vti verbis, qui ipse nil fortiter gessit vnquam. Plutarch. in Lacon.

Pædareti. Pædaretus cùm in trecentorum virorum ordinem nõ esset adscriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem obtinebat, hilaris decessit, ac ridens ait: Gratulor huic Reipub. quæ trecentos habet ciues me meliores. Tantum aberat, vt vir prudentissimus ob repulsam maceraretur, vt etiam gratularetur ob publicũ ciuitatis bonum. Plut. in Lacon.

Agesilai. Agesilaus Rex fortitudinis in rebus aduersis insigne dedit specimen. Conon & Pharnabazus per classem regiam mari potiti, obsidebant maritimas Lacedæmoniorum regiones, quum interim Atheniensium ciuitas mœnibus esset cincta. Itaque Lacedæmonij Pharnabazo donãte pecuniam, pacem ineunt cum rege: mittúntque ciuem Antalcidam ad Teribazum, Græcos Asiaticos, pro quibus bellum gesserat Agesilaus, tradentes regi. vnde pessimè euenit, vt huius ignominiæ portio recideret in Agesilaum. Anatalcidas enim inimicus erat

Agesilao: cũ eo pacẽ quacunque occasione confecit, inuidens illius gloriæ, quem videbat bello crescere, reddíque maximum, ac maximè celebrem. Nec tamen hæc infœlicitas deiecit illius animum, quin etiam cuidam dicenti, quòd Lacedæmonij Medissarent: ita respõdit: Imò Medi potius Laconissant: significans indolem suæ gentis corrumpi fortuna non posse. Plutarchus in Lacon. Apoph.

Eiusdem.

Agesilaus quodam tempore rogatus, vtra virtus esset præstantior, fortitudo an iustitia? grauiter respondit: Fortitudinis nullum esse vsum nisi adsit iustitia. Quod si omnes essent iusti, nihil opus foret fortitudine. En animum summo dignum duce, qui nihil præter æquum iudicarit faciendum rectéque perspexerit, plurimùm interesse inter audaciam & fortitudinem. Plutarc. in Apoph. Lacon.

Zeuxidami.

Suprà titulo de disputationibus, aut quęstionibus friuolis atque inutilibus.

Alexãdri Mãmææ.

Alexander Mammææ filius cùm audiuisset Artaxerxem Persarum regẽ magno militum exercitu Romanũ, inuasurum imperium: Fortes, inquit, viros atque moderatos decet optima quidem optare, sed ferre etiam quæcunque accidant contra animi votum. Fortitudinis quippe est reb⁹ prosperis non extolli: in faustis nequaquam deiici animo. Herodianus. lib. 6.

Anaxarchi.

Alexãdro mortuo, quum Anaxarchus tẽpestate esset delatus in Cyprũ, Nicocreon memor contumeliæ philosophum arreptum in mortariũ coniecit, ac ferreis pistillis contundi iussit. Hic illam vulgò celebratã vocem emisit: πτύττε τὸν ἀναξάρχου θύλακον, ἀνάξαρχον δ᾽ οὐ πλήττεις. id est, Tunde Anaxarchi manticam, nam Anaxarchum non percutis, Sentiens, corpus non esse partem hominius, sed animi domicilium tantùm. Animus autem non potest tundi. Laër. lib. 9. cap. 10.

Demetrij.

Demetrius graui calamitate affectus, dixit referente Seneca: Hoc vnũ dij immortales queri possum, quòd non antehac mihi voluntatem vestram notam fecistis. Prior enim ad ista venissem, ad quæ nunc vocatus adsum. Maluissem offerre quàm tradere. Eras.

Pauli Aemylij.

Cn. Cornelius Lẽtulus in clade Cannẽsi tribunus militũ, quũ equũ Paulo Aemylio in saxo sedẽti, cruoréque

oppleto afferret: Tu quidem, ait Paulus, macte virtute Corneli esto: sed caue, ne frustra miserando, exiguum tempus è manibus hostium euadendi absumas. Bruso. lib. 2. cap. 2.

Catonis Junioris. Cato iunior, quum puer in domum Syllæ aliquando venisset, vidissetque multa clarorum virorum capita ad Syllam deferri: Sarpedonem pædagogum rogauit, cur Syllam nemo occideret? Respondente, Quia plus timent Syllam homines, quàm oderint. Quam igitur ob rem, inquit, Cato, mihi gladium non dabas, vt patriam sæuo huius dominatu liberarem? Brus. lib. 2. cap. 1.

Catonis senioris. Cato senior quibusdam efferentibus hominem inconsultè audacem & in rebus bellicis strenuum, ait plurimum referre, vtrum quis virtutem magno æstimet an vitam non magni faciat, sentiens, non eos statim esse fortes, qui quouis modo vitam contemnũt: sed qui tanti faciunt virtutem, vt huius gratia vitam alioqui charam negligant. Nam semet in vitæ discrimen conijcere, aut infœlicium est, & quos vitæ iam tædet: aut immanium, & beluis similium. Eras. lib. 5. Apoph.

M. Crassi. Quum Pub. Crassi filius fortissimè in bello & pugnasset, & cecidisset, hostes caput iuuenis hastæ impositum gestantes, proximè ad Romanos accedebant, insultantes, rogantesque quo genere iuuenis ille fuisset ortus. neque enim fieri posse, vt ex patre tam ignauo & imbelli, talis filius nasci posset. Hoc tam tristi spectaculo nihil commotus Crassus, per omnes ordines concionatus est, clamans: Meus hic priuatus dolor est Romani mea est calamitas, meus hic peculiaris luctus: cæterùm publica ciuitatis salus & gloria in vestra incolumitate, vestraque virtute sita est. Plut. in M. Crasso.

Scipionis Scipio Pompeij socer quum nauem suam teneri ab hostibus vidisset, ferro se trasuerberauit. & quęrentibus vbi Imperator esset? Imperator, inquit, bene se habet. Bruf. lib. 2. cap. 1.

P. Thrasea P. Thraseas Pætus cùm post multa crudelia Neronis facinora, atque Agrippinæ mortem in senatu Romano de Neronis rebus ageretur, cui mirum in modum assentabantur, dicere solebat: Si me tantùm Nero interfecturus esset, magnam haberem adulatoribus eius gratiam:

ſed ſi eos à quibus maximè laudabatur, ſuſtulit, ſublaturuſque eſt, cur oportet fruſtrà turpiter & ſeruiliter mori, cùm munus naturæ explere liceat, retenta libertate? De me enim, inquit, aliquis ſermo habebitur in poſterum, de iis nullus, niſi tantummodo eos interfectos fuiſſe. Xiphilinus in Nerone.

Eiuſdem. Idem dicere ſolebat, Nero pro innata ſua crudelitate occidere me poteſt, lædere autem non poteſt. Innuẽs corpus quidem hominum crudelitati expoſitum eſſe, animum nequaquam. Xiphilinus in Nerone.

Fauſti quintilli Fauſtus Quintillus, vir conſularis, qui Seueri Romani Imperatoris temporibus vixit, cùm à Iuliano peteretur vt virgines Veſtales cæteriq́ue ſacerdotes cũ ſacris imperatorem ſalutarent, cum exercitu iam venientem dixiſſe fertur: Nequaquam opus eſſe, cum planè indignũ ſit eum imperare, qui armis aduerſario non poſſit reſiſtere. Ælius Spartianus, & Cuſpinianus, in Conſulibus.

Pertinacis imp. Suprà tit. de conſcientia bona, & infrà tit. de morte contemnenda.

Philonis. Philo cum aliis Iudæis ex aula C. Calligulæ eiectus, eo quòd Cæſari diuinos tribuere honores recuſaſſet, ad ſuos conuerſus dixiſſe fertur: Bono animo eſtote viri, non deerit nobis auxilium: vbi autem humanum ceſſat, diuino nõ deſtituemur. Euſeb. libro 2. Eccleſiaſt. hiſtor. cap. 5.

Athanaſii. Athanaſius epiſcopus, cùm ſibi indiceretur à Iuliano Imperatore exilium, mœrentibus cunctis qui diſceſſum eius grauiter ferebant, inq̃ne ipſum oculis coniectis: Bono eſtote animo filioli, inquit, nubecula eſt, quæ breui euaneſcet. Niceph. Calli. lib. 10. Eccl. hiſt. cap. 19.

D. Ambroſii. Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus ſanctiſſimus, cùm aduerſus Arriannos & Iuſtinam Auguſtam in templo multa diſputaſſet, atq̃e orthodoxam fidem contra aliorum blaſphemias fortiter defendiſſet, poſteaquam à Valentiniano iuniore iuberetur templum exire, reſpondit: Lubens id quidem non fecero: neque enim lupis ouium caulam prodam, neque blaſphemis templum diuinum concedam. Quod ſi necare me vis, in ipſa eccleſia in me enſem aut cuſpidem ſtringe: per libenter enim cædem eam tulero. Theodor. lib. 5. cap. 13. & Ni-

ceph.ſcoliaſtes lib.12.cap.19.Eccl.hiſt.

Achimenidis. Achimenides, qui & Hormiſdes appellatus eſt, cùm in Perſia Chriſtianam religionem in maxima piorum perſecutione profiteretur, vocatus à Varane rege, & ob iurgatus ob fidei confeſſionem, quam in homine extinguere minis conabatur, reſpondit: Impia atque difficilia à me petis Rex, qui vniuerſitatis Deum nequaquam abiuro, vt tuæ maieſtatis fiam amicus. Maius enim eſt crimen, diuinam, quàm regiam lædere maieſtatem. Niceph.lib.14.cap.20.Eccl.hiſt.

Eiuſdem. Idem cùm veſtimentis quibuſdam donatus à Varane eſſet, qui eum beneficiis vincere conabatur, excandeſcens, tunicam conſciſſam abiecit, & voce magna exclamauit: Si huius inquit, gratia religionem longè optimam mutaturum putas, en munus tuum vna cum impietate habe. Rex autem tam forti illum animo eſſe cernens nudum regia exegit. Niceph.eodem loco.

Ad domeſticam fortitudinem ſpectant ea quæ ſunt ſub titulis, de Patiētia, Iniuria ferenda, Animi moderatione, Doloris patientia, Mortis contemptu, &c.

De fortitudine heroica & militari.

Antiſthenis. ANtiſthenes dicere ſolebat, hoſtibus àdiis omnibus optanda eſſe bona, excepta fortitudine: quòd illa omnia aliquando futura ſint eorum qui fortitudiue præcellerent, non eorum qui poſſiderent, quòd ob ignauiā ea tueri non poſſint. Senſit fruſtra parari bona, ſi qui parauit, tueri neſciat. Laërt.lib.6.

Eiuſdem Idem ſi quam vidiſſet mulierem egregiè cultam, adibat ædes illius, iubebatque virum proferre arma & equum: quæ ſi placuiſſent patiebatur mulierem indulgere deliciis, quòd eſſet qui defenderet: ſin minus, ſuadebat vt eum ornatum deponeret, ne præda fieret aliis, Laërt.lib.6.cap.1.

Bionis. Bion Boriſthenites percōtanti quis eſſet maximè anxi⁹ Qui in maximis, inquit, rebus cupit eſſe fortunatus. Is enim mille curis diſtorqueretur, vt aſſequatur ardua & aſſequutus æquè torquetur ne amittat. Laërtius lib. 4.capite 7.

Synnidas Lacon ante pugnam Leuctricam quibusdã dicentibus, illum ipsum diem ostensurum fortem virum: Multifaciendum, vrbanè, inquit, diem esse, qui virum fortem saluum monstrare possit. Brusonius libro 2. cap, 43. *Synneda*

Lacon quidam adhuc impubes captus clamabat, Pugnans quidem captus sum, seruire tamen nolo. Verùm cùm paulo post iuberetur seruili fungi ministerio, elisum parieti caput rupit. Seneca epist. 11. Plut. autem, se è tecto præcipitem dedisse ait. *Anonimi*

Lacon ægroto corpore in aciem progrediebatur, cùm autem quidam eum, quorsum ita affecto corpore proficisceretur, interrogarent, respondit: Ad moriendum pro Reipub. nostræ salute. Max. ser. 4. *Anonimi*

Alius claudus ad militiam proficiscens, quum ab aliis rideretur. Non opus est fuga, sed viribus, inquit, quibus subsistant, locumque in acie tueantur. Plutarch. in Lac. Max. sermone 4. *Anonimi*

Quum quidam fortè obuij Laconibus dixissent, Fortunati estis ô Lacones: nam modò hinc abiere latrones. Non nos, inquiunt, per Enyalum (sic enim illi Martem vocant) sed illi potius fortunati sunt, qui in nos nõ inciderint, Adeò gens ea gerebat animos ad omnia impauidos, quæ vulgus hominum formidat. Plutarchus in Laconicis. *Laconũ.*

Quum ex Atheniensium sociis quidam contumeliæ causa rogasset captiuum Laconem, num qui in prælio occubuissent, fuissent strenui viri? Magni profecto, inquit, Lacon, faciendum fusum (sagittam intelligens) si strenui ignauique discrimen nosset. Significans, illic vbi res sagittis aut saxis agitur, nullum esse fortis & ignaui discrimen: sed vbi cominus res geritur, ibi demum apparet, qui sint viri, qui non. Eras. 6. Apoph. *Anonimi*

Lacon quidam oculorum morbo laborans, ad bellũ proficiscebatur, sed quibusdam dicentibus quò abis sic affectus? aut quid facturus? Quamuis, inquit, nihil egero hostis saltem gladium hebetabo. Brusonius libro secundo cap. 43. *Alius.*

Cùm Atheniensis quidã apud Aristonem recitaret funebrem orationem, conscriptam in laudem eorum qui *Aristonis*

fuerant à Lacedæmoniis in bello cæsi: Quales igitur, inquit, nostros esse putas, qui istos vicerunt? Mos erat apud Athenięses, vt qui in prælio cecidissent, publicitus oratione laudarentur, quam illi vocant Epithaphium, in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Atheniensis & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortę̃ oppetissẽt, At vir generosi animi, nõ inuidit arte exaggeratis Atheniensium laudibus, sed eas in suæ gentis gloriam retorsit. Itaque recitator ille magis illustrabat virtutem Lacedæmoniorum, quàm Atheniensium: quandoquidem hoc consilio Homerus multis modis attollit virtutem Hectoris, vt Achillis victoriam reddat illustriorem. Plut. in Lacon.

Laconis. Miles quidam Lacedæmonius quum prostrato hostis insideret tergo occisurus, rogauit vt se verteret, & in pectus potius stringeret ensem: rogatus, Quid ita? Ne amasius, inquit, meus erubescat, si viderit auersis confossum vulneribus. Plut. in Lacon. Brusonius libro secundo cap. 43.

Androclidæ. Androclidas Lacon ad cũ qui rogabat, cur breuibus Spartiatæ pugionibus in bello vterentur? Quia cum hostibus, inquit, cominus dimicamus. Brusonius libro 2. capite 43.

Archileonidæ. Archileonida Brasidæ mater, cum filium in prælio occubuisse audisset, nil prius interrogauit, quàm an filius honestè occubuisset? Thracibus illius uirtutem collaudantibus, dicentibusque, Non esse apud Lacedæmonios alium illi parem: Ignoratis, inquit, hospites, quales sint Lacedæmonij? Erat quidem vir bonus Brasidas, cæterùm Sparta, multos habet illo præstantiores. Vtrum in hac fœmina magis admirari conuenit, animíne generositatem, quæ de filij morte quòd obtigisset honesta gloriandum etiam putaret, tantum abest vt muliebriter defleuerit, an modestiam & in patriam affectum, quæ non passa sit ita filium prædicari, vt reliquorum Spartanorum gloriæ decederet aliquid. Plut. in Lacon. Apoph.

Dienecis Dieneces nobilis Spartanus, quum in eo bello quod à Leonida contra Persarum impetum gestum est, à quodam Trachinio audiuisset, hostes præ multitudine sagitarum solem obducere posse. Bene, inquit, habebit, id enim

id enim si fiet, sub vmbra egregiè pugnabimus. Brus. lib. 2. cap. 43.

Pædaretus cuidam dicenti magnum esse numerum hostium: Tanto, inquit, plus gloriæ referemus, quoniam plures interficiemus. Quod alter adferebat ad persuadendam ignauiam, ille vertit in calcar fortius agendi. Eodem telo repelli possunt, quicunque difficultatis causatione dehortantur ab honesto. Plut. in Lacon. *Pædareti*

Lacæna filium claudum in aciem proficiscentem deducens: Fili, inquit, singulo quoque gradu fac virtutis memineris. Aliis claudicationis vitium solet formidinẽ incutere, at hæc monuit, vt ex ipso vitio sumeret animũ ad rem fortiter gerendam: ita cogitans, nihil est in fuga præsidij claudo: aut vicendum est, aut moriendum. Plu. in Apoph. Lacænarum. *Lacenæ.*

Lacæna clypeum imponens filio, sic illum adhortata est: Fili aut hunc aut super hunc. Laconica breuitate sentiens, sic rem gerendã in bello, vt aut victor clypeum referret, aut mortuus in eo domum reportaretur. Plut. in Apoph. Lacænarum. *Alterius.*

Alia rursus filio ad bellum proficiscenti, clypeum imponens. Hunc, inquit, tibi pater semper seruauit, proinde tu fac serues eundem, aut ne sis. Ibidem. *Alterius.*

Alia filio dicenti, quòd breuem haberet gladium: Tu, inquit, adde gradum, significans, nihil obfuturam gladij breuitatem, si propius ad hostem accederet. Ibidem. *Item.*

Lacedæmonius quidam sic in bello vulneratus, vt ingredi non posset, sed quadrupedum more ambularet, quum ob id derisus erubesceret, à matre reprehensus est his verbis: Quanto pręstabat fili de fortitudine gaudere, quàm de stulto risu pudescere? Simile narrat Cicero de matre Sp. Claudij. Plut. in Apoph. Lacænarum. *Lacænæ.*

Lacon quidam in clypeo pro insigni gerens muscam eamq́ue non maiorem vera, quibusdam irridentibus, dicentibusq́ue quod id studio fecisset quò lateret: Imò inquit, vt sim cõspicuus. Tam enim propè accedo ad hostes, vt ab ipsis insigne cuiusmodi sit, videri possit. Salsissimè conuicium ignauiæ vertit in argumentum fortitudinis. Plut. in Lacon. *Anonimi*

Suprà de Argutè dictis.

A

Leonidæ

Leonidas contra Persas pugnaturus, cùm percontaretur, quid facere statuisset? Nil aliud, ait, facturus sũ, quã reuera pro Græcis moriturus pugnando. Plutarchus in Lacon. Apoph.

Eiusdem

Idem vbi peruenerat Thermopylas, sic commilitones affatus est: Aiunt barbarum in propinquo esse, nos autem tempus terimus. Nunc enim peruenimus ad barbaros, quos aut vincamus oportet, aut victi moriamur. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem, quodam ita dicente, Præ iaculis barbarorum nec solem videre licebit: An non, inquit, lepidum fuerit, si cum illis sub vmbra pugnaturi sumus? Quid hoc animo fortius? Ad mortem eunti, etiam iocari libuit: sed ludens interim metum exemit suorum animis: Hoc Apoph. refert M. Tull. Tusc. quæst. li 1. velut de ignoto: E quibus (inquit) vnus quum Perses hostis in colloquio dixisset glorians, Solem præ iaculorum multitudine & sagittarum vmbra non videbitis: In vmbra igitur, inquit, pugnabimus. Plut.

Eiusdem.

Idem, cùm alius quidam militum de hostibus dixisset Sunt prope vos. Et nos, inquit, prope illos, significans, ob id non minus imminere discriminis hosti, quàm ipsis. Plutarchus.

Eiusdem

Idem cuidam dicenti, Sicne cum paucis aduersus multos belli fortunam experturus huc venisti? Leonidas: si putatis, inquit, me multitudine fretum huc venisse, ne Græcia quidem omnis satis sit: siquidem ea ad barbarorum multitudinem collata, exigua portio est: sin virtute & hic numerus suffecerit. In bello iudicauit plus habere mométi quales ducas milites, quãquàm multos. Plu.

Eiusdem

Alteri cuidam dicẽti, quòd cum paucis aduersus multos conflicturus iret: Imo multos, inquit, duco vt morituros. Hoc conuenit cum eo quod ante respondit Ephoris. Plutarchus.

Eiusdem

Rursus quum Xerxes scripsisset, Mitte arma. rescripsit Veni & cape. Maluit armis mori, quàm traditis armis turpiter de vita cum hoste pacisci. Plut. in Laconicis & Brus. lib. 2. cap. 5.

Agidis.

Agis Archidami filius dixisse fertur, Lacedæmonios non oportere percontari, quot sint hostes, sed vbi sint.

significans non à militum numero pendere victoriam, sed à fortitudine. Plut. in Lacon. Apoph.

Infrà de Vrbium munitionibus.

Eiusdem

Idē cuidā sciscitāti, quot essent Lacedæmonij. Quot satis sūt inquit, ad propulsādos malos, ostēdēs, magis referre quàm fortes viros habeat ciuitas, quā quāmultos. Plut.

Eiusdem

Idem fortiter & illud dixisse fertur, Lacedæmonios non oportere percontari quot sint hostes, sed vbi sint: significans, non à militum numero pendere victoriam sed à fortitudine, reique gerēdæ celeritate. Statim enim congredi vult, qui quærit vbi sint hostes. Plu. in Lacon.

Eiusdem.

Cæterùm vbi iam adornaret cum hoste confligere, belli duces admonuerūt, expectaret reliquos socios: Nō adsunt, inquit, qui pugnaturi sunt? An nescitis eos solos cum hostibus pugnare, qui reges verentur ac metuunt? non putauit eos expectandos, qui ad præscriptū ab imperatore tempus non adessent: reliquos, etiam si adsint, non pugnare. Ibidem.

Eiusdem.

Milites sic adhortatus est: Ita prandete comilitones mei, tanquam aqud inferos cœnaturi. Hæc vox ignauis ademisset animum, at viris fortibus addidit: admonens, ne cibo vinoque graues venirent ad prælium, aut certè pro patria fortiter occumberent. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Agis iunior Demadi dicenti, quòd enses Laconici ob breuitatem, à circulatoribus ac præstigias imitantibus deuorarentur: Atqui his, inquit, ensibus Lacedæmonij assequuntur hostes longioribus armatos gladiis: declarans, non referre quo quid apparatu fiat, sed quantum efficiatur. Siquidem hoc speciosior victoris gloria, quo minus habet præsidij præter virtutem. Plut. in Lacon. Apophthegma.

Eiusdem.

Cleomeni

Percontanti cuidam, quam ob causam Spartiatæ non dicarent diis spolia, ab hostibus detracta: Quoniam, inquit, Cleomenes, à timidis veneṛunt. Porrò quæ parta sunt ab his qui ob timiditatē capti sunt, nec decet intueri iuuenes, nec diis consecrata reponi. Sensit in bello aut vincendum, aut fortiter occumbendum: adeoque rem ignominiosam iudicabat metum mortis, vt alienæ quoque timiditatis monumenta putaret ab iuuenum oculis submouenda. Plut. in Lacon.

Eiusdem

Cleomenes, quũ quispiam daturum sibi polliceretur gallos qui pugnando interirent, vrbanè respondit: Non egeo istis, sed iis qui dum alios pugnando conficiunt, superstites ipsi maneant. Brus. lib. 4 cap. 15.

Idem aliter.

Cùm quispiam illi donaret gallos gallinaceos pugnaces, ac munus suum ornans verbis, diceret, illos ob victoriam pugnando interire: Da igitur, inquit, mihi aliquot ex his qui hos occidunt, nam illi his sunt præstantiores. Vir militatis ad bellum torsit omnia. Quisquis laudat victum, illustrat victoris gloriam. Plut. in Lacon. Brus. lib. 2. cap. 45.

Eiusdem

Idem cùm augur illum dehortaretur, ne exercitum educeret ad vrbem Argiuorum, alioqui reditum illinc fore turpem: posteaquàm admonuisset ciuitati copias, ac portas videret clausas, & mulieres in mœnibus: Hic inquit, reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis vxores occlusere portas: Fortis animus, si cum æquo bonoq́ue fuisset coniunctus. Plut in Lacon.

Agesilai.

Agesilaus Rex, quum apud Mantineam pugnaretur fortissimè admonuit Lacedæmonios, vt cæteris omissis omnibus in vnum Epaminondã intenderent vim prælij, dicens: Solos cordatos esse viros fortes, hósque solos esse authores victoriæ. Itaque si hunc inquit, ceperimus, facillimè cæteros in potestatem nostram redigem⁹, vt pote vecordes, nulliusq́ue precij: quod & euenit. Nam inclinante ad Epaminondam victoria, quum nonnullorum fuga fieret, adhortanti illi suos, & à fuga reuocanti, Lacedæmonius quispiam lethale vulnus inflixit. Eo prostrato, qui erant cum Agesilao, à fuga reuersi, iam ancipiti Marte cum hoste depugnarunt: sic tamen, vt multò inferiores Thebani, multo præstantiores Lacedæmonij viderentur. Hac arte prudentia ducis consuluit incolumitati suorum, qui fuerant haud dubiè perituri: simul illud docuit, in bello plus habere momenti vnum verè prudentem & cordatum, quàm turbam imprudentium. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdem.

Cùm Pharsali vrgerent, latrociniisq́ue vexarent Agesilai exercitum, sexcentis equitibus vertit illos in fugam móxque trophæum statuit sub Narthaciis. Nec alia victoria magis lætatus est, quòd ipse per se constituto

equitatu paucorum, nec aliis adhibitis copiis, eos superasset, qui de re equestri præcipuè gloriabantur. Pulchrum est vincere lacessentes, præsertim his præsidiis, quibus hostes potissimum sese iactant. Plut.

Idem cùm transmisso Hellesponto iter faceret per Thraciam, nulli quidem barbarorum supplex fuit, vt daretur transitus: sed missis ad singulos nunciis, rogabat, vtrum per hostium an amicorum regionem iret, ac cæteri quidem illum amicè recipiebant venientem, ac discedentem deducebãt. Cæterum qui Troadenses appellantur, à quibus, vt fertur, Xerxes datis muneribus transeundi copiam emerat, transitus mercedem postulabant ab Agesilao, centum argenti talenta, totidemque fœminas. At is irridens eos, rogauit, cur non protinus venissent, accepturi quod postulabant? Admonuit exercitum, & congressus cum his qui se obiter collocarant in acie, omnes vertit in fugam, compluribus trucidatis. Itaque sibi ferro viam aperuit. Plutarchus in Laconicis Apop. *Eiusdem.*

Cùm hostes Agesilai exercitum fossa cingerent, id quod facile poterant ob multitudinem, ac Nectabius, cui suppetias ferebãt, censeret erumpendum, & cum hoste conserendas manus, ne quod instituerant, perficerẽt ille negabat, impediendos hostes, qui pares hostibus esse studerent, non superiores. Siquidem fossa vtrisque adimebat confligendi copiam. Porrò quũ parum abesset quin fossa coiret per hoc angustum interuallum instruxit quod erat reliquum militum: ac inter partes cõmissa pugna, vertit illos in fugam, hostiumque ingẽtem stragem edidit paucis militibus, quos secum habebat, atque ex præda magnam pecuniarum vim misit Spartã. Plut. in Lacon. *Eiusdem*

Epaminondas, quum esset sibi nunciatum, exercitum ab Atheniensibus nouis ornatum armis in se missum: Quid igitur, inquit, Antigenidas gemit, quum Tellem nouas tibias habeat? Hic enim malus, ille optimus erat tibicen. Brus. lib. 7. cap. 2. *Epaminondæ.*

Epaminondas obiicienti, quòd Agamemnonis gloriã æmularetur: Falleris, inquit, nam ille totius Græciæ præsidiis vsus, decem annis vix vnam cepit vrbem: ego vnius huius vrbis præsidiis, vno die profligatis Lacedæ- *Eiusdem.*

moniis, totam Græciam liberaui. Erasmus libro quinto Apophthegma.

Eiusdem. Idem quum sentiret vulnus esse lethale, non prius ferrum eduxit, quàm audisset Thebanos vicisse: tum satis, inquit, vixi: inuictus enim morior: & educto ferro, protinus efflauit animam. Valerius Max.

Eiusdem. Idem Valerius narrat, tum quæsisse. an ipsius clypeus esset saluus? vt audiuit saluum rogasse, an hostes essent deuicti: Quum audisset, penes Thebanos esse victoriam ita loquutum militibus: Non finis commilitones vitæ meæ, sed melius & altius initium aduenit. Nunc enim vester Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Valer. Maximus,

Eiusdem. Epaminōdæ pugnanti cum Lacedæmoniis cum sella succubuisset, militesque rem malè omninarentur: Imò, inquit, ille, sedere prohibemur, animosque militum restituit. Brus. lib. 2. cap. 43.

Androclidæ. Androclidas quidam Lacon crure claudicans, coniecit sese in ordinem bellatorum: id prohibituri quum insurrexissent quidam, ob cruris vitium, ille. Imò, inquit, non fugientem, sed manentem oportet bellare cum hostibus: perquàm lepidè hoc ipso vitio, ob quod reiiciebatur, se colligens vtiliorem prelio quàm essent cæteri pedibus integris. Plut. in Lacon. Brus. lib, 2. cap. 43.

Antalci. Cuidam roganti Antalcidam, quamobrem Lacones in bello breuibus pugionibus vterentur: Quoniam, inquit, cominus cum hoste pugnamus. Lepidè torsit id argumentum fortitudinis, quo ille volebat eos videri minus vtiles bello. Plut. in Lacon.

Archidami. Archidamus vbi vidisset iaculum catapulta mittendum, id temporis primùm ex Sicilia aduectum exclamans, inquit: Hercules periit viri virtus, Quoties enim instrumentis bellum geritur, quæ misso telo saxóve procul feriunt, minimum interest inter fortem virum & ignauum: verùm vbi cominus res geritur, tum apparet qui viri sint, qui non. Plut. in Lacon.

Eiusdem Idem percontanti quàm spaciosam Regionem obtinerent Spartiatæ: Quantam, inquit, hasta possunt assequi. Allusum est autem ad mensores agrorum, qui decempedis aruorum spatia metiuntur. Plut. in Lacon.

In bello quod gerebatur cum Philippo, quibusdam suadentibus vt procul à patria pugnaretur: Haud istud spectandum est, inquit Archidamus, sed bene pugnantes hostibus erimus superiores. significans, non perinde referre vbi confligas cum hoste, vt quàm strenuè se gerat dux an miles in bello. Plut. in Lacon. *Eiusdem.*

Pelopidas domo egrediens, lachrymante vxore, ac dicente, vt seipsum saluum reddere: ô mulier, inquit, priuatorum est semper admonere, ducum autem & imperatorum alios saluos facere. Brus. lib. 2. cap. 43. Ex Plut. Græc. Apoph. *Pelop.*

Demetrius in machinis bellicis in tantum ingenio artéque præcelluit, vt meritò de illo iactatum sit Demetrij machinas magnitudine sua etiam amicis stuporem, pulchritudine verò etiam hostibus adferre voluptatem. Plut. in Demetrio. *Demet.*

Idē fœdere cum Rhodiis, icto helepolim, id est, machinam quandā à capiendis vrbibus ita dictam, apud illos reliquit, quæ simul & Regis magnificentiam, & illorum fortitudinem testaretur. Nec hoc inter Apophthegmata recensendum erat. Cæterùm monumentum illud admonebat Rhodū à Demetrio magnificè oppugnatam, ac Rhodios fortiter patriam defendisse. Plut. in Dmetrio. *Eiusdem.*

Brasidas cùm bellum aduersus Ephoros susciperet, hostibus prius scripsit hunc in modum: Quicquid malorum vspiam erit, profligabo, aut moriar. Verùm cùm instituto suo pergeret, & iam Græcos Thraciam incolentes liberaret, pugnando occubuit, Plut. in Lacon. Apoph. *Brasid.*

Callicrates aduersus Mardonium Xerxis ducem pugnaturus, sagitta percussus, ac propemodū exanimatus: Ego, inquit, mortem nihil lugeo: sed quòd domo proficiscens vt pro Græcia morerer, huc venerim, sed angor animo, quòd nec strenuè, nec fortiter dimicans oppeto. Brus. libro secundo cap. 43. *Callicr.*

Subactis à barbaris Lacedæmoniis, Leptines dicebat Græciam esse factam μονόφθαλμον, id est *Lept.*

luſcam. ſentiens, Atticam & Laconicam eſſe cordatiſſimas Græciæ partes. Meminit Ariſtoteles in Rhetoricis.

Antigon. Antigonus cùm circa Andrũ nauale inſtitueret prælium, dicente quodã, multo plures eſſe hoſtium naues: Me autem, inquit, aduerſus quot oppones? Bruſ. lib. 2. cap. 43.

Pori. Porus Indorum rex, inuadẽte Indiam Alexandro, ſuadentibúſque amicis, vt ſocietatem cum regibus finitimis iniret ad propulſandum Alexandri impetum: Si mihi inquit, tantæ vires non ſunt, vt ſine ſociis ſaluus eſſe non poſſim, melius profectò eſt omnino nõ regnare, & fortiter mortẽ oppetere pro ſalute meorum. Bruſ. lib. 2. cap. 43.

Eiuſdem. Idem Porus ſuadentibus amicis, vt faceret rem diuinam, nec Alexandro, poſtea tranſitum per flumen cõcederet? Non eſt, inquit, arma tentantium ſupplicare. Bruſ. lib. 2. cap. 43.

Eiuſdẽ. Idẽ dicentibbus amici ſi ſupplex Alexandro ceſſiſſes non eſſes victus: reſpondit: ſi Alexandro ſupplex ceſſiſſem, futurum erat vt ipſe me ignauum ſeruum: ſi armatus reſtitiſſem, generoſum regem iudicaret. Bruſ. lib. 2. cap. 43.

Lycurg. Lycurgus roganti, qua de cauſa vetuiſſet oppugnari turres? Ne inquit, à fœmina pueróve, aut ab alio quopiam homine puero ac fœminæ non diſſimili, viri præſtantiores occidantur. Non probauit prælij genus, in quo virtuti, locus non eſſet. E turribus verò puer aut mulier deiectu ſaxorum poteſt virum quantumuis fortẽ interimere. Quis igitur locus virtuti in bellis noſtris, in quibus præcipuas partes agunt bombardæ? Plut.

Xerxis. Xerxes quum à trecentis Lacedæmoniis ad Thermopylas vexatus eſſet, tantam militum ducens multitudinem, hoc ſe deceptum aiebat, quòd multos quidem homines haberet, milites autem perpaucos. Sentiens non perinde referre quàm multos educas, ſed quàm exercitatos. Eraſ. 5. Apoph.

Darii. Darius Rex cùm miſiſſet legatos cum Regiis ad Alexandrum literis, pro redimendis captiuis quibus de

cem millia talentorum, cunctam Mesopotamiam, filięque matrimonium, tum amicum se sociúmque futurum pollicebatur, iis inter æquales suos communicatis, Parmenio: Si Alexander (inquit) essem, has ego conditiones acciperem: Cui subridens Alexander: Et ego mediusfidius, ait, si essem Parmenio. Brus. lib. 3. cap. 13.

Lacon. Philippo, quum peruenisset in agros Lacedæmoniorum, scripsissétque, Vtrum vellent ipsum venire hostẽ, an amicum? responderunt, Neutrum. Vnico verbo absoluerunt sententiam, quòd erat Laconum: ac simpliciter negantes regi transitum, quòd erat virorum fortium. Plut. in Lacon.

Alexan. Quum Darius numerosissimum exercitum instruxisset, Alexãder profũdissimo correptus est, adeò vt sõno nec interdiu potuerit expergisci: tandẽ imminenti periculo amici ingressi, regem excitarunt. Qui quum dicerent, se mirari in eo rerum statu tantam regis securitatem: Magna, inquit, Alexander animi molestia me Darius liberauit, qui vires suas omnes in vnum contraxit, vt liceat vno die de summa rerũ decernere. Plut. in vita Alex.

Eiusdẽ. Philippus Macedo, quum Alexandro filio dixisset, num vellet regiam ædificare domum, ornatam auro, electro, eboréque? Minimè, inquit Alexander, sed potius hostium spoliis. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem. Idem Alexander insultantibus in eum Scytis, cõuiciísque trans Tanaim fluuium lacessentibus, tranare decreuit, sed dissuadente Aristãdro vate, qui dicebat, prodigiis hoc prohiberi: Satius est, inquit, periculo me offerre quàm tota penè Asia subacta, Sythis ludibrio & contemptui esse. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem. Idem cuidam ciuitati, partem agrorum & dimidium rerum omnium promittenti: Eo, inquit, proposito in Asiam veni, non quidem vt id acciperem quod dedissetis, sed vt haberetis quod reliquissem. Brusonius lib. 2. cap. 43.

Eiusdem. Quum Mileti vidisset multas statuas eorum qui in Olympiis ac Pythiis vicerant, easque prægrandes: Et vbi, inquit, erant tam magna corpora, cùm barbari

vestram vrbem obsideret? Salsè taxauit illorum stultam ambitionem, qui gloriarentur his qui corporum magnitudine viribúsque præstantes in ludicris certaminibus victoriam reportassent: quum in tantis periculis nulli fuissent, qui aduersus barbaros se tales præberent. Plut.

Eiusd. Alexandro Magno vulnerato in pectore, in expugnatione cuiusdam arcis, quum ab amicis reprehenderetur, quòd tam propè accessisset, Seniorem quendam Bœotium dixisse ferunt: Virorum est, ô Alexander, magna facinora aggredi: sed qui præclarè quicquam facit, necesse est & pati. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusd. Eundem cùm amici hortarentur, vt noctu hostes aggrederetur: Non est, inquit, regium victoriam furari. Maxi. ser. 4. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem. Idem cùm vidisset quendam idem cum ipso nomen habentem, sed timidum, Adolescens, inquit, aut nomen aut mores mutato. Sensit autem eum Alexandri nomine nequaquam dignum esse, nisi qui militari facinore fortem se militem & infractum ostenderet. Max. ser. 4.

Eiusdem Idem cùm eum amici, vt liberis procreandis daret operam adhortarentur: Nihil est, inquit, cur soliciti sitis: relinquo enim vobis liberos, certaminum victorias. Max. ser. 4.

Eiusdem. Idem cùm ei ad bellum gerendum proficiscenti diceret Aristoteles, expectandam esse perfectam ætatem, & tum demum bellandum esse: vereor inquit, ne dum perfectam ætatem expecto, audacem perdam iuuentutem. Max. ser. 4.

Timot. Timotheus Atheniensium dux, prospera fortuna per omnia credebatur vti, dicebátque, Fortunā rerum bene gestarum causam esse, Timotheum verò nullius. Proinde pictores dormitantem eum in castris taxantes fingebant, atque fortunam supra caput pendentem, ciuiuitates quasi in rete quoddam cōducere. Æli. lib 14. de Var. hist.

Cercyl. Pyrrhus cùm in Lacedæmonios exercitum duceret, multáque minaretur: Cercyllidas, vnus de numero

ſenatorum, in concione ſurgens: Si inquit, Deus eſt, is qui minatur, nihil metuendum, nihil enim iniuriæ facimus: ſin homo, ſciat ſe viris minitari. Max. ſer. 4.

Pyr. Pyrrhus in victoria Tarentina Romanorum militum virtutem ac ducum prudentiam admiratus, exclamauit: O quàm facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Rom. militibus aut me rege Romanis. Ita Florus in Epit. lib. 3.

Coriol. Martius Coriolanus in bello aduerſus Volſcos, quũ rogaretur vt labore ac vulneribus æger ſeſe in caſtra reciperet: Non eſt, inquit, victoris laborare, móxque hoſtem fugientem inſectatus eſt. Victoriæ dulcedo excutiebat omnem moleſtiæ ſenſum. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Scipio. Scipio, qui quinquaginta quatuor annorum ſpatium emenſus, neque emit, neque vendidit quicquam, quum quidam ei ſcutum eleganter apparatum oſtenderet, dixiſſe fertur: Atqui Romanũ ciuem par eſt in dextra ſpem ponere, non in ſiniſtra. Innuit autem, Romanos ſemper cæteris fortitudine præſtantiores fuiſſe, qui bellica virtute rerum omnium paucis annis domini facti ſunt. Ælian. lib. 11. de Var. hiſt. Bruſon. lib. 2. cap. 43.

Q. Fab. & Carthaginenſiũ. Sagunto à Pœnis contra fœdus oppugnata, Romani legatos miſere Carthaginem, in quibus erat. Q. Fabius, exploraturos an id publico conſilio factum eſſet. Ad id quum quidam Carthaginenſium princeps ferocius reſpondiſſet, Romanus ſinu ex toga facto: En, inquit, vobis bellum & pacem apportamus, vtrum placet ſumite. quũ Pœni ferocius reclamarent, daret vtrũ vellet: Romanus effuſo ſinu, Bellum, inquit, damus. Reſponderunt Pœni, ſe accipere: eóque animo geſturos, quo ille daret. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Scip. Iunior. Scipio minor poſtea quàm ſe intra muros vrbis receperat, Carthaginenſibus ex arce ſeſe defendentibus, ac Polybius ſuaderet vt in mari, quod interiacebat non valde profundum, murices ſpargeret ferreos. aut tabulas aculeatas iniiceret, ne tranſmiſſo mari hoſtes pro aggeribus pugnarent: aiebat

esse ridiculum, quum mœnia tenerent, & intra vrbem essent, dare operam ne cum hostibus confligerent. Plut. in Rom. Apoph. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem. Idem Numantia capta, quum iterũ triumphasset, incidit illi controuersia cum C. Graccho, tum pro senatu, tum pro belli sociis. Id molestè ferens populus, tumultuabatur: Scipio verò conscenso suggestu: Me, inquit, nec castrorum vociferatio vnquam terruit, nec tumultus hominum terrebit, quibus Italiam scio nõ matrem esse, sed nouercam. Significans, eos qui publicis patriæ commodis obstreperent, non esse verè Italos, sed alienigenas. Valerius refert illum dixisse: Nunquam eos metuam solutos, quos huc alligatos adduxi. Denotans, eos adductos fuisse captiuos, qui in victorem ferocirent. Plut.

P. Licinij. P. Licinius consul, Imperator equestri pugna superatus à Perseo Macedonum Rege, bis mille & octingentos milites amisit, partim interfectos, partim captos. Cùm verò post pugnam Perseus mitteret oratores, acturos de fœdere ac pace: Licinius, qui victus erat, victori præscripsit, vt si pacem vellet, quæ haberet in sua potestate, daret in fidem Romanorum. Ne calamitas quidem fortissimi viri spiritus potuit imminuere. Nec ignorauit Perseus, quibus cũ viris ipsi res esset: eóque fecit victor quòd victi solent facere. Plutarc. in Rom. Apoph.

Sylla. Apud Orchomenum quum milites longius euagarentur, ordinibúsque perturbatis fugam caperent: Sylla ex equo desiliens, arrepto vexillo in hostem conuolat, ita vociferans: Mihi quidem, ô Romani milites hic pulchrum est mori: vos interrogati quo loco ducem vestrum amiseritis, memineritis dicere apud Orchomenum. Hac voce suos reuocauit. Plut. in Syl.

Põponij. Pomponius miles Romanus captus à Mithridate sub Lucullo Imperatore, multis saucius vulneribus, rogatus à Mithridate, An curatus ei foret amicus: Ero, inquit, perlibenter, si tu prius Romanis amicus fueris: sin inimicus, me quoque inimicum habebis. Bruson. lib. 2. capite 1.

M. Bruti. M. Brutus vltimum prælium initurus, dehortantibus

quibusdam ne se tanto discrimini committeret: Hodie, inquit, aut rectè erit, aut nihil curabo. Significans, se aut victorem fore, aut non victurum. Mors autem adimit omnium malorũ sensum. Plut. in Brut. Brus. li. 2. cap. 1.

Eiusdem. Brutus post Cæsaris cædem periculis circũdatus, scripsit ad Atticũ, optimo in statu mentem suam locatam esse. Aut enim se victorem Romanum Rempub. liberaturum, aut animam suo de corpore. Brus. lib. 2. cap. 43.

Cyaniensium. Quum M. Bruto tota ferè Lusitania sese dedisset, soláque vrbs Cyania pertinaciter arma retineret, tentatũ est per Bruti legatos, vt data pecunia perseuerarent esse sui iuris. Verùm his populus Cyaniensis vno ore respõdit, sibi ferrum à maioribus relictum, quo vrbem tuerentur: non aurum, quo libertatem redimerent. Val. Max. lib. 6. cap. 4.

Pompeij. Pompeius Magnus cùm Syllanæ factioni se addixisset, non absque spoliis, nec sine cruenta victoria Imperatori se copias exhibiturum esse dicebat. Nec prius venit ad Syllam, quàm multis conflictibus hostium duces superasset. Plut. in Rom. Apoph.

Anonymi. Miles quispiam, quum iacentem eum hostis trucidaturus esset, interrogatus ab hoste, Cur potius in pectore quàm humeris vulnerari vellet: Ne, inquit, si is qui me amat, terga perfossa vulnere respexerit, erubescat. Brus. lib. 2. cap. 43.

C. Cæsaris. C. Cæsar post attritos Tigurinos, ad vrbem quandam sociorum proficiscens, quum audisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quendam munitum se recepit. Ibi cõgregatis copiis, instructáque acie, vbi equus illius cui solebat insidere adductus est: Hoc, inquit, post victoriam vtar in persequendis hostibus, & pedes aggressus est Heluetios. Plut. in Cæs.

Eiusdem. Idem cùm aquiliferum videret terga dantem hostibus, faucibus comprehensum hominem, in hostes manu conuertit, atque ait: Quorsum abis ignauissime, an non illic esse vides, quibus cum dimicamus? Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem. Iulius Cæsar potentiam duabus potissimùm rebus parari, pecunia scilicet & militibus: atque deinde eam potentiam eiusmodi rebus conseruari & augeri, dicere

ſolebat. Exiſtimauit autem, hæc duo ſeſe mutuò conſequi poſſe, exercitũ commeatu retineri, rurſum commeatum armis comparari. Xiphilinus Dionis abbreuiator in Cæſare.

Eiuſdem. Idem Dyrrachij expectabat, vt illuc è Brunduſio milites mitterentur, id quum tardius fieret, clàm omnibus conſcenſa ſcapha exigua, tentauit tranſmittere pelagus, quúmque nauigium vndis obrueretur, gubernatori iam animum deſpondenti, quis eſſet, aperuit; dicens: Confide fortunæ, ſciáſque te Cæſarem vehere. Tanta erat animi præſtantia, quaſi fortunam ac deos in manu haberet. Ac tum quidem tempeſtate ingraueſcente, vetitus eſt quod inſtituerat peragere. Milites autem vbi reſciuere factum, cõcurſum fecerunt ad Cæſarem grauitérque ferebant ſi alias expectaret copias, velut ipſis diffiſus. Plut. in Rom. Apoph.

Anonymi. Quum Antonius appararet claſſe cum Cæſare confligere, quidam tribunus militum, vir fortis, & armis exercitatus, Antonio prætereunti, corpus ſuum multis cicatricibus inſignitum oſtendit, dicens: O Imperator cur his vulneribus, aut huic gladio parum fidis, inque lignis fragilibus ſpem reponis? Sine Phœnices & Aegyptij claſſe pugnent: nobis Romanis terram da, in qua conſueuimus vel hoſtem vincere, vel mortem oppetere. Plut. in vita Antonij.

Turbonis. Turbo Adriani Cæſaris præfectus, admonitus ab eo, vt curam haberet ſuæ valetudinis, ſibíque daret vacationem à negotiis, reſpondit, Non decere Cæſaris præfectos, niſi ſtantes mori. Ignauum eſſe ſentiens, in lecto decumbentem expirare. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Ziſca. Ziſca Hauſſitarum dux & Imperator bellicoſiſſimus, cùm in pueritia vnum oculum amiſiſſet, inter æquales ludens, altero etiam in obſidione cuiuſdam caſtri priuatus eſt. Sed neque oculo vtroque caſſus imperio ſe abdicauit. Is poſt multa contra Bohemos & Teutones egregia facta, cùm in morbum lethalẽ incidiſſet, ac iam propè moriturus interrogaretur, quomodo ſepeliri vellet? Pellẽ, inquit, mortuo demite: relictóque feris cadauere, ex ea timpanum facite, quo in præliis vtamini. Nam vt hoſtes viuentis aſpectũ non ferebãt, ita mor-

tui sonitum nõ ferent. Aen. Syl. lib. 3. comment. de reb. gest. Alph. Notandum tamen, hunc non Ziscam, sed Syskam à Ritio lib. 2. Reg. Vng. appellari.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum Rex cùm vidisset naufragos auxilium implorantes, suos adhortatus est, vt illico subuenirent, qui dum pertimescerent periculum maris tam horrendum, dicentes melius esse vnam quàm vniuersas triremes perditum iri: Rex ipsemet soluit prætoriam nauem, Satius esse inquiens, vnà cum sociis viris fortissimis occũbere, quàm illos videre ante oculos extrema pati. Panormita. libro secundo de rebus gest. Alphonsi.

Eiusdem. Suprà tit. de Ambitione.

De fortuna.

Diogenis. Solebant olim à periculis seruati, in templis suspendere donaria, velut incolumitatem suam diis acceptam ferentes. Proinde quum Samothracem profecto Diogeni ostenderentur donaria, quæ è bello, morbo, nauigatione, alioúe discrimine seruati dicarant: Atqui, inquit, Diogenes, multo plura essent, si qui seruati non sunt, ista dedicassent. Sensit opinor eos qui seruarentur, casu seruari, non deorum beneficio. Quòd si diis imputandum est si quis seruatur, iisdem imputandum est quòd plures pereunt quàm seruantur. Sunt qui hoc tribuant Diagoræ Melio impio. Samothraces autem magna in hisce rebus superstitione laborabant. Laër. lib. 6.

Demetrij. Aristophanes in comœdia Plutũ inducit cæcum. At Demetrius dicebat, non solùm Plutum, id est, diuitias, esse cæcum, verùm etiã Fortunam, Pluti ducem, vt iam sit illud prouerbij, Cæcus cæco dux. Fortuna sæpe largitur indignis sua munera. Laër. lib. 5. cap. 5.

Theramenis. Theramenes, vnus triginta tyrannorũ, domo, in qua multi accumbebant, in cœnantes illapsa, solus incolumis euaserat. Hanc ob rem quum ab aliis fœlix prædicaretur, ille magna exclamans voce: O fortuna, inquit, cui me occasioni seruas? Sensit vir prudens, se non esse seruatum, sed maiori malo reseruatum, nam aliquanto pòst interfectus est. Eras. lib. 6. Apoph.

Vide tit. de Fœlicitate.

De fortunæ inconstantia & mutatione.

Thaletis. THales cùm rogaretur, quemadmodum quis calamitatem optimè ferre posset: Si, inquit, hostes videat in maiori versari miseria. Maximus ser. 18.

Chilonis. Chilonis sententia huic non absimilis est, qui dicebat, infortunatum non irridendum esse: fortuna cùm inconstās sit, & nostræ etiam fœlicitati inuideat. Stob. serm. 109.

Eiusdem. Chilon ab Aesopo interrogatus, quid ageret Iupiter? respondit: Excelsa deprimit depressa extollit: indicans, arbitrio numinis, Rex hominum sursum deorsum volui, reuoluíque. Laër.

Aesopi. Aesopus quærenti, quid dij facerent? dixit, eos alia struere, alia diruere. Stob. ser. 103.

Bionis. Bion Boristhenites quum interrogatus esset, quis esset in vita maximè anxius? Qui in maximis inquit, reb. cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur, vt assequatur ardua: & assequutus, æquè torquetur ne amittat. Laë. lib. 4. cap. 7.

Eiusdem. Idem dicere solebat, Fortunam diuitibus pecunias non dono dedisse sed mutuò. Hæc enim cum suis bonis extra omnē spem nos euehit, suóque pro arbitrio mox deprimit incautos. Stob. ser. 103.

Eiusdem. Præterea dicere solebat, idem esse in secunda fortuna altum sapere, & in lubrica via cursccrtare. Stobæus serm. 103.

Biantis. Bias eum demum infortunatum esse pronunciabat, qui infortunium suum æquo animo ferre non posset. Max. ser. 18.

Eiusdem. Idem interrogatus, quid esset difficilè? Mutationem, inquit secundæ fortunæ fortiter ferre. Maxim. serm. 18.

Isocratis. Isocrates suos admonere solitus erat, ne cuiquā suā calamitatem obiicerent: communem enim fortunam esse: nec quid futurum nobis sit modò spectari posse. Stob. serm. 109.

Democri. Democritus dicebat, nullam esse adeò munitam diuitiarum portam, quam fortunæ occasio aperire non possit.

possit. Stob.

Zeno cùm facto naufragio omnia sua amisisset, nihil molle aut parum generosum locutus est: sed, Euge, inquit, ô fortuna, tu nos ad hoc palliolum redegisti. Max. serm. 18.

Zenonis.

Diagoras cùm in Olympicis vidisset filios suos victores coronari, atque ex filia filióque nepotes, cáque re multum lætaretur, Lacedæmonius quidam dixisse fertur: Nunc ô Diagora pulchrum esset moriendi tempus. Ostendens, fieri non posse, vt tantus fœlicitatis cumulus, alicuius rei infœlicitate ante mortem non compensaretur: & tunc moriendum esse, cùm viuentem plus vita delectat. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Anonymi.

Leontychidas primus roganti, quo modo quis maximè præsentia bona tueretur? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. Brus. lib. 2. cap. 37.

Leontychidæ.

Dionysius amisso imperio Corinthi agens, si quis ipsi molestus esset, dicebat, Quàm beati sunt, qui à puero infœlices fuere. Stob. serm. 109. de Insperatis euentibus.

Dionysij Senioris.

Conuenerant aliquando Dionysius secundus, & Philippus Amyntæ F. cúmque in diuersos sermones incidissent, Philippus inter alia Dionysium rogabat. Quomodo, cùm tantum regnum accepisset à parente non id defendisset & conseruasset? respondens: Non mirum est, ait, quoniam quum reliqua mihi pater omnia reliquisset, fortunam solam, qua ea parauerat, & tutatus fuerat, mihi non tradidit. Aelianus. lib. 12. de Var. hist. & Brus. lib. 2. cap. 37.

Dionysij Iunioris.

Simonides ad conuiuium à Pausania vocatus, rogabatur inter conuiuandum, vt quidpiam ex philosophiæ arcanis in medium adferret hospitibus, quod documẽto esset omnibus. Is itaque respondit Pausaniæ: Memineris te hominem esse. Vidit vir sapientissimus, Pausaniam ex nimia fœlicitate superbientem, quem hoc dicto sui officij admonere voluit. Sed Pausanias contempsit philosophi dictum. At cùm iam in Chalceœco & cum fame luctaretur, iámque cõtumeliosissimam mortem præ oculis cerneret, in memoriam philosophi dictum reuocans: O Cee hospes, ait, magnum quiddam

Pausaniæ.

in tuo erat sermone: ego verò nimium fortunæ meæ fidens, eum nullius momenti esse putabam: vnde nunc miserrimè interire cogor. Ael. lib. 9. de Var. hist.

Crœsi. Crœsus consultus à Cyro de bello suscipiendo cõtra Tomyrin reginam, à qua tandem occisus est: Si tibi ait, esse videris immortalis, nihil est opus vt meam tibi sententiam dicam: Si verò te quoque agnoscis hominem, illud in primis discito, talem humanarum rerum circum esse, qui rotatus, eosdem semper fortunatos esse non sinit. Brus. lib. 2. cap. 37.

Demetrij Demetrius illum qui sinistram fortunam ferre nequeat, ne dextram quidem posse ferre dicebat. Antonius in Melissa, parte prima, sermone 70.

Eiusdem. Nemo Demetrio fuit vtraque fortuna exercitatior. Itaque frequenter solebat in fortunam illud Aeschyli dicere: Tu me extulisti, tu ipsa rursus deiicis. Plut. in Demetrio.

Darij. Darius, Xerxis pater, in sui laudem dicere solebat, sese præliis ac rebus asperis reddi prudentiorem. Atqui talis prudentia nimio constat reip. Præstat principem è philosophiæ præceptis haurire sapiẽtiam, potius quàm experimentis miseram, vt vocant, colligere prudentiam. Eras. lib. 5. Apoph. ex Plut. in Reg. Apoph.

Philippi Cùm Philippo Maced. nuncium esset allatum, vno die multas res fœliciter ac prosperè gestas esse (nam eodem tempore Tetrippo vicerat in Olympiis, & Parmenio Dardanenses prælio fuderat, & Olympias ipsi masculum fœtum erat enixa) porrectis in cœlum manibus exclamauit: Et ô fortuna, inquit pro tot tantísque bonis leui quopiam malo me affice. Vir cordatissimus, non insolenter gestiit ob rerum successum, sed fortunæ indulgẽtiam suspectam habuit, cuius ingeniũ esse nouerat, vt quibus exitium molitur, his prius noua rerum prosperitate blandiatur. Huc pertinet quod de Policrate Samiorum tyranno refert. Plinius. Plut. in Apoph. Reg. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Apellis. Apelles pictor interrogatus, cur sedentem fortunam pinxisset? respondit, Quia loco stare & consistere non potest. Stob. ser. 103. Max. ser. 67.

Romuli. Romulus infœlicitatem hominibus plurimum pro-

desse dicebat, eo quòd in rebus aduersis doceamur de rebus antea nobis ignotis: Multi enim cum ratione futura præuidere non possunt, patiẽdo res intelligunt demum. Ant. in Melis. par. 1. ser. 70. Max. ser. 18.

Eiusdem. Idem, eum nequaquam beatum prædicandum dixit, qui propter amicos, aut alias fortunæ dotes exultaret: hæc enim sunt fallacia & caduca omnia, quæ fortuna in sua potestate habet. Max. ser. 18.

Fabij Max. Fabius Maximus cùm audiret Minutiũ collegam ab omnibus mirum in modum collaudari, quòd nonnullos hostes iam deiecisset: Se magis secundam Minutij fortunam, quàm aduersam pertimescere, dicebat. Non ignorabat enim quàm variæ essent fortunæ vices. &c. hæc enim cùm faciẽ iam nobis ostendit, repentè se vertit, & tergum implorantibus præbet. Fabij dictum leges apud. Plut. in Maximi vita.

C. Marij. C. Marius insignis ille Romanus, nõ sanę mentis hominem esse aiebat, qui se fortunæ committeret. Bruso. lib. 2. cap. 37.

Anonymi. De Mario tyrannorũ septimo dictum est, quòd vno die factus est imperator, altero visus est imperare, tertio interemptus est à milite: qui percussurus illum dixerit. Hic est gladius quem ipse fecisti. Fuerat enim opifex ferrarius. Allusit autem interemptor ad illud prouerbium, Tuo te gladio iugulo. Trebellius Pollio.

Seueri Imp. Celebratur Seueri impera. dictum: Omnia fui, sed nihil expedit. Sentiens, sese ex humili loco per literarum ac militiæ officia plurimis gradibus fauore fortunæ ad imperij fastigium fuisse se perductum, sed nihil fœliciter cessisse, aut nulla in re sibi placuisse. Aelius Spart.

Vide tit. de Infœlicitate.

De fortuna aduersa æquo animo ferenda.

Chilonis. CHilon, cùm quidam propter sua mala doleret, dixit: Si aliorum omnium mala perpenderis, minus ægrè feres tua. Stob. ser. 18.

Pittaci. Pittacus prudentum virorum esse dixit, ne quid mali fiat cauere: fortium autem, id quod factum est,

moderatè ferre. Stob. ser. 18.

Diogenis. Diogenes cùm in casus quosdam aduersos incidisset, dicebat: Bene factum ô fortuna, quod tam viriliter mihi præfue[illegible]s. Stob. ser. 106.

Zenonis. Zeno cùm naufragium passus, sua omnia amisisset, immobili vultu: Euge, inquit, fortuna quàm probè nos ad palliolum redegisti. Maximus ser. 8.

Socratis. Xantippe dicebat, cùm infinitæ mutationes & Rēp. & ipsos occupassent, omnibus se similem vidisse Socratis vultum, & exeuntis domo, & denuò redeuntis. Ad omnes enim fortunæ vndique ingruētes procellas moderatus & cōcinnus erat. Stob. serm. 106. ex Dionysio Halicarnas.

Vide titulos, de morte suorum non deflenda, de Animi moderatione, Fortitudine, Infœlicitate, Fortuna mala, Patientia iniuriæ, Vltione neglecta, &c.

De fratribus.

Antisthenis. ANtisthenes dicebat, fratres qui essent cōcordes cōuictu, omni pariete esse fortiores. Brus. lib. 2. ca. 39.

Vide titulum, de Concordia.

Intaph. vxoris. Intaphernis vxor, Dario permittente vt vnum ex suis eligeret, cuius vitam sibi donari vellet, fratrem elegit, demirāte rege, causámque sciscitante: Alius, inquit, maritus, alij liberi, si Deus volet, possunt cōtingere: alium fratrē, parentibus vita defunctis, non est quod sperem. Erasm. 6. Apoph.

Eiusdem. Eumenes insidiis petitus à Perseo, credebatur extinctus. Is rumor quum Pergamum esset perlatus, Attalus eius frater imposito sibi diademate, ductáque fratris vxore, regnum occupauit. Cæterùm quum audisset illū viuum, vt solebat profectus est illi obuiam, vnà cum satellitibus, hastam gestans. Eumenes autem amanter illū amplexus, dixit in aurem: Ne festines ducere priusquā me mortuum videris: nec præterea per omnem vitam, vllam offensi animi significationem vel dicto vel facto dedit: quin etiam moriens, fratri & vxorem & regnum reliquit. Cuius animi memor Attalus, quum multos ex se liberos haberet, nullum tamen regno educauit: sed Eumenis filio, posteaquam adoleuisset, adhuc viuens

principatum tradidit. Plut. in Reg. Apoph.

Antiochus cognomento Accipiter, cum fratre Seleuco pro regno bellum gerebat. At vbi Seleucus à Galatis victus, nusquam appareret, sed interfectus in prælio crederetur, deposita Antiochus purpura, pullam vestem induit. rursus paulo pòst quum audisset illum esse incolumem, pro læto nuncio diis immolauit, fecitque vt ciuitates ipsi subditæ coronas gestarent. Solent fratrum iræ, si quando inciderint, esse accerrimæ: solet regni cupiditas nihil impium aut nefarium ducere. At hic ea moderatione regnum ambiit, vt fratrem vellet incolumem. Plut. in Reg. Apop. *Antiochi.*

Bassianus præfectus suadebat Caracallæ, vt ad mitigandam inuidiam parricidij, fratrem Getam appellaret diuum: Sit, inquit, diuus, dum non sit viuus. Et sic fratrē in diuos retulit, Atque ita vbique regnandi cupiditas, nescit iura pietatis. Ex Ælio Spartiano. *Caracallæ.*

De frugalitate.

CRates Thebanus Demetrio Phalereo indignatus est, quòd ipsi panes ac vinum misisset, dicens: Vtinam fontes etiam panes ferrent. Sentiens, vino philosopho nihil opus esse: atque hoc ipsum esse submolestum, quòd panis non æquè parabilis esset, ac potus. Laër. lib. 9. cap. 5. *Cratetis Theb.*

Stilpon Crateti dedit caricam, simúlque propo suit quæstiunculam. Quum Cinicus protinus nucem deuorasset: Caricam, inquit Stilpo, perdidi. hic Crates, Non caricam modò, sed & quæstiunculam, cuius illa fuit arra. Sentiens, se frustra captatum munusculo ad respondendum. Laë. lib. 2. cap. 12. *Eiusdem.*

Idem quum in forum incidisset, alios emētes, vēdentes alios contemplatus: Illi, inquit, quod rem inter se contrariam agunt, se beatos esse iudicant: at ego me, quòd vtriusque, tum emendi, tum vendēdi sim immunis. Stob. ser. 1. de Prudentia. *Eiusdem.*

Socrates philosophus dicebat, eos qui frugaliter viuerent, longè plus habere voluptatis, ac minus cruciatuum, quàm si indulgerent genio. Laër. lib. 2. cap. 5. *Socratis.*

Idem aduocarat diuites aliquot ad cœnam, ob id só- *Eiusdem.*

licita Xãtippe, quòd apparatus esset perquam exiguus: Bono animo es, inquit, nam si frugi tẽperãtésque sunt, boni consulent: si minus, nulla nobis eorum cura debet esse. Hoc dilemma nobis meritò excuteret operosam & sumptuosam ambitionem, in excipiendis conuiuis. Laër. lib. 2. cap. 5. Bruson. lib. 2. cap. 2.

Eiusdem. Idem dicere solitus est, eum esse diis simillimum, qui quàm paucissimis egeret, quum dij omnino nullius egeant rei. At vulgus diuites diis proximos existimat, quorum deliciis nihil satis est. De his enim dictum est in comœdia Terentiana, Quàm vos facillimè agitis. Hoc autem Homerus diis tribuit, quos appellat ῥεῖα ζώοντας, id est facillimè viuẽtes. Facillimè autem viuit, qui paucissimis contentus est. Laer. lib. 2.

Eiusdem. Idem dicebat, qui suauiter ederet panem, huic non esse opus obsonio & qui suauiter biberet quemlibet potum, hunc non desiderare poculum præter id quod adest. Fames enim & sitis optimè condit omnia. Ibid.

Eiusdem. Idem admonere solebat, quòd apud alios diceretur edere aut conuiuari, apud Athenienses dici εὐωχεῖσθαι qua voce dicebat nos admoneri eo temperamento sumendum cibum, vt nec corpus nec animus oneretur. huc opinor alludens, quod ὀχεῖσθαι sonet vehi, vnde ὀχεῖον vehiculum. quanquam ὀχὴ dicatur & cibus: eoque additum εὖ, ne sarcina iusto grauior imponeretur corpori. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Idem cùm Xantippe increparet, quòd tenuiter se ad amicos accipiendos præpararet, dixit, Si nostri fuerint, nihil curabunt: sin alieni, nos de ipsis nihil curabimus. Max. ser. 13.

Eiusdem. Idem quũ admoneretur ab amico, quòd excepturus hospites, admodum tenuem fecisset apparatum: Si boni sunt, inquit, satis erit: sin minus plus satis. Laer. li. 2.

Eiusdem Idem docebat abstinendum à cibis, qui non esurientem incitarent ad edendum: & à potu, qui non sitientẽ inuitaret ad bibendum. His enim rebus non est vtendum, nisi quatenus corporis necessitas exigit. Laer. lib. 2. cap. 5.

Eiusdem. Dicebat quoque optimum condimentum esse famem, quòd & optimè educaret omnia, & nullius esset

impendij. Vnde ipſe ſemper iucundè edebat ac bibebat, quia neutrum faciebat niſi eſuriens ac ſitiens. Ibidem.

Eiuſdem

Socrates dicere ſolebat, multos in hoc viuere vt ederent & biberent: ſe autem contrà, ob ib bibere & edere, vt viueret: quòd his rebus non ad voluptatem, ſed ad neceſſitatem vteretur, quandoquidem natura paucis contenta ſit. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Idem aliter.

Idem Socrates rogatus, quonam à cæteris hominibus differret: ſimiliter reſpondit: Alij quidem viuunt vt edant, ego autem edo vt viuam. Stob. ſemone 15. Max. ſermone 27.

Eiuſdem

Idem per forum ob ambulans, quum aſpiceret merciũ copiam quæ illic vendebantur, ita ſecum loqui conſueuit: Quàm multis rebus ego non egeo. aſt alij cruciantur animo, ita cogitantes, Quàm multa mihi deſunt. Socrates ſibi gratulabatur, quod iuxta naturam viuens, ac paucis aſſuetus: aurum, purpuram, gemmas, ebur, aulæa, reliquaſque diuitum delicias, nec cuperet, nec egeret: quas dicere ſolebat magis neceſſarias agendis tragœdiis, quàm ad vſum vitæ. Bruſ. lib. 5. cap. 22. in hanc autem ſententiam vſurpabat verſus Iambicos poëtæ neſcio cuius.

Τάδ' ἀργυρώματ' ἐστιν, ἥ τε πορφύρα,
Εἰς τοὺς τραγῳδοὺς χρήσιμ' οὐ εἰς τὸν βίον. id eſt,
Argentea iſthæc vaſa ſimul, ac purpura
Tragœdiarum, accommoda hiſtrionibus
Sunt, ad beatam conferunt vitam nihil. Laërt. lib. 2.

Eiuſdem.

Idem quendam ex amicis conquerentem, quòd Athenis omnia magno venirent (vinum enim Chium mina, purpuram tribus minis conſtare, mellis heminam quinque drachmis) manu illius prehenſa, duxit in penum farinarium: Obolo, inquiens, ſemiſextarius venit, vilis igitur annona eſt. Hinc ad oleariam deducens: Duobus inquit, ęreis ſextarius, non magno igitur in vrbe veneũt omnia. Qui paucis ac neceſſariis contentus eſt, ſibi facit vilem annonam. Bruſonius libro 5. cap. 22. Eraſmus lib. 3. Apoph.

Eiuſdem.

Idem quondã pro foribus deambulanti contentius vſque ad veſperam, quum prætereuntiũ quiſpiã dixiſſet, Quid agis Socrates? Obſonium, inquit, mihi comparo

in cœnam de fame sentiens, quam agitatione corporis excitabat M. Tulius sic explicat: Quo melius cœnem, obsono ambulando famem. Laërt.

Eiusdem Idem ad famem ac sitim tolerandam execuerat sese post sudorem enim è palestra collectum, quu malij potum vehementer appetunt, nunquam bibebat de primo cratere. rogatus quam ob rem id faceret: Ne consuescam, inquit, obsequi affectibus. Interdum enim, licet sitias, noxium est bibere: hic quum ratio suadet abstinentiam, affectus hortatur vt bibas: magis optemperandũ est rationi. Laërt. lib. 2.

Eiusdem Cum Alcibiades Socrati, quem magnopere amabat, magnam & preciosam placentam misisset: Xantippe iracunda, eam de canistro eiecit & impuris pedibus cõculcauit. At Socrates cùm hæc vidisset, ridens dixisse fertur: Nunquid tu simul carebis ea? Quòd si quis putat hæc satis puerilia, & nullius momenti videri: is profectò ignorat, ex his etiam de fortibus & bonis viris probrationem fieri, si ea nihili pendant, quæ vulgus non tantùm ornamenta, sed lautitias dicit esse mensæ, & victus anathemata. Ostendit autem eo dicto Socrates, quàm parui faceret delicias & voluptatis irritamenta. Æl. lib. 11. de Var. hist.

Diogenis. Diogenes Cynicus, cùm aliquando à Cratero Alexandri Magni præfecto ad cœnam inuitatus esset, respondit se malle salem Athenis lingere, quàm apud Craterum opipara frui mensa. Laërt. lib. 6.

Eiusdem Idem quibusdam obiicientibus, quòd in foro cibum caperet: Quid mirũ: inquit, in foro esurio, ratiocinatus à relatiuè oppositis. Si fames non vrgeret hominem in foro fortassis absurdum esset in foro vesci. Sed eodem colore se tueri potuerat, in foro deiiciens aluum, aut vrinam reddens. Laërt. lib. 6.

Eiusdem Idem quum aliquando vidisset puerum caua manu bibentem, Hic puer, inquit, me frugalitate superat, qui supellectilem superfluam mecum circumferam, & eductum è pera poculum ligneum, abiecit: Nesciebam, inquiens, & in hoc nobis prouidisse naturam. Quum alterum puerum vidisset vasculo fracto, cauo panis excipere lenticulam, abiecit & catinum ligneum, vt super-

uacaneum. Hæc patiar uideri ridicula, modò fateamur immodicum ſimplicitatis exemplum in hoc eſſe vtile, vt nos noſtri luxus pudeat. Laërt. lib. 6.

Idem quum in publica via pranderet, multique cingerent illum ob ſpectaculi nouitatem, ac ſubinde acclamarent, Canis canis: Imò, inquit, vos potius eſtis canes qui prandentem circunſtatis. nam id canibus cum primis familiare eſt. Laërt. lib. 6. *Eiuſdem*

Idem quodam tempore prandebat oleas, mox inductam placentam abiecit, accinens illud è tragœdia. *Eiuſdem*

ὦ ξένε τυράννοις ἐκποδὼν καθίστασο. id eſt,

Procul à tyrannis temet hoſpes auferas.

Idē illud Homericum, ἄλοτε μάστιξιν δ' ἀλλάαν, Id eſt, Interdum ſcuticis agitabat. Se tyrannum appellans deliciarum contemptorem, quas procul abigi volebat Laërt. lib. 6. *Eiuſdem.*

Diogenes Ariſtoteli obtulit caricam, cogitans, ſi non acciperet, illum ſententiam aliquam eſſe meditatum. At Ariſtoteles accepta carica, dixit, Et caricam & ſententiam perdidit Diogenes. Laërt. lib. 5. cap. 1. *Eiuſdē.*

Idem quum primum cœpiſſet Philoſophari, ac in dolio, ſicco mucidoque pane veſcens ſolus, audiret totā vrbem lætitia perſtrepentem (erat enim dies feſtus) ſenſit animo nonnihil tædij, diuque ſecum de relinquendo vitæ inſtituto cogitauit. Sed quum tandem mures videret adrepentes, paniſque micas edere: Quid tibi diſplicet, inquit, ô Diogenes? ſat magnificus es: ecce etiam paraſitos alis. Laërt. lib. 6. *Eiuſdem.*

Diogenes panem album nactus, è pera cibarium eiecit, hunc verſum proloquens: Hoſpes tyrannis è via decedito. Stob. ſer. 15. *Eiuſdem*

Idem quum in oppiparo conuiuio videret Platonem nihil attingentem lautitiarum, ſed oleis duntaxat veſcentem: Quid accidit, inquit, vir ſapientiſſime, vt cùm ob huiuſmodi menſas in Siciliam profectus ſis, hic à paratis abſtineas? Ad hæc Plato: At hercle Diogenes, & in Sicilia huiuſmodi ferè cibo contentus eram. Quid igitur, inquit, Diogenes, neceſſe erat Syracuſas nauigare? An tum Attica non ferebat oleas? Hoc dictum quidam adſcribunt Ariſtippo. Laërt. lib. 6. *Eiuſdem.*

Aristotelis. Aristoteles quum illi caricam porrigeret Diogenes accepit, & sublato in cœlum vultu more puerorum: Magnus, inquit, Diogenes, moxque illi reddidit caricam. Notans opinor ab illo captari laudem munificentiæ. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Timoth. Timotheum clarum hominem & principem ciuitatis ferunt, quum cœnauisset apud Platonem, coque conuiuio admodum delectatus esset, vidissetque eum postridie, dixisse: Vestræ equidem cœnæ non solùm in præsentia, sed etiam in postero die iucundæ sunt: propter parcitatem, videlicet ciborum. Brus. lib. 2. cap. 2.

Idem aliter. Timotheus Cononis filius, dux Atheniensium, omissis opiparis cœnis, & epulationibus Imperatoriis: assumptus à Platone ad conuiuium Academicum, & frugali modicaque cœna exceptus, reuersus ad suos dixisse fertur: Qui cum Platone cœnant, etiam postero die bene habent. Vituperauit cœnas splendidas & onerosas, quæ omne sequentis diei gaudium & hilaritatem præscinderent atque præriperent. Ælianus libro secundo de Var. hist.

Eiusdem. Idem vocatus à Platone in conuiuium, quum frugaliter tractatus esset, postridie conueniens Platonem, Vos ô Plato, melius cœnatis (dixisse fertur) sequenti die quàm præsenti. Innuit autem iis qui frugaliter cœnarent, sequentem diem multo lætiorem esse, cùm nullo crapulæ vel ebrietatis dolore cruciarentur: Verùm eos qui lautè & immoderatius cœnarent diebus sequẽtibus grauari, ac cruciari cibo ac potu nondum concocto ex vitio stomachi. Ælian. lib. 2. de Var. hist.

Leonis Euth. Leó Euthycratides interrogatus, quam quis vrbem incolens tutus sit? Vbi, inquit, neque plura neque pauciora inhabitantes possideant. Brus. lib. 5. cap. 22.

Antisthenis. Quum Diogenes ab Antisthene peteret tunicam, iussit vt duplicaret pallium, sic eum tunicæ speciem præbiturum. admonens, oportere paucissimis esse contentũ. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Epicuri. Epicurus Gargettius dicere solebat, ei cui pauca non sufficiunt, nihil omnino satis esse. Item, se paratum esse de fœlicitate etiam cum Ioue certare, si aquam & offam haberet. Laudauit frugalitatem his dicteriis: quo animo

autem voluptatem laudauerit, ex aliis disces. Ælianus lib. 4. de Var. hist. Stob. 15.

Eiusdem. Epicurus, gratias naturæ habendas dixit, quòd ea quæ ad vitam hominis subleuandam spectant, parabilia fecerit: difficilia autem paratu non necessaria. Stobæus sermone 15.

Arcesilai. Arcesilaus Scytha cùm hospites quosdam vnà cum amicis hospitio suscepisset, cœna quidem apposita est, sed deerat panis. Hic ille ridens: quàm res est apta conuiuiis apparandis, esse sapientem. Sentiens, doctos viros in rebus vulgaribus minus sapere, quàm idiotas. Laërtius lib. 4. cap. 6

Isæi. Isæus sophista Assyrius, quum olim interrogatus esset quis piscis, aut quæ auis esset ad vescendum suauissima, πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζειν: id est, ista curare desij. Refert Philostratus in sophist.

Apolloni. Apollonius frugalitatem non ideo commendari hominibus dixit, quòd tanti res viles ac minimè sumptuosas faciamus: sed vt hoc pacto animi magnitudinem augeamus. Stob. ser. 15.

Lacon. Apud Lacedæmonios pueris dabatur cœna perquam tenuis, quo dum suopte ingenio depellunt inopiam, cogantur audaces esse & callidi. Hoc erat cur cibi inopia premerentur. Quin ob id etiam dabatur illis victus exiguus, vti consuescerent nunquam expleri ad satietatẽ vsque, sed famem tolerare possent. Si quidẽ hac ratione existimabant illos & ad bellum vtiliores euasuros, si valerent, & post toleratam inediam perdurare in laboribus, quin & temperantiores vilibusque contentos fore, si longo tempore minimis impendiis degerent, insuper si citra obsonium assuescerent viuere, & quemuis cibũ appositum boni consulere, existimabant corpora cùm fore salubriora, tum maiora: quòd subtracta cibi copia conferret ad proceritatem, dum non depressa corpora tolluntur in altum, potius quàm in latum, reddũturque etiam pulchriora. Tenuis enim, & gracilis corporum habitudo, obsequitur artuum momento: obesitas verò ex cibi copia collecta, propter grauitatem obsistit. Vt ea gens nihil dabat voluptati deliciisve, sed in oĩbus spectabat Reipub. cõmoda lõgè lateq; dissẽtiẽs à

plurimorum sententia, qui sibi persuadent, nihil esse vtilius, quàm pueros immodico cibo potúque saginare: quum ea res non modò pigros reddat, & laboribus inutiles, verùm etiam cum corpora reddat deformiora, tum ingenia crassiora. Plut. in Lacon.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, vt omnem luxum profligaret, publica conuiuia instituit, & conduxit qui armati cœnantibus adessent, & luxum cibi potúsque prohiberent. Item obseruarent, ne illi qui domi suæ cœnassent, ad publica venirent conuiuia. Plut. in Laco.

Eiusdẽ. Idem, percontantibus quam ob rem statuisset, vt ad ædium culmen imponendum fabri securi vterentur, ad fores verò addendas sola serra nec vllo alio instrumẽto, Vt, inquit, ciues mediocritatem seruent in omnibus quæ in ædes inferunt, neque quicquam habeant earum rerum quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim indecorum, si per ostium rude ac ciuile supellex inferretur exotica, precio chara, arte operosa. Id ne fieret, ipsæ quodammodo fores admonebant. Hinc aiunt accidisse, quòd Leontychidas primus apud Lacones rex, quum cœnaret apud quendam, cernerétque tectum domus sumptuoso apparatu factum, ac lacunaribus ornatum, rogabat hospitem, num ligna apud eos quadrata nascerentur, adeo luxum esse putabat naturam artificio corrumpere. Plut. in Laco.

Laconũ. Laconum gens vbique frugalitatem colebat, luxum horrebat, metuens à maiorum institutis recedere, quòd ex his fontibus nasci soleat omnis rerum publicarum pernicies. Plut. in Laco.

Eorundẽ Idem perseuerabant absque tunicis, vestem vnicam accipientes, corporibus squalidi, quippe à balneis & vnguentis ferè in totum abstinentes. Nemo tales facilè inuadit tum inopes, tum duros: nec malis artibus cogebantur rem quærere, qui tam paruo contenti essẽt. Hæc Lacedæmonij qui nec, philosophorum dogmata, nec Christum nouerant: & non pudet nos deliciarum nostrarum: Anachoritas vocamus, qui quatuor vestibus contẽti sunt. Eras. ex Plut. Laco.

Eorūdē. Apud eoſdem, iuuenes gregatim ac turmatim dormiebant ſupra ſtipadas, herbæ genus, quas ipſi ſibi cōgerebant ex arundine apud Eurotam naſcente: cuius ſumma non ferro, ſed manibus defringebant. Per hyemem verò ſubſternebant ſibi, quos vocant lycophones, ac ſtibadis commiſcebant, quòd ea materia caloris quiddam habere videretur. Vbi ſunt nunc, qui toto corpore plumis anſerinis indormientes, querūtur ob duritiem ſibi dolere latera? Plut. in Lac. & Eraſ.

Ageſilai. Thaſiorum gens vt copia rerum abundabat, præcipuè vini præſtantia nobilis, ita deliciis erat addictior, per horum agros cum exercitu proficiſcenti Ageſilao, Thaſij honoris gratia miſerunt farinas, anſeres, bellaria, liba ex melle condita, & item omnis generis alia maximi precij, tum eſculenta tum proculenta. at ille præter farinas nihil accepit: reliqua domum referri iuſſit ab his qui attulerunt, tanquam ſibi ſuiſque prorſus inutilia. Cæterùm quum illi precibus & obteſtationibus vrgerent omnino vt acciperet xenia, iuſſit ea inter Helotes diſtribui: id erat apud Lacedæmonios mancipiorum genus. Eius facti cauſam ſciſcitantibus, reſpondit: Non decere qui virtutis ac fortitudinis ſtudio tenerentur, id genus delicias cupediáſque recipere: propterea quòd iſtiuſmodi res quibus ineſcarentur ingenio ſeruili nati oporteret à liberis procul abeſſe. grauiter taxans Thaſiorum mores, qui dum voluptatibus ſeruirent, nec ingenuos ſe præſtarent, nec liberos: & ſapienter oſtendens, nihil eſſe ſerüilius abiectiúſque, quàm gulæ ventríſque voluptatibus obnoxium viuere. Plut. in Apoph. Lac. & Eraſ. lib. 1. Apoph. Bruſ. lib. 3. cap. 1.

Eiuſdē. Idem quum audiret quendam admirari, cur Rex cum cæteris Lacedęmoniis tam frugali cibo & veſtitu vteretur: Optimam meſſem metimus, inquit, libertatem, quæ ſine frugalitate eſſe nequaquam poteſt. Plutar. in Apoph. Lac. & Eraſ. lib. 1. Apoph.

Lyſandri. Lyſandro Spartiatę in Ioniam proficeſcenti, hoſpites quos habebat in Ionia, cū aliis multis, etiā bouem & placentam dono miſerunt. Qui placentam cou-

templatus rogabat quidnam illud cupediarum esset? Cui cùm is qui attulerat, responderet ex melle, caseo, aliísque quibusdam confectum esse. Sed hoc inquit Lysander, iis date qui nouerunt. Nō enim hic est liberi & ingenui hominis cib⁹. Ælian. li. 3 de Varia hist.

Pausan. Pausanias quum Medos vicisset, iussit Persicam cœnam præparatam sibi apponi: in qua quidem quum magnus in esset sumptus, Per deos (inquit) Lurco Persa erat, qui quum tot haberet, ad nostram venerit polentam. Brus. lib. 3. cap. 1.

Pelop. Pelopidas conuiuium agitans cum collegis ducibus, in fine conuiuij bibit acetum. Percontantibus, num id conduceret ad sanitatem? Nescio, inquit, illud scio, bonum esse, ad hoc, vti quis meminerit, domesticæ diætæ siue domesticorum negociorum. Sentiens, conducere aduersus crapulam, & conferre sobrietati: simul indicans, se domi parcissimo victu agere solitum. Plut. lib. 2. Symposiacon.

Suprà tit. de Diuitiarum abusu.

Alcam. *Anonym.* Quidam ingressus diuersorium, cauponi dedit obsonium, vt appararet. quum ille posceret caseum & oleum: Quid, inquit Lacon, si caseum haberem, iam nō egerem obsonio. Caupo caseum & oleum petebat ad condiendum piscem: at Lacon id videns, cui sufficiebat victus simplicitas, superuacuum existimabat, cibū cibo miscere, quum alter per se satis esse posset. Quantum absunt ab huius Laconis animo, qui centum rerum species in vnum miscent discum? Plut. in Lacon.

Eiusd. Quidam Lacon quum duas amygdalas duras duplo vendi conspiceret: Súntne hic, inquit, rari lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & duram amygdalam. Adeò Lacon deliciarū erat rudis, vt nesciret sub gemino cortice latere nucleum. Et apparet hoc genus arboris non quibuslibet regionibus fuisse notum, quādo Plinius dubitat, an ætate Catonis fuerit in Italia. Plut. in Lacon.

Phocion. Phocion filium suum, qui plura solito obsonia coëmerat, obiurgans, ita comminatus est ei Si plura quàm secundum naturam vesceretur, vel ingurgitaret ipsum

condignas pœnas luiturum. Docuit filium vir ſapientiſſimus, frugaliter eſſe viuendum, cùm natura paucis contenta eſſe ſoleat: quæ ſi obſonio obruitur nimio, pœna ſtatim in promptu eſt, quæ in variis morbis illico ſe oſtendit. Phocionis dictum extat apud Stobæum ſermone 20. & 15.

Vxoris eius. Phocionis cognomento probi vxor dicere ſolebat, ſuum mundum eſſe præclara geſta mariti. Ita frugalitatem ſuam excuſauit aliis matronis obiicientibus quòd parũ pro dignitate culta eſſet. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Epam. Epaminondas tam tenui victu vtebatur, vt aliquando vocatus ad cœnam à vicino, quum reperiſſet bellariorum, obſoniorum, & vnguentorum apparatum, cõfeſtim abierit, dicens: Ego te ſacrificare putabam, non deliciari & illudere. Plutar. in Græcorum Apoph. & Bruſ. lib. 5. cap. 22.

Eiuſdem. Quum cocus collegis Epaminondæ de impendiis aliquot dierum rationem redderet, non alia de re indignabatur, quàm tantum fuiſſe conſumptum olei, demirantibus autem collegis, negauit ſe offendi ſumptu, ſed moleſtè ferre, tantum olei exceptum intra corpus hominum. Sentiens, oleum eſſe natum foris vngendo corpori, non intus explendo. Inunctum reddit corpus firmius, & iniuriæ patientius: infuſum in viſcera, reddit delicatius ac ſegnius. Plut. ibidem.

Eiuſdem. Idem, quum feſtum diem celebraret ciuitas, omnéſque compotationibus & libidini indulgerent, cuidam è familiaribus factus eſt obuiam ſqualidus & cogitabundus. Admirante illo, rogantéque, quid tandem eſſet rei, quòd ſolus ad eum affectus modum obambularet? Vt vobis, inquit, omnibus ebrios ac ſocordes eſſe liceat. O vocem principe dignam. Tum maximè vigilandum eſt principi, quum populus maximè indulget genio. At non oportet ipſi vnquam vacare, genialiter viuere. Ibidem.

Alexan. Quum regina Carum Ades illud haberet ſtudio, vt aſſiduò mitteret Alexandro obſonia, bellariáque, per talium rerum architectos coquóſque magna arte parata: Alexander ait, ſeipſum habere meliores obſo-

niorum artifices: ad prandium quidem , nocturnum iter, ad cœnam verò , tenue prandium. Plut. in Reg. &Imp. Apoph.

Cyri. Cyrus Rex rogatus ab hoſpite, quid ad prandium apparari iuberet: Nihil aliud, inquit, quàm panem, nam ſpero me prope Crinum cœnaturum. Mira frugalitas in Rege barbaro, cui panis erat pro obſonio, & ſitim aquæ ſpe deferebat in cœnam. Refert. Ammianus.

Ptol. Ptolemæus Lagi filius plerunque apud amicos & cœnare ſolebat, & dormire. Quòd ſi quando illos viciſſim acciperet cœna amicorum rebus vtebatur, commodato ſumens ab illis pocula, aulea & menſas. Ipſe verò ſibi non parabat plura quàm exigeret neceſſitas: ſed regalius eſſe dicebat ditare, quàm diuitem eſſe. Plut. in Reg. Apoph.

Prodici. Prodicus dicere ſolebat, optimum condimendum eſſe ipſum ignem. Sentiens, bono ſtomacho ſatis eſſe, obſonium eſſe coctum, etiamſi nihil accedat deliciarũ. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Scipion. Scipionem minorem narrant annis quinquaginta quatuor, quibus vixit, nihil vendidiſſe, nihil emiſſe, nihil ædificaſſe: libras autem argenti triginta tres, auri duas in ampla domo reliquiſſe, ídque quum potitus eſſet Carthagine, militéſque ditaſſet plus cæteris ducibus omnibus. Plut. in Rom. Apop.

M. Curii M. Curius nonnullis arguentibus, quòd ex agris bello partis partem exiguam vnicuique militum diſtribuiſſet, magnam verò reipub. optauit à diis, ne quando exiſteret quiſquam Romanus, cui ager exiguus videretur qui poſſet alere dominum. Sentiens eum non eſſe Romano dignum nomine, qui plus appeteret, quàm quod ad victum frugalem ſatis eſt. Plut. in Rom. Apoph.

Auguſt. Auguſtus, nulli ferè ad conuiuiũ vocanti negare ſolitus eſt. Exceptus igitur à quodam cœna perparca, ac pene quotidiana, quum à conuiuatore dimitteretur, hoc illi tantum inſuſurrauit: Non putabam me tibi tam familiarem. Alius tam ieiunum apparatum, contumeliam

tumeliam fuiſſet interpretatus:ille etiam pudori cõſuluit inuitatoris, familiaritati tribuens, ídque in aurem, ne cæteri putarent exprobratam parſimoniam. Quid hac comitate amabilius in tanto monarcha, qualem nunc vix triginta reges æquent? Bruſ. lib. 2. cap. 2. & Macrob. lib. 2. cap 4. Sat.

Idem populo de inopia vini caritatéque querenti dixit: A genero ſuo Agrippa productis pluribus aquis ſatis prouiſum, ne ſitirent homines. Fuit autem Agrippæ vigilantiſſimum ſtudium, vndique proſpiciendi vrbi de aquarum copia. Auguſtus autem ſeuerè populũ ad aquas à vino reuocauit. Suetonius. *Eiuſdem.*

Iulianus Romanorum Imperator coquos omnes eiecit è palatio, Rogatus autem cur hoc feciſſet: Non opus eſt coquis, ait, quòd ſimpliciſſimis cibis contentus eſſe poſſum. Recitat. Eraſ. lib. 8. Apoph. *Iulian.*

Tacitus vir conſularis, factus Romanorum imperator, cum luxum omnem maximè damnaret, continuò dicere ſolebat: Frugales menſulas holuſculis & leguminibus Pythagoricis inſtructas, multò gratiores eſſe quàm Myleſiorũ ſumptuoſa faſtidia. Guido Bituricẽſis. *Tacit.*

Huc refer quædam, quæ annotata ſunt tit. de Abſtinentia, Temperantia, &c.

De fuco.

CEus quidam ætate prouectus, venit Lacedæmonem: & cùm aliàs turgeret ſuperbia, propter ſenectutem reuerenter habebatur, proinde canos occultare conabatur tinctura. Itaque quum in conſpectum Lacedæmoniorum prodiiſſet, oſtenſo tali capite, expoſuit quorum gratia venerat. Conſurgens itaque Archidamus Rex Lacedæmoniorum: Quid, inquit, hic ſani diceret, cuius non ſolùm animus, verùm etiam caput fucis contaminatum eſt? Et exploſit eius dicta: ingenium Cei redarguens, ex iis quæ oculis cernebantur. Ælian. lib. 8. de Var. hiſt. *Archidã.*

Hoſpes quidam aiebat: ſe velle cum Dionyſio priuatim colloqui: demonſtraturum enim, quomodo poſſet præſcire, quínam ipſi molirentur inſidias. Rex *Anony.*

admisit hominem, iussitque dicere semotis arbitris. At ille: Da mihi, inquit, talentum, vt existimetis à me audisse insidiatorum indicia. Dedit ac simulauit sese audisse, admiratus hominis commentum. Nam fucus ille vehementer vtilis erat ad deterrendas insidias. Sunt qui narrent, Maximilianum Cæsarem simili arte simulasse magicas artes, indusia, gladiósque fortunatos, genios annulis inclusos, quò facinorosis & hostibus esset formidabilior. Plutarchus in Regum & Imperatorum Apoph.

Philip. Ex Antipatri amicis quosdam Philippus Macedoniæ Rex in iudicum numerum ascripserat. Verùm pòst, vbi cognouit illum tingere barbam & capillum, submouit eum, dicens: Qui in capillis fidus non esset, eum muneribus gerendis non videri dignum cui fideretur. Fuco vtebatur in tingendis capillis, vbi non multum erat lucri: multo magis vsurus erat fuco in publicis negociis, vbi dolus interdum ingens adfert emolumentum. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Phryn. Phrynæ meretrix cùm fuisset in conuiuio quodam, cui complures aderant fœminæ, quúmque iuxta morem ioci conuiualis, quòd vnusquispiam faceret, idem omnes facere cogerentur, prior manum bis aquæ immersam admouit fronti. Quoniam autem omnes erant fucatæ, aqua per lituram fucorum defluens, rugarum specie vultus omnium deformabat: quum ipsa interim Phryne, quæ naturali forma pollebat, speciosior, appareret etiam diluta facie. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

De fuga.

Diogen. Diogenes Cynicus, quum eius seruus Mathen, quẽ vnicum habebat, aliquando aufugisset, hortaretúrque vt reduceret, negauit: Turpe est, inquit, Mathen sine Diogene viuere posse, Diogenem sine Mathe non posse. Brus. lib. 2. cap. 45.

Eiusdẽ. Idem videns seruum fugitiuum ad puteum sedentẽ Caue, inquit, ô adolescẽs, ne incidas. ad fugam alludẽs Brus. lib. 2. cap. 45.

Aristid. Aristidem Themistocli sæpenumero dixisse, memoriæ prodiderunt, non esse soluendum pontem, sed aliũ potius faciendum, vt abeat Xerxes, hostis atrocissimus. Brus. lib. 3. cap. 15.

Straton. Stratonicus musicus nauigarat in Pontum ad regem Berisadem: vbi diu moratus, voluit illinc in Græciam aufugere. quum id Rex videretur non passurus: Bene, inquit Stratonicus, cogitas ô Rex, qui statueris hîc manere. suam fugam subindicans, at regis consilium probans, quasi & ille de migrando cogitasset, & ipse nõ nisi grauibus causis cõmotus pararet abitum. Eras. 6. Apoph.

Agesilai. Agesilaus videns claudum quendam militem querentem equum quo veheretur debilis dixisse fertur. An nõ intelligis in bello opus esse, non qui fugam adornent, sed qui fortiter pugnantes loco maneant? Significare voluit vir clarissimus, eos demum bello esse vtiles milites, quibus non decretum est ex periculo fugere, sed aut vincere in prælio, aut appetere mortem. Plut. in Lacon.

Callic. Callicratides Lacedæmoniorum dux, cùm in Peloponnesiaco bello à suis admoneretur, vt classem ab Argiuis remoueret, nec cum Atheniensibus dimicaret: respondit, Lacedæmonios classe illa amissa, aliam parare posse, se autem sine suo ac suorum dedecore non posse. Cicero lib. 1. Officiorum.

Eiusdẽ. Idem classis præfectus, quum nauali pugna esset conflicturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum esse ab eo loco soluere, eo quòd Atheniensium triremes numero longè plures essent. Quid inquit, tum postea? fugere non tantùm ignominiosum, sed damnosum etiam Spartanis est: contrà fortiter pugnare & vincere, honestissimum. Plutar. in Lacon. Apoph.

Lacæna. Lacæna quædam quum filios suos è prælio fugam adornasse audisset, domum venientes vehementer obiurgauit, dicens: Quò itis ignaua & fugitiua mancipia? & ostẽso ventre: Num huc inquit, denuò subituri, vnde emersistis? Plut. in Apoph. Lacenarum.

Alcibiad. Alcibiades, quũ accepisset se, vna voce à populo Athe-

niensi morte damnatum, vitassétque carcerem, (nam statim vt accusatus est, è patria aufugit) At ego, inquit, ostendã illis Alcibiadem viuere. Brus. libr. 7. capite 14.

Pyr. Pyrrhus Rex quum à suis audiuisset, hostes ita circunueniendos esse, ne fuga vitam eripere possent: dixisse fertur, Hostibus nequaquam intercludendam, sed aperiendam potius esse viam quo citius magna cum ignominia fugiant. Brus. lib 3. cap. 15.

Scipion. Scipio Africanus dicere solebat, hosti non solùm dãdam esse viam fugiendi, sed etiam muniendam. Fuga enim hostium paratur salus militum fortiter pugantiũ. Brus. lib. 3. cap. 15. ex Plut. Apoph.

Cic. Fabricius quum demisso capite à iudicio recederet, vrbane Cicero in oratione pro Cluentio ad illius fugã alludens: Respice, inquit, hominum fortunã, respice C. Fabricij senectutem. Repetit Brusonius lib. 2. cap. 45.

Anony. Post Mutinensem fugam, percontantibus quid ageret Antonius? Quidam è familiaribus eius respondisse fertur: Id quod canis in Nilo, bibit & fugit. Constat enim, in Ægypto canes è Nihilo currẽtes bibere: nimirũ metu Crocodilorum, eo in flumine regnãtium. Macrob. lib. 2. capite 2. Saturnal.

Cornif. Cornificius poëta, videns milites in bello, quod inter Augustum & Antonium gerebatur, frequenter, fugere appellauit eos lepores galeatos. Eras. lib. 8. Apop.

Cic. Cicero quum à Cæsaris partibus discessisset, Pompeiique imbelliam contemneret, vrbanè: Quem fugiã inquit, noui: ad quem autem fugiam, haud quaquam. Brus. lib. 2. cap. 43. & lib. 3. cap. 12.

longè rectius facturum fuisse, si & ipse mansisset apud

Eiusd. Quum quidam à Cæsare ad Popeium transfugiens, diceret se festinandi studio equum reliquisse: Cicero dixit, illum melius de equo quàm de se statuisse: sentiens, longé rectius facturum fuisse si & ipse mansisset apud Cæsarẽ. Plut. in Rom. Apoph. Brus. lib. 3. cap. 12.

Eiusdem Supra titulo de Conuiciis.

Iulius Cæsar Pomponio militi ostentanti ore exceptum in seditione Sulpitiana vulnus, quod se passum pro Cæsare pugnantem gloriabatur: Ne vnquam fugiēs respexeris, inquit Cæsar. Eras. lib. 4. Apoph. Sed hoc abscribit. Augusto Cæsari Macrob. *Iul. cæs.*

Idem in prælio quodam Martiæ legionis aquiliferum iam ad fugam conuersum, faucibus apprehensum in contrariam retraxit partem, dextráque ad hostem porrecta: Quorsum, inquit, tu abis? Illic sunt, cū quibus dimicamus. At manibus quidem vnum militem correxit, voce autem tam acri legionum omnium trepidationem discussit, vincique paratas vincere docuit. Eras. 4 Apoph. *Eius.*

Augustus Cæsar, militem saxo in expeditione percussum, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimiū tamen sua opera iactantem, sic leniter taxauit: At tu cùm fugiens posthac, nunquam post te respexeris. Macrob lib. 2. cap. 4 Sat. Idem cum eo, quod paulo superius Iulio attributum posuimus. *Aug. im.*

Pertinax Romanorum Imperator, ab amicis suis admonitus, atque oratus etiam, vt militum prætorianorū crudeles insidias, qui Imperatorem è vita tollere conabantur, effugeret, populique auxilium imploraret, respondit: indecorū esse ac illiberale, minimeque dignū imperatoria maiestate, atque anteacta vita, latebris aut fuga salutem quærere. Herod. lib. 2. *Pertin.*

Aurelianus Probus Imperator, à morum probitate dictus, quum equus esset ipsi oblatus, qui ob miram currendi velocitatem admodum laudaretur, (Centum enim ad diem millibus passuum currerere dicebatur, credentib us hoc omnibus) Fugitiuo, inquit, militi potius hic equus, quàm forti conuenit. Bruss. lib. 2. cap. 43. *Aurel. Probi.*

Alphonsus Aragonum Rex laudare eum maximopere solebat, quicūque fugientibus hostibus, argenteum pontem extruendum dixisset. Existimabat enim, vel multo optabilius esse hostes in fugam vertere, quàm occidere, vel hostes pecunia sollicitādos, vt ab acie discederent. Pan. lib. 4. de reb. gest. Alphon. Eras. lib. 8. Apoph. *Alphōsi.*

De fuga excusata.

Demost.

DEmosthenes clypeo suo literis aureis inscripserat, ἀγαθῇ τύχῃ, id est, bona fortuna. Attamen quum ad pugnam ventum esset, illico proiecto clipeo aufugit. Id quum illi probro daretur, quòd ῥίψασπις esset, elusit vulgato versiculo:

ἀνὴρ δὲ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται. id est,

Vir qui fugit, rursum integrabit, prælium.

Indicans, vtilius esse patriæ fugere, quàm in prælio mori. Mortuus enim non pugnat, at qui fuga quæsiuit salutem, potest in multis præliis patriæ vsui esse. Plut. in vita Demost.

Theodor. Athei.

Interrogatus Theodorus, cognomento Atheus, cur Athenis profugus venisset ad Lysimachum Regem? Non profugi, inquit, sed idem mihi accidit quod Herculi. nam vt ille ob peculiares quasdã virtutes ab Argonautis fuit expositus. sic ego propter magnanimitatem, quam Atheniensium, rectores non valebant assequi, sum vrbe exclusus. Philo Iudæus in lib. Quòd omnis probus liber.

Xenæneti

Xenætenus dux ciuibus exprobrãtibus sibi, quòd Imperator exercitus fugisset, in bello: At vobiscum, inquit, ô chara capita, probrum cum exprobrantibus cõmunicans: neque enim dux persistere potest absque militibus: Et turpiter obiicit alteri vitium, à quo ipse non est immunis. Plut. in Politi.

Alcibiad

Alcibiades quum ad causam pro capite dicendam è Sicilia vocaretur ab Atheniensibus obtemperare noluit: stultum est, inquiens, iudicium, quærere, non fuga tibi cõsulere. Et cùm fugere possis, cùm quidam diceret, An non credis te ipsum patriæ? Respondit, Imó ne matri quidem crederem. Timerem enim, ne fortè per imprudentiam, aut errorem veritatis, nigrum calculũ pro candido submitteret. Ælianus lib. 31. de Var. hist. & Fulg. lib. 2. cap. 2. Huic haud absimili est Germanorum tritum prouerbium, *vssder vvetite ist gut tadigen.* Quũ licet fugere, ne queras litem. Brus. lib. 3 cap. 17.

Eiusdem.

Idem cùm audiuisset, se absentem ab Atheniensibus damnatum esse: Reipsa, inquit, demõstrabimus nos adhuc, in viuis esse. Veniensq; ad Lacedæmonios Decelicũ

bellum aduersus Athenienses mouit. Aelia.lib.13.Brus. lib.7.cap.14.

Antigoni

Quum Antigonus secundus aliquãdo cederet hostibus imminẽtibus, aiebat se non fugere, sed sedulitatem à tergo sitam persequi. Sentiens, non esse turpe fugere, quoties magis expedit hosti dare locum, quàm conserere manus. Dicti gratia in hoc est, quòd quum fugere & persequi sint contraria, ille fugiens interpretabatur se persequi magis quàm fugere. Persequimur enim hostem: & persequimur id quòd studiosè expetimus. Plu. in Reg. Apoph. Stob. ser.52.

De furto.

Democratis.

DEmocrates quum furem ab vndecim viris abduci videret: Vah miser, inquit, cur tãtula furatus es, & non potius magna, vt tute etiam abduxisses alios? Stob. serm.11.

Zenonis.

Zeno Citticus seruum in furto deprehẽsum cædi iussit: qúumque is se sic excusaret, vt diceret, sibi fuisse in fatis vt furaretur: Et cædi, inquit. Seruus allegabat fatorum necessitatẽ, ad excusationem commissi. Eam necessitatem retorsit & ad supplicium, quòd ipsum etiam erat in fatis. Laër.lib.7. cap.1.

Diogenis

Diogenes Harpalum celebratissimum furem, contra Deos testimonium dicere aiebat, quòd illa fortuna tamdiu viueret. Brus.lib,2.cap.40.

Eiusdem.

Idem quum audisset duos legum peritos inter se contendentes, damnauit ambos: quòd alter furtum commisisset, alter non perdidisset. significans, vtrumque dignum exitio. Argutia dicti in hoc est: qui furatur, lucrifacit aliquid, is verò cui res furto tollitur, damno afficitur. At hic absurdum quiddam accideret, alter alterius rem furatus erat: nec tamen is cui furtum est factũ perdidit, quod hoc ipse furatus esset, quod alter sustulit. Laër.lib.6.

Eiusdem.

Cùm in balneis vidisset λωποδύτην, id est, furem vestium, dixit illi: Num ad vnctiunculam, an ad aliud vestimentum? Rursum lusit affinitate vocum, quæ Latinè reddi non potest, Græce est. ἐπ' ἀλειμμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλ' ἱμάτιον dictiones minimo discrimine soni in-

ter se differunt, ἄλιμμα ab ἀλείφω, vnguentum est, vnde & aliptæ dicti: inde ἀλιμμάτιον diminutiuū: ἀλλ' ἱμάτιον duæ dictiones, sed ob συναλοιφὴν propemodum vna videtur: quàm si remoueas, est ἀλλοῖ μάτιον id est aliam vesticulam. In balneis enim olim vngebantur, & ibidem fures suum agebant negocium quòd positis vestibus lauare mos est. Notabat itaque furem, quòd alibi furatus vestem, eò venisset alteram furaturus. Laert. lib. 6. & Bruson. lib. 2. cap. 40.

Eiusdem. Idem conspiciens furem purpuræ comprehensum, Homericum carmen in eum detorsit:

ἔλλαβε, inquit, σε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή, id est

Te mors purpurea apprehendit, violentáque Parca. Laert. lib. 6.

Eiusdem. Conspicatus duci quendam, qui phialam ex ærario furatus sustulerat (ducebatur, autem à magistratibus, quos illi ἱερομνήμονας appellant) Magni, inquit Diogenes, fures paruum ducunt. Vtinam hoc non possit verè dici in magistratus aliquot Christianos, à quibus ad laqueum adigitur interdum, qui decem drachmas sustulit: ipsi impunè magnis furtis, vel peculatu potius ditescunt. Laer. lib. 6.

Demosthenis. Demosthenes ad furem inquientem, Nesciebam quòd tuum hoc esset: At tuum non esse, satis sciebas, respondit. Stob. ser. 11.

Laconū. Furabantur apud Lacedæmonas pueri etiam ex esculentis quicquid poterant, discentes dextrè imponere vel dormientibus, vel indiligētius sua seruantibus. Deprehenso pœna erat vapulare, & esurire. Plut. in Lac.

Anonymi. Lycurgi legibus cùm furta permitterentur, solúsque qui deprehenderetur, pœnas negligentiæ daret: Puer quidam vulpeculam furatus, aduenientibus qui amiserant ad quærendum, vestibus occuluit. Feram verò sæuientem, ac pueri ipsius latus ad intestina vsque lacerantem, tantisper tolerauit. Dum autem quærentes abirent, reprehensus à pueris quibusdam, dicētibus melius fuisse manifestare vulpeculā, quàm vsque ad mortem occulere: Minimè, inquit puer: sed multó satius est mori, quàm in furto deprehendi. Plut. in Lacon. Bruso.

lib.2.cap.1.

Anaxander Eurycratis filius, roganti cuidã, cur Spartani non colligerent pecunias in ærarium publicum: Ne inquit, corrumpantur, qui facti fuerint illarum custodes. Quàm malè consulunt integritati suæ, qui priuatim pecuniarum vim in arcam recondunt, si vir prudens ciuium suorum moribus timuit à pecunia publica cuius tantum erant custodes futuri, non domini. Plut. in Lacon.

Anaxandri.

Catulus, dicente Philippo, quid latras? Festiuè, furem se videre respondit. Brus. lib.2.cap.40.

Catuli.

Nero quidam in seruum furacem ita iocatus est vt diceret solùm esse cui domi nihil sit nec signatum, nec occlusum. Intelligimus autem, illi nec seras nec signa obstare, quominus furetur. Scrinia claudimus: olim verò & cadi lagenæque solebant obsignari. Erasm. libr.6. Apophtheg.

Neronis cuiusdã.

Alexãder Seuerus Imperator, adeò vindex furti fuit, vt per præconem sæpe edixerit: Nemo salutet principẽ, qui se furem esse noscet. Brus. lib.2.cap.40.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus dicere solebat, solos fures de paupertate conqueri, dum ita student scelera vitæ suæ tegere. Iactabat & sententiam notam furibus.

Eiusdem.

ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκφεύξεται. id est,

Qui multa tulerit, pauca dederit, effugit.

Notans quosdam, qui tantum furantur, vt sic corrumpant iudicem, aut actorem. Aelius Lampridius.

Idem furti suspicione infames nec intueri sustinebat: adeò vt quum Septimius Arabinus, qui famosus crimine furtorũ sub Heliogabalo fuerat liberatus, inter senatores principem salutatum venisset, exclamarit: O numina, ô Iupiter, odij immortales: Arabinus nõ solùm viuit sed etiam in senatum venit fortassis de me sperat, tam fatuum, tam stultum me esse iudicat. Lampridius.

Eiusdem.

Seuerus Cassius, qui alienas sententias paucis immutatis vocibus vsurparent pro suis dicere solebat, eos esse similes furibus, qui pauculis alienis mutarent ansas ne possent agnosci. Eras. 8. Apoph.

Cass. Seueri.

Plura leges in tit. de Peculatu.

DE GARRVLITATE ET loquacitate.

Zenonis.

ENO Citticus audiens adoleſcentem nimis garrulum: Aures (inquit) in linguã defluxere. Oſtendit autem adoleſcentis eſſe, audire quidẽ permulta, loqui autem pauca. Laërtius lib. 7. cap. 1. Stob. ſer. 34.

Eiuſdem.

Adoleſcentem quoque multa temerè garriẽtem, hoc dicto Zeno corripit: Ob id binas habemus aures, & os vnicum, vt plurima audiamus, loquamur autem Pauciſſima. Ibidem.

Eiuſdem.

Idem adoleſcenti confidenter loquenti Non dixerim, inquit, ô adoleſcens, quæ mihi ſuccurrunt. Significans, ex ſermonis procacia colligi morum impudicitiã. Ibidem.

Eiuſdem.

Zeno è diſcipulis ſuis aliquos dicebat eſſe φιλολόγους id eſt variæ rerum cognitionis ſtudioſos: alios verò λογοφίχους, id eſt, loquendi tantũ ſtudioſos. Stob. ſer. 34

Eiuſdem.

Idem quum percõtatus eſſet à quodam homine ſatis contentioſo, an virtus vtilis eſſet? renuit, non volẽs verbis reſpondendo ei occaſionem dare litigandi. Ibidem.

Eiuſdem.

Adoleſcens quidam in Academia de ſtultis quibuſdam negotiis loquebatur, cui Zeno dixit: Niſi lingua in mentẽ intincta diſſerueris, adhuc multò amplius dicendo delinques. Stob. ſer. 34.

Platonis.

Plato, cùm Antiſthenes aliquando in diatriba longã orationem habuiſſet: Ignoras, inquit, quòd dicẽdi modus non penes loquentem, ſed audientem eſt? Stob. ſer. 34. Max. ſer. 47.

Menedemi.

Menedemus Eretrienſis quẽdã friuolis nugis obſtrepentem, rogauit num fundum haberet? Vt is reſpondit, ſibi plurimas eſſe poſſeſſiones. Abi igitur, inquit, & illas cura ne turpiter eas perdas. Notauit autem hominem inaniter garrulum, qui ad agros colendos magis eſſet idoneus, quàm ad dicendum. Laër. lib. 2. cap. 16.

Apollonij.

Apollonius dicere ſolebat, Loquacitem quidẽ multos habere errores, ſilẽtium autem tutum eſſe. Stob. ſer. 34.

Nicoſtrati.

Nicoſtratus dicere ſolebat, ſi continenter, multa & celeriter loqui ſapiendi ſignum eſſet, hirundines dice-

rentur nobis multo ſapientiores, Max.ſer.47.

Demoſthenis. Demoſthenes in conuiuio cuidam multa loquenti: Si tam multa, inquit, ſapuiſſes, nunquam tam multa locutus eſſes. Ibidem.

Eiuſdem. Idem rogatus, cur vnam habeamus linguam, aures verò duas? Quia, inquit, duplo plus audiendum, quàm loquendum. Ibidem.

Democratis. Democrates auaritiam quandam eſſe dicebat, omnia velle dicere, & nihil audire. Stob.ſer.34. Max.ſer.47.

Iſocratis. Iſocrates orator, cùm locutuleius quidam nomine Careon, in diſciplinā eius recipi vellet, duplicem mercedem poſtulauit. Illi verò cauſam interroganti, dixit: Alteram quidem peto vt loqui diſcas, alteram autem vt tacere. Stob.ſerm.34. Ant.in Meliſſa, par.2.ſerm.70. Max.ſerm.47.

Archelai. Archelaus tonſori garrulo ſubinde roganti, Quomodo te rado, ô Rex? Silendo, inquit. Alter aliud reſponſum expectabat & hinc dicti lepos. Quidam ſunt in curatione moroſi, Archelao ſatis erat, ſi ſileret. Nobis autem interdum etiam cum ebriis, pariterque loquacibus res eſt. Plut.in Reg.Apoph.

Hieronis. Hieron, qui Geloni ſucceſſit regnum, neminem qui liberè apud ſe loqueretur, importunum aut moleſtum eſſe dicebat: cæterùm qui arcanum efferrent, eos exiſtimabat etiam illos lædere, apud quos effutirēt, eo quòd odimus non ſolùm illos qui efferunt, verumetiam eos qui audierunt, quæ nollemus illis audita eſſe. Ibidem.

Plura vide in tit. de Lingua, & Loquacitate.

De generoſè dictis.

Polydori. POlydorus Alcamenis filius, in eum qui non ceſſabat hoſtibus minitare: Non intelligis, inquit, te maximam vindictæ partem fruſtra conſumere? Nam qui cupit inimicum vlciſci, nihil aliud efficit minitādo, niſi vt præmonito inimico ſibi ipſi maiores ſtruat inſidias. Plut.in Lacon.

Aſtycratidæ. Aſtycratidas, poſteaquā Agis ſuperatus eſt apud Megalopolin in prælio aduerſus Antigonū, cuidam dicēti: Quid nūc facturi eſtis Lacedæmonij? Macedonibúſne

seruituri? Quid tandem, inquit? num Antigonus vetare potest, quo minus in pugna pro patria mortem oppetamus? Ibidem.

Agasiclis

Agasicli Lacedæmoniorum Regi cùm quidam dixisset, Admirari sese, quòd cùm discendi tam auidus esset tamen non adiungeret sibi Philophanem sophistam: regali prorsus indole respondit: Eorum discipulus esse volo, quorum sum & filius. Significans, non minus interesse quos nactus sis parentes, quàm quos informatores & educatores adsciscas. Ibidem.

Eudamidæ.

Infrà de Laudis cupiditate.

Anonimi

Thebani quum debellatis ac fugatis apud Leuctra Lacedæmoniis, ad ipsum venissent Eurotam, & quidam gloriabundus dixisset: Vbi nunc sunt Lacones? Spartanus quidam ab illis captus: Non adsunt, inquit, alioqui vos huc non venissetis. Ne victus quidem & captiuus potuit indolis Laconicæ obliuisci, nec tulit victoris iactantiam. Ibidem.

Ephorũ.

Quum Lacedæmoniorũ Rex polliceretur se funditus euersurum ciuitatem quandam quæ sæpenumero Lacedæmoniis negocium exibuerat, non permiserunt Ephori, dicentes: Nequaquam abolebis iuuenum cotem. Vrbem infestam appellabant cotem iuuentutis, eo quòd hostibus semper præsentibus ipsa iuuentus acueretur ad bellandi peritiam. Ibidem.

Anonimi

Mos erat apud Lacedæmonios, vt Rex hostes aggrederetur, præcedente quopiam gestante coronam, qui in certamine victor aliquando tulisset coronam. Cùm igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim respuisset, & aduersario coronam tulisset, cuidam dicenti: Quid emolumenti tibi adfert victoria? ridens respondit? Ante regem, inquit, coronatus incedens, pugnabo cum hostibus. Ibidem.

Anonimi

Apud Lacedæmonios duo pueri cùm inter se pugnassent, & vnus alteri lethale vulnus inflixisset, puerorum sodales saucium iam morientem consolantur, ac pollicentur vltionem. At ille: Nequaquam, inquit, de vltione cogitandum est: quandoquidem ego idem facturus eram, quod fecit ipse si potuissem. Ibidem.

Eiusdem.

Lacon quidam sagitta percussus, quum animam age-

ret, dicebat Non me mouet quòd morior, sed partim quód ab imbelli sagittario, ac Mulierculæ simili, partim quòd nullo facinore edito morior. Plut. in Lacon.

Paulli Æmylij.

Infrà de hostibus non crudeliter tractandis.

Scipionis

Scipio Africanus quibusdam calumniantibus, quòd parum strenuus pugnator esset: Imperatorem, inquit, me mater non bellatorem genuit. Plut. in Scipione.

Agesipolis.

Suprà de Concordia.

De gesticulatione.

Chilonis

CHilon Lacedæmonius dicere solebat, inter loquendum non esse mouendã manum: id enim esse væcordium. Vnde & in Hebræorum prouerbiis est. Stultũ digito loqui. Eius Apophthegma recitat Laërtius lib. 1. capite quarto,

Lesbonactis.

Lesbonax Mitilenæus, histriones ac gesticulatores appellare solebat χειρόσοφους quod manibus saperent, nõ lingua. Erat autem choreæ genus, quo graues historiæ citra vocem vel recitantis vel tibicinis solo corporis gestu sic repræsentabantur, vt spectatores propè plus intelligerent ex saltatione, quàm si quis recitasset. Eras. lib. 8. Apoph.

Polemonis.

Polemon sophista, histrionem Tragœdiarum, qui in Olympiis, O Iupiter, pronuntiarat, ostensa terra, O terra, manu in cœlum proiecta: submouit à præmiis (præsidebat enim ei certamini) dicens Hic manu commisit solœcismum. Ex. Philostrato.

Domitij. Afri.

Domitius Afer Manlium Suram multum in agendo discursantem, salientem, manus iactantem, togam deiicientem ac reponentem, non agere dixit, sed satagere. Actio enim oratoris est. Satagit autem, qui frustra misereque conatur. Brusonius libro quarto cap. 31. Eras. lib. 6. Apophthegma.

Ciceron.

M, Callidius Gallum accusauit, M. Tullio defendente quumque accusator affirmaret, se testibus, chirographis quæstionibus probaturum, sibi à reo fuisse præparatum venenum: sed interim rem tam atrocem, remisso vultu, languida voce, ac reliquo gestu parum concitato pronũciaret? M. Tullius? Tu, inquit, nisi fingeres M. Callidi,

sic ageres? Ex actione colligens, illum non ex animo loqui. Eras. lib. 4. Apoph.

Cæsaris. Testius Penarius in dicendo mentem intorquebat, in hunc Cæsar ita iocatus est: Dic si quid velis, ait, quum nucem perfregeris, Notauit incompositos perorantis mores, ac gesticulationes parum decoras. Nam qui habet in ore nucem duram, in rumpendo mentem solet intorquere. Brus. lib. 4. cap. 31.

Augusti Cæs. Augustus duobus pantominis inter se commissis, vt alternis gestibus certarent, alterum dixit saltatorem, alterum interpellatorem: quòd ille immodicè gesticularetur alter non gesticulari, sed saltantem interpellare videretur, Erasm. lib. 4. Apoph. ex Suetonio.

De Geometria.

Socratis. SOcrates admonebat, dandã esse operam Geometriæ donec quis possit mensura terram & accipere & tradere. Greca sic habent: ἔφασκε δεῖν γεωμετρεῖν, μέχρις οἱ ἄν τις μέτρῳ δύνηται γῆν παραλαβεῖν τε καὶ παραδοῦναι. Opinor eum sensisse. moderatos agros esse parandos, quos & tibi commodum sit à maioribus accipere, & hæredibus tuis tradere, Nam immodicæ possessiones vt non sine negotio parantur, ita non absque lite perueniunt ad hęredes. Dicti argutia est in verbo γεωμετρεῖν, quod anceps est artem Geometricam, & ad agrorum mensores. Laërtius lib. 1. cap 5.

Diogenis. Diogenes cuidam ostendenti horoscopon: Bellum, inquit, herclè instrumentum, ne frustremur cœna, sentiens, inutiles esse artes Geometricas cum cæteris. Laërtius lib. 6.

De gladio, gladiatoribus, atque armis.

Agidis. DEmadi dicenti, quòd enses Laconici ob breuitatem à circulatoribus ac præstigias imitantibus deuorarentur: Agis iunior respondit, His ensibus Lacedæmonij assequuntur hostes longioribus armatos gladiis. Plut. in Lacon. Apoph.

Demonactis. Demonax Cynicus philosophus, videns Athenienses hoc agere, vt barbarorum exemplo, gladiorum specta-

cula in vrbem inducerent: Nolite: inquit, ô canes iſtam crudelitatem prius admittere in ciuitatem veſtram quàm Miſericordiæ aram ſitis demoliti. Voluit autem ſignificare, nequaquam conuenire in ea ciuitate, in qua Miſericordia pro dea coleretur, ſpectari plus quàm ferinam crudelitatem. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Antalcidæ.

Suprà de Fortitudine heroica.

De gloria & eius amore.

Bionis.

BIon Boryſthenites, Gloriam dicebat eſſe matrem annorum. ob id opinior, quòd cùm hominis vita ſit breuis, honeſta memoria in multa ſecula propagatur. Laërt. lib. 4. cap. 7.

Socratis.

Socrates hanc viam ad gloriam proximam, & quaſi compendiariam dicebat, ſi quiſque id ageret, vt qualis haberi vellet, talis eſſet, Cicero lib. 2. Officiorum.

Democriti.

Democritus fertur & illud ſolitus dicere λόγος ἔργου σκιή, id eſt, Oratio operis eſt vmbra, ſignificans ex egregiis factis naſci laudes hominum eloquentium, non contrà. Primam igitur oportet eſſe curam factorum, quam gloria conſequitur vltrò. Laërt. lib. 9. cap. 7.

Ageſilai.

Ageſilaum Lacedæmoniorum Regem cùm quidam interrogaſſet, Qua ratione perpetuam ſibi gloriam parare poſſet: Si mortem contempſeris, ait. nihil enim præclaræ rei gerere eum, cuius animum mortis metus occupauit. Plut. in Apoph. Lacon.

Themiſt.

Themiſtocles quum eſſet adoleſcens, in compotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. At poſteaquam Miltiades factus imperator apud Marathonem deuiciſſet barbaros, iam nullus offendit illum quicquã agentem præter decorum. Percontantibus autem vnde ſic eſſet repentè mutatus? Miltiadis, inquit, trophæum non patitur me dormire, neque ceſſare. Gloriæ ſtudium excuſſit amorem voluptatum: clauum, vt aiunt clauo. Plut. in Græc. Apoph.

Eiuſdem.

Idem ad Olympiæ certamen præfectus, quum in ſtadium proceſſiſſet, omnes neglectis certaminibus oculos in ipſum intenderunt, in eoque contemplando diem totum conſumpſerunt, ac Themiſtoclem il-

lum cum plausu & admiratione peregrinis ostenderũt Ea re vir gloriæ omnium cupidissimus, dixit amicis, se eo die laborum quos pro Græcia suscepisset, omnium fructum amplissimum reportasse, Plut.

Alexandri maced.

Ex Indis quendam sagittandi arte cum primis celebrem, adeò vt etiam per annulum sagittam mittere diceretur, quum in bello cœpisset, iussit artis suæ specimẽ edere: recusantem, iratus Rex necari iussit. Quum duceretur homo, dixit his à quibus ducebatur, se multis diebus non exercuisse artem, eoque timuisse ne aberraret. Id vbi renunciatum est. Alexandro, quòd non contumacia, sed ignominiæ metu recusasset, admiratus ingeniũ gloriæ studiosum, dimisit illum donatum: eo quòd mortem oppetere maluisset, quàm fama sua videri indignus. Hic apparet, non omnino vanum esse quod prouerbio iactatum est, Simile simili esse amicum Alexander gloriæ supra modum appetens, similem affectum in aliis amabat. Plut.

Eiusdem.

Quum Alexander Thebanorũ mœnia diruisset, Phryne meretrix pollicita est de suis impendiis reposituram, modò ciues paterentur hoc insculpi elogium.

ἀλέξανδρος μὲν κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ φρύνη. id est,

Alexander quidem subuertit, sed Phryne restituit. Hic meritò quis dubitet, vtrum sit admiratione dignius, an quòd scortum corporis vsura tantas opes collegerit: an quòd tanto nominis amore teneretur, vt titulum tam carè voluerit emptum, Nam vt præclarius est restituere, quàm demoliri: ita speciosior fuisset laus Phrynes scorti, quàm Alexandri Regis. Eras. lib, 8. Apoph.

Iasonis thess.

Iason Thessalorum rex venerat Thebas, belli socius futurus. Is quum Epaminondæ egenti, duo aureorum milia misisset, non accepit, sed ipsum Iasonem intuitus: Iniustis, inquit, imperas, ipse deterior. Sentiebat autem, iniquas esse opes, quæ possessorem facilè seducunt. At viros fortes gloria, virtutis præmio contentos esse debere putabat. Plut. in Græc. Apoph.

Periclis.

Quum Thucydides vociferaretur apud populum aduersus Periclem, quòd in picturas ac statuas summorũ artificum profunderet reipublicæ census, ipse assurgens rogauit populum: Videtúrne multum impendisse? quo resp-

respondente, Plurimum: Age, inquit, sunt igitur hæc mihi impensa, & non vobis: atque ipsis donariis deorum meum tantum nomen inscribam. Hæc vox subitò mutauit animum populi, iussitque vt publicis impendiis pergeret, nec vllis parceret sumptibus. Erasm. lib. 5. Apoph. ex Plutarcho.

Quum mitteret Antigonus filium suum Demetrium cum numerosa classe, magnaque militum vi ad Græcos liberandos: dicebat Gloriam à Græcia, velut à specula in orbem terrarum accendi, iuuenem gloriæ studio extimulans, vt strenuè rem gereret, quòd eius laudis rumor non intra Græciæ fines esset continendus, sed ob Græci nominis celebritatem per omnes mundi plagas dimanaturus. Plut. in Reg. Apoph.

Alphõsi.

Scipio iunior censor creatus, adolescenti cuidam equũ ademit, quòd eo tempore quo Carthago oppugnabatur, splendidè cœnatus, libum in vrbis similitudinem figuratum, cui Carthagini nomen indiderat, conuiuis diripiendum proposuisset, iuuene verò causam sciscitante, cur equo priuatus esset? Quoniam, inquit, Scipio, me prior Carthaginem diripuisti. Plutarchus in Rom. Apophthegma.

Scipionis

Iulius Cæsar, posteaquam milites, qui Scipionem in Africa sequebantur, fugissent, & Cato victus sibi necẽ Vticæ consciisset: Inuideo, idquit, Cæsar ô Cato tibi mortem istam, quando tu mihi salutem tuam inuidisti. Cæsar existimabat sibi summæ gloriæ futurum, si vir tantus, quum bello victus esset, ipsi, vitam deberet. At Cato maluit honestam mortem quàm oppressa publica libertate cuiquam seruire. proinde mortis illius gloriam Cæsar inuidebat Catoni, quòd is Cæsari seruati Catonis laudem inuidisset. Ibidem.

Iulij cæs.

Suprà de Ebrietati condonato errore.

Alphonsi

Vide plura in titulo de ambitione.

De gloriæ contemptu.

CRates Thebanus dicebat, se pro patria habere gloriæ neglectum & paupertatem, in quæ nullum ius haberet fortuna. Laërt. lib. 6. cap. 5.

Cratetis Theb.

Diogenis

Diogenes Cynicus cùm præconem in Olympiis ita pronunciantem audiuisset, Doxippus vicit viros: correxit Diogenes: Hic inquiens, mancipia potius vicit. Ostendens, eos nequaquam esse viros, qui in his certarét spectaculis, sed mancipia potius gloriæ. Ibidem.

Socratis.

Socrates cum audiret recitare Lysidem Platonis: Deũ inquit, immortalem, quàm multa de me mentitur adolescens, siue quòd ob modestiam non agnosceret laudes quas ipsi tribuebat Plato, siue quòd in dialogo multa de Socrate fingeret. Eras. lib. 3. Apoph.

Anaxandridæ.

Infrà de laude, virtutis stimulo.

Themist.

Themistocles ad Olympiæ celebritatem profectus, quum in stadium processisset, omnes neglectis certaminibus oculos in ipsum intenderunt, in eoque contemplando diem totum consumpserunt, ac Themistoclem illum cum plausu & admiratione peregrinis ostenderũt. Ea re lætus vir gloriæ cupidissimus, dixit amicis, se eo die laborum quos pro Græcià suscepisset, omnium fructum amplissimum reportasse Plutarchus in eius vita.

Metroclis.

Metrocles libros suos excussit, dicens:

τάδ' ἐς ὀνείων νεοτέρων φαντάσματα. id est,

Sunt inferorum hæc somniorum imagines. Sentiens, esse nugas ac deliramenta, quæ scripserat. Laërtius libro sexto cap. 6.

Frontini

Frontinus vetuit sibi extrui monumentum, his verbis Impensa monumenti superuacanea est, memoria nostra durabit si vita meruimus. Excelsi animi est, quum præclara gesseris gloriam contemnere. Erasmus libro octauo Apophthegma.

De Græcis.

Catonis.

CVm Posthumius Albinus historiam Græcè conscripsisset, & ob id veniam peteret ab auditoribus: Cato irridens, Danda, inquit, erat venia, si Amphictyonum decreto coactus Græcè scripsisset Hoc aliquanto secus narrant Gellius & Macrobius. Plutarchus in Romanorum Apophthegma.

Ciceronis.

M. Cicero M. Tullij pater, dicebat Italos similes esse Syrorum venalium, quorum vt quisque sciret optimè

Græcè, ita esse nequissimum. Sentiens vnà cum literis Græcorum mores ad Latinos demigrare. Vnde quòd M. Tullius fuit iniquior Græcæ nationi, propemodum videri possit illi fuisse hæreditarium. Eras. libro sexto Apophthegma.

De grammaticis.

Diogenis

DIogenes Cynicus reprehendebat Grammaticos, quos dicebat tanto studio mala Vlyssis perquirere, cùm tamen sua ipsorum mala ignorarent. Olim enim Grāmatici potissimùm versabantur in Homeri Rhapsodiis, qui in Odyssea commemorat varios Vlyssis errores. Laërtius libro sexto Stobæus sermone 2. Bioni adscibit Phauorinus. 17.

De gratitudine.

Chilonis.

CHilon dicere solebat, Beneficij dati obliuisci decet accepti meminisse. Vulgus hominum contrà facit. Si quid cui benefecerunt, sine fine prædicant, sineque modo exaggerant: si quid in ipsos collocatum fuerit officij. mox aut obliuiscuntur, aut dissimulant, aut eleuant Carmen Ausonij sic habet: Nam te, si bene qùid facias, non meminisse fas est. Laërt. lib. 1. cap. 4.

Diogenis.

Diogenes acceptis paucis nummis à Diotimo Carysio, homine sibi amicissimo cùm non haberet vnde munus tam amplum rependere posset, ad Diotimum dixisse fertur: Dij tibi largiantur tantum, quantum animo tuo cogitas & cupis. Ælian. lib. 4. de Var. hist.

Democ.

Democritus dum quendam ad gratificaudum aliis studiosissimum, vilem nihilominus, vicissim videret compensationem accipere: Ohe, inquit, qui beneficia perdideris? num te non pudet Gratias gentilitatis deas, quæstu gratia prostituere, quæ virgines esse dicuntur. Stob.

Eiusdem.

Idem dicere solebat: Si facultas adest aliis gratificandi, ne differas: nosti enim, quàm mutabilis sit rerum omnium status? Idem.

Simonidis.

Simonides rogante quodam vt sibi conscriberet encomium, & gratiam se relaturum inquiente, argentũ autẽ

non dante: Duas, respondit, arcas domi habeo, vnam gratiarum, alteram argenti: & cùm necessitas exigit, gratiarum quidem arcam aperiens, inanem ipsam reperio, alteram verò solum mihi commodam. Stobæus sermone 8. de Iniustitia.

Artaxerxis. Rusticus quidam videns ad regem Artaxerxem varia deferri donaria, nec aliud habens quod largiretur, vtraque caua manu haustam è proximo flumine aquam illi obtulit, vultu alacri. Rex lætatus, iussit illi dari phialam auream, ac mille Daricis donauit hominem. Plutarchus in Reg. Apoph.

Philippi. Hipparcho Euboico vita defuncto, Philippus præ se ferebat quàm illius mortem acerbè ferret. Itaque cuidã volenti dolorem ipsius mitigare, dicentique: Attamen ille tempestiuè decessit, iam natu grandis: Sibi quidem ipsi, inquit, Philippus, tempestiuè decessit, sed mihi præproperè. Mors enim illum anticipauit, priusquam à me beneficium acceperit, nostra dignum amicitia. Perquam rarum est, principem sentire gratiarum affectus, sed amicis plerique non aliter quàm equis vtuntur. Dum vsui sunt, curant: inutiles factos abiiciunt, eosque spoliant citius quàm beneficio iuuant. Plutarchus & Guido Bituricensis.

Pyrrhi. Suprà titulo de Beneficentia.

L. Terentii. Posteaquam Carthaginienses vi adacti, legatos de fœdere ac pace ad Scipionem misissent, iussit eos qui venerant protinus abire, tanquam non auditurus eos, priusquàm L. Terentium ad se perduxissent. Erat autem Terentius Romanus, vir probus & humanus, qui in bello captus à pœnis detineb atur. Quem vt adduxerunt, Scipio pro tribunali sedens, hominem apud se collocauit, moxque auditis legatis, bellum dissoluit. Porrò Terentius tanti beneficij memor, triumphantem Scipionem sequebatur pileatus, velut illius libertus quin & Scipione mortuo ad exequias mulsum exibuit, aliaque ad funeris celebritatem pertinentia studiosè procurauit. Hic in Scipione quidem habes exemplum beneficij candidè simul & honorificè collati: in Terentio verò, memoris animi specimen. Plut. in Rom. Apoph.

August. cæs. Veteranus quidam cùm vocatus in ius periclitaretur

adiit in publico Cæsarem Augustum, rogans vt sibi vellet adesse. Cæsar è comitatu suo selectum ilicò dedit eique litigatorem commendauit. Hic miles vociferans: At non ego Cæsar, periclitante te Actiaco bello, vicarium quęsiui, sed pro te ipse pugnaui, simulque detexit cicatrices. Erubuit Cæsar, atque ipse descendit in aduocationem, veritus ne non modò superbus, verùm etiam ingratus videretur. Eras. lib. 4. Apoph. ex Sueto.

Vide titulum de Beneficiis, & Beneficentia.

De gratitudine in Deum.

Pythonis

PYtho Atheniensibus ob res fœliciter gestas ipsum admirantibus, ac prædicantibus, quòd Cotyn regē interemisset: Diis, inquit, habenda est gratia, quibus authoribus hoc facinus preclarè gestum est, nam ipse nihil aliud quàm manum & operam meam commodaui. Euentus rei in manu Dei est, & huic debetur gratia si quid fœliciter cesserit. Sed interim vult nostram operā accedere. Eras. lib. 6. Apoph.

Placillæ.

Placilla Theodosij Romanorum Imperatoris vxor, cùm videret maritum à pietatis veræque religionis studio alienum magis esse, quàm Imperatorem deceret, subinde ad eum dixisse fertur: Considerare te oportet suauissime coniunx, quis antea fueris, & in quem locum te euexerit vniuersitatis huius Deus. Si enim perpetuā eius rei obtinueris memoriam, non prorsus te ob accepta beneficia erga eum ingratum præstabis: sed ex præscripto legum Dei quod ab eo accepisti, gubernabis imperium: & ita eum, qui tibi, vt fideli ministro, commisit ritè coles. Niceph. Callist. lib. 12. cap. 42.

De grauiter dictis.

Bionis.

BIon Borysthenites frequenter dicere solebat: Quemadmodum proci Penelopes, quoniam cum Penelope commisceri non potuerunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philosophiam assequi non possunt, in aliis friuolis disciplinis semet exercent. Laërtius lib. 4. capite 7.

Solonis.

Solon Salaminius percontatus, Cur in parricidas nul-

lam promulgasset legem? Non expectabam, inquit, hoc scelus vnquam in hac ciuitate posse committi. Laërtius lib. 1. cap. 3.

Adultero sciscitanti, an abiuraturus esset adulterium? Thales Milesius ait: Non est periurium adulterio peius. Laërt. lib 1. cap. 1.

Zenonis. Zeno Citticus dicebat, plerosque philosophos in multis sapere, sed in fortuitis vulgaribusque rebus esse imperitos. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Democriti. Democritus Milesius dicere solebat: Si corpus animũ in ius vocaret, haudquaquam futurum, vt ille muneris malè administrati crimen effugeret: Animus in corpore veluti præsidio collocatus est, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt. Laërt. lib. 9. cap. 7.

Empedoclis. Empedocles quum videret ciues suos voluptatibus deditos, sumptuosissimè ædificare, dixit: Agrigentini sic indulgent voluptatibus, quasi postridie morituri: sic ædificant, quasi semper victuri. Ibidem libro 8. cap. 2.

Anaxagoræ. Anaxagoras Clazomenius, quum absens morti addictus esset, id nuntianti: Iam olim, inquit, istam sententiam tulit natura æquè in illos atque in me. Idem libro primo cap. 10.

Antist. Infrà de Inuidia, quæ plerumque fœlicitatis & virtutis comes est.

Simonidis. Simonides poëta quum Themistoclis prætoris operá pro amico in re iniqua peteret, respondit Themistocles Nec Simonidem fore bonum poëtam, nisi mensuram modumque in canendis carminibus, quæ scribebat, curaret: neque se bonum prætorem habitum iri, si legibus ac iustitiæ alicuius gratiã præposuisset. Fulg. lib. 6.

Socratis. Socrates grauiter dicere solebat, nec à mortuo petendũ colloquiũ, nec ab auaro beneficiũ. Eras. lib. 8. Apop.

Eiusdem. Idem quum Athenis causam diceret, defensionemque ei Lysias à se compositam, qua in iudicio vteretur, recitasset, demissam ac supplicem, imminentique procellæ accommodatam: Aufer, inquit, quæso isto. Nam ego si adduci possem, vt eam in vltima Scyththiæ solitudine perorarem, tum meipsum morte mulctandum concederem. Spiritum contempsit, ne careret grauitate, maluitque Socrates extingui, quã Lysias superes-

ſe. Cicero lib. 1. de Oratore. Laërt. in vita Socratis, & Val. Max. lib. 6. capite. 4.

Suprà de filiorum poteſtate in parentes.

Agid.

Ageſil. Ageſilaus Rex audiens ſcelerosum quendam hominem fortiter pertuliſſe tormẽta ait, Quàm miſer eſt, homo, qui tollerantiam in res flagitioſas, ac turpes collocat. Plut. in Lac.

Eiuſdem. Idem iam ſenex, cur per hymenem ſalo pollio tectus obambularet abſque tunica, interrogatus: Vt, inquit, iuuenes hanc vitæ rationem imitentur ibidem.

Eiuſdem. Illud Ageſilaus cùm primis ſibi gloriæ ducere ſolebat, quòd quum rex eſſet, cæteríſque conſilio proſpiceſet, nihilo ſecius in laboribus obeundis nemini cederet, quòdque ſibi ipſi imperaret. Ibidem.

Eiuſdem Ageſilaus notans corrumptiſſimos eorum mores, qui Aſiam incolebant, dicere ſolebat: inter illos qui improbi eſſent eos non eſſe liberos: contrà, qui probi, eos eſſe ſeruos: quòd vbi vitiis licerent omnia, virtus haberetur odio. Ibidem.

Eiuſd. Quum ſecum haberet Xenophontem, iuſſit vt filios ſuos accerſeret Lacedæmonem, docendos artem omnius pulcherrimam: Videlicet imperare, & parêre imimperio. Plut. in Lacon.

Eiuſdem. Oſtendebat quidam Ageſilao ciuitatis cuiuſdam muros bene tutos, quúmque rogaſſet, viderentúrne pulchri? Pulchri, inquit, per Iouem: verùm apparet in hoc paratos, vt mulieres inhabitent, non viri. Ibidem.

Alcam.

Infrà de Imperio adminiſtrando.

Agaſiclis. Agaſicles quum ſciſcitaretur, quo pacto poſſet quis tutò imperare, nullo ſtipatus ſatellitio, reſpondit, Si ſic imperet ſuis, quemadmodum pater imperat liberis. Plut in Laco.

Leon. Leonidas cùm proficiſceretur ad Thermopylas, cum Perſis conflictaturus, vxori interoganti, quídnam mãdaret: Vt bonis, inquit, nubas, & probos liberos parias. Plut. in Laco.

Eiuſdem. Idẽ cùm iamiam cum hoſte cõfligere vellet, admonitus vt reliquos expectaret ſocios: An non: adſunt, inquit, qui pugnaturi ſũt? An neſcitis eos ſolo cũs hoſtib⁹

pugnare, qui reges verentur: Plutarchus in Laconicis.

Theopō. Theopompus dicente quodam, ideo seruari Remp. Spartanam, quòd reges scirent imperare: Imò potius inquit quòd ciues sciant parere. Plut. in Laco.

Telecr. Suprà de filiorum pietate in parentes.

Pæd. Pædaretus, Spartanus, nobilitate & sanctitate præstans, in petitione magistratus victus, maximæ sibi esse lætitiæ prædicauit, quòd aliquod patria sua se meliores viros haberet. Quo sermone repulsam honori adæquauit. Plut. in Lacon. & Val. Max. lib. 6. cap. 4.

Syag. Syagrus Lacedæmoniorum legatus, cùm vnà cum Atheniensibus, quo tempore Xerxes expectabatur, ad Gelonem tyrannum Syracusanum mitteretur, vt in eo bello opem ab eo peterent: & Gelo offerret ducétas triremes, duo equitum & octo peditũ millia, & præterea grandem pecuniam, ac vim magnam frumenti, si Græci in eo bello ducem eum creare vellent, respondit: Ad quærendos milites, & non ad sumendum ducem missus sum. Fulgos. lib. 6.

Themist. Themistocles cùm ad mare descendisset, vt occisorũ Persarum stragem inspiceret: posteaquam vidit interfectorum sparsos torques, & armillas aureas, ad amicum conuersus ait: Tu qui Themistocles non es, ista collige. Grauissimo verbo conditiones ostendens, quibus hominum gradus discriminãtur, eas esse quæ faciãt vt aliquid agere aut deceat aut non. Fulg. lib. 6.

Demost. Demosthenes cùm conuiciis incesseretur: Committor, inquit, in certamen, in quo qui superior euaserit, inferior est: & qui vicerit, victus est. Plutar.

Antal. Infrà de Ostentatione.

Alexãd. Darius Rex cùm iam ex vno atque altero prælio Alexandri regis militarem virtutem esset expertus, filiam in matrimonium cum decies centum militibus talentûm, ac magnam simul regni partem obtulit. Parmenione autem dicente, se, si Alexander esset, vsurum ea conditione: respondit Alexander, Et ego vterer, si Parmenio essem, Curtius lib. 4. Arrian. lib. 2. & Val. Max. lib. 6. cap. 4.

Gallorum legati ad Alexandrum Regem profecti, vt eius pacem & amicitiam peterent: interrogati ab Alexandro, quàm ob causam ipsius amicitiam eo tempore postularent? putans dicturos, eius rei præpotētes ipsius vires causam esse: subridentes responderunt, Nihil aliud se metuere, nisi, ne in ipsorum caput cœlum rueret: & tamen ingentis animi Regum, sicuti dicebat, amicitiam magni facere. Ful. lib. 6.

Galloru.

Scipio Æmylianus cùm haberet cōsortem censuræ Mummium, vt nobilē, ita eneruis vitæ, pro rostris dixisse fertur: Se ex maiestate Reip. omnia gesturum, si sibi ciues vel dedissent collegam, vel non dedissent. Plin. cap. 58. de Viris illust. Val. Max. lib. 6. cap. 4.

Scip. Aemyl.

Idem Scipio, cùm Seruius Sulpitius Galba & Aurelius consules in senatu contenderent, vt aduersus Viritatum Regem in Hispaniam mitteretur: ac magna inter P.C. dissensio esset omnibus quonam eius sententa inclinaretur expectantibus: Neutrum, inquit, mihi mitti placet. Alter enim nihil habet, alteri nihil satis est. Æquè malam licentis imperij magistram iudicans inopiam, atque auaritiam. Quo dicto, vt neuter in prouinciam mitteretur, obtinuit. Val. Max. lib. 6. cap. 4.

Eiusdem

Scipio Maior dicere solebat, ij quibus sunt equi ferociores tradunt eos domitoribus, vt his facilioribus possint vti: Sic homines secundis rebus effrænatos sibíque præfidentes, tanquam in gyrum rationis duci oportere, vt perspecti rerum humanarum imbecillitate, ac fortunæ varietate, reddantur moderatiores. Plut.

Scip. Maioris.

Pescennius Niger rogatus, quídnā de Scipionibus sentiret? respondit, Illos sibi videri fœlices magis, quàm fortes: quod vterque domi iuuentutem parum sanctè transegisset. Aelius Spartanus.

Pescen. Nigri.

D. Brutus cùm pene totam Lusitaniam subegisset, ac sola gentis huius vrbs Cyania pertinaciter arma retineret, tanta pecunia redemptione propemodum vno ore legatis Bruti respondit: Ferrum sibi à maioribus quo vrbem tuerentur, non aurum, quo libertatem ab imperatore auro emerent, relictum. Valerius Maximus libr. 6. cap. 4.

Cyan.

Manlii. Manlio cùm omnium consensu apud Romanos consulatus deferretur, oculorum aduersæ valetudinis caussam prætexit, quo honorem oblatum commodè recusaret. Instantibus autem cunctis: Alium, inquit Mãlius, quęrite Quirites, ad quem hunc honorem transferatis. Nam si me gerere cum coëgeritis, nec ego mores vestros ferre, nec vos meum imperium perpeti poteritis. Plin. capite 28. de Viris illustribus. Valer. Max. lib. 6. cap. 5.

Fabii. Minutius quum gloriaretur, ipsius opera multum decessisse Fabianæ dignitatis: Fabius inquit, Minuti reputares tibi cum Hannibalem certamẽ esse potius, quàm cùm Fabio. Plut.

P. Rut. Suprà tit. de amicitia atque amico bono.

August. Augustus Octauius quum fortè ad ædes Catonis Vticensis venisset, ait: Quisquis præsentem Remp. mutari non vult, is & ciuis & vir bonus est. Plut. in Rom. Apoph.

Demet. Domitianus Romanorum Imperator, cùm philosophos mathematicósque omnes ex Italia pellendos statuisset, multíque iam ex philosophorum schola id Lybiam Scythiámque confugissent: Demetrius philosophus expulsus, instituta cum Apollonio sermocinatione, dolenter dixit & grauiter: Cicadis licet impunè canere, nobis autem ne mutire quidem fas est. Philostrastus, & Cuspinian. in Consulibus.

Front. Cõs. Domitiano imperante cùm omnibus liceret inimicos suos accusare, Frontinus consul, dixisse fertur: Malum esse imperatorem habere, sub quo nulli liceret aliquid facere: sed peius, sub quo omnibus omnia. Dion apud Cuspinianum in Consul.

Alphõ. Alphonsus Aragonum Rex in contentione inter Frãciscum Sphortiam & Nicolaum Picininum cùm interrogatus esset à Matriciensibus legatis, vtrum ex his in amicitam admittere vellet? respondit, Vtrosque tanquam amicos habendos esse, sed ab vtrisque tanquam inimicis cauẽdum. Sensit autem Rex prudentissimus, quàm parum tutũ sit, ita parare amicos, vt hostes

&inimicos interim alios sibi infensos non reddat. Pan. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Eius. Alphonsus Aragonum Rex, improbo cuidam ac vecordi iactanti, reperisse se virum sapientem: & qui fieri potuit, inquit, vt sapientem dignosceret stultus? Eras. lib. 8. Apoph.

Henrici Dãduli. Henricus Dandulus, qui postea dux Venetiis creatus est, ad Manuelem Connenum Imperatorem Constantinopolitanum, Veneto nomini infestissimum missus orator, cùm multa alia prudenter apud eum principem locutus esse dicitur, vt illum patriæ reconciliaret: tum verò illud grauissimè addidit, vt meminisset Sibilini carminis iampridem vulgati: futurum non multò post, vt Adria orti, Constãtinopolitani imperij fasces sceptraque ad se traherent. Quo tam graui dicto adeò excãduit Manuel, vt illi intra cubiculum euocato, æneum vas candens obiecerit, quod inspectare diutius voluit vt eum oculorũ lumine priuaret. Quã pœnam ita passus est, quamuis grauiter laborarit, vt præcipuus ille author fuerit imperij ad Gallos transferendi Ioan. Baptista Egnatius, lib. 6. cap. 4.

Stephã. contar. Creatus hic in Petri Zeni locum, senatus iudicio, qui maritimæ rei rectè peragendæ in Benaco lacu præesset, quando res aduersæ nunciarentur, statim suscepta prouincia, domum est profectus, euocatáq; de superiore ædium parte vxore, Scias, inquit, me Benacensi oræ præfectum, Senatu ita iubente: tu igitur omnia domi parato, curatóque vt præstò sint, quęcunque mihi necessaria futura sunt. Atque intra paucos dies aut lætum à me partæ victoriæ nuncium expectato (id quod cãpani æris sonitus ex Marciana turri tibi significauerit) aut mortis meæ literas, quibus tu cadauer hoc ipsum auitæ sepulturæ mandes. Quæ vox quæso grauior esse potuit, ad testandam suam in patriã charitatem? cuius dignitate & gloria nihil sibi charius aut iucundius esse profiteba tur. Ioan. Baptista Egnatius libro 6. capite. 4.

Andreæ Gritti. Andreas Grittus; cùm audiuisset Constantinum Cauaciam vnum ex quatuor scribis, à decemuirali

consilio delectum, qui locus honestissimus in primis sit, summæque inter plebeios dignitatis: Vtinã, inquit, patres ipsi maturius Reip. consuluissent: nam laqueum video Constantini collo, hoc ipso decreto appensum esse. Quod sanè & illi contigisset nisi exilio suo pessimè de Republica meritus fugã arripuisset. Quid hoc principis responso grauius esse potuit? Namque operam eius quandoque expertus, publico munere facilè ingenij prauitatem & pessimos eius mores deprehenderat. Ibidem.

Sergij 2. Pont.

Quum Ludouicus à Lothario patre consors imperij factus esset, Romam venienti, insignia imperij accepturo, Sergius Pontifex: Si venisti inquit, ad nos deposita feritate, qua ferè vniuersam Italiam populatus es, argenteæ statim fores D. Petri patebunt, imperiíque fasces à me quamprimum accipies: sin verò eo animo es, vt non Christianum principem agere velis, hinc quamprimum discedito, méque Pontificem Christianę pietatis assertorem arreptũ, primùm diripito. Ad quam vocem, quum Ludouicus ipse sese Pont. pedibus subiecisset, osculatúsque eos benignè se omnia facturum respondisset, statim Pontificis iussu patuere fores, admissúsque ab illo perhumanè, omnibus imperij insignibus donatus est. Quare inde postea discessit, vt pacatissimo agmine in Gallias redierit. Ioan. Baptista Egnatius lib. 6. cap. 4.

De gubernatione.

Socratis.

SOcrates dicebat vehementer absurdum esse, quum artes sedentarias nemo profiteatur absque dedecore, qui eas non didicerit: neque quisquam scrinium faciendum locet ei, qui rudis sit eius opificij: ad publicos magistratus admitti, qui nunquam dederunt operam disciplinis, sine quibus nemo potest rectè magistratum gerere. Cúmque nemo non detestaturus sit eum qui clauo assideret, ignarus artis nauticæ: multò magis detestandos, qui Rempub. capesserent ignari politicæ philosophiæ. Neque eum putabat appellandum imposto-

rem, qui à persuaso quopiam pecuniam aut vasculum acciperet quòd non posset reddere: sed illos magis impostores habendos dicebat qui dolo persuaderent se idoneos gubernandæ Reip. quum sint homines nihili. Hoc dictum multo magis ad principes, magistratus & Episcopos Christianos pertinet, quàm ad Ethnicos. Eras. lib. 3. Apoph.

Idem dictitabat, illum impudenter facere, qui cùm boues efficeret pauciores postularet tamen haberi bonus bubuculus: sed multò absurdius esse, si quis haberi velit bonus Reip. gubernator, cùm ciuium numerum imminuat. Hoc dictum torsit in Critiam & Chariclem, qui multos ciuium trucidarant. Nec illos id latuit. Critias enim illi minatus est, ni sileret, fore vt ipse quoque faceret boues pauciores: & quod minatus est verbo, re præstitit: nam huius opera Socrates periit. Laër. in vita Socratis. *Eiusdem.*

Huc refer tit. de Magistratu, Principatu, vel Principe, & Reip. administratione. &c.

De gula.

QVum ad Augustum delatum esset, Erotem Aegypti procuratorem emisse coturnicem, in pugna superantem omnes ac prorsus inuictam, eámque assam deuorasse: iussit accersiri hominē, & discussa causa confessum malo nauis affigi iussit: vita iudicans indignum, qui ob tantillam gulæ voluptatem non pepercisset aui, quæ pugnando diu multísque potuisset esse voluptati, præterea quæ læto quodam omine, Cæsari perpetuam in bellis prosperitatem portenderet. Plut. in Rom. Apoph. *Augusti.*

Huc refer tit. de Deliciis, Intemperantia. Voluptate, &c.

DE HÆRETICIS FVgiendis.

Polycarpi.

Olycarpus martyr aliquando Marcioni obuiam factus, atque oratus vt Marcionistarum dogmata agnosceret vera esse: Agnosco, inquit, primogenitũ Sathanæ. Tanta tunc Apostoli atque eorum discipuli de religione cautela vtebãtur, vt ne verbi quidem communionẽ cum aliquo eorũ qui à veritate declinauerant, habere paterẽtur. Ibidem. Euseb. lib. 4. Eccles. hist. cap. 14.

Ioãnis Apostoli. Suprà de conuictu & conuersatione.

De hilaritate.

Zenonis. ZEno Citticus rogatus, cur cùm esset natura seuerus, in conuiuio tamẽ hilaresceret? lepidè respondit: Et lupinum quum sit suapte natura amarum, tamen aqua maceratum dulcescere. Naturale est cibo potúque rigato corpore, discuti tristitiam. Laërtius libro 7 cap. 1.

Socratis. Socrates cùm iam morti addictus esset, carceris ministrum in poculo cicutam porrigentem, interrogauit: Quomodo sumendum esset hoc pharmacum, quòd eius esset artis peritus. Alludens ad ægrotos, qui à medicis quando, & qua ratione diæta sit sumenda, discunt. Rogauit præterea, an diis aliquid de suo potu libare liceat, iuxta morem conuiuiorum: quod cum negaretur, Certè, inquit philosophus, fas est, & oportet orare deos vt fœlix & fausta mea sit migratio. Et sic Socrates: cùm aduersus omnia mala animi fortitudine armatus esset, in ipsa etiam morte hilaritatem ostendit. Laër. in eius vita.

Eiusdem. Quum puer Socratem in ipso ferè mortis agone detexisset, quòd illi iam frigerẽt præcordia: Debemus, inquit, ô Crito, gallum Aesculapio, quem persoluere ne neglexeris: perinde quasi sumpta potione medica conualuisset: adeò inerat Socrati natiua quędam hilaritas, vt moriens etiam eam ostenderet. Hanc enim postremam vocem fuisse ferunt. Laërtius.

Platonis. Plato negabat oportere inebriari præterquàm in festis, in quibus ipse Deus vinum porrigit. Festos dies autem decet hilaritas, ebrietas autem in his locum habere

nequaquam debet. Laër. lib.

De historia.

Demetrij Phal.

DEmetrius Phalereus Ptolemæum Regem adhortari solebat, vt sibi pararet libros de regno, déque militari imperio gerendo tractâtes, eósque euolueret: propterea quòd ea, de quibus amici nõ audent admonere Reges, in libris scripta habeantur. Plut. in Græc. Apop. Laër. lib. 5. cap. 5.

Theopõpi.

Theopompus dicere solebat, eum quidem optimum rerum bellicarum scriptorẽ esse, qui quàmplurimorum certaminum ciuilium particeps fuerit, & quàmplurima etiam pericula coram expertus sit. Innuere autem voluit, eum tantùm reuera esse bonum historicum, qui de iis scribat rebus, quibus ipse interfuit. Polybius lib. 12. historiarum.

Virginij.

Suprà tit. de Conscientia bona.

Alphõsi.

Alphonsus Aragonum Rex Capuæ laborans aduersa valetudine, medicis multa medicamenta adhibentibus in grauissimo morbo Quinti Curtij historias de Alexandri magni rebus reg. descriptas, legere cœpit: cuius lectione delectatus, cum omnem morbi improbitatem superasset sanitati restitutus: Valeat, inquit, Auicenna, valeat Hippocrates, & alij medici: & viuat Curtius, restitutor sanitatis meæ. Meminit Ant. Pan. de reb. gest. Alphonsi, & Aen. Syl. de eius dictis.

De histrionica.

Agesilai.

AGesilaus Rex, vir prudentissimus, cæteris in rebus tantum aberat semper à vulgi iudicio, vt quæ cernebat alios admirari, ipse in tantum contemneret, vt ne nosset quidem. Quod euenit & in Callipide. Is erat tragœdiarum autor multi nominis famæque celebris apud Græcos, & à cunctis in precio habitus, Primùm quidem occurrit Agesilao, eúmque est allocutus, pòst improbè semet admiscuit his, qui simul cum Rege ambulabant, seséque ostendebat, ratus futurum vt rex prior ipsum comiter & cum beneuolentia quadam amplecteretur. Id quum non fieret, tandem, Non (inquit) agnoscis me ô Rex, nec audisti quis sim.

Agesilaus autem intuitus illum: An non tu es, inquit, ille Dicelicta? nam hac voce peculiaris Lacedæmoniorum lingua signat mimum, hoc est, imitatorem. Δείκηλον enim illis simulachrum sonat, aut effictam imaginem. Adeò vir prudens, & omnia Reip. commodis metiens, nullo honore dignatus est histrionem, quamuis insignem, cuius ars ad solam parata voluptatem, corrumpendis ciuium moribus esset accommodatior quàm erudiendis. Plut. in Lac. Apoph.

De hypocrisi.

Diogenis. DIogenes Cynicus cuidam sibi placenti, quòd leonis exuuio tectus ingrederetur: Non tu desines, inquit, virtutis stragulas pudefacere? Indecorum esse censuit, quòd homo mollis, Herculis amictum sibi vẽdicaret. Idẽ dici potest iis, qui prodigioso amictu profitẽtur vitæ sanctimoniam, vita non respondente. Diogenis dictum extat apud Laër. lib. 6. cap. 2.

Alexãdri. Alexander Mag. nonnullis Antipatri frugalitatẽ laudantibus quòd alienam ab omnibus deliciis austeráque vitam agere: Foris, inquit, Antipater albo vtitur pallio, intus verò totus est purpureus: Notãs fictam illius parsimoniam, quum esset alioqui ambitiosissimus. Plut. in Reg. & Impe. Apoph.

Friderici iij. Fridericus tertius Rom. Imperator, quum audiret quendam dicentem abiturum se aliquando in ea loca, in quibus nulli planè hypocritæ essent, respondit: Vltra Sauromatas ergo, & glacialem oceanum tibi eundum est. Sed cùm eo veneris, non omnino carebit hypocrisi locus: si modò & tu homo, non Deus es. Inter mortales enim nemo est, qui non ex aliqua parte fictus fucatúsque sit.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum & Siciliæ Rex potentissimus, cùm post Africanam victoriam in Aenariam insulam venisset, audiens Antonium Picentem, ordinis heremitarum magnum hypocritam, iactãdo plurima in Christum & virginem eius matrem, vermiculis acerbissimo morbi genere absumptum, animam expuisse, dixisse fertur: propterea Deum tantopere in hypocritas sæuire, quòd dum homines decipiunt, interponant Deum

ipsum

ipſum tanquam ſceleris meditatorem. Ideoque vt plurimum viuentes adhuc plecti in oculis hominũ, quos Dei nomine fefelliſſent, vt intelligãt mortales à talibus mõſtris maximè cauendum eſſe: quòd Deum idſum non tantum poſt mortem, ſed etiam in ipſa vita haberẽt indubitatum vltorem. Ant. Pan. de reb. geſt. Alphonſi. & Æneas Syluius de eius dictis.

De homine.

INterrogatus olim Solõ Salaminius, Quid eſſet homo? reſpondit, putredo eſt in exortu, bulla in omni vita, eſca vermium in morte. Guido Bituricenſis. *Solonis.*

Quoties Diogenes conſiderabat in hominum vita ciuitatum gubernatores, Medicos aut Philoſophos, nullum animal dicebat eſſe homine ſapiẽtius. Idem cõtemplans ſomniorum interpretes, coniectores, diuinos, & huius generis cæteros, aut qui gloriæ diuitiiſque ſeruirent: aiebat ſibi nihil homine videri ſtultius: indicans hominis ingenium ad res optimas accõmodum, ſi exerceatur: ſin ad vitia degeneret, longè eſſe infra mutas pecudes. Laër. lib. 6. *Diogen.*

Cyrus Perſarũ Rex dicebat, eos homines qui ſibi prodeſſe nollent, cogi oportere, vt aliis ſint vſui. Significãs, ſeruili animo natos, ſibique inutiles imperio adigẽdos, vt aliorum commodis inſeruiant. Plut. in Regum & Imperatorum Apoph. *Cyri.*

Vide titulum de Hominis fragilitate.

De hominibus ſuum officium non facientibus.

DIogenes quodam tempore lucernam accenſam geſtans, obambulabat in foro clariſſima luce, quærẽti ſimilis: Rogantibus quid ageret? Hominem, inquit, quæro: notans publicos ciuitatis mores vix homine dignos. Laër. lib. 6. *Diogenis.*

Idem in foro quondam ſtans clamabat, Adeſte homines: veluti cõcionaturus apud populum, quúmque iam frequentes cõueniſſent, nec ille deſineret clamare, Adeſte homines: quidam indignati. En adſum⁹, dic aliquid. Tum Diogenes baculo illos abigens: Homines, inquit, *Eiuſdem.*

adesse iussi, non sterquilinia. Non putauit hominis cognomen competere in eos qui non viuerent iuxta rationem, sed brutorum in morem agerētur affectibus. Laër. lib. 6. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Eos qui in coquos, nepotes, scorta, & adulatores, facultates suas profunderent, similes dicebat arboribus, præcipitia nascētibus: quarum fructus nullus hominum gustaret, sed à coruis & vulturibus ederētur: quo dicto innuit, eos nequaquam esse homines, qui ventri & gulæ seruiunt. Laër. lib. 6.

Eiusdem. Quum è balneis redeuntem quidam rogassent, num illic esset multum hominum? negauit esse. Rursus percontatus, an illic esset multa turba? annuit: significans, hominis vocabulum in paucos competere. Laërtius libro 6.

Eiusdem. Redeuntem ex Olympiis quidam interrogabāt, vidissét ne illic multam turbam? Turbam, inquit, plurimam, sed homines perpaucos. Laër. lib. 6.

Conspecto adolescentulo, cultu gestúque parum virili: Non te pudet, inquit, qui peius tibi velis, quàm ipsa natura voluit? Siquidem illa te virum fecit, tu teipsum refingis in fœminam. Id in plerosque dici potest, quos quum natura crearit homines, ipsi sua sponte degenerant in pecudes. Laërt. lib. 6.

Eiusdem.

Quum hominum oculi coniecti essent in Stilponem, quidam: Isti, inquit, Stilpon, mirantur te vt beluam. Nequaquam, inquit ille, sed vt verum hominem. Solent peregrinæ bestiæ in spectaculum produci: vulgares homines nemo miratur. Sed philosophum plerique spectabant, non vt quemuis hominem, sed vt hominem verū: nam id spectaculum est rarissimum. Obiter notauit interpellatorem, quòd ipse non esset verus homo, nec spectatu dignus. Laër. lib. 2. cap. 12.

Eiusdem.

Architæ. Architas dicebat: Quemadmodum, si etiam summam diligentiam adhibeas, tamen piscem sine spinis non inuenias: sic neque hominem inueniri posse, qui non dolosum spinosúmque quiddā habeat admixtum. Aelian. lib. 10. de Var. hist.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum rex, licet socordi & obtuso ingenio homines patienter audiret, solitus tamen est eos

tantùm, quorum proba ingenia esse sciebat, homines appellare, Enmanum illud leui voce submurmurans, Vulturis (sic enim in nominatiuo, vt nos Vultur, loquebatur) in syluis miserum mandebat homonem. Bellissimè enim non homines, sed homones, Ennium eos vocasse dicebat, quos vidisset ex homine nihil præter effigiem possidere. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Idem sæpenumero dicere solebat, Si nullā aliam præter Calabriam prouinciam haberet, se malle priuatum, quàm regem viuere, ne illis imperare cogeretur, qui nihil omnino hominis haberent, præter figuram & nomen. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Suprà titulo de Animalium brutorum solertia.

De hominis miseria & fragilitate.

Biantis. Bias dicere solebat, sic metiendam esse ab homine vitam, quasi & multum & parum temporis victurus sit. Max. ser. 67.

Crātoris. Crantor Solensis senarium hunc ex Bellerophōte Euripidis probare solebat.

θί μοι, τ ἰδ' ο μοι θυνητάτοι πεπόνθαμεν: id est,

Eheu quid heu? nobis, quod hominum est, accidit.

Sensit, quicquid vlli hominum accidit, hoc vnicuique posse accidere. Nihil igitur nec inexpectatum videri oportere, nec intolerabile. Laër. lib. 4. cap. 5.

Solonis. Solon legum Atticarum conditor, dicere solebat, Vrbes ac oppida nihil aliud esse quàm humanarum ærumnarum domicilia, quibus luctus, mœrores, tristitiæ mortalium, quasi septies, includerētur Bene quidem: nam si iusti ratiocinatores esse volumus, & rem æqua lance perpendere, haud dubiè iudicabimus hominis vita nihil miserius, nihil calamitosius. Beroald. de Terræmotu.

Socratis. Socrates, qui Apollinis oraculo omnium sapientissimus iudicatus est, dicere solebat, si omnes hominum calamitates in vnum conferrentur, móxque singulis ex eo aceruo portiones æquè distribuerentur, ita fore vt suas quisque calamitates recipere malit, quàm æquam è communi portionē. Hoc aduersus vulgares hominum

mores, qui alienæ inuident, suam deplorãt sortem. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Idem interrogatus, quomodo quis sine molestia vitam ageret? negauit vllo modo id fieri posse. Non enim licet, inquit, ciuitatem aut domum inhabitanti, & hominibus conuersanti, sine molestiis degere. Stobæus serm. 97.

Eiusdem. Idem dicebat, se putare, quòd dij semper rideant, vana hominum studia inspicientes, quibus peractis perpetuò se victuros putant: cùm mox hinc tamen nobis migrandum sit, omnibus relictis. Stob. ser. 96.

Zenonis. Zeno quum canem inuadentem repulisset, reprehensus à quodam ob id: Perdifficile est, inquit, prorsus hominem exuere. Voluit autem ostendere, hominem nunquam esse tam cautum, quin aliquando ostendat se quoque hominem affectibus obnoxium. Laërtius lib. 9. cap. 5.

Democriti. Democritus interrogatus, quid de hominũ sorte sentiret: Miseram homini fortunam esse dixit, cùm bona quærentibus vix obtingant: mala autem non tantùm non exquisita, sed extra omnem etiam expectationem. Stob. serm. 96.

Eiusdem. Idem admonere sæpenumero solitus est suos, vt humanam imbecillitatem expenderent, quò ei per mediocrem possessionem prospiciatur, & miseria in rebus necessariis mensuretur. Stob. ser. 96.

Aristonymi. Aristonymus hominis vitam theatro similem esse dicebat, vbi pessimi homines semper primatum obtinent. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 7. Max. ser. 67.

Antiphonis. Antiphon hominis vitam carceri vnius diei similem esse dixit, & totum vitæ spacium vni diei æquale propemodum, per quem intuiti lucem, posteris deinde vitam tradimus. Stob. ser. 96.

Simonidis et Pausaniæ. Cùm Simonides conuiuio lautissimo à Pausania exceptus rogaretur, vt quippiam ex philosophiæ arcanis in medium proferret: videns Pausaniam nimium rebus suis fidere, eo quòd iam ad Medorum partes se applicuisset: respondit, Memento te in tanta rerum fœlicitate hominem esse. At Pausanias parum animaduertit quod à philosopho dictũ esset. Cúmque iam in summo

vitæ discrimine esset, & mortem præ oculis esse intelligeret atrocissimam, altissima voce exclamasse fertur: O Cee hospes, quàm salutare tuum erat consilium! Ego autem adeò captus erã inani persuasione, vt mihi nequaquam tantam admonitionem conuenire putarem, vnde miserè nunc perire cogor. Aelianus libro 6. de Varia historia.

Neoptolemi. Neoptolemon histrionem tragœdiarum interrogabat quispiam, quídnam ab Aeschylo, aut Sophocle, au Euripide dictum admiraretur? Cui ille: Nihil quidem istorum se in admirationem trahere: sed quòd ipse vidisset Philippum Cleopatræ filiæ suæ nuptias magnificè celebrantẽ in scena amplissima, cùm tertius decimus Deus appellaretur, postridie in theatro iugulatum & proiectum. Stob. ser. 96.

Apollodori. Apollodorus Megarites aiebat, illos qui crederent hominem aliud quiddam esse præter corpus, minimum in vita molestiæ percepturos. Tum quidam dixit, filios eius omnes cognoscere, quòd alij quàm corpus sint: nihilominus tamen propter vitæ molestiam & dolorem proprium, multos sese perditum ire. Stobæus serm. 97.

Aristotelis. Aristoteles interrogatus, quídnam esset homo? respondit, imbecillitatis exemplum, temporis spolium, fortunæ lusus, inconstantiæ imago, inuidiæ & calamitatis trutina: reliquum verò, pituita & bilis. Stobæus serm. 96.

Plotini. Plotinus philosophus Platonicus, Amelio pictori roganti, vt corporis formam pateretur effingi, non passus est: Quid, inquit, ánnon satis est nos hanc imaginem circunferre nisi & imaginis imaginem relinquamus posteris ostentandam? Iudicauit cum Pythagora, corpus esse thecam mentis, vtcunque eam exprimentem. Minimum autem hominis videre eum, qui nihil aliud videt quàm corpus. Erasm. libro 8. Apophthegmatum.

Euphratis. Euphrates Syrus amissa vxore dicebat: O philosophia, tyrannica sunt præcepta tua: amare iubes: & si quis amiserit quod amabat, dolore & mœrore affici prohibes. Stob. ser. 97.

Thraseæ. Thraseas, referente Plinio iuniore, dicere solebat: Qui vicia odit, homines odit. Sentiens, nullum esse hominẽ, qui non multis vitiis, sit obnoxius, licet aliis alij laborent. Ac sæpenumero accidit vt qui alios insectantur, ipsi grauioribus madeant vitiis.

Epaminondæ. Epaminondas Thebanorum dux fortissimus, quum vidisset militem quendam in Leuctrica clade occubuisse: Dij boni, dixisse fertur, quàm bonum hic vir nactus est otium! Vocauit autem vitam hominis laborem, mortem autem otium atque quietem. Guido Bituricensis.

Xerxis. Xerxes quum vidisset vniuersum Hellespõtum nauibus suis constratum, omnia littora atque Abydenorum plana hominibus referta iactauit se beatum, móxque fudit lachrymas. Tam subitam mutationem admiratus Artabanus Regis patruus, qui dissuaserat expeditionem, ausus est rogare causam. Tum Xerxes: Subiit, inquit, animum meum cogitatio, quàm breuis sit hominum vita quando ex tam numerosa multitudine post annum centesimum nemo superfuturus est. Plut. in Rom. Apoph. Brus. lib. 7. cap. 14.

Philippi Maced. Philippus Macedo posteaquam apud Cheroneam Atheniensium profligauit opes, adeò ex nimia fœlicitate se efferre cœpit vt se hominem fortunæ malis obnoxium esse non cogitaret amplius. Verùm quum intelligeret, quid mali ex tanta superbia sibi immineret, ex aulicis pueris vni id muneris modò iniunxit, vt ad solis exortum in suum cubiculum ingressus inclamaret: Rex memineris te non Deum, sed hominem esse multis fragilitatibus, ęrumnis ac malis obnoxium & expositum. Cælius Rhodiginus lib. 19. cap. 33. lectionum antiquarum.

Alexãdri Regis. Alexander, Magnus cùm Deus vbique ob res fœliciter gestas vocaretur, Se, quòd mortalis esset, duabus potissimùm rebus deprehendere dicebat, somno videlicet & coïtu. Hæc enim præcipuè produnt hominis imbecillitatem. Somnus enim quid aliud est, nisi (vt ille ait) gelidæ mortis imago? coïtus item quid aliud, nisi species morbi comitialis? Dictum Alexandri recitatur apud Plut. in vita Alexandri.

Idem Alexander, dum in obsidione cuiusdam vrbis, infirmissima mœnium quærit, sagitta grauiter ictus est nec tamen ab instituto destitit, sed mox quum represso: sanguine sicci vulneris dolor cresceret, & crus equo suspensum paulatim obtorpuisset, coactus quod cœperat omittere, ac chirurgum accersere: Omnes, inquit, me prædicant Iouis esse filium, sed vulnus hoc hominem esse me clamat, Plut. in vita Alex.

Eiusdem.

Stratonicus, insignis ille musicus, quum audisset nixus matris Timothei regis: Si, inquit, opificem peperisset non deum quales emisisset voces? Irridens quorundam fœdam adulationem, qui regum filiis tribuebant diuinitatem, quum vox parientis regem æquè miserabilis sit, ac parturientis quemlibet plebeium. Ipse autem Stratonicus filius erat opificis. Athenæus.

Straton. ci.

Silenus senex à Mida captus, rogatus est quid esset homini optimum, diu silentium tenuit, tandem adactus vt diceret, respondit: Optimum esse, nunquam nasci: proximum, quàm ocyssimè aboleri. atque hoc precio dimissus est huius dicti, præter alios, meminit. Ouid. lib. Metamorphoseon 11.

Sileni.

Neoptolemum histrionem tragœdiarum interrogabat quispiam, quidnam ab Æschylo, aut Sopocle, aut Euripide dictum admiraretur? Cui ille: Nihil quidem istorum se in admirationem trahere dicebat: sed quòd ipse vidisset Philippũ Cleopatræ filiæ suę nuptias magnificè celebrantem, in scena amplissima cum decimus tertius Deus appellaretur, postridie verò in theatro iugulatum & proiectum. Stob. ser. 96.

Neoptol histrionis

Scipio Africanus dicere solebat: Vt ij quibus sunt equi ferociores, tradunt eos domitoribus, quò his facilioribus possint vti: Sic homines præ secundis rebus effrænatos, sibique præsidentes, tanquam in gyrum rationis ac doctrinæ duci oportere, vt perspecta rerum humanarũ imbecillitate, varietateque fortunæ, reddantur moderatiores. Plut. in vita Scipionis.

Scipionis

Hadrianus Imperator cuidam illos Virgilij versus ad Verum accommodanti, Manibus date lilia plenis, &c. Cum irrisione respõdit: Ego mihi diuum adoptaui nõ

Hadriani Imp.

filium. Huc alludens, quòd Imperatores referri soleant in numerum diuorum, sed à rogo. Dion in Hadriano.

Messolani. Messolanus, vir sanctissimus, senio iam confectus, quum à quodam inuitaretur ad sequentis diei conuiuiũ Quid me hominem, inquit, inuitas in castrinum diem? qui à multis annis crastinum non habui. Quo dicto innuere voluit, hominis vitam incertiorem esse, quàm vt quisquam à mortis subito interdum aduenientis improbitate tutus esse possit. Proinde stultè ac imprudenter facere eos, qui suæ fragilitatis obliti, se in crastinum vsque victuros putent. Guido Bituricensis.

Aeneæ Syluij. Æneas Syluius audiens disputantes de vitæ humanæ miseria: Comœdia, inquit, est vita nostra, cuius vltimus actus de morte agitur. bonus autem poëta nemo habetur, nisi ad finem vsque actus omnes prudenter explicet. Syl. lib. 3. comment. de reb. gest. Alphonsi,

De homuncionibus.

Ciceronis QVum Cicero Lentulum generum suum, exiguæ staturæ hominem, prælongo gladio videret accinctum in magna populi frequentia irrisit his verbis: Quis, inquit, alligauit generum meum gladio: Videbatur homo gladio alligatus, non gladius homini. Plutarchus.

Eiusdem. Idem quum Quinti fratris clypeatam imaginem in prouincia, quam is rexerat, ingentibus lineamentis, à capite vsque ad pectus ex more, vidisset: Frater, inquit, meus dimidius maior est, quàm totus. Erat enim Quintus pusillæ staturæ. Eras. Apoph. lib. 4.

De honestate.

Antist. ANtisthenes Atheniensium philosophus dicere solebat, ea demum honesta & pulchra esse, quæ bona sunt: turpia verò, quæ mala. Laërtius libro sexto capite primo.

Laconũ. Lacones si quando suos inuocarent Deos, nihil petebant aliud, quàm vt adderent dij cæteris bonis etiam ea, quæ honestissima essent. tantum valebat apud ho-

mines gentiles rerum honestas. Huius rei testis est Plutarchus in Apophthegma. Laconicis.

De honore virtutis præmio.

Antist.

ANtisthenes rogatus, quæ res portenderet ciuitatibus exitium: Cùm in his, inquit, nullum esse potest bonorum ac malorum discrimen. Sentiens eam rempublicam non posse consistere, vbi nec esset honos virtuti, nec pœna scelerosis. Hoc apud Homerum stomachatur Achilles δ' ἰῇ τομῇ. Laërtius libro sexto capite primo.

Stilponis

Demetrius Antigoni filius, quum Megara cepisset, iussit Stilponis domum seruari indemnem. Admonitus igitur Stilpon, vt libellum daret rerum omnium quas amisisset: Ego, inquit, nihil bonorum meorum amisi, nam eruditio & eloquentia mihi sunt incolumes, quod hæc verè sunt οἰκεῖα, hoc est domestica propriaque bona. Idem hoc suprà commemoratum est aliis verbis. Laërt lib. 2. cap. 12.

Theoph.

Theophrastus percõtatus, quánam re communis hominum societas conseruari possit, respondit. Si pœna mali coërceantur à Repub. boni inuitentur honorum præmiis. Stob. ser. 41.

Anaxim.

Anaximenes dicere solebat, Qui zelo affecti rectè facta dictaque nullo neque præconio nec honore dignantur, quem oro, fructum ipsi ex suis benefactis sperare audebunt? Stob.

Fabij.

Fabio iam sene filius illius consul factus est: qui quũ publicitus multis audientibus habuisset orationem, Fabius conscenso æquo præcedebat. Quum autem iuuenis lictorem misisset, qui patrem iuberet equo descen dere, alij quidem factum hoc auersati sunt. at Fabius ab equo desiliens, non habita ætatis ratione accurrit, ac filium complexus: Euge, inquit, fili, sapis qui intelligas quibus imperes, & quàm magnum Magistratum susceperis. Plut. in Rom. Apoph.

Anonimi

Titus Labienus equiti strenuo de præda Gallica aurum donauit. Id videns Scipio, dixit equiti: Habebis donũ viri diuitis. Hac voce audita eques aurũ ad pedes

Labieni abiecit. Idem quum audisset Scipionem dicentem, Imperator te armillis argenteis donat, alacer gaudio abiit. Miles aurum contempsit, honorem amplexus est. Eras. lib. 6. Apoph.

C. Marij. C. Marius mille Camerinos, qui se in bello aduersus Cimbros strenuos viros præstitissent, honore Romanis æquauit, idque præter omne ius. Ad eos veró qui factũ hoc reprehendebant, respondit, Se ob armorum strepitum, legum vocem exaudire non potuisse. Plutarchus in Romanorum Apoph.

Catonis sen. Cato senior aiebat, populum Romanum non tantùm purpuræ, verùm etiam virtuti plurimùm conducere. Quemadmodum enim tinctores eum potissimùm colorem inducunt, quo vident homines maximè delectari ita iuuentus ad ea studia potissimùm incumbit, quibus populus defert honores. Honos enim non solùm alit artes verùm etiam virtutem. Hoc pacto monebat populum, ut magistratus his demum committerent, qui de se virtutis specimẽ dedissent: ita fere, vt quamplurimi sese ad egregia studia conferrent. Eras. lib. 5. Apoph.

Eiusdem. Qui virtutem honore suo fraudarent, eos dicebat ipsam virtutem à iuuentute auferre. sentiens, præmiis animos iuuenum ad virtutem accendi: quæ si detrahas, ipsa virtus elanguescit. Plut. in Rom. Apoph.

Scipionis Africanus, Socraticum Xenophontem in manibus semper habebat, cuius in primis laudabat illud, quòd diceret: Eosdem labores non esse æquè grandes Imperatori ac militi, quòd ipse honos laborem leuiorem faceret Imperatorum. Cic. lib. 2. Tusc. quæst.

Ciceronis Cicero sibi propriè & solum honorem æstimari dicebat, quem quis neque maiorum commendatione, neque per alterius calamitatem assequutus sit. Cicero in Philippicis.

Alphõsi. Alphonsus Aragonum Rex amico ac familiari cuidã suadenti vt tranquillè voluptuosè, dum posset, vitam ageret, nec corpus tot tantisque periculis obiectaret, respondisse dicitur: Non temerè à Romanis, illis quidem sapientioribus, Honoris templo, Virtutis templum coniunctum esse, in quod nisi per Virtutis templum introire nemini liceret. Vt intelligerent mortales, ad hono-

ris fastigium non voluptatum via (quæ deliciis atque illecebris affluens esset) sed virtutis: illa quidem aspera & salebrosa, enitendum esse. Panormita. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Suprà tit. de Ambitione.

Eiusdem

De honore artibus & eruditioni exhibito.

Demetrij

DEmetrius Antigoni filius, quum Rhodum obside-ret, vrbemque iam cœpisset, tabulam quandam Protogenis manu depictam studiosè seruari sibi præcepit, dicens: se citius parentis imagines quàm eam picturam aboliturum. Plut. in Demetrij vita.

Neaclis.

Arato destinanti tyrannorum communi odio abolere tabulam insignis artificij, quæ Aristratum in curru victorem habebat: Neacles supplex intercessit, vt opus incolume seruaretur, dicens: Cum tyrannis, non cum tyrannorum imaginibus belligerandum esse. Erasmus lib. sexto Apoph.

Scipionis

Scipio Minor, ubi ciuitatem comperit statuis deorum Græcanicis, ac monimentis è Sicilia deportatis differtam, per præconem pronunciari publicè iussit, vt qui illarum essent vrbium, agnoscerent illa, ac referrent domum. Plut. in Rom. Apoph.

Suprà, tit. de Doctrina & eruditione.

Sigismũdi Imp.

De honore negato.

Phauorini philos.

ATheniensès Phauorini æneam statuam deiecerant vt hominis Cæsaris inimicissimi. Erant enim Athenienses vectigales Adriano Cæsari. Id posteaquam philosopho denunciatum est, nihil commotus dixit: Vtilius erat Socrati ab Atheniensibus ærea priuari statua, quàm bibere cicutam. Philostratus.

De honore ex necessitate oblato.

Pauli Æmylij.

PAulus Æmylius quum iterum peteret consulatum repulsam tulit: cæterùm quum bellum aduersus Perseum ac Macedones, imperitia segnitieque ducum in longum duceretur, eidemque consultatum

detulissent, negauit se illis habere gratiam: non enim se ob id tum designatum Imperatorem, quòd ipse desideraret imperium, sed quòd ipsi Imperatorem. Plut. in Rom. Apoph.

Iulij cæs. Iulius Cæsar quum triumphans subsellia tribunitia præteriret, Pontius Aquila nõ assurrexit vnus omnium, id adeò indignè tulit, vt proclamarit: Repete ergo Aquila à me remp. Tribunus nec deinde per continuos aliquot dies cuiquam quicquam pollicitus est, nisi sub hac exceptione: Si tamen per Pontium Aquilam licuerit. Eras. lib. 4. Apoph.

Scipion. Scipio minor quum Romam venisset, reuocatus est ab exercitu: non vt ipsi gratificarentur, sed quod per illum citò Carthaginem se capturos esse crederent. Plut. in Rom. Apoph.

De honore momentaneo.

Ciceronis Cicero in Vatinium, qui paucis diebus consul fuit, ita iocatus est, Vatinij anno magnum ostentum fuit quòd eo consule nec bruma, nec ver, nec æstas, nec autumnus fuisset. Nam his horis annus totus distinguitur, quarum vna quæque tres menses occupat. Nescio an hoc ipsum sit, quod aliter refert Pollio in Marino tyranno: Consul qui sex meridianis horis consul fuerat, ioco Ciceronis aspersus est: Consulẽ habuimus tam seuerum, támque censorium, vt in eius magistratu nemo pransus sit, nemo cœnauerit, nemo dormierit, nisi fortè videtur hoc magis ad Caninium Reuilium pertinere. Macrob.

M. voltacilii. M. Voltacilius Pitholaus cùm audiret Caium Seruilium per vnum tantùm diem consulem fuisse, in Flaminum præsentia dixisse fertur: Antea Flamines, nunc verò consules diales creatos esse. Alludit autem ad Flamines Diales, à Romulo, vel, vt alij volunt, à Numa Pompilio creatos, qui à gestatione pileo rumpileamines dicti sunt. Flamini autem Diali iurare non licebat & iniurato credebatur, &c. Macrob. lib. 2. c. 2. Sat.

Huc refer ea quæ annotata sunt de Consulatu & magistratu breui.

De honoris priuatione.

Aristot.

ARistoteles Nicomachi filius, vir sapientia præstans, cùm quidam ei decretum Delphis honorem eripuisset, scribens de his ad Antipatrum, inquit: Ea quæ Delphis mihi decreto sunt assignata, quibúsque nunc priuatus sum, animum meum afficiunt: vt neque magnopere mihi cordi sint, neque tamen omnino non cordi sint. Sapientissimè autem putauit, non esse simile, dignitatem aliquam suscipere: & cùm iam acceperis, ea spoliari: Non enim graue est, non adipisci: at cùm adeptus sis, rursum amittere, id satis quidem molestum est. Æel. li. 14. de Var. hist.

De honore absque vtilitate.

Alphōsi.

ALphonsus Aragonum Rex interrogatus aliquando, quid sibi sine vtilitate honor esse videretur? Consimile id sibi videri respondit vt si peracutum & peracre quis cernat, sed offensus caligine aberret in tenebris. Notabat autem eos, qui ad magnos honores aspirant: quibus recuperatis, non habent quo honoris titulo satisfaciant. Tales sunt hodie equites etiā aurati, qui post profectionem ad diuum Iacobum, aut Dominicum sepulchrum se auratos equites nominant, ac insignia picta ostendunt: cùm vix habeant viaticum ad vnum atque alterum miliare pedites ire soliti. Pan. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

De honoris contemptu.

Diogen.

ATheniensesper adulationem decreuerant, vt Alexander pro libero patre haberetur & coleretur. Hunc honorem irridens Diogenes: Et me, inquit, Serapin facite. Vt enim Bacchus inter Satyros est, ita Serapis ab Ægyptiis specie bouis colitur. Laër. lib. 6.

Aristoteles, summus ille philosophorum, præcipuam dignitatem esse dicebat, non fungi honoribus, sed ab aliis dignum honore iudicari. Stob.

Aristotelis.

Agesilao quum nationes, quæ id temporis Græciam

Agesilai.

incolebant, decreuissent in clarissimis quibúsque ciuitatibus honoris causa statuas erigi, rescripsit illis hûc in modum: Mei nulla sit imago, neque picta, neque ficta, neque vllo alio artificio parata. At principum vulgus hoc honoris genere se diis æquiparari credebat, summúmque rerum bene gestarum præmium arbitrabatur. Agasilaus ipso honesto contentus, negligebat eiusmodi adulationes, verius quàm glorias: malens insculpi prudentũ ac bonorum hominum pectoribus, quàm in foro æreus aureúsve stare. Eximiam virtutem sponte suum cõsequitur decus. Nec vlla speciosior statua, quàm honorifica bene actæ vitæ memoria. Plut. in Apoph. Lacon.

Eiusd. Idem quum moraretur in portu qui Menelai dicitur, mandauit iis qui aderant, ne quam statuam aut imaginem in eius honorem erigerent. Si quod, inquit, præclarum facinus gessi, hoc erit monumentum mei: sin minus: ne omnes quidem statuæ, quum sint vilium ac nullius rei opificum opera. Plut. in Lacon. Apop.

Eiusd. Thasij quoniam intelligebant Agesilaum de ipsis optimè meritum, templis ac diuinis honoribus illum dignati sunt: atque hac de relegationẽ ad illum miserunt. Is vbi legisset honores, quos legati ad illum detulerãt, percontatus est, num illorum patria potestatem haberet, ex hominibus faciendi deos. Qum illi respondissẽt, habere: Agedum, inquit, primùm vos ipsos deos facite, id si præstiteritis, tum vobis credam, quòd me quoq; Deum facere poteritis. Vtrum hic prius admirari conuenit? animi celsitudinem, adeò contemnentis oblatum, ob quod Empedocles philosophus se met in Ætnam coniecit, quódque tot eruditi principes tot artibus & impendiis ambierunt: an ingenij solertiã, qua Thasis vel summam stultitiam, vel abiectam adulationem suam in oculos ingessit? Plut. in Apoph. Lacõ.

Anonymi Quidam quum in peregrinatione vidisset homines in sellis curulibus sedentes: Absit, inquit, vt in talibus sedeam sellis, vnde non liceat assurgere seniori. In his enim sedebãt delicati porrectis cruribus ac cœlum im-

minens capiti prohibebat exurgere. Apud Lacedæmonios verò scelus erat, iuuenem non assurrexisse seni. Plut. in Lacon.

Pylij cùm decreto statuissent Theopompo summos honores, ipse renuit: Mediocres honores ipsum tempus augere, immodicos veró abolere, dicens: Quo Apoph. id quod alij sibi aut vendicant arroganter, aut ambiunt ineptè, ipse vltrò delatum reiecit. Plut. in Lac.

Theop o.

Pyrrhus quum rebus fœliciter gestis domum redisset, & à suis aquila diceretur: Per vos, inquit, aquila sum. Qui enim non essem, quum vestris armis veluti pennis subleuer? modestissimè gloriosi cognominis laudem in suos milites transferens, vitauit inuidiam. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Pyrrhi.

Suprà de Coitu & venere.

Alexād. Mag.

Idem, quum in bello crus ei esset sagitta vulneratum, multíque accurrerent, qui ipsum frequenter Deum appellare consueuerant: exporrecta hilaríque fronte ad Homeri carmen alludens dixit: Hic sanguis est quem videtis, liquorque, qualis diuis solet emanare beatis. Nimirum irridens adulatorum vanitatem, quũ ipsa res declararet ipsum nihil aliud esse quàm hominem. Allusit autem ad locum Homeri Iliados, vbi narratus venus à Diomede vulnerata. Plut. in Apoph. Reg. & Imp.

Eiusd.

Suprà de Adulatoribus non admittendis.

Antigoni

Varro Pauli collega, quoniam ex Cannensi pugna, quæ Romani fuerat infœlicissima, superfuit, honores à populo delatos recusauit: dicens, fœlicioribus magistratibus opus esse Reip. Quum animum gereret inculpatũ, fortunæ suæ Reip. vltrò pœnas dare voluit. vir ob hoc ipsum summis dignus honoribus. Eras. 6. Apohthegmatum.

M. Varronis.

Pompeius Magnus, Quum in Lybiam aduersus Domitium transisset, eúmque ingenti prælio superasset, militibus ipsum imperatoris titulo cõsalutantibus negauit se eum honorem admissurum, quoad hostium vallum staret erectum. Hoc audito, milites, licet

Põpeij.

ingens obstaret pluuia, impetu facto hostium castra adorti expugnauerunt. Recusauit honorem, nondum factis emeritum. Plut. in Rom. Apoph.

Iulii Cæs. Iulius Cæs. populo per adulationem Regem ipsum salutanti: Cæsar, inquit, sum, non Rex. Maluit priuatum nomen quàm regium inuidiæ obnoxium. Eras. lib. 4. Apoph. ex Plut. in vita Cæs.

Tiberii. Tiberius cuidam, à quo fuerat dominus appellatus, denunciauit, ne se amplius contumeliæ causa nominaret. Quanta modestia in tanto principe? Nunc quidam nihil audire possunt nisi sacras maiestates, gratiosas celsitudines, & reuerendissimas dominationes. Eras. lib. 6. Apoph.

Gregorii Cùm successu Gregorij in ecclesia inuidia subsequeretur, adeò vt iniquis & minus sanis proscriptionibus ei abeundum esset, iámque alius ordinaretur episcopus, quod nemo illi palam dicere audebat, ipse verò sentiens quid fieret, dixit: Absit, vt mei causa aliqua simultas in Dei sacerdotibus oriatur. Si propter me est ista tempestas, tollite & mittite me in mare, & desinet à vobis quassatio. Petrus de natalibus, espiscop9 Equilinus. Eccl. hist. lib. 11. cap. 9.

Alphonsi. Neapolitani ciues, cùm ob virtutem & clementiam Alphonsi Regis decreuissent vno consensu omnes, arcum Regi triumphalem ad memoriam honorificè struere elegerunt locum super gradus marmoreos maioris ecclesiæ. Id verò quandoquidem fieri non poterat, ni magna ex parte dirueretur Nicolai Mariæ Buzuti, magnanimi & strenui militis, domus, Rex fieri omnino hoc prohibuit: Haud tanti se facere, inquiés, huiusmodi saxorum struem ventis imbrique obnoxiam, vt amici domum ideo euerti pateretur. Contempsit Rex honorem, & laudem saxorum testimonio posteris memorandam: cùm secus hodie faciant ij, qui nullis virtutibus conspicui, omnibus ædificiis, & parietibus nomen suum posteris celebrandum inscribunt atque insculpunt. Pan. lib. 1. de reb. gestis Alphonsi.

De hospitalitate.

Cùm

CVm amicus quidam hospiti in phiditiis nihil apposuisset nisi vinum nigrum, & panem igni duratum succensuit homini Cleomenes, dicens: Erga peregrinos non oportere nimium λακωνίζειν Seueritas est, si quis à seipso exigat victum duriorem: at inhumanitatatis est, hospitem eodem compellere. Plut in Lac.

Cleomen.

Lucullus, quum Græcos quosdam per dies aliquot magnificè tractasset, atque illi dicerent, se mirari quòd tantum impendiorum sua causa faceret: Nonnihil, ô hospites, vestra causa, inquit, maxima pars Luculli gratia. Plut. in Rom. Apoph.

Luculli.

De hostibus & inimicis.

Diogenis

DIogenes Cynicus ad salutem hominibus opus esse dicebat, aut fidis amicis: aut acribus inimicis: eo quòd illi monent, hi redarguunt: Laër. lib. 6.

An th

Antisthenes philosophus Atheniensis, frequenter dicere solebat, hostes in bello semper obseruandos esse, quòd hi primum omnium sentiant si quid delinquas. In hoc igitur vtiliores sunt nobis quàm amici, vt errata nostra cognoscamus, & cognita corrigamus. Laër. lib. 6. cap. 1.

Aristonis

Aristo quidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui interrogatus qui oporteret bonum regem facere? respondit, amicis benefacere, inimicis vero malè. At quanto præstantius, ait, amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos. Plut.

Onomademi.

Onomademus Chius posteaquam aduersam factionem superasset, quibusdam censentibus, omnes diuersæ factionis vrbe pellendos, negauit expedire, dicens, se vereri ne omnibus inimicis ad vnum eiectis, inter amicos existerent dissidia. Stiens, sic esse multorum ingenium, vt si desint inimici, in quos naturæ malitiam exerceant, amicos impetant. Eras. 6. Apoph.

Xenocratis.

Xenophon dicebat, se prudentis cordatíque viri, etiam ab inimicis vtilitatem capere. Vulgatum est, neque solem, neque aquam, neque ignem magis vtilem esse hominibus, quàm amicos: sed ingenij philosophici

est, quemadmodum periti medici ex bestiis ac serpentibus noxiis vtilia quædam remedia colligunt, ita ex inimicorum odio decerpere aliquid quod vertat in suũ bonum. Eras. 7. Apoph.

De hostibus fraude, astu, ac dolo vincendis.

Agesilai. AGgesilaus Lacędæmoniorum Rex, cùm contra Tissaphernem, hominem fœdifragum belligeraret, eiúsque vrbes quàm plurimas variis insidiis ac dolis cepisset, amicis dixit: Fœdera quidem violare, præter causam impium est: cæterùm hostibus imponere, non modò iustum est, ac laude dignum, verùm etiam & iucundum & lucrosum. Nec enim turpe putauit, dolis illum vti, qui violato fœdere, periurio fefellisset & deos & homines. Plut. in Lacon.

Laconis. Apud Spartanos cùm in luctandi genere, quòd chirapsiam appellant, is qui collum alterius vrgebat, frustra prætérque legem palæstræ pulsaret vndique, & in terrã detraheret, posteaquàm corporis viribus destitueretur, qui inhærenti cedere cogebatur, brachium vrgẽtis momordit: cúmque alter diceret, Mordes ô Lacõ, fœminarum more: Non, inquit, sed more leonum. Vt solerter obiectam ignauiam detorsit in laudem fortitudinis. Nullum enim probrum apud illos detestabilius, qua muliebris imbecillitatis. Iure autem se morsu liberauit, qui præter ius certaminis vrgebatur à victo. Plut. in Lacon.

Agidis. Cuidam consulenti Agidem Regem, vt hostibus fugientibus daret, trsiãtum: Et quomodo, inquit, pugnabimus cum his qui ob fortitudinem manent, si non pugnamus cũ fugientibus? Existimabat vir animosus, aduersus hostes nullam prætereundam occasionẽ. Plut. in Lacon. Apoph.

Antigoni Antigonus interrogatus, quomodo oporteret hostes aggredi, dixit: Aut dolo, aut vi, aut apertè, aut per insidias. Stob. ser. 52.

Herennii Pontii. Samnitibus cõsultantibus quid de legionibus Roma-

nis apud furcas Caudinas inclusas fieri deberet: Herẽnius Pontius suasit, vt inuiolatæ dimitterentur. Postero die eadem de re consultus, respondit, ad vnum vsque delendas. Sentiens, aut clementer magno beneficio demerendos hostes, aut irreparabili iactura illorum vires comminuendas. Neutrum sequutus est exercitus: sed sub iugum missos, contumelia magis illos in se prouocauit. Eras. lib. 6. Apoph.

De hostibus non contemnendis.

Agesilai.

QVum edixisset Agesilaus Rex vt captiui nudi vẽderentur: Laphyropolæ quorum munus erat res prædatitias diuendere, quod erant iussi faciebant ac vestium quidem, quoniam iuxta barbari cum morem erant splendidæ, multíque præcij, complures exciterunt emptores: cæterum ipsa corpora condida, prorsúsque tenera ac delicata, nec quicquam virile præse ferentia (quippe in vmbra, otio ac voluptatibus educata) adeo nemo concupiuit emere, vt deriderent etiam hoc mercium genus, velut inutilium, nec vllius omnino precij. Id animaduertens Agesilaus, qui auctioni præsidebat, & hunc casum torsit ad animandos ad fortitudinem milites: Hæc, inquit, sunt pro quibus pugnatis (ornamenta captiuorum ostendens) hi, quibus cum pugnatis: nuda captiuorum corpora demonstrans. Dulpici nimirum argumẽto addidit suis animos: amplissima spe præmiorũ, & hostium imbellium extremo contemptu. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spartam iter? Refert, inquit, qualis eò descendas. Nam leones illuc euntes plorant, lepores autem in vmbraculis venamur. significauit, nec ferocibus ac violentis esse tutum proficisci Spartem, nec mollibus & effœminatis: quòd hostili animo illuc profisciscentes malè acciperentur à fortioribus, delicatos homines illic non sinerent lasciuire in tenebris. Plut in Lac.

Antigoni.

Antigonus quum in paruulo quodam castello Græci obsiderentur ac fiduducia loci contemnentes hostẽ, multa in deformitatem Antigoni iocraẽtur & nũc st-

turam humilem, nunc collisum nasum deriderent, Gaudeo inquit, & aliquid boni spero, quando in castris meis Silenum habeo. Cùm hos dicaces fame domuisset, quòd captis facere mos est, videlicet vt qui bello sunt vtiles, in cohortes describantur, cæteri præconio subiiciantur: negauit se vel id facturum fuisse, nisi expediret his dominum habere, qui tam malam haberent linguam. Hoc idem arbitror esse cum eo quod refert. Plutar. nisi quòd aliter cõmemoratur à Seneca.

Ciceron. Post Pharsalicum conflictum, quum fugisset Pompeius. Nonius quidam dicebat, septem adhuc aquilas superesse, proinde bono animo essent hortabatur. Rectè, inquit Cicero, hortareris, si nobis cum graculis bellum esset. At ille aquilas dixit, vela Romana aquilis insignita. Plut. in Ro. Apoph.

Roman. Romani, quum in pugna cum Tigrane, hostium peditum centum millia trucidassent, paucis equitum fuga seruatis, quum ex ipsis non amplius centum essent vulnerati, interfecti quinque dicebant, sese erubescere, quòd in tam vilia mancipia strinxissent ferrum. Plut. in Rom. Apoph.

De hostibus non crudeliter tractandis.

Socr. Socrates cùm Crœsum interrogasset, quid esset maximum & preciosissimum ex regno consecutus, illéque respondisset, vt hostes vlcisceretur, & amicos beneficio afficeret. Multò inquit meliùs fecisses, si & illos tibi amicos asciuisses. Max. ser. 6.

Agesilai. Agesilaus in concione solebat admonere milites suos, ne captiuos vt facinorosos cruciarẽt, sed vt homines seruarent. Infantibus etiam in bello captis prouidit, vt in vnum locum comportarentur, ne mutatis castris relicti perirent. Eandem curam impendit senibus captiuis, ne quoniam sequi non possent, à canibus lupísve discerperentur. Hæc autem humanitas illi non solùm aliorum, verumetiam captiuorum miram beneuolentiam conciliauit. Et nunc homines sibi videntur, qui truciditatis infantibus ac senibus, eam ætatem abducũt, quæ vel libidini apta est, vel labori, vel vtrique.

Quò progressa est immanis illa feritas? Plut. in Lac. Apoph.

Idem quum apud Coroneam Athenienses ac Bœotios graui prælio vicisset, in hostes tamen non crudeliter sæuire voluit: sed eos qui ad deorum templa confugerant, nequaquam spoliandos putauit. Erasmus. lib. 6. Apophtheg.

Eiusdem

Callicratidas classis præfectus, à Lysandri amicis solicitatus vt quendam ex inimicorum numero permitteret ipsis interimere, & acciperet talenta quinquaginta: tametsi vehementer opus haberet pecuniis ad soluendum nautis stipendium, plus tamen valuit in hostem pietas, quem saluum esse cupiebat, quàm pecunia in summa etiam rerum penuria. Plut. recitat hoc factum in Lacon. Apoph.

Callic.

Aristo quum ex quodam audiuisset, amicis benefaciendum: inimicis autem malefaciendum esse: Imò, inquit, præstantius est amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos. Plut. in Lacon.

Aristonis

Xerxes Darij filius cùm Græcorum exploratores in exercitu suo deprehendisset, nullo malo affecit, sed circunduxit, vt omnem viderent exercitum, & illæsos dimisit. Noluit vir bellicosissimus crudeliter grassari in hostes pernicosissimos, quos non tam manu, quàm beneuolentia & clementia vincere cupiebat. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Xerxis.

Paulus Æmilius Perseo sese ad victoris pedes abiicienti, vocésque degeneres emittenti: Cur, inquit, fortunam crimine liberas, sic te gerens, vt superiore etiam fortuna videaris indignus? Cur meam dedecoras victoriam, ac rerum à me gestarum gloriam obscuras, tam abiectum te demonstrans, vt indignus appareas quẽ populus Romanus haberet hostẽ? Plu. in ei⁹ vita.

Pauli Aemilii.

Fabius Max. dicebat absurdum videri, si cùm equos & canes venaticos familiaritate cibóque cicuremus, potius quàm catenis ac verberibus homines feroces animo, non humanitate ac beneficiis nobis conciliemus: sed asperiores in illos simus quàm agricolæ sunt in caprificos, ac malos syluestres & oleastros, qui has

Fabii Max.

non protinus excidunt, ſed inciſione docent miteſcere. Plut. in Rom Apoph.

Fabricii. Fabricio iam conſuli miſit epiſtolam Pyrrhi medicus, qua promittebat ſe Regem veneno necaturum, ſi iuberet. At eam epiſtolam, authore non prodito ad Pyrrhum remiſit, iubens illũ ſibi cauere, qui peſſimus eſſet iudex tum amicorum, tum hoſtium. Sentiens eum habere pro hoſtibus eos quos amplecti debebat, ſi ſatis nouiſſet: & hos pro amicis ducere, qui peius illi vellent quàm hoſtes. Plut. in Rom. Apoph.

Sigiſmũd Imp. Laurentius Hungariæ Palatinus, cùm diceret imprudenter agere Sigiſmundum Imperatorem, qui victis hoſtibus non ſolum vitam & opes relinqueret, ſedetiam eos inter amicos reciperet, extolleretque: Tibi, inquit, Sigiſmundus, videretur vtile inimicum occidere, neque enim mortuus bellum excitat: At ego inimicum occido, dum parco, & amicum facio dum extollo. Oſtendit autem, pulchrius eſſe benefaciendo quàm potentia inimicos vincere. Aen. Syl. lib 3. commentariorum de rebus geſtis Alphonſi.

Alphõſi. Alphonſus Aragonum Rex cùm expugnatis vrbibus, humaniter hoſtes omnes dimittendos mandaſſet, reprehenſus a ſuis ducibus qui omnes interficiendos putabant, reſpondit: Nihil magis aduerſariorum animos flectere atque conciliare, quàm placabilitatis & manſuetudinis nomen. Pan. lib. 3 de reb. geſt. Alphonſi.

Eiuſd. Idem cùm Caietam vrbem obſideret, coacti ſunt oppidani ob famem, qua grauiter vexabantur, ad bellum inutiles è ciuitate expellere, in quos quum incidiſſet Rex, adhortatus vt ferro trucidaret omnes: Nequaquã, inquit, bellũ contra puellas, fœminas, ſenes, ac innocentem iuuentutem ſuſcepimus: ſed contra viros armatos de victoria manu nobiſcum concertantes. Et ſic pepercit Rex imbelli ætati, ab hoſtibus ciuitate pulſæ ob famem. Alphonſum ſanè & Ageſilaum, qui ſimilem pietatem hoſti præſtitit, noſtra tempora deſiderarent. Si quidem nunc de magna gloriantur animi fortitudine, qui trucidatis infantibus ac ſenibus, eam æ-

tatē abducunt, quæ vel libidini apta est, vel labori vel vtrique. Alphonsi dictum recitat Panormita. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Huc refer titulum, de Victoriæ moderatione.

De humanitate.

Agesilai.

HYdrieus cùm quendam coniecisset in carcerem, Agesilaus humaniter veniam pro captiuo deprecatus est, hunc in modum scribens: Si nihil peccauit, oro vt hominem dimittas: si peccauit, mihi dimitte: sed omnino dimitte. Innocentem punire scelus est, culpam interdum condonare in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est. Plut. in Apoph. Lacon.

Xerxis et Arimenis.

Inter Xerxem Darij filium, & Arimenem fratrem, de regno erat contentio. Itaque quum Xerxes intellexisset fratrem ex Bactrianorum regione descendere, misit illi munera: & iis quibus ea mandarat perferenda, iussit vt ipsius verbis illi dicerent: His in præsentia te honorat frater tuus Xerxes: quòd si rex fuerit declaratus, eris apud ipsum omnium primus. Hac humanitate delinitus Arimenes contentionem remisit, ac fratri regnum adepto protinus adorationis honorem exhibuit, eíque diadema imposuit. Xerxes autem illi proximum ab se locum dedit. Nec video cur inter Apopthegmata debeat recenseri, quum Plutarchus recēseat. Simile quiddam de Iacob & Esau legitur in Hebræorum literis. Ira contentióque melius soluitur blandis verbis & benignitate, quàm repugnando. Erasm. lib. 5. Apoph.

Philippi Maced.

Philippus Macedo filium Alexandrum admonere solebat, vt cum Macedonibus comiter haberet consuetudinem, vulgò interim conciliata beneuolentia vires ac robur sibi parans, dum liceret alio regnante esse humanum, prudenter intelligens, vt nulla re melius constabiliri imperium, quàm ciuium beneuolentia: ita difficillimum esse iam regnum administranti, erga quoslibet esse humanum, non solùm quòd regia potestas opposita sit inuidiæ, verùm etiam quòd Respublica non possit esse incolumis, nisi scelera suppliciis coërceantur. Regibus enim hactenus temperanda est humanits erga ciues, vt interim regiam tueantur authoritatem.

Nam immodica bonitas sæpe contemptum parit. Plut. in Regum & Imp. Apoph.

Plura pete ex titulo de Clementia.

De humanitate nimia.

Diogenis.

QVum Plato laudasset quẽdam hoc nomine, quòd erga omnes humanissim⁹ esset. Quid, inquit Diogenes, illi tribuendũ est, qui nullum vnquam affecit dolore? Quo dicto docere voluit, nimiam humanitatem obesse reipublicæ. Laër. lib. 6.

Agesistra.

Agesistrata quum Agidem filium exanimem iacentem videret, exosculata facie dixit: Nimia tua ô fili, bonitas, nimia mansuetudo & humanitas, te simul & nos perdidit. Moliebatur enim Agis facinus sanè præclarum, sed inuidiosum, nimirum vt degenerantes Lacedæmoniorum mores ad priscam illam seueritatem reuocaret. Interim dum studet offendere neminẽ, & gratificari omnibus, semetipsum in exitum coniecit. Plut. in Lacæn. Apoph.

Vide tit. de Indulgentia & Licentia.

De humanitate.

Turbonis.

TVrbo quum adhuc nihil aliud esset quàm centurio, & ante præfectos à Cæsare vocaretur in consilium: Turpe est, inquit, ô Cæsar, exclusis præfectis cum centurione agere. Eras. lib. 6. Apoph.

Anonymi.

Quidam videns Fauorinum, quum nulli adessent famuli, Pompeio per omnia inseruiẽtem vsque ad pedum lotionem, pronunciauit Græcum versiculum.

φεῦ τοῖσι γενναίοισιν ὡς ἅπαν καλὸν id est,

Claris viris vt est decorum quidlibet? Eras. lib. 6. Apop.

Plotinæ.

Plotina Traiani Imperatoris vxor, cùm post Traiani electionẽ primùm in Capitolium iret, multíque essent qui imperij fœlicitatem omnibus modis precarentur: quum adhuc in gradibus esset, conuersa ad multitudinem: Talis, inquit, huc ingredior, qualem me exire cupio. Quo dicto innuere voluit se non minus in imperio, quàm cùm extra imperium esset, omnibus optimè velle. Vnde sic se in principatu gessit, vt omnino iusta reprehensione caruerit. Xiphilinus in vita Traiani.

Huc refer ea quæ sunt sub titulo de Gloriæ & honoris contemptu.

DE IACTANTIA.

Vero cuidam, qui vellet se recipi in numerum discipulorum Diogenis, ac diceret se excellere ingenio, respõdit Diogenes: Si adeò excellis ingenio, optimísque moribus præditus iam es, non est quod me præceptore ad vitam necessaria discas. Notauit autem inanem adolescentis iactantiam, & indignum putauit vt in philosophiæ studio excitaretur. Brus. lib. 3. *Diogenis.*

Aristoteles admonebat suos, ne nimium se laudarent ipsos, nec vituperarẽt etiam. Laudare enim seipsum, va- vituperare stulti est. Brus. lib. 3. *Aristoteлis.*

Laosthenes quum Athenieses ad inferendum reliquæ Græciẹ bellum assiduis stimulis concitaret, ac de se multa variáque iactaret. Phocion ait: Cupressis sunt planè similes sermones tui. illi enim magni sunt, nec tamen vllos ferunt fructus. Brus. lib. 3. *Phocionis.*

Peregrinus quidã Spartæ, crepidatus altero pede stans rectus, ad Laconem dixit: Nequaquam puto te ô Lacon, tantum temporis, quantum ego, in pede perstare posse: Vrbanè excipiens Lacon, Minimè (inquit) sed ex anseribus nullus est, qui hoc non possit. Plut. in Lac. Brus. li. 3. *Laconis.*

Philippus cùm minaretur Lacedæmonis per literas, dicerétque se omnia quæ conarentur prohibiturum: Lacedæmonij iactantiam eius irridentes, interrogarunt Philippũ, num mori etiam eos esset prohibiturus? Brus. Contursinus. lib. 3. Facetiarum. *Laconũ.*

Quum M. Liuius sibi postularet acceptum ferri, quòd Fabius cepisset vrbem Tarentinam, videlicet quòd in arce præsidium habuisset: cæteris iactantiam hominis deridentibus. Vera (inquit Fabius) narras: nam nisi tu ciuitatem amisisses, nequaquam ego recepissem. Plutarchus in Apoph. Rom. *Fabij.*

Ciceroni iactanti apud Vatinium, quòd humeris Reipublicæ de exilio aduectus sit, vrbanè inquit: Vnde tibi varices? Brus. lib. 3. *Vatinij.*

Cæsaris. Sylla factus prætor, quum indignabundus Cæsari sua in se illum potestate vsurus esse dictitaret, ridens Cęsar: Rectè, inquit, tuum putas esse magistratum, quem tuis habes pecuniis comparatum. Brus. lib. 3.

Augusti. Augustus quempiam saxo in expeditione percussum, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimium tamē sua opera iactantem, sic leuiter vrbanéque castigauit: At quum fuegeres, inquit, nunquam respexisti? Brus. lib. 3.

Vide tit. de Ostentatione.

De ignauia.

Diogen. Diogenes quibusdā admirātib' carmē illud Hesiodi οὐδ' ἂν βοοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη id est,

Ne bos quidem pereat, ni vicinus sit malus.

Atqui Mesenij, inquit, simul cum bobus periere, vobis vicinis. Exprobrauit Atheniensibus ignauiam, qui Messeniis vicinis aduersus Lacedęmoniorum vim non fuerint opitulati. Eras. lib. 8. Apoph.

Democriti. Democritus interrogatus, qua re industrij ab inertibus differrent? respondit, Quo impii à piis: spe nimirum bona. Laboribus quippe incumbens, suæ industriæ sperat præmium amplissimum: ignauus autem desperans, nullam habet bonorum futurorum spem qua fulciatur. Maax. serm. 32.

Antalcide Infrà de Salsè dictis.

Lysandri. Lysander Lacedæmoniis segniter Corinthiorum murum oppugnantibus, quum leporem fossa vidisset exilientem: Eos, inquit, timetis hostes quorum ignauia lepores in muris dormiunt. Brus. lib. 3. cap. 12.

Themistoclis. Themisthocles Hieronem cum equitatu veniētem ad ludos Olympicos, vetuit certamē spectare. Interrogatus autē cur hominem excluderet: Non æquum esse respondit, vt is qui maximi periculi se socium non præbuisset, ad communem conuentum ludicráque spectacula admitteretur. Notauit autē hominis in rebus præclarè gerendis ignauiam & oscitantiam. Aelian. lib. 9.

Scipionis. Scipio quum in Alexandriam venisset, pedésque vrbem accederet. Rex autem cum aliis propter ignauiam, corporísque mollitiem vix incederet: Scipio ad Panętium murmurans ait, Iam Alexandrini aliquid volu-

ptatis & fructus ex nostra peregrinatione perceperunt: propter nos enim Regem suum ambulantem viderunt. Brus.lib.3.

Eiusdem. Neuius quidam, cum iners socórsque esset, festiuè per annominationem Scipio in illum iocatus est: Quod, inquit, hoc Neuio est ignauius? Brus.lib.3.cap.12.

Q. Metelli. Q. Metellus dicere solebat, nescire se, an sua victoria plus boni an mali Reipublicæ attulisset. Notauit autem Romanorũ post partam victoriam, ignauiam, quæ multis malis ianuam aperuit. Brus.lib.4.

M. Lepidi. M. Lepidus, quum aliis in campo sese exercentibus, ipse in herba recubuisset: Vellem, inquit, hoc esset laborare. Huius generis est Terentianum illud: Quàm vellem mos esset amicis etiam noctu operam dare. Optat enim adolescens, quod fieri non potest. Eras.lib. 6. Apoph.

M. Catonis. M. Catonis perfrequens fuit sententia: Nihil agendo, homines malè agere perdiscere. Quo dicto execratur omnem ignauiam, quę multorum malorum sæpenumero causa est. Columella lib.12. Brus.lib.4.

Fabij Max. Infrà de Ingratitudine, & de Militum in rebus agendis ignauia.

Sigismũdi Imp. Quum ignauus ac otiosus homo apud Sigismundum Romanorum Imperatorem, fœneratores eo nomine plurimum laudasset, quod dormientes etiam pararent ex rebus lucrum: At tu, inquit Imperator, vigilando omnia consumis. Aen. Syl.lib.4. comment. in res gestas Alphonsi regis.

Vide tit. de Ocio, Pigritra, & Segnitie.

De ignobilitate & obscuritate generis.

Bion Borysthenites, percontanti Antigono Homerico versu,

Bionis. Sentiens, se traductum de generis ac gentis ignobilitate, respondit ingenuè: Pater meus libertus erat, cubito sese emungens, significans, eum fuisse salsamentarium, addebat, illum Borysthenitem fuisse genere, non facie, sed in fronte gestare scripturam amari domini, matrem fuisse è lupanari: quum cętera item nudè commemorasset, adiecit versum Homericũ

Ταύτης τῆς γενέτης τούτου πατρὸς εὔχομαι εἶναι. Laërtius libro 4.cap.7.

Antist. Antisthenes Atheniẽsis philosophus dicebat, obscuritatem esse bonum par labori, Aduersus illud Epicuri λάθε βιώσας Multi student ignoti esse, quò viuant in ocio. At ignobilitas quoniam patet quorumlibet cõtemptui, non minus adfert negotiorum, quàm famæ claritatis. Erasmus libro septimo Apoph. ex Diogene Laërt lib.6.cap.1.

Eiusdem. Cuidam opprobranti quòd esset hybrida, hoc est, non è duobus ingenuis natus, sed ex parte Atheniensi, matre Phrygia: Nec è duobus, inquit, luctatoribus natus & tamen luctator sum. Sentiens, non tam referre vnde natus sis, quàm quis sis. Is verè liber est, quem philosophia liberum facit: & is verè Græcus est, qui Græcorũ disciplinis instiututus est Laërt. lib.6.cap.1.

Socratis. Socrates malè audiens à quodam Atheniensi, quòd ex matre obscura narus esset, respondit: An putas virum præclarum non ex obscuris parentibus procreati posse Innuit autem, non ex parentibns, sed ex rebus gestis veram nobilitatem iudicandam. Ibidem.

Anonimi Menedemus Eretriensis, quum aliquando decretum tulisset ad populum, quidam ita tetigit illum, vt diceret, non esse sapientis neque tabernaculum consuere, neque decretum scribere. Subnotans, quòd ex patre coriario natus esset, ipse quondam eiusdem opificij. Nam olim tabernacula è pellibus caprarum consuebantur. Laërt.lib.2.cap.18.

Sostrati. Sostratus tibicem, quum quidam ei obiectaret, quòd ex ignobilibus prognatus esset parentibus: Atqui, inquit, ob idipsum debui magis laudari, & in admiratione esse, quòd à me genus initium cœpit. Antonius in Melissà, part.2.ser.79.

De ignoscentia.

Pittaci. TYrrheum Pittaci filium Cumis in tonstrina sedentem, faber quidam ærarius impacta securi occidit. Cumani homicidam vinctum miserunt ad Pittacum, vt de eo supplicium sumeret At ille cognita causa dimisit homiuem dicens: Ignoscentiam esse potiorem

pœnitentia. Sentiens, vtilius esse condonare, quàm meminisse iniuriæ, & vlcisci. Laërtius libro 1. cap. 5.
Huc referenda sunt ea quæ diuersis titulis notata sunt vtpote de Patientia iniuriæ? Humanitate, Lenitate, Mansuetudine, Victoriæ moderatione, Vindictæ neglectu, &c.

De imitatione.

Pylades Hylam, negligẽter saltantem Oedipodem hac voce castigauit, σὺ βλέπεις: id est tu vides: quum ille Oedipodem iam cæcum exprimere debuerit. Eras. lib. 6. Apoph. *Pylaud.*

Alexander quum apud Ephesum conspectam effigiẽ sui corporis ad viuum magna arte expressam admiraretur, atque interim fortè equus inductus picto in eadem tabula equo hinniret, deceptus imitatione Apelles, Equus (inquit (ô rex, multo melius expressus est quàm tu. Eras. lib. 8. Apoph. *Apellis.*

Cicero Pompeio vitio dabat, quòd ciuitate deserta Themistoclem potiùs quàm Periclem fuisset imitatus cùm illis res nequaquam pares essent, his essent Themistocles enim fugit ad Persas, Pericles mansit Athenis. Plut. in Rom. Apoph, *Ciceronis*

Adrianus sophista in conuiuio sophistarum, ad quos adhibitus erat tanquam egregij cuiuspiam arcani consors futurus, quum sermo fuisset ortus de characteribus dictionis, & in quo quisque præcelleret, & quid in quoque potissimùm imitandum esset: At ego, inquit, describam characteres, haud quaquam recensens incisiunculas, intellectulos, membra, aut rythmos: sed meipsum mihi imitandum proponens, omniumque inuenta ex tempore proferens, fluxu quodam orationis ac linguæ permittam hæc omnia. Quid de hoc Adriani dicto iudicandum sit, viderint Critici. Illud scio, Horatium non temerè exclamasse, O imitatores seruum pecus. Et hodie videmus, quosdam qui se totos addixerunt exprimendo Ciceroni, frigidos & elumbes euadere. Quòd si quos delectat illud orationis genus leue & γλαφυρὸν equidem nec obsto cuiquam, nec inuideo. At ipse ma- *Adriani sophistæ.*

lim Epicteti rudem & indolatam phrasim, sed naturalē quàm Isocratis omni flosculorum genere picturatam. Huius Adriani dictionem, Herodes sophista solebat appellare κολοσσοῦ μεγάλου σπαράγματα, id est, colossi magni fragmenta: simul in iuuene notans orationem nondum satis compositam, simul laudans, & vocis & animi magnitudinem. Verba sunt Eras. Rot. lib. 8. Apoh. ex Philostrati sophistis.

De imperio administrando.

Periclis. PEricles quotiescumque belli dux creatus esset, clamydem induens, apud se dicere consueuit: Attende Pericles, quod gesturus es imperium in libertos, in Gręcos & in Athenienses. His dictis se vir cordatissimus hortabatur, vt moderatè gereret principatum. Magni ingenij est, imperare liberis: at Græci plus quàm liberi tum erant: postremò inter Græcos liberi Imi Athenienses. Plut. in Græc. Apoph.

Platonis. Plato eam Remp. saluam esse putabat, in qua aut philosophi imperarent, aut principes sapientiæ studio incumberent. Brus. lib. 3. cap. 13.

Timothei Timotheus quærenti quid inter Imperatoriam artem & oratoriam discriminis esset: Idem respondit, quod inter bellum & pacem. Stob. serm. 52.

Chabriæ Suprà de Dote.

Plistarchi. Plistarchus Leonidæ filius cuidam roganti, quam ob causam reges Lacedæmoniorum non à priscis regibus cognomen sortirentur? Quoniam, inquit, illi ducere quàm regnare maluerunt: posteriores illis nequaquam. Primus omnium regum Lacedæmoniorum Agis dictus est, & hoc nomen in aliquot posteriores dimanauit. Agidis autem dictum est à ducendo, quoniam clementer imperabat: & regum est imperare potiús quàm persuadere. Plistarchus autem sonat, plurimis imperantem Plutarchus.

Theopōpi Infrà de patria fortiter propugnanda.

Solonis. Infrà de Regno & Regibus.

Iphicratis. Suprà de bono belli duce.

Apollonij Apollonius rogatus à Babyloniæ rege, quomodo tutò regnare posset? Si multos, inquit, honoraueris. paucis ve

rò credideris. Brusonius libro tertio.

Alcamenis. Alcamenes Telecri filius, cuidam percontanti, quo pacto quis optimè regnum seruare posset: Si lucrum, inquit, non magni fecerit. Longè lateque dissentiens à vulgo principum, qui non alia magis ratione principatum constabilire student, quàm attenuandis ciuium suis augendis opibus: quum iustitia & æquitas maximè reddant diuturnum imperium. Plutarchus in Laco.

Agidis. Agis Archidami filius, quum à quodam interrogaretur, quod disciplinæ genus potissimum exercitaretur apud Spartanos? Scire, inquit, imperare, & ferre imperiũ. Idem.

Eiusdem. Apud Mantinæam quibusdam dissuadentibus, ne cũ aduersariis, quòd numero lures essent, confligeret Agis senior: Cùm multis, inquit, pugnet, oportet, qui multis vult imperare. Idem. & Brusonius libro septimo capite secundo.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum Rex interrogatus, quas res Imperatorem habere oporteat? dixit: Aduersus hostes audaciam, erga subditos beneuolentiam, in opportunitate verò rationem & consilium. Stob. ser. 52.

Cyri. Cyrus Persarum Rex bellicosissimus, dicebat, neminẽ debere suscipere principatum, nisi esset melior his in quos susciperet imperium. Sensit vir prudentissimus, hoc esse principis munus vt aliis prospiciat, & publicis commodis consulat. Id autem fieri nequaquam potest, nisi ab eo qui sapientia, vigilantia, animique integritate cæteris antecellit. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Eiusdem. Idem dicere solebat, principem non debere inferiorẽ esse intelligendo quæ opus sunt, cæteris. Xenoph. in 7.

Eiusdem. Idem à Clearcho, ne se in pugnæ periculum admitteret admonenti, respondisse dicitur: Iubésne regnum appetentem, regno me indignum ostendere? Brus. lib. 3.

Xerxis. Quum inter Xerxem, Darij filium, & Arimenem fratrem, magna de regno esset contentio, Xerxes intelligẽs fratrem ex Bactrianorum regione descendere, misit illi per legatos magnifica munera: & promisit, si regnum daret, inter primos fratrem se admissurum, & his monuit fratrem, vt regnum tutò permitteret. Plut. in Reg. & Imperatorum Apoph. Meminit Iustinus lib. 2.

Hieronis Infrà tit. de Regno & Regibus.

Catonis. Quum Eumenes Rex Romam venisset, & à senatu honorificè exceptus, clarissimorum ciuium frequentia stiparetur. Cato non dissimulat, tantum Romanorum erga illum studium sibi suspectum esse, ipse vitans Regis consuetudinem. Hoc quibusdam admirantibus, ac dicentibus, Eumenem virum esse probum, ac amico in populum Romanum animo. Sint ista vera, inquit, attamen illa bellua, natura ferox canis est. Sentiens, omnes Reges, vtcunque pro tempore simulent, natura tyrannos esse, ac Democratiæ infensos. Romæ autem regis nomen erat inuisissimum. Eras. lib. 5. Apoph.

Antiochi Antiochus quum à L. Scipione vltra Taurum montē, submotis imperij finibus, Asiam prouinciam, vicinasque ei gentes amisisset, gratias egit populo Romano, quòd magna parte curarum per eos liberatus esset. Intellexit vir prudens vnius hominis animum, quamuis vigilantem, non posse tot negociis parem esse. Erasmus libro quinto Apoph.

Vide Magistratum curæ.

Antigoni Antigonus Rex, cùm cerneret filium suum se violentiorem & immodestiorem gerere erga subditos: An nō, inquit, nouisti fili nostrum regnum esse nobilem seruitutem? Atque hæc Antigoni verba, quibus filium allocutus est, maximam mansuetudinem & humanitatem præ se ferunt: qui id non approbat, is verè mihi videtur neque regem neque ciuem nosse sed tyrannicam vitam potius agere. Aelianus libro secundo de Var. historia & Bruso. lib. 3. cap. 13.

Scipionis Scipio Africanus quibusdam calumniantibus, quòd parum strenuus pugnator esset: Imperatorem, inquit, me mater, non bellatorem genuit. Significans in Imperatore plus habere momenti solertiam ac prudentiam in consiliis, quàm vires in præliis. Plut.

catonis. Cato senior eum Imperatorem laude dignum, & ab omnibus extollendum putauit, qui sibi ipsi imperare posset. Plut. in Rom. Apoph.

ciceronis Cicero in summo imperatore, bellique duce quatuor res debere inesse dicebat: Scientiam rei militaris, virtutem, authoritatem & fœlicitatem, Cicero in oratione

pro

pro Pompeio. Brusonius libro secundo cap. 24.

Ouinius Camillus, antiquæ familiæ senator, homo delicatissimus: rebellionem moliebatur tyrannidem affectans. Id quum Alexandro renunciatum esset, statimque probatum ad palatium eum rogauit, eique gratias egit, quòd reip. curam quæ bonis viris recusantibus imponi solet, sponte reciperet. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum, consortem imperij appellauit, in palatium recepit, ornamentis imperialibus, & melioribus, quàm vtebatur ipse, decorauit, profectionis comitem adhibuit. Cumque Imperator ipse pedibus iter faceret, inuitauit & Ouinium deliciis assuetum ad laborem, quem post quinque milia passuum cunctantem equo sedere iussit. Quumque post duas mansiones equo etiam fatigatus esset, carpento imposuit. Hoc quoque respuentem ac imperium tædio laborum recusantem, denique & mori paratum dimisit, ac militibus à quibus Cæsar præcipuè diligebatur, commendatum ad villas suas tutò abire iussit. Sic illi commonstrauit, quid esset gerere imperium. Lampridius.

Alexandri Imp.

Saturninus hortantibus militibus, vt imperiũ susciperet, ait? Nescitis, ô milites, quantum mali sit imperare: gladij vt appedentes ceruicibus immineant, hastæ vndique. spicula, ipsi custodes timentur, ipsi comites formidãtur, non cibus pro volũtate, non iter pro authoritate, non bella pro iudicio, non arma pro studio. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Saturnini.

M. Tullius libro de Officiis tertio scribit, Cæsarem hos versus ex Euripidis Phœnicis sẽper habuisse in ore.

ἄπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν, τ' ἄλλα δ' εὐσεβεῖν χρεών.

Hos ipse vertit hoc pacto.

Nam si violandum est ius, regnandi gratia
Violandum est: aliis rebus pietatem colas.

Iulij cæs.

Octauianus Cæsar posteaquàm Iulio auunculo crudeliter in senatu interfecto successisset in administratione imperij, ac nequaquam placeret Acciæ matri, Philippoque vitrico, adiri nomen inuidiosæ fortunę Cæsaris, respondit: Nefas esse, quo nomine Cæsari dignus esset visus semetipsum videri indignum. Contemnẽs huma-

Octauiani cæs.

na consilia,& cũ periculo potius summa,quã tutò humilia sequi proposuit. Velleius Patercul⁹,& Cusp.in Cõs.

Mercœnatis. Octauiani Augusti temporibus quum esset consultatio de imperio iterum ab rogando, in ea deliberatione interrogatus Mecœnas,quid sibi videretur, respondebat: Regnum iustum & legitimè recuperatum,in primis conducere rerum magnitudini. Quo dicto consulebat, iustius esse vt imperium deponeret Augustus, ac rempublicam restitueret in statum pristinum, Dion Nicæus in Augusto.

Augusti cæs. Octauius Augustus admonebat Romanos, vt remp. committerent iis,qui vsu & experientia rerum plurimũ possent: nec eam sinerent vllo tempore pendere ex cuiusquam voluntate,ne fortè is in regni cupiditatem veniret, aut mortuo eo respub. periclitaretur. Idem.

Eiusdem. Consulebat præterea, vt contenti rebus præsentibus augere & dilatare imperium nollent: quòd futurum esset vt id tuerentur difficilius, immiueretque periculum,ne ea quæ iam parta essent, amitterentur. Idem.

Frõtonis Cum sub Nerua Cocceio, Romæ impromiscuè omnes ab omnibus leuissimas ob causas accusarentur, atque inde magnus tumultus exortus esset Frontonem consulem dixisse ferunt: Malum quidem esse, imperatorem habere,sub quo nemini licet quicquam facere sed multo peius esse,cum omnia licent omnibus. Xiphilinus in vita Neruæ,& Fulg.lib.2. cap.2.

Domitiani. Domitianus Romanorum imperator, paucis notum esse dicere solebat,quàm misera & ærumnosa sit imperantium conditio, qui à tyrannidis falsa suspicione tũ demum liberantur, cum diem iam extremum claudunt. Suetonius in Domitiano. Brus.lib.4.cap.13.

Diocletiani. Diocletianus adhuc priuatus dicere solebat,nihil esse difficilius quàm bene imperare. Id Flauius Vopiscus in Aurelianot radit se audiuisse à patre suo, & addit causam: Colligunt,inquit, se quatuor aut quinque, simul consilium ad decipiendum imperatorem capiunt,dicũt quid probandum sit. Imperator qui domi clausus est, vera non nouit: cogitur hoc tantùm scire, quod illi loquuntur: facit iudices, quos fieri non oportet: amouet à republica, quos debebat retinere. Ita vt dixit,

Diocletianus, bonus, cautus optimus venditur imperator. At vulgus ad imperatoris titulum satis esse putat nasci, aut eligi: nasci vtcumque, eligi emptis suffragiis ac solennibus ceremoniis confirmari. Vopiscus, & Brusonius lib. 3. cap. 13.

Pertinacis.

Pertinax Rom. Imp. cùm possessionibus imperatoriis nomen suum inscribi perhibuisset dicere solebat, illas nequaquam imperantium proprias, sed communes Romanorum, & publicas esse. Herod.

Traiani.

Traianus Cæsar iustitiæ & æquitatis amantissimus, talem imperatorem priuatis & ciuibus se esse dicebat, qualem sibi ipse imperatorem priuatus optasset. Ioan. Langus in Nicephori annotationibus.

Eiusdem.

Idem aliquando in conuiuio proposuit amicis, vt decem nominarent quibus crederent rerum summam rectè delegari posse. Quum illi silerent: Decem, inquit, à vobis posco, ego vnicum habeo Seuerianum. Solum illum imperio dignum iudicans. Dion Cassius.

Eiusdem

Idem Licinio Suræ (quem quidam vt Cæsaris insidiatorem iudicauerant) gladium nudum porrexit, atque Accipe, dixit, gladium quem pro me, si bene atque cum ratione imperauero, distringes: sin minus, eo ad interitũ meum vtere. Dion Nicæus atque Xiphilinus in Traiani vita, & Plinius in Panegyrico.

Idem aliter.

Idem imperatorem iuris atque iustitiæ armatorem atque excultorem esse debere dixit: cuius ipse etiam tã fuit studiosus vt aliquando ensem strictum præfecto vrbi in conspectu omnium dederit atque dixerit: Cape ferrum hoc, & siquidem rectè imperium gessero, pro me hoc vtere. Niceph. Callist. libro tertio capite 23. historiæ Ecclesiast.

Hadriani Imp.

Aadrianus Imp. dicere solebat, miseram esse imperantium conditionem quibus de affectu tyrannidis, nisi occisis, nõ credatur. Brus. lib. 3. cap. 13. ex Volcatio in Auid.

Valentiani Imp.

Valentianus Imperator iam Romanorum electus, cùm solicitaretur à militibus, vt sibi imperij socium deligeret: Vestrum quidem (inquit) fuit vt priuatum me ad Imperialem extolleretis dignitatem: res autem administrare, non iam vestri sed principis ipsius arbitrij esse, vos ipsi quoque dixeritis. Itaque vos deinceps imperata

facere, & quietos esse: me autem, quid facto opus sit, curare decet. Niceph. Callist. lib. 11. cap. 1. Ecclesiast. historię.

Antonini pij.

Antonius Romanorum Imperator, qui à virtutibus Pius cognominatus est, quum iam ad Imperij habenas declaratus, reprehenderetur, quòd quosdam accusatos absolueret, respondit: Principatum non à pœnis aut suppliciis, sed à mansuetudine potius auspicandum esse. Dion Nicæus, & Xiphil. in Antonini vita.

M. Antonini veri.

M. Antonius Verus Romanorum imperator dictitabat, Neque pecuniæ vim tyrannidis luxuriam explere posse, aut stipantia satellitum agmina tueri principem, nisi ipsi quos regat animum imperanti beneuolentiamque accommodent. Quippe ij demum diu tutoque imperant, qui non metum ex crudelitate, sed amorem ex bonitate ciuium suorum animis instillant. Neque enim quos, sæuire necessitas coëgit, sed quos obtemperare sua quæque voluntas adegit, ij sunt in agendo patiendoque à suspicione omni assentationeque vacui: nunquèmque imperia detrectant nisi violenter contumelioseque sint habiti. Herod. lib. 1.

Fausti quintilli.

Iulianus quum senatum Romanorũ rogaret, vt virgines Vestales & cæteri sacerdotes cum senatu obuiam exercitui Seueri prodirent, prætentis infulis: Faustus Quintillus consularis augur contradixit, asserens, non debere imperare eum qui armis aduersario non posset resistere. Spartianus in Iuliano, & Cuspinianus in Consulibus.

Iouiani Imp.

Iouianus quum post Iulianũ apostatam, qui aliquot Christianorum millia interfecerat, ad imperium raperetur, clamabat, Nolle se infidelibus imperare, quum ipse esset Christianus. Cui responsum est à militibus omnibus, sese quoque Christi fidei esse obnoxios. Cuspinianus in Coss.

Eiusdem.

Idem in Romanorum Imperatorem electus, quum argueretur quòd eam dignitatem reiecisset, atque insignia Imperatoria recipere planè recusaret: respondisse fertur, Se virum Christianum nequaquam iis imperare posse, qui Græcissarent, superstitionesque sectari didicissent. Niceph. Callist. lib. 10. cap. 38. Eccl. hist.

Suprà de Claudicatione.

Idem vigilanter prouidit, ne tribuni ducesque quicquam fraudarent de stipendiis militum, dicens: Miles non timet nisi vestitus, armatus, calceatus, & satur, & habens aliquid in zonula. Sentiens, militem quum aliquid habet, metuere ne perdat: sed mendicitas ad omnẽ desperationem vocat armatum. Lampri.

Seueri. Imper.

Eiusd.

Pescennius Niger Imperator rogatus, quid sentiret de Scipionibus, respondit: Illos sibi videri fœlices magis quàm fortes: quòd vterque domi iuuentutem parum sanctè transegerat. Sentiens, Imperatorem per omnem vitam in reipublicæ negociis versari debere, nec à domesticis deliciis ad imperium accersiri. Spartianus.

Pescẽnij Nigri.

Otho Imperator Romanorum sæpenumero dicere solebat ad suos: Nescitis amici, quid sit Romanorum gubernare imperium: mihi credite iam experto, qui iam mori malo quàm imperare. Brus. libr. 3. cap. 13.

Othonis imp.

Sigismundus Imperator Romanorum, rogatus, Quem virum regno dignum aptumque existimaret: Eum, inquit, quem neque secundæ res extollerent, neque aduersæ deprimerent. Æn. Syl. lib. 4 comment. de rebus gestis Alphonsi regis.

Sigism. Imp.

Idem regnandi artis imperitum esse dicebat, qui simulare nesciret. Innuit autem, multa regibus simulanda multa dissimulãda quò suos in debito officio retineant extra omne vitę periculum. Æneas Syl. lib. 1. commẽt. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem

Æneas Syluius principes priuatis hominibus multo meliores fore dicere solebat si Reges electione, & non successione fierent. Improbauit vir clarissimus successionem Regum, quam vsus, haud vbique meliora secutus recepit. Regem enim nasci, nihil magni est. At regno dignum se præstitisse, maximum est Æneas Syluius 4. cõment. in res gestas Alphonsi.

Aeneæ syl

Suprà tit. de Claudicatione.

Kebonis abbatis.

Huc refer titulos, de Principe & regno, item de Administratione reip. &c.

De imperio difficulter administrando.

Alphõsi.

ALphonsus Rex Aragonum sæpenumero peroptare solebat, vt populariũ suorũ vnusquisq; Rex ex-

titisset. quò demum illi, vt pote experti, cognoscerent principum occupationes & curas. Hoc vnico forsan modo fieri posse, vt desinerent molesti & importuni esse. Notabat autem, quàm difficile esset imperare, cùm tam diuersa sint hominum ingenia, diuersi mores, quibus principes se accommodare necesse habent. Pan. lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem

Idem magnum quidem esse dicebat, aduersus hostem ducem esse: sed, & illud maximum, ad omnem virtutem ciuibus ducem esse. Pan. lib. 4. de Alph. reb. gest.

Eiusdem

Eundem affirmare solitum accepimus, si nullum omnino aliud regnum nullam prouinciam præter Calabriã aut haberet, aut habiturus esset, illam protinus se relicturum, priuatumque & ciuem viuere potius velle, quàm illorum qui nihil hominis habent præter figuram, ineptias tolerare, quamuis dominum aut regem. Hoc autẽ dicto ostendere voluit, quàm graue sit imperare iis, qui omni humano ingenio exuti nil norunt aliud, quàm luxuriantes, ferarum more in omni vitiorum sorde se inuoluere. Pan. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

De impietate.

Bionis.

BIonis Borysthenites impietatem dicebat malam esse contubernalem fiduciæ, & adiecit versiculum Euripidis.

δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ, id est,

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Sensit, ibi non esse libertatem, vbi est mala conscientia: nec eum posse liberè loqui, cui crimen impietatis verè potest obiici: nec frui tranquillitate animi qui numẽ habet iratum. Laërt. lib. 4. cap. 7.

Diogenis

Diogenes Samothracem profectus, cùm videret statuas deorum, & donaria, quæ è bello, morbo, nauigatione, aliòve discrimine seruati dicarant: Multò plura essẽt inquit, si qui seruati non sunt, iusta dedicassent. Sẽsit nimirum, eos qui seruarentur, casu seruari, non deorum beneficio, Quòd si diis imputandum est, si quis seruatur: iisdem imputandum est quoque, quòd plures pereunt quàm seruantur. Sunt autem qui hoc dicterium tribuant Diagoræ Melio impio: sed Laërtius

in vitis philosophorum Diogeni ascribit. lib. 6. ca. 2.

Protagoras Abderita ἄθεος dicebat, de diis nihil certò sciri, sint, an non sint: ob ídque libri illius in foro exusti sunt, quòd doceret impietatem. Ne quis arbitretur noui exempli rem esse, quòd nunc exuruntur libri hæreticorum. Philostrat. in Sophisti.

Protagoræ.

Demonax, percontanti qualia putaret esse apud inferos? Expecta, inquit, & simulátque illuc venero, per literas tibi significabo omnia. impiè sentiens, nullos esse inferos. Nec enim credebat animarum immortalitatem. Eras. lib. 8. Apoph.

Demonactis.

Agesilaus Ephorus, cùm ipsius suasu actum esset, vt fieret omnium debitorum solutio: iámque tabulis in forum Clarium comportatis, ignis esset iniectus, ac flamma exurgeret, cæteris creditoribus mœstis improbè insultabat, dicens, se nunquam clarius lumen, aut ignem vidisse puriorem. Extrema improbitatis est linea, etiam illudere iis quos afflixeris. Plut. in Lacon.

Agesilai.

C. Marius, homo audacissimus, quum facinorum militarium commendatione ad rempublicam accessisset, primùm maiorem ædilitatem petiit, verùm repulsam passus minorem ambiit. & hac rursum frustratus, putauit tamen fore se Romanæ vrbis primatem. Docuit autem suo exemplo, quid in rebus humanis possit improbitas, Plutarchus in Romano. Apoph.

C. Marii.

Infrà de impietate in patriam.

Catilinæ.

Iulianus Apostata contra Persas exercitum ducens, grandem mulctam Christianis intulit: qui grauiùs à Paganis tractati, sæpius pro auxilio Imperatorem accesserant. Quibus impiè respondit: Vestrum est vt mala sustineatis, cùm sit preceptum vestri Dei. Tripartita histor. libro sexto cap. 19.

Iuliani imp.

De impudentia.

ZEno adolescentem instantius impudentiúsque quàm per ætatem conueniret, quiddam inquirentem, accepto speculo, Cõtemplare (inquit ad adolescẽtem) teipsum, & dic deinde, nũ ei faciei congruãt tales

Zenonis.

quæstiones? Eius. lib. 3. cap. 16.

Caligulæ — Calligula Imperator Romanorum dicebat, se nihil magis in sua natura probare, quàm ἀδιατρεψίαν hoc est, inuerecundiam. Pudor enim vt multis ad honestas actiones obstat, ita nonnunquam improbæ mentis homines à turpibus reuocat. Vox carnifice quàm imperatore dignior. Eras. lib. 6. Apoph.

Anonymi — Quum testis, qui se dicebat à reo vulneratum, interrogaretur, an cicatrices haberet, ingentem in fœmore cicatricem ostendit. tum aduersarius, Latus, inquit, erat oportunius, significans illum vulnere lethaliore dignum. Idem.

Vide tit. de Lasciuia & libidine.

De impudicitia.

Militum in Cæs. — IN Gallico triumpho, milites hos versiculos iactabāt in Cæsarem.

Vrbani seruate vxores mœchum caluum adducim⁹.
Auro in Gallia stuprum emisti, hic sumpsisti mutuum.

Notabāt, quòd in prouincia agens, alienas vxores auro corruperit: Romæ non emerit, sed mutuum sumpserit, quòd vxor ipsius malè audiret de Claudio. Nisi fortè quiddam obscœnius intelligi voluerunt. nam Suetonius aliquanto pòst commemorat, quòd Curio pater in oratione quadam appellat illum omnium mulierem virum, & omnium virorum mulierem. Eras. lib. 6. Apoph.

Vide tit. de Libidine & Lasciuia.

De impunitate.

Catonis. — CAto senior dicere solebat, Iniuriam, etiamsi faciēti nihil adferat periculi, vniuersis tamen periculosam esse sentiens, impunitæ iniuriæ exemplum omnibus minari iniuriam. Etenim si liceat impunè lædere, nullus erit tutus ab improborum violentia. Plut. in Roma. Apoph.

Eiusdem. — Præterea exhortans magistratus ad sumendas pœnas de his qui delinquerent, dicebat: eos qui maleficos prohibere possent, & tamen impunitate donarent, la-

pidibus obruendos esse. Sentiens, eos reipub. perniciosissimos esse, qui permitterent impunè contra iustitiam, æquitatem, & vrbis leges agere. Idem.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, se malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, quàm pro maleficio perpetrato non dare pœnam. Significans, nihil esse periculosius impunitate, quæ semper ad deteriora inuitat. Ibidem. Vide tit. de Licentia.

De incessu.

Solonis

SOlonis Lacedæmonij Apophthegma celebratur, In via non properandum esse. Ex inexcessu enim colligitur animus: preceps arguit præcipitem, nimium lẽtus ignauum. Laërt. lib. 1. cap. 4.

Cicer.

Cùm Tullia Ciceronis filia concitatius incederet quàm deceret fœminam, contrà verò Piso gener lentius quàm deceret virum, Cicero ambos eodem dicto taxauit filiæ præsente genero dicens: Ambula vt vir. Era. Rot. lib. 4. Apoph.

De inconstantia & leuitate.

cleãtis.

CLeanthes Asius philosophus, cuidam repræhendenti Arcesilaum, quòd officia vitæ tolleret: Desine, inquit, hominem vituperare. Nam ille, licet dictis tollat officia, tamen factis commendat. Id audiens Arcesilaus: Non moueor, inquit, adulatione. Hic Cleãthes: Scilicet inquit, adulor tibi, dicens te aliud loqui, aliud facere, Cleanthes mitigauit dictum obtrectatoris, sed ita vt à crimine inconstantiæ non liberaret Arcesilaum. Turpissimum enim est philosopho, secus docere quàm viuit. Si vita proba est, cur docet diuersa? Si doctrina sana est, cur eam secus viuendo refellit? Laër. lib. 6. cap. 2.

Leonticida.

Leontychidas, huius nominis primus, cùm à quodam, quasi minus constans esset, notaretur: Mutor, inquit, sed pro temporum ratione, non vt vos. Prudentis enim est, pro re nata mutare consilia: sine causa autem subinde alium fieri, inconstantiæ vitium est. Plut. in Lacon.

Ciceronis Metellus cùm Diodoro, quo Rhetorices magistro fuerat vsus, defuncto, sepulchro eius coruum lapideũ imposuisset: Iustum, inquit Cicero, præmium retulit. nam volare ipsum docuit, non dicere, notans Metelli leuitatem & incostantiam. Coruus auis est ἄμυσος

Plutarchus in Rom. Apoph.

Scipion. Scipio Maior quum traiecisset in Africam, ac terra potius hostium castra concremasset, Carthaginenses missis legatis fœdus cum Scipione pepigere, pollicentes se elephantos camelósque & naues & pecunias daturos, Cæterùm posteaquam Hannibal abnauigasset ex Italia Carthaginem, cœpit illos conuentorum pœnitere, eo quòd iam animum recepissent. Id audiens Scipio, negauit se etiam si ipsi vellent, pacta seruaturum, nisi prius Imperatis adderent talẽtorũ quinque millia, hoc nomine, quòd Hannibalem accersissent. Plut. in Rom. Apoph.

Cicero- Suprà tit. de Exercitatione ingenij & de ambiguè dictis.

ciceronis Laberius Mimus in senatum à Cæsare electus, quum à Cicerone ad consessum non reciperetur, dicente, Reciperem te, nisi angustè sederemus: nimis mordaciter respondit, Atqui solebas duabus sellis sedere, obiiciens tanto viro lubricum fidei. Sed id quod Cicero dixit, Nisi angustè sederemus, scomma erat in Cæsarem, qui in senatum passim tam multos admitebat, vt eos quatuordecim gradus capere non possent. Macrobius. lib. 2. Saturn.

De incontinentia & libidine fœda.

Xanthi. XAnthus quum adulterum quendam vidisset, pro foribus formosæ mulieris: Iste, inquit, breuem voluptatem magno emit periculo. Max. ser. 3. de Castitate.

Menedemi. Menedemus, quum adolescens quidam dixisset magnum esse, si quis quæ concupisset, assequeretur: Multo, inquit, maius est, nihil eorum quæ non decet, concupiscere. Max. ser. 3. de Castitate.

Vide tit. de Amore in honesto, Meretricibus, & Coitu immoderato.

De indole excelſa.

ALexander, Philippi Macedoniæ Regis bellicoſis F. puer etiamnum, quum vidiſſet quàm fœliciter parens bella gereret, nequaquam gaudebat, ſed ad pueros æquales, quaſi conqueribundus dicebat: Pater nihil mihi relicturus eſt. Illis contrà dicentibus, Imò ea omnia quæ bello iam ſubegit. Quid profuerit, inquit Alexander, ſi multa hæreditario iure poſſideo, ego autem nihil habeam quod agam, & militem patri ſimilem eſſe oſtendam? Vides indolem in puero fuiſſe ad imperium planè pronam. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Alexãdri

Scipio ſuper cœnam interrogatus, quem egregium Imperatorem habitura eſſet reſpub. ſi quid ipſi humanitus accidiſſet: Vel hunc, inquit, Marium intuens, iam tutum illo perſpiciens ingenium maximis rebus natum. Refert. Eutropius lib. 5.

Scipionis

Caſſius etiamnum puer Fauſtum Syllæ filium inter æquales de patris monarchia gloriantem non tulit, ſed colaphos impegit. Eius rei cognitionem quum Pompeius ad ſe recepiſſet, accitis ambobus pueris, Caſſius auſus eſt dicere: Eia Fauſte, aude ruſus corã hoc ea verba proferre, quibus irritatus in te fui, vt rurſus percellam os. Inerat Caſſio natiuum quoddam odium tyrannidis, vt iam tum appareret, illi non defuturum animum ad interficiendum Cæſarem. Plut.

Caſsi.

Cn. Pompeius cognomento Magnus, tam charus fuit populo Romano, quàm pater fuerat inuiſus. Is etiamnum adoleſcens, totum ſe Syllanę factioni addixit: cúmque nec magiſtratus eſſet, nec ſenator, magnũ tamen ex Italia contraxit exercitum. Hunc quum Sylla ad ſe venire iuſſiſſet: Non abſque ſpoliis, inquit, nec incruentas imperatori copias exhibebo. Nec prius ad illum venit, quàm multis conflictibus hoſtium duces ſuperaſſet. Iam tum egregij principis, & ad res magnas nati ſpecimen dedit. Noluit adducere numerum, ſed militem virtute ſpectatum. Plut. in Rom. Apoph.

Cn. Põpeii

C. Iulius Cæſar quum Syllam fugeret, etiãnũ adole-

Iulii Cæſ.

ſcens incidit in piratas Cilices, ac primum vbi pro redemptione ſummam, quam ab eo peterent pronunciaſſent, deriſit prædones velut ignaros quem cepiſſent, ſeq́ue duplum daturum pollicitus eſt. Deinde quum aſſeruaretur, donec adferretur pecunia, imperauit illis vt ſilerent nec ſibi dormienti obſtreperent. Eiſdem orationes & carmina quæ ſcriberet recitare ſolebat, quæ quum illi non ſatis probarent, ſtupidos ac barbaros appellabat: cúmque riſu minitabatur, ſe illos acturum in crucem, quod & perfecit. Apportatis enim pecuniis quas piratæ pro redemptione pacti fuerant, dimiſſus contractis ex Aſia viris ac nauibus, comprehendit eoſdem prędones, ac ſuſpendit: ſed prius iugulatos, ne ſeueritas careret clementia. An non hic ſtatim agnoſcis indolem Alexandri Magni, cui nihil mediocre ſatis eſſe poſſet? Eraſ. ex Plut. in Rom. Apoph.

Tiberij. Tiberius perſpecto Caligulæ ingenio, fero ac maleſico, ſubinde prædicabat, ſe natricem reipub. & Phaëtontem orbi terrarum educare. Natrix ſerpentis genus eſt. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Vide titulum de Ingenio.

De indulgentia & impunitate.

Frõtonis. FRonto conſul ſub Nerua Imperatore, palàm dicere ſolitus eſt: Malè eſſe eum imperare, ſub quo nemini quicquam conceſſum ſit: ſed longè peius, ſub quo maxima ſit licentia quibuſlibet. Inhumanitatis enim eſt, ſi princeps nihil indulgeat amicis: ſed pernicioſiſſimum eſt, illis licere quicquid libet. Dion Caſſius in vita Neruæ Imp.

Vide tit. de Libertate nimia.

De induſtria.

Cleãthis. CLeanthes Aſſius collectam pecuniolam aliquando proiecit coram familiaribus, dicens: Cleanthes alterum Cleanthem alere poſſet, ſi vellet. Laërtius libro 7. cap. 2.

Laodoci. Rumor quidam circumfertur, Nicoſtratum citharistã cum ob artem muſicam diſſideret à Laodoco citharœ-

do,dixisse, illum in magna arte exiguum esse, se verò in exigua magnum. Nom igitur solum laudabile est, rem familiarem & opes amplificare, sed etiam artem, studio & industria. Ael.lib.4.de Var.histor.

Laconū. Lacones commune hoc prouerbiū semper in ore habuerunt, Admota manu fortunam esse implorandam. Quo innuere voluerūt, frustra inuocari deos, nisi addēs industriam, manum rotæ admoueris etiam. Plut. in Laconicis.

Polemonis. Polemon curarat, vt viuus inferretur sepulchro: ac familiaribus, quib9 datum erat negotium occludendi monumentum: Obde, inquit, obde, ne me sol cernat iacentem. Philostratus.

Sal. Iuliani. Saluius Iulianus solitus est dicere: Si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc tamen addiscere vellem.

Maximini. Maximinus accepta legatione nullum omnino laborē fugere, solebat, quum autem tribuni quidam eum reprehenderent, dicerēntque, cur tantopere laboraret, cúm eius loci esset, vt ducatum accipere posset. Ego, inquit, quò maior fuero, hoc magis laborabo. Ex Aelio Lampridio.

serb. Scæuolæ. Infrà de Iuris prudentia.

Vide titulos, de Discendi studio, & labore,

De infamia.

Periclis. PEricles Ariphroni volenti publico præconio quæri Alcibiadem, qui adolescens clam domo egressus ad amicum Democratem se contulerat, obstitit dicens: Si fortè nobis insciis periit, præconio nihil aliud agetur, quam vt vno tantum die citius manifestum fiat illū interisse: sin saluus, ne per omnē quidē vitā saluus esse poterit. Ciuiliter exclusit Pericles adolescentis infamiam, quam nunquam potuisset eluere. Plut. Infrà tit. de Memoria.

Claudij cæs.

De inferno.

Bionis. BIon Borysthenites dicere solebat, facilem esse ad inferos viā: nam illuc homines abire clausis oculis. Morientibus enim clauduntur oculi. Laer. Lib. 4. cap. 7. Vnde Virgilius:

-Facilis descensus auerni,
Noctes atque dies patet atri ianua Ditis, &c.

Demonacti. Demonax interrogatus olim, qualísnam esset inferorũ cõditio? Expecta, inquit, & simul atque illuc venero, per litteras tibi significabo omnia. Sentiebat autem, nullos esse inferos. Eras. lib. 8. Apoph.

Bionis. In fabulis est, Danaidas puellas apud inferos huic addictas esse supplicio, vt pertusis vasis deferant aquam in dolium pertusum. Bion dicebat, grauius fore suppliciũ, si integris vasis ac non pertusis idem facerẽt: tum enim irent onustiores. Laertius lib. 4. cap. 7.

De infœlicitate.

Biantis. BIas Prienensis eum demum infœlicem esse dictitabat, qui infœlicitatatẽ suam æquo animo ferre non posset. Sensit vir prudentissimus, eam infœlicitatem hominibus nocumento esse quæ ratione gubernari non ita possit, vt vtilitatem aliquam patientia inde capias. Brus. lib. 3.

Chilonis. Admonebat Chilon Lacædemonius, secundis rebus elato non applaudendum nec arridendum. Infœlix fœlicitas est, quæ hominem reddit insolentiorem: eóque nõ plausum meretur, sed lachrymas. Grauiúsque peccat, qui docet insolentiã, quàm qui vtuntur. Sæpe populus clamat in auaritiã ac tyrãnidem principũ, quũ ipse, doceat illos hæc vitia. Quidam codex Gręcus habebat ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελᾶν, id est, infœlicem non esse irridendum, siue infœlici non insultandum, id enim extremæ est inhumanitatis. Laër. lib. 1. cap. 4.

Epicteti. Epictetus philosophus non omnino diis exosos esse dicebat, qui in hac vita cùm ærumnarum varietate luctantur. Sensit philosophus, infœlicitatem prodesse hominibus: quibus si pro votis animi res procedant, adeò furiis agitantur, vt ex rebus prosperis iratos sibi deos faciant. Recitat, Bruson. Contursinus lib. 5. Exemp.

Diogenis. Alexander Macedo ad Antipatrum literas Athenas deferendas Athliæ cuidam tabellario dederat. Diogenes autem cùm adesset, ad vocabulum alludens (Athlios enim infœlix dicitur) Athelius, inquit, ad Athlium, per Athlium. Intellexit autem, omnia in hac legatione esse

infœlicia. Bruſ.lib.3.

Demetrius dicere ſolebat, nihil ſibi videri infœlicius eo,cui nihil in vita accidiſſet aduerſi: quòd oporteat talem hominem aut ſibi ignotum eſſe,vt qui nunquam ſui periculum fecerit: aut diis inuiſum, vt quem præterierint velut ignauum,nec idoneum ad fortunæ cõflictum. Eraſ.lib.8.Apop.& Bruſ.lib.3. *Demetrij.*

De ingenio.

ISocrates pueros candidos,ac fœlici ingenio natos,appellare ſolebat θεῶν παῖδας:,id eſt,deorũ filios: eo quòd hominis mens diuinæ ſit originis,qua qui præcellit, deos parentes referre videtur. Priſci dæmonibus attribuebant corpora, eóſque deorum filios appellabant. Dæmones autem à ſcientia dicti ſunt, quaſi δαήμονες. Idem de duobus auditoribus ſuis Theopompo & Ephoro,quorum prior erat acerrimo ingenio, alter leni,dicere ſolebat, Se alteri adhibere calcaria,alteri frenos. Præcipuum eſt, vt doctor animaduertat ingeniũ ac naturã diſcipulorum. Meminit M. Tullius lib. de claris oratoribus. *Iſocratis*

Demetrius Phalereus hominum faſtuoſorum ſublimitatem dicebat amputandam, ſed relinquendam ſobrietatem. Talia enim ingenia non ſunt deſperanda: ſed quod redundat, recidendum eſt. Laërtius libro 5. cap.5. *Demetrij Phal.*

Cicero de C.Cæſare dicere ſolebat: Quoties huius aſtutiam & ambitionem video ſub humanitatis ſpecie latitantem,metuo Reip.tyrannum: rurſum quum comas molliter fluentes, & ipſum vno digito ſcalpentem caput intueor, vix animum inducere poſſum, vt tantum facinus animo concipiat. Eraſ.4.Apoph. *Ciceronis.*

Vide tit.de Indole.

De ingratitudine.

ANtiſthenes Athenienſis cùm accepiſſet Platonem de ipſo malè loqui: Regium eſt, inquit,cùm benefeceris,audire malè. Excelſi profectò animi eſt, ingratitudine hominum non deterreri à ſtudio bene merendi de omnibus.Laërt.lib.6.cap.1. *Antiſthenis.*

Diogenis. Diogenes Cynicus, quærenti quid apud homines celerius senesceret, Beneficium, inquit. Dici enim vix potest, quanta accepti beneficij apud plerosque sit obliuio. Stobæus.

Aristidis. Aristides cognomento Iustus, cùm sanctissima sua gubernatione Rempublicam Atheniensium plurimum auxisset, nullam aliam à ciuibus ingratis retulit gratiã, quàm vt ostracismo (est autem damnationis genus quod testulis peragebatur] dãnaretur. De cuius iustitia & morte, Plutarch. in Græcorum Regum & imper a. Apoph.

Themistoclis. Themistocles Atheniensibus ipsum contumelia afficientibus: Quid tumultuamini, inquit, aduersus eos, à quibus sæpenumero fuistis affecti commodis? Aiebat autem se similem platanis, sub quarum vmbra accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem simul vt rediit serenitas vellunt cõuiciísque petunt. Sentiens, hunc esse populi morem, vt in belli periculis implorent opem fortium virorum, in pace contẽnant, ac vexent eosdem. Plut. in Græco. Apoph.

Eiusdem. Nicoclis ille filius Themistocles seipsum quercubus comparabat, quoniam illis proteguntur & opus habent mortales, si ingruat pluuia, tegménque ramorum appetunt. Quod si serenus aër sit, accedentes vellicant eas, & ramis corticibúsque denudãt. Notauit autem hac comparatione ingratitudinem hominum, qui premente necessitate ad ipsum confugiebant, petentes auxilium: liberati ab infortunio, contemnebant, dictis lacerabant, & spoliabant bonam famam. Aelianus libro 9. de Varia histor.

Platonis. Plato nominare solebat Aistotelem, mulum. Quid autem hoc sibi nomẽ voluerit, ex eo liquet: Quòd mulus cùm saturatus est lacte materno, calcibus petit matrem. Significabat igitur Plato, inuoluto quodam sermone, ingratitudinem Aristotelis. Etenim is cùm maxima philosophiæ semina & accessus à Platone accepisset, suffarctus optimis quibusque, auersatus scholam contra Platonem aperuit & in Peripato cum suis familiaribus & discipulis aduersus eũ pugnauit Platonis perpetuus aduersarius esse cupiens. Aelianus lib. 4. de Varia historia.

historia.

Idem cùm accepiſſet Xenocratem diſcipulum multa in eum impiè dixiſſe: Non eſſe credibile, circumaſtantibus dixit, vt quem tantopere amaret, ab eo inuicem non diligeretur, ſed ſuggilletur etiã. Senſit diuinus Plato ingratitudinem nequaquam locum habere apud eos qui ſapientiæ ſtudiis ſe dederunt. Bruſonius lib.3.cap.11.

Eiuſdem

Ariſtoteles interroganti cur reliquiſſet Athenas? reſpondit, quoniam noluiſſet committere, vt Athenienſes bis peccarent in Philoſophiam. Notauit autem magnam Athenienſium ingratitudinem, qui Philoſophos de patriæ ſalute plurimum ſolicitos, ac de Athenienſium Republica bene meritos, non accuſarunt tantùm, ſed damnarunt etiam. Subobſcurè taxans Socratis mortem, & ſuum quoque periculum. Ælianus lib.6. de Varia hiſtoria.

Ariſtotelis.

Idem etiam cùm iudiciorum metu Athenis profugiſſet, interrogãti cuidam, qualis eſſet ciuitas Athenienſiũ? reſpondit, pulcherrima quidem eſt, ſed in ea pyrus ſuper pyrum, & ficus ſuper ficum conſeneſcit. Notauit Athenienſiũ contra benemeritos ciues calumnias ac crudelitatem. Ælianus lib.3. de Varia hiſtoria.

Eiuſdem.

Ariſtoteles Stagirita philoſophus à quodam interrogatus, Quid omnium velociſſimè ſeneſceret: Gratia, inquit. Senſit vir prudentiſſimus, breuiſſimam eſſe apud homines beneficij memoriam. Laërtius lib.5.cap.1.

Ariſtotelis.

Demoſthenes inter fugiendum fertur ſubinde reſpiciẽs ad arcem Palladis, ſublatis manibus dixiſſe: O Pallas vrbium domina, cur tribus infauſtiſſimis beſtiis delectaris, noctua, dracone, & populo? Noctua, quum ſit auium inauſpicatiſſima, tamen Palladi ſacra eſt, quemadmodum & draconem habet pro geſtamine: populus autem belua eſt multorum capitum, peſſimam gratiam referre ſolita optimè de ſe meritis: velut Socrati, Phocioni, Scipioni, & aliis compluribus. Plutarchus.

Demoſthenis.

Hippocratidas acceptis literis à Cariæ ſatrapa, in quibus continebatur, Lacedæmonium quẽdam quum fuiſſet conſcius inſidiarum, quas quidam ipſi ſtruxerant, non indicaſſe rem, ſed ſilentio texiſſe: ſimúlque rogabat ſatrapam, quid de illo facturus eſſet? reſpondit hunc

Hippocratidæ.

in modum: Si quo magno beneficio illum affecisti, interfice: sin minus, eiice è regione, vt ad virtutem formidolosum. Ingratitudinem erga bene meritum censuit morte plectendam. Cæterùm quod esset non per malitiam, sed per formidolositatẽ commissum, ei satis supplicij iudicabat exilium. Non enim ipse struxerat insidias, sed sibi metuens non prodidit. Plut. in Lacon.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cùm omnem Lacedæmoniorum Remp. saluberrimis legibus reformasset, corruptissimósque populi mores castigasset, malam mercedem hinc reportauit. Ciues enim indignè omnia ferentes, saxa in illum mittebant: & lapidibus obruissent, ni per forum fuga elapsus esset. Magna profectò populi ingratitudo erat qui hunc vita orbare cupiebant, à quo legibus bene instituta esset respublica, & omnium quæsita salus. Vide Plutarchum in Laconicis Apoph.

Epaminondæ. Epaminondas reuersus è Laconica accusabatur, quòd Bœotarcham quatuor integros menses contra leges gessisset. Collegas igitur iussit, vt in ipsum culpam deriuarent, quòd se inuitos coëgisset. Ipse verò in curiam ingressus, non meliores rebus gestis rationes se habere dicebat. Sin minus, se quidem interfici postulabat: verùm inscribi columnæ, quòd nolentes repugnantésque Thebanos Epaminondas coëgerit, vt Laconicam quingentis antè annis intactam ab hostibus incendio ferróque vastarent, & vt ædificarent iterum Messanam 330. annis desolatam, quòd Arcades bello in societatem compulerit, & Græcis libertatem restiture coëgerit. His auditis, pudore affecti iudices, liberum pronunciarunt. Cúmque regrederetur è curia & Melitensis catellus blandiretur cauda dixisse fertur ad præsentes: Hic mihi pro beneficio gratiam reponit: At Thebani, de quibus sæpe multúmque sum præclarè meritus, mortem mihi iudicio pœnam constituerunt. Ælianus lib. 13. de Varia historia.

Philippus Regis. Philippus Macedo quum Athenienses, quotquot apud Chæroneam capti fuerant, gratis dimisisset, illi verò etiam vestes stragulásque reposcerent, atque hac de caussa Macedones in ius vocarent, risit Philippus, di-

cens: Quid? nónne videntur Athenienses arbitrari, se à nobis in talorum ludo victos esse? Tam ciuiliter tulit victor victorum ingratitudinem, qui non solùm gratias non ageret, quòd ipsi & incolumes & gratis fuissent dimissi, verùm etiam criminarentur, quòd non simul & amictus & stragulas redderent quasi nescirent quale esset ius belli: quasique nihil aliud esset certare armis, quã certare talis, qui ludus est puerorum. Plutar. in Apoph. Regum & Impera.

Fabij Max. Liuius Salinator quum Tarentum amisisset, arcem tamen retinuit, multáque ex ea prælia præclarè gessit. Quum autem post aliquot annos Fabius maximus in oppidum recepisset, rogauit eum Salinator, vt meminisset, se opera ipsius Tarentum recepisse. Quid ni, inquit Maximus, meminerim? Nunquam enim ego recepissem, nisi tu perdidisses. Iocus hinc est, quòd Maximus diuersum ex alterius verbis excepit, quàm ille volebat. Refert M. Tul. libro de Oratore 2. & Plutarchus in vita Fabij Maxim. tametsi hic M. Lucium appellat, nec addit Salinatoris cognomen.

Catonis Multis P. Sulpitij ingratitudinem incusantibus, quòd Catoni de se optimè merito opposuisset competitorem: Cato sic excusauit, dicens: Minimè mirandum, si quod quis maximum bonum duceret, id alteri nollet commendare. Eras. lib. 5. Apoph.

Domitij Afri. Domitius Afer, quum haberet ingratum litigatorem, ipsius conspectum vitanti, ne cogeretur agnoscere patroni beneficium, in foro per nomenclatorem illi dixit: Amásne me, quòd te non vidi? Rectè exprobrans ingratitudinem, cui gratum esset non videri à bene merito, ne cogeretur illi gratias agere. Eras. lib. 6. Apoph.

Anonymi. Cæsar Augustus æs alienũ cuiusdam senatoris, quem charum habebat, non rogatus dissoluerat, ac pro eo numerarat quadragies numûm. Senator autem ea recognita, pro gratiarum actione nihil aliud scripsit Cæsari quàm, Mihi nihil. Ioco velut expostulans etiam, quòd quum numerasset omnibus creditoribus, ipsi nihil numerasset. Sueton.

Pompeij. Quum iam detecta esset Pompeij cũ Cæsare simultas, ac Marcellinus (vt Plutarchus, aliorũ iudicio Marcellus)

vnus ex eorum numero, quos Pompeius euexisse putabatur, à Pompeio ad Cæsarem transtulisset animum, adeò vt non veritus sit in senatu multa in Pompeium dicere, hunc ita compescuit Pompeius: Non te pudet, inquit, Marcelline ei maledicere, cuius beneficio ex muto factus es facundus, ex famelico eò productus, vt vomitum non teneas? Grauiter obiecit ingratitudinem homini, qui hoc ipsum quod habebat dignitatis, authoritatis & eloquentiæ, abutebatur in eum cui debebat acceptum ferre. Nam hoc ingratitudinis genus est, sed tamen heu nimiũ vulgare. Plut. in Rom. Apoph. Brus. lib. 3. cap. 11.

Alphonsi. Suprà tit. de Amicitia falsa, & titulo, de Aulica vita.

Eiusdem. Idem cùm obiurgaretur, quòd in Aluarum Lunam, hominem sibi planè ingratum, tanta contulisset beneficia, quorum ne memor quidem iam esset: An ignoratis, inquit Rex, ingenti beneficio, non nisi ingenti ingratitudine satis semper fieri? Panormita. libro secũdo de rebus gestis Alphonsi.

De initiatione sacerdotali.

Diogen. ATheniense cùm hortarentur Diogenem Cynicum, vt mysteriis, initiaretur: addentes, quòd apud inferos principatum tenerent hi, qui sacris initiati essent: Ad ea Diogenes: Perquàm ridiculum est, ait, si Agesilaus & Epaminondas, fortissimi duces, in cœno degunt: & Patetion fur, & vilissimi quique homines, quòd initiati sint, in summo apud inferos gaudio sunt. Taxauit autem nefandam vulgi superstitionem qui putat initiationem conferre hominibus ad salutem post hanc vitam. Laër. lib. 6.

Antisthenis. Suprà tit. de Beatitudine.

De iniuria.

Solonis. SOlon interrogatus, qui fieri posset, vt quàm minimum iniuriarum existeret inter homines: Si, inquit, qui iniuria affecti non sunt, æquè doleant, atque hi qui affecti sunt. Quisquis enim violat leges, non vnum ciuem lædit, sed totam remp. quod quidem in ipso est. At nũc dum aliis læsis aut quiescimus, aut gaudemus etiam impunitas improborum audaciam in plurimos inuitat

Laër.lib.1.cap.3.

Socrates frequẽter dicere solebat,peius esse iniuriam facere,quàm accipere. Brusonius libro 3.cap.4. Exemplorum. *Socratis.*

Aristoteles Stagirita interrogatus, quid citò senesceret,quid item tardè?respondit, Gratia & iniuria. Sensit philosophus sapientissimus, iniuriæ memoriam esse tenacissimam,beneficij verò longè breuissimam. Laërtius lib.5.cap.1. *Aristotelis.*

Theopompus cùm interrogaretur, qua via quis regnum tutò tueri posset: Si (inquit) amicis tribuat iustam libertatem, pro viribus interim vigilans, ne subditi afficiantur iniuria.Plut.in.Lacon. *Theopõpi.*

Quum Marcianus dixisset Marco: Cæsar,vim nullam feci:respondit,Tu vim putas esse solum,si homines vulnerentur? Callistratus lib.4.Digestorum. *Marci cæs.*

Cato senior iniuriam etiam si facienti nihil adferat periculi,vniuersis tamẽ periculosam esse dicebat.sentiẽs, impunitæ iniuriæ exemplum omnibus minari iniuriam. Etenim si liceat impunè lædere, nullus erit tutus ab improborum violentia. Plut.in Rom.Apoph. *Catonis.*

De iniuria æquo animo ferenda, cõsule titulos de Patientia iniuriæ,& Vltione negligenda,item Moderatione animi.

De innocentia.

Bion Borysthenites philosophus quũ olim cum scelerosis nauigans incideret in prædones: Illis dicentibus, Actum est de nobis,si agnoscamur: Et de me, inquit,nisi agnoscamur.Bonis innotuisse, salus est. Laërt. lib.4.cap.7. *Bionis.*

Socrates morti destinatus, de cunctis rebus magis, quàm de se defendẽdo,cogitare videbatur.Quare Hermogenes Hipponici filius Socrati familiaris, Atqui,ait, par erat ô Socrates, de tua defensione curam habere. Nonne,ait Socrates,tibi videor ô Hermogenes hoc ipsum facere dum quemadmodum vixerim meditor? Putabat autem Socrates sapientissimus, omnem defensionem superuacaneam esse apud eos qui ex vita bene transacta suam innocentiam non agnoscerent. Bruson. *Socratis.*

lib.2.cap.1.ex Xenophontis apologia.

Eiusdem. Idem quum iam ad mortem damnatus esset, Apollodoro comploranti, dicentique, Innocẽs morieris: Quid, inquit, num me nocentem mori malles? Ea igitur mors libenter subeunda est, in qua criminis innocentia homo excusatur. Xenophon in Apologia pro Socrate. Sto. ser.1. Brus. lib.2. cap.1.

Eiusdem. Cùm iudices inter se disceptarent, qua pœna dignus esset Socrates: Ego, inquit, ob ea quæ feci, dignum me censeo, qui publicitus alar in Prytaneo. nam hoc honoris haberi solebat, qui præclarè de Rep. fuissent meriti. M. Tullius hoc refert lib. de Oratore primo: Erat, inquit, Athenis reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi pœnæ æstimatio. hæc sententia, quum iudicibus daretur, interrogabatur reus, quam quasi æstimationem commeruisse se maximè confiteretur. quod quum interrogatus Socrates esset, respondit: se meruisse vt amplissimis honoribus & præmiis decoraretur, & vt ei victus quotidianus publicè in Prytaneo præberetur: qui honos apud Græcos maximus habebatur. Cuius respõso iudices sic exarserunt, vt capitis hominem innocentissimum condemnarent. Eras. lib.3. Apoph.

Xenocratis. Xenocrates passerem, qui fugiens imminentem accipitrem, se in sinum suum coniecisset, texit, fouítque, ac demulcens dimisit, dicens: Innocentem & supplicem non esse prodendum. Laër. lib.4. cap.2.

Platonis. Quum quidam Platoni narraret, nõnullos esse, qui ipsum maledictis insectarentur: At ego, inquit, sic viuam, vt illis non habeatur fides. Ant. par.2. Melis. ser.69.

Tectamenis. Tectamenes posteaquam innocẽter ab Ephoris damnatus esset, abiit ridens. rogantibus autem iis qui aderant, an contemneret Lacedæmoniorum leges? Nequaquam, inquit, quin gaudeo potius, quòd hæc mihi mulcta soluenda est, cùm eam nec indixerim cuipiam, nec à quopiam mutuò acceperim. Quo dicterio fœlicitatis esse putabat, quòd mori iuberetur, cùm neminẽ vnquam offendisset sua innocẽtia. Plu. in Lacon. Apoph. & Brus. lib.2. cap.1.

Anaxandridæ. Anaxãdridas Leontis filius cuidã acerbè ferenti, quòd cogeretur vrbe exulare: Ne inquit, vir optime exhorre-

ſcas exulare ciuitate, ſed à iuſtitia exulare horrẽdũ eſt. Senſit, non eſſe miſeros, quibus præter meritum incolumique innocentia accidit aliqua calamitas: ſed eos verè deplorandos, qui ſua ſponte diſceſſerunt ab honeſto, etiam ſi nulla ſequatur calamitas. Plutarchus in Laconicis Apoph.

Agidis.

Agis Spartanus in carcerem detruſus (qui Dechas dicebatur) in quo morti addictos ſtrangulari fuit conſuetudo à Leonida, quum lictorem plorantẽ, & circa opus titubantẽ animaduertiſſet, Omitte, inquit, pro me has lachrymas amice: ſic enim iniuſtè, contraque ciuitatis leges moriens, longè melior ſum quàm qui nuper me morte damnarunt. Bruſ. lib. 2. cap. 1.

Ariſtophõtis, & cephali.

Ariſtophontem Aeſchines tradit, apud Athænienſes gloriari ſolitum quòd cùm nonagies quinquies eſſet vocatus in ius, ſemper fuerit abſolutus. At Cephalus homo popularis, iuſtius gloriabatur, quòd quum plura decreta ſcripſiſſet, quàm alius ſuorum temporum quiſquã orator, tamen nunquam coactus ſit cauſam dicere. Certius innocentiæ ſignum eſt ita rem gerere, vt nemo velit accuſare, quàm ſi poſtulatus elab aris è iudicio. Elabuntur interdum & nocentes. At qui abſoluitur, licet pœnam effugiat cicatricem tamen criminis circumfert. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Phocionis

Ex his qui cum Phocione erant morituri, quidam indignans complorabat ſortem ſuam, Quem ita conſolatus eſt Phocion: Non tibi, inquit, Euippe (ſiue, vt quidã legunt, Thudippe) ſatis eſt, cum Phocione mori? Phocion non tantum innocens, verùm etiam præclarè de Rep. meritus ducebatur ad mortem. Magnum itaque ſolatium oportebat eſſe, cum Phocione innocente mori innocentem. Plut. in Græc. Apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus quum contra Lacedæmonios duceret exercitum, audiens Circyllidam vnum de numero ſenatorum minitantem, ſurgens in militum concione: Si, inquit, Deus eſt Circyllidas, qui minatur nobis, nihil metuendum eſt, nihil enim peccauimus: ſin homo, ſciat ſe viris minitari non fœminis. Senſit autem vir omnium fortiſs. homines innocentes ſemper eſſe in ſpe gratiæ Dei quem etſi iratum ſentiant, ſciunt tamen iuſtum

Anonimi etiam visitare homines iniustos, sua vltione. Max. ser. 5.

Quum censoris munus gereret Augustus, eques quidã Romanus apud illum delatus est, quasi facultates suas imminuisset. At ille citatus, probauit sese auxisse. Mox eidem obiectum est, quòd legibus contrahere matrimonium iubentibus, non paruisset. Ille docuit, sex vxore trium liberorum esse patrem. Nec satis erat equiti dimitti, sed Cæsari credelitatem exprobrans addebat: Posthac Cęsar in honestos viros inquirens, honestis mandato. Satis apertè pronuncians, eos nõ fuisse viros bonos qui manifestò falsa ad ipsum detulissent: obiter & ipsũ criminans, qui vices suas mandaret sycophãtis Et hanc libertatem innocentiæ condonauit Cæsar. Eras. lib. 4. Apoph. ex. Suetonio.

Titi vespasian. Titus Vespasianus Romanorum Imperator, cùm audisset suos antecessores in imperio multis iniuriis à subditis affectos: Nemo, inquit, me iniuria afficere, aut contumelia potest: quia nihil ago, quod alios lædere possit. Quo dicto ostendere voluit, vitæ innocentiam certissimum esse corporis præsidiũ. Xiphil. in vita Vespasiani.

Eiusdem Vespasianus quum febre correptus? lectica à loco in quo tum erat, transferretur, dimotis plagulis cœlum suspexit, questusque, est, sibi immerenti vitam eripi, quum nullum per omnem vitam extaret factum cuius pœniteret, vno duntaxat excepto. Id cuiusmodi fuerit, nec ipse prodidit, nec quisquam coniectare potuit. O Cęsarem longissima vita dignum. Suetonius.

Antonini Pij. Antoninus Pius Imperator, reprehendenti cuipiã eum quod in hostes mitis esset, atque in coniuratos quos vicerat: ac dicenti, Quid si hostes vicissent: Grauiter respondit, Nos non sic Deos colimus, nec sic viuimus, vt illi nos uincant. Brus. lib. 5. cap. 26.

Alphõsi. Alphonsus Aragonum Rex percontatus à suis, cur sine satellitibus sæpenumero incederet: Se innocentia associatum incedere, respondit. Innuit autẽ Rex prudentissimus, eum demum bene munitum esse ab iniuria, qui propriam innocentiam habet comitem: eos verò nullibi esse tutos, qui malè sibi conscij: etiam pericula sibi fingunt, vbi planè nulla sunt. Pan. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis.

Huc referri possunt quædam ex tit. de Conscientia bona.

De inscitia.

Diogenis

DIogenes percontanti quæ tellus grauiorem gestaret molem? Quæ hominem, ait, rudem, & à bonarum artium studio alienum. Stob.

Platonis.

Plato philosophus eo differre doctum ab indocto dicebat, quo bene valentem ab ægroto videmus. Mentis enim sanitatem ac lumen à doctrina persæpe, ab ignorãtia autem ægritudinem manifestis rationibus proficisci. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Huc refer quædam ex tit. de Eruditione & doctrina.

De integritate vitę.

Cleomen.

MEander Samiorum tyrannus, ob Persarum incursionem, ad Spartanos confugerat: ostendebatque quantum pecuniæ secum tulisset, & quantum præterea Cleomeni dare vellet: at Cleomenes vir integer, ipse quidem nihil accepit sed veritus ne quid aliis pecuniæ daret ciuibus, adiit Ephoros, dixitque: Satis esse si hospitem suum Samium è Peloponneso submouerent, ne cui Spartano persuadeat, vt malus fiat. Plut. in Lacon.

Eudamidæ.

Quum quidam laudaret Atheniensium rempublicam tam bene institutã, Eudamidas, vir integer & apertus Quis inquit, eam meritò laudet ciuitatem, quam nemo vnquam dilexit, factus seipso melior? Sensit vir prudentissimus, integritatem nequaquam locum habere apud eos, qui ita viuerent, vt meliores esse nequaquam cuperent. Plut. in Lacon.

Anaxãdri.

Vide suprà tit. de Furto.

Alcamenis.

Alcamenes percontatus, cur à Messeniis oblata munera respuisset? Quoniam, inquit, si recepissem, cum legibus pacem habere non potuissem. O mentem integram, & regia maiestate dignam. Plut. in Lacon.

Laconũ.

Mos erat apud Lacedæmonios, non pulsare fores atriorum, sed voce foras euocare si quid vellent. Adeò nihil clàm geri volebant, sed propalàm omnia. Plutarchus in Lacon.

Epaminondæ,

Artaxerxes Persarum Rex cùm misisset ad Epami-

nondam Thebanorum ducem, tria Daricorum millia Diomedontem Cyrizenum regium legatum vehementer increpuit, quòd tam periculosam nauigationem suscepisset, nullam aliam ob causam, quàm quòd homines pecunia corrumperet iussitque vt Regi suo munera referret his verbis, si fauet commodis Thebanorum, habiturus est Epaminondam amicum, non pecuuia coëmptum, sed gratis: sin minus, habebit hostem. Plutarchus in Græc. Apoph.

Lycurgi. Lycurgus orator obiiciente quodam, quòd se pecunia redemisset à calumnia: non est inficiatus, sed clarissima voce populum appellans, Bene habet, inquit, viri Athenienses, quandoquidem tot annos in Rempu. versatum dedisse me, non accepisse pecuniam criminantur obiectores. Eras. lib. 6. Apoph.

Alexādri Philoxenus classis præfectus cùm Alexandro scripsisset, Tarentinum quendam Theodorum esse apud se, pueros habentem insignioris formæ venales, si vellet emere. Alexander indignè tulit, apud æquales subinde clamitans: Quid in me Philoxenus tam obscœnum animaduertit, vt mihi tantum probri conciliaret? Plut.

Antigoni Antigonus Rex admirantibus quamobrem tanti faceret Zenonem, respondit: Quoniam quum multa à me acceperit nunquam tamen emolitus est. Eius mortem quum audisset, ingemuit dicens, Quale theatrum perdidi? Erat enim Zeno acerrimi iudicij, & ab assentando alienissimus. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Pescenniј nigri. Pescénius Niger consiliariis suis addidit salaria, ne grauarent eos quibus assidebant, dicens: Nec dare debere, nec accipere. Et sic suorum iudicum consuluit, & consiliariorum integritati. Ex Aelio Spartiano.

Alphōsi. Suprà de affectibus frænandis, & tit. de Discordia.

Ad hunc titulum præcipuè referenda sunt, ea quæ suis locis annotata sunt de Iudice incorrupto, Munerum contemptu, Iustitia, &c.

De intemperantia.

Diogenis QVum adolescentem quendam insigni forma plurimi intuerentur, Diogenes incuruato corpore

ſinum lupinis implebat. Ad hoc ſpectaculum conuerſis omnium oculis, aiebat: Mirari ſe cur adoleſcentulo dimiſſo, ſeſe intuerentur, obiter notans illorum intemperantiam. Laërt. lib. 6.

Demetrii Phal. Demetrius Phalereus conſpicatus iuuenem intemperantiæ deditum: Ecce, inquit, quadratus Mercurius, habens ſyrma, ventrem, pudenda, & barbam. Sentiens, illũ non eſſe hominem, ſed ſtatuam, qualis in viis ſolet poni Mercurio: hoc illi diſſimilem, quòd effœminatorum more traheret veſtem, quòd deditus eſſet ventri ac libidini: quodq́ue barbatus eſſet, quum nihil horum habeat Mercurius. Laërt. lib, 5 cap. 5.

Anonimi Chryſippi diſcipulus, medicus non ignobilis, hominẽ quendam ex nimia intemperantia grauiter decumbentem non ſanari poſſe putauit. Verùm alius medicus cũ ad eundem acceſſiſſet, ſe ſanaturum pollicitus eſt, reſponditq́ue: Chryſippi diſcipulos reſpicere morbum, ſe verò animum. Voluit autem ſignificare, tum demum hominem morbo liberari commodè poſſe, ſi intemperantiæ ſtudio penitus valedixerit, & eius radices ex animo abiecerit. Ex Celſi lib. 3.

Diogenis. Phrine ſcortum cùm Venerem auream Delphis obtuliſſet eam Diogenes Cynicus ita inſcripſit: Ex Græcorum intemperantia. Bruſ. recitat lib. 3. cap. 23.

Vide tit. de Libidine, Scortatione, Luxuria, Gula, Voluptate.

De interpretibus.

Themiſt. THemiſtocles cùm fugatus eſſet Athenis primùm, & mox tota Græcia, ad Perſarum venit regem, qui cùm vellet, vt quid animi eſſet, tutò proferret: ait, Quęſo vt anni ſpacium permittas, quo Perſarum prius linguam addiſcam. Fecit autem hæc vir prudentiſ. ideo, ne per interpretem regi ea quę ſentiret explicare cogeretur Interpretes enim dum quædam interdũ omittunt quædam addunt, quædam aliter narrant, perdunt partim tim orationis grauitatem partimin ſummum ſæpe diſcrimenprincipes ſuos coniiciunt. Hoc autem Themiſtoclis factum leges apud. Plut. in Græc. & Imp. Apop.

De interrogatione absurda & inepta.

Thaletis

THales Milesius percontanti vtrum fuisset prius, nox an dies, Nox inquit, vno die fuit prior. Elusit ineptum percontatorem. Si nox vno die præcessit diē dies genuit ante noctem. Nox enim finis est diei. Laër. lib.1. cap 1,

Anonymi

Inter salsa commemorat & illud M. Tullius, ex Neuio apud quem filius dicit patri: Quid ploras pater? isque respondet: Mirum ni cantem, condemnatus sum. Indignatur senex submorosus, rogari cur ploret, quasi damnatus magis cantare debuisset. Perinde quasi, si quis interrogaret ægrotum: Cur suspiras, aut cur decumbis? Eras. 6. Apoph.

Inuidia quæ plærunque fœlicitatis & virtutis comes est.

Cleobuli.

CLeobulus Lyndius interrogatus à quodam, quænam præcipuè cauenda sint respondit: Amicorum quidem inuidiam, inimicorum autem insidias. Ant. in Melis. parte 1. ser. 62. Max. ser. 54.

Bionis.

Bion Borysthenites conspiciens quendam tristi vultu qui habebatur inuidus: Nescio, inquit, vtrum tibi aliquid acciderit mali, an alteri boni quippiam. Inuidus enim non minus discruciatur aliena fœlicitate, quàm suo infortunio. Laër. lib. 4 cap. 7. Stob. ser. 36. Brus. lib. 3. cap. 7.

Biantis.

Bias admonebat eos qui laborabant, vt cauerent lassitudinem: qui autem bona fortuna fruerentur, inuidiam. Est enim fœlicitatis comes vbique terrarum inuidia. Stob. ser.1. de Prudentia.

Thaletis.

Thales Milesius rogatus, quo pacto aduersæ fortunæ ictus quispiam ferat facillimè: Si inimicos, ait, videat deterius affectos. Tanta enim est inuidiæ vis, vt omne nobis malum extinguat, si inimicum peius habere intelligimus. Brus. lib. 3. cap. 7.

Antisthenes absurdum esse dicebat, triticum repurgare à lolio, bellum ab inutili milite, & à Rep. non secernere inuidos. Significans, inuidos tam esse inutiles ciuitati, quàm lolium est tritico, & ignauus bello. Laër. lib. 6. cap. 1. *Antisthenis.*

Idem dicere solitus est, non aliter ac ferrum absumitur rubigine, ita inuidos suo ipsorum vitio contabescere. Ferrum enim etiam si nemo lædat, ex se gignit vnde corrumpatur. Ibidem. *Eiusdem.*

Crates Thebanus dicebat, se pro patria habere glorræ contemptum & paupertatem in qua nullum ius exerceret fortuna. Aiebat item, se Diogenis Cynici esse & discipulum, qui nullis inuidiæ patebat insidiis. Diuitiæ enim, opes, honores, plerunque conciliant hominum inuidiam. Laër. lib. 6. cap. 5. *Cratetis.*

Democritus dicebat: leges non prohibuisse, singulos pro arbitrio suo viuere, nisi alter alteri fuisset inuidus & iniurius. Etenim inuidia seditionis parit initiũ. Stob. ser. 36. Max. ser. 54. *Democriti.*

Anacharsis philosophus bonum esse dicebat, si penitus à rebus humanis inuidia exularet, quo liberius vsque ad honesti studium accingerentur. Stob. *Anacharsidis.*

Idem interrogatus, cur homines subinde tristentur, dixit: Quia non solùm propria mala eis molesta sunt, sed etiam aliena bona. Ant. ser. 62. parte 1. Melis. Max. ser. 54. *Eiusdem.*

Idem inuidiam dicebat esse vulcus, quod passim verum sua vi contraheret. Equidem liuido in primis prodest, boni eius, cui inuidet, obseruatio, citra tamen illius offensam. Vnde perspicuum est, inuidum haudquaquam in leges delinquere, quæ suo quemque more viuere sinunt, dummodo alium non offendat. Stob. *Eiusdem.*

Socrates, qui Delphico oraculo omniũ sapientissimus iudicatus est, cùm inuidiæ naturam exprimere conaretur, animæ serram appellauit. Antonius in Melissa, parte prima sermone 62. *Socratis.*

Socrates considerans quid inuidia esset, dolorem quendam reperiebat eam esse, non tamen nec in aduersa amicorum, nec in secunda fortuna inimicorum: sed *Eiusdem.*

illos inuidere aiebat, qui in amicorum prosperitate doleant. Xenophon libro tertio de dictis & factis Socratis Stob. ser. 36.

Eiusdem. Præterea inuidiam dixit vlcus esse animæ. Stob. ser. 36.

Eiusdem. Idem Socrates, quum quidam mirarentur, si quis alterum amans, eiusdem prosperitate doleret: ostendebat, multos esse ita ergo quosdam affectos, vt eos aduersitate laborantes, non possent negligere, sed pro virilli succurrant, successu verò eorum doleant, hoc autem prudenti viro minimè, sed stolidis contingere asserebat. Xenophon lib. 3. de dictis & factis Socratis. Stob. ser. 36.

Eiusdem. Idem interrogatus, quid bonis viris molestum esset, dixit, Malorum fœlicitas. Quid malis? Bonorum prosperitas. Antonius in Melissa ser. 70. par. 1.

Aristotelis. Cùm ostendere vellet Aristoteles, quid esset inuidia Antagonistam fortunatorum esse dixit. Antonius in Melissa, parte prima, ser. 62.

Eiusdem. Præterea dicebat inuidiam colluctatorem esse ex aduerso bonorum virorum. Æmulatio enim bona est, & bonos potissimum decet: inuidia contrà turpis est, & à fœdo hominum genere occupata. Atqui videas bonos ita se comparare, vt æmulatione, honestíque studio, quæ sunt optima sectentur. Inuidos autem contrà, per liuorem bonos, quatenus possunt, ab instituto suo arcere. Stobæus.

Spheri. Sphærus Bosphoranus reprehendendi Menesistrato quòd Ptolemæum non appellasset regem: Imò, inquit quum talis sit, tamen Regem esse fateor: indicans, illũ hoc esse nomine regis indignum, se tamen cognominis honorem illi non inuidere. Laër. lib. 7. cap. 2.

Epicteti. Epictetus interrogatus quomodo quis hasti dolore excitare posset. Dixit si quis ita comparet seipsum, vt optima quæq; faciat, Antonius in melissa. par. 1. ser. 72.

Euagoræ. Euagoras inuidos reliquis hominibus diuersis vitiis laborantibus multò infœliciores esse dicebat: quòd alij suis tantùm calamitatibus doleant: inuidi verò præter sua mala, bonis etiam alienis contristentur. Stobæus sermone 36.

Hipppias dicebat duplicem inuidiam esse: Iustam quidem, cùm quis inuidet improbis honoratis: iniustã verò, cùm bonis. Et inuidi duplo magis, quàm cæteri, calamitosi sunt. Non enim solùm propriis malis grauantur, vt alij, sed alienis quoq; bonis. Stobæus ser. 36. *Hippia.*

Apollonius prorsus hominibus non inuidendum dicebat. Boni enim quibus bona eueniunt, digni sunt, vt his fruantur fœliciter: flagitiosi autem in quantauis prosperitate sunt in fœlices. Stobæus. *Appollonii.*

Agathon dixit malos homines non tam lætari propriis bonis, quàm alienis malis. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 62. Theophrasto autem hoc adscribit. Maximus ser. 54. *Agathonis.*

Themistocles adhuc adolescens, nihil dum præclari se facere dixit: Nondum enim inuideri sibi. Nam sicut cantharides, vegeto maximè tritico innascũtur, & rosis pulchrè florentibus, sic inuidia maximè inuadit bonos viros, & in virtute proficientes: & ingenij persoňæque gloriam sustinentes. Antonius in Melissa. parte 1. ser. 62. *Themistoclis.*

Idem ob honores Miltiadi collatos, quòd barbaros in Marathone superesset, tanta inuidia correptus est, vt noctes insomnes consumeret: rogatúsque, quamobrem tam sæpe excitaretur: Miltiadis, inquit, trophæis subinde excitor. Bruson. lib. 3. cap. 7. *Eiusdem*

Herodes sophista videns Quintilios Traianos quidẽ esse: cęterùm à Cæsare plurimi fieri, dix it: Fgo etiam Iouem Homericum odi, quòd Troianis fuit amicus Nimium libere profitens sibi molestum esse, quod imperator tantum honoris haberet Quintiliis. Philostratus in sophistis. *Herodis Sophistæ*

Agis Argiuus donante Alexandro ridiculum hominẽ & scurram ingentibus muneribus, ô rem absurdam, exclamauit, Iratúsque rex, conuersus ad eum: Quid ais? inquit. Ille respondit: Animo angor, quòd omnes vos Ioue natos adulatoribus ridiculísque & hominibus nefariis gaudere inspiciam. Bruson. lib. 3. cap. 7. *Agidis.*

Idem dicente aliquo, nonnullos sibi inuidere: Igi- *Eiusdem.*

tur & sua, inquit, mala & tum mea tum amicorum bona illos cruciabant. Inuidus enim, vt verissimè, Flaccus canit, alterius rebus macrescit opimis. Brusonius lib. 3. cap. 7.

Eiusdem Quum quidam apud Agidem dicerent, esse nonnullos alienæ familiæ, qui ipsi inuiderent: Geminam igitur, inquit, habebunt molestiam, quos & sua ipsorum mala discruciabunt, atque insuper tum meis, tum amicorum meorum bonis torquebuntur. Magnifica vox, declarans, eos quos habet inuidia, magis esse misericordia dignos, quàm ira: propterea quòd inuidus abundè dat pœnarum, etiamsi nemo vlciscatur. Plutarcus in Laconicis.

Dionysii Sen. Dionysius senior expostulantibus quibusdam, quòd honore dignaretur, cæterísque præferret hominem improbum, ac ciuibus inuisum, Volo, inquit, esse quem me magis oderint. Agnouit ingenium multitudinis: si sit in quem inuidiam odiúmque deriuent, mitiores sunt in principem. Eóque videas nonnullos monarchas quibusdam quos tamen ex animo non ament, plurimum dignitatis & authoritatis permittere, vt ipsi tutiores sint à furore multitudinis: qui si extiterit, habent victimam, qua ciuium iram mitigẽt. Plut. in Reg. Apoph.

Catonis. Cato senior eos qui fortuna moderatè sobriéque vterentur, dicebat minimè peti inuidia. Non enim, inquit nobis, sed bonis quæ nos circunstant inuident, homines. Externa bona extra hominem sunt, at insolenter vtenti, vitium intra hominem est: qui eo sibi conflant inuidiam verè sunt inuidiosi. Plutarchus in Rom. Apoph. Stobæus ser. 36.

Eiusdem Idem dicebat, ideo sibi ab inimicis conflari inuidiã, quòd quotidie noctu surgens, rei familiaris rationibus neglectis, Reipub. consuleret: notans ingratitudinem populi. Eras. lib. 5. Apoph.

M. Crassi. M. Crassus, quum animo angeretur ob honores in Pompeium collatos, audiuit à quodam: mox magnum aduenturum Pompeium. Arridens igitur, inquit: Quãtúsnam est? Inuidit Pompeio nomen quod ob fœlitatem

licitatem, & gregiè rebus gestis ab aliis datum erat honoris gratia. Et sic plerumque fœlicitatis comes est, inuidia. Bruso. lib. 3. cap. 7.

Publius quidam quum Mutium hominem inuidum & inprimis maleuolum, solito tristiorem vidisset: Aut Mutio, inquit, nescio quid incommodi accessit, aut nescio, cui aliq uid boni. Macrobius lib. 2. cap. 2. Satur.

Publii cuiusdam.

Asinius Pollio Ciceronis gloriæ vehementissimè inuidebat. Quum ergo Sextilius poëta Cordubensis in domo Messalæ Coruini recitaturus, Pollionem aduocasset, & principio pëmatis cœpisset,.

Asinii pollii.

Deflendus Cicero, latiæque silentia linguæ:

Statim consurrexit, Pollio, atque ait: Messala, tu quid tibi liberum sit, in domo tua videris: ego istum auditurus non sum, cui ego mutus videor atque sic abiit. Offensus est autem his vrbis, Latiæque silentia linguę. &c. Brus. lib. 3. cap. 7.

Caius Furius Cresinus è seruitute liberatus, quum in paruo admodum agello largiores multò fructus acciperet, quàm ex amplissimis agris vicini, in inuidiam incidit hominum accusantium, seu veneficiis fruges pelliceret alienas. Quamobrem à Spurio Albino Curuli die dicta, metuens damnationem, quum in suffragium tribus oporteret ire, instrumentum rusticum omne in forum attulit: adduxitque etiam filiam robustam. bene curatam & vestitam, ferramenta egregiè facta graues ligones, vomeres ponderosos, & boues saturos, & dixit: Hæc sunt ô Quirites mea veneficia, nec possum præterea vobis ostendere labores manuum mearum, multásque meas vigilias & sudores. Quod vbi audiuissent iudices, intellexerunt, ex sola inuidia Furium accusatum esse, quem dimiserunt absolutum. Meminit huius & Plin. lib. 18. cap. 16. Brus. lib. 3 cap. 7.

C. Furij.

D. Gregorius 1 cùm intelligeret se ob successum fœlicem in Ecclesia, quorundam odio laborare, respondit: Absit vt mei causa, aliqua simultas inter Dei sacerdotes oriatur. Si propter me est illa tempestas, tollite

gorii.

& mittite me in mare. Eccl. hist. lib. 11. cap. 9.

Actii Synceri. Actius Syncerus, rari vir ingenij, magnæque nobilitatis cùm inconspectu Federici regis esset inter physicos quæstio, quid præcipuè conferret oculorum perspicuitati? aliíque fœniculi afflatum dicerent: alij vitri vsum, aliíque aliud: At ego inquit, Inuidiam aio. Obstupuerunt hoc dicto adeò medici, vt ab auditoribus derisui haberentur. Tum ipse. Annon inuidia maiora & pleniora omnia videre facit? Quid autem oculis magis præsentaneum, quàm vt vis ipsa aspiciendi maior reddatur, atque vegetior? protulítque statim Ouidianos illos versus:

Fertilior seges est alienis semper in agris,
vicinúmque pecus grandius vber habet.

Pontanus.

De iocosè dictis.

Diogenes. Diogenes Cynicus percontanti, quidnam vellet vt colaphum acciperet? Galeam, inquit. Et hic iocus est in expectato. Nam ille expectabat, quid mercecedis peteret pro colapho. Laër. lib. 6.

Eiusdem. Idem quum à lethali somno esset experrectus, medicúsque rogare quid ageretur? Rectè, inquit: nam frater fratrem amplectitur. Alludens ad Homerum, qui θάνατον ὕπνον & germanos finxit, quòd somnus mortis sit imago. Laër. lib. 6.

Eiusdem. Idem mulierem aniculam se curiosius exornantem intuitus: Si viuos, ait, lenocinio allicere voles, plurimum falleris: sed si defunctorum vmbras oro ne diu cuncteris. Stobæus.

Eiusdem. Didymus, qui vulgò audiebat adulter curabat oculum virginis. Ei Diogenes dixit: Vide ne corrumpas pupillam.. Hoc dictum apud nos non est adeò iocosum vt apud Græcos, apud quos κόρη & virginē sonat, & oculi pupillam. Laërt. lib. 6. cap. 2.

Theocriti Chii. Theocritus Chius quum duceretur ad Antigonum Regem atque hi qui ducebant, iuberent hominem bono esse animo: fore enim incolumen, simulátque venisset ad oculos Regis: Omnem inquit, spem salutis

mihi adimitis mordens regem, quòd luſcus eſſet. Rex audito ioco, iuſſit hominem agi in crucem. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Socratis. Socrates quum iam cicutam bibere vellet, interrogauit hilari vultu, quomodo ſumendum eſſet hoc medicamen, vt citò ſanaretur? rogauit præterea, an liceret inde aliquid libere, vt mos erat in conuiuiis. Tanta in homine fuit iocandi conſuetudo, vt etiam in morte præſentanea iocaretur. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem. Præterea cùm cicutam iam bibiſſet, & puer illum detexiſſet, cùm præcordia iam frigere inciperent: Offeras, inquit, Æſculapio gallum, nam ex ſudore illo conualeſcere incipio. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Anonymi. Apud Aeginetas lex erat, vt ſi quis Athenienſis Aeginam veniſſet, capitale eſſet. Huc quum eſſet deductus Plato, vt venundaretur, capitis poſtulatus eſt à Carmendio, qui legem eam tulerat: ſed tempeſtiuo cuiuſdam loco liberatus eſt. Ait enim, legem habere, ſi quis homo: at hunc eſſe philoſophum. Laërt. lib. 3.

Straton. Stratonicus citharœdus, cùm vidiſſet quendam imperitè iaculantem, abiens ad ipſum ſcopum, conſtitit. Et cùm quidam interrogaret cauſam, reſpondit, Ne feriar. Anto. in Meliſ. par. 1. ſer. 54.

Laconis. Lacon quidam gymnarſiachã ligna ἄκαπνα exhibentem, facetiſſimo ioco incuſauit, dicens: quòd per eum ne lachrymas quidem illic effundere daretur. Fumus enim excutit lachrymas oculis. Acapna ligna inde dicta ſunt, quòd fumo careant. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Polemon. Polemon ſophiſta, quum articuli morbo lapideſcerent, medicos admnouit vt effoderent inciderentque Polemonis lapicidinas. Dicebátque: Comedendum eſt, manus non habeo: ambulandum eſt pedes, nõ habeo: dolendum eſt, & manus & pedes habeo. Ex Philoſtrato.

Hippoma. Hippomachus quibuſdam laude vehentibuus procerum quempiam, ac prolongis manibus hominem, tanquam ad pugilum certamen idoneum: Sanè, inquit, ſi pendens in alto corona eſſet detrahenda. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Anonymi

Quum Ægyptij, qui diu fuerant in præsidio, nec à quoquam dimittebantur, conspirassent, vt in Æthiopiam se conferrent, ac Psammetichus Rex eo cognito, consecutus eos obtestaretur, ne patrios deos vxores ac liberos desererent: quidam illorum ostenso membro genitali respondit, Vbicunque hoc esset, ibi & liberos & vxores fore. Diod. Sic. lib. 2.

Archidami.

Cùm Corinthiorum vrbem obsideret Archidamus, vidit è solo mœnibus proximo exilire lepores, móxque versus ad commilitones: Habemus, inquit, hostes expugnatu faciles quod fortuitu acciderat, velut in omen rapiens. Molles enim ac parum viros Græci leporis vocabulo notare solent. argumento est illud è comœdia: Tute lepus es, & pulpamentũ quæris. Plut.

Brasidæ.

Brasidas cuidam percontanti, quomodo vulnus accepisset, perquàm festiuiter respondit: Prodente me scuto. Ita crebrò malum per illos venit, quorum præsidio credimus nos esse tutos. Plut. in Lacon.

Anonymæ.

Ptolemæus Tryphon, cùm speciosa quædam mulier loqui cum eo cuperet: Prohibuit, inquit, mihi soror, ne sermonem à speciosa fœmina susciperẽ. At illa intrepidè ac festiuè respondit: Atqui à specioso, inquiens, susceperis. Quod cùm audisset, eã laudauit. Ælia lib. 14. de Var. hist.

Antigoni

Antigonus quum accepisset instrumentum prægrandibus literis descriptum: Hæ, inquit, vel cæco perspicuæ sunt: iocans in vitium oculorum: erat enim luscus. Idem alius magno capitis sui periculo dixisset, quod vsu venit Theocrito Chio. Plut. in Re. & Imp. Apoph.

Iubæ Regis.

Iuba Rex querenti, quòd ab ipsius equo esset aspersus: Quid tu, inquit, an me Hippocentaurũ esse putas? Iocosè deridens eum qui equi morositatem inscribebat ei, qui equo insidebat. Bruso. lib. 3.

Philippi Regis.

Quum esset Philippo Macedoni clauicula in bello fracta, ac medicus à quo curabatur, in singulos omnino dies aliquid posceret: Sume, inquit, quantum voles: nam clauem habes. ludens accipiti voce. κλεὶς enim Græcè & clauem sonat, qua aperitur scrinium

aut ostium: & commissuram humeri cum pectore. Quid hoc animo ciuilius, cui & in dolore, & erga auarum medicum iocari libuit? nec ob cruciatum morosior nec improbitate postulantis offensior. Plut. in Apoph. Reg. & Imp.

Suprà de Ambiguè dictis.

Eiusdem Anonymi

Quidam Imperatorem suum incusauit, quòd illius insidiis & ocio & somnio fuisset priuatus: videlicet quòd illius begnignitate è paupere esset factus diues. Plut. in Symposiacis lib. 1.

Appii

Infrà de responso ab inexpectato.

Scip. Nasica.

Scipio Nasica cùm ædilitatem curulem adolescens peteret, ac (vt candidati solent) manum cuiusdam opere duratam prensaret, rogauit hominem. Num manibus ambularet? Hoc dicto, rusticanæ tribus suspicantes sibi exprobratam paupertatem, effecerunt vt repulsam ferret. Tantum obfuit iocus intempestiuus. Eras. lib. 6. Apoph.

Ciceronis.

Suprà tit. de Alea.

L. Portii

L. Portius Nasica quum ex more conceptis verbis à Catone censore rogaretur, Habésne vxorem ex animi tui sententia? Habeo, inquit: at herclè non ex animi tui sententia. Verùm ob eum iocum intempestiuum mulcta illi dicta est. Eras. 6. Apoph.

Domitii Afri.

Domitius Afer Didio Gallo, qui prouinciam ambitiosissimé petierat, mox impetrata ea quærebatur, quasi coactus esset, Age, inquit, aliquid, & pro Rep. elabora. Iocus est ab ironia: simùlque illud est, quòd magistratũ magno studio ambisset. Eras. Rot. lib. 6. Apop.

Antonii.

Quum Sextus Titius se Cassandrã esse diceret, ob coniecturam opinor, quòd illa esset fatidica: Multos, inquit Antonius, posses Aiaces tuos Oileos nominare. Notans illius impudicitiam. Nam Aiax Cassandram de templo Palladis raptam, vi constuprauit. Erasmus Rot. libro sexto Apoph.

Catuli.

Catulus cùm vidisset quendam ex iudicibus, quos Claudius donis corruperat, ait: Quamobrem præsidium à nobis postulastis? An ideo, ne dona nobis eriperentur? Cic. ad Atticum.

Eiusdem. Idem Catulus quidam oratori malo, qui cùm in epilogo misericordiam se mouisse putaret, postquam assedit, roganti hunc videretúrne satis misericordiam mouisse? At magam quidem, inquit: neminem enim puto tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit. Cicero lib. 2. de Oratore.

Anonymi Cum Siculo cuidam, nescio cui familiaris quidam quereretur, quòd diceret vxorem suam suspendisse se de ficu. Amabote (inquit) da mihi ex ista arbore, quos seram surculos. Cicero. 2. de Otatore.

Cicero. Cicero obiurgantibus, quòd homo sexagenarius puellam virginem duxisset: Cras, inquit, mulier erit. Iocans hoc probrum mox eluendum: nam postridie non poterat obiici, quòd virginis esset sponsus. Eras. lib. 4 Apoph.

Eiusdem. Quum quidam candidatus, qui coquo patre natus credebatur, coram Cicerone suffragium ab alio peteret: Ego quoque, inquit, tibi faueho. Ex quo colligitur coce à coco, & quoq; coniunctionem, aut eodẽ, aut aut simillimo fuisse sono. Eras. lib. 4. Apoph.

August. Caes. Augustus Cæsar Herennium adolescentem moribus corruptissimis vitiatum, castris excedere iussit. quùmque ille dimissus, ignominiam reditus sui apud Augustum deploraret his verbis, Quo ore redibo ad meos, quid dicam parentibus meis incusantibus? Dic, inquit Cæsar, me tibi displicuisse. Et sic iocosè docuit qua ratione reditus sui ignominiam diluere posset. Sueto. in Augusto.

Eiusdem. Quemadmodum Augustus gaudebat iocis liberalibus in alios ludere, ita in se iactos aut retortos interdum liberius, patientissimè tulit. Adolescens quidam prouincialis Romam venerat, oris similitudine tam miri fice referens Augustum, vt in se populi totius oculos converteret. Cæsar hoc audito, iussit ad se perduci, eúmque contemplatus, hunc in modum percontatus est: Dic mihi adolescens, fuitne aliquando mater tua Romæ? Negauit ille: ac sentiens iocum retorsit, dicens sed pater meus sæpe. Augustus ludens suspicionem intendebat & in matrem adolescentis, velut

ab ipso stupratam: at adolescens protinus eam suspicionem retorsit in matrem Cæsaris, aut in sororem. Nam oris similitudo non magis arguebat illum esse Cæsaris filium, quàm fratrem aut nepotem. Sueto.

Eiusdem. Augustus Cæsar plurimũ affectauit iocos, saluo tamẽ maiestatis pudorísque respectu, nec vt caderet in scurram. Scripserat autem Aiacem tragœdiam, eandémque, quòd sibi displicuisset, deleuerat. Postea verò cum Eucius grauis Tragœdiarum scriptor eum interrogaret, quid ageret Aiax suus? respondit, In spongiam incubuit. Macrobius lib. 2. cap. 4. Satur.

Eiusdem. Idem Augustus, cùm ei quidã libellũ trepidus offerret, & modò proferret manũ, modò retraheret: Putas, inquit, te assem elephanto dare? Macrob. lib. 2. cap. 4. Satur.

Eiusdem. Idem, cùm ab eo Pacuuius Taurus congiarium peteret, diceretque, iam hoc homines vulgò loqui, non paruam ab illo sibi pecuniã datam: Sed tu, inquit, noli hoc credere. Macrob. lib. 2. cap. 4. Satur.

Eiusdem. Alium præfectura equitum summotum, & insuper salarium postulantem, dicentémque: Non lucri causa dari hoc mihi rogo, sed vt iudicio tuo munus videar impetrasse, & ita officium deposuisse: hoc dicto repercussit, Tu te accepisse apud omnes affirma, & ego me dedisse non negabo. Ibidem.

Eiusdem. Saxo in expeditione percussum, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimium tamen sua opera iactantẽ, sic per iocum castigauit: At tu, cùm fugies, inquit, nunquam post te respexeris. Ibidem.

Eiusdem. Galbæ, cuius informe gibbo erat corpus, agenti apud se causam, & frequenter dicenti, Corrige in me, siquid reprehendis, respondit: Ego te monere quidem possum, corrigere non possum: ad gibbum alludens. Idem Macrob.

L. Mãlij. Apud L. Manlium, qui optimus Romæ pictor habebatur, Geminus Seruilius fortè cœnabat, qui cùm filios eius deformosissimos vidisset: Non similiter, inquit, Manli fingis, & pingis, cui Manlius: Non mirum est, respondit: in tenebris enim & luce subobscura fingo, luce autem ac sole splendente pingo. Macrob. libr. 2. cap. 2. Satur.

Neronis. Nero in Claudij stultitiam subinde iocabatur productione syllabæ, quũ diceret, Posteaquam desiit inter viuos morari prima syllaba producta: Moros enim Græcè fatuum sonat, inde finxit morari, pro stultum agere, quemadmodum nos à poëta poëtari, à iuuene iuuenari. Sueto.

Caligulæ. Suprà tit. de Auaritia.

Anonymi. De Vespasiano patre narrat Suetonius, quum scurram multa in alios iacientem, prouocasset vt in se quoque diceret aliquid: Dicam, inquit, vbi ventrem exonerare desieris. alludẽs ad formam Cæsaris, qui faciem habebat cacantis. In cuiusmodi hominẽ iocus extat Martialis.

Vtere lactucis, ac molibus vtere maluis.
Nam faciem durum Phoebe cacantis habes.

Vespasiani. Vespasianus iunior, cùm morbo grauissimo decumberet, quotidiéque morbus ingrauesceret, dixit, Puto deus fio: significans se moriturum. Sueto.

Iuliani Card. Iulianus sancti Angeli Cardinalis, cùm amicos ad cœnam vocasset, intérque conuiuandum, vbi in in Basiliensis concilij mentionem incidissent, terra commoueretur: Bono animo estote, inquit, de synodo Basiliensi locuti sumus, quæ omnem ecclesiam tremefecit, non tamen illisit. Aen. Syl. lib. 1. comment. de Alph. reb. gest.

Friderici Imp. Fridericus Imperator, eos qui iocos moderatè ferrent, sapientes: qui autem promptissimè iocarentur, ingeniosos esse dicebat. Habet autem iocus inter seria suum etiam locum: qui vbi erumpit, vtriusque ingenium facilè declarat. Aen. Syl. lib. 4. commẽt. in Alphonsi res gestas.

Plura sub tit. de Facetè dictis.

De iracundia.

Platonis. PLato philosophus sapienter auditores admonebat, vt iratos se in speculo contemplarentur. Nam cùm faciem suam furibundam, per omnia phrenetico similem viderent, eo dedecore territi, in posterum ab iracundia facilè sibi temperaturos. Ful. lib. 7. cap. 2.

Arist. Aristoteles Alexandrum ira excandescentem placare

volens & ſedare ſummam indignationem hæc ad eum ſcripſit: Excandeſcentia & ira non in pares, ſed in meliores exiſtere ſolet. Tibi verò nemo par eſt. Ael. lib. 12. de Var. hiſt.

Macarij monachi. Macarius monachus Aegyptius interrogatus, quid ita iniuriarum erga homines memoriam tenentes, vim animæ reminiſcēdi enecaremus, aduerſus dæmones autem, cùm acceptorum ab eis malorum reminiſcimur, detrimentum nullum ſentiremus? Reſpondit: Propterea quòd prior illa affectio præter naturā, poſterior autem ſecundum naturam eſſet. Niceph. Cal. lib. 11. Eccleſ. cap. 43. ex Euagrio.

De iracundia cohibenda.

Biantis. Bias Prienæus, bono cōcilio duo maximè cōtraria eſſe dicebat: Feſtinationem ſcilicet, & iracundiam. homo enim iracundus cùm extra ſeipſum ſit, vacuus eſt omni conſilio. Laër. in eius vita.

Chilonis. Chilon docebat vincendam iram, quòd is affectus ſit cæteris potentior: quam ſuperare fortius eſt, quàm hoſtem armatum deiicere: nec minus exitij mortalibus ſit ab ira, quàm ab hoſte. Laër.

Ariſtippi. Ariſtippus Cyrenenſis philoſophus, cùm videret ſucenſere quēdam, ac verbis indignari: Nec verba, inquit, per iram proferamus, ſed verbis iram compeſcamus. Stob. ſer. 18. Max. ſer. 19.

Diogenis. Diogeni de non iraſcendo accuratè diſſerenti, adoleſcens quidam proteruus, veluti periculum faciens, an re præſtaret ea quæ docebat, inſpuit illi in faciē. Tulit hoc leniter ac ſapienter: Non quidē, inquit, iraſcor, ſed dubito tamen an iraſci oporteat. Laër. lib. 6.

Zenonis. Zeno Eleates, quum maledictis laceſſitus incandeſceret, reprehenſus quòd philoſophus verbis improborum commoueretur: Si conuicia, inquit, æquo animo admiſero, ne laudes quidem ſentiam. Lapidis eſt, non ſentire diſcrimen inter laudantem & vituperantem: ſed philoſophi eſt, non ita commoueri, vt ab honeſto recedat. Laër. lib. 9. cap. 5.

Architæ. Architas quum in agro comperiſſet quoſqdā è famulis admiſiſſe quiddam, ſentiēs ſe commotiorem in illos,

nihil quidem tum fecit, tãtùm abiens: Fortunati, inquit, estis quòd irascor vobis. Cic. lib. 4. Tusc. quæst. Erasm. lib. 3. cap. 19.

Socratis. Socrates cùm iratus esset filio aliquid delinquẽti, nihil aliud dixit, quàm, ipse te coërce. Laër. in vita Socratis.

Democriti. Democritus ad Lacedæmonium flagris sæuientem in seruum: Desine inquit, te seruo tuo similem ostendere. Seruus enim est, qui suis cupiditatibus imperare nõ potest. Eras. lib. 8. Apoph.

Xenocratis. Xenocrates Chalcedonius cùm ingratitudinis vitij à Platone philosopho insimularetur, nunquam tamẽ iracundia & indignatione se vinci passus est, sed animo incommoto illi qui hoc indicauerat, ac ad vltionẽ instigarat: Hoc, inquit, quod nũc facio, mihi bonum atque cõmodum est. Quo dicto indicare voluit, nõ minus se curare propriam salutem, dum iræ frenum iniiceret, quàm Platonis maledicentiam, fortassis ab aduersario confictam. Æl. lib. 14. de Var. hist.

Platonis. Plato interrogatus, per quid cognosceretur sapiẽs? respondit, Sapiẽs cùm vituperatur, non irascitur, cùm laudatur, non extollitur. Laër. in eius vita.

Eiusdem. Plato Atheniensis iratus seruo, quum eum castigare pararet, & fortè interueniret Xenocrates: Flagella, inquit, hunc puerum, nam ipse sum iratus. Sibi diffisus est homo philosophus, sentiens animi commotionem. At vulgus hominũ tum maximè punit, quũ irascitur. Laër. lib. 3. Ant. in Melis. par. 2. ser. 55. Val. Max. lib. 4. cap. 1.

Eiusdem. Idem præterea famulo sic cõminatus est: Loris te cæderem, ni iratus essem. Nihil iræ fidendum. Sapuit Syrus ille Terentianus, qui se coniicit in angulum, edormiturus quod biberat vinum. At ira minus sui compos est, quàm ebrietas. Laër. lib. 3. Val. Max. lib. cap. 1. Plutar. de Educandis liberis.

Eiusdem. Idem seruo suo, qui deliquerat: Age, inquit, diis ingentes gratias. Nam tibi ni iratus modò essem, statim te cõfoderem. Brus. lib. 3. cap. 19.

Aristotelis. Aristoteles dicebat, perinde atque fumus oculos cõmordet, & aspectum ita cõturbat, vt neque ea nobis videndi potestas fiat, quæ sunt ante pedes: ita oborta ira rationi caligo suffunditur, vt se delinquere nulla cogita-

tione deprehendere possit. Stob. ser. 18.

Apollonius ira affectum, ait, nisi diligentia ac verbis placidis temperetur, in genuinum quendam morbum excrescere. Stob. *Apollonij*

Idem ait, Quisquis erga leuia errata vehementius quàm par est irascitur, is delinquentem non sinit inter culpam exremam & mediocrem quid intersit dignoscere. Stob. *Eiusdem.*

Theano mulier ex Pythagora philosophorum cohorte excandescens aliquando in ancillam: Vapulares iam inquit, nisi irata essem. Stob. *Theanus.*

Naucrates sapiens, iracundis simile quid accidere dixit, quod lucernis, quæ copioso oleo magis inflammantur. Stob. ser. 18. Maximus ser. 19. *Naucratus.*

Demonax cùm à quodã, cui Imperator exercitũ commiserat, interrogaretur, quónam pacto delegatam prouinciam quàm optimè gerere posset? Si inquit, iracundia vacaris. Iram sensit vir prudentissimus, ad omnem functionem inutilem esse. Eras. lib. 8. *Demonacti.*

Idem subinde suadebat, non facilè irascendum esse hominibus, si delinquerent: sed potius corrigenda esse vitia, medicorum exemplo, qui non indignantur ægrotis, sed morbum sanant. Recitat. Erasmus libro 8. Apophtheg. *Eiusdem.*

Pylager rogatus, quamobrem non delectaretur educandis pueris? Quoniam, inquit, nec meipso delector. Agnoscebat naturæ suæ vitium. Erat enim iracundus & morosus, eóque nec appositus ad teneram ætatem instituendam: quum hodie stulti parentes nullus libentius comittant liberos suos, quàm huiusmodi truculentis & asperis. Philost. in sophistis. *Pylagri.*

Antiochus sophista quum malè vulgò audiret, veluti formidolosus, quòd nec prodiret in concionem nec Reipub. munia capesseret: Non vos, inquit, metui, sed meipsum, agnoscens bilem suam vehementiorem quàm vt cohiberi posset. Sensit idem Plato, qui sunt iracundioris ingenij, ad disciplinas quidẽ esse idoneos, ad gerendam Remp. non item. Philo. in sophi. *Antiochi.*

Quidam iratus agasoni, volebat eũ percutere, qúmque is clamaret Atheniẽsis sum: ad asinum versus, At tu *Anonymi.*

inquit, (Atheniensis non es eique multas plagas inflixit Meminit Plut. in libello de Cohibenda iracundia.

Melãthij

Melanthius negabat eam iram videri grauem, quæ mentem cogat emigrare, sed quæ prorsus excludat domo. Sentiens, probis etiam ingeniis adiunctam esse iracundiam: sed hoc vitium esse tolerabile, si celeriter animus ad se redeat, & pro ira rationem in consilium adhibeat. At si perturbatio penitus insideat animo, ita vt excussa ratione feratur effreni impetu, certa pernicies est. Eras. lib. 8. Apoph.

Charilai

Charilaus seruo cuidam audacius agenti cum ipso, Ni iratus essem, inquit, occiderem te. Adeò putabat nihil rectè dici, fieriue ab irato, vt ne in seruum quidem animaduertere voluerit commotior. Plutarchus in Laconicis:

Cotys.

Cotys quum esset natura celer ad iram, sæuusque castigator eorum qui in ministerio deliquissent, hospes quidam ad illum detulit vascula fragilia, tenuiaque, sed scitè curioseque celte tornoque elaborata. At is hospiti quidem dedit munera, cæterum, vascula omnia confregit, demirantibus cur id faceret: Ne, inquit, sæuiam in eos qui fracturi erant Prudentis est, naturæ suæ morbum agnoscere, & vitio materiam præripere. Plut. in Regum Apoph.

Catonis.

Cato senior iratum ab insano nulla alia re differre dicebat, quàm mora temporis. sentiens, iram esse breuem insaniam. Plutarchus & Stobæus sermone 18. & Brus. lib. 3. cap. 19.

Athenodori.

Athenodoro philosopho causatione senectutis flagitanti, vt sibi liceret redire domum: Augustus concessit At buum ille Cæsari dixisset, Vale, volẽs aliquod philosopho dignum monumentum apud illum deponere, adiecit: Cæsar quum fueris iratus, ne quid dixeris fecerísve, priusquam Græcarum literarum xxiiij. nomina apud te recensueris. Cæsar philosophi dexteram amplexus: Adhuc, inquit, te præsente mihi opus est, totúque etiam annum apud se detinuit, dicens illud Græcorum prouerbium, Silentij sunt tuta fide præmia, siue approbans philosophi dictum, quòd tutum esset iram premere, ne prorumpat in verba; siue sentiens, philpsopho pro

futurum fuisse, si hoc dictum non addidisset iam abiturus. Quanquam tam salubris admonitio magnificum aliquod præmium merebatur. Plut. in Apoph. Ro. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Anonimi

Ægyptius quidam monachus interrogatus, cur adeo se omnibus corporis voluptatibus subtraheret? respondit: Vt hac ratione omnem iræ causam & occasionem præcidam. Ita quippe vt de voluptatibus belligeratur ita etiam voluptatum suppressione sopitur. Niceph. Call. lib. 11. Eccl. hist. cap 43. Ex Euagrio.

De irrisione.

Agesilai.

AGesilaus Ephorus quum Agidis suasu factum esset, vt fieret omnium debitorū solutio, iamque tabulis in forum Clariū cōportatis, ignis esset iniectus ac flamma exurgeret, ceteris creditoribus mœstis insultabat dicens: Se nunquam clarius lumen, aut ignem vidisse puriorem. Debebat enim ipse plurimum, & erat agrorum prædiues, nihil tamen cuiquam soluere habebat in animo. Extrema improbitatis est linea, etiam illudere iis qnos afflixeris. Plut. in Lacon.

Trachali

Trachalus Suellio cuidam inter argumentandum dicenti: Si hoc ita est, is in exilium per iocum subiecit, Si non est redis. Eras. lib. 6. Apoph.

Argei.

Argeus quodam tempore faciens iter per Selinuntē, quum in monumento quodā hoc Elegia cū carmen vidisset inscriptum,

Hosce tyrannida dum extingunt Mars sustulit atrox,
Pone Selinuntis mænia conciderant.

Iure peristis, inquit, qui tyrannidem ardentem conati sitis extinguere: contrà magis oportuit illam sinere, donec tota deflagraret. Arripuit iocum ex occasione verbi Extinguere. Extinguitur enim, quod opprimitur & extinguitur incendium. Plut. in Lacon.

L. Crassi

L. Crassus apud Perpēnam iudicem defendebat Aculeonem, quem accusabat Ælius Lamia, homo omnium deformissimus. Is quū interpellaret odiosè: Audiamus inquit, Crassus, pulchellum puerum. Huic dicto cùm esset arrisum, iterum ait: Audiamus etiam disertum, &

multò arrisum est vementius: parum enim facundus erat. Eras. lib. 6. Apoph.

M. Cincij M. Cincius quo die legem de donis ac muneribus tulit, C. Centoni prodeunti, ac satis contumeliosè interroganti, quid fers Cinciole? Irridens hominem, vt emas, inquit, si vti velis. Ridiculè autem notauit hominem, quòd donatis & commodatitiis rebus vti gauderet. Erasmus lib. 6. Apoph.

Ciceronis Quum M. Appius in procemio diceret, se magnopere rogatum ab amico, vt in causa clientis adhiberet curam eloquentiam & fidem: hic Cicero, Adeóne ferreus homo es, inquit, vt ex tam multis quæ rogauit amicus, nihil præstes? Plut. in Rom. Apoph.

M. Lælij. Suprà tit. de Forma & pulchritudine corporis.

Ciceronis Suprà tit. de Homuncionibus.

Eiusdem Cicero videns clypeatam Quinti fratris imaginem, quam is in prouincia magnis lineamentis depingi curauerat, monstrum irridens, ait: Proh dolor. Frater meus dimidius maior est quàm totus: erat enim paruæ staturæ homo. Plut.

Eiusdem Idem cùm Voconium vidisset cum tribus filiabus omnino deformibus, aduenientem, irridens hominem ait Phœbo haud permittente tuos seminasti liberos. Sentiens, illum inuito Apolline liberis operam dedisse procreandis. Plut. in Rom. Apoph.

Vide tit. de Contemptu.

De iudice bono & incorrupto.

Biantis. Bias philosophus dicere solebat, se malle inter inimicos quàm amicos iudicare. Nam ex amicis alterū prorsus futurum inimicum, ex inimicis autem alterum amicum fore. Brus. lib. 3. cap. 10.

Themist. Themistocles prætor oratus à Simonide poëta, vt amicum non adeò iustam causam habentem, quàm commendatissimum haberet: respondit, nec Simonidem fore bonum poëtam, nisi mensūram modumque in canendis carminibus, quæ scribebat, curaret: neque se bonum prętorem habitum iri, si legibus ac iustitiæ, alicuius gratiam præposuisset. Fulg. libro 6. cap. 4. & Plut. in Græc. imp. Apoph.

Architas dixit, iudicē & aram idem esse, pariter enim ad vtrumque confugiunt, qui iniuria afficiuntur. Sentiens, tales oportere iudices esse, vt oppressis sint præsidio. Refert Aristoteles Rhetor. tertio.

Architæ.

Aristides quum inter duos priuatos causam cognosceret, & alter quo Aristidem irritaret in aduersarium, extra causam multa commemoraret, quibus ille læsisset eum: Aristides interpellans hominem, ista nunc, inquit missa fac bone vir, & si quid te læsit eloquere: tibi enim in præsentia, non mihi iudex sedeo. Plut. in Aristide.

Aristidis.

Cuidam ab Alcamene sciscitanti, quā ob rem seniores apud Lacedæmonios plures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus obnoxius sit legi: Ideo, inquit, pluribus diebus cognoscunt, quoniam si in capitis discrimine errauerint, non est corrigendi consilij potestas: oportet autem à causa liberatum, obnoxium manere legibus: quod fieri potest. vt secundum eandem legem liceat aliquid rectius de reo statuere. Hoc temperamento prouisum est, ne vel occidatur innocens, vel effugiat nocens: qui quamuis errore iudicum sit absolutus, potest eadem lege denuò conueniri, pœnasque dare legibus. Plut. in Laconicis.

Alcamenis.

Alcamenes Lacedæmonius interrogatus, cur munera à Messeniis oblata non accepisset? Quoniam in leges iustitiæ grauiter peccassem, inquit. Maluit vir prudentissimus bona conscientia iudicare, quàm propter munuscula à iustitiæ tramite turpiter discedere, Guido Bituricensis.

Eiusdem.

Agesilaus rex cùm in causa quadam iudex esset: & is qui accusabat rectè dixisset: patronus verò malè, qui tamen subinde repeteret, Agesilaum decere vt legibus opituletur, perinde ac si optimam haberet causam hominis improbitatem reprehendens, ait: Si quis domum tibi opugnaret, aut vestem arriperet, num expectares vt architectus aut sartor tibi esset auxilium laturus? Quo dicto indicabat, iudici nequaquam conuenire, vt opituletur iis, qui contra leges aliquid delicti admiserunt. Plut. in Lacon. Apoph.

Agesilai

Hippodromi.

Hippodromus sophista Clementi tragœdiarum actori longè præstantissimo, quum apud Amphyctiones optimè re gesta negata esset victoria, quòd Byzantius esset, atque id temporis Byzantium à Romanis obsideretur, prosiliens clamauit: Valeant applaudentes, ac perperam de re iudicantes: Ego, inquit, Clementi victoriam decerno. Quum alter histrio appellasset Cæsarem, obtinuit Hippodromi suffragium. Recitatur apud Philostratum in sophisticis.

Aegypt. regum.

Ægyptiorum reges, iuxta regionis illius consuetudinem, iudices ad iusiurandum adigebant, vt etiam si quid rex iuberet eos iudicare quod iustum non esset, ne iudicarent. Tanti referre putabant, vt populus iustos haberet iudices. Porrò potentiæ ferociæque regiæ opposita est iurisiurandi religio quòd adactum videri non poterat, quum ab ipsis regibus exigeretur. At qui fieri potest, vt ciuitas iudices habeat incorruptos, vbi iudicandi potestatem magno vendit princeps? Plutarchus in Reg. Apophthegmа.

Philippi moced. et machbtæ

Philippus Macedo, Machetæ cuiusdam pro tribunali sedens causam cognouit, sed dormitabundus, nec satis attentus ad iuris æquitatem: itaque sententiam tulit aduersus Machetam: Verùm qum is exclamasset, se ab ea sententia appellare: rex iratus, Ad quem? inquit, nam appellandi verbum monarchis est inuisum. Huic Machætas: Ad teipsum ô Rex, inquit, si expergiscaris, & attentius audias causam. At tum quidem surrexit Rex. Cæterum posteaquam causam apud se melius perpendisset intelligeretque Machætæ factam iniuriam, iudicata quidem non rescidit, sed pecuniam qua damnatus fuerat Machetas, ipse persoluit. In vno facto, quot regiæ virtutis argumenta? Non perseuerauit irasci & prouocanti, & somnolentiam publicè obiicienti, sed per ociũ rem suo quum animo accuratius considerauit, iam ab ira liber. Sit hoc ciuilitatis, regiæque moderationis: illud verò prudentiæ, quòd ingenioso cõmento sic damnatum exemit damno vt regiam tamen in iudicando authoritatem non proderet, mulctam priuatim perinde, quasi ipse damnatus esset, dissoluit. Plut. in Aphoph. Reg. & Imp.

Eiusdem.

Harpalus pro Cratete propinquo ac familiari ſuo, qui iniuriarum poſtulabatur, petiit, à Philippo, vt reus mulctam quidē ſolueret, ſed a cauſa liberaretur, nec damnatus hominum maledictis exponeretur. Hic verò Philippus: Præſtat, inquit, vt ipſe malè audiat, quàm vt nos propter illum. Indulgebat amicis, ſed quatenus licebat, integra iudicis opinione. Plut. *Eiuſdem*

Duo pariter ſceleroſi ſeſe inuicē accuſabant, cognoſcente Philippo, Rex audita cauſa pronunciauit, vt alter exularet Macedonia, alter illum inſequeretur. Hoc Græcè ſonat iucundius: quòd φεύγειν & ad fugientem pertineat & ad exulantem, fugientem autem inſequimur. Neutrum igitur abſoluit Philippus, ſed vtrunque damnauit exilio. Plut. *Eiuſdem.*

Alexander Macedo, orante accuſatore, altera manu autem ſolebat occludere. Interrogatus, cur id faceret, reſpondit: Defenſori etiam dandus eſt audiēdi locus. Bruſonius libro tertio capite decimo Ant. in Meliſ. parte prima ſermone 53. Plutarchus ſit recenſet: Initio quum in cauſis capitalibus ſederet iudex, accuſatori alteram aurem occludebat: rogatus, cur id faceret? Alterā inquit, integram ſeruo reo. *Alexādri*

Frater Antigoni Marſyas litem habebat: ſed à rege poſtulabat: vt cauſa domi cognoſceretur Cui Antigonus: Si nihil, inquit, præter ius agimus, melius ſiet in foro, cunctiſque audientibus. Non impetrauit hoc à rege fraternus affectus, vt vel tantillum de iure concederet Ipſum autem hoc dilemmate conſtrinxit: Si iniuſtam cauſam habere te ſcis, cur litigas? Sin iuſtam, cur fugis hominum conſcientiam, & ad domeſticas latebras rem fori pertrahis? non cariturus ſiniſtra ciuium ſuſcipione, etiam ſi bonam cauſam viceris. Plutarchus in Regum Apophthegma. *Antigoni*

Scipio iunior C. Liuium prætereuntem cùm vidiſſet: Hunc, inquit, virū ſcio peieraſſe verùmquoniam nullus illumdefert nō poſſum ſimul & accuſator eſſe, & iudex. Sit hoc in cenſore moderationis & iuſtitiæ exemplum. Plut. in Rom. Apophthegma. *Scipionis*

M. Antonius Philoſophus atque Imperator Romanus, dicere ſolebat, Priuatos quidem homines multos *M. Antonini.*

habere iudices: principi autem nullum esse alium iudicem quàm Deum. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Pescennij nigri.

Pescennius Niger consiliariis addidit salaria, ne grauarent eos quibus assidebant, dicens, Iudicem nec dare debere, nec accipere. Vtinam hoc exemplum imitentur hi, qui vendentes officia, spoliant iudicem: assessoribus interim rapto viuendum est. Spartianus.

Vide plura in titulo de Iustitia.

De iudice malo & corrupto.

Philippi regis.

PHilippus Macedonum Rex, quendam ex Antipatri amicis in iudicum numerum adscripserat. Verùm post, vbi cognouit illum tingere barbam & capillos, submouit eũ, dicẽs: Qui in capillis fidus non esset, eũ in rebus gerẽdis nõ videri dignũ cui fideretur. Fuco vtebatur in tingẽdis capillis, vbi nõ multũ erat lucri: multòmagis vsurus erat fuco in publicis negociis, vbi dolus interdũ ingens adfert emolumentum. Et hanc oportet regum precipuam esse curam, vt cognoscendis causis viros præficiant incorruptos. Id qui fieri potest, vbi venduntur iudicandi munia, & is designatur iudex, non qui vir melior est, sed qui ad dandum prior, aut largior: At apud Philippum nec Antipatri tantum valebat authoritas, quin suspectum è iudicium ordine moueret. Plut. in Reg. Apoph.

Suprà de Conuiuiis & Ebrietatis variis affectibus.

Anonimæ de eodem Q. Flauij

Q. Flauius apud populum reus actus accusante C. Valerio, quum quatuordecim tribuum suffragiis damnatus esset, proclamauit, Se innocentem opprimi. cui Valerius æquè clara voce respondit: Nihil sua referre, nocens an innocens periret. Ea vox tam violenta, reliquas tribus reo conciliauit: itaque reus, quem prostratum credebat, absolutus est Erasmus libro sexto Apophthegmatum.

Q. Calidij

Q. Calidius, M. Calidij oratoris pater, ex pretura Hispaniensi accusatus a Gallis, quum sensisset iudicibus pecuniam contra se datam, in eos iudices qui paruo precio corrupti eum damnauerant, exclamauit: Idoneam

mercedem pro meo capite pacisci debuistis. Brusonius libro tertio capite decimo.

Infra, de Victoria.

Vide plura in titulo de Iniustitia.

Ciceronis

De iudice incauto.

Ptolemie regis.

PTolemæus cùm ad talos sederet, & alea luderet assistens quidam condemnatorum ipsi nomina recitabat, & crimina in eos collata referebat, vt ille, quínam mórtis supplicium commeruissent, decerneret. Berenice verò vxor eius accepto libello è pueri manibus, non permisit vt ad finem vsque legeretur, dicens: Non sic obiter aduertendum animum esse cùm de hominis salute disceptaretur: sed cogitandum & relinquenda ludicra. Non enim similem esse casum talorum, & corporum. His auditis, delectatum Ptolemæum ferunt, neque postea vnquam inter ludendum de capitalibus causis audiuisse. Ælianus lib. 14. de Var. hist.

De iudicio nimis exacto.

C. Lucilii

C. Lucilius dicere solebat, nolle se sua scripta legi, nec à doctissimis, nec ab indoctissimis: quòd hi nihil intelligerent, illi plus saperent quàm vt posset illorum iudicio satisfacere. Id exprimebat huiusmodi versu trochaico:

Persium non curo legere, Lælium Decimum volo.

Erat Persius illius ætatis omnium doctissimus habitus: Lælius erat vir bonus, & non illiteratus, sed nihil ad Persium. Refert M. T. cùm aliis aliquot locis, tum libro de Oratore secundo.

M. Antonii oratoris.

M. Antonius orator, rogatus quàm ob causam nullam vnquam orationem scripto mandasset: Vt, inquit, inficiari queam à me dictum esse, si quid fortè aliquando dixi, quod opus non erat. Labilis est hominum memoria, vt ægrè reperias duos, qui quæ simul audierunt, eodem modo referant. Hinc parata tergiuersatio, Non dixi, aut non sic dixi: aut dixi quidem, sed hoc adieci. Eras. lib. 8. Apoph.

De iudicio iusto non temere mutando.

Bosonis

BOso vltimus Arelatensis Rex, quum ob alapam episcopo suo inter sacrificandum illatam, accusatus apud Ottonem primum Romanorum Imperatorem. capitis damnaretur: archiepiscopus verò vnà cum reliquis episcopis, abbatibus, principibus intercederent, vt hoc sanguinis iudicium suspenderetur. Rex hoc audiens: Non æquum est, inquit, vt rectum Imperatoris iudiciũ executioni non mandetur, quum non conueniat vel vllum verbum à principis ore frustrà egredi. Munsterus recitat libro secundo Cosmographiæ vbi de Arelato.

De iudicio in re ignota non ferendo.

Diogenis

DIogenes cuidam ad ostentationem ingenij multa de re rebus cœlestibus differenti: Quàm nuper, inquit, de cælo venisti? Socratem in hoc retuli, cuius est illud: Quæ suprà nos, nihil ad nos. Laërtius libro sexto.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha admirabatur, qui conueniret, vt artifices apud Græcos certarent, sed de his iudicarent artis expertes? Sentiens, de arte quacunque neminem melius ferre iudicium posse, quàm ipsum artificem. Certabant in theatro histriones, cantores & gladiatores, quorum artes populus nequaquam intelligebat: nihilominus tamen aliis applaudebant, alios explodebant. Laërt. lib. 1. cap. 9.

Stratonici.

Stratonicus, musicus insignis. Ptolomæo rege de musica cum ipso differente: Aliud est, inquit, ô rex, sceptrũ aliud plectrum. Significans, non esse regium, de musica cum musico disputare. Erasmus libro sexto Apophthegmatum.

Eiusdem.

Idem Minnaco fabro, vt opinor, secum de musica disceptanti: Non animaduertis, inquit, te supra malleum loqui? Castigauit hominem de rebus sibi ingnotis & incognitis loquentem. Idem.

Eiusdem.

Idem in eum, qui quum prius fuisset olitor, postea factus musicus, de arte secum contenderet, pronunciauit senarium Græcum, vulgò celebrem.

ἄδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην id est,

Quam quisque nouit artem, eam canat licet.

Mutato verbo detorsit ad iocum, quod est in prouerbio ἔρδοι τις, &c. Idem.

Eiusdem.

Idem Zetho de musica differenti, Te vnum, inquit, nequaquam oportet de musica loqui, qui tibi nomen omnium à Musis alienissimum elegeris, teipsum pro Amphione appellans Zethum. Amphion, vt est in fabulis, cantu citharæ condidit Thebas: at Zethus frater rusticus fuit. Apparet illum sibi mutasse nomen. Erasm. lib. 6. Apoph.

Anonimi

Psaltes quidam apud Antigonum artis suæ specimen edebat: Quum verò sæpius Antigonus diceret: Constringe netem, & rursus mediam: indignatione commotus, respondit: Auertant, ô rex, à te dij malum hoc, vt me melius atque exquisitius hanc artẽ teneas. Iniquè tulit musicus eius reprehensionem qui à musices studio planè alienus erat: indignum esse putans, artificem reprehendi ab eo, qui manus fidibus nunquam admouisset. Ælian. lib. 9. de Var. hist. & Plut. in Reg. & Imp. Apop. de Philippo Rege idem recenset.

Hippomachi.

Hippomachus pugillandi magister, quum athleta quidam ex eius discipulis specimen exhiberet artis, & circunstans multitudo vniuersa acclamaret, percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Sed tu perperam neque sicut oportebat fecisti, quod melius fieri debebat. Nam siquid artificiosum præstitisses, non hi te collaudarent. Innuens eos, qui vnumquodque ritè gerunt ac administrant, non multitudini, sed iis tantùm, qui rei notitiam aliquam haberent, placere oportere. Videtur & Socrates populi iudicium repudiare in colloquio ad Critonẽ quum Crito veniens ad eum in carcerem suaderet vt effugeret, & Atheniensium contra se iudicium corrumperet. Ælian. lib. 2. de Var. hist.

Apellis.

Apelles tabulas in pergula proponere solebat, pòst que eas latitans, quid prætereuntes reprehenderent, auscultabat. Sutor quidam reprehendit, quòd in crepidis pauciores vna intus fecisset ansas tulit hoc tacitus Apelles: postridie quum idem circa crus aliquid notaret Apelles indignatus prospexit, denuncians illi, ne sutor

vltra crepidam iudicaret. Quod & ipsum in prouerbiũ abiit. Bruſ. lib. 1. cap. 10.

Eiuſdem.

Alexander Epheſi ſuam ipſius imaginem, quàm Appelles finxerat, contemplatus non laudauit pro dignitate picturæ. Quum autem introductus equus hinniret equo picto, perinde atque vero: Atqui ô rex, inquit, Apelles, hic equus in diſcernendis picturis longè te meliore iudicio præditus eſſe videtur. Ælianus libro ſecundo de Var. hiſt.

Nicoſtrati.

Infrà de Oratione nimis elaborata.

Zeuxidis

Megabyzus quum aliquando picturas tenuiter & ruditer confectas laudibus extolleret, alias verò cum ſumma induſtria elaboratas reprehenderet, pueri Zeuxidis Meladem tenentes, eum deridebant Zeuxis itaque: Cùm taces, inquit, Megabize, neſcio quid magni de te ſibi pueri hi pollicentur. reſpiciunt enim ad veſtem & cultum tuum. Simulac verò quid artificioſum vis dicere, te contemnunt. Parcior igitur & conſideratior ſis in laudandis, compeſcens linguam, neque cuiſquam, quæ nihil ad te attinent, opera vel artem collaudes. Ælianus libro ſecundo de Varia hiſtoria. Sed hoc ipſum Bruſonius libro tertio capite 16. & Eraſmus libro ſexto Apoph. Apelli adſcribunt: Plinius autem pro Megabyze ponit Alexandrum Magnum.

Polycleti

Polycletus inſignis ſtatuarius, eodem tempore duo ſimulachra fecit: alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artiſque normam. Gratificatus verò plebi hoc modo eſt. Ad ſingulorum acceſſum tranſpoſuit & commutauit aliquid, morem gerens vnuſcuiuſque voluntati & enarrationi. Itaque propoſuit vtrunque. Et alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio ac riſui habuerunt. Reſpondens autem Polycletus: At hoc, inquit, quod vituperatis & reprehenditis, à veſtra arte profectum eſt: quod verò ſuſpicitis, ego mea facultate ſum fabricatus. Ælianus libro 14. de Varia hiſtoria.

Anonimi

Romæ in foro pendebat tabula quædam, habens imaginem paſtoris vetuli cum pedo: de hac Teutonum

orator rogatus, quanti eam æstimaret? satis Germanicè respondit: Se nolle sibi dono dari talem viuum, aut verum. Non spectauit artificium pictoris, sed formã tantum: nec potuit etiam iudicare de re sibi ignota melius. Eras. recitat lib 8. Apoph.

De iuramento vel iureiurando.

Thaletis

THales Milesius, adultero sciscitanti, An abiuraturus esset adulterium? Non, inquit, est periurium adulterio peius. Significare voluit vir sapiẽtissimus, illũ stultè dubitare de peierando, qui facinus periurio par, non dubitasset committere. eóque in atrocioribus sceleribus nihil ponderis habet iusiurandum. Quisquis enim audet dare venenum, audebit & cum periurio inficiari. Thaletis dictum recitatur à Laërt. lib. 1. cap. 1.

Solonis.

Solon tantam morum probitatem inesse hominibus oportere dicebat, vt nõ opus esset ligare iuramẽto. Max. ser. 33.

Socratis.

Socrates bonos viros decere dicebat, vt eos mores ostẽderent hominibus, qui essent iureiurando firmiores. Ant. in Melissa par. 2. ser. 63.

Cleomenis.

Cleomenes cum Argiuis septem dierum pactus inducias, cùm obseruans deprehendisset illos tertia nocte indulgere somno, fiducia videlicet induciarum: adortus est eos, & alios interfecit, alios abduxit captiuos. Cæterùm quum illi probro daretur violata iurisiurandi fides: De diebus, inquit, pactus sum noctes non additæ sunt in iureiurando. Quanquam & alioqui quicquid mali quis fecerit hostibus, id & apud deos & apud homines habetur iustitia præstantius: verùm huic magnificæ voci non respondit euentus. Nam & vrbe cuius gratia violarat conuenta, frustratus est, eo quòd mulieres detractis è templis deorum armis, illum vltæ sunt, perinde quasi diis ipsis quos contempserat, pœnas de ipso sumentibus. Postremò versus in dementiam ipse sibi gladiolo quodam fodit & incidit corpus à talis vsque ad loca vitalia itaque vitam finiit, ridens, & ore diducto. In hoc Apophthegmate

nihil habes imitatu dignum, vtile tamen exemplum ad vitandam iurisiurandi violationem. Plut. in Laco.

Agesilai. Agesilaus barbaros, qui iurisiurandi religionem violassent, laudare ac probare solebat: dicens: Se nulla re magis deos sibi infestos reddere, quàm si sacrosanctum iusiurandum temere violarent. Aelianus lib. 14. de Varia hist.

Periclis. Pericles Atheniensis amico roganti, vt pro se falsum diceret testimonium, cui adiunctum erat iusiurandum, hoc est periurium, respondit: Se quidem amicum esse, sed vsque ad aram. Sentiens, aliquousque gratificandum amicis, sed citra iuramenti violationẽ. Plut. in Græc. Reg. & Imp. apoph.

Isocratis Isocrates sacramentum oblatum duabus de causis fide firmandum esse suadebat. Vel vt teipsum turpi suspicione liberes, vel vt amicos ex magis periculis eripias. Pecuniarum verò gratia, etsi iustam causam haberet, non per deos iurandum dicebat. Stob. ser. 25.

Lycurgi. Lycurgus eatenus amicis & familiaribus auxiliandũ esse dicebat, vt interim periuriũ non admitteretur. Ibid.

Lysandri Lysander dicere solebat, pueros tesseris viros, iuramentis oportere circumuenire. Quidam tamen hoc dictum Philippo macedoni etiam adscribunt. Vter verò dixerit, mea sententia longè à recto iustóque aberrauit. Neque verò absurdum est, si dissentiam à Lysandro. Nam ille tyrannidem exercebat. Ego verò quo animo sim, ex eo manifestum est, quòd minimè mihi hoc dictum probatur. Aelian. lib. 7. de var. hist. Plut. in Lacon.

Anaximenis. Alexander statuerat Lampsacum diruere. Ad id tendenti, quum Anaximenes Alexandri præceptor veniret obuiam extra muros, deprecaturus, suæ ciuitatis perniciem Alexander suspicans quid esset petiturus: Iuro inquit, me non facturum quod petet Anaximenes. Tum Anaximenes: Peto, inquit, vt Lampsacum diruas. Captus erat Alexander, & iureiurando compulsus est seruare, quod demoliri statuerat. Eras. lib. 6. apoph.

Populi Rom. Populus Rom. Carbone pollicente quippiam, & ad-

dente iusiurandum cum execratione: populus vicissim iurauit, se illi non credere. Probis viris & iuiuratis habenda est fides: leuibus, ne iuratis quidem. Refertur ad id versus Menandricus,

τρόπος ἐσθ' πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος. id est,

Suadet loquẽtis vita, non oratio. Eras. lib. 6. apoph.

De iurisprudentia.

SErbidius Scæuola, vir tum iurisprudentia, tum M. Antonini Imperatoris amicitia celebris, dicere solitus est: Ius ciuile vigilantibus scriptum esse, non dormitantibus. Sentiens, Iurisprudentiam, non sine summo studio percipi: quemadmodum Aristoteles sic edidit libros Naturalium vt non essent editi, nisi viua uox doctoris accederet. Refertur libro pendactarum 42. titu. Quæ in fraudem credi. l. Pupillus. Verùm vt Scæuola meritò requirit studium ac vigilantiam à iurisprudentiæ candidatis: ita nemo nõ improbabit sententiam Iudoci, qui Mechliniensi senatui præsedit. Nusquam enim non magna contentione turbatur, neminem posse, vel vnius legis intelligentiam consequi, qui quicquam sciret in bonis literis. Et quum conuiuio quodam mecum disputans incaluisset, addebat, vix esse treis in orbe, qui leges Cæsareas intelligerent. Aderat huic cõuiuio Ioannes Syluagius, Caroli tum Regis cancellarius, Georgius ab Haloino, Blasius iureconsultus, & alij nonnulli. Fatebatur tamen, Bartolum leges ad plenum intellexisse, quum constet, illum tot locis hallucinatum esse. Eras. lib. 8. apoph.

Serb. scæuolæ.

Vide tit. de Legibus.

De iustitia.

THales Milesius interrogatus, Quo pacto quis optimè iustissiméque viueret? Si, inquit, quæ in aliis reprehendit, ea ne faciat ipse, in alienis enim erratis perspicaces sumus ad sua quisq; lusciosus est. Laërt. lib. 1. cap. 1. Brus. lib. 3.

Thaletis

Bias damnaturus quempiam ad mortem, lachrymatus est miseriam hominis, & meritò deplorandam for-

Biantis.

tunam. Verùm quum dixiſſet, quidam, Quid eſt quod defleas, quum in tuo ſit arbitrio, condemnare aut liberare hominem? reſpondit Bias: Neceſſarium quidem eſſe, naturæ condolere: à lege autem & iuſtitiæ regula diſcedere, magis pernicioſum eſt. Stob. ſer. 44.

Zenonis. Zeno Stoicus philoſophus, quum ex eo quidam familiarium quærerent, qua poſſent ratione iuſtitiam colere, nihílque iniuriæ facere? Si ſemper, inquit, me vobis adeſſe exiſtimabitis. Max. ſer. 5.

Anthiſt. Antiſthenes ſapientiſsimus Athenienſium philoſophus, negabat ſapientem virum obſtrictum eſſe legibus, ab hominibus promulgatis. Intellexit vir prudētiſſimus, ſapientem obligatum eſſe virtuti, iuxta cuius normā vitam inſtituit. Leges enim non omnia præſcribūt, ſed ipſa ratio docet quid turpe, quídque honeſtum: & virtutis regula vbique oſtendit, quid viris bonis agendum ſit. Laërt. lib. 6.

Eiuſdem. Idem præterea frequenter dicere ſolebat, virum iuſtum pluris faciendū, quàm cognatum. Arctiora enim ſunt vincula virtutis, quàm ſanguinis. Et omnis bonus bono proximo cognatus eſt propter animorum ſimilitudinem. Laër. lib. 6. cap. 1.

Eiuſdem. Antiſthenes aiebat, homines virtute præditos ſibi parare defenſores non fortes tantùm, ſed etiam æquos & iuſtos. Nolunt enim defendi, ſi contra iuſtitiæ leges aliquid admittant. Eraſ. Rot. lib. 6. Apoph.

Ariſtidis. Ariſtides cognomento Iuſtus, ſemper ſuo vnius præſidio fretus rempublicam adminiſtrauit: à ſodalitatibus & amicorum potentia abhorrebat, quæ ad iniuriā aliis inferendam adderet animum. Abhoruit autem ab omni factione & amicitia ideo, ne adigeretur ad aliquid faciendum, quod iuſtū non eſſet: aut cogeretur abſtinere ab eo, quod iudicaſſet reipublicæ conducere. Plut. in Apoph. Græc Imp.

Eiuſdem. Idem quendam reum egerat: at quum iudices poſt Ariſtidis accuſationem nollent audire reum, ſed protinus ad ſuffragia quibus eum damnaturi erant, properarent: Ariſtides ſupplex pro reo interceſſit apud iudices, vt eum iuxta legum præſcripta. diligenter audi-

ent. Tanta erat in viro legum æquíque obſeruantia. Plut. in vita Ariſtidis.

Eiuſdem

Idem interrogatus quid iuſtum eſſet Aliena non cõcupiſcere, reſpondit. Stob. ſer. 7. Phauorinus 14.

Eiuſdem.

Quum Athenienſes eò concitati eſſēt, vt Ariſtidem oſtraciſmo (id erat damnationis genus, quod teſtulis peragerabatur) in exilium agerent, ac ruſticus quidā illiteratus teſtulam ad eum deferens iuſſiſſēt, vt Ariſtidis nomen inſcriberet: Noſtíne, inquit Ariſtides, Ariſtidem? Quum ille negaſſet ſe noſſe, moleſtè tamen ferre, quod Iuſtus cognomine diceretur: ſiluit Ariſtides, & nomen ſuum inſcripſit teſtulæ, ac reddidit. Tam leni animo ferebat iniuſtam damnationem. Grauiſſimum autem vitæ innocenter actæ teſtimonium eſt, è tanta multitudine neminem extitiſſe, qui aliud obiiceret, quàm Iuſti cognomen, quòd ipſe tamen ſibi non impoſuerat. Plut in Græc. Apoph.

Periclis.

Pericles Athenienſis ab amico rogatus, vt pro ſe cauſáque eius falſum deieraret, reſpondit: Oportet me amicis accommodare, ſed vſque ad aras. Gellius libro primo, capite tertio. Plut. & Eraſ. in prouerbio, Vſque ad aras amicus.

Platonis

Plato philoſophorum ille deus, eam ſcientiam, quæ à iuſtitia remota eſt, calliditatem potius quàm ſapiētiam appellandam, dicere ſolebat. Meminit Cicero libro primo Officiorum, Stobæus ſermone ſeptimo, & Phauorinus decimo quarto.

Philemonis.

Philemon eum virum iuſtum eſſe pronūciabat, non qui iniurius non eſſet, ſed qui quum eſſe poſſit, ne ſit cauet: neque qui parua non accipit, ſed qui magna quum poſſet, abſtinuit: neque qui omnia hæc ſeruauerit, ſed qui incorrupta legitimáque natura iuſtus eſſe mauult quàm videri. Phauorinus.

Phocionis.

Phocion Athenienſis, quum ab Antipatro rogaretur, vt neſcio quid iniuſti faceret, Non potes, inquit, ſimul amico & adulatore vti. Amicus enim eouſque obſecūdat amico, quouſqe iuſtitia & æquitas patitur. Plut. in Græc. Apoph.

Demoſt.

Demoſthenes eos homines in primis laude dignos

pronunciauit, qui nullam anteponerent iustitiæ vtilitatem. Pecunias enim quisque possidere potest, at iustitiæ gloria pecuniis non emitur. Phauorinus Camers. Verùm Stobæus iuxta primã editionem sermone septimo, Isocrati adscribit.

Iasonis Thes. Celebratur Iasonis Thessali dictum, quo se purgare solebat iis quibus molestiam aut vim attulisset: Qui magnis in rebus se iustitiæ cultorem haberi velit, eum in paruis interdum illam violare oportet. Velut in bello, quo tuta sit respublica, agri, aut ædificia quorundam ciuium interdum perduntur. Eras. lib. 6. Apoph.

Agidis. Suprà tit. de Conscientia bona.

Eiusdem. Parentibus rogantibus vt sibi in re quapiam iniusta adesset, recusauit illis aliquandiu, cæterùm cùm instaret, hunc in modum respondit: Donec essem apud vos nullam omnino tenebam iustitiæ scientiam: verum vbi me patriæ tradidistis, patriæque legibus, insuper & iustitiã & honestatem pro viribus docuistis, conabor huic magis obtemperare, quàm vobis. Et quãdoquidem hæc est vestra voluntas, vt quæ sunt optima, faciam: optima verò sunt, quæ iusta sunt, cùm homini priuato, tum præcipuè principatum gerenti: quæ vultis faciam, quæ dicitis negabo. Plut. in Lacon.

Eiusdem. Quibusdam Eleos hoc nomine prædicantibus, quòd in certaminib⁹ Olympiacis essent iustitissimi, Quid, inquit Agis, magni mirúue faciunt, si intra quinque annos vno tantùm die se iustos præstant? Non putabat vir sapientissimus, in eum competere iustitiæ laudem, nisi qui per omnem vitam in omnibus actionibus iustitiam coleret: nam ludi Olympiaci semel tantùm intra quinquennium celebrabantur. Plutarch. in Lacon. Brus. lib. 3. cap. 8.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum Rex olim interrogatus: Vtra virtus esset præstantior, fortitudo an iustitia? grauiter respondit: Fortitudinis nullum esse vsum, nisi adsit iustitia. Quod si omnes essent iusti, nihil opus fore fortitudine. Quo responso nihil præter æquum, faciendum vbique putauit. Plut. in Lac. Apoph. Brus. lib. 3. cap. 8. Stob. ser. 7.

Eiusdem. Idem cùm cæteris in rebus esset rigidior, & exactè

iusti legúmque tenax, tamen in amicorum negociis, existimabat inhumanitatis ac sæuitiæ prætextum esse, nimium aduersus illos esse iustum. Huius rei testis est epistola quædam perbreuis, quæ fertur ad Hidrieum Carem scripta, qua cuidam amico veniam depræcatur in hunc modum: Nicia si nihil peccat, dimitte hominem, si peccat, mihi dimitte, sed omnino dimitte, Innocẽtem punire scelus est: culpam interdum condonare in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est. Quum enim iustitiam semper oporteat esse clementia temperatam: quoties nacta est grauem interpellatorem, & minus habet inuidiæ, & plus impetrat gratiæ. In plerisque igitur amicorum negociis ad eum modum se gerebat Agesilaus: interdum tamen magis sequebatur Reip. vtilitatem per occasionem oblatam, quam indulgebat amicitiæ. Plut. in Lac. Apoph.

Eiusdem Cùm adortus quidam eum esset, qui cupiebat vt suis eum literis apud Asiaticos commendaret, respondit: Non opus est vt à me literas accipias, quoniam hospites quæ iusta sunt, sua sponte faciunt in Asia. Ibidem.

Eiusdem. Cùm à quodam diceretur: Decet reges præstare, quicquid capite annuerint: Nihilo magis, inquit, quàm eos qui reges adeũt, decet ea petere & loqui quæ iusta sunt. Plut. in Lac. Apoph.

Eiusdem ¶Cùm vrgeretur improbè à quodam, vt promissum præstaret, atque idem crebro repeteretur, quasi fas non esset negare: rectè sanè, inquit. Si quidem iustum est, faciam: sin minus: nequaquam faciam: nõ enim promisi, sed dixi. Plut. in Lacon.

Callicratida. Callicratidas classis præfectus à Lysandri amicis solicitatus, vt vnum quendam ex inimicorum numero permitteret ipsis interimere, & acciperet talenta quinquaginta. Tametsi pecunia egeret, vt solueret nautis promissum stipendium: non tamen hoc fieri concessit, cùm videret contrà omnem hoc esse iustitiam. At cùm Cleãder regius cõsiliarius dixisset. Ego profectò hoc accepissem, si fuissem Callicratidas: Et ego, inquit Callicratidas accepissem, si fuissem Cleander. Idem.

Leonis. Leon Eurycratidis F. interrogatus à quodam, in qua demum ciuitate tutò viuere posset? In ea, ait, quam qui

incolunt, neque plus possident, neque minus: & vbi iustitia viget. Grauiter admonuit, eam ciuitatem tutò habitari posse, in qua iustitiæ cura habetur. Plutarc. in Lacon.

Eiusdem. Idem cùm videret in Olympiis cursores solicitos de emissione, vt aliquid lucri haberent ad occupandam victoriam: Quanto maior est, inquit, cura cursoribus de celeritate, quàm de iustitia? Vir integræ mentis etiam in ludis volebat haberi rationem iustitiæ, nec tantùm agendum, vt prior quis ad metam pertingeret, sed vt iustè vinceret. Idem.

Leonidæ. Xerxes Leonidæ scripserat: Si desinas cũ diis bellare, & meis te copiis adiunxeris, pores fieri Græc. monarcha. Huic ita respondit Leonidas: Si nosses quæ in vita mortalium essent iusta & honesta, abstinuisses iamdiu à cõcupiscendis rebus alienis. Ego malim potius pro Græcia mori, quàm contra iustitiæ leges in populares meos tenere monarchiam. Plut. in Lacon.

Agesipolis. Quum quidam Agesipoli dixisset, ipsum, licet Rex esset, cum æqualibus suis fuisse obsidem, non liberos aut vxores eorum: velut hoc esset regi dedecorosum, dari in manus ac ius aliorum, quum alij reges soleant vxorem ac liberos pro se dare obsides. Et quidem iure, inquit, optimo: par est enim, vt nos nostra ipsorum feramus errata. Subindicans, si quid calamitatis accidit in bello, aut in Rep. regum vitio accidere: eóque iustum esse, vt hi potissimum puniantur, per quos venit calamitas. Cæterùm morem iniquum esse, quo receptum est, vt coniuges ac liberi qui nihil commeruerint dedantur obsides. Idem.

Cleonis. Cleon, posteaquam reip. administrationem capessere destinasset, testatus est, se iam omnium amicitiarum vincula velle soluere, quod amici plerunque obstant ne liceat vbique rectum tenere clauum. Erasmus lib. 6. Apoph.

Anaxandridæ. Anaxandridas, cuidam ab ipso sciscitanti, cur seniores in Lacedæmoniorum rep. plures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus obnoxius fit legi? Ideo, inquit, hoc faciunt, quoniã si in capitis discrimine forte errauerint,

non est corrigendi consilij potestas: oportet autē à causa liberatum, obnoxium manere legibus: quòd fieri potest, vt secundum eādem legem liceat aliquid rectius de reo statuere, vt vbique in suo vigore maneat iustitia. Plut. in Lacon.

Artaxerxis.

Cùm Satibarzanes Artaxerxis Regis cubicularius, quidam minus iustum à rege peteret, sentirétque illum Artaxerxes hoc facere solicitatum triginta Daricorum millibus, quæstori ærarij sui mandauit, vt Daricorum triginta millia ad se deferret: & allata ea dedit Satibarzani, dicens: Accipe, nam hæc tibi cùm dedero, non ero pauperior: iniustior autem futurus, si illa quæ petebas, non dedissem. Commentus est Rex egregius, vt nec amicum cōtristaret, nec à iustia deflecteret. Plut. in Reg. Apoph.

Antigoni

Infrà de regno & regibus.

Q. Scæuolæ.

Q. Scæuola, Publij filius, quum postulasset vt fundus cuius emptor erat sibi semel indicaretur, ídque fecisset venditor, dixit se pluris æstimare, & adiecit precio centum millia. Exemplū integritatis, vix hoc seculo credibile. Eras. lib. 6. Apoph.

Catonis.

Cato senior magistratū iudicem dicebat, nec pro iustis orandum, nec pro iniustis exorandum. Sensit, culpā esse iudicum, si vt iustis æqui sint, orandi sunt, quum oporteat vltrò fauere bonis. Pro iniustis orare, fortassis humanitatis est: at exorari, est à iustitia deflectētis. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem

Idem cùm partes in conuiuiis sortirētur, nec illi fauisset sors, amicis hortantibus vt primus omnium caperet: Non decet, inquit, inuita Venere. Tam natura iustus erat, vt cōtra sortem amicorum fauore noluerit vti. Plut. in eius vita.

P. Rutilij

P. Rutilius amico cuidam rem iniustā petenti, pernegabat: quúmque is commotus per summam indignationem diceret: Quid ergo mihi opus est tua amicitia, si quæ abs te rogo, non facis? Imò, inquit, Rutilius, quid mihi opus est tua amicitia, si me vrgere cupis, vt in iustitiæ leges tua causa peccem? Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Pompeij.

Pompeius Magnus Phraati Parthorū regi per legatos postulanti, vt Euphratem, Romanæ ditionis terminum

esse vellet: Imò, inquit, illud magis postulandum est, vt Romanorum fines à Parthorum regno iustitia dirimat. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem. Quum composito Siciliæ tumultu, ac ciuitatibus quæ defecerant placidè receptis, soli Mamertini postularent audiri, recitantes leges quasdam ipsis olim à Romanis concessas: Non desineris, inquit, nobis accincti gladiit recitare leges? Significans, iure agere volentibus non esse opus armis. Plut.

Liberij Epis. Liberius Romanus episcopus respondit Constantio imperatori suadenti, vt subscriberet in excomunicationem S. Anathasij: O imperator, iudicia ecclesiastica decet cum maxima proferri iustitia. Theodoretus in dialog. Tripartit. hist. lib. 5. cap. 17.

Traiani. Traianus Imperator iustitiam & æquitatem in principe plurimum commēdare solebat: qui his potissimum virtutibus principes, cæteros homines excellere debere dictitabat, quorum & ipse, dum Romæ gubernaret imperium, studiosus adeò fuisse fertur, vt aliquando ensem strictum præfecto vrbi in conspectu omnium dederit, atque dixerit: Cape ferrum hoc, & siquidem rectè imperium gessero, pro me: sin aliter, contra me hoc vtere. Nicephorus Callist. lib. 3. Eccl. hist. cap. 23.

Hadriani. Hadrianus Romanorum Imperator, cùm in spectaculo populus clamore flagitaret, vt aurigam, qui placuerat, liberum esse iuberet: per tabellam respondit, Iniquum esse quod peterent, & contra leges iustitiæ. Si enim seruum alienum libertate donaret, fieret iniuria domino. Ex Dione Cassio, & Spartiano.

Friderici Imp. Fridericus Romanorum Imperator, quum Ladislaum Hungariæ ac Bohemiæ regem educaret, non defuerunt qui perdendum suaderent puerum, cuius vita ingentes molestias Cæsari, mors regna & opes maximas allatura esset. Ad quos ille, ergo me, inquit, opulentum magis regem, quàm iustum, cupitis. At ego iustitiam bonúmque nomen diuitiis cunctísque rebus antepono. Aen. Syl. li. 3. comment. in res gest. Alph.

Rodulphi Imp. Ad Rodulphum Imperatorem quum quidam venisset, qui Othaccarum Bohemiæ regem atrocem hostem, in venatione se occisurum promitteret, si facto præmium

esset

esset: Rodulphus. Et si noster hostis est Othaccarus, inquit, non tamen id efficiet, vt iustitiæ & moderationis fines transeamus. Aen. Syl. lib. 3. comment. de reb. gest. Alphonsi.

Ioannis Imp. Inter Ioannem Caroli quarti eius nominis patrem & Henricum Carinthiæ ducẽ, de regno Bohemiæ longa & difficicilis fuit cõtentio. Verùm quum quidam ad Ioannem veniẽs, veneno se hostem occisurum promitteret, si præmium speraret: Ioannes iustitiæ & integritatis amator, Si me nescio Henricum, inquit, interemisses, & ad me fugam adornasses, crux tibi præmium futurum erat, qui te regio sanguine commaculasses: & tu me modò authorem tanti sceleris petis? Idem.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum rex, eos principes qui iustitiam non colerent. persimiles sibi videri dicebat iis, qui morbo caderent comitiali. Nam cùm animæ materia sit sola iustitia, qua tenditur ad vitam: quid restat principibus, sublata iustitia quæ est vitæ quasi nutrimentũ & cibus? Ant. Pan. de reb. gest. Alph. & Aen. Syl. de eius dictis.

Eiusdem Quum Stephanus eques Neapolitanus poculo amatorio insanisset, teneretque oppida & nonnulla regia officia ab Alphonso Aragonum rege tradita, fuerunt qui ab Alphonso illa bona postularent: absurdum esse dicentes, à demente huiusmodi bona possideri. Quibus rex respondit sibi inhumanissimum videri, iis se etiam substantiam auferre, quibus sors mentem & cerebrum abstulisset. Innuit autem, calamitatem non esse adiungendam calamitati. Idem lib. 4.

DE LABORE.

Democriti. DEmocritus dicebat, omnes labores ocio iucundiores esse, quando illa consequuntur homines quorum gratia laborant, aut consecuturos se sciũt. Frustrationi verò, quum spei non respondet euentus, vnum est remedium si omnia reliqua similiter ærumnosa sint & laboriosa, Stob. ser. 27.

Eiusdem. Idem cùm interrogaretur à quodam, quomodo laboriosi ac industrij differrent à desidiosis: Quo, inquit, impij, spe nimirum bona. Sperant quippe, qui corpus laboribus exercent, pinguia laborum præmia: desides autem semper præsentem intuentur paupertatem. Max. ser. 32.

Eiusdem. Idem adolescentem cōspicatus industrium, Optimū, inquit senectuti condis obsonium. Sensit fructum laborum senectutis esse fulcimentum & obsonium: quo si destituantur homines, quis negarit miseras senum esse conditiones? Max. ser. 32.

Cleāthis. Cleanthes Assius suam vitam diuitū vitæ solebat hoc nomine præferre: Dum illi, inquit, pila ludunt, ego fodiens duram humum exerceo. Sensit vir sapientissimus, hominem nō ad otiū & desidiam, sed ad laborem à Deo conditum esse. Laër. lib. 7. cap. 11.

Eiusdem. Idem quum audisset, Lacone quodam probari laborem delectatus eo dicto, subiecit hemistichium Homericum.

αἵματος εἰς ἀγαθοῦ φίλον τέκνος. id est,

Sanguine præclaro satus es charissime fili.

Laër. lib. 7. cap. 1.

Diogenis. Cùm Philippus Alexādri Magni pater expeditionem & bellum in Corinthun apparare diceretur, Corinthij trepidi, rerúmque suarum satagentes ad opera certatim incumbere cœperunt, hic arma sibi comparabat, ille lapides congerebat, alius muros in altitudinem substruebat, nonnulli propugnacula firmabant, alij aliud agebant quod ad munitiones pertineret. Eorum itaque studium Diogenes cùm cerneret, nihil habens aliud commodius quod ageret, exēplo philosophi pallio succinctus dolium suum subuoluere, & hinc inde vertere cœpit. Admirante autem quodam eius amico, ac percunctante cur hoc ageret? respondit Diogenes: Ideo voluo, ne vnus inter tot operi intētissimos cessator esse videar. Guido Bitur. tit. de Desidia.

Eiusdem. Idem cuidam admonenti, vt iam senex quiesceret à laboribus: Quid, inquit, si in stadio currerē vtrum oporteret iam metæ vicinum cursum remittere, an magis intendere? Rectè sensit, virtutis studium hoc magis inten-

dendum, quo minus supereſt vitæ: quod turpe ſit, tum ab honeſto inſtituto refrigeſcere. Laërtius libro ſexto.

Socratis.

Socrates cuidam cupienti quidem ire ad Olympia, ſed itineris labore deterrito: Quum, inquit, domi ſæpenumero totum propè diem ambules ante prandium, rurſus ante cœnam, ſi domeſticas ambulationes proferas ad quinque ſéxve dies, facilè peruenies Olympiam. Docuit vir ingenioſus, id quod terret in adeundis laboribus imaginationem eſſe potius quàm ipſum laborem. Si quid honeſtæ rei gratia periculi, diſpendij, aut laboris ſuſcipiendum eſt, excuſamus, detrectamus, horremus: quum frequenter vltrò in rebus nihili non enim dicam turpibus) plus impendamus. Ita quidam inuitati ad ſtudia literarum, excuſant valetudinem, inſomnium, impendia librorum: quum interim totam noctem ludant alea, potatione contrahant febrim, podagram, hydropem & lippitudinem, ſcortatione paralyſim, aut ſcabiem nouam, quam Gallicam appellant. Eraſm. Rot. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem.

Idem aſſerebat, operari eſſe vtile ac bonum homini, otium verò eſſe damnoſum ac malum. Xenophon, & Stob. ſer. 27.

Eiuſdem.

Præterea boni quippiam faciẽtes operari dicebat, & opifices bonos eſſe: aleatores autem aliúdve quippiam prauum & noxium agentes, ocioſos nominabat. Xenophon, & Stob. ſer. 27.

Pythagoræ.

Pythagoras familiares ſuos hortabatur, vt optimum viuendi genus ſibi diligerent. Quamuis enim laborioſiſſimum eſſet, conſuetudine tamen iucundum fore. Stob. ſer. 27.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles Stagirites frequẽter dicere ſolebat, artium radices ſatis quidem eſſe amaras, ſed dulciſſimum adferre fructum. Senſit vir ſapientiſſimus, nihil abſque duro labore ab homine parari poſſe: attamen poſteaquam requies ſequitur homo multis refocilliatur bonis. Dictum philoſophi extat apud Laër. lib. 5. cap. 5.

Ptolemæi Regis.

Heraclides ſcripſerat libellum, cui titulum indiderat πόνου ἐγκώμιον id eſt, laboris laudatio. Eum quum Ptolemæus ſophiſta fortè obuius, videret habentem præ manibus rogabat quid moliretur? Quum ille reſ-

pondisset, πόνου ἐγκώμιον, Ptolemæus accepto codice, deleuit π, & adiecit, Tempus est vt legas titulum encomij, reperítque scriptum ὄνου ἐγκώμιον. Ptolemæus huc allusit, quòd si labor mereretur laudē, eadem opera laudandus esset asinus animal labori natum. Philost. in sophist.

Laconū. Apud Lacones prouerbio celebratū est, Admota manu fortunam esse inuocandam, quo significabant, sic esse inuocandos deos, vt simul & manum apponamus, & nostram addamus operam, alioqui frustra inuocari. Verum est, numini acceptū ferri oportere, si quid in actionibus hominum prosperè cedit: sed non fauet numen ociosis ac pigris. Vult sua munera ad nos per nostram venire industriam, ne stultum videatur, si faueat ipsius dona contemnentibus. Plut. in Lacon.

Eorundē. Laconum adolescentes perseuerabant absque tunicis, vestem vnicam accipientes, corporibus squalidi, quippe à balneis & vnguentis in totum abstinentes, vt patientia laborum ad res præclarè gerendas viam pararent. Plut. eius rei testis est in Laconicis.

Coci cuiusdam. Dionysius emptum Laconicum coquum parare iussit Laconicum iusculum, paratum autem non comedit: sed interrogauit, quídnam eius delectaret Lacones, cùm insuauissimum esset? Tum coquus, hoc iusculum non habere condimenta illa, dicebat quod Laconicum habet: interrogauit Dionysius, quænam essent illa? respondit coquus: Huiusmodi condimenta apud te non sunt ante cibū, nempe labores, sudores & balneum in Eurota flumine. Stob ser. 27.

Apellis. Apelles nunquam tam occupatus fuit, vt diem prætermitteret, in quo nihil omninò pingeret, artem exercēs: Vnde subducens sese à negociis dicere solebat: Hodie nullam lineam duxi. Quæ vox abiit in prouerbium de quouis officio prætermisso. Plin. lib. 10. cap. 35.

C. Furij, Suprà de inuidia, quæ fœlicitatis & virtutis comes est.

Pompeij. Lucius Lucullus cùm post obita militiæ munia, ocio se & voluptatibus dedisset, ac Pompeium, quòd multis se implicaret negociis reprehenderet: Magis, inquit Pompeius, præter ætatem est senum deliciis vacare, & ocio, quàm imperium gerere. Grauiter taxans illorum

ſententiam, qui putant ſenibus nihil agendum: quum decorum ſit, Rempub. gubernantem, vel ſtantem mori. Ocium enim, vt in iuuenibus ſtultitia eſt: ita profectò in ſenibus crimen. Plut. in Apoph.

A Papyrio curſore viro impigro, equites auſi ſunt petere vt pro re bene geſta relaxaret aliquid laboris: Quibus ille: Ne nihil, inquit, remiſſum dicatis, remitto, ne vtique dorſum demulceatis, quum ex equis deſcenderitis. Hoc non erat remittere laborem, ſed equo curando aliquid adimere. Niſi fortè ſenſit quoſdam milites delicatiores, poſt equitandi laborem iubere ſolitos ſibi defricari tergum. Hoc opere Papyrius ſuis remiſit. Eraſ. 6. Apoph. *Papyrij.*

Seuerus Imp. Symbolum tribuno dari iuſſit, Laboremus. Pertinax ad imperium aſcitus dederat, Militemus. Illi placuit belli omen, huic pacis. Sublato námque bello, reditur ad agricolationem & opificia. Ocium in pace delicias alit, & omne flagitiorum genus. Aelius Spartianus. *Seueri Imp.*

Veſpaſianus quum vehementer angeretur vitiatis inteſtinis, nihilo ſecius imperatoriis muneribus fungebatur, adeò vt lecto decumbẽs audiret legationes: & amicis hortantibus vt ſibi parceret, reſpondit, Imperatorem ſtantem mori oportere. Sueto. *Veſpaſiani.*

Florus hos verſiculos ſcripſerat in Cæſarem Hadrianum. *Hadriani Cæſ.*

Ego nolo Cæſar eſſe,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.

Cui Cæſar reſpondit:

Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.

Sentiens, ſe honeſtas occupationes præferre inutili turpíque ocio. Suet. in vita Hadriani.

Probus Imp. non patiebatur militem eſſe ocioſum, ſed multa opera militari manu perfecit, dicens: Annonã gratuitam militem comedere nõ debere. Flauius Vopiſcus. *Probi Imp.*

Suprà tit. de Induſtria. *Maxim.*

Alphonsi. Alphonsus cùm reprehenderetur à Matthæo Siculo, eximiæ sanctitatis viro, quòd propriis manibus laborasset: subridens, Nunquid, inquit, Deus & natura nequicquam regibus manus dederunt? Pan.lib. 2.de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Senex quidam multo vino repletus, quum suam apud Alphonsum ebrietatem excusare conaretur, dicendo: lac senum esse vinum, respódit: Sed regum cibus est honos, quem dij immortales nõ otio aut luxu, sed improbis, multísque sudoribus hominibus vendunt. Pan.lib.I. de reb.gest. Alphonsi.

Dorothei Monachi. Dorotheus Thebæus monachus quotidie lapides ad mare colligebat, annuatímque fabricabat hospitiũ pro ægrotis. Huic laboranti quidam dixit: cur ita conficis corpus tuum? cui ille: Quia me, inquit, illud occidit. Sozomenus in Tripartita hist.lib. 8.cap.I.

De lasciuia.

Periclis. PEricles posteaquam cum Sophocle poëta nauigasset, ac Sophocles conspecto formoso puero dixisset, En quàm speciosus puer: Decet, inquit, ô Sophocles prætorem non tantùm manus, sed linguam etiam habere continentem. Sensit vir prudentissimus, non turpe tantùm esse, si reipsa ab omni lasciuia facti abstinemus, verùmetiam si impudicè & lasciuè de rebus loquamur. Plutar.

Hieronis. Hiero Siciliæ tyrannus Epicharmo comico poëtæ, quòd præsente ipsius vxore dixisset quiddã inhonestũ, mulctam dixit. Epicharmus Siculus erat, iuxta regionis naturam plurimi ioci. At Rex tantùm iudicauit esse tribuendum reuerentiæ coniugio, vt crimen existimaret, audiente vxore iocari lasciuius. Plutarchus in Rom. Apophtheg.

Vide tit. de Impudicitia, Libidine & Impudentia.

De latrocinio.

Probi. PRobus quum multa barbarorum loca purgasset latrociniis, vbi peruenisset ad Isauros, dixit, ab illis locis facilius arceri latrocinia, quàm tolli. Sentiens esse

dandam operam, ne latronibus illuc esset aditus, néve iuuenes latrocinari discerent. Itaque loca omnia quæ augustum haberent aditum, veteranis concessit: addens vt eorum filij ab anno decimooctauo ad militiam mitterentur, ne antè latrocinari discerent, quàm militare. Hoc tum rectè Probus, quum multum interesset inter militiam & latrocinium: nunc friuolum est. Vopiscus.

De laude, virtutis stimulo.

ANaximenes dicebat, si ij qui bono zelo ducti, bene rectéque hominum facta nulla omnino laude digna putant, quem quæso fructum & vtilitatem ipsi ex suis egregiè factis sperare audebunt? Stob.

Anaximenis.

Lycurgus fortè obuius Xenocrati, qui à Telone obtorto collo pertrahebatur in metœcium, quo in loco carcer erat Athenis, fustem impegit in caput Telonæ, ac Xenocratem quidem liberauit. Telonem verò, tanquã indigna patrantem, in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum ab omnibus collaudabatur, itaque post aliquot dies Xenocrates factus obuiam Lycurgi liberis: Citò, inquit, ô puer, retuli gratiam patri tuo, qui vulgò laudatur, quòd iure difficili tulerit auxilium. Sentiens, laudum esse præmium rectè factorum. Fuste enim illi patrocinat⁹ est, nõ oratione. Nimirũ hoc est. βοηθῆσαι μόγις. Erasmus lib. 8. Apoph.

Lycurgi.

Quidam quum dixisset, gloriam ac celebre nomen nocere, eóque fœlicẽ esse qui illud effugerit: Ergo (inquit, Anaxandridas) si vera loqueris qui nefaria perpetrant, fœlices erunt. Nam qui fieri potest, vt qui sacrilegium committit, aut aliud iniustum facinus perpetrat, gloriæ curam habeat. Notauit eos, qui sic contemnunt laudem vt interim per ignauiam nihil gerant laudabile: quum eximiam virtutem honesta fama comitetur vltrò, ac generosis animis amolaudũ veluti stimulus ad præclara facinora sit innatus. Plut.

Anaxandridæ.

Cùm Pescennio Nigro imperatori creato, quidam panegyricum recitare, vellet, imperator dixisse fertur: Scribe laudes Marij, vel Hannibalis, vel alicuius ducis optimi vita functi, & dic quid ille fecerit, vt cum

Pescennii nigrix

nos imitemur. Nam viuentes laudare irrisio est maximè imperatores: à quibus speratur, qui timentur, qui præstare publicè possunt qui possunt necare, qui proscribere: se autem viuum placere velle, mortuum etiam laudari. Ælius Spartianus.

Anonimi Dignus erat nominari, qui de quodam illaudato veluti laudans dixit: Quid huic abest, nisi res & virtus? Similis iocus hodie apud Gallos vulgatissimus fertur, quum aiunt: Sum totus tuus, excepto corpore & bonis. Eras. lib. 6. Apoph.

De laudis cupiditate.

Socratis. SOcrates philosophus insignis, ac humanæ sapientiæ quasi quoddam terrestre oraculum, expedita & compendiaria via eos ad gloriam peruenire dicebat, qui id agerent, vt quales videri vellent, tales etiam essent. Qua quidem prædicatione apertè monebat, vt homines ipsam potius virtutem haurirent, quàm vmbram eius sectarentur. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Themist. Themistocles Atheniensis theatrum petens, quùm ex eo percontaretur, cuius vocem libentius audiret? Eius, ait, à quo sua virtus prædicaretur. Brusonius lib. 3. capite 16.

Eudamidæ. Eudamidas rogatus à quodam, quam ob causam Lacedæmonij priusquam irent in prælium, Musis immolarent, cùm Musis nihil videretur cum Marte esse commercij? Vt rebus, inquit, fortiter gestis, contingat honesta commemoratio. Bene gerendæ rei laudem sibi tribuebant: vt autem egregia gesta splendidis verbis celebrarentur, hoc à Musis eloquentiæ præsidibus petendũ iudicarunt, eo quòd ipsi negligerent eloquentiæ studium. Simul admonebat, non expetendam honorificam memoriam, nisi rectè factis promeritam. Plutarchus in Laconicis.

Alexini. Alexinus sophista ambulandum multa mala dixit in Stilponem Megarensem: cæterum vbi quispiam eorum qui aderant, dixisset. Atqui ille te nuper laudauit: Per Iouem, inquit, vir enim optimus est, ac præstantissimus Tam facilè ex obtrectatore factus est laudator, non ob aliud, nisi quòd ab eo laudatus esset. Erasmus

libro ſexto Apophrhegmatum.

Alexander Macedo in Phrygiam vectus, Achillis ſepulchrum nactus, coronis ornauit, fœlicemque Achillē vocauit, quòd viuo quidem tam fidum amicum, mortuo autem tam magnum contigerit habuiſſe præconem, Homerum ſcilicet. Bruſ. lib. 3 cap. 36. *Alexādri M.*

Veſpaſianus Imperator triumphi defatigatus tarditate & tædio pompæ, non reticuit: meritò ſe plecti dicens, quòd triumphum quaſi à maioribus ſuis debitum aut ſperatum vnquam, ſibi tam ineptè ſenex concupiſſet. Bruſ. lib 3. cap. 36. *Veſpaſiani.*

Ioannes viceſimus tertius eius nominis pontifex maximus, cùm immodicè à quodam laudaretur, ad ſuos cōuerſus ait: Licet multa glorioſè à me facta fingat, nihilominus tamen hac laude plurimum oblector Sunt autem multi qui hodie regum, principum, pontificum, cardinalium, epiſcoporum, aliorumque eius notæ hominū laudes decantant, non quidem (vt de ſeipſo Magnus ille Roteradamus teſtatus eſt (quòd tales ſint, ſed quòd his virtutibus præditi meritò eſſe deberent, quæ de iis prædicantur. Ioannis dictum recitat Æneas Syl. libro 1. de reb. geſt. Alphonſi. *Ioan. pont. M.*

His cognatus eſt tit. Ambitionis.

De laudis contemptu.

Democritus rectè facta collaudare honeſtum, mala verò laudibus vehere adulterini animi & impoſtoris eſſe, dicere ſolebat. Stob. ſerm. 21. *Democr.*

Quidam adduxit puerum ad Diogenem, vt illius doctrinæ fieret particeps, vt autem illum philoſopho commendaret, dixit eum excellēti ingenio, optimiſque moribus præditum eſſe. Hic Diogenes: Quid igitur eget mei? Notauit immodicum laudatorem, qui hoc tribuerat adoleſcenti, cuius adipiſcendi gratia ſolent puer tradi philoſophis. Satis erat, probā indolem bonamque ſpem in puero prædicare. Laërt. lib. *Diogenis*

Cuidam apud Lyſandrum iactanti, quòd ipſum & laudibus veheret, & aduerſus obtrectantes tueretur: Duo, inquit, mihi ſunt boues ruri & tacētibus ambobus tamen certò noui vter ſit ignauus, vter ad laborem *Lyſandri*

strenuus. Sensit veram virtutem non egere laudibus humanis, quum ipsa secum ducat suam laudem ac decus. Cæterùm qui nihil gerunt præclari, his opus est præconibus. Plut in Lacon.

Antalcidæ. Cùm sophista quispiam appararet recitare librum, & Antalcidæ percontantii quod esset argumentum, respondisset, Herculis encomium. Quis, inquit, illum vituperat? Superuacaneum existimans, in eo laudando sumere operam, quem vno ore prædicarent omnes. Hercules autem apud Spartanos religiosissimè colebatur. Plut. in Laco. Apoph.

Themist. Themistoclem, illum summum Athenis virum, dixisse aiunt, quũ ex eo quæreretur, quod acroama, id est, dictũ aut cuius vocem libentissimè audiret? Eius, inquit, à quo sua virtus optimè prædicaretur. Cicero pro Archia poëta. Brus. lib 3. cap 36.

Antagenus. Antagenes dicebat, ita viuendum esse hominibus, vt viui laudabiles sint, mortui autẽ beati iudicentur. Ant. in Melissa, par. 1. ser. 51.

Eiusdem. Idem quum audisset, quantum ab hominibus subinde laudaretur, dixit: Cùm multi me laudant, tum me nullius pretij esse iudico: quum pauci, bonum & egregium virum me esse puto. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 51. & Max. ser. 43.

Hippodromi. Quum quodam tempore Hippodromo sophistæ vehementer à Græcis applauderetur, multaque magnifica acclamarentur, in quibus illum æquabant Polemoni, Homerico versu respondit,

τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις: id est,

Quid me immortalibus æquas?

Simul & candidi hominis laudem auferens, qui Polemonem tam præclaro testimonio ornarit: & modestiæ qui laudem inuidiosam repulerit. Philost. in sophist.

Herodis soph. Herodes sophista Atheniensibus sic admirantibus eius eloquentiam, vt dicerent illum esse de numero decé oratorum, nihil elatus est hac laude, quæ videbatur maxima, tantùm respondit, certè Andocide sum melior. Is vt opinor, fuit sophista quispiã notæ vulgaris. Philost. in sophisticis.

Stratonici. Stratonicus musicus quum quẽdam sibi notum habe-

ret obuium, calceis pulchrè extersis, specie laudantis vi tuperauit, dicens: Nunquam calceos tam bellè potuisse abstergi, nisi abstersisset ipse. Erasmus libro octauo Apoph.

Pindari

Pindarus cuidam commemoranti, quòd ipsius laudes vbique prædicaret? Ego, inquit, pro isto officio bonam repono gratiam, efficiens vt vera prædices vera virtus nihil moratur hominum laudes. Eas qui prędicāt plus debent iis quos laudant, quàm ipsis debent qui laudantur. Erasm. lib. 8. Apoph.

Pescennij

Suprà de Laudis cupiditate.

De laude à bonis viris profecta.

Dionisiodori.

Dionysiodorus tibicen gloriari solebat, quòd nemo pulsus suos audisset, neque in triremi, neque ad fōtem quemadmodum Ismeniæ. Sentiens, se nunquam captasse plausus sordidorum & imperitorum: sed sat habuisse, probari paucis eruditis. Ita Laërt. in Cratete. Eras. lib. 8. Apoph.

Agesilai.

Agesilaus dicebat, sibi iucundum esse laudari ab his qui non vererentur & vituperare, si quid displicuisset. Tales enim si quid laudant, iudicio laudant, non metu, aut adulatione. Plut. in Lucon.

Hectoris

Hector Neuianus à patre laudatus ob singulares animi virtutes: Lætus sum, inquit, laudari me abs te pater laudato viro. A malis enim landari, non laus, sed dedecus esse putatur. Cicero Luccio.

Alphonsi

Lucas Medicus, vir disertissimus, quum orationem apud Alphonsum Aragonum regem eloquentissimam habuisset, cumque exquisitis & heroicis laudibus extulisset, rex hæc audiens, dixisse fertur: Si vera sunt Lucas quæ de me prædicas, Deo optimo maximo gratias ago sin aliter, vera vt isthæc faciat, oro atque obsecro. Innuens, maximè decere reges, vt laudibus dignos vbique se præbeant. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

De laude à malis hominibus profecta.

Antist.

ANtisthenes Atheniensium philosophus, quum audiuisset à quodam, ab improbis quibusdam se laudatum esse: Vereor, inquit, ne quid imprudens fecerim

mali. Sentiens, à talibus neminem laudari, nisi ob insignia malefacta. Laër. lib. 6. cap. 1.

Antagora. Antagoras dicebat, Dum me laudant multi, agnosco planè quantum veræ mihi desit gloriæ. Cæterùm si pauci, iam me studiosum diligentémque existimo virum. Stob.

Socrat. Socrates, cuidam molestè ferenti, quòd negligeretur quo tempore triginta tyranni Rempub. occuparāt Nunquid est, inquit, cuius te pœnitet? Sentiens, non esse molestè ferendum, si quis contemnatur ab improbis, nec hoc nomine sibi quenquam oportere displicere, sed si quid commisit, ob quod meritò & sibi & aliis bonis displiceat. Malis enim, displicere, laudis est. Eras. lib. 3. Apoph.

Menedemi. Menedemus quum audiuisset, quòd frequenter ab Alexino laudaretur: At ego. inquit, illum semper vitupero: declarans se non posse corrumpi laudibus, quo minus eum reprehenderet, qui reprehensione dignus erat. Eras. lib. 6. Apoph.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex dicebat, non minus laudatoris inspiciendos esse mores, quàm eius qui laudatur. Significans, perrarò contingere, vt aliquis quæ moribus suis contraria sint laudare velit: Forsitánque, etsi aliter videretur, persæpe ex laudationis ingenio posse eius quoque mores, qui laudatur, agnosci. Fulgosius. lib. 7. cap. 2.

Anonymi Lacon quidam, quum Carillus rex laudaretur: Quónam, inquit, modo bonus esse vir potest, qui ne in malos quidem acerbus est? Brus. lib. 3. capite 13.

Polyeni. Polyenus audiens, quendam laudare præsentem, clàm obiurgauit laudatorem: Præsentem nec vituperandum, nec laudandum esse dicens. Quandoquidem illud inimicitiam gerit, hoc assentationem. Max. serm. 43.

Demet. Phal. Demetrius Phalereus, quum à quod diceretur, quòd à multis laudatus esset, respondit id quod Antisthenes. Brus. lib. 3. cap. 3.

Plist. Plistarchus cuidam referenti, ipsum à maledico quo-

dam laudari: Demiror, inquit, si quis illi dixit, me mortuum esse. Nam ille de viuo bene loqui possit nemine. Non delectatus est vir generosus laude, quæ à viro illaudato proficiscebatur. Plut.

De laude ab inimico & hoste profecta.

Alphonsi.

A Alphonsus Aragonum rex, quum audiret se à Nicolao, Cardinali Capuēsi, inimico capitali, plurimùm laudari: Si mei omnes, inquit, ita de me sentiant, vt inimicus hic & sentit & prædicat, bello certè me nequaquam lacesserent: sed, quo mihi nihil antiquius est sinerent pace me atque otio perfrui. Panormita. libro 2. de rebus gestis Alphonsi.

De laude à seipso profecta.

Arist.

ARistoteles de semeptipso in neutram partem loqui debere prædicabat: quoniā laudare, se vani: vituperare, stulti esset. Cuius dicterium Cato in morum puerilium institutionibus, etiam hoc carmine apertissimè expressit:

Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse:
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Aristotelis dictum recitat Val. Max. lib. 7. cap. 2. & Laërt. lib. 5. cap. 1.

De laude propter vtilitatem.

Diogenis

DIogenes Cynicus taxabat hominum vulgus, quòd bonos viros hoc nomine laudarent, quia pecunias contemnerent, nec interim imitarentur, quos laudibus extollerent vehementer: sed pecuniosos magis sequerentur, quos vituparabant. Laërt.

Simonidis.

Simonides, quum cæteros laudanda venaretur, vt aliquid darent, interrogatus cur non Thessalos captaret? Stupidiores sunt, inquit, quàm vt à me falli possint. Qui quærunt cui imponant, ad stupidos eunt. At qui tam erant stupidi, vt non sentirent ingeniū poëmat illius, nec tangerentur amore nominis in posteros tarnsmit-

tendi, non poterant ab illo falli. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Demost. Demosthenes vnus fuerat ex decem, quos Athenienses legatos ad Philippum Macedonem miserant Itaque posteaquam Aeschines & Philocrates quos præcipuè fuerat complexus Philippus à lagatione reuersi, aliis multis nominibus prædicarent regem tum his præcipuè quòd esset formosus, facundus, & ad bibendū strenuus: Demosthenes ita cauillatus est, vt diceret in his laudibus nihil esse dignum rege: nam primam esse fœminarum, alteram sophistarum, tertiam sponpongiarum. Plut. & Eras. lib. 4. Apoph.

Agesilai Agesilaus quoties audiebat aliquos ab aliis laudari, aut vituperari, existimabat non minus discendos eorum mores qui loquebantur quàm eorum de quibus loquebantur. Sensit vir prudentissimus, eos qui alios contemnunt & vituperant, magis prodere morbum suum, quàm detegere morbos alienos. Et qui ob res parum honestas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperant indicare stultitiam suam, & peruersum iudicium. Plut. in Lacon.

De lautitiis.

Socratis. SOcrates in conuiuio videns adolescentem lautè comedentem, & subinde panem in ius tingentem, ait: Quis vestrûm pane vtitur pro obsonio, obsonio pro pane? Laërt. in eius vita.

Arist p. Aristippus obiicienti quòd cibis lautioribus vteretur, hac ratione occlusit os: Tu, inquit, hos cibos triobolo non emeres? cúmque is qui volebat lautitiarum videri contemptor, annuisset: Ergo inquit, non tam ego voluptati studeo, quàm tu auaritiæ. Si quidem vsurus erat & ille laude lautitiis si gratis aut minimo contigissent. Laërt. lib. 2. cap. 8.

Antist. Antisthenes quodam prædicante lautitias: Hostium inquit, filiis contingat, in deliciis viuere. Vt rem pestilentem detestans, quòd plerique pro summo bono

amplectuntur. Laër. lib. cap. 1.

Hunc refer tit. de Delitiis, Gula, intemperantia, Voluptate, &c.

De lectionis delectu.

Zenonis.

ZEno Citticus dicitur consulisse oraculum, quo pacto posset vitam optimè instituere? respondit Deus: Si concolor fies mortuis. Ille sentiens, se vocari ad lectionem veterum, sese ad philosophiam contulit. Laer. lib. 7. cap. 1.

Diogenis

Diogenes ab Hegesia rogatus, vt ipsi libros aliquot commodato daret: Non sapis, inquit, Hegesia, qui quũ caricas non pictas, sed veras eligas, vera exercitatione neglecta, ad scriptam te conferas. Hoc dicto notauit eos, qui per omnem vitam nihil aliud quàm legunt philosophorum libros, rectè viuendi præcepta continentes, cum virtus magis vsu discatur, quàm lectione. γράφειν Græcis anceps vox est, ad scribere & ad pingere. Itaque virtus libris expressa, quodammodo picta virtus est. Absurdum autem videtur, in caricis habere delectum, in virtute non item. Laër. lib. 6.

Aristippi.

Aristippus cuidam iactanti se, quòd esset πολυμαθὴς hoc est, multiplicis eruditionis, quasi nihil non didicisset: Quemadmodum, inquit, non hi qui plurimùm edunt exerciτuúntque, melius valent his qui sumunt quantum opus est: ita non qui plurima, sed qui vtilia legerunt, studiosi & eruditi sunt habendi. Grauiter taxauit eos, qui tumultuaria immodicáque lectione semet ingurgitant: nec ea quæ legunt, traiiciunt in animum: sed tantùm reponunt in memoria: quare nec doctores euadunt, nec meliores. Laër. lib. cap. 8.

Socratis

Socratis sermones, doctrináque Pausonis picturis quidam comparabant. Pausonem enim pictorem, aiunt, quum quidam iussisset sibi volutantem equum pingere, currentem pinxit. Cúmque qui tabulam illi tradiderat, indignaretur, quòd contra pactum fecisset picturam: respondisse pictorem, Verte tabulam, &

volutabitur equus, qui nunc currit. Ita quoque Socratē, non explicatè planéque disserere. Quód si quis ea vertat, planissima propriissimáque esse. Noluit enim auditorum inuidiam sibi conciliare, atque ob eam caussam obscuras & quasi obliquas dissertationes proposuit. Ælian. lib. 1. de Var. hist.

Demetrii Phal.

Demetrius Phalereus Ptolomæum regem adhortari solebat, vt sibi pararent libros de regno, déque militari imperio gerendo tractantes, eósque diligenter euoluerent: propterea quòd ea de quibus amici non audent admonere reges in libris scripta habeantur. Laër. lib. 3. cap. 5.

Agat.

Agathon sæpe multúmque suis Tragœdiis antitheta intertexebat, & quum quidam, velut emendaturus ex dramatis ipsius tollere vellet, Quid inquit, bone vir? Quomodo tui ipsius oblitus es, vt Agathonem ex Agathone reiicere atque delere coneris? Adeò his delectabatur, vt ea suam Tragœdiam efficere putaret. Ael. lib. 14. de Var. hist.

Plinii Maioris.

Plinius senior dicebat nullũ esse librũ tam malum, qui non aliqua parte prodesset. Verum dixit de his qui norunt ex quibuscunque libris, si quid insit frugiferum, excerpere. Sed sunt qui in libro quantumuis bono nihil venantur, nisi quod reprehendant. Erasmus libro 8. Apoph.

Platonis

Plato tantum tribuebat Aristoteli, vt quum ille forte fortuna non adesset in Academia, exclamarit, ἄπεστιν ὁ τῆς ἀληθείας φιλόσοφος id est, abest veritatis philosophus. Rursus quũ alio tempore abesset, dixit ὁ νοῦς οὐκ ἦλθεν: Non venit intellectus. Innuēs se ab illo vno intelligi. Eras. lib. 8. Apoph.

Alphōsi.

Alphonsus Aragonum Rex potentiss. in oppugnatione Caietæ, cùm aliquando, defecissent ad tormēta ænea portentosæ illius amplitudinis saxa, nec aliũdè habere facilius possent quàm ex villa quæ ab incolis inueterata opinione adhuc asseritur Ciceronis fuisse: vt aliunde disquirerent istiusmodi saxa, rex iussit: Ciceronis verò (cuius admiraretur in dicendo lacteam eloquentiam) villam si saperent, inuiolatam seruarent.

Malle

Malle enim se tormenta & machinas amittere, quàm iniuria afficere saxa tantùm illius viri, qui tot tantósque homines ab iniuria & capitis periculo vindicasset suo patrocinio. Pan. lib. I. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem

Alphonsus Rex Aragonum, audiens à quibusdam Caietanis malè literatis. M. Tullij sepulchrum extare adhuc iuxta Formias (ibi villa enim Ciceroniana insignis nolim fuit, nunc autem Mola vocatur) in via Roma a vetustis literis inscriptum: eius rei visendæ percupidus statim eum locum accessit, & sentibus rubísque primò tumulum purgans, móxque legere incœpts, non M. T. sed M. Vitruuij inscriptionem inuenit: qua lecta, vultum risu soluens dixisse fertur: Caietanos ex minerua oleum quidem accepisse, sed sapientiam amisisse. Cõstat autem Alphonsum Ciceronianæ lectionis tam studiosum fuisse, vt per rarò eius tædio affici potuerit. Pan. I. de reb. gest. lib. Alphonsi.

Aeschinis de Demosthenes

Cùm Aeschines iam damnatus ab Atheniensibus Rhodi exularet, recitauit coram amicis orationem suã contra Demosthenem habitam. Verùm cùm hanc admirarentur Rhodij & dicerent, mirum esse quòd potantam orationem non esset absolutus: At desineretis ait, admirari, si audissetis quæ ad hæc respondisset Demosthenes Rhodij igitur cum recitatem Demosthenis orationem multò magis admirarentur: Quid, inquit Aeschines, si ipsam bestiam audissetis, sua verba resonantem? Sentiens in Demosthene magnam Demostenis partem deesse, si quæ ipse scripsit, ab alio recitarentur. Philostratus in sophisticis.

Oratoris de Euripide.

Suprà de Hominis miseria & calamitate.

Bionis de Eodẽ.

Bion Boristhenites, cùm diceret impietatem esse malam fiduciæ contubernalem, non erubuit hunc Euripidis versiculum adiicere,

δουλοῖ γὰρ ἄνδρα κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ. id est,

seruum, facit, quamuis feroculum virum.

Laër. lib. 4. cap. 7.

Chrysippi, de eodem.

Chrysippus Solensis in quodam opere toties citarat versus Euripidis ex Medea, vt ibi tota fabula fuerit inspersa. Hunc librum quidam portans & rogatus quid

ferret, Chrysippi, inquit, Medeam.

Cleomenis, de Hesiodo, & Homero.

Cleomenes Anaxandridæ filius dicebat, Homerum esse poëtam ciuium Lacedæmoniorum, Hesiodum verò Helotum, hoc est seruorum: quòd ille docuisset, quomodo cum hostibus confligendum sit: hic, quomodo agri colendi. Lacedæmonij enim cùm bello assiduo sese exercerent humiliores operas, artes manuarias: & agriculturæ studium, seruis committebãt, quos Helotos vocabant. Plut. in Lac. Ælia. lib. 13. ge Var. histiora.

Cleanthis, de Homero.

Cleanthes Asius quum audiuisset à quodam, mirum in modum commendari laborem: delectatus eo dicto Homericum hemystichium subiecit,

αἱματος εἰς ἀγαθοῦ φίλον τέκος. id est,

Præclaro sanguine natus es charissime fili Laërtius libro septimo capite primo.

Bionis de eodem

Bion Borysthenites familiares suos sub inde admonere solebat, vt hoc argumento scirent, se haud parum in sapientiæ studio profecisse, si maledicentes subinde audirent, ac si recitarent versus illos Homericos,

ὦ ξεῖν' ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας

Οὖλέ τε καὶ μάλα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν. id est,

Quando vir haud nequaquam, nec stultus amice videris.

Permultum salue atque vale. Dii prospera donent. &c.

Laër. lib. x. cap. 7.

Alcibiadis, de eodem.

Alcibiades aliquando in ludum literarum in gressus, petiit à Ludimagistro Homeri Iliadem, cuius lectionem plurimùm admirabatur. Ac ludi moderator cùm se nihil Homeri operum habere affirmaret, inflixit ei pugnũ satis durum, dicens: Imperitus es præceptor & tibi similes discipulos facies. Ael. lib. 13. de Var. hist. & Plut. in Reg. & Impera. Apop. & Brus. lib. 5. cap. 2.

Platonis, de Homero.

Quum Plato ad tragicum certamen paratus, audito Socrate mutasset consilium, poëmata sua excussit: præfatus Homerico carmine:

ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει. id est,

Huc ades o vulcane, Platoni nunc opus est te.

Refert Diogenes Laër. lib. 3.

Arist. de eodem.

Aristoteles Stagirites Callisthenem discipulum, libe-

ioris linguæ hominem, Homerico versiculo admonere voluit:

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι οἷ᾽ ἀγορεύεις. id est,

Talia nate loquens, haud multo tempore viues.

Laër lib. 5. cap. 5.

Eiusdem de eodem. Idem eius vocatus, quòd Hermiam mulierem, quam adamabat, hymno, quasi deam, celebrasset, calumniæ molestiam Homerico versu testatus est, in ipso statim defensionis. Ibidem.

Anaxarchi, de eodem. Anaxarchus Abderites quum videret ex Alexandri vulnere quod ictu sagittæ accceperat, manare sanguihuinem, dixit versu Homerico.

τουτὶ μὲν αἷμα καὶ οὐκ ἰχώρ οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι.

Id est, Hic quidem sanguis est, non ille liquor, qualis diuis solet ire beatis. Admonens Regem suæ conditionis, qui pro Deo affectabat haberi. Quanquam hoc quidem non ab Anaxarcho, sed ab ipso Alexandro dictum tradunt. Laër. lib 8. cap. 10.

Pyrrhonis, de eodem. Pyrrho Eliensis philosophus, admirari solebat illum Homeri versiculum,

οἵηπερ φύλλων γενεή, τοίδε καὶ ἀνδρῶν.

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum

Laërt. lib. 9. cap. 11.

Isæia, de eodem. Isæus sophista Lacedęmoniis periclitantibus ac de ciuitate mœnibus cingenda consultantibus, Homericum carmen recitauit.

ἀσπὶς ἄρ᾽ ἀσπίδ᾽ ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ᾽ ἀνήρ.. idest

scutum hæsit scuto galea galea, atque viro vir.

Et adiecit, Sic mihi state Lacedæmonij, & muris cincti sumus: Recitat Philost. in sophist.

Hippodromi, de eodem. Hippodromus sophista Homerum appellare solebat vocem sophistarũ, Archilocum spiritum: quòd ille suppeditet verba splendida, hic acrimoniam & vehementiam: Philostratus in sophistis.

Eiusdem de eodem. Idem quodam tragœdiam appellante sophistarum matrem, correxit dictum: Ego, inquit, dico Homerũ esse patrem. Siue quòd nimia sit tragicorum grandiloquentia, siue quòd fons tragœdiarum sit Homerus.

Eiusdem. Pulchrius autem est ex ipso haurire fonte. Philostrastratus in sophistis.

Suprà de Laudis contemptu.

Philoxenis, de eodem. Philoxenus poëta apud Pythonem prandens, appositis oleis, quum paulò post inferretur patina piscium, percusso vasculo quod habebat oleas Homericum hehemestichium dixit, μάςξεν δ' ἐλάαν. .id est, scutica incitauit vt traherent. Nam de auriga dictum est. Sensit autem Philoxenus, oleas quamprimum auferendas: alludens interim ad Græcam vocem ἐλαιῶν, quæ sonat olearum: & ἐλάαν, quod sonat trahere currum, aut aliquid simile. Eras. lib. 6. Apoph.

Alex. Mag. de eodem. Alexander Macedo præter modũ delectatus est Homero, adeò vt illum ad verbum edidicerit, ac dormiẽs etiam ceruicali suppositum haberet. Eum alias summum virtutis præconem, interdum poëtam ποικίλον ζύλυ appellare consueuit, cuius carmina censebat nõ ad citharam, vt aliorum, sed ad tubam potiùs esse canenda, Addebat illud, se malle Homeri Thersitem esse, quàm Cherilli Achillem. Cherillius erat Alexandri poëta non satis fœlix, qui cum fertur ita pactus, vt pro quoque bono versu acciperet Philippeum aureum, pro malo colaphum. Idem quum in Sigeo ad Achillis tumulum astitisset: O fortunate, inquit adolescens, qui tuæ virtutis præconem Homerum inueneris. Refert Cicero in oratione pro Archia.

Eiusdem Quum nuncius quidam gaudio gestiens porrectáque manu ad Alexandrum accurreret, rem prosperè gestam narraturus: Quid mihi bone vir magni nunciabis, nisi nuncies Homerum reuixisse? Significans omniũ rerum gestarum gloriam abolendam, nisi contingeret talis præco, qualis fuit Homerus. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Eiusdem Idem Alexander Ilium profectus, Achillis statuam coronans: O te fœlicem, inquit, Achilles, cui Homerus præco contigit. Plutarchus in vita Alexandri.

Eiusdem Cùm ad Alexandrum Magnum scrinium delatum esset, in quo omnes ferè Darij regis opes seruatæ erant, & quæreretur, in quémnam vsum distinandum post-

hac esset, aliis aliud suadentibus, Alexander ait: Huic optime seruandus Homerus dabitur. Sentiens, nullũ esse thesaurum illo præciosiorem. Adeò enim Homerica lectione delectabatur Alexander, vt rarò deposuerit è manu eius poësim, testante Plutarcho in eius vita.

Suprà de honoris contemptu.

Eiusdem

Si quando in colloquiis aut conuiuiis incidisset contentio de carminibus Homeri. aliis alia præferentibus, hoc vnicè probauit Alexander. Iliad. 7.

Eiusdem.

ἀμφότερον, βασιλεύς τ᾽ ἀγαθὸς τε κρατερός τ᾽ αἰχμητής. id est,

Dux bonus atque idem validus pugnator in armis.

Addebat, Homerum hoc versu virtutem Agamenonis prædicasse, Alexander, vaticinatum esse Plut. in Alex.

Suprà tit. de Dialectica.

Thiocrit
Neronis

Nero vbi sensit equites appropinquare, quibus mandatum erat, vt illum viuum attraherent, semimortuus versum Homericum protulit.

ἵππων ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει. id est,

Simulque ferrum ingulo adegit. Suetonius.

Vespasianus in quendam proceræ staturæ sed improbius natum, torsit illud carmen Homericum.

Vespasiai

μακρὰ βιβὰς κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος. id est.

Longam hastam quatiens diductis passibus ibat. Eras. Rot. li. 6. Apoph.

Alphõsi.
de Ouid

Alphonsus cùm inter peregrinandum fortè ad eum locum, vnde, Sulmo poterat despici peruenisset, an ea Ouidij (cuius poëmate mirũ in modum afficiebatur) patria esset, interrogauit: quúmque intellexisset natale Nasonis solum esse, vrbem salutauit, gratiásque genio loci egit, in quo tantus olim poëta genitus esset, de cuius laudibus nemo satis fari possit. Ego sanè, inquit, huic regioni, quæ non parua regni Neapolitani nec contemnenda pars est, libenter cesserim, si temporibus meis datum esset, hunc poëtam vt haberem: quem mortuum pluris ipse faciam, quàm Aprutij dominatum. Pontanus, & ex eodem Spiegelius in lib. 1. Pan. de de reb. gest. Alphonsi, cap. 47.

Antimachi, de Platone. Antimachus Clarus poëta, quum conuocatis auditoribus recitaret ingens volumen quod conscripserat, & ab omnibus esset destitutus, excepto Platone: Legam, inquit, nihilominus. Plato enim mihi instar est omnium. Refert M. Tullius libro de Claris oratoribus. Brusonius libro secundo capite vigesimo tertio.

Gorgiæ de eodē. Gorgias sophista cùm fortè fortuna legisset Platonis dialogum sui cognominis, qui Gorgias inscribitur, dixisse fertur ὡς καλῶς ὡδὲ πλάτων ἰαμβίζοι, Vt pulchrè nouit Plato iambissare, hoc est mordere. Nam is pes primum ab Archiloco ni fallor, repertus est ad maledicendum: vnde & nomen habet, vel à muliere petulante & baccha, vel à mittendis iaculis. Siquidem in eo dialogo proscindit sophistas, id quod nusquam non facit. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdē, e seneca Alphonsus Rex quum exempla priscorum Christianorum Senecam legendo euolueret, quem propemodum pro orthodoxo sunt amplexi, rogatus à Dauolo aulicorum præcipuo, Cur animus mortalium ita immensus atque insatiabilis foret? respondit Rex: Animum hominis à Deo profectum, non prius conquiescere, quàm eò rediret vnde profectus esset. Esse proculdubio animum nostrum Dei & æternitatis capacem, propterea neque impleri, neque satiari posse iis rebus, quæ fluxæ & incertæ essent: sed deum ipsum veluti naturalem sedem, & suum quodammodo perfectum bonum appetere, hoc est, solidum & perfectum bonum. Panormita. libro primo de rebus gestis Alphonsi.

Hadriani Imp. de verg. Hadrianum Imperatorem Vergiliana lectione inde mirum in modum delectatum legimus, quod mortem suam Vergiliano carmine prædixit,

Ostendent terris hunc tantum fata, neque vltrà
Esse sinent. etc.

Cuius rei testis est Dion Cassius in vita Hadr.

Alphonsi de Vitruuio. Alphonsus Aragonum Rex, cùm arcem Neapolitanam instaurare decreuisset, Vitruuij de Architectura li-

brum afferri ad se iussit. Verùm cùm sine oratu, sinéque asseribus allatus esset: Non decere, inquit, hunc potissimum librum, qui nos quomodo contegamur tam bellè doceat, detectum incedere. Librum igitur egregiè ad vsum parari mandauit, & omnibus semper ædificiis adhibuit. Pan. lib. 1.

De legatione.

Agidis.

AGis Archidami filius, cùm ad Philippum Regem legatus mitteretur, solus Regem sine comitatu accessit Verùm cùm rex admiraretur: Veni, inquit, vnus ad vnum. Quo dicterio taxauit superuacaneum legatorum aliorum sumptum, quo æraria plerumque exhauriuntur, quum Reip. negocia per vnicam sæpenumero expediri possint. Plut. in Lacon. Apoh.

Anonymi.

Lacedæmones vnum legatum ad Demetrium Regem miserant: Stomachante autem tyranno, ac vociferante, Vnúmne Lacedæmonij legatum ad me? Satis, inquit legatus, vnus ad vnum. Brusonius libro secundo capite primo.

Laconũ.

Lacones olim quum ad Lygdamin tyrannum issent legati, atque ille congressus sæpius differret, dicens se molliter habere: Vrbanè dic, inquiunt legati, per deos non venisse cum illo colluctaturos, sed collocuturos. Brus. lib. 3. cap. 39.

Policratidæ.

Infrà tit. de Patria fortiter propugnanda.

Daris & Gebriæ.

Darius Rex ingressus in Scythiam, inopia laborabat, Scythæ autem legatos ad eum miserunt cum muneribus: aue videlicet, mure, rana, & quinque sagittis. Darius pro mure terram, pro rano aquas, pro aue equos, prò sagitta seipsos tradere interpretatus est. Gobrias hoc dicere dona coniecta: O Persæ, nisi vt aues aduoletis, aut vt mures subeatis terram, aut vt ranæ insiliatis in paludes, non remeabitis, his sagittis confecti. Brus. lib. 3. cap. 10.

Catonis.

Quum tres essent designati, qui legati proficiscerētur

in Bithyniam: quorum vnus podgra teneretur, alter caput haberet vulneribus confossum, tertius vecordia laborare videretur: Cato ridens dixit, Populi Romani legationem nec pedes habere, nec caput, nec cor. Idem.

De legibus.

Diogen. Diogenes dicebat, nec legem esse sine ciuitate, nec ciuitatem sine lege. Laër. lib. 6.

Antisthenis. Antisthenes Atheniensis philosophus, negabat sapientem viuere iuxta leges, sed iuxta normam virtutis. Sentiens, non ideò quid vitari à iusto quòd hoc agere legibus interdictũ sit: sed quòd ipsa hominis ratio hoc dissuadeat, quæ docet hominem, hoc esse honestum, illud turpe. Nec leges omnia præscribunt: at virtutis regula docet vbique, quid sit honestum, quid turpe. Idem.

Alphonsi. Alphonsum Aragonum Regem dicere solitum accepimus: Regum in primis studium & officium esse, populares suos locupletes efficere. Popularibus enim ditioribus factis, nec vtique Reges futuros pauperes. Quoniam subditorũ amor atque beneuolẽtia, veri sunt sunt principum thesauri atque diuitiæ, non pecunię imperatæ. Pan. lib. 4. in fine.

De legum authoritate & obseruatione

Heracliti Heraclitus Ephesius dicebat, ciues nõ minus oportere pugnare pro legibus, quàm pro mœnibus. Quòd absque legibus nullo pacto possit esse ciuitas incolumis, mœnibus possit. Laër. lib. 9. cap. 1.

Solonis. Solon percontatus, quo pacto salua posset esse respublica, respondit: Si ciues quidem magistratui obediant, magistratus autem legibus. Sensit vir sapientissimus eam ciuitatem cõseruari nequaquam posse, vbi ex vtraque parte legum sit neglectus. Stob. ser. 41. Ant. in Melis. par. 1. ser. 67. & Max. ser. 50.

Cleobuli. Cleobulus bene compositam remp. putabat, vbi magistratus magis infamiam, quàm leges metuant. Stob. serm. 41.

Biantis. Bias eam rempublicam saluam fore existimabat, in qua leges perinde ac tyrannum omnes metuant. Idem.

Idem damnaturus quempiam ad mortem, lachrymatus est. Et cùm dixisset quidam, Quid est quod fleas, cùm penes te sit, vel absoluere, vel condẽnare hominẽ? respondit: Quia necessarium est, naturæ quidem condolere, legi autem suffragari. Stob. ser. 43. Max. ser. 6. *Eiusdem.*

Chilon Lacedæmonius eam ciuitatem saluam iudicabat, in qua maximè leges, Rhetores verò nequaquam obseruarentur. Stob. ser. 41. *Chilonis.*

Idem monuit, obtemperandum esse legibus. Hoc ad principes præcipuè pertinet, qui se credunt non teneri legibus. Nec aliundè magis florent Respub. quàm si legum vigeat authoritas. Nec ibi tyrannis oriri potest, vbi ex arbitrio priscarum legum geruntur omnia. Laër. lib. 1. cap. 4. *Eiusdem.*

Pittecus Crœso percontanti, Quod esset maximũ Imperium? inquit: ποικίλȣ ξύλȣ id est. varij ligni, leges innuens. Nam olim in tabulis ligneis leges inscribebantur. Porrò vbi summa est legum authoritas, ibi est minimum tyrannidis. Laër. lib. 1. cap. 5. *Eiusdem.*

Simonides, cùm Themistocli prætori hominem non vsque adeò bonam causam habẽtem, summopere commendaret, eius fauorem petens: Themistocles respõdit: Nec Simonidem poëtam fore bonum, nisi mensuram certam in carmine obseruaret, neque se bonum prætorem, si obfauorẽ aut gratiam amici à legibus vel tantillum declinaret. Ful. lib. 6. cap. 4. *Simonidis.*

Demosthenes orator, ciuitatis animã esse leges dicebat: vt enim corpus anima carens cadit, sic ciuitas nullis administrata legibus euertitur. Max. ser. 58. & Stob. *Demost.*

Socrates interrogatus, Quæ ciuitas optimè administraretur: Quæ, inquit, ex lege viuit, & iniustos punit. Max. ser. 68. *Socratis.*

Dicebat etiã, viros oportere ciuitatis parere legibus: vxores autem maritorum quibuscum viuunt moribus. Norma coniugis vir est: quæ rectè viuit, si ille publicis legibus obtemperet. Laër. & Eras. *Eiusdem.*

Plato Atheniensis rogatus à Cyrenensibus, vt ipsis leges scriberet, ac reipub. statum componeret, recusauit dicens: Perdifficile esse condere leges tam fœlicibus. Indicãs non facile obedire legibus eos, qui nimium se fœ- *Platonis.*

lices esse putarent. Laër. lib. 3.

Arcesilai. Arcesilaus Scytha dicere solitus est, quemadmodum vbi multi essent medici, ibi multi sunt morbi: ita vbi per multæ leges essent, ibi plurimum esse vitiorum. Laër. lib. 4. cap. 6. Max. ser. 58.

Themistoclis. Themistocles Simonidi petenti, vt in negotio quodã sententiam iniustam pronũciaret: Neque tu, inquit, bonus poëta fueris, si præter musicæ modulos caneres: neque ego princeps bonus, si contra leges pronunciem. Plut. in Græc. Imp. Apoph.

Aristidis. Aristidis quum quędam rerum egisset, & iudices post eius accusationem reum audire nollent, sed protinus ad suffragia, quibus eum damnarent, properarent: Aristides supplex pro reo intercessit apud iudices, vt eum iuxta legum præscripta diligenter audirent. Tanta erat in viro legum authoritas & obseruatio. Plutarch. in Reg. Græc. Apoph.

Lycurgi. Inter leges quas Lycurgus Rhetor tulisse fertur, hæc erat vna: Ne qua mulier maritata proficisceretur Eleusinem, id statuit, veritus, ne à diuitibus dato precio corrumperentur, addita est pœna, drachmarum sex millia. Ei legi cùm vxor Lycurgi non obtemperasset, sycophantis, qui deprehenderant ac detulerant, dedit talentum. Ea res quum illi postridie vitio daretur apud populũ: Atqui ego, inquit, dare conspectus sum, non accipere. Quidam ferunt leges ad quæstum. Hanc notam à se depulit, qui nec in vxoris gratiam voluit abrogare legem, sed mulctam de suo dependit. Eras. lib. 8. Apoph.

Alcamenis. Alcamenem Telecri filium quum quidã interrogasset, cur seniores apud Lacedæmonios plures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus sit legi obnoxius? Ideo, ait, tam diu de rebus iis consultant, vt si in capitis discrimine errassent, emendent, ne de legum authoritate quid decederetur. Plutarchus in Lacon.

Eiusdem. Eundem quum quidam interrogasset, quamobrem munera à Messeniis oblata ita recusasset. Quoniã si recepissem, inquit, cum legibus pacem habere non poteram. O mentem rege dignam, quæ magno obuióque

lucro legum authoritatem anteposuit: Et vbi sunt interim qui clamant, quod principi placuit, legis vigorem habet: & principem dare quidem leges, at non teneri legibus. Plut.

Agidis. Agidem Lacedæmoniorum regem, huius nominis vltimum quum parentes rogarent, vt in re parum honesta ipsis obtemperaret, dixisse ferunt: Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiæ & æquitatis scientiam: verùm vbi me patriæ dedistis, legibusque subiecistis, conabor his magis obtemperare, quàm vobis. Quo dicto innuere voluit, quàm plurimum quidem filios debere parentibus suis: verùm ita tamen, ne eges saluberrimè latas transgrediantur. Plutarc. in Lac. Apoph.

Demarathi. Demarathus cuidam percontanti, cur exularet Sparta, quum esset rex? Quoniam, inquit, leges sunt in ea potentiores, significans, regem apud Lacedæmonios esse principem ciuitatis, at non legum dominum, sed his non minus obnoxium regem quàm ciues. hoc ipsum laudabat in suæ gentis institutis, per quod cogebatur exulare. Dedit interim insigne moderationis specimen, æquo animo ferēs exilium authoritate legum indictum, nec de patria malè loquēs, nec de legum iniquitate querens. Idem.

Pausania. Pausanias Plistonactis filius cuidam roganti, Quamobrem apud Spartanos nefas esset, vllam priscarum nouare legum: Quoniam, inquit, legibus conuenit authoritas in homines, nō hominibus in leges. Plut. in Lacon. Brus. lib. 3. cap. 54.

Archidami. Archidamus Zeuxidami filius, roganti, quínam essent Spartanæ ciuitatis præfecti: Leges, inquit, ac legitimi magistratus. Grauiter censuit, in repub. bene instituta supremam authoritatem esse legibus deferendam, nec vlli magistratui fas esse quicquam contra leges publicas tentare. Plut.

Charillū. Infrà tit. de Lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Laconū. Lacones legatum, quem ad Antigonum Demetrij filium miserant, quoniam acceperant quòd Antigonum appellasset regem, mulctarunt, quāuis in annonæ penuria modium frumenti in singulos ab ipso reportaret.

Tantus erat apud illos legum rigor, vt nec tanto beneficio subleuata inopia, ab illis veniam impetraret, vt vnius voculæ gratiam facerent, prosperè legatione perfuncto. Plut. in Lacon.

Agesilai. In pugna Leuctrica, quum Lacedæmoniorum multi fugissent, iique legibus pœnas dare deberent: Ephori reputantes ciuitatem viris desertam, egere militibus, cupiebant eam ignominiam militibus remittere, simulque seruare leges. Deligunt igitur Agesilaum nouarum legum conditorem. Is prodiens in suggestum: Ego, inquit alias leges haudquaquam laturus sum, neque enim his quas habetis, aut additurus sum aliquid, aut detracturus, neque quicquam omnino mutaturus. Sed mihi rectum videtur, vt leges quas habetis à die crastino robur habeant, & authoritatē. Eo commento vir solers simul & præsenti ciuitatis necessitati consuluit, & periculosum mutandarum legum exemplum exclusit à Republica, vno tantùm die legibus abrogatis. Plut. in Laconicis Apophthegmat.

Eiusdem. Agesilaus, quum haberet, apud se Xenophontem illū sapientem, cumque plurimi faceret, iussit vt filios suos accerseret Lacedæmonem, docendos artem omnium pulcherrimam, videlicet imperare & parere imperio. Athenis florebat omnium liberalium disciplinarum genus: sed hanc cæteris omnibus præstantiorem, existimabat nusquam melius disci, quàm apud Lacedæmonios, vbi non verbis disputabatur de bene administranda repub. sed ciuium moribus honestissimæ rei exemplum exprimebatur. Simul indicans, eos non esse gerendo magistratui idoneos, qui legibus ac magistratui nescirent obsequi. Proinde rogatus abs quopiā, quā ob rem Spartanorū respublica præ cæteris, secundis rebus floreret? Quoniā, inquit, plus cæteris in hoc sese exercent, vt pariter & imperare & parere sciant. Quæ duę res à ciuibus excludunt seditiones, & tuentur concordiā. Idem.

Eiusdem Idem quum in causa quadam sederet iudex, & is quidem qui accusabat recte dixisset, patronus contrà malè, subinde tamen repeteret inter dicendum, Agesilae, decet regem opitulari legibus: perinde quasi bonam haberet causam, & ab ipso starent leges: hominis improbi

tatem interpellans Agesilaus: Si quis, inquit, tibi domũ perfoderit, aut vestem abstulerit, num expectaturus esses, vt architectus, aut qui vestem contexuit, tibi sit auxilio futurus? Subindicabat, regem esse veluti legum architectum: nec conuenire vt opituletur ei, qui contra leges aliquid admiserit. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdem. Sciscitante quodam ab Agesilao Lacedæmoniorum rege, quid Spartæ attulissent Lycurgi leges? Voluptatũ inquit, contemptum. Videlicet indicans, eam demum Rempublicam esse saluam in qua leges sub optimo principe omnes voluptates arcent. Plut. in Apoph. Lacon. Erasmus lib. 1. Apoph.

Eiusdem Quum Diphridas Agesilao è patria nuntium attulisset vt omissis quæ tum agebat, protinus in Bœotiam irrumperet: quanquam destinarat hoc ipsum postea maiore aggredi appparatu, tamen magistratibus obtemperans, accersitis ad se viginti millibus eorum qui apud Corinthum militabant, inuasit Bœotiam ac iuxta Coroneam congressus cum Thebanis, Atheniensibus, Argiuis & Corinthiis, ambas acies superauit, licet ipse multis acceptis vulneribus, corpore esset grauiter affectus. Quę pugna quũ esset inter res ab illo gestas omniũ maxima, quemadmodum scripsit Xenophon, tamen domum reuersus nihil de pristino victu vitæque modestia mutauit, ob tantos rerum successus, totque victorias. Multo dignior erat triumpho victoria, qua vir ille primùm suis consiliis anteposuit legum authoritatem, deinde tot ègregiis facinoribus nihilo factus est insolentior. Plut. in Laco. Apophthegmat.

Eiusdem Idem quũ maximã Asiæ partem armis sibi subegisset, constituerat ad ipsum regem Persarum proficisci, vt eũ compesceret, qui sic erat quietus à bello, vt interim Grę corum duces pecunia corrumperet. Cæterùm reuocatus domum ab Ephoris, ob Spartam Græcorum obsidione cinctam (nam id rex Persarum pecuniis missis effecerat) paruit dicens: Bonum Imperatorem legum imperatis parere oportere, citraque cuuctationem soluit ex Asia, magno sui desiderio relicto Græcis Asiaticis. Offerebatur rei bene gerendæ occasio, inuitabat illum Græcorum affectus, vt instituta perageret: sed rex à ty-

rannide alienissimus, legum authotitatem existimabat omnibus anteponendam. Idem.

Cyri. Cyrus rex interrogatus, quosnam putaret esse iniustos? Lege, inquit, non vtentes. Max. ser. 58.

Antiochi. Antiochus tertius scripserat ciuitatibus, vt si quid per literas iuberet fieri, quod aduersaretur legibus, ne curarent, perinde quasi ipso nescio scriptum esset. Interdum enim principes, dum metuunt quosdam offendere, scribunt, quæ fieri nollent. Quicquid autem pugnat cum legibus, hoc velut insciente principe scriptum esse putandum est: quippe legum defensores, non oppugnatores esse debent principes. Erasmus libro quinto Apoph. ex Plutarcho.

Catonis. Ad tribunum plebis, qui veneficij infamia laborabat, iniquam ferentem legem: Adolescens, inquit, Cato senior, nondum scio vtrum haurire quod temperas, an approbare quod scribis, deterius sit. Sentiens, & legem, quam parabat, exitiosam esse Reipublicæ. Erasmus lib. 5 Apophthegmat.

sulp. galli. Infrà de Zelotipia, & tit. de Seueritate.

Augusti. Augustus legem tulerat de adulteris, quomodo iudicandi essent de hoc crimine delati, & quo modo puniendi conuicti: pòst iræ impatientia irruit in adolescentem delatum, quòd cum Iulia Augusti filia commercium habuisset, eumque manibus verberauit. At quum adolescens exclamasset, Legem tulisti ô Cæsar: adeò facti pœnituit Cæsarem, vt eo die recusaret cœnam capere. Crimen per se graue erat, tum admissum in Cæsaris filiam. Quis princeps ibi dolori suo temperaret? Aut quis ibi legum iudiciorumque moras expectaret? At tantus princeps sibi adeò displicuit, vt à seipso pœnas sumeret, quòd legi, quam aliis prodiderat, non per omnia paruisset. Plut. in Rom. Apoph.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum, rex, improbè agere principes dicebat, qui aliis honestè decoreque viuendi legem præscriberent, ipsi verò nihilo temperatiores sese præberent. Innuit autem, non satis esse promulgare leges, etiam saluberrimas, nisi sint qui promulgatas defendant, & vitæ etiam innocentia cæteris præcedant. Panormita. lib. 5. de rebus gestis Alphonsi.

Vitoldus Lituaniæ dux (qui adeò differentem moribus & habitu à suis popularibus sese præbuit, vt illos tonderi edicto iusserit, sibi tanquam maiestatis insigne barbam intonsam retinuerit: at quum id non succederet, caput ipse, genasque rasit, capitalem pœnam in eos comminatus, qui suo exemplo barbam aut comam deponerent) dicere solebat, Plebem legi, legem autē principi subiectam esse oportere. Tyrannica sanè vox. Magistratus enim quum legum custos sit primùm imperaris parêre decet, vt subditi habeant exemplum, quòd honestè intueantur, & ad legum obseruationem incitentur, Æneas Syl. lib. 4. Comment. in res gest. Alphonsi. *Vitoldi lit. ducis.*

De legum neglectu.

SOlon Salaminius leges aranearum telis esse similes dicebat. Illis quippe, si quid leue & imbecillum inciderit, inuolui ab eis, atque contegi: si quid maius, & grauius perrumpi atque perire. Diogenes Laërtius lib. 1. cap. 3. *Solonis.*

Aristoteles crebrò taxabat Athenienses quòd quum duas res, frumēta ac leges inuenissent, frumentis vterentur, legibus nequaquam. Alludens ad Triptolemum Atheniensem, cuius ministerio Ceres vsa est inferendis legibus ac tritico. Laërt. lib. 5. cap. 1. *Arist.*

Anacharsidi illud tribuitur multo vulgatissimum: Leges aranearum telis esse similes, in quibus infirmiora animalia hærerent, valentiora perrumperent. Ita leges humiles ac tenues constringunt, à potentibus impunè violantur. Meminit Valerius libro 7. cap. 2. & Brus. lib. 3. cap. 34. *Anacharsidis.*

Quum è senioribus quidam, videns priscas leges, & instituta vetera aboleri, & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum inuerti, quæ summa fuerant in imum deiectis, & conteri: id inquam, quum apud Agidem iam senem deploraret, ioco respondit: Si fit, inquit, quod narras, recto ordine res procedent. Siquidem ego puer à patre audiui, quòd iam tum illis temporibus res inuerterētur. Itaque si rursus inuertuntur, redierunt in locum pristinum. Hoc quidem ille ludens, cæ *Agidis.*

terùm seriò dicebat, se puerum hoc quoque accepisse à patre, nihil esse mirum si præsentibus succedant deteriora: sed mirandùm, si succedant meliora, aut similia. Notauit peculiarem senibus querelam, de rebus in deterius prolapsis: simulque rerum humanarum hanc esse naturam, vt vsque in peius degenerent.

Demonax iurisperito dixit, leges prorsus videri inutiles, vt quibus boni non egerent: mali nihilo fierent meliores. Erasmus lib. 8. Apoph.

Demonactis. Pausanias Plistonactis filius, cuidam interroganti, cur ex priscis legibus nullã mouere Spartiatis liceret: Quia leges, inquit, hominum non homines legum dominos esse oportet. Brus. lib. 3. cap. 34.

Pausaniæ. Zaleucus, vel vt alij, Zeleucus Locrensium legislator similiter dicebat, leges aranearum telis similes esse: nam si musca & culex inciderit, retinetur, si verò vespa, aut apis, disrupta tela auolant. Stobæus sermone 431. De potentibus in ciuitate. Antonius parte 1. ser. 67. Plutarchus in Solone.

Zaleuci.

Cato senior sæpenumero magistratum admonere solebat, vt sumerent pœnas de his qui in leges aliquid peccarent, Plut. in Rom. Apoph.

Vide tit. de Pœna neglecta.

Catonis.

De legum renouatione & abrogatione.

LYcurgus percontanti, quam ob causam non vteretur legibus scriptis: Quoniam, inquit, eruditi qui sunt recteque educati, probant, quid pro ratione temporis expediat, Significans, scripturam non mutari, quum pro varietate occasionem vir probus & sapiens sæpenumero cogatur mutare consilium. Ea res nominatim præscribi non potest. Satis est, ciues honestè fuisse institutos: hi sua sponte videbunt, quid pro tempore facto sit opus. Plut. in Laco.

Lycurgi.

De lepidé dictis.

SOcrates, quum Xantippen diu rixantem tulisset in ædibus, ac tandem fessus consedisset ante fores, illa magis

magis irritata quiete viri, de fenestra perfudit eum lotio: ridentibus qui præteribant, & ipse Socrates irridebat, dicens: Facilè diuinabam, post tantum tonitru sequuturam pluuiam. Laërt. in eius vita.

Diogenis

Diogenes Cynicus quodam tempore, quum diutissimè legẽs tandem eò venisset, vt videret chartam vacuã Bono, inquit, animo estote viri, terram video. Alludẽs ab longa nauigatione fessos, qui recreantur animo, si portus procul appareat. Diogenes lib. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Idem Diogenes quum in dolio suo, sicco mucidoque pane vescens solus, alios lætitia perstrepentes audiret (erat enim dies festus) tædiosus factus, diu secum de relinquendo vitæ instituto cogitauit. Sed quum tandem mures videret adrepentes, panis micas edere: Quid tibi displices, inquit, ô Diogenes? sat magnificus es: ecce enim parasitos alis. Idem.

Aristipi.

Aristippo quum à Dionysio tres meretrices oblatæ essent, vt opinionem eligendi quam vellet, haberet, omnes domum duxit, dicens: ne Paridi quidem fuisse tutũ, vnam cæteris præferre. Laërt. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem

Idem, cuidam qui proposuerat ænigma, vt solueret: Quid ô stolidè, inquit, vis soluam, quod nobis etiam ligatum exhibet negotium? Idem.

Eiusdem.

Cuidam interroganti, Num tu es vbique? ridens: Naulum, inquit, non perdo, si sum vbique. Elusit autem Aristippus sophisticam quæstionem, an idem corpus possit esse in multis locis: dum respondit, non esse periculum ne perdat naulum, perdit enim naulũ qui dato precio, non peruehitur eò, quò cupiebat. Idem.

Eiusdem

Scorto cuidam dicenti: Sum ex te grauida: Aristippus, inquit: Istuc nihilo magis scire possis, quàm per densissimas spinas ambulans dicere, hæc me spina pupũgit. Idẽ.

Laconis.

Suprà de Amicitia falsa, quæ in rebus aduersis declaratur.

Alius.

Lacon quidam quum duras amygdalas duplo vendi conspiceret: Súntne hic, inquit, rari lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & duram amygdalam. Plut. in Lacon. Apoph.

Alius.

Alius quidam Lacon, quũ se voto obstrinxisset, quòd se de Leucate præcipitem daret, conscendit in montem:

& conspecta altitudine, sese auertit. Id quum illi probri gratia obiiceretur: Non putarã, inquit, illi voto maiore voto opus esse. idem.

Pausan. Pausanias Cleombroti filius quum post victoriam à Medis apud Plateas reportatam præcepisset suis, vt apponerẽt cœnam Persicam, quam sibi barbari prius apparauerãt, ea quum esset sumptuosissima: Lurco, inquit, eras ô Persa, qui quum tantas haberes delicias, ad nostram veneris mazam. Erat autem maza, panis genus contemptum ac vulgare. Plut. in Lacon.

Leonida Leonidas Anaxandridæ filius, quodam dicente, Præ iaculis barbarorum nec solem videre licebit. Annon, inquit, lepidum fuerit, si cum illis sub vmbra pugnaturi sumus? Plut. Lacon.

Agidis. Quum è senioribus quidam, videns priscas leges & instituta vetera aboleri, & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum inuerti, quæ summa fuerant, in imum deiectis, & conteri: hæc quum is apud Agidem iam senem deploraret, ioco respondit: Si fit, inquit, quod narras, recto ordine res procedũt. Siquidem ego puer à patre audiui, quòd iam tum illis temporibus res inuerterentur. Itaque si rursus reuertuntur, redierunt in locum pristinum. Plut. in Lacon.

Brasidæ. Suprà tit. de Iocosè dictis.

Cleomenis. Cleomenes Cleombroti filius, quum quispiam illi donaret gallos gallinaceos pugnaces, ac munus suum ornans verbis diceret, illos ob victoriam pugnando interire: Da igitur, inquit, mihi aliquot ex his qui hos occidunt. Idem.

Leontychidæ. Leontychidas Aristonis filius, quum portæ illi proximæ clauem draco circumuolutus esset complexus, idque augures affirmarent esse portentum: Mihi, inquit, nequaquam videtur sed si clauis fuisset complexa draconem, portentum erat. lepidè hominum superstitionem irrisit, qui sæpenumero terrentur his quæ casu aut forte fortuna eueniunt. Plut. in Lacon Apoph.

Agathoclis. Ithacenses quum nautas apud Agathoclem accusassent, quòd ad insulam appellentes, pecora quædam abegissent: Agathocles, Vester, inquit, Rex quum venisset ad nos, non tantùm pecudibus abreptis, verùm ipso

etiam pastore exoculato recessit. Alludens ad fabulam Homericam de Vlysse, qui Polyphemum Cyclopem excæcauit. Erasmus Rot. lib. 5. Apoph Plut. in Regum & Imp. Apoph.

Augusti cæs. Cesar Augustus, quum tragœdiam suam, cui titulus erat Aiax, spongia deleuisset, interrogatus à Liuio tragœdiarum scriptore, Quidnam ageret ipsius Aiax? Cæsar lepidè respondens, ait In spongiā incubuit. Alludēs ad argumentum fabulæ, in quo Aiax, quum intellexisset quæ mente alienatus dixisset ac fecisset, gladio mortem sibi ipsi consciuit. Suetonius in eius vita.

Eiusdem. Idem Augustus, quum ab eo Pacinnius Taurus munus peteret, diceretque populari rumore sparsum, pecuniam haud paruam ipsi à Cæsare datam: sed tu, inquit, noli id credere. Lepidè significans, se nequaquam id daturum, quod apertè petere non auderet. Suetonius in eius vita.

Eiusdem Vespasiani. Suprà de Facetè & iocosè dictis.

Suprà, tit. de Curiositate.

Augusti. Suprà de Ambiguè dictis.

Vide Facetè dicta.

De liberalitate.

Bionis. BIon Borysthenites semper dicebat esse optabilius, suam messem alteri largiri, quàm alienam decerpere. Sensit fœlicius esse dare quàm accipere. Laërtius lib. 4. capite septimo.

Diogenis Diogenes quum à Platone petiisset paululum vini, simulque caricas: Plato misit lagenam plenam vino. Cui Cynicus hunc in modum gratias egit: Quum interrogaris, Quot sint duo & duo? respondes, viginti. Ita non secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris respondes. Laërt. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem Si quando egebat pecuniis Diogenes, eas ab amicis accipiebat, at suggillantibus eum, quòd præter philosophi dignitatē peteret, quòd esset, mendicorum: Imò, inquit, non peto, sed repeto, οὐκ αἰτῶ, ἀλλ' ἀπαιτῶ. Repetimus enim mutuum, aut depositum. Amicus autem egenti amico dans non donat, sed reddit quod debebat. quisquis enim in tali casu pecuniam seruat, rem alienam detinet. Ibidem.

Eiusdem Illi etiam tribuitur hoc ænigma, manus non esse porrigendas amicis complicatis digitis. innuens, non satis esse, si comes nos præbeamus amicis, sed comitati comitatem ad iungendã benignitatem. Qui comiter tractãt amicos, dicuntur δεξιοῦσθαι, quasi dicas dextrare. Laërtius.

Aristotelis. Aristoteles Stagirites cuidam increpanti, quòd homini malo dedisset eleemosynam: Non mores, inquit, sed hominem commiseratus sum, etiam improbis in necessitate succurrit vir bonus. Debetur enim hoc officium, si non meritis illius qui iuuatur, certè naturæ. Et bonus fieri potest, qui malus est. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Alij sic recensent. Idem Aristoteles reprehensus, quòd munus dedisset improbo: Non homini dedi, inquit, sed humanæ sorti. Hermolaus Barbarus in epistola ad F. Picolomineum Cardinalem, quæ extat apud Politianum. libro Epistolarum 12.

Demost. Demosthenes interrogatus, quid Deo simile haberẽt homines? respondit, Benignè facere. Max. ser. 8.

Xenophõtis. Xenophon Socraticus dicere solebat, multò præclarius ac laudabilius esse beneficiorum quàm trophæorũ multitudinem post se relinquere. Stob. ser. 46.

Arcesilai Arcesilaus quum Appellem Chium ægrum inuisens, etiam egere sensisset, postridie reuisit illũ, decem drachmas secum adferens, & proximè assidens: Hic nihil est, inquit, præter Empedoclis elementa. Erasmus libro 6. Apophthegmat.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex sibi multò iucundius esse dicebat si milites suos ditaret, quàm si ditesceret ipse. Plut. in Lacon. Apoph.

Anaxilai Anaxilaus interrogatus olim, quid in tyrannide omnium esset fœlicissimum? respondit, In conferendis beneficiis nunquam vinci. Stob. ser. 46.

Arcesilai. Arcesilaus cùm inuiseret Cresibium ægrotantem, sensissetque hominem egere, clàm crumenam pecuniis plenam subiecit ceruicali: quam vt reperit Ctesibius ait, ἀρκεσιλάου τοῦτο παίγνιον, id est, Arcesilai hic ludus. Erasm. lib. 8. Apoph.

Timandridæ. Timandridas Lacedæmonius quam peregrinationem suscepisset, familiæ procurationem filio delegauit Dein

de reuersus, posteaquam rem multis partibus auctiorẽ reperisset, quàm antea fuisset: multos dixit ab illo deos & familiares atque hospites iniuriis affectos. Etenim quæ in facultatibus superarent, ea in illos à liberis ciuibus erogari. Verùm dum in viuis agas pauperem atque egenum videri. At quum vita sis defunctus opes & diuitias rei familiaris deprehendi, id turpissimum in hominum societate existere. Ælianus libro 14. de Varia historia.

Cyri.

Cyrus Persarum rex, cùm quidam ad eum misisset ornamenta multa ea distribuit amicis. Cùm autem ex eo quæreretur, Cur sibi nihil reliquisset? Quia inquit, corpus meum his omnibus ornari non possit, amicos autẽ his ipsis ornatos intuens, maximum mihi ipsi ornamentum aptum esse putabo. Max. ser. 6.

Artaxerxis.

Artaxerxes Xerxis filius, cognomento Longimanus quòd alteram manum haberet longiorem, dicere solebat, Regalius esse addere, quàm adimere Sentiẽs, principe dignius esse honores & opes eorũ quibus imperant, augere potius, quàm imminuere. Plut. in Reg. Apoph.

Dionysii senioris.

Dionysius senior quum ad filium ingressus, conspexisset vasculorum aureotum & argenteorum magnam vim, exclamans: Non est, inquit, in te regius animus, qui his poculis, quæ à me tam multa accepisti, neminem tibi amicum feceris. Sentiens, absque ciuium beneuolentia regnum nec parari, nec teneri. Beneuolentiam verò maximè conciliat benignitas. At iuuenis rerũ imperitus, putabat esse fœlicius, habere argentum & aurum, quàm amicos. Plutarchus in Regum & Imperator. Apophthegmat.

Dionisii iunioris.

Dionysius iunior, quum sæpe pecuniam Platoni daret atque is nunquam acciperet: Aristippus qui aderat Tuto inquit, liberalis & magnificus est Dionysius. Brusonius lib. 2. cap. 21.

Artaxerxis.

Quum Satibarzanes Artaxerxis à cubiculis quiddam minus iustum ab eo peteret, sentiretque Rex illum hoc facere solicitatum triginta Daricorum millibus, quæstori ærarij sui mandauit, vt Daricorum triginta millia ad se deferret, eaque dedit Satibarzani, dicens: Accipe ô Satibarzanes: nam hæc tibi cùm dedero, non ero pau-

Alexãdri perior. Plutarchus in Regum Apoph.

Alexander quum 200 æris alieni talenta sibi conflasset, non antè nauem conscendit, quàm rebus amicorum pensitatis, huic quidem agrum, illi villam, alteri domorum prouentum, alteri portoria elargitus est. Absumptis igitur ac distributis ferè regiis opibus omnibus, rogatus à Perillo, quid Regi superesset? respondit Alexander: Superest mihi spes acquirendi maiora. Brusonius lib. 3. cap. 28.

Eiusdem Alexander dotibus plurimis commilitones donauerat: æsque alienum militibus, quod conflauerant, quum dissoluere vellet, ac propterea vt darent nomina iussisset multi ex illis ne apud Regem intemperantię vitium subirent, nomina sua dare noluerunt: id quum Alexandro innotuisset, increpata illorum diffidentia: Non decere, ait, ementiri in populares suos. Brus. lib 3. cap. 28.

Eiusdem. Idem olim interrogatus à quopiam, vbínam suos thesauros haberet, amicos ostendens, ait: In his scriniis Summa enim liberalitate suos amicos semper ornauit Alexander. Max. ser. 6. Brus. lib. 3. cap. 28.

Orsinis satrapæ. Orsines satrapes, quum Alexandrum & huius amicos muneribus amplissimis honorasset, Bagoæ eunucho nihil dedit: sed admonitus ab amicis, quòd is Alexandro cùm primis esset charus, respondit, se Regis amicis honorem habere, non scortis, nec apud Persas esse moris, vt viri mares ducant. Agnoscas in hoc satrapa mentem Cyro generis authore dignam. Honorare nouerat, adulari non poterat quum hodie quoque cernantur in aulis, qui scortis, morionibus ac lenonibus principum plus deferant honoris, quàm genere ac virtute præcellentibus viris. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem. Anaxarcho philosopho iusserat quæstorē dare, quantumcumque ille postularet, cumque questor audita postulatione turbatus. Alexandro indicasset, philosophum petere centum talenta. Rectè, inquit, facit, sciens se amicum habere, qui tantum dare & possit & velit. Hic dubites vtrum potius admirari oporteat, regiámne liberalitatem in donando, an philosophi improbitatem in postulando: nisi malumus hanc vocare fiduciam. Plutar. in Apoph. Reg.

Alexander quum cuidam vrbem donaret dicente eo cui donabatur, Non conuenire fortunæ suæ: Non quæro, inquit Rex, quid te accipere decet, sed quid me dare. Brus. lib. 3. cap. 28. *Eiusdem*

Perillus, vnus examicorum Alexandri numero, filiabus suis ab Alexandro dotem petiit. Iussit Rex, illum capere talenta quinquaginta, cúmque is respondisset, Decem satis esse: Tibi quidem, inquit, satis est tantum accipere mihi verò non satis est tantum dare. Præclarè dictum, nisi virtutis indolem ambitio vitiasset. Plut. in Apop. Reg. & Imp. Bruso. lib. 3. cap. 28. *Eiusdem*

Alexander magnus Xenocrati philosopho quinquaginta talenta dono misit: ea quum ille recusasset accipere, dicens sibi non esse opus: interrogauit, an ne amicum quidem vllum haberet, cui esset opus? Nā mihi inquit, vix Darij opes in amicos suffecerunt: Hic vtrius animum magis admirari conueniat, nondum statuit: regísne tam ad liberalitatem propensum, an philosophi qui tantum munus à tanto rege vltro delatum remiserit. Plut. in apoph. Reg. & imp. *Eiusdem.*

Ptolemæus Lagi filius maxima cum voluptate amicos suos locupletes fecit. Vnde à quibusdam ob id reprehensus. Melius est, inquit, ditare quàm ditescere. Ael. lib. 13. de Var. hist. *Ptolemai*

Antigonus Rex Aristodemo, qui vnus ex amicorum regiorum numero fuit, è coquo vt putabatur prognatus, suadenti vt impendiis, ac largitionibus aliquid detraheret: Verba tua inquit, Aristodeme ius olēt. Sub indicans, coquorum esse parsimoniam, non Regum, proinde illum tali consilio non meminisse, cuius esset amicus, sed quo esset patre natus. Plut. in Reg Apoph. *Antigoni*

Scipio Nasica quum ad poëtam Ennium venisset, eíque ab ostio quærenti Ennium, ancilla dixisset, eum domi non esse: Nasica sensit illam hoc domini iussu dicere, & illum intus esse. Ac tum quidem dissimulans abiit. At paucis post diebus, quum ad Nasicam venisset Ennius, eumq́ue à ianua quæreret: exclamat ipse Nasica, se domi nō esse. Tum Ennius. Quid tamē ego vocē tuā audio, & agnosco. Hic Nasica: Ne tu homo es *Scipionis*

impudens? ego quum te quærerem, ancillæ tuę credidi, tu mihi non credis ipsi. Eras. lib. 6. Apoph.

Luculli. Lucullus nobilis ille Romanus, cùm ob nimiam liberalitatem & luxuriam reprehenderetur ab amico, respõdisse fertur: Benemeritis semper parem remetiendam esse gratiam. Guido Bituricensis.

Galbæ. Galba delectatus inter cœnandum tibicine Cano iussit loculum ad se afferri, & acceptos nummos in Cani manus imponens, dixit: Non ex publicis, sed ex priuatis te dono pecuniis. Brus. lib. 2. cap. 21.

M. Ant. M. Antonius filiũ habebat ex Fuluia. Is puer Philotæ dederat ingentẽ vasorum vim, quæ quum ille recusaret accipere, metuẽs ne pater tãt filij liberalitatẽ n õ ꝓbaret. quid times: inquit puer, accipere? An nescis, eũ qui dat, filiũ esse Ant. Plut. in Antonio. Brusonius. lib. 3. cap. 28.

Eiusdem. Antonius quum esset prodigiosè profusus dicere solebat, Amplitudinem Imperij Romani non per ea quæ acciperet, sed per ea quæ daret, illustrari. Ea vox excelsi animi videri poterat, nisi ab Antonio fuisset profecta Plut. in Ant. & Brus. lib. 3. cap. . 28.

Vespasiani. Vespasianus cùm interrogatus esset, cur tam multa polliceretur amicis, respondit, non oportere quenquã à Cæsare tristem discedere. Idem in Vespasiani iunioris vita. Brus. lib. 3. cap 13.

Alexandri seueri Alexander Seuerus. Rom. Imperator, illi qui nihil petebat, Quid est, ait, quod nihil petis, an me tibi vis fieri debitorẽ? Pete ne priuatus de me queraris. Voluit autem indicare imperator prudentissimus, subditorũ esse, vt ita gerant se erga superiores, vt petituri aliqui, digni sint, qui ex principis liberalitate amplissima accipiant munera. Brusonius. lib. 3. cap. 13.

Suprà de Eo, quòd à subditis melius sit amari, quàm metui.

consth. Clori Alphõsi. Alphonso Aragonum Regi, cum à quodam deferrentur aureorum decem millia, dixissetque qui fortè aderat ea duntaxat summa se diuitem & beatum fore: Accipe, Rex inquit, quantacunque ea est, & beatus esto. Panor. lib. 4. reb. gest Alph.

Eiusdem Idem quum audisset Vespasianum Cæsarem, eã diem

se perdidisse solitum dicere, in qua nihil quicquam alicui donasset: egisse gratias dicitur Deo optimo Max. quòd eo modo nec diem ipse perdidisset. Pan. lib. 2. de reb. gestis Alphonsi.

Sigismũdi imp. Sigismundus, Imperator, promissa veterano militi exigenti, cùm diceret, At immoderata fuit tua petitio: respondit: miles, Poteras negare cùm peterem, nunc autem sine turpitudine quod promissum est, rescindere non poteris. Tum Sigismundus: Si ex duobus alterum me ferre oportet, leuius rerum, inquit, quàm famæ iacturam subibo. Fuit enim in Sigismundo tanta liberalitas ac munificentia, quanta in nullo anteà principum. Aen. li. 3. comment. de reb. gest. Alph.

Vide tit. de Beneficentia & Munificentia.

De liberè dictis, & Parrhesia loquendi.

Biantis. Bias Prienæus, cùm nauigans cum hominibus impiis, tempestate ferè absumeretur, aliis ad deos clamantibus, Bias: Silete, inquit: ne Dij vos homines sclerosos hic nauigare sentiant. Diogenes. lib. 1. cap. 6.

Eiusdem. Idem Alcibiadem hoc elogio taxauit quòd adolescẽs viros abduxisset ab vxoribus, iuuenis verò factus vxores à viris. Laër. lib. 4. cap. 7.

Cratetis. Crates Thebanus. Philosophus Cynicus Alexandro percontanti, num cuperet restitui patriam suam: Quid opus, est, inquit Fortassis alius Alexander restitutam diruet. Laërt. lib. 6. cap. 5.

Aristippi. Aristippus percontatus à Dionysio, cur in Siliciam venisset, relicto Socrate? Vt, inquit, quę habeo, impartiam: quæ non habeo, accipiam. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem. Idem iussus aliquando è sua philosophia nonnihil dicere, cumque detrectantem vrgeret Dionysius: Ridiculum, inquit: si quidem me vt de philosopbia loquar rogas, & quando oporteat me loqui doces. Laër. lib. 2. cap. 8.

Zenonis. Zeno Citticus Dionysio cuidam dicenti, cur me vnum omnium non corrigis? Non enim, inquit, tibi

credo, subindicans, sibi non esse spem, illum, si corriperetur, fore meliorem. Laër. lib. 7. cap. 1.

Eiusdem. Idem accusatus, quòd in perniciem Nearchi tyranni coniurasset, Quum in quæstionibus iuberetur edere nomina coniuratorum, nominauit plerosque illi amicissimos. De his cùm tyrãnus sumpsisset suppliciũ, rogarétq; nũ quis superesset? Tu solus inquit, Reipublicæ pernicies. Laër. lib. 9. cap. 5.

Pythagoræ. Cùm cuidam ad Pythagoram dixisset, Nimium me irrides: Atqui, inquit, lienosis acria & acerba prosunt, dulcia verò nocent. Maximus ser. 31.

Democr. Democritus libertatem in dicendo, ingenuitatis signum esse dicebat: sed occasionis diuersitatem, habere periculum. Stob. ser. 11.

Eiusdem. Idem quum pro Atheniensibus apud Philippum legatione fungeretur, liberéque loqueretur. Philippus, Metuisne inquit, ne tibi caput iubeam amputari? Non, inquit, nam hoc si mihi abstuleris, patria ipsa mihi immortales pro hoc reponet. Max. ser. 1.

Eiusdem Democritus Milesius quum apud Dionysium quæreretur, quòd æris genus esset omnium optimum? Ex quo inquit, Athenienses statuas fecerunt Harmodio & Aristogitoni, nimium libere significans, tyrannos è medio tollendos. Nam ob eiectos tyrannos Athenienses illis statuas erexerũt, Hoc ni me fallit memoria, etiam alteri cuidam ascribitur. Laër. lib. 9. cap 7.

Democ. Democrates quũ furẽ ab vndecemuiris abduci videret, Vah miser, inquit, cur tantula furatus es, & non potius magna, vt tute etiam abduxisses alios. Stob.

Anaxarchi. Anaxarchus Abderites philosophus, inuisum habuit Nicocreontem Cypri tyrannum: itaque quum in cœna quadam Alexander rogasset, qualis illi videretur. Præclara inquit, sed oportuit, & satrapæ cuiusdam caput apponi: oculos detorquens in Nicocreontem qui aderat. Laër. lib. 9. cap. 10.

Empedoclis. Empedocles ad quendam dicentem quòd nullum sapientem reperire posset: Non mirum est, inquit, Oportet enim, vt ille primum sapiat qui sapientem quærit Laërt. lib. 9. cap. 2. Antonius in Melissa. par. 1. ser. 50.

Socrat.

Socrates cùm taxaret vngentis delibutos, & Phędon interrogasset, quis esset ille vnguentis delibutus? Ego, inquit, Aristippus infœlix, & me multò infœlicior Persarum rex. Laër. lib. 2. cap. 8.

Platonis

Plato, phliosophorum ille deus, diu in Sicilia commoratus, cùm à Dionisio, qui semper familiarissimus fuerat vocatus esset ad cœnam, & inter alia, quę cœnantes fabulantur, Dionysium interrogaret, num etiam apud Athenienses in philosophorum conuentu Dionysij mentionem facerent? Plato subridens, respondit: Nunquam philosophos, qui Athenis viuunt, ita vacare, aut de tam vili materia inter eos tractari posse, vt loqui de Dionysio valeant. Liberè & apertè vitam eius, vt dignus erat, reprehendens. Fulgos. lib. 6.

Eiusdē.

Idem cum Dionysio Hermocratis filio de tyrannide disserens ait, non statim esse pręstantius, quod vni tantum sit vtile, nisi & virtute cęteris antecelleret. Offensus tyrannus dixit, οἱ λόγοι σοῦ γεροντιῶσι: idest verba tua sapiunt senium contrà Plato οἱ δὲ σοῦ τυραννῶσι, id est tua verò tyrannidem sapiunt. Laë. lib. 3.

Diogen.

Diogenes aliquando in Antisthenem incidens, reprehendit ipsum, vt in dicendo remissiorem se multò, & qui vix etiam altum clamans exauditetur. Seipsum verò tubam conuiciorum appellabat. Cui verbis se vlciscens Antisthenes, pro tuba se similem esse respondit vespis, quæ sonum quidem alis haud magnum edant, centrum tamen habeant acerrimum: plurimum verò libera Diogenis linguæ promptitudine delectabantur. Stob. ser. 11.

Eiusdem

Idem dicere salebat: Canes quidem mordent, inimicos, ego autem pro libertate mea amicos, vt incolumes seruem. Stob. ser. 11.

Eiusdem

Diogenes Cynicus interrogatus à tyranno, è cuiusmodi ære potissimum oporteret fieri statuas? Ex eo, inquit. ex quo fusi sunt Harmodius & Aristogiton: intuens, illum esse è medio tollendum, quód illi tyrannicidę fuerint. Laër. 6. cap. 2.

Eiusdem. Idem ab Eritio petiit quiddam magni, qui quum ex more his verbis negaret: Faciam, si mihi persuadere possis. Si possim, inquit Diogenes, iam pridem tibi persuasissem, vt te suspenderes. Hic autem præter Cynicam libertatem, nihil est quod mireris. Idem.

Eiusdem. Idem quum in publica via pranderet, multíque cingerent illum ob spectaculi nouitatem, ac subinde acclamarent, Canis Canis Canis: Imò, inquit, vos potius estis canes, qui prandentem circunstatis. Ibidem.

Eiusdem. Idem inuitatus, vt ad Alexandrum regem veniret, recusauit. Ac Perdicæ præfecto minitanti necem, ni veniret: Nihil, inquit, magis feceris, siquidem & cantharis & phalangium idem possunt. Laër. lib 6 cap. 2.

Eiusdem. Idem cùm captiuus in castra ad Philippum Macedoniæ regẽ deduceretur, ac à rege interrogaretur quisnã esset? respondit se exploratorem esse ad ipsum profectũ, vt insatiabilem eius rapacitatem videret. Qua loquendi libertate victus Philippus, statim eum dimitti iussit. Fulg. lib. 6.

Eiusdem. Spartanus quidam hoc Hesiodi carmen laudibus in cœlum efferebat quod ita habet:

Οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτο, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Non vel bos pereat, nisi vicinus malus adsit.

Idque audiente Diogene: Atqui, inquit, Messenij cum bobus suis perierunt, & vos illorum estis vicini. Notauit autem liberè turpissimos Spartanorum quorundam mores. Ael. lib. 9. de Var. hist.

Aristotelis. Aristoteles Stagirites Calisthenem discipulum liberius multa dicentem apud Alexandrum, Homerico carmine admonuit:

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις:

Talia nate loquens, haud multo tempore viues.

Nec male diuinauit, nã libertas illi fuit exitio. Laërtius libro quinto capite 1.

Cleãthis. Cleanthes inconstantiam Arcesilai præsente rege ita reprehendit, cùm diceret hominem aliud loqui, aliud facere. Laër. lib. 7. cap. 2.

Aristidis. Aristides cùm liberius quædam in Dionysium superiorem dixisset, res ad regem delata est, vocatus igitur Aristides à Rege irato, mortémque minitanti, cùm in-

terrogasset an facti pœniteret? Nequaquam inquit vlla pœnitentia tangor. Brus. lib. 2. cap. 2.

Xenocratis. Xenocrates de obscœnis quibusdam rebus aliquando interrogatus, cùm nihil responderet, & qui interrogarat Quid taces? diceret: De talibus te rogare decet, inquit, me autem non respondere. Max. ser. 31.

Menedemi, et Asclepiadis. Menedemus Eretriensis à Nicocreonte Cypri tyranno vocatus ad solenne cõuiuium, cum Asclepiade amico, cæterísque philosophis dixit, Si honestum est tales cõuocare viros, oportuit id quotidie fieri: sin minus, etiã tum frustra fieri. Ad id quum tyrannus respõdisset, diem illum esse sibi festum, eóque singulo quoque mense vacare audire philosophos: liberius respõdit Menedemus: Hoc postulare sacrificium, vt per omne tempus audiret philosophos. Quid multis? Eo processit hominis libertas, vt nisi tibicen quispiam eos auocasset, perituri fuerint. In naui quum periclitarẽtur, Asclepiades dixit: Tibicinis modulatio seruauit nos, Menedemi libertas perdidit. Laër. lib. 2. cap. 18.

Cimonis. Cimon Atheniensis, cùm per totam vrbem disseminatum esset, à Delphico oraculo responsum esse, Vnum Athenis virum esse, qui aduerso omnibus aliis ciuibus animo esset, & cui præsentium rerum administratio inuisa esset: at cum hinc inde quærerent, quísnam is esset: Ego sum, inquit, cui nihil placet eorum quæ per id tempus in administranda vestra republica geruntur. Fulgosus lib. 6.

Demosthenis. Demosthenes ingenuis hominibus nihil infœlicius accidere posse dicebat, quàm si dicendi libertatem amittant. Stob. ser. 11.

Phocionis. Phocion Atheniensis cùm aliquando Athenis non ad gratiam, sed ad vtilitatem concionaretur, ei Demades orator dixisse dicitur: Si populus insanierit, te occidet. Cui Phocion: Te verò, si sapiet. Max. ser. 31.

Simonidis. Simonides Pausaniæ Lacedæmoniorum regi subinde de rebus à se gestis glorianti, tandem & Simonidem per irrisionem hortanti, vt aliquid sapienter ipsum admoneret: Moneo, inquit, vt te memineris esse hominem. Eras. lib. 6. Apoph.

Lycurgi. Lycurgus rhetor ob generis nobilitatem liberior erat

ſin dicendo, quàm vt populus interdum ferre poſſet. Itaque quum aliquando populi ſtrepitu exploderetur è ſuggeſtu, exclamauit. O Cercyræa ſcutica, quàm multis talentis digna es! Notans populum, à quo eiiciebatur, magnæ quidē authoritatis ac nominis, ſed inutilem rebus gerendis. Eraſ lib. 8. Apoph.

Theocriti Theocritus quendam ineptum poëtam recitantem carmina auſcultans, interrogatus ab eo, quænám ei placerent? reſpondit: Quæ omiſiſti. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſer. 50.

Philo. Suprà tit. de Conſtantia.

Timothei Timotheus Cononis filius, Ariſtophontem Atheniēſem eloquentem quidem illum, ſed luxurioſum hominem, acerbiſſimè increpauit hiſce verbis: Cui ſatis eſſe nihil poteſt, ei ne turpe quidem videtur eſſe quicquam. Stob. ſer. 11. ex Aeliano.

Pantal. Suprà titulo, de Caſtigatione iniquo animo lata.

Hippocratis. Hippocrati quidam perſuadere conabatur ad Xerxem proficiſci, bonum dominum appellans. At ille: Ne bono quidem domino mihi opus eſt. Stob. ſer. 11.

Anonymi. Cùm iuuenis in theatro gloriaretur, & ſapientem ſe prædicaret, vt qui multis ſapientibus conuerſatus eſſet, reſpondit quidam: Et ego multis diuitibus conuerſatus, non tamen diues ſum. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſerm. 50.

Laſi. Laſus, quum indoctus quidam pictor ei diceret, Opere tectorio illine domum tuam, vt ipſam depingam: reſpōdit, Minimè: ſed tu prius eam depinge, vt illinam poſtea. Antonius parte 1. Meliſ ſer. 50.

Pyrrhi. Tarentini iuuenes quum multa de Pyrrho rege ſecurius inter cœnam loquuti eſſent, & is iam facti rationem repoſceret, poſteaquam res neque negari, neque defendi poſſet, vnus ex his: Imò, reſpondit, niſi lagena defeciſſet, occidiſſemus te. qua loquendi libertate, rem ſeriam quum in iocum vertiſſet, tota inuidia criminis diſſoluta eſt. Quintil. lib. 6. cap. de Riſu.

Theodori Athei. Fertur, quum Theodorus, qui certas ob cauſas impius cognominatus eſt, Athenis profugus, veniſſet ad Lyſimachum, & quidam ex optimatibus eam fugam exprobraſſet, ſimúlque fugæ cauſam, quòd negaret deos, &

iuuentutem corrumperet, respondisse: Non profugi, sed idem mihi accidit quod Herculi. Nam & ille ab Argonautis fuit expositus, nõ ob crimen vllum, sed quod vel solus esset iustũ onus nauis, & cæteri vectores vererẽtur ne prægrauata subsideret: ita ego quoque migraui propter magnanimitatem, quam cùm Atheniensium rectores non valerent assequi, inuidere maluerunt. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Eiusdem. Eundem Theodorum quum Lysimachus amplius rogasset, num & è patria excidisset per inuidiã ciuium? respondisse ferũt: nequaquã, sed propter ingenij excellentiam, quod non capiebat patria. Philo. eodem loco.

Demadi. Demades Rhetor in pugna ad Chæroneam à Philippo captus, eique cõmendatus, quum Philippus inter pocula hæc verba iactaret: Vbi nunc est nobilitas & præstantia ciuitatis Atheniẽsium? Cognosceres, dixit, ô rex, ciuitatis vim, si Philippus Atheniensibus, Chares autem Macedonibus imperaret. Stob. ser. 52.

Anonymi. Lacon quidam audiens à quodam, à Pindaro scriptum esse Græciæ fulcimentum esse Athenas: Ruituram mox Græciam, dixit, si tali fultura niteretur. Plutarc. in Lacon.

Demetrij. Lacedæmones quum vnum tantùm legatũ ad Demetrium regem potentissimum misissent, rex contemptum se arbitratus, interrogauit cur solus in regis cõspectum prodire auderet? Cui legatus, an non satis est (inquit) vnum ad vnum? Brus. lib. 2. cap. 1.

Pelopidæ. Pelopidas ab Alexandro Pheræo captus cum haud arcta custodia teneretur, per id tempus populus Alexandro subditos solicitari non desinebat, monebátque, breui Alexandrum pœnas daturum. Quod quum Alexãder resciuisset, misissẽtque qui Pelopidam monerẽt, nisi linguam compesceret, fore vt ei mortis causam afferret: nuntio respondit, vt Alexandro referret, Pelopidam mirari, quòd tam diu distulisset, quũ ipse adeò in eum hostili animo esset, vt si vnquam euadendi facultas daretur, ad dandas pœnas pro eis quæ impiè in populos suos nulla eorũ culpa ederet, ipsum coacturus esset. Nec longè res ea abiit, quòd Pelopidæ opera Alexander à suis interemptus fuit. Fulgosus lib. 6.

Eiusdem. Idem ab Alexandao captus regi nunciauit absurdum esse vt alij interficerentur: ipse autem solus superstes esset. Alexander igitur re intellecta, interrogauit, cur mortem optaret? respondit Pelopidas: Tu diis omnibus inuisus quum sis, cur non prius mori optas. Bruson. lib. 2. cap. 2.

Eiusdem. Infrà de Morte contemnenda.

Eiusdem. Thebe Alexandri Phærei vxor, quum ad visendũ Pelopidam, qui ab Alexandro in vinculis tenebatur, descẽdisset, ac dixisset Pelopidæ, Miseret me tuę vxoris: & me (respondit Pelopidas) tui, quòd libera cùm sis, Alexandrũ feras. Brusonius lib. 2. cap. 1. & Plutarchus in Græc. Apohtheg.

Philodis. Philodes Atheniensium dux fortissimus, quum à Lysandro, qui eum cœperat, interrogaretur, quid is meritus esset, qui de Lacedæmoniis tantum, vt ei vitio dabatur, obloquutus esset: Interitus respondit: O Lysander, noli eum accusare qui iudice careat, sed iam tãdẽ aduersus Philodem, id exequere, quod ipse iam in te fecisset, si tam tu in ipsius manu esses, quàm ipse in tua est. Quamobrẽ eum Lysander occidi iussit. Fulgosus lib. 6.

Philoxeni. Philoxenus quum Dionysij carmina paulò liberius reprehendisset, ob eam causam lapidicinis ab ipso adiudicatus est. Deinde reuocatus ac iterum ad eius carminum recitationem admissus, non multum immoratus surrexit. Quærenti autem Dionysio, quónam abiret: Ad lapidicinas, respondit. Voluit autem indicare, molestam esse homini liberam admonitionem & reprehensionem. Stob. ser. 11.

Themistoclis. Themistocles puer adhuc quum quodam tempore è ludo literario rediret, obuiam Pisistrato tyranno factus, de via decedere noluit. Vnde quum grauiter à pædagogo obiurgaretur, liberè respondisse fertur: Nunquid hæc via ei non sufficit. Aelianus de Varia historia lib. 3.

Demarathi. Demarathus Corinthius improbo quodam intempestiuis eum interrogationibus cauillante, ac diem sæpius iam rogante, quis optimus esset Spartanorum? Qui tibi, inquit, longè dissimillius est. Plut. in Lacon. Brusonius lib. 3. cap. 16.

Eiusdem. Idem eo tempore quo Philippus Macedonum rex ortis

tis discordiis cum vxore & filio dissidebat, interrogatus à Philippo, quàm bene inter se Græciæ ciuitates conuenirent? Liberè respondit, Magnæ sanè tibi curæ est Philippe, vt de Græcorum concordia certior fias. Siquidem haud iniuria id ad te pertinet, posteaquam cum coniuge tua ac filio tam concorditer, tantóque in amore viuis. Fulgos. lib. 6.

Anonymæ

Macedonica quædam vetula ad Demetrium Regem veniens vt quid mali accidisset: audiénsque à rege, iam otium sibi non esse, respondit: Noli igitur Rex esse. Fulgos. lib. 6.

Chæræ.

Chæreas quidam, vir eruditus, qui Alexandriæ habitabat, quum ei aliquando iratus Ptolemæus Rex, minaretur non mediocriter, suam libertatem non minoris faciens quàm potentiam regiam, respondit: Ægyptiis impera, ego te tuámque iram nil moror. Habent enim regium quiddam generosæ animæ, quarum splendorem nec fortunæ obscurat iniuria, quod decet opponi amplis dignitatibus, ad retundendam liberis dictis superbiam. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Demonactis.

Demonax Proteo cuidam obiicienti, quòd morderet omnes, nec tamen Cynicum viueret, Amice, inquit, non viuis hominem. Eras. lib. 8. Apoph.

Dercillidis.

Dercillides Lacedæmonius missus à Spartanis ad Pyrrhum Regem legatus, quum eum Pyrrhus grauibus verbis vrgeret, vt Lacedæmonij Cleonymum Regem, quem pepulerant, in regnum reciperent, nulla illius dignitatis ratione habita, respondit: Si deus es Pyrrhe, nobis minimè timendum à te ducimus: nam quum iustam habeamus causam, Deus qui iustus est nihil aduersus nos molietur: quibus tu si non deus, sed homo es, melior profectò non es, & propterea tantopere nobis formidandum non est. Fulgos. lib. 6.

Lysandri.

Lysander Megarensi cuidam in publico conuentu liberius aduersus ipsum loquenti: Tua verba, inquit, amice, opus habent ciuitate, significans, in ciuili concessu cuique liberum esse quæ videntur dicere, in bello non esse eandem libertatem. Plut.

Agidis.

Quemadmodum ad improbum, subinde percontantē quis esset inter Spartiatas vir optimus: Qui tui, inquit,

Agis iunior est dissimillimus. Indignè tulit vir generosus, cum de virtutis præstantia loqui, qui ipse esset viciis obsitus. Plutarchus in Lacon.

Theodori phil. Lysimachus Macedo quum mortẽ Theodoro minatus esset philosopho nobilissimo: Theodorus ad regem ait, Istis purpuparatis & aulicis tuis mortem tam crudelem minare, qui digni sunt, vt inhonesto mortis genere claudant diem extremum. Brus. lib. 2. cap. 1.

Etheoclis. Antipater, post Agin bello superatum, quum obsides petiisset pueros quinquaginta, Eteocles Ephororum omnium nomine liberè respõdit: Si acerbiora morte imperaueris, citius moriemur. Plut. in Lacon.

Anonymi. Antiparer cuidam rustico librum de fœlicitate exhibenti, non otium sibi esse dixit. Cui ille: Ne regnato quidem igitur, si non frueris otio Stobæus serm. 11

Agesilai. Agesilaus Thasios reprehendebat, qui ei diuinos honores tribuere decreuerant: Agedum, inquiens, primùm vos ipsos deos facite, id si præstiteritis, tum vobis credam, quòd me quoque Deum facere poteritis. Plut. in Lacon.

Demadis. Demades orator quum vidisset Philippũ multo vino madidum, cum amicis saltantem, Regem accedens, ait: Non pudet te ô Rex, cum fortuna tibi Agamemnonis personam induerit, te factis agere Thersitem? Fuit autem Thersites omnium Græcorum deformissimus. Erasm. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Infrà de regnandi libidine.

Epicharmi. Hiero tyrannus quum aliquot è familiaribus occidisset, paucis post diebus Epicharmum vocauit ad cœnam, cui ille nimium liberè: At nuper, inquit, quum immolares amicos, non me vocabas. Solent qui sacrificant splẽdidum epulum apparare, adq; id rogare amicos. Periculosa libertas, quæ plus laudis adfert ferenti, quàm dicenti. Plut in Reg. Apoph.

Zenonis. Dionysio cuidam dicenti, Cur me vnum non corrigis? Zeno Citticus Respondit: Quia tibi non credo. Subindicans, sibi planè nullam spem esse resipiscentiæ. Laër. lib. 7 cap. 1.

Anonyma. Syracusani quum Dionysij tyranni exitium, propter nimiam morum acerbitatem exoptarent: mulier quæ-

dam sola deos quotidie orabat, vt sibi superstes esset. Quam quum interrogasset Dionysius, cur tam assiduè pro tyranni vita preces funderet? Liberè respondit: Ne multo deterior tibi succedat. Quum enim ante te grauem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam, quo interfecto, tu qui multò deterior es, eius successor factus es. Ita etiam timeo, ne te mortuo deterrimus regnũ occupet. Val. Max. lib. 6. cap. 2.

Suprà de Ebrietatis variis affectibus.

Anonymæ. *Diogen.*

Quum Alexander Magnus ad Diogenem venisset, cúmque salutasset: percontatus est Diogenes, quisnam esset? qúumque ille respondisset: Ego sum Alexander ille rex: At ego, inquit, Diogenes ille canis Non minus superbiens sua libertate, quàm Alexander suo regno Interrogatus autem cur nam canis vocaretur? Quoniam, inquit, dentibus blandior, non dentibus oblatro, malos etiam mordeo. Diogenes libro sexto capite secundo.

Suprà de Conuiciis in ipsum authorem retortis.

Antagoræ. *Pauli Aemilij.*

Paulus Aemilius consul aduersus Persam Macedoniæ regem creatus, quum mos esset in euiusmodi rebus populo Rom. gratias agere vt suam in dicendo libertatem seruaret, virtute & innocentia sua fretus, ad populum dixit de duobus consulatibus, quos erat adeptus. Primum se sui ipsius gratia petiisse, hunc autem secundum ab ipso populo delatum esse. Huius igitur postremi causa gratias non agere. Quin potius si quem meliorem ad eam expeditionem populus inueniret, eum eligeret. Verùm si quid in eius virtute spei reposuisset, sine verbis dicto eius audiens esset. Plutarchus in eius vita.

P. Scipionis.

P. Scipio Africanus interrogatus, quid de Tiberij Gracchi morte (cuius sororẽ in matrimonio habebat) sentiret? Iure cæsum, respondit. Cuius dicto cum conscio tribunitio furore instincta violenter succlamasset: Taceant, inquit, quibus Italia nouerca est. Orto deinde murmure, Non efficietis, ait, vt solutos verear, quos alligatos adduxit. Paterculus & Plutarc. item Val. Max lib. 6. cap. 2.

Scipionis Min.

Scipio Minor quum post victos Numantinos iterum

triumphasset, & in cōtrouersiam incidisset cum C. Graccho, conscenso suggesto: Me ait, nec castrorum vociferatio vnquam terruit, nec tumultus hominum terrebit: quibus Italiam scio nouercam esse, non matrem. Plin. de Viris illustribus.

Q. Flaminij. Q. Flaminius, quum aduersus Philippum Macedoniæ regem bellum gereret, & in tractanda pace delectus ad colloquium locus esset: Philippus fraudem veritus obsides à Flaminio petiit: affirmans Romanis multos esse Flaminios, sed apud Macedonas esse vnum Philippum. Ad quem Flaminius statim respondit, id ipsius Philippi culpa accidere, qui amicos & propinquos omnes interemisset. Romano, id est libero verbo crudelitatem atque perfidiam Philippo improperauit. Fulgos. libro 6.

C. Fabricij. Suprà tit. de Auaritia & de fide seruanda.

L. Crassi. Lucius Crassus, summæ dignitatis & eloquētiæ apud Romanos vir, quum in curia à Philippi consulis lictoribus caperetur reiecto lictore: Non es, inquit, mihi Philippe consul, quia nec ego tibi senator sum. Cicero lib. 3. Officio. Val. Max. lib. 6. cap. 2.

Granij. Granius M. Druso tribuno plebis homini potentissimo, sed multa in Rempubli. molienti, quum ab eo, vt fit, salutaretur his verbis, Quid ais Grani? Imò verò, inquit, Tu Druse quid agis? vtrūque refertur à M. Tull. in oratione pro Cn. Plancio. Eras. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Quum P Nasica tum consul, cuius iussu iustitiam in medio foro edixerat præco Granius, rogaret eum domum descendentem, quid tristis esset? an quòd auctiones essent? Imò verò, inquit Granius, quòd legiones: notans eum, quòd armis rem gereret. libera sanè vox præconis in consulem, sed eximiæ moderationis exemplum, hoc impunè licuisse præconi. Erasm. libro 6. Apoph.

Catuli. Infrà tit. de Oratione incomposita.

C. Cæs. L. Sylla sedente pro tribunali, quū prætor esset, atque Cæsari adhuc priuato iratus diceret, se officio suo visurum: respondit Cæsar: Rectè tu appellas officium, quod pecunia tua comparasti. Neque enim magistratus magistate deterritus est, quin ei qua arte magistratū esset

assequutus, coram exprobraret. Fulgo. lib. 6.

Suprà tit. de Crudelitate.

Q. Catuli.

Priuernatũ Legatorum.

C. Plautius cõsul de Priuernatibus, qui à Romanis desciuerant, ad senatum retulit: ac variantibus sententiis quidam Priuernatum legatos percõtatus est, quam pœnam viderentur meruisse? Eam, inquit, è legatis vnus, quam merẽtur qui se libertate dignos censent. Hic consul: Quid inquit, si vobis pœnam remittimus, qualem vobiscum pacem habituri sumus? Si bonam dederitis, inquit, & fidelem & perpetuam: sin malam, haud diuturnam. Eras. lib. 6. Apoph.

Diphili.

Suprà tit. de Audacia.

L. Philippi.

L. Philippus quum in Sertorium in Hispanium Pompeium proconsulem mitti orasset, admiratúsque quispiã è patribus interrogaret Philippum, an dignum existimaret Pompeium proconsulem in Hispaniam mitti: Non proconsulem, inquit, sed pro cõsulibus. Apertissimè indicans, vtrunque consulem esse ad hoc munus subeundum inutilem. Brus. lib. 5. cap. 16.

Cn. Pisonis.

Cn. Piso iuuenis etiamnum, Manilium Crispum reum egit, euidenter nocentem: eúmque licet præpotentem multis ac magnis criminibus vrgebat, quòd videret illum eripi gratia Pompeij, qui Manilio reo aderat. Itaque quum Pompeius velut exprobrans iuuenilem temeritatem Pisoni, qui non vereretur nobilẽ & opulentum, atque ipsi cùm primis amicum ad iudices pertrahere, dixisset: Quin eadem opera me quoque accuses: intrepidè respondit Piso, Da vades Reipub. te si postulatus fueris ciuile bellum non excitaturum, tuum nomen prius quàm Manilij deferam, hic elegans epiphonema subiicit Valerius Maximus: Eodem, inquit, iudicio deos sustinuit reos, accusatione Maniliũ, libertate Pompeium: & alterum lege peregit, alterum professione. Val. Max. lib. 6 cap. 2.

Cn. Lentuli.

Infrà de Potestate & potentia.

C. Põpeij.

Cn. Pompeius partis iam multis victoriis cùm iam triumphum peteret, Sylla dictator restitit, contra legem id fieri ac consuetudinem receptam, dicens: Cui Pompeius ait, se ab incepto non discessurũ, quum plures essent qui orientem, quàm qui occidentem solem venerarẽtur.

Quo dicterio Syllæ senio iuuentam suam præposuit. plutarchus in pompeij vita.

Catonis.

Cato Vticensis laudatus à senatu, quòd populi tumultum oratione sua prorsus: At ego, inquit, vos P. C. nequaquam laudo, qui me prætorem in tãto periculo deseruistis. plut. in eius vita.

Eiusdem.

Idem Cato, quum in senatu pro victoria, quam Cæsar ex Vsiperis Tenterísque Germanis retulerat, de supplicatione decernenda ageretur, sententiam dixit: Cæsarem hostibus esse dedendum, quo Romana ciuitas à perfidia expiaretur, deinde execrationes in authorem verterent. Idem.

C. Lælij.

Suprà de conuiciis in ipsum authorẽ retortis, & titulo, de generatione.

Ciceronis.

Cicero in Cn. pompeium multa liberrimè dixit, Cuius hæc de eis dicta referuntur: Ego quem fugiam quidem, habeo: sed quem sequar, non habeo. Macrobius lib. 2. Satur. Et quum ad pompeium venisset, dicentibus eum serò venisse: respondit, Minimè serò veni, nam nihil adhuc paratum video. Macrob.

Eiusdem.

Dinde interroganti pompeio, vbi gener eius Dolabella esset? respondit: Cum socero tuo. Et quum donasset pompeius trãsfugam ciuitate Ro. O hominem bellũ, inquit, Gallis ciuitatem permittit alienam, qui nobis nostram non potest reddere. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Geminij.

Suprà tit. de Castigatione modesta.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar, quum Catonem sibi obstrepentẽ in carcerem esset coniecturus, & multi essent quibus hoc factum maximè displiceret, inter alios M. Petronius, increpatus à Cæsare, quòd senatu non dimisso abiret: Malo, inquit petronius, in carcere cum, Catone quàm hic tecum esse. Quo audito, Cæsar statim Catonem, affectus pudore, dimisit. Dion Nicæus in pompeio.

Laberij.

Laberius, ex equite Romano factus mimus, annos iam natus sexaginta, huc adigẽte Cæsare, in actione quadam induxit habitum Syri, qui veluti flagris cæsus, ac proripienti se similis, exclamabat,

Porrò Quirites libertatem perdidimus.

Ac paulò pòst adiecit:

Necesse est multos timeat, quem multi timent.

Ad has voces populus vniuersus oculos & ora conuertit in Cæsarem: intelligens, illius impotentiam his dictis lapidatam. Hoc modo, qua licuit, Laberius vltus est sortem suam, Eras. lib. h. Apoph.

Suprà de Innocentia.

Anonymi.

Antistij.

Antistius cùm Romæ haberetur in senatu sermo, vt senatores Augustum (qui multis senatoriam dignitatem ademerat, ac quosdam vt sibi ipsis manus inferrent coëgerat, alios tractarat contumeliosissimè) vicissim custodirent, repugnare multitudini non ausus: Sterto (interrogantibus ait) quamobrem nequeo apud Cæsarem excubare. Dion Nicæus in Augusto.

Anonimi

Tiberio Cæsari cunctanter & ægrè suscipienti delatum imperium, quidam in os ausus est dicere: Cæteri quod pollicentur, tardè præstant: tu quod præstas, tardè polliceris. Ex Suetonio.

Marcellii

Tiberius Imperator cùm in edicto quodam, verbo parum Latino esset vsus, interrogauit Latinæ linguæ peritos num in latinæ linguæ puritatem peccasset? Cui respondit Atteius Capito: Quanquã hoc verbo nemo vsus est antehac, tamen id tua causa recipiemus in posterum. Marcellus autem quidam respondisse dicitur: Hominibus quidem potes dare ciuitatẽ Romanam Cęsar, Latina verba non potes. Hunc Tiberius, quanquã liberè locutum, nullo tamen damno affecit. Dion.

Battonis

Batto, qui Dalmatis sæpenumero defectionis author fuerat, & Romanis magna damna attulerat, cùm à Tiberio interrogaretur, cur ei deficere, tamque diu contra Romanos bellare visum sit? Vos inquit, causam dedistis qui ad greges vestros custodiendos non mittitis canes aut pastores sed lupos. Dion in Augusto.

Clementis serui.

Clemens quidam Agrippæ seruus, domino quantum ad lineamenta oris attinet, planè persimilis, cùm se Agrippam esse diceret, atque eo pacto magnam pecuniã conflaret, comprehensus tandem à Cæsare Tiberio, interrogatusque, quomodo Agrippa factus esset? Eodem (respondit) modo, factus sum Agrippa, quo tu Cæsar Romanus: sentiens, Tiberium fraude imperatoriam dignitatem esse nactum. Dion in Tiberio.

Subrij flauij, Subrius Flauius tribunus stipatorum militum apud Neronem, cùm interrogaretur, cur cum cæteris in imperatoris sui mortem conspirasset, ad Neronem dixisse fertur: Quia te & dilexi, & odio prosequutus sum supra omnes homines. Dilexi autem, quòd te sperabam bonũ principem fore: odi autem, quòd tyrannum te esse satis sim expertus, quo factum est vt aurigę atque citharœdo seruire noluerim. Nero enim oblitus se imperatorem esse, non tãtum hinc inde in vrbe atque spectaculis currus egit: sed citharœdi habitu indutus, dum vrbem iam vbique incendisset, in palatium ascendit, atque excidiũ Troiæ, in medio aliorum luctu, cecinit. Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem Subrius Flauius tribunus militaris, eo tempore quo conuictus est conscius Pisonianæ conspirationis esse, rogante Nerone, quamobrem eius vitæ insidias teten. disset? Respondit, nullus unquam erga te fide maiore me fuit, dum vt amari posses dignum te præstitisti. Sed posteaquam matris parricida fuisti, vxoremque tuam occidisti: item auriga factus es, & mimicam artem exercuisti, vrbémque patriam communem incendisti, mortalium etiam omnium odio te dignum fecisti. Sueton. in Nerone. Brus. lib. 4.

Sulpitij Apri, Sulpitius quoque Aper eadem dignitate qua Flauius & item pari culpa insimulatus, cum similiter, qua re motus conspirasset, rogaretur? respõdit non minus libere: Se non aliam rationem finiendorum eius immensorum scelerum inuenire potuisse. Suet. in vita Neronis.

Isidori cynici Suprà tit. de Castigatione dura.

Buri. Burus, cùm intellexisset, Neronem Imperatorem Octauiam suam Augustam, propter Sabinam pellicem repudiasse, ad Neronem dixisse fertur: *Si* repudiasti, redde etiam dotem, hoc est principatum. Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem Idem cùm à Nerone quondam interrogaretur, vt iterum de iisdem rebus sententiam diceret, planè & apertè respondisse fertur Ne me de quibus rebus semel dixero bis interroges. Quæ tamen loquendi libertas magnum sibi exitium pepelit, ob vnicum enim loquacitatis vitiũ à Nerone veneno extinctus est. Xiphilinus.

Sulpitius Aper cùm vidisset cõspirationem iam in Neronem (propter insignem eius in ciues suos post incensam vrbem crudelitatem) factam, in eam non tantùm consensit, sed Neroni etiam indicauit, à quo cùm inter rogaretur, cur in imperatoris sui mortem conspirasset? respondit, Quia nullo alio tibi pacto subuenire poteram, quo citius perires. Xiphilinus in Nerone Brusonius libro 2.

Sulpitij apro.

Nerone regnante, cùm omnes famuli, præter Pythiam vnà cum Sabina pellice. Octauiam Augustam inuaderent, quòd eam contemnerent afflictam fortuna: & illi cuius magna potestas erat, assentarentur: sola Pythias, licet acerrimis tormentis coacta noluit in dominam mentiri: cumque Tigellinus Sophronius, homo petulantissimus, atque homicida crudelissimus, instaret vehementius, faciem eius conspuit: Mundior est (inquit) Tigelline, vulua Octauiæ dominæ meæ, quàm os tuum impudentissimum. Xiphilinus in Nerone.

Pythiæ.

Suprà de Fortitudine domestica,

P. Thraseæ.

Gallus quidam sutor cùm vidisset Caligulam Imperatorem nunc deorum, nunc mulierum vestitu turpiter incedentem: atque in solio eminentissimo tanquam deum sedentem. Iouis chlamyde amictum, tantam insolentiã irrisit. Qua re animaduersa, Caius ad se vocauit hominem, rogauitque quid sibi videretur? respondit Gallus, hanc magnam dementiam videri. Sed imperator, eo quòd sutoris dictum satis liberum esset: æquo animo tulit. Adeò principes huiusmodi, æquiore animo ferre solent plebeios homines liberè loquentes, quàm præditos aliqua dignitate. Xiphilinus Dionis abbreuiator in Caligula.

Galli sutoris.

Græculus quidam causam agens apud Claudium Cæsarem, inter altercãdum per calorem hanc vocem in illum emisit, καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μωρός: id est, & tu senex es, & stultus. Vsque eò summa potestas ob stultitiam & passim & propalam euiluerat, vt hæc in os dixerit, non senator, sed ignotus Græculus, & dixerit impunè. Eras. 6. Apoph.

Anonimi

Quidam bubulcus seruus, senio penè confectus, cùm iam assumpto ad imperium Vespasiano domino propter

Anonimi

nouæ fortunæ fœlicitatem meritum se putaret, quem dominus munere dignaretur, venienti in vrbem Vespasiano se obtulit, & libertate se donari petiit. Cúm autē minimè assentiri Vespesianum videret, continere se seruile pectus nequiuit, quin vt poterat dominum vlcisceretur. Magna enim voce exclamauit, vero adagio dici, Vulpem pilos quidem mutare, sed mores nequaquam. Ita enim veteris domini auaritiam natura insitam exprobrauit. Fulg. lib. 6.

Iun. maurici. Nerua Cocceius in Cœna, cui assidebat Veiento, qui sub Domitiano consularem dignitatem fuerat adeptus, sed multos etiam apud illum detulerat, quum orta Catuli mentione, qui calumniator insignis fuerat, diceret Quidnam faceret Catulus, si Domitiano superuixisset? Iunius Mauricus respondit, Nobiscum, inquit, cœnaret. Satis liberè submonens imperatorē, quòd Veientonem haberet familiarem simillimum Catulo, quem vt calūniatorem execrabatur. Erasmus libro octauo Apophthegmatum.

Frōtonis. Fronto consul Romanus post Domitiani pessimi principis mortem, de Coccio Nerua, principe optimo, atque eodem patiētissimo, pari libertate locutus est. Nam cùm videret nimium populo indulgeri, permittique vt in eius esset manu vel accusare, vel occidere, quem Domitiani ministrum fuisse diceret, clara voce dixisse fertur Malum esse sub principe viuere, qui nihil agi permitteret: sed longè deterius sub eo, qui fieri nihil prohiberet. Quod cùm Nerua audisset, modum accusationibus imposuit. Fulg. lib. 6.

Traiani ducis. Traianus Valentis, crudelissimi in Christianos omnes Imperatoris, dux contra Gotthos missus, cùm post malè in eo bello res gestas rediret domum, atque obiurgaretur ab Imperatore, qui grauiter hominis ignauiam accusabat, respondit: Non ego ô Imperator victus sum, sed tu potius, qui contra Deum inuictum bellum suscipis, atque tua impietate à teipso omnem victoriam rēiicis. Nicephorus Callistus libro vndecimo Ecclesiast. historia cap. 49.

Val. homuli. Valerius Homulus ab Antonio Imperatore (quem hospitio acceperat) interrogatus, vnde porphyreticas

illas columnas accepisset, ad tantum ædium splendorẽ dixisse fertur, Cùm in domum alienã veneris, mutus & surdus esto. Liberè indicans, non opus esse vt bonorum suorum rationes omnibus, imò Imperatori etiam redderet. Iulius Capitolinus, & Cuspinianus in Consulibus.

Antonius Imperator absente Polemone occuparat domum illius, velut omnium apud Smyrnęos pulcherrimam. At Polemon noctu reuersus è peregrinatione, pro foribus clamauit, se indigna pati, qui propriis ædibus arceretur. Cognouit Imperator, accessit. Pòst vbi Romã venit Polemon imperator ciuiliter illi exprobrãs quòd acciderat: Date, inquit, Polemoni diuersorium, nec quisquam illum eiiciat. Mox histrio quidam tragœdiarum, ex olympiis Asiæ, cui erat præfectus Polemon, appellauit Antonium Cæsarem aduersus Polemonem, quòd protinus initio fabulæ ab illo fuisset eiectus è scena. Percontatus est Cæsar, quo tẽpore fuisset eiectus? quũque is respondisset, circiter meridiem, admodum vrbanè respondit, At me quidem eiecit circa medium noctis nec tamen appellaui iudicem. Philostratus.

Antonii imp.

Bassianus Antoninus Imperator magna laborabat inuidia, quòd fratrem occidendum curasset Eoque, Æmylio Papyniano prætorij præfecto, ob eximiam iuris prudentiam summæ apud Romanos authoritatis negocium dederat, vt hoc facinus apud senatum defenderet. At is respondit, multò facilius parricidium perpetrari, quàm defendi. ob hanc liberam vocem Bassianus occidit virum immortalitate dignum. Erasmus octauo Apophthegmat.

Papyniani.

Bassiano tum ioco tum seriò dicenti, omnes cum liberis occidendos, Geta puer dixit, Tu qui nulli parcis, potes etiam fratrem occidere. Id dictum tunc contemptum est, pòst cognitum est fuisse vaticinium: nam parricidium posteà commisit. Spart.

Getæ.

Quum Anto. Caracallus ambitiosè sibi multa cognomina assereret, Germanici, Parthici, Arabici, & Alemanici, nomen adscriberet, Heluius Pertinax, filius Pertinacis, bellè iocatus fertur: Adde etiam, inquit, si placet, Geticus Maximus, quòd Getam fratrem occidisset.

Heluii pert.

Ælius Spartianus.

Anonimæ

Adrianus Romanorum Imperator cùm fortè in foro esset, audiuit mulierem clamantem, Audi me Cæsar. Verùm is quum respondisset, non est ocium modò: illa altius clamauit: Noli ergo imperare. Ad hanc igitur vocem restitit, & mulierem audiuit. Ex Dione Cassio.

Alius.

Idem fecisse Romanam quandam matronam legimus, quæ cùm ab Augusto Cęsare audiuisset se aures iam prebere non posse. Noli igitur imperate, ait. Ful. lib. 6.

Apollodori.

Appollodorus insignis architectus, cùm Romæ præclara quædam ædificia erigeret, atque Adrianus Imperator ineptè hominem nescio qua in re reprehenderet, respondisse fertur: Abi Imperator, ac cucurbitas pinge: nam tu quidem ædificandi artem planè ignoras. Quam loquendi libertatem adeò sinistrè interpretatus est Imperaror, vt statim cogitaret, quo mortis genere hominem interficeret. Dion Niceus, & Xiphilinus in vita Adriani.

Pollenii.

Pollenius Sebennius, homo omnium mordacissimus, cùm audiuisset Seuerum imperatorem adscriptum esse Marci familiæ: Gratulor tibi inquit, Cæsar inuictissime, quòd patrem demùm inueneris, quasi antea patrem non habuisset. propter ignobilitatem & obscuritatem generis Xiphilinus in vita Seueri.

Anonymi

Galienus iunior patris mortem inultam reliquit. Itaque quũ rex Persarum quasi captiuus per pompam duceretur, quidam scurræ miscuerunt se Persis, diligentissimè scrutantes omnia, & cuiusque vultum mira inhiatione contemplantes. Qui interrogati quid agerent Patrem, inquiũt, principis quærimus, notantes, à Galieno neglectum fuisse. Id vbi delatum est ad principem, scurras viuos exuri iussit. Exemplum impietatis in Cæsare, periculosæ libertatis in scurris. Trebellius Pollio.

Mimi cuiusdã.

Galienus Romanorum imperator, cum triumphans vrbem ingrederetur, mimus quidam contemplans eos studiosius qui Persico vestitu incederent, interrogatus cur in eos tãtũ oculos suos figeret, respondit. Inter hos Persos Galieni se patrem quærere. Liberè taxans Galieni ignauiam, qui patrem iam diu Persas captiuum,

armis ab hoste non curaret, & nunc puerorum more de simulatis Persis triumpharet. Ful. libr. 6.

Mares episcopi.

Iulianus imperator cùm Cnostantinopoli Fortunæ sacello sacrificaret palàm à Mare episcopo Chalcedonensi, apostata & ἄθεος vocatus est. Is autem debilitatus visu, alterius ducebatur manu. Volens igitur imperator lacerare blasphemis Deum consuetè dixit, Neq; Galilęus tuus curare tibi visum potest. Cui respondens Mares, dixisse fertur: Ego deo meo pro cæcitate gratias ego, quia hoc ideo factum est, ne te videam pietate omni nudatum. Sozomenus libro sexto Eccl. hist. cap. 6.

Terentii

Terentius, ducum omnium fortissimus, & pietate simul ac rerum cōtra Armenios in gestarū gloria primis insignis, cum ad Valentem imperatorem contra Gotthos iam belligerantem venisset, atque optionem imperator obtulisset vt à se quicquid vellet, peteret: nihil aliud petiit, quàm vt Antiochiæ vnam saltem ecclesiæ Catholicę propugnatoribus concederet ecclesiam. Quod cum Valens audiuisset, petitionis libellum (vt homo erat impius, atque Christianæ religioni infēsissimus) iam lectum lacrauit, atque aliud illum petere iussit. Tū Terētius libelli partibus recollectis: Habeo, inquit, ô imperator, & donum teneo, neque aliud petam. Consilij enim mei iudex erit, qui iudex est omniū. Niceph. Calli. lib. 11. Eccl. hist. cap. 49.

Sigismūdi imp.

Sigismundus Romanorum Imperator cuidam coram eo querenti, Constantię libertatem non esse. Atqui, inquit, nisi hic summa esset libertas, tu tam liberè minimè loquereris. Liberè enim loqui, magnum libertatis signum est. Poggius Florentinus.

Eiusdem

Idem cùm dixisset aliquando, assentatores se veluti pestem odisse: Imò, inquit Brunorius Veronensis, nullum genus hominū magis amas: nam qui aqud te possent M. Banus, Laurentius Palatinus, Vrsatius, & alij, nisi assentando tuam gratiam meruissent? Tum Sigismundus: Brunori, ait, sic comparatum est, cùm vitādos esse adulatores dicimus, tum maximè illis aures damus. Nec enim tu mecum tam diu fuisses, nisi mihi

blandiri assueuisses. Aen. Syl. lib. 3. comment. de reb. gest. Alph.

Anastasii Epis. Anastasius episcopus Antiochenus interrogatus à quodam cur ita profusè pecuniam sacram dilapidaret, & non potius in vsus decentes eam impendens, ita vti opus esset dispergeret, liberè respondit per cauillationem: Ideo consumo, ne à communi pernicie Iustino auferatur. Niceph. Call. lib. 17. cap. 36 hist. Eccl.

Hormidæ Achemenides, qui & Hormisides dictus est, cum in Persia fidem Christianam profiteretur, vocatus à Varane rege, atque abnegare Christum iussus, respondit imperata tua, rex potentissime, non solùm iniqua sunt sed incommoda etiam. Cui enim ea necessitas imponatur: vt facillimè vniuersitatis huius Deum abiuret huic longe facilius fore puto, regem despicere, atque ad alium transire. Rex namque etiam, homo cùm sit, fatis subiectus est: cum Deus nullis rebus planè subiectus sit. Magis igitur est crimen, diuinam, quàm regiã lædere maiestatem. Niceph. libro 14. cap. 20. Eccl. hist.

Inari. Inarius Chalcedonensis episcopus ob senium iam visu carens, Constantinopoli habitans cùm audisset Iulianum imperatorem in templo Fortunæ sacra facere clara voce Iulianum apostatam cõpellauit. Cui cùm indignatus Iulianus respondisset: Galilæum (ita enim contumeliosè Christum appellare solebat) ei visum non restiturum, exclamauit alta voce in omnium conspectu: Deo gratias ago pro cæcitate mea, cùm mihi facultas tam impium imperatorem videndi erepta sit. Fulg. lib. 6. Idem cum eo, quod paulo suprà Mari episcopo Chalcedonensi à Sozomeno attributum posuimus.

Isachii Monac. Isachius monachus Constantinopolitanus, cùm Va-Valentem imperatorem vnà cum exercitu contra Gothos, qui Christianam religionem acceperant, exeuntem vidisset manu frenum equi, quo ille vehebatur, arripiens voce magna dixisse fertur: Quónã ô imperator proficisceris, qui aduersus Deum bellum geris, neque illius opem tecum trahis? Nam ille quodammodo contra hostem excitauit, quoniã tu aduersus illum impio-

rum hominum peregrinas, & blasphemas linguas exacuisti, & Catholicos ex sacris ædibus eiecisti. Plura leges apud Niceph. lib. 11. cap. 50 Eccl. hist.

Agapithi

Agapithus Pôtifex Maximus à Teodoto qui in Italia Gotthorum rex erat Constantinopolim placandi Iustiniani gratia missus, cùm imperatorem Eutychena hæresi laborantem frustra deprchendere se intellexisset: Ad Iustinianum Christianissimum imperatorem me venisse arbitrabar, inquit, sed quantum intueri possum, ad Diocletianum me venisse video. Fulgo. lib. 6.

Ioannis Capotii.

Quum dissidentibus inter se Othone quarto & Friderico secundo Imperatoribus, Innocentius Pontifex nunc Othoni nunc Friderico assentiret, & discordias subinde multas sereret, verbis aliud ostendens quàm facto: Ioannes Capotius Romanus, Verba tua, inquit pater sanctissime. Dei sunt: Cæterum facta, quæ verbis longè contraria sunt, diaboli esse videtur. Ibidem.

Iuliani Card.

Iulianus Cardinalis sancti Angeli, qui Basiliensi concilio præfuit, libros veterum cùm in bibliotheca lectitasset, accessit, quidam qui diceret: Quid tu hic inter mortuos latitas? ad nos tandem qui viuamus exi. Et Iulianus: Imò, inquit, ij fama viuunt, tu neque nomine neque re viuis Ae. Syl. lib. 3. comment. Alph.

Bubulcũ Cuiusdã

Colonien sium episcopus & dux, cùm iter armatus in Germania faceret, multis stipatus equitibus, incidit in bubulcum quendam, tantũ deridentem exercitum. At vbi hominẽ interrogasset, cur tãtopere rideret? respõdit bubulcus, Miror sanè. Petrũ apostolũ vestri ordinis principẽ in tanta inopia mortuũ esse vt posteros in eo ordine tanto pere locupletaret. Dicente verò episcopo, se simul & ducem esse, & episcopum: respondit bubulcus, vellem equidem declarari mihi, cum mortuum hunc ducem, cuius personam modò geris, in inferno esse contingeret, quò putes episcopum esse iturum? Libero autem responso ostendit quàm stultum sit, in eodem subiecto duas diuersæ professionis personas agere velle. Et si in altera peccaret, putare se in altera pœnas errati non sensurum. Fulg. lib. 6.

Coci cuiusdam. Dux Mediolani, senior princeps, cùm bellum ingẽs cum Florentinis haberet, & ei aliquando non satis prosper aduenisset nuncius, admodum turbauit ducis mẽtem, Oblatis postmodum ad mensam epulis, sapores nescio quos quum improbasset, epulas non ritè conditas aspernatus accitum cocum, veluti ignarum artis aspere increpauit. Tum ille vt erat liberior in eloquendo: Si Florentini (inquit) tibi gustum atque appetitum auferunt, quę mea est culpa? & cibi enim mei sapidi sunt, & summa arte compositi: sed te nimium concalefaciunt, & appetitum auferunt Florentini. Poggius Florent.

Eiusdem. Is ipse cocus, cùm multi peterent à duce varia beneficij loco, summopere ducem rogauit, vt se asinum faceret. Miratus igitur dux, quid sibi ea postulatio vellet: Quia omnes video, inquit, quos in sublime extulisti superbia & fastu elatos atque insolentes euasisse asinos, Itaque & ego quoque asinus à te fieri cupio. Poggius.

Aristippi Aristippus rogatus, quid fructus cępisset ex philosophię studio? Quod cum quibuslibet, inquit, libere loqui possim. Nec enim metuabat potentes, nec fastidiebat humiles: Quoniam animum habebat spe pariter ac metu liberum nemini seruiebat, neque cuiquam assentiebatur præter animi sententiam. Laër. libro 2. capite 8.

De libertate tuenda.

Dionysio recitanti versiculum ex Sophoclis Tragœdia.

Aristippi πρὸς τὸν τύραννον ὅς τις ἐμπορεύεται.
κεῖν' ἐσὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ. id est,

Quisquis tyranni ad tecta se contulit,
Fit seruus illi, liber etsi venerit.

Aristippus correcto posteriore versiculo respondit:
οὐκ ἐςι δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μόλῃ. id est,
Haud seruus est, si liber illuc venerit.

Signi-

Significans non esse verè liberum, nisi cuius animum spe metúq; liberauit philosophia. Neq; enim verè liber est, quisquis ingenuus natus est. Quidam hoc dictum adscribunt Platoni. Laër. lib 2. cap. 8.

Aristi. et Digen.

Inter Aristippum & Diogenem Cynicum nonnulla fuit contentio ob diuersum vitæ institutum. Diogenes Aristippum appellabat, ob diuem ditam Dionysio libertatem, canem regium in quem vicissim Aristippus. Si Diogenes sciret vti regibus, non vesceretur crudis oleribus. Contra Diogenes: Si Aristippus didicisset esse contentus crudis oleribus: non esset canis regius Laër. lib. 2. cap. 8.

Diog.

Diogenes Cynicus interrogatus, quid esset in vita optimum? respondit. Libertas. Laër. lib. 6. hæc enim semel amissa non facile recuperatur.

Eiusdem

Idem quum Xeniadæ seruiret, amici agebant, de redimendo. At ille: Ne quaquam, inquit, an nescitis leones non iis seruire, à quibus aluntur sed altores potius seruire leonibus? Nam leo vbicunque est, semper leo est. Laërtius libro septi.

Eiusdem

Craterus Alexandri Magni præfectus, homo prædiues, inuitarat Diogenem, vt ad se commigraret, cui respondit: Malo Athenis salem lingere, quàm apud Craterum opipara frui mēsa. Sentiens, libertatem quãuis inopem, omnibus diuitum deliciis præferendam, vbi minuitur libertas. Laër. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem

Prædicantibus beatum Callisthenem philosophum, quòd apud Alexandrum apparatũ splendido exciperetur, Imò, inquit, infelix est, quòd illi prãdendũ cœnãnandúmq; sit, quũ Alexandro visũ fuerit: sentiēs, nihil esse beatum, si absit libertas. Hic est Callisthenes Aristotelis discipulus, quem Alexander tandem coniecit in carcerem, vbi & periit. Quidam pro Callisthene supponunt ipsum Aristotelem, cuius fœlicitatem prædicantibus, quòd cum Regis filio viueret: Aristoteles, inquit, prandet quum vult Alexander, Diogenes quum vult Diogenes. Laërtius lib. 6. cap. 2.

Timonis Nicæi.

Suprà tit. de Adulatoribus non admittendis.

simonis Athen.

Simonem Atheniensem Pericles ad se inuitauit, polli-

cens ſeſe omnia neceſſaria præbiturum. At Simon negauit ſe venditurum libertatem. Delectauit hunc imagno muris ſylueſtris, paruo viuentis, potius, quàm domeſtici in ſummis deliciis, ſed perpetua cum ſolicitudine verſantis. Laër. lib. 2. cap. 14.

Laconis cuiuſdã. Lacon quidam interrogatus, quid artis ſciret? Liber inquit, eſſe. Ea gens nec diſciplinis philoſophorum, nec opificiis exercebatur: tantum inuictis animis libertatem tuebatur, nec hominibus nec vitiis ſeruire dociles. Plut. in Lacon.

Anonymi. Quidam captiuus quum venderetur, ac præco diceret ſe mancipium vendere: Sceleſte inquit, non tu dices captiuum? Non puduit duræ cõditionis, ſed puduit tituli ſeruilis. Tantus erat libertatis amor. Plutarch. in Lacon.

Theopõpi. Suprà de Iniuria.

Ageſilai. Ageſilaus quum quendam admirari videret, quòd Rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo veſtitúque veteretur: Atqui, ait, pro hac frugalitate opimam meſſem metimus, libertatem videlicet, Sapienter admonens, nullam eſſe voluptatem viris ingenuis liberttae ſuauiorem, nec ibi diu libertatem eſſe poſſe, vbi luxus regnat. Pult. in Lacon. Apophtheg. & Eraſ. lib 1. Apoph.

Cleomenis. Cleomenes dux Laconicus, quum è carcere ereptus ad occidendum Ptolomæum plebem ſolicitaſſet, neminémque audentem inueniret: Non mirum, eſt, ait, ſi talibus viris, qui libertatem negligunt, mulieres etiã dominantur. Bruſ. lib. 3. cap. 32.

Laconũ. Buris & Spartis Lacedęmonij ſponte profecti ſunt ad Xerxem regem Perſarum, daturi pœnas, quas Lacedemonij iuxta oraculum pendere debebant, eo quòd oratores Perſarum occidiſſent, quos quum Xerxes vidiſſet, interficere noluit, ſed apud ſe manere iuſſit. Cæterùm quum regis dux inſtaret rogans, diceretque fore, vt in pari honore haberentur cum his qui inter regis amicos primas tenebant, hunc in modum reſponderunt: Scimus quàm ingens bonum ſit libertas, quam nemo ſanus vel cum Perſarum regno commu-

taret. Plutarchus in Lacon. & Bruſon. libro 3. capite 32.

Laconis cuiuſd. ã.

Quum Philippus in agros Lacedæmoniorum duxiſſet exercitum, réſque in eo eſſet ſtatu, vt probabile eſſet eos ad vnum omnes interituros, rex dixit cuidam Spartiatæ: Quid nunc facietis Lacedæmonij At ille: Quid, inquit, aliud, niſi quòd fortiter moriemur, quãdo nos ſoli Græcorũ liberi eſſe nõ aliis parere didicim⁹? nemo ſeruire cogitur, qui mori paratus eſt. Quàm dulce bonum eſt libertas, quæ morte emitur? quàm miſera res ſeruitus, cui mors antiponitur? Quid igitur mentis dicemus his eſſe, qui ſe ſponte dedunt in eam ſeruitutem, vnde nec dato peculio poſſunt redimi, nec gratuita manumiſſione liberari? Plut. in Lacon.

Arenii.

Arenius à Cyro captus, quum ab illo rogaretur, cur tributum non tuliſſet, vrbémque muro cinxiſſet? Libertatem, inquit, cupiebam. Pulchrum enim mihi videbatur, & me liberum eſſe, & liberis meis libertatem relinquere. Bruſ. lib. 3. cap. 32.

Stilbonis

Quum Demetrius abductis omnium ciuium ſeruis Stilboni diceret. ciuitatem veſtram liberam vobis relinquo: recte, inquit, Stilbom nullum enim in ciuitate ſeruum relinquis. Plut. in Demetrio.

Hegeſippi.

Quum Hegéſippus cognomto Crobellus, Atheniẽſes in Philippum irritaret, quidam è concione ſucclamauit: Itáne bellum nobis inuehis Hegeſippe? Næ per Iouem, inquit, & pullas veſtes, & publicas exequias & orationes funebres. ſi victuri ſumus liberi, nec imperatis Macedonum parebimus. Significans, libertatem bene emi magno, nec ſine negotio poſſe ſeruari. Eraſ. lib. 5. Apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum, rex, quem Athenas veniens, in arce Palladis rem diuinam feciſſet, eodem die deſcendens, ex arce, Athenienſium erga ſe animum & fiduciam vehementer laudauit: & admonuit, ſi ſaperẽt, nenepoſthac cuiquam regum portas (ſi modò patriæ libertatem tueri vellent) aperirent. ſignificans, regibus, imperatoribus ac principibus ſemper inuiſá eſſe liber-

tatem? omnésque conatus ac vires eò contendere, vt libertatem extinguentes ex liberis seruos sibi faciat. Erasmus libro quarto Apophthegmatij ex Plutarcho.

Metonis Meton Tarentinus, quo die decretū de Pyrrho vocādo sciri per populum Tarentinum debebat, & multitudo in concione sederet, accepta corona & lampade, quasi ebrius, tibicine ducente ludibundus in concionem peruenit: &, vt fit, in turba populari aliis applaudentibus, aliis ridentibus vtque procederet in medium inuitantibus, processit ille, & quasi cantaturus astitit. Sed vbi silentium nactus est: Viri, inquit, Tarentini benefacitis quòd iocari & ludere volentibus, dum licet permittitis si tamen sapitis, cuncti hac ludorum libertate fruamini. Antequam Pyrrhus adueniat, hanc & aliam omnem libertatem aboliturus. Nec fuit mendax. Nam quamprimùm aduenit Pyrrhus ludis & tripudiis Tarentinis interdixit. Brus. lib. 3. cap. 32. ex Plut.

Bruti. Brutus in Tarquiniorum eiectione, dicebat, ex duobus alterum esse eligendum: aut vitam liberam, aut mortem gloriosam. Liuius, & Brus. lib. 3. cap. 32.

Ciceronis M. Cicero duo semper sibi contingere optabat: primùm vt moriens populum Romanum liberum relinqueret, quo nihil à diis immortalibus maius dari posse dicebat. Alterum, vt ita cuique eueniat, vt de repub. esset meritus. Cicero in Philippicis.

Eiusdem Ab Androne quodā Laodiceo salutatus Cicero quum aduentus causam percontatus intellexisset illum pro patrię libertate legatum ad Cæsarem venisse, Gręcis verbis expressit publicam seruitutem, ἐὰν ἐπιτύχῃς, καὶ περὶ ἡμῶν πρέσβευσον: id est, si impetras, etiam pro nobis legatus esto, siue pro nobis orato. Eras. lib. 4. Apop. Brus. lib. 3.

De libertate nimiâ.

Socrat. SOcrates dicebat sororem libertatis esse pigritiam, testésque huius rei fortissimos, maximæque libertatis populos adducebat, Indos & Persas, qui vtri-

que segnissimi essent ad laborandum: Phrygas verò & Lydos, ad opus faciendum promptissimos: esse, qui cum seruitute degerent. Aelianus libr. 10. de Varia hist.

Appius Claudius dicere solebat, populo Romano melius negotium quàm otium committi. Sensit vir sapientissimus, populum Romanum laboribus & bellicis rebus plurimum incrementi semper accepisse, nimio otio autem & pigritia omnia deinceps in peius ruisse. Val. Max.

Appii Claudii

Vide tit. de Indulgentia, & Impunitate, Ignauia, Otio, Licentia, &c.

De libidine foedà.

Bionis.

BIon Boristhenites Alcibiadem hoc elogio taxauit quòd adolescens viros abduxisset ab vxoribus, iuuenis factus vxores à viris. Laërtius libro quarto capite septimo.

Diogen.

Diogenes animaduertens Olympionicem quendam oculos defigere in scortum, adeò vt preteritum capite reflexo intueretur: Ecce, inquit, vt aries Martius à puella publica, obtorto collo vinctus abducitur. Ridiculum existimabat, certare cum electis viris, & à vili puella veluti captiuum trahi sine funibus. Laërtius libro 6.

Straton.

Stratonicus musicus quum egrederetur Heracleam ciuitatem, portas ac mœnia circunspiciebat percontanti verò cuidam, quid circumspiceret? Pudet, inquit, si videar exire è lupanari, notans corruptos eius ciuitatis mores, Sunt eius nominis ciuitates multæ, sed de Heraclea Thraciæ sensit opinor. Erasmus libro 6. Apoph.

Rhemnii Palemonis.

Rhemnius Palemon flagrabat libidinibus, vsque ad infamiam oris vnde quidam in turba osculum ingerentem cum refugiens deuitare non posset, dicto non infacetorepulit: Vis, tu inquit, magister quoties festinātem aliquem vides, obligurire? Eras. lib. 8. Apoph.

Marii. Lusius Mario ex sorore nepos, quum Marius, iterũ consul esset, vim admouit militi cuidam adolescenti, nomine Trebonio: at is Lusium interfecit. Id factum multis incusantibus, non inficiatus est adolescens se ducem suum interfecisse: sed causam addidit, ac probauit. Marius itaque quum iussisset adferri coronam, pro facinore in bello præclarè gesto dari solitam, Trebonio imposuit: graui exemplo monens cæteros, ne simili modo tentarent adolescentium pudicitiam: quãdo non solùm absoluit, verumetiam coronauit eum, qui & Imperatoris cognatum, & ducem suum ferro necasset. Plut. in Rom. Apoph.

Populiæ. Populia Marci filia, miranti cuidam ac dicenti, quid esset in causa, quòd bestiæ nunquam inire euperent nisi statis temporibus? respondit: Quia bestiæ sunt rationis expertes. Bruson. libr. 4 cap. 1.

Anonymi Nero puerum Sporum exectis testibus in muliebram naturã transfigurere conatus est. Addita dos, additum flammeum, addita celeberrima nuptiarum solennitas. Quid multis? palam pro vxore habuit. Hinc fertur cuiusdam non inscitus iocus: Bene agi potuisse cum rebus humanis, si Dominus Neronis pater talem habuisset vxorem. Sentiens, exitio totius orbis natum Neronem. Is nunquam fuisset natus, si pater Spori similem habuisset vice coniugis.

Huc refert titulos, de intemperantia, Scortatione, Voluptate, &c.

De librorum fiducia & multitudine.

Socratis. Socrates interrogatus, quare non scriberet libros? Quoniam, inquit chartæ iis qui scripturi sunt, pluris essent emendæ. Socrates nihil scripsit in vita, iudicans librorum copiam officere studiosis sapientiæ. Eras. lib. 8. apoph.

Antisthenes Atheniensis philosophus, amicò cuidam deploranti, quòd commentarios suos perdidisset: Oportuit, inquit, ista animo potius quàm chartis inscribere. Sensit vir prudentissimus, librorum fiduciam plerunque in causa esse, vt minus execramus memoriam: in tuto enim est, quod animo insulptũ est: cætera pereunt facilè. Laërtius libro 6. capite 1. Brusonius lib. 3. cap. 31.

Antisthenis.

Oenipodes quum videret adolescentem multos libros conquirere, dixit: Non cistæ, sed pectori. Sensit autem non eruditos esse eos, qui librorum copiam habent, sed qui ex libris omnia in memoriæ thesaurum reposuerunt. Antonius in Melissa parte 1. serm. 50.

Oenipodis.

De licentia.

Lacon quidam quum venisset Athenas, vidissétque illic præcones qui muriam promitterent, qui obsonium, qui publicanos & lenones, aliásque parũ honestas functiones profiterentur: vbi reuersus est in patriam, ciuibus percontantibus quomodo se res haberent Athenis? Omnia, inquit honesta, per ironiam innuens, Athenis omnia haberi honesta, turpe nihil. Argutia dicti est in ambiguo sermonis. Plutarchus in Lacon. Apophthegmatibus.

Laconis Cuiusdã.

Suprà tit. de Contumelia.

Ephororũ

Agesilaus notans præposteram licentiam eorum qui Asiam incolebant, eius gentis corruptis moribus, dicere solebat: Inter illos qui improbi essent, eos esse liberos: contrà qui probi, eos esse seruos, quòd ibi vitiis licerent omnia, virtus odio haberetur. Idem.

Agesilai.

Cato senior studiosè magistratum semper admonere solitus est, vt delinquentes in Rempub. grauiter castigarent. Sentiens, nihil perniciosius esse in republca, quàm licentiam, quam adeò non ferendam in ciuitate putauit, vt iudicaret magistratum lapidandum, qui coërcere posset, non tamen faceret. Plutarchus in Rom. Apoph.

Catonis Senioris.

Infrà de Tyrannide.

Neronis.

M. Antonini veri. M. Antonius Verus, Romanorum Imperator dicebat difficile esse, in maxima licentia moderari sibi, & cupiditatibus quasi fræenos imponere. Herodianus libro primo.

Antonini caracallæ. Antonini Caracallæ nouerca, quum esset pulcherrima, veluti per imprudentiam corpus magna ex parte nudauit: Quúmque dixisset Caracalla: Vellem, si liceret: Si libet, inquit illa, licet: An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Ea mulieris vox Caracallam Imperatorem ad detestabile facinus pertraxit. Ex Aelio Spartiano.

Vide titulos, de Impunitate, Licentia nimia, & Pœnæ neglectu.

De lingua, garrulitate, & loquacitate nimia.

Thaletis. THales Milesius dicere solitus est, Multa verba nequaquam arguere hominem sapientem. Sapiens enim, nonnisi quum res postulauerit, loquetur, & paucis suam absoluet sententiam. Stultus autem non habita vlla ratione loci, temporis, personarum, &c. sua loquacitate omnia effutiet. Meminit Erasm. lib. 7. Apoph. ex Laërtio libro 1. capite 1.

Eiusdem. Idem subinde admonere solitus erat, vt ita loquamur cum amicis, ne sermo nos in ius vocet. Quo docere voluit, cautè de absentibus etiam coram amicis loquendum esse, ne nos apud alios deferant, & nostra loquacitas vergat nobis in magnum malum. Laërtius libro 1. capite 1.

Chilonis. Chilon Lacedæmonius non committendum esse dicebat, vt lingua præcurreret animum. Admonens, prius cogitandum, quid loquaris, quàm lingua prorumpat in verba. Nescit enim vox missa reuerti. Diogenes Laërtius lib. 1. cap. 4.

Eiusdem Aliter. Idem dicebat, non committendum vt lingua præcurret animum, admonens, prius cogitandum quid loquaris, quàm lingua prorumpat in verba: nescit enim vox missa reuerti. Cogitatio prior potest corrigi posteriore meliore, vt habet prouerbium: vox non item. Ibid.

Eiusdem. Idem præcipiebat, linguam cùm aliàs semper, tum præcipuè in conuiuio continendam, quòd illic cibus & potus inuitet ad intemperantiam. Porrò vbi plus est periculi, ibi maior est adhibenda cautio. Laërtius libro 1. capite 4.

Eiusdem. Idem à quodam interrogatus quídnam apud homines omnium esset difficillimum? Retinere, inquit, ea quę cupimus esse arcana. Quo dicto innuit, quanta hominũ sit linguæ licentia, qui etiam in eà quæ in cordibus recondita esse deberent, liberius loquendo effutiunt. Diogenes. Laër. lib. 1. cap. 4.

Biantis. Bias adolescēte quodam intempestiuas nugas crebrò iactante, adeò vt neque modum esset habiturus, neque finem: Qui factum est, inquit, vt à quo scatere verbis didicisti, silere non didiceris? Stobæus.

Bionis. Bion cuidam immodicè loquaci, vt sibi subueniret oranti, respondit: Abundè tibi morem geram, si aduocatos miseris, non venias ipse. Laër. lib. 1. cap. 7.

Antist. Antisthenem, quoniam multa conscripserat volumina, Timon appellare solebat παντοφυῆ φλέδωνα, id est, ingeniosum nugatorem. Non tamen dixit, εὐφυῆ, sed παντοφυῆ, quod ingenio ad quiduis versatili varia tractaret argumenta: & in his quædam digna philosopho. Laërtius lib. 6. cap. 1.

Diogenis. Diogenes à Platone petierat vini paululum, tũc & caricas. Plato misit lagenam, cui Cynicus hunc in modum gratias egit: Quum interrogaris quot sint duo & duo? respondes, viginti: ita nec secũdum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris respondes. Notauit Platonē vt immodicè loquacem, quod idem illius scriptis notauit Aristoteles Laër. lib. 6.

Anacharsidis. Anacharsis interrogatus, quid esset in homine pessimum, & quid optimum? respondit, Lingua. Sentiens, idē membrum plurimam adferre vtilititatem, si recta ratione gubernetur: pestilentissimum esse, si secus. Laërt. lib. 1. cap. 9. Brus. lib. 3. cap. 25.

Heraclit. Heraclitus Ephesius interrogatus aliquando, cur sileret? Vt vos, inquit, loquamini. Laër. lib. 9. cap. 1.

Zenonis. Zeno philosophus adolescētulo plurima effutiēti immoderatius quàm par erat: Idcirco, inquit, aures habe-

mus duas, & os vnum, vt plura audiamus, loquamur perpauca. Brusonius libro tertio capite 25. ex Laërtio libro 7.

Eiusdem. Idem Zeno audiens adolescentem plus satis loquentem in conuiuio, ait: Aures in linguam defluxere. Allusit autem ad naturæ artificium, quæ hominibus duas aures fecit, linguam autem vnam tantùm, vt disceret plura quidem audienda esse, non autē temerè effutienda omnia. Laërtius lib.7.cap.1. Brusonius lib.3. cap.25. Maximus serm.60.

Eiusdem. Idē dicere solebat, satius esse labi pedibus, quàm lingua, eóque conuiuia quantum poterat vitabat, quòd ibi solutus vino, & aliorum fabulis prouocatus, facilius labi posset. Laër.lib.7.cap.1.

Eiusdem. Idem ad Aristonem discipulum multa temerè garriētem quædam etiam præcipitanter confidentérque: Fieri, inquit, non potest, quin te pater ebrius proseminarit oderat futilem loquacitatem, ipse in dictis tum breuis tum grauis. Idem.

Democriti Democritus quum indoctum quendam verbis inanibus obstrepere diu tulisset: Ad blaterandum, inquit, satis mihi instructus videris, ad silendum verò impos. Stobæus.

Periclis. Pericles Xanthippi filius, quum publicè dicturus prodiret, imprimis se optare dicebat, ne insolens verbum excideret, quòd populum, piásve aures lædere posset, aut suæ etiam voluntati contrarium esset. Non ignorauit sanè vir prudentissimus ac eloquētissimus, quàm labilis lubricáque sit lingua humana, quæ sæpenumero limites suos egressa, in multa rerum pericula hominem etiam nolentem rapit, ac in mortem quoque aliquando præcipitat. Aelian.lib.4.de Var.hist.

Theocriti. Theocritus Chius, quum veniret Byzantium, & verborum prodigos homines inueniret: Rectè (inquit) de vobis dicitur, quòd in ore omnis vobis supplex est, & vnicum domicilium. Stob.

Eiusdem. Idem, quum Anaximenes esset dicturus, ita præfatus est: Incipit verborum flumen, mentis gutta. significans, illum esse multiloquum, sed minimè sapientem. Stob. serm.14.

Idem ineptum quendam poëtam recitantem auscultans,& interrogatus ab eo,quænám ei placeret? respondit: Quæ omisisti: erat enim ingrata nimis prolixa illa loquacitas. Antonius in Meliss. par.1.ser.50. *Eiusdem.*

Xenocrates philosophus quum maledico sermoni quorundam summo silentio interesset, vno ex iis quærente, cur solus linquam suam cohiberet: Quia dixisse me aliquando pœnituit, tacuisse nunquam. Brusonius lib.3.cap.25. *Xenocratis.*

Quum garrulus quispiam, vbi multa nugatus esset apud Aristotelem,tandem dixisset, fortassis obstrepo tibi nugis meis: Non hercle,inquit:neque enim aduerti animum. Laër.lib 5.cap.1. *Arist.*

Idem Callisthenem adolescentem coram Alexandro multa indecenter & liberius loquentem,Homerico carmine castigauit,dicens: *Eiusdem.*

Talia si loqueris,non multo tempore viues.

Laërt.lib.5 cap.1.

Solon Salaminius cuidam dicenti, illum ideo non loqui,quia insanus esset: Nullus,inquit,stultus tacere potest. Nimia enim loquacitate stultitia hominum proditur. Brus.lib.3.cap.25. *Solonis.*

Thephrastus Eresius ad quendam, qui in conuiuio perpetuò silebat: Si indoctus & imprudẽs es,inquit,prudenter facis: sin doctus,imprudenter. Sic refert Laërtius lib.5.cap.2. Sed Plutarchus hunc in modum dixisse scribit: Si stultus es,rem facis sapientẽ: sin sapiens, stultam. Est enim non minima sapientiæ pars, tegere silentio stultitiam. *Theophrasti.*

Idẽ dicebat,potius esse fidendũ effræni equo,quã verbo incõposito. Nemo nõ metuit insidere equo infræni, at plus est periculi à lingua effræni. Laër.lib.5.cap.2. *Eiusdem.*

Menedemus Eretriensis quendam friuolis nugis obstrepentem,rogauit num fundũ haberet? vt is respõdit, sibi plurimas esse possessiones: Abi igitur,inquit, & illa cura,ne tibi eueniat, vt & illa perdas, & priuatũ elegãtẽ amittas. Notans, illum ad dicendum non esse idoneum, sed magis ad agriculturam. Laër.lib.2.cap.18. *Menedemi.*

Demosthenes in conuiuio audiens hominẽ loquaculum. Si multum saperes,non multa loquereris. Stob. *Demost.*

Eiusdem. Idem quum sciscitaretur quidam, quæ causa esset vnius tantum linguę & geminarum aurium? Quoniam respondit, duplo magis audire homini expedit, quàm loqui. Idem.

Agidis. Peculiaris erat Lacedæmoniis verborum paucitas, vnde & ab ea regione breuiloquentia Laconismus dicitur. Quum igitur Abderitarum legatus apud Agidem multa locutus vix tandem dicendi finem fecisset, rogaretque quid ciuibus suis esset renunciaturus? Agis, Illud (inquit) renuncia quantum temporis tibi opus ad dicendum, tantum me silentem audisse. Hoc dicto exprobrauit stolido oratori inanem, loquacitatem, responso indignam. Plut. in Lac. Apoph.

Laconū. Lacones Ctesiphontem eiecerunt, qui se profitebatur de re quauis totum diem posse dicere, dicentes: Boni oratoris esse, sermonem habere rebus parem. Nulla in re iustius putarunt adhibendam frugalitatem, quàm in oratione, quam Hesiodus non aliter quàm preciosum thesaurum parcissimè censet esse depromendam ad vsum, non ad ostentationem. Plutarchus in Lacocicis Apophthegmat.

Eorundē. Spartani Samiorum legatis prolixiore oratione vtentibus, dixerunt: Prima sumus obliti, postrema non intelleximus, quia prima non meminimus. Quo dicto docuerunt, nimiam loquacitatem vbique fugiendam esse. Idem.

Laboti. Labotus cuidam apud ipsum prolixiore vtente sermone: Quid mihi, inquit, de re pusilla, longa texis prooemia? Quanta res est, tantam oportet & orationem esse qua vteris. Est hoc omnibus Spartanis peculiare, offendi sermone causa quàm postulat longiore. adeò nusquā non placebat non frugalitas Nam ad causam non magnam, adhibere superuacuam verborum copiam, luxuriæ genus est. Hunc Labotum Herodotus Leobotam appellat, quod nobis sonat, populi pastorem. Idem.

Anonimi. Lacon quidam, cùm in luscinia plumis reuulsis minimum reperisset carnium: Vox, inquit, tu es, præterea nihil. In eos dici potest, qui præter garrulam linguam ac magnifica verba nihil habent. Idem.

Anonimi. Quidam interrogatus de re quapiam respondit: Non

Verum vbi percontator dixisset illum mentiri: Non vides igitur, inquit Lacon, te stultum esse, qui scisciteris de his quæ noueris? Salsè taxauit in illo vitium garrulitatis, qui de nihilo quęsierit fabulandi materiam. Plu. in Laconicis.

Alius. Alius, quum audiret rhetorem magnos sermonum circuitus connectentem: Per geminos, inquit, fortis sanè homo: qui quum nullum habeat argumentum, tamen egregiè uoluit linguam. Lacedæmoniis nulla placebat oratio, nisi breuis & vera, & ad rem seriam pertinens. Proinde ridiculum existimabat, quòd orator in ficto themate tantam verborum copiam profunderet. Idem.

Charilli. Charillus interroganti, quam ob causam Lycurgus tam paucas leges tulisset Lacedæmoniis? Quoniam, inquit, pauca loquentibus: paucis etiam legibus est opus. Sensit nimirum, pleraque mala ex multiloquio nasci, Laconibus autem peculiaris erat breuiloquentia. Plutarchus in Lacon. qui tamen eundem in Lycurgo Charilaum vocat.

Cleomenis. Venerunt ad Cleomenem Samiorum oratores, hortaturi vt cum Polycrate tyranno bellum susciperet, id cũ fecissent oratione plus æquo prolixa: respondit in hunc modum: Quæ primo loco dixistis, non memini, & ob id ne media quidem intelligo: quæ verò dixistis omnium postrema, non probo. Admonet multiloquium non solùm molestum esse auditori, verùm etiam ad persuadendum inutile præsertim apud principes, tum variis curis occupatos, tum auribus fastidiosis. Plutarchus in Laco. Apophthegmat.

Eiusdem. Sophista quodam de fortitudine multa disserenre, risit Cleomenes. At Sophistæ dicenti: Quid rides Cleomenes, audiens de fortitudine disserentem, præsertim quũ sis rex? Quoniam inquit, ô amice, si hirundo de fortitudine loqueretur, idem facerem quod nunc facio: sin aquila magno silentio auscultarem. Visum est ineptum quenquam de fortitudine magnificis vti verbis, qui ipse nihil fortiter gessisset vnquam, nec aliud posset, quàm in hirundinis morem garrire. Idem.

Demadis Demades tibiis Athenienses comparare solebat: ex

quibus si linguam detrahas, reliquum inutile erit. Max. ser. 60. Stob. ser. 2. de Imprudentia.

Agidis. Cùm Sophista quispiam apud Agidem dixisset, orationem esse rerum omnium præstantissimam: videlicet prædicans artem quam profitebatur: Ergo, inquit, Agis tu cùm taces, nullius es precij, significans, multò præclariùs esse res magnificas gerere, quàm habere linguam ad magnificè loquendum expeditam. Plut. in Laconicis Apophthegmat.

Eiusdem Perinthiorum orator in Lacedæmoniam missus, cùm apud Agidem dixisset admodum prolixè, vbi perorasset; rogauit eum, Quid esset Perinthiis renunciandũ. Quid aliud, inquit, nisi quòd tu vix dicendi finem feceris, ego verò tacuerim. Idem.

Eiusdem. Quum de Græcorum libertate quidam in medium adduxisset magnifica quidem, sed factu perquàm difficilia Tua, inquit Agis senior, verba hospes opus habent viribus & pecunia. Perquàm scitè declarans, frustra de his verba fieri, ad quę perficienda non suppetit facultas. In consultationibus enim non solùm spectandum est quid sit factu pulcherrimum sed quid fieri possit. Idem.

Eiusdem aliter. Agis Archidami filius, Abderitanorum legato, qui multa locutus rogaret, Quídnam ciuibus suis renunciaturus esset? Te inquit, mihi tacenti tantisper auditum fuisse, quantisper dicendo consumpsisti. Brus. lib. 3. cap. 25. Simile ei, quod de Perinthiorum oratore paulò suprà ex Plut. retulimus.

Anaxandrida Cùm Ephoris opportuna quidem, sed pluribus quàm sat erat, quidã loqueretur, Anaxãdridas: Hospes, inquit re necessaria in non necessario vteris. Significans, quod per se rectum est & vtile non egere prolixa oratione: quòd ipsa causæ bonitas facilè seipsam commendet. Quò si vsquam locus est loquacitate, eam oportet ad honestas causas adhibere. Plut. in Lacon.

Agesilai. Cùm rhetorem eo nomine apud Agesilaum Lacedæmoniorum regem laudasset quidam, quòd res specie exiguas magno verborum ornatu amplificare posset: Ego, inquit rex, ne sutorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedi magnos calceos inducat, Quo innuit, inanẽ loquacitatem nullibi probandam esse. Idem.

Megarensi cuidam multa iuueniliter de sua ciuitate aduersus Agesilaum iactanti: adolescens, inquit rex, tui sermones opus habent magnis viribus. Significans inde center eum magnificè loqui, cui vires non suppetunt orationi pares.

Eiusdem

Demonax audiens quendam imprudentiùs de rebus loquentem: Maiore, inquit, studio auribus quàm lingua vtaris. Stobæus.

Demonactis.

Antipater de Demade oratore iam grandæuo dicere solegat, Demadi, vt immolatæ victimæ, nihil superesse præter linguam & ventrem. Nam venter ex hostia abiiciebatur, & lingua dabatur præconi. Ita senex orator, tantum loquebatur. Loquacitas enim crescit cum ætate Tradunt autem, Demadem luxui & gulæ fuisse deditum vnde & Phocionis reprehẽdit frugalitatem. Plutarchus in Apophthegmat.

Antipatri,

Epaminondas Thebanus Spartiatis, qui multis magnisque in rebus Thebanos accusauerant per iocum: Hi nempe vos, inquit, à breuiloquio desistere coëgerunt. Brus. lib. 3. cap. 26.

Epaminondæ.

Archelaus loquaci tonsori, dicenti: Quomodo te tondebo? vrbanè: Silens, inquit. Brusonius libro tertio capite 26.

Archelai

Alexander Macedo epistolam à matre missam, quę occultas accusationes & calumnias in Antipatrum continebat, legẽs, Ephistionem quidem amicum simul, vti cõsueuerat, eandem legere passus est: sed ea lecta, annulum ipse ipsi digito detraxit, & oris illius sigillum, veluti reticentiæ symbolum impressit, dicens: Contine hæc & ne quid eorum effutias. Stob.

Alexãdri

Idem Alexander quum silentium suorum maximoperè probaret: Quisquis, inquit, secretò commissum diuulgauerit, is certè aut nimium immodestus: & si quidem lucri studio id egerit, improbus rectè dicitur, aut si nulla spe quæstus allicitur, æquè profectò iniquus est. Stobæus.

Eiusdem.

Venerat ex Hellesponto ad scortum Atticum Gnathænam, amator quidã eius fama & nomine permotus. Cùm itaque inter pocula plurima effutiret, & importunus esse videretur, respondens Gnathæna: Nun-

Gnathænæ.

quid, inquit, te ex Hellespondo venire dixisti? cumque annuisset: Cur igitur, inquit, primariam inibi ciuitatem ignoras? Qui cùm diceret: Quænam tandem est illa? Sigeum, respondit. Atque ita artificiosè hoc nomine, futilem eius loquacitatem coërcuit. σιγὴ enim silentium & taciturnitas apud Græcos appellatur. Ælianus lib. 2. de Var. hist. & Brus.

Catonis senioris. Cato senior lurconi cuidam ambiēti inter Catonis familiares recipi negauit, dicens, Se cum eo non posse viuere, qui plus saperet palato quàm corde. Erasm. lib. 5. Apoph.

Eiusdem M. Cato dicere solebat, eum nequaquam tacere posse quem morbus loquendi teneret. Ea enim est linguæ licentia, vt semel limites suos egressa, vix intra septa contineri possit. Brus. lib. 3. cap. 25.

vulgi. Iunium Bassum, hominem cum primis dicacem, Vulgus asinum album appellabat, quòd fœliciter esset stupidus ac ridiculus. Alba enim, veteres fœlicia vocabant. Eras. lib. 6. Apoph.

Rhodii cuiusdam Rhodius quidā ministro Romani Imperatoris multa vociferanti ferociter: Non curo, inquit, quid tu dicas, sed quid ille taceat. Loquacitas caret affectu, taciturnitas habet certiora consilia. Idem.

Pompeij. Pompeius impatiens Tullianæ dicacitatis, inter amicos dicere solebat, Cupio ad hostes transeat Cicero, vt nos timeat. Notans illius ingenium quo dicitur hostibus fuisse supplex, in amicos contumax, Hoc Pompeij dictum ita refert Quintilianus: Transi ad Cæsarem, & me timebis.

Ciceronis P. Sextius Ciceronem cùm aliis aliquot ad causæ patrocinium adhibuerat, cumque ipse vellet omnia dicere, nec cuiquam dicendi locum daret, vbi iam constaret illum à iudicibus absoluendum, ferreturque sententia Vtere, inquit Tellius, hodie tempore: nam cras priuatus eris, notans hominem, quòd in causa suo arbitratu solus egisset omnia. Eras. lib. 4. Apoph.

val. homuli. Valerius, Homulus quum hospitio Pium Antoninum imperatorem excepisset, atque his interrogaret, vnde porphyreticas columnas accepisset quibus tam egregiè domum suam ornasset? respondisse fertur: Cùm in domū alienam

alienam perueneris, & mutus & surdus esto. Ostendens nequaquam conuenire, vt alterius bonorum rationes intempestiuius quàm deceat exigamus. Iulius Capitolinus, & Cuspinianus in Consulibus.

Alphonsus Aragonum Rex, homines quos vanis sermonibus impleri & penè distendi intueretur, modò vtres, modò vesicas vocitabat Quemadmodum enim vtres & vesicæ infusis humoribus extenduntur, & tumescunt, donec humorem infusum respuant: sic homo loquaculus inflatur, donec audita garriendo effutiat. Panormita. lib. 4.

Alphōsi.

Loquaculus quidam Hieronymum aliquando Carbonem, suauissimi ingenij virum, obtundebat, atque cùm ingentem iam verborum cumulum congessisset petebat sibi ab eo ad singula responderi. verùm cùm ille siluisset diu, conuersus tandem ad astantes: Magnum, inquit, ranarum prouentum attulit. Pontanus.

Hieron. carbonis.

Ennius Senensis, qui Ecclesiæ Grossitanæ præfuit, antequam Pontificatum accepisset, in Petrum de monte Licino, non incelebrem astronomum cum podagra laboraret, incidit: atque ab eo, dum alteram post alteram fabulam, recitasset, diu retentus, quum transeuntem notum quendam vidisset: Age, inquit, ô amice, ausculta hunc podagricum. Nam aures meæ audiendo ambæ obtusæ sunt. Notauit autem hominis vanam & nimium molestam loquacitatem. Æn. Syl. lib. 3. comment. de rebus gestis Alphonsi.

Ennij senensis.

Æneas Syluius dicere solebat, Sapientius esse agere, quàm fari. Nunquam enim, nisi cùm necessitas postulat sapiens loquitur: neque vana nisi ponderata profert. Stulto autem nullum est tempus sermoni clausum: facileque verba iactitat, qui sine consideratione profatur. Syl. lib. 1. comment. de reb. gest. Alph.

Aen. Syl.

Vide titulos, de Garrulitate, Loquacitate, Silentio, & Taciturnitate.

De lite & contentione,

CHilonis Lacedæmonij tria præcepta aureis literis Delphis consecrata sunt: Nosce teipsum, Ne nimiũ cupias, & Æris alieni atque litis miseriam fac effugias.

chilonis.

Brusonius libro tertio capite 27.

Zenonis. Zeno philosophus cum cæteris virtutis admiratoribus fortiter pronunciauit, non oportere malos viros cū probis contendere, cùm diceret: Annon plorabit malus si bono auersabitur? Ergo nullum ius sinit malum probo contradicere. Philo Iudæus libro, Quòd omnis probus sit liber.

Alcibiadis. Suprà tit. de Fuga excusata.

Litigare, contendere aut ludere cum potentioribus periculosum.

Socratis. SOcrates aiebat, aut quàm rarissimè, aut quàm grauissimè cum proceribus conuiuandum esse. Non ignorauit enim vir sapientissimus, quàm cautè cum potentioribus agendum sit, ne horum potestas nos qui longè inferiores sumus opprimat: Stobæus ser. 1. de Prudentia. Phauorinus 16.

Demost. Quum Demosthenes multa maledicta faceret in Alexandrum iam Thebis imminentem, Homerico versu ex Odyss. α. illum corripuit.

σχέτλιε τίπτ' ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα

Cur libet irritare virum miserandæ ferocem? Plutarchus.

Phauorini philosophi. Phauorinus Philosophus, Dionis auditor, cum quandoque in disputatione quadam Hadriano principi, cui infensissimus erat, cessisset, admirantibus aliis cur id faceret. Nonne cedam, inquit, ei qui viginti habeat legiones? Aelianus de Varia historia & Volat. lib. 16. Vrbanorum com. Brus. lib. 4.

Artaxerxis. Artaxerxes Aclidę Iapsoni multa in eum licenter dicenti, respondit, Licere quidem illi, quæ vellet in regem dicere: sibi verò non licere tantum, sed etiam facere. Brus. lib. 4. cap. 4 Eras. lib. 5. Apoph.

Alex. maced. Dion in dialogo Philippi & Alexandri ait, Philippum ad Alexandrum dixisse: Atqui poëtas, bonos, ac graues rerum scriptores offendere non debemus, quòd de nobis dicendi, quæ volunt facultatem habent. Non omnē, inquit Alexander, nam Stesichoro, Quòd de Helena mentiretur, non fuit vtile. Brusonius. lib. 4. cap. 4.

Alexandrum, quum leuitate & cursu plurimum præstaret, hortante patre Philippo in Olympiis vt curreret recusauit dicens: Facerem equidem mi pater perlibenter si cum regibus currendum foret. Brusonius libro tertio capite 33.

Eiusdem

Quum Alexander ab Atheniensibus posceret sibi triremes exhiberi, ac populus nominatim flagitaret adesse Phocionem, vt quid consuleret proferret: surgens, inquit: Consulo igitur vt aut armis superetis eos, aut superantium amici sitis. Compendio suasit, nihil Alexandro negandum nisi confiderent se iratum posse armis opprimere. Quibus si ille videretur superior, non esse prouocandum animosum iuuenem, & repulsæ impatientissimum. Plut. in Græc. Apoph.

Phocionis.

Cn. Pompeium à victoria reuersum, Sylla cùm aliis honoribus excepit, tum Magni cognomen ipse primus illi detulit. At cùm Pompeius his non contentus, vellet triumphum agere, non passus est Sylla, eò quòd nondũ esset ordinis senatorij. Cæterùm quum Pompeius iis qui aderant dixisset, ignorare Syllam, quòd plures adorarent solem Orientem, quàm Occidentem: Sylla exclamauit, Triumphet. Horruit iuuenis animum, & in dies crescentem gloriam: nec dubitauit illi cedere, quem videbat nemini cedere posse. Plutarchus in Romanorum Apophthegmat.

Sylla.

Quum Pompeius relicta Roma perfugisset ad mare, Metellus ærarij præfectus, Cæsari volenti illinc pecunias tollere, obstitit, & ærarium clausit. At Cæsar illi mortem minatus est. Ea vox quum Metellum reddidisset attonitum: Hoc, inquit, ô adolescens, dictum mihi difficilius fuit, quam factu. Sentiens, se vel nutu posse quem vellet occidere, quum secũ duceret armatas cohortes, Idem.

C. Caes.

Temporibus triumuiralibus, quũ Octauius, Lepidus & Antonius rerũ potirentur, Augustus in Pollionẽ scripserat Fescenninos, ludibrij causa. Tum Pollio: At ego, inquit, taceo. non est enim facilè in eum scribere, qui potest proscribere: Notans Augusti tyrannicam potentiam: nec ea libertate offensus est Augustus. Eras. lib. 4. Apoph. ex Suet. & Brus. lib. 3. cap. 25.

Pollionis

De locatione in honorum distributione.

Anonimi

PHilosophus quidam priscus, sed ἀνώνυμος, huiusmodi sermone Arsinoes reginæ luctum compescuit: Quum Iupiter, inquit, inter dæmones rerum faceret partitionem, luctus non aderat, sed distributione iam peracta venit. Huc igitur quum Iupiter aliquid honoris tribuere vellet, nec esset quod daret, quippe iam consumptis omnibus, tandem assignauit illi honorem qui mortuis impenditur, veluti lachrymas & mœrores. Quemadmodum igitur, inquit, cęteri dęmones bene volunt iis à quibus coluntur, itidem & luctus. Quòd si fuerit abs te contemptus, ô mulier haudquaquam venturus est ad te: contrà si diligenter abs te colatur honoribus illi designatis à Ioue, mœroribus ac lamentis, diliget te semperque tibi suppeditabit aliquid earum rerum quibús abs te perpetuò possit honorari. Refert Plut. in consolatione ad Apollonium.

Thaletis

Thales Milesius interrogatus olim, quid esset in omni rerum natura maximum: respōdit, Locus: capit enim omnia. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Diogenis

Diogenes obiurgatus, quòd intraret loca spurca, ac parum honesta, Et sol, inquit, subit latrimas, nec tamen inquinatur, Sensit, probum virum non fieri deteriorem ob loci infamiam. Laërt. lib. 6.

Damonida.

Damonidas quum à chori magistro postremum in choro locum accepisset: Euge (inquit) chorage reperisti quo pacto & hic locus, cùm per se sit inhonoratus, fiat honorificus. Generosus adolescentis animus, qui fiducia sui non metuit ne locus abiectior esset dedecori: sed citius futurum arbitrabatur, vt per ipsum locus fieret honoratior: Id enim sæpenumero factum legimus, vt hominis virtus magistratui per se contempto & humili dignitatem conciliarit. Plut. iu Lacon.

Agesilai.

Cùm adhuc puer esset Agesilaus Rex, & ageretur ludus solennis, quo pueritia tum exercebatur, atque is qui negocio præfectus erat, statuisset illum in loco parum honorifico: paruit quidem, tametsi iam Rex designatus, ac dixit: Bene sanè habet: ostēdā enim, non locum viris

ſed viros loco conciliare dignitatem. Nimirum ea vox declarabat in puero, miram animi celſitudinem cum pari moderatione coniunctam. Plutarchus in Laconicis Bruſ. lib. 3. cap. 6.

Ariſtippi

Dionyſius Rex quum offenſus eſſet ab Ariſtippo Philoſopho, hominem ad cœnam vocauit, & iuſſit eum in conuiuio infimum omnium accumbere: hic Ariſtiſtippus nihil offenſus: Hunc, inquit, locum ô Rex, illuſtrare vis, ac honorificum reddere: ſignificans, non locum reddere homidem viliorem, ſed ex dignitate hominis honorem addi loco. Laërt. lib. 2. cap. 8.

De lucro.

Thaletis.

THales Mileſius ſemper vetuit per iniuriam diteſcere, quòd lucrum fraude partum, damnum ſit, non lucrum. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Chilonis

Chilon Lacedæmonius dicere ſolebat, Damnum turpi lucro ſemper præferendum eſſe. Illud enim ſemel dolere hoc autem ſemper. Iactura facta ſarciri commodè poteſt, addita induſtria: fama autem mala ex lucro inhoneſto profecta, nunquam apud bonos viros diluitur. Et ſic lucrum ſcelere partum, damnum eſt, non lucrum. Laërtius libro primo cap. 4. Stob. 1. ſermone 1. Antonius par. ſer. 31 Meliſſæ.

Anonymi.

Pythagoricus quidam philoſophus à ſutore emerat calceamenta, non prompta pecunia. Paucis pòſt diebus rediens ad tabernam, redditurus precium, audit ſutorẽ defunctum eſſe: His auditis, numos non inuita manu domum retulit, ſubinde manum concutiens, geſtienſque veluti de lucro ex morte calceatoris ſibi facto. Paulo pòſt verò quum hunc animi affectũ reprehendiſſet, rediit ad tabernam, & ait ſibi: Ille tibi viuit, tu redde quod debes, ſimulque per cloſtrum, qua ſe commiſſura laxauerat, numos in tabernam immiſit, pœnas à ſeipſo exigens improbæ cupiditatis, ne aſſueſceret aliena. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Anonimi

Quoniam ex annonæ caritate quidam diteſcebant aulici, multum & hinc inuidiæ Neroni conflatum eſt, quũ itaque fortè accidiſſet, vt in publica fame diceretur Alexandrina nauis appuliſſe, iactatum eſt, illam

aduexisse puluerem luctatoribus aulicis. Quo dicto simul notatum est, in Cæsare rerum scenicarum studium & monopolia quorundam per Cæsaris fauorem publico damno lucrantium. Suetonius.

Vide tit. de fœnore & vsura.

De luctu.

Solonis.

SOlon quum ex amicis quendam grauiter mœrentem videret, in arcem perduxit, hortatusque est, vt per omnes subiectorum ædificiorum partes oculos circumferret, quòd vt factum animaduertit: Cogita nunc tecũ inquit, quàm multi luctus sub his tectis olim fuerint, hodieque versentur, in sequentibusque seculis sint habitaturi: & mitte mortalium incommoda, tanquam propria deflere. Qua consolatione demonstrauit: vrbes nihil esse aliud, quàm humanarum cladium concepta miseranda. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem aiebat, si in vnum locum cuncti mala sua contulissent, futurum vt propria sua quisque deportaret domum, quàm ex omni miseriarum aceruo vllam aliam portionem ferre mallent. Quo colligebat, non oportere quenquam, quæ fortuito patiatur tanquam præcipuè intolerabababilis amaritudinis mala iudicare. Idem.

Lucii Sophistæ.

Herodes Sophista vxoris Regillæ mortem luxit impotentius, adeò vt picturas & ornamenta domus coloribus atraret, velis pullis tegeret, ac lapide Lesbio obscuratur omnia: nam is funestus ac niger est. Quodam igitur die quum Lucius, cui frustra conatus fuerat Herodi persuadere, vt lugeret moderatius, pueros videret in fonte ædibus vicino lauantes raphanides, rogabat cui pararetur ea cœna? qui pepsonderunt, Herodi. Tum Lucius Iniuriam facit Regillæ, qui albis radiculis vescatur in atra domo. Id vbi renunciatum est Herodi, amouit ab ædibus funestam speciem, ne apud probos viros traduceretur. Philost. in Sophist.

Sexti Philosophi.

Dolorem ex prioris filiæ Panathenaidis obitu conceptum, vtcunque lenierant Athenienses, intra vrbem

eam ſepelientes, & obitus diem ceu funeſtum ex anno ſuſtollentes. Cæterùm cùm Elpinicem alteram filiam exanimem indecorè lugeret, proiectus humi ac vociferans, Quas inferias tibi faciam filia? quid tecum ſepeliam: ſuperueniens Sextus Philoſophus: Maximum, inquit, munus dederis filiæ, ſi moderatè lugeas. Philoſtratus.

Demonactis.

Herodem Sophiſtam immodicè lugentem Pollucis obitum præmaturum, quum vellet illi currus & equos velut aſcenſuro iungere, atque etiam cœnam apparare, adiit Demonax: En tibi, inquit, à Polluce literas exhilarato Herodi, & quid, vellet Pollux ſciſcitāti: Incuſat, inquit, te, quòd cuncteris ad ipſum venire: ſignificans, Pollucem ad ipſum non rediturum: ſed rectè parari currum, ſi vellet ſequi defunctum. Eraſmus lib. 8. Apoph.

Quirini ſophiſtae

Quirinus ſophiſta amicis de morte filij conſolantibus: Quando, inquit, potius apparebo vir, quàm nūc? ſentiens dolorem quidem eſſe acerbum, ſed hoc fortitudinis laudem fore ſplendidiorem Philoſtratus.

Laconis

Hominem Laconicum, ſed ruri agentem, quidam obiurgauit, quòd prorſus fletui & lachrymis ex intimis viſceribus manantibus indulgeret. At is liberè, reiectàque animi diſſimulatone, reſpōdit: Quid facerem, inquiens: non enim ego, ſed natura mea mihi luctum excutit. Ælianus. lib. 9. de Var. hiſt.

Amaſidis

Amaſis ad quendam filio priuatum dixit: Si non triſtatus es: quum nondum filius eſſet, ne nunc quidem dolere debes, cùm non amplius eſt. Stob ſerm. 121.

Demonactis.

Demonax quendam filij mortem inconſolabiliter lugentem, & in tenebris abditum, adiit, certò promittēs ſe filij vmbram ab inferis reuocaturum, ſi tres ex hominum numero ſibi nominare poſſet, qui nullius luxiſſent obitum. Quùmque is cogitationem per omnes notos circunferens, ne vnum quidem reperiſſet luctus expertem: Quid igitur, inquit, teipſum diſcrucias homo, quaſi nouum aliquid acciderit? Eraſmus libro 8. Apophthegmatum.

Antonij. Suprà de affectibus humanis.

Vide plura infrà, de Morte generosa nō deflenda.

De lusibus.

Socratis. SOcrates, qui Delphico oraculo sapientissimus Græcorum iudicatus est, quum luderet supposita cruribus arundine, cum pueris, ab Alcibiade irrisus: Noli, inquit, Socrates, cuiquam dicere, quod modò à me videris, donec ipse tibi etiam liberos procreaueris. Sensit Socrates, paternum in filios suos affectum: quo eò ductus est, vt cum filiis ludere nequaquam erubuerit, vir alioqui sapiētissimus. Brus. lib. 3. cap. 38. Verùm alij hoc Agesilao adscribunt.

Demonactis. Senex quidam Romanus, bene robusto corpore, qui armatus sese ad palum exercuerat, rogauit Demonactem, num magna vehementia videretur depugnasse: Nimirum, inquit, aduersus hostem ligneum. Innuens, illum in vera pugna fore meticulosum. Erasmus libro 8. Apoph.

C. Cæs. Cæsar pila ludens cum Cæcilio, acceptis ab eo quinquaginta sestertiis, cùm collusoribus aliis centum dedisset: Quid, inquid, num ego vna tantùm manu lusi? Brus. lib. 3. cap. 38.

Calig. Caligula aleam ludens, plus mendacio, atque etiam periurio lucrabatur, & quodam tempore proximo collusori demandata vice sua, progressus in atrium domus, quum prætereuntes duos equites Romanos locupletes, sine mora corripi confiscarique iussisset, exultabundus in domum rediit, glorians se nunquam prosperiore alea vsum. Eras. lib. 6. Apoph.

De lusu honesto, vide prætere a titulum de Recreatione: de inhonesto verò, titulum de Alea.

De luxuria luxu, & voluptate.

Pythag. PYthagoras aiebat in ciuitates primum irrepsisse delicias, mox saturitatem, deinde violentiam, postremò exitium. Laërtius lib. 7. capite. 1.

Aristip. Quum quidam Aristippum vidisset ementem perdicem quinquaginta drachmis, & ob id philosophicum luxum improbaret: Tu, respondit Aristippus, si obolo venalis esset, nun emeres? Quum is respondisset, se empturum: Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Laër. libro 2. cap.8.

Eiusd. Quum quidam illi probro, quòd splendidè exquisitéque viueret philosophus: Id, inquit, si vitium esset in celebritatibus deorum nequaquam fieret. In his enim magnificè vestiri, & lautissimo ciborum apparatu solent vti. Porrò quum dij sint infensi vitiis: non placarentur sed irritarentur eiusmodi magnificentia, si ea cum vitio esset coniuncta. Sic ille quidem elusit conuitium, non ostendit quid esset optimum. Idem.

Eiusdem Quum aliquando adiret scortum Aristippus, sensit quendam ex adolescentibus, qui aderant erubescere, quasi turpe esset, philosophum ingredi fornicem, adhunc versus: Huc, inquit, ingredi turpe non est adolescens: sed egredi non posse, turpe. Sensit ignoscendum, si quis moderate vtatur licita venere: non ignoscencendum, si quis addictus voluptati seruiat. Hoc dictum illo seculo probari poterat, quo nulla lex vetabat cum scorto congredi: nunc præter argutiam nihil habet laudabile. Laërtius libro 2. cap.8.

Zenonis. Zeno Citticus quum audiret quendam luxuriam suã sic coram bonis vires excusantem, vt diceret, se ex eo quod superfluum sibi esset, sumptum facere, argutissimè respondit, Age dic, dares etiam veniam coquo tuo, si cum obsonia plus equo salsa daret, diceret sibi copiam salis esse? Sensit vir prudentissimus, nequaquam ex multa rerum copia victum moderandum esse, sed ex necessitate naturę, quæ paucis contenta esse solet. Laër. lib. 7. cap. 1. Max. ser. 66.

Architae Architas Terentius nullam pestem in mũdo capitaliorem esse dicebat, quàm corporis voluptatem. Hinc enim patriæ proditiones, hinc rerum publicarum euersiones, hinc cum hostibus clandestina colloquia nascuntur. Nullum magnum facinus est, ad quod suscipiendum non libido voluptatis impellat,

Stupra verò & adulteria, & omne flagitium nullis illecebris excitantur, nisi voluptate. Cicero in Catone maiore.

Cratetis Crates Thebanus quendam delitiis luxuíque deditum, ita per iocum admonuit, Ne pro lenticula semper augens patinam, in seditionem nos coniicias. Sentiens, è luxu cupediísque plerumque nasci dissidia. Lẽticula philosopho cibus est: ἀτυχεῖν, carnes habet, & in diuitum mensis circumfertur. Laër. lib 6. cap. 6. Brus. lib. 3. cap. 1.

Eiusdem Idem conspicatus adolescentulum athleticum, vino, carne & exercitatione corpulentiorem fieri: O miser, inquit, desine aduersus teipsum carcerem munire. Maximus monachus serm. 27.

Antist. Antisthenes quodam prædicante delicias: Hostium, inquit, filiis contingat in deliciis viuere: vt rem pestilentem detestãs: quod plerique pro sũmno bono amplectuntur. Laër. lib. 6. cap. 1.

Diogenis Diogenes inuiserat Lacedæmonem: inde Athenas reuersum quidam percontabantur, vt fit, Quò iret, & vnde veniret? A viris, inquit, ad fœminas: notans Atheniensium deliciis effœminatos mores, quum Lacedæmonij durè instituerentur. Laërt. lib. 6.

Eiusdem. Idem quum videret mulierem in lectica, dixit: Caueã non conuenire feræ, notans tam efferum ac noxium animal ferrea cauea coërcendum. Lectica verò sellæ genus est cancellatæ, vt aliquam caueæ speciem præbeat: in hac diuites ac delicatæ sedere atque etiam gestari solent. Laërt. lib. 6.

Eiusdem Idem videns delicatum quendam hominem à seruo calceari: Nondum, inquit, sat beatus es, nisi te etiam abstergeat: id autem erit, si mancus fueris. Laërtius libro. 6.

Eiusdem Luxriosum quempiam in diuersorio conspicens, vescentem oleis: Si sic prandisses, inquit, non ita cœnares: sentiẽs nõ esse frugalitatis, quòd cœnaret oleas: sed quod stomachus nimis lauto prandio grauatus, nihil appeteret in cœna. Nam tenue prandium optimè condit cœnam. Laër. lib. 6.

Idem ad eum qui obsoniis ax luxui plus equo indulgebat, illud Homericum accommodabat: *Eiusdem*

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, id est,

Nate mihi fueris breui æui significans, illum sibi luxiu mortem acceleraturum. Laërt. lib. 6. *Eiusdem.*

Idem, eos qui per luxum in coquos, nepotes, scorta & adulatores facultates suas profunderent, similes dicebat arboribus per præcipitia nascentibus, quarum fructus homo non gustaret, sed à coruis & vulturibus ederentur: sentiens eos qui gulæ ventríque seruiũt non esse homines. Ibidem. *Eiusdem*

Infrà de Prodigalitate, profusione & largitione. *Eiusdem.*

Idem destomachabatur in eos, qui pro bona valetudine diis munera offerrent. Et in ipso sacro omnibus voluptatibus se obruẽtesperderent. Laërt. lib. 6. Brus. libro3. capite. 1. *Eiusdem*

Dicebat prẹterea se non parum mirari seruos, qui quum viderent dominos plus equo voraces, non illis eriperent cibos. Nam hoc esset, dominorum valetudini consulere. Ibidem. *Eiusdem.*

Idem aiebat, faciles esse deos ad donandum hominibus vitam, cæterùm hanc ignorari ab his qui quẹrunt dulciaria, vnguenta, aliásque hoc genus delicias. His enim qui fruuntur, credunt se viuere: quum veram vitam, tranquillam ac suauem, sola prẹstet sapiẽtia. Non igitur dij sunt incusandi, sed homines qui per stultitiam non postulant ab illis vitam, sed voluptates. Laërt. lib. 6. *Eiusdem*

Qui scopum non attingunt, hi vulgò ἀτυχεῖν, id est, frustrari dicuntur. At Diogenes negauit illos frustrari, qui aberrarent à scopo: sed eos qui curas suas ad voluptatem velut ad scopum dirigerent. Nam ab his petunt beatitudinem, quũm per eas deueniãt in summam miseriam. Laërt. lib. 6. *Eiusdem*

Idem dicere solebat, inquibus ẹdibus magna esset ciborum copia, in iisdem multos mures esse & feles solere: sic ea corpora quæ multum cibi caperent, multos morbos contrahere solere. Max. monachus ser. 27. *Eiusdem.*

Heracliti Heraclitus philosophus in seditione rogatus, vt apud populum sententiam diceret, quo pacto ciuitas redigi posset in concordiam: cõscenso suggestu, poposcit calicem aquæ frigidæ, & paululum farinæ inspersit, mox de glechone admiscuit: id est, vel pulegij syluestris, vel leguminis genus. Dein epoto calice, discessit, nec verbum addidit. hoc pacto innuens, ita demum ciuitatem carituram seditionibus, si repudiatis deliciis, assuescerent paruo contenti esse. Et hic Heraclitus suo respondit nomini. Nam σκοτεινὸς dictus est, id est tenebricosus. Referatur & hoc inter ἄφωνα Apoph. Eras. lib. 8. Apop.

Empedoclis. Suprà de grauiter dictis.

Socratis. Socrates dicebat, eos qui se ad continentiam ac frugalitatem exercuissent, & longè plus habere voluptatis, ac minus dolorum, quàm qui summa cura vndique pararent oblectamenta: quòd voluptates intemperantium præter animi sibi malè conscij crucitatum, præter infamiam ac paupertatem, frequenter ipsi etiam corpori plus adferãt molestiæ, quàm delectationis. Contrà quæ sunt optima, eadem fiunt iucundissima, si quis assueuerit. Laër. lib. 2. cap. 5.

Eiusdem. Suprà de Lauticiis.

Eiusdem. Socrates aiebat esse turpe, siquis sua sponte seruiens voluptatibus, talem se faceret, quales nemo domi suæ vellet habere seruos. Talibus autẽ nullam salutis spem reliquam esse, nisi si pro eis deos comprecarentur alij, vt bonos dominos nancisci possent, quando prorsus decretum esset seruire. Existimabat autem, nullos fœdiorem miseriorémque seruire seruitutem, quàm qui & animo & corpore seuirent voluptatibus. Laërtius lib. 6. cap. 5.

Eiusdem. Idem eo die quo bibiturus esset venenum, quum detractis compedibus ex frictu sensisset voluptatem, dicebat amicis: Quàm mirè hoc natura comparatum est, vt hæ duæ res sese inuicem comitẽtur, voluptas ac dolor. nisi enim præcessisset molestia, non sentirem hanc voluptatem. Laër. lib. 2.

Eiusdem. Idem admonebat voluptates non aliter quàm Sirenas esse prætereundas ei, qui properat vt virtutem veluti patriam conspiciat. Allusit ad Vlyssem, qui cera obtu-

ratis auribus prænternauigauit Sirenas, vt Ithacæ fumum subsilientem cerneret. Idem.

Eiusdem

Dicebat etiam, multos in hoc viuere vt ederent biberéntque, se cōtra ob id edere ac bibere vt viueret: quòd his rebus non ad voluptatē, sed ad naturæ necessitatem vteretur. Hanc sententiam retulit Satyricus:

Non viuas vt edas, sed, edas vt viuere possis.

Eras. lib. 3 Apoph.

Platonis.

Plato ille sapiens, generosum conspicatus adloscentulum, patrimonio consumpto ad fores pandochij panem edentem, & aquam bibentem? Si, inquit, sic moderatè prandisses, nunquam sic cœnares. Maximus serm. 61.

Eiusdem.

Plato filius Aristonis, quum videret Agrigentinos magnis impensis ædificare, eodémque modo cœnare: Agrigentini, inquit, ædificant quasi semper victuri, & comedunt, quasi semper morituri. Dicit autem Timæus, eos lecythis argenteis & strigilibus vsos esse, mensas totas eburneas habuisse. Aelianus lib. 12 de Varia historia.

Arist.

Aristoteles Stagirita semper admonebat, vt voluptates contemplemur non venientes, sed abeuntes, hoc est, non à fronte, sed à tergo. Venientes enim fucata specie blandiuntur, abeuntes autem pœnitentiam ac dolorem relinquunt. Laër. lib. 5. cap. 1.

Aristippi.

Sophista Polyænus ingressus ædes Aristippi, quum videret illic mulieres pulchrè ornatas, ac magnificè instructum conuiuium, cœpit reprehendere tantùm in philosopho luxum. Aristippus dissimulata obiurgatione, aliquando pòst: Potésne, inquit, hodie nobiscum esse? Quum ille non recusasset: Quid igitur, inquit, incusas? Videris enim non lautiorem mensam reprehendere, sed impendium. Nam si conuiuium ob hoc ipsum displicuisset, quòd esset lautius, recusasset esse conuiua. Porrò probare quidem apparatum, sed offendi sumptu, non frugalis, sed auari hominis esse videtur. Laërtius lib. 2. cap. 8.

Menedemi.

Menedemus Eretriensis Antigono consulenti, deberétne ad comessationem quandam adire: post silentium nihil aliud respondit, quàm, Regis filius es, subindicans, luxum indecorum esse regno natis: aut potē tibus licere

quod libet. Laër. lib. 2. cap. 18.

Dionysij Sophistæ. Dionysius sophista familiaribus dicere consueuit: mel summo digito, non cana manu gustandum esse. Sentiēs. voluptates quàm parcissimè admittendas. Philostratus in sophist.

Arcesilai. Arcesilaus Scyta percontanti qui fieret, vt ab aliis sectis multi deficerent ad Epicureos, ab Epicureis nulli descisscerent ad alios: Quoniam, inquit, ex viris galli fiunt, ex gallis viri nequaquam. Sentiens homines esse proniores ad voluptatem, quàm ad virtutem. Gallos dixit, sacerdotes Cybelis euiratos. Porrò voluptatem amplecti fœminarum est, poius quàm virorum. Laërtius lib, 4. cap. 6.

Isæi sophistae. Isæus sophista Assyrius, quum primam ætatem dicasset voluptatibus, simul vt ad virilem peruenit, veluti alius subito factus, miram induit morum seueritatem. Itaque percontanti cuidam, Num illa (fœminam ostendens) videretur formosa? πέπαυμαι, inquit, ὀφθαλμῶν, ζειν, id est, desij laborare ab oculis. Ab altero quopiā interrogatus, quis piscis aut quæ auis esset ad vescenum suauissima? πέπαυμαι, ταῦτα σπουδάζων id est, ista curare desij. Et adiecit, ξυνῆκα γὰρ τοὺς ταντάλου κήπους τρυγῶν, id est, sensi enim me è Tantali hortis fructus colligere. Subindicans omnes eiusmodi voluptates, quibus iuuentus capitur, nihil aliud esse quàm vmbras ac somnia, qualia de Tantalo fabulātur poëtæ. Philostratus.

Polæmonis. Polæmon sophista occurrens alij sophistæ cuidam, intestina, mænides pisces & alia quædam vilia portanti obsonia: O vir egregie, inquit, non potest Darij & Xerxis animum rectè actione exprimere, qui talibus vtitur cibis. Idem.

Theocriti. Theocritus Chius, posteaquam Diocli lurconi perisset vxor, & in funebri cœna, quam illi parabat, nihilo secius obsonia voraret, flens interim: Desine miser, inquit, nihil profeceris, obsoniis indulgēs. Sentiēs, illi semper flendi fore materiam, si pergeret deliciari. Olim vesci piscibus pro deliciis habebatur, & infami vocabulo dicebātur opsophagi. Nunc ea res magna est sanctimonia. Eras. lib. 6. Apoph.

Stratonicus musicus clarissimus, Rhodios quum videret deliciis dissolutos, & calido potu vtētes, appellauit albos Cyrenæos, & ciuitatē illorum appellauit porcorum ciuitatem, quòd colore quidem differrent à Cyrenæis, qui nigri sunt, luxu & voluptatum studio similes. Sic hodie quidem appellant albos Mauros. Athenæus.

Stratonici.

Idem quum Rhodi ageret, taxans eius generis luxum deliciásque, dicebat illos ædificare perinde quasi essent immortales, obsonare quasi breue tēpus victutos. Auidius enim fruimur his, quæ breui scimus auferēda. Eras. lib. 6. Apoph.

Eiusdem.

Idem quum in Maronia potaret cum quibusdam, dicebat se posse scire ad quem locum spectaret ciuitas, si tecta facie ipsum ducerent. quum duxissent, rogassént-que quò spectaret: Ad cauponam, inquit. Sentiens totam ciuitatem nihil aliud esse quàm cauponam. Itaque quocunque verteretur tectis oculis sciebat se spectare cauponam. Maronia porrò Ciconum ciuitas est, negociationis dedita. Eras. lib 6. Apoph.

Eiusdem.

Philoxenus homo voluptatibus omnibus deditus, quū in caupona ollam vidisset, in qua deliciæ coquebantur: odore captus iussit filium ollam emere. Qui quum diceret, cauponam eam ollam magno precio vendere: Hoc suauior, respondit, & iucundior erit, quo maiori precio eam emero. Aelianus lib. 10. de Varia historia.

Philoxeni.

Philoxenus Erixius, collū longius sibi quàm gruibus fieri exoptabat, vt in gustu magis oblectaretur. Aristoteles in Ethicis, & Brusonius lib 3 cap. 1.

Eiusdem.

Alexis poëta Callimedontem rhetorem, vt deliciis deditum, taxauit his versibus

Alexidis.

ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνήσκειν θέλει,
ὑπὲρ δὲ μήτρας καλλιμέδων ὁ κάραβος.

Pro patria vel quilibet velit mori,
At metrae amore Callimedon solus cupit.

Perit Latinis ioci gratia: nam πάτρα patriam significat μήτρα non matrem, sed vulam aut piscem sonat. Pisces olim erant in deliciis. Eras. lib 6. Apoph.

Ischomachus mimus cumprimis celebris, medico percontante rusticum qui ob ingurgitationē malè habebat,

Ischomachi.

num ad vomitum cœnasset? Nequaquam, inquit, sed in ventrem. iocus Græcis festiuior, quòd εἰς sonat pariter & in, & vsque ad, εἰς ἔμετον, εἰς κοιλίαν, Erasmus libro 6. Apoph.

Gorgones Gorgone Cleomenis, quum pater aliquando mandasset, vt cuidam mercedis nomine daret frumentum & elogium addidisset, Docuit enim me vinum reddere suauius: Ergo, inquit, ô pater, & vini plus bibetur: & qui bibent, delicatiores, deterioresque reddentur. Quis satis prædicet hanc puellam, & sene & viro seueriorem? Atqui solet hic sexus maximè capi rebus suauibus. Plut. in Apoph. Lacænarum.

Eudamidas. Quum quispiam prædicaret laudes vrbis Athenarum: Quis (inquit Eudamides) eam ciuitatem meritò laudet, quam nemo dilexit factus seipso melior? Non iudicauit eam vrbem esse dignam vlla laude, quæ sic esset corrupta deliciis ac vitiis, vt nullus in ea libenter viuens euaderet melior, sed deteriores omnes, tacitè præferens Spartam Athenis, in qua qui vixisset, efficeretur melior. Plut. in Laco. Apoph.

Lycurgi. Lycurgus Rex cùm statuisset inuadere delicias, luxúmque & in his quoque tollere diuitiarum admirationem, instituit syssitia, hoc est, conuiuia publica. Percontanti verò, cur ea constituisset, sic vt in singulis conuiuiis pauci cum armis discumberent: Vt, inquit expediti sint ad parendum imperatis, & si quid tumultus inciderit, penes paucos sit delictum, sitque inter omnes potus ac cibi æqua portio: denique non solùm in esculentis ac poculentis, verùm ne in stratu quidem, aut vasis, aut alia re quacunque plus haberet diues quàm pauper. His rationibus quum diuitiis detraxisset admirationem, posteaquàm nemo erat, qui vel vti posset illis, vel ostentare, dicebat amicis: Quàm præclarum est, ô amici, ipsa re declarasse cuiusmodi sint diuitiæ, si quando cæcæ sunt, caréntque spectatoribus & admiratoribus. Interim obseruabat, ne quis prius domi sumpta cœna veniret ad publica cõuiuia, expletus aliis cibis, alióve potu. Quòd si quis cũ cæteris non biberet, ederétve, eũ vituperabat, vt qui aliis eduliis delinitus, abhorreret à victu cõmuni. Porrò qui palàm conuictus esset id fecisse, ei mulcta dicebatur.

dicebatur. Vnde Agis, qui multò post Lycurgum tempore Rex fuit, debellatis Atheniensibus domum reuersus, cùm vellet vnum diem cœnam capere cum vxore, missus à syssitiis poscenti, præfecti militiæ non miserunt. Ea res cùm postero die innotuisset Ephoris, mulctam illi dixerunt. In eodem facto geminum exemplum nobis est proditum: primùm frugalitatis, deinde seueritatis, cùm in causa non graui leges nec regi pepercerint. Plutarchus in Laconicis.

Eiusdem. Idem Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, omnem vnguentorum vsum è medio sustulit: non ob id tātùm, quòd oleum odoribus viciatum nullum haberet vsum, sed vt omnem luxum reipub. perniciosum esse ostenderet. Plut. in Lacon.

Eiusdem. Submouit præterea tingendi artificium, veluti sensus adulationem. Etenim dum color blanditur oculis, natura ei corrumpitur. In summa, cunctis ornandorum lenocinio corporum artificibus Spartana vrbe interdixit, vt qui malis artibus bonas arteis corrumperent: propterea quòd huiusmodi deliciis ciues à salubribus ac seriis exercitamentis auocarentur. Plut.

Agesilai. Sciscitante quodam ab Agesilao, Quid Spartæ, fructus attulissent Lycurgi leges? Voluptatum, inquit, contemptum, videlicet indicans, non alia magis ex re nasci reipub. corruptelam, quàm ex deliciis. Plut. in Lacon.

Eiusdem. Idem quum audiret quendam mirari, cur Rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo vestitúque vteretur? Pro hac frugalitate, inquit, opimam messem metimus, libertatem. Quo dicto ostēdere voluit, nihil æquè libertati contrarium esse, ac voluptatem. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdem. Idem quum in Asia domus contignationem ex quadratis trabibus factam aspexisset, ædium herum rogauit, num apud illos quadrata nascerentur ligna? eo negante, sed rotunda dicente: Quid igitur, inquit, si quadrata essent, rotunda faceretis? Notauit autem luxum, & preciosam illam in ædificandis ædibus. Brus. lib. 3. ex Laco. Plut.

Eiusdem. Thasiorum gens cùm Agesilao Lacedæmoniorum Regi cum exercitu per eorum agros proficiscenti, ho-

noris gratia mitterent farinas, anſeres, bellaria, liba ex melle condita, & omnis generis alia maximi precij tum eſculenta, tum poculenta: præter farinas nihil accepit, ſed reliqua domũ referri iuſſit, vt inter Helotes & mancipia diſtribuerentur. Sciſcitantibus autem, cur id faceret? reſpondit: Non decere, qui virtutis ſtudio tenerentur, id genus delicias recipere. Sapienter oſtendens, nihil ſeruilius & abiectus eſſe, quàm gulæ ventríſque voluptatibus obnoxium viuere. Plutarchus in Apoph. Lacon.

Lyſimachi. Suprà de Fame & ſiti.

Lyſandri. Lyſander Lacedæmonius cùm filiabus ſuis non permitteret, vt veſtes à Dionyſio datas induerent: interrogatus, Quamobrem hoc faceret? Ne inquit, luxuria conſpicuæ, turpiores videantur, quàm fuerunt antea. Bruſ. lib. 3. cap. 33.

Epaminondæ. Epaminondas à quodam ad cœnam inuitatus, quum bellariorum, obſoniorum & vnguentorum apparatum inueniſſet, è veſtigio abiit, dicens, Ego te ſacrificare, nō laſciuire putabam. Bruſ. lib. 2. cap. 2.

Eiuſdem. Idem quum coquus impenſæ rationem collegis redderet, maximum olei ſumptum duntaxat ægrè tulit: ſed collegis admirantibus impenſam quidem ſibi non diſplicere, dixit, ſed quòd tantùm olei intra corpus ipſe accepiſſet. Damnauit autem luxuriam in nullo magis, quàm in ſemetipſo, quem adeò prodigum olei fuiſſe in vnctione corporis fatebatur, vt hac in re omnes facilè ſuperauit. Bruſ. lib. 3. cap. 1.

Cyri. Quum Perſæ, quoniam regionem habebant montuoſam aſperámque, cuperent eam campeſtri ac molliore commutare, non paſſus eſt Cyrus, dicens: Quemadmodum plantas ac ſemina: ſic hominum mores ad regionis habitum immutari. Sentiens, ſe velle duros homines & laboribus accommodos. Nam mollis ac fertilis regio, molles & ignauos gignit homines. Plut. in Reg. Apoph.

Corydi. Corydus paraſitus, quum apud Ptolemæum mattya, cibi laudatiſſimi genus circunferretur, ſed apud Corydum ſemper deficeret: Vtrum, inquit, Ptolemæe ſum ebrius, an videor mihi videre iſta circumferri? Admonens

ſe nihil aliud quàm ſpectatorē eſſe mattyæ. Ebriis autē videntur omnia verſari in gyrum. Eraſm.lib.6. Apoph.

Xerxes iratus Babyloniis, quòd à ſe defeciſſent, poſteaquam illos in poteſtatem ſuam redegerat, interdixit ne ferrent arma, ſed pſalteriis tibiiſque canerent, ſcorta alerent, cauponas haberent, ac ſinuoſis tunicis vterentur: quo voluptatibus, euirati non molirentur denuò defectionem. Plut.in Reg. Apoph. *Xerxis.*

Demetrius Phalereus cùm vidiſſet iuuenem luxurioſum Ecce, inquit, quadratam ſtatuam, habentem ſyrma, ventrem, pudenda, & barbam. Bruſ.lib.3.cap.33. *Demetri Phal.*

Alexander Macedonum rex, Darij regiam ingreſſus, quum vidiſſet ſublime cubiculum, & in eo ſtratum, mēſas, cæteráque omnia mirifico ornatu inſtructa: Hoccine, inquit, erat imperare? Sentiens, non eſſe regium, huiuſmodi deliciis indulgere. Plut.in Alex. vita. *Alexādri Regis.*

Idem lectum ingreſſus, excuſſis accuratè palliis, dicere ſolebat: Nunquid hic delicatum aut ſuperfluum mater addidit? Adeò abhorrebat à mulieribus deliciis. Ibidem. *Eiuſdem.*

Brutus quum balneas patrimoniúmque omne penè vendidiſſet, pecuniámque luxurioſè dilapidaſſet, dicerétque, ſine cauſa ſe ſudare: Craſſus orator reſpondit, Non mirum eſt (inquit) quòd ita ſudas, modò enim exiſti de balneis. Notauit autē hominis luxum, qui in cauerat, vt balneum & alia diuendere coactus eſſet. Bruſo. lib.3.cap.33. *Bruti.*

Craſſus orator, in cauſa contra Brutum, quum eius ingluuiem vellet taxare, efferretúrque anus Iunia, feſtiuè inquit, Brute quid ſedes? quid illam anum patri tuo nūciare vis? Bruſ.lib.3.cap.33. *Craſſi.*

Scipio Minor cùm non ignoraret luxuria & voluptatibus militum eneruari vires, omnem luxum & voluptatem è caſtris ſuis amoueri iuſſit, voluítque, vt milites ſtantes cœnarent obſonium non igni coctum. Plut.in Rom. Apoph. *Scip. Minoris.*

Idem, qui poſtea Aemilianus dictus eſt, cenſor declaratus, cum accepiſſet iuuenem quendam placentam ex melle in vrbis ſimilitudinem compactam, Carthaginémque nuncupatam, conuiuis dir pendā dediſſe, equo *Eiuſdem.*

priuauit: rogatus autem, Cur militem equo indignum iudicaret: Quia, inquit, me prior Carthaginem diripuit. Quo dicto militem damnauit ignauum, qui gulæ deditus, cum placentis potius melle conditis, quàm contra hostes pugnaces, bellum suscipiebat. Brusonius lib. 3. cap. 1.

Eiusdem. Idem quum Memmij cuiusdam tribuni militum iumenta intercepisset, vasculis lapideis refrigerando vino paratis, ac poculis Thericleis, hoc est, operosè factis onusta: Mihi quidem, inquit, ac patriæ dies triginta, tibi ipsi verò per omnem vitam, quum talis sis, teipsum inutilem reddidisti. Significans, bellum quod pro patria gerebatur, mensem fortasse duraturum. Parum autem esse quòd tum militem præstaret inutilem: sed multo grauius, quod si pergeret esse talibus moribus, perpetuò ciuis inutilis esset futurus. Ibib.

Eiusdem. Cato cum Albidium, quendã, qui omnia sua bona dilapidauerat, audiret conquerentem, domum sibi incendio cõsumptã esse: Proteruiã, inquit, fecit. Erat autẽ proteruia apud maiores sacrificia, in quibus mos erat, vt si quid ex epulis superfuisset, igne consumeretur. Bruson. lib. 3. cap. 1.

Catonis Siceronis. Cato maior, libidinoso inter eius familiares cupienti, concessurum se negauit: quoniam cum eo, inquit viuere non posset, qui melius & subtilius palato quàm corde sentiret. Brus. lib. 3. cap. 7.

Eiusdem. Idem eam rempublicã nequaquam saluam fore dicebat, in qua piscis pluris quàm bos venundaretur. Sensit autem vir prudentissimus, nihil æquè in republica pestiferum esse quàm si ciues luxuria & deliciis vincãtur. Præcipuus olim luxus erat in piscibus, vnde legimus mullum sex millibus emptum. Brus. lib. 3. cap. 1.

Eiusdem. Quendam qui agros mari vicinos ob luxum vendedere coactus est, aiebat se mirari, quasi plus nosset quàm ipsum mare: quod enim illud vix paulatim alluebat, ille facilè deuorarat. Eras. lib. 5. Apoph.

Ciceronis. Faustus Syllæ filius, quum consumptis paternis bonis suppellectilem propter æris alieni magnitudinem propscripsisset: Cicero hominis miseriã irridens: Hanc inquit, magis amo, quàm patris eius proscriptionẽ. Pro

ſcriptio quippe Fauſti, ſibi ſoli nocumento erat, qui ſolus non habebat, vnde poſt hæreditatem paternam iam conſumptam, commodè viueret. Parentis autem crudelis proſcriptio, infinitis ciuibus & Reipublicæ damno fuit. Bruſ. lib. 3. cap. 33.

Pompeij.

Ægrotanti Pompeio medicus præſcripſerat, vt turdis veſceretur. Quúmque hi quibus datum erat negocium, negarét inueniri (non enim erat tempus, quo genus hoc auium capi ſolet) admonuit aliquis, apud Lucullum inueniri poſſe, qui turdos toto anno ſoleat alere. Itáne, inquit Pompeius, niſi deliciis deditus eſſet Lucullus, nequaquam viueret Pompeius? Contemptòque medico, cibis parabilibus vſus eſt. O verè maſculũ animũ qui ne vitam quidem deliciis acceptam ferre ſuſtinuit. Plutar. in Rom. Apoph.

Luculli.

Quum œconomus Lucullo cœnam modeſtam apparaſſet, acerſitum obiurgauit: illo dicente, Non putabam ſumptuoſo apparatu opus eſſe, quum ſolus eſſes cœnaturus. Quid ais, inquit Lucullus, an ignorabas apud Lucullum hodie cœnaturũ Lucullum? Plutarchus in Rom. Apoph.

Galli.

Gallus teſtis contra Piſonem repetundarum reum, cùm magnam pecuniam dixiſſet datam Magio præfecto à Pioſone, ne prouincialiũ iniurias à ſe delatas aperiret, Scaurúſque Magij tenuitatem inopiámque redargueret: feſtiuè inquit, Erras Scauro: ego non magnam, conſeruaſſe dico, ſed tanquam nudus nuces legeret, in ventrem conieciſſe. Notauit autem hominis luxuriam, qua ad ſummam adactus inopiam erat. Bruſonius libro 3. cap. 1.

Tiberij Cæſ.

Tiberius Cæſar Attilio Butæ viro prætorio, quũ ad inopiam per luxum ac ſocordiam redactus, fateretur ac deploraret paupertatem ſuam: Serò, inquit, experrectus es. Dormiunt temulentiæ ac luxui dediti, verius quàm viuunt: nam vita vigilia eſt. Refert Seneca in epiſtolis.

Caligulæ.

Caligula luxu prodigioſo vtens, vt calidis frigidíſque vnguentis lauaretur, precioſiſſimas margaritas aceto liquefactas ſorberet, conuiuis ex auro panes & obſonia apponeret, numos nõ mediocris ſummæ è faſtigio baſilicæ Iuliæ per aliquot dies ſpargeret in plebem: Libur-

nicas naues gemmatis puppibus, versicoloribus velis fabricaretur: subinde dicebat: Aut frugi hominem esse opportere aut Cæsarem. Eras. lib. 6. Apoph.

Heliogabali. Heliogabalus adhuc priuatus, cùm luxuriosus, omnibúsque voluptatibus præditus esset, reprehensus à quodam, qui dicebat: Ah non times vir luxuriosissime, ne post tot delicias pauper fias? Quid melius, inquit, quàm vt ipse mihi hæres sim, & vxori meæ? Brusonius libro 3 cap. 33

Eiusdem. Idem dicere quoque solebat, se nolle filios, ne quis frugi sibi nasceretur. Idem eodem loco.

Monachi cuiusdam. Monachus quidam Aegyptius, interrogatus cur toties voluptates sibi subtraheret? Ideo subtraho, respondit, vt iræ causam & occasionem præcidam. Scio enim illam semper de voluptatibus belligerari, mentémque meam perturbare, & cognitionem ipsam fugare. Nicepho. lib. 11. cap. 43. Eccl. hist. ex Euagrio.

Alphonsi. Suprà tit. de Honore virtutis præmio.

Eiusdem. Eques quidam ingens patrimonium per luxum ac libidinem absorbuerat, atque insuper magnam æris alieni vim contraxerat. Pro hoc Intercedentibus quibusdam apud Alphonsum Aragoniæ Regem, ne saltem quæ debebat, corpore luere cogeretur, Alphonsus respondit: Si tantam pecuniam vel in sui Regis obsequium, vel patriæ commodis, vel subleuandis propinquis impendisset, audirem. Nunc quoniam tantas opes impendit corpori, par est vt luat corpore. Eras. 8. Apoph.

Huc aliqua ex parte pertinent ea, quæ sunt sub tit. de Prodigalitate, Crapula, Lauticiis, Intemperantia, Ebrietate, &c.

DE MAGISTRATV ET gubernatione Reipublicæ.

Cleobuli. Leobolus eam Rempub. bene compositā existimabat, vbi magistratus magis infamiā quā legem metuunt. Stob. ser. 41.

Biantis. Bias optimā esse rempub. dixit, in qua legē omnes perinde ac tyrānum metuant. Stob. sermone 41.

Thales eam remp. saluam esse putabat, quæ ciues neque prædiuites, nec admodum pauperes contineat. Stobæus ser. 41. *Thaletis.*

Pittacus laudabat eam remp. in qua malis imperandi non daretur facultas. Ibidem. *Pittaci.*

Chilo autem optimam pronunciauit rempub. quæ maximè leges, minimè autem Rhetores audiat. Ibidem. *Chilonis.*

Periander fœlicem fore eam remp. putabat, in qua cũ reliqua æqualia existimentur, virtute quod melius: vitio autem quod deterius est, designatur. Ibidem. *Periãdri*

Idem interrogante quodam cur imperium non deponeret, dixit, quoniam per vim imperanti, etiam vltrò desistere periculosum est. Ibidem. *Eiusdem*

Suprà tit. de Legum authoritate & obseruatione. *Solonis.*

Eam item rempub. imprimis probabat, in qua viri boni honoribus afficerentur, mali pœnis coërcerentur Ibidem. *Eiusdem*

Idem interrogatus, quánam ratione ritè respub. gubernari possit? respondit, Si tam indignarentur illi quibus non est facta iniuria, quàm quibus facta est. Stob. sermone 41. *Eiusdem*

Heraclitus Ephesius rempub. vt deploratam contempsit, eique dare leges, cùm rogaretur, recusauit. Secessit autem in templum Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. circunstanti, & admiranti populo: Perditi, inquit, an non præstat hoc agere, quàm vobiscum Rempub. administrare. Laërt. lib. 9. cap. 1. *Heracliti.*

Antisthenes rogatus, quomodo ad Rempublicã capessendam sit eundum? Velut, inquit, ad ignem, ne nimis admotus exuraris, procul amotus frigescas. Brusonius libro quarto capite quinto & Stobæus ser. 43. *Antist.*

Bion dixit, oportere bonum virum à magistratu discedentem, non ditiorem, sed clariorem euasisse. Stobæus sermone 43. *Bionis,*

Pythagoras dixit, primum luxuriam ciuitates ingredi deinde saturitatem, posteà contumeliam, postremò exilium. Stob. ser. 41. *Pythago.*

Idem eam ciuitatem optimam esse dixit, quæ viros bonos habet. Ibidem. *Eiusdem.*

Eiusdem Idem principes costitui iussit illos, qui à teneris bene educati sint,& iam adulti ætatem suam lucri gratia non prostituerint. Ibidem:

Eiusdem Plato diuinus ille philosophus dicere solebat, beatas esse respublicas quæab illis regerentur, qui aut ipsi sapeérent aut sapientiæ incumberent. Brus. lib. 3. cap. 13. & Cicero ad Quintum fratrem.

Zenonis. Zeno dicere solebat, decorandas esse vrbes non preciosis ornamentis, sed inhabitantium virtutibus. Stob. sermone 41.

Aristidis. Aristides cùm iam duceretur ad suplicium, quidam inimicus expuit illi in faciem, ille nihil aliud quàm abstersit faciem,& magistratui ait comitanti: Admonere istum vestri est officij, ne posthac tam improbè oscitet Fuit viro prudentissimo Reipublicæ salus curæ, iam morituro: eius enim salus pręcipuè in eo quoque consistit, vt ciues in disciplina contineantur. Erasmus lib. 5. Apoph. ex Plut.

Chrysippi Chrysippus rogatus, cur non administraret Rempub. dixit: Quia si quis malè rexerit, displicebit diis: sin bene ciuibus. Stob. ser. 43.

Theoprasti. Theophrastus percontatus, quidnam remp. conseruaret? respondit: Beneficentia, præmium & pœna. Stob. sermone 41.

Epaminondæ. Quum Epaminondæ per inuidiam & contumeliæ gratia sordibus quidam & contemptus magistratus delegatus esset à populo Thebano, non aspernatus est dicens: Non solum magistratum ostendere virum, sed virum vicissim ostendere magistratum. Itaque gessit, vt deinceps tanquam honestum munus à multis ambiretur: qunm antea nihil fuerit, quàm cura sordes & stercora ex angiportis eiiciendi. Brus. lib. 4. cap. 5. Erasm. lib. 5. Apoph.

Phocionis Phocion Atheniensis cum capitis iam damnatus esset atque huius amici cæteri qui simul cum illo damnati fuerant, flentes ducerentur ex inimicis quidam obuiam factus post multa conuicia in faciem Phocioni expuit Tum Phocioni ad magistratum clamans, Non hunc, inquit, compescet aliquis indecorè se gerentem? Ita vir sanctissimus, etiam moriturus publicæ disciplinæ curam

habere voluit. Plutarchus in Græcorum Apoph. Simile, aut idem potius cum eo quod de Aristide paulo suprà posuimus.

Agasicles interrogatus quónam pacto magistratus, nullo stipatus satellitio, imperare suis posset? respondit, Si ita imperet suis, vt pater suis filiis. Quo innuit, si magistràtus beneuolentia & benefactis adiungeret sibi ciuium animos, non opus esse barbarico conductitioque satellitio, cum nullos haberent corporis custodes tutiores quàm ciues, erga quos patris gererent affectum. Plut. in Lacedęmoniorum.

Agasiclis

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, magistratus officium esse dicebat, Erga rebellãtes audacia, erga subiectos beneuolentia vti. Plutarchus in Laconicis.

Agesilai.

Idem rogatus à quopiam, cur Spartonorum Respub. præ cæteris, secundis rebus floreret? Quoniam, inquit, plus cæteris in hoc sese exercent, vt pariter & imperare & parere sciant. Sensit vir prudentissimus, ciues disciplinæ capaces, in causa esse incolumitatis. Recitat. Plut. in Lac Appothegmat.

Eiusdem.

Cleon quum primùm statuisset Remp. capessere, amicis in vnum locum conuocatis, eam quæ ei cum illis intercesserat amicitiam dirupit, tanquam quæ in administratione ciuitatis rectum ac iustum institutum emolliat, & transuersum agat. Themistocles cõtrà: qui quum quidam moneret vt preclarè magistratu fungeretur: nequaquam, inquit, in eo sessurus sum throno, inquo amici non meliore sunt futuri conditione, quám non amici. Non enim ciuitas homines amicis & sodalibus carẽtes, sed commodos & temperantes requirit. Antonius in Melis. par. 2. ser. 1.

Themist.

Agathon dicere solebat, magistratum trium meminisse. primùm, quòd imperet hominibus: deinde, quòd secundum leges: tertio, quòd non semper imperet. Stob. ser. 43.

Agathonis.

Appollonius, quum vidisset in Domitiani ædibus quemdam senio iam confectum, magistratum inhiãter affectare, atque imperatori ceu seruum se submitetre. Huic inquit, ô Damis, non persuasit Sophocles, vt agrestem dominum furiosumque aufugeret. Bruson.

Apollonij

libro quarto capite qninto.

Fabij max.

Fabio iam sene, filius illius consul factus est, qui quũ publicitus multis audientibus habuisset orationem, Fabius conscenso equo præcedebat. Quum autem iuuenis lictorem misisset, qui patrem iuberet equo descendere, alij quidem factum hoc auersati sunt. At Fabius ab equo desilens, non habita ætatis ratione, accurrit, ac filium complexus, Euge, inquit, fili sapis: qui intelligas, quibus imperes, & quàm magnum magistratum susceperis. Plut.

Scip. æm.

Scipio Æmilianus quum in censura Mumium collegam haberet, festiuè grauiterque pro rostris dixit, se ex maiestate Reipub. omnia facturum, si sibi Quirites collegam dedissent, siue non dedissent: Plinius in lib. de Viris illustribus cap. 58. Valer. Max. lib. 6. cap. 4. Brus. libro quarto cap. quinto Erasmus Rotulianus libro octauo Apoph.

catonis. sen.

Cato senior exhortans magistratus ad sumendas pœnas de his qui delinquerent, dicebat, eos, qui maleficos prohibere possent, nec facerent, lapidandos esse: sentiẽs illos de vniuerso populo pessimè mereri, quòd ad scelerum licentiam inuitarent improbos. Plutarchus in Romanorum Apoph.

Policarpi

Polycarpus ab Herode proconsule quum vrgeretur, vt Christo suo malediceret atque Cæsaris fortunæ se crederet: Non faciam, inquit, sed tibi proconsuli fidei meæ rationem reddam: quum certum mihi diem constitueris. At quum proconsul diceret in populi conspectu hoc faciendum esse: respondit Polycarpus, Tibi respondi, quandoquidem principibus & potestatibus in primis honor debeatur, qui tamen religioni non sit contrarius. Eusebius libro 14. Ecclesiast. historiæ capite quinto.

Alexandri Seueri

Alexander Seuerus, honores iuris & gladij nunquam vendi passus est, dicens: Qui emit, & vendat necesse est. Hoc ethnicus & iuuenis: quid iam decet principes Christianos? Lampridius & Brusonius libro quarto capite quinto.

Alphõsi.

Alphonsus potentissimus ille Aragonum rex dicere so

lebat, eos, qui aliis præessent, tanto priuatis hominibus meliores esse oportere, quantò honoribus & dignitate antecellerent. Sentiens, tum demum subditorum mores rectè formari posse, si hi quibus reipublicæ gubernatio commissa est, vitæ inculpatæ exemplo præcedant, vt viuum sint exemplar omnis virtutis. Panormita. lib. 6. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem

Idem magistratum, cotem appellare solitus est, quo hominum ingenia probarentur. Quemadmodum enim argentrrij ad aurum atque argentum probandum cote iudice vtuntur: sic magistratibus se vti, rex docere voluit, quo ciuium mores atque animos exploraret. Magistratus enim, vt communi prouerbio celebratur, virum indicat: quod quidam Pittaco Mitylenæo, Soloni alij tribuerunt, Quanquam Aristoteles libro 5. Moraliam, Biantis nomine citarit, Est autem sensus, vix satis perspici posse mores & ingenium, in vita hominis priuata. Alphonsi dictum recitat Panorm. lib. 3.

Vide tit. de Principatu & principe.

De magistratuum electione.

Socratis.

SOcrates dicere solebat, absurdum esse, quum artes manuarias nemo exerceat, qui eas non didicerit: neque quisquam aliquid faciendum locet ei, qui eius opificij sit planè ignarus: ad publicos autem magistratus admitti eos, qui rerum omnino rudes essent. Erasmus lib. 3. Apoph.

Chilonis

Chilon Lacedæmonius fratri quærenti, quòd Ephorus ipse non crearetur, quum ille esset: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu non. significans neminem esse idoneum magistratui, qui non possit dissimulare multa præter æquum & bonum facta: iuxta illud, ἄρχων ἄκουσον καὶ δικαίως ἢ ἀδίκως. id est, Princeps æqua & iniqua pariter audias. Laërt. in Chilonis vita.

Antist.

Antisthenes admonuit Athenienses, vt asinos æquè atque equos deligerent ad agriculturam. Quum illi

dicerent, hoc animal esse alienum à ratione: Quid refert, inquit, quum in vestra republica duces sint, qui nunquam didicerunt administrandi rationem: sed hoc satis est: quòd vobis delecti sunt? Sentiens, multò absurdius esse, ei commendare rempub. qui gubernandi artem non tenet, quám si asinũ pro equo adhibeas aratro Laert.lib.6.cap.1.

Carneadis. Carneades quum in senatu dixisset, neminem consulem, neminem prætorem aut imperatorem esse nisi sapientem: A. Albino, qui tum prætor erat, audiente, subridens ait: Ego igitur tibi Carneades prætor esse non videor, quia sapiens non sum Brus.lib.4.cap.5.

T. Mālii Suprà de Consolatione.

Catonis sen. Cato senior ciues incusabat, quod semper iisdẽ cõmitterẽt magistratum: Videmini enim, inquit: aut vilem habere magistratum, aut iudicare paucos esse dignos magistratu. Quorum alterũ erat malè sentire de publica potestate alterum, de ciuibus. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdẽ. Idem censuram petens, quum cæteros competitores videret supplices, populó que blandientes, ipse clamabat, Populo opus esse medico austero, validisque remediis: proin eligendum non qui iucundissimus esset, sed qui inexorabilis. Atque hæc dicens, ante omnes censor creatus est. Agnouit populus morbũ suum: eòque Cato plus valuit obiurgando, quàm cæteri blandiẽdo. Ibidẽ.

Saturnini. Saturninus, vnus tyrannorum. xxx. quum milites illi peplum imperiale imposuissent, aduocata concione de seipso dixit: Commilitones, bonum ducem perdidistis, & malum principem fecistis. Antè fuerat dux egregius: sed quoniã in imperio fuerat seuerior, ab iisdem à quibus impetator factus fuerat, interemptus est. Non quiuis ad quoduis munus idoneus est. Trebellius Pollio.

Augusti caes. August. Cæsar Romanum admonuit magistrarum, vt Rempublicam committerent iis qui vsu & experientia rerum plurimum possent, nec eam sinerent pendere ex cuiusquam voluntate. Nihil enim in Repub. perniciosius esse putauit, quàm si magistratus rerum imperitus dominium obtineat. Xiphilinus Dionis abbreuiator, in Augusto.

Idem quum ægrè ferret, quòd Caius quem Agrippa eius filius susceperat, nondum adolescens consulatum petiisset: graui dolore affectus, precatus est, ne vnquam inciderent huiusmodi tempora, in quæ ipse olim inciderat, vt minor xxi. annis consul fieret quúmque adhuc instaret, respondit: id imperium deferendum esse ei, qui nihil peccaret, quique posset studiis populi Romani obsistere, deinde vt eos modestiores faceret. Dion Nicæus in Augu. *Eiusdem*

De magistratuum curis.

Democriti. DEmocritus dicere solebat, meli⁹ esse regi ab aliis, quàm ipsum regere homines malos. Bruſ. lib,4. cap.5.

Chrysip. Chrysippus rogatus, quare ad Rempublicam non accederet? Quia, inquit, si malè administrauero, deos: si bene ciues habebo iratos. Bruſ. lib.4. cap.5.

Alcibiadis. Alcibiades dicere solitus est, de suis factis, se Dioscurorum vitam viuere. Nam dum populi gratiam obtineret, diis parem se videri: quum verò illam amisisset, nihil à mortuis discriminis habere: Aelianus lib.13. de Varia historia.

Themistoclis. Themistocles Neoclis filius, audiens quosdam ambire magistratum: Si mihi, inquit, duas ostẽderetis vias, quarum vna ad infernũ, altera ad tribunal duceret, multo libentius ingrederer eam quæ rectà ad infernum tenderet. Non ignorauit sanè vir sapientissimus, quantæ curæ, molestiæ, vexationes circunueniãt eos, qui in magistratu constituti, omnibus expositi esse coguntur. Aelianus lib.9. Variæ hist.

Demosthenis. Demosthenes ad iuuenes quos habebat familiares, dicere solebat: Sibi gnaro iam quantum inuidiæ, metus, calumniæ ac discriminis sit expectandum ad Rempub. accẽdenti si ex duobus alterum sit eligendum, citius in exilium iturum, quàm ad suggestũ aut tribunal. Eraſ. lib.4. Apo. ex Plut.

Seleuci. Seleucus rex frequentèr dicere solitus est, paucis notũ esse, regum aut magistratuum quantæ sint curæ. Alioqui

tiuilum inuentum iri, qui regium diadema humi proiectum tolleret. Recitat Erasm' libro. 8. Apoph. Stobæus ser. 46. Antigono adscribit, cuius dicti meminit etiam Valerius Max. lib. 7. cap. 2.

Antigoni Antigonus, rex ille subtilis, quum regium sibi traditū accepisset, diadema, priusquam capiti imponeret, dixisse fertur: O nobilem magis quàm fœlicem pannum: quem si quis penitus cognoscat, quàm multis solicitudinibus, periculis & miseriis sit refertus, ne humi quidem iacentem tollere vellet. Val. Max. lib. 7 cap. 2. Stob. sem. 46. Eras. lib. 8. Apoph. Seleuco adscribit.

Pompei magni. Pompeius Magnus, quum ex literis senatus intellexisset omnia quæ Sylla armis obtinuerat, in ipsius potestatem esse tradita, populi suffragiis cēturiatis, percusso fœmore dixit: Proh nunquam finienda pericula, quanto sàtius erat obscurum nasci, si à militaribus curis nunquā dabitur recedere: nec hac exuto inuidia, licet cum vxore ruri vitam degere? Magnam potentiam ambit in expertus, odit expertus, sed deponere tutum non est. Plutarchus.

Alphonsi Alphonsus rex, quum cœnanti senex quidam importunus & garrulus sine fine obstreperet, exclamasse fertur, & dixisse: Asinorum cōditionem esse potiorē quàm regum. Nam illis dum pascuntur, dominos parcere: regibus neminem. Antonius Panormita. & Aeneas Syluius de dictis & factis Alphonsi.

Eiusdem Infrá tit. de Otio honesto.

De magistratu breui.

Ciceronis CIcero, quum Canninium consulem in postremo anni die à Cæsare factum videret, qui tamē postremo die consulatum pro more alteri tradere cogebatur, iocosè de breui eius magistratu iudicans: Consulem inquit, habuimus vigilantissimum & fortissimum, qui in toto suo cōsulatu somnum non vidit. Xiphilinus. Dionis Nicæi abbreuiator, in Cæsare.

Eiusdem. Cannius Reuilius cum paruo tempore consul fuisset, seu videlicet meridianis horis, hunc in modum audiuit

Consulem habuimus tam seuerum, támque censorium, vt in eius magistratu nemo pransus sit, nemo cœnauerit nemo dormierit. Erasmus lib. 4. Apoph. Cuspinianus in Consulibus.

Supra de honore momentaneo.

Vatinius quũ morbo laboraret, & eo nomine in Ciceronem inueheretur, quod ægrotantem non accessisset: Volebam, inquit Cicero, in tuo venire consulatu, sed me nox occupauit. Ibidem. *Eiusdem. Eiusdem.*

Idem Cicero, ad hunc consulem congratulandi ac associãdi gratia pluribus euntibus, Maturemus, ait, vt hominem ante sui consulatus exitum præueniamus. Plut. Talis fuit autem sub Galieno imperatore postea Marius tyrannus, vt scribit Trebellius Pollio, qui vna die factus est imperator, altera visus est imperare, tertia interemptus est. *Eiusdem*

M. Votacillus Pitholaus in C. Seruilium, qui vno tãtum die consul fuit ita lusit: Antè Flamines, nunc consules diales fiunt. Abusus est voce, Diales: quasi à die deducta sit, ac non magi à Ioue, cui Flamines instituebãtur. Macro. lib. 2. cap. 2. Satur. *M. Votacilij.*

De Magnificentia.

Nicias Atheniensis quum inter Græcos præcipuus esset qui magmificentia excelleret, ideò à populo in iudiciũ vocatus, ait: Sint mihi ipsi, non populo Atheniensi, tanti sumptus facti, meúmque operibus ipsis nomen inscribam. Pontanus cap. 12. de Magnificentia. *Niciæ.*

Plato Philosophorum summus, videns Agrigentinos magnis impensis multa ædificia extruentes, dixisse fertur: Agrigentini quasi semper victuri ædificant, & comedunt quasi semper morituri. Notauit autem vanam illã ædificiorum condendorum magnificentiam, quum homo fragile & caducum animal, facilè tugurium habere possit, in quo ad paucos annos, quibus in hoc mundo quasi in alieno solo obambulat, à tempestatis intemperie se defendat. Aelian. lib. 12. de Var. hist. *Platonis*

Augustus Romanorum Impera. quum vrbem Ro- *Augusti Cæs.*

mam multis modis & ornasset & cõmunisset, atque etiã in posterum (quod quidem in ipso fuit) tutam redidisset non sine glorians dicere solebat: Romam lateritiam accepi, marmoream relinquo. Nihil principi magnificentius, quàm si ditionem, quam accepit, reddat statu meliorem. Suetonius in eius uita. Pontanus cap. 12. de Magnificentia. Erasm. Rot. lib. 4 Apoph.

De maledicientia, Detrectàtione, ac Mordacitate.

Pythagore.

PYthagoras, quum quidam dixisset, Nimiũ mihi maledicis, ac plus satis derides: Atqui, inquit splenіticis etiam acria & amara prosunt, dulcia nocent. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 78.

Aristippus audiens quendam temerè hominibus maledicentem: Vtinam, inquit, tu linguæ tuæ sicut ego auriũ mearum, dominus esses. Brus. lib. 1. cap. 16.

Empedoclis.

Empedocles interrogatus, cur quum malé audiret, tã indignanter ferret maledicta? Quia inquit, ne laudationes quidem mihi iucundæ forent, nisi maledicta mihi molesta essent. Maximus serm. 16. de Admonitione.

Diogenis

Diogenes conuincianti sibi: At nec mihi, inquit, credít quisquam, te laudanti: nec tibi, me vituperanti. Anton. in Melis. par. 2. ser. 59.

Eiusdem.

Suprà tit. de Adulatione & assentatione.

Esocratis.

Isocrates rhetor de Atheniensium ciuitate dicere solebat, eam sortis simillimam esset Et enim qui illarum venustate caperentur, velle quidem omnes rem cum ipsis habere: neminẽ tamen tam sui ipsius contẽptorem qui matrimonium cum illis iungere dignetur. Atque Atheniensium ciuitatem ad peregrinandum in ea iucundissimam esse, omnibúsque totius Græciæ ciuitatibus præstantiorem, ad inhabitandum verò non item securã ac tutam esse. Innuit autem domesticos in ea sycophãtas, conuiciatores & obtrectatores, atque eorum qui se populares videri vellent, insidias. Aelian. lib. 12. de Var. hist,

Zoili.

Zoilus Amphipolitanus, Policratis auditor, qui canis Rheori-

Rhetoricus nominatus est, homo studiosus malè loquendi quum non solùm in Homerum, Platonem, alíosque preclaros ac magnos viros stylum stringeret, sed vbique litibus & perniciosis etiam contentionibus operam daret, rogante quodam erudito viro, quãobrem omnibus malè loqueretur. Quoniam, inquit, malè facere quum velim, non possum. Exprimit autem omnium maledicentium & detrectantium personam Zoilus, qui dum non inneniunt qua ratione facto lædant, dentibus caninis & lingua amarulēta in bonos inuehuntur. Ælian lib. 11. de Varia historia. & Brus. lib. 1. cap. 16.

Socr.

Socrati quum nunciatum esset, à quopiam eum maledictis incessi: Bene, ait, loqui non didicit. Bruson. lib. 1. cap. 16.

Platonis

Platon quum quidam ei narraret, nonnullos esse qui ipsum maledictis insectarentur: At ego inquit, sic viuiuam, vt illis fides non habeatur. Anto. par. 2. ser. 69. Melissæ.

Arist.

Aristoteles quum ab imprudente quodam malè audiret, Tu, inquit, & conuicia facilè audis, & libenter dicis, mihi autem & dicere non consuetum, & audire iucundum. Anto. in Melis. par. 2. ser. 72.

Xenophontis.

Xenophon Colophonio de paupertate sua quærēti, quòd ægrè duos aleret famulos: At Homerus, inquit, quem tu carpis, etiam mortuus alit plusquam decem hominum millia: & tu, qui vis illo videri doctior, vnus non alis duos. Erant illis quoque temporibus, qui carpendis illustrium virorum operibus gloriam aucuparentur. Plut. in Reg. Apoph.

Melissi.

Melissus philosophus, quum probro illi daretur, quòd maledictis indignaretur: Si maledicta, inquit, ęquo animo admittam, ne laudes quidem sentiam. Brus. lib. 1. cap. 16.

Philost.

Aelianus, quum Philostrato roganti, quid operis cuderet, dixisset, se opus in tyrannum nuper mortuum cudere. Admirarer, inquit Philostratus, si viuentem accusasses. Superstitem siquidem tyrannum incessere, viri opus est: mortuum veró cuiusque. Brus. 1. cap. 16.

Lysandri

Lisander Lacedæmonius quum in publico quodam conuentu, quendam audiuisset, liberius quàm par videbatur, contra, ipsum loquentem: Tua, inquit, verba ciuitate opus habent. Quo dicto notauit eius in dicẽdo libertatem, quæ quidem in conuentu facile fertur, sed alio loco non itidem. Plut. in Laconicis.

Cleomenis.

Cleomenes maledicenti ait: An propter hoc tu omnibus maledicis, ne tempus de tua loquendi malignitate habeamus? Brusonius libro .1. capite 16.

Agesilai.

Agesilaus rex, quoties audiebat aliquos ab aliis laudari aut vituperari, existimabat nõ minus esse discendos eorum mores qui loquebantur, quàm eorum de quibus loquebantur. Sensit vir prudentissimus, qui auidè obtrectant alienæ laudi, magis prodere morbum suum quàm detegere mores alienos: & qui ob res parũ honestas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperãt, indicare stultitiam suam peruersũmque iudiciũ. Plut. in Lacon. Eras. lib. 1.

Alcibiadis.

Alcibiades canem miræ magnitudinis abscissa cauda per vrbem dimisit, hoc quum multis stultum atque ineptum visum esset, monentibus eum amicis, ac sermones qui de eo, circumferebantur, enarrantibus, ridens Alcibiades: Sic, inquit, res, vt intenderam, successit. Hoc enim Atheniensibus loquendi volui præbere argumentum, vt eos à peioribus, quæ de me & aliis quoque hominibus conuiciosè loquuntur, nouis his auerterem. Brus. lib. 1. cap. 16.

Chabriæ.

Chabrias ab improbo quodam multis conuiciis affectus: Bene, inquit, fecisti, quod nihil eorum quæ insunt, prætermisisti. Anton. in Meliss. par. 2. ser. 69.

Mẽnonis

Memnon quo tempore bellum gerebat aduersus Alexandrum pro Dario rege, militem quendam mercenarium multa conuicia petulanter facientem in Alexandrum, hasta percussit: Ego inquiens, te alo vt pugnes cum Alexandro, non vt illi maledicas. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Demochares

Demochares nepos Demosthenis, significare volens se nihili pendere obtrectationes vulgi, quum videret multos obtrectatores vnà sedentes in tonstrina & ma-

se loquendi omnino cupidos: Quid loquimini (inquit) vos Dysmeniæ? simul hoc nomine ingenium, naturámque ipsorum innuens, & detegens. Aelian. lib. 3. de Varia hist.

Pisistrat. Pisistratus Atheniensis tyrannus, quum conuiua bene potus ei maledixisset, irritantibus amicis ad pœnas de conuiua sumendas, dixisse fertur: Non aliter illi succenseo, quàm si quis obligatis oculis in me occurrisset. Sensit, maledicendi ansam dedisse vinum, & ignouit errorem. Brus. lib. 1. cap. 16.

Eiusdem. Idem dicenti cuidam quòd à maledico laudaretur: Miror, inquit, nisi quis illi dixit me mortuum esse: nã viuentem ille posset laudare neminē. Brus. lib 1. ca. 16.

Hieronis Regis. Xenephanes Colophonius Homer omastyx, quum apud Hieronem Siciliæ regem lamentaretur paupertatem, quòd vix à se duo famuli possent nutriri: At Homerus, inquit Hieron, cui tu assiduè maledicis, plusquam decem millia hominum alit, vel mortuus: exprobrauit autem innatam homini maledicentiam, quæ paupertatis & inopiæ suæ non minima causa erat. Brus. lib. 1. cap. 16.

Philippi Regis. Philippum Alexandri patrem conuicio afficiebat quidam, effreni lingua pręditus, cúmque amici hortarentur, vt conuiciatorem prosequeretur, non est hoc, inquit ille, faciendum, ne amplius affectus & amplicatus, plura in nos iaciat maledicta. Ant. par. 2. Melis. serm. 69. Brus. libro 1. cap. 16.

Eiusdem. Idem dicebat, se suis conuiciatoribus gratiam habere, quòd se meliorem redderent: Ego, inquit studens illos mendacij conuincere, si quid improbè fecerim, muto consilium, & pœnitentia emendo factum. Ant. in Melis par. 2. ser. 69.

Eiusdem. Philippus Macedo maledictis à Nicandro lacessitus, pluribus cœpit illum donis honestare: quibus acceptis, cœpit Nicander laudare. Ad amicos igitur conuersus Philippus: Videtísne ergo, inquit, & nostrũ esse, bene & male audire? Brus. lib. 1. cap. 16.

Antig. Antigonum milites quum in illum probra iactarent, ac ignorarent Antigonum tam propè adesse,

prodiens Rex ait: Flebitis, nisi longius amoti, maledicatis mihi. Sic enim recitat. Plut. in Apoph. Seneca verò lib. 5. de Ira, ait illum dixisse: Longius discedite, ne audiat Rex. Vtrunque recitat. Brus. lib. 10. cap. 16.

Eiusdem

Idem Antigonus, quum per noctem milites omnia sibi mala imprecantes audiret, quòd Rex in illud iter, intricabiléque lutum adduxisset, accessit ad eos ignorantésque à quo adiuuarentur, explicuit: Nunc, inquit, maledicite Antigono cuius vitio in has calamitates incidistis: Ei autem bene optare, qui ex hac miseria vos abduxit. Brus. lib. 1. cap. 16.

Pyrrhy.

Pyrrhus Epirotarum Rex, cùm à quibusdam rogaretur, vt maledicum quendam ex Ambracia pelleret: respondit, Potius apud paucos illic manens, quàm apud multos de nobis obloquatur. Brus. lib. 1. cap. 16.

Eiusdem.

Idem, quum audisset sibi à quopiam maledictum, cōuinciatorem ad se duci iubet, ac interrogat, num dixisset ea propter quę accusatus erat? respondit: Dixit, ô Rex, & dicturus plura eram, si plus vini appositū mihi fuisset. Quo audito, Pyrrhus ridens, hominem impunè dimittendum mandauit. Brus. lib. 1. cap. 16.

Cic.

Seruilia M. Bruti mater, cùm preciosum æreparuo fundum à Cęsare emisset, subiiciente hastæ bona ciuium, non effugit tale Ciceronis dictum. Equidem quo melius emptum sciatis comparauit Seruilia hunc fundum Tertia deducta. Filia autem Seruiliæ era Iunia Tertia, eadémque. C. Crassi vxor lasciuiente dictatore tam in matrem quam in puellam. Macrobius lib. 2. cap. 2. Sat.

Sicinii.

M. Crassus, cùm leui momento amorem simul & odium permutaret, eorundémque hominum & patronum & accusatorem se preberet: Sicinius homo maledicus, qui multa in quoscunque probra iacere consuetus, erat, aliquando rogatus, cur soli Crasso non malediceret, cùm maledicendi materiam haberet amplissimam? non facio, inquit: fœnum enim habet in cornu. Brus. lib. cap. 16.

Catonis.

Cato senior cuiusdam, qui multis intemperātiæ notis inustus erat, probris vexatus: Impar mihi tecum

ait, certandi conditio est, nam vt malè audire, & maledicere tibi facillimum simul, & promptissimum est: sic & mihi maledicere insuaue est, & insuetum. Brusonius lib 1. cap. 16.

Valerij. P. Clodius cùm iratus esset Valerio, eò quòd mutuũ ei petenti non dedisset: Quid amplius, inquit Valerius, mihi facturus es, nisi vt Dyrrhachium eam, & redeam deinceps? Mordaciter ad Ciceronis exilium alludens, à quo tamen gloriosè reuocatus est. Macrob. libro 2. capite. 6. Satur.

Orbilii. Orbilius grammaticus in reum testis prodiens, cùm à Galba, oratore eloquentissimo quidem, sed corpore deformi, interrogaretur, Quámnam artem exerceret? nullam, inquit: sed in sole gibbos fricare soleo. Macro lib. cap. 2. cap. 6. Sat.

Cic. Suprà tit. de Honore momentaneo, & tit. de facetè & iocosè dictis.

Pitholai. Similis fuit Votacilij in Caninium mordacitas. Votacilius enim Pitholaus, cùm Caninius Reuilius vno tãtùm die consul fuisset, dixisse, fertur: Olim ex Romuli vel Numæ Pompilij instituto Flamines diales fuisse institutos, iam verò creari diales consules Macrobius libro 2. Satur.

Cic. In C. Cæsarem mordacitas Ciceronis dentes suos strinxit. Nam primùm post victoriam Cesaris interrogatus Cicero, cur in electione partis errasset? respõdit, Præcinctura me decepit: notans Cæsarem, qui ita toga præcingebatur, vt trahendo laciniam, veluti mollis incederet: adeò vt Sylla tanquam prouidus dixerit Pompeio, Caue tibi illum puerum malè præcinctum. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Eiusdem Deinde cùm Laberius in fine ludorum annulo aureo honoratus à Cęsare, & vestigio in quatuordecim gradibus ad spectandum transisset, violato ordine, & cum detractus esset eques Romanus, & cum Mimus remissus, ait, Cicero prętereunti Laberio, & sedile quærenti: Recepissem te nisi angustè sederem, simul & illum respuens, & nouum senatum mordaciter taxans, cuius numerum Cæsar suprà fas auxerat. Macrob. lib. 2. cap.

3. Sat. Bruſ. lib. 5. cap. 16.

Eiuſdem. Idem Cicero alias facilitatem Cæſaris in eligendo ſenatum irritum, palam mordacitérque irriſit. Nã cùm ab ipſo hoſpite ſuo. P. Mallio rogaretur, vt Decurionatum priuigno eius expediret, aſſiſtente frequentia hominum, reſpondit: Hoc fieri ſanè nequit, ſi Romæ imperabit Pompeius. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

Eiuſdem. Nec intra hæc mordacitas ſtetit, quippe ab Androne quodam Laodicæno ſalutatus, cùm cauſam aduentus requiſiuiſſet, comperiſſétque (nam ille ſe legatum de libertate patriæ ad Cæſarem veniſſe reſpondit) ita expreſſit publicam ſeruitutem: ἐὰν ἐπιτύχῃς, καὶ περὶ ἡμᾶς πρέσβευσον. Si obtinueris, & pro nobis intercede. Macrob. lib. 2. cap. 3. Sat.

Eiuſdem Item cùm Lepidum audiuiſſet in ſenatu ad patres cõſcriptos dicentem, Ego non tanti feciſſem ſimile factum: Cicero reſpondit, Nec ego tanti feciſſem ὁμοιόπλοτον. Macrob. lib. 2. cap. 3. Sat.

Planci. Infrà de Mortuis non lædendis.

Aug. Cæſ. Suprà de Clementia, & tit. ſequenti.

Eiuſdem Idem Auguſtus indignanti Tiberio, ac per epiſtolã etiam conquerenti apud eum de conuiciatore, reſpondit: Aetati tuæ mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari, eo quòd ſint qui malè de me loquantur. Satis eſt enim, ſi hoc habemus, ne quis malefacere poſſit. Bruſ. lib. 1. cap. 16.

Tiberii. Tiberius Cæſar ab initio ſui principatus, in conuiciatores & maledicos dicere ſolebat: In ciuitate libera, linguam quoque liberam eſſe debere. Ibidem.

Domitiani. Imperator Domitianus cùm homines mordaces atque maledicos haberet odio, ſemper tamen eos dicere ſolebat peiores eſſe, qui maledicis aures præberent, neque reprehenderent quàm ipſos maledicos. Bruſ. Conturſinus lib. 1. cap. 16.

Veſpaſ. Infrà tit. de Malitia.

Eiuſdem. Veſpaſianus ſenior de Licinio Mutiano notæ impudicitiæ viro, clàm apud communem amicum coquerẽs, addidit clauſulæ: Ego tamen vir ſum. Notans, obtrectatorem eſſe parum virum. Simile eſt illud Maronis:

Parcius iſta viris tamen obiicienda memento.

Suetonius.

Cùm accusassent purpurati apud Sigismundum Imperatorem, maledicentiã Germanicæ multitudinis, quæ de suo principe passim obloqueretur, subridens Imperator: An vobis, inquit, graue videtur illos malè loqui, cùm nos malè agamus? Indicauit autẽ in nobismetipsis situm esse, quòd bene vel malè audiamus. Aen. Syl. lib. 2. cõm. de reb. gest. Alphonsi.

Sigismũdi Imp.

Quum trãsfuga Nolanus eques, ingenio infami, vt sibi gratiam cum Sfortia compararet, Tartaliam omnibus maledictis in conuiuio Sfortiæ famam lacerasse detulisset: déque ea re, vt fides sibi haberetur, iureiurando sæpius affirmaret: Non opus est, inquit Sfortia, vt multum in persuadendo mecum labores, quum Tartalia nunquã verbum de quoquam sit eloquutus, quin maledixerit. Paulus Iouius de dictis & factis Sfortiæ, cap. 85.

Sfortiae.

Vide titulo de Delatione.

De malitia.

CHilon Lacedæmonius mortuis nequaquam maledicendum esse dicebat, quãdoquidem ignauum esse videretur eos lingua incessere, qui respondere non possent. Laër. lib. 1. cap. 4.

Chilonis.

Idem docebat, neminem conuiciis lacessendum, ne si dixerimus quæ lubent, audiamus vicissim quæ dolent. Habet enim & maledicendi morbus suam voluptatem, sed quæ plerunque malè audiendi summo dolore pensatur. Huc allusit M. Tullius Salustio comminans, fore, vt si quam voluptatem malè dicendo cœpisset, eam malè audiendo perderet. Laër. Chilonis dictum refert.

Eiusdem.

Socrates cuidam admiranti quòd nihil in eum commoueretur, à quo conuiciis incessabatur, Mihi, inquit, non maledicit, quandoquidem ea quæ dicit, mihi non adsunt, nec in me hærent. Atqui ob hanc causam hominum vulgus magis commouetur, si quid dicitur in immerentem. Boni quum malè audiunt, sibi gratulantur, quòd puri sint ab his malis quæ ipsis impinguntur, nec in se dici interpretãtur, nihilo magis quàm si quis oculorum errore Platonem appellet Socratem, & in Socratẽ

Socratis.

non gerat maledicta, is nō maledicit Platoni, sed ei quē existimat esse Platonem. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Vetus comœdia solebat nominatim in ciues dicteria iacere. Horum libertatem quum plerique metuerēt, Socrates dicebat: Expedire, vt quis semet illis sciens ac volens subiiceret. Nam si quid, inquit, dixerint in nos meritò reprehendendum, admoniti corrigemus, & profuerint: sin falsum conuicium in nos iaculabuntur, nihil ad nos. Eras. lib. 3. Apoph.

Aristippi. Cùm à quodam conuitiis incesseretur Aristippus, tacitus abiit, at quum maledicus insequeretur abeuntem, dicens, Cur fugis? Quoniam, inquit, tibi quidem potestas est malè loquendi, mihi verò non audiendi. Salsissimè notauit hominis impudentiam, qui quum sibi ius sumeret malè loquendi, nō saltem hoc iuris concederet alteri, vt subducert sese, desineréique malè audire. Nam vox hæc, Cur fugis? erat velut expostulantis de iniuria Laërtius libro secundo capite 8.

Diogenis. Diogenes cùm adolescentem à natura malum, lapides, in cœlum iactantem: Euge, inquit, scopo non potieris. Innuit autem, eos cœlestium bonorum nequaquam hæredes esse, qui malitiosam agerent vitam. Brus. lib. 4. cap. 11.

Eiusdem. Idem Corinthum profectus, ludum ingressus est, quē ibi Dionysius regno pulsus aperuerat audiuítque pueros malè canentes. Interim ingressus Dionysius quoniam putabat Diogenem consolandi gratia venisse: Humaniter, inquit, facis Diogenes, hæc est rerum humanarum volubilitas. Imò (inquit Diogenes) miror te etiamnum viuere, qui tantùm malorum in regno patraris: & video nihilo meliorem esse ludimagistrum, quàm fuisti rex. Laër. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Eunuchus quispiam contaminatæ famæ, inscripserat ædibus suis, μηδὲν εἰσίτω κακόν, Ne quid ingrediatur mali. Id videns Diogenes: Aedium, inquit, dominus qua ingreditur? Eunuchus boni ominis gratia posuerat titulum, ne quid infelicitatis attingeret domum, Diogenes detorsit ad mala animi, quæ sola vera mala sunt. libr. 6. Laër. lib. 4. cap. 11.

Antist. Antisthenes Atheniensium philosophus, eos qui nos

maledictis incessserent, magis tolerandos dicebat, quàm qui nos lapidibus impeterent. Verba enim non lædunt, si quis contemnat. Laër. lib. 6, cap.

Vide tit. de Patientia iniuriæ. 4.

Demosthenes à caluo quodam maledictis aspersus: Ego quidem, inquit, tibi nullam facio iniuriam, quin potius laudo capillos tuos, qui malam caluariam effugerint. subnotans, illum non iudicio, sed cerebri vitio maledicum esse. Eras. lib. 8. Apoph. *Demost.*

Zolius interrogatus, quamobrem ita studeret omnibus maledicere? Quoniam, inquit, malefacere quum cupiam, non possum. Expedita malitia, morbum ingenuè confitentis & amentis. Eras. lib. 8. Apoph. *Zoili.*

Hospitibus quibusdam celebrem illum Demosthenem videre cupientibus, porrecto medio digito: Hic est, inquit, ille Demosthenes Atheniensium orator. Digitus pollici proximus: index dicitur, quòd hunc intendentes solemus aliquando commonstrare. Digitus autem medius apud priscos infamis habebatur, ob causam hic non referendam. Porrò Demosthenes vulgò malè audiebat, quasi parum vir esset. Id significans Diogenes, maluit illum medio quàm indice demõstrare. Laër. lib. 6. *Diogen.*

Timon Atheniensis dictum μισάνθρωπος, interrogatus cur omnes homines odio prosequeretur: Malos, inquit, meritò odi: cæteros ob id odi, quòd malos non oderint. Sentiens, non esse verè probos, qui non detestantur improbos. Eras. lib. 6. Apoph. *Timonis.*

Pytheam oratorem quidam criminabatur, quòd malus esset. At ille non inficias ibat: hanc enim illi consciẽtia necessitatem imponebat. Sed respondebat, se minimo tempore omnium qui remp. Atheniensium administrassent, malum fuisset: nempe in hoc sibi placens, quòd non perpetuò fuisse eiusmodi. Putánsque se non iniuriã facere, si non cum pessimis compararetur. Stolidum hoc sanè Pitheæ. Non enim solum qui iniuriam infert, malus est: verum etiam qui iniuriam inferre in animum inducit. Aelianus lib. 14. de Var. hist. *Pythæ.*

Herodes sophista Proteo Cynico sine fine ipsum cõuitiis incessente: Consenuimus (inquit) ambo, tu quidem *Herodis sophistæ.*

malè loquens, ego malè audiens. Sensit immedicabile malum esse, cui ille tamdiu assueuerat: & se moderatius ferre, quòd iam nouum non esset. Philost.

Laconis. Ad eum qui maledicta in alios per calumniam iactata, facilè solebat admittere, Lacon: Desine, inquit aduersum me præbere aures. Sensit, non solùm eos vituperio dignos qui calumniarentur alios, verum etiam qui calumniantibus accommodarent aures. Et iniuriæ genus est, aduersus nihil malè meritum audire maledicam linguam: non enim essent maledici, si nullum inuenirent auscultatorem Proinde Lacon expostulauit etiam cum illo, qui præbuerat aures de ipso malè loquenti. Plutar. in Lacon,

Nicādri. Nicander cuidam dicenti, quòd Argiui malè de ipso loquerentur: Num igitur, inquit, dant pœnas qui de bonis loquuntur malè? significans, Rempub. malè moratā, vbi liceret impunè maledicere, nihil malè commeritis. Plut. in Lacon.

cleomenis Cùm improbus quidam Cleomenem conuitiis incesseret: Num ideo inquit, tu maledicis omnibus, ne si velimus respondere ocium habeamus vicissim de tua dicendi malitia? Vt è sublimi contempsit maledicum, nec vllo responso aut alia pœna dignum iudicauit hominem nullius rei, cui nihil esset præsidij præter maledicā linguam. Plut. in Lacon.

Eiusdem. Argiuis nonnullis Cleomenem conuitio lacessentibus vt periurum & impium. Nobis inquit, potestas est mihi maledicendi, at mihi potestas est vobis faciendi malè. admonens, non esse tutum eos maledictis irritare, quibus in manu est, cùm velint, re ipsa lædere: ad hæc, non, oportere potentes humiliorum dictis admodum commoueri. Satis enim vindictæ est, quòd licet, cum libet vlcisci: cùm illis nihil aliud reliquum sit, quàm malè loqui. Plut. in Lac. Apoph.

Leontichidae. Leontichidas Aristone natus, cuidam ipsi dicenti, quòd Demarati amici malè de eo loquerentur: Per deos inquit, nihil miror, quandoquidem nullus illorum de quoquam bene loqui posset. Docuit, contemnēdam esse maledicentiam, quæ non à iudicio, sed ab animi morbo proficiscitur. Qui verò passim maledicunt omnibus, eos

palàm est id naturæ vitio facere, non ex eorum merito quibus obtrectant. Plut. in Lac.

Anonimi. Chius negotiator vina optima venditabat, ipse verò acido vappáue vtebatur, eius seruus quum fortè aliquãdo fugisset, rogatus, qua ratione dominũ suum reliquisset? Quia, inquit, cum in manibus bona illi essent, mala conquirebat. Brus. lib. 4. cap. 11.

Iapsonis. Quum Aclides Iapson multa in Artaxerxem regem licenter & contumeliosè diceret, hactenus quidem vltus est maledicum, vt per tribunum militum denunciaret, ei licere in regem quæ vellet dicere, sibi verò in illum licere quę vellet & dicere & facere. Brusonius lib. 5. Apoph.

Dionysij Senioris. Dionysius senior quibusdam accusantibus quòd hominem improbũ ciuibúsque odiosum honoraret, atque proueheret: At volo, inquit aliquem esse, quem maiori, quàm me, odio prosequantur. Brus. lib. 4. cap. 11.

Philippi Regis. Philippus Macedo, potentibus in ciuitate opus esse, & bonos ac malos sibi conciliãdos dicebat: vt bonis quidẽ vteretur, malis verò abuteretur. Brus. lib. 4. cap. 11.

Eiusdem. Smicythus Nicanorem deferebat apud regem Macedoniæ Philippum quòd sine fine de ipso malè loqueretur: quúmque suaderent amici, vt accersi iuberet, déque eo supplicium sumeret, Philippus ita respondit: Nicanor non est Macedonũ pessimus: videndum est igitur, necubi nos cessemus in officio. Vt igitur cognouit vehementer afflictum inopia, & tamen à rege neglectum fuisse, iussit donum aliquod ad illum deferri. Hoc facto, quum rursus Smicythus diceret regi, Nicanorem apud omnes sine fine prædicare laudes ipsius: Videtis igitur inquit, in nobis esse situm, vt bene aut malè audiamus. Immane quantum absunt ab huius principis ingenio, qui nunquam sibi videntur satis laudari, quum nihil faciant laudandum, nec student beneficiis sibi conciliare beneuolentiam hominum, sed metui malunt quàm amari: cúmque sæpenumero faciant detestanda, ídque palàm, tamen periit quisquis ausus est hiscere. Plutarchus.

Eiusdem. Quidam petulantioris linguæ, maledicta coniicere solebat in Philippum: hunc amici hortabantur, vt eiiceret

in exilium, At ille negauit hoc se facturum, demirantibus, Quid ita? Ne, inquit, oberrans inter plures, malè de me loquatur. Quòd maledicum non egit in crucem, vel clementiæ erat quòd ignouit, vel magnanimitatis quòd contempsit: quòd noluit expellere, prudentiæ, plus enim nocuisset. Plutarchus in Apophthegmat. Regum & Imperatorum.

Eiusdem

Peloponnensij cum Philippum Macedoniæ regem, à quo multa beneficia acceperant, in ludis Olympiacis, sibilis derisissent: rex admonitus ab amicis, vt eam iniuriam rependeret, negauit se id facturum: Si tam prauo inquiens, sunt ingenio, vt eos irrideant, qui de ipsis bene meriti sunt: quid tum fiet, si quid mali sentirent. Sensit vir prudentissimus, maledicos non vltione prouocandos esse, vt magis maledicant. Plutarchus in Apoph. regum & impera.

Antigoni

Antigonus Rex quum aliquando tempore hyberno compulisset, castra transferri in locum vbi non erat rerum necessariarum copia, atque hac de causa milites quidam in regem maledicta congererent, ignari ipsum esse in proximo, virga tentorij vela diduxit. Flebitis, inquit, ni longius semoti de me malè loquamini. Quid hac facetia clementius? aut quid hac clementia facetius? Simulabat se non indignari, quòd malè de ipso loquerentur sed quòd tam vicini, vt exaudiri possent ab eo cui maledicebant. Plut. in Apoph. Reg. & Imp.

Eiusdem

Idem cùm nocte quadam quosdam è militibus suis: exaudisset omnia mala imprecantes regi, qui ipsos in illud iter & inextricabile lutum induxisset, accessit ad eos qui maximè laborant: eosque quum ignorantes à quo adiuuarentur explicuisset: Nunc, inquit, maledicite Antigono, cuius vitio in has miserias incidistis: sed ei bene optate, qui vos ex hac voragine eduxit. Hac vindicta contentus erat regis verè excellsus animus. Erasm. Rot. lib. 4. Apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus in Ambracia, quum amici suaderent, vt quendam maledicum multa in ipsum blaterantem expelleret Satius est, inquit, vt hic apud paucos nobis maledicat, quàm apud omnes obambulans. Plutarchus in vita Pyrrhi regis.

Scipio Æmylianus apud Numantiam iratus C. Metello, dixit: Si quintum pareret mater eius, asinum fuisse parituram. Tarditatem mentis, ac deformitatem corporis illi, fratribusque eius exprobrans. Erasmus Rot. libr. 6. Apoph. *Scip. æm.*

M. Seruilius dissuasurus legem quam ferebat M. Pinarius. Dic mihi M. Pinari, inquit, si contra te dixero, num mihi maledicturus es, vt cæteris soles? Vt sementem, inquit, Pinarius, feceris, ita & metes. Per allegoriam minitans, illum malè auditurum, si malè diceret. Erasm. lib. 6. Apoph. *M. pinarij.*

Quum P. Clodius diceretur iratus Decimo Valerio, quòd ipsi mutuum petenti non dedisset: Quid, inquit, mihi amplius facturus es, nisi vt Dyrrhachium eam, ac redeam? Exprobrans illi Ciceronis exilium, ab ipso procuratum, quod tamen populi ac bonorum virorum studio breuius fuit, quàm volebat Clodius. Erasmus libro 6. Apoph. *D. valerii.*

Cato à quodam multis nominibus infami vexatus: Impar mihi, inquit, tecum certamen est: nam vt tibi & malè audire & maledicere facillimum ac promptissimũ est, ita mihi maledicere insuaue, malè audire insolitum Erasm. lib. 5. Apoph. *Catonis.*

Suprà tit. de Ingratitudine. *Pompeii.*

In cognitione quadam, cum Æmilio Aeliano Cordubensi inter cætera crimina illud vel maximè obiiceretur quòd malè loqueretur de Cæsare: conuersus ad accusatorem Cæsar Augustus: Velim (inquit) hoc mihi probes efficiam vt Aelianus sciat, me quoque linguam habere plura enim vicissim de eo loquar. His minis contentus, nihil postea de illo inquisiuit. Sueton. *Augusti cæs.*

Suprà tit. de Clementia. *Tiberii.*

Vespasianus senior de iurgio quodam inter senatorem & equitem Romanum ita pronunciauit, vt diceret, Nõ oportere maledici senatoribus: remaledici verò, ciuile fásque esse. Prærogatiuam enim dignitatis ipse sibi ademit, qui lacessiuit. Suetonius. *Vespasiani.*

Huc refer titulum de Conuitiis, Iniuriæ patientia, & Detrectatione.

De mancipiis.

Diogenis GRæci mācipia, precipuè fugitiua, vocāt: ἀνδράποδα quæ, dictio videtur composita ex viro & pede quū Grammatici variam reddant etymologiam. Quum igitur quidam improbus Diogenem interrogasset, quare mancipia fugitiua dicerentur ἀνδράποδα, Quoniam, inquit, pedes habent virorum, animum autem qualem tu nunc habes, qui hoc percontaris: sentiens, illi esse mentem non hominis, sed pecudis. Laërt. lib. 6.

Aristippi Suprà de Educatione & Institutione filiorum.

Eiusdem Diogenes Cynicus, iactante se quodam, ac dicente, Viros supero in Pythiis: Imò, respondit, potius vincis mancipia. Lusit ad vocum cognationē, ἄνδρας & ἀνδράποδα. Mancipia autem appellabat omnes eos, qui cupiditatibus propriis seruirent. Idem.

Laconū. Lacedæmonij quum ab omnibus sedentariis artibus & laboribus abstinerent, Helotes, hoc est mancipia habebant, quibus dabant agros colendos, vt redderent fructum inde præfinitum. Et sic ea gens omnium vitiorum materiam in mancipia reiiciebat. Plutarch. in Apoph. Laconicis.

Vide tit. de seruis.

De mansuetudine.

Chilonis. CHilon docuit, potentiæ adiuugendam mansuetudinem, vt à suis non tam metum extorqueat, quàm impetret reuerentiam Reuerentiæ comes est amor, metus, odium. Amari autem non solùm honestius est, verumetiam tutius. Laërt. lib. 1. cap. 4.

Xenocratis. Quum passer futurus accipitri præda, in sinum Xenocratis philosophi volasset, eum humaniter defendit, dicens: Non oportere supplicem prodere. Guido Bituricensis.

Archidamidæ. Archidamidas cuidam in laudem Charilli prædicanti, quòd pariter erga cunctos fuisset mitis ac mansuetus Et qua fronte laudetur aliquis, inquit, qui erga sceleratos se mitem præbebat? perspexit uir egregius, mansuetudinem cum iustitia coniunctam esse oportere. Alioqui principis in facinorosos lenitas, quid aliud est, quàm

in bonos crudelitas? Plutarchus.

Cleomenis.

Qnum è ciuibus quispiam apud Cleomenem diceret bonum regem omnino erga omnes mitem & placidum esse oportere: Sed hactenus, inquit, ne sit contemptui. Significans, erga improbos mansuetudinem nimiam esse inutilem ciuitati: notansque quorundam mores, qui principes vehementer bonos & clementes, quum impensius amare debuerint, discunt habere contemptui. Est quidem præcipua virtus in principe comitas ac mãsuetudo: verùm ob malorum ingenium hæc ita temperanda est, vt principi sua constet authoritas. Plutarchus in Laconicis Apoph.

Suprà de Clementia.

Vide tit. de Clementia & Humanitate.

T. vespa.

De mathesi.

Aristippi

ARistippus quum quodam tempore cum ciuibus suis nauigans, naufragio eiectus esset, & in littore maris vidisset figuras mathematicas in arena depictas Salua, inquit, res est, hominum vestigia conspicio. Voluit ostendere vir sapientissimus, eos demum esse homines, qui cognitione diuersarum artium à cæteris animalibus differrent. Vitruuius lib. 6. de Architectura, & Erasmus lib. 3. Apoph.

Diogenis

Diogenes Cynicus reprehendebat mathematicos, quòd solem, lunam & stellas intuerentur, ea autem non viderent, quæ essent ante pedes. Laërtius libro sexto Apophthegmat.

Aristonis

Ariston Chius eos qui Cyclopediæ & mathematicis disciplinis vacarent, neglecta Philosophia, similes dicebat esse procis Penelopes, qui cùm ipsa potiri non possent, ancillis miscebantur. Stobæus sermone 2 de Imprudentia.

Hadriani imp.

Hadrianũ Romanorum Imperatorem ferunt ex Matheseos peritia præsciuisse futura, ac Verum non fore longæuum dixisse ex Virgiliano carmine.

Ostendent terris hunc tantum fata, neque vltrà
Esse sinent, &c. Dion Cassius.

De medicina.

Diogenis DIogenes Cynicus quum consideraret hominum vitam, videns medicos & Philosophos, dicebat nullum animal homine sapientius esse. Verùm quum videret coniectores, & huius generis alios, aiebat, sibi nihil homine videri stultius. Laërt. lib. 6.

Nicoclis Nicocles medicos fœlices nominabat, quoniam successus quidem ipsorum sol intuetur, errores autem tellus operit. Antonius parte prima sermone 56. Melissæ Max. sermone 50.

Straton. Stratonicus ad medicum quendam dixisse fertur: Laudo tuam experientiam, quia non sinis infirmos computrescere, sed statim eos à vita liberas Antonius in Melissa. parte 1. sermone 56. Sed hoc Nicocli adscribit Maximus sermone 50.

Didymi. Didymus perfectum medicum esse dicebat, non quidem qui omnino curaret, sed qui nihil eorũ quæ àd vtilitatem ægri, & curam pertinent, omittit. Anto. in Melissa, par. 1. ser. 56. Max. ser. 50.

Trophili Trophilus medicus interrogatus, quis perfectus medicus fieret? dixit: Ille qui possibilia & impossibilia discernere potest. Stob. ser. 100. Max. ser. 50.

Philotimi. Philotimus medicus cuidam ostendenti digitum exulceratum, quum hepar haberet tabidum: id enim ex colere deprehendit: Non est tibi, inquit, ô bone periculum ab vnguium vitio. Idem ferè fit ab hominibus, vt de leuioribus malis querantur, grauiora dissimulent. Erasm. lib 6. Apoph.

Anonimi Medicus quidam ægrotanti dederat pharmacum, eóque sumpto conualuit ægrotus. Euenit vt aliquanto pòst idem morbus recurreret, ægrotus quum ad idem pharmachum, quo prius conualuerat, confugeret, nec sentiret remedium, accersit medicum, admirans qui factum esset, vt eadem medicina quæ prius depulisset morbum, postea magis aggrauaret? Huius rei causam sciscitanti, medicus facetè respondit: Fateor idem fuisse pharmacum, sed ideo non profuit: quia ego non dedi. Sentiens, medicorum esse dare pharmaca, qui norunt quando & quomodo dandam. Quæ prosunt iuueni, nocent seni: & contrà, quæ iuuant cœlo tepido, lædunt frigido. Hoc refertur ab Augustino.

Eum medicum censebat optimum Pausanias, qui non sineret ægrotos extabescere, sed quam primùm sepeliret. Inhumanior quidem videtur hæc sententia, sed tamen à Socratis opinione non multum abhorrens: qui vult admodum valetudinarios, nec vlla iam ex parte vtiles reipub. æquo animo debere è vita decedere: sic tamen vt nemo sibi vim adferat, sed honestis actionibus immoriatur. Certè non apparet quid magnifaciant, quum quatuordecim medici multo tempore immodicis impendiis adnituntur, vt anui iam præmortuæ vitam in vnum alterúmve mensem proferant. Quid enim aliud agunt, nisi quòd arte sua mortem reddunt longiorem: quasi hoc cuiquam sano sit optabile, diu mori? At viri sapientes mortem inopinatam ac breuem iudicarunt optimam. Plut. in Lacon.

Pausan. & Socrat.

Demades maiorem gratiam medicis deberi, dixit, qui morbum ingruentem arcerent, quàm qui iam præsentem expellerent. Magis quippe optandum est omnino non pati, quàm à passionibus liberari. Antonius in Melissa, parte. sermone 56. Max. ser. 50.

Demadis

Hiero medicum tum demum ægroti amicum esse dicebat, quum, in extrema necessitate se diligentissimum ostendit. Antonius in Melissa, parte. 1. ser. 56.

Hieronis

Dionysius post alia multa sacrilegia in Epidauro, Æsculapio barbam auream detraxit, quòd negaret conuenire, cùm Apollo Aesculapij pater imberbis fuisset, vt filius barbam aleret. Finxit autem ideo antiquitas Aesculapium barbatum, vt innuerent in medico multarum rerum vsum & experientiam requiri. Valerius Maximus.

Dionysij.

Tiberius Cæsar dixisse fertur, eum hominem sibi videri ridiculum, qui sexagesimum prætergressus annum manum potrigeret medico. Sentiens, hominem tam grandem natu scire oportere, quomodo iam sibi mederi debeat. Porrigunt manum medico, qui consulunt illum explorantem pulsus venarum. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Tiberij Cæs.

De medicina contempta.

Diogenis

DIogenes videns quendam medendi artem iam profitentem, qui prius fuerat palestrites, sed ignauus: dixit illi, An eos qui te hactenus deiecerunt, nunc vicissim deiicies? Deiicit luctator, quem superat: & deiicit medicus, quos in lectum coniicit, aut etiam in sepulchrum. Sensit autem Diogenes, illum tam malum esse medicum, quàm fuerat ignauus palæstrites. Similis iocus est apud Martialem de eo qui ex medico factus hoplomachus. nõ aliud faceret hoplomachus, quàm quòd fecerat medicus. Laërt lib. 6.

Didymonis.

Didymon, qui vulgò audiebat adulter, curabat oculum virginis. Ei Diogenes dixit: Vide ne corrumpas pupillam. Hoc dictum apud nos perdit suam gratiam. Apud Græcos autem κόρη & virginem sonat, & oculi pupupillam. Lusit igitur ambiguo Diogenes Laërtius libro sexto.

Nicoclis

Nicocles quum malus quidam medicus diceret, se magnam habere potestatem: Quid ni, inquit, ista dicere liceat, qui tam multos impunè sustuleris? Maximus sermone 50.

Anonimi

Sapiens quidam quum imperitus medicus ei dixisset, Senex factus es? respondit, Bene quidem, & satis feliciter: medico enim non vsus sum. Antonius in Meliss. par. 1. sermone. 56.

Arist.

Quum morbo teneretur Aristoteles, & medicus ei præceptum quoddã iniungeret: Ne, inquit, me cures, vel vt bubulcum, vel vt fossorem, sed prius causam edicere: sic enim facili persuasione me morigerum reddideris. Docens, his nihil sine causa temereque proferendum esse. Ælianus lib. 9. de Var. hist.

Arcesilai

Arcesilaus Scyta dicere solitus est: Quemadmodum vbi multæ leges, ibi plurimum vitiorum: ita quoque vbi multi sunt medici, ibi etiam sunt multi morbi. Laërtius lib. 4. cap. 6.

Pausan.

Medicus qui inuisebat Pausaniam, dicebat, Nihil habes mali: Non enim, inquit, te medico vtor. Hoc ipsum quòd nihil habebat mali: adeò non acceptum ferebat medicis, vt eos solos iudicaret prospera esse valetudine, qui medicis non vterentur. Id vt perpetuò verum non sit, tamen extra controuersiam est, maximam ma-

lorum partem à medicis proficiſci, vel quia ſint imperiti, vel quia negligentes, vel quia ambitione quæſtúve corrupti. Plut. in Lacon.

Eiuſdem

Idem quum ab amico argueretur, quòd de medico quodam malè loqueretur, à quo nec vlla re læſus eſſet, nec cuius feciſſet periculum: Si feciſſem (inquit) periculum, nequaquam viuerem. Plut. in Lacon.

Eiuſdem

Medico cuidam dicenti Pauſaniæ, Ad ſenectutem perueniſti: Ob id, inquit, quòd te medico non ſum vſus. Medicus exiſtimabat arti ſuæ deberi, ſi cui contigiſſet ſenecta, at ille credebat, vix vnquam ad ſenectutem pertingere, qui medicis vtuntur. Ibidẽ, & Bruſ. lib. 4. cap. 8.

Ageſilai.

Quum medicus quiſpiam Ageſilao Regi præſcriberet curationem nimis exactam, minimeq́ue ſimplicem qualis eſſe ſolet apud Lacedæmonios: Per Geminos, inquit, ſumam quæ præſcribis, ſi mihi prorſus eſt in fatis vt non viuam: etiam ſi non omnia ſumpſero. Significabat, eiuſmodi curationes citius acceleraturas mortem, quàm depulſuras morbum. Nec tam operoſa pharmaca ſumenda, niſi ei qui deſtinauit mori. Omnibus in rebus ei genti placuit frugalitas ac ſimplicitas.

Philippi regis.

Suprà de Iocosè dictis.

Menechmi.

Menechmus rogatus à medico, qui putabat eum falſo inſanire, dicente: Dic mihi hoc, Soléntne tibi vnquã oculi duri fieri? Vrbanè reſpondit: Quid? Num me locuſtã eſſe cenſes, homo ignauiſſime? Ex Plauti Menechmis deſumptum.

Hadriani imp.

Hadrianus Imperator moriens, dixit illud vulgatum Turba medicorum Cæſarem perdidit. Arbitror illum huc detorſiſſe Græcum prouerbium, πολλοὶ στρατηγοὶ κάριαν ἀπώλεσαν, πολλοὶ δ' ἰατροὶ τὲν βασιλῆ ἀπώλεσαν. Quanquam & hodie verum eſt, turbam medicorum multis cauſam eſſe mortis. Dion Caſſius.

De mediocritate.

Philoxeni.

PHiloxenus dicebat eas iucundiſſimas carnes, quæ carnes non ſunt: & ſuauiſſimos piſces, qui piſces non ſunt: quemadmodum amœniſſimam eſſe nauigationem iuxta terram, & ambulationem iuxta

aquam. Erasinus libro sexto Apoph.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legislator interrogatus quamobrem statuisset, vt ad ædium culmen imponendũ fabri securi vterentur, ad fores verò addendas sola serra, nec vllo alio instrumento. Vt, inquit, ciues mediocritatem seruent in omnibus quæ in ædes inferunt, neque quicquam habeant earum rerum quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim parum decorum esse si per ostium rude supellex inferretur exotica, pretio chara, arte operosa, &c. Plut. in Lacon.

Senecæ. Nero sibi compararat aulæum quoddam insigne, tum pretio, tum pulchritudine. Id videns Seneca: Declarasti, inquit, te esse pauperem. Causam rogante Nerone: Quoniam si isthuc amiseris, inquit, non poteris aliud parare simile. Euenit vt illud aulæum naufragio periret In hoc autem profecerat Senecæ admonitio, vt Nero iacturam adamatæ rei ferret moderatius. Qui numum habet vnicum, quo amisso non queat alterum promere pauper est. Tutissimum igitur est, mediocribus ac parabilibus delectari. Eras. lib. 6. Apoph.

Alphõsi. Alphonsus Aragonum rex potentissimus, optimum factum sibi videri dicebat, si voluntas nostra inter amorem ac metum media intercederet. Vt quantum amor ad excessum impelleret, tantùm timor illam è diuerso retraheret. Sẽsit autem mediocritatem in omnibus esse optimam, & hominum actiones media voluntate temperandas. Panormita. libro quarto de rebus gestis Alphonsi.

De memoria.

Socratis SOcrates literas, quas vulgus putat repertas iuuandæ memoriæ, dixit vehementer officere memoriæ. Olim enim homines si quid audissent dignum cognitu, non libris, sed animo inscribebant: hac exercitatione confirmata memoria, facilè tenebant quicquid volebant: & quod quisque sciebat, habebat in promptu. Pòst reperto literarum vsu, dum libris fidunt, non perinde studuerunt animo infigere quod didicerant. Ita factum est vt neglecto memoriæ cultu, minus viuida esset rerum

cognitio, & pauciora quiſque sciret: quandoquidem tantum ſcimus, quantum memoria tenemus. Eraſmus lib. 3. Apoph.

Suprà de Librorum fiducia & multitudine. *Antiſt.*

Themiſtocles Athenienſis ludum prætereiens, in quo diceretur eſſe profeſſio, rogauit quid is profiteretur: quum reſponſum eſſet, artem memoriæ hic doceri: contempſit: dicens: At ego mallem artem obliuiſcendi. Verùm hæc vox digna fuit eo, qui linguam Perſicam intra annum potuit ediſcere. Plutarchus in Græcorum Apop. & Bruſonius libro 4. capite 4. Meminit Cicero libro 2. de Oratore. *Themiſt.*

Quum Themiſtocli Simonides, aut quis alius, artem memoriæ polliceretur: Obliuionis, inquit, mallem. Nam memini eorum quæ volo, obliuiſci non poſſum, quæ volo. Cicero lib. 2. de Finibus bonorum & malorum, & 4. Academicarum quæſt. *Idē aliter*

Proconſul torquebat prædonem quendam quumque dubitaret, quod ſupplicij genus eſſet de illo ſumpturus, ſuperueniens fortè fortuna Polemõ: Iube, inquit, illum ediſcere veterum ſcripta. Ipſe quidem Polemon multa edidicerat, ſed in exercitatione nihil ducebat laborioſius ac moleſtius, quàm ediſcere: eoque Fabius iubet hoc tædium protinus à pueris deuotari. Philoſtratus in Sophiſt. *Polemon.*

Appius Claudius quum apud Scipionem iactaret, ſe omnes Romanos poſſe memoriter nominatimque ſalutare: ille, Beue, inquit, narras. Ego vt multos cognoſcerem, ſed ne ab vllo ignorarer, adnixus ſum. Bruſonius lib. 4. cap. 4. *Appij claudij*

Caſſius Seuerus, quum ex Sunatuſconſulto libri illius exurerentur: Nunc, inquit, ſupereſt vt ipſe viuus comburar, qui illos edidici. Quod animo inſculptum eſt, niſi cum vita, eripi non poteſt. Eraſmus libro octauo Apophthegmat. *Caſſ. ſeueri.*

Claudius Cæſar quum cuidam notam appoſitam, deprecantibus familiaribus ademiſſet: Litura tamen, inquit, extat. Sentiens, etiam remiſſa culpa, manere tamen infamiæ prioris veſtigium. Alludens ad ſcripturam, quæ licet ſpongia deleatur, aut graphio radatur, relinquitur *Claudii cæſ.*

tamen] lituræ rasuræque vestigium. Erasm. libro 6. Apoph. ex Sueton.

De mendacio.

Thaletis. THales Milesius à quodam rogatus, quantum à verò falsum abesset? Quantum, inquit, oculi distant ab auribus. Sensit autem, eos plerumque mentiri, qui audita, non visa referunt aliis. Maximus ser. 35.

Arist. Aristoteles philosophus interrogatus, Quid lucrifacerent mendaces? Vt vera, inquit, loquentibus non credatur. Laërtius libro quinto capite primo & Brusonius lib. 4 cap. 18.

Anacharsidis. Anacharsis Scytha aiebar se mirari, qui fieret, vt Athenienses, qui prohiberent mentiri, tamen in cauponum tabernis palam mentirentur. Qui vendunt merces, emuntque lucri causa, fallunt quemcunque possunt: quasi quod priuatim esset turpe, fiat honestum, si publicè facias in foro. At in contractibus maximè fugiendum erat mendacium. Sed tum maximè mentiuntur homines quum maximè negant se mentiri. Apud Athenienses lex erat, quæ iubebat ἐν ἀγορᾷ ἀψευδεῖν. Laërtius libro primo capite nono.

Aesopi. Æsopus rogatus, quid lucri accederet ex mēdacio mentientibus: Vt eis, inquit, etiam quum vera dicunt, fides nō habeatur. Max. ser. 35.

Lysandri. Lysander quum Athenienses non virtute, sed insidiis vicisset iuxta flumē cui nomen Aegis, eisque fame pressis vrbem in fidem suam accepisset, scripsit Ephoris: Captæ sunt Athenæ: perinde quasi vi rem gessisset, gloriam aucupans mendacio. Plut.

Archidami. Chius quidam iam senex in Lacedæmonem peruenit qui quidem alioquin erat arrogans, sed senectutis suæ ipsum pudebat: quare canos tinctura obliterare conabatur. Pregressus autem in publicum, de rebus orationē habuit, quarum gratia venerat: tum surgēs Archidamus dixit: Quid ille tandem rectum diceret, qui mendacium non in anima solùm, sed capite quoque circumfert? Stobæus ser. 10. ex Theophrasto.

Laconi quum quidam dixisset, Mētiris, vrbane Lacon. Quia (inquit) iberi sumus: sed alij, si quando vera non dixerint, flebunt. Bruson. lib. 4. cap. 18. *Laconis.*

Epęnetus dicere solitus est, mendaces omnium scelerum & iniuriarum authores esse. Quę sententia nō dissonat à literis Hebręorum: quę narrant, serpentis mendacio primum fores apertas omni vitiorum generi. Epęneti dictum extat apud Plut 1. in Laco. *Epæneti.*

Quidam mirantibus, quòd humile candelabrum emisset: Pransorium erit, inquit. Eludens iocoso mendacio, ne parcus videretur. In conuiuiis vtimur humilioribus candelabris, vt exactius peruideamus quę sunt apposita. Eras. lib. 6 Apoph. *Anonymi.*

Persę dicere solent, esse duo peccata: quorum prius sit, esse debitorem, alterum mentiri: quòd obęrati plerunque mentiuntur, dum pollicētur in diem, nec prę stant quod pollicentur. Ex Herodoto. *Persarū.*

Cyrus dicere ad Armenium solebat, Omnino non mētiendū esse. Apertum enim mendacium hominibus maximè impedimento esse ad veniam consequendam Danda est quippe his venia, qui ex inscitia vel errore mentiuntur: verùm hi qui data opera apertè nugantur, nulla venia digni sunt. Cyri dictum extat apud Xenophontem lib. 2. Pędię. *Cyri.*

Gaba quodam iactante, quód in Sicilia murenam quinque pedes longā emisset victoriato: Nihil inquit, mirum: nam ibi tam longæ nascuntur, vt his piscatores pro restibus vtantur. Mendacium euidentiore mēdacio derisit. Fulg. lib. 4. ca. 18. Eras. Rot. lib. 6. Apoph. *Galbæ.*

Cicero Fabię Dolabellę dicenti, se triginta annos habere: Verū est, inquit: nā hoc iam viginti annos audio. Volebat illa iunior videri, quàm erat. Itaque Cicero elusit illam simulata assensione significans interim illam esse quinquagenariam. Brus. lib. 4. 18. & Eras. lib. 4. Apoph. *Cicer.*

Idem obiicientibus, quòd à reo pecuniam accepisset, qua magnificas quasdam ędes esset empturus: Fatebor, inquit. accepisse me, si emero. Eas quū esset mercatus, exprobrātibus vanitatē: An nescitis, inquit, bo- *Eiusdem.*

ni patris familiâs esse, dissimulare si quid constituerit emere? Eras. libr. 4. Apoph.

Eiusdem. Idem Iulium Curtium, quò iunior videretur, multa de annis ætatis suę mentientem, ita redarguit: ergo, inquit: quum vnà declamabamus, non eras natus. Brus. lib. 4. cap. 18. Eras. lib. 4. Apoph.

Aug. cæs. Iulia Cæsaris augusti filia, cùm maturè canos habere capillos cœpisset, habebat comptrices quæ canos capillos sublegebant. Verùm quum Augustus pater interuenisset, clàm, canos capillos super vestes filiæ vidit quos euulserant: cùm autem aliud agens, rem dissimulasset, demum post multa interrogauit filiam. Vtrum post aliquos annos cana esse mallet an calua? Quumque illa respondisset, se canam esse malle: Cur ergo, inquit, tuo iussu & instinctu istæ ante tempus caluam facere student? Et sic prudenter, mendacium in filia deprehendit. Erasmus. lib. 4. Apoph. ex Sueton.

De mendacio vrbanè excusato.

Platonis PLato dicebat, mendacium concedendum esse medicis, aliis verò minimè. Medici quippe vt ægrotantium animos solentur, promittunt sæpe sanitatem, etiam in ipso mortis agone, ne animum despondeant. Platonis dictum leges lib. 3. de Repub.

Phocionis Aristogiton Sycophanta in sermonibus nihil nisi arma belláque sonabat, quum verò intellexisset delectum militum haberi simulata valetudine crux obligabat, babaculóque innixus seu vulneratus, claudicans prodiit in publicum, cum Phocion à tribunali prospiciens, ait: Scribe Aristogitonem claudum, & eundem improbum atque mendacem. Brus. lib. li. 3. de Inertia.

Stratoclis Stratocles Atheniensis, superatis pugna nauali Atheniensibus, summa celeritate coronatus, faustum victoriæ nuncium attulit, vnde supplicationes decretę, epulúmque per vnamquanque tribum constitutum Sed biduo pòst, cùm verus nuncius calamitatis afferretur, vniuersus populus in Stratoclem exarsit. Tum ille: Quid inquit, viri Athenienses, vobis molestè intuli, duos dies summa estis ea causa in voluptate versati? Ful. lib.

4. cap. 18 Eras. lib. 8. Apoph.

Philippi Regis. Pgilippus Mocedo, quodam tempore ab hospite quo dam inuitatus ad cœnam, inter eundũ fortè obuios se cum adduxit vmbras. Vbi sensit hospitem turbari, quòd tam multis non sufficeret apparatus, præmisso ad singulos amicos puero iussit vt placentę seruarent locum: illi persuasi, dum placentam expectant, paululum edebant, ita factum est, vt cœna sufficeret omnibus. Faceto ioco simul & elusit amicos, & hospitis pudori subuenit. Plut. in Reg. Apoph. & Imp.

August. Cæs. Herennium adolescentem vitiis corruptum Cæsar càstris excedere iusserat: quúmque ille dimissus supplex ac plorabundus apud Augustum hac deprecatione vteretur: Quo ore redibo in patriam? quid dicam patri meo? Dic, inquit, me tibi displicuisse. Quoniam pudebat adolescentem fateri, quòd ipse Cæsari displicuisset. Cęsar permisit vt sermonem inuerteret, & culpam in ipsum conferret. Suet. in Augusto.

De mendicitate, & mendicantibus.

Diogen. QVibusdam Diogeni probro vertentibus, quòd peteret, cum id Plato non faceret. Imò, inquit, petit & ille sed ἀγχιοσχὼν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοιτο οἱ ἄλλοι. il est,

Admoto capite, vt ne quisquam audiat alter.

Abusus est Homerico carmine, quod est Odissee α, quo significauit, Platonem non minus esse petacem, nisi quòd ille clam peteret, ipse palàm. Laër. lib. 6.

Eiusdem Diogenes, Cynicus posteaquam inopia compulsus cœpisset mendicare, his verbis solebat aggredi: Si cui alteri dedisti, da & mihi: sin nemini, à me incipe. Significabat, se non inferiorem cęteris mendicis: itaque vt qui daret quibuslibet, daret & Diogeni: qui verò tam parcus esset, vt nemini quicquam daret, huic tempus esse, vt aliquando dare incipiat. Laër. lib. 6.

Eiusdem Idem à prodigo petebat minam, ille admiratus improbam postulationẽ, interrogabat, curba aliis obolũ petere soleret, à se autem minam. Quoniam, inquit, ab aliis iterũ me accepturum spero, à te autem fortassis

Arist. Aristoteles Stagirita obiurgatus à quodam, quòd dedisset eleemosynam homini malo: Non mores, inquit, *eiusdem.* sed hominis miseriam respexi. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Idem ab alio, eadem de re castigatus: Non homini dedi, inquit, quicquam, sed humanæ sorti. Laër. lib. 5. cap. 1.

Stratonici. Stratonicus musicus cuidam laudanti ipsum, vt aliquid ab eo acciperet: Ego, inquit, maior mendicus sũ. Sentiens, non esse musicorum dare laudanti, sed accipere à laudatis. Atheneus.

Anonimi Lacedæmonius quidam videns quendam diis corrogantem: Nihil, inquit, moror deos, qui me sint pauperiores. Hinc liquet, vetus esse, sub obtentu religionis exercere mendicitatem: quum plerumque tali collecta titulo, non impendatur diuis, qui nullius rei sunt egeni, sed improborum luxui ac libidini. Plut in Laco.

Laconis. Mendicus quidam petiit aliquid à Lacone: at ille: Si quid, dedero, magis es futurus mendicus. Verum istius probrosæ vitæ tuæ fuit author qui tibi primus dedit, téque fecit inertem. Apud Lacedæmonios probro dabatur mendicitas: quod & ocium odissent, & minimo essent contenti. Benignitas autem in mendicos speciem habet magnæ virtutis: sed ea piorum hominũ bonitas alit plurimorum malorum luxuriosam ignauiam. Idem.

Antig. Antigonus rex, Thrasillo Cynico petenti drachmam: Non est, inquit, munus regium. Cynico subiiciente, Talentum igitur da: At non est, inquit Cynicum, tale munus accipere, Vtroque cornu repulit postulatoris improbitatem, quem existimabat nullo dignum beneficio. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

De mente.

Thaletis THales Milesius olim interrogatus, quid in tota rerum natura esset velocissimum? respondit, Mẽs humana, Discurrit enim per vniuersa hominis cogiratio Laër. lib. 1. cap. 1.

Phocionis. Phocion Atheniensis semper admonere homines

solebat, vt mente vigilarent, cuius somnus veræ morti finitimus esset. Stob. serm. 1. de Prudentia.

Alphōsi. Alphonsus Aragonum Rex cùm pro more lectioni Annæi Senecę (quem precipuè semper coluit) incūberet, interrogatus à Dauolo, purpuratorum humanissimo, cur animus mortalium ita immensus, atque insatiabilis foret? respondit rex: animum hominis à Deo profectum, non prius conquiescere, quàm eò rediret, vnde profectus esset. Esse proculdubio animum nostrum Dei & æternitatis capacē, & propterea neque impleri, neque satiari posse iis rebus quæ fluxæ & incertę essent. Pan. lib. 1. de Alph. reb. gest.

De mercedis cupiditate.

Antist. ANtisthenes interrogatus, cur tam paucos haberet discipulos? inquit: Quoniam depello illos virga argentea. Sentiens, ideo paucos venire, quòd magna mercede doceret: vulgus autem magis amat pecuniam, quàm sapientiam, & hinc Satyricus exclamat.

scire volunt omnes, mercedem soluere nemo.

Dictum Antisthenis extat apud Laërtiū lib. 6. cap. 1.

Aristip. Suprà de Educatione filiorum.

Polemonis. Zeno Citticus, vbi iam in philosophicis aliquantum profecisset: non tamen contentus esse voluit: sed ad Polemonem, vt in Dialecticis exerceretur, commeabat. Vnde Polemon dicere solitus est: Sat scio, Zeno, te per posticum irrepere, & furari dogmata quibus Phœnicum more indutus es. Notauit hoc dicto Zenonem, qui furtim & gratis à præceptore discere volebat, vt aliis postea multa mercede venderet. Laërtius libro 7. cap. 1.

Zenonis. Quum Zenoni Talentagori filio quidam dialecticus septem species dialecticas ostendisset, quantum mercedis postularet, interrogauait. Poscenti centum, dedit ducentos. Laër. lib 7. cap. 1.

Eiusdem Quidam cùm Polemonem reprehendisset, eo quòd alia proponeret, alia loqueretur, Zeno Citticus hoc audiēs, interrogauit, quàta mercede suos doceret?

Subindicans nimirum, diſcipulorũ parſimoniam in cauſa eſſe, vt parum interdum diligentes habeant præceptores. Scire enim volunt (vt Satyricus ait) omnes, mercedem ſoluere nemo. Zenonis autem dicterium leges apud Laër. lib. 7. cap. 1.

Iſocratis. Iſocrates ſępenumero dicere ſolitus eſt, ſe quidem diſcipulos decem docere minis: cæterùm qui ipſum docuiſſet audaciam & vocalitatem, mercedis loco daturũ decem millia. vocis enim exilitas, animíque timiditas, reddebant Iſocratem inutilem ad dicendum. Eraſ. Rot. lib. 8. Apoph.

Simonidis Simonides, rogante quodam vt ſibi conſcriberet encomium, & gratiam ſe relaturum inquiente, argentum autem non dante: Duas (reſpondit) arcas domi habeo: vnam quidem gratiarum, alteram argenti. Et cum neceſſitas exigit gratiarum quidem arcam aperiens, ſemper vacuam inuenio: alteram verò ſolùm commodam mihi ad rem vitæ neceſſariam. Notabat autem hominis ſordidiſſimi tenacitatẽ, qui cupiebat multo ſtudio ac labore philoſophi, ſuas decãtari laudes, nullũ laboris præmium aliud offerens, quàm gratiarum actionem, quæ tribus verbis abſoluitur: cùm interim philoſophus rem ad victum & amictum neceſſariã non verbis, ſed promptis nummis coëmere cogatur. Simonidis dictum extat apud Stob. ſer. 8. de Iniuſtitia.

Anonymi. Philoſophus quidam dicebat, magiſtros à diſcipulis magnam mercedem exigere debere. Ab ingenioſis quidem, quòd multa diſcant: ab hebetibus, quòd multum moleſtiæ exhibeant. Max. ſer. 17.

Phœnicidis. Phœnicides cùm apponeret piſces in cõuiuio, ſed his duntaxat qui dediſſent ſymbolum, dixit: Mare quidem eſſe commune, ſed piſces in eo natos eorum eſſe qui emiſſent. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Straionici. Stratonicus muſicus, quum pater illius in balneo cum balneatore litigaret de pecunia: nam mos erat, vt hoſpites pluris lauarent quàm ciues, Scelerate, inquit puero, ob æs me propemodũ Phaſeliten reddideras. Nam hoc accidit in Phaſelide, de qua gente malè ſentiebat tanquam ſordida. Proin miniſtrum obiurgans, notat gẽtis malitiam. Eraſ. Rot. lib. 6. Apoph.

Timotheus musicus cùm duplicem mercedem exigeret ab eo, qui sub alio præceptore musicæ operam dedisset, interrogatus cur hoc faceret? Quia, inquit, duplex etiam labor mihi subeundus est. Primò quidem dedocendi vetera, deinde docendi noua. Brusonius libro secundo cap. 23. *Timothei Musici.*

Corax primus apud Syracusas, mortuo Hierone, Rhetoricem instituit mercede profiteri. Lysias autem adolescens pactus est cum eo, vt tum solueret, quum optimè Rhetoricem calleret. Verùm vbi artifex iam factus, præmium cunctaretur, à præceptore in ius vocatur. Sed quum quæreretur, qui finis litis esset futurus? Lysias ait: Si persuasero iudicibus me nihil debere, non tradam præceptori quicquam, quia iam vici: sin non persuasero, etiam non dabo, quia artem persuadendi à te non didici. Tum Corax: Imò, inquit, si persuaseris, dabis, quia artem calles: sin minus dabis etiã, quia non vicisti. Et tum iudices subiecerunt, κακοῦ κόρακος κακὸν ὠόν, id est, mali corui malum esse ouum. Vide prolegomena in Hermogenis rhetoricem: Gellium lib. 5. cap. 10. qui simile quiddam de Protagora sophista, & huius discipulo Euathlo narrat: Brus. lib. 5. cap. 2. L. Apuleium in Floridorum libris: Erasmũ Roterodamum in prouerbio, Mali corui, malum ouum. *Coracis.*

Sabinus Clodius quum vna die & Græcè & Latinè declamasset, quibusdam quærentibus, quòd pusillam mercedẽ acciperet ex duabus declamationibus: Catherius ait, nunquam magnam accipere eos, qui breuia pneumata docerent. Brus. lib. 4. cap. 31. *Catherij.*

De meretricum natura & moribus.

Leontium, quoniam ipsa cum amatore discũbente, ingressa esset Glycera & amator ad hanc videbatur sprocliuior, sedebat mœsta. Hãc quũ notus quispiã appellasset, dicẽs: Cur mœres Leontium? Vterus, inquit, mihi dolet. ὑστέρα Græcis vterum siue vuluam sonat: & eadem vox sonat, posterior. significabat autem posteriorem Glyceram magis placuisse, idque sibi dolere. Eras. lib. 6. Apoph. *Leontij.*

Phrynes. Phryne Praxitelem, à quo deamabatur, rogauit, vt ex operibus quod haberet pulcherrimum, sibi donaret. Promisit quidem amans, sed illa sensit artificē dissimulare quod esset optimum. Itaque subornauit seruum, qui Praxiteli in foro sua vendenti nunciaret incendium in officinam incidisse, ac pleraque illius opera conflagrasse, non tamen omnia. Praxiteles exclamauit. Nihil sibi relictum, si Satyrum & Cupidinem flamma corripuisset. At Phryne occurrens, iussit illum bono esse animo, nihil enim triste accidisse. Sed hoc commento deprehendit, in quod opus ille plurimum artis contulisset, & Cupidinem abstulit. Eras. lib. 6. Apopg.

Eiusdem. Eadem, quum amatores (quoniam gratis non admittebantur) filiæ domum expugnaturi, vectes, ligones, & balistas admouerent, Phryne prodiit: Quum ista, inquit, haberetis domi, quin potiùs afferebatis precium? Sentiens, ita facilius expugnari meretricum ædes dando, quàm fodiendo. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Eadem quum insidiaretur pudicitiæ Xenocratis, & in easdem ædiculas ab illo esset admissa, ac precibus tandem impetrasset, vt lectuli partem qui illic vnicus erat, ipsi concederet: reuersa ad illos qui eam subornauerát, ac rogata quid profecisset? Ego, inquit, à statua redeo, non à viro. Idem elegantius narrat Valerius Maximus. Pacta cum adolescentibus, vt Xenocratem ad coïtum solicitaret, sese in illius probè poti lectulum cōiecit, postridie cum adolescentes exprobrarent, quod tam formosa puella poti senis animum pellicere non potuisset, pactúmque victoriæ precium flagitarent facetè elusit, dicens: se de homine, non de statua cum illis pignus posuisse. Eras. lib. 6 Apoph.

Eiusdem. Eadem auaro cuidam amatori blandienti, dicentíque, Praxitelis Venuscula es: Et tu, inquit, Phidiæ Cupido. Blandimentum blandimento pensans, & obiter auaritiā homini cupido exprobrans. Nam phidias à parsimonia nomen habere videtur. Eras. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Phryne cuidam iuueniliter iactanti, quod multas haberet, se studio tristem exhibebat, ac rogāti causam: Ob hoc ipsum irascor, inquit, quòd multis inuolutus fueris, de plagarum notis sentiens, quas in illius corpore depre-

ſcendit, erat enim ſeruus: at ille gloriabatur de puelli, quibus potitus fuerat. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Laidis.

Lais Corinthia, inſigne ſcortum, Myronem ſalſiſſimè repulit, ſed præſtat hoc Auſonij verbis referre:

Canus rogabat Laidis noctem Myron:
Tulit repulſam protinus:
Cauſámque ſenſit, & caput fuligine
Fucauit atra candidum.
Idémque vultu, crine non idem Myron,
Orabat oratum prius.
Sed illa formam cum capillo comparans,
Similémque non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum, ſed volens ludo frui,
sic eſt adorta callidum:
Inepte, quid me quod recuſaui, rogas?
Patri negaui iam tuo.
Hoc videtur imitatus imperator.

Eraſ. lib. 6. Apoph.

Appellis.

Appelles, quum Laidem adhuc virginem vidiſſet ex Piræo ferentem aquam, admiratus inſignem formam, duxit illam in conuiuium ſodalium. Cæterùm irriſus ab illis, quòd pro meretrice virginem abduxiſſet in conuiuium: Ne miremini, inquit, ego eam alo, vt aliquando fruar. Nam priuſquam totum exceſſerit triennium, eam formoſam reddam. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Niconis.

Infrà de Reſponſo ab inexpectato.

Theodotæ & Socrat.

Theodota meretrix nobiliſſima, cùm contēderet cum Socrate philoſophorū ſapiētiſſimo, de numero ad ſe venientium. & diceret, ſe plures à Socrate auocare poſſe, quàm Socratem ab ipſa. Socrates reſpondiſſe dicitur: Non mirum hoc eſt, quoniam tu homines ad decliuem tramitem omnes rapis: ego verò ad virtutem cogo, ad quam ſpinoſa hominibus videtur eſſe via. Notauit autem meretricum mores effrenatos, quibus facilè homines à natura ad vitia procliues ad ſe trahunt, quos ſuis artibus adeò amoris dulci veneno inficiunt, vt nullo remedio auocari poſſint amplius. Recitatur apud Xenophontem. & Aelia. lib. 13. de Varia hiſtoria.

Gnathenæ.

Gnathena meretrix, quū in conuiuio duo adoleſcētes pro ipſa inter ſe pugnarent, victum ita conſolata eſt:

Bono animo es puer: non enim eſt certamen coronarium, ſed argentarium. Sentiẽs, in aliis certaminibus victorem ferre coronam: hic victori numerandam pecuniam, vt melior ſit conditio victi quàm victoris. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Eiuſdem.

Eadem à duobus cõducebatur, quorum alter erat miles, alter maſtigias ſeruus. Milite verò per contumeliã illam appellante lacum: An inquit, quia duo amnes in me influunt, Lycus & Eleutherus? Lycus & Eleutherus fluuiorum nomina ſunt, ſed illa alluſit ad ſeruum amatorem & liberum, Lupus eſurit, liber arrogans eſt. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Eiuſdem.

Eadem ei qui filiæ ipſius minam dederat, nec poſtea quicquam afferebat ipſi, nihilominus ſolito more ad eam ventitans: Heus, inquit, puer num putas te, quemadmodum ſemel data mina ad Hippomachum pædotribam, ita ſemper ad me commeaturum? Eraſmus libro ſecundo Apoph.

Eiuſdem.

Eadem adoleſcenti qui ſua ſponte venerat ad conuiuium, præbibit his verbis: Cape, inquit, ſuperbe. quum ille commotior dixiſſet, Qui ſuperb⁹? Imò, inquit, Gnathæna, quis te ſuperbior, qui nec vocatus venias. Iocus eſt ex ancipiti: nec vocatus venit, qui non vocatus venit quod eſt impudentiæ: & nec vocatus venire dicitur, qui vocatus venire recuſat, quod eſt ſuperbiæ. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Corydi.

Corydus paraſitus compotante ipſi meretricula, cui nomen erat Gnome, quum vinum deficeret, ipſe iuſſit imponi duos ſupra centum obolos. Gnomen autem cõferre quantum populo videretur. notans, illam è populo quæſtum facere. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Lamia.

Adoleſcens in Ægypto deperibat Theonidem meretricem quúmque illa peteret igentem mercedem, tandem adoleſcens ſomniauit ſe rem habere cum ea, atque ita liberatus eſt amore. Petit illa mercedem. Negãte iuuene, itum eſt ad iudicem. Bocchoris pronunciat, vt iuuenis in vaſculo adferret tantum pecuniæ, quantum illa poſtularat. Iubet adeſſe meretriculam, & vmbra frui pecuniæ circumlatæ. Hoc iudicium Lamia velut iniquum reprehendit. Iuuenis ſomnio liberatus eſt, inquit,

quit, ab amore: at vmbra pecuniæ non exemit Theonidi pecuniæ amorem. Eraſ.lib.6. Apoph.

Vide tit. de Scortatione infrà.

De metu & timore, vel timiditate.

Socratis. SOcrates Alcibiadem adoleſcentem, primùm ob imperitiam trepidantem, vt fit apud tantam multitudinem verba facere, lepida εἰσαγωγῇ animauit: An non putas, inquit, ô Alcibiades contemnendum ſutorem? Annuit. An non præconem: quum & hic annuiſſet: An non contemneres, inquit, tabernaculorum opificem? Quum ſimilia quædam propoſuiſſet, & is fateretur hos eſſe contemnendos. tum Socrates: Atqui inquit, ex his conſtat Athenienſium populus, quem tu vereris. Quorum ſi ſingulos putas contemnendos, qui minus etiam contemnas condenſatos? Senſit, non referre apud quàmmultos dicas, ſed apud quàm cordatos. Fit enim hoc miro modo, vt quos ſingulos deſpicias, congregatos reuerearis. In conuiuio Platonis Socrates admiratur Agathonis audaciam, qui coram tot hominum millibus præſenti animo recitaſſet ſuam tragœdiam: cui quum Agathon reſpondiſſet, ſe citius velle coram multis hominum millibus dicere. quàm apud vnum Socratem: Atqui in illis, inquit, millibus & Socrates erat. Fit enim & illud miro modo, vt quem vnum reuerearc, in turba mixtum contemnas. Eraſ.lib. 8. Apoph.

Diogen. Suprà de Argutè dictis.

Iſocratis. Iſocrates quum intelligeret, quantũ ſibi animi obeſſet timiditas, ſæpenumero dicere ſolitus eſt, ſe ſuos quidem diſcipulos docere decẽ minis, verùm qui ipſum docuiſſet extra omnem timiditatem in concione loqui, mercedis loco daturum decem millia. Sola enim timiditas & vox exilis reddebant hominem inutilem ad dicendum. Eraſ.lib. 8. Apoph.

Cleantis. Cleantes Aſſius cuidam illi probri cauſa obiicienti, quòd eſſet timidus: Ideò, inquit, minimum pecco. Bona eſt timiditas, quæ deterret à turpibus, & reddit hominẽ circumſpectum. Laër.lib.7.cap.1.

Xenophanis. Xenophanes Lagi filius, quum ipſi Hermoneus timi-

ditatem obiiceret, quòd nollet secum tesseris ludere: Fateor, inquit, me non solùm meticulosum, verumetiam vehementer meticulosum, sed aduersus inhonesta. Honesta formidolositas, est quæ deterret à turpidibus. Plutarchus de vitiosa verecundia.

Cleomenis

Cleomenem quum quidam interrogasset, cur Spartiatæ non consecrarent diis spolia ab hostibus detracta? Quoniam, inquit, à timidis venerunt. Porrò quæ parta sunt ab his qui ob timiditatem capti sunt, nec decet intueri iuuenes, nec diis consecrata reponi. Plutarch. in Lacon. Apoph.

Laconis.

Quidam Metapontinus Laconi obiicienti ignauiam: Atqui, inquit, non parum alienæ regionis possidemus. Ergo, inquit Lacon, nō solùm ignaui estis, verùm etiam iniusti: significans, non posse fieri, vt quis meticulosus & imbellis multum teneat alienæ ditionis, nisi fraude partum. Plut. in Lacon.

Vibij Crispi.

Quidam in foro Romæ loricatus ambulabat, prætexens id se metu facere, perquam scitè dixit Vibius Crispus, Quis tibi sic timere permisit? Ludens ex inopinato. Expectabatur enim vt obiurgaret hominem, quòd præter consuetudinem Romanam armatus incederet. At ille increpuit hominem, quòd sic timeret, quum liceret manere domi, si quid timeret. Erasmus Rot. libro sexto Apoph.

Themistoclis.

Themistocles quum Græcos ad naualem pugnā hortaretur, incitarétque, Adimantus abhorrens à pugna, ita ad Themistoclem, ait: At qui in certaminibus ante alios prosiliunt, flagris cæduntur. Bene quidem, respondit Rex: sed nec ij coronantur, qui se, dum pugnandum est, subducunt. Plut. in Græc. Imp. Apoph.

Eiusdem.

Idem in Eretriēses ita cauillari solebat, vt diceret eos similes piscium qui gladioli vocantur: quippe qui gladium quidem haberēt, cor autem non haberent, notans illorum ignauiam, quòd armatis non adesset animus. Plut. in Græc. Apoph.

Philippi Regis.

Philippus Macedonum Rex, quum subactis Græcis, quidam authores essent, vt ciuitates præsidiis contineret, ne deficerent: Malo, inquit, diu bonus ac commodus, quàm breui tempore dominus appellari: sentiens

regnum, quod beneficiis ac beneuolentia teneretur, esse perpetuum: quod vi metúque, non esse diuturnum. Plutarchus in Apoph. Regum & Imp.

Suprà de Authoritate. *Catonis.*

Suprà tit. de Fuga. *Ciceronis.*

Suprà de Iocosè dictis. *Aug. Cæs.*

Caligula illud è Tragœdia subinde iactabat: Oderint, dum metuant. Hanc ne quis miretur, eiusdem vox fuit: Vtinam populus Romanus vnicam ceruicem haberet. Hanc emisit, infensus turbæ, fauenti Venetæ aurigarum factioni, quum ipse faueret Prasinæ Erasmus libro sexto Apoph. *Caligulæ.*

De militia & militibus.

IPhicrates censebat, militem diuitiarum & voluptatũ auidum esse oportere: dicens illum audacius pericula subiturum, quo suis cupiditatibus suppeditaret. Plut. *Iphicratis*

Phocion quum Laosthenis ducis milites cõcinnè ornatos aspexisset, rogatus qualis sibi ille exercitus videretur? Bellè mehercule, inquit, ad stadium decurrendum instructus. Brus. lib. 2. cap. 32. *Phocionis*

Epaminondas diceret solebat, militum quibus arma gerenda sunt, corpus exercitatum esse oportere, non solùm athleticè, verùm etiam militariter. Nam athletæ tantùm hoc agunt, vt corpore sint robusto: at militem oportet corpus habere expeditum & agile. Vnde & vehementer obesis infensus erat, adeò vt huiusmodi quendam expulerit ab exercitu, dicens: Quòd vix clypei tres quatuórue tegerent ipsius ventrem, per quem nunquam vidisset sua pudenda. Plutarchus in Græcorum Apophtheg. *Epaminondae.*

Quidam conspiciens Lacedæmoniorum quendam claudum ad bellum exeuntem, quum ei equum veluti debili necessarium quæreret: Non intelligis, inquit Agesilaus, in bello opus esse, non qui fugiant, sed qui loco maneant? significans eos demum esse bello vtiles milites, quibus decretum est in prælio aut vincere, aut mortẽ opportere. Plutarchus in Laconinis Apophthegmatibus. *Agesilai.*

Phocionis

Quum Macedones irrupissent in Atticam, ac maritima illius depopularentur, Phocion eduxit iuuenes ætate florentes, quorum multis ad ipsum concurrentibus, hortantibúsque vt colle quodam occupato ibi collocaret exercitum: O Hercules, inquit, quàm multos video duces, milites verò perpaucos, notans iuuenilem temeritatem, quæ duci præire conaretur: quum militis sit non dare consilium, sed vbi res postulat, bonam nauare operam. Attamen commisso prælio vicit, & Nicionem Macedonum ducem superauit. At non multò pòst tempore bello deuicti Athenienses ab Antipatro, accepere præsidium. Plutarchus in Græc. Apophthegma. Bruso. lib. 4. cap. 15.

Atea.

Ateas hunc in modum scripsit Philippo: Tu quidem imperas Macedonibus bellandi peritis, at ego Scythis, qui & cum fame & cum siti pugnare valeant. Significâs, hac parte Scythas ab bellum esse magis idoneos. Plut. in Reg. Apoph.

Antiochi.

Antiochus ostendebat Hannibali in campo copias, quas bellum contra Romanos suscepturus comparauerat, conuertebátque exercitum insignibus argenteis aureísque florentem, inducebátque etiam currus cum falcibus, & elephantos cum turribus, equitatúmque frænis, ephippiis, phaleríśque præfulgentem. Atque ibi Rex tanto támque ornato exercitu gloriabundus, Hannibalem aspicit, &, Putásne satis, inquit, esse Romanis hæc omnia? Tum Pœnus, ignauiam vanúmque apparatum militum irridens: Planè, inquit, satis esse credo hæc Romanis, etsi auarissimi sint. Brusonius libro secundo cap. 32.

Pescenni.

Pescennius interrogatus, cur omnia vasa argentea è castris amouisset? Quia, inquit, potuisset fieri vt sarcinæ militares in potestatem hostium venirent, fieréntque barbari argento nostro gloriosiores. Brusonius libro secundo cap. 32.

Catonis.

Cato senior videns quendam vehementer obesum, mirabatur cui vsui tale corpus esse posset Reipub. cuius inter guttur & inguen omnia venter occuparet. Erasm. lib. 5. Apoph.

Anonymi.

Multis Othonem Imperatorem rogantibus, ne depo-

ſito imperio exercitum ac Rempublicam deſereret: quidam è gregariis militib⁹ ſublato enſe dixit, Scito Cęſar, ſic pro te omnes animatos eſſe, móxque ſeipſum iugulauit. Sueton.

Vide plura in titulo de Bello.

De militum in rebus agendis ignauia.

Timothei. AVdace quodam milite vulnus Athenienſibus oſtẽtante: Et me, inquit Timotheus, puduit, quòd quũ ego in Samo dux veſter eſſem, catapultæ telum prope me ceciderat. Significãs, hoc vulnus illi nõ factũ in prælio cominus pugnãti, ſed procul. At bono duci adeò cauendum, vt ne propè quidem iaculum vllum poſſit accidere. Vulnus gladio factum, fortitudinem arguit: telo factum catapultæ, indiligentiæ ſignum eſt. Plut. in Græcor. Apoph.

Empedoclis. Empedocles in eum mirmillonẽ, qui retiarium inſequebatur, nec feriebat armis, hũc in modum iocatus eſt: Viuum capere vult, timet igitur ne lethale homini vulnus infligat. Bruſ. lib. 3. cap. 12.

Lyſandri. Suprà tit. de ignauia.

Clearchi. Clearchus Lacedæmoniorum dux exercitui dicebat Imperatorem potius quàm hoſtem metui oportere. Significans, eos qui in prælio dubiam mortem timuiſſent, manere ſuppliciũ. Val. Max. lib. 2. cap. 2. Frontinus lib. 4. cap. 1.

Damat. Suprà de Filiorum abdicatione.

Lacæna. Lacæna quædam quum filium in ſtrage quadam loco ceſſiſſe animaduerteret, domum redeuntem occidi fecit, ne poſthac ignauiæ exemplum cæteris eſſet. Plut. in Apoph. Lacænarum.

Antal. Suprà tit. de Ignauia.

Phocionis Phocion Athenienſis quum militem è ſuis relicto ordine in hoſtes prodire conſpexiſſet, eundémque cõſpecto Macedone pedem retrahere: Te, inquit, hominum ignauiſſime, num bini iam deſerti ordinis pudet? Nam & quem imperator tibi decreuerat, & quem tute tibi locum delegeras, reliquiſti. Bruſ. lib. 4. cap. 15.

Xerxis. Quum Xerxi nũciatum eſſet, quàm fortiter, quámque etiam fœliciter Arthemiſia rem geſſiſſet in pugna na-

uali, dixisse fertur: Sibi fœminas fuisse viros, contrà viros fuisse fœminas, quòd parum dextrè se gessissent. Refert Herodotus lib. 8.

Mironidis. Myronides creatus dux exercitus aduersus Bœotos edixit, vt Athenienses exirent. Quum autem adesset congrediendi tempus ducésque monerent, nondum omnes adesse. Adsunt, inquit, qui pugnaturi sunt. Hos itaque quum videret promptos, hostem aggressus, vicit, sic interpretans, eos qui ob ignauiam non studuissent tempestiuè adesse, ne in pugna quidem bonam operam nauaturos. Plutarchus in Græcorum Imp. Apoph.

Thericionis. Therycion Delphis rediens, quum Philippi castra in Isthmo esse, angustiásque occupatas vidisset: O malos, inquit, ianitores vos Corinthij quorum ignauia Peloponnesus facilè peribit. Brus. lib. 3. cap. 12.

Marcelli. Quum ob turbatos ordines in Marcelli copiis victor Hannibal extitisset, reuersus in castra Marcellus, cõuocato exercitu, ait: Se quidem multa Romanorũ arma & corpora, Romanorum verò videre neminem. Plutarch.

Scip. Africani. Scipio Africanus militi, cui scutum erat elegantius ornatum: Non miror, inquit, quò scutum tanta cura ornatis, in quo plus habeas præsidij quàm in gladio. Significans, illum ignauũ militem. Clypeus tuetur, sed gladius fortitudinis organum est. Idem.

Hannibalis Hannibal Gisconi nuncianti, sibi admirabilem videri Romanorum instructorum ad pugnam numerum: Imò aliud, inquit, mirabilius te fugit. Quidnam hoc esset, sciscitanti Gisconi: Quòd ex tam numerosa, inquit, hominum multitudine nullus appellatur Gisco. Is ducis iocus multum timoris detraxit, multúmque alacritatis addidit militibus. Idem.

Fabii Maximi. Salinator, quum ob eius ignauiam & incuriam Tarẽtum à Romanis defecisset, arcem tamen retinuit, quum verò aliquot post annos Fabius Maximus oppidũ pulso Hannibale recepisset, rogarétque eũ Salinator, vt meminisset opera sua se Tarentum recepisse: Quid ni? inquit Fabius: Nunquã enim ego recepissem, nisi tu amisisses. Notat tacitè Liuij ignauiam. Brus. lib. 3. cap. 12.

C. Crassi. C. Crassus militem videns sine gladio currentem, Heus, inquit, commilito, pugno bene vtêris, festiuiter

taxans inermem militem, cui pro gladio pugno sit vtendum. Eras. lib, 6. Apoph.

Cato senior dicebat, sibi inuisum esse militem, qui ambulans moueret manus, pugnans moueret pedes, clariusque sterteret quàm inclamaret: pessimum autem Imperatorem, qui sibi non posset imperare. Plutarchus in Rom. Apoph.

Catonis. sen.

Pompeij imbelliam Cicero vrbanissimè taxauit. Dicentibus enim, se serò ad Pompeium venisse, respondit: Minimè serò, nam nihil hic paratum video. Quem fugiam igitur, satis video (Cæsarem intelligens) sed quem sequar fortiter pugnantem non habeo. Brus. lib. 3. cap. 12. & lib. 2. cap. 43.

Ciceroni

Huc refer etiam tit. de Fugitiuis.

De militari disciplina.

QVidam in acie, quum strictum iam ensem in hostem esset infixurus, quoniam interim signum datum est receptui canens, non infixit. Roganti verò cuidam, cur hostem quem in potestate habebat, non occidisset? Quoniam, inquit, melius est parère imperatori, quàm hostem occidere. Exemplum disciplinæ militaris, à qua immane quantum recesserunt, qui sub belli titulo mera exercent latrocinia. Olim non licebat ferire hostem, nisi tuba dedisset signum: eadem simulatque cecinerat receptui, homicidij crimen erat hostem interemisse. Plut. in Lacon.

Anonim.

Clearchus militem auribus subinde solebat inculcare: Militi magis esse metuendum imperatorem, quàm hostem. quæ vox mortem minabatur militi, qui parum grauiter se gessisset in prælio. Honestius autem est cum laude vitam impendere patriæ, quàm cum dedecore pœnæ. Hoc dictum non quiuis milites laturi sint: sed hi facilè ferebant, quibus matres domi solebant edicere, vt aut victores cum armis redirent, aut mortui in armis referrentur. Eras. lib. 1. Apoph.

Clearchi.

Quum studeret Epamiõdas Bœotos, otio dissolutiores, continenter in armis habere, simul vt Bœotiæ creatus est imperator, his verbis illos adhortat⁹ est: Posthac

Epaminondæ.

consultate viri nam si ego militiæ præfectum agam, vobis militandum est, adimens illis spem otij sub tali imperatore. Plut. in Græc. Apoph.

Eiusdem Idem scutatum militem senserat à captiuo quodam magnam pecuiarum vim accepisse. Huic Epaminondas Mihi, inquit, redde clypeum: tibi verò cauponam emitto, in qua vitam degas. Posthac enim noles eodem modo subire periculum, quippe iam unus de numero diuitum ac beatorum. Rectè iudicauit, timidum (vt est in prouerbiis) esse Plutum. Magis enim metuit mortem, qui domi habet vnde possit suauiter viuere. Plutarchus in Græc. Apoph.

Lamachi Lamachus castigauit quendam è ducibus, qui deliquerat nescio quid, & quum ille dixisset, non iterum isthuc committam: Ne possis quidem, inquit, in bello peccare bis. Error enim in bello mors est. Plutarchus in Græc. reg. Apoph. Stob. sermone. 53. Antonius in Melissa parte prima sermone 67. Brus. lib. 4. cap. 1.

Lysandri Infrà de Suspicione vitanda.

Alexādri regis. Alexander Maced instructa iam ad prælium acie, quū cerneret militem quendam id temporis amentum telo adaptantem, vt inutilem submouit ab exercitu qui tum demum appararet arma, quum his vtendi tempus adesset. Hoc inter stratagemata magis cōmemorādum erat, quàm inter Apoph. quemadmodum & hoc quod subiiciam. Plut. in Apoph.

Pyrrhi. Pyrrhus ei cui delectum militum commiserat, dixisse fertur: Tu grandes elige, ego eos fortes reddā. Significās institutione fieri bonum militem. Fertur autē Pyrrhus disciplinæ militaris optimus fuisse magister. Plutarchus in Reg. & Imp. Apoph. Frontinus libro 4. capite 1. Stratagematum.

Hannibalis. Quum Romanorum legati conditiones pacis retulissent apud Carthaginenses, & Gisco quidam ausus esset suadere bellum cum Romanis redintegrandum: Hannibal indignè ferens, hominem imbellem de rebus arduis loqui, adhuc dicentem è suggesto deturbauit. Hoc factū tam violentum in libera ciuitate, demirante & indignāte multitudine, Hannibal conscenso suggesto dixit neminem mirari debere, si qui à primis statim annis Car-

thaginē reliquiſſet, interim ætatem omnem in bellis & armis tranſegiſſet, minus noſſet vrbanas conſuetudines hoc præfatus, pacem ſuadere cœpit, & perſuaſit Plutarchus in Hannibale.

Scip. maiorū.

Scipio maior in Sicilia percontanti cuidam, qua re fretus claſſem educere pararet in Africam? oſtendit viros armatos trecentos, ſeſe exercentes, præterea turrim excelſam mari imminentem, & ait: Nullus horum eſt, qui non conſcenſa turri ſemet in mare præcipitaturus ſit, ſi iuſſero. Sentiens, non perinde referre quàm numeroſam educas multitudinem, modò fortis dux educat exercitatos, & dicto audientes. Plut. in Rom. Apoph.

Scip. Minoris.

Scipio Minor poſteaquam venit in caſtra, multámque illic licentiam, laſciuiam, ſuperſtitionem ac luxum offēdiſſet, diuinos ac ſacrificos cum lenonibus protinus eiecit: quin & vaſa omnia iuſſit amoliri, excepta olla, veru & poculo fictili. Ex argenteis, poculum librarum non amplius duarum permiſit, ſi quis habere vellet: balneis vti vetuit. Qui vngerentur, iuſſit vt ipſi ſeſe fricarent, iumentis enim quia manibus carent opus eſſe alio à quo fricentur. Edixit vt milites ſtantes pranderent obſonium non igni coctum: cœnarent autem diſcumbentes, panem, aut pultem ſolam, & carnes aſſas, ſiue elixas. Ipſe verò ſago circūtectus, obambulabat per exercitū, dicens, ſe lugere exercitus dedecora. Plutarchus in Rom. Apoph.

Pauli aemilij.

Quum Paulus Aemilius in exercitu multam confidentiam ac loquacitatem comperiſſet militum, officia ducū ſibi vendicantium, reſque non neceſſarias curantium iuſſit illos quieſcere, nec aliud quicquam agere, quàm vt enſes ſuos acuerent, cætera ſibi fore curæ. Nocturnas autem excubias iuſſit illos ſine lanceis & gladiis agere quo nimirum adempta ſpe depellendi hoſtem, tanto acrius pugnarent cum ſomno. Plutarchus in Romanorū Apophthegmat.

M. attilij

Quum exercitus Romanus terga daret Samnitibus, M. Attilius conſul equo prouectus ad portam caſtrorū edixit: vt quicunque miles, ad vallum tenderet, ſiue Samnis eſſet, ſiue Romanus: pro hoſte haberetur. Quò pergis, inquit, miles? Hic arma & viros inuenies, nec viuo

consule tuo nisi victor castra intrabis. Proinde elige. cum ciue an cum hoste pugnare malis. Erasmus libro 6. Apoph.

Scip. africani. Africanus censor tribu mouebat centurionem, qui in Pauli pugna non adfuerat: ille quum diceret, se custodię causa in castris remansisse, rogaretque cur ab eo notaretur? Non amo, inquit Africanus, nimium diligentes. dissimulauit centurionis ignauiam, & accusauit nimium diligentem custodiam. Erasmus libro 6. Apoph.

Sergij galbae. Sergius Galba in grauissimis bellis seuerissima disciplina habuit milites suos: adeò vt simulatque venisset in castra, protinus vulgaretur ille Trochaicus: Disce miles militare: Galba est, non Getulicus. Erasmus libro octauo Apoph.

Pompeij Pompeius Magnus, iam creatus Imperator, quum à Sylla missus esset in Siciliam, non strenuum modò, verumetiam iustum ducem agere cœpit. Quum enim audisset, milites in profectionibus ab intinere deflectentes vim facere ac rapere, temerè palantes, ac circum cursitantes supplicio affecit, quos verò præmisisset ipse, horum gladiis annuli signum impressit, ne quem in via læderent. Plut. in Rom. Apoph.

Alexandri seueri Alexander Seuerus in expeditionibus, si quis de via in alicuius possessionem deflexisset, pro qualitate loci fustibus, aut virgis cædebatur, aut alioqui condemnabatur. Si dignitas personæ tales pœnas non recipiebat, grauissimis contumeliis afficiebatur, quum diceret: vellésne hoc in in agro tuo fieri, quod facis in alieno? Clamabat sæpius quod à Christianis audierat, idque per pręconem, quoties aliquem emendabat, dici iubebat: quod tibi fieri nolis, alteri ne feceris. Quid nunc dicemus de militibus Christianis, qui siue quò eant, siue redeant, furantur, rapiunt, constuprant, pulsant, abigunt pecora, pertusis vasis sinunt effluere vinum? Quid multis? Crudelius tractant suos, quàm hostes. Et hoc hodie, si superis placet appellatur ius militare, & ad hæc conniuent principes. Eras. ex Ælio Lampridio.

Eiusdem Idem quum Antiochiam venisset, ac milites qui lauacris ac muliebri bus deliciis vacauerant, in vincula duci iussisset, orta seditione ab ea legione, cuius socij erant

in vinculis, tribunal ascendit, ac vinctis omnibus ad tribunal adductis, circunstantibus militibus, & quidem armatis, grauiter illos admonuit, meminissent Romæ disciplinæ, Quum loquentem milites tumultu interpellarent, nihil conterritus, iussit vt tales uoces ederent aduersus hostes, non aduersus imperatorem: minatus exauthorationem, nisi quiescerent. Ad hæc, quum vehementius etiam fremerent, ac ferro quoque minarentur: Deponite, inquit, dextras, contra hostem erigendas, si fortes estis, me ista non terrent. Quum non desinerent fremere, exclamauit: Quirites discedite, atque arma deponite. Mox omnes non armis tantùm, sed & sagulis militaribus depositis recesserunt, non in castra, sed in varia diuersoria. Pòst tamen eius legionis militibus fidelissimis vsus est. Aelius Lampridius.

Aureliani imp. Aurelianus Imperator cùm à vario suo literas accepisset: quibus efflagitabat vt rescriberet, quomodo res geranda esset, statim rescripsit hunc in modum: Si vis tribunus esse imò si vis viuere, manus militum contine: nemo pullum alienum rapiat, ouem nemo contingat, vnam nullus auferat. Brus. lib. 4. cap. 15.

De minis.

Chilonis. CHilon dicere solebat, nulli minandum esse, non solùm quòd id mulierum videatur esse potius quàm virorum, verumetiam quòd minitari ei cui velis nocerere, est inimicum admonere vt sibi caueat, tibique ipsi lædendi facultatem adimere, Amicis autem minari, parum est humanum. Rectè tamen minamur, quoties aliquem hoc remedio correctum esse cupimus, & hac pœna decreuimus esse contenti. Laërtius libro primo capite quarto.

Diogenis Diogenes Cynicus, dicente sibi quodam valde iactanter, vno ego ictu caput tibi perfringam? At ego, inquit, à sinistris astans te tremere faciam. Brusonius libro quarto cap. 12.

Agathoclis. Infrà de Vltione & vindicta.

Polydori. Polydorus Alcamenis filius cùm audiret quendam in hostes minas effundentem: Non intelligis, inquit,

te maximam vindictæ partem frustra consumere? Qui enim statuit inimicum vlcisci, minis nil aliud efficit, nisi vt præmonito inimico, sibi minuat lædendi opportunitatem. Plut. in Lac. Brus. lib. 4. cap. 12.

Dercyllida. Dercillidas orator missus ad Pyrrhum Epirotarum regem qui iam exercitum in regionem Spartanorum induxerat, vt cognosceret quid sibi vellet: quum Pyrrhus diceret, vt regem suum Cleonymum reciperent hunc in modum respondit: Si Deus est Cleonymus, non timemus ipsum. nihil enim sceleris in eum commisimus: si homo est, profectò nihilo erit nobis præstantior & bellicosior. Quo dilemnate irrisit superbas regis minas. Qui enim superbè minantur aliis videant ne id quod aliis minantur, in ipsos recidat. Plutarch. in Lac.

Philippi Regis. Philippus rex multa quæstus apud Romanorum legatos, de moribus & calumniis Thessalorum, tandem elatus ira hanc vocem adiecit, Non dum omnium dierum solem occidisse. Hic sermo non Thessalis modò verùm etiam Romanis suspectus vtriusque gentis fremitum excitauit. Tit. Liu. 4. Decadis lib. 9.

q. Caes. Suprà Litigare, contendere, aut ludere cum potentioribus periculosum.

De moderatione animi.

chilonis. CHilonis Lacedæmonij dictum est, Ita moderandam vitã, vt nec inferioribus sis terrori, nec superioribus despectui. Metui à subditis, tyrannicum est: negligentiæ verò est: sic agere, vt à maioribus ceotemnaris. Hoc & ad ætatem referri potest. Si temperandi mores vt à iunioribus ameris potius, quàm timearis à maioribus non contemnaris. Immodica Seueritas parit terrorem: sommolentia violentia, incogitantia, similiáque vitia gignunt contemptum. Potest & ad fortunam accommodari, quæ si vehementer ampla, parat qui metuant citius, quam qui ament aut reuereantur: sin humilior, patet contemptui. Mediocritas igitur hic quoque est optima. Ausonij carmen sic habet:

Nolo minor me timeat, despiciatque maior.

Eras. ex Laër. lib 1. cap. 4.

Socrates, cùm quidam ei dixisset, Quidam de te malè loquitur: Verberet me etiam, inquit, modò absentem. Max. ser. 10. *Socr.*

Quidam à Socrate 6 salutatus, non resalutauit, sed hoc nequaquam molestè tulit Socrates: amicis autem admirantibus: & ob hominis inciuilitatem indignantibus dixit: Si quis nos præteriret, peius affectus corpore quàm nos sumus, nequaquam illi succenseremus, cur igitur illi succenseam, qui peius est animo quàm nos sumus? Eras. lib. 3. Apoph. *Einsdem*

Diogenes cùm à caluo quodam conuicio afficeretur: Tibi contumeliam, inquit, non dico, sed capillos tuos laudo, quod malam effugerint caluam. Max. serm. 10. *Diog.*

Idem, quum proditor quidam ei malediceret: Gaudeo inquit, me factum inimicum tuum: non enim inimicis, sed amicis malefacis: Maxi ser. 10. *Eiusdem*

Zeno Citticus, quum esset à quodam interrogatus, quomodo affectus esset erga conuicia? Perinde, inquit, atque si legatus absque responso dimittatur. Significans eos, qui non habent, quòd respondeant, ad conuicia solere confugere: eáque non pluris oportere fieri, quàm si nihil esset responsum planè. Laër. libro. 7. cap. 1. *zenonis.*

Cleãtis.

Sositheus poëta coram populo Cleanthem præsentem hoc carmine proscidit,

οὓς κλοάνθους μωρία βοηλατεῖ, ist est,

Quos Cleanthis fatuitas agitat.

Interpres vertit insania: vnde pro moria legisse videtur *μανία*. Nec tanto conuicio tactus, quicquam mutauit de vultu Qua patiẽtia delectati auditores applaudentes philosopho, Sositheum eiecerunt. Quum Sositheus diceret, se pœnitere quod illum aspersisset: respondit Cleanthes, Absurdum fore, si quum poëtæ frequenter illudant Libero patri & Herculi, nec illi succẽseant: si ipse ob leue conuiciũ indignaretur. De diis enim multa probrosa scripsere poëtę: veluti quum Bacchum faciunt mollem, timidum, ac temulentum: Her-

culem faciunt ſeruientem Omphalę, vſque ad ſandalia commitigatum caput. Laër. lib. 7. cap. 1.

Ariſtipi. Ariſtitippus confutatus in diſputatione à quodam audaciſſimo homine furioſo & ſtolido, quum videret illum inflatum ac geſtientem ob partam victoriam: Ego quidem inquit, redargutus ab eo, ſed ſuauius dormiturus te, qui redarguiſti. Laër. lib. 2. cap. 8.

Iſocratis Iſocrates, cum quidam apud eum obtrectatoris ſermonem referret, ac diceret, Me præſente ille hæc de te maledicta iaciebat: Niſi tu, inquit, libenter audiſſes, nunquam conuiciatus eſſet. Max. ſer. 10.

Xenocratis. Xenocrates Chalcedonius, cum ingratitudinis à Platone inſimularetur, nunquam indignatione iráve cõmotus eſt, ſed & ihi qui ipſum ad reſpondendum Platoni inſtigaret: Hoc, inquit, quod nunc facio, mihi bonum atque commodum eſt. Et prudentiſſimè homini ſilentium impoſuit. Ael. libro. 14. de Varia hiſt.

Chryſippi Chryſippus, cùm quidam ei diceret, Amicus clanculum te mordet, &conuiciatur: Hominem, inquit, ne arguito, quoniam idem palàm facturus eſt. Max. 10. & Ant. ſer. 53.

Eiuſdem Idem à quodam improbo multis affectus conuitiis Optimè, inquit, feciſti, quòd nihil eorum quæ in te ſunt, prætererieris. Max. ſer. 10.

Philemonis. Philemon, nihil neque ſuauius, neque muſicæ conuenientius eſſe dicebat, quàm poſſe conuitiantem ferre. Etenim in conuicium facientem ſi qui conuicio afficitur. diſſimulet, in ipſum conuicium redundat. Maxim. ſerm. 10

Demonactis. Sophiſta quidam cum Demonactem accuſaret, dicerétque, Cur me toties tam acerbè calumniaris: Quia, inquit Demonax, non cõtemnis malè loquentes. Max. ſer. 10,

Moſchionis. Moſchium multorum improborum calumniis peti nèque verum neque detrimentoſum eſſe dicebat. At ab vno aliquo bono vituperari, & verum & commodum eſſe iudicabat. Maximus ſermone decimo.

Arcesilai

Arcesilaus Scytha cum honestos viros ad cœnam inuitasset, accumbentibus omnibus, & cibum iam gustare volentibus, videns abesse panem: Quàm, inquit, res est apta conuiuiis apparandis, esse sapientē. Dedit vir prudentissimus philosophicę moderationis exemplum, qui non incandescebat iis, qui pro officio mensam necessariis rebus ornare debebant. Laër. lib. 4. capite. 6.

Agesilai.

Arcesilaus Lacedæmoniorum rex eos à quibus odio prosequebatur clandestino, in duces belli eligebat, magistratus factos euehebat, si quid in eo improbè ageretur patrocinabatur, atque hac arte reddebat eos ex clandestinis hostibus amicos. Quid hac animi moderatione pulchrius fuit? qua mederi maleuolis maluit, quàm vlcisci. Plutarchus in Apoph. Lacon.

Eiusdem

Quum quidam Agesilaum Lacedæmoniorum regē interrogasset, quid apud Spartanos Lycurgi leges profuissent? moderatè respondit, Omnium voluptatum docuerunt contemptum. Plut. in Lacon.

Eiusdem

Cum Persarum nummi sagittarium haberent insculptum, Agesilaus ex Asia soluens, ait, se triginta sagittariorum millibus fugari: tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, ac in plebis moderatores distributis, Timocrates effecerat, vt omnes hostilem animum aduersus eum milites susciperent. Plut. in Laco.

Eiusdem

Posteaquam Agesilaus ingenti strage fregisset Corinthiorum vires, eósque intra mœnia compulisset, multis hortantibus vt vrbem oppugnaret, negauit id suę virtuti conuenire, qui peccantes ad officium cogeret, non qui nobilissimas Græciæ vrbes subuerteret. Vt hoc est eximiæ cuiusdam moderationis, ita quod adiecit, admirabilem viri prudentiam arguebat: Si in- inquit, eos extinguere voluerimus, qui nobiscū aduersus barbaros steterunt, ipsi nos expugnauerimus vel quiescentibus hostibus qui subuersis sociis, nullo negotio, quando volent, nos oppriment. Plut. in Lacō.

Agidis.

Quodam dicente, Philippum effecturum, ne Lacedęmoniis pateret iter in Gręciam: Nobis, inquit Agis se-

nior, ô hospes nostra patria sufficit ad illic viuendum. Pectus ad vtrunque paratum, & ad proferendum imperium si contingat, & ad boni consulendum fortunam licet mediocrem: cùm principium vulgus nec quod obtigit sapiëter administrent, nec vllis satiëtur ditionis accessionibus. Plut. in Lac. Apoph.

Agesilai.

Lysander rex cùm defunctus iam esset Agesilaus, numerosam sodalitatem aggregatam comperit, quam ille ex Asia domum reuersus, statim contra Agesilaum instituerat Id primum indignè ferens Agesilaus, destinarat omnibus ostendere, cuiusmodi ciuis Lysander, dum viueret, fuisset, ac perlecta oratione quadam quã moriens Lysander post se reliquerat de rebus nouandis, & mutatione rerum in Repub. quoniam arguebat Lysandrum perniciosum fuisse ciuem, ac seditionis auidum, euulgare voluit. Attamẽ cùm ab Ephoro quodam sene ac rerum perito intellexisset, hoc non bonum fore, ait: Nolumus refodere Lysandrum, ne in mortuos sæuire videamur frustra. Plutarch. hunc ferè in modum in Lacon. scribit.

Pelopida.

Pelopidas, cùm fortis quidam miles per calumniam apud ipsum defertur, vt qui ei conuiciatus esset: Equidem dixit, facta eius respicio, verba autem non audiui. Stob. ser. 49. Ant. in Melis. par. 1. serm. 53. Maximus serm. 10.

Hippocratida. Suprà de Ingratitudine.

Polydori. Suprà de bono belli duce.

Demarathi.

Cùm Persa quidam crebris muneribus puerum, quem amabat Demarathus, tandem abduxisset, atque id iactitans apud illum dixisset, ô Lacon, venatus sum amasium tuum: Per deos, inquit, non tu sanè venatus es, sed mercatus. in iocum vertens contumeliam. Plut. in Lacon.

Theopompi.

Theopompus vxori obiurganti, quòd regnum humili⁹ ac minus esset filiis traditur⁹ quàm accepisset: Hactenus igitur inquit, mai⁹, quod diuturnius. Ita Plu. in vita Lycurgi. Quæ moderata sunt, in longum tempus durant, & hoc ipso meliora sunt. Plut. in Lac.

Psammetychi.

Psammetychus rex quum videret Cyri milites per vrbem

vrbem captam discurrentes, percontatus est Cyrum quid agerent? Quumque is respōdisset: Diripiunt vrbem tuam, opésque tuas populantur. Nequaquam, inquit ô rex, nihil iam hic meum est, tuum est quod diripiunt. Ea vox commouit Cyrum, vt suos à direptione reuocaret. Eras. 6. Apoph.

Scip. Africani.

Scipio Africanus consulatum appetebat, verùm vbi sensit Pompeium amicum aliis fauere canditatis, ipse à petitione destitit dicens, Eum consulatum sibi non tam gloriæ futurum, si adipisceretur: quàm molestum & inauspicatum, si refragante Pompeio consequeretur. Maluit consulatu cadere, quàm amicum perdere. Plut. in Rom. Apop.

Pōpeii Magni.

Pompeius Magnus quum Sertorij literas intercepisset, in quibus erant inclusæ complurium ducum epistolæ. Sertorium ad nouandas res, statumque ciuitatis immutandum Romam inuitantium: exussit omnes, vt improbis daret pœnitentiæ locum, & in melius, mutandi consilia facultatem. Quis non miretur tantam id Pompeio animi moderationem, qui hostium literas aperire noluit: ne quid legeret à quo abhorreret, & inimicis pœnitentiæ præberet iustam occasionem. Plut. in Rom. Apoph. licet reuera non Apophthegma sit.

Eiusdem

Idem de se liberè profitebatur, quòd omnem magistratum quem Pompeius magnus gesserat, & citius esset nactus quàm ipse expectasset, & citius deposuisset, quàm ab aliis expectatū esset. Quòd citò suscepisset imperium, vel fortunæ fuit, vel prematuræ virtutis: quòd maturè deposuit, animi moderati erat, ad nō tyrannidē spectantis, sed ad reipublicæ commodum. Plut. in Rom. Apoph.

Vespasian.

Siluius Liberalis, quum in defensione diuitis rei obliquè mordens dixisset. Quid ad Cæsarem, si Hipparchus sestertium mille possidet? Notans Vespasianum, velut inhiantem rei facultantibus. Cæsar nō modò non offensus est, verùm etiam dictum approbauit, quasi simpliciter prolatum. Sueton.

Seueri.

Epigramma quod in laudem Pescennij Nigri fuerat ascriptum illius statuæ ad viuum effictæ, quum præ-

fecti suaderent credendum, Seuerus noluit, dicens: Si talis fuit, sciant omnes qualem vicerimus: si talis non fuit, putent nos omnes talem vicisse. Aelius Spartianus.

Othonis Imp. Otho Imperator Romanorum iam moriens, vocauit ad se Cocceium fratris sui filium, quem sic admonuit: O fili habuisse te patruum Cęsarem nec prorsus sis obliuiscaris, nec admodum memineris. Docere autem voluit adolescẽtem, vbique moderandum esse animum: si cogitaret se patrem habuisse imperatorem, virtutem amplecteretur, ne dehonesta merito esset antecessoribus: & interim tamen non adeò superbiret vt alios præ se contemneret. Recitatur eius dicterium apud Sueton.

Eiusdem. Idem vbi iam mori destinasset, sensit eos qui ab ipso deficere & abire cœptabant, pro desertoribus corripi ac detineri. Itaque ventuit ne cuiquam fieret iniuria, dicens: Adiiciamus vitæ & hanc noctẽ & in profundã vesperam vsque patente cubiculo, si quis adire vellet, potestatem sui conueniendi fecit. Suet. in vita Othonis Syluij.

Huc aliqua ex parte pertinent quæ sunt sub titulis, de Clementia, Ira remittenda, Humanitate, & Mãsuetudine, Patientia iniuriæ, victoriæ moderatione, Vltione neglecta, &c.

De modestia.

Liuiæ. Liuia Augusti Cæsaris vxor, interrogata, quibus rationibus Augustum sibi subiecisset? respondit: Multa modestia, quòd ea quæ placerẽt Augusto faceret libenter: quodque se scire dissimularet, quibus ille rebus venereis domi frueretur. Dion in Tiberio.

Alphonsi Lucas Medicus, orator omnium clarissimus, cum 9ratione membris omnibus absolutissima, Alphonsi regis innatas virtutes decantasset, rex hæc audiens: Si vera sunt quę de me prædicasti, inquit, diis immortalibus meritò gratias ago: sin minus vti ista hæc faciant, oro & obsecro. Laudanda principis honestissimi modestia. Pan. lib. 1. de rebus gest. Alpho.

De modestè dictis.

Pythagorac.

PYthagoras posteaquam venerat Philiuntem, & cum Leonte Philiasiorum principè doctè & copiosè quędam disseruisset, Leon ingenium & eloquentiam hominis admiratus, quæsiuit ex eo, Qua maximè arte confideret? cui Pythagoras respondit: Se nullam quidem artem scire, sed esse philosophum, id est sapiẽtiæ studiosum Huius verecundia sapientis cognomen arrogans, quo se prius vendiderant σοφοὶ, vertit in titulum modestiæ. Eras. lib. 8. Apoph.

Socr.

Socratis illud omnium maximè celebratur, quod dicebat. Se nihil scire, nisi hoc vnum, quòd nihil sciret. Inquirebat enim de singulis, tanquam ambigens, non quòd reuera nihil haberet certo cognitum: sed hac ironia & suam declarabat modestiam, & aliorum redarguebat arrogantiam, qui se profitebantur nihil nescire, cum reuera nihil scirent. Sophistę quidam publicè profitebantur, sese ex tempore responsuros ad omnem propositam materiam: horum arrogantem inscitiam sæpenumero confutabat Socrates. Atque ob hoc ipsũ, vt ipse quidem interpretatur, ab Apolline iudicatus est sapiens: quod quamuis omnium rerum ignorantiam cum cæteris haberet communem, eo nomine tamẽ illos superaret, quòd suam inscitiam agnosceret, cum illi hoc quoque nescirent, se nihil scire. Eras. lib. 3. Apoph.

Stra.

Stratonicus Musicus, quum se contulisset Corynthum, anicula quædam diu attentè illum inspexit, nec dimouebat ab illo oculos, admiranti similis, quúmque ille dixisset, Quid vis mater & quã ob causam me sic aspicis? Demiror, inquit, si te mater decem menses pertulit in vtero, quum hæc ciuitas vnicum tantùm diem habens te doleat. Erasmus. 6. Apoph.

Arcesilai

Arcesilaus Scytha si quando probabat aliquid, dicere solitus est, φημ' ἐγώ, id est, aio, siue mihi videtur, siue fateor. Si quid displicebat, dicebat, οὐ συγκατ-αθήσεται τούτοις ὁ δεῖνα, id est, his non assentietur ille, nominato quopiam: simul & in asseuerando seruans modestiam, & in contradicendo fugiens inuidiam. Laër. lib. 4. cap. 6.

Aristot. Aristoteles admonebat, neminem de se debere prædicare, vel in laudem: vel vituperationem: quòd illud esset hominis vani & inanis, alterum stulti ac vecordis. Laër. lib. 5. cap. 1.

Agesilai. Agesilaus cùm ex Ægypto in patriam proficisci vellet, in portu Menelai morbo lethali correptus est, verùm cùm iam mortis hora instaret, suis prohibuit, ne corporis sui imaginem, vel statuam in honorem eius erigerent: Si quod, inquit pręclarum facinus gessi: hoc erit monumentum mei: sin minus, ne omnes quidem statuæ illustrabunt mei memoriam. Plut. in Lac.

Eiusdem. Agesilaus Rex audiens Megarensem adolescentem multa iuueniliter de sua ciuitate gloriantem: Sermones, inquit, tui opus habent magnis viribus: modestè reprehendit adolescentem qui magnificè quidem loquebatur, vires autem deerant orationi. Plut. in Lacon.

Antalcidæ. Antalcidas, cùm in Samotracia sacris initiaretur, interrogatus à sacrorum antistite, quídnam pręclari gessisset in vita? Si quid, inquit, feci quod laude dignum est, deos nequaquam latet: Et sic modestè tacuit ne se vel immodicè laudare, aut turpiter vituperare diceretur. Plutarchus in Laconicis.

Theopompi. Suprà de Ambiguè dictis & infrà tit. proximo.

Alexãdri regis. Alexander Macedo videns diuinos sibi honoes tribui, vulneratus in bello, ait, cur me Deum vocatis qui me videtis sanguinolentum ac vuleneratum sentire humanam imbecillitatem? Plut. meminit in treg. & Imp. Apoph.

Oct. Aug. Octauianus Augustus, si quando filios suos dimitteret ad peregrinos, modestè eos sic hominibus commendauit, vt benefacerent, si mererentur. Suet. in eius vita.

De modo & mediocritate.

Pittaci. PIttacus dicere solebat, Dimidium plus esse toto, de quo dicterio multa Erasmus Roterod. in Chiliadibus. Hoc dictum autem extat apud Laërt. libro primo capite 5.

Socratis. Socrates percontatus quænam esset potissima iuuenum virtus? Vt, inquit, ne quid nimium tentent

Calor enim ætatis vix ſinit illos ſeruare modum Laër. in vita Socratis lib. 2. cap. 5.

Ariſtippi Ariſtippus Aretam filiam ſalubribus præceptis inſtituebat, conſuefaciens, vt vbique quod immodicum eſſet contemneret, quòd mediocritas in omni re ſit optima: & in fœmina maximæ virtutis ſit temperare cupiditatibus. Laërt. lib. 2. cap. 8.

Diog. Diogenes cum multis videretur immodicè philoſophus, reſpondit ſe ſe imitari chori magiſtros, qui tonũ legitimum excedere ſolent, vt alii congruum arriperent. Quod enim excedit modum tametſi vitioſum eſt, tamen ad excitandam aliorum ſocordiam conducibile eſt. Ita pallium ac dolium Diogenis diuitibus ſuas delicias exprobrabant. Laër. lib. 6.

Theopõpi Suprà tit. de Ambitione.

Catonis. Cato ſenior qui magiſtratum eundem frequẽter ambirent, eos dicebat velut ignaros viæ ne aberrarent, lictores qui præcederent ſemper quærere. Solent enim lictores præire magiſtratum, nõ vt viam oſtenderent, ſed honoris gratia. Voluit autem indicare vir prudentiſſimus, modum etiam in petendo magiſtratu obſeruari oportere. Eraſ. lib. 5. Apoph.

De mollitie.

BIon Boryſthenites cuidam obiicienti, quòd adoleſcentem quendam ad ſe non pellexiſſet: Tenellus inquit, caſeus nõ attrahitur hamo ſignificans, pueros delicatos non eſſe ad philoſophiam accõmodos. Laër. lib. 4. cap. 7.

Bionis.

Zenonis. Zeno, quum mollis adoleſcens vehiculum quoddam lentè ſegnitérque tranſcenderet. Meritò, inquit, ſuſpectum habet lutum, non enim in illo, veluti in ſpeculo, licet ſe intueri. Bruſ. lib. 4. cap. 6.

Platonis Plato diſcipulo nimium effœminato, molli, curandæque cuti deditiſſimo, ſubridens, Quouſque, ait, tibi carcerem ædificare perges. Bruſon. lib. 4. cap.

Diogenis Supra tit. de Generatione. 6.

Eiuſdem. Idem Diogenes videns adoleſcentem quempiam ſeſe ornantem molliter: Si ad viros, inquit, fruſtra ſi

ad fœminas ire cupis, iniustè facies. Laërt. lib. 6. capite 2.

Eiusdē. Diogeni Cynico quum á comptiore adolescente ac molli proposita esset quæstio, vt eius nodum solueret: Non tibi prius respondendum esse puto, inquit Diogenes, quàm sublatis vestibus ostenderis, vtrum vir sis, an fœmina. Notauit autem ex cultu virili hominis mollitiem. Laërt. lib. 6. cap. 2. Brus. lib. 4. cap. 6.

Eiusdem Quum adolescentuli circunstantes Diogenem acclamassent, Canis canis: ac mox territi fugere cœpissét: rogatíque cur fugerent, dixissent, ne mordeas nos canis. Bono, inquit Diogenes, animo sitis filioli, canis non edit betulam. Tectè illis exprobrans molliciem. Laërt. lib. 6.

Speusippi Speusippus quum vehiculo ferretur in Academiam, obuium habuit Diogenem: cui quum Salue dixisset: At tu, inquit, nequaquam salue, quia eiusmodi quum sis, non diu viuere cupis. Notauit autem mollitiem hominis quæ plerunque multorum morborum causa est: vt labor & exercitium sanitatis. Brus lib. 4. cap. 6.

Arcesilai Arcesilaus diuitem quendam immodicè mollem ac delicatum, capillitio arte composito, oculis volubilibus ac lubricis, quum is alioqui castus & integer haberetur, ita taxauit: Quid refert, inquit, aduersi an auersi cinœdi sitis? Sensit autem mentis integritati corporis etiam habitum & cultum oportere congruere. Laër. lib. 4. cap. 6. Brusonius libro 4 cap. 6.

Anonymi Sybarita quispiam iter faciens per agros, quum videret quosdam fodientes, dixit, se spectando illos fodientes rupturam capere. Ad hanc vocem auditam quidam ita respondit: At mihi te audienti latus dolet. Tanta erat Sybaritarum mollicies, vt nullum opificiū in ciuitatem admitterent, quod cum strepitu exerceretur, quod genus sunt fabrorum ferrariorum & lignariorum. Atque adeò ne gallum quidem gallinaceum in ciuitate fas erat, alere, ne quid esset quod illis somnum interrūperet. Iocus autem in hoc erat, quòd agricola probabilius dixit, sibi ex tam stulta voce dolere latera, quam Sybarita dixerat se ex fossorum ligone sentire

rupturam. Latera dolent loquenti, non audienti: & rupturam patitur grauiter laborans, non ſpectator. Commemorat hoc Athenæus in duodecimo.

Alius.

Sybaritæ cum mollitia perditiſſimi eſſent, ex iis quidã quum Spartam conceſſiſſet, Lacedæmoniorúmque exactos duróſque mores aſpexiſſet, quaſi illorum vitam damnaret: Non admirandum eſt, inquit, ſi in bellis, ne ita viuerent, moriuntur. Bruſ. lib. 4. cap. 6.

Cleomenis.

Nicagoras Meſſanus, quum in Aegyptum venales equos optimóſque adduxiſſet, factus obuiam Cleomeni Lacedæmonio, antè ſibi cognito, ſalute data, interrogauit: Cur in Aegyptum profectus eſſet? Quum ille equos optimos, bellóque idoneos ſe adduxiſſe reſponderet: ſubridens Cleomenes, Mallem (inquit) mimos & cynædos adduxiſſes. Notauit autem eo dicterio Ptolemæum, qui mollis & effœminatus inter mulieres viuebat. Bruſ. lib. 4. cap. 6.

Laconis

Recitato quod ſcripſit Pindarus, Græciæ fulcimẽtum eſſe Athenas, Lacon dixit: ruituram Græciam, ſi tali fultura niteretur. Taxauit Athenienſium mollitiam, quæ poëtæ elogio non reſponderet: aut certè poëtæ vanitatem, qui tali præconio celebraſſet indignos. Plutarchus in Laconicis.

Demonactis.

Proconſul Cynicum quẽdam, à quo publicè erat proſciſſus ob mollitiem, ad ſupplicium abripi iuſſit. Huic deprecator erat Demonax, dicens homini ignoſcendum eſſe ob ſectæ vitium. At quum proconſul non denegaret veniam, rogat tamen quo afficiendus ſit ſupplicio, ſi in eodem peccato porrò deprehenderetur? Demonax, hominem totum inungi, ac forcipe velli oportere, pronunciabat. Notans libertatem caſtigandi in Cynico, & mollitiem accuſati, vnguentis enim ſemper delectabatur. Eraſ. lib. 8. Apoph.

Scip. Aemiliani.

Scipio Aemilianus Publio Sulpitio Gallo, homini molli & delicato, inter pleraque alia, id quoque probro dedit, quòd barba vulſa, fœminibúſque ſubuulſis ambularet. Bruſ. lib. 4. cap. 6.

Aegilij.

Vide ſuprà tit. de conuitiis ipſum authorem retortis.

His cognata ſunt ea, quæ ſunt ſub titulis de Vnguentis, & Ignauia.

Monitio, Vide Admonitio, Castigatio, Reprehensio, &c.

De monarchia.

Alexādri Regis.

DArius obtulit has conditiones Alexandro, vt ab ipso acciperet talentorum decem millia, & insuper Asiam secum ex æquo partiretur. Id quum recusaret: Alexander: Ego, inquit Parmenio, accepissem, si Alexāder essem: Et ego, inquit Alexander, si Parmenio essem Dario verò hunc in mundum respondit: Neque terram. duos soles, neque Asiam duos reges ferre posse. Et hic animi celsitudinem probare possis, nisi dictum impotentiam quandam dominandi saperet, sic Plutarchus in Apoph. Regum & Imperatorum. Verùm hoc paulò aliter recitat Seuerinus Boëtius in commentariis, cuius hæc sunt verba: Quum Lydis Crœsus imperaret, fratrē in consortium imperij assumpsit: tum quidam ex Lydis accedens, dixit: Omnium in terra bonorum, ô rex, maximum est sol: neque quicquam extaret in terra, sole non illustrante. At si gemini soles forent, periculum immineret, ne omnia conflagrantia pessum irēt. Ita & regem vnum quidem accipiunt Lydi, & seruatorem esse credunt: duos verò simul tolerare non possunt, &c. ser. 45. ex Seuerini commentariis.

De morbis animi.

Democriti.

DEmocritus Milesius dicere solebat, si corpus animum in ius vocaret, haud quaquam futurum vt ille muneris malè admistrati crimen effugeret. Animus in corpore veluti præsidio collocatus est, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt.

Chrysippi.

Chryspini discipulus, medicus non ignobilis, Antigoni regis amicum quendam ex nimia intemperantia morbo laborantem, negauit posse sanari, quúmque alter medicus Epirotes Philippus, se sanaturum polliceretur, respondit illum ad morbum ægri respicere, se autem ad animum. ex Celsi libro tertio.

De morbis corporis.

Platonis. PLato dicere ſolebat, ſi me interrogares, quo præſente vel abſente melius habeant corpora? reſponderem vtique, ſanitate præſente, morbo remoto. Plato libro quinto, de hominis natura.

Philotimi. Philotimus medicus Empyone quodam grauiter ex iecinore laborante atque exulceratum digitum oſtendente: O bone, inquit, vir, haud quaquam tantum tibi supereſt otij, vt de vngularum vlcere ſollicitus ſis. Bruſ. lib. 4. cap. 20.

Ionis Sophiſtæ. Ion ſophiſta dicebat, rem moroſam eſſe ægrotationē. Nam ægrotis vxor moleſta eſt, & medicum incuſant, & lectulum moleſtè ferunt. Ex amicis autem, & qui accedit grauis eſt: & qui diſcedit moleſtus. Sic animus ægrotus & lætis & triſtibus offenditur. Philoſtratus.

Epaminondæ. Epaminondas tempore belli Leuctrici, quum accepiſſet quendam ſtrenuum virum periſſe morbo, per iocum dixiſſe fertur: Vnde fuit illi moriendi ocium in tantis negotiis? Frequēter autem minima morbi pars eſt, imaginatio morbi metúſve. Hunc languorem ſolet excutere negociorum ardor. Eraſ. lib. 5. Apoph.

Polemonis ſophiſtæ. Suprà de Iocoſè dictis.

Ciceronis. Cicero in Vatinium, qui ſcrophas habebat in ceruice (id eſt morbi genus) quum cauſam quādam ageret: Tumidum, inquit, habemus oratorem. Aſiatici autem dicti ſunt tumidi. Eraſmus Roterod. libro quarto Apoph.

Vide Aegrotatio, Sanitas.

De moribus.

Socratis. SOcrates dicere ſolebat, Neque vinum auſterum aptū eſſe potioni, neque mores agreſtes hominum cōuerſationi. Stobæus ſerm. 2. de Imprudentia.

Chryſippi. Chryſippus Solenſis philoſophus, in conuiuiis, cætera quietus, tantum ex more agitabat crura. Vnde famula quæ illi inſeruiebat, dicere ſolebat, Chryſippi ſola crura inebriari. Laër. lib. 7. cap. 3.

Diogenis. Diogenes Muſicos in ius vocabat, quòd cū lyræ cordas congruè aptarent, animi autem mores negligerent. Laër. lib. 6.

Eiuſdem. Quum Diogenes adeſſet conuiuio, qui accumbebant appellantes illum canem, oſſa illi proiiciebant, quòd id

canibus fieri consueuit, at ille discedens, à tergo commingebat accumbentes: significans & hoc esse canum. Laër.lib.6.

Aeschyli. Aeschylus poëta tragicus aliquando spectans Isthmia certamina, quum alter pugillum esset cæsus, totúmque theatrum exclamaret, O Chium Iouem fudisti: Vide, inquit, cuiusmodi sint hominum mores: cæsus silet, & spectatores vociferantur. Solent icti ob dolorem exclamare. Hic contrà, qui dolebat, silebat: qui læsi non erant, clamabant. Erasm. libro sexto Apoph.

Aug. cæs. Liuia & Iulia Augusti Cæsaris filiæ, in gladiatorum spectaculo cùm omnium formosissimæ essent, omnium oculos in se conuertebant, comitatus dissimilitudine. Liuiam quippe cingebāt viri graues, Iuliam verò iuuenes lasciuientes & luxuriosi. Augustus igitur pater quū hæc vidisset, intellexit demum quàm diuersis moribus filias haberet. Erasm. lib. 4. Apoph. ex Suetonio.

Seueri Imp. Seuerus Imperator mores habuit adeò malos cum bonis mixtos, vt de eo dixerit, aut nasci non debuisse, aut non mori. Brus. lib. 4. cap. 6.

Alphonsi. Alphonsus rex quum Syracusanum quendam equitem truculentis moribus, hominem barbarum appellasset, atque ille quòd præclara patria Græca origine esset nomen barbari abhorrens, iniquo animo ferre iniuriam videretur: Ego, inquit rex, non à patria soleo, sed à moribus barbaros definire. Docuit autem non ex patria vel parentibus, sed ex moribus, ceu leonem ex vnguibus, iudicandum esse. Panor. libro 1. de rebus gestis Alphonsi.

De morum diuersitate.

Socratis. EPhorus Cumeus, & Theopompus Chius cùm diuersis moribus essent, Socrates de his dicere solebat, alterū fræno egere, alterum calcaribus. Recitatur apud Quintilianū lib. 10. cap. 1. & Ciceronē lib. 1. de Oratore.

Aristippi. Vterque Dionysium coluit, Aristippus & Plato: sed Aristippus à deliciis aulicis quū adessent, non abstinebat: Plato etiam inter regalem luxum, frugalitatem seruare nitebatur. Itaque quum Plato reprehenderet Aristippum, quòd adeò lautitiis indulgeret, rogauit quid

ſentiret de Dionyſio, num vir bonus videretur? quum reſpondiſſet, videri bonum: Atqui ille, inquit, me multo viuit lautius. Proinde nihil vetat, eundem & lautè viuere, & bene viuere. Laër. lib. 2. cap. 8.

Philippi Regis. Duo erant fratres, quorum alteri nomen Amphoteros, quod Græcis ſonat ambo: altri Hecateros, quod illis ſonat vterque. Philippus itaque Macedoniæ rex, animaduertens Hecateron eſſe cordatum, ac gerēdis rebus accomodum, contrà Amphoteron ineptum ac degenerem, inuertit illis nomina dicēs: Hecateron eſſe Amphoteron, Amphoteron autem eſſe Vdeteron, id eſt, neutrū. Significans, alterum fratrum, videlicet Hecateron, duorum in ſe virtutes complecti, alteri nihil relictum. Itaque ei qui Amphoteros dicebatur, mutauit nomen in contrarium, vt οὐδέτερος diceretur, quaſi nullius precij Plutarchus in regum Apophthegmat.

Antipatri. Antipater dicere ſolebat, quum duos haberet Athenis amicos: neque Phocioni vnquam perſuaſiſſe vt acciperet, neque Demadem vnquam dando expleuiſſe. Hic erat Demades, qui valebat ex temporali dictione, quum Demoſthenes nonniſi de ſcripto diceret. Plutarchus in Græc. Apoph.

De moribus in melius mutatis.

Agidis. HIſtorici narrant, Agidem puerum in ſummis deliciis fuiſſe educatum: ſed ſimulatque adoleſcens etiamnum ad Reipublicæ gubernacula admotus eſt, incredibili mutatione, reiectis priſtinæ vitæ voluptatibus, huc totum animum adiecit, vt Spartam barbarorum ac Græcorum moribus corruptiſſimam, ad priſtinam frugalitatem reuocaret: quæ res res illi fuit exitij cauſa. Vtinam autem cæteri principes, quorum prima ætas ferè luxu deliciiſque corrumpitur, ſaltem cum Agide tum animum vertant ad bonam frugem, quum regni habenas accipiunt. Plutarchus in Lacon.

Suprà de Luxuria, luxu & voluptate.

Iſæi Sophiſtae. Cleomenis. Cleomenes, cum diutino morbo vexatus, expiatoribus ac diuinis auſcultaret, antè non ſolitus idem facere, quodam id admirante: Quid miraris, inquit? Non enim

idem ſum nunc,qui tunc eram. Quum autem non ſim idem,nec probo eadem. Eluſit ille quidem inconſtantiæ reprehenſionem: verum tamen eſt, non eadem placere ſeni,quæ iuueni placuerant.Plut.in Lacon.& Bruſ. lib.4 cap.6.7.

Eiuſdem Argiuis profitentibus, ſe prioris conflictus fortunam in qua victi fuerant,iterato prælio ſarcire velle:Demiror,inquit Cleomenes, ſi duarum ſyllabarum acceſſione facti eſtis meliores,quàm eratis prius.Huius apophthegmatis argutia Latinè reddi non poteſt.nam Græcis μάχεσθαι pugnare eſt, ἀναμάχεσθαι redintegrare pugnã Inter hæc duo verba nihil intereſt, niſi quòd poſterius ſuperat prius duabus ſyllabis ἀνα·Plut.

Themiſt. Themiſtocles adoleſcens in compotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. At poſteaquam Miltiades factus Imperator,apud Marathonem deuiciſſet barbaros, iam nullus offendit illum quicquam agentem præter decorum, Percontantibus autem,cur mores tam repentè mutaſſet:Militia (ait) nunc me non patitur ceſſare atque dormire.Plut. in Græc.Apoph.

De moribus mutatis in peius.

Hibreae. EVthydamas rhetor quum aliquando ob oratoriam clarus atque vtilis Reipub. eſſet,ad tyrannidem poſtea inclinabat.Eius amicus Hybreas, illo mortuo:Euthydame ait,Malum es ciuitatis perneceſſarium. Nam nec tecum viuere poſſumus,nec ſine te. Braſonius libro quarto capite.

Theodori gad. Theodorus Gadareus Tiberij in rhetoricis præceptor animaduertens in puero ſanguinarium ingenium ſub ſpecie lenitatis latitans,ſubinde inter obiurgandum appellauit illum ·πηλὸν αἵματι συμπεφυρμένον id eſt,lutũ ſanguine maceratum. Hic initio principatus miram lenitatem præ ſe tulit, ſed progreſſu temporis ad immanem crudelitatem deuenit.Eraſmus libro ſexto Apophthegmatum.

Huc referre licet tit.de generatione.

De morionibus ac ſtultis.

FRidericus Cæsar potentissimus, interrogatus an morienes in conuiuium intromittendi essent? Neque stultis, inquit, delectari possum, neque superbis esse amicus. Non intelligunt hodie principes Friderici dictũ, qui hac hominum fęce ita delectantur, vt omnes aulæ stultorum & morionum sint plenæ. Aeneas Syluius lib. 2. Comment. de reb. gest. Alphonsi. *Friderici imp.*

Alphonsus Aragonum rex, quanquam esset liberalissimus, stultos tamen & moriones perrarò admisit, huiusmodi homines cisternæ rimosæ persimiles esse dicens, quas vt nullus impleret imber, sic hos nulli quanuis magni prouentus rerumque compendia exsatiarent. Pontanus de liberrlitate. *Alphonsi*

De morte.

THales Milesius dicebat, nihil interesse inter vitam & mortem: ob id opinor, quòd vtraque res æquè esset secundum naturam: nec mortem malam esse magis quàm natiuitatem. Cuidam verò obstrepenti. Cur igitur tu non moreris? salsè respondit: Ob hoc ipsum, quia nihil refert. Potius enim habetur, quod accersitur. Laërtius libr. 1. cap. 1. Brus. lib. 7. cap. 14. Stob. adscribit Pyrrho. ser. 118. *Thaletis.*

Bias, quum quidam mortem aduocaret in liberorum amissione: Cur homo, inquit, ipsam vocas? an non etiã si nõ vocaueris, veniet? Stob. Max. ser. 36. *Biantis.*

Idem rogatus, quod genus mortis malum esset? Quod inquit, legibus constitutum est. Sensit autem vir prudentissimus, eam mortem hominibus nequaquam formidandam, quæ secundum naturæ leges inuadit mortales sed eam potius, quam delictis turpiter & ignominiosè promeruimus, & debitum lictori ac carnifici officium præstamus. Max. ser. 36. & Stob. *Eiusdem.*

Socrates Critoni vehementi studio suadenti, vt si vitam ipse suam negligeret, certè liberis etiamnum paruulis, & amicis ab ipso pendentibus se seruaret incolumen: Liberi, insiuit, Deo, qui mihi eos dedit, curæ erunt: amicos hinc discedens inueniam vobis aut similes, aut etiam meliores: ne vestra quidem consuetudine diu ca- *Socratis.*

riturus, quandoquidem vos breui eodem estis commigraturi. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem

Idem, quum quidam illi diceret, Athenienses te morti adiudicarunt? Et illos, inquit, natura. Sentiens, non esse magnum malum, si quis adigatur ad mortem: paulo pòst moriturus, etiamsi nemo interficiat. Quãquam hoc dictum quidam ad Anaxagoram referunt. Erasmus lib. 3. Apoph.

Anaxagora.

Anaxagoras absens morti addictus est. Id nuncianti: Iam olim, inquit, istam sententiam tulit natura æquè in illos, atque in me. Sentiens, Athenienses non minus addictos morti quàm esset is quem damnarent. Aliis aliud mortis genus obtingit, sed omnibus eadem est moriendi necessitas. Laërt lib. 2. cap. 3.

Diogenis

Diogenes interrogatus num quid mali esset mors? Quo, inquit, pacto malũ, cùm præsentẽ non sentiamus? Quod autem abest, nulli malum est. Dum sentit homo, viuit: nondum igitur abest mors: quæ si adsit, abest sensus. Malum autem non est, quod non sentitur. Hanc raciocinationem quidam tribuunt Epicuro. Mors quidẽ mala non est, sed iter ad mortem miserum est. Id si metuimus, tota hominis vita quid aliud est, quàm iter ad mortem? Laërt. lib. 6.

Eiusdem

Idem quum ex vulnere humeri grauiter laboraret, vehementique dolore afficeretur, quidam ex amicis insultabat ei dicens: Quin igitur mortem obis ô Diogenes & te ipsum his damnis liberas? tum ipse respondit, Eos qui scirent, quæ in vita fieri dicique conueniret, in vita manere æquum esse. In quo genere hominum seipsum etiam numerabat. Verùm tibi, inquit, qui neque quid agendum, neque quid dicendum sit, noueris, oportunum moriendi tempus est. Me verò qui sciam illa, par est in viuis agere. Ael. lib. 10. de Var. hist.

Eiusdem

Cùm accepisset, Antisthenem grauiter ex morbo decumbere, qui amore huius vitæ morbum molestius ferebat, cum sica ad decumbentem ingressus est, ad quem cùm Antisthenes dixisset: Quis me his doloribus liberabit? Diogenes prolata sica: Hæc, inquit. Contrà Antisthenes: Doloribus, inquit, dixi non vita. Laërtius libro sexto.

Epicuri. Epicurus dicere solebat, contra cætera omnia aliquid tutum inueniri posse, at contra mortem omnes nos in habitare vrbem immunitam. Max. ser. 36

Aristippi Aristippus interrogatus, quomodo Socrates obisset diem? Vt ego, inquit, optarim. significans, talem mortem quauis vita optabiliorem? nec potuit breuius fœlicem obitum describere. Dicti tamen argutia in hoc est, quòd Philosophus aliud responderit, quàm expectabat percontator. Ille quærebat de genere mortis, morbo perisset, gladio, veneno, an præcipitio. Ille putans id nihil referre, respondit, illum fœliciter esse mortuum. Laërtius lib. 2. cap. 8.

Eiusdem Idem, quum aliquando Corinthum nauigasset, & orta tempestas naufragium minaretur, expalluit: id animaduertens è vectoribus crassus quispiam militaris, ac philosophorum osor, sedata tempestate cœpit insultare, Cur, inquiens, vos philosophi, qui prædicatis mortem non esse formidandam, expallescitis in discrimine, nos indocti non timemus? Quoniam, inquit Aristippus, non de pari anima tibi mihique cura hac metus est. Aul. Gellius hoc addit: Ego timeo animæ Aristippi, tu non times animæ nebulonis. quod tamen amarulentius dictũ est, quàm vt Aristippo conueniat, cuius vrbanitas non tantum habet nigri salis. Rebus vilissimis minimè timemus. vnde prouerbium, Hydria in foribus. Hinc lusit Aristippus, illum non expalluisse, non quòd esset fortior, sed quòd, quum esset homo nihili, haberetque animum omni virtute vacuum, minimum erat detrimenti si perisset. Vir eruditus ac sapientia præditus non perit, nisi graui Reipublicę dispendio. Laërtius libro secundo capite octauo.

Sileni. Silenus à Mida captus cùm esset, hoc ei pro sua missione dedisse scribitur: Non nasci homini longè optimum est: proximum autem quàmprimum mori. Cic. lib. 1. Tus. quæst.

Musoni. Musonius interrogatus, quis optimè extremum diem claudere posset? Qui semper, respondit, postremum vitæ diem sibi instare proposuerit. Maximus sermone 36.

Antipha Antiphanes dicere solebat, mortalia præcipuè homi-

nibus cogitanda esse: quandoquidem omnibus hominibus sit moriendum. Stob.

Theramenis. Theramenes quũ in quadã domo versatus, inde prodiisset, illa subitò lapsu corruit. Atqui cũ reliqui Athenienses alij aliunde ad eum confluerent, & inópinatæ saluti congratularentur, ille præter omnium opinionem respondit: Nescitis viri, ad quænam tempora & pericula Iupiter me seruare voluerit. Intellexit vir sapientissimus se à mortis improbitate nequaquam tutum esse: quæ licet conniueat in summo vitæ periculo, attamen paulò pòst cumulatis malis hominem arripi in portu, quasi nauigantem. Nec seipsum quidem fefellit: nam non multò pòst à triginta tyrannis de medio sublatus est, cicutam bibere coactus: nempe qui ex ruinis domus liberatus, veneno turpiter perire coactus est. Ælianus libro 9. de Varia historia.

Aegyptiorum. Olim in diuitum epulis apud Aegyptios, vnusquispiã cadauer ligneũ, sed quàm proximè ad verum effictum ostendebat singulis dicens, In hunc intuens pota, & oblecta te, talis post mortem futurus. Dubites quo animo id fecerint: vtrum vt moderatius fruerentur voluptatibus, conditionis suæ memores? an auidius, vt pote mox abituris. Herod. lib. 3

Secundi philosop. Ab Adriano imperatore Secundus philosophus interrogatus, quid esset mors? respondit: Aeternus somnus. dissolutio corporum, diuitum pauor, pauperum desiderium, ineuitabilis euentus, incerta peregrinatio latro hominis, somni pater, fuga vitæ, viuorum discessio, resolutio omnium. Laërt.

Pyrrhonis. Pyrrhon aiebat, nihil interesse inter vitam & mortem Et cùm quidam ad eum diceret, Cur igitur tu non moreris? Quia nihil interest, respondit Stobæus ser. 118.

Epaminondæ. Cùm tempore Leustrice cladis, Epaminondas Thebanorum dux audiuisset fortissimum quendam virum occubuisse: O Hercules, inquit, quod otium vir hic nactus est? Iudicauit autem vir prudentissimus, vitam nostram nihil esse nisi negociationem perpetuam, in qua diuersis studiis impellimur, ac turbulentissimis tempestatibus nunc huc, nunc illuc perpetuò iactamur, donec veniamus ad portum, atque quietem, quam nobis mors sola

tribuit

tribuit. Guido Bituricensis.

Lacon quidam ad Rhodium Diagoram, qui in Olympiis & filios, & ex filio filiaque nepotes vidisset coronari: Morere, inquit, Diagora, non in Olympũ ascendens sentiens, tum optimum exire de vita, quum res sunt prosperrimæ. Ita Plut. in Vitis. Meminit & Cicero in Tusculanis quæstionibus, lib. I. Lepos est in ambiguo. nam Olympus mons est, in quo singulis lustris peragebantur Olympica certamina, & pro cœlo accipitur. Plutarchus in Lacon.

Laconis.

Lochadus Poliænidæ filius. Stronis pater, nuncianti quòd è filiis ipsius alter interisset: Olim sciebam, inquit, illi moriendum esse. Nihil illi visum est nouæ rei, si mortalis natus moreretur: nec magni referre, paulo serius an citius vita decederet, cui omnino breui foret decedendum. Plut. in Lacon.

Lochadi.

M. Brutus in summa omnium rerum desperatione, cùm à præcipuo quodam vrbis senatore admoneretur, vt fugam ornaret, respondit: Prorsus fugiendum est, sed manibus, non pedibus significans, morte spontanea vitandam esse Cæsarianorum tyrannidem. Plutarchus in Bruto.

M. Bruti.

Cicero, audito falso rumore de Vatini morte, quum Ouinium libertum eius interrogasset. Recténe omnia? auque ille respondisset, Rectè. Mortuus est, inquit? Significans non omnia rectè habere, si ille viueret. Eras. lib. 4. Apoph.

Ciceron.

Iulius Cæsar quum inter-cœnandum ortus esset sermo, quod genus mortis esset optimum? incon stãter respondit, Inopinatum. & quod optimum iudicauit, ipsi contigit. Plut. in Apoph. Rom.

Iulij cæs.

Quintilius Plautianus, vir nobilissimus, cùm iam grã dis esset natu, viueretque ruri, nec quicquam quæreret aut faceret curiosus, attamen à Seuero insidiis circunuentus, vt ad mortem raperetur, paulò ante quàm moreretur: postulauit vt ea quæ ad sepulturam suam iamdudum comparauerat, ad se perferrentur. Quæ postquam vidit vetustate consumpta, Quid hoc rei est, inquit? Itáne cunctati sumus? Deinde facto sacrificio, idẽ inquit, Peto à Diis immortalibus, quod Adriano Seue-

Quintilij plaut.

rianus optauit, itaque interiit. Xiphilinus in Seuero.

Constantini imp. Constantinus Imperator, cùm Hormisdæ Persæ vrbis Romæ magnitudinem atque hominum, ædificiorumque magnificentiam ostendisset peteretque vt quid de ea sentiret, paucis enunciaret: respondit, ex tanta re, quanta ei ostendebatur, nihil eum delectasse magis, neque esse ex quo maiorem fructum consequi posset, quàm quod ex iis quæ videret, verum esse comprehenderet. In vrbe quoque Roma, quanquam amplitudine opibusque alias antecederet vrbes: tamen ibi quoque, sicut in cæteris orbis terrarum locis, homines etiã mori. Breui responso rerum humanarum vanitatem ostendens. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Friderici imp. Fridericus Imperator, iis principibus qui immites & crudeles erga suos fuissent, mortem nimis extimescendam esse dicebat. Nam quales se, dum vixerunt, aliis præstitere, tales, cùm moriantur, in se iudices inuenturos esse. Ostendere autem voluit iis mortem esse amaram, qui mala anteactæ vitæ conscientia pręmuntur. Aeneas Syluius libro secundo comment. de rebus gest. Alphonsi.

Messodani. Messodanus vir sanctissimus senex, cùm ab amico in crastinum vocaretur conuiuium. Cur me vocas in crastinum? inquit, qui à multis annis crastinum non habui, sed mortis aduentum in singulos dies expectaui, quæ nobis nunquam non insidiatur, donec nos incautos etiam interdum opprimat. Guido Bituricensis.

D. Hieronymi. Hieronymus Stridonensis & dicere & scribere solebat, ab eo omnia facilè contemni, qui assiduè se moriturum cogitauerit. Paucis verbis humanæ vitæ fragilitatem ostendens. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Alphõsi. Alphonsus Aragonum rex cùm interrogaretur, quæ res reges ac priuatos, diuites ac pauperes, claros & obscuros, denique omnes prorsus exęquaret: respondit, cinis. Indicans, post mortem regis à priuato, diuitis à paupere, formosi ab informi, personam nequaquam discrepare quis ęnim ex cineribus aut ossibus humanis tęrra erutis, differentiam vllam videre potest? Pan. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

De morte contemnenda.

CHilon, insignis Lacedęmoniorum philosophus, sic esse contemnendam mortem, vt nihilo secius curam habeas incolumitatis. Non enim est fortitudinis, sed amentiæ, semet temerè in vitæ discrimen coniicere sed quoties aut ineuitabilis necessitas vrget, aut grauis honestaque causa suadet, mortem contemnere fortis animi est In morbo non est metuenda mors, sed interim adhibenda curatio mediocris. In bello sumendus est animus ad mortem paratus, sed interim fortiter pugnandum est pro victoria. Ausonij carmen sic legendum arbitror.

Viue memor mortis vti sis & memor salutis.

Potest autem & hic accipi sensus: Hactenus memineris te moriturum vt abstineas à vitiis, curisque superuacaneis: sed interim perinde quasi diu victurus sis, ea cures quæ ad honestam beatamque vitam pertinent. Multos mortis consideratio deterret ab honestis actionibus, contrà obliuio mortis multos inuitat ad licentius peccandum. Potest & sic intelligi, Ne sic metuas mortem, vt viuas anxius ac tristis, sed vitæ spes mortis horrorem temperet. Hunc sensum indicat carmen quod sequitur.

Tristitia cuncta exuperans aut animo aut amico.

Hæc vita præterquàm quòd multis miseriis exposita est, nihil habet tristius, quàm quòd mortem habet certissimam, diem mortis incertissimum. Sed omnia superanda sunt aut animi fortitudine, aut amicorum alloquiis. Nullum enim in dolore remedium præsentius, quàm curas æstusque animi in amicorum sinum effundere, quorum & consolatio & communis dolor maximam mali partem tollit. Chilonis porrò dicterium extat apud Laërt. lib. 7. cap. 4.

Biantis. Bias conspecto ense proiecto, dixit: Quis te perdidit? aut quem tu? Ant. par. 1. Melis. ser. 58.

Diogenis. Diogenes Cynicus, lugēte quodā, quòd in peregrina terra moriturus esset, dixit: Quid luges ô stulte? Vndecunque eadē est via ad inferos. Anto. in Melis. par. 1. ser. 58.

Eiusdem

Quum Speusippus paralysi resolutus, vehiculo deportaretur, in academiam, ac Diogeni forté obuio dixisset Χαῖρε: respondit, At non tu sanè qui quum ad istum sis affectus modum, sustineas viuere. sentiens, esse veri philosophi, sponte mortem asciscere, posteaquàm desiit esse vsui ad vitam humanam. Idque fecit posteà Speusippus. Eras. lib. 3. Apoph.

Socratis.

Socrates decrepitam agens vitam, in morbum cùm incidisset, & quidam interrogaret, quomodo sese haberet? Rectè, inquit, vtroque modo. Nam si fuero superstes, plures æmulatores habebo. Sin vitam excessero, plures laudatores. Aeli. lib. de Var. hist.

Eiusdem

Cùm quidam eidem dixisset, Athenienses te morte afficiendum decreuerunt: Et ante eos, inquit, natura. Max. ser. 36.

Eiusdem

Socrates, vt est apud Platonem, cùm se morte mulctatum videret: Magna me spes, inquit, tenet, iudices, bene mihi euenire, quòd mittar ad mortē. Sed tēpus est iam hinc abire me, vt moriar vos vt vitam agatis. Cic. lib. primo Tus. quæst.

Eiusdem

Idem iam ad mortem damnatus ab Atheniensibus, cum forti & constanti vultu potionem veneniè manibus carnificis accepisset: admoto iam labris poculo, vxori Xantippe inter fletum & lamentationem vociferanti, innocētem eum perimi? Quid ergo, inquit, Socrates, nocenti mihi mori satius esse duxisti? O immensam illam sapientiam ac constantiam, quæ in ipso quidem vitæ excessu obliuisci sui potuit. Laërtius in vita Socratis. Val. Max. lib 7. cap. 2. Xenophon in Apologia pro Socrate, Stob. ser. 1. Brus. lib. 2. cap. 1.

Eiusdem

Socrates carceris ministrum porrigentem in poculo cicutam, interrogauit, quomodo sumendum esset hoc pharmacum, quod eius artis esset peritus, alludens ad ægrotos, qui à medicis discunt, quādo & quomodo oporteat sumere, quod ab illis temperatum est: quumque puer respondisset, semel totum hauriendum, si posset: deinde tantisper inambulandum, donec sentiret grauedinem in cruribus: pòst in lecto decumbendum supino corpore, ibi pharmacum effecturum quod solet. Socrates rogauit, licerétne inde aliquid libare (quòd in con-

uiuiis mos sit, effusa vini portiuncula nominatim alicui deo libare) minister respondit: se tantum miscuisse, quantum opus esset, hoc sermone innuens, nihil esse quod effunderetur. Tum Socrates. Sed & fas est, & oportet orare deos, vt fœlix faustaque sit hæc mea migratio. Eras. lib. 3. Apoph.

Eiusdem Quum puer illum detexisset, quòd illi iam frigerent præcordia: Debemus, inquit, ô Crito, gallum Aesculapio, quem persoluere neglexeris, perinde quasi sumpta potione medica conualuisset. Nam Crito hoc summis viribus egerat, vt Socrates vitę suæ consuleret. Adeò inerat illi viro natiua quædam vis vrbanitatis, vt moriens etiam iocaretur. Nam hanc ferunt illi fuisse supremam vocem. Ibid.

Platonis. Cùm quidam ex medicis Platoni consilium daret, vt relicta Academia loco pestilentissimo, in Lyceum scholam trasferret, nequaquam obtemperauit, dicens, se pro ducendæ vitæ causa, ne in Atho quidem summitatem trasmigrare velle. Æl. lib. 9. de Var. hist.

Aristot. Aristoteles dicere solebat, ea quæ longissimo tractu à nobis absunt, nemo metuit, Nam quum moriturum sese nemo ignoret, mortem tamen, quam propè esse non suspicamur, minimè expauescimus. Stob.

Eiusdem Idem dicebat sæpenumero, è vita migrare esse optimũ veluti è conciuio, non sitibundum, nec temulentum. Stobæus.

Democr. Democritus ægrotans cùm in lethargum incidisset, & postea rediisset ad se. Non me decipiet, dixit, amor vitæ & seipsum é vita eduxit. Antonius in Melissa parte prima serm. 58.

Aristippi Cùm naui vectus Aristippus, procellis impotentibus supra modum perturbaretur, quidam ex iis qui simul nauigabant: Númne, inquit, etiam tu me tu perculsus es, quemadmodum vulgus? tum ille: Prorsus, ait, neque iniuria. Vobis enim de vita scelerosa infœlicique labor est, & presens periculum, mihi verò de fœlicitate & beatitudine. Aelia. lib. 9. de Var. hist.

Aristid s Aristides philosophus, qui ob peculiares virtutes iustus cognominatus est, interrogatus, quatenus deceat

hominem viuere? Tantisper ait, dum deprehēdat emori præstare, quàm in tot calamitatibus viuere Stob.

Eiusdem Idem cognomento Atticus, rogatus quàm diu liceat homini honestè viuere? Quoad, inquit, mori existimabat melius esse, quàm viuere. Maximus sermone 36. ex Phauorino.

Eiusdem Aristides Locrensis morsus à mustella Tardesia, iam moriens dixisse fertur multo sibi iucundiorem mortem futuram fuisse, si vel leonis, vel ex pardalis morsu obtigisset (quandoquidem necesse fuerit aliquando mortis occasionem existere) quàm ab eiusmodi contempta bestiola. Vnde apparet, eum acerbius ignominiam morsus quàm ipsam mortem tulisse. Aelianus libro 14. de Varia historia.

Anaxarchi. Suprà titulo de Constantia & de Animæ immortalitate.

Epicteti Epictetus dicere solebat, magis necessarium esse animæ quàm corpori mederi, quum præstet mori, quàm malè viuere. Anto. in Melis. par. 1. ser. 58.

Aeschinus. Aeschines mortem nequaquam terribilem, sed violentam affectionem circa mortem, horrendam esse dicebat. Stob. ser. 115.

Eiusdem Idem gloriosè mori summam fœlicitatem esse dicebat, cùm omnibus ex æquo sit fatalis. Stobæus sermone 115.

Epicharmi. Epicharmus dicebat: Emori nolo, sed me esse mortuũ nihil æstimo. Brus. lib. 4. cap. 10. Cic. lib. 1. Tus. quæst.

Theodori mac. Theodorus Macedo Philosophus, cùm audiret Lysimachum mortem sibi minantem crudelissimam, Hæc inquit, aulicis tuis potius minitare. Ego enim parum curo, humíne an sublime in cruce putrescam. Cic. libro 1. Tus. quæst. Brus. lib. 2. cap. 1. Val. Max. lib. 6. cap. 2. Seneca de Tranquilitate vitæ. cap. 14.

Gorgiæ. Gorgias rhetor rogatus, an libenter obiret: Minimè, inquit, sed ex hoc domicilio putrescente libenter abeo Brus. lib. 4. cap. 10. Stob. ser. 115.

Eiusdem Idem iam senex interrogatus, an libenter moreretur? Maximè, dixit: nam tanquam ex putri & diffluente domuncula non inuitus discedo. Stob. ser. 115. Brusonius lib. 4. cap. 10.

Demosthenes, dum pro Atheniensibus & libertate verba faceret, & Philippus diceret: Num times ne caput abs te auferri pręcipiam? Non, inquit, nam etsi ipsum loco moueris, patria immortalitate donabit. Stobęus. *Demost.*

Coriscus admodum senex, cùm difficili admodum morbo liberatus esset: Apage, inquit, quàm molestè reuersus sum, iam aliquantulum viæ progressus, quam ingredi omnino necesse est. Max. ser. 4. *Corisci.*

Agis Laced. rex interrogatus à quodam, quo pacto quis libertatem suam tueri possit? Si mortem, inquit, contempserit. Hic metus, qui cadere dicitur in constantem virum, multos deterret à pulcherrimis facinoribus, hoc qui caret, potest vbique quod rectum est, sequi, nec est quòd timeat improbos: qui vt extrema moliantur, nihil aliud possunt quàm occidere. Plut. in Lac. *Agidis.*

Idem per insidias captus, ac præter meritum ab Ephoris condemnatus quum ad laqueum duceretur, cõconspiceretque quendam é lictoribus flentem, ob indignantem rei, cuius cogebatur esse minister: Desine, inquit. ô homo, vicem meã flere. Nam si moriẽs pręter ius & æquum, melior fœliciôrque sum his qui me occidunt. Hoc loquutus, vltro collum laqueo induit. Quo nemo Stoicorum docuit quicquã fortius, hoc ille iuuenis non verbis, sed re præstitit, fœlicitatẽ omnem solo honesto metiens: eósque iudicans infœliciores, qui faciunt iniuriam, quàm qui patiuntur. Plut. *Eiusdem*

Idem à Leonida in carcerem, vt suspenderetur, cõiectus, cùm videret lictorem plorantem, & titubantem circa opus, Omitte, inquit, timorem & lachrymas: sic enim iniustè morior, multo melior iis qui ad mortem me damnarunt, quo dicto, vltro collum laqueo innectendum præbuit. Brus. lib. 2. cap. 1. *Idem Aliter.*

Idem huius nominis vltimus, cùm ab Ephoro interrogaretur, num pœniteret, eorũ quæ gessisset: respõdit, se nulla planè tangi pœnitentia consilij cum prudentia honestóque coniuncti: tametsi non ignoraret, mortẽ se pręmij loco relaturum. Plut. in Lac. Apoph. *Eiusdem.*

Hippodami. Hippodamus, quo tempore Agis aduersus Archidamum aciem instructam habebat simul cum Agide iussus ire Spartam, curaturus illic ea quibus erat opus: Annon, inquit, honestius est vt pro Sparta, fortē bonūque bonum virum præstans, mortem oppetam? Ac pòst sumptis armis, stansque regi ad dextram, pugnando interiit. Consultum volebant illius senectuti, quæ viribus defecta, in bello nō ita multū esset habitura momēti, in patria futura nonnulli vsui, (excesserat enim annū octogegsimum) at ipse sibi non indulsit. Plut. in Lacō. Infrà de Patria fortiter propugnanda.

Asticrat. Agesilai. Percontanti cuidam, qua ratione sibi pararet eximiā gloriam? Agesilaus rex: Si mortem, inquit, contempseris. Nihil enim in bello præclare rei geret, cuius animum mortis metus occupauit. Idem affectus in omni vita mortalium, à pulcherrimis facinoribus reuocare solet. Plura. in Lacon. & Brus. lib. 4. 10.

Alcameni. Cuipiam percontanti, quam ob causam Spartani impauidè semet exponerent periculis? Quoniam, inquit, Alcamenes, pro vita timere consuescimus, non aliorū more expauescere: significans, moderatam vitæ curam addere calcar ad fortiter agendum, immodicum mortis pauorem ab egregiis factis deterrere. Plut. in Lac. Apoph.

Tectameni. Tectamenes posteaquam Ephori capitis sententiam in ipsum pronuuciassent, abiit ridens, rogantibus qui aderant, an etiam contemneret Spartanorum leges? Nequaquam, inquit, quin gaudeo potius, quòd hæc mihi mulcta soluenda est, quum eam nec indixerim cuipiam, nec à quopiam mutuò acceperim. Vir innocens, non accusauit patriæ suæ leges, sed hoc fœlicitatis esse iudicabat, quòd mori iuberetur, qui neminem ad mortem adegisset, nec cuiquam deberet viam nisi sibi. Facetè mortis pœnam vocauit mulctam, rem atrocem molliori vocabulo signans. Iure autem cogitur soluere pecuniam, qui eam vel extorsit ab alio, vel mutuò sumpsit. M. Tullius hoc apophthegma sic vertit Tuscul. quæst. lib. 1. Quum Lacedæmonius quidam, cuius ne nomen quidem proditum est, mor-

tem tantopere contempſerit, vt quum ad eam duceretur damnatus ab Ephoris, & eſſet vultu hilari atque læto, eíque dixiſſet quidam inimicum, Contemníſne leges Lycurgi? reſponderit, Ego verò illi maximam habeo gratiam, qui me ea pœna mulctauerit, quam ſine mutatione & ſine verſura poſſem diſſoluere. O virum Sparta dignum vt mihi quidem, qui tam magno animo fuerit, innocens damnatus eſſe videatur. Pro διαιτήσαντα, Cicero vertiſſe videtur, verſuram. Luſit autem contemptu mortis Tectamenes, quaſi mors leuior eſſet quàm mulcta pecuniaria, quòd illam quiſque de ſuo poſſet ſoluere, ob hanc multi cogantur vſuram aut verſuram facere. Plut. in Lacon.

Idem quum iuſſu tyrannorum porrectam veneni potionem fotiter hauſiſſet, quòd ex ea ſuperfruerat, ſic illiſit ſolo, vt clarum ſonum ederet: reddénſque ſeruo publico, qui eam tradiderat: Critiæ, inquit, propino. vide igitur, vt hoc poculum continuò ad illum perferas. Erat is Critias, é triginta tyrannis crudeliſſimus. Eraſ. lib. 6. Apoph. Idem Therameni ab aliis attributum, paulo pòſt referetur.

Eiuſdem

Cleomenes percontatus à quodam, cur Spartani Diis ſpolia hoſtium non etiam dicarent? Quia timidis detracta ſunt Senſit vir fortiſſimus, in bello fortiter occumbendum eſſe potius quàm hoſtibus præbenda arma: cùm honeſtè mori non ſolùm laudabile, ſed ſalutare etiam ſit. Plutarchus recitat in Laconicis.

Cleomenis.

Callicratidas apud Arginuſas, quum eſſet nauali pugna confliсturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum eſſe ab eo loco ſoluere, quòd Athenienſium triremes numero longè plures eſſent: Quid, inquit, tū poſtea? Atqui fugere ignominioſum eſt Spartæ, ac dānoſum: contrà, manentem aut mori, aut vincere honeſtiſſimum. Gloriam vitę antepoſuit, ſed publicam gentis, non priuatam ſuam. Plutarchus in Lacon. Apoph.

Callicratidæ.

Idem ante conflictum peracto ſacrificio, quum aruſpex nunciaret exincenſis, exercitui quidem portēdi

Eiuſdem

victoriam, ſed imperatori mortem nihil expauefactus Haud penes vnum (inquit) ſunt res Spartę: me ſiquidem mortuo, nihilo deterius habitura eſt patria: ſed ſi ceſſero hoſtibus, aliquid decedet patrię pro qua lubens moriar. Itaque quum Cleandrum pro ſe ducem deſignaſſet, naualem pugnam arggreſſus eſt, ac pugnando interiit. Plut. in Lac. Apoh.

Eiuſdem. Idem percontanti quam ob cauſam fortes viri glorioſam mortem in glorię vitæ anteponant? Quoniam, inquit, alterum naturæ proprium, alterum peculariter ſuum eſſe ducunt. Nam naturę beneficio viuunt & ignauiſſimi: at honeſtè mori, non contingit niſi virtute præditis. Plutarchus. in Lacon.

Leonidae Leonidam quum Ephori percontarentur, ſi quid prętere rei facere ſtatuiſſet? Nihil aliud, inquit, quàm verbo tenus impediturus barbarorum tranſitum, ſed reuera pro Græcis moriturus. Egregium imperterriti pectoris documentum, in cauſa honeſta piáque nec certam mortem horreſcere. Plut. in Lacon.

Zeuxidami. Zeuxidamus Ætolo quodam dicente, quòd qui ſtuderent probitatem cum fortitudine coniungere, iis bellũ eſſe potius cũ pace: Non per deos, inquit, ſed his mors vita potior eſſe debet. Correxit Lacon dictum Aetoli. Non enim optandum bellum: ſed nec in bello nec in pace libertatẽ tueri licet, niſi mortis terrorẽ abieceris. Plut. in Lacon.

Lyſimac. Theodorus Lyſimacho mortem minitanti: Præclaram, inquit, rem effeciſti, ſi cantharidis vim conſequut^9 es. Cantharis inſectum eſt minutum quidem quod tamen lethale gerit venenum. Itaque qui mortem homini minantur, nihil minantur magni, quum idem poſſit contemptiſſimum animalculum ſcorpius. ex Cicerone lib. 5. Tuſc. quæſt.

Laconis. Quidam Lacon ſagitta percuſſus, quum animam ageret, dicebat: Non me mouet quòd morior, ſed partim quòd ab imbelli ſagittario, ac mulierculæ ſimili, partim quòd nullo facinore edito morior. Victis ſolet eſſe ſolatio, virtute pręſtantis viri dextra cadere. Lacedæmonij verò, quoniam enſibus pugnare ſolent

cominus, non putabant esse virtutis, procul missa sagitta quempiam interficere: quod idem possunt & fœminæ. Tum æquiore animo decedunt è vita, qui rectè factorum post se relinquunt memoriam. Plutarch. in Lacon.

Biantis.

Bias Lacon insidiis circunseptus ab Iphicrate Atheniensium duce, quum illius milites rogarent, quid in eo rerum statu esset faciendum? Quid aliud, inquit, nisi vt vos seruemini, ego pugnando moriar? Talis erat animus Catonis Vticensis, qui cæteris suasit vt suę saluti consulerent: ipse spontanea morte turpem effugit seruitutem. Plutarchus in Laconicis.

Damīda.

Damindas, quum Philippus irrupisset in Peloponnesum, & quidam ita loqueretur: periculum est ne acerba patiantur Lacedæmonij, nisi Philippo reconcilientur: O semiuiri, inquit, quid nobis poterit acerbi accidere, qui mortem contemnimus? Plut.

Laconū.

Lacedæmonij iuuentutem nil aliud docebant, quàm vt magistratui obtemperantes, omniaque contemnentes vitæ pericula, aut in prælio vincerent, aut fortiter occumberent. Cuius rei testis est Plutarchus in Apoph. Lacon.

Laconis.

Apud Spartanos quū mos esset, vt quod quisq; posset suffurari concederetur, modò in furto non deprēhēderetur: puer quidam quum viuam vulpeculam quam sodales erant furati: sibi ab eis traditam seruaret, venissentque qui perdiderant, inquirendi gratia, vulpeculam sub veste abditam tenebat: verùm quum efferata bestia latus pueri vsque ad intestina corroderet, dissimulauit tacitus dolorem, ne proderet furtum. Mox verò quum obiurgaretur à consodalibus cur fecisset: Pręstabat, inquit, fortiter immori, quàm hac nota traduci, vt ob mollitiem dicat lucrifecisse vitam ignominiosam. Plut. in Lacon.

Theramenis.

Theramenes Lacedæmonius quum ad mortis supplicium ab Ephoris duceretur, essetque vultu hilari atque lęto, inimicorum quidam ei dixit: Contemnisne leges Lycurgi? respondit: Non contemno, sed illi maximas gratias habeo, qui me ea pœna mulctauit,

quam sine mutatione sinéque versura possum dissoluere. Cicero in Tusc. quæst. 1. lib. Plut. in Nicia. Val. Maximus lib. 3. cap. 2. Bruson. lib. 2. cap. 1. Volat. lib. 1. capite 1. vrb. com.

Eiusdem. Idem coniectus in carcerem, triginta iussu tyrannorum, quum venenum vt sitiens ebibisset, reliquum sic è poculo eiecit, vt id resonaret. quo sonitu audito, arridés: Propino, inquit, hoc pulchro Critiæ, qui in eum fuerat teterrimus. Lusit vir egregius extremo spiritu, quũ iam præcordiis conceptam mortem contineret. Cicero lib. 1. Tusc. quæst.

Eteoclis. Suprà de Consolatione.

Pelopidae Pelopidas, quum Pharsali congressurus esset cum Alexandro Pheræorum tyranno, milites admonuerunt, duplo plus Thessalorum esse cum Alexandro, quàm ipse Thebanos haberet: Tãto, inquit, melius nobis erit: plures enim vincemus. Hoc & alteri cuidam adscribitur. Erasmus lib. 5. Apoph.

Eiusdem. Ab Alexandro Pheræorum tyrãno præter fœdera captus ac vinctus Pelopidas, conuicia congessit in fœdifragum. vt autem iratus ille dixit, Mori properas: Admodum, inquit, quo magis in te exasperentur Thebani, túque citius des pœnas violati fœderis, diis pariter atque hominibus inuisus. Eras. lib. 5 Apoph.

Alcibiadis. Alcibiades Atheniensis, dicebat, nihil nouum esse, si Lacedæmonij intrepidè motem in bellis occumberent. Defugere enim eos hoc modo legum seueritatẽ & cruciatum, atque labores alacriter promptéque cum morte commutare. Aelian. lib. 13. de Varia hist.

Cabriae. Cabrias proditionis accusatus est vnà cum Iphicrate. Quum autem ab Iphicrate obiurgaretur, quòd quum esset in periculo, tamen ad gymnasium itaret, solitáque pranderet hora: Ergo, inquit, si quid secus de nobis statuerint Athenienses, te squalidum ac famelicum, me verò pransum ac vnctum occident. Plutarchus in Græc. Regum & Imperatorum Apoph.

Phocionis Phocion Atheniensis, quum iam cum aliis bonis viris ab Atheniensibus damnatus esset ad mortem, & carnifex cicutam apportaret quum bibissent omnes, solúsque Phocion superesset, consumpto ab aliis veneno,

carnifex negabat se daturum, nisi numerarentur duodecim drachmæ: tãti enim venire cicutæ vnciam. Phocion itaque ne per illius cõtentionem mora fieret morti, accito ad se cuidam ex amicis: Quandoquidem, inquit, Athenis ne mori quidem gratis licet, quæso dato huic pretium. Plut. in Græc. Apoph.

Pelopidæ

Postea quam Epaminondas Pelopidam liberum reduxisset, aiebat se gratiam habere Alexãdro, per quem experimento comperisset, se non tantùm ad bellum, sed etiã ad mortẽ bene animatũ esse. Plut. in Græc. Apoph.

Dionysij sen.

Infrà de Regnandi libidine.

Alexãdri.

Calanus ille Indicus sophista, quum sibiipsi manus adferre vellet, struem lignorum struxit: eámque incendens, se in ignem, contemnens mortis durum supplíciũ, præcipitauit. quod quum Alexander vidisset, admiratus hominis audaciam, dixisse perhibetur, Calanum potentiores se hostes bellasse ac vicisse. Alexander enim cum hominibus pugnans victor euasit, Calanus verò cum laboribus ac morte. Aelianus lib. 5. de Varia hist.

Scip. iun.

Scipio iunior quũ in Africa Pompeij partes sequutus, res parum prosperè gessisset, & Hispaniam petens, intellexisset nauim, qua vehebatur, ab hostibus captam, gladio præcordia sua transuerberauit. Deinde Cæsarianis militibus quærentibus, vbi est Imperator? Imperator, inquit, bene habet. Suprema vox morientis declarauit animum meliore fortuna dignum.

Granij.

Granius Petronius quæstor designatus, quum vnà cũ naue in qua vehebatur, captus esset, Scipioni incolumitatem pollicenti, respondit: Cæsariani milites non ab aliis accipiunt, sed præstare solent salutem. quo dicto, se pugione confecit. Brusonius lib. 2. capite 1. Erasmus lib. 6. Apoph.

Catonis Sen.

Cato senior aiebat plurimum referre, vtrum quis virtutem magni æstimet, an vitam non magni faciat. Sentiens, nõ eos statim esse fortes, qui quouis modo vitam vel mortem cõtemnunt: sed qui tanti faciunt virtutem, vt huius gratia vitam alioqui charam negligant. Nam semet in vitæ discrimen conücere, aut infœlicium est, & quos vitæ iam tedet: aut immanium, & beluis similium. Plutarchus in Catonis vita, & Erasmus libro 5.

Apophthegm.

Bassi. Bassus senex, si quid incõmodi aut metus in morte esse diceretur ab aliis morientis hoc vitium esse dicebat, nõ mortis. Mors enim nihil incommodi hominibus adfert, sed ab omnibus incommodis ac fortunæ miseræ procellis liberat. Seneca epistola 30.

C. Maeuij C. Mæuius Augusti centurio, quum in bello ab Antonio captus esset, interrogatus ab Antonio, quomodo secũ agi vellet? Occidi me iube, inquit: mori enim malo, quàm tuo beneficio viuere. Brus. lib. 2. cap. 1.

Tiberij Imp. Tiberius Imp. quum audisset quendam è reis nomine Caruilium, sibi mortem conscisse, priusquam esset damnatus, exclamauit: Caruilius me euasit. Adeò leue supplicium esse iudicabat mortem.

Hadriani Imp. Sub mortem, his versibus lusisse dicitur Hadrianus Imperator:

Animula, vagula, blandula,
Hospes coméſque corporis.
Quae nunc abibis in loca.
Pallidula rigida nudula,
Nec vt soles dabis iocos.

Dion Cassius.

Rub. Flauij. Rubrius Flauius quum à Nerone defecisset, captiuus abductus, & mox ad mortem damnatus est: verùm quũ à lictore admoneretur, vt fortiter ceruicem prætenderet: Vtinam, ait, tu tam fortiter ferias. Brusonius libro 2. capite 1.

Antõ. Pij. Antoninus Pius quodam die dixit amicis: Quid me fletis, ac non magis de communi morte pestilentiáque cogitatis? philosophia docuerat hominem, & mortem contemnere, & res humanas ridere, Parantibus autem abire, dixit: Si iam me dimittitis, vale vobis dico, vos præcedens. Facete petiit ab amicis discedendi veniam ac veluti peregrè profecturus, iussit illos valere. submonens interim fore, vt illi præcedentem sequerentur. Capitolinus.

M. Antonij. Cleopatra metuens Antonij sæuitiam, cõfugit in monumentum demissis cataractis: misítque qui dicerent, illam spõtanea morte perisse. Id credẽs Antonius, & ipse sibi parans adferre vim, dixit: ô Cleopatra, non doleo

quòd te caream, nam mox vnà futuri sumus: sed quòd ego tantus imperator, fortitudine victus sum à fœmina. Victum se putabat, quòd illa prior spontaneæ mortis gloriam occupasset. Plutarchus in Antonio.

Pertinacis Imp. Pertinax Romanorum Imperator, quum videret milites prætorianos in se irruere: Me, inquit, milites si occiditis, neque ipsi rem magnam facitis, neque mihi sanè grauem homini huius ætatis & gloriæ, quum humanæ vitæ finis aliquis sit necessarius. Non ignorauit Imperator, semel esse moriendum: & sic nō referre, quo mortis genere vltimum vitæ diem claudamus. Herodianus libro secundo.

Eiusdem. Idem, quum intellexisset tumultuari quosdam ob interfectum Commodum Imperatorem, dixisse fertur: Si doletis Commodi mortem, nihil profectò noui fuit: quandoquidem homo natus fuerat. Herodianus lib. 2.

Egnatij Mar. Egnatius martyr ad bestias damnatus quum iam ad suppicium duceretur: Nō curo, inquit, quo supplicij genere moriar. Frumentum autem Dei quum sim, bestiarum dentibus comminui atque subigi delector, vt panis fiam mundus Christo, qui mihi panis est vitæ. Eusebius lib. 3. cap. 36.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex, quum familiares, quos ipse alumnos suos appellaret, visitaret infirmos & ægrotantes, pro more, audiens Gabrielem Surrentinum suauissimum & splendidissimum adolescentem ægrotare ad mortem, hominem accessit: quem quum à mortis diro aspectu abhorrere intellexit: Non est, inquit, cur tantopere mortem timeas, quum hæc bene puréque morientibus sit vita, atque eius vitæ principium, quum neque doloribus, neque metus, neque inuidiæ, neque ærumnis vllis subiecta est, &c. Anton. Panor. de rebus gestis Alphonsi, & Aen. Syl. de dictis eius.

De morientium monitis & doctrinis.

Othonis Imp. OTho imperator iam destinata morte, Cocceium fratris filium ad se vocatum sic adhortatus est extremis verbis: ô fili habuisse te patruū Cæsarē, nec prorsus obliuiscaris, nec admodum memineris: Noluit illum

prorsus obliuisci, ne desereret curam suorum, rursum noluit valde meminisse, ne mortem patrui vlcisceretur. Suetonius in vita Othonis.

Aurelij com. Aurelius Commodus, M. Antonini filius, quum in extremis à parente moneretur, ne barbaros iam attritos sineret vires recipere: respondit, Ab incolumi quanuis paulatim negotia perfici posse, à mortuo nihil. Vera quidem sententia, sed impia vox erat parentis, extrema monita contemnentis, ac morienti velut insultantis. Refert Sextus Aurelius Victor.

De mortis & somni cognatione.

Socratis. SOcrates dicere solebat, mortem esse similem profundo somno, aut diutinæ peregrinationi. Somnus profundior adimit omnẽ sensum: & animus à corpore digressus, aliquando in suum domicilium rediturus est. Eras. lib. 3. Apoph.

Anaxagoræ. Anaxagoras aiebat, duas esse mortis doctrinas: alteram, tempus antequam nati sumus, alteram somnum. Stob. ser. 117.

Diogen. Diogenes Cynicus lethali somno experrectus quum esset, ac medicus interrogaret, quidnam ageret? Rectè, inquit, habeo. Nam frater fratrem amplectitur alludens ad Homerum, qui θάνατον & ὕπνον germanos finxit. Laër. lib. 6.

Gorgiæ. Gorgias Leontinus iam vicinus morti, viribus deficiens, sensim in somnum delapsus iacebat. Et si quis ipsum ex familiaribus interrogaret, quid ageret, respondebat: Iam somnus incipit me fratri suo tradere. Stob. serm. 115.

De morte generosa.

Lacaenae Cuiusdã. LAcæna quædam, vt audierat filium incolumem, sed fugisse ab hostibus, scripsit illi: Malus rumor de te sparsus est: aut hunc dilue, aut ne sis. Præstabilius iudicauit mori, quàm cum ignominia viuere. Plutar. in Apoph. Lacæn.

Phocionis Phocion iam damnatus, quum videret eiulare eos qui vna morte mulctandi etiam erant: An non, inquit, ô

Tudippe

Tudippe, pulchrum tibi ducis cum Phocione mortem oppertere? Ael. lib. 13 de Varia hist.

Epaminondæ. Epaminondas dicere solebat, pulcherrimum esse genus mortis, in bello mori: quòd hæc mors primùm cum laude fortitudinis coniuncta sit, modo bellũ geratur pro patria: deinde breuis, non diu crucians hominem, aut paulatim extabefaciens. Plut. in Græ. Apoph.

Eiusdem. Epaminondas, quum grauiter & ad mortem vsque in clade cruentissima vulneratus esset, prostratus humi, interrogauit milites, an clypeus suus adhuc saluus esset, vt audiuit, saluũ, rogauit præterea, an hostes deuicti essent? quum & hoc audiuisset, Nunc finis, inquit, vitæ meæ: sed melius & altius initium aduenit. Nunc Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Valer. Max.

Eiusdem. Suprà de Fortitudine heroïca militari.

De morte generosa, non deflenda.

Socratis. SOcrates Critonem orabat, ne præceptorem defunctũ deploraret. Malè dictũ enim non solùm in hoc ipso delinquere, sed etiam animis nõnihil hoc officere. Brus. lib. 4. cap. 10.

Eiusdem. Idem vxori muliebriter complorãti, dicentique, Mi, vir, innocens morieris, Quid (inquit) vxor, num me nocentem mori malles? Mors bonorum ob hoc ipsum minus deflenda est, quòd præter meritum occiduntur: bis verò deplorandi sunt, qui ob malefacta dant pœnas: sed longè miserius est, meruisse pœnas, quàm dedisse. Brus. lib. 4. cap. 7. Eras. Rot. lib. 3. Apoph.

Eiusdem. Socrates præclarũ esse dicebat, in bello fortiter occũbere. Etenim qui sic è vita migrat, funere & sepulchro magnificentissimo honoratur. Et siue pauper quis ita decedat, laudatione non caret: siue etiam vilis quispiam & ignauus, rursus à sapientibus viris extollitur, qui non temerè, sed multo tempore composita & consulta oratione egregiè laudant. Plato in Menexeno.

Eiusdem. Quidam Socrati, cum alio quodam colloquẽti, filium eius mortuum esse nunciauit. Ille verò colloquio iam absoluto: Abeamus, dixit, Sophronici funus curaturi. Stob. serm. 106.

Diogen. Diogenes Cynicus, quum quidam lamentaretur, quòd amicus apud peregrinos sibi mortuus esset: Stulte, inquit, lamentaris: vndique enim ad inferos tantundem est viæ. Max. ser. 36.

Solonis. Solon, quum lugeret defunctum sibi filium, dicẽti cuidam, vt luctui parceret, eò quòd nihil proficeret: At propter hoc, inquit, lachrymor, quia nihil proficio Bruson. lib. 4. cap. 10.

Amasidis. Amasis Rex conspiciens quendam amisso filio lugentem: Si tunc, inquit, quum nondum esset, non dolebas: nec nunc quidem doleas, quum non est. Erasmus lib. 6. Apoph.

Polyaeni. Polyænus non dolendum esse propter mortuos dicebat: quandoquidem melius sit mori, quàm miserè viuere. Maximus ser. 35.

Lacaenae Lacæna quædam quum audisset, quòd filius fortiter in prælio se gerens occubuisset: Nimirum, inquit, meus erat. Non deplorauit mortem filij, sed de virtute sibi gratulata est. Contrà, quum de altero audisset, quòd ob timiditatem prælium detrectans, saluus esset: Nimirum, inquit, non erat meus. sentiens, non esse habendos pro liberis, qui à parentum institutione degenerassent. Plutarchus in Lacænarum Apoph. Brusonius lib. 4. cap. 1.

Alius. Alia quum audisset, filium in prælio cæsum: Deponite illum, inquit, vt erat in ordine locatus, eiúsque locum expleat frater. Tale robur animi, quale in paucis reperias uiris. Non metuit orbitatem, modò vita patriæ impenderetur. Plutarchus in Lacænarum Apophthegm.

Alia quum in publica solenníque pompa audisset filium in prælio quidem tulisse victoriam, sed ex vulnerum multitudine mori, coronam non deposuit, sed glorians comitibus dixit: Quanto pulchrius est, amicæ in acie victoriam occumbere, quàm in Olympiis parta victoria viuere? Quantum hæc virago dissensit à cæteris mortalibus, quibus persuasum erat diis proximum esse, in Olympiis ferre palmam, quum ibi non ageretur certamen virtutis, sed artis & impendiorum: tum nihil esse terribilius morte: neque quicquam esse tanti, quod vitæ iactura sit emẽdum. Hæc nullam existimauit victoriam

ſpecioſiorem, quàm quæ patriæ quæreretur: nec vllam mortem optabiliorem, quàm quæ cum hac laude contigiſſet. Ibidem, & Bruſ. lib. 4. cap. 1.

Alius.

Quum quidam ſorori ſuæ narraret, quàm fortiter ipſius filius in prælio occubuiſſet: Quantum, inquit illa, de filio cepit voluptatis, tantum tuam doleo vicem, qui à tam honeſta ſocietate defeceris. Ibidem. & Bruſonius lib. 4. cap. 1.

Archileonidae.

Archileonida Braſidæ mater, poſt obitum filij, quum Amphipolitæ quidam veniſſent Spartam, eámque inuiſerent, percontata eſt, num honeſtè, & vt Spartano dignum erat, occubuiſſet? illis iuuenis virtutem amplificãbus, ac dicentibus, eum in bellicis negociis Lacedæmoniorum omnium eſſe præſtãtiſſimum, reſpondit, O hoſpes, honeſtus quidem ac ſtrenuus erat filius meus, ſed multos illo præſtantiores habet Lacedæmon. Plutar. in Lac. Apoph.

Alius Lacaenae.

Quidã cùm Lacænæ matri dixiſſet, quàm fortiter frater in bello occubuiſſet: Non pudet te, inquit, non fuiſſe in morte tam generoſa comitem? Adeò hæc mulier non moleſtè mortem filij tulit, vt reprehenderet ignauiam alterius filij, qui honeſtam mortem ſubire non voluiſſet. Plut. in Lac. Apoph. Bruſ. lib. 4. cap. 1.

Alius.

Lacæna quædã cùm filiũ in acie cecidiſſet audiſſe ait:

Plorentur timidi: nos infletus humabere nate:
Et matre hac verè dignus es, & patria.

Plut. in Apoph. Lac.

Damatriae.

Suprà de generatione.

Alterius.

Altera quædam filium, qui deſerto loco fugerat, hoſtis crudelitatem metuẽs, interemit, dicens: Haud meum eſt hoc germẽ, quod adeò à vita abhorret, ſemel amittenda. Plut. eodem loco.

Gyrtiae.

Gyrtias, quum Acrotatus nepos in puerorum pugna, plagis ferè exanimatus eſſet, plorantibus aliis: Tacebitis, inquit: facto enim oſtendit, cuius ſanguinis eſſet. Alludit autem ad Lacedæmoniorũ fortitudinem, qui mortem contemnentes, omnibus vitæ periculis ſeſe obiiciebant. Ibidem.

Eiuſdem.

Eidem quum è Cræta nuncius eſſet allatus de morte Acrotati: Quum ad hoſtes, inquit, proficiſceretur, nõne

futurum erat, vt aut ipse moreretur, aut illos occideret? Iucundius autem est audire, quòd mortuus est, vt & ipso & ciuitate & progenioribus dignum erat: quàm si iners & imbellis per omne æuum viueret. Solent auiæ tenerius & impotentius amare nepotes suos, quàm ipsę matres. Et vbi nunc sunt, quæ in morte liberorum confugiũt ad laqueum: quum Gyrtias nepotem & semineccm lugeri vetuerit:: nec eundem flendum putarit, quòd fortiter pugnans interisset? Plut. Ibid.

Alterius. Quædam sepeliebat filium, ad eam quum vilis anicula quædam accessisset, dicens: Heus fortunam, ô mulier: illa subiecit, Per Geminos (inquit) bonam equidem arbitror. Si quidem cuius gratia filium peperi, videlicet vt pro Sparta moreretur, id mihi contigit. Fortissima mulier, aniculæ deplorationem vertit in gratulationem. Huius meminit M. Tull. Tusc. quæst. lib. 1. Plutar. in Lac. Apoph.

Tynnichi. Tynnichus Thrasybuli filij mortem perquàm forti animo tulit. Vnde in eum hoc factum est Epigramma.

Exanimis Pyttanen clypeo Thrasybule redisti,
Septem ex Argiuis vulnera sæua gerens.
Aduersa ostendis tamen omnia, sanguinolenta
Membra rogo imponens Tynnichus haec senior,
Plorentur timidi, mi infletus humabere fili.
Qui & patre hoc verè dignus es, & patria.
Plut. in Laco.

Crassi oratoris. Crassus orator, obiectãti Domitio, quòd murena mortua, quam in piscina aluerat, plorasset occurrit excipiẽs: Atqui tribus elatis vxoribus, ne lachrymatus quidem es, Plut. in Politicis, Ael. de Var. hist. Macr. & Volaterranus lib. 14. cap. 2. Vrbanor. com.

P. crassi. Quum Publij Crassi filius fortissimè in bello cecidisset, hostes caput iuuenis hastæ impositum gestãtes, Romanis magno cum contemptu ostenderunt. Quo tam tristi spectaculo nil commotus Crassus pater, qui belli dux erat, ait: Hic meus priuatus dolor est, mea hæc calamitas: cæterùm publica ciuitatis salus & gloria in vestra incolumitate sita est. Plut. in Crasso.

Senecae. Paulina vxor Senecæ, cùm mariti mortem iam imminẽtem adeò grauiter ferret, Seneca: Caue, ait, hunc meã

mortem amplius vt cõtumeliosam defleas, ne vel te minus amasse, vel gloriæ meæ inuidisse videaris. Ex vita Senecæ, per incertum authorem.

Antigonus rex quum renunciatum esset filium Alcyoneum in acie cecidisse, demisso vultu paulisper apud se cogitauit, mox erupit in hanc vocem: O Alcionee, serius quàm oportuit, vitam morte commutasti, qui tam audacter in hostes insilieris, neque tuę salutis, neque meorum monitorum vllam habens rationẽ: putauit non esse deflendum, qui sua culpa perisset, sibique calamitatem accersisset. Refertur ex Plutarcho. *Antigon.*

Galienus Imperator, cùm patrem Valerianum audisset extinctum, vocem laudatissimam sine laude vsurpauit, dicens: Sciebam patrem meum esse mortalem. Trebellius Pollio. *Galieni.*

De morte suorum æquo animo ferenda.

PLato Atheniensis dicebat, in morte amicorum quiescendum esse, partim eo quòd nondum liqueret, bonum esset an malum quod accidisset: partim quòd acerbè ferenti nihil à luctu esset commodi. Tollitur enim dolor, si quis secum consideret, quale sit quod euenit. Lac. lib. 3. *Platonis.*

Anaxagoras, cùm exilio agenti nunciata esset mors filiorum. Sciebã, inquit, me genuisse mortales. Idem hoc tribuitur Xenophonti: Laër. lib. 2. cap. 3. Cic. lib. 3. Tusc. quęst. Aelia. lib. 3. de Var. hist. *Anaxagorae.*

Xenophon cùm filium suum corruisse percepisset, ne lachrymãs quidem, ait: Sciebam me genuisse mortalem. Laër. lib. 2. cap. 6. *Xenophõtis.*

Lochadus Polienidæ filius, Sironis pater, nuncianti quòd è filiis ipsius alter interiisset: Olim sciebã, inquit, illi moriendum esse. Nihil illi visum est nouæ rei, si mortalis natus moreretur. Plut. in Lac. Apoph. *Lochadi*

Telamon audiens filium sibi charissimum morte surreptum esse vultu immobili, vir aduersus omnem iniquam fortunam infractus, dixisse fertur: Bene se res habet, ego enim quem genui, moriturum sciui. Cic. libr. 3. Tusc. quæst. *Telamonis.*

Iulianus cùm iam extremũ traheret spiritum, audiẽs, *Iuliani.*

ſuorum lachrymas, ait, Nolite deplorare ac lugere principem iam quidem moribundum, ſed cælo diíſque reconciliatũ. Põtanus li. 2. ca. 7. de Domeſtica fortitudine.

Huc refer multorũ dicta, ex tit. de Morte generoſa.

De mortuis non lædendis.

Chilonis. CHilon vetabat de mortuis malè loqui, quòd ignauum videretur eos inceſſere lingua, qui reſpondere non poſſunt, ac turpe eſſet, cum vmbris ac laruis luctari. Nam id eſt, quodammodo ſepultum refodere. Laër. lib. 1. cap. 4.

Philoſtraſti. Aelianus ſophiſta ſcripſit in Gymnidem tyrannum. Hunc quum Philoſtratus Lemnius offendiſſet lugẽtem indignabundo & concitato ſimilem, percontatus eſt, quid argumẽti eſſet præ manibus? Scribo, inquit, Gymnidis accuſationem. Laudarem, inquit Philoſtratus, ſi viuentem accuſaſſes. Id enim erat viro dignum. nam lacerare defunctum, cuiuis in promptu eſt. Eraſm. lib. 1. Apoph. cap. 16.

Ageſilai. Ageſilaus Lacedæmoniorum Rex, cùm Lyſandri literas & orationem de nouandis rebus déque mutãdo reipublicæ ſtatu, coram exercitu legere vellet, & tamẽ Lyſandrum defunctum eſſe audiret, noluit defuncti aperire improbitatem militibus: indecorum eſſe putãs, ſimultatem exercere cum ſepulto. Plut. in Lac. Apoph.

L. Planci. L. Munatius Plancus, Ciceronis diſcipulus, qui cum Marco etiam Lepido Romanus fuit conſul, poſteaquam animaduertiſſet, in ſe inuectiuas quaſdam orationes ab Aſinio Pollione ſcriptas eſſe, quas tamen ante mortem edere nollet, ne reſponderetur maledictis, dixiſſe fertur: Cum mortuis non niſi laruas luctari. Quo dicto partim repercuſſit illas Pollionis orationes, vt apud eruditos nihil impudẽtius, teſte Plinio iudicaretur: partim etiam docere voluit, mortuos ne maledictis quidem lædendos, qui iam exempti in terra quieſcant, nec audiant amplius: neque maledictis reſpondere poſſint, ſi vellent etiam. Plinius, & Bruſ. lib. 1. cap. 16. & Cuſp. in Conſulibus ſuis.

Neronis. Nero Imperator in Claudij ſtultitiã ſubinde iocabatur productione ſyllabę, quum diceret. Poſteaquã deſiit

inter viuos morari, prima ſyllaba producta. Moros enim Græcè fatuū ſonat: inde finxit morari, pro ſtultum agere: quemadmodum nos à poëta poëtari, à iuuene iuuenari Suetonius.

De mulierum natura & moribus.

Cratetis.

CRates Thebanus mundum muliebrem dicebat eſſe quod ornat fœminam, ornat autem id, quod eam reddit compoſitiorem ac modeſtiorem. Verùm id non præſtat, inquit, neque ſmaragdus: neque purpura, ſed quæcunque adderent vim ac ſpeciem honeſtatis ac verecundiæ. Græcis κόσμος & mundum ſonat, & ornamentū. Inde κοσμεῖν, ornare. Laërt lib. 6. cap. 5.

Diogenis

Diogenes conſpicatus mulieres inter ſe colloquentes Aſpis, inquit, à vipera venenum mutuatur. Antonius in Meliſſa, parte 2 ſer. 34.

Eiuſdem

Idem intuitus mulierem in lectica, non ſecundum feram ait eſſe caueam. Alludit autem ad ferociam ac rebellionem mulierum, qua adeò excellunt interdum, vt non homines ſint, ſed in feras tranſmutentur dignæ igitur vt non vehantur lecticis, ſed vt cathenis ligentur, quò viris ſint manſuetiores. Diogenis dictum extat apud. Bruſ. lib. 4. cap. 1.

Periclis.

Pericles, quum deuictis Samiis Athenas reuerſus pro concione laudaſſet eos qui in bello ceciderant, cæteræ matronæ redeuntem è concione coronis ac vittis decorarunt. Elpinice verò Cimonis ſoror propius accedens, dixit illi: Præclara ſunt iſta quę geſſiſti, & coronis decoranda: qui nos tot fortibus viris ſpoliaſti. Ad hęc, aliaque conuicia nihil commotus Pericles tantùm arriſit: nec aliud reſpondit, quàm verſiculum Archilochi.

ουκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἀλείφεο. Id eſt,

Vnguento anus cùm ſis, caueto iungier.

Significans, publica negocia non eſſe curanda vetulæ. Tam enim hoc indecorum, quàm turpe foret eam vnguentis vti. Eraſmus Rote. lib. 4. Apoph.

Philoxeni.

Suprà tit. de Argutè dictis.

Theanus

Infrà de Oeconomia.

Secundi philoſop.

Secundus ille ſapiens interrogatus, quid eſſet mulier? reſpondit: Viri naufragium, domus tempeſtas, quietis

impedimentũ, vitę captiuitas, quotidianũdamnũ, voluntaria pugna, sũptuosum bellũ, belua cõuiua, solicitudo confidens, leæna complectens, exornata scilla, animal maliciosum, malum necessarium. Max. sermone. 39.

Laconis. Lacon quidam cùm vxorem satis pusillam duxisset, rogatus cur hoc fecisset? E malis, inquit, quod minimum est, elegi. Brus. lib. 4. cap. 1.

Gorgonis Gorgo Leonidæ Spartani uxor, dicente hospite quadam, Solæ vos Lacænæ viris imperatis: respondit, Nos eqnidem solæ viros parimus. Idem.

Cyperiarum. Quum Cyperij aduersus Astyagem Medorum regem infeliciter pugnassent, mulieres in vrbem fugientibus obuiam ierunt, ac nudatis ventribus: Quò, inquiunt, ignauissimi ruitis? An nescitis, vos huc iterum intrare non posse, vnde semel naturæ lege egressi fuistis? Inuerso ordine matres animant mares, quæ solent à periculis auocare. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Alexãdri Antipater constitutus ab Alexandro Macedoniæ præfectus, quum ad Alexandrum scripsisset Olympiadis matris ineptias atque importunitates, commotus Alexander, ait: Grauem pensionem pro decem mẽsibus, quibus in vtero eius fuisset, matrem à se exigere. Brusonius lib. 4. capite 1.

Helenæ. Helena cùm à Græcorum legatis repeteretur, & percontaretur, cur aufugisset? Non inuitam se nauigasse, neque sibi cum Menelai matrimonio conuenire dicebat. Dictis Cretensis de bello Troiano, & Brusonius Contur. lib. 4. cap. 1.

Catonis. Cato senior illud sæpe in vita se pœnituisse dixit, si quid arcani fœminę credidisset. Est quippe loquacissimum animal mulier, quod non facilè retinet ea quæ in aurem dicta sunt. Plut. in Catonis vita.

Eiusdem Idem obiurgans aliquando mulierum impotentiam: Omnes, inquit, homines vxoribus dominantur, nos hominibus, nobis autem vxores. Hoc modo colligens, mulieres rerum omnium esse dominas. Plutarchus in Romanorum Apoph.

Cleopatræ. Cùm Augustus Cleopatram inuiseret, exigeretque ab illa rationes: Seleucus vnus ex procuratoribus ipsius iudicauit aliquid esse subtractum ab ipsa, Illa in pro

curatorem insiliit, & arrepto hominis crine, crebris ictibus pulsauit os. Hæc quum Augustus ridens conatus esset inhibere, illa: An non inquit, permolestum est ô Cæsar, quum tu me digneris inuisere seruos meos heram incusare, quòd nonnihil muliebrium ornamentorum subtraxerim, non ea quidem mihi, sed vt Octauiæ & Liuiæ munuscula dem. Hoc commento persuasit Cæsari, se de vita cogitare, quum mori decreuisset. Plutarchus in Ant.

Iuliae. Iulia Augusti Cæsaris filia à parente castigata, quòd cum adolescentibus luxuriosissimis ambularet, procaciter respondit: Hi mecum senes fient, licet modò sint iuuenes. Erasm. lib. 4. Apoph. ex Sueton.

Supra de Facetè & iocosè dictis.

Eiusdem Poppeae. Poppea, quæ postea Neronis vxor fuit, quærens sibi matrimonium, & Octauiæ dissidium fieri, quod fieri non speraret incolumi Agrippina, crebris in eam criminibus vsa est, & aliquando per facetias, principem Neronem pupillum vocabat, qui iussis alienis obnoxius, nō modo imperij, sed etiam libertatis indigeret. Brus. libro 4. cap. 1.

De munere exiguo non contemnendo.

Socratis Socrates, quum Alcibiades grandem daret aream, ad construendam domum, vrbanè: An verò, ait, si calceamentis opus esset, corium dares, vt calceos ipse mihi conficerem? Brus. lib. 2 cap. 21.

Aristippi Aristippus reprehensus à quodam, quòd Socratis discipulus, contra Socratis mortem pecuniam acciperet. Meritò, inquit, hoc facio. nam Socrati plurimi diuites amici mittebant triticum & vinum, è quibus pauca in vsus necessarios reseruans, remittebat reliquum. Nimirum habebat ille dispensatores Atheniensium primores: ego verò Eutychidem, seruum meum emptitiū. Significabat, se nihilo minus cōtemnere pecuniam, quàm Socratem: sed illi fuisse largiores amicos. Laërt. lib. 2. cap. 8. Hoc colore se possent & hodie quidam excusare, profitentes summum pecuniæ contemptum, quum apud amicos habeant depositam pecuniam: quòd olim

habebant benignos peni curatores: nunc esurituros satis, si nihil sit alicubi repositum nummorum. Eras.

Diogenis

Diogenes opprobranti, quòd à Philippo rege pallium accepisset Homerico versiculo respondit:

οὔτοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα. Id est,

Non sunt reiicienda insignia munera diuum.

Quod Homerus de forma corporis quæ deorum munus est, scripsit, hoc Diogenes detorsit ad palliũ à rege datum. Laërt. lib. 6.

Artaxerxis.

Rusticus quidam videns ad Artaxerxem, Cyri fratrẽ ac regem varia deferri donaria, nec aliud habens quod largiretur, vtraque caua manu haustam è proximo flumine aquam illi obtulit, vultu læto & alacri: Rex autem cùm vidisset, lætatus, iussit illi dare phialam, auream, & mille Daricis donauit hominem. Non contempsit rex potentissimus paruum munus, à paupere & egeno, animo bono sibi oblatum. Plutarchus recitat historiam in Reg. & Imp. Apoph.

Idẽaliter

Artaxerxi, iam siti deficienti, Peribarzanes eunuchus, cùm aliud non liceret, à rustico quopiam sordidum vtrem detulit putris aquæ cotylas octo continentem. Eam aquam cùm rex totàm ebibisset, rogatus, Ecquid illi placuisset ille potus? deos testatus est, se nunquam vinum potasse iucundius, nec vllam aquam, quamuis purissimam, sibi visam suauiorem. Ac pòst nactus eum hominem, qui eunucho aquam dederat, è paupere diuitem fecit. Tanti refert in tempore dare munus. Eras.

Eiusdem

Suprà de Agricultura & beneficentia.

De munerum corruptela.

Socratis.

SOcrates dicebat, Archelaum quadraginta minas in domum suam impendisse, conducto mercede Zeuside Heracleota, qui picturis eam exornaret: in seipsum verò nihil. Et ob hãc causam multos è longinquis terræ partibus, magno studio contemplandæ domus causa venire: ipsius verò Archelai gratia neminem in Macedoniam proficisci, nisi si quem fortè persuaderet pecuniis & muneribus inescaret, quibus autem honesti

boniq́ue viri capi non poſſent. Ælia. lib 14 de Var. hiſt. *Corydi*

Cùm Demoſthenes ab Harpalo poculum ingens dono accepiſſet: Hic inquit Corydus, alios Acrocothonas hoc eſt bibulos appellat, quum ipſe magnam pateram attraxerit. Cothon cyathus eſt fictilis, attrahit qui accipit donum, & attrahit vinum qui bibit. Eraſmus libro ſexto Apoph.

Suprà de Hoſtibus non crudeliter tractandis. *Callicratida.*

Ageſilai. Quoniam Perſarum numiſma ſagittarium habebat inſculptum, ex Aſia diſcedens Ageſilaus rex aiebat, Se triginta ſagittariorum milibus à rege Aſia depelli. tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, & in plebis moderatores diſtributis, Timocrates effecerat, vt populus hoſtilem animum aduerſus milites ſuſciperet. Plut. in Lac. Apoph.

Cyri. Cyrus iunior Lacedemoniis vt ſecum ſocietatem inirent, potius quàm cum fratre, hac oratione ſeſe commendauit. Aiebat ſibi cor longè grauius eſſe, quàm fratri: plus illo meri bibere, meliusq́ue ferre quàm illum. Nam illum vix in venatu poſſe in equo ſedere, vt non excutiatur in rebus acerbis, ne in ſella quidem. Sciebat enim, Lacedæmoniis inuiſos eſſe molles ac timidos. Hortabatur inſuper, vt viros ad ſe mitterent: pollicens ſe peditibus daturum equos, equitibus currus: agrum poſſidentibus, ſe daturum vicos: vicos qui haberent, eos ſe facturum vrbium dominos· cæterùm auri argentiq́ue vim tantam, vt non poſſent numerare, ſed pendere cogerentur. Nimirum hoc erat quod dixit Artaxerxes, regalius eſſe addere quàm adimere. Plutarchus in Regum Apophthegmat.

Themiſt. Quum Xerxes ingenti illa claſſe deſcenderet in Græciam Themiſtocles metuens ne Epicydes Demagogus homo turpiter lucri auidus, ac formidoloſus, ſi nactus eſſet imperium, perderet ciuitatem, pecunia data illi perſuaſit, vt à militari præfectura abſtineret. Ne hoc quidem video cur inter Apoph. debeat commemorari. Plutarchus in Græc. Apoph.

Xerxis. Suprà de Humanitate.

Philippi regis. Philippus Macedonum rex, quoniam pleraque

dando perfecit potius quàm bellando, iactatum est in illum: Non Philippum, sed Philippi aurum subegisse Grœciam. Ita Plutarch. in vita P. Aemilij. Erasmus sexto. Apoph.

Eiusdem Idem Alexandrum filium obiurgans, quod largitionibus Macedonum beneuolentiam consectaretur: Quæ te malum, inquit ratio in istam spem induxit, vt eos tibi putos fore fideles, quos pecunia corruperis? An tu id agis, vt Macedones te non regem suum, sed præbitorem putent? Cicero lib. Officiorum. Valer. Max. lib. 7 cap. 1.

Eiusdem Idem, quum arcem quandam ac præsidium capere destinasset, valde munitam, atque exploratores retulissent, prorsus esse difficile, atque adeò etiam impossibile, percontatus est num vsqueadeò difficile esset, vt nec asinus auro onustus posset accedere? Significans, nihil esse tam munitum, quod auro non expugnetur. Quod ipsum poëtæ significarunt fabula Danaës, à Ioue stupratæ, sed Deo in aurum verso. Vnde Flaccus.

Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat castra potentius ferro.

Plutarchus in Apoph. Reg & Imperat. item Cicero in epist. ad Atticum. Brus. lib. 5. cap. 10.

Suprà de beneuolentia.

Eiusdem Phocionis Harpalus ab Alexandro fugiens magno cum auri pondere Athenas venit, ibíque quum multos muneribus ad se allexisset, ad Phocionem etiam septuaginta talenta destinat. Phocion verò ad nuncios conuersus: Auferte isthæc (ait) hominum improbissimi, meóque nomine mœrorem luctúmque renunciate Harpalo, nisi à corrumpenda ciuitate manum abstineat. Brus. lib. 1. cap. 9.

C. Piottii C. Poticius Samis audiens Romanos, acceptis muneribus pristinum nomen & decus amisisse: Vtinam, inquit, ad illa tēpora me fortuna seruasset, & nunc essem natus, quando Romani dona accipere cœpissent. Non profectò passus essem eos imperare diutius. Cicero libro 2. Officiorum.

C. citonis M. Cinthius legem quum tulisset, qua causidici

munera ob agendam causam percipere, prohibebantur: hancque rem C. Cento molestè ferret, prodissétque ac satis contumeliosè dixisset, Quid fers Cinthiole? Vt emas, inquit, Cai, si vtis velis, Quasi dixisset: quia accipere munera gratis prohiberis. Brus. lib. 2. cap. 12.

Sylla præturam adeptus, cōminatus est Cæsari, se se sua in illum potestate vsurum. Iure, inquit Cæsar ridens, tuam potestatem appellas, quam tuo ære mercatus es. Notans Syllam, quòd eum magistratum largitionibus sibi parasset: Eras. lib. I. Apoph.

C. Caes.

Suprà titulo de Auaritia.

Alphonsus Rex magnopere laudare solebat dictum nescio cuius, hostibus fugientibus pontem argenteum extruendum esse: quòd putaret, hostes pecunia solicitandos, vt ab acie discederent. Eras. lib. 8. Apoph.

Iugurthae.

Alphōsi.

De munerum contemptu.

Socr.

Alcibiades ambitione quadam munificus, quum plura magnáque munera Socrati dono misisset, & Xantippe admiraretur donorum amplitudinem, eáque cuperet eum accipere, Socrates dixisse fertur: Imò nos certemus liberalitate cum Alcibiade, & ea quę mittuntur ab ipso, non capiamus, quadam munificentia. Aelian. lib. 9. de Varia hist.

Idem aliter.

Alcibiades Socrati miserat munus præclarum. Id quum Socrates videretur recusaturus, Xantippe dissuasit, asseuerans donum esse magnificum, & indignum quod respueretur. Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitiosè, & nobis nostra est ambitio. Sentiens, interdum esse magnificentius magna contemnere, quàm magna largiri. Stob. ser. 15. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem

Quum quis Socrati diceret, magnum esse, compotem eorum fieri quæ cuperet: respondit, Sed multo maius est, ne cupere quidem ab initio. Aelia. libro 6. de Var. hist,

Eiusdē.

Quum Alcibiades spaciosam aream dono offerret Socrati, in qua sibi domum ædificaret: Quid, inquit, si mihi calceis opus esset, num corium mihi dares, vnde mihi calceos conficerem? Et si dares, an non ipse ri-

diculus essem si acciperem? Hac similitudine munus inutile recusauit. Eras. lib. 3. Apoph.

Einsdem Socrates Philosophus obiurgatus ab vxore Xantippe, quòd multa missitantibus amicis, nihil acciperet, dixit? Si omnia quæ dantur statim acciperemus, ne si peteremus quidem in posterum, vt darent, habituri essemus. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem Arcesilaus Rex Socratem ad se vocarat, multa pollicens. Socrates respondit, se nolle ad eum venire, à quo acciperet beneficia, cùm illi reddere patria non posset. Hoc dictum improbat Seneca: quòd Philosophus persuadens auri argentíque contemptum, plus dat, quàm si det aurum & argentum. Eras. Rot. lib. 3. Apoph.

Eiusdem Quum Aristippus, Socratis discipulus, ex quæstu quẽ Socraticorum primus facere instituit, præceptori misisset viginti minas remisit ilicò Socrates ad illum pecuniam, dicens: ipsius genium hoc nequaquam permittere. Dicebat enim Socrates, sibi peculiarem esse dæmonem, à quo prohiberetur arcano signo, si quid tentaret parum honestum. Genium autem illum, opinor fuisse rationem. Atque interim ciuiliter indicauit Aristippo, sibi non probari, quòd Philosophiam doceret mercede: eóque donum ceu sacrilegio partum reiecit. Eras. lib. 3.

Arist. cyr. Aristoteles Cyrenensis, oblata ab hominibus munera non accipienda esse putauit: Et eam quidem ob causam, quòd munerum acceptorum molestias habiturus sit, vt rependat: aut si omnino non referat, in ingratitudinis reprehensionem facillimè incidat. Aelian. lib. 10. de Varia histor.

Demetrii Cynici. Demetrius Cynicus, quum Cæsar, ducenta talenta ei attulisset, ridens reiecit: Si tentare, inquit, me constituerat, toto illi fuit experiendus imperio. Brus. lib. 1. cap. 9.

Ephialtis Ephialtes Sophronidæ filius, pauperrimus fuit, attamen quum amici decem talenta ipsi dono darent, non accepit: Hæc inquiens, me cogerent, si quidem reuerenter vos haberem, aliquid præter ius concedere: sin

minus vos obseruarem, ingratissimum haberi. Aelian. lib. 11. de Var. hist.

Iulii Græcini.

Iulius Græcinus pecuniam ab amicis ad ludorum impensam conferentibus acceperat, sed magnam pecuniam missam à Fabio Persico non accepi. Obiurgantibus autem quòd non accepisset: Ego inquit, ab eo beneficium accipiam, à quo propitiationem accepturus non sum? Quumque illi Rebelius consularis homo, eiusdem infamiæ maiorem summam misisset, & instaret vt acciperet: Rogo inquit, ignoscas: à Persico enim non accepi. Brus. lib. 1 cap.

Anacreontis.

Anacreon poëta, posteaquam à Polycrate tyranno quinque talentorum acceperat munus, in somnes duas egit noctes, indéque cogitatione sollicitus, reddidit ea dicens: Non tanti ea sibi esse, vt tanta cura vexari vellet. Brus. lib. 5. cap. 17.

Lycurgi.

Suprá tit. de Integritate vitæ.

Agesilai.

Agesilaus, cùm in Lydia Tissaphernem vertisset in fugam, ac quamplurimis interemptis, iam in agros regios fecisset incursionem. Rex Persarum per legatos, quorum præcipuus Titraustes, ingentem pecuniarum vim vltrò ad illum misit, petens vt à bello desisteret. Agesilaus spreta pecunia respondit: Pacis quidem tempore Reipublicæ vigere authoritatem, vt ius habeat decernendi, quod ad tuendam ciuitatis tranquillitatem censuerit conducere, belli verò tempore non item. Sibi verò iucundius esse, si milites suos ditet, quàm si ditescat ipse: præterea se pulcherrimum ducere, si Græci non munera caperent ab hostibus, sed armis pararent spolia. Vox excellentis animi, qui non aliud virtutis præmium ambiret, quàm gloriam: nec pacem hosti vēderet, fraudato milite. Plu. in Apoh. Lacon.

Alcamenis.

Alcamenem Telecri filium quum quidam interrogasset. Cur munera à Messeniis oblata non accepisset? respondit: Quoniam si accepissem, cum legibus pacem habere non potuissem. Quo dicto docuit munera nequaquam esse accipienda, quę legibus & Reipub. aliqua saltem ex parte obesse possunt. Plut. in Lac.

Cleomenis.

Mæander Samiorum tyrannus ob incursionē Per-

ſarum profugerat Spartam, oſtenditque quantam pecuniarum vim ſecum apportaſſet: & quantum Cleomeni vellet largiri. At Cleomenes ipſe quidem nihil accepit, ſed veritus ne quid aliis ciuibus donaret, adiit Ephoros, dixitque, ſatius eſſe ſi hoſpitem ſuum Samiũ è Peloponneſo ſubmouerent, ne cui Spartano perſuadeat vt fiat malus. Ephori verò Cleomenis conſilio parentes, eodem ſtatim die promulgarunt edictum, vt Mæander Peloponneſo decederet. Quantus in hoc homine diuitiarum contemptus, à quibus non ſecus atque à præſentiſſimo veneno timuit ciuibus ſuis, cum plerique non aliter exiſtiment beatas ciuitates, quàm ſi quàmmaximè abundent opibus. Hunc Mæandrum Herodotus lib. 3. Mȩandrium appellat. Plutarch.

Gorgonis

Gorgo Cleomenis regis filia, quum Ariſtagoras Mileſius Cleomenem ad bellum pro Ionibus aduerſus regem Perſarum ſuſcipiendum hortaretur, magnam pecuniarum vim pollicens, quantóque magis ille recuſabat, tanto plus adderet promiſſæ ſummæ: pater, inquit, corrumpet te hic peregrinulus, ni ocyus è eum ædibus extruſeris. Vbi nunc ſunt qui dicunt auarum mulierum genus, quum Gorgo pro hortatrice patri fuerit dehortatrix. Plut. in Apoph. Lacon.

Callicratidæ.

Quum Cyrus ſtipendium miſiſset, militibus, Callicratidi ſeorſim xenia amicitiæ monumenta: ſtipendiũ quidem accepit, xenia verò remiſit: negans ſibi cum ipſo priuatim habendam amicitiam, ſed quam haberet publicam cum Lacedæmoniis omnibus, eadem illi ſecum quoque intercedere, Quid hoc animo incorruptius, qui totus ad Reipublicȩ commoda ſpectabat? Idem.

Pelopidæ

Pellopidas, quum obiurgarent eum, amici, quòd pecuniariæ rei ad vitam tuendam conferentis, nullam curam gereret: Et, inquit, mehercule res vtilis eſt: verùm huic Nicomedi inteẽo digito in hominẽ quẽdã claudũ, & mutilum. Ael. lib. 11. de Varia hiſt.

Epaminõdae.

Epaminondas Polymnidis filius pauper quidam erat, ſed quum Iaſon ei quinquaginta auri talenta mitteret

teret: Iniuriam, inquit, mihi facis. Sed quinquaginta drachmas à ciue mutuatus, vt essent pro viatico, profectus est in Peloponnesum. Quum verò nuncium allatum esset, satellitem eius pecunias à captiuis cœpisse: Mihi, inquit, da scutum: Te verò tibi cauponam eme in qua viuas. Non enim vlterius pericula subire voles, quum diues, sis factus. Idem. Suprà tit. de Diuitiarum contemptu.

Eiusdem.

Eiusdem

Idem quum legati venirent ferentes munera animo corrrumpendi, ad prandium eos venire iussit prius, vt in eodem causam aduentus explicarent. Apposita est igitur mensa vilis, bibebántque vinum acidum. Subridens igitur Epaminondas, ad legatos ait: Abite & domino vestro mea prandia narrate: quibus me cõtentum, non facilè suis muneribus ad proditionem alliciet. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem

Quum Artaxerxes Persarum Rex ipsi tria Daricorum millia misisset, Diomedontem Cyzicenum asperius increpauit, si tantam nauigationem suscepisset, corrupturus Epaminondam. eúmque iussit hæc verba ad regem referre: Si fauet commodis Thebanorum, habiturus est Epaminondam amicum gratis: sin minus, hostem. Quid hoc animo incorrumptius, non aliò spectante, quàm ad patriæ commoda? Plut. in Græc. Apoph.

Phocionis.

Phocion quum à Minillo oblatam pecuniam remisisset, rogatus ab illo causam, cur saltem filio sumendam non permitteret? respondit: Si filius vitam morésque composuerit, viuet ille quidem paterna hæreditate contentus: Si verò prodigus & immodestus fuerit, ne argentum quidem hoc satis futurum est. Brus. lib. 1. cap. 9. & lib. 5. cap. 22.

Eiusdem

Alexander Macedonum Rex centum talenta dono miserat Phocioni. is verò percontatus est eos qui pecuniam adferebant: Quid ita, quum essent Athenienses permulti, sibi vni illa mitteret Alexander? Illis respondentibus: Quoniam vnum te iudicat virum & honestum & bonum: Ergo sinat, inquit, me talem & haberi & esse. Vt scitè ab illis argumentum torsit ad

occasionem recusandi muneris. Iam quis hic non admiretur incorrupti pectoris sinceritatem? pauper erat Phocion, nec doni magnitudine quicquam mouebatur. Simul autem indicat, illos qui quum Rempub. administrent, tamen à capiundis muneribus non têperant, nec bonos esse viros, nec tales haberi debere. Plut. in Græc. Apoph. & Brus. lib. 1. cap. 9.

Eiusdem Quum Menillus præsidij, dux, Phocioni pecunias dare vellet, indignatus Phocion dixit: Nec illum Alexandro meliorem esse, & causam deteriorem ob quam nunc accepturus esset, quum tunc non accepisset. O nullis muneribus expugnabilem animum. Plutarchus in Græcorum Apoph.

Alexandri regis. Ciuitas quædam vt ab armis Alexandri quietem haberet, obtulit illi partem agrorum, & præterea rerum omnium dimidium. Cui sic respondit: Hoc animo veni in Asiam, non vt acciperem quod dedissetis, sed vt vos haberetis quod reliquissem. Plut. in vita Alexãdri

Eiusdem Alexander Magnus quum Xenocrati Chalcedonensi ingentem pecuniarum summam misisset, ex ea philosophus tres tantùm minas recepit, & reliquum referri iussit, dicens: Ipsi pluribus esse opus, qui plures alerẽt. Laër. lib. 4. cap. 2. Stob. serm. 3.

Xenocratis. Idem Xenocrati philosopho cùm quinquaginta talenta dono misisset, philosophus statim remisit, sibi non opus esse dicens. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Eiusdem. Idem ad Xenocratem legatos misit cum aliquot talentis, quos ille in Academiam perductos parca tenuique cœna excepit. Postridie interrogantibus, cui vellet adnumerari pecuniam? Quid, inquit, Itáne vos ex hesterna cœna non intellexistis, me pecunia non indigere? Philosophus ethnicus reiecit à ditissimo liberalissimóque rege vltrò delatam ingentem pecuniæ summam: & nunc pro sanctis haberi volunt, qui extremã professi paupertatem, in tantum vt horreant etiam ærei nummi contactum, non aliter quàm viperæ, nõ referẽdis artibus venantur diuitiã ac pauperũ quæst. liberalitatem. Laërtius lib. 4. cap 2. Cicero. lib. 5. Tusc. Corinthiorum legati quum ad Dionysium seniorem

missi essent, & is pro more amplissima dona obtulisset, recusarunt planè, eo quòd lex esset apud ipsos, vetans ne legatione fungentes munera acciperent à principe. Quibus Dionysius respondit rem profectò absurdam facitis, qui quod vnum bonum habet tyrannis, hoc tollitis, dum docetis, etiam beneficium à tyrannis accipere periculosum esse. Grauem. Rex iudicabat contumeliam esse oblata recusare munera, cum hac vnica re tyranni aliis se commendare possint. Plutarch. in Regum & Imp. Apoph.

Dionysii Senioris.

Rosacem barbarum è Persis Athenas aiunt cum magna auri copia venisse. Cimonísque domum adiisse, & ob tutelam phialas duas, alteram Daricis, alteram argenteis plenas obtulisse. Conuersum verò ad eum Cimonem subrisisse rogasséque barbarum, Mercenariúmne an amicum Cimonem habere vellet? cùm autem respondisset, amicum: Abi igitur inquit, tuáque ist hęc tecum munera defer. Ego enim amicitia tua fretus hisce quũ opus fuerit liberaliter vtar. Brus. lib. 1. cap. 3.

Cimonis

Samnites, posteaquam à Curio Dentato deuicti essent, venerunt magnam ei vim auri offerentes, verùm Curio cùm forte ad focum sederet, & ex cado ligneo rapas comederet, Samnitum legatis respondit: Nihil opus est auro, talem cœnanti cœnam. Alij autem respondisse scribunt: Ego malo aurum habentibus imperare, quàm vt alij mihi aurum accipienti imperent. Plutarch. in Roman. Apophthegm. Plinius de Viris illustr. Cap. 3. Cicer. in Catone maiore. Bruson. lib. 5. cap. 22.

Curii Dentati.

Samnites cùm ad C. Fabricium Imperatorem populi Romani venissent, grandem offerentes pecuniam: Fabricius planas manus ab auribus ad oculos, & infrà deinceps ad nares, & ad os, & ad gulam, atque inde porrò ad ventrem imum deduxit, & legatis ita respondit: Dum illis omnibus membris, quæ attigi, obsistere & imperare possum, nunquam quicquam deerit. Propterea pecunia cùm nihil mihi vsui sit non accipiam ab iis, quibus eam vsui esse scio. Higinius lib. de vita rebúsque illustrium virorum. Gellius lib. 1. cap. 14.

C. Fabr.

Eiusdem. Fabricio cùm Pyrrhus pro redimendis captiuis multum auri misisset, aurum quidem non accepit. Postride verò Pyrrhus maximum elephantum emisit, qui ignaro Fabricio à tergo subitò barriens appareret. Id vbi factum est, respiciens Fabricius, ac ridens: Me inquit, nec aurum heri nec hodie belua fecit attonitum. Sensit, Pyrrhum hoc de industria egisse, vt quoniam auro bonísque verbis deliniri non poterat, immani voce beluæ terreretur. Sed expertus est Pyrrhus, animum vndequaque inexpugdabilem. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem. Idem Cyneæ Epirotarum legato magnam auri vim dono offerenti, recusauit accipere, dicens: Se malle imperare aurum habentibus, quàm habere aurum. Eras. lib. 6. Apophtheg. Simile cum eo, quod Curio Detato ab aliis attributum, paulò ante retulimus.

Cyaniensium. M. Bruto cùm tota ferè sese Lusitania, sola vrbs Cyana pertinaciter arma retinuit. Verùm quum tentaretur per Bruti legatos, vt data pecunia se darent Bruto, Cyaniensis populus vno ore respondit: Sibi ferrum essa à maioribus relictum, quo libertatem patriæ tuerentur: non aurum non munera, quibus ab hoste se redimerent. Recitat. Eras. lib. 8. Apoph.

Vide, de Diuitiarum contemptu.

Spartaci. Spartacum in Crassum omnes mouenti copias, quidam equum dono obtulit. At ille: Si vicero, inquit, plurimos ex hoste equos habiturus sum: si victns fuero, nec hic mihi futurus est vsui, simúlque cum dicto, equum gladio transuerberatum interemit. Eras. lib. 6. Apoph.

Suprà tit. de Belli studio.

De mundo.

Thaletis. THales Milesius olim interrogatus, quid omnium esset pulcherrimum? respondit, Mundus, est enim opus Dei, qui nihil pulchrius est. Eras. lib. 7. Apoph. ex Laërt. lib. 1.

Demonactis. Cùm quidam exquirerent, an mundus esset animatus, & rursus anglobosus? Vos, inquit Demonax, de

mundo solliciti estis, ut vestram ipsorum immundiciē non curatis. Anton. part. 2. ser. 77. Melissæ.

De musica laudata.

Socrates natu iam grandior, quum inter pueros fidibus canare disceret, obiurgantibus respondit: Nequaquam absurdum esse discere ea, quæ prius nesciuisset communi vitæ tam vtilia & necessaria esse. Tanti fecit musicam vir sapientissimus, vt iam grandęuus, discere nequaquam erubesceret. Eras. Apoph.

Socratis

Solon Atheniensis Excestidę, filius, quum eius nepos ex fratre inter pocula carmen quoddam Sapphus cecinisset, delectatus est illa cantilena, & iussit adolescentem vt eam se doceret. Quum autem quidam interrogasset, quam ob causam hoc desideraret? respondit: Vt postquam ipsam didicero moriar. Aelianus de Var. hist. Stob. serm. 37.

Solonis.

Quum in cōuiuio quidam diceret Antistheni, Cane tibiis: Tu mihi eas infla, inquit. Nôn recusauit obsequium, si ille vicissim obsequeretur. Sed interim indicauit, non esse philosopho decorum, tibiis canere. Laërt. lib. 6. cap. 1. Brus. lib. 4. cap. 17.

Antist.

Stratonicus musicus aliquando trophæum quum erexisset, hunc inscripsit titulum: Aduersus malè canentes cithara. Notans, tales vbique quamplurimos esse, quos ipse vicisset. Eras. lib. 6. Apoph.

Straton.

Canus Tibicen dicebat, homines ignorare, quanto plus ipse canens voluptatis caperet, quàm alij alioqui auditores non darent mercedem, sed acciperent. Recitat. Eras. lib. 8 Apoph.

Cani Tibic.

Nec minor Lacedæmoniis cura fuit de genere Musices, modulorum & cantionum, quàm de victu, cultu, & cæteris rebus. Hæc autem talis erat, vt animi vim ac spiritus excitaret, & impetum diuino afflatui similem, adque res gerendas accommodum induceret: quum reliquis Gręciæ ciuitatibus magis placeret Musica demulcens, & ad volutatem mollitiémque effœminans animos. Nam Plato magni referre putat, quo

Laconū.

genere musices vtatur ciuitas. Plutarch. in Laconicis

Agesilai. Cuidam Agesilaum roganti, quam ob causam Spartiatæ ad tibiarum cantum inituri prælium, exercerentur: vt quum ad numerum, inquit, incedunt, appareat qui formidolosi sint, qui fortes. Nam anapestorũ ictus strenuis addebant animum, vehementer meticulosis pallorem ac tremorem incutiebant. Itaque quum pes non responderet ad modulos tibiarum, prodebatur ignauorum imbecillitas. Magni si quidem refert, vt dux perspectos habeat militum suorum animos, quo norit qui sint à prælio submouendi, aut qui qua parte exercitus collocandi. Plutar. in Lacon. Apoph.

Alex id. regis. Quum Alexander etiamnum pubescens citharę daret operam, & præceptor artis subinde moneret quam cordam quomodo pulsare deberet: & puer parum obsequens doctori dixisset, quid si hanc pulsarem? Citharœdus lepidè respondit? Si isthuc quęris, tanquam mox rex futurus, nihil refert: si vt artifex futurus, plurimum interest. Recitat. Eras. libro. 8. Apophth.

Neronis Neró à Mathematicis audierat, fore vt aliquando deiiceretur imperio, eoque Græcum Iambicum dimetrum identidem vsurpabat,

τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει: id est,
Terra quæuis artem alit.

Putans, se tantum profecisse in arte canendi, vt etiam si exigeretur, in quauis regione ob musices peritiam posset haberi in præcio. Quumque imminentibus qui illum insequebantur de salute desperans, cogitaret sibi vim adferre, subinde dicebat: Quantus artifex pereo. Sueton.

De musica contempta, & irrisa.

Antisth. ANtisthenes quibusdam admirantibus Ismeniam, quòd esset insignis tibicen: nequaquam, inquit, hominem esse oporteret, nã si bonæ frugis esset, egregius nõesset tibicen. Iudicauit eos non posse bonos viros euadere, qui tantum operæ Dionysiachis artibus

impendissent. Plutarch. in vita Periclis. Pont lib. 5. cap. 1. de Prudentia.

Antea. Anteas, quum Ismeniam tibicinem optimum in bello cepisset, iussit illum canere, ac cæteris admirātibus, ipse iurauit per ventum & acinacem, sibi iucundius esse audire hinnitum equi. Plut. in Lac. & Brus. lib. 4. cap. 17.

Ismenias. Ismenias tibicen canebat in sacrificio, quumque non litaretur, is qui conductus fuerat, arreptis tibiis canebat ridiculè, & hoc canēte litatum est. Incusantibus autem iis qui aderant: Diuinitus, inquit, contigit venustè canere. Hic Ismenias ridens: At me (inquit) canente, dij voluptate capti commorabantur: te verò festinante illos abigere, arripuerunt hostiam. Refert Plutarchus Symposiacôn libro secundo. Conductitius ille sibi laudem arrogabat, quòd ipso canente litatum sit: quasi dij magis delectati sint ipsius cantu quàm Ismeniæ. Id lepidissimè retorsit Ismemenias: ideo nō fuisse litatum, quòd dij gaudentes erudita musica, diutius amarent adesse sacrificio. At cùm ille tam ridiculè caneret, quasi studeret deos abigere, ne vacui recederent, arripuerunt victimam.

Diogen. Suprà de Doctrina factis dissentanea.

Eiusdem. Citharœdum imperitum, obesóque corpore, & ab omnibus vituperatum, solus Diogenes laudabat. Demirantibus quamobrem id faceret, Laudo, inquit, quòd quum talis sit maluerit se cithara quàm latrociniis exercere. significans, illum corpore validum, ingenio rudem, latrociniis aptiorem esse quàm musicæ. Iocus est ab inexpectato. Laër. lib. 6.

Eiusdem Idem alterum citharœdum, qui quoties caneret, ab auditoribus deserebatur, obuium ita salutabat, Salue, galle, Quum ille offensus salutationis nouitate, diceret, Quid ita? Quoniam, inquit, cantu tuo excitas omnes. Iocum captauit ex ambiguitate verbi Græci, ἀνεγείρειν enim dicitur, & qui excitat dormientem, quod solent galli gallinacei malè canentes: & qui sedentem excitat vt surgat, quod ille solebat. Laërt. lib. 6. & Brus. lib. 4. cap. 17.

Eiusdem. Idem cuidam iactanti musices peritiam, respondit,

γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
Εὖ δ' οἶκος, οὐ ψαλμοῖσι καὶ τερετίσμασιν. id est,

Prudentia vrbes bene gubernat: at domus
Nec cantilenis, nec modis regitur probè.

Eras. lib. 3. Apoph.

Satyri. Satyrus fistulicē persæpe Aristonis Philosophi disputationibus intererat, & his quæ dicerētur mirè affectus, aiebat: Cur ergo ego nō igni trado hoc telū, ad nihil vtile planum? Subobscurè referens tibiā, & quodam modo suam artem ad philosophiæ studium comparatam extenuans, & nihil æstimans. Aelia. lib. 3. de Var. hist.

Aristot. Aristoteles interrogatus quid de Musica sentiret: respondit, Iouem neque canere, neque citharam pulsare. Sensit nimirum, hoc studium parū vtile hominibus esse, quo dij non etiam delectarentur. Brus. lib. 4. cap. 17.

Stratonici. Stratonicus musicus de Phaone malo tibicine dixit, quòd non caneret harmoniam, sed Cadmun. Phaon autem, quum se gereret pro tibicine, iactarétque se Megaris habere Chorum? Nugaris, inquit Stratonicus, nō habes, sed haberis. Significās, illum discipulum esse potius quàm magistrū, aut Chorum ipso doctiorem esse. Eras. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Idem quum vidisset Propin citharœdum Rhodiū, corpore quidē magnū, sed arte pusillum, percontātibus qualis videretur? respōdit prouerbiali dicto: Nullus, malus, magnus piscis. Singulis verbis hypostigme separatis, aliū efficiens sensum. Athenæus. Vide prouerbium etiam apud Erasmum, Nullus magnus, &c.

Eiusdem. Stratonicus, quum in sacrificio malus quidam tibicen esset cantaturus, Bene ominandum est, inquit, libantes precemur deos. Significans opus, deorum auxilio, vt bene caneret. Athenæus.

Eiusdem. Idem in citharœdū imperitum, cui nomen erat Cleon, sed vulgò dicebatur bos: Olim, inquit, asinus lyræ dictū est, nunc bos est lyræ. Athenæus in Dipnos.

Eiusdem. Idem Rhodi quum artis suæ specimen edidisset, neque quisquam plausu aliòue gestu signum fauoris dedisset, abscessit illinc dicens: Quum id quod nullo constet impendio, non præstetis, qui sperem me à vobis præmium accepturum? Athenæus, & Eras. lib. 6. Apoph.

Eiusdem. Citharœdus quidam malus Stratonicum excipiebat conuiuio, atque super cœnam ostendebat illi artem

ſuam. Erat autem apparatus ſplendidus. Itaque Stratonicus quum illo canente non haberet qui cum loqueretur, confregit poculum, & popoſcit maius. Id quum accepiſſet cum multis cyathis, ſoli calicem oſtendit, móxque ſeſe vino ingurgitauit, & obdormiit. Quum autem fortè ſuperueniſſent aliquot comeſſabundi. cantori qui conuiuium exhibebat, noti, Stratonicus expergiſſens factus eſt ebrius. At illi quum intellexiſſent, quòd multum aſſiduéque bibendo fuiſſet inebriatus, Stratonicus compendio reſpondit: Hic inſidiator & ſceleratus cantor, me veluti bouem ad præſepe, dum cœnam accipit, occidit. Boues multo cibo ſaginantur priuſquam mactentur. Athenæus.

Zenophontus certis modis Alexandum ad arma ſolebat concitare. Eam Muſices vim admirantibus cunctis, quidam ait: Si tãtus artifex eſt, incinat modulos quibus illum à bellis reuocet. Sentiens, nõ eſſe magnæ artis hominẽ eò perpellere, quò ſuapte natura pronus eſt. Eraſ. lib. 4. Apoph. *Anonimi.*

Demoſthenes Mitylenæus pulſauit fores hominis muſicæ ac citharæ dediti, quúmque is audito pulſu iuſſiſſet illum introire: Faciam, inquit, ſi prius alligaris citharam. Subnotans illum nihil aliud quàm cithara canere. Refert. Plut. Sympoſiacon lib. 2. *Demoſth.*

Citharœdus quidam cùm apud quempiam caneret, pollicitúſque eſſet is apud quem cantabat, quanto melius cantaret, tanto ſe plura daturum: quum promiſſa poſtridie repoſceret: Voluptatem tibi reddo (inquit) pro voluptate. Ex Ariſtotelis libro nono Ethicorum, recitat Bruſonius lib. 4. cap. 17. *Anonimi.*

Lacedemonius quidam, quum ſuper conuiuiũ eſſet illata lyra: Non eſt, inquit, Laconicum nugari: longè diſſentiens à cæteris Græcis, quibus nullum conuiuium ſuaue videbatur, abſque muſica. Id Laconi nugale videbatur, qui lautius exiſtimabat honeſtis ac feſtiuis fabulis condire cõpotationem, quàm inani lyrę ſtrepitu Plut. in Lacon. Bruſ. lib. 4. cap. 17. *Anonimi.*

Ageſilaus rogatus vt vellet audire quendam, qui mira ſimilitudine luciniæ vocem imitabatur, recuſauit: Frequenter (inquiens) ipſam audiui luſciuiam ſignificans *Ageſilai.*

ineptam esse voluptatem, magis delectari ipsa simulatione quam natura. Plut. in Lac. Apoph.

Cleomenis. Quidam vt Cleomeni cantorem quendam commendarent, quum aliis multis nominibus prædicabat hominem, tum illud in primis affirmabat, eum esse cantorem inter Græcos præstantissimum. At Cleomenes, ostenso quodam ex his qui aderant: At per deos hic, inquit, apud me iuris cōdiendi artifex. Contempsit artem ad solam delectationem vtilem. Plut.

Demarathi. Demarathus cùm audiret cantorem quendam ostentantem artem suam, nihil aliud laudis illi tribuit, tantùm ait: Mihi videtur non malè nugari. Tantus erat contemptus artium, quæ licet essent operosæ, tamen solummodo delinirent aures, nullam seriam vtilitatem adferrēt. Reip. Plut. in Laco. Apoph. Brus. lib. 4. cap. 17.

Archidami. Archidamus quum quidam prædicaret citharœdum, eiúsque in canendo facultatem admiraretur: Heus, inquit, vir optime, quid honoris ac præmij abs te ferēt boni viri, quum tātopere prædices citharœdum? Rectè taxauit non vulgi modò, verùm & principum præpostera iudicia qui plerunque pluris faciunt mimum aut morionem, quàm sapientem fidíque consilij virum: citharœdum verò, cuius ars non Reipub. sed voluptati seruit, adeò non iudicauit prædicandum, vt nec inter bonos viros habendum duceret. Plut. in Lac.

Eiusdem. Ad eum qui ipsi cantorem commendare volens, dixit, Hic est bonus cantor: At apud nos, inquit, hic est bonus condimētorum artifex: perinde quasi nihil referret vtrū quis musicorum instrumentorum sono, an obsoniis & condimentis voluptatem adferret. Apud Athenienses cantores erant in summo precio, quum coquis non haberetur idem honos. Lacedæmoniis verò nihil placebat artium, quod ciuium animos effœminaret magis quàm ad virtutem accenderet. Plut.

Alcibiades. Alcibiades imbutus Philosophiæ præceptis, voluptates ac arteis indecoras aspernatus est, disciplinas liberales semper amplectebatur. Lyram hoc argumento reiiciebat, quòd vocem hominis imitaretur (ex quo colligere licet, olim qui lyra canebant, simul & voce cecinisse) plectrum, quòd habitum formámque liberalem im-

mutaret in illiberalẽ tibiam duplici nomine damnabat: & quod sic mutaret oris habitum, vt vix à familiarissimis agnosceretur qui caneret: & quod homini propriã adimeret vocem, loquendíque facultatem eriperet. Nemo enim potest simul & inflare tibiam, & loqui. Canent igitur, inquit, Thebanorum filij qui dicere nesciũt: nobis autem Atheniensibus, vt à maioribus accepimus, gentis princeps est Pallas & Apollo: quorum illa fistulam confregit, hic tibicinem excoriauit. Proditum est priscorum fabulis, Palladem ad speculum tibia canentem, offensam oris deformitate, proiectam comminuisset tibiam: Apollo Marsiam canendo victum excoriauit. Eras. lib. 5. Apoph. ex Plut.

Eudamidæ.

Eudamidas rogatus de cantore, quodam, qui fœliciter cecinerat, qualis ipsi videretur: Magnus, inquit, in re parua delinitor contempsit operosam artẽ, cuius nullus erat fructus per inanem ac temporariã delectatiunculam aurium. Plut. in Lacon. Brus. lib. 4. cap. 17.

Dionysij sen.

Infrà tit. Par pari relatum.

Gelonis.

In conuiuio quum lyra circumferretur, cæteríque ordine canerent (nam id apud Græcos honestum habebatur) Gelon equum iussit induci in conuiuium, faciléque ac leuiter in illum insiliit: significans, hoc esse regalius, quàm lyra canere. Plut. in Reg. Apoph.

Pyrrhi.

Suprà de Artium contemptu.

Philippi Regis.

Philippus quum audisset filium suum quodam in loco scitè cecinisse ciuiliter obiurgauit, dicens, Non te tui pudet, qui noris tam bellè canere? significans, alias artes esse rege digniores. Plut. in Pericle, & in regum Imperatorúmque Apophth. Brus. lib. 4. cap. 17. Pontanus lib. 1. cap. de Prudentia.

Alexãdri.

Alexander Macedonum rex, quum transmisso Hellespõto, Troiam inuiseret, veterum horum res gestas animo reuoluens, quidam, si vellet pollicitus est se Paridis lyram daturum. Hic Alexander: Minimè, inquit, illa mihi est opus, quum Achillis lyram habeam: Hac vir strenuus fortium virorum laudes canere consueuit, quum Paris sua lyra molles ac lasciuos modulos incineret. Plut. in reg. Apoph. Aelia. lib. 9.

Corydi.

Corydus parasitus quum Plyctor citharœdus lentem

ſorberet, ac lapidem lenti admixtum manderet. O miſer, inquit, etiam lenticula te ferit. Significans, illum dignum qui ab omnibus lapidaretur, poſteaquam lens illi lapidem incuſſerat. Eraſm. 6. Apoph.

De muſica exquiſita, & nimis artificioſa.

Laconũ. APud Lacedæmonios erant numeri, ad quos temperarent inceſſum, concitandis animis ad fortitudinem, audaciam, mortiſque contemptum accommodi, quibus vtebantur tum in choris, tum ad tibiam, tendentes in hoſtem. Siquidem Lycurgus rei bellicæ ſtudium cum muſices ſtudio copulauit, quo nimirum nimius bellandi ardor modulatione temperatus, conſonantiam aptumque concentum haberet Vnde mos erat, vt in bellis rex, priuſquam iniret prælium, Muſis ſacrificaret, quò pugnantes facinora ederent digna, quæ ſcriptis honeſtaque memoria celebrarentur. Nec permittebant, vt quiſquam aliquid de veteri muſica mutaret: adeò vt Terpandrum, quum eſſet antiquiſſimus, & omnium eius æui citharœdorum præſtantiſſimus, egregiusque geſtorum heroicorum celebrator, tamen Ephori mulctauerint, eiuſque citharam arreptam paxilo affixerint, quòd vnam tantum chordam in ea præter neceſſitatem intendiſſet, ob vocis varietatem. Non enim probant modos, niſi ſimpliciſſimos. Ac Timotheum certantem in Carneis (id feſtum erat in honorem Carni cuiuſdam vatis inſtitutum: Pauſanias autem indicat, apud illos Apollinem dici Carnion) Ex Ephoris quidam arrepto enſe interrogaret, ex vtra citharæ parte incidi vellet chordas quæ acceſſerant vltra ſeptem. Plut. in Lacon.

Emerepis Emerepes Ephorus, ex Phrynidis muſici cithara nouem habente chordas, duas incidit: Noli, inquiens, deprauare muſicam. Priſci cãtores non nouerant niſi ſeptem chordas: quibus aliquid addere, ac muſicam pro ſimplici reddere opperoſiorem, indicabat artis eſſe corruptelam. Adeò Lacedæmoniis nulla non in re placebat ſimplicitas ac frugalitas. Plut. in Lacon.

De mutationibus in Republica & Ecclesia perniciosis.

LYcurgus Lacædemoniorum legislator, cùm interrogaretur cur Spartani toties pugnaturi contra hostes castra mutarent: respondit: Vt eò magis lædamus hostem. Plut. in Lacon. Apoph.

Lycurgi.

Augustus quodam die fortè venit in ædes, in quibus habitarat Caco Vticensis: hic quum Strabo quo Cæsari adularetur, Catonis peruicaciam accusaret, quòd sibi manus adferre, quàm Iulium victorem agnoscere, maluisset: Quisquis, inquit Augustus, præsentem Reipub. statum mutari non vult, is & ciuis & vir bonus est. Vnico dicto & Catonis memoriam tutatus est, & sibi consuluit: deterrens, ne quis in posterum affectaret res nouas. Nam præsens status non is tantùm dicitur, qui tum, erat, quum hæc loqueretur Augustus, sed is quoque, qui fuerat tempore conspirationis in Iulium. Siquidem hæc dictio Præsens, apud Latinè loquentes, ad tria tempora pertinet: præteritum, præsens & futurum vt, præsentibus non erat contentus: &, præsens vita, quæ nunc agitur: &, præsens in tempus omittat, id est, in futuram opportunitatem. Eras. Rot. lib. 4. Apoph. ex Sueton. Tranquillo recitat.

Augusti.

Tiberius Cæsar, qui statim post Augustum Romanis imperauit, cùm ab amicis interrrogaretur, cur non tam facilè magistratus & præfecturas suas mutaret? Respondit, se data hoc opera semper fecisse. Natura enim omnes, qui rerum administrationi præsint, pecuniæ esse cupidos, plurimũque studij ad rẽ magis magisq; augẽdam eos collocare. Cæterùm, si diutius in magistratu versentur segniores ad quæstum faciendum fieri. muscas enim si longius corporum vlceribus insideant, minus graues & molestas fieri, quippe sanie vlcerum ad satietatem vsque refertas & eum qui vlceribus scateat, durius acceptum afflictumque iri, si saturis iam repulsis, famelicas alias ad vulnera admittere velit. Niceph. Calli. Ecclesiasticæ hist. lib. 1. cap. 17.

Tiberij.

Sophronius Pompeiopoleos Paphlagoniæ episcopus

Sophonij Episcopi

cùm audisset in concilio Seleuciano Acatij opiniones & dogmata renseuseri: Si per singulos dies, inquit, propriam edere fidem licuerit, veritatis integritas non diu manebit. Socrates libro secundo Tripartitæ historię capite. 34.

Vide titulnm de Legum abrogatione, & nouitatis studio.

De mutuo.

Anonimi QVidam miserrimos homines esse dixit, qui modò rubros, modò pallidos habeant dentes. Notabat autem eos qui mutuò acceperunt ab aliis: qui, dum mutuum repetitur, erubescunt: dum verò creditorem viderint, pallescunt, ne cogantur ad soluẽdum. Recitatur hoc dicterium apud Suidam, & Brusonius lib. 4. cap. 22.

Lycurgi. Lycurgus legislator dicebat: Dignitatem quidem istã qua mouemur ad facilius mutuò dandum aliquid, in opibus hominum sitam esse: illam verò, quæ nos ad facilius fidem habendam inducit, in moribus. Stobæus sermone 35.

Persei. Perseus, quum cuidam noto daret pecuniam, cautionem fecit in foro apud mensarium. Hanc diligentiam quum amicus admirans diceret, Adeóne legaliter Persee? scilicet, inquit, vt amanter recipiam, nec legaliter reposcam. Fit enim sæpenumero, vt qui cum amico bona fide, sine testibus, ac syngraphis agunt, post cogantur cum eo legibus agere. Dicti nonnulla gratia est in Græcis, νομιχῶς & φιλιχῶς Erasmus libro 6. Apoph.

Gelonis. Gelon Siciliæ tyrannus exigebat pecuniam à suis ciuibus, quos vbi videret tumultuantes, ait se petere mutuò: quippe redditurum. Ita volentes dederunt, atque ille peracto bello reddidit. Hoc artificio perfecit, vt pecunia non deesset ad bellum necessaria, nec ciues haberet minus beneuolos. Plut. in Reg. Apoph.

Galba, Galba quum penulam mutuam à quopiam rogaretur, festiuè respondit: Si nõ pluit, non est opus tibi: si pluit, ipse vtar. Brus. lib. 4. cap. 22.

Idẽaliter Idem cuidam cui cœnaculum perpluebat commodato roganti penulam, dixit: Non possum commodare

nam domi maneo. Significans, domi maximè opus esse Penula. Solent alij secus excusare. Non possum commodare penulam, ipse exeo. Erasmus libro sexto Apophthegmatum.

DE NARIBVS.

Theophrastus Eresius quendam Casandri amicum simis naribus, iecit hoc scomma: Demiror, inquit, oculos tuos non canere, quum illis nasus sit additus: quòd nasus fistulæ speciem præberet, Refert Plutarchus in Symposiacis Laërtius lib. 5. cap. 2.

Theophrasti.

Persæ amant homines adunco naso, quos Græci grypos appellāt, eosque pulcherrimos esse putant: eo quòd Cyrus, quo non alius regum populo fuit charior, eiusmodi specie nasum habuerit. Est autem duplex gryporum genus. vnum, cui statim à fronte nasus insurgit, quod Aristoteles putat esse signum impudentis animi, & ad coruos refert: alterum cui curuatura nasi à fronte separata est. sed circa medium intumescit, & ad extremum tendens vnci speciem præbet. id Aristoteles putat esse notam magnanimitatis, & ad aquilam pertinere. plutarchus in Apoph. & Cælius Rhodig. lib. 24. cap. 26. ant. lect.

Persarū.

De natandi peritia.

Aristippi

Aristippus philosophus, cùm quendam sibi vehementer placentem audiuisset, eò quod egregiè sciret natare, irrisit hominem, dicens, non te pudet, tam insolenter de his rebus iactare te, quæ & delphinum & ranarum sunt propria? Laërtius libro secundo cap. 8. & Erasmus libro tertio Apoph.

De natiuitate omnibus hominibus communi.

n. STratonicus musicus audiens, quàm difficulter Timothei regis mater partum edidisset: Si, inquit, opificem peperisset, non Deum, quales emisisset inter pariendum voces? Irrisit vir sapientissimus hominum stultitiam, qui regibus ac potentioribus diuinos adscribunt honores, cùm ex communi illa natiuitate appareat, æquè homines esse vt nos qui infima sorte viuimus. Non minus enim (si non durius) ægrè pariunt regum & principum matres, quàm subulcorum. princeps æquè vitam clamore & eiulatu auspicatur, vt alij qui eius imperio subiecti sunt. Stratonici dictum leges apud Athenæum.

Vide tit. de Hominis fragilitate & miseria.

De natura.

Socratis. SOcrates dicitur eum execrari solitus, qui primus vtilitatem à natura seiunxisset. Naturam appellat honesti rationem, homini à natura insitam. Erasmus libro 6. Apoph.

Aristot. Aristoteles Stagirita tria ad solidam parandum sapientiam præcipue necessaria esse dicebat, Naturam, doctrinam, & exercitationem. Inuita enim Minerua, & ingenio refragante, frustra etiam in rebus minimis laborabis. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Isocratis Isocrates inter familiares dicere solitus est, se quidem docere decem minis: cæterùm qui idipsum docuisset audaciam & vocalitatem quæ natura illi denegarat, mercedis loco daturum decem millia. Hæc autem quoniam naturæ sunt (quæ non facilè mutari potest) non artis à præceptoribus dari non possunt. Erasmus libro octauo Apophthegmat.

Phocion. Phocionis filius plura solito obsonia coemerat, idq; comminatus est, si plura quàm secundum naturam solceret per incontinentiam ingurgitaret, ipsum pœnas luiturum. Sensit autem Phocion, naturam paucis contentam esse, multis autem corrumpi & deprauari. *Stobæus* sermone 15.

Dionisij Dionysius tyrannus senior, matri, quæ quamuis anus marito tradi vellet: Ciuilia, inquit, iura violari possunt, naturæ non possunt. Brusonius libro quarto capite primo.

Antonij

Antonius Iuſtus cognomento, profeſſione monachus à philoſopho interrogatus, qua ratione in vita monaſtica perdurare poſſet, cum ea conſolatione quæ ex libris percipitur, careret? reſpondit: Liber meus, ô Philoſophe, natura rerum creatarum eſt. in eis, cum mihi viſum eſt, oracula Dei ſubinde contemplor. Nicephorus Calliſtus lib. 11. cap. 43. Eccle. hiſtorię ex Euagrio.

Antonij monachi

Macarius ſenex Ægyptius quæſiuit Euagrium, Quare mali memoriam aduerſus homines retinentes, memorabilem virtutem animæ diſſipamus: contra demones autem, habentes mali memoriam, innoxij permaneamus? Euagrius cum ſe hoc ignorare diceret, reſpondit Macarius: Quia prima paſſio furoris contra naturam eſt, Conſequens verò ſecundum naturam. Tripartita hiſt. lib. 9. cap. 1.

Macarij

De nauigationis periculo.

PIttacus Mitilenæus roganti cuidam, Quid fidum eſſet? reſpondit, terram. Quid infidum? mare. Bruſo. libro quarto cap. 25.

Pittaci.

Bias Prienæus nauigans cum ſceleroſis & impiis hominibus cùm periclitarentur in ſumma maris tempeſtate, aliis deos implorantibus: Bion, Silete (inquit) ne vobis hic nauigare ſentiant Dij. Laërtius libro primo capite ſexto

Biantis.

Bion nauigans cum peſſimis hominibus, in piratas incidit. Dicentibus illis: Peribimus, ſi agnoſcamur: At ego: inquit, niſi agnoſcamur, peribo. Bruſonius libro quarto capite 25.

Bionis.

Plato aſſiduè monebat, fugiendum eſſe mare, perinde ac improbitatis magiſtrum. Bruſonius libro quarto capite 25.

Platonis

Ariſtoteles dicebat, per omnem vitam trium ſe pœnituiſſe: primò, quòd mulieri ſecretum aliquid commiſiſſet. Secundò quòd eò nauigaſſet, quò pedibus ire licuiſſet. Tertium, quòd vnumdiem inteſtatus manſiſſet. Anto. in Meliſſa parte. 1. ſer. 17. Hoc autem Stob. Alexãdro adſcribit.

Ariſtot.

Alius philoſophus interrogatus, vtrum putaret maiorem eſſe numerum viuorũ an mortuorum? viciſſim ro

Anonimo

gauit, vtro loco haberet nauigantes: quòd hi versantes in summo vitæ discrimine, vix essent habendi pro viuis Plut. in Lacon.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha percontanti, quæ naues essent tutissimæ? Quæ, inquit, in siccum protractæ sunt. Solebât enim olim naues iis mensibus, quibus mare nauigabile non est, machinis quibusdam in siccum pertrahi. Anacharsis sensit, omnem nauigationem esse periculosam. At ille de genere nauigij percontabatur. Sunt enim liburnicæ, onerariæ, actuariæque naues, aliæque diuersi generis, in quibus alia est alia aduersus tempestatem instructior. Laërtius libro 1. cap. 9. Bruson. Contursinus lib. 4. cap. 25.

Eiusdem

Idem quum rogasset quendam, quanta esset spissitudo tabularum nauticarum: isque respondisset, quatuor digitorum: Tantillum, inquit, absunt à morte qui nauigant. Notauit negotiatorum auaritiam, qui lucri gratia semet in manifestum vitæ discrimen coniiciunt. Scythæ nesciunt nautica commercia, sed pascuis ac venatu viuunt. Laërt. lib. 1. cap. 9. Alludit ad huius philosophi dictum Iuuen. sat. 12. ita scribens,

I nunc, & ventis animum committe, dolato
Confisus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor, aut septem, si sit latissima tæda, &c.

Anacharsidis.

Anacharsis rogâti, vtrum arbitraretur plures esse mortuos, an viuos? Nauigantes inquit, in vtro numero ponis Dubitans, an hi essent inter viuos habendi, qui vitam vndarum ac ventorum arbitrio commisissent. Laërtius libro primo capite sexto Brusonius libro 4. cap. 25. Sed Dioni hoc adscribit Stob.

Aristidis.

Aristides dicere solebat, currum non admodum confidenter asse conscendendum, attento præcipitio, quippe in quo hominis sessio perinde varietur. Quomodo enim se quis recipiat in locum à quo excussus subitò porrectus iacere videatur? quanquam fieri possit, vt maiora fortè, aut similia currus onera sustulerit, facilè tamen futurum vt mox discissus pereat: Idem de nauigatione dici potest. Stob.

Stratonici.

Stratonicus musicus percontanti, quod nauigiorum genus esset tutissimum, longorum an contrà? respondit,

ea quæ ſubducta ſunt. Significans, nullum vectorem in vlla naui tutum eſſe, niſi quum nauis protracta eſt in ſiccum, quod olim hybernis menſibus fieri ſolebat. Eraſ. lib.6. Apoph.

Laodamãtis. Laodamas ille Homericus, nihil miſerius eſſe dicebat quàm viũ fortẽ ponto exagitari. Bruſ. lib.4. cap.26.

Laconis Lacon quidam glorianti mercatori, quòd multas naues in omnem oram maritimam dimiſiſſet: Num ſanè optabilis iſta eſt, inquit, rudentibus apta fortuna? Bruſ. lib.4. cap. 25.

Demonactis. Quum Demonax legatus nauigaturus in Aſiam, nauem conſcendiſſet, & à quodam interrogaretur, num me tueret, ne naufragio eiectus à piſcibus deuoraretur Quid inquit, metuam à piſcibus, qui tot piſces deuorarim? Eraſmus lib.8. Apoph.

Callimachi. Callimachus dicebat, iucundiſſimũ eſſe mare, ſed ſi quis de terra cõtẽpletur. Huius dicteriũ ęmulatus Hora. ait,

Neptunum procul à terra ſpectare furentem.

Bruſonius lib.4. cap. 25.

Anonimi Siculus quidam cum ficos vehens, procella correptus naufragium feciſſet, ac mox ſedens in littore, mare tranquillum videret, vrbanè inquit ad mare: Noui quid velis, ficos nimirum. Bruſ. lib.4 cap.25.

Antigoni Antigonus ſæua tempeſtate iactatus, quum omnes ſuos in eadem naui haberet, præcepiſſe liberis dicitur, vt & ipſi meminiſſent, & poſteris proderent, ne quis in rebus tam dubiis periclitaretur. Bruſonius libro quarto capite 25.

P. Syri. P. Syrus dicebat, eum hominem Neptunum improbè accuſare, qui iterum naufragium facit. Notabat autem eos, qui cùm ſemel nauigationis periculo expoſiti fuerunt, obliti malorum, ſe mari credunt, mox penitus perituri. Bruſ. lib.4. cap.25.

Catonis. ſen. Cato ſenior tria ſibi per omnem vitam accidiſſe dicebat, quorum pœnituiſſet: primum, ſi quid arcani fœminæ credidiſſet: ſecundum ſi quópiam nauigio vectus eſſet, quo pedeſtri itinere peruenire licuiſſet: tertium, ſi quis dies ipſi per negligentiam abſque fructu effluxiſſet. Plutarchus in vita Catonis cenſorij. Bruſonius lib. 4. capite 25.

Antonij imp. Eudæmoni Nicomedi dicenti Antonio Imperatori, Domine Imperator, naufragium facientes in Italia, direpti sumus à publicanis, Cyclades insulas habitantibus. Antonius dixit: Ego quidem mundi sum dominus, lex autem maris, lege Rhodiorum iudicetur nautica. Sic ex Labeone recitat Brus. lib. 4. cap. 25.

De necessitate,

Pittaci. PIttacus Mitylenęus tãtam necessitatis vim esse dicebat, vt nec Dij ipsi reluctari possint. Laërtius libro primo capite 5.

Thaletis. Thales Milesius olim interrogatus, quid esset in tota rerum natura robustissimum? respondit, Necessitas: superat enim omnia. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Architæ. Architas cùm Eratostenis Mercurium legisset, hunc versum protulit: Necessitas omnia docuit, quid enim illa non inueniret? Stobæus sermone 93. ex Plutarcho recitat.

Platonis. Plato necessitatis leges tam duras esse dicebat, vt nec Deus violare possit. Brusonius libro 4. cap. 26. ex libro Platonis de legibus.

Pheraulæ Pheraulas apud Xenophontem, Nullum ait præstantiorem doctorem esse necessitate. Brusonius libro quarto capite 26.

Vectij. Vectius Messius Volscus dicere solebat, Vltimum & maximum telum esse necessitatem. Brusonius libro 4. capite 27.

Atidis. Atis Crœsi filius, natura mutus, captum Susis patrem cùm Cyrus conficere vellet, vocem tum primum emisit: Parce patri meo Cyre, & te hominem esse vel casibus disce nostris. Ex Solino recitat. Brusonius libro 4. capite 26. Valerius verò libro quinto capite quarto, & Herodotus libro primo Persæ cuidam dixisse aiunt, non Cyro. Vide etiam ea de re Strabonem libro 13. Cælium Rhodiginum lib. 11. cap. 15.

De negociorum multitudine qua in diuersa distrahitur homo.

THales Milesius frequenter dicere ad suos solebat: Vnum eligite præclarum, vnum quiddam diuinate præclarum. Putauit vir sapientissimus, satius esse ad parandam honestam famam, vnum quiddam insigne prædicere, quàm diuinare de rebus friuolis: & præstare vno labore parare famam & existimationem, quàm minus accuratè implicare multiuariis rebus. Erasmus libro septimo Apophthegmatum ex Laërtio libro primo capite primo.

Thaletis.

Phocion Atheniensis dicere solebat. Difficile esse multas vitæ vias ingredi: Voluit autem indicare vir sapientissimus, non facilè præclari quiddam pręstare posse hominem, qui simul multis rebus ac negotiis sit intentus Huius dicterium extat apud Stobæum sermone primo de Prudentia.

Phocionis

De nobilitate generis.

SOcrates opes & nobilitatem non solùm nihil in se habere honestatis, verùm etiam & malum omne ex iis oboriri dicebat. Laërt. lib. 2. cap. 5.

Socratis.

Diogenes Cynicus nobilitatem, atque hoc genus fortunæ bona, nihil aliud quàm vel anima malitiæ esse dicebat. Nobiles enim cùm aliis nihilo sint meliores, tamen peccant licentius, iuxta Horatij dicterium.

Diogenis

Et quicquid valet, hoc veluti virtute peractum,
sperauit magna laudi fore. Laërt. lib. 6.

Herodes sophista in accusatorem, qui de causa pauca, de generis sui claritate multa iactarat: Tu, inquit, nobilitatem habes in talis. Romani siquidem nobilitatis signum gerebant in calceis. Id erat eburneum additamentum, tali specie. Ita Plinius notat quosdam, qui nihil haberent nobilitatis præter imagines. Rursus quum aduersarius gloriaretur, quòd in vnam quandam Italiæ ciuitatem multa beneficia contulisset: Idem ego, inquit de me prædicare possem, si in vniuersa terra causam dicerem: Significans, se de innumeris ciuitatibus fuisse pręclarè meritum. Philostratus.

Herodis sophistæ.

Cùm quæreret aliquis ex Thoma Sarzanensi (qui postea maximum pontificatum adeptus, Nicolaus quintus appellatus est) qualis esset Eugenius Papa quartus? At

Thoma Sarzan.

inquit, hoc facilè cognitu est qualis familia est, talem & principem inuenias. Innuere autem volebat, nimirum obscurum ac vinosum esse hominem. Fuit enim loco adeò humili natus, vt ab oppido patriæ Sarzanæ admodum frigido, Lucensis agri cognomentum acceperit. Volaterranus etiam hoc in eo reprehendit, quod nimio bibendi studio teneretur, perquisitis vndique vinorum generibus: quod vitium à parentibus fortassis, vt hæreditarium animo insitum fuit. Æneas Syluius libr. 4. commentariorum de reb. gest. Alphonsi.

De nobilitate vera.

Socratis

SOcrates, nobilitas quid esset sciscitanti? Animæ, respondit, & corporis bona temperies. Stobæus sermone 84.

Eiusdem

Idem frequenter dicere solebat: Neque frumentum optimum iudicamus, quod in pulcherrimo agro natum est, sed quod commodè nutrit, neque virum bonum & studiosum, aut amicum beneuolum qui genere clarus, sed qui moribus egregiis fuerit. Stob. ser. 84.

Eiusdem

Idem cùm Alcibiadem interrogasset: Vtrum consentaneum esset meliores eos esse, qui sunt ex nobili genere quàm ignobili prognati? respondit eos meliores manifestum esse, qui prognati essent à generosis. Plato in Alcibiade primo.

Democriti.

Democritus interrogatus, in quibus nobilitas consisteret? respondit, Pecudum nobilitas in bono validoque corporis habitu sita est, hominum autem in bonitate morum. Stob. ser. 84.

Diogenis

Diogenes, interrogante quodam, qui hominum nobilissimi essent? Contemptores (dixit) opum gloriæ, voluptatis & vitæ: contrariis autem, paupertate, obscuritate fame, labore, ac morte superiores. Stob. ser. 84. Maximus sermone 63.

Antist.

Antisthenes τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς, τοὺς καὶ ἐναρέτους. Qui virtute præditi sunt, eosdem & nobiles esse dicebat Habent enim id, vnde vera nascitur nobilitas. Aduersus eos, qui maiorum imaginibus, aut diuitiis, me-

tiuntur nobilitatem. Laër. lib. 6.

Anacharsis cùm per conuicium Scytha, propter generis ignobilitatem nominaretur, respondit: Genere quidem Scytha sum. ingenio autem & moribus nequaquam. Voluit autem ostendere, eam nobilitatem veram esse, quæ ex virtute, non ex parentibus originē ducit. Stobęus sermone. 84.

Anachasidis.

Theocritus Chius, audiens hominem ob parentum nobilitatem plurimum laudari à quodam: Heus ait, vir bone: Generosos arbritreris esse non eos qui ex bonorum & ilustrium stirpe prognati sunt, sed qui honestatem omnibus rebus præposuerunt. Stob.

Theocriti.

Theopompus generosos iudicandos dicebat: non qui à bonis & probis procreati sunt, sed qui bonitatem & probitatem profitentur. Maximus serm. 63.

Theopompi.

Suprà de Ignobilitate, & obscuritate generis.

Sostrati.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cùm conaretur ciues suos à moribus præsentibus ad temperatiorem viuendi rationem traducere: Nę nobis, inquit, ô ciues, nobilitas & ductum ab Hercule genus proderit, nisi omni studio & opera illa ipsa gesserimus, per quæ ille mortalium omnium clarissimus ac generosissimus extitit, ac per omnem vitam quæ honesta sunt & discamus & exerceamus. Reperit vir ingeniosus viā, qua multitudini philosophicis rationibus non satis idoneæ, virtutis imaginem ob oculos poneret: magis enim mouent, ac penetrant in animos, quæ cernuntur, quàm quæ audiuntur. Quod autē ille fecit in ciuitate, hoc cuique patrisfam ilias in sua domo, cuique moderatori in suo grege faciendum est. Plut. in Lacon.

Lycurgi.

Harmodius, prisci illius Harmodij ab nepos, cùm Iphicrati, qui patre sutore natus erat, generis obscuritatē obiiceret: Meum, inquit Iphicrates, genus à me habet originem, tuum verò in te desiit, Plutarch. in Græcor. Apoph. Simile autem extat Ciceronis dicterium, qui dicebat se sui tam præclari generis & nobilitatis initium esse. Hæc enim reuera est nobilitas, quę non à maiorum nostrorum, sed à nostris virtutibus proficiscitur.

Iphicratis, & Ciceronis.

Bionis. Antigonus rex Bionem philosophum de ignobilitate criminatum, interrogauit: Quis & cuias es? vbi tua ciuitas est? vbi sunt tui parentes? Cui Bion respondit: At qui ô rex, bene facis, cum indiges sagittariis, quod nõ interrogando genus, sed scopum proponẽdo, optimos illorum tibi deligis. Sic igitur amicos explora, non vnde nati, sed qui & quales sint. Sensit vir sapientissimus, veram nobilitatem nequaquam ex patria & parentibus sed ex virtute & vitę innocentia metiẽdam esse. Stob. sermo. 84.

Scipionis Ap. Claudio, qui Sciponi in ambienda cẽsura competitor erat, iactantante se, quòd ipse citra nomenclatorem, ciues omnes nominatim salutaret. quum Scipio propemodum nosset neminem: Vera narras, inquit Scipio, nam mihi studio fuit, non vt nossem multos, sed ne cuiquam essem ignotus. Nomenclatorum laus est, quàm plurimos nosse: at egregij ducis est, ob egregia in rempub. merita, nulli ciuum ignotum esse. Plutarch. in Roman. Apoph.

Ciceronis M. Tullius, quum ob Ciceronis cognomen dicteriis incesseretur, ab amicis admonitus vt aliud sibi cognomen ascisceret, respondit: se Ciceronis nomẽ illustrius effecturum, quàm esset Catonum, Catulorum, aut Scaurorum. Nam hæ familiæ cum primis illustres erant apud Romanos, quum Tullius esset nouus homo: cognomen autem ideo patebat cauillis, quòd à cicere vilissimo legumine dictum videretur, Quasi verò non & Fabij à fabis, & Lentuli à lente cognomen habuisse viderentur. Parùm illustris est, qui pręter imagines & cognomen nihil habet nobilitatis. pulcherrimum autem nobilitatis genus est, quam sibi quisque propriis virtutibus conciliat. Nec fefellit M. Tullius. Ciceronis enim nomen hodie decantatius est, quàm trecenti Catuli aut Scauri, cum suis stemmatis, statuis & imaginibus. Plut. in Apoph. Rom.

Eiusdem Ciceroni cùm generis ignobilitas obiiceretur: Satius est, inquit, meis gestis florere, quàm maiorum opinione vti, & ita viuere, vt sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum. Cicero in oratione con-

tra Salustium.

Alphonsi. Cùm aliquis Alphonsum, Aragonum regem clarissimum, à nobilitate maximè laudaret, quòd scilicet esset rex regis filius, regis nepos, regis frater. At istiusmodi rex hominem interpellans, dixit: Nihil esse quod in vita minoris ipse duceret, quàm quod ille tanti facere videretur. Laudem enim illam non suam, sed maiorum suorum esse: quippe qui iustitia, moderatione, atque cum excellentia sibi regnum comparassent, successoribus quidem oneri regna cedere. Et ita demũ honori, si virtute potius quàm testamento illa suscipiant. A se itaque, si qua modò extẽt, elicerẽt ornamẽta, non à patribus iam mortuis extorquerent, Innuit autem rex prudentiss. multo gloriosius esse à se inclarescere, quàm niti auitis imaginibus, regnúmque propria virtute partum, clarius habendum, quàm quod hæreditate obuenit. Panorm. libro 2. de rebus gestis Alphonsi.

Ioan. Huniadis. Ioannes Huniades Hungarici regni administrator, cùm misisset, ad Huldricum Siciliæ comitem, vt ad se veniret in castra: hoc facere planè noluit, & ad se missis respondit: Non ego comes & princeps, & tam nobili familia natus, ad te veniam, hominem nouum, & nostra ætate nobilitatum quod cùm accepisset Ioannes Non ego (respondit) tuis maioribus, sed tibi me comparo: quanquam neque illis cedam, qui pugnando pro Christiana religione nobilitatus, maius lumen posteritati meæ comparaui, atque vt in te Ciliensis comitatus turpiter extinguitur, ita in me domus Nistricensis exornatur. Aeneas Syluius de dictis Sigismundi & Friderici Imperatorum.

De nominum varia interpretatione & mutatione.

Chrysippi. CHrysippos Solensis erat statua pro corporis modo tenuis ac pusilla, quàm eques vicinus fere occultabat. Vnde Carneades per iocum dicere solebat, eum non esse Chrysippum, sed κρύψιππον nam Chrysippus ab aureo equo dicitur: Chrysippus à κρύπτω

quasi dicas. ab equo pocultatum. Laërt. lib 7. cap. 3.

Antagoræ

Antagoras cùm Thebaidos librum apud Bœotos recitaret, nec quisquam recitanti applauderet, complicato volumine: Meritò, inquit. vocamini Bœoti, quia boum habetis aures. Maxim. serm. 15. de doctrina & sermone.

Stratonici.

Stratonicus, musicus quum doceret in ciuitatula perquàm exigua, iocatus est mutatione literæ non est πόλις, sed μόλις, id est, non est ciuitas, sed vix. Sentiens, vix dignam nomine ciuitatis Athenæus.

Gnathænae.

Gnathęna meretrix, quum Pausanias quidam nomine Laccus, saltans in cadum incidisset: Laccus, inquit, in cadum incidit. Nam Græci laccum vocant, quod nos Lacum. Cadus in lacum incidere solet, lacum in cadum incedere absurdum est. Eras.

Antiochi

Anthiocho cui cognomen erat ἐπιφανὴς, id est, illustris (Polybius inuertit nomē appellans illum ἐπιμανῆ, id est, insanum) quòd cum infimis quibusdam plebeis, atque etiam cum hospitibus præter regiam dignitatem voluptatibus indulgeret. Eras. lib. 6. Apoph.

L. Crassi

L. Crassus Mummium cognomento Diuisorem, dixit ita sibi nomen inuenisse in campo Martio: quemadmodum Neoptolemus inuenerat ad Troiam. Eras. lib. 6. Apoph.

Suprà tit. de Adulterio, & de facetè & iocosè dictis.

Fausti Syl. F. Cic.

Cicero in nomen Verris iocatus est, quasi sic dictus esset, quòd omnia verreret: hoc est, nihil reliqui faceret, homo furax. Quo genere iocandi quidem furem pro Tullio Tollium dixit: nec defuerunt qui pro Tiberio, dicere Biberium. Eras. 4. Apoph.

Eiusdem

Ciceroni cum Crasso simultas erat. Quum igitur alterè Crassi filiis non dissimilis cuidam nomine Digno, atque hunc populi suspicio in Crassi vxorem quasi cum Digno rem habuisset, in senatu præclaram habuisset orationem, rogatus Cicero, qualis ei videretur? Dignus inquit, Crasso tectè alludens ad nomen Digni. Iocus lepidior est, si more Græcorum dicas, dignus Crassi: vt intelligas duos esse Crassos, alterum adulterum alterũ illi similem Crassi filium. Erasmus libro 4. Apoph.

Cicero M. Aquilium duos habentem generos, sed ambos exules, Adrastum appellauit, quòd solus locum tueretur. alludens ad Græci nominis etymologiam. Eras. lib. 4. Apoph. *Eiusdem*

Quum Sextus Titius se Cassandram esse diceret, ob coniecturam opinor, quòd illa esset fatidica: Multos inquit, Antonius posses Aiaces tuos Oileos nominare, notans illius impudicitiam: nam Aiax Cassandram de templo Palladis raptam constuprauit. Eras. libro 6. Apoph. *Ant. Im.*

Tiberius Cęsar, quoniam tyro in castris auidius biberat, militari ioco pro Tiberio Claudio Nerone, dictus est, Biberius Caldius Mero. Eras. lib. 6. Apoph. *Tiberii Caes.*

In Cn. Domitium, Sexti Neronis atauum, cui cognomen fuit Aenobarbo, L. Crassus orator dicebat, non esse mirandum quòd Aeneam haberet barbam, cui os ferreum, cor plumbeum esset. Os ferreum obiiciés, propter summam impudentiam: cor plumbeum, ob ingenij stuporem. Quidam illum pro Nerone Aenobarbum appellarunt, atque hoc erat vnum è duobus conuiciis quæ indignissimè tulit: alterum erat, quòd increpitus esset malus citharœdus. Eras. lib. 6. Apoph. *L. Crassi.*

Vespasianus in Cerylum libertum, sed prędiuitem, qui vt aliquando subterfugeret ius fisci imperialis, cœpit se pro ingenuo ferre, eóque mutato nomine pro Cerylo dici voluit Laches, torsit versiculos ex fabula quapiam, vt opinor. *Vespasiani.*

ὦ λάχης λάχης,
ἐπ' ἀνὰ ποθάνης, αὖθις ἔσσῃ κήρυλος.

O Laches Laches,
Vbi mortem obieris, rursum eris tum Cerylus.

Significans, illi nihil profuturum immutatum nomen. Suet.

De nominis immortalitate.

ANtisthenes Atheniensis Philosophus, iis qui appetterent immortalitatem vnicam viam ostendit, vt iustè piéque viuerent, Sed vulgus hominum è structuris, statuis trophæis, ac libris sibi promittit immortalitatem. Laër. lib. 5. cap. 1. *Antisth.*

Bionis. Bion Borysthenites gloriam dicebat esse matrem annorum, ob id opinor, quòd cùm hominis vita sit breuis, honesta memoria in multa secula propagatur. Laërtius lib. 4. cap. 7.

Platonis. Plato rogatus, ecquid esset futurum ipsius monumentum, quemadmodum superiorum? Primùm, inquit, parandum est, nomen, ita monumenta futura sunt multa. Sensit, hominis memoriam optimè seruari in mentibus hominum optiméque propagari scriptis virorum eloquentium. Laër. lib. 3.

De nocte.

Scopeliani. SCopelianus Sophista, quoniã somni parcissimus, noctem existimabat studiis & exercitationi mentis accommodam subinde solitus est exclãmare, ὦ νὺξ, σὺ γάρ δὴ πλεῖστον σοφίας μετέχεις μέρος θεῶν. id est, O nox, nam tu sanè maxima ex parte consors es sapientiæ deorum. Habet enim hominis mens in alto illo silentio, corporis sensibus iam feriatis, aliquid diuinitatis, si sese intenderit ad rerum sublimium speculationem. Eras. 8. Apophthegm.

De nouitatis delectatione.

Laconũ. LAcedæmonij militem quendam nullam aliam ob causam interimendum putarunt, quàm quòd præter consuetudinem purpureo panno scutum in militia intexuisset. In tantum horrebant exemplum nouitatis ac peregrinæ luxuriæ: non ignari, ex minimis initiis immedicabilem vitiorum colluuiẽ inundare: eóque tutissimum esse iudicantes, principiis obstare. Plutarchus in Apoph. Lacon.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum Rex, quum in Asia ædes quasdam conspexisset, quarum tectum quadratis trabibus contextum esset rogauit ædium dominum, num apud illos ligna quadrata nascerentur? qui quum negasset talia nasci, sed ex rotundis arte quadrari: Quid, inquit, ergo ne si quadrata nascerentur, faceretis rotunda? Immanè quantum adfuit illius regis animus à nostrorum ædificiorum deliciis, in quibus nihil placet, nisi ex

alieno deuectum orbe, aut multo artificio adulteratum. Plut. in Apoph. Lacon. Eras. lib. 1. Apoph.

Leontichida. Leontichidas, vnus è seniorum numero, quos ferunt Lacedæmoniis fuisse viginti octo, quum Corinthi cœnaret apud hospitem, rogauit, num illic ligna quadrata nascerentur? illo negante: Quid igitur, inquit, si quadrata nascerentur, faceretis rotunda? Ita Plutarchus in vita Lycurgi. Erasmus libro primo Apoph. Idem Apoh. diuersis, vt & non pauca alia, attributum.

Laconū. Cantori apud Spartanos peregrinanti dixere mulctã, quòd citharam digitis pulsaret, non ebore. Adeò nõ patiebãtur, innouari publico vsu recepta. Hoc studio cuidam alteri ex nouem chordis duas incidit Lacedæmonius quidam. Plut.

Vide titulum de Mutationibus in ecclesia ac Reipubli. perniciosis.

De nunciis.

Philippidis. PHilipides dictus ἡμεροδρόμος, quòd vno die mille quingenta stadia conficiens, Lacedæmonem peruenit. Idem, ni fallor, quum victoriam Atheniensium aduersus Medos in Marathone partam senatui, de pugnæ exitu solicito, nunciaret, μέγα χαίρετε inquit, νικῶμεν: id est, multum valete, vicimus: móxque expirauit. Eras. lib. 6. Apoph. ex Plinij. lib. 7. cap. 20. & Colini cap. 6.

De nuptiis secundis.

Martia Catonis F. MArtia Catonis filia cùm rogaretur, cur post amissum maritum, denuò non nuberet? respondit se non virũ inuenire, qui magis eam vellet, quàm sua. Quo dicto ostendere voluit, diuitias magis in vxoribus ducendis eligi solere quàm pudicitiam, & morum honestatem: ac multos nõ oculis, sed digitis vxores ducere. Author est Hieronymus.

Dionysij Regu. Dionysius Syracusanus cùm videret matrẽ ætate confectam, secundò nubere velle, & eam ob causam à multis malè audire ait: Ciuitatis legibus vim quidem posse afferri, naturæ verò nequaquam posse. Plut.

Vide titulum de Conuiuio iterato.

DE OBEDIENTIA.

Solonis.

SOlon percontatus, qua ratione salua possit esse ciuitas? respondit: Si ciues obtemperẽt suis magistratibus, magistratus autem legibus. Stob. ser. 41.

Zenonis.

Zeno Citticus Philosophus celebratissimam Hesiodi sententiam solebat inuertere. Quum enim ille primas tribuat ei qui per se sapiat, secũdas qui rectè admonenti obtemperet: Zeno ordine inuerso sic pronunciabat.

κεῖνος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
ἐσθλὸς δ' εὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ.

Optimus ille quidem, qui paret recta monenti.
Sed probus ille quoque est qui nouerit omnia per se.

Addebat causam, quòd qui ex se nosset omnia, nihil haberet præter intelligentiam: at qui rectè monenti pareret, præter intelligentiam haberet etiam effectum. Nam parere dicitur, qui quod didicit optimũ esse, facit. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Periclis.

Pericles dicebat, Samios esse similes pueris, qui porrectam offulam reciperent quidem, sed interim plorantes: eo quòd illi parerẽt imperatis, sed non sine tædio & quærimonia. Similiter Demosthenes dixit, populũ Atheniensem esse similem iis qui in naui nauseant. Siquidem ij cum magno tædio laborant, tamen eò peruehuntur, quò tendit nauis.

Musonij.

Musonius interrogatus, an parentibus obediendum esset in omnibus? respondit, Obediendum quidem esse, sed honestum iustúmque imperãtibus. Stobæus ser. 77. Brus. lib. 4. cap 30.

Theopõpi

Infrà de principe bono, ac eius in regni administratione officio.

Laconũ.

Apud Lacedæmonios iuuentas discebãt quidem literas ad vsum, sed cæteras disciplinas exoticas eiiciebant. Illorum enim eruditio erat parere magistratibus, & patientem esse laborum. & in prælio vincere aut mori. Testatur hoc. Plut. in Apoph. Lacon.

Aeliani.

Ælianus adolescens Eretriam in patriam post lon

gam peregrinationem reuersus rogatus à patre quid disciplinæ tanto temporis interstitio assecutus esset? se breui ostēsurum esse, pollicetur. Verberibus igitur paulò pòst cæsus propter delictum admissum, patri nequaquā inobediens fuit, & ait: hoc edoctum, vt parenti castiganti obediret, eiusque indignationes ac pœnas æquo animo ferret. Brus. lib. 4. cap. 30.

Scipio Maior cùm in Africa bellum gereret, ostendit viros armatos, quos secum habebat, & turrim præterea excelsam in mari, & ait: Nullus horum omnium est, qui non conscensa turri, semet in mari præcipitaturus sit, si ego iussero. Dictu profectò mirum est, in tanto exercitu militum nullum fuisse, qui etiam in mortis periculo imperatori suo obedire recusaret. Hoc dictum leges apud Plut. & Eras. lib. 5. Apoph.

Scipionis sen.

M. Curius consul, adolescentem qui in delecta non paruerat, bona primùm hastæ subiecit: ipsúmque postea ad tribunos appellantem vendidit, dicens non opus sibi esse eo ciue, qui parere nesciret. Brusonius libro quarto cap. 30.

M. Curij.

De obesis, vel pinguitudine.

PYthagoras videns quendam è discipulis attentiorē curando corpori, idque agere vt obesus esset, ac nitida cute: Hic, inquit, non desinit sibi carcerem molestiorem struere: Sensit hominem esse animum, corpori seu carceri inclusum, quod quo reddas habitius, hoc magis grauatur animi vis. Eras. 8.

Pythagoras.

Anaximenes rhetor obeso aqualiculo erat onustus, hunc adiens Diogenes ita loquutus est: Impartire & nobis tenuibus, & ventrem. Nam & ipse leuaberis onere, & nobis commodabis. Laër. lib. 6.

Diogen.

Epaminondas Thebanorum dux, cùm vehemēter infensus esset obesis, dicere solebat: militum quibus arma gerenda sunt, corpus exercitatum esse oportere non solùm athleticè, verùm etiam militariter. Vnde cùm obesum militem vidisset in suo exercitu, expulit è castris, dicens, Quod vix clypei tres quatuorve tegerent ipsius ventem, per quem nunquam vidisset sua pudenda. Plut.

Epaminonda.

in Græc. Apoph. Bruſ. lib. 7. cap. 5.

Phocionis.

Polyeuctus Sphetius, quum longã haberet orationem de ſuſcipiendo in philippum bello, atque præ pinguitudine, præq́ue æſtatis æſtu ſæpius aquam biberet, vrbanè Phocion: Dignam, inquit, rem viri Athenienſes, vt huic de gerendo bello credatur. Quantum enim illum in medio Marte ſua galea & thorace facturum exiſtimatis, quem ipſe loquendi labor in animæ exhalandæ diſcrimen impulerit? Bruſ. lib. 7. cap. 5.

Catonis Sen.

Cato ſenior videns quendam vehementer obeſum, mirabatur cui vſui tale corpus eſſe poſſet Reipub. cuius inter guttur & inguem omnia venter occuparet. Plut. in Catone. Bruſ. lib. 7. cap. 5,

Anonimi.

Veſpaſianus imperator Rom. ventre obeſo fuiſſe dicitur, vnde quidam homo facetus, petenti vt in ſe aliquid diceret: Dicam, inquit, ſed tum demum, quum ventrem exonerare deſieris. Bruſonius. lib. 7. chap. 5.

De obiurgatione.

Diogenis.

Diogenes Cynicus ad ſalutẽ opus eſſe dicebat, aut fidis amicis, aut acribus inimicis: eo quód illi monent, hi redarguunt: vtrique diuerſis quidem modis ſed pariter proſunt, dum per eos vitia noſtra diſcimus. Hoc Laer. lib. 6. tribuit Antiſtheni. Plut. Diogeni.

Antiſthenis.

Antiſthenes Philoſophus interrogatus, quamobrem tam ſeuerus eſſet diſcipulorum obiurgator: Et medici, inquit, erga ægrotos. Significans ſe vitia obiurgare, non homines. Laer. lib. 6. cap. 1.

Vide titulum, de Caſtigatione, & Reprehenſione.

De obliuione.

Themiſtoclis.

Themiſtocles ludũ prætergrediens, in quo diceretur eſſe profeſſio, rogauit quid is profiteretur. quumq́ue reſponſum eſſet, artem memoriæ, contempſit, dicens, At ego malim artem obliuiſcendi. Vox hæc digna fuit eo, qui linguam Perſicam intra annum potuit diſcere. Et ſunt, quorum obliuio nobis gratior ſit quám memoria. Facilè meminimus quæ volumus, at non licet obliuiſci quæ volumus. Plut. in Them.

Auguſti Caeſ.

Habebat Auguſtus nomenclatorẽ obliuioſum, cúm hoc genus hominum oporteat in primis valere memoria.

ria. Is ad forum iturus, rogat Cesarem, nunquid eo mãdaret: Accipe, inquit, commendatitias, nam illic neminẽ nosti. Atqui hoc est proprium nomenclatorum munus, omnium nomina, cognomina titulosque dignitatum tenere, quo heris quum opus est suggerant. Vnde illis etiam nomẽ est inditum, è Græco Latinoque conflatum. Suet. in Augusto. Brus. lib 4. cap. 4. Eras. Rot. lib. 4. Apoph.

De occasione non negligenda.

Themistoclis.

ANtiphanes adolescens, qui prius Themistoclem amantem fugerat ac fastidierat, vbi vidit illum gloria celebrem potentiáque magna pollentem, vltrò adiit illum blandiens. cui Themistocles, O adolescens serò quidem ambo, sed tamen sapere cœpimus sentiẽs, illum non arripuisse occasionem sese offerentẽ, sibi verò nunc non vacare per negocia talibus affectibus indulgere. Plut. in Græc. Apop.

Antigoni.

Quum Antigonus in arduis ac præruptis locis planiciei imminentibus exercitum haberet, Pyrrhus positis circa Napliam castris, postridie per caduceatorem, vt in campum descendens Martem experiretur, prouocauit. Antigonus verò respondit, suam militiam nõ magis armorum quàm temporum esse: Pyrrho, si illum suæ vitæ tædium cœpisset, satis multas ad interitum vias patere. Plut. in Pyrrhi vita. Eras. lib. 4. Apop.

Fabij Max.

Post calamitatem quam Romani acceperant apud Cannas, F. Maximus creatus imperator cum Claudio Marcello, viro audaci, sempérque gestienti cùm Annibale cõfligere: Fabius potius sperabat futurum, vt si pugna abstineret, Annibalis exercitus ductu temporis deficeret. Id sentiens Annibal, dixit se magis formidare Fabium à pugna quiescentem, quàm Marcellum pugnantem. Plut. in Rom. Apoph.

C. Domitij.

C. Domitius, siue (vt Liuius lib. 7. Decad. 4.) Cn. Domitius, quem Scipio maior pro se Lucio fratri In bello aduersus Antiochum legatum dederat, vbi contemplatus esset hostium phalangem, exercitus præfectis hortãtibus vt confestim aggrederetur, negauit tempus sufficere ad hoc, vt tot millibus trucidatis, ac direptis impedimentis, in castra reuersi, sua curarent corpora. Sed hoc

ipsum postridie se tempestiuè facturũ dixit. Ac posterò die congressus quinquaginta millia trucidauit, Vir strenuus non dubitauit de victoria, spacium modò temporis gerendæ rei par eligebat. Plut. in Rom. Apoph.

Scip. Afri Scipio Africanus cum hoste dicebat non esse confligendum, nisi aut inuitaret occasio, aut vrgeret necessitas: quòd incogitantis sit, opportunitatem oblatam negligere: & extremæ ignauiæ sit, tum non præstare fortem animum, quum audacia spem præbet incolumitatis, formidolositas nihil aliud quàm certum exitium. Plut. in vita eius. Val. Max. lib. 7. cap. 2. & Brusonius libro secundo capite 32.

Scip. Minoris. Scipio minor quum videret hostes despondere animũ aiebat sese, vt tutò veniret, mora temporis emisse, addens: Bonum ducem perinde vt medicum, non nisi in extrema curatione ferrum adhibere. Nihilominus per occasionem adortus Numantinos, terga illos dare compulit. Plut. in Rom. Apoph.

C. Marij. C. Marius in bello ciuili, quum fossa cinctus obsideretur ab hostibus, cõtinuit sese, tempus expectans opportunum. Popedio autem Siloni dicenti. Si magnus es imperator, ô Mari descende in conflictum: Imò tu, inquit, si magnus es imperator, coge me nolentem ad certamen venire. Plut. in Rom. Apoph.

De ocio honesto.

Chilonis. CHilon dicebat, adamandam, esse quietem, quoties datur honestum ocium: iuxta illud, ἡσυχία καλὸν. Nihil enim vel tutius, vel iucundius. Nullum autem negocium periculosius, quàm bellum. Laërtius libro 1. capite 4.

Socratis. Socrates dicebat, ocium possessionem omnium optimam. Ocium autem sensit, non ignauiam: sed è tumultuosis negociis, & à cupiditatibus animi tranquillitatem vitiantibus esse quietum. Eras. lib. 3 Apoph.

Nicãder. Ad Nicandrum cùm Atheniensis quidam dixisset, nimium ô Nicander amplectimini ocium: Verùm inquit, prædicas: sed non quamadmodum vos, quocunque modo nobis parare studemus. Sensit ocium, honestis rationibus partum, non esse reprehendendum: sed eo viupe-

rio dignos, qui per fas nefásque sectarétur ocium. Ociū autem Atheniensis dixit, non exercere sordidas artes. Plut.in Lacon.

Scipio senior, si quando vacans à negociis bellicis, in literis versaretur, dicere solebat, se nunquam minus esse ociosum, quàm quum esset in ocio. Sensit, se id temporis non dare animum ocio au voluptatibus, sed reip. cōmodis multa suo cum animo tractare. Plutarc.in Rom. Apoph. Brus.lib.4.cap.8. Cic.lib.3.Offic.

Scip. maioris.

Ennius dicere solebat, eum qui nesciret ocio vti, plus negocij habere, quàm quum est negocium. Bruson.lib. 4.cap.28.

Ennij.

Cato Portius dicere solebat, nō minus ocij quàm negotij rationem extare oportere. Cato in Originibus. Brus.lib.4.cap.28.

Catonis.

Attilius dicebat, satius esse ociosum esse, quàm nihil agere. Refert Plinius Iunior ad Minutium Fundanum: Satius est enim, inquit, vt Attilius noster eruditissimè simul & facetissimè dixit, ociosum esse, quàm nihil agere. Quanquam hoc dictum adscribitur Catoni seniori. Ociosus est, qui vacat ab externis actionibus, nihil agit, qui negotiis infrugiferis, nihil ad beatè viuendum conferentibus occupatur. Quamadmodum, qui moliuntur, nec satis succedit quod agunt, sattagere dicuntur: ita nihil agunt, qui frustraneis actionibus tumultuantur. Plinius enim putat, eos qui militaribus negociis distrahuntur, nihil agere: contrà qui se philosophiæ dedunt, ociosos esse. Eras.in Apoph.

Attilij.

Familiares Alphonso regi rusticum quendam, velut ignauiæ exemplum ostenderūt, qui porrectus humi vescebatur vuis. Hic rex: Vtinam (ait) mihi sic per ocium comedere datum esset à superis. Simile quiddam narratur de Ptolomæo rege: quum antea se iactaret reperisse immortalitatem, tandem podagra discruciatus conspiciebat Ægyptios aliquot plebeios sic temerè apud flumen discumbentes: Vtinam, inquit, saltem ex istis vnus essem. Eras. Rot.lib.8.Apoph.

Alphonsi.

De ocio inhonesto fugiendo.

Diogen.

DIogenes Cynicus ociosorum negociū amorem esse dicebat: quòd hic affectus potissimum occupet ocio deditos. Ita enim fit vt dum otio vacant in rem negotiosissimam incidant. Laër. lib. 6.

Socratis.

Suprà de libertate nimia.

Eiusdem.

Idem audiens quosdam de ocio disputantes, vt plurimum se dicebat deprehendere, omnes aliquid facere. Etenim qui tesseris quíque risui excitando vacant, aliquid faciunt: nihilominus huiusmodi omnes otiosos dicebat. Liceret námque eis istis dimissis, meliora agere: à melioribus verò ad peiora migrare, nulli otium esse. Si quis autem migret, hunc id malè facere negociis implicitum. Xenophon lib. 3. de dictis & factis Socratis. Stob. ser. 28.

Eiusdem.

Socrates è priscis authoribus selegerat versiculos aliquot. quos prouerbiorum vice frequenter vsurpabat, quorum est ille Hesiodi,

ἔργον γ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος Id est,

Non probrum est operari, ast est cessatio probrum.

Quo dehortabatur iuuenes nō solùm ab otio, verùm etiam ab actionibus infrugiferis. Siquidem eos appellabat otiosos, qui alea, compotationibus & scortis ętatem absumerent. Eras. lib. 3. Apoph.

Platonis.

Plato è disputatione discedens, solitus est admonere discipulos: Videte pueri, vt ocium in re quapiam honesta collocetis. Significans, ocium omnia mala docere adolescentes. Laër. lib. 3.

Lycurgi.

Lycurgus quopiam percontante, quamobrem virginum corpora cursibus, luctis, discorum ac telorum iactibus fatigaret? Vt, inquit, fœtuum proseminatio ab ista statim radice, validum in validis corporibus initium sumens, rectè germinet: simul vt ipsæ in perferendis partubus facilè simul & generosè certent aduersus pariendi nixus, doloresque: postremò, si qua incidat necessitas, vt possint & pro se, & pro liberis, & pro patria pugnare. Intellexit vir prudens, quanta rerum publicarum pestis sit ocium atque ignauia: contrà, moderatos labores etiam corpora reddere tum firmiora, tum salubriora. Vnde nec virginibus permisit in ocio viuere, sed has quoque masculinis exercitiis quodammodo vertit in

masculos, cùm in plerisque ciuitatibus per delicias ac luxum masculi transformarentur in fœminas. Plutar. in Laconicis.

Heroda. Herondas quum esset Athenis, audissetque quendam iudicum sententia damnatum de crimine ocij, qui mœstus incederet, & ab amicis mœstis deduceretur, iussit sibi commonstrari eum qui in causa liberali reus perageretur. Lacedæmonij, quicquid erat sordidarum artium, non per ciues, sed per Helotas mancipia exerceri volebant: eóque mirabatur Herondas, ob id quenquam vocari in ius, quòd seruilia non exerceret: ibique pro crimine haberi, quod Lacedæmone iudicaretur honestum ac liberale. Plut. in Laconicis.

Cleomenis. Quodam interrogante, quur Argiuos cũ Lacedæmoniis bellum gerentes, quum sæpenumero vicissent, non deleuerint: Ne optauerimus quidem, inquit Cleomenes, illos deletos, vt habeamus qui iuuenes nostros exerceãt. Perspexerat egregius dux, corrumpi iuuentutem, si permittatur ocio, luxus ac malorum omnium magistro. Plut. in Laconicis.

Anonimi. Thessalus quidam interrogatus, quínã essent Thessalorum deterrimi? Qui, inquit, à bellicis negociis ocium agunt Barbari nesciunt vti pace. Eras. lib. 6. Apoph.

Dionysij sen. Dionysius senior cuidam percõtanti, num esset ociosus? Absit, inquit, vt hoc mihi vnquã accidat. Sensit turpissimum esse regi, vacare vnquam à reipub. negociis. Vbi sunt igitur, qui bonam diei partem alea nugísque transigunt? Plut. in Reg. Apoph.

Scipionis Nas. Scipio Nasica quibusdam dicentibus res Romanas iam in tuto esse, extinctis Carthaginensibus, & Græcis in seruitutem redactis: Imò, inquit, nunc demum summo in periculo sumus, posteaquam nulli supersunt, quos vel timeamus vel reuereamur. Sensit, inimicos per occasionem vtiles esse nobis, per quos non licet impunè securéque negligentes esse. Erasmus libro 8. Apophthegm.

Qu. Metelli. Suprà tit. de Ignauia.

Ap. Claudij. Appius Claudius dicere solitus est populo Romano longè melius committi negocium, quàm ocium. Sentiens, multitudinem bellis excitari ad virtutem, in pace

defluere ad voluptates ac luxum, ex quibus nascitur rerum publicarum ac regionum exitium. Valerius Maximus.

Seruilij. Seruilius, vir diues & prætorius, nulla alia re quàm ocio natus consenuit, quin ob id vnum fœlix habebatur. Nam quoties Asinij Galli amicitia, quoties Seiani odiũ inde amor emerserat, exclamabant homines: O Seruili, solus scis viuere? Brusc. lib. 4. cap. 28.

Seruil. Vaciæ. Seruilius Vacia vir prætorius ac prædiues, odio negociorum abdiderat se in villam suam, quam habebat non procul à Cumis: nec alia re notus fuit, quàm eius villæ ocio. Itaque qui negotiis premebantur, exclamare solebant, O Vacia, solus scis viuere. Huius tamẽ ignauum & sine literis ocium damnans Seneca epist. 51. negat illũ scire viuere, sed latere. Eóque nonnunquã villãm præteriens, ioco dicere solebat, Hic situs est Vacia. subindicans, nihil interesse inter mortuum, & inerti ocio abditum. Erasm. lib. 8. Apoph.

Galbæ Parasiti. Galba parasitus, obiicientibus quòd in ocio viueret, Nemo, inquit, cogitur ad reddendam ocij sui rationem, innuens nullos tutius viuere quam ociosos. Nam rerum gestarum rationem poscuntur qui tractant negocia: at ab ociosis ea ratio non potest exigi. Erasm. lib. 8. Apophthegm.

Aug. cæs. Augustus insulam quãdam Capreis vicinam, in quam è comitatu Cæsaris secedere solebant, qui cuperẽt ociari, solitus est ἀπραγόπολιν appellare ἀπραγία enim sonat negociorum vacuitatem Suetonius in Augusto.

vibij Crispi. Domitianus Cæsar initio sui principatus nihil planè agebat, sed quotidie sibi secretum horariũ sumebat, nec faciebat aliud quàm captare muscas, eásque stylo præacuto configere. Vnde quidam cùm interrogaret, num quis intus esset cum Cæsare, Vibius Crispius lepidè respondit: Ne musca quidem. Sueton.

probi Imp. Probus Roma. Imp. laudatissimus, non patiebatur armatum militem esse ociosum, dicens: Annonam gratuitam militem comedere non debere. Iacob. Spie. in lib. 2. Aen. Sy. de rebus gest. Alphonsi.

De odio.

TImon ille, qui ab odio hominũ Misanthropos Græcis vocabatur, interrogatus cur omnes oderet homines: Quia, inquit, meritò improbos odi: reliquos autem, quia improbos non oderunt. Maximus sermone sexto.

Pisistrati

Thrasybulus Pisistrati filiam amabat: eamque quum haberet obuiam, in publico osculatus est, ob id vxori maritum in Thrasibulum irritanti: si illos, inquit Pisistratus, qui nos amant, habemus odio, quid faciemus iis qui nos oderunt? Ac virginem adamatam Thrasybulo dedit vxorem. Plut. in Græc. Apoph.

Annibalis.

Annibal adhuc puer, quum quereretur de finiendo odio inter Romam & Carthaginem, pedem inflixit solo ac puluere suscitato, tum demum finem belli fore dixit, quum altera pars in habitum pulueris esset redacta. Agnoscas ingenium exitio Romanæ gentis natum. Plut. in Annibalis vita.

Eiusdem

Idem bibiturus venenum, quod in eum vsum paratum habebat, dixit: Soluamus ingenti cura populum Romanum, aut, vt Liuius refert: Soluamus diutina cura populum Roma. quando mortẽ senis expectare longũ censet id postremò malè habebat hominem, quòd Romanis iam non posset aliquo pacto molestus esse. Plutarchus in Annibalis vita.

Vide Simultatis titulum.

De œconomia.

Thaletis

THales Milesius, eam familiam probabat, in qua domino plurimum ocji agere liceat. Stobæus sermone 83.

Chilonis

Chilon admonebat, vt suæ quisque domui bene præesset. Primam enim curam debemus familiaribus: nec idoneus videtur administrandæ Reipublicæ qui priuatam rectè gubernare nescit. Domus enim nihil aliud est quàm parua ciuitas. Laërt. lib. 1. cap. 4.

Eiusdem

Idem dixit Oportere domum maximè similem fieri ciuitati, quæ regno gubernatur. Stob. ser. 83.

Cleobuli

Cleobulus optimũ œconomum inde iudicabat, si plures haberet sui amantes, quàm metuentes. Stob. ser. 83.

Biantis.

Bias Prienæus dicere solitus erat, eam familiam

esse optimam, in qua dominus sponte sit huiusmodi qualis propter legem foris est. Stob. ser. 83.

Pittaci. Pittacus Mitylenæus, optimè constitutam esse domũ pronunciauit, cui superfluum nihil abundet, & necessarium nihil desit. Stob. 83.

Solonis. Solon optimum œconomum esse dixit, in cuius familia pecuniæ non iniustè possideantur, nec difficulter custodiantur, neque propter sumptus pœnitudinẽ adferãt. Stob. ser. 83.

Theanus Theano Pythagorę dogmatum studiosissima, percontanti, quánam ratione celebris euasura esset? respondit: contexens telam, & meum curans coniugium. Sensit autem mulier ornatissima, tum demum claram se fore, si amaret maritum, probè educaret filios, & rem domesticam probè curaret. Stob. ser. 72.

Lycurgi. Lycurgus Lycedæmoniorum rex, cùm audiuisset quẽdam, qui Democratiam mirum in modum probabat: Quin tu, inquit, primùm domi tuæ democratiam, id est, commune imperium instituito. Docuit autem compendiosissimè, eam gubernationem Reipub. perniciosam fore, quàm nemo vellet esse in sua familia. Plut. in Lac. Stob. sermone 83.

Themist. Themistocles cùm ex duobus filiam suam ambientibus bonis moribus præditum diuiti prætulisset: Virum se querere dixit potius sine pecuniis, quàm pecunias sine viro. Sensit autem vir prudentiss. non obstare paupertatem hominum vitæ, si quis rem domesticam, pro viribus curare, cum tota sua familia cupiat. Stobæus sermone 83.

Catonis. Cùm ex Catone quæreretur, quid maximè in re familiari expediret? respondit, Bene pascere. quid secundum satis bene pascere. quid tertium? bene vestire. quid quatum? bene arare. Cic. lib. 2. Offic.

De officio bene collocando.

Thrasea. THrasea dicere solitus est suscipiendas esse causas amicorum aut destitutas, aut ad exemplum pertinentes: amicorum, quòd ex lege Gratiarum, amicorum communia sunt omnia: destitutas, quòd in his potissimùm & constantia agentis & humanitas cerneretur: ad

exemplum pertinentes, quia plurimùm referret, bonum an malum ducem haberent. Frequenter enim bonæ causæ vitio patronorum vincuntur. Expedit autem ad bonos mores: vt in iudiciis succumbat prauitas, superet innocentia. Refert Plinius in epistola ad Quadratum.

Sigismũdi caes.

Coram Sigismundo Romanorum Imperatore, quum gloriabundus quidam eques, vrbanos magistratus parui faceret, tribunosque militum laudibus in cœlum tolleret: Tace, inquit. Imperator, nulla nobis ô Thraso militia opus esset, si suas quique ciuitates prætores, cæterique magistratus modaratè iusteque gubernarent. Sensit autem, vbique terrarum pacem tum fore, si magistratus leges defenderent, & omni loco ac tempore diligenter suum expedirent officium. Æneas Syl. lib. 4. Commenta. de reb. gest. Alphonsi.

Aeneae Syluij.

Æneas Syluius legens Ennium vetustissimum poëtã, homines stupidos, non homines quidem, sed homones appellasse, dixisse fertur: Ennius certè si plerosque nostri seculi reges contemplatus esset, credo non reges, sed regones appellasset: Ecclesiæ quoque prælatos prælatones vocitasset, qui præter coronas & infulas, dignitati quod respondeat, nihil ostendunt. Æneæ dictum leges in lib. eius Comment. primo de rebus gestis Alphonsi, sectione 54.

De ominibus.

Dionisij.

Dionysius, cũ magistratus per literas sorte crearẽtur & ipsi contigisset litera μ, diceuti cuidã per iocum μοϱολογεῖς id est, Morio es Dionysi: Imò, inquit, μοναϱχήσω, monarcha ero. Et adeptus magistratum, protinus Imperator electus est, à Syracusanis. Magni erat animi, quòd illo ioco non offenderetur, contentus omen literæ secus interpretari. Plutarchus in Regum Apophthegmat.

Pauli aemylij.

Paulus Aemylius è foro domũ reuersus, quum filiam puellam nomine Tertiam reperisset lachrymantem, rogauit quid haberet? Illa respondente, Perseus nobis interiit (id erat nomen catelli, quem puella habebat in deliciis.) Sit fœlix, inquit, ô filia, omen accipio, moxque in bellum profectus, pulcherrimum de hoste triumphum

egit. Plutarchus in Romanorum Apoph.

M. crassi Infrà, de Superstitione.

sexti neronis. In Oedipode fabula, quam Nero nouissimam recitauit, in hoc versu decidisse legitur,

θανεῖν μ' ἄνωγε σύγγαμος, μήτηρ πατήρ id est,

Iussit mori me mater, vxor & pater.

Nam & Oedipus patrem occiderat insciens, matrem vxorem, duxerat: Ita Nero sciens Claudium patrem occiderat, matrem constupratam interfecerat, & Octauiã vxorem indignis tractarat modis. Sueton. in Nerone.

Othonis impera. Otho Syluius Imperator, cum in augurando tempestas esset orta, atque ipse grauiter prolapsus, identidem obmurmurasse dicitur, τί μοι καὶ μακροῖς αὐλοῖς: id est, quid mihi cum longis tibiis? Sentiens, se frustra sacrificiis & piaculis conari placare manes Galbæ. Sueton. in eius vita.

De opinione quæ in virum sapientem non cadit.

Iphicratis. IPhicrates cùm in amicorum & sociorum agris suum haberet exercitum, nihilominus tamen vallum iacere, & fossam fodere voluit, quam ob causam cúm à quodam parum fortis & animosus iudicaretur esse, respondit: Pessimam ducis esse vocem dicere: Non putaram. Significans, in rebus tranquillis interdum existere periculum, quod nullus expectasset. Aduersus inopinatos igitur casus prospexit suis copiis, ne si quid accidisset, dicere cogeretur, Non putaram. Hoc verò Latini adscribunt Scipioni. Ad Iphicratem autem refert Plutarchus in Græc. Impera. Apoph.

Spheri philosop. Suprà tit. de Argutè dictis.

De oraculis.

Epaminondæ. CVm Lacedæmonij copias in Thebanos educerent variaque Thebanis ferrentur oracula, quorum alia victoriam illis pollicebantur, alia aduersa prædicebant Epaminondas iussit, bene promittentia ad dextram tribunalis poni, contraria ad læuam. Atque omnibus hunc in modum dispositis, surrexit, dixitque, *Si volueritis pa-*

rere ducibus, & conglomerati in hostem tendere, hæc vobis sunt oracula, ostensis melioribus, quòd si ad conflictum segnes timidique fueritis, hæc oracula vobis reddita sunt ostensis deteriora pollicentibus. Mirè, nec oraculorum contempsit authoritatem, nec animos militum his deiici, passus est: sed interpretatus est, Deum prospera pollicere strenuis, infausta timidis, quasi à nobis pendeat rerum euentus. Plutarchus in Græcorum Apophthegmat.

Alexander Macedo Delphos profectus, cùm sacerdos negaret se consulturam Deum, quòd dies essent nefasti: quibus ne oraculis quidem loqui fas esset: vi pertracta secum sacerdote, templum ascendit, quumque illa importunitate victa diceret: Inuictus es ô fili: Satis inquit, Alexander, oraculi est, mulieris vocem responsi loco ducens. Plut. in Alexandro.

Alexandri regis.

De orationis vehementia.

ZEno Citticus dicere solebat, Formam esse vocis florem. Nam loquentis orationem forma commendat & rursus oratio composita gratiam addit formæ. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Zenonis.

Idem eleganter ac politè loquentium sermones aiebat esse similes pecuniæ Alexandrinæ oculis blandiendienti, atque vndique scripturam habenti more numismatis, nihilo tamen esse meliorem. Rursus qui magis studerent vtilia dicere quàm nitida, similes esse dicebat tetradrachmis temerè ac ruditer percussis, quæ sæpe picturati. illis nummis præponderarent. In nummo non spectatur elegantia sculpturæ, sed pondus ac materia: ita non refert, quàm sit elegans oratio, sed quàm grauis & vtilis. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Eiusdem.

Scopelianus Herodis Attici præceptor, Polemoni obiicienti, quòd inter dicendum pulsaret tympanum: Tympanizo, inquit, sed Aiacis clypeo: haud inficians, se in agendis causis interdum vti verbis ac figuris vehementioribus: at non inani strepitu, sed ad causæ patrocinium accommodis. Philost. in Sophistis.

Scopeliani.

Demetrii Phal.

Demetrius Phalereus, quantum in bello valeret ferrum, tantum dicebat in Repub. valere orationem. Illic enim res geritur viribus, hic persuasione. Laërtius libro. 5. capite 5.

De oratione nimis elaborata.

Periclis.

PEricles, Xantippi filius, quotiescunque verba facturus in concionem prodiret, optabat vt sibi nullum eiusmodi verbum excideret, quod populum exasperare atque irritare posset, aut quod illi contrarium esset, aut cum ipsius voluntate pugnare videretur. Vnde liquet, quàm præmeditatus Pericles orationem habiturus, in publicum venerit. Aelianus libro 4. de Var. hist.

Platonis

Polus Sophista reperisse dicitur quasdam orationis delicias, veluti contraria inter se reddita, membra comparia, similiter desinentia, quibus immodicè putatur vsus. His ornamentis cùm se iactaret insolentius, Plato sic hominem taxauit: ὦ πῶλε, ἵνα προσειπῶσε κατάσε. id est, O Pole, vt te tuo alloquar modo. Polus Græcè sonat pullum equinum: ipso itaque statim nomine tetigit hominis arrogantiam. Imitatus est & ὁμοιόπτωτον: πῶλεσε κατάσε. Laër. lib. 3.

Nicostrati.

Xeuxis pictos insignis cùm Helenam pinxisset, Nicostratus pictor stupefactus imaginem intuebatur, sic vt manifestum esset, eum picturam admirari: accedens itaque quidam, rogabat, quidnam tantum artem admiraretur: At ille: Non inquit, id me rogares, si meos oculos haberes. Ego verò idem de oratione dixerim, nisi qui eruditas habeat aures, non facilè sano iudicabit iudicio. Aelianus libro 14. de Varist. hist.

Demonactis.

Demonax Phauorini dictionem vt nimium compositam, ac mulieri congruentiorem quàm Philosopho solebat dicteriis incessere. Id indignè ferens Phauorinus, adiit Cynicum, percontans quis esset ille à quo derideretur? Homo, inquit, cuius auribus difficile est

imponere. Philoſophum, vt veſtis neglectior ita & oratio decet inaffectata. Eraſ. lib.8. Apoph.

Antigoni

Antigonus Rex quendam rhetorem audiens ita loquentem, Hora niuium iaculatrix aduenieus, regionem herbis defectam reddidit: Non deſines, inquit, mecum vt cum turba agere? Offenſus eſt Rex oratione nimis elaborata, cuiuſmodi verborum apparatu ſolent ſe venditare rhetores apud imperitam multitudinem. At idem apud regem facere erat illius abuti patientia. Quoniam autem affectata ſermonis ſtructura, Latinè non perinde poteſt exprimi, Græca ponam, Χιονοβόλος ἡ ὥρα γενομένη, λιποβοτανεῖν ἐποίησε τὴν χῶρον. Pro Χιονοβόλος ἡ ὥρα, dicere poterat hyems: & λιποβοτανεῖν verbum eſt affectatum, vixque poëtæ concedendum. Plutarch. in Reg. Apoph.

Ciceronis

Quum M. Lepidus in ſenatu dixiſſet, patribus conſcriptis, ne dicam circumſcriptis: Ego, inquit Cicero non tanti feciſſem ὁμοιόπτωτον. Affectauit Lepidus, ſchema vocum ſimiliter deſinentium, quod rhetores ὁμοιόπτωτονν vocant. At ſatius erat ſchema perdere, quā ſenatum offendere. Quanquam in his verbis nō tātùm eſt ὁμοιόπτωτον, verùm etiam προσονομάσία, ſchema prio re iucundius. Eraſ. lib.4. Apoph.

Aug. Caeſ.

Mecœnas, vir aliàs laudatus, in ſtylo laſciuiebat, verbis affectatis & compoſitioni inſolenti frequenter indulgens: Auguſtus contrà, verbum inſolens, quaſi ſcopulum fugiendum eſſe dicebat. Ad alios itaque ſcribens, ſtylo ſimplici conſueuit vti: Mecœnati verò, que familiariter amabat, ſcribens, Macœnatem imitari ſolebat: adeò vt in quadam epiſtola multa liberius ac diſſolutius iocatus, hanc adiecerit clauſulam: Vale megentium, metuelle, ebur, ex Etruria, Iaſer Aretinum, adamas Supernas, Tyberinum margaritum, Cilneorum ſmaragde, iaſpis figulorum, berillæ Porſennæ, carbuculum habeas, ἵνα συντέμνω πάντα μάλαγμα mœcharum. Sic irriſit parum viriles amici in ſcribendo delicias, Eiuſdem μυροβρεχεῖς cincinos iocis exagitare conſueuit, voces ac ſententias in eptas fœtores

appellare ſolitus. Sermonem amabat purum & elegantem, qui ſententiam quàm apertiſſimè declararet. Nec Tiberio pepercit, interdum reconditas & exoletas voces aucupanti. M. Antonium increpabat, velut ea ſcribentem, quæ homines mirentur potius quàm intelligant. Quin & Agrippinę neptis ingenium collaudans, hoc adiecit: Sed opus eſt dare te operam, ne moleſtè loquaris. Eraſ. lib. 4. Apoph. ex Suetonio.

Pacati. Oſcus rhetor cùm eloquentiſſimus eſſet, illius tamen orationem nil aliud vitiabat, quàm affectatio: nihil enim ſine ſchemate dixit vnquam. Ideóque cùm Pacatus, rhetor Maſſiliæ ei obuiam factus eſſet: Poteram, inquit, dicere, Aue Oſce. Affectatorem affectata ſalutauit oratione, vſus enim eſt ironica occupatione, prę ter omnẽ neceſſitatem, vt irrideret hominem ſemper affectatè loquentem. Recitatur à Bruſ. lib. 4. cap. 31. & Eraſ. Roter. lib. 8. Apoph.

De oratione incompoſita.

Themiſtoclis. POſtquam Themiſtocles primùm Athenis, mox tota Græcia depulſus, ad Perſarum regem confugiſſet, admiſſus, iuſſus eſt dicere. At ille reſpondit, orationem ſimilem eſſe picturatis ſtragulis. nam quemadmodum, inquit, illæ dum extenduntur, oſtendunt imagines: dum contrahuntur, celant eaſdem, & abolent: itidem fit oratione. Plut. in Gręco. Apoph.

Antiochi Antiochus hoc dicto taxauit Hermogenem, vt diceret illum inter pueros eſſe ſenem, inter ſenes puerũ ſiue ob valetudinem ante tempus imbecillem, ſiue ob dictionis genus neglectius. Alij per iocum dicebãt, illius verba planè, iuxta Homerum eſſe πτερόεντα, quòd ea veluti pennas abiiceret. Philoſtratus in Sophiſt & Volat. libro 15. Vrbanorum comm.

Iulii F. Iulius Florus quum aliquando adoleſcentem triſtem eundémque ſcolaſticum vidiſſet, interrogauit: Quæ cauſa frontis eſſet tã deductæ? Quia triduò, inquit adoleſcens, materiæ ad ſcribendum deſtinatę non inueniret exordium. Tum Florus: Nunquid tu melius dicere

vis, quàm potes? Ita res se habet. Curandum est, vt quàm optimè dicamus: dicendum tamen pro facultate. Ad profectum enim opus est studio, non indignatione. Quintil. lib. 1. cap. 23.

Porci Latronis.

Latro porcius, cuius ingenium supra modum miratur Seneca (fuit enim illi condiscipulus) cùm Maxillus rhetor exilitatem orationis suæ imputaret controuersiæ, diceretque: Necesse est me per spinosum locum ambulantem, suspensos habere pedes. Non mehercule, inquit, tui pedes spinas calcant, sed habent. Nam alter ariditatem ingenij imputauit materiæ. Brus. lib. cap. 31. & Eras. Rot. lib. 8 Apoph.

Catuli.

Quum orator quidam malus, qui in epilogo se putabat mouisse misericordiam post quàm assedit, rogaret Catulum, Videretúrne mouisse misericordiam? Ac magnam quidem, inquit: Neminem enim esse puto tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit. Cic. lib. 2. de Oratore. Eras. lib. 6. Apoph. Brus. lib. 4. cap. 3.

De oratione quæ parum ad rem.

C. Iulii.

CVrio orator, præterquàm quòd in cogitando esset tardus, in instruendo dissipatus, parúmque rerum propositarum meminisset, in vtranque etiam partem toto corpore vacillabat in oratione. In hunc vrbanè C. Iulius iocatus est, quæsiuit enim, qui loqueretur è lintre? Cicero de Claris oratoribus. Brus. lib. 4. cap. 31.

Fl. Virginis.

Vrbanè Flauius Virginis antisophistam quendam suum interrogauit, Quot millia passuum declamasset? Taxans eum quòd in declamãdo discurrreret, nimiúque crebras, longas ac tumultuarias haberet ambulationes: cùm M. Tullius oratori non concedat procursiones, nisi raras, moderatas ac breues. Eandem ob causam Sura Manilius Domitio Afro dictus est non agere, sed satagere. Vtrumque refert Fabius, capite de Pronunciatione.

Cassij Seueri.

Salsum est illud Cassij Seueri, qui aduersus patronos immodicè discurrentes: vt interdum se proriperent in aliena tribunalia, poposcit lineam; alludés ad certa-

mina cursus, in quibus vna linea designabat vnde cursus inciperet, altera vbi desineret. Idem accommodari potest in eos, qui digressionibus immodicis diuertuntur ab instituto. Eras. lib. 8. Apoph.

De oratione aliena.

Antigoni

ADolescens quidam Anaximenis rethoris discipulus, orationem à præceptore meditatam, & à se recitandam, subornatus coram Antigono habebat, cúmque is inter audiendum quiddam scire cupiens sciscitaretur, móxque adolescens reticuisset: Quid ais,? inquit Antigonus, num ista tibi sunt in tabulis descripta? Quod ille in adolescente iudicauit absurdum, hoc hodie magnificum habetur, vt senes etiam apud principes orationem à rethore quopiam conducto sex mensibus elaboratam ediscant, cámque psittacorum more reddant. Nec rarò fit, vt nemine etiam interpellante, sibi excidant: cunctísque ridiculi sint. Plutarch. in Reg. Apoph.

Aeschinis

Aschines cùm propter ignominiam iudicij cessisset Athenis, & se Rhodum contulisset, rogatus à Rhodiis, fertur legisse orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat: qua perlecta, petitum est ab eo postridie, vt legeret illam etiam, quæ erat contrà à Demosthene pro Ctesiphonte edita: quam cùm suauissima & maxima voce legisset, admirantibus omnibus: Quanto, inquit, magis admiraremini si audissetis ipsum? Quo satis indicauit, quantum esset in actione situm, cùm orationem eandem aliam esse putarent, authore mutato. Cic. lib. 3. de Oratore.

De oratione ex temporali.

Periclis.

PEricles ad perorãdum à populo sæpe lacessitus negauit, quia imparatum se esse diceret. Brus. lib. 4. cap. 31.

chrysippi

Chrysippus Stoicus dicere solebat cogitationem orationis esse frontem. Nil autem aliud hoc dicterio voluisse videtur, quàm negocium omne prius probè examinandum

minandum esse, de quo dicturus es, & tum demum orationem neruis omnibus absolutam struere te posse. Stob. sermone 1. de prudentia

Demosthenes cùm ad ineptum, ac nullius bonę frugis extempore dicere ac consultare iussus, & accersitus ad consulendum esset, recusauit: Non enim inquiens, instructus sum. Brus. lib. 4. cap. 31. Simile ei quod de Pericle iam positum est. *Demost.*

Idem Epicli opprobranti, quòd semper dicturus meditaretur: Erubescerem, inquit, opitmo iure, si tantæ multitudini consulens dicerem extempore. Quod alij præclarum esse ducunt, subitò ex imparato dicere, id vir cordatus iudicabat esse temeritatis. Erasm. lib. 8. Apoph. *Eiusdem*

Idem quum postridie concionem ad populum habiturus esset, totam noctem præcedentem vigilabat: scilicet ad meditandum & ediscẽdum, quæ dicturus erat. Hanc igitur ob causam Pythias torquebat in ipsum scomma, sententias eius ellychnia redolere dicens. Ex Aeliano recitat Stob. ser. 27. *Eiusdẽ.*

Demades orator clarissimus iocari solebat in Demosthenem, quòd cæteri quidem oratores dicerent ad aquam, ipse verò & scriberet. taxans eum, quòd nunquam nisi de scripto diceret, tum esset ὑδροπότης. Contrà Demades, vt largius bibebat, ita valebat, extemporali dictione. Rethores olim dicebant ad clepsydram. *Demad.*

De orationis habitu, pro re & tempore variando.

Lysias quum Socrati orationem, quam in eius defensionem composuerat, recitasset: Pręclara, inquit & elegans est oratio, sed non conuenit Socrati. Erat enim forensi instituto aptior, quàm philosopho. Rursus Lysiæ percontani, cur si bonam iudicaret orationem, putaret sibi non conuenire? Nónne inquit, fieri potest, vt amictus aut calceus elegans sit, ac pulcher, qui tamen alicui non conueniat? Quo dicto ostendit, eam orationem gratam esse, quæ suo loco suísque personis conuenit. Cic. lib. 1. de Oratore. *Socratis.*

Apud Agesilaum Lacedæmoniorum regem, cùm qui *Agesilai.*

dam rhetorem laudasset, quòd mirificè res exiguas verbis amplificaret: Ego, inquit rex, ne sutorem quidem arbitrarer bonum, qui paruo pedi magnos inducat calceos. Sensit vir prudentissimus, cum demum bene dicere, cuius oratio rebus conuenit, ex quibus orationis qualitas potius quàm ex artificio petenda est. Plut. in Lac. Eras. lib. 1.

Archidami. Quum Græci nollent rescindere pacta, quæ cum Antigono & Cratero pepigerant, & amplecti libertaté, quam offerebat Archidamus, veriti ne grauiores essent habituri Lacedæmonios quam Macedones: Ouis inquit, semper eandem edit vocem: ceterũ homo multas ac varias emittit voces, donec quod decreuit cõfecerit. Hoc dicto significans, fallendam esse fidẽ, si qua magna inuitet vtilitas. Nullum autem est animal, cui tam varia vox sit, quàm homo. Hoc apoph. videri posset indignum Lacone, nisi pòst integritas eius gentis, barbarorum commercio degenerasset. Dicti potest honestus aliquis vsus esse: veluti si quis admoneat, pro tempore, proque re nata variandum esse sermonis habitum. Est vbi loquendum sit seuerius, est vbi magnificentius, est vbi submissius, est vbi iucundius, est vbi durius, id si fiat citra perfidiam, prudentia est. Porrò ouilli mores dicuntur hominum stupidorum, qui sese nesciunt rebus ac personis accommodare. Græcorum igitur constantiam Archidamus stultitiæ tribuit, qui proposita libertate nollent mutare vocem. Plut. in Lac.

Ctesiphõtis. Ctesiphontem ex vrbe eiecerunt Lacedæmonij, quòd gloriaretur, se de re quauis totum diem posse dicere: Boni oratoris esse dicentes, sermonem habere rebus parem. Nulla quippe in re iustius putarunt exercere frugalitatem, quàm in oratione quam Hesiodus non aliter quàm preciosum thesaurum parcissimé censet esse depromendam ad vsum, non ostentationem. Idem.

De oratoribus.

Diogenes Cynicus oratores carpebat, quòd studerent iusta dicere: sed eadem facere negligerent. Laërtius libro sexto Eras. Rot. lib. 3. Apoph. *Diog.*

Idem oratores, qui summo in precio habebantur Athenis, dicebat turbæ ministros, quòd ad gratiam loqui cogerentur, ac seruiliter adulari stolidæ multitudini. Coronas autem dicebat esse gloriæ pustulas, ἐξανθήματα, qualia nonnullis progerminant in naso, vultuque, ex bile. Laërtius. lib. 6. *Eiusdem*

Idem in caupona prandens, Demosthenem fortè prætereuntem inuitauit vt accederet. Id cùm ille pudore recusaret: Erubescis, inquit, Demosthenes cauponam ingredi? atqui hic herus tuus quotidie versatur. Innuit oratores nihil aliud esse, quàm mancipia populi: nec esse par, vt illic pudeat seruum populi videri, vbi populus assiduè viueret. Brus. lib. 4. cap. 31. & Eras. Rot. lib. 8. Apoph. *Eiusdem*

Idem oratores ac cæteros omnia ad gloriam facientes, appellabat τρισανθρώπους, id est, ter homines, ancipiti dicto. Nam vt vulgus hominem esse negat, qui nec doctus est, nec humanus: ita philosophus hominē vocabat miserum, qui nihil haberet supra hominem. Siquidem iuxta Homerum nullum animal homine miserius. Proinde ter homines dixit, ter miseros, qui sua studia omnia conferrent ad rem inanissimam, ac populari multitudini, multorum capitum beluæ seruirent seruitutem. Laër. lib. 6. *Eiusdem*

Demosthenes interrogatus, quomodo orator factus esset? respondit: Dum plus olei quàm vini absumerem. Ex Diomede, Meminit etiam Brus lib. 4 cap. 31. *Demost.*

Phocion Atheniensis breui oratione vtebatur, cæterùm grauissima, quem cùm surgentem vidisset Demosthenes: Ecce, inquit, meæ orationis culter surgit. Brus. lib. 4. cap. 31. *Eiusdem*

Pyrrhus Epirotarum Rex dicere solebat, plures vrbes suo imperio additas oratione Cuneæ oratoris ac legati, quàm suis armis. Valerius Maximus & Brusonius lib. 4. cap. 31. *Pyrrhi.*

Vide titulum de Eloquentia.

De ordine.

Attilii.

ATtilius dicere solebat, sic adolescentes in foro auspicari à causis centumuiralibus, vt pueri solent in scolis ab Homero, quòd vtrunque sit maximum: quum oporteat paulatim per gradus ad id quod summũ est peruenire. Meminit Plinius ad Maximum.

De osculo.

Max. Im.

MAaximinus senior nunquam ad oscula pedũ quẽquam admisit, dicens, Dij prohibeant, vt quisquam ingenuorum pedibus meis oscula figat. Et vbi sunt interim, qui non solùm ingenuos, verùm etiam summos monarchas ad oscula non pedum: sed calceonum, non dicam admittunt, sed inuitant, & quodammodo cogunt? Hæc Erasm. Rot. lib. 6. Apoph. ex Capitolino.

De ostentatione.

Aristip.

QVendã sibi vehemẽter placentem de natandi peritia, nõ tulit Aristippus: Et nõ te pudet, ininquit, tam insolenter his de rebus iactare te, quę delphinum sunt propria? Lepidius erat si dixisset, ranarum. Decet hominem gloriari super his quæ sunt hominis propria. Nihil autem magis conuenit homini, quàm ratione pollere. Nullus tam peritus natator est, quin hic à delphinis superetur. Laërtius libro 2. capite 8.

Suprà de Ebrietate, vinolentia & bibendi ratione.

Eiusdem Antal.

Cùm Atheniensis quidam Lacedæmonios, appellaret indoctos: Soli igitur nos, inquit Antalcidas, nihil mali à vobis didicimus. Sensit artes, quibus se iactabant Athenienses, magis ad ostentationen, ociũ ac voluptatem esse accommodas, quàm ad rempub gubernandam, ad quod nulla disciplina deerat Lacedæmoniis. Plut. in Laco.

Aug. cæs.

Miles quidam in expeditione saxo percussus, notabilique in fronte cicatrice deformatus, quoniam honesto vulnere erat insignis, immodicè sua facta iactabat,

eius insolentiam Augustus leniter castigauit: At tu, inquit Cæsar Augustus, caue nequando fugiens, post te respexeris. Subindicans, fieri, posse vt vulnus de quo nimium se venditabat, non in prælio, sed in fuga accepisset. Macro. 2. Satur. Augusto abscribit. Quintil. Cæsari. Eras. 4 Apoph.

De ostentis.

Catonis. QVidā manè surgens, reperit caligas à soricib⁹ arrosas, hoc ostento turbatus, consuluit Catonem quid mali portenderetur? Ille verò: Non est inquit, ostentum, quòd sorices arroserunt caligas: sed si caligę arrosissent sorices, id demum fuisset ostentum. Eras. lib. 5. Apoph.

Syllæ. Quum Sylla defectus necessariis, cogeretur etiam diis dicata tangere, Caphim amicum Delphos miserat vt pecunias ac donaria ad se perferret. Quibusdam verò dicentibus, intra templum auditum citharę sonitum: quod ostētum interpretabantur, quasi Apollo citharœdus indignaretur: Caphis audita perscripsit Syllæ, cui facete rescripsit Sylla: Quin tu Caphi potius interpretaris istud esse signum gaudentis & exultantis Dei, quàm indignantis? Itaque perinde vt Deo hilariter tribuente, tu quoque bono animo pecunias accipe. Ibidem.

Vespas. Vespasianus quum Cæsareum mausoleum repentè patuisset, tum stella crinita apparuisset, aliis interpretātibus, Cęsaris interitum portendi: ille facetè interpretatus est, prius ostentum ad Iuliam Caluinam pertinere, quòd ea esset de gente Augusti: posterius ad Parthorum, siue vt Aurelius Victor tradit, Persarum regē, qui capillatus esset. Sueton.

DE PACE.

Crœsi. CRœsus Lidorum rex à Cyro captus, hoc argumento pacem bello prætulit, quòd pacis tempore filii sepelirent patres: in bello contrà, patres sepelirent liberos. Erasmus libro 6. Apoph.

Epaminondae. Meneclides inuidens Epaminondæ gloriæ, suasit pupulo vt pacem haberent bello potiorem. Cui Epaminondas: Fallis, inquit, ciues tuos, qui ocij nomine eos ad seruitutem vocas. Pax enim bello paratur: nec eam tueri licet, nisi ciues sint ad bellum instructi. Eras. Rot. lib 4. Apoph.

Pomp. Attic. Pomponius Atticus in funere matris, quam extulit nonagenariam, ipse natus annos saxaginta septem, gloriatus est, quòd nunquam cum matre in gratiam redisset, nunquam cum sorore fuisset in simultate, quã propè ęqualem habuit. Hanc vocem se ab ipso audisse scripsit Cornelius Nepos. Plus autem est non redisse in gratiam, quàm non fuisse in simultate. Matrem nunquam offenderat: inter ipsum & sororem, etiamsi quid incidit offensarum, nunquam exierunt in simultatem: quæ tamen inter fratres & sorores frequenter accerrimę solent existere. Erasmus lib. 5. Apoph.

Probi Imp. Probus Imperator dixisse fertur, Breui milites necessarios non habebimus. Sperabat tantam pacem, vt nihil opus esset exercitu. Hanc mentem utinam Deus immitat omnibus nostri sęculi principibus. Flauius Vopiscus.

Ant. Pii. Antonius Pius adamabat illam Scipionis celebratissimam sententiam subinde dicens: Se malle vnum seruare ciuem, quàm mille hostes occidere. pacem videlicet bello pręferens: & in ipso bello sentiens hanc oportere primam esse ducis curam, vt quàm minima ciuium iactura paretur victoria. Iulius Capitolinus.

Othonis Impera. Otho Syluius, cùm videret aut deponendum imperium, aut magna ciuium strage tuendum, statuerat spõte mori: & amicis ac militibus hortantibus, ne tam citò de belli euentu desperaret: negauit sibi suam vitã esse tanti, vt hac de causa bellum ciuile nasceretur. Quis non miretur hunc animum in principe ethnico, eóque triginta tres annos nato? Era. Rot. lib. 8. Apop.

Alphonsi Regis. Alphonsus Aragonum rex Ludouico Podio (quo, propter eius singularem diligentiam ac fidem, perpetuò ferè oratore in Italia vsus est) renũciãte, pro pace,

quam Venetis & Florentinis daturus esset, plus quàm ducenta millia aureorum extorqueri posse, respondit, Pacem dare se, non vendere solitum esse. Pan. libr. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Idem qum esset Valentiæ, appulerunt eò loci Caroli Francorum regis legati, magnopere eum rogantes, ne per id tempus, quo rex eorum bello Britannico implicatus esset, contra se bellum aliquod suscitaret (quàm maximè enim verebatur Carolus, ne Alphonsus captato tempore & occasione, eum armis lacesseret, propterea quòd ius aut titulum prætenderet in eam partem Galliæ Narbonensis, quam incolæ sua lingua Occitanam vocant) respondit rex: Etsi certò scio, plures Narbonensis Galliæ ciuitates ad Aragoniæ regnum pertinere, quas Carolus rex iampridem occupatas detineat, nihilominus tamen hoc tempore, quo illum intelligo bello superatum & à Britannis protritum esse nequaquam me arma contra profligatum regem moturum esse vobis affirmo: neque eo animo esse, vt quod maiores mei in Caroli prosperitate non petierunt, ego in eius repetam calamitate. Ant. Pan. de reb. gest. Alphonsi, & Aen. Syl. de eius dictis.

Vide tit. de Concordia.

De pallore.

Diogen. PHysicus quidam cùm Diogenem interrogasset, quã ob causam aurum palleret? Quoniam, inquit, plurimos habet sibi insidiantes. Laër. lib. 6.

Catonis. sen. Cato senior non probabat adolescentes, qui castigati pallescerent: sicut enim rubedo bonum in adolescente signum est, sic pallor pessimum. Plutarchus in Rom. Apoph.

De Parasitis, vide in titu. de Adulatione.

De parentum amore in filios.

Socratis. SOcrates, qui Delphici Apollinis oraculo omnium sapientissimus pronunciatus est, cùm fortè cum Lamproclo filiolo pueriliter luderet, ab Alcibiade vehementer derisus est. At ipse: Non est, inquit, vt me parentem cum filio ludentẽ rideas immoderatius, qui ignoras

parentum in filios affectum. tacebis itaque, donec & ipse liberos genueris, similia tentaturus, & fortasse magis puerilia. Ælia. lib. 12. de Var. hist.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quum miro esset affectu erga liberos suos dicitur aliquando arundine pro equo conscensa, vnà cùm pueris lusisse domi. Id cùm fortè vidisset ex amicis illius quidam, rogabat, ne cui diceret quod viderat, priusquam ipse quoque liberorum parens esset factus. Festiuè subindicans, eum lusum non esse leuitatis, sed pietatis: nec hoc quod agebat, videri posse ineptum ei, qui modò expertus esset, quàm ingens sit affectus charitatis parentum erga filos. Plutarchus in Lac. Apophtheg. & Ælianus libro duodecimo de Varia historia. Simile cum superiore Socrati attributo.

Demetrij. Cùm Erasistratus Demetrio Antiochi filij mentem, qua mori destinarat, indicasset, simúlque fassus esset, huius affectionis causam esse amorem, Demetrius, qui adolescentem vnicè adamabat, per omnia multis cum lachrymis cœpit obtestari, vt illius incolumitati consuleretur: cùm Erasistratus addidisset immedicabile malum esse, quòd in ipsius vxorem deperiret. hoc audito, Demetrius multo vehementius cœpit obtestrari, vt ob salutem filij cederet illi suam coniugem: ista, inquit, ô pater, tibi facilè dicuntur, sed aliud diceres, si tuam coniugem Stratonicem adamaret. Hic cum rex deos comprecaretur, vt liceret amorem filij commutare, & à medici coniuge in suam tramsferre, nihil se non facturum, si modò liceret seruare filium: Erasistratus patris dextram amplexus, Nihil est (inquit) ô rex, in quo iam Erasistrato indigeas. Etenim cùm & pater sis & maritus & rex optimus eris tuæ familiæ medicus. Non enim in coniugem meam, sed Stratonicē tuam Antiochus deperit. Post hæc Demetrius edixit, vt Antiochus rex Stratonice, quam filio cessit, regina nominaretur.

Cesetij. Cesetius eques Rom. cum à Cæsare filium abdicare iuberetur quòd is tribunus pl. cum Marulo collega ei inuidiam mouisset regni affectati: citius, inquit, Cæsar tu mihi omnes filios meos accipies, quàm ego ex his vnum nota pellam mea. Eras. lib. 6. Apoph.

De parentum ſeueritate in filios.

DAmatria, quum accepiſſet filium ita ſe gerere in bello, vt tali matre videretur indignus, domum redeuntem interemit: maluit filium habere mortuum quàm bello inutilem. Qua de re hoc fertur epigramma.

Damatria.

Tranſgreſſum leges mater Damatria natum.
Ipſa Lacæna necat, non Lacedæmonium.

Hoc facinus propius accedit ad barbaricam immanitatem quàm ad fortitudinem: vtile tamẽ exemplum eſt, ad exprobrandam vulgò matrum nimiam in liberos indulgentiam, quæ ob hoc ipſum ſæpe impotentius amãt eos, quòd ſint nequitia corruptiſſimi. Plutar. in Apoph. Lacænarum.

Theleucia.

Chij exules cùm Spartam veniſſent, multis modis Pædaretum incuſabant. Eos Teleucia mater cùm vocaſſet ad ſe explorans ea, quæ in filio reprehenſione digna eſſent, ſcripſit hunc ad modum filio. vt aut ignominiam omnem ablueret, aut in patriam incolumis non veniret. Ibidem.

Alius.

Altera filio iniuriarum poſtulato: aut crimine (inquit) fili, aut vita teipſum libera. Mater in filium ſeuerior, quàm iudex, quæ extinctum malebat, quàm cum ignominia viuum. Ibidem.

Alterius.

Lacæna quædam filium, qui in acie loco ceſſerat, domum reuertentem occidit: noluit enim alere filium, qui in bello cæteris ignauiæ exemplũ eſſet. Plut. in Apoph. Lacænarum.

Alterius.

Lacæna quædam mulier, quum accepiſſet quòd filius peregrè agens, inhoneſtè ſe gereret, ſcripſit illi: Malus rumor de te ſparſus eſt: hunc tollito, aut non eſto. Plut. in Apoph. Lacænarum.

Manlij Torquati.

Manlius Torquatus, cùm è Macedonia veniſſent legati, graues querelas deferentes de filio eius Decio Sylano, qui eam prouinciam obtinuerat, à ſenatu petiit, ne quid ea de re ſtatuerent, priuſquam ipſe cauſam cognouiſſet. Cùm ſenatus illi cognitionem detuliſſet, domi ſedit, ſolúſque vtrique parti per totum biduum vacauit,

tertio die pronunciauit in hanc formam: Quum Syllanum filium pecunias à sociis accepisse probatum sit, & Republica eum, & domo mea indignum iudico, protinúsque è conspectu meo abire iubeo. Erasmus Rot. lib. 6. Apophtheg.

A. Fuluij. Aulus Fuluius filium ingenio, literis & forma florentem, quoniam in Catilinæ castra properabat, ex itinere retractum occidit, dicens: Ego te non Catilinæ aduersus patriam, sed patriæ aduersus Catilinam genui. Erasm. lib. 6. Apoph.

Aug. cæs. Suprà de Facetè & iocosè dictis.

De parentum obscuritate, vide titulū de ignobilitate.

De Parentibus piè colendis, vide suprà titulo, de Filiorum pietate in parentes.

Par pari relatum.

Socratis. Socrates cùm in quendam amicum vehementius esset inuectus: Nónne præstabat, inquit Plato ô Socrates, priuatim te hominem monuisse? Et Socrates: Et tu non fecisses melius, si priuatim seorsimque monuisses? Brus. lib. 5. cap. 16.

Diogen. Diogenes Cynicus, quum cœnaret apud amicos, quidam inter cœnandum ei ossa dedit in suum discum, caninos eius mores notans. Verùm Diogenes propius accedens, mingebat in hominem vt canis. Laër. in eius vita. Brus. lib. 5. cap. 16.

Eiusdem. Midia cum impacto Diogeni colapho dixisset, tria millia tibi in mensa sunt posita: per ludibrium illi gratulās, quòd pro colapho tātum nummorum ex mulcta ad ipsum esset rediturum, si lege ageret. At Diogenes postridie sumpto pugilum loro, eóque impacto Midiæ, totidē verbis dixit: Tria millia tibi in mensa sunt posita. Laër. lib. 6. cap. 2. Brus. lib. 5. cap. 16.

Dionis. Dion exul, cum Pteodoti Megarensis opera opus haberet, & ad ædes illius veniens, videret illum ob negociorum magnitudinem ægrè quenquam admittere, amicis ob id indignantibus, dixit: Quid hunc incusamus? Nónne & ipsi cùm Syracusis essemus, eadē faciebamus. Eras. lib. 5. Apoph.

Agat. Infrà de Lepidè dictis.

Medorum rex cùm ad Brachmanas Philosophos indos accessisset, essétque ibi Apollonius Tyanæus, præter cætera inepta, quæ rex dixerat, dixit etiã Apollonio: De me dic quæso, qualis apud Græcos est sermo? Idem, inquit Apollonius, qui apud vos de Græcis habetur. Nulla igitur, inquit rex, apud Græcos mentione sum dignus? At ego, inquit Apollonius, de te nuncium feram, vt in Olympiis te coronent. Brus. lib. 5 cap. 16. *Apollonij.*

Ptolemæo cœnãte, cum vnà cœnaret Hircanus Iosippi filius, missus à patre ad congratulandum Ptolemæo, ob filij natiuitatem, proiiciẽtibus omnibus de industria conuiuis ossa ante illius pedes. Triphon scurra: Rex, inquit, omnia Hircano anteposita ossa sume. Ex quibus coniice, patrem eius omnem Syriam denudasse. Ridente rege, & interrogante Hircanum, Cur tot ossa ante se haberet? respondit: Nam canes semper ossa cum carnibus deuorant: homines verò carnes comedunt, ossa iaciunt, Ibidem. *Hircani.*

Dionysius senior egregium quẽdam citharœdum magnificis promissis ad se pellexit, iubens vt quàm optimè caneret. Nam quo scitiùs caneret, hoc plus laturum præmij. Quum ille per dies aliquot accuratè cecinisset, nec quicquam daret rex, cœpit flagitare mercedẽ. Tum Dionysius asseuerabat, se mercedem quam pollicitus fuerat, bona fide soluisse. Qui, inquit ille, ne nummus quidem mihi datus est. At dedi, inquit, Dionysius, voluptatẽ pro voluptate. Neque enim ego te minus delectaui spe, quã tu me cantu. Eras. Rot. lib. 5. Apoph. *Dionysij sen.*

Cùm Pyrrhus rex falsas, aduentus sui causas prætexens, Laconicam inuasisset, diripuissétque, Lacedæmoniorum legatis expostulantibus, quòd non indicto bello Laconicam inuasisset: Nec vos, inquit, Spartani, quod facturi estis, prius aliis denunciatis. Plutar. in vita Pyrrhi. *Pyrrhi.*

Demetrius, quum bello nauali Ptolemæum vicisset, misit ad patrem Antigonum, quendam Aristodemum Milesium, ad nuncium referendum, qui relicta in anchoris naue, scapha in portum delatus, multis quid noui afferret rogantibus, semper nõ sine magna Antigoni solicitudine conticuit. Ingressus regiam, porrigénsque *Antigoni.*

Antigono dextram, alta voce inclamauit: Salue rex Antigone, pugna nauali regem vicimus Ptolemæum, Cyprumque tenemus. Exhilaratus Antigonus: Et tu per Iouem, inquit, salue, sic enim nos torquere voluisti Milesie. Par profectò referam pari: Serò enim præmio donaberis. Brus. lib 5. cap. 16.

Cotys. Cotys ei qui dono miserat, pardalim, vicissim dono misit leonem: malam bestiam æquè mala repensans. Plut. in Apoph. reg.

Scip. nasica. Scipio Nasica quum ad Poëtam Enniũ venisset, eique ab ostio quærenti Ennium ancilla dixisset, eum domi non esse: Nasica sensit, illam hoc domini iussu dicere, & illum intus esse. Ac tum quidem dissimulans abiit: At paucis pòst diebus, quum ad Nasicam venisset Ennius, eumque à ianua quæreret, exclamat ipse Nasica, se domi non esse, Tum Ennius: Quid? ego, inquit, non agnosco vocem tuam? Hic Nasica: Næ tu es impudens: ego quum te quærerem, ancillæ tuæ credidi: tu mihi non credis ipsi? Erasmus libro sexto Apophthegmatum. Brusonius libro quinto capite 17. ex Ciceronis secundo de Oratore.

M. Pinarij. M. Pinarius quum legem ferret annalem, dissuasor & intercessor Seruilius: Dic mihi, inquit, Pinari: Nũ, si contrà dixero, mihi maledicturus es, vt cæteris fecisti? Facetè Pinarius: Vt sementem feceris, ita quoque metes, inquit. Brus. lib. 5. cap. 16.

Laberij. Laberius mimus cùm à Cęsare id senatu ascitus, nec à Cicerone ad Consessum reciperetur, qui dicebat. Reciperem te, nisi augustè sederemus, respondit Laberius: Atqui solebas duabus sellis sedere, obiiciens Ciceroni, parum firmam in rebus fidem & integritatem. Sed id quod Cicero dixit, Nisi angustè sederemus, scõma fuit in Cæsarem, qui in senatum passim multos admittebat vt quatuordecim gradus non caperent. Brusonius libro quinto capite 16.

Diogenis Diogenes Grammaticus cùm sabbati diebus Rhodi disputaret, Tiberium venientem vt se extra ordinem audiret, non admisit, & per seruulum suum in septimũ diem vt differret admonuit. Sed hunc postea Romam profectum, ante fores salutandi eius causa astantem,

nihil amplius quàm vt post septimum annum rediret admonuit. Brus. lib. 3. cap. 16.

De parricidio.

Bassiani imp.

BAssianus Antoninus Imperator, cũ magna laboraret inuidia quòd fratrem occidendum curasset: cóque Æmilio Papiniano prætorij præfecto, ob eximiam iuris prudentiam summæ apud Romanos authoritatis, negocium dedisset, vt hoc facinus apud senatum defenderet: respondit Papinianus: Multò facilius esse parricidium perpetrari, quàm defendi. Refert Erasmus Rot. lib. 8. Apoph.

In neronem.

Neronis Imperatoris statuæ ascopera alligata est, cũ hoc titulo, Ego quid potui? sed tu culleum meruisti. Solebant olim parricidæ culleo insui, & Nero matrẽ occiderat. Culleus itaque sese excusans dicit, Ego quid potui? paratus si quis te insuat: sed siue insuaris, siue non, tu tamen culleum meruisti. Potest hoc & ad Reipub. personam accommodari. Sueton.

Solonis.

Suprà de grauiter dictis ex M. T. Cicerone pro Sex. Roscio Amerino.

De parsimonia.

Socratis.

SOcrates Aeschinem, qui premebatur inopia, solebat admonere, vt à seipso sumeret mutuum, siue vsuram παρὰ ἑαυτοῦ δανείζεσθαι & addidit modum, sibi ipsi subtrahendo cibaria: iuxta illud, Magnum vectigal parsimonia. Expeditissima ratio est augendi census, detrahere sumptibus. Erasmus 3. Apoph.

Diogenis

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

Theocriti.

Theocritus multos diuites non dominos rerum suarum, sed tutores esse dicebat. Tales autẽ sunt, qui cùm amplissimas opes possident, ad vsum vitæ nequaquam conferunt. Stob. ser. 14, Phauorinus 22.

Stratoni.

Stratonicus musicus interrogatus, quínam essent in Pamphylia miserrimi? Phaselitæ, inquit, sed addebat, in toto orbe miserrimos esse Sidetas. Vtraque gens est in Pamphylia. Phaselitarum sordes prouerbio notatę sunt

Phaselitarum sacrificium: quod salsis pisciculis sacrificarent diis. Miseros dixit parcos.

Alcamenis. Suprà de Diuitiarum vsu.

Alexandri mac. Alexander Macedo quum hyeme frigidoque cœlo apud amicum quendam cõuiuio acciperetur, videretque foculum exiguum, & ignis pusillum: Aut ligna, inquit, inferte, aut thus. Subnotans, conuiuatorem lignis suis parcere, perinde quasi thus essent: quum in rigore tanto nec thuri parcendum esset, simul satis esse ignis ad faciendum suffitum diis, at parum ad depellendum frigus Plutarchus.

Bithys parasiti. Bithys parasitus, quum Lysimachus rex vesti ipsius curasset affigendum scorpium ligneum, aut (vt Plutarchus ait) rubetam, pulchrè assimulatum vero, perturbatus resiliit. Ridentibus omnibus, vbi dolum sensit: Ego, inquit, te vicissim terrebo rex. Quum ille dixisset, Fac: Da mihi, inquit, talentum. exprobrans regi sordes & parsimoniam. Eras. lib. 6. Apoph.

Gnathaenae. Gnathæna meretrix, quum quidam vini paulum infudisset in psycterium (id est vasculi genus refrigerando vino paratum (diceretque, hoc vinum sedecim annorum est? Pusillum est, inquit, pro tot annorũ ætate. Hoc ipsum adscribitur Phrynæ. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Anonimi Seruus quidam ab hero Chio negociatore profugerat. Rogatus quur fugisset: Quoniam, inquit, quum adsint bona, mala quærit. Solet enim herus ille vinum mustum, primæque suauitatis vendere: ipse interim non bibens nisi subacidum ac vapescens. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Alterius. Seruus quidam interrogatus quid ageret dominus: Expectat, inquit, donec vinum fiat acidum. Habebat herum perparcum, qui non prius sinebat bibi vinum, quàm acuisset. Ita fiebat, vt familia semper acidis ac vapidis vinis vteretur. Eras. lib. 6 Apoph.

Laconũ. Strigilibus, quibus sudor abstergeretur, non ferreis, sed arundineis Lacones vtebantur in balneis, vt minus operosis, paruoque parabilibus: nusquam non memores frugalitatis ac parsimoniæ. Plut. in Lacon.

Anonimi Græculus quidam Cæsari Augusto descendenti à pa-

latio, honorificum aliquod epigramma porrigebat, remunerationem tanti principis expectans. Verùm cùm id sæpe frustra fecisset, nec destitutum videret Augustus epigramma bene Græcum manu sua descripsit, & Græculo ad se venienti obuiam misit, veluti carmina carminibus pensaturus. Græcus acceptum legit, ac non solùm voce, verùm etiam vultu gestuque corporis laudauit carmen, miratusque est. Deinde sellam accedens, qua Cæsar vehebatur, demissa in pauperem crumenam manu, pauculos obolos protulit, Cæsaris parsimoniam exprobrans, obtulit, his verbis. Non iuxta fortunam tuam Auguste, si plus haberem, plus darem. Eras. lib. 4. Apop. ex Suetonio.

De partis probè custodiendis.

Xenophontis. XEnophontis sententia vulgò celebratur: Non tam graue esse bona accipere, quàm acceptis priuari. Stobæus ser. 13.

Demost. Demosthenes dicere solebat, plurimos hominum parare quidem diuitias bene consulendo, nihilque contemnendo: sed non iisdem artibus ipsas conseruari posse. Stobæus sermone 13.

Augusti cæs. Cæsar Augustus deridere solebat Alexandri Macedonis dictum, qui ad consodales suos frequenter dictitabat, nil sibi à Philippo patre relinqui quod ageret. Nec quidem immeritò derisit adolescentis stultitiam, qui non contentus erat regionibus à patre subactis, sed ipse quoque bello plures sibi parare studebat: ignorans præcipuam curam eò referendam esse, non vt multa possideamus, sed vt iam parta tueamur. Non minor enim (vt ille ait) virtus est, quàm quærere, parta tueri. Cæsaris dictum recitat Plut. in Rom. Apoph.

De patientia doloris.

Bionis. BIon Boristhenites aiebat magnum malum esse, non posse ferre malum: absque hoc enim nulli potest esse vita suauis. Laërt. lib. 4 cap. 7.

Diogenis Diogenes adolescenti conquerenti, quòd à multis perturbaretur: Desine, inquit, & tu perturbationis indicia præ te ferre. Significans nulla re melius improbitatem

lædentium finiri, quàm si, qui læditur, dolorem dissimulet. Etenim qui ob id incessunt hominem, vt illũ discrutient, desinent, si viderint illum nihil commoueri. Laër. libro sexto.

Laconis. Quidam cùm videret Diogenem cognomento canem, in vehementi frigore statuam æream amplectentem, rogauit num algeret? illo negante: Quid igitur, inquit Lacon, magni facis: Philosophus gloriæ mancipiũ hoc ipsum existimabat magnificum, quod sic haberet corpus ad omnes iniurias duratum vt in rigore frigidæ statuæ complexum ferre posset absque dolore. Id Laconi nihilo pulchrius videbatur, quã si quis in æstate simile quippiam amplecteretur, nullo suo incommodo. Plut. in Lacon.

Anonimi Adolescens quidam posteaquam Zenonem aliquadiu audierat, domum reuersus, à patre rogatus, quod tandẽ operæpretium fecisset in philosophię studio: Ostendam inquit, Quum nihil aliud diceret, pater iracundus, existimans impendium perisse, cœpit flagris cædere filium Eam parentis sæuitiam adolescens ęquissimo animo tulit. Ac rursus efflagitanti patri, vt aliquod specimen profectus ederet, expectanti egregium aliquod sophisma: Hoc inquit, è philosophia fructus retuli, vt patris iram possim commodè perpeti. Erasmus libro octauo Apophthegmat.

Antist. Antisthenes dicebat, virtutem sibi sufficere ad fœlicitatem, nec vlla re opus habere, nisi robore Socratico. Socrates autem ad omnium rerum patientiam obduruerat. Imbecillitas verò corporis impedit frequenter vsum virtutis. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Anaxarchi. Suprà de Constantia, & tit. de fide seruanda.

Agesilai. Agesilaus quum arderet podagræ doloribus, eumque Carneades inuisisset, atque exiret tristis: Mane, inquit, Carneade, nihil enim illinc huc peruenit Ostensis pedibus & pectore. Sentiens pedes quidem dolere, sed animum dolore vacuum esse. Plut. in Lacon.

Eiusdem Quum verò narraretur apud Agesilaum maleficum quempiam ac scelerosum hominem constanter pertulisse tormenta: Vt insigniter, inquit, miser est homo, qui tolerantiam ac patientiam in res flagitosas ac turpes

collcet

collocet. Apud Lacedæmonios admirabilis erat malorum tolerantia: quæ si suscipiatur ob res honestas, magnam promeretur laudem? sin ob turpes, non solùm nõ meretur fortitudinis laudem: qui tolerat, sed hoc miserior est, ac vir peior, quo constantius se gesserit: πονηρὸς enim Græcè & malum sonat, & translato tono, laboriosum siue calamitosum. Dolebat egregio duci, tantum animi robur ac naturæ vim in re turpi consumptam. quam si attulisset ad res honestas, magno vsui poterat esse Reipub. Plut. in Lacon. Eras. lib. 1.

Suprà de morte contemenda.

Laconis.

Anonyma.

Virgo quædam clanculum corrupta fœtum extinxit tam interim patiens dolorum. vt nullam ederet vocem, adeò vt parturiens & patrem & alios qui aderant falleret. Nam magnitudinem cruciatus turpitudo cum honestate coniuncta superauit. Generosi animi erat, quòd ignominiam pati non posset: factum ipsum habebat turpitudinem: quem vt effugeret, nixus, in quibus aliæ mulieres solent miseras voces edere, silentio perpessa est. Plut. in Lacon.

Alius.

Lacæna quædam, quum illi filius redisset ex acie, atque ex uulnere pedis vehementer doleret: Si virtutis, inquit, memineris, ô fili, non solùm non dolebis, verum etiam bono futurus es animo. At vulgus matrum solet filiorum dolorem suis querimoniis & lachrymis exasperare, hæc animauit ad doloris tolerantiam Plutarchus.

Laconum

Pueri apud Lacedæmonios in ara Dianæ, cui ab indeiicibili virtute cognomen Orthia, flagellis ex more totum diem cædebantur: itaque frequenter durabant ad mortem vsque hilares ac læti concertantes inter sese de victoria, quis ipsorũ diutissimè fortissimeque tolerar et verbera, victor cùm primis celebris haberetur Hoc certaminis genus appellabant ῥιαμαστίγωσιν. Renouabatur autem quotannis. Huius consuetudinis originem indicat Plutarchus in vita Aristidis. Quum itaque Pausanias paulisper semotus à statione militum, rem diuinam faceret, Lydi aliquot incursione facta, sacrificiorum apparatum diripuerunt: quos ipse cum comitibus suis comprehensos, quoniam inermes erant,

loris cecidit. In huius facti memoriam fieri cœptum est Spartæ, quod retulimus. Pausanias in Laconicis diuersam adfert huius consuetudinis causam. Quum Limnates, Gynosurenses, Mesoam, & Piranenses Dianæ sacrificarent, in dissidium venerunt: ex dissidio ad pugnam adeò vt multis cadaueribus ara compleretur, reliquos pestilentia consumpsit. Hinc proditum est oraculum, aram Dianæ humano sanguine expiandam esse. Quum igitur immolarent, cuicunque sors obuenisset, Lycurgus eam mactationem vertit in flagellationem adolescentulorum. Ita factum est, vt citra necem hominum, ara sanguine humano expiaretur. Hoc exemplum vt imitari sit ineptum, ita nobis exprobrat immodicam indulgentiam erga pueros, qui sic in deliciis eos educamus, vt ad studiorum quoque laborem sint inutiles, & omnis increpationis, quamuis blandæ, impatientes. Plutarchus in Laconicis.

Dionysij. heracleota. Dionysius Heracleotes laborans ex renibus, in ipso eiulatu clamitabat, falsa est illa, quæ antea de dolore sensisset, quem cùm Cleanthes discipulus eius rogaret, quænam ratio eum de sententia deduxisset? respondit: Quia quum tantum operæ philosophiæ dedissem, dolorem tamen ferre non possem. Brusonius libro secundo capite 28.

Philippi maced. Suprà de iocosè dictis.

C. Mari. C. Marius quum in vtroque crure varices haberet, nullis vinculis alligatus, præbuit sese secandum: ac nec suspirio emisso, nec adductis superciliis, chirurgi curationem pertulit. Cæterùm cùm medicus ad alterum crus transiret secandum, vetuit, dicens, curationem non esse tanto dignam cruciatu. Plutarchus in Romanorum Apophthegmat.

Possidonij. Pompeius è Syria Rhodum veniens, Possidonium quamuis ægrum reuisere voluit: data acceptaque salute, quum dixisset Pompeius se grauiter ferre, quòd eum non posset audire: Tu verò, inquit, potes. neque committam vt dolor corporis efficiat, vt tantus vir frustra ad me venerit. Quum verò inter narrandum, quasi faces ei doloris admouerentur, sæpe dixisse fertur. Nihil agis dolor, quàmuis sit molestus, nunquam te ta-

men esse confitebor malum. Brusonius libro secundo capite primo.

Neronis. Nero in magna erat inuidia, quòd Burum principem virum crederetur occidisse, veneno faucibus illito, quasi remedium adhiberetur. Ad hunc cùm Nero visendi gratia venisset, auersatus est illum Burus, cui scelus iam erat intellectum, multaque percontanti, nihil aliud respondit, quàm, Ego bene me habeo. Mira etiam in moriente lenitas. Sueton.

De patientia iniuriæ.

Zenonis. ZEno Eleates cum conuiciis lacessitus incandesceret reprehensus, quòd philosophus verbis improborũ commoueretur: Si conuicia, inquit, æquo animo suscipio, an ne laudis particeps ero? Lapidis & trunci est, inter laudem & vituperium nullum planè habere discrimen. At philosophi, ira commoueri, vt nihilominus ab honestatis tramite non recedat. Laërt. lib. 9. cap. 5.

Eiusdem. Idem percontanti, quo pacto esset affectus erga conuicia. Perinde, inquit, atque si legatus absque responso dimittatur. Significans, eos qui non habent quod respondeant ad conuicia solere confugere: eaque non pluris oportere fieri, quàm si nihil esset responsum. Laërtius lib. 7. cap. 1.

Philippi regis. Philippus Macedo aiebat, se his qui in Republica Atheniensium administranda primores essent, plurimam habere gratiam, quòd suis conuiciis efficerent, vt ipse tum oratione, tum moribus euaderet melior: Dum conor, inquit, illos dictis pariter ac factis mendacij conuincere. O verè philosophicum principis animum, qui nouit etiam ex inimicis capere vtilitatem: nec, quod vulgus solet, hoc tantum spectare, vt maledicos afficeret malo, sed vt ipse minus malus redderetur, illorum maledictis admonitus. Plutarchus in Apophthegmat. regum & Imperator.

Nestoris. Nestor apud Sophoclem, ad Aiacem se conuiciis incessentem, ita loquitur.

οὐ μέμφομαί σε, δρῶν γὰρ εὖ κακῶς λέγεις. Id est,

De te queror nil malè loquens facis bene.

Aliquid concedendum est viris fortibus, deque Republica bene meretis: & bene pensat linguæ vitium, qui factis egregius est. Eras. 6. Apoph.

Fabii max. Fabius Maximus, quoniam cum Annibale confligere detrectabat, sed mora copias illius & pecuniarum & commeatus egentes attenuabat, sequens illum per aspera montuosaque ac subinde obiter sese opponens, à nonnullis per ludibrium dicebatur, Annibalis pædagogus, hoc conuicio nihil commotus, pergebat suum institutum sequi: dicens apud amicos? Qui dicteria conuiciáque metuat, eum sibi videri timidiorem his qui fugiunt hostes. Sensit, hoc turpius esse timiditatis vitium, quo leuius est periculum Nihil autem leuius dictis: quę qui formidat, quomodo sustinebit impetum hostium? Plut. in Rom. Apoph.

L. Syllae. L. Sylla dictator cum dictaturam præstantissimam dignitatum omnium exposuisset, vt eorum quæ fecisset, si quis exigeret, reddere rationem sciret: ab adolescente quodam conuiciis lacessitus, dixisse fertur: Adolescens is docebit, ne quis deinceps Dictaturam sponte ponat. Tanta patientia, adolescentis insolentiam pertulit. Plutarchus appianus, & Cuspinianus in Coss.

Iunii bassi. Iunius Bassus Domitiæ Bassani quærenti quòd ei sordes obiiciens dixisset, illũ veteres calceos vendere. Nunquam mehercule, inquit, isthuc dixi: sed dixi, emere solere. Atqui multo sordidius est emere, quàm vendere veteres calceos Sic irrisit mulierem, vt pro eo quod obiiciebatur, subiiceret aliud illo molestius. Erasmus sexto Apophthegmat.

Tiberii caes. Laudatur in hoc potissimùm Tiberius Cæsar quòd honores sibi delatos semper recusauerit, adulatores suffugerit, conuiciaque patienter concoxerit, dicens in libera ciuitate liberas etiam linguas esse debere. Guido Bituricensis ex Suetonio.

Titi vesp. Titus Vespasianus iunior cum de crimine impietatis nunquam cognouisset, neque aliis vt cognoscerent permitteret: Nemo, inquit, iniuria me afficere, aut insequi contumelia potest, propterea quòd nihil ago quod reprehendi mereatur. Ea verò quæ falsò de me dicuntur, prorsus negligo. Porrò principes, qui mortem cum vita

commutarunt, ipsi se, si verè heroes sunt, aut si quicquã possunt vlciscerentur, si quis eis iniuriam faciat. Xiphilinus in eius vita.

Cassius Seuerus quum obiurgaretur à prætore, quòd eius aduocati L. Varo Epicuro Cæsaris amico conuiciũ fecissent: Nescio inquit, qui cõuiciati sint, & puto Stoicos fuisse. huc alludens, quòd inter Epicureos & Stoicos maximum dissidium est. Nam Epicurei fœlicitatem hominis voluptate metiuntur, Stoici præter honestum nihil ducunt in bonis. Eras. lib 6. Apoph.

Cass. Seueri.

Alexander Romanorum post interfectum Antoninũ imperator cum audisset Barbaros magno cum exercitu aduentare, vt Romanum inuaderent imperium: Decet inquit, viros fortes atque moderatos, optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Vt enim is qui prior lacessit, ipse sibi iniurius videtur: ita qui propulsat iniuriam, confidentior ex conscientia fit, atque, ex iustitia, spem bonam mutuatur. Herodianus libro 6.

Alexandri imp.

Huc refer titulos de Animi moderatione, de Vindicta, vel Vltione negligenda.

De patriæ obscuritate.

ANacharsis Scytha philosophus, exprobranti cuidã Attico, quòd natus esset in Scythia: Mihi, inquit, probro est patria, tu patriæ. Egregiè inculpatus est, cui nihil potest obiici præter patriam. At quemadmodum laudi est, apud barbaros natum, Græcorum disciplinas scire: ita turpe est, apud Græcos natum, ad barbaros mores degenerasse. Laërt. lib. 1. cap. 6.

Anacharsian.

Cùm Antistheni Atheniensium philosopho quidam obiecisset, quòd matrem haberet Phrygiam: Et deorum inquit, mater Phrygia est. Ridiculum arbitrans, cuiquã probro dari patriam, quum in damnatissimis regionibus interdum nascantur omnium fœlicissima ingenia. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Antist.

Aristoteles Stagirita cuidam glorianti, quòd esset à magna celebrique ciuitate, dicebat, hoc nihil referre: sed, an celebri patria dignus esset. Laërtius libro quinto capite quinto.

Aristot.

Seriphij cuiusdam Seriphius quidam, cùm ei ciuitatis suæ paruitas vel obscuritas obiiceretur: Mihi, quidem, ait, patria dedecus est, tu autem patriæ. Stobæus sermone 37. ex Serino. Simile de Anacharside iam retulimus.

Themist. Seriphius quidam cum patriæ gloriam Themistocli obiecisset, diceretque eum nequaquam sua, sed patriæ gloria splendorem assecutum: Nec herculè, inquit, Themistocles, si ego Seriphius essem, ignobilis essem: nec si tu Atheniensis clarus vnquam fuisses. Cicero in Catone Maiore.

De patria, quæ forti viro est vbique.

Socratis. SOcrates quum rogaretur, cuiatem se esse diceret: mundanum se esse pronunciauit, totius enim mundi se incolam & ciuem arbitrabatur. Cicero libro quinto Tusc. quæst.

Diogenis Diogenes Cynicus interrogatus à quodam, cuias esset respondit κοσμοπολίτης: id est, ciuis mundi, significans forti viro omne solum esse patriam. Laërtius libro 6.

Solonis. Anacharsidem Hermippus scribit, mox vt Athenas venerat, adisse Solonis ædes. Percontanti famulo, quis, & vnde? iussisse, renunciaret adesse Anacharsidem: qui & Solonem videre, & si fieri posset, etiam hospes fieri cuperet: Solon per puerum respondit, in patria solere fieri hospites: significans, inter Græcos & Scythas non esse ius hospitij. Ad hæc verba, quibus abigebatur Anacharsis, perinde qua si iuss⁹ esset introire, ingressus est ad Solonem, dicens se iam esse in patria, & æquũ esse vt hospitio iungerentur. Huius responsi dexteritate delectatus Solon, lubens recepit hominem ad intimam familiaritatem ex primo statim sermone deprehendens animum philosophicum, qui iudicaret esse patriã, vbicunque bene est homini. Ciues enim mundi sumus omnes. Laërt. lib. 1. cap. 9.

Teucri. Teucer audiens quosdam de patriæ dulcedine disserentes patria est (ait) vbicũque est bene. Sunt enim multi patria exclusi, ac in exilium missi, qui apud exteros multo fœlicius viuunt, quàm si assiduè apud lares

paternos esset. Meminit huius dicti Cicero libro quinto Tuscul. quæst.

De patriæ amore

Pythag.

PYthagoras interrogatus, quomodo oporteat se gerere erga patriam ingratam: Vt erga matrem, respondit. Stobæus sermo. 37. ex Platonis Critone.

Solonis.

Solon, postquam vidit rerum summam esse penes Pisistratum, arma deposuit ante curiam, dicens, O papatria, tibi & dictis & factis sum opitulatus. Hoc pacto testatus, sibi non defuisse voluntatem consulendi Reipublicæ in Aegyptum nauigauit. Laër. 1.

Buridis, et spart.

Buris & Spartis Lacedæmonij sponte profecti sunt ad Xerxem regem Persarum daturi pœnas quas Lacedemonii, iuxta oraculum pendere debebant, eo quòd oratores à Persia missos occidissent. Hi cum venissent ad Xerxem, iusserunt, vt ipsos quocunque modo videretur interficeret pro Lacedemoniis. Cúmque rex admiratus & pietatem in patriam, & animorum fortitudinem, liberasset illos à pœna, peteréque vt apud se manerent: Qui possumus, inquiunt, hic viuere relicta patria, patrísque legibus ac viris, quorum gratia tantum iter susceperimus morituri? Herod. lib. 7. Plut. in Lacon. Stob. ser. 37.

Laconis.

Lacon in bello captus, cum sub hasta veniret, ac præco diceret, Laconem vendo: obturauit illi os Captiuum (inquit) prædica te vendere. Suam conditionem æquo animo tulit, patriæ ignominiam ferre non potuit in auctione traducendæ. Plut. in Lacon.

Demost.

Demostenes quum ab Areopagitis damnatus elapsus è carcere fugeret, & haud procul ab vrbe obuios habuisset aliquot diuersæ factionis homines, primum abdere sese voluit, sed quum illi nominatim Demosthenem appellantes iuberent esse bono animo, [illegible] insuper offerrent, grauiter ingemuit, dicens: Qui possum hanc vrbem relinquere, in qua tales habeo inimicos, quales amicos vix in alia sum inuenturus. Plutarchus.

Arist.

Suprà de Exilio fortiter ferendo.

Phocionis. Phocion Atheniensis, cùm iam poculum veneno tẽperatum præberetur, interrogatus est à quodam, num quid filio suo qui aderat, præcipere vellet? Ego, inquit, mi fili, te obnixè rogo, ne quid ob iniuriam mihi nunc factam Atheniensibus malè velis, qui insontem me damnarunt. Maluit vir prudentissimus in patriam, quàm in patrem, pietatem seruare filium. Plut. in Græc. Apoph.

Arist dis. Aristides quum iam ab Atheniensibus mitteretur in exilium: sublatis in cœlum manibus, Deos comprecatus est, vt sic res Atheniensium prosperarent, vt illis Aristides nunquam veniret in mentem. Tanta fuit in viro isto pietas in patriam, cui etiam post dira sua fata incolumitatem precabatur. Plut. in vita Aristidis.

Timoth. Imp. Timotheus Atheniensium dux, cùm audisset vnum ex collegis dicentem. An putas ô Timothee, gratam nobis futuram patriam? Modò nos (respondit) patriæ dignas referre gratias queamus. Stob. ser. 36.

Thrasib. Thrasibulus, quum vellet parua manu triginta Atheniensium tyrannos confodere, dicenti cuidam, Quantas Athenæ libertatem assecutę gratias, illi essent habituræ? Dij, inquit, faciant vt quantas ipse illis debeo videar retulisse. Brus. lib. 5. cap. 5. Eras. lib. 6. Apoph.

Cotys. Cotys vbi cognouit, quòd Athenienses honoris gratia ciuem ipsum suę ciuitatis declarassent, pro auxilio quod illis aduersus Dorienses impenderat, gratiam reponere studentes: Per Iouem, inquit, & ego illis vicissim meę gentis ius dabo. Sentiens, nihilominus honorificum esse Thracem, quàm Atheniensem appellari. Eras. Rot. lib. 5. Apoph.

Sertorii Sertorius sæpe victor, ad Pompeium Metellúmque misit, offerens se paratum redire in vrbem, si sibi permitteretur, dixitque mallè se Romę ignobilissimum ciuem, quàm exulem omnium aliarum ciuitatum imperatorem nominari. Plut. in Sertorio.

De patria fortiter propugnanda.

Demost. DEmostenes quum exularet in Arcadia, Pytheâsque pro Macedonibus dixisset: Vt domum in quam

lac venale importatur, aliquid habere mali suspicamur: ita ciuitatem esse morbidam, ad quam mitteretur Atheniensium legatio: Demosthenes eam sententiam ita retorsit, vt lac pro sanitates ægrotantium importatur. Ita Athenienses pro salute ciuitatum adesse dicens. Id vbi resciuit populus Atheniensium protinus illum ab exilio reuocarunt. Plutarchus in vita Demosth.

Leonis Bizātii

Leo Bizantius quum à ciuibus accusaretur, adhortantibus nonnullis vt ad hostes confugeret, in concionem prodiens: Ego, inquit, à vobis ciues mei, quàm vobiscum interfici malo. Eras. lib. 6. Apoph.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæ. rex interrogatus, cur Spartanorū Respub. præ cæteris floreret? Quoniam, inquit plus cæteris in eo seexercent ciues vt pariter & imperare, & parere sciant. Quę duæ res excludunt seditiones, & tuentur concordiam. Plut. in Lac.

Eiusdem

Agesilao ostendebat quidam ciuitatis cuiusdam muros bene tutos, validéque extructos: cúmque rogasset, viderentur ne pulchri? Pulchri, inquit, per Iouem: verùm apparet in hoc paratos, vt mulieres inhabitent, non viri. Sentiens, non aliis mœnibus rectius communiri ciuitatem, quàm strenuis ciuibus. Plut. in Lacon.

Idem cùm interrogaretur, cur Sparta mœnibus cincta non esset? ciues armatos ostendit innuens, eam demum ciuitatem munitam esse, in qua ciues de fortitudine certarent. Plut. in Lac.

Eiusdem

Alius quidam cùm eundem interrogasset illud ipsum: Non saxis, aut lignis, non mœnibus & vallis ciuitatem, sed ciuium fortitudine muniri respondit. Plut. in Lac. Apoph.

Antalc.

Antalcidas muros Spartæ dicebat iuuenes esse Spartanos, fines autem Spartanę ditionis, esse [illegible] cuspides. Sentiens, ciuitatem non egere mœnibus, quæ iuuentutem alat bellis idoneam: & eousque porrigi ditionē Lacedæmoniorum, quousque pertingeret armis. Significans, virtute, non dolis aut pecunia propagandum imperium. Plut. in Lac.

Policratidae.

Polycratidas, vnus cum cęteris missus orator ad du-

ces regios, quum ab his interrogaretur, vtrum priuatim venissent, an publicè missi? Si impetrauimus, inquit publicè: sin minus, priuatim. Vox, pij candoris in patriam index. Si cessisset ex sententia legatio, gloriam uolebat Reipub. cedere: sin minus, ignominiam repulsæ ad patriam non pertineret. Plutarchus in Lacon.

Astycrat. Astycratidas, posteaquam Agis superatus est, apud Megalopolin: in prælio aduersus Antigonum, cuidam dicenti, Quid nunc facturi estis Lacedæmonij? an Macedonibus seruituri: Quid tandem, inquit: num Antigonus vetare potest, quo minus in pugna pro patria mortem oppetamus? Generosa vox, sentiens libertatē vrbis esse vita chariorem: nec turpiter occumbere, qui pro patria pugnans moritur. Quoniam moriendi potestatem nullus hostis potest eripere: quisquis mortem contemnit: habet quo, quum vult, semet in libertatem asserat. Ea vox arguit egregiè fortem animum, sed cuius exemplum nulli bono sit imitandum. Fortius est, diutinam seruitutem, quamuis duram, perferre, quàm morte finire dolores: multóque sanctius est quod docet Socrates, non esse fas animam de corporis præsidio decedere, iniussu Imperatoris. Plut. & Eras.

Leonidæ. Leonidas cùm ad Thermopylas proficisceretur, cum Persis conflicturus, vxori Gorgoni roganti, si quid ipsi mandaret? Vt bonis, inquit, nubas bonóque liberos parias. Hæc vox detestabatur, illum animi præsagisse interitum, nec hac præsentione deterritus est ab expeditione: pulcherrimum esse ducens, pro patria pugnantem accumbere. Plut. in Lacon.

Brasidæ Brasidas Lacedæmoniorum dux, cùm contra Ephoros bellum patriæ nomine susciperet, hostibus hunc in modum scripsit, Quicquid malorum erit in bello profligabo, aut pro patria moriar. Verùm quum multa iam egregia facinora pro patria edidisset, & Græcos Thraciam incolentes liberasset, fortiter occubuit. Cuius deinde mors cum Archileonide matri nunciaretur, interrogauit nil prius, quàm, An fortiter filius occubuisset? Thracibus autem eius virtutem laudantibus, eius mortē non tantùm æquo animo tulit, sed probauit etiā: quia pro salute patriæ interfect' esset. Plutt. in Lac-

Ad Theopompum cùm quidam dixisset, ideo seruari Spartanorum Rempub. quòd reges scirent imperare: Imò potius, ait, quòd ciues sciunt parere. Multum quidem momenti habet principis integritas: sed multo plus ciuium recta institutio. Plut. in Lac. Apoph.

Theopõpi

Callicr.

Suprà tit. de Morte contemnenda.

Lacaenae.

Lacæna, cùm filium in prælium misisset, & interfectum audiuisset: Idcirco, inquit, genueram, vt esset qui pro patria morte non dubitaret occumbere. Cic. lib. 5. Tusc. quęst.

Alterius

Quędam alia filium ad se venientem conspicata, percontata est quid ageret patria? is quum respondisset, Periere omnes: laterem coniecit in illum, occidítque, dicens: Te igitur nobis misere mali nuncium? Vita putauit indignum, qui cum suis perire non sustinuisset. Plutar. in Apoph. Lacænarum.

Alterius.

Lacæna quędam filios, quos habebat quinque, posteaquam in bellum emiserat, ante suburbium stabat expectans, quis esset belli exitus. Vt accessit quispiam nuncians, filios illius omnes occubuisse: Non isthuc percontabar, ignauum mancipiũ, sed quid ageret patria? Is quũ respondisset à patria stetisse victoriam: Libēter igitur, inquit, accipio filiorum interitum. Egregia mulier, priuatum in liberos affectum publicę in patriam pietati posthabuit. Plut. in Lacon.

Themist.

Themistocles quum Eurybiadi non persuaderet, vt in angustiis committeret nauale pręlium, clàm ad barbarum misit qui illum hortaretur, ne formidaret Græcos fugam adornantes. Persuasus rex, prælio superatus est: nimirum pugna commissa loco Græcis commodissimo. Post hęc denuò misit ad illum, qui moneret, vt quàm posset ocyssimè fugeret ad Hellespontum: Græcos enim de soluẽdo ponte cogitare, hæc callidè, quo, quum hoc ageret, vt Gręcos seruaret, regis incolumitati prospicere videretur. Hoc ingenio Græciam à barbaris liberauit nõ minore gloria, quàm Miltiades retulerat ex Marathonia victoria. Pluarch. in Græcor. Apoph.

Antigon

Antigonus secundus, quum Demetrius pater esset ca-

ptus, ipsique per amicum in hoc missum mandasset, ne curaret, siquid scribere à Seleuco compulsus, neque ciuitates illi cederet, vltro scripsit ad Seleucum, cedens illi totam ditionem, seque obsidem offerens, si Demetrius pater dimitteretur. Hic pietas certabat cùm pietate. Pater sui negligens, volebat parci filio, filiosque regno: filius contra, patris libertatem & regno & seipso priorem habuit. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Pauli Aemylij. Paulus Æmilius ex quatuor liberis masculis quos susceperat duos antea dederat in adoptionem. Ex duobus autem qui remanserant in familia, alter quinque ante triumphum diebus interiit, annos natus quatuordecim: alter, quinto post actum triumphum die annos duodecim. Ob id populo luctum ac mœrorem cum illo iungente, ipse prodiens ad multitudinem, dixit: Se post tam continuos rerum successus aliquid magni mali à fortuna expectasse: nunc verò de patriæ incolumitate securum esse factum, nihilque timere periculi, posteaquam fortuna prosperè gestarum rerum inuidiam in suam domum impingente, ipse pro omnibus dependisset. Plut. in Rom. Apoph.

Pōpomij. Pomponius vir insignis, multis vulneribus in bello acceptis, quum ad Mithridatem adductus, ab eo quæreretur, an si curaret eum, vellet sibi esse amicus? Si tu, inquit, Romanis amicus fueris, me quoque amicum habebis. Eras. 6. Apoph.

Praenestini cuiusdā Sylla quum Præneste oppidum armis cœpisset, decreuisséque, quicquid erat ciuium trucidare, hospitem suum iussit excipi, hoc beneficio pensare volens hospitij communicari gratiam. At ille contrà liberè. Nolo, inquit, patriæ meæ extinctori debere vitam, símulque turbæ ciuium sese dmiscuit, & cum illis trucidatus est. Brus. lib. 5. cap. 5.

Pompeij. Pompeius Magnus Mamertinos, quòd hostium partibus adhæsissent, vniuersos interficere statuerat. At Stenius, eius ciuitatis princeps, Pompeium adiit his verbis: Non æquum facis Pompei, qui propter vnum noxium, multos innoxios occidere paras. Atqui ego ipse sum ille, qui & amicis persuasi, & inimicos coëgi, Marianas sequi partes. Hic Pompeius viri fortem animum ad-

miratus, dixit se ignoscere Mamertinis, à tali persuasis viro, qui patriam suæ ipsius vitæ ante tulerit simul & ciuitatem & Sthenium liberauit. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem. Quum ingens rei frumentariæ Romæ esset penuria, Pompeius titulo quidem annonæ procurator, re autem vera maris terræque dominus declaratus, in Africam, Sardiniam ac Siciliam nauigauit, multáque frumenti vi collecta, properabat ire Romam, verùm quum ingēti tempestate oborta naucleri detrectarent nauigationem, ipse primus nauim ingressus, iussit anchoras tolli, clamans: Vt nauigemus vrget necessitas: vt viuamus, nō vrget. Significans, patriæ periclitantis habendam rationem potius quàm priuatæ incolumitatis. Siquidem Reipublicæ subleuandæ curis immori, pulchrū est: at patriam in extremo discrimine nostra cessatione deseri, turpissimum est. Hic monemur, non animalia bruta tantum omissa libertate venire in seruitutem, verùm etiam homines indomitos fame domari. Docemur, item publicè saluti priuatam incolumitatem posthabēdam esse. Plut. in Rom. Apoph.

Alphonsi. Alphonsus Aragonum Rex interrogatus, quos è ciuibus suis haberet charissimos? Qui magis, inquit, pro me metuunt, quàm me. Sensit illos reuera amandos esse ciues, qui principem magis amant, quàm timent. Si amant, nihil erit tam arduum, nil tam difficilè, quod principis causa subire non cupiunt: si timent, aut insidiatoribus conniuent, aut ipsi in eius perniciem coniurant. Eius dictum recitatur ab Erasmo Rot. libro octauo Apophthegm.

Vide titulum, De Morte generosa.

De patriæ neglectu.

Cratetis. CRates Thebanus Alexandro pecontanti, num cuperet restitui patriam suam? Quid opus est, inquit? Fortassis eam alius Alexander restitutam diruet. Laërt. lib. 6. cap. 5.

Theopompi. Suprà de Argutè dictis.

De impietate in Patriam.

Agidis. AGis Archidami filius, nihil illis planè fidendum esse dixit, qui in natale solum & patriam impij essent. Plut. in Lacon. Apoph.

Catilinæ. Quum. M. Tullius in senatu dixisset, incendium à Catilina excitatum: Sentio, inquit Catilina, ídque si aqua non potuero, ruina extinguam. Vox non hominis, sed furiæ. Eras. 6. Apoph.

Tiberij. Tiberius Imperator crudelissimus tyrannus, qui Romam multorum atque magna ex parte innocentissimorum ciuium sanguine vbique commaculauit, in eam incidit insaniam, vt non patriæ solùm, sed totius etiam vrbis interitum optaret. Sæpe enim dixisse fertur, Me mortuo terra misceatur incendio: & Primanum fuisse fortunatissimum, quòd ei cum patria & regno perire licuisset. Dion in Tiberio.

Neronis. Suprà de Crudelitate.

De patriæ impietate in suos.

Pausaniæ PAusanias Cleombroti filius, quũ Delij de insula cum Atheniensibus haberent controuersiam, atque inter cætera dicerent, quòd ex more regionis neque mulieres in insula parerent, neque mortui sepelirentur: Quomodo igitur, inquit, hæc insula erit vobis patria, in qua neque fuit quisquam vestrûm, nec futurus est? Argutè notauit ineptam Deliorum consuetudinem, qui suos in patria neque nasci sinerent viuos, nec humari mortuos: quum vt mulier, ita nec regio mater sit, nisi gignat. Alienum autem fit à materna pietate, nolle sepelire quos genuit. Plut. in Lacon.

Anacharsidis. Suprà de Fiducia artis.

Theodori Athei. Suprà tit. de Fuga excusata, & de Liberè dictis & parrhesia loquendi.

Eiusdem. Eundem quum rex Lysimachus latius interrogasset, num è patria excidisset per inuidiam ciuium, respondisse ferunt: Nihil minus: sed propter excellentiam ingenij, quod nõ capiebat patria. Sicut enim Semele Baccho grauida, cùm non potuisset perferre vterum. Iupiter eam miseratus, abortiuum ambussit, & inter deos retulit: Sic cum patria mea minor esset, quàm vt caperet philosophum, bonus quispiã siue Deus, siue genius, Athe-

nas in locum fortunatiorem commodioremque me trãstulit. Philo eodem loco.

De patronis.

Phocionis

PHocion, quum à suis reprehenderetur, quòd hominem improbum in iudicio defendisset: At nemo bonus, inquit, patrocinio indiget. Brus. lib. 5. cap. 18.

Anonymi.

Siculo cuidam Scipio prætor patronum causæ dederat hospitem suum hominem nobilem, sed egregiè stultum. Hic Siculus? Quæso, inquit, prætor aduersario meo da hunc patronum, deinde mihi neminem dederis. Sentiens, illum tam insigniter stultum, vt illo diuersam partem adiuuante posset, etiam nullo patrociniante vincere. Brus. lib. 5. cap. 18.

Veterani Cuiusdã.

Veteranus ob diem sibi dictam periclitans, accessit in publico ad Augustum, rogauitque vt sibi patronus & defensor assisteret. Ille aduocatum ex comitatu sine mora dedit, commendauitque ei litigatorem. Quo viso exclamauit ingenti voce Veteranus: At non ego Cæsar periclitante te in bello Actiaco vicariũ quæsiui, sed pro te ipse pugnaui, detexique impressas cicatrices: quibus visis, erubuit Cæsar, venitque ipse in aduocationem. Brus. lib. 5. cap. 1.

Figuli Iurisconsul.

Figulus iurisconsultus, postridie eius diei quo consulatus repulsam acceperat, quum multi ad eum consulendi gratia venissent, omnes inconsultos dimisit, dicens: Omnes consulere scitis, consulem facere nescitis. Brus. lib. 5. cap. 18.

Granij.

Granius cum patrono malo, qui vocem in dicendo obtuderat, suaderet, vt mulsum frigidum biberet, simulac domum rediisset, Perdam vocem, id si fecero, cùm patronus dixisset: vrbanissimè Granius respondit, Melius est, inquiens, vt vocem perdas, quàm reum. Brusonius lib. 5. cap. 18.

De paupertate.

Democriti

DEmetrius audiẽs quendã de paupertate sua cõquerentem: Si non multa desideres, pauca tibi multa videbuntur. Desiderium enim cõtractum, paupertatem diuitiis æquipollentem reddet. Anton. in Melis. parte 1.

serm.33.

Eiusdem. Idem dicere solebat, pauperis cõditionem diuitis multo beatiorem esse. Pauperes quippe maximis malis non infestantur, vt insidiis, inuidia & odio, quibus diuites expositi sunt quotidie. Anton. in Melis. par. 1. ser. 33.

[illegible]s. Socrates ab Archelao vocatus, vt qui ipsum ditare vellet, ei renunciari iussit, Quod farinæ chœnices quatuor obolo venirent Athenis & fontes aquam funderent. Nam si res meæ, dicebat, mihi non sufficiunt, ego ipsis sufficio, & sic etiam ipse mihi. Stob. serm. 95. ex Arriani scriptis recitat.

Aristidis. Aristides ille iustus, cùm diues quidam paupertatem ei obiiceret, dixit: Mihi quidem nihil adferet mali paupertas, tibi verò diuitiæ non paucas perturbationes. Antonius in Melissa parte 1. ser. 33.

Diogen. Diogenes Sinopensis, desertus ab omnibus hominibus, solus relinquebatur, cũ neque propter egestatẽ ipse quenquam reciperet, neque ipsum hospitio quisquam acciperet. Omnibus enim inuisa erat eius in reprehendendo acrimonia, deinde in agendo loquendóque acerbitas. Proinde tristitia plenus, summas foliorum extremitas manducabat. Illa enim suppetebant, quo minus fame periret. Mus verò accedens, decidentibus frustulis vescebatur. Diogenes igitur, cùm diligenter rem inspectasset, subridens, animo recepto, Mus hic, inquit, nihil indiget Atheniẽsium lautitia. Et quid tu ô Diogenes ægrè fers, te cum Atheniẽsibus non cœnare? Ælianus lib. 13. de Vari. histor.

Eiusdem. Suprà de Doctrina & eruditione, quæ vt semper incolumis est, ita etiam vbique habetur in precio.

Eiusdem. Cùm Diogeni paupertas à quodam vitio daretur: Infœlix, respondit, quid ais? At ego neminem vidi tyrannidem gerere propter paupertatem, omnes verò propter diuitias. Stobæus serm. 95.

Eiusdem. Idem paupertatẽ appellabat virtutem αὐτοδίδακτον, id est, quæ per se discitur. Diuitibus opus est multis præceptis, vt frugaliter viuant, vt corpus exerceant laboribus, nec corporis ambitioso cultu delectentur, aliáque innumera, quæ omnia seipsam docet paupertas. Stob. serm. 93.

Eiusdem. Idem ſolitus eſt ioco dicere, ſibi tragicas execrationes occurriſſe, quòd eſſet, ἀνέστιος, ἄπολις, ἀπάτρις, πτωχός, ἀλήτης, καὶ ἡμερόβιος: id eſt, domo, ciuitate, patriáque carens, pauper & erro. Laër. lib. 6. Alludens ad locum aliquem è tragœdiis. De Oedipi execrationibus vide in Chiliadibus Eraſmum.

Eiuſdem Diogenes paupertatem dicebat eſſe ſubſidium ad philoſophiam. Nam quæ philoſophia verbis perſuadere conatur, ea paupertatem in ipſis cogere. Stobæus ſerm. 93.

Ariſtonis. Ariſton dicere ſolebat, paupertatem eſſe lucernam, quæ omnia mala demonſtret. Bruſ. lib. 5. cap. 17.

Ariſtot. Ariſtoteles dicere ſolebat, paupertatem quidem multis rebus indigere, inexplebilitatem autem omnibus. Antonius parte 1. ſerm. 33. Meliſ.

Ephialtis. Ephialtes cùm dux ei paupertatem exprobraret: Cur non, inquit, etiam alterum dicis, quod iuſtitiam colam? Oſtendit autem vir ſapientiſſimus, paupertatem, etiamſi multarum virtutũ nutrix ſit, cunctis exoſam eſſe. Ælia. lib. 13. de Var. hiſt.

Apollonij. Apollonius dicere ſolebat, paupertatem ſecundum naturam nequaquam turpem eſſe: turpi autem de cauſa pauperem eſſe, dedecus & flagitium eſſe indigniſſimum. Antonius papte 1. ſermo. 33. Meliſſæ. Alij ſic referunt: Eam paupertatem quæ ſecundum naturam eſſet, nõ turpem fore: illam autẽ quæ propter turpem cauſam accidit, infamiam inurere hominibus. Stobæus ſerm. 93.

Lycurgi. Lycurgus, percõtanti quamobrem hoſtium cæſorum cadauera ſpoliare vetuiſſet: Ne, inquit, dum ſpoliis incumbunt, pugnam negligant, ſed paupertatem vnà cum ordine ſeruent. Vt vir ille ſapiens vbique ciuibus ſuis metuit à diuitiis, tanquam à fonte plurimorum malorũ: quum apud hominum vulgus nihil expectatur auidius, quaſi in his præcipua fœlicitatis humanæ præſidia. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiuſdem. Idem ciuibus quibuſdam interrogantibus, quomodo liceret hoſtium inſultum effugere: Si, inquit, pauperes fueritis, nec alius alio plus requirat. Ad opulentos & onuſtos prædæ ſpes inuitat hoſtem: nec facilè poteſt elabi, qui ſarcinis & impedimentis retardatur: ad hæc tu-

tiores sunt ab hostium incursu, inter quos est æqualitas, & æqualitate concordia. Plut. in Lacon.

Anonimi. Quidam imperatorem incusauit, quòd illius insidiis, & ocio somno fuisset priuatus: videlicet, quòd illius benignitate è paupere factus esset diues. Refertur à Plutar. in Sympos. ex lib. 2.

Catonis. Cato dicebat, honestam paupertatem impiis diuitiis longè præferendam esse. Hoc enim opprobrij, illud miserationis causa fieri solet. Anton. in Melis. sermo. 33. parte 1.

Bulæ. Bulas, famosissimus latro, qui sub Seuero imperatore per totam Italiam, comparata manu sexcentorum latronum, biennio maximas prædas fecit, posteaquàm Centurionem vitæ insidiatorem cœpisset, raso capite ad Seuerum imperatorem remisit. cúmque interrogaretur, quid imperatori vellet nunciari? Nuncia, inquit, dominis tuis, ipsos seruos suos alere, ne latrocinentur. Habebat enim Bulas multos apud se Cæsarianos partim exigua mercede conductos, partim nullo certo stipendio. Xiphilinus in Vita Seueri.

Eiusdem. Idem cuiusdam mulieris, cum qua scortabatur, ope deprehensus, & à Papiniano præfecto prætorio interrogatus, cur latrocinium fecisset? respondit: Et tu dic, cur præfectus sis. Erat nimirum Papinianus homo prædiues, & magnæ apud Cæsarem existimationis, & propter opum suarum splendorem in aulam admissus. Bulas verò penuria rerúmque egestate vexatus, latrocinio victũ quærere cogebatur. Idem Xiphilinus.

De peculatu.

Diogen. Diogenes Cynicus cũ vidisset magistratus, qui Hieronemones dicebantur, quendam deprehensum quòd ex ærario phialam furatus esset, adducentes: Magni, inquit, fures paruum ducunt. Brus. lib. 2. cap. 40.

Anaxãdri Suprà de Furto.

Catonis. Cato senior dicebat, priuatarum rerum fures in compedibus vitam agere, publicarum in auro & purpura cõspicuos incedere. Olim simplex furtum non puniebatur capite, sed vincti compedibus præstabant operam. At longè grauius crimen est peculatus, quàm furtum. Et ta-

men qui fiscum principis, qui Rempub. compilant, magnates fiunt. Brus. lib. 2. cap. 4.

Sceuola. Sceuola Septumuleio Anagnino, cui pro capite C. Gracchi aurum erat repensum, roganti vt se in Asiam præfectum duceret: Quid tibi vis, inquit, insane? tanta malorum est multitudo ciuium, vt tibi hoc confirmem, si Romæ manseris, te paucis annis ad maximas pecunias esse peruenturũ. Notauit auaritiã hominis, præfecturã non ob aliud ambientis, nisi vt spoliaret prouinciales, ac ludens finxit, id citius consecuturum Romæ. Hoc dictum Fannius in annalibus adscribit Africano Æmiliano qui dictus fuit Iron. Eras. 6 Apoph.

Aufidij modesti. Aufidius Modestus L. Quintiũ in morbo sibi dicentẽ manus esse frigidas, hoc scõmate taxauit: Atqui calidas, inquit, è prouincia extulisti. notans eum. quòd procõsul administrans prouinciam, multa furatus esset. Meminit Plut. in Symposiacis lib. 2. & Bruso. lib. 2. cap. 40.

Claudij Cæs. Claudius Cæsar Narcissum ab epistolis, & Pallantem à rationibus sic adamauit, vt eos non solùm amplissimis præmiis, verùm etiam quæstoriis prætoriisque ornamẽtis decreto senatus ornari libenter passus sit. ad hæc tantum rapere & acquirere, vt illi quærenti de fisci exiguitate quidam non absurdè dixerit, Abundaturum fiscum, si à duobus libertis in consortium reciperetur. Hos Plinius fatetur & Crasso fuisse ditiores.

Traiani Imp. Traianus Imperator initiò procuratores habebat rapaces, qui prouinciales calumniis expilabant. Quorum vnus fertur, vnumquenque diuitum sic conuenire solitus. Quid habes? Vnde habes? Hæc vbi didicerat, addebat tertium, Pone quod habes. Sed admonitus à Pompeia Plotina vna vxore, cohibuit eiusmodi vexationes prouinciarum, addens vocem optimo iure laudatam: Fiscum esse lienem. quòd eo crescente, reliqui artus contabescant. Sensit optimus princeps, iniquum esse, sic explere fiscum vnius, vt nihil habeant subditi: præsertim quum boni principis sit, quicquid habet populus. Eras. lib. 8. Apoph.

Sigimũdi Imp. Sigismundus Imperator interrogatus, cur apud liberas ciuitates peculatus crimen adeò frequens inueniretur? Idcirco, respondit, quòd nudos honores ciuibus

commendant, populus autem ad lucrum inhiat. Indicat autem, magistratum ipsum in causa esse, quòd peculatus crimine tam multi hodie insimulentur. Cùm enim tam varia Reipublic. sint officia, singulis certa & sufficientia stipendia deberent assignata esse, quo hi qui ad huiusmodi honores & officia vocantur, haberent vnde viuerent, sine vlla vel furti vel peculatus suspicione. Verum cùm desunt hæc stipendia, vel nimis sunt tenuia, fit vt plerique ex publico thesauro sibi per nefas prospiciant, & pauperes primùm, ad amplissimas opes veniant. Æneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

De pecunia.

Timothei. TImotheus pecunias sanguinem animámque mortalibus esse dicebat: quibus qui careat, mortuus inter viuos viuit. Brus. lib. 5. cap. 10.

Diogen. Suprà tit. de Diuitiis ac opibus.

Bionis. Suprà, de Diuitiarum vsu.

Demadis. Suadentibus Demadi Atheniensibus, & iubentibus vt deductas triremes nautis militibúsque compleret, cùm pecunias nullas haberent: Omnino, inquit Demades, primùm pecuniis opus est. Ibidem.

T. Quintij. Infrà de Salsè dictis.

Iulij Cæs. Iulius Cæsar potentiam duabus rebus, pecunia scilicet & millitibus parari, conseruari atque augeri, eámque se mutuò consequi dicere solebat. Exercitum commeatu retineri rursum commeatum armis comparari, non tantum dicebat, sed sentiebat etiam. Xiphilinus Dionis Nicæi abbreuiator in Cæsare.

Vide tit. de Diuitiis & de Munerum contemptu.

De peregrinationibus.

Socratis. QVum quispiã vitiorũ vitandorũ gratia peregrinatus esset, nihílque profecisset, post reditum Socratẽ rogauit: Cur ita euenerit? Quoniã, inquit Socrates, eadẽ causa te premit, quæ expulit. Brus. lib. 5. cap. 14.

Eiusdem. Cuidam querenti, quòd peregrinationes sibi nihil profuissent, Nõ immeritò, inquit Socrates, tibi istud euenit, tecum enim peregrinabaris. Multi putant longinquis

peregrinationibus colligi prudentiam, quum Horatius clamet:

Cœlum non animum mutat, qui trans mare currit.

Congressus sapiẽtium confert prudentiam, non montes, aut maria. Eras. ex Laërtio.

Aristidis. Percontanti Dionysio, cur Aristippus venisset in Siciliam, relicto Socrate? Vt, inquit Aristippus, quæ habeo impartiam, quæ non habeo accipiam. Sunt qui narrent illum respondisse: Quum egerem sapientia, adij Socratem: nunc quoniam egeo pecunia, ad te veni. Laërtius lib. 2 cap. 8.

Antist. Antisthenes Atheniensis, putauit omnia mala pro peregrinis habenda esse. Vulgus hominum ea tantùm probat, quibus assueuit, ab exoticis autem abhorret: nõ quidem quòd per se mala sint, sed quia peregrina. Verùm sapiẽti viro nil peregrinum est, nisi quod cum vitio coniunctum est. Laër. lib. 6. cap. 1.

Democriti. Democritus interrogatus, ad quid peregrinatio prodesset, respondit: Vitæ frugalitatem docet. Ossa quippe & thorus herbaceus famis ac laboris dulcissimæ medelæ sunt. Stobæus sermone 38.

Laconũ. Laconibus peregrinari concessum non erat, ne morum peregrinorum vitæque incompositæ contagium attraherent. Quin & peregrinos vrbe exigebant ne paulatim inundantes, mali cuiuspiam ciuibus existerent magistri. Quisquis autem ciuium non tulisset liberorum suorum iuxta patrios ritus institutionem, iure ciuium priuabatur. Rursus narrant quidam, quicunque peregrinus Spartanæ ciuitatis institutis sustineret exerceri, cum ex Lycurgi sententia admitti in eam ciuilitatis portionem quæ fuerat à priscis ordinata. Cæterùm vendere ius ciuitatis nulli fas erat. Perspexerat vir ille prudendentissimus, commerciis exterorum ac negotiatorum, ciuitates quãuis bene institutas corrumpi: quòd ad nequitiam omnes sunt magis dociles, quàm ad virtutem. Sed nulla mixtura perniciosior, quàm quæ per imperij trãslationem prolationémve inuehitur. Sic influxu Græcarum nationum effœminata est Roma: sic barbarorum commercio tandem & Sparta ex sanctissima facta est corruptissima. Plut. in Lacon.

runde. Lacones adoleſcentulum ex eorum numero qui exercebantur, increpuerunt, quòd viam noſſet quæ ducit in Pyleam: adeò ſtudebant ſuos à peregrinationibus ac rerum exoticarum cognitione ſeruare alienos, ne per occaſionem à patriis inſtitutis degenerarent: præſertim cùm Arcadia, cuius eſt Pylea, luxu deliciiſque barbaricis eſſet corrupta. Plut. in Laconicis.

Pauſania. Pauſanias Pliſtonactis filius, quorum Lacedæmonios Tegeæ, vbi exulabat laudaret, atque quidam dixiſſet, cur igitur Spartæ non manebas? Quia, inquit, non apud ſanos: ſed vbi ſunt ægroti, medici verſari conſueuerunt. Bruſ. lib. 5. cap. 14.

Argiui. Argiuus quidam cùm Eudamidæ dixiſſet, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quòd interim degenerent à maiorum legibus & inſtitutis. At vos, inquit, quum Spartam venitis, non deteriores, ſed meliores euaditis. Dictum retorſit in Argiuum, hoc enim dicens magis ſuam gentem vituperauit, quàm Lacedęmoniorum. Plut. in Lacon.

De Perfidia, conſule titulum de Iuramento, vel Iuſiurando.

De perfectione.

Cratetis. CRates Thebanus impoſſibile eſſe dicebat, quęquam inueniri, qui nunquam lapſus ſit: ſed veluti in malo punico, granum quoque aliquod putreſcere. Bruſonius lib. 5. cap. 12.

Appellis. Appellis ætate complures erant in arte pingendi nobiles, quorum opera quum pro ſuo candore miraretur, collaudatis omnibus, dicebat illis deeſſe vnam illam Venerem, quam Græci χάριτα vocant, ingenuè profitens, cætera omnia illis contigiſſe, in hac vna neminem ipſi parem eſſe. Simile quiddam eſt in phraſi, quòd allicit ac remoratur lectorem aut auditorem, quum tamen nec habeat nomen, nec arte præcipi poſſit. Eraſm. Rot. lib. 8. Apoph.

De periculo vitando.

Alcib. ALcibiades accitus ab Athenienſibus è Sicilia, vt diceret cauſam capitis, abdidit ſeſe, dicens: Eum eſſe

satuum, qui vocatus in ius quærat elabi, quum liceat vitare ne eat: Sentiens, consultius esse non committere se periculo, quàm dare operam, vt ingressus periculum temet expedias. Dictum Græcis sonat iucundius, ob vocum affinitatem, φυγεῖν & ἀποφυγεῖν. Græcis autem ἀποφυγεῖν δίκην dicitur, qui iudicum sententiis absoluitur: φυγεῖν, qui vitat aut fugit. Plutarchus in vita Alcibiadis.

Suprà de Morte generosa non deflenda. *Antigoni*

Huc refer tit de Fuga excusata.

De perseuerantia.

Chilonis

CHilon Lacedęmonius dicere solebat, tardè quidem aggredienda esse omnia: verùm cùm semel iam incœptum sit constantissimè in agendo perseuerandum esse. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Theodori cyr.

Lysimachus Macedo, quum mortem Theodoro Cyræneo minatus esset ni à proposito desisteret: Theodorus respondit, At istis quæso, inquit, ista horribilia minitare purpuratis tuis. Theodori quidem nihil interest humine an sublimè putrescat. Cic. libro Tuscul. quæst. Brus. lib. 2. cap. 1.

Agidis.

Agis à Leonida in carcerem coniectus, quum multa in illum conuitia iactasset, rogatus num pœniteret rererum actarum? Non pœnitet, inquit. Brusonius libro secundo cap. 1.

Demost.

Quum Antipater intra Lamiam à Græcorum copiis esset conclusus, ac velut ob res fœliciter gestas, Athenienses diis immolarent victimas: Demosthenes ad quendam amicorum nomine Agesistratum ait, sibi non eandem esse cum cæteris sententiam. Noui enim, inquit Græcos stadium pugnare & scire & posse, Dolichon autem non item. Dolichus autem continet viginti quatuor stadia. Notauit suos quòd protinus vna contenti victoriola, deponerent bellandi studium, quum oporteat eiusmodi successibus non frui, sed vti ad maiorum rerum occasionem. Eras. lib. 8. Apoph.

Suprà tit. de Munerum contemptu. Cyaniensium. *Decii bruti.*

Vide tit. de Constantia.

De perseuerentia & constantia piorum in cruce.

Basilii magni.

BAsilius Cæsariæ Cappadociæ episcopus, cùm à Valente Cæsare in exilium pro fide cogeretur, exhibitus est ad tribunal Perfæcti, terroribusque & minis maximis actus, vt nisi præceptis principis obediret, sciret sibi impendere interitum. Tum ille intrepidus, atque absque vlla animi perturbatione respondit Præfecto: Atque vtinam aliquid mihi esset digni muneris, quod offerrem huic, qui maturius Basilium de nodo follis huius, absolueret. Cumque daretur ei nox, quæ erat media ad deliberandum, denuò respoddit: Ego crastino idem ero qui nunc, tu te vtinam non mutares. Eccesiast. hist. lib. 11. cap. 9.

Athanasii.

Athanasius cum sub Iuliano Apostata, crudelissimo imperatore in maximo esset vitæ periculo, & populus mirum in modum contristaretur, alta voce clamans: Bono estote animo, inquit, nubecula tantum est, quæ mox euanescet splendente sole. Sozomenus libro sexto Tripartit. hist. cap. 26.

Supra de morte contemnenda.

Egnatii. *Eusebei Samosanitae.*

Eusebius Samosatenus cùm nollet Cæsari Constantio mittere decretum Arrianorum contra Melitum factum, Cæsar minatus est, se abscissurum dextram eius manum, quo audito, Eusebius ambas porrexit, inquiens Decretum non dabo. Clarum Arrianæ pestis indicium Theodoretus in Tripartita historia cap. 49. lib. 5.

Polycarpi.

Polycarpus cùm fidei rationem redderet, atque constanter in eodem perseueraret, Herodi proconsuli igne minitanti respondit: Ignem minaris hunc qui ad momentum incenditur, & paulo pòst extinguitur. Verùm ignoras futuri iudicij ignem æternum fore, qui ad perpetuas pœnas præparatus est impiis. Euseb. libro 14. cap. 5. Eccle. hist.

Eiusdem

Polycarpus martyr ab Herode proconsule admonitus vt iuraret fortunam Cęsaris, & conuicia diceret in Christum, respondit: Octoginta & sex annis seruio ei, & nihil me læsit vnquam: qua igitur conscientia maledice-

rem,& blasphemarem regem meum, qui salutem mihi dedit? Cumque rursus vehementius vrgeretur, vt fortunam Cæsaris iuraret? Si hanc inquit, iactantiam quæris, vt ego fortunam Cæsaris iurem, & quis sim ego ignorare te simules, audi à me: Sum Christianus. Si verò eam rationem vis Christianæ religionis accipere, statue diē, & audi. At cùm Proconsul diceret, Suade hoc populo: respondit Polycarpus, tibi quidem respondi, quandoquidem principibus & potestatibus à Deò datis in primis honos debeatur, modò religioni non sit Deo contrarius. Populo autem furenti satisfacere, non sit possibile. Eusebius libro quarto, Eccesiasticæ historiæ capite 15.

Lucii sophistae.

Lucius quidam ob religionis confessionem ab Vrbicio damnatus cum iam ad supplicium doceretur: Gratias ago, inquit, quòd me nequissimis dominis absolutum, ad summum cœli terręque regem remittas. Euseb. libro 4. Eccle. hist. cap. 17.

Attali.

Attalus, cū in sella ferrea prunis subteriectis torreretur voce magna ad plebem clamauit: Ecce hoc est homines comedere, quod vos facitis, qui à nobis velut occultum facinus inquiritis, quod vos aperta luce committitis. Nos enim neque comedimꝰ homines, neque aliud quid mali fecimus. Euseb. 5. Eccle. hist. cap. 3.

Syluani.

Syluanus episcopus cùm Constantium tyrannum ad fidei sanioris defectionem hortantem, sibi mortem etiā minitari audiret: Potestatem quidem habes, inquit, nos autem patrum statuta non ideo destruemus. Theodoretus lib 5. Eccle. hist cap 42.

Maris episcopi.

Mares Chalcedonensis episcopus, oculis ob senectutem orbatus, audiens Iulianum apostatam in sacello Solis sacrificare diis gentilium, palàm imperatorem obiurgauit ad quem conuersus imperator cùm dixisset, Abi tu potius ad Galilæum tuum (Christum intelligens) ac iube tibi aperire oculos. tum Mares respondit: Deo meo gratias pro cæcitate ago, qui ideò visum ademit, ne te apostatam, in Deum blasphemum, & omni planè pietate nudatum, coram videre cogar. Sozomenus in Tripart. hist. lib. 6. cap. 6. Alii hoc dictum Eguinario Episcopo (quem Fulgosus libr. 6. cap. 2. Inarium appel-

lat) adſbribunt.

Victoris. Victor proconſul Carthaginis, vir diues & clarus ad veritatis negationem ſolicitatus à rege, & promiſſionibus multis ad defectionem inuitatus, reſpondit: Dicite regi veſtro, vt ſubiiciat me ignibus, adigat beſtiis, excruciet omni genere tormentorum. Si conſentio, fruſtra ſum in Eccleſia baptizatus Catholica. Nam ſi hæc præſens ſola vita fuiſſet, & aliam, quæ verè eſt, nõ ſuperaremus æternam, nec ita feciſſem ad modicum, atque temporaliter gloriarer, & ingratus ei exiſterem, qui per fidem meam omnia ſua mihi contulit. Victor. lib. 3. Vandalicæ hiſtor.

Theodoli Theodolus cùm ob fidei confeſſionem ſub Iuliano apoſtata craticulis impoſitus eſſet, vt in omnium conſpectu aſſaretur, ad præfectum in mediis cruciatibus dixiſſe fertur: Si aſſas carnes deguſtare cupis Amachi, in alterum latus me verte, ne ſemicrudus ad edendum parum ſuauis tibi reddar. Idem de Laurentio, Macedonio, atque Tatiano martyribus, alij etiam ſcribunt Niceph. libro decimo capite decimo & 25. Eccleſiaſticæ hiſtoriç.

Dionyſii epiſcopi. Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus, cùm à tortoribus ſuis vehementer vrgeretur, reſpondiſſe fertur: Quid inſectando laboratis? Caput meum, pro quo magnopere fatigamini, auulſum ceruicibus ſumite, & donum magnum ad tyrannum referte. Euſeb. lib. 6. Eccle. hiſtoriæ cap. 30.

Dioniſiæ. Dionyſia matrona nobilis à Hurenichi regis tortoribus turpiter denudata, grauiter virgis cædebatur. Inter ictus verò virgarum, dum riuuli ſanguinis toto iam fluitarent corpore, libera voce dixit: Miniſtri diaboli, quod ad opprobrium meum facitis, ipſa eſt laus mea. Victor in hiſt. Vandalica lib. 3.

Elogii. Valens Imperator per præfectum Edeſſæ, orthodoxos LXXX. cogere volebat, vt veritatem abnegarent. Præfectus itaque cum diceret ad Elogium, Communica poſſidenti regum: reſpondit benignè, Et mihi regni quoque, ac ſacerdotij conſortium eſt. Tripartita hiſt. lib. 7. cap. 33.

Vide titulum de Constantia, & doloris patientia.

Bionis.

De persuasione.

BIon Borysthenites dicebat. superbiam studiosorum esse profectus obstaculum. Indòcilis enim, est, qui inani persuasione eruditionis delusus, mauult doctus videri quàm esse. Laërtius libro quarto capite septimo.

Cratetis

Quum Crates apprehenso: Zenonis pallio, cum à Stilponte retrahere niteretur: Commodissimè, inquit, ô Crates, Philosophum auribus teneas: nam si per vim egeris, corpus erit apud te, animus apud Stilpontem. Laërt. lib. 7. cap. 1.

Diogenis

Diogenes ab Eurytio petiit quiddam magni: qui quũ ex more his verbis negaret, faciam, si mihi persuadere possis, Si possim, inquit Diogenes, iamprìdem tibi suasissem, vt te suspenderes. Hic præter Cynicam libertatem, nihil est quod mireris. Laërtius lib. 6. Brusonius libro 5. cap. 24.

Anniba-lis.

De pertinacia.

QVum Marcellus aliquot diebus continenter cum Annibale conflixisset vario Marte, dixit Annibal, sibi rem esse cum hoste, qui nec victus nec victor nosset quiescere. Plutarchus. Pertinacia licet in malam partem plerunque sumatur, hnc tamen quædam referre licet, quæ sunt sub titulis de Constantia, & Perseuerantia.

Thaletis

De petitione honesta.

THales Milesius sciscitanti quid esset dulcissimum. Potiri, inquit, Nam ea demum delectant, quæ contingunt expetita. Quæ vltro obiiciuntur, non perinde iuuant. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Socratis

Socrates à diis nihil petendum, nisi bona simpliciter quum vulgus petat bene dotatã vxorem, opes, honores,

regnum, longam vitam, quaſi præſcribentes numini quid oporteat facere. At Deus optimè nouit, quid nobis bonum ſit, quid non. Bruſonius lib. 5. capite 24. & Eraſmus lib. 3. Apoph.

Epicuri. Epicurus dicere ſolebat, Breui temporis ſpatio omnes homines perituros eſſe, ſi hominum preces ſequeretur Deus. Nam ſubinde multa & acerba in alios precantur. Max. ſer. 14.

Socr. Poëta quidam dum amicos ſuos videret & egentes, & petentes à diis quæ illis minimè conducerent, cùm tamen vtilia viderentur, pro omnibus ſic ait: Iupiter rex, optima quidem nobis & vouentibus & non vouentibus tribue. Mala autem poſcentibus quoque abeſſe iube. Cuius poëtæ piam ſententiam ex Platonis lib. 6 ſub perſona Socratis, Erardus Schomberger præceptor meus in omni ſcientiarum genere doctiſſimus, dum bonas literas in celeberrimo Heydelbergenſium Gymnaſio profiteretur, foribus habitationis ſuæ affixam, ſuis (quos priuatim docebat) diſcipulis ſemper inculcare ſolebat, his verbis deſcriptam,

QVID PAVCIS ORANDVS DEVS.

Da bona, ſiue petare Deus, ſeu nulla petare:
Procul à nobis mala quæcque petentibus aufer:
Et mala, ſiue petare nega ſeu nulla petare.

Leges autem hanc piam & Chriſtianam poëtę ſententiam apud Bruſ. quoque lib. 5. cap. 24. & Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Ageſilai. Ageſilaum Lacedęmoniorum regem, cùm quidam vrgeret improbè poſtulando, vt promiſſum præſtaret: Rectè ſanè, inquit, ſiquidem iuſtum eſt quod petis, promiſi: ſin minus, non promiſi, ſed dixi. Quo dicto eluſit flagitatoris improbitatem. Verùm cùm efflagitãdi finem nequaquam faceret, ſed ſubiiceret, Atqui decet reges præſtare quicquid vel capite annuerint: Nihilo magis inquit, quàm eos qui reges adeunt, decet ea petere, loquique quæ iuſta ſunt, ſpectantes ſimul & opportunitatem, & quid regibus conueniat. Plut.

Camb. Cambyſes dicere ſolebat, haud fas eſſe à diis petere victoriam in equeſtri pugna, eos qui equitare non di-

dicissent: neq; sagittæ ignaros superare illos sagittādo, qui huiusmodi peritiam callent: neque eos qui frumenta non serunt, præcari triticum pulcherrimum nasci: neque salutem petere, qui sibi in bello non cauerent. Ex Xenophonte & Bruso. lib. 5. cap. 24.

Suprà de Animi bonis ac cultu.
Infrà tit. de Proditione.

Dionysii Sen. Albpŏsi.

De petitionibus parum honestis.

Diogen.

CVm aliquando stipem posceret Diogenes, ita ἐρανάρχην, id est, eum qui stipibus erogādis erat præfectus, Homerico carmine compellauit:

τοὺς ἄλλους ἐλαρίζ᾽ ἀπὸ δ᾽ ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

Despolia reliquos teneas, sed ab Hectore dextram.

Dicti festiuitas in hoc est, quod pro ἐράνιζε dixit ἐναρίζε: quorū prius est, da stipem: alterū, armis spolia. se Hectoris nomine signans. Spoliat autem, qui negat egenti. Et solet hoc hominum genus esse furax. Laër. lib. 6.

Simonid. Simonides poëta cùm prætoris Themistoclis operam pro amico in re iniqua peteret respondit Themistocles, nec Simonidem fore bonum poëtam, si mensuram modumque in scribendis carminibus non obseruaret: nec bonum se prætorem, si alicuius gratiam legibus aut iustitiæ præponeret. Ful. lib. 6. cap. 4.

Periclis. Pericles Atheniensis philosophus ab amico rogatus, vt pro re causaque eius falsum deieraret: Oportet me, inquit amicis accommodare, sed vsque ad aras. Plut. in Græc. Apoph. Gellius lib. 1. cap. 3. Bruson. lib. 1. cap. 3. Eras. Roter. in prouer. Vsquea d aras.

Zenonis. Quum Cynicus quispiam dicēs, in lecythō suo nihil esse olei, peteret à Zenone, Zeno negauit se daturum: sed tamen abeuntem admonuit, expenderet vter ipsorum esset impudentior. Postulatoris impudentiam, impudenti negotiatione pensabat. Laërtius libro 7. capite 1.

Phocionis. Antipater à Phocione Atheniensi petiisset, vt nescio quid iniusti suo nomine faceret, Non sum, inquit,

tibi simul adulator & amicus. Amicus enim, quæ iusta sunt, efflagitat ab amico: & is qui reuera amicus est, non obsecundat amico, nisi in his quæ cùm iustitia & æquitate coniuncta sunt. Phocionis dictum leges apud Plut. in Græc. Apoph. & Brus. lib. 1. cap. 3.

Epaminondae. Epaminondas cùm hominem nequam ob mediocre scelus in vincula coniecisset, Pelopidę efflagitanti, non dimisit, sed amicæ supplicanti concessit: dicens, Scorta decere, non imperatores, eiusmodi dona accipere. Brus. lib. 2. cap. 21. Facet. & exemplorum.

Phocionis. Quum populus Atheniensis flagitaret, vt Phocion copias in Bœotiam educeret, eámque rem Phocion nõ fore è repu. iudicaret, edixit, vt quotquot essent in ciuitate ab ephebis vsque ad sexagenarios, se sequerentur. Hic reclamantibus senioribus, & ætatem excusantibus: Nihil, inquit, absurdi meo dicto continetur, quum ipse natus annos octaginta, vnà cum ipsis dux profecturus sim. Hac arte temporarium multitudinis calorem retudit. Plut. in Græc. Apoph.

Clisophi Clisophus Atheniensis adulator, Philippo increpãti cur semper aliquid peteret? Obliuiscor, inquit. Lepidus iocus, sed pugnans cum laudatissima sententia: Beneficij accepti meminisse, dati obliuisci oportet. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Antig. Antigonus senior cum frequenter Biantem molestè beneficia flagitantem retulisset, tandem victus tædio, Date, inquit, Bianti talentum, vel vi. Sentiens, beneficium non impetratum, sed improbitate extortũ. Era. lib. 2 Apop.

Anonimi Quidam Antigoni amicus, cùm ab eo petisset talentum, nec accepisset, postulauit ab eo deductores, ac corporis custodes. Rogatus, quam ob rem? Ne inquit, insidiis impetar, effingens se talentum humeris ferre. Eras. lib. Apoph.

Antigoni Thrasillus Cynicus cùm ab Antigono drachmam petisset, Antigonus ait: Petis munus non regium. Cui cùm respondisset, Da igitur talentum: Nunc inquit rex, non petis munus Cynicum (notandum autem, apud Senecam corruptè legi Tynicum pro Cynicum.) Et sic vtroque cornu repulit postulantis improbitatem,

quem existimabat nullo omnino beneficio dignum esse. Plut. in Apoph. Reg. & imp. & Brus. lib 1. cap. 1.

Timothei Citharoedi, & Archelai.

Suprà de Conuiciis in ipsum authorem retortis.

Scopae.

Scopas Thessalus, cùm quispiam familiaris ab eo assequi quicquam contenderet, quod neque illi necessarium, neque satis commodum esset: Huiusmodi inquit, rebus & fœlix sum, & locuples. Brus. lib. 1 cap. 1.

Scipionis

Quum à Scipione Africano quidam vetus assectatator, ex numero amicorum non impetraret vt se præfectum in Africam duceret, & id ferret molestè: Noli, inquit mirari, si tu à me hoc non impetras. Ego iampridem ab eo cui meam existimationem charam fore ararbitror, peto, vt mecum præfectus proficiscatur, & adhuc impetrare non possum. Cic. in Verrem.

P. Rutil.

Suprà tit. de Amicitia atq; amico bono, & de Iustitia.

Catonis.

Catulus censor Catonem sibi arctissima iunctum necessitudine rogauit, vt quendam ipsius iudicio obnoxium (erat enim quæstor) missum faceret. Ille hunc in modum respondit: Turpe est nos, qui iuuentuti rectè instituendæ authores esse debemus à lictoribus irrideri nostris Negauit asperius, quod iniustè petebatur. Plut. in Catonis vita.

Aug. cæs.

Quum Galli donassent Augusto torquem aureum, cētum pondo, ac Dolabella per iocum tentans illum, tādem huc produceret iocum, vt dicet imperator torque me dona: Malo te, inquit, ciuica donare. Festiuiter submouit postulatoris impudentiam, qui nunquā in bello fuisset eóque magis illi conueniebat corona ciuica, que ex quernis ilignísque frondibus fieri consueuit, quemadmodum triumph lis ex auro. Quanquam & castrensis, & muralis & naualis ex auro fieri solebat. Qua de re vide A. Gellium lib. 5. cap. 6. Ciuicam autem Augustus, ut honortficentiorem, per iocum obtulit. Nam Suetonius refert, eum inter dona militaria aliquando facilius phaleras & torques & quicquid auro argentóque constaret, dare solitum, quàm vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent: Hoc nisi scias, friget Augusti iocus. Tametsi de materia coronarum variant Gellius & Suetonius. Eras. Roter. libro

4. Apoph. & Bruſ. lib 3. cap. 16.

Eiuſdem

Grҿculus quidam ita captare ſolitus eſt Cҿſarem Auguſtum deſcendenti à palatio, honorificum aliquod epigramma porrigebat. Id cùm fruſtra ſæpe feciſſet, nec deſtitutum videret Auguſtus. epigramma bene Græcum manu ſua deſcripſit, & Græculo ad ſe venienti obiam miſit, veluti carmina carminibus penſaturus. Græcus acceptum legit, ac non ſolùm voce, verum etiam vultu geſtúque corporis laudauit carmen, miratúſque eſt. Deinde cùm acceſſiſſet ad ſellam qua Cæſar vehebatur, demiſſa in pauperem crumenam manu pauculos denarios protulit. Cæſarique oblulit his verbis: οὐ κατὰ τὴν τύχην τὴν σὴν σεβαστὲ, εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδουν. Id eſt non iuxta fortunam tuam Auguſte, ſi plus haberem, plus darem. Sequuto omnium riſu, diſpenſatorem Cæſar vocauit, & ſeſtertium centum millia Græculo numerari iuſſit. Bene ceſſit Græculo palam ex probrata principi parſimonia. Suet. in eius vita bruſ. lib. 2. cap. 3.

Eiuſdem

Cùm Cæſare Auguſto Romæ Pacinnius Taurus munus peteret, diceré tque populari rumore ſparſum, pecuniam haud paruam ipſi à Cæſare datam: Sed tu, inquit, noli credere, Lepido ioco ſignificans, ſe non daturum. Alter expectabat, vt Cæſar ipſius pudori ſuccurreret, ne ſi compertum eſſet rumorem eſſe vanum, ipſe ludibrio haberetur. Cæſar aliud indicauit remedium, ſineret homines loqui quæ vellent, modò ne ipſi quod erat falſum perſuaderent. Macrob. lib. 2. Sat.

Eiuſdem

Alter præfectura equitũ ſubmotus, inſuper & ſalarium ab Auguſto poſtulare eſt auſus, hoc colore, vt diceret, ſe non lucri cauſa ſalarium petere: ſed vt tuo, inquit, iudicio videar impetraſſe munus, & ita credar nõ ab officio ſubmotus, ſed officium depoſuiſſe. Tu, inquit, Auguſtus, apud omnes prædica te accepiſſe, ego non negabo. Si nihil mouebat petitorem, niſi metus ignominiæ: via commonſtrata eſt, qua nihilo minus honori ſuo conſulere poſſet, quàm ſi pecuniam accepiſſet. Idem eodem loco, & Bruſ. lib. 2. cap. 2.

Idem

Idem Liuię vxori pro quodam Gallo petenti ciuitatē negauit ac immunitatem obtulit, dicens se facilius passurum fisco suo detrahi, quàm honorem ciuitatis Romanæ vulgari nimirum Reipub. dignitatem anteferens priuato commodo. Sueto.

Eiusdem

Cùm milesquidam ab Augusto Cæsare impudenter peteret, ac Martianum videret accedentem, quem & ipsum aliquid improbè petiturum suspicabatur: Non magis, inquit faciam cōmilito quod petis, quàm quod Martianus à me petiturus est. Ibid.

Eiusdem

Vespasianus Imperator, quū quidā è charis ministris munus ab eo pro quodam, quem fratrem esse assimulauerat, peteret rem distulit, donec ab eo pro quo petebatur, pecuniam extorqueret, quam cum ministro fuerat pactus. Qua accepta interpellanti ministro vrbanissimè respondit: Alium tibi quære fratrem: hic, quem tuum esse putas, meus est. Brus. lib. 2. cap. 3.

Vespas. imp.

Romę cum in spectaculo populus clamore flagitaret, vt aurigam qui placuerat, liberum esse iuberet, per tabellam respōdit Hadrianus Imperator, Iniquum esse quod peterent. Si enim seruum alienum libertate donaret, fieret iniuria domino. Dicas hunc abhorruisse ab omni violentia. Dion in Hadriano.

Hadriani Imp.

Infrà tit. de Proditione.

sigismū di cæs.

Cum eques quidam Ioannes Calaguritanus nomine, ab hostibus captus, & ab iisdem emissus carcere, Alphonsum regem adiisset, in solatium calamitatis multa postulauit ab eo, & impetrauit. Quo digresso, rex dixit ad familiares: Dispeream, inquit, ni metui, ne vxorem etiam meam deposceret eques meus. Panormita. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis. & Erasmus libro 8. Apoph.

Alphōsi.

Eques quidam cùm subinde ab Alphonso Aragonum rege munera peteret, & acciperet, & omnia profudit, & alia deinde, petiit. Cui rex ait: Si pergam tibi dare quæ petis, citius me pauperem effecero, quàm te diuitem. Panormi. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem

Iacobus de Sirck, episcopus Treuerensis, princeps elector, vir industrius, ac magni consilij, sed multum

Friderici Cæs.

cupidus, & ad extollendam ecclesiæ suæ potentiam nimis attentus, Fridericum Cæsarem apud nouam ciuitatem cùm adiisset, & alia, atque alia petens impetrasset, sed plura tamen petendo instaret: Si non facis, inquit imperator, petendi finem, ego certè negandi finē facilè inueniam. Quo dicto perquàm lepido improbum petitorem compescuit. Aeneas Syluius lib. 2. Cōmentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Ludouici Bauari Albertus marchio Brandeburgensis, cùm ex Ludouico seniore Bauarię duce (quem captiuum habebat) iniqua petiisset, ac neganti grauiores durioresque carceres minitasset: Ludouicus, Quæ poteris (inquit) ex me libero impetrare, eadem modò ex capto petito. innuit autem, iniusta nec à capto, nec homine libero petenda esse. Aeneas Syluius lib. 3. Comment. de rebus gestis Alphonsi.

De philosophiæ vsu, & vtilitate.

Thaletis THales Milesius dicebat facillimum esse philosopho ditari, idque tali facto probauit: Omnem oleā antequam florere cœpisset, in agro Milesio cœmit. Animaduerterat enim præscientia quadam, olearum vbertatem fore. Hoc pacto os obturauit iis qui iactabant, in philosophis paupertatem non esse virtutis, sed necessitatis. Cicero lib. 1. de Diuinat.

Bionis. Bion Boristhenites, cùm malè audiuisset, quod adolescentem quendam mollem in disciplinam non recepisset: Tenellus ait, caseus non attrahitur hamo. Signignificans, pueros delicatulos ad philosophiæ studia nequaquam esse idoneos. Laër lib. 4. cap. 7.

Eiusdem Idem dicere solitus est: Quemadmodum proci Penelopes, quoniam cum Penelope commisceri non potuerunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philosophiam asse qui non possunt, in aliis friuolis disciplinis semet exercent. Ibidem.

Eiusdem Rhodi, quum Athenienses darent operam rhetoricis, ipse Philosophiam docebat. Od id reprehensus, ita respondit: Triticum aduexi, & hordeum vendo. Sentiens, absurdum esse ab ipso requiriri deteriora, quū attulisset meliora. Nam philosophia, veluti triticum,

cibus est hominum: hordeum, equorum: simul innuẽs, solum philosophum loqui rhetores hinnire potius. Ibidem.

Pythagoras dicebat, vitam humanam esse similem panegyri, hoc est, solenni hominum conuentui, ad quẽ alij conueniunt certaturi, alij negociaturi, nonnulli spectatores modò futuri. Ac cęteros quidem omnes esse sollicitos, solum spectatorem tranquillum frui celebritate, hunc spectatorem aiebat esse philosophum qui non ob aliud in hoc mundi theatro prodisset, quàm vt naturas rerum, ac mores hominum contẽplaretur. Laër. lib. 8. cap. 1.

Pythagora.

Negabat illos debiles ac mancos appellandos, qui surdi essent, aut cæci, sed qui peram non haberent. Lusit autem affinitate vocum, nam ἀνάπηρος Græcis dicitur mancus, aut mutilus: ἄπηρος, qui pera caret. Innuẽs opinor hominem ad omnem vitæ functionem inutilẽ esse, qui expers sit philosophiæ. Pera enim Cynicorum penus erat. Ibidem.

Diog.

Suprà de Discendi cupiditate.

Eiusdem

Suprà de Animi bonis ac cultu.

Eiusdem

Eiusdem

Dicenti cuidam, quem ad sapientiæ studium hortabatur. Non sum idoneus philosophiæ: Quid igitur viuis, inquit, si tibi nulla rectè viuendi cura est? Non enim in hoc viuit homo, vt viuat tantùm, sed vt discat rectè viuere. Natura dat viuere: philosophia dat rectè viuere. Natura gignit ad virtutẽ dociles, doctos non gignit. Ibidem.

Eiusdem.

Suprà de Exilio fortiter ferendo.

Eiusdem.

Idem percontanti, quid lucri caperet ex philosophia: Vt nihil, inquit, aliud, certè hoc, quòd ad omnem fortunam paratus sum. Hoc dictum vix sapit Diogenem, quanquam illi adscribitur. Laërt. lib 6.

Eiusdem

Idem aliquando vocatus ad cœnam, negauit se venturum. Roganti causam: Quoniam, inquit, heri mihi nõ sunt actæ gratiæ. Vulgus hominũ, postulat sibi velut pro magno beneficio gratias agi, si quem admiserint ad conuiuium. At Diogenes, licet pauper, existimabat sibi deberi gratiam, quod non grauaretur

intereſſe conuiuio, quia nuſquam iret aſymbolus, ſed lautius philoſophię ſermonibus paſceret conuiuatores & conuiuarum animos, quàm ille corpus epulis. Laërt. lib. 6.

Eiuſdem Suprà de doctrina & eruditione quæ vt ſemper incolumis eſt, &c.

Eiuſdem Idem interrogatus à quopiam, cuias eſſet? reſpondit, κοσμοπολίτης, id eſt, ciuis mundi. Significans, philoſophum, vbicunque locorum agat, in ſua patria viuere. Laërt. lib. 6.

Eiuſdem Idem dixiſſe fertur, quòd fortunæ opponeret animi fiduciam, legi naturam, affectibus rationem, eo quòd his tribus paratur, ac ſeruatur hominum tranquillitas. Aduerſus fortunę procellas tuetur ſapientem animus impauidus: naturam pro lege ſequitur: cui ſi repugnet lex contemnit eam: porro cupiditatum tumultus ratione compeſcit. Ibidem.

Eiuſdem Idem, cùm Plato laudaret quendam hoc nomine, quòd erga omnes eſſet humaniſſimus: Quid, inquit Diogenes, illi tribuendum eſt, qui tot annos in philoſophia verſatus, nullum hactenus affecit dolore? Sentiens proprium philoſophi munus eſſe, mederi vitiis hominum: id autem fieri non poſſe, niſi metu ac dolore: metu probri, dolore pręſentis ignominię. Ibidem.

Eiuſdem Idem inuitatus vt ad Alexandrum veniret, recuſauit. at Perdicæ præfecto minitanti necem, ni veniret: Nil, inquit, magni feceris, ſi quidem & cantharis & phalangium idem poſſunt. Cantharis puſillum eſt inſectũ, non diſſimile ſcarabeo, ſed præſentaneum habens venenum: phalangium, aranei genus eſt nocentiſſimum. Nec dubitauit viciſſim minitari Perdiccæ ſe fœliciter victurum, ſi ſine illo viueret. Indicans, infœlices eſſe, qui cum Perdicca viuerent. Ibidem.

Eiuſdem Diogenes Cynicus cum iam in dolio habitaret, acacceſſit ad eum Alexamder rex, & hunc in modum ait: Adſum ô Diogenes, tibi ſubuenturus. quandoquidem video te multis egentem. cui Diogenes: Vter noſtrûm pluribus eget: ego qui vltra peram & pallium nihil deſidero: an tu qui non contentus patrio regno, tot

periculis temet obiicis, vt latius imperes? adeò vt vix totus orbis tuę cupiditati videatur, satis futurus? Ibidem.

zenonis.

Zeno Citticus cùm consuluisset oraculum quonam pacto vitam optimè instituere posset? Deus respondisse fertur? Si concolor fieret mortuis. Ille igitur sentiens, se ad veterum incitari lectionem, animum ad philosophiæ studium adiecit. Laërtius. lib. 7. cap.1.

Eiusdem.

Idem cum ascenderet in theatrum, cithara canente Amœbeo versus ad discipulos, dixit: Eamus, vt pernoscamus quam vocem, quémque concentum edant, intestina, nerui, lingua, & ossa, quibus ad est ratio, numerus & ordo. Si in rebus inanimis tantum valent illa, quanto plus valebunt, si in omni hominis vita seruentur? Idem lib. 9. cap. 5.

Eiusdem.

Idem negotiator purpuram vehens, naufragium fecit iuxta Pireum, atque hac occasione sese contulit ad philosophiam. Itaque solitus est dicere: Tum bene nauigaui, quum naufragium feci. Alij narrant, eũ cum Athenis esset, audissétque merces perisse naufragio, dixisse: Bene facis fortuna, quæ me ad philosophiam (alij ad pallium) appellis. Laër. libro 7. cap.1.

Anonime

Adolescens quidam, qui apud Zenonem philosophiæ operam dederat, domum reuersus, cùm à patre iuberetur specimen suæ eruditionis edere, ait: Ostendam paulò post quid incrementi fecerim. Verùm cùm nihil diceret, pater iracundus, existimans impendium periisse, cœpit loris verberare filium. Eam parentis seueritatem quum æquo animo tulisset, ac rursus efflagitanti patri, vt profectus documentum daret: Hoc, ait ex philosophia didici, vt possim iram & verbera patris æquo animo perpeti, cùm secus faciant alij. Refert. Erasm. lib. 7. Apopg. ex Æli. lib. 9. Variæ hist.

Cratetis

Crates Thebanus rogatus, quid illi è philosophiæ studio accessisset emolumenti? respondit,

θέρμων τε χοῖνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν id est,

Chœnix lupini, & absque cura viuere.

Sentiens, se minimo contentum, ob libertatem suauiter viuere. Laërt. lib. 6. cap.5.

Idem rogatus, quoad esset philosophãdum? Donec, inquit, exercituum duces qui sunt, videbuntur esse agasones. Sentiens opinor, ibi maximè opus esse philosophia, vbi qui populo præsunt, stolidi sunt & indocti: & homines, quibus imperant, habent pro asinis. Ibidem.

Eiusdem

Eiusdem

Idem dicebat, philosopho nulla re opus esse. Eóque pecuniam deposuit apud trapezitam, hac conditione: vt si liberi essent idiotæ: traderet eam illis: sin philosophi, nummos distribueret in plebem quod indoctis opus esset pecunia: philosopho nec opus, nec vtilis. Ibibem.

Aristippi

Aristippus rogatus, quo different docti ab indoctis? Quo, inquit, equi domiti ab indomitis? Quemadmodum equus indomitus ad omnem vsum incommodus est ob inscitiam ac ferociam: ita qui rapitur affectibus, quos sola domat philosophia, ad omnem vitæ cõsuetudinem inutilis est. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Idem rogatus quid fructus cœpisset ex philosophiæ studio? Quòd cum quibuslibet, inquit, liberè loqui possim. Nec enim metuebat potentes, nec fastidiebat humiles. Quoniam animum habebat spe pariter ac metu liberorum, nemini seruiebat, neque cuiquam assentabatur præter animi sententiam. Ibidem.

Eiusdem

Aristippus iussus est aliquando è sua Philosophia nõnihil dicere, cúmque detrectantem vrgeret Dionysius: Ridiculum, inquit, siquidem me vt de Philosopia loquar rogas, & quando oporteat loqui ipse me doces. Sensit, hoc ipsum esse Philosophi, scire quando loquendum sit, quando tacendum, at qui petit vt audiat aliquid ex Philosophia, declarat se Philosophiam à Philosopho velle discere. rursusqui cogit ad loquendum, is videtur ipso doctior, vt qui melius norit philosopho loquẽdi tempus, quàm Philosophus ipse. Ibidem.

Eiusdem

Aristippus percontanti Dionysio, quid eximium haberent Philosophi præ cæteris hominibus? Vt, inquit, etiamsi omnes leges aboleantur, tamen æqualiter victuri simus. Vulgus legum præscriptis arcetur à pec-

cando: Philosophus rationẽ habet pro legibus, non ideo quod rectũ est faciens, quia lex iussit: nec à scelere temperãs, quia lex vetuit: sed quia nouit illud per se rectum esse, hoc per se turpe. Ibidem.

Eiusdem. Percontanti Dionysio, qui fieret, vt philosophi diuitum limina tererent, non contrà? Quoniam, inquit, philosophi norũt quibus egeant: illi nesciunt. Philosophi sciunt, absque pecunia viui non posse: itaque petunt eos, qui quod opus est dare possunt: Quòd si diuites æquè intelligerent se egere sapientiam multo magis tererent Philosophorũ limina. Miserior enim est egestas animi quàm corporis: atque hoc miseriꝰ egeni sunt diuites quod non intelligant, quàm preciosa, quámque necessaria re careant. Ibidem.

Eiusdem. Idem quõdam petiit talentum à Dionysio: quùmque rex redarguendi nactus occasionem, diceret: Nónne tu prædicabas philosophum non egere? Da, inquit, & postea de hoc disputabimus. Cùm accepisset pecuniam: Annon, inquit, rectè dixi, philosophum nõ egere? Non eget qui quum opus est, habet vnde accipiat. Ibidem.

Eiusdem. Quidam multa destomachans in philosophos: etiam hoc adiecit, quòd conspiceret illos, semper obsidere fores diuitũ: cui Aristippus: Et medici, inquit, ægrotãtium domos frequentãt, nemo tamẽ ægrotus esse mallet, quã medicus. Scitè retorsit in diuersum conuicium. Philosophi prædicant fœlicitatem, quam vni sapienti vindicãt: & tamen assiduè versantur apud diuites, aliquid venantes ab illis: vnde colligebat diuites esse beatiores quàm philosophos. Sed ille interpretatus est philosophos ideo potissimùm colere diuites, quòd ob luxum ac delicias cæteris mortalibus & stultiores & corruptiores, magis egerent præceptis sapiẽtiæ. Philosophus autem animorum malè habentium medicus est. Porrò beatius est esse medicum, quàm ægrotum. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem. Aristippus in Asia comprehensus ab Artapherne satrapa. Id temporis quum quidam eum interrogaret, num & illic haberet solitam animi fiduciam: Inepte, inquit, quasi vnquam fuerim fidentiori animo quàm nunc, alloquuturus Artaphernem. Nimirum hoc illi præstabat philosophia, ne quem hominem metueret, sed cum om-

nibus liberè ageret. Ibidem.

Eiusdem. Orator quidam Aristippum reum defendit in iudicio, vicitque litem. Is cum velut artem suam præferens philosophiæ, diceret, Quid tibi profuit Socrates, Aristippe? Hoc, inquit, quòd oratio quàm pro me dixisti, vera fuit. Defenderat vt virum bonum & innocentem. Vt autem talis esset, qualis ab oratore prædicabatur, Socrates præstiterat, à quo philosophiã didicit. Orator nõ id efficit vt quis sit vir bonus, sed vt talis videatur iudicibus, etiamsi non sit. Præstantius igitur est quod præstat philosophus, quàm quod orator. Ibidem.

Eiusdem. Idem, cuidam opprobranti, quòd in propria causa oratore conductitio fuisset vsus: Nil mirum, inquit, & cœnam apparaturus, coquum conduco. Alter videri volebat, ob hoc oratorem præstantiorem philosopho, quòd eius operam conduceret: ille retorsit in diuersum, innuens, inferiorem esse qui conducitur: oratoris enim munus inferius est, quàm vt philosopho conueniat. Ibidem.

Eiusdem. Idem, eos qui liberalibus imbuti disciplinis, philosophiam negligerent, dicebat esse similes procis Penelopes: quòd hi cum Melanthone & Polydora ancillis rem habuerint, & omnia potius se habituros sperauerint, quàm dominæ nuptias. Sensit, liberales disciplinas esse veluti pedissequas philosophiæ moralis, quæ cum primis sit adhibenda, & cuius gratia reliqua discuntur omnia. Simile quiddam dixisse fertur & Aristo. de Vlysse, qui quum descendisset ad inferos, ait illum cum omnibus ferè manibus fuisse colloquutum, cùm ipsam reginam ne videre quidem potuerit. Laërtius lib. 2. cap. 8.

Suprà de Doctrina & eruditione.

Antist. Suprà de Eo quòd cõuictus malorũ non semper obsit.

Eiusdem. *Socratis.* Physiognomõ Zopyrus, qui se profitebatur ex habitu corporis & oris lineamentis posse hominis ingenium certò deprehendere, inspecto Socrate pronunciauit, illum esse hominem bardum ac stupidum, tum mulierosum ac puerorum amoribus impurum, vinolentum, & intemperantem. Quum amici vehementer indignati minarentur homini, Socrates illos cohibuit, dicens: Nihil,

inquit, mentitus est: omnino talis eram futurus, nisi me philosophiæ gubernandum tradidissem. Erasm. Rot. lib. 3. Apoph. Cic. lib. 3. Tusc. quæst.

Platonis. Plato diuinus ille philosophus: tum demum bene cum rebus humanis agi, dicere solebat, quando vel philosophi regnarent, vel reges philosopharentur. Polybius lib. 12. Histor.

Thimothei Ducis. Timotheus Cononis filius, & Atheniensium dux, quũ floreret omnino rebus secundis, & facillimè vrbes caperet, se fœlicẽ ac beatum esse prædicabat. Verùm cùm in Platonem philosophum fortè incidisset, hominémque philosophantem diu audiuisset, omnia contemnẽs in quibus fœlicitatem cõsistere, vana opinione ductus. putauerat, proclamasse dicitur post Platonis disputationem: O vitam verè beatam ac fœlicem. Audiuit Platonem disserentem non de diuitiis, non de triremibus, aut nauticis rebus, neque de supplementis, aut quemadmodum auxilium esset ferendum, nec de tributo sociorum, siue insulanis, neque de similibus nugis ac næniis: sed de illis quæ profitebatur Plato, quibus veram fœlicitatem (contemptis omnibus) adscribebat. Ælianus lib. 1. de Var. Histor.

Aristot. Aristoteles Stagirita percontanti, quid lucri cœpisset ex philosophia? Vt ea, inquit, nullo imperante faciam, quæ vulgus facit metu legũ. Idiota à furto abstinet, quia lex minatur pœnam: Philosophus abstinet, quia per se turpe est, etiamsi liceat impunè. Laër. lib. 5. cap. 1.

Arcesilai. Arcesilaus Scytha, cùm hospites quosdam vna cùm amicis exciperet conuiuio, cœna quidem apposita est: sed deerat panis, videlicet pueris oblitis emere, Hic ille ridens: Quàm, inquit, res est apta conuiuiis apparandis esse sapientem. Sentiens, philosophos in rebus vulgaribus minus sapere, quàm idiotas. Sed interim dedit exemplum philosophicæ moderationis: quis enim ibi non incanduisset ira. Laër. lib. 4. cap. 6.

Laconũ. Lacedæmonij literas quidem discebant ad vsum, cæteras verò disciplinas exoticas eiiciebant: nec minus homines harum professores, quàm ipsos libros. Hęc autem erat illorum eruditio, bene parère magistratibus, patientem esse laborum, & in prelio aut vincere aut mori. Hoc

animo fuerunt olim & Romanorum quidam, qui Philosophos Græcos vrbe pepulere, quòd curiosis disciplinis auerterent iuuentutem ad ocium & ignauiam, redderéntque ad disserendum quidem instructos, ad agenda verò Reipub. munia inutiles. Quid illi dixissent, si sophistarum gryphos, si nominalium & realium frigidissimas argutias audissent. Erasm. ex Plut. in Lacon.

Demonactis. Demonax rogatus à sophista quopiam, Quod viaticũ attulisset ad Philosophiam? Admodum Cynicè respondit, ὀρχεῖς, id est, testes. Significans, se nudum accessisse: Erasm. 8. Apoph.

Dionysij. Dionysius posteaquam regno fuit expulsus, cuidam dicenti: Quid tibi Plato & Philosophia profuit? Vt tantam, inquit, fortunæ mutationem facilè feram. Neque enim sibi manus admouit, quod alij solent: sed Corinthi ludum literarium aperuit. Plutarch.

Demetrij Phal. Demetrius Phaleræus quum exularet, ac Thebis inglorius humilísque viueret, audissétque Cratetem philosophum, qui ipsum inuiseret, multa placidè prudẽtérque de moderatè ferendo exilio disserẽtem: Male sit, inquit, negociis & occupationibus, per quas hactenus talem virum licuit cognoscere. Laër. lib. 5. cap. 5.

Philippi Regis. Philippus rex Macedonũ Alexandrum filiũ hortabatur, vt auscultaret Aristoteli, cui traditus erat instituendus, darétque operam philosophiæ: Ne, inquit, multa committas, quæ me fecisse nunc pœnitet. Perspexit egregius princeps neminem philosophiæ expertum regno idoneum esse: nec pudẽt fateri se multa per errorem fecisse perperam, quòd à teneris vnguiculis philosophiæ præceptis non fuisset imbutus. Nam qui experimentis discunt administrare regnum, licet ingenio fœlicissimo nati sint, tamẽ & sero & magno Reipub. malo tandem euadunt boni reges. At qui philosophiæ præceptis præmunitus accedit, si adsit mens integra, vix poterit ab honesto deflectere. Vbi sunt interim, qui literas ac philosophiæ studium clamant ad Rempub. administrandam prorsus inutile? Plutar. in Apoph. Regum & Impera.

Alexãdri Regis. Alexander Magnus cum esset Corinthi, adiit Diogenem pro dolio sedentem, cúmque eo multa collocutus

est: à quo digressus, indignantibus amicis, quòd rex illi cani tantũ habuisset honoris, qui tãto principi nec assurgere dignaretur: Imò, inquit, ni Alexander essem. Diogenus esse vellem. Adeò demiratus est animum illum liberum, ac rebus humanis omnibus superiorem, vt nihil regno similius esse iudicaret. Præcipua regum fœlicitas est, quòd nulli seruiunt: sed quicquid volunt, facilè efficiunt: tum quòd nullius egeant: atqui hoc ipsum homini præstat philosophia multò verius, quàm regnum monarchis. Quanquam Alexandrum esse, Alexander maius quiddam existimabat, quàm regem esse. Laërtius libro sexto.

Polycleti. Polycletus statuarius dicere solebat, eorum opificium esse molestissimum, quibuscunque lutum perueniret ad vngues: Plastas opinor, ac figulos notans. Admonuit autem eas artes exercendas, vnde non conspurcaretur opifex. Tale nimirum est philosophiæ studium. Erasm. lib. 6. Apop6.

De Philosophis.

Zenonis. ZEno Citicus dicebat, plerosque philisophos in multis ἀσόφους εἶναι, id est, non sapere: sed in fortuitis vulgaribúsque rebus esse imperitos, & adiiciebat illud Scaphei, qui cùm animaduerteret quendam è discipulis vehementer inflatum, percusso illo dixit: Bene non est in magno, sed in bene est magnũ: οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ κεῖναι, ἀλλὰ ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα. magnũ enim est, quicquid rectè fit: at non statim bonum est, quod magnum est. Laërtius lib. 7. cap. 1.

Aristippi. Posteaquam Aristippus magnam pecuniarum vim sibi comparasset, & admiratus Socrates diceret, Vnde tibi tam multa? Vnde, inquit, tibi tam pauca? Non enim minus admirandum arbitrabatur, quòd Socrates tantus philosophus, & qui tantos haberet amicos, pauper esset, quàm quòd ipse diues. Idem.

Eiusdem. Aristippus olim interrogatus, cur sic ipsum argueret Dionysius? Eandem, inquit, ob causam, ob quam cæteri. Significans, philosophi libertatem omnibus esse molestam. Laër. lib. 2. cap. 8.

Diogenis. Diogenes cuidam procaciter interroganti, cur quum nihil sciret, se philosophum profiteretur? Si philosophũ inquit, simulo, hoc ipsum est philosophari. Subnotans, philosophiam rem esse vsque adeò difficilem, vt eam vel simulare, magna sit philosophiæ pars. Quemadmodum multum regis habet, qui scitè regis personam possit gerere. Et qui simulat, imitatur: at imitari philosophos, est philosophari, hoc est philosophiæ studiosum esse. Laërt. lib. 6.

Eiusdem Suprà de Morte contemnenda.

Eiusdem Idem quodam die cùm populus theatrum ingrederetur, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur, interrogatus, cur id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo, Sentiens, hoc esse philosophari, in omnibus actionibus quàm maximè à multitudine dissidere: propterea quòd vulgus hominum cupiditatibus agitur, non ratione. Laërt. lib. 6.

Eiusdem Idem percontanti, cur cæteris mendicis benignè largirentur homines, philosophis nòn item: Quoniam, inquit, sperant citius futurũ, vt claudi, cæciue fiant, quàm philosophi. Qui miserentur afflictorum, quales ferè sunt mèdici, faciunt hoc contemplatione communis hominum sortis: ita cæco opitulantur, cogitantes, hoc ipsum mihi poterit accidere, de philosopho non item cogitant. Dictum festiuius est, ob abusum verbi, sperãt, vt philosophus fias, sperari potest: cæcitatem aut claudicationem nemo sperat. Ibidem.

Eiusdem Idem interrogatus, an philosophi placentis vescerentur. Omnibus, inquit, vt cæteri homines. Rursus hic aliud respondit, quàm interrogabatur. Quærebat percontator, an conueniret philosophis frugalitatem profitentibus, vesci placentis, cibis delicatorum: Diogenes εἰρωνεύων ita respondit, quasi philosophi non essent homines, & tamen vescerentur cibis humanis. Siquidẽ animalia bruta non vescuntur quibuslibet, bos comedit fœnum, leo nequaquam: oues amant frondes salicum, equi auenam. Quædam aues pascuntur granis iuniperi, quædam carniuoræ sunt, quædam vescuntur piscibus. Huc allusit Diogenes. Ibidem.

Demonactis Demonax cùm à quodam interrogatus esset, cuiusnã

ſectæ philoſophus eſſet? Quis, inquit, tibi dixit me philoſophum eſſe? & ſic ridens abiuit. Sed cum iterum rogaretur, cur riſiſſet? reſpondit: Cur non riderem, cùm tu me ex barba philoſophum eſſe iudicas, ipſe autem barbam non habes. Sic ſunt hodie: qui ex veſtitu colligunt eſſe homines ſacerdotes. Eraſ. 8. Apoph.

Epicteti. Epictetus eos qui barba & pallio, verbiſque magnificis philoſophos agebant, dicere ſolebat eſſe philoſophos ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν: id eſt, factis procul, verbis tenus. Gellius lib. 17. cap. 19.

De phyſiognomia.

Zenonis. ZEno Citticus videns adoleleſcentem: Animi tui veſtigia, inquit, ſatis explorata ſunt mihi. Notans hominis laſciuiam, in Græco autem pluſculum habet gratiæ, θυμὸς enim non tantùm animum ſignificat, ſed animi etiam concitationes. Laërtius libro ſeptimo capite primo.

Diogenis Diogenes Cynicus interrogatus de quodam adoleſcente, qualis videretur, Arcadem eſſe reſpondit. Siuè ſignificans, illum eſſe ſtupido ingenio, ſiue, vt eruditi quidam malunt, mollem & pathicum, quòd Arcades ferantur glandibus victitare, teſte epigrammate.

πολλοὶ ἐν ἀρκαδίᾳ βαλανοφάγοι ἄνδρες ἔασιν.

Glans autem apud Latinos interdum obſcœnam habet ſignificationem. Eraſmus Rotullianus libro octauo Apophthegmat.

Socratis. Suprà de Philoſophiæ vſu & vtilitate

Stratonici. Stratonicus muſicus cum eſſet Pellę, & in puteum deſcendiſſet, rogauit, num eſſet aqua potabilis? cùm dixiſſent, qui aquam hauriebant: Nos iſtam bibimus: Non eſt igitur, inquit, potabilis, quòd illos videret palidos, luridoſque. Nam id interpretabatur malæ valetudinis argumentum, quam ex aqua contraxerant. Athæneus in Dymoſo.

Cleāthis. Cleanthes Aſſius hominis mores ex conſpectu deprehendi poſſe dicebat. Verùm cùm philoſophum ludere (qui hoc audierant) cuperent, hominem cinædum, ſed multis laboribus ab ineunte ætate exercitatum adducūt

vt artis suæ specimen ederet. Cleanthes igitur, cùm hominis faciem, item manus callosas, & sole adustas vidisset & aliquandiu siluisset, iussit hominem abire foras Ille cùm discederet, sternutamento concussus est. Quo audito. Cleanthes ait: Satis naturam hominis intelligo, mollis est. Non enim facilè sternutant, qui sub dio laborant. Laërt. lib. 7. cap. 2.

Anonimi Calcidensis quidam qui cum Orobazo descenderat, Syllæ vultum sæpius contemplatus, & ingenium motumque corporis inspiciens: Necesse est, ait, hunc fieri magnum virum, mirorque cum omnium adhuc primus non sit. Brus. lib. 7. cap. 20.

De pictura & pictoribus.

Diogenis Diogenes conspiciens duos centauros pugnantes in tabula pessimè pictos: Vter, inquit, horum deterior est? Notans pictoris imperitiam: quasi dubitaret. vter esset deterius pictus. Vsus est autē voce ambigua. nam χεῖρον & peior dicitur, & in pugna inferior. Laërt. lib. 6. Brus. lib. 5 capite 23.

Laconis cuiusdā. Quidam conspecta tabula, quæ, picturam habebat, quomodo Lacedæmonij trucidarentur ab Atheniensibus, dixit: Fortes Athenienses. Id Lacon audiens, subiecit: In tabula. Significans ridiculum esse de pictura gloriari, quòd ea non minus mentiri soleat, quàm poëta. Plut. in Lacon.

Appellis. Appelles cùm vidisset tabulam à Protogene pictam, quam Demetrius in bello seruarat deprecantibus Rhodijs aliquandiu præstupore tacitus eam est contemplatus, tandem in hanc vocem erupit: Ingens labor, ac mirandum opus: desunt tamen Graciæ, quæ hoc aliaque eiusdem, auferant atque in cœlo reponant. eam tabulā Protogenes nondum absoluerat. Erasmus libro sexto Apophthegmat.

Eiusdem Idem cùm tempestatis vi Alexandriam delatus esset, quidam eius æmuli subornarunt planum, hoc est scurram regium, qui eum vocaret ad cœnam. Is non suspicans dolum: venit. At quum rex, qui illi erat infensus, indignaretur, & ostensis vocatoribus, iuberet indicari à quo vocatus esset? Apelles arrepto carbone extincto è

foculo imaginem delineauit in pariete vt rex protinus ex inchoato opere agnosceret planum suum. Eadem opera & artis suæ & ciuilitatis suæ specimen dedit. Sit hoc, si libet apophthegma mutum. Brus. libro 5. cap. 23.

Apelles Alexandrum Fulminiferum pinxit adeò expresse, vt diceretur duorum Alexandrorum alterum Philippi nullis viribus vincibilem, alterum Apellis nullo artificio imitabilem. Ibidem. *Eiusdem*

Suprà de Ignoscentia. *Eiusdem*

Pictor quidam interrogatus, quem habuisset artis magistrum? digito populum ostendit, sentiens, se ad multitudinis iudicium pingere: & obseruantem, quid quisque probaret aut improbaret artem fuisse consequutum. Idem ab Appelle factitatum legimus, qui post tabulam latitans subauscultabat: spectatorum censuras. Numeretur & hoc inter ἄφθογγα ἀποφθέγματα. Erasmus libro octauo Apoph. *Anonymi.*

Zeuxis certamen artis exercuit cum Parchasio. Quũ enim Zeuxis tam scitè effinxisset vuas, vt in scenam aues aduolarent: Parrhasius detulit linteum pinctum, ita veritate representata vt Zeuxis alitum iudicio tumens: flagitaret tandem remoto linteo ostendi picturã. Mox intellecto errore: Vicisti, inquit, Parrhasi. Nam ego aues fefelli, tu artificem. Brus. lib. 5. cap. 23. ex Plinio. *Zeuxidis*

Idem postea pinxit puerum vuas ferentem, ad quas quum aues aduolassent, processit iratus operi: Vuas, inquit, melius pinxi quàm puerum. Nam si hoc consummassem, aues puerum timere debuerant. Ingenuitatis exemplum. At aues viderunt in puero nullum esse motũ itaque aut mortuum, aut dormientem arbitratę sunt. Ibidem. *Eiusdem*

Zeuxis Agatharco se laudante, quòd animalia facilè celeriterque pingeret. damnans celeritatem, Ego verò, inquit, diu. Brus lib.. cap. 23. *Eiusdem*

Protogenes Rhodi viuebat. Eò Appelles videndi eius gratia profectus est: continuoque petit officinam, in qua tabulam magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ, anicula quædam custodiebat. Ea Protogenem negauit esse domi, rogauitque, à quo quæsitum diceret reuerso? Ab hoc, inquit Apelles. arreptoque penicu lo li- *Protogenu to Apelles &*

neam ex colore duxit summæ tenuitatis, per tabulam Reuerso Protogeni, quæ gesta erant, anus indicauit. Ac lineam ille contemplatus, continuò dixit: Profectò Appelles Rhodum venit, nec enim in alium cadit tam absolutum opus. Mox induxit alio colore lineam illa subtiliorem: anuique mandauit, vt si rediret hospes, diceret ostensa linea, hic est quem quæris. Reuersus Apelles, & vinci erubescens, tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. Protogenes victum se confessus, in portum deuolat hospitem quærit, domumque ducit victus victorem, Ex minimo vestigio artifex agnoscit artificem. Brusonius libro quinto capite 23.

Demetrij

Demetrius Antigoni filius. quum Rhodum obsideret & in suburbio cepisset tabulam quandam, Protogenis clarissimi pictoris opus, in qua pinxerat Ialysim, id est Bacchum, Rhodiis per caduceatores obsecrantibus, vt tabulæ parceret, respondit: Se citius patris imagines quàm eam picturam aboliturum. Tantum honoris habuit arti rex. Plut. in Demetrio.

Lasi.

Suprà de Liberè dictis & Parrhesia loquendi.

Anonymi

Romæ in foro pendebat tabula quædam, habens imaginem pastoris veluti cum pedo. de hac Teutonum orator rogatus, quanti eam æstimaret? satis Germanicè respondit, se nolle sibi dono dari talem viuum ac verum. Barbarus non agnouit artificium, tantùm spectabat formam. Atqui quæ natura deformia sunt, plus habent & artis & voluptatis in tabula. Erasmus libro octauo Apophthegmat.

Nealcis.

Arato destinanti tyrannorum cõmuni odio abolere tabulam insignis artificij, quæ Aristratum in curru victorem habebat: Nealces supplex intercessit, vt opus incolume seruaretur, dicens, cùm tyrannis, non cum tyrannorum imaginibus belligerandum esse. Erasmus libro sexto Apoph.

Themist.

De pigritia, ignauia, atque desidia.

THemistocles Græciæ dux fortissimus, desidiam hominis viui sepulruam vocauit: qui cum expletis centum & septem annis se mori videret, dixisse fertur

se plu-

se plurimum dolere, quòd de vita tunc egrederetur, quando sapere cœpisset. Guido Bituricensis, tit. de Desidia, Vide tit. de Otio.

De podagra.

Anaxarchi. ANaxarchus dicebat, si quis alterum audiret imprecantem sibi manus & pedes inutiles, iratum illi proculdubio fore: Diuites autem, cùm re ipsa manus suas pedesque faciant inutiles, interim ob hoc ipsum se beatos existimare. Notauit autem vir prudentissimus, eos qui ex ocio variisque deliciis podagram sibi ipsis parãt, Stobæus ser. 28. de Otio.

Anony. Syrus quidam quum super cœnam esset orta iocosa quæstio, quodnam esset molestum otium, & alius aliud opinaretur, respondit, podacrici pedes. Otium vt rem suauissimam expetunt omnes, sed otium podagrici cum summo cruciatu coniunctum est. Pontanus. Erasm. Roterodam. lib. 6. Apoph.

Ciceron. Cicero in Vatinium, qui quum pedibus æger esset, volebat tamen videri commodioris valetudinis factus, dicebatque iam se bina millia passuum ambulare, Dies enim, inquit, longiores sunt. Hoc Fabi⁹ tribuit Ciceroni, Macrobius lib. 6. cap. 4. Satur. Augusto. Narratur & hodie quiddam non minus facetum, si modò accederet vetustatis commendatio. Miles quidam in conuiuio iactabat sibi balistam esse, quæ iaculum excuteret ad spacium nulli credibile, Reclamantibus conuiuis omnibus, affirmabat famulum sum id vidisse factum: Accersito famulo, percontatus est illum, an non ipse vidisset quod narraret. Tum famulus? Verum, inquit narras here, sed tum vento secundo miseras sagittam. Eras. Roter. lib. 4. Apoph.

Alphõsi. Alphonsus Aragonũ Rex interrogatus, cur podagrici loquaciores cæteris essent? respondit, podagricos pedum vitio afflictos, ambulare non posse: ideoque lingua, velut ambulatione quadam, eos crebrius vti solere. Pan. lib. 3. de reb. ge. Alphonsi.

Pet. fundani. Petrus Fundanus, cùm audiret familiarem hominẽ de pedum dolore eiulatus emittere, nec posse illos cõpescere, accurrit ad clamores: Ecquid, inquiens, alij de

itinere queruntur assiduò, laboribúsque quàmplurimis: de perpetua negociorum inquietudine alij: tu de quiete quereris atque otio? quod si tibi molestum est, exurge parum, & peregrè proficiscere. Pontanus.

De pœna malis infligenda.

Socratis. SOcrates ciuitates optimè gubernari dicebat, quum iniusti dant pœnas. Ex Platonis lib. 2. de philosop. Brus. lib. 3. cap. 8.

Solonis. Solon Salaminius interrogatus, Quid magis ad reip. salutem prodesset? respondit: Si boni præmiis inuitantur, mali autem pœnis coërcentur. Meminit Cicero ad Brutum, & Brus. lib. 5. cap. 8. Stob. ser. 41.

Eiusdem. Idem interrogatus, quanam ratione nullum in vrbe scelus perpetraretur? dixit: Si tam indignarentur illi, quibus nō est facta iniuria quàm quibus facta est. Sēsit autē vir prudētissimus, tum demum saluā esse rempublicā, quum qui boni viri sunt, malos pœnis coërcent, ne insontes afficiant contumelia. Stob. ser. 41.

Antisthenis. Suprà de Honore virtutis præmio.

Pythagoræ. Pythagoras ciuitatem optimam esse dixit, quæ posteaquam malos pœnis coërceret, viros tantùm bonos admitteret. Stob. sem. 41.

Theophrasti. Theophrastus interrogatus, quídnam vitam humanam conseruaret? respondit: Beneficentia, honor & pœna. Stob serm. 41.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legislator dicere solitus est, duabus potissimum rebus contineri Rempublicā: Præmio scilicet & pœna. Quo dicto eam demum Rempublicam saluā esse putauit, in qua boni præmiis inuitentur, flagitiosi verò pœnis afficerentur. Refertur à Cicerone in epist. ad Brutum, & Eras. lib. 1. Apoph.

Lysandri. Lysander Lacedæmonius cum interrogaretur, quā rempublicam maximè probaret: Eam, inquit, in qua fortibus viris ac malis congrua vtrisque redduntur. Quo dicto ostendere voluit, eam rempublicam probandam esse, in qua boni præmiis ornantur, mali autem pœnis damnantur. Plut. in Laco.

Agesipol. Agesipolis Cleombroti filius, quum quispiam ei dixisset, ipsum cū æqualibus obsidē fuisse, filios verò,

corúmq; vxores minimè: Meritò, inquit, decet enim nostra peccata, nostrásq; pœnas nos ferre. Brus. l. 5. c. 12.

Chius quidam ira contra seruum incensus: Non, inquit, in pistrinum ego te detrudã, sed Olympiã ducã. Rectè autem ille putabat, multo durius esse suppliciũ, si Olympiæ in cõspectu à radiis solaribus coqueretur, quàm si in molam ad molendum dederetur. Ælianus lib. 14 de Var. hist. *Anonym.*

Cato senior dicebat, se omnibus peccantibus ignoscere, prȩterquàm sibiipsi. Multũ dissimilis illi Meuio, qui carpens alios, sibi cõdonabat omnia. Sibi ignoscit, quem nõ pœnitet admissi: de se pœnas sumit, qui cura pensat, quod incogitantia commissum est. Plutarchus in Roman. Apoph. *Catonis sen.*

Idem frequẽter dicere solebat, se malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, quàm pro maleficio perpetrato non dare pœnam. Significans, nihil esse magis perniciosum, quàm si improborum mores pœna non coërceantur. Plutarch. in Romanorum Apoph. & Erasm. lib. Apoph. *Eiusdem.*

Idẽ Cato dicere solebat, iniuriã, Etiãsi facienti nihil adferat periculi, vniuersis tamẽ periculosã esse. Quid aliud dicere voluit, quàm pœnã delicti nõ negligendã esse, ne ex vnius iniuria, multi porrò cõtumeliis afficiãtur ab improbis. Recitatur apud Plutarc. in Ro. Apop. *Eiusdem.*

Idem præterea dicebat, eos magistratus qui maleficos pœnis non coërcerent, non tantùm non ferendos, sed lapidibus obruendos esse, ne ex pœnæ neglectu salus Reipublicæ labeficeret. Recitatur apud Plutarchum eodem loco. *Eiusdem.*

Alphonsus Aragonũ rex, cum equitẽ luxuriosum, & bonorũ suorum concoctorẽ punire vellet quibusdã à rege magnopere petentibus, ne in corpus lueret debita, quæ ille plurima per luxum libidinémq; contraxerat: respondit, Equitẽ hunc neq; sui regis gratia, neque patriæ cõmodo, neq; propinquorũ & amicorum ære alieno suscepto, tam grande patrimonium profudisse, sed omnẽ suã substantiã corpori indulsisse. In corpus igitur luere æquius esse, vt pœna malefactis ex æquo respõdeat. Panorm. li. 1. de reb. ab Alphonso rege gest. *Alphõsi.*

Manis. Manes Florentinus cum meretrice deprehēsus, cùm pro more in perpetuam facti ignominiam (nam in Anglia, qui extra matrimonium mulieribus commiscentur, in conspectu populi, retentis tantum fœmoralibus, nudi ecclesiam circumire cogebantur) exueretur à sacerdotibus, fœmorali tantum concesso, omni parte nudus esse voluit, verùm cum interrogaretur, an non puderet coram virginibus, mulieribus, omniq; populo virilia ostentare? Minimè, inquit, gentiū. Nam pudenda hæc quæ peccauerunt, ea potissimū dare pœnas decet. Aen. Syl. lib. 1. de dictis & factis Alphonsi.

Vide tit. suprà, de Disciplina & impunitate.

De pœna mitigata.

Alexandri mac. QVum Græci qui apud hostes stipendium faciebant, venissent in potestatem Alexandri, Athenienses quidē iussit Alexander Mag. in compedibus seruari: quòd quum ex publico stipēdiū haberēt, tamen apud hostes meruissent, similiter & Thessalos, quòd regionem optimā nacti, non eam colerent. Thebanos verò dimisit, dicēs: His per nos nihil est reliquū, neq; ciuitas, neque agri. Ita moderatus est pœnam, vt mortem commeritis non indiceret, nisi vincula: & culpam eorum qui necessitatem excusare poterant in se transtulit. Plut. in Apoph.

Syllæ. Sylla quum milites in bello sociali Albinum virum prætorium fustibus mactassent, Sylla tam atrox facinus impunitum reliquit, dicens se illis posthac promptioribus vsurum in præliis dum peccatum fortiter gerendo rem, studebunt pensare. Plutar. in vita Syllæ.

Catonis Cato ipso die comitiorum quendam è sponsoribus damnauit ac pecuniam illi traditam in alium transtulit. At populus admiratus Catonis iustitiam, damnato pœnam remisit, dicens satis dedisse pœnarum, quòd à Catone damnatus esset. Eras. Rot. lib. 5. Apoph.

Crotonis. Suprà de indulgentia & impunitate.

Hunc refer tit. de Clementia, Humanitate, indulgentia, Venia, &c.

De pœnitentia.

Pausan. PAusanias cùm in conuiuio quodā Simonidem Philosophum orasset, vt aliquid ex sapientiæ secretis in

medium adferret: Simonides dixisse fertur: Memento te hominẽ esse. Sed Pausanias in summa tum fœlicitate constitutus: non magnopere philisophi dictum curauit, Cum verò postea in Chalcecœco cũ fame luctaretur, iámque mortem omnium miserrimam ob oculos videret, magna voce exclamasse fertur: ô Cee hospes: magnum quiddam in sermone tuo inerat: ego verò inani persuasione sum adductus, ut eum nullius momenti putarem. Ælianus lib. 9. de Var. hist.

Isæi Soph. Isæus sophista cùm primos pueritiæ suæ annos in omnibus voluptatibus contriuisset, vir factus in melius vitã instituit. Cúm igitur fortè cum amico deambulasset, qui ei formosam ostenderet puellam interrogassetque vtrum formosa videretur? respondit Isæus: Nihil hic iudico, quandoquidem desij laborare ab oculis. Philostratus in Sophist.

Theodos. Theodosius Romanorũ Imperator dicere solebat, Nihil esse noui, si quis homo cùm sit, è vita excedat. Vnius, autem Dei esse, cum qui semel mortuus sit, per pœnitentiam ad vitam reuocare. Nicephorus Cal. lib. 14. cap. 3. Ecclesiast. Histor.

De poësi.

Gorgiæ. GOrgias sophista dicebat, tragœdiã esse deceptionem, qua qui alterum decepisset, iustior esset eo qui non decepisset: & qui deceptus esset, sapiẽtior foret eo qui non esset deceptus. Fallit enim tragœdia tractans argumenta conficta, sed adeò scitè, vt vera credãtur. Iustior autem ille videtur, qui fallendo prodest & sapientior est, qui per fictas fabulas discit quid sit turpe, quid sit honestum. Rerfert Plutarchus de poetis audiendis.

Laconũ. Lacedæmonij nec cõmœdias nec tragœdias poetarum audiebant, vtpote in quibus contra omnes leges, stupra, incestum, adulteria, iniurias, furta, cæteráque flagitia exprimantur. Nec placuit his quorundam excusatio, qui fabulas ad voluptatem fingi, nõ ad fidem veri, dicunt, cum hæc voluptas imbecillium animos corrumpat. Hanc ob causam Archilochum poetam cùm venisset Lacedæmonẽ, ea hora expulerunt: quòd

intellexerāt ab illo ſcriptum, ſatiùs eſſe abiicere arma, quàm mori. Plut. in Laconicis.

Anonym. Lacedæmonius quidam percontanti, quid ipſi videretur Tyrtæus poëta? Bonus, inquit, ad deprauandos iuuenum animos. Quemadmodum Plato iudicabat Homeri poëſim inutilem eſſe reipublic. qualem instituí volebat: ita Lacedæmonij non recipiebāt poëtas, qui blanda ſcriberent potiùs quàm ſalubria. Plutarch. in Laconicis.

Cleomen. Suprà de Lectionis delectu.

Demonactis. Demonax Admeto poëtæ inſulſo, iactāti epigramma monoſtichon, quod teſtamento mandaſſet ſuæ addendum ſtatuæ (carmen erat,

Corpus humi tegitur, Admetus ad aſtra volauit.)

Reſpondit, adeò ſibi placere carmen, vt magno emptum cuperet, ſi iam nunc eſſet adſcriptum. Tectè optans illi mortem, qui vita erat indignus. Eraſm. li. 8. Apoph.

Pauſani. Pauſanias Cleombroti filius interrogatus, cur Tyrtæum poëtam Spartæ ciuem feciſſent, Ne quis, inquit, externus dux nobis fuiſſe videretur. Poetæ enim apud Lacedæmonios in nullo planè erant pretio, ſed ob laſciuiam ex vrbe eiecerunt. Plutarc. in Lacon.

Philoxenus. Philoxenus poëta Dionyſio recitante ſua carmina, quum alij per aſſentationem laudarent, exclamauit: Abducite me in lapidicinas. Subindicans hoc eſſe tolerabilius, quàm audire laudaréque tam mala poëmata. Nam antea rex offenſus, miſerat illum in lapidicinas. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Syllæ. Sylla, quum ipſi libellum malus poëta de populo ſubieciſſet: quòd in eum epigramma feciſſet, tantummodo verſibus alternis longiuſculis, ſtatim ex his rebus quas tum vendebat, iuſſit ei præmium tribui, ſub hac conditione, ne quid poſtea ſcriberet. Exiſtimabat ille etiā, mali poëtæ operam aliquo dignam præmio. Simul autem & ſilentium redemit ab eo qui ſcribere neſciret: quemadmodum facetus quidam apud nos, ſi quando incidiſſet in malum tonſorem, dabat duplum precium, hàc lege, ne rediret. Eraſm. libro 6. Apoph.

De poëtica fictione.

Actij. ACtius poëta interrogatus, quur non ageret causas, quum in tragœdiis optimè tractaret argumẽta: Quoniam, inquit, in tragœdiis ea dicuntur, quæ ipse volo: in foro aduersarij dicerẽt, quæ minimè vellem. Idem fit in dialogis, vbi qui scribit opus vnicuique tribuit orationẽ, qualem putat esse commodam: in iudiciis secus fit. Erasm. lib. 6. Apoph.

Euripid. Euripides cuidã dicenti, Carmen cõdidisti ex modis ad tripudium accommodis: alio dictum hoc ridente: Ni stupidus esset, inquit, non risisset, quòd res serias Lydiis modis tẽperarim. Lydij modi lasciuiores sunt. Porrò quæ per se tristia sunt, ea decet arte exhilarare. Refert hoc Plutarchus in libello περὶ τοῦ ἀκούειν. Quum Euripides choream agẽtibus succinuisset cantionem quandam modulatam vnus illorum risit. Cui poëta: Nisi stupidus esses, & expers affectuum, haud quaquã risisses me canente mixolydiũ. Eras. 6. Apoph.

Pinarij. Montanus Attilij Butæ carmen recitabat. Quúmq; quidam indignaretur, quòd toto die recitasset, negarétq; ad illius recitationes accedendum. Nacta Pinarius ait: Nunquid possum liberalius agere? paratus sum illum audire ab exhortu solis vsque ad occasum. Gaudebat enim is poëta, subinde repetere & occasus descriptionem. Notat autem & Horatius eos, qui ornatus gratia vel immodicè, vel non suo loco affectant tales descriptiones:

Aut flumen Rheni, aut pluuius describitur arcus.

Erasm. Rot. lib. 8. Apoph,

Vari. Quum à Montano recitarẽtur versus, quibus exortus solis decribebatur, Varus eques Romanus dixit: Incipit Buta dormire. Rursus quum succederet descriptio occasus: Quid dicit, inquit, iam nox est? Ibo, & Butam salutabo. eodẽ scommate taxans & affectatum carminis decus, & Butæ præposterã vitam. Eras. Ibid.

Iaboleni Passienus Paulus eques Romanus, sed dubiæ sanitatis, quum recitans elegias suas, sic auspicaretur. Prisce iubes: Priscus Iabolenus qui tum aderat Ego verò (inquit) nõ iubeo. Protinus ingẽs omniũ risus coortus

est. Fingũt enim poetæ suo arbitrio quicquid libet. At Priscus non tulit poeticã fictionem. Eras. li 8. Apoph.

De potestate & potentia.

Diogen. DIogenes interrogatus, quo modo quis viuere debeat sub potestate? Perinde atque igni vtendum esse dicebat: neque nimis propè accedendũ, ne exuraris: neque nimium procul ne rigeas. Antonius in Melissa, par 2. serm. 1. Stob. ser. 43. idem Apoph. attribuit Antistheni.

Chrysipp. Chrysipp9 rogatus, cur potestatẽ omnẽ in Rep. adeò fugeret? respõdit: Quia si quis malè rexerit, diis pœnas dabit: si bene, odio à ciuibus habetur. Stob. ser. 43.

Demosthenis. Demosthenes, summus ille orator, cum audiret quosdam qui in Repub. euehi cuperent: Omnium difficillimum esse dixit, vt hi qui potestatem habent in multos, multis placeant. Stobæus sermone 23.

Eiusdem. Idem dicere solebat duabus viis propositis, quarum altera ad pulpitum oratorium, altera ad inferos duceret, prudentem virum præoptaturum esse eam, quæ ad inferos ducit potius quàm quæ potestate hominem subleuaret. Ibidem.

Eumenis. Eumenes rex fratribus suis crebro dicere solebat: Si me vt rege vsi fueritis: vobis tanquam fratribus gratificabor: sin autem tanquam fratre, ego vobis vt rex. Antonius in Melissa, parte secunda, sermone 1.

Licini vari. Quum Africano illi maiori corona sæpius in conuiuio imposita rumperetur, Licinius Varus accommodanti dixit: Noli mirari si non conuenit, caput enim magnum est. Sentiens hominẽ esse præpotentem, cui non quæuis corona congrueret. Eras. lib. 6. Apoph.

L. Crassi. Lucius Philippus consul. L. Crasso summæ dignitatis & eloquentiæ viro, manum iniici iusserat, eo quòd vocem illius indignè ferret, qua dixerat, sibi alio senatu opus esse. At Crassus reiecto lictore: Non es, inquit, mihi tu Philippe consul, quãdo ego tibi non sum senator. Erasm. lib 6. Apoph.

Cn. lentuli. Cn. Lentulus Marcellinus consul in concione grauiter questus est de Magni Pompeij immodica potentia. Huius orationẽ quum populus clara voce accla-

mans approbasset: Acclamate, inquit, acclamate, Quirites dum licet. Iam enim vobis impunè facere non licebit. Significans, illius potentiam breui eò magnitudinis euasuram, vt nulla in re tutum esset vllo pacto resistere si quid illi collibuisset. Erasmus lib. 8. Apoph. Val. Max. lib. 6. cap. 2.

Anonymi. Quum Pompeius graui laboraret inuidia propter immodicā potentiā, & ob vulnus fascia linea tibiam vinctam haberet, dixit aliquis: Quid refert vbi gestet diadema, in capite an in crure? nam candidum amiculum olim erat insigne regum. Eras. lib. 6. Apoph.

C. Caesaris. Proferētibus in medium, quòd Sylla dictaturam deposuisset, quum Cæsar perpetuam gereret, quod minimum aberat à tyrannide, respondit Iulius Cæsar: Syllā nescisse literas, eóque dictaturam deposuisse. Dictant grammatici discipulis, quum præeunt aut recitāt scribenda, huc alludens, dixit illum nescisse literas. Erasmus 4. Apoph.

De potestate breui.

Cotyis. Cotys Thracum rex, Thebanis gloriantibus quòd Lacedæmoniis imperarent: Vidi, inquit, torrentes perennibus fluuiis maiores factos, sed ad breue tempus. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 1.

Nerua. Nerua Cocceius Romanorum Imperator, ad quendam ipsum consolari volentem hoc argumento, quòd diceret, genesim Veri non esse rectè collectam, eóque spem esse illum diu victurum: Isthuc, inquit, tu facilè dicis, qui patrimonij tui, non Reipub. quæris hæredē. Sentiens magni referre, vt bonus princeps quàm diutissimè viuat. Ex Dione Cassio.

Ael. Veri. Ælius Cōmodus Verus Impera. quum morbo grauaretur, sæpe dicere solebat, principem sanum mori debere, nō debilem: quòd superiores Imperatores plerique violenta morte perissent: eámque mortem, vt breuem simul & inexpectatam, Cæsar optauit, & obtinuit. Spartianus.

Vide plura supra de Consulatu breui.

De præceptore bono ac fideli.

Socratis. SOcrates cùm Xenophontem obuiam ſibi venientem interrogaſſet, vbínam locorum variæ venderétur merces, quibus vulgò vtuntur homines? cùm promptè ad hoc reſpõdiſſet Xenophon, interrogauit iterũ: Vbinam homines fierent meliores? verùm cùm adoleſcens reſpondiſſet ſe id neſcire: Me ſequere, ait Socrates, & hoc ex me diſces: Abſurdum eſt, ſcire vbi ea quæ ad victum ſunt venalia reperias: vbi autẽ doctus & probus euadas, negligere. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem Quum Æſchines ambiret eſſe de numero diſcipulorum Socratis, excuſarétque verecundè paupertatem ſuam, ac moleſtè ferret, quòd cùm Soc. cæteri amici diuites multa largirentur, ſibi nihil eſſet quod daret, præter ſeipſum: An non intelligis, inquit, quàm magnum munus mihi dederis? niſi fortè teipſum paruo æſtimas? Itaque mihi curæ erit, vt te tibi reddam meliorem quàm accepi. Alij Sophiſtæ quum meras nugas docerent, nullum admittebant diſcipulum, niſi magna mercede: Socrates nihilo minus libenter recepit inopem quàm opulentos. Eraſm. lib 3. Apoph.

Antiſthenis. Antiſthenes Athenienſis rogatus, cur eſſet in diſcipulos tam ſeuerus? Et medici, inquit, ægrotos ſuos ſimili modo obiurgant. Significans, ſe in vitia ſæuire, & non in homines aut diſcipulos: nec vitia ſanari blandiendo. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Alcibiadis. Alcibiades quum ad quempiam præceptorem acceſſiſſet, vt erudiretur, rogaſſétque, Num Homeri opera haberet? atque ille dixiſſet, Se habere Homeri librum ſatis emendatum: Et tu, inquit, Grammaticam doces, quum ſis aptus ad poëtam tam egregium emendandũ? Bruſo. lib. 5. cap. 2.

Agaſiclis Regis. Cùm Agaſicli Lacedæmoniorum regi diceret quidã, admirari ſe, quòd cùm eſſet auidus diſcendi, non adiungeret ſibi Philophanem ſophiſtam: regali prorſus indole reſpondit: Eorum, inquiens, volo eſſe diſcipulus, quorum ſum & filius ſignificans, non minus intereſſe quos nactus ſis parentes, quàm quos aſciſcas præceptores. Etenim vt liberi, fermè referunt maiorum, vnde prognati ſunt, ingenium: ita præceptorum vitia demigrãt in eos quos inſtituunt. Et honeſtæ vitæ

institutio potissimum ab illis petẽda est, qui virtutem ipsis factis præstiterunt, non ab iis qui compositis arte verbis de virtute nugantur. At nunc summi orbis monarchæ futuri, Deum immortalem, quibus interdum viris à teneris annis formandi instituendíque creduntur? quum principi non minus tum perniciosum sit, tũ indecorum, ab inhonestis institui, quàm nasci. Nec quælibet artes discendæ sunt principi, sed hæ duntaxat quæ tradunt rationem rectè administrandi regnũ. Erasmus ex Plutarcho in Lacon.

Laconis. Lacon quidam pædagogus pueri cura suscepta, quũ interrogaretur, quid esset illum docturus? Efficiam, inquit, vt honestis delectetur, turpibus offendatur. Nihil efficacius ad veram fœlicitatem, quàm amare virtutẽ propter se, odisse vitium propter se. Plut. in Lacon.

Spartani cuiusdã. Spartanus quidam interrogatus quid cõferrent vtilitatis pueris adhibiti pædagogi? Efficiunt, inquit, vt quæ sunt honesta, eadem pueris fiant etiam iucunda. Plut. in Lacon.

Alexãdri regu. Alexander Macedo Aristotelem, cui puer formãdus fuerat traditus, summa veneratione prosequebatur, dicens, se illi nõ minus quàm patri debere, quòd à patre viuendi, à præceptore bene viuendi initium accepisset. Plut. in eius vita.

Suprà de Affectibus humanis.

De præceptoribus malis & indoctis.

M. Antonin. OLim in scholis pingi solebant Musæ, seu studiorũ præsides. Ingressus igitur scholam Diogenes, quũ videret multas Musas, discipulos admodum paucos, dixit præceptori: Cum diis multos habes discipulos. Ludens ex ambiguo sermonis. Nam Græci, cum diis, dicunt, pro eo quòd nos dicimus, fauentibus diis. Interdum *σὺν*, id est, cùm, significat comitem: Cum multis te defendi, id est, multi mecum te defenderunt. Laërt. lib. *6*.

Diogenis. Diogenes quum puerum conspiceret indecorè se gerentem, pædagogum illius baculo percussit, dicens: cur sic instituis? Indicans, primæ ætatis formatoribus potissimùm imputandũ esse, si adolescẽtes euadant ma-

lè morati, aut secus. Refert Aphthonius ac Priscianus.

Alcibiadis.

Alcibiades puer ludum literariũ ingressus, poposcit Iliadem Homeri: qúmque ludimagister negasset sibi esse quicquam Homeri, impegit illi pugnum, & abiit: declarans, impudenter eũ docere literas, qui non semper Homerũ haberet in sinu. Quid ille facturus erat, si pro Homero quis porrexisset illi Michaëlem Modistã, aut Floristam? Eras. lib. 5. Apoph. ex Plut. Apoph.

Alexandri regis.

Alexãder interrogatus, vtri magis esset affectus, Philippo parenti, an Aristoteli præceptori? respondit: Ille mihi vt essem, causa fuit: hic verò, vt bonus essẽ. Stob.

De præceptoribus colendis cõsule ea, quæ suprà annotata sunt de Discipulorum pietate in præceptores. De præceptoribus etiam soluenda mercede, pete ex titulo de Mercede.

De præconibus laudum.

Themistoclis.

THemistocles interrogatus, vtrum Achilles esse mallet an Homerus? Dic ipse prius, inquit, vtrum malles esse victor in Olympiis, an præco, qui victores pronuntiat, sentiens, multo præstantius esse, res egregias gerere, quàm gestas celebrare: Homerum præconi conferens. Plut. in Græco Apoph.

Stratonici.

Stratonicus Musicus insignis apud Abderitas agens, conspicatus illic singulis ciuiũ singulos esse præcones, adeò vt propemodum maior esset præconum numerus quàm ciuium, à cœna cœpit per ciuitatem summis pedũ digitis ingredi, dimissis in terram oculis. Percontantibus autem Abderitis, quid mali repentè accidisset illius pedibus, ita respondit: Cæterùm quidem bellè valeo toto corpore, & ad cœnam curro celerius ipsis adulatoribus: illud vnum metuo, ne ingrediens præconis pedem offendam. Sentiens, illic præconum plena omnia. Athe.

Alexandri M.

Alexander Magnus, cum nũcius quidam gaudio gestiens, porrectâque manu accurreret, rem prosperè gestam ei narraturus: Quid mihi bone vir, magni nũciabis, nisi nuncies Homerum reuixisse? significans omnium præclarè gestorum gloriam abolendam, nisi cõtingeret talis præco qualis fuit Homerus. Plutarch.

Idem Ilium profectus, & Achillis statuam coronãs: O te fœlicem, inquit Achilles, cui viuo talis amicus mortuo talis contigerit præco. De Patroclo loqués, & Homero: quorũ ille fidissimus Achilli fuit amicus, hic defunctum Iliade tota celebrauit. Plutarch. in vita Alexandri, & Bruson. lib. 1. cap. 3. Cicero pro Archia. *Eiusdem*

De præda militari.

THemistocles quum aliquãdo ad mare visendi cadauera gratia accessisset, ac torques armillásque passim disiectas videret, ipse quidem prçteriit, sed amico qui sequebatur dixit: Collige tu tibi: nam tu Themistocles non es. Ne tam obuia quidem præda cõmoueri, potuit, vt quicquã ageret indignum egregio duce, cui gloria debet esse satis magnum virtutis præmiũ. Plutar. in vita Themistoclis. *Themistoclis.*

Alexãder Macedo quum in Arbellis de rerum summa periclitaturus, esset conflicturus cum mille hominũ millibus ad pugnandum instructis, adierunt illum milites aliquot ipsi bene volentes: deferebántque cæteros, quòd in castris inter se miscerent sermones, conspiraréntque, ne quid prædæ in regium tentorium deportarent, sed ipsi totum in suum verterent lucrũ. His auditis subrisit Alexander. Fausta, inquit, nũciatis. Siquidem audio sermones virorum ad vincendum, non ad fugiendum animatorum. Nec illum fefellit diuinatio, plurimi namque milites regem, adiere dicẽtes: Bono animo esto rex, neque metuas hostium multitudinem, qui ne pedorem quidem nostrum ferre poterunt. Plutarch. *Alexãdri Mace.*

Annibal profugiens, apud Antiochum regem agebat. Is ostendit illi suum exercitum barbarico apparatu magnificè instructum, sed ad prædã magis quàm ad bellum. Hæc omnia quum diligenter esset contemplatus Annibal, rogauit Antiochus, num hæc omnia satis essent futura Romanis? Tum Annibal: Planè satis arbitror, etiamsi auarissimi sint Romani. Lusit Pœnus ab inexpectato. rex de prælio sciscitabatur, iste respõdit de præda, Quid enim aliud est miles imbellis, au- *Annibalis.*

ro, argento, cæterísque rebus ad prædam inuitantibus instructus? Plutarch.

De præmio virtutis.

Socratis. SOcrates, qui Delphico oraculo inter Græcos iudicatus est omniũ sapientissimus, interrogatus quænam ciuitas ritè gubernari possit? respondit, cùm boni inuitantur pręmiis, iniusti dant pœnas. Ex Platone recitat. Brus. lib. 5. cap. 8.

Eiusdem Socrates præmia decreta his qui in Olympiis aut Nemeis vicissent, contraxit, eáque maiora decreuit iis qui in bello pro patria fortiter occubuissent dicens, illos & dum exercentur, magis impendiis exerceri, & si vicerint, magis aduersus patriam quàm aduersus hostes coronari: & quum senuerint, ad nihil vtiles euadere, haud aliter quam detrita pallia: vt qui nec bello sint vtiles, nec gerendæ Reipub. accommodi. Laërtius lib. 1. cap. 3.

Solonis. Solõ Salaminius interrogatus, vnde reipublica maximè vigeret: Si boni respondit, præmiis incitantur ad virtutem, mali autem ad virtutem negligentes, coërceantur pœnis. Bruson. lib. 5. cap. 8. Sob. ser. 41.

Tritantachmis. Quum post cladem acceptam ad Persas quidam ab Arcadia transfugissent, auxilia pollicentes, producti sunt in conspectum Xerxis. Ibi Persis percontantibus, quid agerent Græci? responderunt, eos celebrare Olympia, ac gymnica equestriáque certamina spectare. Rursus percontantibus, quod esset certaminis præmium, responderunt, coronam oleaginam. Hic Tritãtęchmes Artabani filius, versus ad exercitus præfectũ: papæ, inquit, Mardoni, in eius viros nos incitasti ad pugnandum, qui non pecuniarum gratia certamina agitant, sed virtutis ac laudis. Ea vox tum visa est timida, vt sæpenumero prudentia habetur pro ignauia. Refert Herodotus in Vrania.

Suprà de Pœna malis infligenda.

Lygurgi. Lysandri Lysander interroganti Persæ, quam Reipub. maximè probaret? Eam, inquit, in qua fortibus viris ac meticulosis congrua vtrisque redduntur. Sensit virtutem inuitari præmiis, ignauos excitari ignominia. Nimi-

rum hoc est quod apud Homerũ stomachatur Achilles, idem honoris haberi ignauis ac fortibus. Ea sentẽtia non solùm habet locum in Repub. verùm etiam in priuatis familiis. Sunt enim hęc duo praecipua ad conseruãdam cuiuslibet gregis disciplinam. Honos enim non solum alit artes, vt habet prouerbium, verùm etiam virtutem. Nec tam refert, monarchia sit, an aristocratia, an democratia, an aliqua Reipu. forma ex his temperata, quàm vt in quacunque gubernatione discrimen habeatur publicum inter viros vtiles Reipubli. & suo viuentes abdomini. Plut. in Lac.

Supià tit. de Laudis contemptu.

Eiusdem. *Agidis*

Agis Lacedæmoniorum rex eius nominis vltimus, cùm iam ad dirum mortis supplicium duceretur, interrogatus ab Ephoro, num quid pœniteret eorum quæ fecerat? Nequaquam pœnitet, respõdit. nil enim aliud feci, quàm quòd prudentiam cum honestate semper coniunxerim. Sciuit nimirum vir ille bonus, ipsam virtutem abundè magnum esse sui præmium, quicunque sequatur euentus. Plut.

Galieni Imp.

Galienus Imp. quum taurum ingentem in arenã misisset, prodissetque ad eum ferendum venator, neque productum decies potuisset occidere, Cæsar coronam venatori misit, mussitantibus cunctis, Quid rei esset, quòd homo ignauissimus coronaretur? Galienus per Curionem dici iussit, Taurum toties non ferire difficile est. Ludens significauit graue discrimen esse toties tauro occurrere, etiam si non ferias. Trebellius Pollio.

L. Cæcilij.

Lucius Cæcilius, quum C. Cęsar aliis qui secum pila lusitabant, cẽtum sestertia daret, illi vni eius summæ dimidium: Quid, inquit, num ego vna manu ludo, ac non duabus? Si officium erat colludere, nõ minus præstiterat ille quàm cæteri. Erasm. lib. 6. Apoph.

De præsagiis.

Vect. Valentis.

VEctius Valens, quum à Claudio Cæsare imminet periculum, atque interim Silius cum Messalina domi vindemiæ simulacrum omnium lasciuiarũ genere celebrarent, conscendit præaltam arborem, & in ea prospectantis specie stabat. interroganti-

bus, quid aspiceret? respondit: Tempestatem ab Ostia atrocem. Id siue ioco dixit, siue fortè lapsa vox est, in præsagium vertit. Mox adsunt à Cæsare nuncij, qui vindictam parant. Is Silius erat adulter, cui clam nupserat Messalina, quam Cæsar dissimulanter confirmatis nuptiis supplicio affecit. Erasm. lib. 6. Apoph.

Vide titulum de Diuinatione & ostentis.

De precatione siue oratione hominis ad Deum.

Socratis. SOcrates humanæ sapientiæ quasi quoddam terrestre oraculum, nihil vltrà petendum à Diis immortalibus arbitrabatur, quàm vt bona tribuerent: quoniã ij demum scirẽt, quid vnicuíque esset vtile: nos autem plerunque id votis expetere, quod non impetrasse melius foret. Etenim densissimis tenebris inuoluta mortalium mens, in quàm latè patentem errorem cæcas præcationes tuas spargis. Diuitias appetis, quæ multis exitio fuerunt: honores concupiscis, qui plures pessunderunt: regna tecum ipsa voluis, quorum exitus sæpenumero miserabiles cernuntur. Splendidis coniugiis iniicis manus: at hæc vt aliquando illustrant, ita nonnũquam funditus domos euertunt. Desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis quasi fœlicissimis rebus inhiare, téque totum cœlestium arbitrio permitte: quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam eligere aptissima possunt. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Biantis. Bias eos qui sibi mentem à Deo bonam largiri precarentur, nec tamen disciplinam capesserent, parũ cordatos esse dicebat. Quando neque vt pictor quisque bonus euadat, dari sibi à Deo bonos colores & lineã exoptat quin magis artem perdiscit. Sicut nec votis proficit, qui musicus esse cupit, nisi artem consectetur. Adeo nihil prodest, circa preces occupari, nisi rectè viuendi studio tenearis. Stob.

Eiusdem. Idem quum aliquando cũ impiis ac scelerosis hominibus naui veheretur, & in summo mari omnes periclitarentur, impiis deorum opem implorantibus: Silete, inquit Bias, ne dij vos nebulones hic nauigare sentiant. Deus autem impiorum precibus irritatur magis

ad

ad vindictam, quàm ad opitulandum flectitur. Laër. lib. 1. cap. 6.

Suprà de Decoro vbiq; ac in omnibus obseruãdo.

Diog. Epicuri. Epicurus dicebat: Si mortalium omniũ votis Deus responderet, propè futurum esse, vt vniuersum genus hominũ pereat. Quandoquidẽ videre est, tãtas tamque diras & exitiales imprecationes vicissim hinc inde vulgò effundi. Stob.

Athenodori. Athenodorus philosophus multùm eos dãnari debere aiebat, qui longis orationibus Deum fatigarent, eáque peterent, quę peti ab eis homines scire nollẽt. Rogandúmque solum de eis Deum esse, quæ minimè molestè homines ferãt, etiamsi ab omnibus intelligatur. Addebat etiam, ita cum hominibus homines viuere debere, non secus ac si Deus eorũ semper actiones intueretur. Hoc autẽ modo illos carpebat, qui iniusta à Deo peterent: & ipsi sibi, quo minus exaudirẽtur, impedimẽto essent. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Laconũ. Lacones, si quando diis supplicarent, summa deprecationis hæc erat, vt dij immortales bonis nil aliud adderent, quàm honesta, prætereà nihil. Non aliud petebant virtutis præmium, quàm honestã famã, quũ multa alia sint aliarũ gentium vota: non solùm multiloqua, verùm etiam inutilia, nonnunquam & turpia à diis postulantium. Plut. in Laco.

Vide tit. de Petitione.

De principe bono, ac eius in regni administratione officio.

Solonis. SOlon Salaminius dicebat, eũ principem meritò laudandum esse, qui Democratiam ex monarchia ciuibus constitueret. Stob. serm. 46. & Phauorinus Camers.

Eiusdem Idem tum primum imperium gerendum esse suadebat, si quis prius ferre imperium didicerit. Quomodo enim aliis imperare poterit is qui ipse imperium non est passus? Potest autem hoc apophthegma referri ad eos, qui prius alieno parẽdo imperio discunt imperiũ

in alios gerere. Vel qui prius cupiditatibus imperant suis, quàm in alios exerceant imperium. Neque etenim idoneus est vt aliis dominetur, qui ipse seruit affectibus: neque rex aliis esse potest, nisi quem prius ratio rexerit. Refert Diogenes. Laër. in eius vita: & Eras. in prouerb. Nō bene imperat. nisi qui paruerit imperio. & An. par. 2. ser. 1.

Pythagorae. Pythagoras ita imperādum esse principi dicebat, vt veneretur magis quàm metuatur. Reuerentiam enim admiratio, timorem odium comitatur. Stob. ser. 46.

Cleobuli Cleobulus fœlicem existimabat principem, qui nemini conuersantium sibi crederet. Stob. ser. 46.

Pittaci. Pittacus Mitylenæus eum demum principem laude dignum existimabat, qui efficit, vt subditi metuāt, non ipsum, sed pro ipso. Ibidem.

Biantis. Bias Prienæus optimum principem pronunciabat esse, qui moribus vtatur patriæ legibus. Ibidem, & Phauorinus.

Chilonis Chilon primum esse regem dixit, qui operam dat, vt non metuatur. Stob. ser. 45.

Thaletis Thales Milesius pronunciauit, principis fœlicitatē existimare se, si vitam obiret, postquam consenuisset, iuxta naturam. Ibidem, & Phauorinus.

Socr. Socrates dicere solebat, eum esse optimum regem & principem, qui à propriis affectibus temperaret. Phauorinus.

Platonis Plato philosophorū ille antesignagus & princeps, tum demum beatum terrarum orbem futurum prędicauit, cum aut sapientes regnare, aut reges sapere cœpissent. Plato ipse epist. 7. Cicero epist. 1. ad Quintum frarrem. Valerius Maximus libro 7. cap. 1. Agapetus ad Iustiniannm Cæsarem.

Eiusdem Idem principem laude dignum esse existimabat, qui sibi ipsi prius, deinde aliis commode imperare possit. Antonius in Melissa, parte 2. sermone primo.

Isocratis Isocrates dicebat, optimum principem semper imitari eum, non qui maximum imperium acquisierit, sed qui optimè præsentibus vsus sit. Ant. in Meliss.

par. 2. ser. 1,

Anacharsidis

Anacharsis bonum principem iudicabat eum esse, qui non solus prudens sibi videretur, sed bono & iusto aliorum consilio lubens acquiesceret. Stobæus ser. 45.

Philonis

Philonis dicterium est, Si vis bonus esse rex, cũ fortitudine benignitatem & mansuetudinem serua, vt non formidolosus, sed reuerentia dignus tuis subditis videaris. Varinus Phauorinus.

Musonii

Musonius dicebat, conandum esse principi vt verẽdus potius subditis, sit quàm metuendus: illum enim grauitas sequitur, hunc inhumanitas. Stobæus sermone 46

Xenophontis.

Suprà tit. de Liberalitate.

Archidamidae

Suprà de Mansuetudine.

Agidis.

Ad Agidem Archidami filium quum quidam dixisset, Philippum effecturum, ne Lacedæmoniis pateat iter in Greciam: nobis, inquit, ô hospes, nostra patria sufficit ad illic viuẽdum. Pectus ad vtrunque paratum & ad proferendum imperium, si contingat: & ad boni consulendum fortunam licet mediocrem: cùm plerunque principes id quod obtingit administrent: nec vllis satientur ditionis accessionibus. Ibidem.

Agesilai.

Agesilaus, licet Lacedæmoniorum rex esset, post multa egregia facta, nequaquam sibi principatum, sed tum Reip. tum sociis & amicis Reip. gerere dicebat: Quo dicto dicere voluit, ita demũ qui potitur imperio verè legitiméque imperare, cùm & ipse paret imperio legum, & eorum qui in Repub. magistatu fungũtur. Plut. in Lac. Apoph.

Eiusdem

Idem illud assiduè in ore habuisse fertur: Principis esse, non mollicie deliciisve, sed temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellère. Plut. in Apoph. Lac. Eras. lib. 1. Apoph.

Eiusdem

Celebratur & hoc illius dictum, principibus potissimum ediscendum, Imperatoris officium esse, erga rebellantes audacia erga subiectos beneuolentia vti, quod idem Maro nobili carmine docuit:

Parcere subiectis, & debellare superbos.

Eiusdem. Neque enim verè victor est, qui iracundiæ vindictã flagitanti frenum nescit imponere. Pluart. in Lacon. Apoph.

Eiusdem Illud sibi Agesilans rex cum primis ducere solebat gloriæ, quòd cùm rex esset, cæterisque consilio prospiceret, nihilo secius in laboribus obeũdis nemini cederet: quodq; sibi ipsi imperaret, suiq; (vt ita loquar) rex esset, id pulchrius esse iudicabat, quàm quòd regnũ obtineret in alios. Ibidem.

Eiusdem. Cùm Spartanos pecuniæ deficerent ad bellum, quòd alerent externum militem, Agesilaus in Ægyptũ profectus est, ab Thaco Aegypti rege accitus stipendio, Cæterùm Agesilaus ob corpus incultum, ac vestis vilitatem, venit in contemptum eius gentis hominibus, qui sperarant se visuros Spartanũ regem talem, qualis esset rex Persarum, corpore decentissimè ornatum: perperam sanè de regibus sententientes, quos externo cultu putabant æstimãdos potius, quàm animi virtutibus. Nihil ille quidem de cultus ac victus simplicitate mutauit, sed interim ostendit, maiestatem dignitatémque regiam non vestium splendore, sed prudentia ac fortitudine parari oportere: grauitérque taxauit vulgares monarchas, quibus si diadema, purpurã, aurum, & gemmas detrahas, nihil videas præterea regium. Plut in. Lac. & Athenæus.

Eiusdem. Idem Agesilaus, quũ à rege Persarum essent allatæ literæ quas Perses vnà cum Gallia Lacedæmonem perferebat, de hospitio, déque amicitia tractantes, non recepit, sed iussit illos regi nunciare: Nihil esse necesse priuatim ad ipsum literas mittere: cæterùm si perspicuum foret illum bene velle Lacedæmoniis & Græcis, ipsum quoque illi pro viribus futurum amicum. Quòd si deprehẽderetur insidias tendere, ne putet, inquit, quòd me sit habiturus amicum, etiam si vehementer multas ab eo, recepero epistolas. Quid hoc animo sublimius, cui in omnibus rebus gerẽdis hic vnicus erat scopus, consulere Reipublicæ commodis. Plut. in Lacon. Apoph.

Idem, si quid esset quod per milites celeriter confici vellet, primus ipse sub oculis omnium operas aggrediebatur, quo vel pudore ad industriam extimularétur. Efficacissimũ exhortationis genus principẽ hoc facere, quod ab aliis fieri velit. Eras. Rot. ex Plut. *Eiusdem*

Idem cùm parum instructus esset equitatu, Ephesum sese recepit: ibi opulẽtis denunciauit, vt quisquis pro se virum & equum præberet, à militia esset immunis. Hac arte factũ est, vt pro ignauis ac timidis diuitibus, breui colligeret & equos & viros strenuos, ac bello idoneos. Qua quidem in re dicebat sese Agamẽnonis exẽplũ retulisse, quòd is acceptaequa generosa, virum diuitem, sed ignauum, militia liberasset. Locus autem est apud Homerum Iliados. ψ. *Eiusdem*

Τὴν Ἀγαμεμνονίδῃ Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
δῶρ', ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.
ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων μέγα γάρ οἱ ἔδωκε
Ζεὺς ἄφενος ναῖεν δ' ὅ γ' ἐν εὐρυχόρῳ Σικυῶνι.

De equa loquitur.

Quam dederat Anchisiades Etheopolus Atridæ,
Dono, ne huic comes iret ad alta mœnia Troiæ:
Sed remanere domi, ac sese oblectare liceret.
Nam viro opes pater altitonans donarat opimas:
Incoluit verò prædiuitem agris Sicyonem.

Hæ sunt artes excellenti principe dignæ, quibus efficitur, vt quod ad reipub. dignitatem incolumitatẽmve necessarium est, non per violẽtiam inuidiosam extorqueat, sed ea dexteritate impetret, vt nec tenues grauet & à ditioribus etiam gratiã ineat. Plut. in Lac.

Anaxilaus rex percontatus à quodam, quem principẽ Reipub. salutarem pronunciaret? respondit: Qui beneficiis se à ciuibus vinci nequaquã patitur. Varin⁹ Phauorinus Camers. *Anaxilai*

Agasicles, cùm alius quispiam ab eo sciscitaretur, quo pacto posset aliquis tutò imperare nullo stipatus satellitio? respondit: Si sic imperet suis, quemadmodum pater imperat liberis. Nemo plura dixit vnquam maiore compendiò. Dominĩ tantùm timẽtur à seruis, *Agasiclis*

quo mali metu coërceantur, quos non corrigit pudor. Pater quoniam liberis consulit potiùs quàm sibi, diligitur ab illis, sic vt auhoritatem comitetur reuerentia. Aduersus hos adeò non est opus satellitio, vt non aliud sit satellitium fidelius illorum stipatu. Quòd si rex beneuolentia ac benefactis adiungeret sibi ciuiũ animos, non esset opus barbarico conductitióque satellitio: sed nullos haberet corporis sui custodes, tutiores, quàm ciues, erga quos patris gereret affectum. Porrò quibus placet hoc dictum, Oderint dum metuãt nullos magis habẽt suspectos, quàm quibus oportebat maximè confidere: ac multos metuat oportet, quem metuũt multi. Plut. Eras. lib. 1.

Aristonis Suprà de Hostibus & inimicis. & de hostibus non crudeliter tractandis.

Leonidae Xerxes Leonidæ scripserat, si desinas, θεομαχεῖν id est, cum diis bellare, sed meis te copiis adiunxeris, potes Græciæ fieri monarcha. Huic respondit Leonidas: Si nouisses quæ sint in vita honesta, abstinuisses à cõcupiscendis alienis. Mihi verò potius est pro Gręcia mori, quàm in populares meos gerere monarchiam. Quid tam impium est, quod mortalium vulgus non admittat ampli principatus gratia? At hic prius duxit honestam mortem pro amicis liberandis oppetere, quàm monarcha factus eos seruitute premere, à quibus venerat depulsurus seruitutem barbarorum. Plut. in Lacon.

Theopõpi Theopomp⁹ interroganti, quo pacto quis regnum tuto possit tueri? Si, inquit, amicis concedat iustam libertatem, pro viribus interim aduigilans, ne subditi afficiãtur iniuria, Multis principibus exitio fuit, quòd amicis nihil non permitterent, ciues iniuria affectos negligerent. Hic tẽperantia adhibẽda est, vt princeps nec amicos alienet tyrannica sæuitia, nec patiatur illos regia familiaritate abuti ad quiduis audẽdum præter ius aduersus plebeios, qui nimium irritati, sæpe reges suos excusserunt. Ibidem.

Eiusdem Thopompi Lacedæmoniorum regi cum dictum esset, eo tempore bene Lacedęmoniis esse, quò

benè regere reges didicissent: respondit, id potius accidere, quod subditi parere didicissent: ostendens, bonā popularium vrbium administrationē, non tam in principum regimine quàm in populorum obedientia consistere. Nam si populi in diuersum à principibus traherent, difficillimum arbitrabatur esse, vt principes optimè gubernare possent. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Cyri. Cyrus maior, quo non alius regum populo fuit charior, dicere solebat Neminem debere suscipere principatum, nisi melior sit his in quos susciperet. Spiegelius in libro quarto capite 20. Panormita. de dictis & factis Alphonsi.

Eiusdem Cyrus Persarum rex dicebat, Neminem debere imperare, qui subditis suis non esset melior. Principémque non decere esse inferiorem neque intelligēdo, quę opus sunt, neque gerendo quæ tempus expostulat. Brus. Contuts. lib. 3. cap. 33.

Eiusdem Cyrus rex imperium non conuenire ei dicebat, qui nihilo iis qui sunt sub imperio, sit præstantior. An. in Melis. par. 2. ser. 1.

Eiusdem Idem dicere sæpenumero solitus est, similia esse boni pastoris & boni regis opera. Boni igitur pastoris cū sit, bene pascere gregem, omniáque mala ingruentia auertere: sic ad bonum regem spectat, vt diligenter gubernet ciues sibi à Deo concreditos, omniáque legibus prohibeat quæ in Reip. perniciem ingruere vidētur. Cyri autem dictum extat apud Xephōtem, & Bruson. lib. 3. cap. 13.

Dionysij Dionysius iunior dicere solebat, se multos alere sophistas, non quòd illos admiraretur, sed quòd per illos admirabilis esse studeret. Sciebat populum de illis tanquam de viris doctis magnificè sentire: hac persuasione callidè abutebatur ad conciliandum sibi multitudinis fauorem. Eadem arte fortasse principes quidam alunt in palatiis suis viros eruditionis & sanctitatis opinione venerabiles, vt populus arbitretur horum consiliis geri pleraque. Plut. in regnum Apoph.

Philippi Regis. Philippus rex Macedonū aiebat, oportere meminisse principē, quòd homo existens, potestatem adeptus sit diuinam, vt res honestas & diuinas instituat, ser-

mone autem humano vtatur. Stob. ser. 46.

Eiusdem Philippum Macedoniæ regem cùm anus accessisset, vt causam ipsius cognosceret: respondit, sibi nequaquam esse otium. Cúmque anus inclamasset, Proinde nec rex quidem esse velis. Philippus admiratus aniculæ liberam vocem, nō illi solùm præbuit aures, verùm & aliis quoque. Plut. in Reg. & Imp. Apoph.

Alexandri M. Alexander interrogatus, quis optimus princeps esset? Qui, inquit, amicos donis retinet, & inimicos beneficiis amicos facit. Ant. in Melis. par. 2. ser. 1.

Alex. seueri. Alexander Seuerus imperator aurum & argentum rarò cuiquam nisi militi diuisit: nefas esse dicens, vt dispēsator publicus in delectationes suas suorumque cōuerteret, id quod prouinciales dedissent. Brusonius Contursl. lib. 3. cap. 13.

Eiusdem Idem Alexander, cùm ab amicis reprehenderetur, quòd immemor maiestatis imperatoriæ, non precioso vestitu, auro, gemmísque corpus etiam ornaret, respōdit: Principatum ac imperium in virtute esse, nō in corporis decore. Ibidem.

Philisci. Philiscus ad Alexandrum aliquando dixisse fertur Ad gloriam incumbe, verùm ea conditione, ne sis pestis vel magnus aliquis morbus, sed pax & sanitas. Affirmans, per vim & sæuitiā expugnare ciuitates, & populos exscindere, pestilentiam esse. Sanitatis verò, salutísque, subditorum rationem habere: ea enim sunt pacis commoda. Ælia. lib. 14. de Var. hist.

Agrippini. Agrippinus imperans, conabatur eis quos damnabat persuadere, quòd ipsis expediret damnari. non enim tanquam inimicus (ipsis aiebat) nec vt latro, sententiā contra eos fero: sed veluti tutor, & curator ipsorum. Quemadmodum & medicus hominem secandum cōsolatur, & seipsum exhibere persuadet. Stob. ser. 46.

Ciceronis Cùm Cicero in oratione pro rege Deiotaro, enumeret bonorum principum virtutes, eósque iustos, seueros, graues, magnanimos, largos, beneficos, liberales esse debere pronunciet: ex singulis hisce titulis singulas eorum virtutes petas licet.

Pompeij Ma. et Stheni j. Pompeius Magnus, cùm Mamertinos, quòd hostiū partibus adhęsissent, interficere omnes statuisset: Sthe

nius eius ciuitatis princeps Pōpeium adiit, & his verbis loquutus est: Non æquum facis Pompei, qui propter vnum noxium multos innoxios occidere paras. Quo audito, Mamertinis pepercit Pompeius, ciuitatēque & Sthenium liberauit. Habes autē hic in Sthenio exēplum, quem animum erga Rēpub. oporteat habere principē, si in periculum incidat: in Pōpeio autem placabilitatis argumētum, qui viri boni maluerit habere rationem, indulgere irę. Plut. in Apoph. Romanorum.

Liuiæ. Augustus Imperator quum apud Liuiam vxorē solus conquereretur de hominum insidiis, quæ hinc inde etiam vigilantissimo struerentur: Mirum non est, respondit Liuia, quòd tibi parentur insidiæ, partim quòd id non sit alienum à natura: partim quòd in tam magno imperio multa facias, ex quibus par est plerosque molestiam capere. Princeps enim nō potest omnibus placere: sed etiam quantumuis rectè imperet, ei multis irasci necesse est. Dion in Augusto.

Augusti Cæsar. Cæsar Augustus, cuidam ipsi libellum trepidè porrigenti, qui manum nunc proferret, nunc retraheret: Quid, inquit? An putas te assem dare elephanto? Solēt enim pueri minimos nummos elephanto porrigere, quos ille non sine spectatorum admiratione proboscide sic corripit, vt pueri manum non lędat. Sic videmus pueros & in vrsorum rictum manum inserere, non sine metu. Molestum erat optimo principi, quòd timeretur. Erasm. lib. 4. Apoph.

Tiberij. Tiberius Romanorum Imperator, præsidibus onerandas tributo prouincias suadentibus, rescripsit: Boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Neronis Neronis statuæ à Vertice currus appositus est, cum inscriptione Græca: Nunc demum agon est, trahe tandem. Notatum est in Cæsare aurigādi studium, simulque denunciatum periculum. Suet. in eius vita.

Seueri Imp. Seueri Impera. vltima verba dicuntur hæc fuisse, Turbatam Rēpub. vbique accepi, pacatam etiam Britannis relinquo. Senex, & pedibus æger, firmum Imperium Antoninis meis relinquens, si boni erunt: imbecillum, si mali. Ælius Spartianus.

Vespesiani. Vespesianus senior, Romanorum Imperator, grauiter febricitãs, cùm increparetur à medicis, quòd morbo correptus, nihil de quotidiana victus ratione immutaret, faceréque omnia quæ ad principatum spectarent, respondit: Imperatorem stantem mori oportere, Xiphilinus in eius vita. Idem etiam Turbo præfectus prætorio dixisse fertur, apud Xiphilinum in vita Adriani.

Traiani. Optimo iure laudibus vehitur illa vox Traiani, qui amicis incusantibus, quòd parum memor Imperatoriæ maiestatis, nimium esset omnibus expositus, respondit: Talem præstabo Imperatorem priuatis, qualem optarem ipse priuatus. Erasmus libro octauo Apophtheg. Bruso. lib. 3. cap. 4.

Antonini pij. Antoninus Pius quondam, quum Omuli visens domum, ac miratus columnas porphyreticas, quæsisset vnde eas haberet? Omulus ei respondit: Quum in ædes alienas veneris, & surdus & mutus esto. Sentiens, eum in alieno priuato non oportere esse curiosum. Hoc tam libero ioco non est offensus Imperator. Iulius Capitolinus.

Hadriani Imp. Hadrianum transeuntem mulier quædam appellauit, Audi me Cæsar. Is cùm respondisset, Non est otiũ: illa clamauit, Noli ergo imperare. Ad hanc vocem restitit, & audiuit mulierem. Hoc & alij tribuitur: neque quicquam vetat, idem à pluribus vel dici vel fieri. Diõ in Hadriano.

Eiusdem Idem in senatu frequenter dicere solebat, se sic gesturum principatum vt sciret rem populi esse, non suam priuatam. Nimirum attigit hoc, quod vnum distinguit regem à tyranno. Dion.

Eiusdem Idem Imp. dicere est solitus, sibi molestum esse, si quem videret tristem: cùm tamen omnes doctos vexaret quæstiunculis, sed vexatos donauit aliquo munere. Dion Cassius.

Placillæ. Placilla, Theodosij Impe. vxor, subinde admonere maritum solebat, vt consideraret, quisnam ante imperium fuisset, & in quem locum ab vniuersitatis huius Deo esset euectus. Reuocare autem in memoriam voluit, olim hominem fuisse priuatum: nunc autem ideo

vocatum ad Imperium, vt eius gubernatione, non tantùm Romana in ciuilibus respublica, sed diuinus etiã cultus probè institueretur, atque conseruaretur posteris. Nicephorus Callistus lib. 12. cap. 42.

Cõstãtij chlori. Suprà de Eo, quod à subditis amari melius sit quàm metui.

Friderici Imper. Fridericus Romanorum Imper. tum demum saluam Rempub. fore dicebat, si senatores de rebus consultaturi, in vestibulo curiæ simulationem ac dissimulationem deponerent. Sic enim & ipsi rectè consulerent, & iudici inter consilia diiudicare non difficile esset. Æneas Syl. lib. 3. Commenta. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem. Idem interrogatus, quinam sibi charissimi essent? Qui, inquit, me non magis quàm Deum ipsum timẽt. Deprompta sanè ex Christiano pectore sententia. In primis enim timendus Deus, rex regum, & dominus dominantium, qui moderatur cœlum, & totum terrarum orbẽ: in suáque habet potestate, perdere vel seruare quemcunque vult. Æneas Syl. lib. 4. Commen. in res gestas Alphonsi.

Othonis Syluij. Otho Syluius, quum videret aut deponendum imperium, aut magna ciuium suorum strage tuendũ, statuerat sponte mori: verùm dehortantibus amicis, negauit se tanti facere vitam suam, vt ob hanc quẽquam suorum interire cuperet. Recitat. Eras. lib. 8. Apoph.

Alphonsi Alphonsus Aragonum rex, eos demum principes magnifaciẽdos dicere solebat, qui iustitiam probè excolerent: hæc enim in quo fuerit, eius imperium æquo omnes animo patiuntur, illiúsque moderationi sese etiam spontè subiiciunt. Vt de Cyro illo legimus, quẽ non iustitiæ solùm, sed omnium etiam regiarum virtutum exemplũ fuisse apud suos, creditum est. Pano. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi regis.

Eiusdem Idem, eum principem mirum in modum probat, cuius simplex verbum tantum ad fidem valeret, quantum priuatorum hominum iusiurãdum. Sensit autem, non vulgarem principis virtutem esse, stare verbis, & facto præstare id, quod verbo semel promisit. Ibidem.

Eiusdem Idem illud quoque assiduè in ore habuisse fertur: Tanto priuatis hominibus reges meliores esse debe-

re, quãto honoribus & dignitate antecellerent. Pano. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem. Apud Alphonsi aulicos, quum de gerendo principatu esset contentio, rex, per difficilem rem principatum sibi videri, vel eo maximè dicebat, quòd principum vita popularibus exemplo cedat, illis quidem ad vitia quàm ad virtutes procliuioribus. Panorm. lib. 2. de Alphonsi reb. gest.

Eiusdem. Idem, cùm prætereа de principum vita & moribus disceptassent, dixisse fertur: Principibus non modò sua causa à peccato abstinendum esse, sed multo etiã magis, ne sua vitia infundantur in ciues suos. Quanto enim flagitium conspectius, tanto offendiculum grauius. Pano. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi

Eiusdem. Præterea cùm de subditorum moribus disputaretur Alphonsus respondisse dicitur: Veluti ad solis motum, ita populares semper in principum mores verti atque formari. Vulgus enim imitatur, quod à principibus conspicit factitari. Ibidem.

Eiusdem. Idem regem illiteratum ac indoctum, nil aliud nisi asinum coronatum esse dicebat. Æn. Syl. lib. 1. cõmẽt. in Alphonsi res gestas.

Eiusdem Idem, commemorantibus quemdam ex Hispaniæ regibus dixisse, non decere principes viros scire literas: exclamauit, Eam vocem bouis esse, non hominis. Non omnes literæ cõueniunt principi: sed ea quæ politicen tradunt, aut ethicen, quæque rectè ac secus gestorum exempla commonstrant. id quod facit historia. Ibidem.

Eiusdem Idem audiens ab agricultoribus, mala punica, quæ natura acria essent, arte & diligentia fieri dulcia: Cur non etiam nos, inquit, ciues & populares nostros ingenio malo, prauóque præditos, industria & labore meliores reddimus? Innuit autem, populi mores vix esse tam prauos, quin ritè gubernantis studio, labore & industria meliores reddi queant. Panor. lib. 4 de rebus gest. Alphonsi.

Eiusdem. Alphonsum quum adissent legati Matricienses, in quorum agris tum agebat, consulentes vtri iuberet ipsos gratificari, Nicolaóne Picinino, an Frãcisco Sfor-

tiæ? respondit, ambos pro amicis habendos: sed nihilo secius ab ambobus, tanquam ab inimicis, cauendum. Id temporis inter Nicolaum & Franciscum simultas intercedebat: ac rex nondum statuerat, vtrum vellet in societatem recipere, cùm vtrunque ob dissidium nõ posset. Erasm. Rote. lib. 8. Apoph.

Eiusdem

Idem reprehensus, quòd parum regaliter incederet, respondit: Malle se moribus & authoritate regem videri, quàm diademate, aut purpura. Anton. Panor. de reb. gest. Alphonsi, & Æneas Syl. de eius dictis.

Æneæ Syluij.

Æneas Syluius audiens Alphonsum Aragonum regem neminem ex suis lædere, respondit: Iusti principis esse, non solùm afficere neminem iniuria, sed & eos qui damna quibusuis hominibus sine iusta causa inferunt, si possit, prohibere. Nam teste Cicerone, qui aut non obsistit si potest, iniuriæ, tam est in vitio, quàm si patriam aut parentes deserat. Æn. Syl. lib. 1. commenta. de reb. gest. Alphonsi regis.

Caspari Schlick.

Casparus Schlick, qui trium Cæsarum cancellarius fuit, optare se dicebat, Omnes reges aliquando, priuatos, pauperésque fuisse. Neque enim satis miseretur, qui nunquam fuit miser. Ibidem.

Othonis Imp.

Boso Arelatensium rex vltimus, episcopo Arelatẽsi in vigilia natalis Christi, ne officium in ecclesia nocturnum celebraret, nisi ipso præsente, mãdauit. Episcopus autem quum aliquandiu cum sacerdotibus aduentum regis frustra expectasset, vltra horam consuetam, prósequutus est sacra. Superueniens autẽ rex, cœpit expostulare cum episcopo, cur non expectasset? commotúsque, dedit episcopo alapam in medio populi. Episcopus autem, quum regem apud Othonem primum Romanorum imperatorem accusasset, mandauit Otho, vt ob tantũ facinus decolaretur. Archiepiscopus verò cum reliquis episcopis & principibus cum intercederent apud Imperatorem, vt hoc sanguinis iudicium suspenderetur, ait rex: non est æquum, vt rectum Imperatoris judicium executioni non mãdetur, cùm non conueniat vel vllum verbum ex principis ore frustra egredi. Recitat Sebastia. Munsterus lib. 2. Cosmograp. de Arelato.

Plura petes ex titulis cognatis, vtpote de Magistratu, de Reipublicæ gubernatione, de Regno, &c.

Principum clementiam, liberalitatem, iustitiam, mansuetudinē, castitatē, &c. vide sub propriis titulis.

De principe malo.

Cinesias. Cinesias videns Alexandrum magnum à pharmaco, quod sumpserat, Vehemēter turbatum: Quid, inquit, nobis faciendum est cum vos dij talia patiamini? Cùm Alexander ægrè sustulisset oculos: Quales, inquit, dij sumus? metuo, ne diis inuisi. Erasm. Rot. lib. 6. Apoph.

Antiochi. Anthiochus ille qui bis exercitum duxit aduersus Persas, cum in venatu quodam feram insequeretur. aberrans ab amicis ac famulis, In casam pauperum quorundam, quibus ignotus erat, introiit, atque inter cœnam iniecta mentione regis, audiuit, quòd cætera quidem probus esset, sed plerasque functiones mandaret amicis improbis, ipse ad eorum facta conniuēs: tum quòd immodico venandi studio, frequenter necessaria negligeret. Ad hæc tum temporis nihil respondit, nec quis esset prodidit: verùm vbi diluculo satellites venissent ad casam: iámque agnosceretur allata purpura simul cùm diademate: Age, inquit, ex quo vos indui: heri primùm vera de meipso audiui. Nam ferè hoc studio est his qui viuunt in aulis principum, ne quid audiant nisi blandum auribus. Plutarc. in reg. Apoph.

Frontonis. Suprà de Indulgentia & impunitate.

Cōmodi imp. Commodus Imperator, cùm morbo grauaretur sępe dicere solebat, Principem sanum mori debere, non debilem, quòd superiores Imperatores plerique violenta morte perissent. Eámque mortem vt breuem simul, & inexpectatam, C. Cæsar optauit, & obtinuit.

Antonini Caracal. & Iuliæ. Antonini Caracallæ nouerca, cùm esset pulcherrima, veluti per imprudentiam corpus magna ex parte nudauit. Quúmque dixisset Caracalla: Vellem, si liceret: Si libet, inquit illa, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Ea mulieris vox Caracallam ad detestabile facinus pertraxit Quid au-

tem hoc dicto crudelius & impium magis est? quo innuitur: omnia principũ arbitrio, non legibus, subiecta esse: quasi deceret principes contra iustitiæ & æquitatis leges rotundo ore dicere, Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Refertur ab Ælio Spartiano.

Anonym.

Suprà de bono viro.

Hadriani Imp.

Hadrianus Imp. Commodum Ælium Verum iterum consulem fecerat, eúmque imperio destinauerat: quem quum cerneret nec animo nec corpore satis validum, dicere solebat, In caducum parietem nos inclinauimus, ac perdidimus quater millies. H S. quod populo ac militibus pro adoptione dedimus. Verè præsensit, Commodum inutilem imperio sed serò. Dion in Hadr.

Galieni imp.

Galienus prouinciarum defectionem, quasi læuissimarum rerum iacturam, ioco solebat eludere. Cùm enim nunciatum esset Aegyptum defecisse: Quid, inquit, sine lino Aegyptio esse non possumus? Quum vastatam Asiam Scytharum incursionibus accepisset: Quid, inquit, sine aphronitris esse nõ possumus? Perdita Gallia, arrisit, dixitq́;: Non sine trabeatis sagis tuta Respublica est? Pessimi principis voces, cui quicquam clarius est Republica. Aphronitrũ autẽ est spuma nitri quod in Asia laudatissimũ cõcrescebat. Trebel. Pollio.

De principio rerum agendarum duro.

Socratis.

SOcrates dicebat, Bene incipere, non esse pusillum, sed iuxta pusillum. Græcè sic habent, εὖ ἄρχεσθαι μικρὸν μὲν μὴ εἶναι: παρὰ μικρὸν δὲ. quod Laertij interpres ita reddidit: Bene incipere paruum non esse, sed maximum. Quanquam alud exprimunt verba Socratis: sed sensit, ni fallor, bene incipere nõ esse quidem paruum, sed parui fieri: aut recte incipere nõ esse pusillũ, sed iuxta pusillum. Paulatim enim incipiendum, eo quòd qui initio præproperi sunt, serius perueniant ad finem, vt alludat ad Hesiodum, iubentẽ, vt pusillũ pusillo addamus. Dicti argutia est in Græcis vocibus, eáque Latinè reddi non potest. Laert, in eius vita.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus illud decantatissimum frequẽter dicere solebat, Dimidium plus est toto. Quo vir

prudentissimus innuere voluit, omne quidem principium satis esse durum: verùm si rem aggrediamur serio, perfacilè nos peruenire ad rei finem. Dictum extat apud Laër. lib. 1.

Stratonici. Stratonicus musicus Byzantij, cùm citharœdus quispiam bellè cecinisset prooemium, cætera minus fœliciter, surrexit, ac prœconis in morem pronunciauit: Quisquis iudicarit citharœdum qui bene cecinisset procœmiū, drachmas accipiet mille. Eras. lib. 6. Apoph.

Laconū. Lacones scutiferum militē interemêre, quòd scuto nonnihil purpurei panni intexuisset. In tātum horrebant exemplum peregrinæ luxuriæ, non ignari, ex minimis, initiis immedicabilē vitiorum colluuiem inundare: eóque tutissimum esse iudicantes, principiis obstare. Ob id in primos authores seuerissimè animaduertebant. Plurimum nocuit Reipublicæ, quisquis fenestram vitiis aperuit. Plut. in Laco.

De probitate.

Anonym. ADolescens quidam quum venderetur, rogatus à licitatore, Erisne frugi, si fuero mercatus? Etiam si non fueris mercatus, respondit: Ne fortuna quidem seruilis docere potuit illum, seruilia loqui. Qui enim natura probus est, vbique & apud omnes probus est. Plutarch.

Aeschyli. Quū hi versus, quos de Amphiarao scripsit Aeschylus, in theatro recitarentur apud Athenienses,

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει,
βαθεῖαν αὔλακα διὰ φρενὸς καρπούμενος.
ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

Neque enim videri, at esse studet vir optimus,
Segetem profundam mente studiosa colens,
Consilia quando hinc germinant salubria.

Totus populus in Aristidem vertit oculos, agnoscens hoc laudis in eum competere. Plutarchus in Græc. Apoph.

De probitate damnata.

Aristidis. ARistides procurator fisci, quod munus sanctissimè gesserat, tamen à Themistocle delatus est,

ac repe

ac repetundarum damnatus. Sed optimatum fauore non solùm illi mulcta remissa est, verùm etiam eodem redditus est muneri: quod per simulationem sic administrauit, vt omissa pristina seueritate, lenem se facilémque præberet iis qui publico malo gaudent ditescere. Horum opera factum est, vt populus tertio munus summis fauoribus eidē deferret Aristid. Tum ille: Ob integrè gestum munus damnatis: nunc quoniam præter æquum multa concessi ciuitatis expilatoribus, honore dignum iudicatis. Hoc igitur honore delato, plus mihi dedecoris afferri puto, quàm damnato ac mulctato irrogastis. Notat, quibus artibus posset fieri gratiosus apud populum, nisi maluisset iustus esse, quam plausibilis. Hoc dicto notauit vulgi peruersum iudiciū, quod ea, quę profutura essent Reip. vbiq; damnat: quæ nocent, summis euehit laudibus. Simile quiddam apud Terentiū facit Demea. Plu. in Them.

Vide tit. de Innocentia & Ingratitudine.

De prodigalitate, profusione & largitione.

Crateris.

Diuitum opes Crates dicebat esse similes ficis arboribus in præruptis locis, è quibus vt homines nihil caperent fructus, sed corui tantum, ac milui: ita ex illorum facultatibus tantùm alerentur scorta & adulatores. Refert Plutarchus. Laërtius li. 6 ca. 5. Stobæus sermone 14. Alij hoc Dioni adscribunt.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius, quum videret adolescentem liberaliter, vel profusè potiùs suum patrimoniū aliis largientē, ait: Si sumptus magnos vbi non decet, feceris, vbi decet mox exiguos facies. Maximus ser. 61.

Bionis.

Bion Borysthenites philosophus in quendam qui prædia sua deuorauerat: Amphiaraum, inquit, terra absorbuit, tu terram. Laërtius lib. 4. cap. 7.

Supra tit. de Luxuria luxu & voluptate.

Zenonis.

Anaxagoræ.

Anaxagoras verissimè dicere solebat: Magno cum negocio pecunias comportari, sed multo maiore opera conseruari ac custodiri. cui & poëta Ouid. astipulatur, qui ait:

Non minor est uirtus, quàm quærere parta tueri.

Quemadmodum enim echinum, sic etiam nummes

capere facilius est, retinere vero difficile. Sæpe enim pecunias, quas multo cum labore quis vnciatim vix comparserit, iuxta Archilochum, eas vniuersas semel in vnius scorti marsurpium effundit homo ignauus, prodigus, & inutile terræ pondus. Ælianus lib.4.de Varia historia.

Socratis. Socrates videns quendam facilè omnibus gratificari, nullóque delectu supeditare: Malè pereas, inquit, qui Gratias virgines vt scorta prostituisti. Stobæus sermone decimoquarto. Hoc autem Maximus sermone octauo adscribit Democrito.

Platonis. Suprà de Luxuria, luxu, & voluptate.

Aristotel. Suprà de Auaritia.

Diogenis. Suprà de Luxuria, luxu, & voluptate.

Eiusdem. Idem à prodigo petebat minam. Ille miratus improbam postulationē, rogabat, quur, quum ab aliis obolum petere soleas, à me minam petis? Quoniã, inquit, ab aliis iterum me accepturum spero, à te verò an vnquam posthac accepturus sim, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. id est. in deorum genibus situm est, attexuit enim hoc Homeri hemistichium. Significauit autem, homini profuso periculum imminere, ne breui redigeretur ad extremam inopiã, vt ne obolum quidem haberet reliquum. Laër. lib.6. Stob. ser.13. Maximus ser.61.

Eiusdem: Idem prætereiens prodigi cuiusdam ædes, inscriptionem habentes, Venales: Facilè, inquit, diuinabam fore, vt præ immodica crapula domum euomeres. Iam enim domum absumpserat, antequam venalem proscriberet. Vomitus igitur erat ille veriùs, quàm venditio. Laër. lib.6.

Timothei Timotheus in Aristophontē prodigum grauissimè inuehebatur, inquiens: Cui nihil satis est, eidem etiã nihil turpe. Ælianus lib.13. de Varia hist.

Epicuri. Epicurus Gargettius dicere solebat: Cui pauca non sufficiunt. ei nihil satis esse. Alludens ad eos, qui cùm habēt quæ ad vitam sustentandã necessaria sunt, non tamen sua sorte contenti, amplissimas diuitias ac opes petunt: quas si possiderent, laborarent diebus ac noctibus, quo parta leuiter, ociosè, ac prodigaliter deglutirent, ac concoquerent. Ælia. lib.4. de Var. hist.

Alexandro puero diis largius facienti suffitum, ac subinde ad thus accurrenti: Leonides illius pædagogus, qui tum aderat, Heus puer, inquit, tum largè facies suffitum, cum regionē deuiceris quæ thus gignit. Pòst cum eam regionē obtinuisset, memor eius dicti, hac sententia scripsit illi literas: Mitto tibi thuris & cassiæ talenta aliquot, ne posthac parcus sis erga deos: quum non ignores, nos potitos regione odores gignente. Plut. in Apoph. regum. *Alexādri maced.*

Cato in Albidiū, qui luxu facultates prodegerat: deniq; & ædes deuorarat, nouissimè consequutum incēdiū, quòd reliquum erat, absumpsit, ita iocatus est, vt diceret eū fecisse proteruiā. Id erat priscū sacrificij genus, in quo si quid superfuisset, seruari religio erat, sed igni cremabatur. Plut. in eius vita, & Eras. li. 5. Apoph. *Catonis*

Suprà de Fauore, arte & largitionibus captato. Anonymo tribuit. *August. cas.*

Suprà tit. de ignauia. *Sigismūdi.*

Suprà titulo de Luxuria, luxu & voluptate, & titulo de pœna malis infligenda. *Helio gabali.*

Alphonsus equiti subinde aliquid flagitāti, sed mox quod acceperat profundenti: Si pergam, inquit, tibi dare quæ petis, citius me pauperem effecero, quàm te diuitem: nam qui tibi donat, nihil aliud quàm aquam infert pertuso dolio. Pan. de reb. gest. Alph. lib. 2. *Alphonsi.*

Suprà de Luxuria, luxu & voluptate. *Eiusdem.*

Zeucharus, homo omnium facetissimus, cùm ad locum quendam venisset, vbi celebrabantur nuptiæ, ibíque psallētes vnà viros ac mulieres vidisset: subridens, Isti (inquit) matrimonium consummarunt, ego iam patrimonium consumpsi. Facetè in seipsum dixit, qui venditis paternis bonis patrimonium omne comedendo ludendóque consumpserat. Poggius Florentinus. Plura vide tit. de Luxuria & voluptate. *Zeuchari*

De proditione.

AD Agesilaum regem quuum quidam venisset, efflagitans vt id quod promisisset, præstaret: ad regiam enim fidem pertinere, non verba modò, verùm capitis etiā nutus seruare: rex, quia res parum honesta *Agesilai.*

videbatur, & propterea fidem in eo præstandam esse ratus, respondit: Scito tu quoque, neminem à rege iniustam rem petere debere: Acuto responso ostendens, rem parum honestam, quæ importunitate promissa, aut concessa videatur, laudabilius reuocari quàm vt constantiæ fama paretur, mala quæ promissa sunt præstari. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Agidis. Agis Archidiami filius, cùm Ephori quodam tempore dicerent, proficiscere, iuuentutem tecum ducens ad huius patriam: nam is ipse te perducet in arcem. Et qui conuenit, inquit, ô Ephori, tot iuuenes ei credere, qui suam ipsius patriam prodidit? grauiter admonens, nihil illis tutò credi, qui in patriam perfidi fuerint. Plutarchus in Lacon. & Bruson. lib. 5. cap. 6.

Therycionis. Therycion è Delphis rediens, quũ videret in Istmo angustias à Philippi copiis occupatas: Malos, inquit ô Corinthij portarum custodes vos habet Peloponnesus. Allusit eo, quòd grauiter animaduerti solet in ciues, quibus vrbis portæ commissæ sunt, si eas indiligenter custodierint. Multo magis accusari merebãtur Corinthij, qui totius Pelopõnesi portas Philippo prodidissent. Plutarc. in Laco.

Theagenis. Cillicon quidã siue Achæus, Militum patriã prodiderat Prienẽsibus. Quo nomine merò habebatur omnibus exosus, cuius perfidiã lanius quidã Theagenes sic vltus est: Cillicon adit Theagenem, in macello empturus carnes. Lanius dissimulato odio, porrigit carniũ partẽ, veluti resecturus quod superesset. Cillicon profert dextram, ex aduerso retenturus carnes. Theagenes machæra sublata proditoris manũ amputauit, ac ne id videretur errore factum, addidit: Ista saltem manu posthac non proditurus es vllam ciuitatem. Applaudebatur lanio, quòd impiũ pro dignitate tractasset. Hinc adagium, Cillicontis exitium: quod in Chiliadibus recitat Erasm. & Brus. lib. 5. cap. 6.

Nicostrati. Nicostratus Argiuorum Imperator, cùm ab Archidamo multis præmiis pollicitationibúsque ad proditionem tentaretur, respondit: Archidame, te ab Hercule genus non ducere, satis intelligo. Hercules enim malos pœna affecit: Archidamus verò, eos qui probi

ſunt,malis afficere ſolet. Notat autē Archidami fraudes, qui proditionem hoſtibus imponere tentabat. Bruſ.lib.5.cap.6.

Philippus interrogatus quos amaret præcipuè, & quos maximè odiſſet? reſpōdit: Prodituros quidē in primis amo: eos verò qui iam prodiderunt, odi maximè. Stob.ſerm.52.

Phellippi Regis.

Cæſar dicere ſolebat,proditores ſe plurimum amare,dum proderent finita autē proditione, eos damnare,quibus in nullis rebus fidendū eſſet. Plut.in Romu.

C.Cæſar.

Quum in conuiuio Rhymitacles Tracum rex, qui ab Antonio ad Auguſtū deſciuerat,inſolētius iactaret ſua erga Cæſarem merita,ac ſine fine exprobrans belli ſocietatē moleſtus eſſet?Cæſar diſſimulata illius petulantia, alteri cuidā regū propinans dixit: Proditionem amo,proditores nōn laudo. Significans,his qui proditione profuerunt,nihil deberi gratię: licet enim officiū quod pręſtant pro tēpore gratum eſt,ipſi tamē habentur pro malis ac fœdifragis. Plut.in Romano. Apoph.

Idem aliter.

A Sigiſmundo Romanorū imperatore cum miles veteranus efflagitaret vt promiſſum præſtaret: Immoderata, inquit, tua fuit petitio. At miles quum reſpondiſſet. Poteras tamen negare, cùm peterem: nunc autem ſine turpitudine, quod promiſſum eſt, reſcindere non poteris. Sigiſmundus ait. Si ex duobus alterum me ferre oportet,malo facultatum mearum quàm famæ ſubire iacturam. Aene. Syl.lib.3.commentar.de rebus geſtis Alphonſi regis.

Sigiſmūdi imp.

Quum quidam ad Alphonſum Aragonum regem dixiſſet, decere principem non ea tantùm quæ verbis promiſit præſtare, ſed ea etiam quæ nutu tantùm affirmauit: Alphonſus reſpondit, rectè ſanè dicis: ſed decet etiam petentes, vt ea tantùm à principibus efflagitent, quæ ſunt iuſta & honeſta: ſin minus, ſatius eſt promiſſis non ſtare, quàm peccare in leges iuſtitiæ. Pan.lib.3.de dictis & factis Alphonſi.

Alphonſi.

De promiſsionibus.

ADoleſcens quidam Ponticus pollicebatur ſe rationem Antiſthenis habiturū,ſi nauis ipſius quæ

Antiſthenis.

salsamenta vehebat, appulisset: Antisthenes accepto nouo vase, vnà cùm adolescente ibat ad mulierē quæ vendebat farinam: & impleto vase, cœpit onustus discedere: Mulieri verò poscenti farinæ precium, commōstrato adolescente, Hic (inquit) dabit, si nauis cum salsamentis appulerit. Significans, inanes esse in diem pollicitationes, quum farina quotidie sit præsenti pecunia emenda. Laër. lib. 6. Brus. lib. 2. cap. 2.

Acibiad. Alcibiades apud Platonem in Symposio ait, se, quoties Socrati occurat verecūdia affici, quia promissa nō seruauerit. atq; cupere Socratē ob id è vita excedere.

Agesilai. Agesilaus, quum inducias per tres menses pactas Tissaphernes nō seruasset, oratores ad eum misit, qui agerent gratias illi, quòd promisso non seruato, Deos sibi hostes reddidisset. Brus. lib. 5, cap. 7.

Eiusdem. Agesilaum Lacedæmoniorum regem quum quidam vrgeret improbè postulando, vt promissum præstaret, atque hoc ipsum crebro repeteret. Rectè sanè, inquit, rex: Siquidē iustum est quod petis, promisi: sin minus dixi, & non promisi. Quo dicto ostendit, promissum nequaquam præstandum esse, quo is cui promissum est lædi possit. Plut. in Lacon. Bruso. lib. 5. cap. 7.

Phocion. Phocion Atheniensis dicere solebat, Non magna quidem hominibus promittenda, sed magna facienda esse. Verùm eius dictum inuertunt hodie, qui aureos montes ac Crœsi opes pollicentur hominibus, cum ne gry quidem præstent. Phocionis dictum extat apud Stob. serm. 1. de Prudentia.

Eiusdem. Quum Leosthenes ciuitatem Atheniensium ad bellum perpulisset, magnificis spebus ad nomen libertatis ac principatus erectam: Phocion illius verba dicebat esse cupressis similia, quæ sublimes quum sint, ac pulchræ, fructum non habent. Nihil potuit dici accōmodatius in sermonem splendidè magnificéque pollicentem, sed infrugiferum: quemadmodum cupressus arbor sublimi compositóque in conum vertice, procul egregium quiddam polliceri videtur, at vix vlla est sterilior. Plut in Græc. Apoph.

Scipionis Scipio Minor, cùm C. Lælio consulatum petenti suffragaretur, Pompeiúsq;, qui tibicinis filius putaba-

tur, suffragaturũ se esset pollicitus, atque longa expectatione Scipionem frustraretur(suam enim rẽ curabat)indignantibus cæteris, quòd delusi essent, Scipio subridens: Stultitia (inquit) est nostra, tanquam non homines simus rogaturi, iam diu tempus terimus, tibicinem expectantes. Brus. lib. 5. cap. 7.

C. Cotta. C. Cotta, qui in ambitione fuit artifex, dicebat sese operam suam, in eo quod non contra officium peteretur, solere polliceri omnibus, sed impertire iis apud quos optimè poni arbitraretur. Sensit, nulli promittẽdũ, quod esset præter honestum: nulli tamen negandũ, quòd non contra officium peteretur. Comitatis est benignè polliceri: sed quoniam omnibus opera præstari non potest, eligendi sunt quibus eam impertias. Vtrumque refert Q. Cicero ad fratrem, de petitione consulatus, & Bruso. lib. 1. cap. 15

Supà de Conuiciis.

Vide tit. De petitionibus parum iustis. *Cic.*

De pronunciatione.

Theocr. THeocritus ad Grammaticum quendam ludimagistrum malè pronunciantem accedens, rogauit, Qui fit, quòd Geometriam non doceas? Is quum respondisset, Quoniam ignoro: Quid tum? dixit. Nam legere etiam nescis. Notauit autem pronunciationis vitium in Grammatico, qui non tantùm ipse lingua prõptus esse debet, sed aptus etiam vt aliorũ verba & voces formet. Theocriti dictum extat apud Stobæũ. ser. 2. de Imprudentia.

Demost. Demosthenes summus ille orator, interrogatus quid summum esset in omni genere dicendi: Pronunciationi palmam dedit: eidémque secundum ac tertium locum, donec ab eo quæri desierit, vt eam videri possit non præcipuam tantùm sed solam etiam iudicasse. Quintil. lib. 11. cap. 3. oratoria. institutionum.

Eiusdem Idem cuidam percontanti, quid esset in eloquentia præcipuum? respondit, Hypocrisis, hoc est actio. Roganti, quid proximũ? respõdit, actio Rogãti, quid tertiũ? nihil aliud respondit, quàm Actio, tãtũ tribuens

pronunciationi , vt in ea totum ſitum exiſtimaret. Actio autē multa complectitur, vocis moderationē, oculorum vigorem, vultus habitum , & totius corporis geſtum. Eraſ. 4. Apoph.

Pauſaniae.

Pauſanias Cappadox, quoniam more ſuæ gentis craſſa lingua ſonabat, confundens conſonantes, breues producens, productas corripiens, vulgò dictus eſt coquus, qui precioſa obſonia malè condiret. Philoſt. in ſophiſt. & Volat. lib. 18. Vrb. com.

Philiſci.

Philiſcus illaudatus rhetor, quum cauſam ageret pulchrè veſtitus, ſed tumultu irruēs in tribunalia, voce ſemimuliebri, lingua ſupina, quouis potiùs ſpectās, quàm ad ea quæ agebātur: auerſatus dicentē Imperator, ſtuduit illi os occludere, totáque actione aquam intercipiebat, breues ſubinde percontatiunculas obiiciens. Ad quas quum parum appoſitè reſpondiſſet Philiſcus: Virū inquit, imperator, arguit cæſaries, rhetorem vox. Græca pluſculum habent lepôris , τὸν μὲν ἄνδρα δείκνυσιν ἡ κόμη, δὲ ῥήτορα φωνή· notans illum, quòd attonſa cæſaries declararet virum, ſed oratio nō declararet eſſe rhetorem, ſed fœminam potiùs. Philoſt.

Suprà tit. de Oratione aliena.

Aeſchines. C. Caeſ.

Celebratur C. Cæſaris dictum, quod prætextatus adhuc deprompſiſſe fertur, in quendam modulatiùs orātem: Si legis , cantas: ſi cantas malè cantas. Quidam latrant orātes, verius quàm loquūtur. Snnt qui rhetoricam pronunciationem affectantes, medij ſunt inter canentem & loquentem. Meminit huius Quint. Fab. & Eraſ lib. 8. Apoph.

De prouidentia Dei.

Alphonſi

COſmas Florentinus Alphonſo Aragonum regi male pacatus, vir alioqui magnus & illuſtris, cùm dono miſiſſet regi Titi Liuij libros vtique præclaros, reclamatum eſt à medicis regiis , qui aderant, ne librum attrectaret ab hoſte miſſum, quem veneno infectum in regis interitum putabant. Verùm Alphonſus cùm aliquando videretur medicis aſſentiri demū

Liuium manibus attrectans, hinc indèque legens & relegens quasdam historias, ad suos conuersus, ait: An ignoratis regum animas non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub cura deorum & securas & lætas agere? Sensit vir prudentissimus, diuina prouidentia cùm regantur omnia, cor regis (qui est Dei, vt Paulus ait, minister) semper esse in manu Domini, qui regit & flectit quò vult, contra omnia nostra consilia. Anton. Panorm. de rebus gest. Alphonsi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De prouidentia hominum in rebus agendis.

Chilonis

CHilon Lacedæmonius frequenter dicere solitus est: Caue tibi ipsi & caue te ipsum. Quorum primò admonuit, cautè agendum esse cum hominibus, ne fraude circumuenti decipiantur. Deinde vnũ quẽque sibi suspectũ esse oportere. Omnes enim ferè cauent sibi ab aliis: tamen interdum nemo magis hostis est homini quàm homo sibi ipsi: quo fit, vt cum aliis imponimus, nosmetipsos perdamus. Laërt. in vita Chilo.

Thaletis

Suprà de Philosophiæ vsu & vtilitate,

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis dicere solebat, sapienti nihil esse nouũ aut subitum: eo quòd quicquid homini potest accidere sit tã pręmeditatus vt nunquam dicat, Non putaram. Laër. lib. 6. cap. 1.

Agesilai.

Tissaphernes Persarum dux cum Agesilao fœdus nõ ex animo, sed metu percusserat, hac lege, vt Græcas ciuitates sineret liberè suisque viuere legibus: mox ingentibus copiis à rege suo accersitis, bellum illi denũciauit, nisi Asia decederet. Hoc fœdus violatũ libẽter arripuit Agesilaus, legatis hilari vultu respõdẽs: Se magnam habere graciam Tissapherni, quòd periurio suo & deos & homines sibi infensos reddidisset, aduersæ vero parti propitios. Rectè sensit, absque prouidentia Dei nihil geri in rebus mortalium: magísque fidẽdum diuino fauori, quàm humanis consiliis aut viribus. Plut. in Lacon.

Iphicratis. Iphicrates contemnebatur ab aliis, eò quòd ex patre ſutore natus eſſet. Verùm tum primum nomen ſibi & exiſtimationem fecit, cùm vulneratus, hoſtem armatum in nauem ſuam portaſſet. Is igitur cùm in amicorum ſuorum agris haberet exercitum, & nihilominus vallum iaceret, foſſáſque probè foderet, cuidam dicenti: Quid metuimus? reſpondit: Peſſimam eſſe ducis vocē. Haudquaquam putaram. Significans rebus proſperis ſæpenumero imminere pericula non exigua, quæ nullus expectaſſet. Aduerſus inopinatos igitur caſus cautè omnia eſſe munienda. Plut. in Græc. Apoph.

Epaminonda. Sub Epaminonda Thebano duce nunqum eueniat, vt exercitum inuaderet tumultus panicus, qui ſubitò præter cauſam interdum oboriri ſolet, reum, quoniam à Pane deo credunt immitti, Panicum appellarunt. Plut. in Græc. Apoph.

Perſei. Suprà de Mutuo.

L. Syllæ. Infrà de Regnandi libidine.

M. Ant. Suprà de Iudicio nimis exacto.

Catonis Quum Cæſar Ariminum occupaſſet, & ad Pōpeium ſumma rerum in vrbe tranſlata eſſet, Cato dixit: Si mihi iſta prædicenti credidiſſetis. P. C. nec vnum nūc timeremus, nec ab vno ſpes noſtræ penderent. Plut.

Alphōſi. Suprà de Principe bono, & eius in regni adminiſtratione officio.

Vide tit. ſequentem de Prudentia.

De prudentia.

Socr. SOcrates interrogatus, quid eſſet prudentia? Animæ (reſpondit) concinnitas. Stob. ſer. 1. de Prudētia.

Eiuſdem Idem interrogatus, Quinam prudentes eſſent? Qui non facilè delinquunt, reſpondit. Ibidem.

Eiuſdem Idem adhortabatur ſubinde ſuos diſcipulos, vt hæc tria in omni vita ſibi pararent: Vt in animo ſcilicet haberent, prudentiam, in lingua ſilentium, & in vultu verecundiam. Max. ſer. 41.

Bionis. Bion Boriſthenites dicebat, prudentiam tanto cæteris virtutibus antecellere, quanto cæteris ſen-

sibus præstaret visus. Nam oculi prælucēt toti corpori, nec vlla est virtus absque prudentia. Nā quomodo iustus reddet, cuique suum, nisi prudentia commōstret quid cui debeatur? Laër. lib. 4. cap. 7.

Antist. Antisthenes Atheniēsium Philosophus clarissimus, dicere solebat: Tutissimum esse murum prudentiam, quòd is nec collabitur, nec proditur. Nulla quippe mœnia sunt tam munita, quin machinis aut suffossionibus, aut, vt nil horum proditione capiantur. Prudētis autem decreta sunt inexpugnabilia. Laër. libro 6. capite 1.

Isocrat. Isocrates dicebat, virum frugi & prudentem debere præteritorum meminisse, agere pręsentia, futura cauere. Stob. serm. 1.

Agesilai Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cum pugnaretur apud Mantineam admonuit Lacedæmonios, vt cęteris omissis omnibus in vnum Epaminondam intenderent vim prælij, dicens, solos cordatos milites authores esse victoriæ. Quod cùm fecissent, victoriam nacti sunt. Hac voce cōsuluit. Agesilaus incolumitati suorum, cui fuerant sine dubio manu hostiū perituri. Simul illud docuit, in bello pl⁹ habere momēti vnū verè prudentem, quàm turbam imprudentum. Plutarch. in Laconicis Apoph.

Archidami. Archidamus, cùm bello Arcadas superasset, ob id laudatus à quodam: Præstantius erat, inquit, si illos prudentia, quàm viribus superassemus. Plut. in Lacō.

Scipionis. Scipio minor iuuenis etiamnum, tantam habebat opinionem fortitudinis & prudentiæ, vt Cato senior interrogatus de his qui apud Carthaginem militarēt, in quibus erat & Scipio iunior, Homerico versu responderit.

Ilic sapit solus, volitant alij velut vmbræ.

De Tiresia dictum est, apud Homerum, Odisseæ x Plutarch. in Roma. Apoph.

Euripidis. Celebratur illud Euripidis dictum, vnicum Consiliū rectum magnam militum manum vincere. Quo prudēter admonuit, non perinde referre quàm numerosū educas exercitum, sed quàm cordat sinit exercitus

duces. In bello si quidem longè plus habet momenti prudentia, solertiáque, quàm vires consilij expertes. Eras. lib. 8. Apoph.

De prudenter dictis.

Lycurgi. LYcurgus Lacedæmoniorum rex, percõtanti quam ob causam vterentur legibus scriptis? Quoniam, inquit, eruditi qui sunt, benéque educati, probant quid pro ratione temporis expediat. Plut. in Lacon.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quoties audiebat aliquos ab aliis laudibus commendari, aut vituperari, dicebat non minus animaduertendos esse eorum mores qui laudant, aut vituperant, quàm eorum qui laudantur aut vituperantur: vt intelligamus, ex vtraque parte hominum morbos & amicorum (qui laborant) affectiones. Plut. in Lacon.

Eiusdem Idem interrogatus à quopiam, cur Spartiatæ ad tibiarum clangorem prælia inirent? Vt dum ad numerũ inquit, ingrediuntur, appareat, qui sint fortiter periculum subituri, & qui sint effœminati. Ibidem.

Eiusdem. Idem cùm pugnaturus esset cum hostibus apud Mãtineã Lacedæmonios docuit, vt cæteris militibus parcerent, & in vnicum Epaminondam intenderent: Si hunc, inquiens, cœperimus: facilè cæteros in potestatẽ nostram redigemus. Solum enim cordati viri ad pugnandum apti sunt, ac hi solum victoriæ sunt authores. Ibidem.

Eiusdem Agesilaus cùm iam Corinthiorum vires pugnando fregisset exhortantibus amicis, vt vrbem eorum quoque oppugnaret: negauit id suæ virtuti conuenire, qui peccantes ad officium cogeret, qui non nobilissimas Græciæ vrbes subuerteret. Plut. in Lac.

Leontichidæ. Leontichidas, huius nominis primus, rogatus à quodam, quo pacto quis bona quæ sunt, tueri valeret? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. Plut. in Lacon.

Catonis Cato Vticensis cum in senatu Pompeio, cui parum alioqui fauebat, decerneret imperium, dixit: Taliũ virorum esse, ingentia Reipublicæ inferre mala, eadémque depellere, tempori consilium accommodaus. Plut. in Catone.

M. Antoninus Verus Romanorum imperator, cùm iam moriturus, amicos affici dolore sentiret, Humanũ est, inquit, humanis rebus affici & ingemiscere. Quo dicto ostendere voluit, hominem non esse saxum, aut ferrum, sed animal, quod facilè in aduersis potissimùm afficiatur, aliorumque doloribus ingemiscat Herodianus libro 1.

M. Antonini. Veri.

Seneca cum vidisset Neronem imperatorem infinitos variis mortis generibus occidere, quos cogitare de imperio existimabat, dixisse ad imperatorem fertur: Licet plurimos occidas, attamen non potes successorẽ tuum occidere. Xiphilin. in Nerone.

Senecæ.

Vide sapienter dicta.

De publicis negociis priuatis anteponendis.

ARistidi erat simultas cum Themistocle. Huic quum delectus esset collega ad peragendam legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his mõtibus simultatem deponamus? Nam si videbitur, reuersi illã resumemus. Priuatos affectus publicę posthabuit vtilitati. Ex his enim ferè omnis humanæ vitæ pernicies nascitur. Plut. in Græc. Apoph.

Aristidis.

Aristidis vxor administranti remp. ei dixit, Vtinam priuatas quidem res putares esse publicas, & cõtrà publicas, priuatas. Notauit autem hominis improbitatẽ, qui sua negocia Reipublicæ anteponebat. Stob. ser. 37. ex Serino.

Eiusdem

Cuidam percontanti, quam ob causam apud Spartanos qui scutum abiecissent, notarentur ignominia, & infami vocabulo Rhipsaspides appellarentur: qui galeas aut thoraces, non item: Quoniam, inquit Demarathus, hæc sua ipsorum causa gerunt, scutum verò cõmunis exercitus gratia. significans vnicuique pluris esse faciendam communem vtilitatem, quàm propriam. Qui galeam aut thoracem abiecit seipsum prodit tantum, & exarmat, qui scutum abiecit, prodit vniuersam phalangem. Nam obtentu clypeorum tota acies tuta aduersus hostium iacula. Plut. in Lacon.

Demarathi.

..peij & Crassi

Marcello ac Domitio Pompeium in senatu rogantibus, num proximis comitiis petiturus esset cõsulatum: Fortè, inquit, petam: fortè non petam. Rursus idẽ percontantibus. A bonis, inquit, ciuibus petam, à malis nequaquam. Quum hæc responsa vt ambigua ac superba multos offenderent, Crassus idem percontantibus respondit: Si è Repu. fore iudicauero, petam: sin minus, à petendo abstinebo. Plut. in Crasso.

Pomp. et Catonis.

Pompeius quo suam factionem redderet firmiorem, per Munatium petiit, vt Cato neptium duarum alterã sibi, alteram filio suo daret. Cato iussit reuersum Munatium Pompeio renunciare, Se quidem per mulieres capi non posse, beneuolentiam tamen illius sibi gratã esse: amicitiam etiam, quæ quauis affinitate firmior esset, polliceri, si quæ Reipu. conducerent, sequeretur. Cæterùm aduersus Remp. nũquam daturum obsides. Neptes in matrimonium datas, obsidum nomine significans. Sunt qui narrent nõ neptes, sed filias in matrimonium à Pompeio petitas. Eras. lib. 5. Apoph.

Alex. seueri.

Alexander Seuerus amicos, & cognatos, si malos cõperisset puniebat. Id si vetus amicitia aut necessitudo non patiebatur, à se dimittebat, dicens: His charior est mihi tota Respub. Significans priuatos affectus vtilitati publicæ posthabendos. Lampridius.

De pudicitia.

Phociadis.

PHocias ex Ionia, parentibus honestis orta, ingenuéque educata, ad Cyri regis cœnã cum aliis mulieribus admissa, cæteris regios iocos ac lusus hilariter excipientibus, nec refugientibus ab illo tangi, sola tacitè ingressa ad lectum constitit, nec vocati Cyro paruit. Cubiculariis autem tentantibus illam adducere: inquit, quisquis horũ mihi manus admouerit. Ob hęc, quum à cæteris agrestis & incomis haberetur: Cyrus gaudens, & cum risu versus ad illum qui mulieres adduxerat: Non intelligis, inquit, te hanc vnam ingenuã & incorruptã adduxisse? postea ad hanc in primis adiecit animum, vnicéque adamauit, sapientem appellãs. Apud barbaros, mulieres attigisse, constuprasse erat. Plut. in reg Apoph.

Suprà de Dote. *Lacana*

Vide tit. de Castitate.

De pudicitia coniugali.

QVidam Lacænam misso nuncio sollicitauit, num assentiretur, vt ipsi sui faceret copiã? Cui illa respondit: Quum essem puella, parenti obedire didici, idque feci: mulier autem facta, viro. Itaque si me inuitat ad honesta, viro meo primùm rẽ aperiat. Plut. in Lacænarum Apoph. *Lacana*

Lacæna rogata, num ad virum accessisset: Non, inquit, sed ille ad me, significans, sese non libidinis caussa commercium habere cum viro, sed parentibus ac legibus obtemperantem. Turpissimum esse fœminæ, si virum ad coitum solicitet. Plut. in Lacæ. Apoph. *Alterius.*

Hieroni quidam exprobrabat oris graueolentiam. At ille cum vxore expostulauit, quòd id sibi nunquam indicasset. Tum illa: Putabam, inquit, viros omnes ad eundem olere modum. Eximium pudicitiæ argumentum, quæ nulli viro tam vicina fuerit, vt oris halitum sentire posset, præterquam vni marito. Plutar. in reg. Apophthegma. *Hieronis*

Euboides audiens à quibusdam prædicari vxores alienas, non approbauit id factum, dicens: De moribus ingenióque vxorum apud exteros nullam omnino faciendam esse mentionem. Qui non tulit laudari coniuges aliorum, quid faceret vituperantibus? Prima laus pudicitiæ matrimonialis est, nulli notam esse præterquàm suo viro, quicum cubat. Eras. in Apoph. *Euboidæ*

Argeus, quibusdam non suas, sed aliorum quorundam vxores prædicantibus: Per deos, inquit, de bonis & honestis mulieribus nihil temerè loquẽdum est, sed in totum quales sint oportet ignorari, prçter quàm solis maritis, quibuscum viuunt. Tam insignis erat apud priscos virginum & vxorum pudicitia, vt eas ab aliis quàm à parentibus aut suis maritis cõspici, gradus aliquis ab impudicitiã haberetur: tantáque cautione consulebatur illarum famæ, vt parum pudica videretur, de qua rumor, quamuis vanus oriri potuit: sed ea demum summa matronalis pudicitiæ laus haberetur, *Arges.*

ſi mulier adeò domi concluſa viueret, vt nullus eſſet qui de ea vel bene vel malè loqui poſſet: propterea quòd hoc ipſum, matronam verſari in fabulis, trahíque per ora hominum, proſtitutionis genus putaretur. Etenim qui laudat alienā vxorem, videtur habere cognitam cuius laudes prædicat: quod ipſum aliquid detrahit pudori fœmineo. Quid igitur vir ille præclarus ſentiret de matronis, quæ ſine maritis intereſſe gaudent iuuenum conuiuiis, quæ curſitant ad alienarum ciuitatum dies feſtos & emporia, quæ ducunt choreas ex viris ac fœminis alternè mixtas, quæ in Balneis corpus nudum oſtendunt quorumlibet virorum oculis. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Canna. Canna Sinorito Galatæ nupſerat, eam Sinorix iuuenis præpotens adamabat: & clàm interfecto Sinorito, de nuptiis Cannam ſolicitare cœpit. Illa, quò coniugis mortem vlciſceretur, diſſimulauit dolorem, & cõiugij ſpem præbuit. Tandem Synorigem ad ſe venire iubet in templum Dianæ, cui erat dicata, quaſi vellet hanc eſſe coniugij teſtem, & aſtans altari ſeu deæ libatura, è poculo bibit toxicum: moxq́ue tradidit Synorigi, qui ſimulátque reliquum ebibiſſet, venerata deam: Te, inquit, Dearum præſtantiſſima teſtor, me huius tantum diei gratia hactenus Synorito fuiſſe ſuperſtitem. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Chiomata. Chiomata Orthiagontis vxor, quum miſſo precio à ſuis reduceretur ac tribunus illam officij gratia ad flumen proſequeretur, clàm mandauit vni ſeruorum, vt Romanum illum ſe proſequẽtem occideret. Is vbi caput præciſum, ſub veſte tectum ad maritum detulit, & ad illius pedes abiecit, marito admirante, dicentéque, num præclarum duceret, ſeruare fidem? præclarum, inquit: ſed hoc præclarius, vnum duntaxat qui mecum concubuerunt viuere. Fœmina aliquanto prudentior Lucretia, quæ non ſua ſed ſtupratoris nece, teſtata eſt ſuam pudicitiā. Plut. cap. 21. de Claris mulieribus. Liuius lib. 38. Plin. cap. 55. de Viris illuſtribus.

Lucretia Quum Collatinus cum paucis familaribus ad Lucretiam veniſſet, à Sexto Tarquinio vi ſtupratā, quærenti viro ex more, Satin, ſaluæ? Minimè, inquit Lucretia: quid

quid enim sálui mulieri amissa pudicitia? Vestigia alieni viri Collatine in lecto sunt tuo. Sed corpus tantum violatū est, animus insons est;mors testis erit.his dictis,cultrum quem abditum habebat:in corpore infixit,& collapsa est moribunda.Eras.6.Apoph.

Duellius, qui primus Romæ è nauali pugna triumphum obtinuit,iam senex,tremulóque corpore,in iurgio quodam audiuit exprobrari sibi graueolentiam oris,rediit domum tristis, & expostulauit cum Bilia vxore,quam virginem duxerat: cur huius vicij nunquā admonuisset, quo licuisset mederi? Admonuissem,inquit illa,nisi putassem omnibus viris ad eundem modum olere animam Si Bilia verè sensit, quod dixit,argumentum est insignis pudicitiæ: sin finxit,magna est ciuilitas erga maritum,magna item tolerantia,quę tādiu pertulerit hoc incōmodum absque fastidio. Erasmus lib. 8. Apoph. Simile est ei quod paulò suprà de Hierone retulimus ex Plutarcho. *Bilia.*

De pudore & verecundia.

Diogenes Cynicus philosophus, adolescenti cuidā erubescēti, atque ob id perturbato: Bono animo es,inquit fili,istiusmodi est virtutis tinctura. Laërt.in eius vita. *Diogenis*

Democriti præclara sententia hæc est: Malum, etiā si solus fueris,atque dixeris, neque feceris: Disce autem,teipsum multo magis quàm alios reuereri. Stob. serm. 29. *Democr.*

Socrates Platonicus ait, Hospitalem Deum inter homines,qui iusti pudoris participes sunt,versari. Bruson.lib.5.21. *Socratis.*

Infrà de reuerentia. *Musonij*

Echereus Pheacensis dicere solebat, Verecundis pudentibúsque Iouem fauere fulminatorem. Brus.lib.5. cap.21. *Echerei*

Infrà de Rubore. *Pythiæ.*

Demetrius Phalereus admonebat adolescentes, vt domi parentes,in via obuios, in solitudine reuerentur seipsos. Pudor teneram ætatem optimè deterret à peccando: qui nusquam non adest, si quis reuereatur sei- *Demetrij pha.*

psum. Laërtius libro quinto capite quinto.

Suprà de Conuictu & conuersatione.

Hippocratidæ. Demades aiebat, pudorem in muliere pulchritudinis arcem esse. Stobæus ser. 72.

Demadis *Catonis sen.* Cato senior aiebat, sibi magis placere iuuenes qui rubescerent, quàm qui palescerent: quòd rubor arguat probam indolem, pallor non item. Plutar. in Roman. Apoph.

De pudore præpostero.

Lycurgi, & Gorgonis. LYcurgus rex, quum essent qui vitio darent, quòd virgines in pompis ac ludis solennibus nudas exhiberet oculis omnium, causámque cur id instituisset requirerêt: Vt iisdem, inquit, cum masculis rationibus institutæ, nihilo sint illis inferiores vel robore, vel salubritate corporum, vel animorum virtute ac generositate, studióque verè laudis, vulgarem autem gloriam contemnant. Vnde tale quiddam fertur de Gorgone Leonidæ vxore. Cum quædam, vt probabile est, extera mulier illi dixisset, Solæ Lacænæ viris imperatis: respôdit, Nimirum solæ viros parimus. Hoc exemplum nec in masculis nec in puellis imitandum censuerim: hactenus tamen conducit, vt stupidum pudorem, qui frequenter obstat honestis actionibus ab ætate tenera excutiamus: statímque discant, nihil esse verè pudendum, præter turpitudinem. Innumeras verò reperias, quæ nudatæ vehementer erubescant, si quid præter honestum dixerint, fecerintve, non mutent colorem. Sunt item innumeræ, quibus amictus vilior, cultúsque simplicior, genas rubore tingat: contrà gloriosum esse ducant, si splendido vestitu prodeant in publicum, negligentes earum rerum, quæ verum probrum, verámque laudem adferunt. Recitat. Erasmus Rot. ex Plutar. Lacon.

De pudore inutili.

Diogenis. CVidam ambienti à Diogene in philosophiæ disciplinam recipi, admisso, explorandi gratia pernam in via ferendam dedit, séque iussit sequi. Ille præ pudore, abiecto quod gestabat, furtim se subduxit. Ali-

quanto pòst forte fortuna illi factus obuius, ridens: Tuam (inquit) ac meam amicitiam perna diremit, indicans, illum non esse idoneum philosophiæ discipulum, qui stultum pudorem non posset cōtemnere. Neque enim turpe est gestare pernam: sed ab honesto recedere, turpe. ita Laërt. lib. 6. Diocles hoc ipsum paulo secus narrat. Quum quidam ambiens esse Diogenis discipulus dixisset illi, Impera mihi Diogenes admisso in famulitium, casei frustum portandum dedit. Id quū ille ob pudorem recusaret: Nostram, inquit Diogenes, amicitiam paululū casei diremit. Bruson. lib. 5. cap. 21.

Cuidam exciderat panis, eumque reliquit, quòd puderet recipere, Hunc castigare volens Diogenes, iniecto fune collo, traxit vrceum per ceramicum: hoc faciens in poculo, quod ille in pane facere erubescebat. Laërt. libro 6. *Eiusdem.*

Suprà de Argutè dictis. *Antisthenu.*

Suprà de Crepitu ventris. *Metroclis*

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cùm apud Spartanos Palladi rem diuinam faceret ac pediculus eū momordisset, rex non aueisus, arreptum coram omnibus occidere non erubuit, sed insidiatorem etiam in ipsa ara confodiendum esse dixit, ostendens, verecundiam, si res postulat, abiiciēdam esse, vt de manibus insidiātium effugiamus. Plutar. in Lacon. *Agesilai.*

Brutus dicebat, sibi videri eum ætatis florem malè collocasse, qui nihil negaret. Inutilis est verecundia, quæ obstat quominus negemus obsequium ad inhonesta vocanti. Plut. in Bruto. *Bruti.*

De pueritia insigni.

CAto Iunior, cùm puer adhuc à Druso auunculo educaretur, Latinique Romam ad Drusum tribunum plebis eo tempore venissent, de ciuitate impetranda acturi: Q. Popedius Latinorum princeps Catonem orauit, vt pro sociis apud auunculum intercederet, vt id quod peterent, facilius, impetraretur. Verū Cato puer se facturū hoc negauit, cumque semel iterumque interpellatus eadem de re, omne denegasset *Catonis*

officium, demum Popedius in excelsam domus partem elevatum se præcipitaturum minatus est, nisi precibus & toties efflagitatis obtemperaret. Verùm cum ciues intelligerent, nec sic puerum moueri potuisse, egregiã eius indolem laudãtes altissima voce clamarunt: Gratulemur Latini nobis, hunc esse tam paruum: quo senatore, ne sperare quidem ciuitatem licuisset. Historiam recitat Plutarchus in Catone, vbi Pompeium Sylonem vocat, vitio fortassis librarij, non Popedium. Brison. lib. 2. cap. 1.

Vide titulum de Ambitione, quæ etiam in pueris se ostendit.

DE QVIETE.

Chilonis

Hilon Lacedæmonius dicebat, semper adamandam esse quietem, quoties datur honestum otium. Nihil enim est, quod assiduũ laborem proferre possit. Laër. lib. 1. cap. 4.

Dionis.

Dion dicere solebat, oportere moderatè dominari, & recreari cupientibus id permittendum esse. Remissiones enim & ab exantlatis laboribus quies, ad nouos labores homines præparant. Et sicut arcus & lyra, ita & homines quiete vigent. Stob. sermo. 160. de Dominis ac seruis.

Vide titulum, de Otio honesto, & recreatione.

DE RAPACITATE.

Dionysii tyranni.

Ionysius tyrannus cum Locris Proserpinæ tẽplum ingressus esset, sacráque omnia rapuisset, pernauigans secundis ventis maria, ad suos inquit: En quàm fœlix nauigatio nobis à diis data est. Val. Max. lib. 1. cap. 2.

Eiusdem

Idem cùm Ioui Olympio aureum vestimentum detraxisset, ait: Non vsui, sed impedimento potius tibi sunt Iupiter, hæc vestimẽta æstatis enim tempore nimis grauia, hyeme nimis frigida sunt. Ibid.

Eiusdem

Præterea cum Æsculapio auream barbam detraxisset, rapacitatem etiam ioco excusauit, dicẽns, Non decere barbatum esse filium, cùm pater Apollo imberbis fuerit. Ibidem.

Nero nūquam cuiquam officium delegauit: nisi hæc adiiceret: Scis quibus mihi est opus, & hoc agamus, ne quis quid habeat. Vox prædone, quàm principe dignior. Eras. 6. Apoph. *Neronis*

Suprà tit. de Lusibus. *Caligulæ.*

Vespasianus, quoniam rapacissimum quemque promouere solebat, vt mox ditatos condemnaret, vulgò dictus est officiarios suos habere pro spōgiis: quòd veluti spongias, & siccos madefaceret, & humentes exprimeret. Sueton. *Vespesiani.*

De ratione.

SOcrates dicebat, in nauigando gubernatori auscultandum esse: in viuendo autem illi, qui plus ratione valet. Stob. ser. 1. de prudentia. *Socratis dictum.*

Eiusdem dictum est: Nec equo sine freno, neque diuitiis sine ratione tutò quis vti poterit. Id verò Stob. recitat ser. 3. *Eiusdem*

Diogenes Cynicus dicere solitus est, sæpius in vita parandum λόγον ἢ βρόχον, id est, sermonem quàm laqueum. Qui desponderunt animum, ad laqueum confugiunt: quum ad consolatorium sermonem potius sit confugiendum. Nam animo ægrotanti medicus est oratio. Nec absurdus fuerit sensus, si λόγον accipias pro ratione: quasi diceret, qui desponderunt animum, confugiant ad rectam rationem. Diogenis dictum extat apud Laër. lib. 6. cap. 2. *Diogenis*

Epicteti vulgare dictum est, Turpe esse muneribus apum potiones edulcare. Rationem autem deorū munus, non adhibere ad malitiæ dulcandam amaritudinem. Idem Stobæus eodem sermone. *Epicteti*

De ratione reddenda,

ALcibiades quum aliquando Periclem inuiseret, & accepisset illi tum nō esse otium, propterea quòd perpenderet quo pacto posset Atheniensibus reddere rationem: Nónne satius fuerit, inquit, cogitare, qui fieri possit, vt non reddam rationem? Notans ita rem gestam, vt non facilè possit reddi ratio: procliuius autē esse in totum effugere rationem, quàm reddere. Plut. *Alcibiadis.*

De reconciliatione.

Euclidis EVclidi cum fratre simultas erat. Is quum minitans dixisset, Dispeream ni te vlcus fuero, Euclides cõtrà, Dispeream (inquit) ni tibi persuasero. Hoc dicto soluta est simultas, & reditum est in gratiam. Eras. libro 6. Apoph.

Crassi. Quum Pōpeius & Crassus in consulatu collegę decessuri essent magistratu, Cn. Aurelius quidam subitò in forum procurrens, clamauit, sibi visum in somnis, Iouem iussisse ne prius se magistratu abdicarēt, quàm in gratiam redissent. Id cum flagitãte populo Pompeius nihil motus est: at Crassus surgens, vltrò collegæ dextram porrexit dicens: Nihil ô Quirites, me indignum facturus mihi videor, si prior cum Pompeio in gratiã rediero, quem vos etiamnum impuberē Magnum cognominastis: cuique prius triumphũ decreuistis, quàm in senatum allectus esset. Plut. in Crasso.

Eiusdem & Ciceronis. Crassus in Syriam profecturus, malens Ciceronem amicum quàm inimicum relinquere, officiosè salutato dixit, se apud illum velle cœnare: quem Cicero alacriter excepit. Pòst aliquot dies quidam amicorum egerunt apud Ciceronem, vt cum Vatinio quoque rediret in gratiam: Num inquit, & Vatinius mecum cœnare vult? Significans, illum cœnam ambire, potiùs quàm amicitiam. Eras. 4. Apoph.

De Recreatione, vel Relaxatione.

Anaxagoræ. ANaxagoras publicè decretis honoribus animo magno repudiatis id sibi omnino postulasse cõmemoratur, vt quo die mortem obiret, pueris, qui disciplinis & artibus operam darent, permitteretur feriatos ociari & ludere. Sensit enim vir doctissimus, ingenia adolescentum nimio studio frangi: refocillatione autem aut recreatione ad nouos labores agiliores fieri. Plut. in Politicis.

Diogenis Suprà de Lepidè dictis.

Amasidis Amasis Ægypti rex ab amicis admonitus quòd perfunctus negociis forēsibus potaret, omnique voluptatum genere solueretur, respondit: Qui arcus habēt, eos

non intendere, nisi quum opus est: quos si semper intendant, rumpendos esse: ac ne tum quidem fore vsui, quum exigit vsus. Ita qui nulla relaxatione curas suas soluunt, aut mente captos, aut corpore male affectos euadere. Brus. lib. 4 cap. 28.

Vide tit de Ocio honesto, & Quiete.

De regno & regibus.

Solonis.

SOlon audiens quosdam principum mores iniquè reprehendentes, In rebus magnis administrandis difficile dicebat esse, omnibus posse placere. Necesse enim est, vt qui multis imperat, non paucos offendat. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Suprà de argutè dictis.

Diogenis Leonidæ.

Leonidas Anaxandridę filius, frater Cleomenis, cuidam ad ipsum ita loquēti, Excepto regno nulla re nobis præstas: At, inquit, ni vobis fuissem melior, non essem rex. Moderatissimo dicto & refellit conuicium, & suam dignitatem sibi defendit. Etenim vbi reges non nascuntur, sed ciuium suffragiis eliguntur, hoc ipso publicis calculis princeps iudicatus est cæteris melior, quòd ad regnum ascitus est. Plut. in Lacon.

Aristonis.

Aristo cuidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui rogatus, quid oporteret bonum regē facere? respōdit: Amicis benefacere, inimicis malè: At quanto pręstantius est, inquit, vir optimè, amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos? Hanc sententiam citra controuersiam primus omnium. Socrates prodidit, & ad illum autorem refertur. Plut.

Philippi regis.

Philippus Macedo Alexandro filio suadebat, vt eos qui in Repub. pollerent authoritate, tum bonos, tum malos, sibi conciliaret amicos: ac bonis quidē vteretur, malis verò abuteretur. Pręcipua regū ars est, nullum reiicere, sed ad publicam vtilitatem omnium operam accommodare. Quemadmodum Deus vnicus totius mundi monarcha, malis geniis ac impiis hominibus abutitur ad vtilitatē Ecclesiæ: ita principes cordati norunt & probis & improbis vti: non quod ipsi per malos mali quippiā faciūt, sed quòd per malos puniūt malos, At multi sunt principes, qui præpostere bonis

abutuntur, malis vtuntur. Ad tyrannica negocia viros adhibent sanctitatis opinione celebres, quo vulgus esse rectum ac pium quod agunt existimet. Plut.

Suprà de Amico castigatore.

Eiusdem Alexādri M. Alexander Macedonum Rex habebat secum Eudemonicum Philosophum, qui cùm aliquando tonaret vehementer, adeò vt omnes expauescerent, dixit etiā Alexandro: Quin tu tale quippiam facis Alexander? At ille non ferens Philosophi vocem, ridens ait: Nolo meis formidabilis esse, vt tu me doces, qui satraparum & regum capita me iubes super cœnam apponere. Athenæus, & Plut. in eius vita.

Eiusdem. Idem quum leuitate corporis, ac pedum celeritate polleret, patri hortanti vt in Olympiis stadium decurreret: Facerem, inquit, si reges habiturus essem concertatores. Et hic agnoscas animū excelsum, nec cuiquam facilè cessurum in certamine laudis & imperij. Nondum erat rex, & tamen non dignabatur nisi cum regibus committi. Plut. in Apoph. Regum.

Eiusdem. Porus rex ab Alexandro deuictus, quum ab eo post pugnam rogaretur, dicente, Quomodo te tractabo? Regaliter, ait. Rursus subiicienti Alexandro, Num quid etiam aliud? Omnia, inquit Porus, complectitur hoc verbum, Regaliter. Alexander & prudentiam & fortitudinem viri admiratus, latiorem ditionem illi addidit ea, quam prius obtinuerat. Supplici & ad pedes abiecto minus cōcessisset. Adeò diligebat animosus iuuenis impauidos animos. Q. Curtius aliquanto secus narrat. Interrogatus Porus, quid ipse victorem statuere debere censeret. Quod hic, inquit, dies tibi suadet, quo expertus es quàm esset caduca fœlicitas. Submonuit regem, vt modestè sua fortuna vteretur, memor ipsi posse accidere, quod acciderat Poro. Historiam recitat Plut. in Apoph. reg. & imp.

Metonis. Meton quidam, quum in concione Tarentini tractarent de bello suscipiendo, déque Pyrrho asciscendo, sumpta corona & lucerna, præcedente tibicine, veluti ebrius comessabundus venit in forum: atque vt fit, aliis applaudentibus, aliis ridentibus, nonnullis etiam ad canendum hominem inuitantibus, processit in con-

cionem, ac tanquam cantaturus astitit. Silente verò turba, dixit: Rectè facitis viri Tarentini, qui iocari luderéque dum licet, qui velint, permittitis. Atqui si sapitis, omnes hac ludendi libertate fruemini, priusquam Pyrrhus adueniat. Nam tum non nostro, sed illius arbitrio viuendum erit. Brusonius libro 3. capite 32.

Pyrrhi.

Pyrrhus Rex, quum Athenas venisset, & ingressus arcem Palladis, rem diuinam fecisset: eodem die descendens ex arce, collaudauit quidem Atheniensium erga se fiduciam: cæterùm admonuit, si saperent, ne posthac cuiquam regum portas aperirent. Significans, omnibus regibus natura inuisam populi libertatem. Erasm. lib. 4. Apoph. ex Plut.

Hieronis

Hieroni Siciliæ tyranno, cùm quidam dixisset, potiorem esse regum vitam, quàm priuatam, vt pote quæ singulis sese expleat cupiditatis voluptatibus: Hiero respondit: voluptates ipsas melius sentiri in vita priuata. Nam vt de libidinosa voluptate prius dicatur, ostendit, maiorẽ voluptatem concipi à priuatis, si quando potiuntur amica, quia spontaneus sit atque mutuus amor, non coactus, quàm tyrannorum, qui coacto aut empto potiuntur amore. De voluptatibus ciborum ait, regibus nullam vnquam esse famem præ ferculorum multitudine, & ob id semper acidis vesci. In vita verò priuata semper subesse famem, delectationémque. Addidit præterea multa incommoda, quæ regnantes circumueniunt, à quibus priuati sunt planè immunes. Xenophontem hac de re lege copiosius & Brusonium lib. 3. cap. 13.

Antigon.

Antigonus Rex quodam dicente, omnia regibus honesta iustáque esse: Sunt per Iouem, inquit, barbarorum duntaxat regibus: at nobis ea duntaxat honesta sunt, quæ honesta sunt: & ea tantùm iusta, quæ iusta sunt. Grauiter retudit adulatricẽ vocẽ, volentis omnia licere regibus. Non enim Rex est honesti iustíque regula, sed honesti iustique minister est. Atque vtinam similes voces non audiant Christianorum aures: aut si audiant, simili seueritate reiiciant. Quid enim aliud dicunt, qui occinunt: Quod principi placuit, legis

vigorem habet: qui negant principem teneri legibus: qui tribuunt illi geminam potestatem, ordinatam & absolutam, quarum altera possit quod leges, pacta & fœdera postulant, altera quodcunque libuit. Erasm. Rot. lib. 4. Apoph. ex Plut. in reg. & Imp. Apoph.

Eiusdem.

Theopomp. Suprà de Imperio administrando.

Scipionis Infrà de Sapienter dictis.

Scipio minor, quum iam tertium à senatu fuisset emissus, quò, vt tradit Clitomachus,

Vrbes atque homines cernat bene legibus actas.

Vtque gentium, ciuitatum, ac regum inspector esset: posteaquam peruenit Alexandriam, nauique egressus, capite pallio tectus incederet, Alexandrini vndique accurrentes, flagitabant vt caput nudaret, faciémque id desirantibus ostenderet: Quum se nudasset, clamore & plausu testati sunt gaudium suum: quumque Rex Alexandriæ vix interim ob delicias ac molliciem corporis æquaret Romanos incedentes, Scipio voce submissa Panætio insusurrauit in aurem. Iam, inquit, Alandrini nonnihil ex nostra peregrinatione fructus ceperunt quibus per nos contigit videre regem ambulantem. Nam Athenæus ex authoritate Posidonij scribit, Ptolemæum per quàm obeso corpore nunquam antea pedibus ambulasse. Plutarch. in Roma. Apoph.

Saturnini Suprà de Imperio administrando.

Pyladis. Pylades histrio Augusti temporibus celebris, quum Hilas discipulus quem ad æqualitatis contentionem prouexerat, in scena canticum quoddã saltaret, cuius clausula erat τὸν μέγαν ἀγαμέμνονα, id est, magnum illum Agamemnonem, ac sublimem veluti metiretur, è cauea proclamauit, σὺ μακρὸν, οὐ μέγαν ποιεῖς, id est, tu longum facis, non magnum. Tunc populus efflagitauit, vt Pylades idem canticum saltaret iterum. Quumque ad locum venisset, quem reprehenderat, expressit Agamemnonem cogitabundum: nil magno duci magis conuenire ratus, quàm pro omnibus cogitare. Ea res magnum ducem facit non proceritas corporis. Erasm. lib. 6. Apoph.

Alex. Seueri. Alexander Seuerus imperator Roma. cùm obiur-

garetur à matre & vxore, quòd cõtemptibiliorem relinqueret imperij potestatem, quàm ab antecessoribus suis accepisset: respondit, Sed securiorem & diuturniorem. Brus. lib. 3. cap. 13. Simile est ei quod Theopompo attributum, paulò suprà recensuimus.

Vide titulos, de Magistratu, Reipublicæ gubernatione, Principe, &c.

De regnandi libidine.

Agidis.

AGis senior cùm legationem suscepisset, solus ad Philippum profectus est: Is vbi admirãs, dixisset, Quid hoc rei est? Vnus venisti Agis: Quid ni, inquit, ad vnum? Grauiter taxauit aliorum principum ambitionem, qui sumptuosis ac splendidis legationibus exhauriunt ærarium, quum vnus vir cordatus possit totũ hoc præstare quod Reip. interest. Eras. in Apoph.

Cyri.

Cyro cõflicturo cum hoste, loco qui dicitur Cunax, Clearchus suasit vt se post Macedones cõtineret, nec sese in belli discrimen coniiceret: Quid ais, inquit, Clearche? vidésne vt quum regnum appetam, regno me indignum ostendam? Plut. in reg. Apoph.

Dionysij sen.

Dionysius senior quum in initio regni regia ipsius obsideretur, cõiuratis in illũ ciuibus: & amici authores essent, vt imperium deponeret ni mallet captus interfici: ille conspiciens bouem à coquo mactatũ illico cõcidere, dixit: Quum mors adeò breuis sit, an non absurdum sit, nos metu mortis tale regnum relinquere? Quanta regnandi libido pectus illius occuparat: qui principatũ morte bene emi putarit. Plut. in reg. Apop.

Suprà de belli studio.

Diogenis Philippi regis.

Philippus Macedonum rex in palæstra prolapsus, quum surgens in puluere vidisset corporis vestigium: Papè, inquit, vt minimam terræ partem natura sortiti, orbem appetimus vniuersum? Vtinam hoc dictum inhæsisset animo filij cuius ambitioni orbis fuit angustus. Erasm.

Alexandri M.

Alexander Philippi filius, qui postea Magnus cognominatus est, puer adhuc, cum parentis sui fortia facta intueretur, nequaquã tamẽ iis gaudebat: sed inexplebilis, ad pueros æquales dicere solebat. Pater nil

quicquam mihi relicturus est. Illis verò cõtradicẽtib⁹, Imò hæc omnia parat tibi vt hęredi: Quid tum postea, inquit? Ego interim nil habeam quod agam. Quis non miraretur tantam regnandi cupiditatem puero infuisse, qui pręter naturam eius ętatis, non fuit contẽtns imperio patris sui: imò ab ipsis statim cunabulis animum in id intendit, vt multorum dominus solus esset. Plutarchus in Apophthegmatibus Regũ & Imperatorum.

Eiusdem Suprà de Adulatione & assentatione.

Eiusdem Suprà de Lectionis delectu.

Eiusdem Alexander Magnus Macedonum rex, quum audisset Anaxagoram disserentem innumerabiles esse mũdos, illachrymasse dicitur. Rogantibus, nunquid accidisset lachrymis dignum: An non videor, inquit, meritò flere, qui quum mundi sunt innumerabiles, nos nondum vnius domini facti sumus? Plutarch. in vita Alexandri.

Eiusdem Idem miserat epistolam ad Antipatrum, per quendam nomine Athliam, quúmque id temporis fortè Iadesset Diogenes, Cynico more dixit: Athlius ab Athlio per Athliam ad Athlium. Porrò Athlius Græcè miserum sonat, multísque laboribus afflictum: vnde & athletis nomen. Sensit philosophus, principes ob ambitionem assiduis bellis tumultuantes, verè miseros, qui illorum cupiditatibus inseruirent. Laërtius lib. 6. & Eras.

Eiusdem Alexandro Magno Corinthij per legatos ius suæ ciuitatis detulerunt. Hoc officij genus quum risisset Alexãder, quidam è legatis: Nulli, inquit, ciuitatem vnqum donauimus, præterquàm tibi & Herculi. Hoc audito lubens accepit oblatum honorem, quem illi cõmendabat partim raritas, partim cum Hercule laudatissimo viro societas. Plutarchus in Alexandro.

Eiusdem Idem edicto vetuit, ne à quoquam pingeretur, præterquam ab Apelle: aut à quoquam ære sculperetur, præterquàm à Lysippo, artificibus illius ætatis præstantissimis. nam hoc quoque iudicabat ad principis dignitatem pertinere. Cum Cherylo poëta pactus

erat, vt pro vnoquoque bono versu Philippicum acciperet aureum, pro malo colaphum. Erasmus libro 4. Apoph.

Quum Athenienses vellent Alexandro diuinos honores decernere, Videte, inquit Demades, ne dum cœlum ne custoditis, terram amittatis. Alexander enim ambiebat monarchiam. Absurdum autem erat, eos sic alium donare cœlo, vt ipsi terra sua pellerentur. Erasmus libro sexto apophthegmat.

Demadis.

Cyneas philosophus, Pyrrhum Epirotarum regem cum Italico bello imminere cerneret, fretus ingenij dexteritate posse Pyrrhum de sententia deduci: Nosti, ait, Pyrrhe, Romanos imperio potẽtes animo corporéque pollere multásque feras gentes domuisse. Si autẽ Dij fauerent nobis adeò, vt victoria potiremur, quid quæso tibi vltra agendum putares? respondente Pyrrho, se Romanis militibus in Siciliã tum traiecturum. Cyneas: Hic etiam deuictis, ait, quid vltrà agetur? Aphricam traiiciemus, inquit Pyrrhus. Cui Cyneas: Sed his demũ partis quibus reb⁹ tẽpora nostra transigemus? Tum Pyrrhus: Læti vnà inter festos dies ludósque agemus. Cyneas autem: Quis prohibet, sine tantis laboribus, ac periculis, quin vel hac ipsa hora, cùm tu magnus, atque opulentus rex sis lætè simul viuamus? Argutè simul, sapientérque hominum inexplebilem cupiditatem ostendens, quæ incognita, eos ad infinitia pericula deducit. Huic si Pyrrhus obtemperasset, neque in Italia vulnus accepisset, neq; Argis postea oppressus vitam amisisset. Si alij quoque quos orbis terrarum habet principes, ista quæ Cyneas sapienter Pyrrhum monebat, metiri vellẽt, ambitiosas curas magis frenarent atque sibi terrarúmque orbi ad quietioris vitę cursum rectius consulerent. Nunc prauos maiora habendi impulsus sequentes, non modò id assequuntur, vt anxij semper viuant: verùm etiam vt in grauissimas calamitates, atque in ipsam mortem sine vllius remedij spe, cum populorum perturbatione incurrant. Ex Plutarcho, in vita Pyrrhi, & Fulgosus libro 7. capite 2. & Brusonius libro 2. capite 32.

Cyneae.

Anniba-lis. Inter Scipionem Africanum & Annibalem ortus est sermo de præstantia ducum. Quúmque Scipio rogasset, quem primum censeret? respondit Alexandrum Magnum, quem secundum? Pyrrhum Epirotarũ regẽ, quem tertium? seipsum nominauit. Et quid, inquit Scipio, si me vicisses? Tum, inquit, me neque secundum, neque tertium, sed omnium primum censuissem. Plut. in Annib.

Pompeii Mag. Pompeius Magnus Phraati Parthorũ regi per legatos postulanti vt Euphratem Romanæ ditionis terminum esse vellet: Imò, inquit, illud magis postulandum, vt Romanorum fines à Parthorum regno iustitia dirimat. Significans Romanis non esse præscribendum quousque debeant proferre imperium, à quo propagando non montes aut flumina debeãt arcere: sed ibi demum fore fines Romanæ ditionis, vbi ius nõ esset vlterius procedere. Plut. in Rom. Apoph.

L. Sylla. Sylla cognomento Fœlix, quum cogitaret de occidendo C. Cæsare, amicis ne faceret dehortantibus, indignum enim esse talem necare puerum: Desipitis, inquit, si in hoc puero non videtis multos inesse Marios. Deprehendit in eo excelsam indolem, nullis honoribus satiandam vt qui vix dum pubescẽs sacerdotium ambierit. Idem populum Romanum subindè monere solebat, cauerent puerum malè præcinctum. Eras. Rote.

Suprà tit. de Indole excelsa.

Cassij. Cic. Pompeio ac Cæsare inter se dissidentibus, Cicero: Quem fugiam, inquit scio: quẽ sequar, nescio sentiens ambos non pro Reip. libertate, sed pro principatu dimicare. Plut.

Iulij Cæs. Iulius Cæsar quum ex Gallia prouincia aduersus Pompeium tenderet, Rubicone amne transmisso, dixit: Omnis iacta sit alea. significans, se de summa rerũ velle periclitari. Is enim fluuius Galliam ab Italia dirimit. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem Idem quum Alexandri Magni res gestas legeret, nõ tenuit lachrymas, atque ad amicos: Hoc, inquit, ætatis qua nunc sum, Alexander deuicit Dariũ: mihi

verò adhuc vsque diem nihil præclari facinoris gestũ est. Suetonius tradit id accidisse, quum prætor iure dicundo conuentus obiens, apud Gades in templo Herculis vidisset Alexandri Magni statuam Vtinam hoc ingeniũ ad moderati poti⁹, quàm ad maximi prin cipis æmulationẽ properasset. Plut. in Rom. Apoph.

Eiusdem

Idem quum Africam petens, in egressu nauis, prolapsus esset, omen sinistrum vertit in melius, dicens: Teneo te Africa. Frontinus id factum putat in cõsensu nauis, eúmque dixisse, Teneo te terra mater. Huc opinor alludens, quòd cum quodam somnio perturbatus esset, quo sibi visus est constupare matrem, coniectores interpretati sunt, portendi totius orbis imperium. Eras. lib. 4. Apoph.

Augusti Caes.

Cæsar Augustus quum audisset, quòd Alexander natus annos triginta duos, posteaquam plerasque mundi regiones peragrarat, dubitasset, quid in reliquũ vitæ tempus esset facturus: demirabatur, si Alexander non iudicasset maius opus, bene gubernare partũ imperium, quàm amplam ditionem comparasse. Rectè notauit inexplebilem Alexandri ambitionẽ, qui nullam aliam functionem regi dignam existimasset, quã proferre ditionis terminos: cuùm multo tum pulchrius tum difficilius sit, regnum quod contingit, rectis legibus, sanctísque moribus exornare, quàm armis regno regnum addere. Plut. in Rom. Apoph.

Agripinae.

Quum genethlicaci Caldæi Agrippinæ matri Neronis respondissent, imperaturum quidem filium, sed occisurum matrem: Occidat, inquit, modò imperet. Tam impotens erat in fœmina dominandi sitis: & habuit quod optauit. Sueton.

Vespasiani.

Vespasianus Cæsar, quum moribus ingrauesceret, dixit: Puto deus fio. significans, se moriturum. Solet enim extincti Cæsares publicis ceremoniis in deorũ cœtum referri. Suetonius.

Seueri Imp.

Seuerus Romanorum Imperator, cùm senio iã cõfectus vrnã sibi præparasset, vt in ea mortuus sepeliretur: paulò antè quàm decederet è vita, eãdem ad se perferri iussit, manibúsque cõtrectauit: Tu, inquiens

virum capies, quem totus orbis terrarum capere nũquam potuit, Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Rodolphi Caes. Rodolphus Cæsar, qui primus in familiam Austriæ traduxit imperium, interrogatus, Qui fieret, vt homines eas quas non dedicerunt artes, omnes recusarent, imperij autem gubernationem oblatam nemo? Nõ mirum, inquit: stultos enim putant, qui regnare nesciunt: stultum autem nemo sese iudicat. Aeneas de dictis Friderici Imper.

Alphõsi. Alphõsus rex aiebat, olim inter Iouem, Neptunum & Plutonem omnium rerum partitionem trifariam esse factam, & horum vnunquemque sua sorte contentum esse nec occupare aliena: at inter homines, neminem sua portione contentum esse nec vllam partitionem esse stabilem sed omnes πλεονεκτεῖν. Notabat autem ambitionem principum, & regnandi nunquã satiandam libidinem. Quis enim hodie regum & principum est, qui sua sorte contentus non cogitet, quo iure quáve iniuria suis ditionibus plura adiiciat? Panor. lib 4. de reb. gest. Alphonsi.

De regno virtute parando.

Agesilai. QVum aliquando quidam percontatus esset Agesilaum, quinam essent fines Laconicę ditionis? vibrata lancea, Quousque, inquit, hæc valeat pertingere. Vox egregio duce digna qui bellum non nisi iustum susciperet, imperiúmque virtute partum, virtute tueretur. Plutar. in Apoph.

Dionysii Iun. Dionysius iunior cuidã percõtanti, qui factũ esset, vt cum pater ipsius tenui fortuna ac priuatus sibi Syracusanę ciuitatis principatum parauerit, ipse regis filius, & regnum hæreditate acceptum amiserit? Quoniam, inquit, pater rerum potitus est, quum iam in odium venisset popularis gubernatio: ego quum inuidia laboraret tyrannis, principatum suscepi. Plutarchus in reg. Apoph.

Alterius Alteri cuidam hoc ipsum percontanti, compendio respondit: Pater, inquit, mihi regnum suum reliquit

quit, non fotunam. Non omnibus æquè fœliciter cedunt. Plut. eod.

Philippi Maced.

Philippus Macedo vbi resciuit Alexandrum filium queri, quòd pater ex pluribus fœminis gigneret liberos, sic illum hortatus est: Ergo quum plures habeas regni competitores, da operā vt honestus ac probus euadas, vt non per me, sed per teipsum regnum obtinuisse videaris. Vir prudentia verè præditus non cōsolatus est filium, sed metum illius auxit, quò magis extimularet ad virtutem: indicans, illi non aliter sperandū paternum regnum, nisi se successione dignum præberet: nec tam magnum esse regnum adipisci, quàm regnum promeruisse. Plut. in regum. Apoph.

Eiusdem

Suprà de Beneuolentia.

Agath.

Agathocles figulo patre natus fuit. Is verò quum Sicilia potitus esset réxque declaratus, solitus est in mensa fictilia pocula iuxta aurea ponere, eáque iuuenibus ostendens dicere: Quum antea talia fecerim (commonstratis fictilibus) nunc per vigilantiam ac fortitudinem talia facio: commonstrans aurea. Non puduit pristinæ fortunę: sed gloriosius existimauit regnum virtute partum, quàm si hæreditate obuenisset. Nam regem nasci nihil magni est, at regno dignū se præstitisse maximum est. Plut. in regum Apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex, quum à filiis etiamnum pueris interrogaretur: Cui nostrū relinques regnum? Cuicunque, inquit, vestrū qui acutiorem habuerit ensem. Significans, se nō ætati daturum principatus successionem, sed virtuti. Hoc stimulo liberos ommes ad certamen fortitudinis excitauit. Plut. in regnum & imperator. Apoph.

De responso ab inexpectato.

Diogen.

Diogenes Cynicus percontanti, Quidnam vellet, vt colaphum acciperet: Galeam, inquit. Respōsum ab inexpectato datum. Ille enim expectabat, quid mercedis peteret pro colapho. Laërtius lib. 6. capit. 2.

Xenocratis.

Xenocrates, de obscœnis quibusdam rebus cum à

quodam percontatus esset, tacuit: verùm cum vrgeretur responsum. De talibus, inquit, rebus te hominẽ vanum interrogare decet, me autem respondere nequaquam. Maximus ser. 31.

Stratonici. Stratonicus Atheniensis interrogatus, quod nauigiorum genus esset tutissimum, longorum, aut contrà, respondit. Ea quæ subducta sunt, Significans, tum demum nauigantes in tuto esse, cùm nauis in siccũ protracta fuerit. Ex Athenæo.

Demonactis. Demonax Cynicus interrogatus, quidnam sentiret de conflictu duorum, quorum alter ineptè proponebat, alter absurdè respondebat? respondit, sibi videri, alterum mulgere hircum, alterum supponere cribrũ. Plut. in Apoph.

Archidami. Quidam cum archidamum intempestiuius rogasset, quot essent Spartanorum? Tot, inquit, sunt ô hospes qui malos sufficiant arcêre, vt tuti sint ab omni hostiũ periculo. Plutarch in Apoph. & Bruson. lib. 3. cap. 16.

Niconis Nico meretrix, cui Capra cognomen erat, parasitũ quempiam obuiam habens è morbo gracilem: Quàm macilentus, inquit? Quum is respondisset: Quid me putas triduo comedisse? Aut lecythum, inquit, aut soleas, aut minimum edisse: illa respondet, quasi de cibi genere interrogata. Eras. lib. 6. apoph.

Gnatænæ. Gnathæna meretrix parasito quem alebat anus, eratque obeso corpore. Eleganter, inquit, ô adolescens es affectus corpore. At ille: Quid igitur futurum putas, si non secundus in lecto dormirem. Fame, inquit Gnathæna, perisses: subnotans, illũ vetulæ concubitus ali. Est autẽ iocus ab inexpectato. Eras. Rot. lib. 6. Apoph.

Pontidii. Pontidius interrogatus, quid sentiret de eo qui fuerat in adulterio deprehensus? Tardus, inquit, mihi fuisse videtur, Ludens ab inexpectato: significânsque, quòd non fugisset in tempore. Erasm. 6. Apoph. Bruson. lib. 1. cap. 4.

Diogen. Suprà tit. de Belli studio.

Demetri Demetrius rex cúm Lamiam meretricem parum sobriè amaret, eàque iam senex in conuiuio tibiis cecinisset. Demo, quę & Mania dicta est, interrogata à De-

metrio, Quid videretur Lamia? Anus, inquit. Aliud respondens, atque expectabat rex. Nam ille sciscitabatur quàm scitè videretur canere? Erasmus. Rot. lib. 9. Apopphtheg.

Appii.

Appius maior, quum in senatu ageretur, de agris publicis, ac premeretur Lucilius ab his qui à pecore eius depasci publicos agros dicerent: Non est, inquit, Lucilij pecus illud, erratis. Hactenus defendere videbatur, sed adiecit: Ego liberum puto, quà lubet pascitur. Ioc° est ab inexpectato. Expectabatur enim, vt probaret hoc pecus non esse Lucilii, sed alterius cuiuspiam, ac reum subleuaret, nunc irrisus grauabat. Erasm. lib. 6. Apophtheg.

Scip. maluginensis

M. Scipio Maluginensis, cùm ex sua centuria renunciaret. Aecidinũ consulem: cúmque præco dixisset, dic de L. Manlio: Ego, inquit Scipio, virum bonum, egregiúmque ciuem esse arbitror, Præco expectabat suffragium pro Manlio: Scipio respondit, quasi de moribus interrogatus, Nescio an hic Acidinus, nomine & prænomine dictus sit L. Manlius, quúmque Scipio postremum ad nomen tantum expressisset, præco admonuit & illa addenda. Hinc Scipio iocandi occasionem arriuit. Erasm. Rot. lib 6. Apoph.

Maximi

Salinator, cum Tarento amisso, arcem tamen retinuisset, multáque ex ea præclara fecisset, cùm aliquot post annos Maximus id oppidum cepisset, rogarétque eum Salinator, vt meminisset opera sua se Tarẽtum recepisse. Quid ni, inquit, meminerim? Nunquã ego recepissem, nisi tu perdidisses. Cic. lib. 2, de Oratore, & Catone maiore.

Lepidi.

Suprà de Excusatione.

Iulii.

C. Iulius Helio mancipi sæpius obstrepenti sibi dixit: Etiam ostendam qualis sis & Helio instanti vt ostenderet qualis esset Iulius digito demonstrabat Gallum in Mariano scuto Cimbrico depictum, nodis distortum, eiecta lingua, buccis fluentibus, cui mãceps tũ simillimus est visus. Taberna autẽ

erat apud forum, ac scutum illud signi gratia positum Ingens omnium risus consequutus est. Expectarant enim, vt aliquid in mores illius obiiceret. Erasmus lib. 9. Apoph.

Domitij Afri. Domitius Afer in quendam patronum imperitum, sed splendido vestitu se venditantem litigatoribus, lepide dixit: Homo in agendis causis bene vestitus lusit ab in expectato: nam auditor pro vestitus expectabat instructus, aut exercitatus. Ibidem.

Vibij Chrispi. Suprà tit. de Metu & timore.

Crassi. Quum Silus testis læsisset Pisonem reum, cui Crassus aderat, prolato crimine quòd se in eum dictum audisse dicebat. Potest etiam, inquit fieri, vt tu non rectè intellexeris. Quúm id quoque toto capite annuisset Silus, vt se Crasso daret. subiecit Crassus: Potest etiam fieri, vt omino quod te audisse dicis, nũquam audieris Hoc adeò præter expectationem, vt Silum testem omnium risus obrueret. Erasm. Rot. lib. 6. Apoph.

Cicero. M. T. Cicero. cùm testis Sexti annalis reum legisset, & instaret identidem acusator ter: dic Marce Tulli, si quid potes de Sexto Annali: protinus recitare cœpit versus ex sexto Ennij Annalium libro

Qui potes ingentis causas euoluere belli. &c.

Scripsit enim Ennius annales, & accusator vocabatur Sextus annalis. Erasmus Roterod. lib. 4. Apoph.

Cecilii. Cesellius consultori dicenti: Nauim diuidere volo: Perdes, inquit. Ille de precio nauis mercibúsque consulebat, hic aliud respondit: Nam ipsam diuidere nauim, est nauim perdere. Macrobius ita refert: Si diuidis nec tu nec socius habebitis. Era. autem duorum negociatorum communis nauis. Eras.

Apollon. Nero cùm in Gymnicis decertasset, rogatus à Tigillino Apollonius, Quid de Nerone sentiret? Melius inquit, sentio quàm vos. Cantare enim vos illum dignum putatis: ego autem tacere. Bruson. lib. 3. cap. 3.

Themistoclis.

De regno virtute stabiliendo.

THemistocles facilitate morum multos ciues conciliabat vt hinc popularem potentiam adipiscere-

tur. Itaque cuidam ipsum admonenti, Bene principatum geres Athenis, si cunctis communis esse velis, & mansuetus respondit. Nunquam ei sellæ insederim, vnde nihilo plus à me ferent amici, quàm alieni. Plut.

Suprà de Principe bono, ab eius in regni administratione officio.

Theopompi. *Darii.* Darius rex quum tributum indixisset subditis, accersitos prouinciarum præfectos percontatus est, cùm alijs de rebus, tum de tributis, essentne grauia: quum illi respondissent, esse mediocria, iussit, vt singuli dimidium exigerent. Quod præfectis moderatum videbatur, regis æquitati visum est dimidio plus satis. Maluit enim suos beneficio sibi conciliare, quàm exarmatos subigere. Stratagematis autē gratia in hoc sita est, quòd duplum imperauit eius quod destinarat accipere. Si dimidium imperasset, nec quoquàm remisisset, latuisset benignitas: nunc exacta dimiditas, effecit vt omnes sentirent beneficium. Plutarch. in Regum Apophtheg.

Apollon. Apollonius rogatus à Babyloniæ rege. Quo modò tutò regnare posset: Si multos, inquit, honoraueris, paucis veró credideris. Indicare autem voluit, tutò regnare volentibus, duo obseruanda & præstanda esse, primùm beneficiis multos sibi concilient: deinde, ne facilè delatoribus, obtrectatoribus ac assentatoribus credant. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Antigoni. Quum omnes admirarentur Antigonum regē, quòd quum initio regni durior fuisset, senex factus, clementer ac placidè regnum gubernaret: Prius, inquit, opus erat regno, nunc gloria & beneuolentia. Sentiens, regnum armis & austeritate frequenter parari, sed non nisi honesta opinione, ciuiúmque beneuolentia retineri. Plutarchus In Apophthegmat. Regum & imperatorum.

Eiusdem Antigonus, amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam præsidiis communiret, ne quando deficeret, summáque cura vt totius Græciæ basim custoditet, respondit: Se semper in hac fuisse sententia, vt

crederet, nullum esse regni præsidium firmius, quàm ciuium beneuolentiam. Eras. lib. 4. Apoph. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Philippi regis. Philippus Macedoniæ Rex, quum subactis Græcis, quidam ipsi authores essent, vt ciuitates præsidiis contineret, ne deficerent: Malo, inquit, diu bonus & commodus, quàm breui tempore dominus appellari. Sentiens, regnum, quod beneficiis ac beneuolentia teneretur esse perpetuum: quod vi metúque, non esse diuturnum. Plut. in Regum Apoph.

Suprà tit. de Clementia.

Cæsar-is Augusti Cæsar Augustus cùm audiuisset, quòd Alexander natus annos triginta duos posteaquam plerasque mundi regiones peragrarat: dubitasset, quídnam ipse esset futurus? demirabatur si Alexander non iudicasset maius opus, bene gubernare partum imperium, quàm amplã ditionem comparasse. Alexander quippe nullam aliam functionem rege dignam existimauit, quàm proferre ditionis terminos: quum multo difficilius sit regnũ partũ ita tueri, vt nil nobis decedat. Plut. in Rom. Apoph.

De religione seruata.

Diogenes quũ in phano cœnaret, eíque panes sordidi essent appositi, abiecit illos è phano dicens, In templum nihil oportere ingredi sordidum. Laert. lib. sexto.

Lycurgi. Lycurgus percontanti, cur instituisset vt minutis ac vilibus rebus sacrificaretur? Ne vnquam, inquit Lycurgus, deficiat nos, quo numen honoremus. Quis non diceret, in solemni deorum cultu magnificentiam ac splendorem adhibendum? At vir prudens intellexit, numen magis delectari frugalitate quàm opimis victimis, ne sub religionis obtentu luxus irreperet, aut certè rerum penuria. Deus enim non eget nostris impendis: amat autem homines, quorum necessitati poterat illis impendiis succurri. Plut. in Lacon.

Demonactis. Demonax quum apud Athenienses audisset, præfatione solenni à sacris submoueri barbaros roga

bat, quam ob rem id facerent? cùm ea sacra tradidisset ipsis Eumolpus, natione Thrax, nimirum Barbarus. Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Agesilai. Agesilaus Athenienses ac Bœotios apud Coroneam cum suis sociis iter eius impedire conatos, graui prælio vicit, ei victoriæ per se magnificè multum laudis apposuit, religionis exemplo. Multi è prælio confugerant ad templum Mineruæ: de his rogatus, quid vellet fieri Agesilaus: vetuit illos violari, cùm in eo prælio vulnera aliquot accepisset: videturque vehemẽter iratus omnibus, qui tum arma aduersus ipsum tulerant: tamen plus apud illum valuit religio, quàm ira. Neque hoc solùm in Græcia fecit, vt templa deorum haberet sancta: verùm etiam apud barbaros summa religione simulachra arásque consecrauit, quasi in hæc nullum esset ius belli. Itaque præclarè solitus est dicere, se vehementer admirari, eos non haberi sacrilegorum numero, qui læderent ipsos supplices, ac per deos obtestantes: nec grauiores sumi pœnas de his qui religionem minuerent, quàm qui templa spoliarent. Rectè iudicans, diis esse chariorem hominum salutem, quàm muta templorum ornamẽta. Æmylius Probus, & Bruso. lib. 5. cap. 26.

Alexãdri regis. Alexander cõsulto oraculo monitus est, vt eum qui sibi portam egresso primus occurrisset, interfici iuberet, occurrit agaso, iussus est arripi. Roganti, quid cõmeruisset? responsum est, Ita iussisse Deum. Si ita est, inquit, ô rex, alium designauit oraculum: nam asinus tibi prior occurrit. Agaso enim sequitur asinum, vt impellat, alioqui non secuturum. Alexander delectatus hoc commento, asinum pro homine occidit. Erasmus lib. 6. Apoph.

eiusdem. Idem inter sacrificandum cùm vtraque manu thura ad euaporandum assumpsisset, à Leonida ob id reprehensus est. Dicebat enim Leonidas: Quum ferentibus aromata terris imperaueris, copiosè tunc thura adolebis, nunc verò vtere parcius. Victa autem Saba, Alexãder Leonidæ scripsit, ad te thus myrrhámque abundè transmisimus, vt cum deis parcus esse desinas. Bruso. Contursinus lib. 5. cap. 26.

Antiochi

Antiochus, cùm vrbem obsideret Hierosolymam: Iudæis ad maximum illud festum celebrandum septẽ dies petentibus, non solùm eos concessit, verùm etiam tauros auratis cornibus adornatos, magnámque thymiamatum & aromatum vim vsque ad portas vrbis cum pompa solemni deduci iussit: traditáque illorum sacerdotibus hostia, ipse in castra rediit. Iudæi verò regis benignitatem admirati, protinus à festo peracto, in fidem illius sese dederunt. Plutarch. in Regum Apophthegmat.

Fabij.

Tarentinos Annibal præsidio imposito tenebat, arce accepta. Fabius itaque dolo quàm longissimè exercitum suum abduxit ab vrbe, quam vbi cepisset, diripuissetque, scribæ percontanti, quid de templorum simulachris statuisset? Relinquamus, inquit, Tarentinis deos iratos, Plutar. in Rom. Apoph.

Valerii Publicolæ.

Valerio Publicolæ Iouis ædem dicanti, iámque ex more postem tenenti, Marcus illius frater derepentè funestum nũcium ingessit, dicens: O consul, filius tuus morbo periit in castris. Ob eum nuncium mœstis omnibus, Publicola nihil cõmotus: Cadauer, inquit, quò libet abiicite: simulque dedicationem solẽni ritu peregit. Nec tamen verum erat, perisse filium: sed data opera factũ est vt à dedicatione reuocaretur, atque is honor ad alium transiret. Quanquam Liuius libro ab Vrbe condita secundo, hoc aliquãto diuersius narrat.

De religione neglecta.

Demonactis.

DEmonax quum ob id accusatus esset, quòd Mineruæ nunquam sacrificasset: Nunquam, respondit, putaui meis sacrificiis opus fuisse. Erasmus libro 8. Apophthegmat.

Augusti Cæsar.

Suprà de Adulatoribus non admittendis.

Vide titulum, de Sacrilegio.

De repulsa.

Pædareti

PÆdaretus cùm in trecentorum virorum ordinem non esset adscriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem obtinebat, repulsus discessit hilaris ac ridens, reuocantibus autem Ephoris, quidque

rideret percontantibus: Gratulor, inquit, huic Reipublicæ, quæ trecentos habeat ciues multò me meliores. Quid hoc pectore magis philosophicum? Nec molestè tulit repulsam, nec questus est de Ephororum iudicio: sed plus voluptatis capiebat ex publico Reipub. bono, quàm sensurus erat ex honore impetrato. Plutar. in Lacon. Apophtheg. Valerius Maximus lib. 6. cap. 4.

Themistoclis. Athenienses cum Themistoclem aliquando publicè infamia notassent, rursumque deinde ad Imperiũ gerendum reuocarent: Non, inquit, laudo eos homines, qui eodem vase pro matula, & ad infundendum vinum vtuntur. Ælianus lib. 13. de Varia histor.

C. Marii. C. Marius obscuro genere natus, facinorum militarium commendatione ad Rẽpub. accessit. Ac primùm maiorem petiit ædilitatem. Vbi sensit ea spe frustrari sese, eodem die minorẽ ambiit: & hac frustratus, haud tamen desperauit, se Romæ ciuitatis primatem fore: docens, quantum in rebus humanis valeat improbitas. Plut. in Rom. Apoph.

C. Figuli. Infrà de Vltione & vindicta.

Taciti imp. Tacitus Imperator fratri petierat consulatum, nec impetrauit. Ea repulsa adeò non fuit offensus, vt vehementer etiam lætatus sit, dicens: Scit senatus, quem principem fecerit. Vospicus.

De responso duro & absurdo.

Biantis. Bias cùm ingenio suo patriam suam obsidione liberasset, rex Aliartes intellecta viri prudẽtia, protinus eum ad se accersiuit. At is respondit, ἐγω ἀλιάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν: id est, Ego Aliartem iubeo cepas edere, quod perinde est ac si dixisset, iubeo illum plorare: extremum regis contemptum professus. Laër. lib. 1. cap. 6.

Diogenis. Diogenes Cynicus cùm à Platone Philosopho paulum vini petiisset, ipse autem lagenam vino plenam misisset, Cynicus hunc in modum gratias egit: Cum interrogaris, quot sint duo, respondes sunt viginti: & ita nec secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogatus fueris, respondes. Laërtius libro sexto capite secundo.

Domitii Afri. Domitius Afer dispensatori, qui quum ad reliqua non respōderet, dicebat subinde, Panem non comedi, & aquā bibo: Pasce, inquit, & redde quod debes. Non agebatur quid edisset, aut bibisset, sed quid deberet. Permisit igitur, vt se quomodo vellet pasceret, modò solueret quod debebat. Eras. lib. 6. Apoph.

De responso repentino.

C. Popilij. Supra de Animosè dictis.

De reuerentia.

Musonii MVsonius dicebat, eum apud omnes maxima verecundia dignum iudicari, qui seipsum primò, & deinde alios reuereri didicisset. Stob. sermo. 29. de Verecundia.

Demetrii Phal. Demetrius Phalereus, honestos adolescentes domi parentes reuereri debere dicebat: in via autē, omnes, vt quisque se obtulerit: in solitudine autē, seipsos. Stob.

Huc refer titulos, de Filiorum pietate in parentes, discipulorum in præceptores, & de Senectutis reuerentia, infrà.

De Rhetorica.

Diogenis DIogenes in caupona prandens, Demosthenē fortè prætereuntem inuitauit, vt accederet, id cùm ille pudore recusaret: Erubescis, inquit, Demosthenes, cauponā ingredi? Atque hic herus tuus quotidie versatur. Innuit autē, Rhetores nihil aliud esse quàm populi mancipia: nec esse par, vt illic pudeat seruum populi videri, vbi populus assiduè viueret. Erasmus lib. 8. Apophthegma.

Demosthenis. Demosthenes interrogatus, quid præstare posset professoribus suis Rhethorica? Homini, inquit, perdito, præsentem potest ferre opem. Stob.

Isocratis Isocrates interrogatus quid esset Rhethorica? Ex paruis, inquit, facere magna, ex magnis parua. Est enim hæc nōnulla Rhethorices pars, amplificare & extenuare: qua de re diligenter præcipit Fabius. Sed præstigij genus est, quod respondit Isocrates. Quin illud potius artis est, quæ magna sunt ita tractare, vt auditori quoque magna videantur: & contrà. Eras. Rote. lib. 8. Apoph.

Cuidam iactanti de arte Rhethorica : At per Geminos, inquit Lacon, ars nisi verum attigerit, nec est, nec vnquam erit. Notauit Rhetores, qui se profiterentur verisimilia dicere, licet vera non sint. Plut. in Laco. *Laconis.*

Vide tit. de Oratoribus.

De risu.

DIogenes Cynicus, dicente quodã, Hi te risu prosequuntur: At ego, inquit, minimè ridiculus sum. Bruso. lib. 5. cap. 27. *Diogenis*

Myson Chenæus mortales odio insectatus, in solitudinem sese abdiderat, deprehensus autem à Lacone quodam ridens, rogatus ab illo, cur cùm solus esset rideret? vrbanè ad mores suos respiciens: Ob hoc ipsum, ait, rideo. Bruso. lib. 5. cap. 27. *Mysonis*

Ficus Philemoni paratas, in conspectu eius positas, asellus comedebat, puer inclamatus vt asinum abigeret, serò venit: Itaque cõsumptis omnibus: Quoniam, inquit, tam tardus fuisti da nunc merum asello. Interim risus obortus, hominem senem præfocauit. Ibidem & Erasmus lib. 6. Apophtheg. Verùm alij hoc Chrysippo ascribunt. *Philemonis.*

Plistarchus Leonidæ filius, causidico quodam ridicula semper dicenti: Non cessabis, ait, à ridiculis continuè dicendis, ne ridiculus fias: vt qui assiduè luctantur, luctatores. Bruso. lib. 5. cap. 27. *Plistarchi.*

M. Cicero consul, quum L. Muræenam à Catone accusatum defenderet variis modis Stoicos (quorum sectator erat Cato) philosophósque illudens multum risum iudicibus iniecit: Et ipse quoque Cato subridens: Dij boni, ait, quàm ridiculum habemus cõsulem. Brusonius lib. 5. cap. 27. *Catonis.*

De robore corporis.

CRates Thebanus quum nudatus in certamine, ob corporis deformitatem derideretur: De oculis, inquit, ô Crates, reliquóque corpore bono animo esto. Nam istos qui nunc te derident, mox conspicies morbo contrahi, omnibusque viribus destitui. Significauit, formam nihil omnino facere ad victoriam: sed *Diogenis*

robur, & laborum tolerantiam, qua cæteros antecedebat. Laër.lib.6.cap.5.

Anus cuiusdam. Anus quædam videns Iouianũm Romanorum imperatorem, corporis proceritate atque molle excellentem, sed mente captum: O crassam atque pinguem stultitiam, proclamasse fertur. Niceph.lib.18.cap.vlt.

Anonymi. Ex plebe præterea quidam in Hippodromo dicacitate eundem Iouianum perstrinxit, & risum ingentem omnibus mouit. Inanem enim & frigidam proceritatem eius esse dixit. Ibidem.

Maximini. Maximinus exercebat lucta milites suos, multos ad terram prosternens. Itaque cunctis inuidentibus, tribunus quidam vasti corporis, notæque virtutis, atque ob hoc ferocior, dixit: Quid magni, si tribunus tuos milites vincis? Tum Maximinus: Vísne cõgrediamur? Quum prodisset, palma pectori impacta supinum reiecit, continuóque dixit: Date alium, sed tribunum. Capitolinus.

De robore.

Theophrasti. THeophrastus adolescentem erubescentem conspicatus: Confide, inquit, talem enim virtus habet colorem. Aut. in Melis. par 2. ser.71. Sed Maximus hoc Catoni ad verbum adscribit. ser.40. Alij ad Diogenem quoque referunt.

Pythiæ. Pythias Aristotelis filia, cùm à quodam interrogaretur, quis colorum omnium esset præstantissimus? Is inquit, quem in ingenuis gignit pudor. Est autem rubor pudoris & verecundiæ signum in homine certissimum. Erasm.lib.8.Apoph.

Catonis senioris. Cato senior sibi magis placere iuuenes dicebat, qui rubescerẽt, quàm qui pallescerẽt: quod rubor arguat probam indolem, pallor autem non item. Plutarc.in Rom. Apoph.

DE SACRIFICIIS.

Socratis. SOcrates sacrificia volebat quàm minimis impendiis constare: quòd dij, vt non egẽt rebus hominum, ita magis spectant affectus immolãtium, quàm diuitias. Alioqui cùm improbissimi quique maximè abun-

dent diuitiis, actum esset de rebus humanis, si malorũ potiùs quàm bonorum victimis delectarentur. Eóque versum hunc magnopere probare consueuit,

καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι. Hoc dictum & & ad nos Christianos pertinet, qui immodicis impẽdiis ornamus templa, peragimus sacra & parentalia: gratius facturi Deo, si quod vltra frugalem mundiciem superest, fratribus egenis erogaremus. Eandem frugalitatem adhibendam docuit in excipiendis hospitibus, eodẽ vtens versiculo, καδδύναμιν δ' ἔρδειν, &c. Erasm. lib. 3. Apoph.

Gelonis. Gelo Siciliæ tyrannus, debellatis apud Imerã Carthaginensibus, in pacis fœdere compulit illos & hoc acceptis conditionibus adscribere, ne posthac filios suos Saturno immolarent. Solebat enim ea gens infantes suos Aeneæ Saturni statuæ cauæ, & intus incensæ, in sinum ponere, qui velut in Dei complexu enecabantur. Id vt Saturno gratum putarent, effecit fabula, quę narrat illum omnes vxoris filios deuorare solitum. Nam & Iouẽ deuoraturus erat, nisi pro puero saxum supposuissent. Plut. in Reg. Apoph.

His adde tit. de Religione seruata.

De sacrilegio.

Diogenis Diogenes cernẽs quendã malè audiẽtẽ, quasi monumenta spoliaret, Homeri carmine cõpellauit.

τίπτε σὺ ὧδε φέριστε,
ἤ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων.

Quid tu huc venisti vir præstantissime, num fors.
Vt spolies aliquem horum quos mors occupat atra?

Laër. lib. 6.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex præclarè dicere solitus est, se vehementer admirari, eos non haberi in sacrilegorum numero, qui læderent eos qui diis supplicarent, vel deos venerarentur. Quo innuit vir prudentissimus, eos non tantùm sacrilegos esse, qui deos ipsos aut templorum ornatum spoliarent sed eos maximè, qui deorum ministros & præcones contumeliis afficiunt. Dictum Agesilai recitatur ab Æmil. Probo.

Dionysij sen. Dionysius senior tyrannus sacrilegia sua solebat

facetis dictis obtegere. Locris Proserpinæ templum spoliarat, mox quum classis illius secundo vento nauigaret: Videtis, inquit, quàm prospera nauigatio à diis immortalibus detur sacrilegis. Ex hoc colligens, aut non esse deos, aut illis non esse molesta sacrilegia. Iustin. lib. 21. Val. Max. lib. 1. cap. 2.

Eiusdem. Idem Epidauri Æsculapio barbam auream detraxit: quòd negaret decorum, patrem Apollinem imberbem, ipsum verò barbatum conspici. Aesculapius fingitur Apollinis filius. Apollinem autem semper imberbem facit theologia poëtica, Aesculapium barbatum. Significans, in medico requiri multarum rerum vsum. Valerius Max. lib. 1. cap. 2. Bruson. Contursinus lib. 6. cap. 9.

Eiusdem. Idem Ioui Olypio detraxit magni ponderis aureum amiculum, quo cum Hiero è manubiis Carthaginensium ornauerat: próque detracto aureo laneum illi pallium iniecit, ita cauillans: Aureum amiculum æstate graue est, hyeme frigidum: laneum ad vtrunque anni tempus accommodatius esse. Ibidem.

Eiusdem. Idem mensas aureas atque æreas diis dicatas è phanis sustulit Has inscriptio ex more Græcorum testabatur esse bonorum deorum, ne quis manum admoliretur. At illi cauillatus est, se deorũ bonitate vti. Nam boni dij dicuntur, quòd omnibus benefaciant. Ibidẽ.

Eeusdem Idem victorias aureas, pateras & coronas, quæ simulachra porrectis manibus sustinebant, velut offerentia tollebat dicens, se oblata accipere, non eripere: addens perabsurdũ esse, à quibus quotidie bona flagitamus, ab his vltrò porrigentibus nolle accipere. Ibid.

De sagittandi peritia.

Diogenis DIogenes Cynicus animaduertens quendam imperitè iaculantem, proximè scopum consedit, cur id faceret, interrogantibus: Ne fortè, inquit, me feriat. Significans illum quiduis percussurum citius, quàm scopum. At alij spectatores quàm possunt longissimè sese à scopo semouent, ne feriantur. Laër. lib. 6. Brus. lib. 6 cap. 19.

Cambysis Suprà tit. de Castigatione iniquo animo lata.

De salsè dictis.

THales Milesius, cuidam interroganti, vtrum fuisset prius, nox an dies? respõdit Nox vno die fuit prior. Si enim nox vno die præcessit diem, dies igitur fuit ante noctem: nox quippe finis est diei. Laër. lib. 1. cap. 1. *Theletis.*

Bias Prienæus, impio cuidam sciscitanti, quídnam esset pietas: nihil respondit. Roganti autem, cur sileret: Quoniam inquit, interrogas de rebus tibi nimium difficilibus. Laër. lib. 1. cap. 6. *Biantis.*

Bion Boristhenites damnabat homines, qui sic exurerent quasi sensu vacarent, sic adurerent quasi sentirent. Ob id, ni fallor, quod in bellis exurantur omnia. Rursus si leuiter attigantur ab igni, offenduntur. Id enim appellat adurere. Idem lib. 4. cap. 7. *Bionis.*

Antisthenes Atheniensis ridere solebat Athenienses, quòd essent Autochthones, hoc est indigenæ, eo quòd non aliunde eò commigrassent, nec vnquam solum mutassent: dicens, hoc laudis illis esse cum testudinibus & cochleis commune. Nam hæc quoque animantia nunquã domicilium mutant, in quo nascuntur. Laër. lib. 6. cap. 1. *Antisthenis.*

Zeno Citticus seruum in furto deprehensum virgis emendari iussit, verùm quum is se excusare niteretur, dicens, sibi in fatis esse vt furaretur: Sit igitur, inquit philosophus, etiã in fatis, vt delicti des pœnas. Laër. lib. 7. cap. 1. *Zenonis.*

Infrà de Spectaculis. *Anacharsidis.*

Diogenes percontanti, quam ob rem aliis mendicis liberaliter darent homines, philosophis autem nõ item? Quoniam, inquit, sperant citius futurum, vt claudi cæciue fiant, & mendicare cogantur, quàm vt philosophi, de sapientia plurimum disputantes. Laër. lib. 6. cap. 2. *Diogenis*

Idem interrogatus à quodam, quare mancipia fugitiua dicerentur ἀνδράποδα: Quoniam, inquit, pedes habent virorum, animum autem, qualem tu nunc habes, qui me hac de re interrogare audes. Laërtius lib. 6. cap. 2. *Eiusdem.*

Eiusdem. Diogenes citharœdum quendam, qui quoties fidibus luderet, ab auditoribus deserebatur, obuium, ita salutauit: Salue galle. Quum ille offensus salutationis nouitate, diceret: Quid ita? Quoniã, inquit, cantu tuo excitas omnes. Salsissimè autem iocum captauit ex ambiguitate verbi. Græcis enim ἀνεγείρειν dicitur, & qui dormientem è somno excitat, quod galli gallinacei malè canentes facere solent: & qui sedentem monet, vt surgens abeat. Laër. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem. Idem percositanti, quo pacto Dionysius amicos suos tractaret? Vt vtres inquit, plenos enim suspendit, inanes autem abiicit. Notauit autem salsissimè Dionysij crudelitatem, non in ignotos tantùm, sed amicissimos etiam. Diuites enim interficiebat, negligebat pauperes. Ibidem.

Eiusdem Adolescentes quidam cum in foro circunstarent Diogenem, canem hominem appellantes, ac fugientes: Diogenes interrogabat, cúrnam aufugerent: qui cum dixissent, Ideo fugã adornamus, ne mordeas nos canis: Nequaquam inquit Diogenes, vos mordeo, quandoquidem canis non edit betulam. Salsè autem notauit eorum molliciem, à quibus canis erat vocatus. Ibidem.

Eiusdem Lysias interrogabat Diogenem Cynicum, num crederet etiam esse deos? Cui Diogenes: Qui conuenit, inquit, vt non credam, cum persuasum habeam te diis inuisum esse? Salsè notauit hominis impietatẽ, à quo ipse falsò impius iudicabatur. Ibidem.

Aristotelis. Aristoteles Stagirites crebrò Athenienses reprehendebat, quòd cum duas res, frumenta & leges inuenissent: frumentis quidem vterentur, legibus autem nequaquam. Aliudit autem philosophus ad Triptolemum Atheniensem, cuius ministerio Ceres vsa est in ferendis legibus, ac tritico serendo. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Socratis. Socrati acrius quendam in conuentu aliorum obiurganti, Plato dixit: An non melius fuisset, si domi vel priuatim homini hæc dixisses? Cui Socrates salsè respondens, ait: Cur non tu quoque clàm hæc mihi dixisti? Laër. lib. 2. cap. 5.

Eiusdem. Euripides quum Socrati obtulisset librum ab Hera-

clito scriptum, vt legeret, post aliquot dies solicitauit hominem, vt ferret de lecto libro suum iudicium. Socrates igitur: Per Iouem (inquit) quæ intellexi, satis mihi præclara videntur: qualia & ea esse puto, quę non intellexi. Salsè autem notauit hominem nimis superstitiosè de rebus scribentem. Laër. lib 2. cap. 5.

Lesbonactis. Lesbonax Mitylenæus, honestus planè vir & bonus, saltatores χειροσόφους, hoc est, manu sapientes, solebat nuncupare: pergebátque subinde ad spectacula tanquã ex theatro melior reuersurus. Cœlius Rhodiginus lib. 5 cap. 5.

Xenophanis. Xenophanes Colophonius audiẽs Empedoclem dicentem, Sapientẽ inueniri non posse: Meritò inquit. Oportet enim eum sapiẽtem esse, qui sapientẽ agnoscere velit. Notauit autem Colophonium, qui hoc dicebat, quum suo vitio & stultitia hominem sapientem iudicare nequaquam potuit. Laër. lib. 9. cap. 2.

Nicetis. Nicetes Smyrnæus sophista, cuidam in iudicio grauiter irascenti, ac dicenti: Desine toties latrare in me. admodum salsè respondit: Faciam quidem, si tu desinas mordere me. Vtrumque enim est canum. Ex Philostrati sophisticis.

Polemonis. Timocrati philosopho apud Polemonem sophistam dicenti, Phauorinum esse multorum verborum hominem: Et omnis, inquit, anus. Notans salsissimè in Phauorino corporis habitum, erat enim castratus. Ex Philostrato.

Agesilai. Agesilaus quum in quadam causa esset iudex, ac is qui accusabat, rectè dixisset, patronus autem malè: subinde tamen inter dicendum repeteret, Agesilae, decet regem defendere leges, quasi bonam haberet causam, & leges essent contra suum aduersarium: Si quis, inquit Agesilaus, tibi domum perfoderit, aut vestem surripuerit, num expectaturus esses architectum aut sartorem, vt ferret tibi auxilium? Plut. in Lacon.

Eiusdem. Idem quum assiduè dimicaretur contra Thebanos, ac in cõflictu quodã vulneratus esset Antalcidas: Præclara, inquit, doctrinæ tuæ præmia recepisti à Thebanis, ô Agesilae, ab iis enim grauiter vulneratus erat, quos bellicas artes docuerat. Plut. in Lacon. Apoph.

Eiusdem. Quodam laudante Rhetorem hoc nomine, quòd mirificè res exiguas amplificaret: Agesilaus inquit, Ego ne sutorem quidem arbitror bonum qui paruo pedi magnos induat calceos. Plut. in Lac.

Agidis. Sophista quidam cùm ad Agidem seniorem dixisset, orationem esse rerum omnium præstantissimam, videlicet artem quam profitebatur adeo extollēs: Ergo, inquit Agis, tu cum nihil dicis, nullius omnino es precij. Sentiens, pulchrius esse magnificas, & cum virtute coniunctas res gerere, quàm egregiè de his rebus loqui posse. Plut. in Lacon.

Eiusdem. Idem Agis præteriens Corinthiorum mœnia excelsa & multa: Quæ sunt, inquit, mulieres quæ hic habitant? Existimauit autem viros nō esse qui potius munitione, quàm animi viribus, freti patriam defendere cupiunt. Plut. in Lac.

Agesipolis Suprà de Clementia.

Pausaniæ Cleombr. Pausanias Cleombroti filius, ad quendam adhortantem, vt cum hostibus terra marique belli fortunam tentaret: Vis tu igitur, inquit, depositis vestimentis teipsum ostendere qualis sis, qui ad bellum suscipiendum alios stimulas? Salsè autem notauit hominem, alios ad fortitudinem stimulātem, cùm ipse esset omnium effœminatissimus. Ibidem.

Pausaniæ Plistonact. Pausaniæ Plistonactis filius, cuidam roganti, cur Tegeæ exulans tantopere laudaret Lacedæmonios, à quibus vrbe eiectus esset? Quoniā, inquit, medici frequentius laudant ægrotos, quàm sanos. Ibidem,

Antalcid. Atheniensis quidam cùm gloriaretur apud Antalcidam, quòd Lacedæmonios sæpius à Cephiso fugassent: Sed nos, inquit Antalcidas Spartanus, vos nunquam ab Eurota submouimus. Notauit autē Athenienses Antalcidas, qui nunquam ausi essent accedere ad Eurotā Spartæ fluuiū, cum Lacedæmonij sæpenumero vsq; ad Cephisum flumē essent progressi. Pl. in Lac.

Eiusdem. Cùm sophista quispiam laudaret librum Apud Antalcidam, miro artificio conscriptum, interrogatus quodnam argumentum libri esset? respondit encomium esse Herculis. Tum Antalcidas: Quis quæso inquit, Herculem vnquā vituperauit? Superuacaneū

existimans, tam doctè scribere iis de rebus, quæ omnibus sint notissimæ. Ibidem.

Demonactis. Admeto poëtæ satis imperito epigramma iactanti, quod testamento mandasset suæ addendũ statuæ: carmen autem erat huiusmodi, Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit: Demonax respondit, adeò sibi placere carmen, vt magno emptum cuperet, si iam nunc esset adscriptum. Tectè optans illi mortem, qui vita indignus videbatur. Eras. Rote. lib. 8. Apoph.

Anaxandridæ. Suprà de laude, virtutis stimulo.

Laconis cuiusdã. Quidam conspecta tabula, quæ picturam continebat, quomodo Lacedæmonij trucidarentur ab Atheniensibus, cum gloriaretur. Lacon quidã hoc audiens: Bene quidem, inquit, sed in tabula. Significans ridiculum esse de pictura gloriari, quum pictores non minus quàm poëtæ mentiantur, & quælibet audendi semper his fuerit æqua potestas. Plut. in Lac.

Alterius. Lacon quidam in bellum profectus, pro insigni in clypeo militari habebat muscam, eamque non vera maiorem: quibusdam igitur irridentitibus, & interrogantibus, cur tam paruum animal in clypeo haberet, quod conspici nequaquam posset? Ideo vt ego magis, inquit, conspicuus sim, quàm clypeus, nihilo minus tamen tam propè hostem accedo, vt cuiusmodi sit insigne, satis videri possit. Ibidem.

Alterius. Quum Alcibiadi Atheniensi balneator plurimum administraret aquæ: Lacon id videns, Quid hoc rei est? inquit, plus aquæ infundit, quasi non puro, sed sordido. Plut. iu Lac. Apoph.

Alexãdri mag. Alexander Magnus, quum quidam ex numero amicorum, qui summè beneuoli videbantur, ei diceret: Ciuitates subiectas maiora posse pendere tributa, respõdit, Olitorẽ odi, qui radicitus euellit olera. Max. ser. 13.

Demetrij. Demetrius Antigoni filius, cùm abductis omnium ciuium seruis Stilboni diceret, Ciuitatem vestram liberam vobis relinquo? Rectè, inqnit Stilbon: nullum enim in ciuitate seruum relinquis. Plntarch. in vita Demetrij.

Scipionis Afr. Africanus Censor cùm castigaret militem, quòd in pugna non fuisset: ille verò diceret, se custodiæ causa

in castris mansisse: Non amo, inquit Africanus, milites nimis diligentes. Erasm. lib. 6. Apoph.

Ciceronis

Metello percontanti Ciceronem, quis ipsius esset pater? Ad istam, inquit, percontationem, vt respondere sit difficilius, mater effecit tua. Notauit autē salsissimè Metelli matrem, quæ parum pudica fuisse dicitur. Retorsit autem culpam omnem à patre in matrem. tum enim incertus est pater, cùm mater cum multis viris habet consuetudinem parum honestam. Plut. in Rom. Apoph.

T. Quintij.

T. Quintius Flaminius in Philopœmenem Achæorum ducem, qui multos quidem habebat equites ac pedites armatos sed opes nullas, ita ludebat: Philopœmen manus quidem habet, & crura, ventrem autem non habet. Appellabat autem duces belli, manus ac pedes: sed quoniam non haberet vnde tot aleret milites, negabat illum habere ventrem. Vel allusit ad pecunias, quę bellorū nerui sunt. Plu. in Rom. Apoph.

Catonis seni.

Suprà tit. de Legatione.

Manciæ.

Mancia quum audisset Antoniū censorem, cui male volebat, à M. Duronio de ambitu postulatum: Aliquādo, inquit, tibi tuum negotium agere licebit. Censores in aliorum mores inquirunt: at qui reus est, habet ex se quod agat. Erasm. Rot. lib. 6. Apoph.

Ciceronis

Cicero quum ad Pompeium venisset, ac iam venisse pœniteret, percontatus vbínam ocorum reliquisset generum? Apud tuum, inquit, socerum. Cæsarem notans, qui cum proprio socero bellum parum iustum gereret. Plut. in Rom. Apoph.

Portij latronis.

Portius Latro cum audiret Maximilium Rhetorem perorantem, & dicentem, Oportere eum qui per spinosum orationis locum ambularet, suspensos habere pedes: Non me herculè, inquit, tui pedes spinas calcant, sed habent. Erasm. lib. 8. Apoph.

C. Caesaris.

C. Cęsar audiens hominem gloriantem ob bellicam fortitudinem, ostendentémq; vulnus facie exceptum, ait: Caue vir bone, ne posthac fugiens respexeris. Notauit autem hominis arrogantiam, qui vulnere ostenso, suam probabat fortitudinem, cum, vulnus fortasse fugam adornans recepisset, sed respiciens, an ab ho-

ſtibus inſequeretur. Simile quiddam Macrobius adſcribit Cæſari Auguſto, ſed Quint. C. Cæſari.

Eiuſdem. Idem quum teſtis ad exaggerandam iniuriam diceret, fœmora ſua à reo ferro petita: Quid enim faceret, inquit, quum tu galeam & loricam haberes? Non ignorabat, cur illam partem potiſſimùm vulnerare voluiſſet: ſed hoc diſſimulato, ſalsè iocari maluit. Galea & lorica omnia tegit, præter fœmora. Plut.

Auguſti cæs. Auguſtus Cæſar Tyriam purpuram empturus, de obſcuritate querebatur. qúmq; venditor diceret, Erige altius, & ſuſpice: Egóne, inquit Cæſar, vt me populus Romanus dicat bene cultum, in ſolario ambulaturus ſum? Plut. in Rom Apoph.

Iuliæ auguſti. Iulia Auguſti Cęſaris filia, licentiori, quàm par erat veſtitu ædes paternas ingreſſa, cum parentem grauiter offendiſſet, poſtero die mutato veſtitu, iterum Auguſtum ſalutauit: quam vbi vidiſſet, ait: Quãto probabilior eſt hic cultus, tam honeſtus, in filia Auguſti? Cui reſpondit: Hodie me parentis, heri verò mariti mei ornaui oculis. Macrob. lib. 2. cap. 5. Saturn.

Flauij. Occiſo Nerone Imperatore, cùm decretum eſſet, vt Piſo quoque interficeretur, & mox Imperium deferretur Senecæ: Flauius dicere ſolebat, Ad dedecus nihil referre, ſi citharœdus dimoueretur, & tragœdus ſuccederet. Nero enim cithara ludere ſolebat, Piſo tragico incedebat ornatu. Sueton.

Antonini caracallæ Idem ſuprà tribuit Heluio Pertinaci titu. de Liberè dictis & Parrheſia loquendi.

Caßij ſeueri. Caſſius Seuerus cuidam obiicienti, quòd Proculeius ei domo interdixiſſet: Nunquit inquit, ego illuc accedo? Eluſit obiectionem. Nam in ius vocari ſolent, qui contra prætoris interdictum adeunt locum: non is qui paret interdicto. Simul innuens, ſe nequaquam teneri domus illius deſiderio. Eraſm. lib. 6. Apoph.

Anonymi Suprà de Impudentia.

Afri oratoris. Afer orator egerat cauſam aduerſus libertum Claudij Cæſaris. Quidam ex aduerſo conditionis eiuſdem, cuius erat litigator, cui aduerſabatur Afer, exclamauit: Itáne tu ſemper in libertos Cæſaris dicis? videlicet illi metum iniicere cupiens, ex nomine Cæſaris,

ſubiecit Afer, Nec mehercule quicquam proficio. Notans illum, poſt alios libertos exiſtere, cõtra quem dicere cogeretur. Eraſm. Rot. lib. 6. Apoph.

Sfortiæ. Sfortia quum inſidiis armiſque Pauli Vrſini exterritus exceſſiſſet vrbe Roma, & in Algido caſtra poſuiſſet: ad eum Cardinalis à Põtifice miſſus, vt fidem interponeret, ac in vrbẽ reduceret: An Sfortia Vrſum timebis, ait Cardinalis, cũ ſis ſub columna tutiſſimus? Cui Sfortia. An non inſanus videor, ſi dum fruſtra à ſurdo marmore opem imploro, bellua ingens, dente & vnguibus ferox, ac humano ſæpe greſſu incedens, mihi minimè ſit formidanda? Non illepidè, remota & parum expedita Columniorum auxilia deſignans: & Pauli Vrſini ingenium, præſentéſq; vires aptiſſimè depingens. Paulus Iouius de rebus Sfortiæ, cap. 81.

De ſaltatione.

Lesbonactis. Lesbonax Mitylenæus hiſtriones ac geſticulatores appellare ſolebat χειροσόφους, quòd manibus ſaperent, non lingua. Erat enim ſaltationis genus: quo graues etiam hiſtoriæ citra vocem vel recitantis, vel tibicinis, ſolo corporis geſtu ſic repræſentabantur, vt ſpectatores propè plus intelligerent ex ſaltatione, quàm ſi quis recitaſſet. Hæc ars conuenit Benedictinis. Eraſm. lib. 8. Apoph.

Demetrij Cynice. Demetrius Cynicus damnabat artem ſaltatoriã, velut inutilem geſticulationẽ ad tibiæ modos. Cui geſticulator quidã non imperitus, cupiens artis ſuæ vindicare gloriam, iuſſit vt ſubmotis tibicinibus ſpectaret ipſum ſaltantem. Aſſenſus eſt Demetrius. Ille ſaltauit Homericam fabulam, adulterium Veneris ac Martis, ambos Vulcani vinculis irretitos adamantinis, ac ſole prodente, diis cæteris exhibitos. Venerẽ erubeſcentẽ, varios deorum aſtãtium affectus, Mercurium optantẽ talia vincula, Martem damnatũ vt penderet mœchagria, ac præterea quicquid ad eam fabellã pertinet. Ibi Cynicus artẽ admiratus, dixit: Audio homo quæ facis, non video tantùm, ſed mihi manibus ipſis loqui videris. In huius artis laudẽ ſcripſit Lucianus. Plato non probat, & tamen apud Chriſtianos ſaltatur ineptius. Cœlius Rhodiginus lib. 5. ca. 3. Eraſ. Rot. li. 8. Apoph.

Dionisi.

Quum Dionysius in conuiuio iussisset, vt singuli in veste purpurea saltarent: purpura verò tum regum erat gestamen, nunc sutoribus etiam communis. Id Plato facere recusauit his trimetris è fabula quapiam

οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολήν,
ἄῤῥην πεφυκὼς, καὶ γένους ἐξ ἄῤῥενος

Muliebri ego haud quaquam indui queam stola,
Vir natus ipse, & ex verili germine.

Aristippus verò non recusauit, sed indutus purpura saltaturus, hos uersus recitauit ex tempore

καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
οὖσ' ἥ γε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

Nam in Liberi patris sacris
Mens quæ pudica est, nesciret corrumpier.

Laert. lib. 2. cap. 8.

Clisthen.

Clisthenes Sicyonius tyrannus, quum nubilem filiā haberet, per præconem edici iubebat in olympiis. qui se dignum esse Clisthenis generum putasset, ad sexagesimum diem ad Sicyonem veniret. Quò quum multi proci conuenissent, ex omnibus videbatur magis idoneus Hipoclides Atheniensis, Tisandri filius: sed cùm supra mensam Laconicos Atticosque modos ad tibias saltasset, cruribúsque ac brachijs modulatus esset, stomachatus Clisthenes. Tisandri (inquit) fili, de saltasti matrimonium. Eras. lib 3.

Alberti imp.

Albertus Imperator, Ladislai pater, dicere solebat, venationem esse exercitationem virilem, saltationem autē muliebrem. Notauit autē molliciem quorumdā principum, qui tum se Hercule fortiores esse iactitent & Hannibalis scientiam militarem sibi ipsis adscribāt maiorem tamen vitæ partem, Sardanapalū imitantes, in conuersatione nobilium matronarum virginúmque aulicarum inueniuntur ludentes, mollitérque saltantes. Æneas Syluius lib. 4. Comment. in res gestas, Alphon.

Frider. imper.

Fridericum tertium Rom. Imperat. sæpe numero dicere solitum accepimus. Malle se febri teneri, quàm saltationi operam dare. Æneas Syl. lib. 2. Commenta. de rebus gestis. Alph.

Alphonsi Regis. Alphonsus Aragonum & Sciciliæ rex potentissimus, Gallos potissimum leues esse dicebat, qui quo magis ætate profecti essent, eo magis saltatione & insania sese oblectarent. Antonius Panorm. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi & Æneas Syluius de eius dictis.

Eiusdem Idem cùm fortè mulierem quandam impudentius saltantem aspexisset, Expectate, inquit, mox Sybilla edet oraculum, sentiens sallationē insaniȩ genus esse.

Eiusdem Sybilla autem vates non edebat oraculum, nisi furore correpta. Panorm. lib, 2.

Idem audiens, Scipionem saltatione animum relaxasse: Saltatorē ab insano nihil diferre dixit, nisi quòd hic dum saltat, ille autem dum viuit. insanus est. Vnde etiam Gallos potissimum leues esse idem dicebat: qui quo magis ætate prouecti essent, eò magis saltatu, hoc est insania, sese oblectarent. Panor. lib. 1. de rebus gestis. Alphonsi.

Eiusdem Cùm argueretur, quòd cum à saltatione tantopere ipse abhorreret, in aduentu tamen Friderici Imperatoris tertij, cum ipso Imperatore & Leonora Augusta saltitare palàm visus esset: respondit, Eum quidem qui luxuriæ causa saltet, stultum & insanum meritò esse sed si honoris alicuius gratia fieret, reprehensionem aliqua ex parte effugere, quando quidem cum magnis viris insanire aliquando decorum uidetur. Panor. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

De sanitate, & valetudine bona.

Pythag. PYthagoras dicere solebat, tria à diis præcipuè petenda: formam, diuitias & bonam valetudinem, eo quòd homo cætera sibi præstare posset. Quanquam ὑγιάειαν non tam ad animi sanitatem, quàm ad corporis, referri possit. Recitat. Eras. lib. 8. Apoph.

Thaletis Thales Milesius interrogatus olim: quisnam fœlix esset? respondit. Qui corpore sanus est, animo autem eruditus. Laër, lib. 1. cap. 1.

Cratetis Suprà de Deo dona sua inæqualiter distribuente.

Diogen. Diogenes Cynic⁹ destomachabatur in eos, qui pro bona valetudine sacrificarent, & in ipso sacro epulis

immodicis semet ingurgitantes, facerent bonæ vale-tudini contraria. Laër. lib. 6.

Esdiuem Idem dicebat se mirari seruos, qui quum viderent dominos plus æquo voraces non illis eriperent cibos Nam hoc esse, dominorum valetudini consulere: & seruis magis conuenit edacitas. Laert. lib. 6.

Democr. Democritus dicere solebat, homines precari quidẽ à Deo valetudinem, cuius tamen vim in semetipsis nesciant. Dum enim inordinatè uiuunt, suæ ipsi vale-tudinis sunt proditores. Maximus Monachus ser. 27.

De sapientia.

Pythag. PYthagoras diligenter hoc perpendendum esse dicebat. Quòd cùm homines omnes maximum esse bonum in sapientia situm asserant, perpauci tamen interim ad possessionem eius annitantur. Stobæus serm. 1. de Prudentia.

Thaletis Thales ille Milesius, hominem ex sermonis serie iudicandum, putauit sapientem, cùm dicere solitus sit: Multa verba nequaquam arguunt sapientem, sapiens enim non nisi quum res postulat, loquitur & perpaucis ad interrogata respondet Erasm. lib. 7.

Diogenis Diogenes Cynicus dicebat, faciles esse deos ad donandam hominibus vitam: cæterùm hanc ignorari ab his, qui quærunt vnguenta, & delicias: his enim qui fruuntur, credunt se viuere: quum veram vitam, tranquillam & suauem præstet sapientia. Laer. lib. 6.

Eiusdem Idem, sapienti nihil deesse colligebat hoc syllogismos, Deorum omnia sunt, deorum autem amici sunt sapientes, & amicorum communia sunt omnia, sapientum igitur sunt omnia. Sed eodem syllogismo reiici poterat petens aliquid: Quur petis habens omnia? Laërt. lib. 6.

Antisth. Antisthenes Athenensis negabat sapientem viuere iuxta leges ab hominibus conditas, sed iuxta normã virtutis. Sapiens enim non ideo declinat à malo, quòd legibus prohibitum sit: sed quòd ipsa ratio dissuadet hoc agendum esse. Laert. lib. 6. cap. 1.

Xenoph. Xenophanes Colophonius. Empedocle dicente, ſapientem inueniri non poſſe Et meritò, inquit, nam ſapientem eſſe oportet, qui agnoſcat ſapientem notans illum qui hoc dicebat, ſuo vitio non inuenire ſapientem. Laërtius lib. nono cap. 2. Anto: in Meliſ. parte. 1. ſer. 30.

Ariſthen. Infrà de Sophiſtica.

Ariſt. Ariſtoteles dicebat, ſapientem ſibi ſufficere, eò quòd omnia quę ſunt aliorum ſunt & huius, qui cum omnibus habet amiciciam, & amicitia facit omnia communia. Laert. lib. 6. cap. 1

Eiuſdem Idem dicere ſolebat, tria ad parandam ſapientiam potiſſimùm neceſſaria: naturam, doctrinam, & exercitationem. Inuita Minerua fruſtra laboratur, rectè dicitur à doctis, exercitatio conſummat eruditionem. Laer. lib. 5. cap. 1.

Alexād. Regis. In Caliſthenem nequaquam ſeſe accommodantem aulæ regiæ moribus, ſed & dictis & geſtu præ ſe ferentem, nihil ſibi placere, dixit hunc verſiculum Alexander Marcedo.

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός id eſt.

Sapientem ego odi qui ſibi ſapit nihil. Plut. in Alexandro.

Eiuſdem Alexander rex videns. Diogenem in dolio decumbenetm: O vas, ait, ſapientia refertum. At philoſophus aſſurgens: Regum, inquit, omnium maximè, vnam abs te fortunæ guttam expeto, vt vel dolium hoc: quod vocas ſapientiæ illæſum mihi permaneat, ſine quo parum fœliciter cum ſapientia agitur. Stobæus.

Dioniſij Dionyſius dicere ſolebat, ſe à ſapientibus amicis ſibi cauere: quando certum haberet, ne ex his quidem eſſe quenquam quin imperare mallet, quàm ſeruire. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Ciceron. Cicero luſit in quendam, qui quum prius habitus eſſet ſtultiſſimus, poſt adeptam hæreditatem primus rogabatur ſententiam: Cuius, inquit, hæreditas quàm vocant ſapientiam? In verſu, pro facultas, mutauit hæreditas. Apud poëtam enim verſus ſic habet: Cuius facultas, quam vocant ſapientiam: Significauit autem hæreditatem illi pro ſapientia contigiſſe, & ob hære-

ditatem iam habitum ſapientem. Eraſ. lib. 4. Apoph.

Alphonſi Ab Alphonſo Aragonum rege cùm quidam ſciſcitaretur, quomodo in tot diuitiis pauper effici poſſet? reſpondit, Si ſapientia venditaretur, quo dicto oſtendere voluit, ſe pluris ſapientiam, rerúmque cognitionem facere, quàm diuitias & regnum. Panor. in prœmio lib. 3. de reb. geſt. Alphonſi.

Eiuſdem Idem ſapientiam Dei filiam appellare ſolitus eſt, eamque ſolam rerum omnium eſſe immortalem, atque ex omni genere animantium ſoli homini conceſſam. Panor. in procœmio lib. 3. de reb. geſt. Alphonſi.

De ſapienter dictis.

Solonis. SOlon Execeſtidæ filius, iam annis grandior, ſuſpectum habere cœpit Piſiſtratum: tyrannidis affectatæ nomine. Cùm autem progrederetur in concionem Athenienſium, & poſtularet præſidium à populo, videns Athenienſes negligentiores, & parum attentas aures ſermonibus ſuis præbere. Piſiſtrato verò animum aduertere, dixiſſe fertur? Eum aliis callidiorem: aliis fortiorem eſſe. Calidiorem quidem iis, qui non intelligerent ipſum tyrannide potiturum, quàm primum corporis ſatellitium accepiſſet: fortiorem autẽ iis, qui tametſi intelligerent, tamen ſubticeſcerent. Ælia. lib. 8. de Var. hiſt.

Eiuſdem Idem neminem, dum adhuc viueret, beatum dici debere arbitrabatur, quòd ad vltimum vſque fati diem ancipiti fortunæ ſubiecti eſſemus. Fœlicitatis igitur humanæ appellationem rogus conſũmat, qui ſe incurſu malorum obiicit. Plut. in Solone, & Val. Maxim. lib. 7 cap. 2.

Eiuſdem Idem dicere ſolebat? Si in vnum locum cuncti mala ſua contuliſſent futurum vt propria deportare domũ quàm ex omni miſeriarum aceruo portionem ſuam, ferre mallent. Quo oſtendere voluit, non oportere nos, quæ fortuitò patiamur præcipuæ & intolerabilis amaritudinis iudicare. Val. Max. lib.. 7. cap. 1

Chilon philoſophus ſapientiſſimè dixiſſe putatur, *Chilonis* cùm monuit hominum bonitatem ita auro probari,

quemadmodum aurum eo lapide, per quem in bonitate discrimen inspicitur. Ostendit enim, permultos, qui aliis vitiis restiterint, opum desiderio multoties à virtutis tramite deduci. Et qui aduersus opum improbitatem constans fuerit, eum facilè de cæteris vitiis victoriam reportaturum. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Thaletis Thales Milesius sciscitatus, quo pacto quis optimè iustissiméque viuere posset? Si, inquit, quæ in aliis reprehendit, ea nō faciat ipse. Laërt. lib. 1. cap. 1.

Aristippi Suprà tit. de Animi bonis ac cultu.

Socratis. Socrates interrogatus quomodo nominis immortalitatem, honestissimámque apud homines famam parare quis posset? Si talis, inquit, esse studeat, qualis haberi cupit. Valerius Max. lib. 7. cap. 2.

Diogenis Diogenes interrogatus: Quo quis modo sibiipsi præceptor foret? respondit: Si de quibus alios reprehēdit, seipsum in primis increpet. Stob. serm. 1. de prudentia.

Eiusdem. Musicos dicere solebat, se admirari, quòd cum tantum operæ conuenientiæ vocum impenderent, vt mores prauos, penitusque à ratione discordes ad rectam viuendi normam redigerent, negligere penitus viderentur. Laërt. lib. 6. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Aristotelis. Aristoteles subinde dicebat, nequaquam decere, vt quis se laudet, vel etiam vituperet. Quod illud videlicet sit hominis vani & inanis, alterū verò stulti. Laërt. lib. 5. cap. 1.

Diagora Diagoras philosophus audiens quendam deos esse ex eo probantē quòd mirāda quæ fecissent, in ipsorum templis depicta intuerentur: An nescis, inquit, pictos eos non esse, qui quamuis à diis opem petiissent, tamē perierunt? Taxans eos, qui leuiter omnia credentes, in perniciosos errores incidunt, vnde se extricare ita facilè nequeunt. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Athenodori. Suprà de Deo & omnipotente & vidente omnia.

Periclis. Pericles Atheniensis dicebat: non oportere in vrbe nutriri leonem: si autem iam sit alitus, obsequi ei conuenire. Sapientissimè admonens, vt præcipuæ nobilitatis & concitati ingenij iuuenes refrenentur: nimio verò fauore & profusa indulgentia pasti, quo minus potentiam obtineat, ne impediantur, Quod stultum

& inutile sit, eas obtrectare vires, quas ipse foueris. Est autem de Alcibiade hoc dictum apud Aristophanem, qui in comoedia Periclem hæc vaticinantem introducit. Recitatur etiam apud Valer. Max. lib. 7. cap. 2.

Demadis. Suprà de Regnandi libidine.

Agesilai. Suprà de continentia.

Eiusdem. Mirabantur quidam, Agesilaum paucis admodum contentum esse, Ad quos Agesilaus: Pro hac mea continentia, inquit, optimam mihi messem, libertatem scilicet paro. Sapienter admonens, nullam esse voluptatē ingenuis hominibus iucundiorem. Plut in Lacon.

Eiusdem. Idē interrogatus, qua ratione potissimùm quis assequi posset, vt apud homines honestam haberet famā? Si loquatur, inquit, quæ sunt optima, & faciat quę sunt honestissima. Plut. in Lac.

Eiusdem. Idem Agesilaus sciscitatus, cur Spartanorum ciuitas non cingeretur moenibus? respondit, Vrbes non saxis aut lignis, sed incolētium viribus seruari. Plut. in Lac.

Pausaniæ. Pausanias Cleombroti filius quibusdam in spoliis barbarorum demirantibus preciosas vestes: Præstiterat, inquit, illos ipsos esse multi precij quibus datū est vt tam preciosa possideant. Plut in Lac.

Leonidæ. Leonidas Anaxandridæ filius, ac frater Cleomenis, interroganti cur fortes viri gloriosam mortem ingloriæ vitæ anteponant. Quoniam, inquit, alterum naturæ proprium, alterum peculiariter suum esse ducunt. Plut. in Lacon.

Anaxādridæ. Suprà de Innocentia.
Infrà tit. de Virtute.

Charilai. Suprà tit. de Comitate.

Antalcidæ. Suprà de Eo, quòd à subditis amari meliùs sit quàm metui.

Polydori Theopōpi. Theopompus vxori castiganti, quòd regnum humilius ac minus esset filiis traditurus, quàm accepisset. Hactenus igitur inquit, maius, quò diuturnius. Quæ enim moderata sunt, diu durant. Plut. in vita Lycurgi.

Eiusdem. Theopompo Lacedæmoniorum regi, cùm quidā dixisset, tum saluam Lacedæmoniorum Rempublicam fore, si reges imperare rectè didicissent: respondit, Imò si populi obedire. Sentiens, Reipub. salutem non mi-

nus in ſubditorum obedientia, quàm imperantis ſtudio & induſtria conſiſtere. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Dionyſij ſen. Dionyſius ſenior Syracuſanorum tyrannus, cùm filium reprehenderet, quòd Syracuſani cuiuſdam ciuis vxori vim intuliſſet, atque inter alia diceret, Si vnquã audiuiſſet à ſe rem ſimilem factam fuiſſe? Filius eo tẽpore reſpondit: Id accidit, quòd nunquam patrem regem habuiſti. Ad quem pater: Ne tu quidem fili, niſi hæc facere deſiueris, filium vnquam habebis qui regnum obtineat. Cuius verbum res ipſa verum oſtẽdit: nã cum Dionyſio ſeniori filius ſucceſſiſſet, haud multo poſt ob prauam vitam Syracuſis pulſus fuit. Fulgo. lib. 7. cap. 2.

Pyrrhi. Pyrrhus Epirotarum rex, cùm voluiſſet Palladi, in Athenienſi arce rem ſacram facere: Athenięſes liberè eum in vrbem atque arcem receperũt. Verùm poſteaquam vrbe egreſſus fuit, Pyrrhus dixiſſe fertur, Mirum in modum gratam extitiſſe fidem, quam ſibi Athenięſes habuiſſent. Cæterùm ſi ſaperent, in poſterum regi nemini portas aperturos eſſe. Quo dicto oſtendit, non eſſe ex re liberę ciuitatis, in cuiuſquam principis manu libertatem ſuam credere. Cuius conſilium non ſecuti Athenienſes, cum poſtea Caſſandrum quoque in vrbẽ accepiſſent, magna atque innumerabilia mala ex eo tulerunt: re ipſa experientes, à Pyrrho ſapientiſſimè monitos eſſe. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Scipionis. Scipio Africanus negabat, aliter cum hoſte confligi debere, quàm ſi aut rei opportunitas obueniſſet, aut dira poſtularet neceſſitas. Nam & proſperam gerendæ rei facultatem omittere, maxima dementia eſt: & in anguſtias vtique pugnandi compulſum, abſtinere ſe prælio, peſtiferæ ignauiæ affert exitium: eorumque, qui iſta committunt, alter beneficio fortunæ vti, alter iniuriæ neſcit reſiſtere. Val. Max. lib. 7. cap. 2. Bruſon. lib. 2. cap. 32.

Eiuſdem Infrà de Temeritate.

Q. Metelli. Q. Metellus deuicta iam Carthagine, in ſenatu ſapientiſſimè, neſcire ſe dixit, plúſne boni vel mali Reipubli. illa victoria attuliſſet. Quoniam vt pacem reſtituendo profuiſſet, ita Annibalem ſubmouendo nõ-

nihil nocuisset. Eius enim transitu in Italiam, dormientem populi Roma. virtutem excitatam: metuique debere, ne acri æmulo liberata, in eundem somnum reuolueretur. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Appii Claudii: Appium Claudium crebrò solitum dicere accepimus, Negocium populo Roma. melius quàm ocium committi. Non quòd ignoraret, quàm iucundus tranquillitatis status esset: sed quod animaduerteret, præpotentia imperia agitatione rerum ad virtutem capessendam excitari, nimia autem quiete in desidiam resolui. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Catonis sen. Cato senior semper se harum rerum pœnituisse dixit: Si mulieri arcana detexisset: aut si mari profectus esset, quo terrestri itinere eundi facultatem habebat: aut si per negligentiam, diem frustra elabi permisisset. Plut. & Fulg. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem. Idem Cato affirmare solebat, insanos prudentibus longè vtiliores esse, quàm insanis sapientes. Quippe qui sapientes, cum stultorum errata inspicerent, ob id in melius vitã mutare solerent, at amentes, cum discendi capaces non sint, ex sapientum benefactis fructum percipere nullum possunt. Fulgo. lib. 7. cap. 2. & Eras. lib. 5. Apoph.

Augusti Cæsar. Augustus in omni verbo prudentissimus, eos qui leues ob causas se periculis exponerẽt, similes esse dicebat iis qui aureo hamo pisces capere tentarẽt. Hi enim amisso semel hamo, plus damni accipiunt, quàm ex multorum piscium captura lucri. Fulg. lib. 7. cap. 2.

L. Passieni. L. Passienus Ruffus, Neronis vitricus, à quo & Nero Maximè ditatus est, dicere solebat, se malle quorundam iudicium quàm beneficium, & quorundam beneficium quàm iudicium, quo dicto Seneca asseruit, se nihil subtilius atque insignius cognouisse, in distinguendis maximè vitiis, atque curandis.

Claudii Imp. Claudius Romanorum Imperator admonitus, vt à suis libertis caueret: respondit, Non eodem modo à publico, & fera bellua caueri oportere. Xiphilinus in Claudio.

Antonii. Antonius Pius Romanorum Imperator, cum postulatis quibusdam ad supplicium, neminem puniret,

eámque ob causam à suis reprehenderetur: respondit, Non oportere principem à suppliciis imperij exordiũ facere. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Eiusdem

Idem cùm in domum Valerij Homuli venisset, porphyreticásque columnas non tantùm vidisset, sed requisisset etiam vnde eas haberet? Homulus respondisse fertur: Cùm in domum alienam veneris, & mutus & surdus esto. Capitolinus, & Cuspin. in Coss.

Theodosii.

Theodosius Romanorum Imp. dicere solebat, non mirum esse, si homo, creatura adeò caduca, moriatur. Vnius autem Dei esse, qui semel mortuos ad vitam reuocaret. Niceph. Callistus lib. 14. cap. 3. Ecclesiast. historiæ.

Placillæ Imp.

Suprà tit. de Eleemosina.

Alex. Mãmeæ F.

Alexander Mammeæ filius, Romanorum Imperator, dicere solebat, decere bonos atque fortes viros, optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidãt. Herodianus lib. 6.

Pescenii Nigri.

Suprà de Laudis cupiditate.

Antonii Iusti.

Idem cùm aliquando literis à Constantino Imperatore inuitaretur, vt ad se veniret, detrectauit primum dicens: Siquidem ad Imperatorem venero, Antonius ero: sin minus, abbas Antonius. Niceph. Callistus libr. 8. Ecclesiast. hist. cap. 40.

Macarii.

Macarius monachus Ægypti, interrogatus, cur homines iniuriarum quæ ab hominibus accepissent, minus obliuiscerentur, quàm earum quæ essent à diabolo inflictę? respõdit: Quia prior illa affectio pręter naturam, posterior autem secundum naturam iræ esset. Niceph. Callist. li. 11. cap. 43. Eccles. hist. ex Euagrio.

Leontij.

Leontinus Antiochenus monachus, sentiens grauissimam illam dissensionem apud Antiochenos de fidei negocio, multorum malorum causam futuram: caput canis florescens manu demulcẽs dixisse fertur: Niuem eam solutam, lutum multum subsecuturum esse. Idem lib. 9. cap. 24. Ecclesiast. hist.

Ephraim Syri.

Ephraim Syrus abhorrens ab omni mulierum aspectu, cùm aliquando fœminam obuiam haberet, quæ aperto supercilio eum intuebatur: increpans eam in terram prospicere iussit. Illa autem respondens, ait: Quomodo

modo tandem ego intuear? cum æquiùs ſit te eam inſpicere, qui ea ex conditus ſis, quàm me ex te ortum habentem? Idem lib.9.cap.16. Eccleſiaſt.hiſt.

Pambi. Pambus, cùm apud Athanaſium eſſet Alexandriæ, & videret mulierem theatralem, fleuit. & interrogatus à præſentibus, quare fleret? Duæ, inquit, me res mouent: vna, quæ eſt illius perditio: altera verò, quòd ego non tantùm ſtudeo placere Deo, quantum hæc vt turpibus placere poſſit hominibus. Tripar.hiſt.lib.9.cap.1.

Frãciſci Foſcari Venetorũ Ducis. Franciſcus Foſcatus quum à Franciſco Carmaniola interrogatus eſſet, quam ob cauſam per totam noctẽ ſenatus habitus eſſet? reſpondit, Ecquis alius in cauſa fuit: quàm tu ipſe? Sed cùm ſtatim cognouiſſet, potuiſſe illum ſuſpicari de ſuo interitu actum (qui ſecutus mox eſt) Egimus, addidit de tuis laudibus, déque tuo augendo ſtipendio, donandoque tibi oppido, vbi manes. Ita igitur nil amplius ſuſpicatus mali Carmaniola à ſatellitibus, qui iam conuenerãt, retentus eſt, carcerique incluſus, nec multo poſt ſupremo ſupplicio affectus. Ioannes Bapt. Egnat.li.7.cap.11.

Coſmæ Medices. Coſmas Medices, vir ſua tempeſtate omnium clariſſimus, à Strocianis quandoque in exilium pulſus, ad Benacum, à miſſo ad ſe nuncio interrogatus, quid ageret: prudentiſſimè ſanè reſpõdit, ſeſe Galliæ incubanti frequẽtem adeſſe, vt eius poſtea fructu potiretur. Cuius reſponſo, nuncius ille in riſum conuerſus, non animaduertit viri prudentiſſimi reſponſum eo tendere, vt de reditu in patriam aſſiduè cogitaret, quem non multo poſt ſenatus Veneti ope conſequutus eſt. Ioannes Baptiſta. Egnatius lib.7.cap.2.

Paladini Aegyptij. Fuit Saladinus princeps Ægyptius (id quod vix alicui perſuaderi poſſit) d un vix longè clariſſimus Nám que imperij ſui fines inprimis auxit: & fœliciſſimè diu rerum potitus, Chriſtianorum quoque opes ita in oriente oppreſſit, vt Hieroſolymis captis, Chriſtianum nomen in hunc vſque diem ex Syria eiecerit. Ille verò moriens in ſumma rerum fœlicitate, teſtamento ſuo præcipuè cauit, vt interula tunica linea, quã geſtare ſolebat, vertici prælongæ haſtæ effigeretur: exclamarétque aſſiduè, qui lanceam gereret, hanc vnam eſſe reli-

quam tunicam, quæ illi ex tantis opibus, tantoque imperio superfuisset. O vocem præclaram, dignámque in primis, quam insolétissimi principes frequentissimè in animo repetant: nobis omnibus vita functis, nihil omnino superesse, nisi si quid bene sanctéque gesserimus. Ioannes Baptista Egnatius lib. 7. cap. 2.

Vide prudenter etiam dicta.

De satellitio principum.

Sigismũdi Imp.

ALbertus Austriæ dux (qui mortuo Sigismũdo Cæsare, cuius erat gener, regnum Hungariæ ac Bohemiæ cum Romano imperio suscepit) cùm diceret principes amore ciuium tutos esse oportere: Sigismundus respondit: Et fida custodia infortunium excludit. Docuit autem Imperator potentissimus, non satis esse vt principes fidos habeant subditos: sed addendos etiã esse satellites: & corporis custodes, præsertim in florẽtiore ætate. Æneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi

Alphonsus castigatus ab aulicis suis, quòd regię maiestatis oblitus, sine satellibus & satrapis prodiret in publicum. Non opus est, inquit, vt ipse multum sibi timeat, qui neminem habet quem ita læserit, vt aliorum etiam manu sit defendendus. Ostendit autem, superuacaneã esse satellitum turbam, si quis ita se erga subditos gerat, vt vbique sine iniuriæ timore solus esse possit. Pan. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis.

Thomæ Põtani.

Thomas Pontanus, homo multa prudentia clarus, subinde dicere solitus est: Amorem quidem inermem incedere, dormire autem loricatum. Notabat autem principes, qui licet beneuolentiam & amorem suorum non ignorent, habent tamen, nocturno præcipuè tempore, qui armati propè custodias agant, vt extra omne periculum somnum dulcissimũ capiant: Iacob. Spieg. in secundum Æneæ Syluij librum de reb. gest. Alph. Cum his confer titulum de Aulicis, & Seruorum multitudine.

De scortatione.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis cum his mulieribus consuetudinem habendam dixit, quæ beneficium be-

neficio pensent, & quæ gratiam habituræ sint. Sentiēs, abstinendum à meretricibus, quæ præcio & pecunia vendunt inhonestam voluptatem, nec pariunt nec amant mutuū: aut à valetudinariis, deformibus, & malè moratis, quæ gignunt fœtus pœnitendos. Eius dicterium extat apud Laërt. lib. 6. cap. 1.

Cratis Theb.

Suprà de Comœdiæ libertate.

Diogenis

Diogenes scorta dicebat esse regum reginas, quòd ab his quicquid collibuisset peterent & impetrarent. Nam ideo regum reginas appellabat, non quòd essent pares vxoribus: sed quòd in ipsos reges regnum exercerent. Reges à populo non semper obtinēt quod exigunt, at scorto nihil negatur. Tales opinor olim fuisse reges barbaros. Laër. lib. 6.

Eiusdem.

Formosa scorta similia dicebat mulso lethalibus venenis temperato quòd adferrent quidem initio voluptatem, sed quàm perpetuus dolor consequeretur. Laër. lib. 6.

Eiusdem

Idem conspiciens quēdam meretrici supplicē, vt impetraret, quod petebat: Quid inquit, tibi vis miser? præstat non impetrare quod rogas. A scorto reiici fœlicius est quàm admitti. Et tamen plerique malū suum & ambiunt instanter, & magno emunt. Laërtius libro sexto.

Eiusdem

Idem dicere solebat adolescētibus: Meretricum domos ingredere, vt perspicias quàm viles res, quanto emantur præcio. Huc allusit Terētius: Hæc omnia nosse, salus est adolescentulis. Laër. lib. 6.

Eiusdē, et Aristippi.

Aristippum cum Phryne consuetudinem habētem, sic obiurgauit Diogenes: Cum publica, inquit, muliere tibi res est Aristippe: aut igitur canem agas, quemadmodum ego, aut desinas. Hunc inductione sic repulit Aristippus: Num absurdum tibi videtur Diogenes, inhabitare domum, in qua prius habitarunt alij? Quū negasset ille: Quid inquit, num vehi naui, quæ multos antea vexerit? Quum hoc quoque negasset absurdum esse: Quur igitur, inquit, absurdum, putas congredi cum muliere, qua plures sunt vsi? Athenæus hunc in modum retulit. Eras.

Idem aliter.

Quidam Aristippo vitio dabat, quòd cum mere-

trice haberet consuetudinem, hunc Socratica isagoge sic confutauit: Age dic mihi num referre putas, vtrum quis accipiat domum quam multi inhabitarint, aut quam nemo? Quum negasset referre: Quid, inquit, refertne, vtrum veharis naui, quæ multos vexerit, an quę nullos? Quum negasset & hoc: Quid igitur interest inquit, vtrum consuetudinem habeas cum muliere, quæ multis sui fecerit copiam, an quæ nulli: Et hoc dictum vt festiuum probari potest apud illos, apud quos simplex stuprum non habetur pro crimine. Laërt. lib. 2. cap. 8. & Bruso lib. 4. cap. 19.

Aristippi Suprà de Luxuria & voluptate.

Eiusdem Suprà de Lepidè dictis,

Eiusdem Habuisse dicitur consuetudinem & cum Laide, nobili scorto: Quo nomine quum vulgò malè audiret, cuidam obiicięti, quòd Philosophus haberetur à Laide: Imò Lais, inquit, habetur à me, non ego à Laide. significans, non esse turpe vti concessa voluptate: sed ei seruire, deditumque esse, in turpibus habendum. Laërtius lib. 2.

Eiusdem. Idem Æeginæ in Neptunalibus consuetudinem habuit cum Phrine: cumque illi quispiā obiecisset, quòd tantum pecuniæ impenderet mulieri, quæ Diogenem Cynicum gratis admitteret: Ego, inquit, illi multa suppedito, vt ipse ea fruar: non, ne quis alius. Traditum est hoc de Phryne, quòd cùm esset formosissima, quibuslibet tamen sui copiam facere solebat, nullo delectu personarum seu diuites essent, seu pauperes, in neminem fastidiosa. Itaque turbam amatorum habuit. Huc respexit Horatius,

Me libertina nec vno
Contenta Phryne macerat.

Demosthenis. Fertur, aliquando Corinthum nauigasse Demosthenem, illectum fama nobilissimi scorti Laidis, vt ipse famoso amore potiretur. At quum illa pro nocte stipularetur drachmarū decem millia, deterritus magnitudine precij mutauit sententiam dicens: οὐκ ἀγοράζω τοσούτον μεταvoῆσαι Non emo tanti pœnitere, significans, inhonestæ voluptati paratam esse comitem pœnitentiam. Eras. lib. 4. Apoph.

Quum legatis à Demetrio ad Lysimachum missis, Lysimachus per ocium narraret aliquando, quomodo coactus ab Alexandro, cum ferocissimo leone colluctatus fuisset, & cicatrices ostenderet in cruribus ac brachiis à feræ vngulis relictas, legati dixerunt: Et noster rex graues feræ Lamiæ morsus in collo gestat. Notantes suauiorum amatoriorũ vestigia, simul alludentes ad lamiam belluam. Plut.

Demetrii legatorũ

Cælius testis in meretricem, quæ filium intemperãtem expilarat, quum dixisset, A me pecunia profecta est: vrbanè Antonius, illo abeunte Terẽtij versum interposuit: Sentin senem esse tactum triginta minis. Bruson. lib. 3. cap. 23.

Antonij.

Suprà tit. de Impudicitia.

De secretis rebus non temerè effutiendis, vide suprà, Arcana non, &c.

Cæsaris militum.

De securitate.

PYrrho Eliensis, in tempestate conspiciens cæteros animo esse deiectiores, quum ipse nihil moueretur, ostendit porcellum in naui securè edentem, dicẽs: oportere sapiẽtem eam animantis imitari securitatem. Laërt. lib. 9. cap. 11.

Pyrrhonis.

Bion Borysthenites dicere solebat, impietatem malam esse contubernalem fiduciæ, & adiiciebat versiculum Euripidis,

Bionis.

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Sensit autem Philosophus clarissimus, nullam omnino securitatem habere locum, vbi malè sana sit conscientia: nec apertè posse loqui, cui reuera impietatis vitium potest obiici: nec frui tranquillitate animi, qui deos sibi non habeat propitios. Laërtius libro quarto capite septimo.

Vide tit. de Tranquillitate.

De seditione.

CVm tale declamationis argumentum esset propositum: Qui seditionem mouerit, moriatur: qui sedauerit, præmium ferat. Quidam & mouerat & sedauit, petit præmium. Hanc quæstionem paucis absoluit:

Secundi sophistæ.

Quod est prius? mouisse. Quod posterius? sedasse. Itaque prius da pœnas motæ seditionis: ac deinde si potes, accipe præmium rectè factorum. Philost.

De senectute.

Bionis. Bion Borysthenites senectutem dicebat portum esse malorum: quod omnes huc confugerent, sperãtes miseriarum finem. Mori autem vnicuique in prõptu est. Id Ethnici quidam existimabant esse pręclarũ: Christiana pietas docet esse nepharium scelus. Erasm. ex Laërt. lib. 4. cap. 7. Cæterùm Anto. in Melis. par. 2. ser. 17. & Maxi. ser. 41. aliique Soloni adscribunt.

Eiusdem Idem docebat, nulli exprobrandam esse senectutem, ad quam omnes optãt peruenire. Absurdum enim est, aliis probro dare, quod quis optat sibi cõtingere. Laër. lib. 4. cap. 7.

Cleãthis Cleanthes Assius interdum, quum foderet, solebat seipsum increpare. Id fortè admiratus Ariston: Quem, inquit, increpas? Tunc Cleanthes ridens: Senem, inquit, qui canos quidem habet, sed mentem non habet. Seipsum innuens. Laërt. lib. 7. cap. 2.

Solonis. Solon, quum quidam ex eo quereret, Quid senectutem esse putaret? respondit, vitæ hyemem. Stob.

Eratosthenis. Eratosthenes vigentem ætatem veri comparabat, declinantem æstati & autumno, senectam hyemi. Stobæus ser. 113.

Eiusdem Idem ætatis partem vigentem ver esse dicebat: eam autem quæ vigori & flori succedit, æstatem & autumnum, & hyemem senectutem. Maximus ser. 41. ex Phauorini commentariis.

Alexidis Infrà de Senectute imbecilla.

Metrodori. Metrodorus senem nequaquam beatum esse dixit, nisi absolutum haberet bonorum operum numerum. Nihil enim ætati per se tribuendum est. Stob. ser. 113.

Democr. Democritus senectutem omnimodam imperfectionem esse dicebat, eo quòd omnia habeat: & omnibus indigeat. Stob. ser. 118.

Diogenis Diogenes percontanti quid esset in vita miserrimum? Senex, inquit, egenus. Siquidem vbi naturę præsidia destituunt hominem, extraneis rebus fulciẽda est

ætatis imbecillitas. Laër. lib. 6. Bruſ. lib. 6. cap. 7.

Eiuſdem. Idem anum comptam conſpicatus: Si inquit, ad viuos, falſa es: ſin ad mortuos, ne cunctare. Anto. ſerm. 18. parte 2. Meliſ. Maxi. ſerm. 41.

Euripidis Archelaus Rex opiparum lautúmque conuiuium amicis ſuis parauerat: cumque in conuiuio Euripides proximè ſibi aſſidentem Agathonem tragicum Poëtã iam ſenem, ſe plurimum amare diceret, Ageſilao interrogante cur amandus eſſet homo ſenex? Per Iouem, inquit, Ver non ſolùm eſt bonorum optimum, verùm etiam autumnus. Comparat autem florentem iuuentutem verno tempori, quo omnia ſunt in herba: ſenectutem autem autumno, fœcundiſſimo. Ælianus lib. 13. de Varia hiſt.

Ageſilai. Ageſilaum regem cùm quis interrogaret, cur per acrem hyemen ſolo pallio tectus ambularet abſque tunica, homo tam prouectæ ætatis: Vt, inquit, iuuenes hanc vitæ rationem imitentur, quum exemplum habeãt & extremę ſenectutis hominem, & principem. Sapiẽter admonẽs, ſenibus ita viuendum eſſe, vt adoleſcentibus exhibeant rectè viuendi formã: & vulgus nihil imitari libentius, quàm quod à viris principibus conſpexerint factitari. Plut. in Lacon.

Alexãdri Alexander cum ſenem quendam capillos inficientem uidiſſet, inquit. Non capillos, ſed genua tingas. Maxim. ſerm. 41.

Catonis ſen. Cato ſenior quum ſenectuti adſint multa probra, dicebat non eſſe addendum malitię dedecus: ſentiẽs, ſenectutem multis nominibus vulgò malè audire: veluti quum audit, deformis, edẽtula, luſcioſa imbecillis, obliuioſa, indocilis. Hęc ferre ſatis eſt, vt non accedat crimen improbę vitę, quod omnibus quidem fœdum, ſed ſeni fœdiſſimum. Alij narrant hoc ab illo dictum in ſenem obuium vitę contaminatę: Ne ętatis tuę malis addas turpitudinem. Plutarc. in Roma. Apoph.

Eiuſdem Idem hortante Scipione Africano, ut Achęorum exulibus opitularetur, quo illis in ſuam patriam redire liceret: ſimulabat eius rei ſibi nullam eſſe curam. Cęterùm in ſenatu quum hac de re multa verba fierent,

assurgens ait: Perinde quasi nihil habeamus quod agamus, sedemus de seniculis aliquot Græcis disputantes, vtrum à nostris an illius regionis vespillionibus efferantur. Plut. in Rom. Apoph.

Frideric. imper. Fridericus Romanorum Imperator, cùm in vrbe Schaduienna præfectum, senem admodum, & ætate iam imbecillem dedisset, non defuerunt adolescentes qui sibi præfecturam loci committi peterent: cùm igitur senem admouendum dicerent, Fridericus dixisse fertur: Senem amicum oppido, non amico oppidum commendamus. Sentiens, dignum esse, vt senex iam à ciuibus ad mortem vsque foueretur. Æneas Syl. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

De senectute viuida & animosa.

Chilonis. AVsonius Chiloni hanc tribuit sententiam: Optabilem esse senectutem iuuenilem, molestam verò iuuentutem senilem. Maxima malorum pars, ob quæ malè audit senectus, à vitiis hominum proficiscitur: habet autem ex sese nonnulla commoda, plurimarum rerum vsum ac memoriam, consulendi facultatem, reuerentiam & authoritatem: hæc si adsint commoda, absintque incommoda, ea senectus optabilior est multorum iuuentute, vitiis & inertia marcente. Videas autem in nonnullis iuuenibus senilem imbecillitatem, senilem somnolentiam, senilem ignauiam, senilem morositatem: horum iuuentus peior est senectute. Nam quum senecta careãt, senio tamen abundant. Ausoniani versus sic habent:

Grata senectus homini, quæ parilis iuuentæ.
Illa iuuentus, gratior, quæ similis senectæ

Plinius & illud oraculi vice celebratum asscribit Chiloni, ἐγγύα: παρὰ δ' ἄτη: Sponde, sed noxa præsto est. Vide eius dictum apud Laërtium lib. 1. cap. 4.

Cleãthis. Cleanthes Assius Philosophus, ad quendam contumeliæ causa obiicientem senectutem: Et ego, inquit, abire cupio: verùm vbi reputo me omni ex parte sanum, siue legendum est, siue scribendum, rursus maneo. Significans, se quidem haudquaquam esse vitæ cupidum. verùm ob senectutem neminem debere è

vita decedere, donec vires ſuppetunt ad vitæ munia. Laër.lib.7. cap.2.

Gorgia. Gorgias Leontinus ſophiſta, centeſimum ſeptimum agens annum, rogatus quare tandiu vellet in vita manere? Quia nihil, inquit, habeo, quod accuſem ſenectutem. Bruſ.lib.6.cap.7.ex Cic.Catone maiore.

Sophoclis Sophocles iam extremæ ſenectutis, à filiis accuſatus eſt dementiæ: At is pro apologia iudicibus recitauit fabulam, quam proximè ſcripſerat, rogans, num ea videretur delirantis. Fertur & hoc dixiſſe: Si ſum Sophocles, non deliro: ſi deliro, non ſum Sophocles. Sentiens, in eruditis ac ſobriis animi vim nō elangueſcere, ſed reuigeſcere potius vſu & exercitatione. Eraſm. Rot.lib.8. Apoph.

Cyri. Cyrus apud Xenophontem moriens, extremæ iam ſenectutis, negabat ſe vnquam ſenſiſſe ſenectutem factam imbecilliorem, quàm fuiſſet adoleſcētia. Maxima pars incommodorum, ob quæ vulgò malè audit ſenectus: ab intemperantia vitæ proficiſcitur. Bruſ. lib 6.cap.7,

Syllæ. Sylla cùm poſt occupatam Remp. ſenatum coëgiſſet, ſententiáſque rogaret, vt Marius hoſtis Reipub. iudicaretur, nullis audentibus obuiam ire, ſolus Scæuola ſententiam dicere voluit quin etiam truculentius minitanti Syllę: Licet, inquit, mihi agmina militum, quibus curiam circunſediſti, oſtentes: nunquam efficies tamen, vt propter exiguum ſeniléemque ſanguinem meum, Marium, à quo vrbs & Italia conſeruata eſt, hoſtem iudicem. Bruſ.lib.2.cap.1.

M.craſsi Suprà tit.de Auaritia.

Eiuſdem. M. Craſſo quum Parthi per legatos renunciaſſent, vt ſuæ ætati conſulens à bello abſtineret, inſolenter reſpondit: In Seleucia iſtis mandatis reſponſum dabimus. Hic Agiſis, legatorum vnus, ſublata manu mediam palmam oſtendens: Prius, inquit, in hac manu naſcentur ſetę, quàm tibi Seleuciam conſpiciendi ſit futura poteſtas. Plut.in Craſſo.

Eiuſdem. Craſſo conflicturo cum Parthis, exta è manibus deciderunt, hoc cęteris vt inauſpicatum oſtentum interpretantibus, ac prælium diſſuadentibus: Huiuſmodi,

inquit incommoda multa nobis senectus adfert. At arma mihi nunquam è manibus ceciderunt. Plut.

Considij. Cæsare consulatum assequuto adiuuantibus Pompeio & Crasso, quum omnia pro libidine gererentur, ac pauci senatores in curiam conuenissent, Considius quidam natu prægrandis, idcirco non venisse senatores dicebat, quoniam illius arma militésque pertimescerent. Cui Cæsar: Quin tu, inquit, hoc quoque reformidans domi te non contines? At Considius: Senectus, inquit, me facit intrepidum. Quum enim vitæ pauxillum supersit, non est cur magnopere sim solicitus. Bruso.lib.1.cap.1. Erasm.lib.4. Apoph.

Pol. Romuli. Pollio Romulus, qui cétesimum excesserat annum, Augusto percontanti, qua tandem ratione illum corporis animiq; vigorem seruasset? Intus, inquit, mulso, foris oleo. Tradit Plinius naturā hominibus duos dedisse liquores optimos, oleum foris adhibendum corpori, vinum intus. Mel autem ob humidam calidamque vim, admodum senibus accommodum est. Nunc mel in totum à mensis submouimus, & oleum corpori infundimus. Erasm.lib.8. Apoph.

De senectute imbecilla.

Diogenis. Diogenes quærenti, quid esset senecta? respondit, vita brumalis tempestatibus obnoxia. Stob.

Demonactis. Demonacti seni crura intumuerant: id videns quidam, Quid isthuc, inquit, mali est Demonax? Tum ille: Charon, inquit, me momordit. Pro cane dixit, Charontem, innuēs, senectutem morti vicinam. Eras. lib. 8. Apoph.

Alexidis. Alexis poëta cuidam, videnti ipsum iam senio fessum ægrè lentéque incedere, ac roganti quid ageret? Paulatim, inquit, morior: siue, pedetentim morior. Significans, senes non viuere, sed lentè mori. Erasm. lib.9.cap.7. Stob.serm.113.

Iosephi. Iosephus Ptolemæo Oniam accusanti: Veniam, inquit, quæso præsta: Non enim te latet, senes puerósque eandem mentem habere. Brus.lib.9.cap.7.

Milonis. Milo Crotoniates quum iam consenuisset, videns athletas in certamine exerceri, suos lacertos intuitus

iam ſenio defectos, illachrymaſſe fertur, ac dixiſſe, At hi quidem iam mortui ſunt. Corporis vigorem adimit ætas, animi vis ad extremam vſque durat ætatem. Eraſm. lib. 8. Apoph.

Ciceronis. Cæſar ſtatuerat agros Campanos militibus diuidere, id quum complures in curia moleſté ferebant, tum L. Gellius, homo extremæ ſenectutis, dixit: Hoc non futurum ſe viuo. Expectemus igitur, inquit Cicero: non enim poſtulat longam dilationem, ſignificans, illum eſſe morti proximum. Eraſ. Rot. lib. 4. Apoph.

De ſenectute honoranda.

Chilonis. CHilon dicebat, honorem à iunioribus habendum ſenectuti: vt ipſi facti ſedes ab aliis habeantur in precio. Ea res geminam habebat vtilitatem. Si quidem vt ſenum authoritas ac reuerentia temperabat ætatem laſciuam à peccando: ita ſenes cauebant, ne quid committerent, quo iuuenibus vel ob ineptiam ludibrio poſſent eſſe, vel ob turpitudinem pernicioſi: ſed inter omnes iuuenes, omnéſque ſenes ea eſſet reuerentia quæ inter parentes ac liberos. Laërt. libr. 1. cap. 4.

Laconum. Lacedæmonij ita rempublicam ſuam inſtituerant, vt in ea iuuenes non ſolùm ſuos quiſque parentes reuererentur, hiſq; dicto audientes eſſent: verùm etiam vt omnes ſeniores venerentur, tum de via cedentes, tum è ſedibus aſſurgentes. Plut. in Apoph. Lacon.

Anonymi. Quidam profectus Lacedæmonem, quum vidiſſet honorem, quem iuniores præſtant ſenioribus: In ſola, inquit, Sparta expedit ſeneſcere. Paupertas onus eſt & miſerum & graue, vt ait Comicus: ſed in hac moleſtiarum maxima pars eſt, quòd homines facit etiam ridiculos, vt ait Satyricus. Sic inter incommoda quæ fert ætas ingraueſcens, non minima pars eſt, quòd ſenes ferè contemptui ſunt, ac ludibrio. Proinde Sparta viſa eſt multis honeſtiſſimum virtutis domicilium. Plut. in Lacon. Bruſ. lib. 6. cap. 7.

Anonymi. Senex in Olympiis cupid⁹ erat ſpectãdi certaminis, quod agebatur: Sed quũ nulla vacaret ſedes, ad varia loca ſeſe cõferẽs ludibrio erat, ac ſcõmatis petebatur,

quòd nullus cùm exciperet, vt verò peruenit ad Lacedemonios:ibi non solùm pueri omnes assurrexerũt verùm etiam viri multi cesserunt illi locum. Id factum quum cæteri Græci, quotquot, aderant, plausu comprobassent, patriumque morem supra modum collaudassent: senex.

Concutiens canásque genas & tempora cana,
Ac fusis lachrymis.

Heu miseriam, inquit, vt omnes Græci norunt quid sit honestum, sed eo soli vtuntur Lacedæmonijs. Eras. ex Plut. in Lac.

Idem Aliter. Atheniensis quidam senex, quum in spectaculis sessum non reciperetur ab aliquo, à Lacdæmoniis legatis, qui seniores cùm primis venerabantur, receptus est. Tum quidam Lacon, Per deos, inquit, Athenienses sciunt quæ recta sunt non autem faciunt. In Olympiis quum à nemine senex reciperetur, præterquàm à Lacedæmoniis, mouẽs caput barbã que senex, lachrymabundus inquit: Heu me miserum, vt Græci omnes nouerunt quæ recta sunt, sed iis soli vtuntur Lacedæmonij. Bruson. lib. 6. cap. 7.

Alexan. Alexander quum hyeme duceret exercitum, assidẽs igni recognoscere prætereuntes copias cœpit quumque videret senem quendam horrentem frigore & ad ignem stantem, considere loco suo iussit, dicens. Si in Persidæ natus esses in regia sella sedere tibi capitale foret: in Macedonia nato, conceditur. Erasmus. lib. 4 Apophthegm.

De senectutis fiducia.

Solonis. QVum Pisistratus occuparet Rempublicam, resque videretur ad manifestam spectare tyrannidem, neque quisquam audiret illius conatibus obsistere, Solon productis armis, & ante ædes positis cœpit inclamare ciues. At vbi Pisistratus ad illum mitteret, qui percontarentur, qua re fretus hoc auderet Senectute, inquit. Alios senectus reddit formidolosiores: illi conciliauit audaciam, quòd parum vitæ superesset, etiam si nullus occideret, Ità Plutarchus in

commentario. An ſeni ſit gerenda Reſpub. Diogenes Laërtius rem aliquanto fuſius narrat lib. 1. Brusonius lib. 6. cap. 7. meminit & Cicero in Catone maiore.

Ceſellius cum nec triumuiris obtemperaret, & multa liberè de C. Cęſaris temporibus loqueretur, admonentibus amicis vt ſibi caueret: Duæ, inquit, res ſunt, quæ cæteros reddunt formidoloſos, mihi maximam ſuppeditant fiduciam, ſenectus & orbitas. Senex citò periturus eſt: etiam ſi nemo occidat. Et orbus nec habet quos curet, nec habet quibus timeat. Solet enim vltio in liberos propagari. Valerius Maximus libro 6. cap. 2.

Ceſelliis. 34

M. Caſtritius Placentiæ magiſtratum gerens. Cn. Carboni conſuli iubenti decretum fieri: quo ſibi obſides à Placentinis redderentur, non paruit atque adeò miminitanti dicentíque, multos habeo gladios: reſpondit, Et ego annos. Declarans, ſe ſenectutis præſidio fretum, non metuere gladios. Bruſ. lib. 6. cap. 7. Valer. Max. lib. 6. cap. 2.

M. Caſt.

P. Aſellius Lucri⁹ in Cæſaris tempora inuectus, monentibus amicis ne faceret: Magnam ſibi licentiam præbere reſpondit, ſenectutem & orbitatem. Bruſon. lib. 6. cap. 7.

P. Aſellii

De ſepultura.

SOcrates cicutam bibiturus, à quibuſdam interrogatus, quomodo ſepeliri vellet? Eo modo, dixit, quo vobis facillimum fuerit. Stob. ſermo. 160.

Socratis.

Diogenes Cynicus, cum ſibi ita perſuaſum eſſet, vt crederet nullum eſſe poſt mortem ſenſum proiici ſe inhumatum iuſſit. Tum amici: Volucribúſne & feris? Minimè verò, inquit: ſed bacillum prope me, quo abigam ponitote. Qui poteris? illi aiunt: non enim ſenties. Quid igitur mihi ferarum, ait, dilaniatus oberit, nihil ſentienti? Bruſonius lib. 4. cap. 10. Laërt. Cicero. lib. 5. Tuſc. quæſt.

Diogen.

Idem rogatus à Xeniade, quomodo ſepeliri vellet? in faciem, inquit. Percontanti cauſam: Quoniam, inquit, paulo poſt futurum eſt, vt inferiora fiant ſuperiora, huc alludens, quòd id temporis. Macedones rerũ

Eiuſdem

potirentur, atque ex humilibus fierent excelsi: quod si inuerterentur omnia, fore vt cadauer etiam ex prono fieret supinum. Fortassis illud sensit, nihil referre quo statu corpus exanime sepeliatur: qua in re magna erat vulgi superstitio, porrectis enim in portam pedibus efferebantur, stantes cremabantur: & hodie stantes, vt audio, sepeliuntur Iudæi, certe supini sepeliũtur omnes Christiani. Eras. Diogenis dictum extat apud Laërt. lib. 6. & Brus, lib. 4. cap. 10.

Eiusdem

Diogenes dicebat, si canes cadauer suum lacerarēt Hircanam sepulturam fore: sin vultures, Iberam: At si nullum animal accederet, ipsum tempus pulcherrimã sibi fore sepulturam, corpore, preciosissimis rebus, sole inquam & imbribus, absumpto. Stob. ser. 120.

Eiusdem

Idem interrogatus, num seruum ancillám ve haberet, negauit. Qúumque percontator adiecisset: Quis igitur te efferet, si moriaris? Cui domo, inquit, erit opus. Multi superstitiose soliciti sunt, quomodo, & per quos efferantur. Hac cura prorsus vacabat Diogenes non dubitans, quin futurus esset aliquis, qui cadauer eiiceret: vel ob id, quod domum faceret vacuam. Quãquam illi contigit honorifica sepultura. Laërt. lib. 6. Brus. lib. 4, cap. 10.

Anaxagorae.

Anaxagoras cùm Lampsaci moreretur, quærentibus amicis, velléτne Clazomenas in patriã afferri, ibidémque sepeliri? Non necesse est, inquit. Vndique enim ad inferos tantumdem viæ est. Cicero in Tusc. lib. 1. Laër lib. 2. cap. 3. Brus. lib. 4. cap. 10.

Lycurgi.

Lycurgus sepulchrorum vniuersam superstitionem sustulit, permittens vt non solùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verùm etiam vt monumēta templis vicina haberentur. Submouit & funebres expiationes: nec concessit vt quicquam vnà cum cadauere sepeliretur (nam aliæ nationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro. damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid) sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo posito omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos &

inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent. Sustulit autem & luctus funebres nænias, quas reliquorum hominum incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consueuit, magna specie dementiæ, quasi manium sit vllus sensus: aut si quid sentiunt, iisdem rebus delectentur, quas in vita non iudicio, sed animi vitio dilexerunt. Eras. ex Plut. in Lacon.

Socratis

Eo die quo Socrates bibiturus erat venenum, Apollodorus ei pallium multi precii ad solatium obtulit, vt eo in dutus moreretur. At ille recusans donum Quid, inquit, hoc meum pallium quod viuenti conuenit, mortuo non cõueniet. Damnans quorundam ambitionem, hoc miro studio prouidentium, vt quàm honorificentissimè efferantur, ac sepeliantur. Eras. lib. tertio Apoph.

Demo.

Demonactem morientem amici rogabant, quomodo vellet sepeliri? Ne quid, inquit, ista res vos habeat solicitos: fœtor me sepeliet & dicentibus, Indignum facinus, si talis viri corpus larcearetur à canibus, Quid, inquit, incommodi, si & mortuus alicui sim vsui. Eras. lib. 8. Apoph.

Olympia

Alexandri mater Olympias, quum audisset filij cadauer insepultum fuisse abiectum, inter lamenta dixit hoc quoque: O fili, tu qui studebas cœli particeps esse, huc tuto impetu properans, ne is quidem potiri valuisti, quæ sunt mortalium omnium communia, terra ac sepultura. Alexander viuus ambiebat diuinos honores, defuncto nec vltimus ille contigit honos, quem quiuis homo persoluit homini, quamlibet humili. Narrant enim. Q. Curtius & Plutarchus, Alexãdri corpus multis diebus insepultum iacuisse, ob graues procerum concertationes de successione principatus. Fuit & alter Alexander Epiri rex, Olympiadis frater, cuius corpus amne in hostium castra deuectum est, itaque ab his fœdè laceratum. Vnius tamem mulieris opera sepultum est, licet mutilum. Refert Titus Liuius Decadis primæ libro. 8.

Neronis

Neronem. Imp. in fuga quum Phaon libertus horta-

retur, vt in specũ egesta arena conderetur: negauit se viuũ sub terram iturum. Sueton in vita Neronis.

Ziscae Imp.

Zisca Hussitarũ dux & Imperator fortissimus, iam moritur⁹, cũ à militibus interrogaretur, quomodo sepeliri cuperet post mortẽ: pellem, inquit, mortuo mihi detrahite, relictóq; feris cadauere, ex cute tympanũ facite quo in prelijs vtamini. Et sic, vt hostes nostri viuẽtis aspectum non ferebant, ita mortui sonũ, fugam adornantes, audire nequibunt. Æneas Syluius libro 3. Cõmentariorum de rebus gestis Alphonsi regis.

De seriis negotiis in vinolentis cõuiuiis non tranctandis.

Geminis

GEminius à Romanis in Asiã ad Antonium legat' missus: vt omnia tentaret per quæ cũ Octauio redintegrari cõmunis amicitia posset: vocatus in conuiuiũ ab Antonio, præsente Cleopatra monuit, vt mandata proferret. Cui Geminius post salutem dictã, ait, Quæ tibi enim dicere Antoni iussus sum, cũ sobrio, & alio loco quã vbi nunc sumus tractanda sunt. Ostendẽs seria negotia nõ in cõuiuio vinolento, nec quouis loco, nec præsentibus omnibus tractanda esse. Plut. in vita Antonij.

Berenices.

Ptolemæo regi ad talos sedẽti, vt alea luderet assistẽs quidam, condemnatorũ nomina recitabat, vt ille, quínam mortis suppliciũ promeruissent, decerneret, Berenice verò vxor regis hoc vidẽs ac audiẽs, arrepto è pueri manibus libello, prohibuit, ne ad finẽ vsque nunc legerentur, dicens: Non sic obiter aduertendum animũ esse in re tam seria, vbi de hominis salute agendũ est: sed studiosè, relictis aliis omnibus negotiis cogitandũ, ne nostra oscitantia noceamus aliis. Non enim similẽ esse casũ talorum & corporũ. Ælianus lib. decimo quarto de Var. hist.

De sermone, animi speculo ac indice.

SOlon orationem, operum simulachrum esse dicebat. Ea quippe quæ in opus proruunt, prius animo concepta

concepta, verbis indicantur. Maximus ser 15.

Thaleti. Thales Milesius Græciæ sapientum nequaquam minimus: dicere solebat. Multiloquium non ostendere hominem sapientem, Sapiens enim non nisi quũ res exigit loquitur & paucissimis suum ostendit animum. Stultus autem, etiam necessitate non efflagitante, loquendi finem non facit. Eras. lib. 7 Apophtheg. ex Laërt lib. 1. cap. 1.

Democr Democritus philosophus orationem εἴδωλον τ῀ βίȣ, id est vitæ simulachrum, quandàmque velut vmbram esse dicebat, Qua quidem sententia nihil dici poterat verius. Nã nullo in speculo melius expressiusque relucet figura corporis, quàm in oratione pectoris imago representatur. Neque homines ex sermone secius, quàm ærea vasa tinnitu dignoscuntur. Laërtius.

eiusdem Idem audiens adolescentem variis de rebus assiduè loquentem, ait: In Speculo faciei figura, in verbis autem animi qualitas vniuscuiusque hominis deprehenditur. Stob.

Zenonis Zeno Citicus adolescenti confidenter loquenti: Nõ dixerim, inquit, ô adolescens, quæ mihi succurrunt. Subnotauit vir prudentissimus, è sermonis procacia æstimari morum impudicitiam. Laërtius libro septimo. cap. 1

Dige. Diogenes cum sederet in auctione, vetitus est sedere, ac iussus est stare: ob id opinor, vt facilius inspiceret emptor, quid emeret. At Diogenes. Quid, inquit, refert? quando pisces quocunque modo iaceant, emũtur, notans vulgi stultitiam. qui empturi seruũ cauent ne quod corporis vitium fallat, nec simili cautione explorant mentis habitum. Is autem deprehenditur ex oratione. Laërt. lib. 6.

Eiusdem Idem aiebat, sibi videri mirum quòd quum ollam aut operculum non emerent homines, nisi pulsu aut tinnitu exploratum, in emendo homine solo aspectu, essent contenti. significans, hominem nulla ex re melius cognosci, quàm ex oratione. Vt igitur qui vas fictile teruncio parant emere, digito pulsãt, atq; ex tinnitu reddito dignoscunt, sit ne integrum, probæ argil-

læ ac bene cōcūssita priusquā minis aliquot emant hominem oportebat ad dicendum prouocare, atque ex oratione deprehendere qualis sit. Laërt. lib. 6.

Socratis. Socrates dicere solebat, qualis homo est, talis etiam eius erit oratio, orationi autem facta simillima. factis vitam Brusonius lib. 6. cap. 2. Cice. lib. 5. Tusc. quest.

Eiusdem Quum diues quidam filium adolescentulum ad Socratem misisset, vt indolem illius inspiceret: ac pædagogus diceret, Pater ad te ô Sacrates misit filium, vt eū videres: tum Socrates ad puerum, Loquere igitur, inquit adolescens, vt te videam: significans, ingenium hominis non tam in vultu relucere, quàm in oratione, quòd hoc sit certissimum, miniméque mendax animi speculum. Eras. lib. 3. Apoph.

Chrisippi Chrysippus Stoicus interrogatus, quid esset mens hominis? sermonis fontem esse, respōdit. quemadmodum enim riuuli ex fonte fluunt, sic sermo ex corde & mente hominis procedit. Stob. ser. 1. & Phauor. 16.

Romuli Romulus dicere solebat, vasa fictilia sono & percussu, hominem verò sermone explorandum esse Max. serm. 15.

Cenopide Cenopidas, qualis cuiusque esset natura, talem esse dicebat orationem. Max. ser. 15.

Demon. Demonax dicere solebat, in speculis vultus figuram in colloquiis autem animi naturam & imaginem cerni posse. Max. ser. 15.

Eiusdem Idem dicebat, orationē, ac sermonem hominis quasi figulum, animi formam effingere & proferre posse. Ibidem.

Vide titulum de Garrulitate, Lingua & Loquacitate.

De seruis, ac famulis.

Socratis. SOcrates quendam conquerentem, se defatigatum lōgo itinere: rogauit, num puer ipsum potuerit cōsequi? Ait. Rogauit, vacuúsne an aliquid ferens oneris? Portauit, inquit, nonnihil sarcinarum, quid inquit, queritúrne ille se defessum Quum negaret: Annō pudet, inquit, te molliciei, qui vacuus ambulans defessus fueris, cum ille gestans sarcinam non queratur se fati-

gatum? Ostendebat Socrates, seruum in hoc feliciorem domino quod ad labores exercitatior, minus sentiret molestiæ. Eras. lib. 3. Apoph.

Erat Diogeni seruus nomine Manes, is quum profugisset à domino, admonuerunt amici vt fugitiuum inuestigaret. At ridiculum, inquit Diogenes, si Manes absque Diogene viuat, Diogenes absque Mane viuere non possit. At multi seruos insequuntur vt vlciscantur, Diogenes spectabat vsum. Melior autem philosophus est, qui paucioribus eget. Nolebat itaque hic seruo videri deterior Laërt. lib. 6. *Diogeni*

Quum esset empt' Diogenes perinde quasi ipse Xeniadem emisset, dixit illi: Vide vt iussis meis pareas. Cũ que ille diceret ἄνω ποταμῶν: significans rem præposterè agi, si seruus imperet hero: Si medicum inquit Diogenes, emisses æger, non illi præscribenti obtemperares? an diceres ἄνω ποταμῶν? Si herus corpore male affectus auscultat seruo rei medicæ perito: multo magis decet animo ægrum, auscultare seruo philosophiæ perito. quod enim ars medica prestat corpori, hoc philosophia præstat animo: illa medetur febri, hæc prauis cupiditatibus. Quanto autem animus præstat, corpori, hoc illius morbi sunt, quàm huius grauiores. Laërti' addit, quũ à præcone rogaretur, quo titulo vellet prædicari? isque respondisset, se scire imperare liberis: vbi vidisset prætereuntem quendam bene cultum, Huic, inquit me vende: nam is eget domino. *Eiusdem*

Xeniadę à quo fuerat, emptus, dicebat: Mihi licet seruo, obtemperes necesse est: propterea quod qui nauclerum aut medicum habet seruum, ei tamen parere cogitur, si velit ex eo capere vtilitatem. Laërt. lib. 6. *Eiusdem*

Idem dicebat, inter seruos ac dominos malos præter vocabula nihil aliud interesse, nisi quod mancipia seruirent dominis, domini cupiditatibus. significans, vtrosque esse seruos, miseriorem tamen seruire seruitutem dominos, quàm mancipia si sint improbi. Nam qui ducitur affectuum arbitrio, & multos habet dominos, & turpes, & inclementes. Laërt. lib. 6. *Eiusdem.*

Quum Athenienses seruũ Antigoni, honoris gratia *Antigon.*

perinde vt ingenuum in ciuium numerum adscripsissent: Nequaquam, inquit Antigonus rex velim unum Atheniensem à me loris cædi, significans per illos factum vt vnum ciuem Atheniensem posset loris cædere, quippe seruum sed Athenis esse plures vno commeritos, vt à rege loris cæderentur, qui seruum alienũ quod in ipsis fuit manumitterẽt. Plutarchus in Apophthegmata Leg.

Iuliani imp. Iulianus Imperator cum eunuchis & coquis seruos etiam ex palatio eiecit. Rogatus verò, cur id faceret? ait: His non opus esse, cùm minori sumptu viuere posset. Eras. lib. 8. Apoph.

Hadria. Hadrianus Imperator quodam tempore, quum seruum suum videret inter duos senatores ambulantem, misit qui illi colaphum impingeret, diceretque. Noli inter eos ambulare quorum adhuc potes esse seruus, simul senatoriæ dignitati consulens, & serui castigans insolentiam, quam de Cæsare hero sumpserat. Ex Dione Cassio.

Alex. Seueri. Alexander Seuerus Romanorum Imperator, nunquam vtebatur cursore, nisi seruo suo dicens, ingenuũ currere nisi in sacro certamine non debere. Ælius Lãpridius.

De seruo fideli.

Anonimi EX his militibus qui sub Lysimacho stipẽdium faciebant quidam quum ab eo rogaretur, num esset quispiam ex Helotum, id est seruorum Laconicorum numero: Tú ne, inquit, existimas Laconem ad te venturum, vt abs te ferat quatuor obolos? Maluit se fateri seruum, quam hoc probri admittere in nomen Lacedæmonicum. Plutarchus in Laconicis.

Callycratione. Callicratidas interrogatus, quod genus homines essent Iones? Liberi, inquit, mali, sed serui boni: significans illos nescire imperare, ac libertate vti, sed seruitutem æquo animo ferre: videlicet referendos ad secũdum hominum genus, iuxta distinctionem Hesiodi, qui per se quidem non sapiunt, sed parent rectè sapienti. Plut. in Lacon.

Lacæna quæ iam captiua, quum interrogaretur quid sciret? Probè, inquit, regere domum. Et hęc non vulgaris ars est in muliere. Plut in Lacænarum Apoph. *Lacænæ.*

Quędam à licitatore interrogata, num esset futura proba, si ipsam emeret? Etiam, inquit, si me nō emeris. Plut. *Alterius.*

Alia quum in auctione præco rogaret illam, quid sciret? Libera, inquit, esse, significans sese captiuam quidē esse, cæterùm ad illiberalia iussa non parituram. Itaque quum emptor imperasset quædam non conuenientia liberæ: Plorabis, inquit, qui tibi ipsi talem inuideris possessionem. móxque sibi necem consciuit. Plut. in Apoph. Lacænarum. *Alius.*

Puer Spartanus captus ad Antigono rege, ac sub hasta venditus, in cæteris omnibus quæcunque putabat ab ingenuo decenter fieri posse, obsequens erat ei qui ipsum fuerat mercatus: cæterum iussus adferre matulam, haud sustinuit, dicens: Non seruiam. At quum instaret herus, puer conscenso tecto, dixit: Senties cuiusmodi mercatum feceris: moxque sese è sublimi præcipitem dedit, ac periit. Captiuus esse poterat, seruilia facere nō poterat, ac semet in libertatem morte asseruit. Plutarchus in Laconicis. *Laconis.*

Idathyrsus Scytharum Rex, in quem arma mouit Darius, suasit Ionum regibus, vt Histrici pontis iunctura soluta, fugientes sese in libertatem vindicarent, qui quum id facere recusarent, ne violarent fidem, qua Dario erant obstricti, vocauit illos frugi mancipia, & ἀδράστα, hoc est, qui fugere nollent. Nam hæc non minima laus est seruorum nolle fugere, si liceat: at nolle tyrannicam seruitutem commutati libertate, si detur opportunitas, animi seruilis est, Plut. in Reg. Apoph. *Idathirsi.*

Antigoni. Antigonus conspiciens filium suum eos, in quos habebat imperium, ferocius tractantem, atque insolentius: An ignoras, inquit, fili, regnum nostrum esse splēdidam seruitutem? Nihil dici potuit cordatius. Nam princeps non minus obseruire cogitur populo, quàm populus principi: nisi quòd princeps id facit cum dignitate, alioqui reuera mutua seruitus est. Plut

Neronis. Nero quidam in seruum furacem ita iocatus est, vt diceret, solum esse cui domi nihil sit nec signatum nec occlusum. Id si de frugi seruo dicas, laus est: si de furaci, iocus. Intelligimus enim, illi nec seras nec signa obstare, quo minus furetur. Scrinia claudimus: olim & cadi lagœnæque solebant obsignari. Eras. Rot. lib. 6. Apophthegmatũ.

De seruorum multitudine & turba.

Laconis. AEtoli quondam ingressi regionem Laconicam abduxerunt quinquaginta seruorum millia, vnde Lacon quispiam senior festiuiter dixisse fertur: Magno bono fuerunt hostes Laconicæ, quam tanta turba leuarunt. Plut. in Lacon.

Laconũ. Cùm Thebani irrupissent in Laconicam, & inter captiuos captiuasque, multos etiam abduxissent helotas iusserunt illos Terpandri, Alcmanis ac Spendonis laconica carmina canere, illi recusarũt, dicentes id nolle filias heriles, adeò plus apud illos valuit, concaptiuarum puellarũ authoritas, quàm iussa victoris. Hinc probarunt quidã, esse verum quod vulgò diceretur: liberum Spartæ maximè liberum esse, contrà seruũ maximè seruum. Ita Plut. in vita Lycurgi.

Alcamenis. Percontanti cuidam, cur Lacædemonii Helotibus (sic apud illos dicebantur, quorũ conditio media erat inter seruos & ingenuos) committerent colendos agros, ac non ipsi potius eos colerent? Quoniam, inquit, non ipsorum causa sed nostra, Helotas nobis cõparauimus. Videlicet stultitiam eorum taxans, qui mãcipia ad ostentationem alunt ociosa, & seruos socios ac ministros voluptatum habere malunt, quàm frugiferis operis occupatos. Plut. in Laco.

Scipion. Scipio iunior cùm legatus mitteretur ad Carthaginenses, vnum tantùm comitem Panætium Philosophum & amicum secum habuit, & famulos quinque quorum vno in peregrinatione defuncto, alium emere noluit, sed è Roma vnum in defuncti locum accersiuit. Potuisset Scipio multis comitatus viris & seruis, legationem suam absoluere pro Romanorũ cõsuetu-

dine. Verùm ne cæteris ostentationis & superbiæ exẽplum esset, his contentus, Reipublicæ negocia expedire voluit. Plut. in Rom. Apoph.

M. Crassus ille diues, magnam seruorum turbã domi alebat, quorum præcipuam agebat curam, discentibus adstans interdum, & ipse docẽs eos, dicens: hanc oportere precipuam esse patrisfamilias solicitudinem, quot sint rei familiaris animata instrumẽta. Idem sensit Aristot.

M. crassi

Vide titulum de Famulis & Satellitibus.

De seruis non abutendis.

Diogenis

Diogenes conspiciens delicatum quendam à seruo calceari: Nondum, inquit, sat beatus es, nisi te etiam abstergeat, id erit, si mancus fueris. Laërt. libro 6. Visum est Diogeni non multo minus absurdum, in calceatu abuti opera famuli, si quis ipse sibi hoc præstare valeat, quàm si post exoneratum aluum adhibeat famulum abstergẽdo podici. Quanquam intelligi potest & de abstergendo naso. Philosopho ethnico prodigiosæ deliciæ videbantur, ethnicum calceari à famulo (inquit Eras.) At ego noui Christianum sacerdotẽ, ac theologum, cui cùm nullum esset membrum mancum, tamen aditurus latrinam, famulos accersebat, qui soluerent ligulas, item reuersus qui alligarent. Id ego videns, sic mecum cogitabam, Vtinam adesset spectator Diogenes.

Demonactis.

Demonax cùm vidisset quendam, seruum suum crudeliter verberantem: Desine, ait, ne seruo tuo similis fias. Indicauit vir prudentissimus, reuera seruum esse, qui affectibus suis imperare non possit. Erasmus Rot. lib. 8. Aoph.

Gorgus.

Gorgo Cleomenis filia cùm videret Aristagoram à quopiam è famulis calceari: Quid, inquit, pater? Hospes iste manus non habet? Existimabat non ferendas viri delicias, qui in eo abutebatur famuli opera, quod ipse suis manibus facere sibi poterat. Et non pudet quosdam, quibus vestiendis comendísque vix decẽ famuli sufficiunt. Opus est famulo, qui ventrem exoneraturo soluat ligulas, qui fœnũ aut lanã porrigat exter-

ſuro, ac minimo minus, qui abſtergat. Eraſmus ex Plut. in Lacon.

Gilliæ tyranni. Gillias Agrigentinus hoſpitio exceptus apud hominem durum, & vndecunque facientem quæſtum, qui ne dormire quidem famulis permittebat, ſed alius aliud operabatur noctu: eundem & ipſe poſtea quum Agrigentum veniſſet, ſuſcepit, & conuocatis famulorũ pueris (qui permulti erant, nuces & carycas diſtribuit. Interrogante autem hoſpite, vnde tot pueri? A famulis meis, dixit, mihi generantur. Voluit autem oſtendere, ita tractandos eſſe ſeruos, vt ad procreandos etiam liberos legitimè ſint apti. Stob. ſer. 60.

De ſeueritate.

Catones ſenioris. CAto ſenior in militia quinque famulos habebat, quorum vnus tria captiua corpore emit. Quod vbi ſenſit reſciſſe Catonem, priuſquam in eius cõſpectum veniret, ſe ipſum laqueo præfocauit. Adeò quæſtum oderat in milite, adeò veniã ſuperabat qui peccauerat. Plut. in Rom. Apoph.

Antiſthenis. Suprà de Præceptore bono ac fideli.

Paryſatidis. Suprà de Adulatione & aſſentatione.

T. Mãlii. Suprà de Grauiter dictis.

C. Sulpitij Galli. C. Sulpitius Gallus vxorem repudiauit, quòd aperto capite fuiſſet foris. Lex, inquiens, tibi meos vnius præfinit oculos, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his eſto ſpecioſa, aliis velle videri formoſam, in ſuſpicione & in crimine hæreat neceſſe eſt. Eraſm. lib. 6 Apoph.

Peſcẽnii Nigri. Peſcennius Niger Imp. Palæſtinis rogantibus, vt iplorum cenſitio leuaretur, eo quòd regio eſſet grauata, ſatis inclementer reſpondit: Vos terras veſtras leuare vultis, ego etiam aërem veſtrum cenſere cuperem. Ælius Spartia.

Alphonſi Alphonſus Aragonum rex admonitus ab amico, ne nimium leuis erga ſuos eſſet, & ob id in contemptum apud ſuos incideret: Magis, ait, hoc cauẽdum mihi eſt, ne nimia mihi ſeueritas conciliet inuidiam. Eraſmus libro 8. Apoph.

Vide tit. de Disciplina militari, & de Parentum seueritate in filios.

De seuerè dictis.

Cvm hospes quispiam molliter ac ægrè vestē prælōgam attraheret, Gorgo Cleomenis filia protrusit hominem dicens: Non tu hinc abis, qui nec ea possis quæ sunt fœminarum? Multarum est, laciniosis, & in humum defluentibus vti vestibus: quin & caudas admodum longas interdum trahunt, nec tamen grauantur onere, aut succingunt. Plutarchus in Lacon. Apophtheg. *Gorgus.*

Lacon cùm in peregrinatione vidisset homines in sellis curulibus sedentes: Absit, inquit, vt in talibus sedeam sellis, vnde non liceat assurgere seniori. In his enim sedebant delicati porrectis cruribus, ac cœlum imminens capiti prohibebat exurgere. Ibidem. *Laconis.*

Suprà de Iudice bono & incorrupto. & tit. de seruis ac famulis. *Antigoni*

Paulus Æmylius, cùm Perseus captiuus deprecaretur, ne in triumpho duceretur: Isthuc, inquit, in te situ erat. Significans, illi licuisse in bello perire, aut certè vincere. Plut. in vita Æmylij. *Aemylij.*

Suprà de Filiorum abdicatione & de Parentum seueritate in filios. *Teleucia* *Pauli*

De sexu.

Antisthenes dicebat, viri ac mulieris eandem esse virtutem. Idem sensit Socrates, sexum muliebrē non minus esse docilē ad omnia virtutis munia, quàm vtalem, si pariter instituatur. At vulgus sexū incusat, quasi ad virtutem indocilem. Laërt. lib. 6. *Antisthenis.*

De silentio & taciturnitate.

Socrates admonebat suos discipulos, vt tria præcipuè in omni vita haberent: In animo prudentiam, in vultu verecundiam, & in lingua silētium. Maximus sermone 1. *Socratis.*

Pittacus Mitilenæus admonebat, vt ea quæ facturi sumus, non aperiamus loquaciter aliis: ne si malè per- *Pittaci.*

fecerimus dignè derideamur. Maximus sermone 20.

Thaletis Suprà de Lingua, Garrulitate & loquacitate nimia.

Chilonis Chilon rogatus, quid esset difficile? Arcanum, inquit, reticere. Tanta est linguæ omnium maximè volubilis, incontinentia: cum alioqui nihil videatur facilius, quàm silere. Laërt.

Biantis. Bias Prienæus apprimè decorum illis esse silentium dicebat, quibus indecora impuráque esset vita. Stob.

Democriti Democritus cùm animaduertisset quendam multa imperitè disputantem: Hic, inquit, non dicendi peritus mihi videtur, sed omnino tacendi imperitus. Max. sermo. 20.

Diogenis Diogenes ad quendam, qui se contentio è philosophũ profitebatur, Vah miser, inquit, cùm id quod optimum est in vita philosophi, corrumpas, verbis tamen audes te philosophum iactare. Est autem philosophi, etiam munus silere, cùm res respõsione digna non est. Stobæus sermone 31.

Eiusdem Adolescens quidam ex illis qui cum Diogene versabantur, interrogatus ab ipso, tacebat. Tum Diogenes: non putas, inquit, eiusdem, quæ dicenda sunt scire, & quando & quæ tacenda sunt, & apud quem. Stobæus serm. 31.

Cleãthis Cleanthes Assius, cuidam ab eo petenti dictum aliquod, quod crebrò occineret filio suo, protulit ex Electra: σίγα σίγα λεπτὸν ἴχνος, id est, Tace tace tenue vestigium. Innuens, pueris maximè conuenire silentium. Laërt. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem Cùm quidam ad tacentem Cleanthem dixisset, Tu quid taces? atqui iucundum est cum amicis confabulari. Iucundum quidem, respondit Cleanthes: sed quo iucundius est, eo magis in hoc amicis oportet concedere. Stob. ser. 3

Zenonis. Zeno Citticus Ptolemæi legatis, qui multos eruditos ad conuiuium inuitarent, percontantibus, quid de ipso regi suo essent renũciaturi? ait, Vidisse vos senem, qui in conuiuo tacere nouerit. Cùm enim cæteri ad ostẽtationẽ multa dixissent, vnus Zeno perpetuum tenuit silentium. Laërt. lib. 7. cap. 1. Stob. serm. 31. Brusō. lib. 9. cap. 6. Max. ser. 20.

Simonides dicere solebat, nunquam se pœnituisse silentij, sermonis autem sæpius. Ant. in Melis. par. 1 ser. 73. Max. ser 20.

Eiusd. Idem dicebat, eorum hominum, quorũ indecora vita est, maximũ decus esse silentium. Ant. in Melis. par. 1. ser. 73.

Xenocr. Xenocrates Chlacedonius cùm in conuiuio cæteris multa garrientib⁹, solus nihil diceret, interroganti, cur vnus omniũ sileret? Quoniã, inquit, loquutũ fuisse pœnituit aliquando, siluisse nũquam. Hoc Plut. in libello περὶ τῶν ὑγιεινῶν tribuit Simonidi Sed Laër. lib 4. cap. 2. Xenocrati tribuit, & Valerius. Maxim. etiam lib. 7. cap. 2

Eiusd. Idem singulas diei partes diuidẽs in actiones certas, suam etiam silentio partem reddebat. Docens, silentij rationes vbique adhibendas esse. Max. ser 20.

Herar. Heraclitus Ephesius rogatus à quibusdam, cur taceret: Vt vos, inquit, loquamini. Brus. Cont. lib. 6. exemplorum.

Anac. Anacharsis à Solone exceptus conuiuio, cùm se cubitum recepisset, sic compositus erat vt sinistra manus ad pudenda apposita esset, dextra autem ori. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Continentiori freno linguam indigere dixit, ne secreta proferret. Max. ser. 20.

Anax. Anaxarchus multarum rerum cognitionem homines aut valde iuuare, aut valde lędere dicebat. Iuuat enĩ virum dextrum & commodum: lædit verò illum, qui facilè quemuis sermonem, & apud quosuis eloquitur. Oportet autem occasionis modum nosse: is enim sapientis terminus est. Qui verò intempestiuè cantilenam musicã quamuis docte cecinerint illi nõ approbãtur, sed crimen stultitiæ subeunt. Stob. ser. 32.

Eiusd. Idem cùm à Cypriorum tyranno Nicocreonte torqueretur, vt cõscios proderet, post multa in regem dicta conuicia, tandem per iracundiam & linguæ amputationem minanti: Non erit, inquit, effœminate adolescens, hæc quoque corporis mei pars tuæ ditionis, simúlque dentibus abscissam, & commanducatam linguam, in os eius ira patens expuit. Laër. lib. 9. cap. 10.

Theop.

Suprà de Lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Theophrasti. Aristotelis. Aristoteles philosophus Callisthenitem auditorem suum ad Alexandrum mittens, monuit: vt cum eo quàm rarissimè, aut quam iucundissimè loqueretur. Quo scilicet apud regias aures vel silentio tutior, vel sermone esset acceptior. Plutarc. in Alexand. Laër. in Aristo. Val. Max lib 7. cap. 2.

Eiusdem. Idem cùm percontaretur, quid esset in vita difficillimum? Tacere, inquit, quæ loqui non decet. Max. serm. 20.

Eiusdem. Aristoteles, insignis ille philosoph⁹, dicere solit⁹ est: Qui silere non nouit, is neque loqui admodum sciet. Nam quærente quodam, quæ res homini in vita esset difficillima? ait, Silere tacenda. Stob.

Eiusdem Aristoteles interrogatus, quam ob rem, cum alios doceret loqui, ipse taceret? respondit: Cos quidem ipsa nō scindit, cultros autē acuit. Anto. in Melis. par. 3. ser. 73. Verùm hoc Isocrati adscribit. Maxi. ser. 20.

Dionysij Idem interrogatus à quodam, quis arcanum sermonem continere posset? respondit: Qui carbonem quoque ignitum lingua retinere potest. Anto. eodē loco.

Dionis. Dion philosophus naturam probè egisse dicebat, quæ geminas aures, & linguam vnicam nobis fabricarit: quò ad audiendum essemus quàm ad loquendum promptiores. Stobæus.

Isocratis Isocrates duo dicendi tempora statuenda dicebat: Vel de iis quę certo nouimus, vel de quibus dicere est necessarium. In his enim solis oratio silentio præstat, in aliis melius est silere quàm loqui. Maxl. ser. 20.

Eiusdem Idem dicere solebat, improbi hominis, quasi taciturni canis, silentium magis quàm vocem timendam esse. Ibidem.

Demosthenis. Demosthenes, cùm adolescens quidam inter pocula multas nugas effutiret, & tacere nollet: Adolescens dixit, quomodo non didicisti tacere ab illo, à quo didicisti loqui? Antonius in Melissa. part. 1, ser. 71.

Eiusdem Idem cùm quis ei obiiceret oris fœtorem: Bene dicis, respondit multa enim secreta in eo computruerūt. Ibidem & Maximus sermone 20.

Apollonij Apollonius summo studio adnitendum dicebat, ne

temerè nobis verba parum decentia elabantur. Constat enim primo quàm inurbanum sit, silere nõ posse tum effutire palàm cum turpitudine, quæ honestius obticuisses Stob..

Eiusdem

Idem dicebat, cùm in alios atque alios errores & pericula homines labi palàm sit: mirum, quantam securitatem præstare queat taciturnitas. Stobæus.

Theocritus à blaterone quodam interrogatus, vbi cras visurus esset ipsum? Illic, respondit, vbi ego te non videam. Stob. ser. 31.

Euripid.

Euripides, cuidam opprobranti grauëolentiam oris: Multa nimirum, inquit, in illo occulta computruerũt. Significans, se posse continere arcana. Solent autem res in occulto congestæ computrescete. Erasm. lib. 8. Apoph. Idem Demosthenì ab aliis attributum, paulò antè recensuimus.

Demetrij Cynici.

Demetrius Philosophus, cùm post ex Italia proscriptos à Domitiano mathematicos & philosophos, ad Apolloniũ venisset, & fortunę suę iniquitatẽ deplorasset Cicadis, inquit, licet impunè canere, nobis Romæ ne mutire quidem fas est. Philostratus & Cuspin. in Coss.

Isocratis.

Careo loquaculus volebat ab Isocrate oratore erudiri. Sed is, Duplicẽ mercedẽ mihi dari, inquit, posco: alterã, vt loqui: alteram, vt tacere discas. Brus.. li. 6 cap 6.

Laconũ.

Apud lacedæmonios, ad publica conuiuia ingrediẽtibus qui natu erat maximus, singulis ostendebat fores, dicens: Per has nullus egreditur sermo. Admonẽs, nihil effutiendum, si quid liberius dictum esset in conuiuio. Hunc morem instituit Lycurgus. Plut.

Demarathi.

Demarathus in concessu quodam rogatus, vtrũ ob stultitiam, an ob sermonis inopiam sileret? Atqui stultus, inquit, ne possit quidem silere. Quidam hoc præclarum existimant, si nunquã sileant, quum id sit certissimum fatuitatis argumentum: vt contrà silentium, vbi loquendi tempus non est, prudentiæ signum est. Plut. in Lacon. Apoph.

Demonactis.

Demonax cùm à quodam interrogatus esset, quânã ratione delegatam prouinciam ritè administrare posset? respondit, Si quàm minimum loquẽs, plurima audieris. Eras. lib.. Apoph.

Philippidis. Ppilippidi Atheniẽsi, qui ob virturem charus ac perquàm familiaris Lysimacho regi erat, Lysimachus cũ dixisset, Num quid rerum suarum expeteret; respondit Solũ nõ rex, ne arcanorum tuorum quicquam mihi credas. Brus. lib. 1. cap. 5

Epaminondæ. Eapaminondas Thebanus, audiendi potius quàm loquẽdi cupidũ esse hominem debere putabat: Quod sciret, ex audiendo doctrinam, ex loquacitate autem pœnitentiam nasci. Idem. lib. 1. cap. 6.

Hieron. Hiero arcana enunciantes iniuriam facere dicebat, eis etiam quibus enunciarent. Odimus enim nõ solùm eos qui effutierint, verùm eos etiam, qui quæ nolum' audierint. Maxi. ser. 20.

Alexan. Mam. Suprà de Lingua garrulitate & lòquacitate nimia.

Antigo. Antigonus Rex filio Philippo multis præsentibus percontanti, ac dicenti. Quando castra mouebantur? Quid, inquit, num metuis, ne solus tubam non audias? Notãs adolescentis imperitiam, qui hoc patrem multis audientibus percontaretur, quum in bello celanda sint consilia principum: sed quoties castra mouenda sunt, tum omnibus tuba dat signum. Plut. in Apoph.

Cæcilii Metelli. Cæcilius, Metellus, Macedonicus à rebus bene gestis nominatus, quum in bello omnia proprio & subito consilio ageret, amico cuidam interroganti quídnam iam acturus esset, post Arbachos in Macedonia subactos? Tunicam inquit, meam exuerem si eam consilium meum scire existimarem. Quo dicto docuit, nõ temerè animi nostri propositum effutiendum esse omnibus, sed silendum ad suũ vsque tempus. Plinius. cap. 61. de viris illustribus. Plutarchus in Apoph. Rom. Cœlius Rhodiginus lib. 13. cap. 5. Front. lib. & cap. 1.

Catonis Quum Catoni, qui pòst dictus est Vticensis, etiam num puero, vitio daretur taciturnitas (nec enim pueris exercebatur, nec à quoquam audiri volebat) ait: Carpant taciturnitatem, modò vitam probent: Et addidit. Tum demum abrumpam hoc meũ silentium, cùm ea loqui potero, quæ sunt indigna silentio. Plutarchus, & Brus. lib. 9. cap. 6.

Tiberii. Tiberius Cæsar cùm quodam tempore percontaretur, cur sua consilia non cum aliorum quoque, qui

non malè vellent, consiliis communicaret? Respõdit: Principis animum aut nemini, aut paucis cognitum esse oportere. Sensit autem, non omnia credenda iis qui se amicos esse venditant: quibus quum aliquid secreti commiseris, temere rimarum pleni effutiunt: nõ cogitantes principes loquaculorum garrulitate sæpe numero aut periclitari aut prodi prorsus. Dion.

De similitudine formæ.

Anonymi

PRoconsul quidam Romanus in Sicilia, conspicatus quendam adolescentem admodum sui similẽ, rogauit similitudinis causam, cùm pater suus nunquã Siciliam? At meus, inquit, Romam frequenter accessit. Iocum retorsit Siculus, nihil veritus secures ac virgas proconsulis. Brusonius Contursinus lib. 6. cap. 20.

Idem aliter.

Augusto Cæsari perquàm similis Romam venerat, & ita similis, vt omnium ora in se cõuerteret. Produci ergo Cæsar hominem iussit, visúmque interrogat: Dic (ait) adolescens, fuítne aliquando mater tua Romæ? Excepit adolescens, & hunc in modum Augusto respondit: Mater mea nunquam fuit Romæ: sed pater persæpe. Macrobius, & Brusonius lib. 5. cap. 1. Plut. in Rom. Apoph. Eras. lib. 4. Apoph.

De simulatione & dissimulatione.

Diogen.

DIogenes, cùm aliquando in conuiuio placentam ederet, diceretque conuiuarum quispiam: Quid comedis Diogenes? Suspicans Cynicum philosophũ nescire quid esset placenta: Panem, inquit, bene pistũ. Dissimulans se scire, quid esset aliis placenta. Laertius lib. 6. cap. 2.

Polydori

Quum in Messenensum regionem eduxisset copias Polydorus, roganti cuipiam, Num aduersus fratres essent pugnaturi: Non, inquit, sed in eam agrorum partẽ proficiscimur, quæ nondum sortito diuisa est. Elusit percontatorem, dissimulans consilium suum. Sit hoc quoque exemplum celandi propositum, si quem cupias lædere. Plutarchus in Laconicis Apoph.

Demost.

Postea quam Demosthenes metu Antipatri profu-

gisset in Calauriam insulam, seque in Neptuni templo contineret, & Archias ex tragœdiarum histrione potens, illi blandis sermonibus persuadere conaretur, vt sese in Antipatri fidem committeret, non modo nihil passurum mali, verùm etiam amplissimis muneribus honorandum. In scena, inquit, mihi nunquam placuisti histrio, neque nunc persuadebis orator. At vbi cõmotus Archias minaretur, se detracturum illum è templo: Tandem inquit, oracula Macedonica aperuisti, nam prius histrionũ more simulabas. Plut, in Demost.

Metelli. Metellus, cum Scipioni viuẽti fuisset inimicus, mortem tamen illius grauiter tulit, iussitque filios, vt subeuntes pheretrum, funus Scipionis efferrent, addens, se Romanæ ciuitatis nomine gratiam habere diis, quòd Scipio apud alios non esset natus. Sentiens, Romã non futuram fuisse incolumen, si talem ducem habuissent hostes. Simultatem oportet morte finire amicitiam, non item. Plut. in Rom. Apoph.

Ciceron. L. Cotta censore, qui vini auidissimus habebatur, quum Cicero consulatum petens sitisset, bibissétque, septus vndique amicis: rectè, inquit, timetis ne censorẽ habeam infensum, quòd aquam bibo. Simulauit Cicero se credere, ob id circunstare frequentes amicos, ne censor videat illum bibentem aquam. Simile enim simili amicum. Erasmus lib. quarto Apoph.

Domitii Afri. Domitius Afer dũ causam ageret, & is qui diuersam agebat partem, subinde repeteret, Celsinam hoc dicere cum probè nouisset fœminam prępotentem, simulans se credere Celsinam virum esse, rogauit quis esset ille Celsina? Obiter notans ineptiam illorum, qui tantum authoritatis opum gratia tribuerent fœminæ, vt illius dicta toties citarent pro testimoniis.. Brusonius. lib. 6. Apophthegmatũ.

Galbæ. Galba Mecœnatem acceperat conuiuio, quumque sentiret illum velle ad ipsius vxorem ludere, simulauit se dormire, quo magis liceret Mecœnati quod libebat. Interea quum accessisset aliquis, volens quędam è mẽsa tollere, ibi Galba: Infelix, inquit, huic dormio, non tibi. Eras. lib. 6. Apoph.

Iulij Iulius Cæsar, cùm testis ad exaggerandam iniuriam diceret

diceret, fœmina sua à reo ferro petita. Quid enim faceret, inquit, quum tu galeam & loricam haberes? Non ignorabat, quur illam partem potissimum vulnerare voluisset: sed hoc dissimulato iocari maluit. Galea & lorica omnia tegunt, præter fœmina. Erasm. Roterod. lib. 4. Apoph.

Anonymi

Tiberio Cæsari cunctanter & ægrè suscipienti delatum imperium, quidam in os ausus est dicere: Cæteri quod pollicentur, tardè præstant: tu quod præstas, tardè polliceris. Notata est illius simulata cũctatio, detrectantis quod cupiebat. Eras. lib. 6, Apoph.

Friderici Imper.

Fridericus Romanorum Imperator eius nominis tertius, posteaquam senatores omnes in curiam vocasset optauit. vt ante quàm ingrederentur, duas res deponerent, & tum fieri posse vt iudicio neminem fallerent. Percontatus autem quænam res illæ essent? Simulatio & dissimulatio, respondit. Nam quæ res est, qua homines decipiuntur magis, quàm si aliud cogites, aliud dicas? Æneas Syluius de dictis Friderici Imper.

Sigismũdi Imp.

Sigismundus Cæsar dixisse memoratur, ignarum esse regnandi qui simulare nesciret. Innuit autem, præcipuam principum virtutem esse clementiam, quę docet simulanda interdum esse ea, quæ non magni sunt momenti, commodi maioris gratia. Æneas Syluius lib. 1. Comment. in res. gest. Alphonsi.

De simultate reipub. pernicie.

Chilonis

CHilonis dicterium est: Sic ama, tanquam osurus: sic oderis, tanquam amaturus: Hoc dicto admonuit, nec simultates tam acriter exercendas, vt præcludatur omnis in gratiam reditus: nec amicis adeò fidendum, vt illis committas, quo si fiant inimici, possint te perdere. Gellius.

Aristippi

Helicon Cyzicenus, vnus ex Platonis æqualibus, solis defectum prædixerat: qui posteaquam accidit, quẽadmodum ille prædixerat, à Dionysio argenti talento donatus est. Tum Aristippus ad reliquos Philosophos Et ego rem miram habeo quàm possim prædicere. Orantibus vt proferret: Prædico, inquit, breui inter Pla-

tonem ac Dionysium futuram simultatem. Senserat enim, regem animum suum iamdudum dissimulare. Laërtius. lib. 2.

Eiusdem et Æschinis.

Quum inter Aristippum & Æschinem incidisset simultas, quidam autem diceret, Vbi nunc illa vestra amicitia? Dormit, inquit, sed eã excitabo. Itaque simultatem Aristippus commoda liberaque appellatione facilè sustulit, ne silentio malum, vt solet, incrudescceret, vltrò adiit Æschinem: Non inquit, quam primum redibimus in gratiam, ac nugari desinemus? an potius expectabimus, vt scurris inter pocula de nobis loquẽdi materiam præbeamus? Cui cùm Æschines respondisset, se lubenti annimo rediturum in gratiã: Memento igitur, inquit, Aristippus, quòd cùm essem natu maior, prior ad te venerim. Tum Æschines: Næ tu profectò vir me longè meliores. Siquidem à me simultatis abs te sarciendæ gratiæ fuit initium. Hoc pacto redintegrata est inter illos amicitia. Laërt. lib. 2

Themistocli.

Cùm inter Aristidem & Themistoclem magna esset simultas, tamen legati simul missi vt Reipublicę negotia expedirent: Vis, inquit Themistocles, vt in his mõtibus inimicitias relinquamus? Nam si videbitur, cum reuersi fuerimus, illas resumemus. Docuit vir prudentissimus, omnem simultatem deponendam esse iis, qui Reipub. vtilitatem promouere cupiunt. Plut. in reg. & Impera. Apoph.

Aristidis.

Aristides è concione quadam, in qua frustra Themistocli obstiterat, discedens, clara voce testatus est, res Atheniensium incolumes esse non posse, nisi & ipsum & Themistoclem in barathrum coniicerent, prius habens in carcerem ire: quàm ob duorum simultatem minus rectè consuli publicis commodis. Plutarchus in Aristide

Cratidis

Lysandro rege defuncto, cùm de societate belli nata esset controuersia, Agesilaus adiit Lysandri domum inquisiturus super hac re literas: quas Lysander apud se detinuerat. Reperit autem prætera librum Lysandro conscriptum de nouando Reipub. statu, quòd oporteret regnũ ab Eurytionidis & Agideã ablatũ nã ex his tantum familiis fas erat creare reges (in commune

ponere, ac regem eligi ex optimis: quo videlicet hoc honoris decerneretur non his qui genus duxissent ab Hercule, sed iis qui tales essent virtute, qualis fuisset Hercules: quandoquidem virtute, non generis commendatione: & ille ad diuinos honores subuectus est. Hanc orationem Agesilaus nitebatur apud ciues euulgare, cupiens per eam ostendere, qualis ciuis clanculũ fuisset Lysander, non sine calumnia eorum qui Lysandro fauerẽt. Sed ferunt Cratidem qui tum inter Ephoros primas tenebat, veritum ne lecta oratio persuaderet reuocasse ab eo consilio Agesilaum, ac dixisse non solùm non esse refodiendum Lysandrũ, sed ipsam potius orationẽ cum illo defodẽdam, quòd callidè, & ad persuadẽdum accommodatè composita videretur. Hoc factum declarat Lysandri peruersam ambitionẽ, qui nihil intentatum reliquerit ad regnum adipiscendum: sed idem arguit Agesilai moderationem, qui priuatam simultatem posthabuit vtilitati Reipub Plut. in Lacon.

Bibuli. Bibulus quum Pompeio esset inimicus, primus tamẽ in senatu rogationem tulit, vt vnicus cõsul Pompeius decerneretur: Aut enim (inquit) Respub. ab imminente procella per illum liberabitur, aut optimo parcendum erit. Egregius animus, qui priuatam simultatem posthabuit Reip. commodis. Eras. Rot lib. 6. Apoph.

Friderici Imp.

Alphõsi

Suprà de Simulatione.
Suprà tit. de Affectibus frenandis & tit. de discordia
Vide titulum, de Odio.

De sobrietate

Diogen. QVum Diogeni quispiam probri vice obiecisset quòd in caupona biberet: Et in tõstrina, inquit, tondeor. Significans, nihilominus esse honestũ bibere, quàm tonderi aut radi. Quemadmodum nemo reprehendit, in tonstrina radi, quòd is locus ei rei paratus sit: ita turpe videri non debet, si quis bibat, in caupona, modò bibat modicè. Nam immodicè bibere, quouis loco turpe est. Laër. lib. 6.

Archid. Quodam Archidamo pollicente vinũ suaue: Quot

ſum, inquit, opus? quandoquidem & plus abſumetur & quæ fortes decent viros, ea reddet inutiliora. O verè maſculinum animum, & omnium deliciarum contemptorem. Plut. in Lacon.

Demadis. Demades orator prandens apud Phocionem, cùm apparatum admodum tenuem videret: Demiror, inquit, ô Phocion, te Rempubli. adminiſtrare, quum poſſis ad iſtum prandere modum, Bis errans, & quòd lucri tantùm cauſa putaret adeundam Rempub. & quòd luxum probaret in eo, cui maximè conueniebat ſobrietas. Sed Demades alios è ſuis moribus æſtimabat. Erat enim pecuniarum auidus, & luxui deditus. Eraſ. lib. 6. Apophthegmatum.

Leotichidæ. Percontanti cuidam, quam ob rem Spartiatæ parciſſimè biberent: Ne, inquit, Leontychidas, pro nobis alij ſed nos potius pro aliis conſultemus. Salſiſſimè notãs, vinoſos non eſſe ad conſultandum idoneos: ſed ſalubrium conſiliorum parens eſt ſobrietas. Plut.

Cyri regis. Cyrus ſenior cùm ad hoſpitẽ diuertiſſet, rogaretúrque, quid ſibi cœnæ vellet apponi? reſpondit, Panem tantum, & ſperare ſe prope fluentem aquæ riuulum cœnaturum. Hic ſuos etiam monere ſolebat, vt aquam bibere conſueſcerent, & fierent hydropotæ, quod vinum omnibus bonis rebus inimicaretur. Guido Bituricenſis.

Romuli. Romulus primus vrbis Romanæ conditor, legitur vini fuiſſe parciſſimus. Is ad cœnam vocatus, cum ibi minimum bibiſſet, eo quòd poſtridie negocium haberet, dicunt illi familiares: Si ad iſtum modum bibant omnes homines, vinum eſſe vilius, ille reſpondit: Imò verò carius, ſi quantùm quiſque volet bibat: nam ego bibi quantum volui. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Peſcennij Nigri. Peſcennius Niger militibus vinum ab eo petentibus Nilum habetis, inquit, & vinum quæritis? Docuit autẽ vinolentiam militibus ceu peſtem fugiendam eſſe, qui tum demum ad res gerendas prompti ſunt, cùm ratio mero non peruertitur. Bruſ. lib. 4. cap. 15. ex Spartiano.

Eiuſdem. Romanis à Saracenis victis, dicentibuſque: Vinum non accepimus, pugnare non poſſumus: idem inquit, Erubeſcite, nam qui vos vincunt, nil aliud quàm aquã

bibunt. Bruſ. lib. 4. cap. 1. ex Spartiano.

Fridericus Imperator ſtudioſiſſimus temperantiæ ac ſobrietatis cultor fuiſſe dicitur, qui cùm audiſſet Leonoram vxorem (quæ paterna in domo nunquam vinũ guſtauerat) facilè filios parituram, ſi in Germania, tam frigida regione, vinum biberet, dixiſſe fertur, malle ſe ſterilem vxorem habere, quàm vinoſam. Non ignorauit autem Imperator fortiſſimus, quàm multa vinolentiam mala comitentur: & tum præſertim, cùm fœmineum genus nimio vino obruitur. Æneas Syluius lib. 2. Comment. de rebus geſtis Alphonſi.

Friderici Imper.

Alphõſus Aragonum & Siciliæ Rex, cùm interrogaretur, cur vini expers viueret, aut vino dilutiſſimo cõtentus ſitim expleret, contra omnium regum & aulicorum morem? reſpondit, Vino ſapientiam obſcurari, ideóque non decere regem, vt hoc immodica compotatione in animo extinguat, ſine quo Imperatoris ac regis nomen ritè tueri non poſſit. Antonius Panor. lib. 2. de rebus geſtis Alphonſi.

Alph.

Eiuſdem

Idem interrogatus quid ſibi vellet quòd vinum aqua dilueret: Ne ebrius fiam, reſpondit. non enim ignoro, quantum vini intemperentia Alexandri Macedonum regis gloriæ obfuerit. Panor. lib. 2. de dictis ac factis Alphonſi regis.

Idem ab amico etiam percontatus. Cur adeò ebrietatis vitium damnaret? Ideo, inquit, quia furorem & libidinem ebrietatis filios eſſe haud ignoro. Panor. lib. 2.

Eiuſdem

De ſoleciſmo.

PAuſanias Cappadox, cùm inter perorandum confundens conſonantes breues producens, productas verò corripiens, auditus eſſet: vulgò dictus eſt malus coquus, qui precioſa obſonia malè cõdiret. Philoſtratus recitat in ſophiſtis, & ex eodem Raphaël Volaterranus lib. 8. Vrbanorum Comment.

Pauſan.

Caſſius Seuerus Imperator, in aduocatione quadam quum M. Pomponius Marcellus Latini ſermonis moleſtiſſimus exactor, ſolœciſmum ab aduerſario factum arguere perſeueraret, interpellatis iudicibus dilationẽ petiit, vt litigator ſuus alium grammaticum adhiberet

Caſſ. Seueri

quòd diceret, sibi cum aduersario non de iure, sed de solœcismo controuersiam futuram. Eras. lib. 8. Apo.

De solerter dictis.

Antisthenis. ANtisthenes adolescentes Socratem videre cupiétes, philosophorum omnium sapientissimum, duxit ad Anyti domum, dicens illum Socrate multo esse sapientiorem, vt qui Socratem accusasset. Et hoc dicto renouatum est ciuibus, extincti Socratis desiderium, & Anytum expulerunt. Laër. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem *laconis* *Byxant.* Suprà de Eo quòd conuictus maiorum non semper obsit.

Suprà tit. de Concordia.

Agesilai Agesilaus Lacedæmoniorum rex in comparatione quadam sortibus ex more conuiuij dux factus, cùm percontaretur à pincerna, quantum vnicuique vini apponere deberet? Si multum, inquit, vini paratum est, dato cuique quantum postulat sin parum, cunctis diuidito æquis portionibus. Et hac solertia mirè prospexit, ne vel parata vini copia deesset, quibus largior placeret potatio: vel ad bibendum vrgerentur, quibus grata esset sobrietas. Plut in Laco.

Eiusdē. Suprà de Hostibus contemnendis,

Agidis Agis primus vicerat Argiuos prælio, qui pòst redintegratis viribus rursum ferociores illi occurrebant. Agis autem videns multos è sociis turbari: Sitis, inquit, bono animo viri, quum enim nos, qui vicimus, trepidamus, quid facere censetis eos, qui à nobis victi sunt? Et ea solertia addidit animum suis. Plutarchus in Laco.

Brasidæ. Brasidas quum murem in caricis comprehendisset, morsus ab eo, dimisit captum: moxque ad eos qui aderant: Vt nullum, inquit, est animal tam minutum, quin seruari possit, modò ausit vlcisci inuadétes. Et hoc dicto fortis & animosus dux, suis animum cōtra hostes addidit. Plut. in Lac.

Gelonis. Suprà tit. de Mutuo.

Pisistrat. Pysistratus Atheniensium tyrannus, cùm multi ab eo defecissent, qui Phylen occuparent, venit ad illos stragulas in sarcinam colligatas ipse portās. Cæterùm

illis, quid sibi vellet, percontantibus: Vt, inquit, si persuasero, reducam vos: si non persuasero, maneam vobiscum. Eras. Roter. lib. 5. Apoph.

Agason. Alex. Alexander consulto oraculo, monitus est, vt eū qui sibi primùm portam ingresso occurrisset, interfici iuberet. occurrit igitur agaso, iussusque est arripi. Roganti, quid commeruisset? Responsum est, ita iussisse Deum. Ille si ita est, inquit, alium designauit oraculum. Nam asinus prior occurrit: deinde is qui asinum verberat, est secutus. Eras. lib. 6. Apoph.

Iulia. August. Infrà de Sumptibus superuacuis.

De solitudine, & vita solitaria.

Cleanth. Cleanthes Assius philosophus, conspiciens quendam solitarium, ac secum loquentem: Haud, inquit, loqueris cum homine malo. Quidam ita referunt Vide, ne cum homine improbo loquaris. Malis enim periculosa est solitudo. Laër. lib. 7. cap. 2.

Pyrrhon. Pyrrho Eliensis deprehensus aliquando solus ac secum loquens, rogatus quid solus ageret: Meditor, inquit, esse probus. Sentiens, ad id vtilem esse solitudinē inutilem turbam. Laërt. lib. 9. cap. 11.

Antisth. Antisthenes ridere solebat Atheniēses, subinde gloriantes quòd essent autochthones, hoc est, indigenæ: eo quòd non aliunde eò commigrassent, nec patriam sedem mutassent vnquam, dicens, hoc laudis illis esse cum testudinibus cochleisque commune. Nam & hæc animanila nunquam mutant domicilium, in quo nascuntur. Laër. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem Idem rogatus, quid emolumenti cœpisset ex philosophia? Vt mecum, inquit, loqui, siue viuere possim. Doctus, etiam si solus sit, non sentit tædium solitudinis: sed multa præclara suo cum animo versans, quasi secum loquitur: indoctis molestissima est solitudo, atque etiam inutilis. Laër. lib. 6. cap. 1.

Mysonis Myson incertæ patriæ, μισάνθρωπος fuisse traditur, nō alienus à moribus Timonis Atheniensis. Hunc quum quidam fortè deprehendisset in solitudine ridentem, rogabat, quid rideret, quum esset solus? Atqui ob

hoc ipſum, inquit, rideo, ſub indicans, ſibi gratiſſimam eſſe ſolitudinem. Laër. lib. 1. cap. 10.

Antonii Eremitae Antonius, magnus ille Ægypti monachus, quem ob inſignem pietatem Conſtantinus imperator plurimũ amaſſe fertur, adeò vitam ſolitariam dilexit, vt frequẽter dicere ſolitus ſit: Quod piſcis in arido, hoc monachus in oppido. Putauit autem, lethalem eſſe piſcibus extra vndas conuerſationem: nec minus monachum in periculum cœleſtis vitæ & profeſſionis ſanctioris amittendæ venire, ſi moras in vrbibus trahat. Niceph. Call. lib. 8. cap. 4. Eccl. hiſt.

De ſomno

Diogen. IDem conſpiciens adoleſcentem quendam neglectius dormientem, baculo pungens illum, dixit carmen Homeri,

ἐγρήγορθι, Μήτις σοι εὕδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ,

Id eſt Surge. (

Ne quis dũ dormis à tergo infixerit haſtã. Laër. lib. 6.

Eiuſdem Suprà de Mortis & ſomni cognatione.

Gorgiae. Gorgias Leontinus extremæ iam ætatis, quum ſentiret ſomnum lethalem obrepere amico, qui aſſidebat percontanti. Quo pacto haberet? Somnus, inquit, iam incipit me fratri ſuo commendare. Homerus enim ſõni fratrem appellat mortem. Nam mors Græcis maſculus eſt. Ael. lib. 2. Bruſ. lib. 6. cap. 8.

Epaminõdae. Epaminondas Thebanorum dux, quempiam è vigilibus ſomno oppreſſum quum offendiſſet gladio, hominem transfixit. Obiurgatus autem ob tantam ſeueritatem: Talem, inquit, eum reliqui, qualem inueni. Sẽſit autem imperator bellicoſiſſimus hominem ſommo oppreſſum, ac mortuum, in eadem eſſe ſorte ac conditione. Bruſ. lib. 6. cap. 8.

Alexand. Alexander Magnus cùm deus ab adulatoribus vocaretur, ſe mortalem eſſe dicebat, cùm id deprehenderet ex ſommo, qui mortis imago eſt. Plut. in vita Alexan.

Vide tit. de Vigilantia.

De ſomnio & eius interpretatione.

Diogenis

Diogenes Cynicus, cùm consideraret hominum vitam & mores, ac videret ciuitatum gubernatores, philosophos, & alios huius notæ homines, dicebat, nullum animal homine sapientius esse. Idem si videret somniorum interpretes, cõiectores, &c. caiebat, sibi nihil homine videre stultius. Laërt. lib. 6. & Eras. lib. 3 Apophthegmatũ.

Eiusdem

Idem superstitionem hominum qui in somniis terrerentur, hoc pacto deridebat: Quæ vigilantes, inquit, agitis, ea non curatis: quæ verò dormientes somniatis, solicitè perquiritis. Ad fœlicitatem enim aut infœlicitatem hominis non tam refert quid patiatur in somnis quàm quid agat vigilans. Ibi quoties aliquid turpe cõmittit, oportebat metuere deorũ iram ac tristem euentum, non si quid dormientibus sit visum. Laër. lib. 6.

Thaletis

Thales Milesius interrogatus, quantum distaret à mendacio veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus Sentiens ea demum esse indubitatæ fidei, quæ contuemur oculis t fabulis hominum haud tutò credi. Eodem pertinet Homericum figmentum de somniis, quorum quæ subuolant per portam corneam, vera sunt: quæ per eburneam, vana. Corneę portę inuolucro designãs oculos, ob coloris similitudinem: eburneæ, os, ob candorem dentium. Eras. lib. 8. Apoph.

Zenonis.

Zeno Eleates dicebat, è suis quemque insomniis deprehendere posse, quantum in philosophia profecisset, si nihil illic vel appeteret, vel faceret nefariæ rei. Tũ enim animus in profunda tranquillitate constitutus, veros affectus prodit, Contrà quæ vigilantes non audent profari, aut agere, ea noctu occurrunt in somnis. Laër. lib. 9. cap. 5.

Anonym.

Quidam somniarat, se videre ouum ex lecti cubicularis fascia pendens illigatum.. Id somnium retulit ad coniectorẽ. is iussit, vt eo loco foderet defossum enim esse thesaurum. Fodit, & inuenit, & argenti paululum detulit ad coniectorem de auro dissimulans. Tum cõrector: Quid nihilne de vitello? Somniator inuenerat aurum argento circundatum in oui speciem, nec id latuit coniectorem. Eras. lib. 6. Apoph.

Indorum

Apud Indos, quoties rex dormitum abit, pro more

aulici tibiis canentes accedunt, precantes vt rex bonis vtatur somniis, & bene benigneque consulat subditis. Brus. lib. 6 cap. 8

De sophistica.

Socrat. s.

SOcrates Euclidi contentiosarum argumẽtationum admodum studioso: Sophistis, inquit, ô Euclides, vti poteris, hominibus non poteris Indicans, Sophisticen inutilem ad publicas functiones, quas qui affectat, eum non oportet gryphis, & inanibus argutiis ludere, sed hominum moribus semet accommodare. Erasm. lib 3. Apoph.

Plato Atheniensis quum à Dyonisio fastidiretur. poposcit congrediendi copiam, ea data, hunc in modum disseruit. Si quẽ sentires in Siciliã appulisse hoc animo, vt tibi malè faceret qui tamen non data opportunitate nihil mali faceret, an hunc impunè dimitteres. Quum Dionysius respondisset, nequaquam ô Plato. Oportet enim, hostium non facta solũ, verùm & animi propositum vlcisci. Plato subiecit: Tum si quis tibi bene volens venisset, in Siciliã, vt tibi boni quippiam adferret, non faciat autem, destitutus occasione, num par esset hunc nulla relata gratia contemptum abiicere: Dionysio percontante, quis esset ille? Aeschines, inquit, vir morum sanctimonia cum quouis amicorum Socratis conferendus, & qui possit dicendo meliores reddere, cum quibus habeat, consuetudinem. Is cùm huc multum maris emensus, aduanigarit, vt suam philosophiam tibi impertiret hactenus neglectus est. Hæc tam commoda oratio effecit, vt rex & Platonem, qui prius erat infensior, amplecteretur, & Æschinem splendidè magnificeque tractaret. Laër. lib. 3.

Diogen.

Diogenes Cynicus quidam sophisticis argutionibus colligenti, quòd Diogenes haberet cornua: frontem & tempora manu contrectans: Atqui (inquit) ego non video. Maluit philosophus irridere friuolum enthymema, quàm soluere. Laër. lib. 6 cap 2.

Æiusdem

Narratur illud vix credibile de Diogene. Plato sic definierat hominem. Homo est animal bipes, absque pẽnis. Ei definitioni quũ discipuli Platonis applauderent

Diogenes gallum gallinaceum pennis ac plumis nudatum produxit in scholam: En, inquiens, hic est homo Platonis. Itaque definitioni adiectum est, latis vnguibus, quod aues eiusmodi non habent. Laër. lib. 6.

Eiusdem. & Platonis.

Suprà de disputationibus aut quæstionibus friuolis.

Eiusdem.

Sophista quidam volens apud Diogenem ostentare acumen ingenij, hunc in modum ratiocinatus est: Quod ego sum, tu non es. Cùm annuisset Diogenes: Ego, inquit, sum homo, igitur tu non es homo. Tum Diogenes. A me, inquit, incipe, & rectè collegeris. Nō dignatus est aperire quid haberet vitij ratiocinatio, sed maluit irridere, de tam friuolis nugis sibi placentē. Si sic sumpsisset, Tu es homo: sequebatur, sophistam nō esse hominem. Laër. lib. 6.

Zenonis.

Quum Zenon in scholis differens, acutissimis rationibus probaret, nullū esse motum, nec esse posse: Diogenes surgens cœpit inambulare. Id admiratus Zenon, Quid, inquit, agis Diogenes: Confuto, inquit, tuas rationes. Taxans interim inanem ingenij ostentationē. Laërtius lib. 6.

Crysippi

Suprà de dialectica.

Stilponis.

Stilpo Megarēsis philosophus, callebat argutias dialecticas quarum vna parum illi fœliciter cessit. De statua Mineruæ quam Phidias finxerat, ita percontatus est: Num Iouis Minerua dea est? Quum respōsum esset, est. At hęc, inquit, non est Iouis, sed Phidiæ. Id quū esset concessum collegit: Non est igitur hæc dea. Ob hanc vocem apud Areopagitas impietatis reus peractus est. Ille verò sic conatus est elabi, vt diceret, non negasse illam esse deam, sed deum, hoc est masculum, nam θεὸσ apud Atticos communis est generis, attamen iussus est ire exulatum. Theodorus autem cognomento ἄθεο his auditis, dixit: Vnde hoc nouit Stilpo, nisi fortè sublatis vestibus inspexit Mineruam? Laërius lib 2. cap. 12.

Hipparchia.

Hipparchia Metoclis soror Theodorum impium, cui cognomē erat ἄθεο huiusmodi sophismate cōstrinxit: Quod faciens Theodorus non diceret iniuste agere: idem si faciat Hipparcha non diceretur iniustè agere, Quū annuisset ille: subiecit: Sed Theodorus sel-

ipsum percutiens non diceretur iniustè agere, nec igitur Hipparchia si idē faceret. Ad id Theodorus nihil respondit, sed sustulit illius pallium, vt nudaret pudēda. Quum illa nihil hac re turbaretur, obiecit ei versu iambico, quod à muliebribus officiis ad virile institutū defecisset,

τίνι τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας:

Rados apud telas reliquit fœmina.

Quidam codices habebant τίνι, id est, cui, quidam τινὴ, legendum suspicor γυνὴ, vt omisso articulo legamus, γυνὴ παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας. Cui illa: Num tibi videor malè consuluisse, quæ quod temporis impensura fueram telis, impendi disciplinis? Erasmus ex Laërt. libro 6.

Aristic. Aristarchus Theodectę pater dicere solitus est, Olim vixerant septem sapientes, nunc haud facilè totidem inuenias idiotas, Notans sophistarum turbam, qui se pro sapientibus iactabant, vt vix superesset qui profiteretur indoctum. Erasm. lib. 6. Apoph.

Aristonis Aristo Chius dicere solebat, dialecticorum argutias similes esse telis aranearum, quòd plurimum haberent artificij, minimum vtilitatis. Nam is cum cæteris Cynicis putabat logicē ac physicen à philosophia submouendam, suam ethicen diligenter exercendam. Huius sentētiæ princeps fuit Socrat. Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Mened. Menedemus Eretriensis percontanti cuidam Alexino, an patrem cædere desiisset? respondit: Neque cæcidi, neque desij. Quum alter subiecisset, oportere soluere ambiguitatem per ναὶ & οὐκ, aut affirmando aut negando. Ridiculum, inquit, est vestras sequi leges, quum liceat in portis occurrere. Alter captabat illum insidiosa percontatione: siue enim respondisset, Desij, siue non desij, agnouisset crimen. ille hoc præsentiens, exclusit sophisticum cauillū. Sic & Socrates apud Platonem obiurgatur à sophistis, quòd secus respōdeat quàm ipsis esset commodum. Laër. lib. 2. cap. 18.

Demon Demonax adolescenti lasciuius culto, qui quęstionē sophisticam proposuerat, nihil aliud respondit, quàm πέραινε ὦ παῖ. Vox anceps est ad conficientem quod

collligit: & ad obſcœnum ſenſum. Quúmque adoleſcés indignatus reſpondiſſet, At ego tibi virum oſtendam. Demonax admiranti ſimilis, Quid, inquit, num etiam virum habes? Eraſ. lib. 8. Apoph.

De ſorte.

CAto Vticenſis, quum partes in conuiuiis ſortirentur, nec illi fauiſſet ſors amicis hortantibus, vt primus omniũ caperet, ὀυ καλῶς inquit, ἔχει ἀκούσης ἀφροδίτης, id eſt, non decet iuuita Venere. Tam natura iuſt⁹ erat, vt præter ſortem amicorum fauore noluerit vti Veneris iactus fœlix erat in talis. Eraſ. lib. 5. Apoph. *Catonis.*

Suprà de Facetè & iocoſè dictis. *Philoxe.*

Suprà de Ominibus. *Dionyſii.*

De ſpeculo.

SOcrates iuuenes hortabatur, vt ſe in ſpeculo intuerentur. ſi formoſi eſſent, digni ea ſpecie fierent: ſin deformes, eam deformitatẽ eruditione tegerent. Bruſ. libro ſexto cap. 16. *Socratis*

Plato ebriis iratíſque præcipiebat, vt ſe in ſpeculo ita affectos intuerẽtur, vt per oris deformitatem vitia fugerent. Bruſ. lib. 6. cap. 16. *Platonis*

Seneca ideo inuenta eſſe ſpecula dicebat, vt homo ſe noſceret: formoſus, vt vitaret infamiam, deformis, vt ſciret remedium eſſe virtutem. Seneca lib. 1. Quæſt. *Senecæ.*

De ſpectaculis.

DIogenes Cynicus Dionyſiaca certamina, quæ Athenis in honorem Bacchi magnis impendiis põpáque celebrabantur appellabat magna ſtultorum miracula. quòd in his nihil nõ ridiculum ageretur. Laërt. lib. 6. cap. 2. Eraſ. lib. 3. Apoph. *Diogen.*

Demonax Cynicus philoſophus quũ videret Athenienſes hoc agere, vt Barbarorum exemplo gladiatorum ſpectacula in vrbem inducerent: Nolite, iuquit, ô canes iſtam crudelitatem prius admitter e in ciuitatem veſtram, quàm Miſericordiæ aram ſitis demoliti. Significans, non conuenire, in ea ciuitate, in qua, Miſericordia pro dea coleretur, ſpectari plus quàm ferinam *Demonactis.*

crudelitatem. Eras. lib. 8. Apoph.

Anacharsidis. Anacharsis Scytha aiebat se demirari, qui conueniret, vt Græci, qui legibus suis violentiam & iniuriam puniunt, atheletas ob hoc ipsum honorarent, quòd se mutuò percuterent. Salsè damnans crudelem populi voluptatem, ac in moribus inconstantiã. Quod enim iniustum est, semper iniustum est. Quanquam heu nimium Ethnicarum reliquiarum ad huc residet in moribus Christianorum: tamen illis prodigiosis voluptatibus gladiatorum, pugilum & athletarum deliciis liberati sumus per Christum. Eras. Rot. lib. 7. Apoph. ex Laër. lib. 1. cap. 9.

De spe.

Thaletis. THales Milesius interrogatus, quid maximè cõmune esset omnibus? Spes respondit: Stob. ser. 108.

Biantis Bias roganti cuipiam, quid esset dulce hominibus? Spes, ait, Brus. lib. 6. cap. 11.

Anonymi Rhodius quidam, ob intempestiuam libertatem à tyranno coniectus in caueam, in qua more nocẽtis bestiæ alebatur ad cruciatum & ignominiam, amputatis naribus ac fœdata vulneribus facie, quum ab amicis admoneretur, vt inedia sibi malorum finem quæreret: Cuncta, inquit, homini quoad viuit speranda sũt. Citius illum laudarim, quàm istos qui ob causas non admodum graues confugiunt ad laqueum, aut ad præcipitium. Eras. lib. 8. Apoph.

Democri. Democriti circunfertur talis sententia: Spes rectè sapientium voti composfieri potest: insipientium verò impossibilis est. Stob. ser. 128.

Socratis. Socrates philosophorum sapientissimus dicere solebat, neque mulierẽ sine viro, neque spem bonam absque labore quicquam vtile parere. Sto. serm. 108.

Eiusdem Idem dicere solebat, Spem malam nihil aliud esse, quàm pessimam viæ ducem, quæ ducat ad grauissima quæque peccata. Stobæus sermone. 108.

Platonis Plato dicere solebat, spes esse vigilantium somnia. Ad quod allusisse videtur Virgilius, quum ait,

An qui amant ipsi sibi somnia fingunt?

Nam dictu mirum est, quàm varias imaginationes

patiantur in animo suo, qui vehementer sperant aliquid. Atque his inanibus simulachris, perinde semet oblectant, ac si iam tenerent quę sibi pollicentur, Ael. lib. 13. de Var. hist,

Diogen.

Diogenes interrogatus, quidnam in vita extremum esset? Spes, dixit, Stob. serm. 108.

Herodis.

Herodes ad confirmandos aduersus Arabas suorum animos: Fallax, inquit, spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Brus. lib. 6. cap. 11?

Aristote.

Aristoteles Stagirites olim interrogatus: Quidnam esset spes: respondit Vigilantis somnium Multa enim sibi promittũt inania, qui spe rerum futurarũ ducũtur. Laër. lib. 5. cap 1. Brus. lib. 6. cap. 11.

Alexãdri Mac.

Alexander Macedo apud Granicum. Martẽ experturus, hortabatur Macedones vt affatim prandenrent. veluti postridie ex hostium commeatu cœnatur. Præsens animus, ac de belli euentu fidens ac securus. Plut. in Apoph. reg. & imperatorum.

Eiusdem

Idem posteaquam in expeditionem profectus, regias opes penè omnes in milites ac duces distribuisset, roganti Perdiccæ. Quid tibi nunc rex superest, spes inquit. Hic Perdicca: Hæc, inquit, nobis commilitonibus tuis futura communis est & , prædium quod ipsi designatat Alexãder recusauit. Tãta erat fiducia, bene successuram expeditionem. Plut. in Alexand. Brus. lib.. 3 cap. 28.

Catonis Sen.

Cato senior de spe sic prædicasse narratur authore Plutarcho, quòd quę magna essent, pusilla faceret: quę pusilla, prorsus nulla: sentiens. opinor, de periculis. Victoriæ spes extenuat omnia quæ solent à bello deterrere. Eras. Roterod.

C. Cæsaris.

Obsecrantibus Cæsarem amicis, vt præsidio corpus muniret, multísque ad id operam suã pollicentibus, negauit se hoc facturum: Satius esse dicens semel mori, quàm assidua spe & expectatione pendere. Brusonius lib. 6. cap. 11.

De statuis, simulachris, atque imaginibus deorum.

Socratis

SOcrates aiebat se mirari, quòd quum statuarum, artifices id summo studio conniterentur, vt lapis

quàm simillimus homini redderetur, non pariter hoc curarent, ne ipsi lapidibus similes & viderentur, & essent. Sunt autem qui putent, Socratem priusquam ad ocium philosophiæ sese conferret, statuarum opificē fuisse. Eras. 3. Apoph.

Diogen. Diogenes Laërtius dicebat, bonos viros deorum esse simulachra, Deorum, quum sint optimi, naturæ proprium est, benefacere omnibus, nocere nemini. Hæc imago melius relucet in sapientibus ac bonis viris, quàm in statuis, quum dij sint incorporei. Laër. lib. 6.

Eiusdem Diogenes interrogatus aliquando à tyrāno? è cuiusmodi ære potissimùm oporteret fieri statuas? Ex eo, inquit, ex quo fusi sunt Harmodios & Aristogiton. innuens, illum esse tollendum, quòd illi tyrannicidę fuerint. Ibidem.

Eiusdem Idem solitus est interdum adire statuas, & aliquid ab illis petere. Demirantibus, quur id faceret? Vt consuescam, inquit, non commoueri, si quando ab hominibus non impetro quod peto. Ibidem.

Scipionis Scipio iunior cùm Carthaginèm iam expugnatam comperisset, statuis deorum Græcanicis ac monumentis è Sicilia deportatis omnium refertissimam, per præconem edixit, vt qui illarum essent vrbium, agnoscerent illa, ac referrent domum. De pecuniis verò nec seruum nec libertum passus est quicquam capere, ac ne emere quidem, quum alioqui quilibet passim ferrent, agerentque. Plut. in Rom. Apoph.

De statuarum vanitate, & contemptu.

Phauorini phil. FAuorini philosophi statuam æream Athenienses deiecerant eo quòd Hadriano Cæsari infensissimus fuisset. Id posteaquam philosopho nunciatum est, nihil planè commotus, dixit: Vtilius erat Socrati ab Atheniensibus ærea priuari statua, quàm haurire cicutā. Contempsit vir prudentissimus, statuæ gloriam, vita incolumi. Philostratus.

Diogen. Infrà de sumptibus superuacaneis.

Agesilae. Agesilao Lacædemoniorum regi cum nationes, quæ tum Græciam incolebant, decreuissent, in clarissimis quibusq; ciuitatibus honoris causa statuas erigi, rescripsit illis

psit illis hunc in modum: Mei nulla sit imago: neque picta neque ficta, neque vllo alio artificio parata. Negligebat adulationes horum vir prudentissimus, malens insculpi prudentum & bonorum hominum pectoribus. Plut. in Apoph. Lacon. Erasm. lib. 1. Apoph.

eiusdem Idem Agesilaus cum discessisset ab Ægypto, patriã repetens morbo implicitus in portu qui Menelai dicitur, ac breui post moriens mandauit iis qui aderant, nequam fictilem aut aliàs imitatam corporis sui imaginem facerẽt: Si quod inquit, pręclarum facinus gessi hoc erit monumentum mei. sin minus, ne omnes quidem statuæ, cum sint vilium ac nullius rei opificum opera, illustrabunt mei memoriam. Quis non miretur in bellatore pectus tam philosophicum? Plutarchus in Lacon.

Alexãdri Mac. Alexander Magnus cum multas statuas Mileti vidisset, eorum qui in Olympiis ac Pythiis vicerant, eásque prægrandes: Vbi, inquit, erãt tam magna corpora, cum barbari vestram vrbem obsiderent? Salsè taxauit illorum stultam ambitionem, & in statuis tantùm positam virtutem, in corde verò timiditatem. Eius dictũ leges apud Plutarchum in regum & Imp. Apoph,

Frontini Suprà de Gloriæ contemptu.

Catonis Cata senior conspiciẽs multorum erigi statuas: Malim inquit, vt de me quærant homines, quam ob rem Catoni non sit posita statua, quàm quare sit posita. Sentiens, se malle res præclaras gerere, vt olim scientes illum promeruisse statuã, mirentur non esse positã Plut. in Rom. Apoph. & Plinius lib. de Viris illustrib'.

Scipione Scipio maior, Corinthiis pollicentibus se illi statuã posituros eo loco quo erant aliorum imperatorum, respondit, sibi displicere turmales. Sentiens, in turba occultari quod additur. Turma propriè equitum est in bello. Id trãstulit ad statuas armatas. Eras. lib. 6. Apo.

De stultitia qua mortales delactantur relictis & contemptis rebus seriis.

Bionis. Bion interrogatus, quid esset stultitia? respondit: Amentia est, & proficiendi impedimẽtum. Stobęus serm. 12. de Imprudentia.

Diogenis. Diogenes Cynicus cùm aliquãdo de re ſeria diſſerẽs nullum haberet auſcultatorem attendentẽ, cœpit ineptam cantionem cãnere veluti ſaltaturis. Vbi iam plurimi concurriſſent, obiurgauit illos, quòd ad ſtulta & inepta frequentes & alacres accurrerent: ad ſeria verò & ab bene viuendum vtilia, nec alacriter conuenirent, nec diligenter auſcultarent. Huic ſimillimum eſt quod Demoſtheni quidam aſcribunt, de vmbra aſini. Laërt. libro quinto.

Stilponis Stilpon interrogatus, quid ſtatua durius eſſet? reſpondit, Homo ſtolidus. Stobęus ſer. 2. de Imprudentia.

Demoſthenis. Demoſthenes quodam tempore, cùm populus obſtreperet dicenti, ait ſe breue quiddam velle illis narrare. Facto multitudinis ſilentio: Adoleſcens, inquit, quidam ęſtiuo tempore aſinum conduxerat, ab Athenis Megaram vſque: Sole verò circa meridiem vehementer ęſtuante, vterque volebat ſubire vmbram aſini, ſed vterque alterum prohibebat, hic dicebat, aſinum conductum, non vmbram: alter contendebat, per conductionem & aſini & vmbrę ius eſſe factum. Atque hæc locutus Demoſthenes abiit è ſuggeſto. Populo verò renitenti, ac narrationis finem flagitanti: De aſini, inquit, vmbra audire cupitis, de rebus ſeriis loquentem audire non vultis. Bruſ. lib. 7. c. 17. Eraſ. lib. 9 apoph. Vide Chiliades. Eraſ. de Aſini vmbra.

Pliſtarchi. Cum patronus quidam ridicula loqueretur in cauſa Pliſtarchus interpellans illum, dixit: Non tu cauebis amice perpętuò riſu digna dicere, ne, quemadmodum qui aſſiduò palæſtricam exercent, palæſtritæ fiunt, ita tu fias ridiculus? Senſit vir egregius, raris lapſibus dandam eſſe veniam, cæterùm quum error tranſit in habitum & conſuetudinem, fit immedicabile. Expedit autem, hac Pliſtarchi interpellatione amicos crebrius peccantes reuocare, ne peccandi colligant vſum, & vitium tranſeat in naturam. Plut. in Lacon.

Catonis. Cato ſenior, qui in rebus ridiculis ſeriam operam ponerent, eos dicebat in ſeriis fore ridiculos. Significans, aſſuetos ridiculis, ob habitum collectum, in ſeriis negotiis ita ſe gerere, vt non ſolùm rideantur, ſed etiam derideantur. Plut. in Rom. apoph.

De Studio, Vide tit. de Diligentia.
De Sui cognitione. Vide tit. Cognitio sui.

De sumptibus superuacaneis.

Diogenis.

DIogenes taxabat in hoc hominum insaniã, quòd res preciosas minime emerent, venderéntque vilissimas plurimo. Statuam enim tribus nummûm millibus emi, quum farinæ chœnix duobus æreis veniret. At statua nihil opus ad vitam, sine farina viuere non licet. Conueniebat igitur farinam multo statuis esse cariorem. Philosophus pretia rerum æstimabat vsu naturali: vulgus æstimat stulta persuasione. Laërt. lib. 6.

Cratetis

Cratetis celebratur ephemeris, ad hunc habens modum: Ponito coquo minas decem, medico drachmam: adulatori talenta decem, consiliario fumum, scorto talentum, philosopho triobolum. Notabat hominum stultitiam, qui in res honestas & cum primis necessarias minimum sumerent impendij, ad turpia prodigi. Laërt. lib. 6. c. 5.

Carilli.

Carillus rogatus cur comam Lacedæmonij gestarent? quia ex omnibus, inquit, ornatibus hic est minime sumptuosus. Brusonius lib. 6. c. 12.

Scopa.

Scopas Thessalus statuarum artifex, demiranti cur in ædibus suis Appelles tantum haberet rerum superuacanearum & inusitatarum? Imò his, inquit, superuacaneis felices sumus ac beati, non illis necessarijs. Quũ ea quæ sunt vitę necessaria, sunt suapte natura pretiosissima: tamen quia quotidiana sunt, multisque communia, contemnuntur. Cæterùm, quanti sint pretij, declarat extrema necessitas: quæ si incidat, quilibet libẽs omnes gemmas, aulæa & aurum suum vno pane commutet. Cætera magis ad ostentationẽ pertinent, quàm ad salutem. Suspicor hunc eundem esse, de quo refert. M. Tullius lib. 2. de Oratore. Quum cœnaret Cranonæ in Thessalia Simonides apud fortunatum hominẽ & nobilem, cecinissétque id carmen, quod in eum scripsisset in quo multa de laudibus Castoris & Pollucis admiscuerat, quod ornandi gratia poëtæ solent facere: Scopas dixit, dimidium se eius quod pactus esset pro carmine daturum, reliquum peteret à suis

Tyndaridis, quos æquè laudasset. Quidam soli volunt laudari. Euocatus est Simonides per duos iuuenes, qui nusquam postea visi sunt: interim ruina cōclauis Scopas obtritus est cum suis conuiuis incolumi Simonide. Eras. lib 6. Apoph.

Herodis sophistor

Herodes sophista viginti pueris ob virtutem compluribus in locis statuas posuerat. Hac de re quum accusaretur à Quintiliis Græciæ præfectis quòd superuacaneis impendiis indulgeret: Quid, inquit, vobis incommodi est, si ego ludo de saxis meis? Philost.

Leantychides.

Leontychidas primus apud Lacones rex, quum cœnaret apud quendam, cernerétque tectum domus sumptuoso apparatu factum, ac lacunaribus ornatum, rogauit hospitem, num ligna apud eos quadrata nascerentur. Luxuriam & superuacaneum sumptum notans. Plut Vide tit. Nouitas & Raritas delectat.

Helioga

Heliogabalus Roman. Imperat. amabat sibi precia rerum quæ mensę apparabantur, maiora dici quàm essēt dicēs hanc esse cōuiuio orexī: quòd magis illa iuuāt quę pluris emuntur, vt ait Satyricus. Ælius Lāpridius.

De superbia.

Democr

DEmocrates iam senex, ascendens in arcem Athenis perquā anhelosus: Idem se facere dixit quod vniuersa ciuitas Atheniensium soleret: Nempe se magnum quidē sparare, perū autem valere. Stob. ser. 20.

Antisthe.

Antisthenes quum Platonis superbiam notare cuperet fort è in pompa equum hinnientem frementemque aspiciens, ad Platonē versus, ait, Tu profectò meo iudicio præclarus fuisses equus est enim equus animal superbissimum. Brus. 5.

Zeenis.

Zeno Citticus in quendam circa formæ curam studiosiorem quàm deceret virum, quum imbricem lentè ac circunspectè transiret: Meritò, inquit. suspectum habet lutum, in quo non potest seipsum vt in speculo cernere. Laër. lib. 7. cap. 1.

Aristote.

Aristoteles adolescentulum superciliis sublatis superbientem conspicatus, sed nulla scientia præditum: Adolescentule, inquit, vtinam talis essem, qualis ipse

tibi videris, qualis autē reuera es, tales fiant hostes mei. Antonius in Melissa, parte. 2. serm. 74.

Eiusdem

Idem cùm animaduertisset, sumptuosa chlamyde adolescentulum, se iactantem: Non desines, inquit, adolescētule, ouis pelle gloriari? Anto. in Melissa, codē ser.

Socratis.

Socrates interrogatus, quinam essent mechanicis respondit, Qui sui similes spernunt. Sensit autem vir sapientissimus, eum nequaquam libero homine dignū esse, qui superbiens in re sua, alios præ se contemneret. Stobæus serm. 20.

Eiusdem

Idem Alcibiadem intuitus ob diuitias inflatum, & superbientem opibus prædiisque, in quendam ciuitatis locum duxit ipsum, in quo suspensa erat tabula terræ circuitum complexa. Iussit igitur, Alcibiadem Atticam in ea requirere, quàm vt inuenit, sua etiam prędia inspicere præcepit: quæ cum Alcibiades nusquam esse picta diceret: Cur igitur Socrates, inquit, ob illa superbis, quæ circa nullam terræ partē existunt? Stob. serm. 20. ex Æliani historia.

Platonis

Plato Atheniensis quum aliquando conscendisset equum, mox descendit, dicens, se vereri μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ, id est, ne equestri fastu corriperetur. Superbum animal est equus: & equitare quiddam habet magnificum, parumque philosopho dignum. Laërt. lib. 3.

Diogenis

Suprà de Iocosè dictis.

Aesopi.

Aesopus à Chilone rogatus, Quid faceret Iupiter? Excelsa, inquit, deprimit, extollit humilia. Brus. li. 6. ca. 5.

Eiusdem

Idem comatulum iuuenem nimium affectato ornatu conspicuum intuitus: Si te, inqnit, tam exquisitè comas virorum gratia, planè ludis operam: sin milierum, iniquus es aut improbus, Stob.

Chrisippi

Infrà de Triumphis.

Philonis vxo.

Philonis vxor interrogata, quamobrem sola ex aliis in conuentu non gestaret, ornatū aureum, dixit. Quoniam pro ornamento mariti, virtus mihi sufficit. Stob. serm. 72.

Suprà de Arrogantia.

Archida.

Demona

Demonax corporis curatores, sui autem negligentes probrosos esse existimabat: & similes iis qui domos quidem curant, sed domesticos negligunt, Max. ser. 1.

Laconis. Laconem hospes, quem pridie declinauerat, postridie stragulis commodato sumptis splendidiè excepit: at ille stragulis conculcatis, dixit: Propter has heri ne storiis quidẽ indormire licuit. Lepidè risit illorũ morem, qui quum sint tenues, tamẽ affectant videri diuites, corrogata aut conducta suppellectile: quod maximè solent in excipiẽdis hospitibus, in nuptiis aut alioqui solennibus epulis. Porrò quũ ineptũ sit ostentare tuas diuitias: quanto magis ridiculum est ostentare suppellectilẽ alienam interdũ ab vsurariis sumptã? At Lacedæmonij non solùm oratores regum, verùm ipsos etiam reges ad sua phiditia inuitabant, eam frugalitatem sibi magno etiam honori futurã existimantes. Plut. in Lacon.

Agesilai. Menecrates quidam medicus, quũ desperatæ quædam curationes ipsi fœliciter cessissent, populari adulatione dictus est Iupiter. Quo cognomẽto vir superbissimi ingenij oblectatus, cũ Agesilao scriberet, & hac salutatione vteretur, Menecrates Iupiter Agesilao regi salutem: Rex eius superbia læsus, literas non lectas abiecit, & medico hunc in modum rescripsit. Rex Agesilaus Menecrati sanitatem. Qua salutatione insanũ hominem esse iudicabat, qui homo fragilitati obnoxius, superbia tamen elatus, diuinos sibi honores tribuerit. Plut. in Apoph. Lac. Æl. lib. 12. de Var. hist.

Demetrii Phal. Demetrius Phalereus in hominem superbum, & multo fastu turgidum, dicebat, altitudinem circuncidi oportere, sensúmque relinqui. Bruson. lib. 6. cap. 5.

Artabani Artabanus dissuadens Xerxem ab expeditione contra Græcos: Vides aït, vt prægrandia animalia fulmine Deus feriat, nec insolescere sinat: parua verò nihil lædat? Vides, vt magna sæpe ædificia, magnásque arbores huiusmodi fulminum tela percutiunt: Gaudet enim Deus, eminentissima quæque deprimere. Herodotus & Brus. lib. 6. cap. 5.

Olympiæ Olympias Alexandri mater, cum audiuisset longo tempore iam filium sepulchro carere, grauiter ingemiscens, atque acerbissimè plorans: O filj, inquit, tu cum in deorum numerum referri volueris, & id perfi-

re ſummo ſtudio conatus ſis:nunc neque illorum quidẽ quorum omnibus mortalibus æquale & par eius eſt particeps fieri potes,terræ ſepulturæque. Et ſic ſimul inforrunium ſuum luxit,ſimul etiam feſtum & inanẽ filij ſuperbiam taxauit. Æliam llb.13.de Varia hiſt.

Anphiæ.

TharſiusAmphias cum ex hortulano potens eſſet factus,& in amicum quaſi degenerem nonnulla dixiſſet mox ſubiecit: Scilicet & nos exeiſdem ſeminibus ſumus. Bruſ.lib.6.

Phrynes.

Suprà.tit. de Fuco.

Thaidis.

Thais glorioſo cuidam amatori,qui quum mula pocula ſumpſiſſet commodato , diceret ſe velle illa confringere, aliaque parare: Perdes,inquit, quòd cuique proprium eſt. Ambiguo ſermone notans, eſſe commodatitia. Poterat autẽ intelligi,ſi cõflentur,perire quod cuique poculo proprium eſt. Eraſ.lib.6. Apoph.

C.Sulpitii.

C.Sulpitius Gallus vxorem ſuã repudiauit,eo quòd comam probè ornans,ex ædibus egreſſa eſſet,inquiens Lex tibi meos vnius præfinit oculos, quibus formam tuam approbes : his ornamenta cõparato,his eſto ſpecioſa:aliis velle videri formoſam , in ſuſpicione & crimine hæreat neceſſe eſt. Probè caſtigauit mores vxoris ſuæ Sulpitius, qui putauit ornatum vxoris eò ſpectare,vt aliis viris melius quàm marito placeat. Eraſ. lib.9.Apophthegmatũ.

Augusti. Cæſ. & iuliæ filiæ.

Iulia Cæſaris Auguſti filia immoderato veſtitu ſuperbiens , dum patrem adit frugalitati inſeruientem, eum maximè offendit, At cum poſtero die honeſtiore veſtitu induta,partem ſalutaſſet, Auguſtus dixiſſe fertur: Quantum in filia Auguſti probabilior hic cultus quàm heſternus? Cui reſpondit? Rectè quidem: ſed hodie me patris,heri verò viri mei oculis ornaui. Macrob Satur. lib.2.cap.3.

Iuliæ aug. filiæ.

Eadem Iulia cum vltra modũ ſuperbiret omni corporis cultu,admonita à quodam, vt ſe ad paternæ frugalitatis exẽplũ cõponeret,reſpõdit: Pater obliuiſcitur ſe Cęſarẽ eſſe, ego verò memini me cęſaris eſſe filiã. Ib.

Pambo.

Pambo quidam apud Athanaſium cùm Alexandriæ eſſet vidiſſetque mulierem maximo veſtitus apparatu ſuperbientem fleuit. At interrogatus, cur tantopere la-

chrymas effunderet: respondit: Duæ res sunt quæ me mouent. vna quidem, quæ est huius mulieris perditio. Altera verò, quòd ego, qui nomen Christiani profiteor non tantùm studeo placere Deo, vitę innocẽtia, quantum hęc mulier turpibus placere cupit hominibus. Petrus de Natalibus Eccles. hist. lib. 8. cap. 1.

Vide tit. de Ambitione & Arrogantia.

De superbia ex sordibus.

Socratis.

SOcrates quum videret Anthisthenem attritam partem vestis semper in conspectum protẽdere: Quin desinis, inquit, arrogãtius superbiam tuam nobis prodere? Vidit Philosophus sapientissimus, Antisthenem magis gloriari vestitu attritissimo, quo laudẽ quærebat, quàm alios, qui holoserico, vel auro etiam aut argento vestiti in publicũ prodire consueuerant, ab omni superbia alieni. Laër.

Diogenis.

Diogenes quum vidisset Olympiam, & Rhodiacos quosdam adolescentes preciosis magnificísque vestibus amictos, cum risu inquit: Hoc nihil est præter fastum Deinde cùm incideret in Lacedæmonios laceris squallentibúsque tunicis amictos: Hæc, inquit, longè alia est superbia. Vidit autem philosophus, superbum animum non semper splendido & ornatissimo vestitu elucere, sed in sordibus etiam: dum homines opulẽtissimi sæpenumero vilissimo vestitu incedentes, hominum ex eo laudem superbientes venentur. Æl. lib. 9. de Var. hist.

Vide tit. de Ambitione ex sorde.

De superstitione.

Cratetis

CRates Thebanus philosophus, quum pro quodã supplicaret gymnasij principi, procumbens attigit coxam illius pro genibus, nam supplices ex more genua contingebant. Indignanti gymnasiarcho: Quid, inquit, an non hæc æquè tua sunt, ac genua? Notans obiter vulgi superstitionem, qui certa membra certis reb' dedicauit: velut aurẽ memoriæ, nasum irrisioni: genua misericordię, quum hęc ad totum hominem pertineãt Laërt. lib. 6. cap. 5.

Suprà de Aqua lustrali.

Idem cuidam vehementer superstitioso, ac lemurum laruarumque terroribus obnoxio, necem ipsi minanti dicentíque, Vnico ictu tibi perfringam caput: At ego, inquit, si id feceris, tibi sinister astans, vt contremiscas efficiam. Significãs se mortuũ etiam illum terrere posse, à quo viuus contemnebatur. Hic tamen affectus & plurimos habet, qui quum sint aduersus viuos feroces, aduersus vmbras sunt formidolosissimi. Ibi.

Diogenis

Eiusdem

E ficu quadam fructus decerpenti Diogeni, quum horti custos dixisset, Ex ista arbore ante paucos dies homo quidam se suspendit: At ego, inquit, illam purgabo. Arbitrabatur ille fore, vt Diogenes admonitus, abstineret à funesta arbore, quæ gestasset cadauer. At ille liber ab omni superstitione, nihilo impuriores fructus arbitrabatur. Laer. lib. 6.

Eiusdem

Suprà de Initiatione sacerdotali.

Eiusdem

Suprà tit. de sapienter dictis.

Di*agoræ*

Pericles, quum vrgeret belli necessitas, Palladis ornamenta vendidit quadraginta talentis auri. & admirantibus ab illo rem sacrilegam admitti, respondit, Ex hostium manubiis posse illi reddi cultum nihilo deteriorem. Eras. Rot. recitat lib. 8. Apop.

Periclis.

Agesilaus rex quũ adstantem aræ Palladis, cui apud Spartanos ab æreo delubro χαλκιοίκῳ cognomen est, est, vt bouem immolaret, momordisset pediculus, non aversus est, sed arreptum palam omnibus occidit: Per deos inquiens, equidem insidiatorem lubens vel in ipsa ara, videlicet declarauit animum nec inepto pudori, nec superstitioni obnoxium. Plut. in Lac.

Agesil.

Demonax accusatus, quòd nũquam sacrificasset Mineruæ: Nunquam, inquit, existimauit illi meis victimis opus esse, notans ineptam vulgi superstitionem, qui putabat eos hostiarum nidore delectari. Eras. lib. 8. Apophthegmatum.

Demon.

Idem cuidam dicenti, Eamus in Æsculapij templum ô Demonax, pro filij salute deprecaturi deum: Adeóne inquit, surdastrum existimas deum, vt nos nisi in templo non sit auditurus? Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem

Cùm Thebani consulerent Lycurgum de sacrificio,

luctúq; quem illi Leucotheæ solent facere: Si, inquit, deam esse, creditis, ne lugeatis: sin hominem, ne vt deæ rem diuinam faciatis. Mirè taxauit Thebanorum ritus secum pugnantes. Non enim conuenit simul lugere & sacrificare: hoc est, ab ea petere opem, quæ ipsa sit in calamitate, ac lugenda. Plut. in Lacon.

Leonthichide. Cum portæ Leontychidi proximæ clauem draco circumuolutus esset complexus, idque aurgures affirmarent esse portentum: Mihi, inquit, nequaquam videtur: sed si clauis fuisset circũ plexa draconem, portentum erat. Lepidè irrisit hominum superstitionem. qui terrentur his quæ casu, nec præter naturam accidunt. Hunc mortalis ingenij morbum alunt augures, arioli aruspices ac diuini. Verùm vbi quis præter rectum & honestum instituit nefaria consilia, tum oportebat horrere portentum, & aliquid magni mali sequuturum expectare. Plutarchus.

Eiusdem Philippus quidam erat profitens Orphei mysteria. & his alios initiare solitus is quum esset extremæ paupertatis tamen apud Leontichidam diceret eos qui apud ipsum Orphei sacris initiati essent, post obitum fore beatos: Quin igitur, inquit, ô demẽs quàm ocyssimè vitam abrumpis, vt desinas infelicitatem tuam ac inopiam deplorare? O animum ab omni superstitione liberum. Post hanc vitam felices erunt, qui hîc piè iustéque vixerint, non qui fictis ceremoniis fuerit initiatus. Hoc persuasum erat Lacedæmoniis, qui hîc piè vixissent, eos ab obitu fieri diuos. Plut. in Lacon.

Annibal. Rex Prusias, cùm apud eum Annibali exulanti pugnare placeret, negabat se audere, quòd exta prohiberent: An tu, inquit, carunculæ vitulinę mauis, quàm imperatori veteri credere? Cicero lib. 2. de Diuinatione.

Luculi. Lucullus, quum in Armenia cum decem millibus armatorum & mille equitibus aduersus Tigranem tenderet, centum quinquaginta hominum millia habentem in exercitu, pridie nonas Octobreis, quo die prius Scipionis copiæ deletæ fuerant, quodam admonente quòd Romani diem illum vt nefastum & inauspicatũ metuerent: Ergo inquit, hodie alacriter pugnemus, vt hunç quoque diem ex nefasto funestoque Romanis

hilarē & auſpiciatū reddamus. Plut. in Rom. Apop.

M. Craſſo conflicturo cum Parthis, exta è manibus deciderunt hoc tum cæteris vt inauſpicatum interpretantibus ac prælium diſſuadentibus: Huiuſmodi, inquit, incommoda multa nobis ſenectus adfert: arma tamen nunquam è manibus mihi ceciderunt. Plut. in vita Craſſi.

M. cræſs.

Vetus illud Catonis admodum ſcitum eſt, qui mirari ſe aiebat, quòd non rideret aruſpex, aruſpicem cùm vidiſſet, Quota enim res quæque euenit, prædicta ab illis aut ſi euenit quippiam, quid afferri poteſt, cur nō caſu euenerit: Cicero libr. ſecundo de Diuinatione.

Catonis.

Nonius cùm plurimum auguriorum ſuperſtitionem obſeruarit, & certum euentum ex his rimari putaret, ad Ciceronem ait, ſeptem aquilas in caſtris Pompeij captas eſſe. Cuius ſuperſtitionem deridens Cicero ait: Rectè moneres, ſi aduerſus picas nobis pugnandum eſſet. Blondus libro primò de Roma triumphante.

Nonij.

Alphonſus Aragonum rex cùm triumphalem currū aſcenderet, non defuerunt qui admonerent, vt triumphantium more vultum minio illiniret, Verùm rex cū hoc contemneret, dixiſſe fertur, minium Baccho ſoli conuenire, qui non ſolùm triumphi, ſed vini etiam repertor extitiſſet. Antonius Panor. de reb. geſt. Alph.

Alphonſi

De ſuſpicione vitanda.

LYſander Lacedæmonius militem qui de via deflexerat, caſtigauit: Ei dicenti ad nullius rei rapinam ſe ab agmine receſſiſſe. Ne ſpeciem quidem, inquit, rapturi præbeas volo. Eraſ. Rot. lib. 6. Apoph.

Liſandry

Athenienſes cùm ex oraculo intellexiſſent, in ciuitate vnicum tantum eſſe virum, qui cunctorum ſententiis aduerſaretur: populus vociferans iubebat illum ſtatim inquiri vt occideretur Phocion autem cum varias ſuſpiciones eſſe in viros bonos intelligeret. Ego ſum ille, inquit, de quo dicit oraculum. Et hæc quidē ideo dicit in ſummo conſtitutus periculo, ne ſuſpicio ad innocentem aliquam deuolueretur. Plut. in Græc. Apop.

Phocion.

Infrà de Temperantia.

Aeſchinis

Olympias quum accepiſſet Alexandrum filiū (vt alij

Olympiæ

Philippum maritum)adamare fœminam, à qua putabatur amatoriis venenis corruptus, accersiuit ad se mulierem: quumque pręteri insignem formam, comperisset in ea mores liberales, & ingenium egregiè dextrum: Valeant inquit, qui te insimulant veneficij. Nā tute quidem pharmacum in te ipsa ac philtrum habes Eras. lib. 6. Apoph.

DE TEMERITATE.

Demona

Demonax quum aliquando in balneis refugeret ingredi aquam feruentiorem, & alius illū apellaret meticulosum: Quid inquit, an hoc pro patria passurus essem? Sentiens temeritatis esse, non fortitudinis, subire periculum, ni ob causam grauem & honestam fiat. Erasm. lib. 8. Apoph.

Demon.

Quum Athenienses gestirent Harpalo ferre supetias, iamque in Alexandrum armarent. de repentè apparuit Philoxenus quem Alexander maritimis negociis, prefecerat. hic, cum populus metu attonitus consilesceret: Quid facerent, inquit, Demosthenes, si solē videant, qui non possent obtueri lucernam? Ita populo temerarios motus exprobrauit. Erasm. lib. 4. Apoph.

Antigoni

Antigonus rex quum audiuisset filium in extraordinario conflictu ab hostibus interfectum esse, nil aliud dixit quàm. Sero nimis interiisti, mi fili, qui tā temerè in hostes te conieceris neque tuæ salutis, nec meorum monitorum memor. Sensit vir prudentissimus, eū meritò perire, qui nec suæ salutis, nec bonorum virorum monitorum memor, temerè in periculum se coniicit. Erasmus in Declamatione de morte.

Fabii Max.

Fabius Maximus cum audiret Minutium collegā qui fœliciter nonnullos hostes iam deiecerat, multum laudari ait se magis secundam Minutij college fortunam, quàm aduersam pertimescere. Sentiens illius temeritatem periculosissimam esse Reipub. quam si rerum successus attolleret, in extremum discrimen adducturam vniuersum populum Romanum: sed aduersis casibus futurā moderationem. Plut. in Ro. Apoph.

Eiusdem

Minutius, quum Fabium tanquam cunctantem in

ſenatu inſimulaſſet, quòd præ timore pugnam detrectaret, partituſque eſſet cum Fabio copias eoque inuito prælium cum Annibale iniiſſet. Ita eſt, inquit, Fabi⁹ non celerius quàm timui deprehendit fortuna temeritatem. Bruſonius lib. 3. cap. 16.

Scipionis

Scipio Africanus dicere ſolebat, in re militari turpe verbum eſſe, Non putaram: quod aliis in rebus interdum locus datur malè inſtituta poſterioribus conſiliis melioribus corrigere: cæterùm quæ ferro peraguntur ea nõ oportet temerè aggredi quòd, hic error ferè eſt inemẽdabilis. Idẽ dictum locum habet & in his, quæ ſemel facta mutari non poſſunt: vt in ducenda vxore, in ſacris ordinibus. Plut. in eius vita.

Auguſt. Cæſ.

Auguſtus Cæſar, eos qui leuem ob cuaſam periculis ſe exponerent, ſimiles aiebat eſſe aureo hamo piſcantibus: qui plus damni amiſſo ſemel hamo acciperent. quàm multarum capturarum lucro poſſet reparari. Fulg. lib. 7. cap. 2.

De temperantia.

Antiſthe.

ANtiſthenes voluptatem in tantum execrabatur vt diceret ſe malle inſanire quàm voluptate afficie μανείην ἢ ἡσθείν id eſt, inſaniã potius quàm delecter. Inſaniam aufert medicus: voluptas quum æquè mentẽ eripiat homini, vix ſanabile malũ eſt. Laër. li. 6. ca. 1.

Democri ti.

Democritus dicebat: Cœnas lautas & ſumptuoſas, ſuppeditare poteſt fortuna, ac contrà faciles, & quæ ſufficiant neceſſitati, temperantia. Stob.

Demoſthenis.

Demoſthenes nullum homini malum accidere, poſſe affirmabat, qui ſapientiæ fundamenta temperantiam & continentiam iecerit. Stob. ſer. 3. Phau. 18.

Aeſchini.

Aeſchines temperanti viri vitã tam purtam tamque ſinceram eſſe oportere dicebat, vt ne turpitudinis quidem ſuſpicionem de ſe præbere poſſit. Stob. ſer. 3. Phauorinus. 18.

Ageſilai.

Ageſilaus, quod ad corporis curam attinebat, nulla in re melius habebat, quàm hi quibuſcũ viuebat, à ſaturitate quidem & crapula in totum abſtinens ſomno verò ſic vtebatur, non vt ille dominaretur, ſed vt ſer-

uiret negociis: aduersus æstum autem & frigus sic erat instructus, vt quatuor anni temporibus vnicis tantùm vestibus vteretur. Cæterùm quum in tẽtoriis inter milites ageret: velut vnus quilibet è numero, nihilo meliorem culcitram habebat quàm cæteri, illud assiduè habens in ore, Principis esse, nõ mollicie deliciisve, sed temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellere. O verè regiam vocem, si addidisset, sapientia. Nã ea vox omnes principis virtutes cõplectitur. Plut. in Lacon. Apoph. Vide titulos, de Abstinentia continẽtia & Frugalitate.

De templorum ornatu.

Straton. STratonicus versus apud Melissam, quum videret templa multa, homines paucos, stans in medio foro, clamauit: Audite tẽpla. Eras. lib. 6. Apoph, ex Atheneo.

Phrines. Phryne meretrix Delphis Venerem auream dicauit, eam videns Diogenes, ascripsit elogium: Ex Græcorũ intemperantia. Arguebat enim Græcos, supra modum libidini deditos esse, quòd scortum è turpi quæstu tantum auri collegisset. Laër. lib. 6.

Alexãdri Seueri. Alexander Seuerus in templis argenti minimum, auri ne guttulam quidem aut bracteolam posuit, subinde repetens illud Persianum:

Dicite pontifices, in sanctis quid facit aurum?

De tempore & eius iactura.

Thaletis. THales Milesius, cum interrogatus esset, quidnam in tota rerum natura esset sapientissimum? respondit: Tẽpus, inuenit enim omnia. Laër. lib. 1. cap. 1. Brus. lib. 7. cap. 26.

Biantis. Bias Prienæus dicere solitus erat, vitæ tẽpus ita metiendum, quasi & diu parum victuri simus. Laër. lib. 1. cap. sexto.

Democr. Democritus Milesius dixit præciosissimum impendium esse tẽpus, πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνος. Citat Plut. in vita Antonij. Quanquam hoc dictum compluribus tribuitur.

Anaxagoræ. Percontanti, an Lãpsaceni mõtes aliquando mare futuri essent? Anaxag. respondisse ferunt: Ita sanè, nisi tẽpus defecerit. Brus. lib. 9. cap. 26.

Zeno Citticus philosophus aiebat, hominibus nihil magis deesse quàm tempus longè dissentiens ab iis qui bonam vitę partem perdunt somno, temulentia, nugis & alea, quasi multum temporis supersit homini. Laërt. lib. 7. cap. 1. *Zenonis.*

Idem aiebat, nullius rei tanta nos penuria laborare, quàm temporis. Reuera enim breuis est vita, ars autem longa: & illa præcipuè, quæ morbis animi mederi potest. Stob. serm. 96. *Eiusdem*

Theophrastus Eresius habebat semper in ore nullũ esse sumptum preciosiorem tempore. Solum enim hoc recuperari nõ potest, & tamen vulgò nihil habetur vilius tempore. Laër. lib. 5. cap. 2. *Theophr.*

Simonides interrogatus, quantum temporis vixisset: Tempus quidem, inquit, exiguum, annos autem multos. Stob. serm. 96. *Simonid.*

Plinius Maior, quum recitatorem quiddam perperã pronunciantem amicorum quispiã reuocasset, & vt repeteret coëgisset: Quid, inquit, an intellexeras? quum ille annuisset, Quur ergò, inquit, reuocabas. Decem amplius versus ista tua interpellatione perdidimus. Tanta erat parsimonia temporis. Erasm. lib. 8. Apoph. *Plinij.*

Idem nepotem suum ambulantem videns, obiurgauit: Poteras inquit, has horas non perdere. Nam qui lectica vehebantur, aut recitantẽ audiebãt, aut si libuisset aliquid etiã annotabant aut dictabant, aliquid, quorum nihil licet ambulanti. Ibidem. *Eiusdem*

Suprà de Nauigationis periculo. *Catonis Senioirs.*

Quum accusator Milonis, ex argumento temporis colligens Clodio à Milone structas insidias subinde rogaret, quo tempore occisus esset Clodius? Cicero respondit, Serò, voce ancipiti significãs, è Republica fuisse futurum, si Clodius multò antè fuisset interfectus. Erasm. lib. 3. Apoph. *Ciceronis*

Tempori inseruiendum esse, pete ex tit. de Decoro.

De testimonio, & testibus.

SOcrates, eos qui multitudini imperitę fidem habẽt, aiebat perinde facere, ac si quis tetradrachmum vnũ contemnens reiiceret, & aceruum è similibus con- *Socratis.*

gestum probaret, reciperétque. Cui non fideres soli ei nihilo magis fidendum est in turba similiũ. Nec enim refert quàm multi sint, sed quàm graues. Numm⁹ adulterinus etiam in quamuis magno aceruo adulterinus etiã est. Hoc aduersus turbam testiũ, & indoctis vulgi iudicia. Eras. ex Laër. lib. 2. cap. 5.

Crassi. Quum Silus testis læsisset Pisonem reum, cui Crassus aderat, prolato crimine, quod se in eum dictum audisse dicebat: Potest fieri Sile, inquit, Crassus, vt is vnde te audisse dicis, iratus dixerit. Annuit Silus: Potest etiam inquit, fieri, vt tu nõ rectè intellexeris. Quum id quoque toto capite annuisset, Silu vtsse Crasso daret, subiecit Crassus: Potest etiam fieri, vt omnino quod te audisse dicis, nunquam audieris. Hoc adeò præter expectationem, vt Silum testem, omnium risus obrueret. Eras. lib. sexto Apoph.

Neronis Inter Neronem & Thraseam graues intercedebant inimicitię: verùm cuidam multa criminosè iactanti de Thrasea, dicentique causam ab illo perperam esse iudicatam, obstitit Nero exclamans: Vtinam me tã Thrasea diligat, quàm est iudex rectus & ęquus. Hostis hosti testimonium, perhibuit de fama periclitanti, nullũ autem grauius testimonium, quàm inimici de inimico. Eras. 6. Apoph.

Suprà tit. de Innocentia.

Anonimi

De tormentis & quæstionibus.

Persæ. PErses negauit tormentis opus esse ad explorandam rei veritatem vino enim id rectius fieri dicebat. Sẽsit autem vir prudentissimus, tantam esse vini immodicè sumpti potentiam, vt proferat ea, quæ crudelissimis tormentis ex homine sobrio elicere non possis. Vide prouerbium apud Erasmum, In vino veritas.

Anonima. Poppea quæ prius adultera Neronis, mox repudiata Octauia mariti potens facta, subornauit quendam ex Octauiæ ministris qui ei seruilem amorem obiiceret, Ancillis Octauiæ ad quæstiones pretractis, quædam cruciatu vitæ falsis annuerunt, quædam persiterunt dominæ suæ sanctitatem prædicantes. Ex his vna instanti Tigillino respondit: castiora esse Octauię muliebria

bria quàm os eius. Significans, illum esse fellatoribus obsequentem, ac cunnilingum. Eras. lib. 6. Apoph.

Suprà, tit. de Fide seruanda.

Anaxarchi.

De tragœdia.

Socratis.

SOcrates cum videret in imperio triginta Tyrannorum multos summæ existimationis viros interfici, & locupletissimos quosque grauissimis suppliciis per insidias circunueniri, dixisse fertur ad Antisthenem: Nunquid te pœnitet, quod in vita nihil magnum, neque spectabile consecuti simus: quemadmodum videmus in tragœdia describi monarchas, Atreos illos & Thyestas, & Agamēnones & Aegisthos? Nam illi obtrūcati in tragœdiis taxantur, & mala fercula cœnasse vbique producuntur: Nemo verò poëtarum eò progressus est audaciæ & impudentiæ, vt porcum mactatum in Drama introducat. Ael. lib. 2. de var. hist.

Gorgiæ.

Gorgias sophista dicebat, Tragœdiam esse deceptionem, qua qui alterum decepisset, & qui deceptus esset sapientior, foret eo qui non esset deceptus. Fallit quippe tragœdia, dum tractat rem fictam: sed adeò concinnè, vt verissima esse videatur. Iustior autem videtur ille, qui fallendo hominibus prodest: & sapientior est, qui per fabulas confictas discit, quid turpe, quídve sit honestum. Recitat. Plutarch. de audiendis poëtis.

Hippodromi Soph.

Suprà de Lectionis delectu.

De tranquillitate animi.

Socratis.

SOcrates interrogatus, qui sine perturbatione viuerent? Qui, inquit, nihil sibi consciunt mali. Antonius in Meliss. par. 2. ser. 77.

Bionis.

Bion Boristhenites percontanti quis esset maximè anxius? Qui in maximis, inquit, rebus cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur vt assequatur ardua, & assequutus æquè torquetur ne amittat. Laër. lib. 4. cap. 7.

Cratetis.

Crates Thebanus dicebat, se pro patria habere gloriæ neglectum & paupertatem, in quæ nullum ius ha-

beret fortuna. Aiebat item, se Diogenis ciuem esse, qui nullis inuidiæ patebat insidiis. Opes enim ac nominis splendor conciliant inuidiam. Laër. libro 6 catpite 5.

Aristippi

Aristippus validissimis argumentis & sermonibus vsus, hortabatur, neque de præteritis curam postea suscipiendam, neque de futuris antea. Id enim animi bene constituti signum esse, & hilaræ cogitationis argumentum. Iubebat autem in diem animum intendere: & diei illam solummodo partem, qua quisque quid ageret, aut cogitaret. Solùm enim aiebat præsens in nostra manu positum, non præteritum, neque instans, Illud enim abiisse: hoc an euenturum sit, incertum esse. Aelia. lib. 14. de Varia historia.

Diogenis

Diogenes Cynicus illud dixisse fertur: Quòd fortunæ apponeret animi fiduciam, legi naturam, affectibus rationem, eo quòd his tribus paretur & seruetur hominum tranquillitas. Laër. li. 6.

Stilponis

Stilponi Megarensi in somnis visus est Neptunus sibi iratus, quòd non immolasset hecatomben, quemadmodũ mos erat. At philosophus hoc viso nihil perturbatus, respondit: Quid ais Neptune? Itáne velut puer huc venisti cum tua querimonia, quòd pecunia mutuò sumpta non expleuerim nidore ciuitatem? At qui pro rei familiaris modulo sacrificaui tibi aquas aliquot. Ad hæc arridens Neptunus, visus est illi porrecta dextra dixisse: In tuam gratiam ingentem aquarum prouentum largiar ciuitati Megarensium. Quod & euenisse tradunt. Laër. lib. 2. cap. 3.

Phocionis.

Phocion Atheniensis dicere solebat, Multò satiùs esse humi cubantem viuere, ac bono quietóque animo esse, quàm perturbato in aureo lecto. Stob. serm. 1. de Prudentia.

De triumphis.

Q. Seruilii.

QVintus Seruilius, vir inter optimates clarus, indignabatur Pompeio concessum triumphum: atque etiam milites complures obsistebant, ne triumphus ageretur: non quòd inuiderent Pompeio,

ſed munera quædam poſcebant, quaſi largitionibus ab ipſis eſſet emendus triumphus, alioqui milites minabantur ſe direpturos pecuniam quę in triumpho ferretur, eóque Seruilius Glauciáque ſuadebant, vt eã potiùs inter milites diuideret, quàm diripi fineret. Verùm vbi Pompeius reſpondit, ſe citius omiſſurum triumphum, quàm militibus blãditurum: ſimulq; laureatos faſces eis obiecit, vt illinc inciperent direptionem. Nunc, inquit Seruilius, te Pompei verè magnum video, dignumq́ue triumpho. Non iudicabat eſſe ſpecioſũ, niſi triũphũ qui citra ambitũ, citráq; largitiones benefactis redderetur. Plut. in Rom. Apoph.

Chryſippi. Quum in triũpho C. Cæſaris oppida eburnea fuiſſent circumlata, ac paucis pòſt diebus in triumpho Fabij Maximi linea deportarentur, Chryſippus ludẽs, dixit eas eſſe thecas oppidorũm Cæſaris. Solent enim res præcioſæ ligneis thecis muniri. Bruſon. lib. 6. cap. 5.

De trophæis.

Stratonici. STratonicus muſicus quum apud Sycionios viciſſet aduerſum ſe cithara certantes, conſecrauit in Aeſculapij templo trophæum, cum hac inſcriptione: Stratonicus à malè cithara canẽtibus. Refertus ab Athenæo.

Epaminondae. Quum Chabrias circa Corinthũ paucos Thebanos ſub mœnibus auidiùs pugnãtes proſtrauiſſet, atque ob id trophæum erexiſſet. Epaminõdas deridens hominem dixit: Hic ſanè dicebat, non trophæum, ſed Hecatæum erectum eſſe. Veteres enim ante portas in triuiis congruenter Hecates imaginem ſtatuere ſolent, vel ad indicandam viã, vel in gratiam ſepultorũ. Plut. in Græco. Impera. Apoph.

De tyrannide.

Biantis. BIas rogatus, quódnam eſſet ex animalibus pernicioſiſſimũ? Syluestrium, inquit, tyrannus: domeſticorum, adulator. Bruſonius lib. 6. cap. 21.

Thaletis. Tales Mileſius rogatus, quid difficile vnquam

vidiſſet? Tyrannum, inquit, ſenem. Bruſon. lib. 6. cap. 21.

Zenonis. Zeno Eleates accuſatus, quód coniuraſſet in perniciem Nearchi tyranni, cum in quæſtionibus iuberetur prodere coniuratorum nomina, nominauit pleroſque tyranno amantiſſimos. De his quum Rex pœnas ſumpſiſſet, interrogarétque, num præterea ſupereſſet? Tu ſolus, inquit, Reipub. peſtis & pernicies ſuperes. Quibus dictis, linguam dentibus amputauit, & in os tyranni expuit. Laërt. lib. 9. cap. 5.

Democr. Democritus Mileſius quum apud Dionyſium quæreretur quod æris genus eſſet optimũ? Ex quo, inquit, Athenienſes ſtatuas fecerunt Harmodio & Ariſtogitoni. Quo oſtendere voluit, tyrannos è medio tollendos eſſe: & his qui eiecissent ex ære ſtatuas erigendas eſſe, more Athenienſium. Laërt. lib. 9. cap. 7.

Idem aliter. Diogenes Cynicus rogatus aliquando à tyranno, è cuiuſmodi ære potiſſimum oporteret fieri ſtatuas? Ex eo, inquit, ex quo fuſi ſunt Harmodius & Ariſtogiton innuens, illum eſſe è medio tollendum: tyrannicidæ enim fuerant. Laërt. lib. 6.

Eiuſdem Percontanti, quo pacto Dionyſius vteretur amicis? Vt vtribus, inquit, plenos ſuſpendit, inanes abiicit: ſignificans, à tyranno diuites occidi, pauperes negligi. Laërt. lib. 6.

Eiuſdem Idem dicebat: Cæteris mortalibus quibus res ſunt proſperæ, vita iucunda eſt, mors odioſior: rurſus infœlicibus vita grauis eſt, mors optabilis: at horum vtrunque tyrannis eſt moleſtius. Siquidem vt viuunt inſuauius iis qui mortem vehementer optant, ita mortem perinde metuunt, quaſi vitam ſuauiſſimè degant. Laërt. lib. 6.

Xenophõtis. Xenophon Colophonius dicebat, τοῖς τυράννοις ὁμιλεῖν ἢ ἥδιστα ἢ ἥκιστα. id eſt, cùm tyrannis congrediendum aut iucundiſſimè, aut minimè. Nihil eſt violẽtius aure tyranni, ait Satyricus, apud bonos etiam principes admonendi libertas verbis placidioribus eſt temperanda. Id qui non poteſt, abſtineat ab illorum

congreſſu. Laër. lib. 9. cap. 2.

Anaximenes interrogatus, quid ad familiaritatem difficile eſſet? Tyrannus, dixit. Stob. ſer. 47. ex epiſtola Phalaridis. *Anaximenis.*

Antiſthenes Philoſophus carnifices tyrannis longè præferebat. Cuius cauſam interroganti cuidam, reſpõdit: A carnifice quidem homines iniuſti interimuntur, à tyranno autem etiam inſontes. Stobæus ſermone 47. Phauorinus. *Antiſt.*

Timon Athenienſis Alcibiadis crudelitatem notãs, redeunti à concione, ait illi: Macte virtute adoleſcens, authoritate tua potentiam auge: magnam enim huic Reipub. perniciem augebis. Bruſ. lib. 6. cap. 21. *Timonis*

Demoſthenes audiens quorundam improbari tyrãnidem: Rex, inquit, malus & tyrannus, res eſt inimica bonis ciuibus, & legibus contraria. Varinus Fauorinus Camers. *Demoſt.*

Argeus Lacon iter aliquando faciens per Siciliæ Selinuntem, quum in ſepulchro quodam hoc elegiacum legiſſet, *Argei Laconis.*

Hoſce Selinuntis quicunque tyrannida Mauors.
Extinxere ferus perdidit in foribus, &c.

Iure periiſtis, inquit qui ardentem tyrannidem extinguere conati eſtis. Nam permittendum potiùs fuit totam cremari. Bruſ. lib. 6. cap. 21.

Apud Athenienſes cùm decretum eſſet, ne Demetrij quædam epiſtolæ ad populum afferrentur: Athenienſes mox pœnitentia acti, authores eius decreti in exilium miſerunt: ac decreuerunt, vt ea omnia quæ à Demetrio iuberẽtur, ſancta apud deos, iuſtáque apud homines eſſent. Verùm quum quidam vir bonus Stratoclem, qui iſta decernebat, delirare dixiſſet: Demochares Spartiata, ad tyranni potentiam alludens, Deliraret (inquit) Stratocles, niſi hoc pacto deliraret. Bruſ. lib. 6. cap. 21. *Democ.*

Cuculo minores auiculas percontanti, cur ipſam fugerent: Quoniam, inquiebant, ſuſpicamur te aliquando futurum accipitrem. Coccyx enim ſpecie non multum differt ab accipitre. Cauendum ab his, qui tyran- *Lyſiadis.*

nidis speciem moribus edunt. Hoc ad Lysiadem accommodauit. Plutarch. in vita Arati.

Xerxis. Xerxes Græciæ bellum indicturus, conuocatis omnibus Asiæ principibus, dixit: Ne viderer meo tantum consilio hoc aggressus contraxi vos: cæterùm meméтоte, mihi parendum magis quàm suadendũ. Vox bis tyrannica: & quod principum cõuentu pro fuco abuteretur, & quòd negocium multo periculosissimum sua vnius cupiditate veriùs quàm consilio susciperet. Eras. lib. 5. Apoph.

Suprà de Munerum contemptu.

Dionysii Aristippi. Cùm Dionysius exprobraret Aristippo, quòd nihil vtilitatis ab eo accepisset: Verum ais, dixit. Si quid enim tibi profuissem, non secus à tyrannide, quàm à comitiali morbo liberari voluisses. Stob. ser. 47.

Hiemeræ Dionysij tyranni mortem cum omnes Syracusani appeterent sola Hiemara mulier deos orabat, vt Dionysius diu superstes esset. Quod vbi resciuit tyrannus, rogauit vetulam, quam ob causam deos oraret, vt longam sibi largirentur vitam? Tum illa: Puella cum essẽ, ait, grauémque tyrannum haberemus, occidere illum cupiebam. Eo mortuo, aliquanto deterior tyrannidẽ occupauit: Ei quoque mortem imprecata sum, & ex sententia euenit. Te verò longè deteriorem nũc habemus: verita igitur, ne te assumpto, deterrimus in locum tuum substitueretur, te diu incolumen nobiscum esse vnicè cupio. Brus. lib. 6. cap. 21.

Dionysii. Iuno. Dionysius senior audiens à filio vxorẽ nobilis Syracusani stupratam esse, iratus ait: Num quid tale ab illo factum sciret: At ille: Tu, inquit, patre tyranno nõ es natus, ego verò memini me esse tyrãni filium. Brus. lib. 6. cap. 21.

Phalaridis. Phalaris tyrãnus crudelissimus dicere solebat: Ego, qui expertus vtrumque sum, tyrannidi malim subesse, quàm præsse. Subditus enim aliorum malorum securus, vnum tyrannum metuit: tyrannus autem, & eos qui foris insidiantur, & illos per quos seruatur. Stob. serm. 47.

Antigoni Antigonus Macedoniæ rex ad vetulam quandam, quæ fœlicitatem eius extollebat: Si nosses, dixit,

ô mater, quantis malis hic panniculus esset plenus (ostenso diademate) ne in sterquilinio quidem iacentem tolleres. Stob. serm. 47.

Anonymi. Antigono occiso, eius occisores rerum potiti, omni iniuriarum genere Phrygios affecerunt. Agricola verò quidam agellum fodiens, rogatus quidnã faceret: Ego suspirans, inquit, Antigonum refodio. Bruson. lib. 6. cap. 21.

Cothys. Cothys Thracũ rex acriter in subditos adimaduertebat, cum autem amicorum quidam ad ipsum dixisset. Hoc furor est, non regnum: At meus hic furor, inquit, subditos temperantes efficit. Stob. serm. 46.

Ptolemæi. Ptolemęus cui cognomen fuit, Philadelphus, dicebat, in tyrannide cùm alia multa esse grauia, tum illud maximè, quòd immeritos occidere cogatur, vtilitatis suæ gratia. Stob. ser. 47. Phauorinus Camers.

Anonymi. Quidam Bruti statuæ subscripsit, Vtinam viueres: quòd opera Bruti Tarquinius ex vrbe depulsus esset. Cæsaris statuæ subscripserunt hos versiculos,

Brutus quia reges eiecit, consul primus factus est.

Hic quia consules eiecit, rex postremus factus est.

Erasm. lib. 4. Apoph.

T. Quintii. T. Quintius contra Philippum Macedonem missus, quum in colloquium venisset, & Philippus obsides postularet, quoniam apud Romanos multi essent duces, ipse solus in Macedonibus optimo scommate tyrannidem taxans Quintius: Tu nempe, ait, te solum effecisti: quippe qui amicos & cognatos occiderat. Brus. lib. 6. cap. 21.

M. Ant. Antonius quum Rhodum insulam vi cepisset, & in ingressu salutaretur rex atque dominus: Nec rex sum, inquit, nec dominus, sed regis ac domini interfector. Plut. in Anto.

Põpeii M. Põpeius Magnus post prælium in Pharsalicis campis habitum, in Ægyptum profugit cumque è triremi descensurus esset in scalmum piscatorium ab Ægypti rege missum conuersus ad vxorem ac filium, nihil aliud dixit, quàm illud Sophocleum:

πρὸς τὸν τύραννον ὅστις ἐμπορεύεται.

κἂν ᾖ σὺ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ. id est:

Quisquis tyranni ad tecta demigrauerit,
Fit seruus illi, liber etsi venerit.

Præsagisse videtur imminẽs exitium. Vbi enim descenderat in scapham, ictus gladio, semel tantùm emisit suspirium: & obuoluto capite, præbuit se occidendum. Plutarch. in Romanorum Apoph.

Theodoti Theodotus regis Aegypti præceptor, aliis cẽsentibus esse recipiendum Pompeium, aliis non recipiendum, neutris assentiens dixit: Recipiendum, sed occidẽdum: addẽs iocum, Mortuos non mordere. Atque huius sententia vicit, tuta suadens magis quàm honesta. Eras. lib. 6. Apoph.

Neronis Nero cùm nihil flagitiorum sibi non permitteret, elatus tanto rerum successu, dicebat neminem principum ante ipsum scisse quid & quantum sibi liceret. Verùm qui hoc dixit, sensit tandem, quid vicissim liceat populo in malum principem. Ibidem ex Sueton. in eius vita.

De eodẽ. Noctu quidam simulabant se sæuire in seruos petebántque vindicem, Vindex autem erat, defectionis in Neronem dux. Et hoc ioco notabatur, iam non ferẽda Cæsaris tyrannis. Suetonius in eius vita.

Eiusdem Idem desperatis rebus noctu adiit hospitia singulorum, de fuga consulturus. quumque fores omnium occlusas reperisset, reuersus in cubiculum, comperit & custodes diffugisse, direptis etiam stragulis, & amota veneni pyxide, quam in extremum casum parauerat: mox Mirmillonem nomine spiculum requisiuit vel alium quemlibet, cuius manu periret, ac nemine reperto: Ergo, ego, inquit, nec amicum habeo, nec inimicum? Decretum erat, eam belluam publico orbis odio immolare. Suetonius.

Eiusdem Idem cùm incendisset vrbem, spectabat, dicens se flammæ pulchritudine delectari, atque interim suam canebat Halosin, hoc est, Troianæ vrbis excidium, quod descripserat, Suet.

Flauii. Sunt qui putant hoc clàm, & inscio etiam Seneca fuisse decretum, vt occiso Nerone occideretur & Piso,

mox imperium Senecæ deferretur. Interea vulgabantur verba Flauij, qui dixerat: Ad dedecus nihil referre, si citharœdus dimoueretur & tragœdus succederet. Nero cithara, Piso tragico ornatu canebat. Sensit, vtrumque pariter indignum imperio. Suetonius.

Battonis Dal.

Batto Dalmata à Tiberio interrogatus, cur toties cum suis defecisset, & Romanis tantam cladem intulisset? respondit: Vos in causa estis, qui ad greges vestros custodiendos non canes dedistis, aut pastores, sed lupos. Sentiens, gubernatorum aut Cæsaris tyrannidem defectionis causa fuisse. Dion in Augusto.

Caligula.

Caligula cùm audiret fortè reges, qui officij causa in vrbem aduenerant inter se super cœnam de nobilitate generis concertantes, exclamauit: de cœlo venit nobis rex, & adiecit carmen Homericum.

εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς. Id est,

Vnus dominus sit, vnus rex.

Nec multum abfuit, quin statim diadema sumeret, speciémque principatus in regni formam converteret. Sueton.

Eiusdẽ.

Idem Antoniæ auiæ pro sua authoritate monenti, vt quædam secus ageret: Memento, ait, mihi omnia in omnes licere. Talia portenta tum principum titulo pertulit mundus, quæ non cõmemorarem, nisi vt ex his principibus prodigiosæ feritatis horror incutiatur. Eras. ex Sueton.

Anonimi

Scurra quidam in Claudij tyrannidem alludens ait, in vno annulo bonos principes posse scribi atque depingi omnes. Brus. lib. 6. cap. 21.

Heliogabali.

Heliogabalus senatum adeò contempsit, vt eos interdum appellaret togata mancipia: veluti qui pristinæ dignitatis præter togas nihil retinerent. Ælius Lãprid.

Gregorij naz.

Gregorius Nazianzenus episcopus, & de Iuliano Athenis hoc protulit iudicium: O quale malum nutrit Respub. Romanorum? Et quum hæc prædixisset, optauit se inueniri mendacem. Melius enim fore hoc, quã vt tantis sceleribus terra impleatur. Socrat. lib. 7. Tripart. hist. cap. 2.

DE VAFRE DICTIS.

Biantii.

Ias Prienensis, cuius sapientia diuturnior inter homines est, quã patria Priene fuit, ita aiebat, oportere homines in vsu amicitiæ versari, vt meminissẽt eam ad grauissimas inimicitias posse conuerti. Quòd quidem præceptũ prima specie nimis fortasse callidũ videatur, inimicũque simplicitati, qua præcipuè familiaritas gaudet. Sed si altioribus animis cogitatio demissa fuerit, perquàm vtile reperietur. Aristot lib. 2 Rhe. Valer. Max. lib. 7. cap. 3. Verùm hoc alij alijs tribuunt.

Anaximenis.

Alexander cùm Lampsacenæ vrbis excidiũ summo studio ferretur, progressum ante mœnia Anaximenem præceptorẽ vidit. At cùm sciret futurũ, vt preces suas iræ eius opponeret: statim non facturũ se quòd petiisset iurauit. Tunc Anaximines: Peto, inquit, vt Lamspacum diruas. Vafro dicterio regem capiens. Val. Max. lib. 7. cap. 3.

Cleombroti.

Suprà de Pietate filiorum in parentes.

Lisandri

Suprà tit. de Astutia.

Archidami.

Quum Græci nollent rescindere pacta, quæ sub Antigono & Cratero pepigerant, & amplecti libertatem, quam offerebat Archidamus: veriti, ne grauiores essẽt habituri Lacedæmonios, quàm Macedones: Ouis, inquit Archidamus, semper eandem edit vocem. Cæterùm homo multas & varias emittit voces, donec quod decreuit, confecerit. Hoc dicto significans, fallendam esse fidem, si qua magna inuitet vtilitas. Archidami dictum recitat. Plut. in Lac.

Lisandri

Dionysius quum Lysandro misisset stolas duas, vt vtram vellet, eligeret, & deinde filiæ suæ mitteret. Lysander ambas accepit, ac abiens dixit: Ipsa rectius & melius eliget. Plut. in Lac. Apoph.

Agasonis Alex.

Alexander Macedonum rex, quum sorte monitus, vt eum qui sibi porta egresso primus occurrisset, interfici iuberet: asinariũ fortè sibi obuiũ factum, ad mortem abripi imperauit. Eo autem quærente, quidnam se immerentẽ capitali supplicio, innocẽtémque que addice-

ret? Quum ad excusandum suum factum oraculi præceptum retulisset, asinarius: Si ita est (inquit) rex, alium sors huic morti destinauit. nam asellus, quem ego ante me agebam, prior tibi occurrit. Delectatus igitur Alexander illius tam callido dicto, occasionem in aliquanto viliore animali expiandæ religionis rapuit. Val. Max. lib. 7. cap. 3.

Iulia Augusti. F.

Suprà de Superbia.

M. Antonii.

M. Antonius idcirco aiebat nullam orationem scripsisse, vt si quid superiore iudicio actum, ei quem postea defensurus esset, nociturum foret, non dictum à se, affirmare posset. Qui facti vix prudentis tolerabilem causam habuit. pro periclitantium enim capite non solum eloquentia sua vti, sed etiam verecundia abuti erat paratus. Cic. pro Cluentio, Valer. Max. lib. cap. 3.

De venia delicti.

Epaminondæ.

EPaminondas Thebanorũ dux homini contẽpto, qui leue quiddam admiserat, Pelopida pro eo deprecante, non ignouit: sed amica pro illo rogante, dedit veniam, dicens, eiusmodi munera à scortillis accipi oportere, non à militibus. Paratus erat ad ignoscendũ sed quemadmodum non quæuis damus omnibus, ita spectandum est, cui in qua causa gratificemur. Plut. in Græc. Apoph.

Arii. Philos.

Potius Alexandria Cæsar, multis vitam donarat in gratiam. Arij philosophi. Sostratum tamen, promptissimę quidem liguæ virum, sed qui Cæsari displiceret. quòd temerè Academicus haberi vellet, reiecit. At is squalidus, promissaque cana barba cœpit Arium quocunque iret insequi, versiculum illum in ore habens.

σοφοὶ σοφοὺς σῴζουσιν, ἂν σῶσιν σοφοί, Id est,

Sapientes sapientes seruant, si fuerint sapientes.

Hac arte coëgit Cæs. ignoscere. Eras. lib. 4. Apoph. ex Suet. Vide titulos, de Impunitate, & de pœnę neglect.

De ventris studio.

Diogenis.

DIogenes Cynicus luxuriosorum ventrem vitæ charybdim appellabat, quòd omnia denoraret, nec satiaretur vnquam. Charybdis tantum ea sorbet

quæ mari vehuntur, & reuomit tandem quod absorbuit. at lurconum ventribus nec aer, nec terra, nec flumina, nec maria sufficiunt: quin & domos & agros totos absorbent, nec reuomunt. Laërt. lib. 6.

Anonimi Apud Iassios, populum magna ex parte piscibus victitantem, citharœdus quidam in foro ostentabat artem: verùm simulatque tintinnabulum crepitu signum dedit adesse pisces venales, turba subito deseruit cantorem, & ad piscium mercatũ aduolauit: vno excepto, qui quòd surdaster esset, tintinnabuli sonitum nõ audierat, aut certè non attẽderat. Huic citharœdus propius accedens, gratias egit quòd & artem honorasset, & ipsum non passus sit esse prorsus desertum. Tum ille: An crepuit tintinnabulum? vt annuit. Valebis, inquit, egregie magister, seséque mox ad pisces proripuit. Citharœdo liberum erat. sibi canere, & Musis. Longè maior est nobis cura ventris, quàm artium liberalium. Eras. lib. 8. Apoph.

Catonis. Cato senior in concione suasurus de frumento viritim diuidendo, ita præfatus est: Perdifficile esse, ad ventrem auribus carentem verba facere. ventrem dixit, quod ageretur de populi victu. Plut. in Rom. Apoph.

Huc refer tit. de Luxuria & voluptate.

De verberibus.

Socratis. SOcrates cùm filium delinquentem iam verberibus tractare vellet, sentiens se ira commotum, ait: Tu te ipsum coërce. Laërtius in vita Socratis.

Platonis Plato Atheniensis, cum eodem morbo se laborare sciret, seruumque castigare pararet, ac fortè Xenocrates adesset: Flagella, inquit, hunc puerum: vides enim me plus satis iratum esse. Laërtius lib. 3.

Eiusdem Idem famulo suo sic comminatus est: Verberibus te tractarem, nisi iratus essem. Laërtius lib. 3. Docuerunt autem viri sapientissimi, non sumendas esse pœnas à delinquentibus, vbi iracundia nos commotos intelligimus.

Diogenis Suprà de Responso ab inexpectato.

Eiusdem Idem pulsante aliquo, ac dicente, Caue: virga cædẽs illum: postea Diogenes, dicebat, Caue tu nũc quoque.

Bruſ.lib.7.cap.4.

Demonax cum vidiſſet quendam, ſeruum crudeliter verberantem: De ſine,ait,ne ſeruo ſimilis fias. Subindicauit autem vir prudentiſſimus,eos fruſtra caſtigare ſeruos,qui ipſi inde ſerui ſint, quòd prauis affectibus ſubſeruiant,& commotionibus frænũ iniicere nõ poſſint.Eraſm.lib.8.Apoph. *Demonax.*

M.Cælius, quum ſellam eius curulem Iſauricus cõſul fregiſſet,atque à patre conſul verberibus cæſus diceretur,vrbanè:Ille ad lora quibus cæſus fuerat cõſul alludens, alteram poſuit loris intentam. Bruſ.Cont. libro 7. capite. 4. *M.Cœlij*

De verborum obſcuritate.

EVripides obtulit Socrati librum ab Heraclito cõſcriptum,eo lecto,rogauit quid illi videretur? Per Iouem,inquit,quæ intellexi, mihi præclara videntur, qualia puto & ea quæ non intellexi: ſed opus eſt Delio quoppiam natatore. Notauit perquam ſalſè affectatam eius ſcriptoris obſcuritatem, vnde & κοτεινῶ cognomen inditum eſt. De Delio cãtatore diximus in Chiliadibus.Eraſ.Rot.lib.3.Apoph. *Socratis.*

Melanthus interrogatus, quid ſentiret de tragœdia Diogenis?negauit ſe vidiſſe, quòd eſſet obtecta verborum inuolucris.Notans, ambitoſa verborum copia rem obſcurari. Refert Plutarchus περὶ τοῦ ἀκούειν, & Eraſ.Rot.lib.6.Apoph. *Melãthi*

Fauorinus Philoſophus audiens adoleſcentem obſcurioribus & inuſitatis verbis loquentem: Curius (inquit) & Fabius, dilucide cum ſuis fabulati ſunt, neque Aruncorum,Sicanorum aut Pelaſgorum verbis quicquam ſunt loquuti. Eraſ.lib.6.Apoph.ex Gellio. *Fauorini.*

Demonax.cum quendam neſcio quid interrogaſſet atque is obſcuris planè verbis reſpondiſſet: Non intelligo,inquit, quid dicas: loqueris enim cum apertè tecũ loquente,quaſi Agamemnon adhuc viueret.Eraſmus lib.8.Apoph, *Demonactis.*

De verecundia.

Socratis. SOcrates hortabatur iuuenes, vt hæc tria haberenu In animo prudentiam, in lingua silentium, in vult verecundiam. Maximus sermone. 41.

De veritate.

Pythagorae. PYthagoras, summus ille philosophus, dicebat, hæc duo diuinitus hominibus data esse longè pulcherrima: veritatem amplecti, & beneficiis operam dare, & addebat vtrumque cum deorum immortalium operibus comparari posse. Ael. lib. 11. de Var. hist.

Eiusdem Idem interrogatus, quid Deo simile facerent homines. Cum veritatem exercent, respondit. Stob. ser. 9.

Thatonis Thales Milesius, Græciæ sapientum clarissimus, cũ à quodam percontatus esset, quantum à mendacio distaret veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus. Sẽsit vir sapientissimus, ea tantum pro certis haberi, quæ hominum cernuntur oculis, cum auditus sæpenumero hominũ fallat, Eras. recitat lib. 8. Apoph. Max. ser. 35.

Plattoni Plato suauissimam narrationem veritatem esse dicebat. Stob. ser. ex Sereni memoralibus dictis.

Polemonis. Polemon dicere solebat, multò suauius esse vera dicere, quã audire. Sto. ser. 9. ex Sereni memoralib⁹ dict.

Aeschinis. Aeschines contra Timarchum, Veritatem rem adeo validam esse dicebat: vt omnes humanas cogitationes facilè superet. Stob. ser 9.

Demosthenis Demosthenes interrogatus, quid Deo simile haberent homines? respondit: Benignè facere & veritatem amare. Max. ser. 8.

Themistocli. Themistocles Eurybiadæ quiddam aduersum cùm dixisset, illéque baculum intentasset: Verbera, inquit,

Papiae. intrepidè, modò quæ dico audias. Nouerat enim, ea quæ dicturus erat, è Repub. fore. Docens, veritatem in summo bonorum simul ac vitæ periculo profitendam esse: & tum maximè cũ multorum salus inde emineat Ael. lib. 13. de Var. hist.

Origenis Origenes Adamantius dicere solitus est, veritatem non idcirco partes suas omittere debere, quia eas sibi ueniens falsitas vindicaret. Philosophiam Græcorum notans, quam cum Chrystianisimo & doctrina veritatis confert. Euseb. lib. 6. cap. 10. Eccl. hist.

Papias Ioannis Euangelistæ discipulus, atque Polycarpi martyris sodalis, audiens multorum clamoribus Dei veritatem lacerari, atque suspectam reddi, Non multa dicentibus, inquit, sed vera tradentibus auscultandum est. Euseb. lib 3. cap. 5. Eccl. hist.

Alphonsi

Alphonsus Aragonum rex semper hoc in ore habuisse fertur, tantum valere ad fidem debere vnicum principis viri verbum, quantum priuatorum iusiurandum. Veritas enim, licet omnibus innata debeat, principũ tamen præcipuum debet esse ornamentum. Ant. Pan. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

De eo quód veritatis simplex sit oratio.

Agesilai.

AGesilaus Lacedæmoniorum Rex, quum audisset Rhetorem quendam laudare, quòd rem specie tenuem multis verbis amplificare posset: Ego sanè, inquit, ne sutorem quidem arbitror bonũ qui paruo pedi magnos inducat calceos. Quo dicto innuit maximè, non ornatum in dicendo, sed veritatem, cuius simplex est oratio, spectandã esse. Plut. in Lac. Apo. Eras. libr.

Anaxandridae.

Suprà de Lingua, garrulitate. &c.

De eo quód veritas odium pariat.

Aristippi

ARistippus interrogatus, quam ob causam sic ipsum argueret Dionysius: Ob eandem (inquit) ob quam cæteri. Significans philosophi libertatem omnibus esse morestam: non igitur mirandum, si regi, simul illud innuens, regis iudicium nihil à vulgari differre, quòd fortuna non addat sapientiam. Laër. lib. 2

Phocionis.

Athenienses cùm oraculum consuluissent, respõsum est: In ciuitate vnum esse virum, qui cunctorum sentẽtiis aduersaretur. Verùm quum populus vociferans, iuberet hominem tam perniciosum inquiri. Phociõ, philosophus clamans ar: Non est opus, viri Athenienses, vt inquiratis. Ego enim is sum, cui vestra vita vestrique mores omnes displicent, mira enim erat multitudinis in omnia vitia licentia. Honesto igitur zelo ductus philosophus, illud quod verum erat, impauide dicere ausus est. Verũ ab Atheniensibus deinde dãnatus, & capite priuatus est. Nec satis erat crudeliter tractasse

viuum: edixerunt etiam, ne à suis tangeretur, nec sepeliretur. Plut. in Græc. Apoph. & in eius vita.

Pantaleonis. Pantaleō cum vinolentiam Arsinoæ Lysimachi vxoris reprehendisset, Lysimachus rex hominem in mustelæ caueam inclusit, & tanquam feram circunferri iussit, aluitque in perpetua captiuitate. Eras. lib. 6. Apoph.

Philippi. Cum hi qui apud Lasthenem erant, quererentur, indignéque ferrent, quòd quidam ex Philippi comitatu dicerent ipsos proditores. Philippus respondit: Macedones esse ingenio parum dextro, sed planè rusticano, qui ligonem nihil aliud nossent vocare quàm ligonem. Alludens ad illud prouerbium celebre. τὰ σῦκα συκα τὴν σκάφην σκάφην λέγων. Inuuit autē, illos reuera esse proditores Rusticana veritas quāque rem suis nominibus appellabat. Plut. in Apoph. Reg. & Imp.

Praxaspis. Cambyses rex quum frequenter nimio se vino ingurgitaret à Praxaspe hunc in modum reprehensus est: Noli te nimio perdere vino, ô rex, ne tibi ac ciuibus tuis perniciosus fias. Verum rex: Vt scias, inquit quàm nunquam mihi excidam, approbabo etiam post vinum, & oculos & manus in suo ac debito esse officio Bibens igitur solito largius iamque vinolentus, iubet obiurgatoris filium in conspectum duci, ac posteaquam sinistram manum capiti imposuisset, stans in cor adolescentis sagittam figit. dixerat autem prius, id se petiturum: rescissoque pectore, iaculum cordi infixum ostendit, & sagittam extraxit, patrique ostendens ait: Reprehendis in me ebrietatem. vide igitur quàm certam post potationem habeam manum. Herodotus ipse recitat in Thalia, & Seneca lib. 3. de Ira: Brus. lib. 1 cap. 5.

Geminii. Geminius in Græciam profectus ad Antonium, quoniam suspectus erat Cleopatræ quòd eò venisset Octauiæ causam acturus, diu repulsus, ac varijs modis delusus, tandem in conuiuio iussus causam aduentus dicere, ita respondit: Cætera (inquit) Antoni, sobriæ sunt orationis, nec huius temporis: verùm illud vnum & sobrius & ebri⁹ scio, bene successura omnia si Cleopatra remittatur in Ægyptum. Mòxque Romam se recepit

cepit, metuens sibi ab Antonio. Nam Cleopatra in conuiuio gratias egit, quòd rem apertè dixisset, nulla vsus circuitione. At sic agere gratias, erat minari malum. Sciebat Geminius, quàm esset illis inuisa veritas. Plut. in Antonio.

De vestitu.

Cratetis

CRates Thebanus à magistratu obiurgatus, quòd prẹter leges ac morem Atheniensium sindone vestiretur, Ait, Quid si Theophrastum vobis ostendā sindone amictum? diffidentes, ac vt ostenderet flagitantes, adduxit ad tonstrinam, ostēditque Theophrastum, qui tum fortè tondebatur, linteo amictum, quòd Grẹci à contegendis humeris ὠμόλινον vocant: submonens, omnibus ad vsum vti licere. Nam si per se turpe esset vti linteis, ne in tonstrina quidem esset honestum. Laër. lib. 6. cap. 5.

Stilponis

Stilpo Megarensis videns Cratetem hybernis mensibus frigore rubētem δοκεῖς, inquit, μοὶ χρείαν ἔχειν ἱματίου καινοῦ. Lepos qui est in vocis ambiguo, latinè reddi nō potest καινοῦ cōiunctim, sonat nouo: & καὶ νοῦ disiunctim, sonat & mente. Discrimen auribus vix sētiri potest, scripto potest ostendi. Videris, inquit, egere pallio nouo, siue pallio & mente. Nouum requirebat gelu, mentem Cynici stultitia, qui vestem non accommodaret tempori. Laër. lib. 2. cap. 12.

Arist.

Aristoteles, quum adolescentem sumptuosiori toga comptum videret, Adolescens, ait, Num aliquando à cultu isto immodico temperabis, ouium virtute parto? Stob.

Socr.

Xantippe Socratis, cum nollet eius vestem induere, atque sic ad spectandam Pompam prodire, respondit: Vt quàm non spectandi causa, sed potiùs vt specteris habeas. Notabat autē communem hominum cōsuetudinem, quæ cùm in aliis, tum maximè in vestitu, nouitate delectantur quo ab omnibus ob nouum & insolitum cultum spectentur & celebrentur. Ælianus lib. 7. de Var. hist.

Eiusdem

Socrates cum iret, ab Agatone vocatus ad conuiuiū

ſoleatus & vnctus. idque præter morem, & ab amico quodam obuio rogaretur, cur eſſet ſolito nitidior? ludens dixit: Vt pulcher eam ad pulchrum, quum nullus eſſet ad huiuſmodi affectibus alienior. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem Socratis pallij proſciſſam partem cum Antiſthenes multis ſpectantibus oſtendiſſet, ſpectandamque dediſſet: Aſpicio, inquit, ô Socrates, per ſciſſuram pallij, tuam vanitatem. Bruſ. lib. 7. cap. 12.

Platonis Plato Athnienſis in Ariſtippum dixit, illi ſoli datum eſſe & pannis & chalamyde vti, quòd apud Dionyſiũ in purpura ſaltauerat. Ad id alludens Horatius: Omnis, inquit, Ariſtippum decuit color. Hoc dictum quidam tribuunt Stratoni. Laër. lib. 3.

Idem aliter. Strato, ſiue (vt alij tradunt) Plato dixit Ariſtippo: Tibi vni & chlamydem & pannum ferre datũ eſt. Chlamys veſtis eſt ſatraparum, pannus mendicorum. Id notauit Horatius, cum ait:

Omnis Ariſtippum decuit color.

Apud Dionyſium ſaltauit in purpura, interdum vili pallio vtebatur, ſemper tamen decori memor. Eraſ. ex Laërt. lib. 2. cap. 8.

Antiſt. Diogenes cùm ab Antiſthene Athenienſi petiiſſet tunicam ad depellendum frigus, iuſſit Antiſthenes, vt duplicaret pallium: ſic enim tunicæ ſpeciem præbiturum: admonens, oportere hominem vno veſtitu cõtẽtum eſſe. Laërt. lib. 6. in vita Anthiſtenis.

Diog. Diogenes, cuidam ſibi placenti, quòd leonis exuuio tectus incederet: Non tu deſines, inquit, virtutis ſtragulas pudefacere? Indecorum eſſe cenſuit, quòd homo mollis Herculis amictum ſibi vendicaret. Idẽ dici poteſt iis, qui prodigioſo amictu profitẽtur ſanctimoniam, vita non reſpondente. Eraſ. ex Laërt. lib. 6.

Eiuſdem Cum adoleſcens quidam comptior Diogeni popoſuiſſet quæſtiunculam, Non tibi prius, inquit, reſponſurus, ſum, quàm ſublatis veſtibus oſtenderis, vtrum maſculus ſis, an fœmina. Ex cultu parum virili notauit illius molliciem. Laërt. lib. 6.

Eiuſdem Idem apud Megarenſes cum videret arietes pelli-

bus tectos aduersus frigoris iniuriam, ipsorum autem filios nudos: Satius est, inquit, Megarensis esse arietē, quàm filium. Traditum est de Megarensibus, quòd indiligenter haberent filios suos. Eras.

Suprà de Generatione,

Eiusdem

Idem cum videret adolescentem quempiam sese ornantem, Si ad viros, inquit, frustra: si ad fœminas, iniustè. Hoc dictum festiuius est Græcis ob vocum affinitatem, ἀτυχεῖς & ἀδικεῖς. Nam frustra se mas parat masculo, inter quos non potest esse coniugium: & iniquè facit adolescens, si cultura formæ insidiatur infirmo sexui, cum vxor non lenocinio, sed honestis moribus concilianda sit. Ibidem.

Eiusdem

Idem diuitem quendam indoctum: sed splendidè vestitum, χρυσόμηλον appellabat, hoc est, ouem aureo vellere. Nam tales fuisse proditum est à Poëtis, qui minimum valerent ingenio, ouillis moribus, etiam prouerbio dicebantur. Laër. lib. 6.

Eiusdem

Suprà de Feriis & diebus festis.

Pausaniæ.

Pausanias Cleombroti filius admirantibus quibusdam barbarorū vestiū sumptum: Melius esset, inquit, ipsos multi fieri, quàm multi faciēda possidere. Ibidē.

Gorgiæ.

Suprà tit. de Seuerè dictis.

Lysandri

Lysander preciosas vestes, quas Dionysius ad filias ipsius miserat, non accepit, dicens: Vereor, ne his amictæ turpes videantur. Plut. in Lac. Apoph. Brus. lib. 3. cap. 33.

Demonactis.

Demonax cuidam qui purpura indutus sese insolētius ostendebat, in aurem dixit: Heus tu, hoc ante te gestabat ouis, & ouis erat. Significans, illum nihilo minus stupidum esse, si gestaret purpuram. Eras. lib. octauo. Apoph.

Laconum

Lacones in bellis vtebantur puniceis tunicis, siue quòd hic color videbatur illis aliquid habere virile: siue quòd sanguineus coloris rubor plus terroris incuteret bellorum imperitis, siue ne protinus conspicuum esset hostibus, si quis vulnus accepisset, sed vtiliter lateret, ob vestem sanguini concolorem. Plut.

Artaxerxis.

Teribazus in venatu Persicam vestem dilacera-

tam ostendit, consulens quid faciendum esset, respõdente autem Artaxerxe rege aliam induendam: Tuã igitur, inquit, mihi tradas oportet. Rex suam tradidit dicens: Dono do tibi hanc vestem, sed gestare prohibeo. Teribazus, vir minimè quidem malus, sed leuis præcipitísque consilij, neglecta regis monitione vestẽ induit, mulie bribus etiam ex auro donis quę à rege acceperat exornatam. Hoc cæteris omnibus indignè ferentibus (nam ridere nefas erat,) Rex effusè ridens Tibi, inquit, vt mulieri aurum, vt insano regium amictum gestandi ius potestatémque concedimus. Eras. lib. 6. Apoph.

Archidami. Cùm Dionysius Siciliæ tyrannus filiabus Archidami vestes splendidas multíque precij dono misisset, recusauit accipere dicens: Vereor, ne hoc amictu puellæ mihi turpes videantur. Intellexit vir prudens, virgines nullo cultu melius ornari, quàm simplici. porrò sericis, gemmis & auro dehonestari magis quàm ornari: propterea quòd vestium luxus arguit animum parũ sobrium, & intuentium animos ad libidinem solicitat citius, quàm ad honestam opinionem. Decet autẽ, vt virgo tota & vndique virgo sit, nec vlla ex parte det corruptę mentis significationem. Plut. in Lacon.

Suprà de Impunitate.

Cic. Aug. Caes. Augustus Cæsar quum pro concione multos videret palliatos, indignabundus: En, inquit, Romanos rerũ dominos, gentémque togatam. Adeò studebat priscos reuocare mores, vt habitum quoque vestitúmque doluerit immutatum. Eras. lib. 4. Apoph.

Eiusdem Idem purpuram tyriam empturus, de obscuritate querebatur, cumque venditor diceret, Erige altius, & suspice: Ergóne, inquit, vt me populus Romanus dicat bene cultum, in solario ambulaturus sum? Brus. lib. 7. cap. 12. Macro. lib. 2. cap. 4. Sat.

Eiusdem Augustus Cæsar quantum potuit, indumentorum luxuriam habuit odio, cuius dictum erat vulgatissimũ: Vestitus insignis ac mollis superbiæ vexillum est, nidúsque luxuriæ. Suet.

Suprà de Superbia. *Iuliæ Augusti. F.*

Alexander Seuerus Romanorum Imperator, quum humili vestitu contentus sæpenumero incederet, reprehensus ob id ab aulicis suis, respondit, Imperatorã maiestatem constare virtute non corporis cultu. Bru. lib. 3. cap. 13. *Alexãdri Seueri.*

Idem gemmas omnes quas reperit in palatio vendidit, & aurum in ærarium contulit, dicens, viris gemmas vsui non esse: matronas autem regias contentas esse debere vno reticulo atque in auribus & baccato monili, & corona in qua sacrificarent: & vnico pallio auro sparso, & cyclade, quæ plus sex vnciis auri non haberet. Hic cultus hodie vix sufficit negociatorum vxoribus. Ælius Lamprid. *Eiusdem*

Aurelianus Imperator, petenti vxori, vt se vnico pallio serico vti sineret, respondit: Absit vt auro fila pensentur. libra enim auri tunc libra serici fuit. Bruss. Contursinus. lib. 5. cap. 22. *Aureliani Imp.*

Alphonsus Aragonum Rex quum vestitu cultúque corporis non multum discreparet à popularibus suis, admonitus à quodã vt regio ornatu incederet, respondit: Malo moribus & authoritate meos excellere, quàm diademate & purpura. Parnormita. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi: Aeneas Syl. de eius dictis. *Alphõsi.*

De vetulis.

PAusimachus in parasitum, qui ab anicula alebatur, dicebat, illi qui cum anu consuetudinem habeat, diuersum quiddam accidere, atque ipsi vetulæ. Nam illum semper aliquid ventre concipere, illam nunquam. Sentiens, illum subinde fieri saturum, illã manere sterilem. Eras. lib. 6. Apoph. *Pausimachi.*

Elpiniceanus, quũ Pericles Samum vastasset in eũ his verbis insultauit: Admiranda sunt ista Pericles, & coronis decoranda, qui nos multis & fortibus ciuibus spoliasti, quum nec Phœnicibus nec Medis bellum intuleris, vt meus frater Cimon: sed vt vrbem sociam, & necessitudine nobis coniunctam sub imperium redacturus esses. Hæc dicente Elpinice, subridens, Peri- *Periclis.*

cles, ad eam ſedato animo illud Archilochi dixiſſe fertur: Haud vnguenti, vetula quum ſis oblita es. Bruſon. lib. 1. cap. 12.

Mamiæ meretricis. Lamiam meretricem etiam ſeneſcentem Demetrius rex amabat parum ſobriè. Quum igitur de ea rex apud Mamiam, quæ & Demo dicebatur, gloriaretur, & appoſitis bellariis diceret, Vides quàm multa mihi mittat Lamia? Plura, inquit, tibi mittentur à matre mea, ſi velis cum ea dormire. Notans, anus ſolere donare iis à quibus ſubiguntur. Eraſ. lib. 6. Apoph.

Phrynes. Phryne iam anus dixit, A multis fecem emi propter vini gloriam. Sentiens, multos ideo ſecum cõgredi, vt gloriari poſſent, cum Phryne rem habuiſſe. Sicut vini magni nominis etiam fex emitur, vt iactare poſſint, ſe tale vinum habere domi. Ibidem.

Gnathenæ. Suprà de Reſponſo ab inexpectato.

De vicariis.

Alex. Seueri. ALexander Seuerus aſſeſſoribus deſignauit ſua ſalaria: quanquam dicebat illos potiſſimùm promouendos, qui per ſe Rempub. gerere poſſent, non per aſſeſſores. Vnumquenque enim hoc agere debere, quod noſſet. Prudẽtiſſimus iuuenis ſenſit, hoc eſſe præcipuum vlcus omnium Rerumpublicarum, quòd omniamunia per vicarios adminiſtrantur interdum alteros ac tertios. Præfectus vrbis habet vicarium, & is vicarius rurſus alterum vicarium, & hic rurſus alium. Ac frequenter is & qui honore & ſalario fruitur, minimè omnium idoneus eſt ad functionẽ obeundam. Annotent hoc principes, qui ſubinde coguntur exactionibus grauare populum. Ael. Lam.

De vicinis.

Diogenis. LAcone quodam laudante Heſiodi carmẽ, ſcilicet, Nõ peribit bos vtique niſi affuerit malus vicinus: Diogenes excipiens, Atqui, inquit, & Meſſennij periêre, & eorundem boues, in vicinia vobis conſtitutis. Laërtius.

Themiſt. Themiſtocles cum prædium quoddam vendere

vellet, hoc quoque præconem addere iussit ὅτι καὶ ἀγαθοὺς ἔχει γείτονας, id est. *Quod vicinos etiã haberet bonos.* quasi vicini commendatione futurum esset longè vẽdibilius. Huius dictum extat apud Plutarchum explicatùrque copiosius apud Erasmum in prouerbio, Aliquid mali propter vicinum malum. Vide Plutarchum in Græco. Apoph. Stob. ser. 35. Antonium in Melissa. parte 2. ser. 83.

Catonis. Cato senior admonebat eos qui agros empturi essent, vt ante omnia animaduerterent, ne malũ haberent vicinum. Erasm. Roterod. lib 5. Apophtheg.

Iulii. Drusi. Ædes Publicolæ pluribus ex partibus vicinorũ prospectui patebant. Hoc incommodum faber se quinque talentis emendare velle promittebat. Tum Drusus: Decem talenta tibi dabo, si domum meam ita pares vt, vnde quaque pateat omnium oculis, quo nõ vicini tantùm, sed omnes ciues perspicere possint, quomodo domi meæ viuatur. Sunt qui conquerantur, ædes vicinorum oculis esse expositas. Verùm vir bonus nequaquam curat, qui ædes introspiciant, quando quidẽ foris ac domi agit, quæ virum bonum decent. Brus. lib. 7. cap. 16. Eras. lib. 6. Apop.

De vicissitudine rerum, vide tit. de Fortunæ mutatione & inconstantia.

De victoria.

Diogenis IN Olympiis præconem ita pronunciantem Doxippus viros vicit: correxit Diogenes. Hic: inquiẽs, mãcipia, sed ego viros. Significans, eos qui certarent Olympia. non esse viros, sed gloriæ mancipia. Solus philosophus vincit viros. Laër. lib. 6.

Agesilai. Quum Megabates Spithridatis filius eximia formã adolescens, Agesilaum adiisset aliquãdo salutandi gratia, ac iuxta Persarum morem osculum offerret, quòd ab eo videretur ad modum amari: Agesilaus auertit vultum refugiens osculum, Cæterùm quum erubuisset ille ratus se contemptui fuisse, ac deinceps salutaret eum eminus: rex pœnitens vitati osculi finxit se mirari, quid accidisset Megabatæ, quòd ipsum non sa-

lutaret osculo, familiares responderunt: ipse fuisti in causa, ô rex, qui venientem non exceperis, sed formosi basium exhorrueris. alioqui nunc quoque persuaderi poterit, vt tibi veniat ad osculum, tantum ne rursus refugias. Hic posteaquam Agesilaus aliquãdiu tacitus, suo cum animo cogitasset: Non est, inquit, opus vt illi reditum persuadeatis: nam ego mihi sic videor affectus, vt malim huiusmodi rebus superior esse, quàm aduersariorum vrbem fortibus viris instructissimam per vim capere. Præstantius enim duco, vt quis sibiipsi seruet suam libertatem, quàm vt alijs libertatem adimat. O virum gerendo in alios imperio idoneum, qui suis cupiditatibus imperare posset. Quis non miretur tam philosophicum in homine militari iudicium? Intellexit, neminem esse liberum, qui seruiret cupiditatibus, intellexit, nullum esse imperium speciosius, quàm si quis animo suo posset imperare. Hoc exemplum temperantiæ multo pulchrius videbitur, reputanti, quòd Græcorum leges formosorum adolescentium amorem concedant, citra tupitudinem tamẽ aut vim, Quanquam hoc Apoph. Plutar. in Vitis paulo secus refert: Ego, inquit, denuò malim illam de osculo pugnare pugnam, quàm omnia quæ viderim mihi fieri aurea Quo vir ille sensit amoris flammã acriorem, hoc pulchrius ducebat non obsequi animo. Eras. Rot. in Apoph.

Laconis.

Quidam Laconi in Olympico certamine superato dixit: Aduersarius tuus, ô Lacõ, te fuit potentior: Imò inquit, ad deiiciẽdum accommodatior, Quoniam certamen artis erat magis quàm virtutis, Lacedæmonius non putabat se ob id deteriorem quod victus esset. Dicti argutia sita est in ancipiti voce. Nam χρείστων & meliorem significat, & potentiorem, siue superiorem, aut præstantiorem. Is verè inferior est, qui honesto vincitur. Plut. in Lacon.

Themistoclis.

Themistocles quum aduersus barbaros describeret Athenis exercitum, & in theatro ex illius gentis more producti essent galli gallinacei, atque inter sese commissi, mira pertinacia inter se depugnarent ad necem vsque rem ludicram vertit in seriam cohortationem.

Sic enim ciues suos affatus est: At isti, inquit, neque pro aris ac focis, neque pro liberis depugnant, sed tantũ quòd vinci turpe sit. Quo igitur animo vos esse par est, quibus pro salute patriæ, pro charissimorũ incolumitate, ꝓ libertate certamẽ est? Eras. lib. 8. Apoph.

Mithridatis.

Mithridates victus à . Cn. Pompeio, nõ tantùm seipsũ & filios, sed totũ etiã regnũ victori sua sponte obtulit, præfatus, neminẽ aliũ neque Romanũ, neque vllius gẽtis virũ futurũ fuisse, cuius se societati cõmissurus foret, quàm Cn. Pompeiũ. Proinde omnẽ sibi vel aduersã vel secundã, cuius author ille esset, fortunã tolerabilẽ futurã. Non enim esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset nefas: neque ei inhonestè aliquẽ submitti, quẽ fortuna super oẽs extulisset. Velleius Paterculus, & Cuspinianus in Consulibus.

Annibalis.

Annibal à Minutio, quẽ insidiis obsederat, per Fabij copias depulsus, vbi rediisset in castra, dixisse fertur: Eo prælio à se victum Minutium: se autẽ à Fabio fuisse superatum, videlicet ex eadẽ pugna victus & victor redijt. Perierat enim Minutius, ni Fabius succurrisset. Plut.

Ciceronis.

Post Cæsaris victoriam interrogatus Cicero, cur in electione partium errasset; Præcinctura, inquit, me fefellit, Sentiens, se nõ sperasse victoriam è molli & effœminato staturam. Cæsarẽ enim ita toga præcingebatur, vt laciniam trahens, mollium in morem incederet. vnde Sylla Pompeium admonere solebat, caueret à puero malè præcincto. Plutar.

Traiani

Traianus Valentis impijssimi Romanorum Imperatoris contra Gothos dux, cùm primùm quidem congressum eorum sustinẽs, victus redijsset, ignauiam ei & timiditatem cum conuicio imperator obiecit. ille autem ea dicendi libertate, quæ virum fortem & strenuum decet: Non ego, inquit, ô imperator, victus sum: sed tu ipse sponte tua victoriam à te ipso reijcis, qui ita cum Deo belligeraris, momentumque quod ab eo prouenit repellens, ad hostes potiùs transmittis. Deus enim semper vincit: & victoria illis fauere solet, qui auspicium ductumque eius sequuntur. Is nunc ab aduersariorum partibus stat, quòd eum tu bello (insecta-

batur enim eos, qui iam Chrystianam religionem accęperant) persequeris. Nicephorus Callistus lib. 11. cap. 49. Eccles. hist.

De victoira non astu aut insidiis, sed virtute patanda.

Democriti.

DEmocritus dicere solebat, virilem se non æstimare eum solum qui armis cæteros præcelleret sed & qui cum voluptatibus pugnā capessens, speciosam reportasset victoriam. Stobæus.

Archidami.

Infrà de Virtute.

Lysādri.

Lacædemonii non pręficiebant pędotribas, qui pueros ad luctā exercerent vt virtutis esset certamen, non artis. Vnde & Lysander interrogatus, quo pacto à Charonte victus esset? respondit, Vario artificio. Non existimabat ea gens in quauis re speciosam esse victoriam quæ callidis consiliis contigisset, potiùs quàm animi corporísque robore. Ars autē omnis vt à naturali simplicitate recedit, ita dolo affinis est. Plut.

Alcibiadis.

Alcibiades etiamnum puer, quum in palæstra nexu quodā constrictus esset, vnde se non posset explicare: manum colluctatoris mordicus arripuit. Illo dicente, mordes Alcibiades vt fœminæ solent: Imo, inquit, vt leones. Iam tum agnoscere erat animum, cedere nescium. Plutar. in Græc. Apoph.

Alphonis

Alphonsus Aragonum rex, cùm Caietam vrbem pertinaciter obsideret, & eos fortè quos oppidani tanquam bello inutiles expulissent, vt commeatū diutius in vrbe haberēt (erant autem senes decripiti, mulieres, puellæ infantes) ab his abstinere suos milites iussit. Verùm milites cū ægrè hoc tulissent: Malo, inquit rex. Caiera & Caietanis nunquam potiri, quàm homines imbelles & innocētem iuuentutem tam fœdè, tamque crudeliter trucidando vincere. Cum viris enim, non cum mulieribus mihi dimicatio est. O regem immortalitate dignissimum, quíque vniuersum genus humanum gubeinet & regat, victoriam, quā luctuosam ac impiam existimaret, nullam iudicauit. Igitur omnem sexum atque ætatem imbellem excipi iussit, sed exceptos oēs abūde refici atque refocillari voluit. Antoni-

us Panor. de reb. gestis Alphonsi: & Æneas Syluius de eius dictis.

Idem, quum renunciatum esset à Ludouico Podio, quendam in Venetorum naualibus esse, qui illa vnà cum armamentario, quod in his erat, exurere pollicitaretur, si sibi duo millia aureorum à rege promitterētur, conatusque illius facilè cessuros affirmanti, respondit: Nequaquam insidijs, sed aut virtute vincendum esse, aut nunquam. Ex hac enim re non aliam sibi laudem sperandam esse, quàm eius qui Dianæ Ephesię templum incendisset, cuius nomen totius Asiæ decreto è memoria hominum obliteratum traditur. Panor. lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem

Carolus Francorum Rex in bello Britannico superatus, ac militibus & pecunia iam exhaustus, cùm per legatos peteret ab Alphonso Aragonum rege (cuius prouincias ab antecessoribus quidem acceperat, sed non saluo iure, ne contra se bello iam protritum suscitaret aliquod bellum, infortunio occasionem dante: respondit Alphonsus, Non est quod sibi hoc tempore timeat Carolus. ego enim, quod maiores mei in Caroli sūma fœlicitate non potuerunt, in eius calamitate petere nolo. Potuisset autem Alphonsus potentissimus, Carolum toto exuere regno, paucis admodum militibus, si astu & insidijs, non aperta virtute victoriam bonis viris parandam esse iudicasset. Antonius Panormita. de rebus gestis Alphonsi, & Æneas Syluius de eius dictis.

Eiusdem

Idem quum quidam se offerrent, qui Renato, Andagauensium ducis, & hostis sui atrocissimi, mortem promitterent, insidijs parandam: non tantum hoc fieri noluit, sed vt in parricidas se in eosdem animaduersurū dixit, si hoc tentarent: dicens, se nequaquam insidijs cum hoste de regno, sed manu tantùm & virtute dimicaturum. Ibidem.

Eiusdem

Idem Alphonsus, his qui se in mortem Francisci Sfortiæ paratos esse significassent, respōdit: Nunquam sibi victoriam placuisse, cuius postea pigendum pudendùm ve esset. Igitur ni ab huiuscemodi consilijs abstineant, talia se exempla in illos editurum, vt eiusmodi consilia sibi admodum molesta esse omnes intelligant

Eiusdem

Anto. Panor. & Syluius vbi suprà.

Eiusdem Rogerius Pallantiæ comes, amplissimo atque ornatissimo genere natus impiger vir, & manu promptus cùm Alphonsum adiens, diceret, in animo sibi esse Ioannem Castellæ regem, ipsius hostē contempto omni periculo confodere, foreque id sibi (si modo annuat) factu perfacilè: Non per scelus, sed virtute gloriam quęrendam esse, respondit Alphonsus: Se enim non solùm pro Castellæ atque Hispaniæ dominat. u sed ne pro totius quidē orbis imperio adipiscendo, tam crudele atque detestabile facinus permissurū. Panormita. libro secundo de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem Simili quodam modo respōdisse dicetur exuli Florentino Cosmam Medicen occisurum polliceti, si xxx non amplius manu militum à rege iuuaretur: Longè quidem acriores atque ampliores hostes sese & habuisse, & habere, quàm Cosmas esset quorū morte vel regna consequi se quidem potuisse, sed abstinuisse à scelere. Idem Panormi.

Aene sil. Æneas Syluius dicere solebat, decere regem inuictū habere animum, res si iusta sit: at vbi conatus iniustus est, præstare vinci quàm vincere. Æneæ sententia est in primo comment. de rebus. gest. Alphonsi.

De victoria incruenta.

Pytroci. Pittacus probabat victorias citra sanguinem partas nam magno ciuium cruore emptas, hoc est. Cadmeas, vt vocant, non existimabat esse victorias, Laërt. lib. 1. cap. 5.

Pyrrhi. Pyrrhus Epirotarum rex bis commisso cum Romanis prælio vicerat, sed desideratis cōpluribus amimicis & ducibus hic pyrrhus: Si vno, inquit, adhuc pręlio Romanos vicerimus, actum fuerit de nobis. Quod victi solent dicere, hoc dicebat victor declarans, victoriam magno emptā non esse victoriam, sed clamitatem. plut.

Ejusdem Quum è Sicilia solueret, frustratus eius viidelcet potiundæ spe, couersus ad amicos. Cuiusmodi, inquit, palæstram reliquimus Romanis & Carthaginensibus significans, se certamen hoc cruentum & operosum li-

benter aliis: cedere, Interdum fœlicius est nõ assequi quàm nimio mercari quod ambis. Eras. ex plut. in regum & imp. Apoph.

Soebidæ

Sœbidas, cum essent Lacedæmonij in pugna Leuctrica Martis aleam experturi, cuidam dicenti, hic dies declarabit virum bonum: Præclarus, inquit, dies, qui possit declarare virum bonum incolumen: præsagiens, in prelio plurimos egregios viros fortiter occubituros quos ipse patriæ maluisset incolumes. Plut. in Lacon.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragon. rex cũ graui atque diutino bello confecto iam triumpharet, victos tamen & captos hostes, triumphantium more currum præire non passus est: Ob hostes seruatos rectius, quàm cæsos, triũphandum esse dicens. Vnde apparet, quanti rex clemẽtissimus victorias nullo sanguine partas faceret. Pano. lib. 1. de Alphon reb. gest.

Eiusdem.

Quũ Florẽtinis ac Venetis petentibus pacẽ dedisset & regiorum plerique gloriæ studio flagrãtes, per molestè hoc tulissent, eo quòd in eo bello magnificum ac gloriosum aliquod facinus edere potuissẽt, à quo iam pace comparata se frustratos planè agnoscerẽt: Rex id quod erat suspicatus aliquando, occasionem iam nactus, dixisse fertur: Bono animo estote commilitones: nam & virtuti vestræ & mihi credite. Neque locus enim, neque honos deerit, & mihi perquã speciosum fuit, petentibus pacem dare. Ita enim arma capere cõsueuimus, vt sine cruore, si id modò fieri potest, victoriam adipiscamur. Et quid aliud pacem tã submissè petentes confitentur, quàm se victos, non autem victores esse? Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi regis.

Eiusdẽ.

Idem quum audiret quosdam ex suis esse, qui cogitarent de interficiendo hoste. quo saluis rebus in pace viuere possent: respondit, Sibi nunquam eam victoriã placuisse, cuius postea pigendum pudendũm ve esset. Panor. lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Aenea Syl.

Æneas Syluius dicere solebat, longè maiorem seruati quàm cæsi hostis gloriam esse. Innuit autem, eam demum victoriam reuera claram esse, quæ aut paucorum, aut omnino illorum sanguine parta esset. Syluius lib. 2. comment. de reb. gest. Alph.

Alphõis. Idem Æneas frequenter in ore habuisse fertur, tanto triumphum victoris illustriorem esse, quanto plures relicti sunt, de quibus triumphetur. Ibidem.

De victoria non ex multitudine militum metienda.

Antisthenis. ANtisthenes Atheniensis philosophus, melius esse dicebat pugnare cùm bonis paucis, aduersus multos malos: quàm cum multis malis, aduersus paucos bonos. In bello enim non tam multitudo militum quã pugnantiũ virtus parit victoriã. Laër. lib. 6. cap. 1.

Agesilai Agesilaus Lacedæmoniorum rex, audierat socios molestè ferre tam crebras expeditiones: præsertim quum ipsi permulti, Lacedæmonios numero paucos sequerentur, itaque volens ostendere quanta esset Lacedæmoniorum multitudo, iussit vniuersos socios simul considere, permixtos inuicem: Lacedæmonios item separatim solos. Mox per præconem edixit, vt primi omnium surgerent figuli. hi quum surrexissent, secundo loco per præconem iussit surgere fabros ærarios, deinceps architectos ac domorum opifices, similiter & aliarum artium singulos. Ita factum est, vt propemodum socij surgerent omnes, Lacedæmoniorum verò nullus: eo quòd Lacedæmonijs qui militię parantur, interdictum sit, opificium aut artem sedentariam vel exercere, vel discere. Hoc facto, risit Agesilaus: Videtis, inquit, ô viri, quãto plures nos educimus, quàm vos? Hoc stratagemate dux inclytus demonstrauit, non perinde referre quàm numerosum militem ducas in prælium, vt, quàm fortem & exercitatum. Plut. in Lacon. Apoph.

Agidis Agis Archidami fili⁹ sæpenumero dicere solitus est, non oportere percontari, quot sint hostes, sed vbi sint. Sensit autem vir prudentissimus, non referre, quantus sit hostium numerus, sed quanta hostium sit animi magnitudo. Plut. in Lacon.

Eiusdem Quidam quum Agidem percõtatus esset quot essent Lacedæmonij? respondit: quot satis sunt ad propulsandos hostes. Ostendens, magis referre quàm cordatos viros habeat ciuitas, quã quã multos. Plut. in Laconi.

Leonida

Cùm quidam ad Leonidã diceret, Cùm paucis contra infinitos bellare decreuisti? respondit: Si putas me multitudine fretum huc venisse, ne Græcia quidem tota satis mihi erit, ea quippe ad barbarorum multitudinem collata, exigua portio est: sin virtute, & hic numerus satis erit. Voluit autem ostendere in bello plus valere paucos, sed imperterritos, quàm multos sed effœminatos & molles. Plut. in Lacon.

Paedareti & Dianecu.

Suprà fortitudine heroica & militari.

Alexandri. M.

Alexander, audito Darium triginta myriades in aciem producere, dixit: Vnus coquus non metuit multas oues. Antonius in Melissa, parte. 1. ser, 371.

Eiusdem.

Idem, cùm explorator ei diceret, maiorẽ esse Darij exercitum, dixit: oues etiam, licet plures, ab vno aut altero lupo capiuntur. Anto. in Melissa, parte 1. ser. 37, Maxi. ser. 71.

Antigoni

Suprà de Fortitudine heroica & militari.

Tigranis

Tigranes Armeniæ Rex contra Romanos magna militum copia pugnaturus, cùm L. Luculli exercitum vidisset, paucorum exercitum irridens dixisse fertur: Si vt milites aduenissent perpaucos quidem esse, si verò vt legati, permultos. Verùm mox ipso facto intellexit victoriam non in multitudine pugnantium, sed militum robore atque virtute consistere, à Lucullo enim adeò victus est, vt tiaram vittásque lacerans, atque abiiciens aufugerit: ne iis ornamentis in turpi fuga agnitus, ad Romanos captiuus abduceretur. Dion Nicęus, vel eius abbreuiator Xiphilinus in Pompeio.

Annibalis.

Annibal Gisconi nuncianti, sibi admirabilem videri Romanorum instructorum ad pugnam numerum: Imò aliud, inquit, mirabilius te fugit. Quid autem hoc esset interroganti? Quod ex tam numerosa, inquit, hominum multitudine null' appellatur Gisco. Timebat miles, tantum militum Romanorum numerum: verùm Annibal, qui toties iam Romanorum vires pugnãdo fregerat, satis sciebat, non in numero, sed fortitudine militum consistere victoriam. Plut.

A. Posthumii.

A. Posthumius ad milites suos sæpenumero dicere solebat, Bella omnia non qui plures sunt numero, rectè conficiunt, sed qui virtute sunt superiores. Bruso.

lib.7.cap.2.

Quintii. Quum Antiochus rex cum numeroſo exercitu veniſſet in Græciam, omnéſque reddidiſſet attonitos, & militum numerus, & armaturæ varietas, Quintius hoc ſermone metum ademit Achæis. Quum, inquit, eſſem in Chalcide, cœnans apud hoſpitem meum, mirabar carnium copiam, quum eſſent omnia tecta niue, at hoſpes reſpondit, ea omnia nihil aliud eſſe, quàm ſuis domeſticæ carnes, tantùm apparatu & conditura diuerſa. Ne vos igitur, inquit, admiremini regis copias, quum auditis haſtatos, cataphractos, pedites, equites & ſagittarios. Nam hi omnes Syri ſunt, armatura inter ſe differentes. Plut. in Rom. Apoph.

Alphonsi Alphonſus rex Aragonum, cum Pincentiæ agrum Surrentinum de populari iure bellico cogeretur, ſæpenumero ingemuiſſe fertur. Verùm cum oppidanos pertinaciores quàm illis conueniret animaduerteret: Videte, inquit, qui vrbem inhabitatis inimicam mihi, ne veſtra pertinacia id efficiat, quod poſtea mea lenitate & clementia corrigi non poſſit. Subindicans, non ſemper eſſe ſitum in ducis poteſtate, parta victoria militum prohibere rapacitatem. Panor. lib. 1. de reb. geſtis Alphonſi.

De victoriæ moderatione.

Hermocratis. HErmocrates ad Syracuſanos dicere ſolebat: Non minoris virtutis eſſe, parta victoria bene vti, quàm vincere. Bruſo. lib. ſeptimo cap. octauo.

Agesilai. Ageſilaus cùm poſt fœlicem apud Corinthum victoriam tam infinitos Corinthiorum & Athenienſium à ſuis trucidatos cerneret, adeò non gauiſus eſt, nec elatus ea victoria, vt grauiter Græciæ etiam vices deploraret: Heu, inquiens, Græciam quæ tot viros inteſtino bello perdidit, quot vniuerſis barbaris debellandis ſatis eſſe poterant. Viro magnamino optabilis quidem erat victoria, ſed multò gratior, ſi pauciorum ſanguine parta fuiſſet. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem Suprà de Hoſtibus non crudeliter tractandis.

Eiusdem Ageſilaus rex cùm accepiſſet, è Lacedæmonijs octo, hoſtium verò decem millia in prælio occubuiſſe.

Heu tibi

Heu tibi Græcia, inquit, quando quidem ij qui oppetierunt, satis fuerant qui viui omnes pugnando superassent. Brus. lib. 3. cap. 13.

Lucurgi.

Lycurgus præcipere solebat, vt posteaquam in bello hostem vertissent in fugam, ac superassent, tamdiu fugientes insequerentur, donec certa esset victoria, moxque retrocederent. Neque enim Græcorum conuenire moribus, eos trucidare qui cessissent, idque non solùm honestius, verumetiam vtilius esse dicebat. Siquidem hostes, quibuscum res est, vbi cognorint Lacedæmonios parcere cedentibus, occidere verò qui loco non cedunt, sibi conducibilius existimabunt fugere quàm persistere. Frequenter enim desperatio magnū robur addit animo, non minùs quàm spes victoriæ. Decet autem Græcos legibus ac disciplinis imbutos, etiā in bellis meminisse clementiæ. Barbaricæ feritatis est, sæuire in prostratos. Sed rursus ita temperanda est clementia, ne nobis sit exitio. Fit enim non rarò, vt hostis fugam simulet, vt redintegratis viribus acrior insurgat in victorem. Eras. ex Plutarcho in Lac.

Philippi Regis. Alexādri M.

Suprà de Fortunæ inconstantia & mutatione.

Alextader Macedoniæ Rέx, capto Poro regè inclytissim, ocui & corporis ingentes inerant vires, & animi longè etiam maiores virtutes, hanc ipsam & corporis & animi excellentiam admiratus Alexander, sciscitabundus ipse quidem, magna tamen comitate adhibita, ab illo exigit, quanam se ab Alexandro ratione tractari, quemque erga ipsum sese gerere Alexandrum cupiat? Ad ea nihil Porus aliud, quàm, vt pro regia secum dignitate ageretur, petijt. Rursus Alexāder, Nùm nam fortè & aliud? Ad ea quoque & ille subdidit: Regiam dignitatem, quæ ipse cuperet, cuncta secum continere. Quæ dicta cum Alexander, pro sua regiaque & Pori dignitate ac decore examinasset non regnum modò illi restituit, belli iure vindicatum, verùm imperio eius latiores etiam fines adiecit. Pontā. lib. 1. cap. vlt. de Magnanimitate, ex Plut. regum & Imp. Apoph.

Epaminondas.

Epaminondas, quum aliàs solitus esset vncto corpore hilaríque vultu prodire in publicū, postridie eius diei quo fœliciter pugnatum est in Leuctris, processit

ſqualidus ac ſummiſſus. Amicis autem ſciſcitantibus ecquid illi moleſti accidiſſet? Nihil, inquit, ſed heri ſenſi me plus æquò mihi placuiſſe, eius gaudij intemperantiam hodie caſtigo. Adeò metuit arrogantiam vir Bœotus ac militaris: & nos non idem faciemus, quoties ſecunda fortunæ aura res nobis ſuccedunt? Plutarchus in Græcorum Apophthegmat.

Demetrii Demetrius Antigoni filius cùm cepiſſet Athenienſium qui defecerant vrbem, eaque grauiter rei frumentariæ penuria laboraret, protinus conuocata concione, dilargitus eſt illis frumentum gratis. Plut. in vita Demetrij.

Barchæ Quum Annibal apud Cannas fœliciſſimè pugnaſſet, amicis ſuadentibus vt fugientem hoſtem inſequẽs in vrbem irrumperet, non obtemperauit. Quam rem Barcha Carthaginenſis adeò indignè tulit, vt exclamarit: Vincere ſcis Annibal, victoria vti neſcis. Hoc dictum T. Liuius tribuit Maharbali. Plut.

Scipionis Scipio dicere ſolebat, hoſti non ſolùm eſſe dandam viam fugiendi, verumetiam muniendam, docens, moderandam eſſe victoriam, nec ſæuiendum in eos qui contrà ferre arma deſtitiſſent. Plut.

Quintii. Quintius, vbi Philippum bello vicerat, in Iſthmijs præconio iuſſit euulgari, ſe Græcos ſuæ libertati, ſuoque iuri permittere: Quotquot autem Romani temporib⁹ Annibalis capti ſeruiebãt apud Græcos, quum horum ſingulos Græci quingentis drachmis emiſſent, gratis Quintio donarunt: qui & ipſi Romæ triumphantem Quintium ſequuti ſunt pileati, quod facere ſolẽt è ſeruitute mamumiſſi. Plut. in Rom. Apoph.

Iulii Cæſ. Iulius Cæſar quum Pompeium æqualem ſibi ferre non poſſet, armis rem expediunt ambo. Verùm cùm commiſſa pugna Pompeius viciſſet, & victoriam non perſequeretur, ſed ſe potius reciperet ad exercitum, Cæſar: Hodie quidem, inquit, penes hoſtes erat victoria, at non habent ducem, qui victoria ſciat vti. Plut. in Rom. Apoph.

Augusti. Cæſ. Quum Alexãdrini poſt vrbem vi captam, extrema ſe paſſuros exiſti marent. Auguſtus ſuggeſtum conſcendit, adiuncto ſibi Adrio Alexandri no, dixitque ſe ciui-

tati parcere, primū propter ipsius magnitudinē ac pulchritudinē, deinde propter Alexādrū Magnū ei⁹ vrbis conditorē, postremò, in gratiā Arij amici. Raræ cuiusdā clemētiæ fuit non diripere ciuitatē, quæ pertinacissimè rebellarat, sed non minus laudis merebatur illa ciuitas, quòd huius beneficij gratiam non sibi vindicauit, sed vnā præcipuamque partem ipsi concessit vrbi: alterā tribuit Alexandro, cuius memoriam sciebat apud Alexandrinos esse gratiosissimam: tertiam transtulit in Arium eius ciuitatis ciuem, amicum tanto titulo suis commendans. Plut. in Rom. Apoph.

Aureliani imp.

Aurelianus Imperator Romano. quum Tyanam venisset, eamque occlusam reperisset, iratus dixit: Canem in hoc oppido non relinquam Hac voce milites erecti sunt in spem prædæ: & Heredamon Tyanensis, me tu, ne cum cæteris occideretur, prodidit ciuitatem. Qua capta, Aurelius Heradamonem patriæ proditorem occidit. Militibus ex Cæsaris promisso direptionem oppidi flagitantibus, respondit: Agite, canem me negaui relicturum, canes omnes occidite. Hoc pacto & proditori mercedem rependit, & militum auaritiam elusit. Videtur autem hic sermonis color sumptus ab Hebræis, in quorum literis reges qui minantur internecionem, negant se quēquam relicturos, vsque ad mingentem ad parietem: canem hac periphrasi significantes. Eras. ex Vopisco.

Friderici imp.

Fridericus Imperator victis in Hungaria Gunziensibus: Magnum, inquit, actum est opus. Nuuc autem maius restat, vt scilicet vincamus nosmetipsos, atque auaritiæ & vlciscendi cupiditati frænos imponamus. Discant nostri principes victores, exemplo Friderici imperare animi affectibus, neque insolescere ob res ad nutum voluntatémque cedentes, par ceréque victis Aen. Syl. lib. 2. com. de reb. gest. Alph.

Sigismundi imp.

Sigismundus Romanorum Imperator obiurgatus cur fugatos hostes non in sequeretur, & comprehensos occideret: Satis, inquit, vicit, qui hostes fugauit. Vtinam, & huius exemplo monarchis nostræ ætatis persuaderi possit, magno cruore partam victoriam non existimari victoriā. Aeneas Syluius lib. 4. gest Alphōsi.

Alphonsi regis. Alphonsus Aragonũ Rex, non tam quòd hostes vincere & sciret, & posset, gloriabatur, quàm quòd victis consulere didicisset. Illud quidem fortunæ interdum munus esse, hoc autem semper suum. Refocillare enim victos, verè regium est, debellare autem hostes, fortunæ est. Pan. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem Idem cùm in obsidione Stephati, centuriones ac milites, qui maledixerant regi, post captam vrbem clemẽter tractasset, castigatus a suis, qui omnes morte damnandos iudicarent: respondit, Se malle ex clementia & humanitate erga hostes, quàm ex victoria laudẽ adipisci. Pan. lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Sigismundi. Suprà de Hostibus non crudeliter tractandis.

De victoriæ insolentia.

CApta vrbe a Gallis Senonibus, diuque obsidione oppresso Capitolio, pactum est inter Romanos *Brenni.* Brennumque Gallorum regem, vt obsidio ea lege solueretur, vt Romani mille pondo auri penderent. In illa fortè auri pensitationẽ Brennus de altera lance gladium cingulumque ferreum apposuit. Interrogãte autem Sulpitio, Quid hoc esset? Quid aliud, inquit, nisi opprobrium victis. Brus. lib. 7. cap. 8.

Suprà de Arrogantia.

Archidami. Quum Mithridates Syllæ processisset obuiam dextramque porrexisset: Sylla non resalutauit, sed percontatus est, num à bello desisteret his conditionibus, quas cum Archelao pact⁹ esset? Obticescente Mithridate, Quibus pace opus est, inquit, Sylla, eos priores loqui conuenit, victori silere satis est. Rursus quum Mithridates variis coloribus excusaret quę gesta fuerant: Olim, inquit, audiui, nunc experior, te singulari eloquẽtia prępeditum, qui tam nefariis factis colorem inuenire potueris. Plut. in Sylla.

De vigilantia.

Platonis. PLato Atheniensis somnolentiam improbabat, cõque scripsit in Legib⁹ κοιμώμενος οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος. *Nemo dormiens vlla re dignus est.* Laër. lib. 3.

Philippus Macedonum rex cùm in exercitu quodã tempore dormiuisset, experrectus, Tutò, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subindicans, non esse regium indulgere somno, præsertim in bello nisi habeat fidum ac vigilem præfectum. Plut. in Apoph.

Philippi Regis.

Idem quum interdiu dormiret, Græcique ad fores conuenientes criminarentur illum: Nolite admirari, Parmenio, inquit, si nunc Philippus dormit. Nam quãdo vos dormiebatis, ille vigilabat. Bruson. lib. 6. cap. 8. ex Plutarcho.

Parmenonis.

Æmylius cum in bello contra Persem instituisset, vt milites sine armis vigilias agerent: rogatus à quodam, cur suis arma negaret: respõdit: vt metu hostium sublata resistendi fiducia, aduersus somnum pugnarẽt. Brus. libro sexto cap. 8.

Æmilij.

Cato senior eo milite sibi opus esse nequaquam dibat, qui inter eundum manus, inter confligendum pedes agitaret: quique stertendo quàm hostibus inclamitando longius sentiret. Brus. lib. 6. cap. 8.

Catonis.

Vide tit. de Somno.

De vino.

QVidam in conuiuio vidẽs vxorem Anacharsidis: Vxorẽ, inquit, deformẽ duxisti Anacharsi. Hic Anacharsis: prorsus ita mihi videtur, inquit, sed heus puer infunde mihi meratius, vt eam reddam formosam, indicans, vinum adimere homini rectum iudicium. Refert. Athæneus lib. 9.

Anacharsidis.

Idem dicebat vitem ferre tres Botros primum voluptatis, alterum ebrietatis, tertium molestiæ Sentiens parcum vini vsum esse iucundum, quia sedat sitim, largiorem gignere temulentiam, largissimum parere rixas cædes ac morbos. Simile huic quod alibi dictũ est: Primam cratetem pertinere ad sitim, alteram ad voluptatem, tertiam ad ebrietatem, quartam ad insaniam. Dictum erit iucundius, si cogites, in Scythia nõ esse vites. Laër. lib. 1. cap. 9.

Eiusdem

Cicero apud Damasippum cœnans, quum conuiuator mediocre vinum apposuisset, idque conuiuis à vetustate cupiens commendare diceret: Bibitè, phaler-

Ciceronis

num hoc quadraginta annorum est: Bene, inquit, fert ætaté. Hoc modo de homine loqui solemus, cuius formæ viribúsque non multum detrahit ætas. At ridiculũ erat, vinum ab immodica vetustate commẽdare. Plut. in Cicer. vita.

Vide tit. de Ebrietate.

De virtute.

Antisthenis. ANtisthenes Atheniensim philosophus, cum nil tam difficile esse sciret, quod studio superari non posset, Virtutem etiam posse disci solebat dicere. vt est apud Laër. lib. 6.

Idem dicebat, Virtutem esse armaturam quæ detrahi non possit. Ensis enim & clypeus excutiuntur: sapiens autem ac virtute præditus nunquam non armatus est eoque vinci non potest. Laër. lib. 6. cap. 1.

Idem tutissimum esse murum prudentiam dicebat, quòd is nec collabitur, nec proditur. Nulla mœnia tam sunt munita, quin machinis aut suffossionibus, aut vt nihil horum, proditione capiantur. Sapientis decreta sunt inexpugnabilia. Laër. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem Idem philosophus assiduè dicere solebat. Virtutem sibi sufficere ad fœlicitatem, nec vlla re opus habere nisi robore Socratico. Laër. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem Idem dicebat virum iustum pluris faciendum, quàm cognatum. Arctiora enim sunt vincula virtutis, quàm sanguinis. Et omnis bonus bono proximo cognat⁹ est, propter animorum similitudinem. Laër. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem Idem negabat sapiẽtem viuere iuxta leges ab hominibus institutas, sed iuxta normam virtutis. Sentiens, non ideo quid faciendum aut vitandum, quia leges iubent aut vetant, sed quia ipsa ratio dictat, hoc esse honestum, illud turpe. Leges non omnia præscribunt: at virtutis regula docet vbique quid sit honestum, quid turpe. Coacta virtus, virtus non est. Laër. lib. 6.

Eiusdem Quum in theatro populus Atheniensium tumultuaretur ob versiculum recitatum.

τί δ' αἰσχρὸν εἰ μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκεῖ; Id est:

Quid turpe ni videatur hoc vtentibus?

Antisthenes subiecit alterum,

αἰσχρὸν τόγ' αἰσχρὸν, κἂν δοκῇ, κἂν μὴ δοκῇ,

Quod turpe, turpe est, siue credas, siue non.

Eleganter correxit inutilem sententiam. Refert Plut. in Pericle.

Diogenis

Diogenes Cynicus ab Hegesia rogatus, vt ipsi libros aliquot commodato daret: Non sapis, ait, cum caricas non pictas, sed veras eligas: vera exercitatione neglecta, ad scripturam te conferas. Quo dicto notauit eos qui per omnem vitam ex philosophorum libris virtutem haurire cupiunt: cùm virtus magis vsu discatur, quàm lectione. Laër. lib. 6.

Eiusdem

Idem quoniam Cynicus erat, canis dictus est: & hoc vitæ genus à multis laudabatur, nemo tamen imitabatur. Itaque dicere solitus est, se canem esse laudantium, sed laudatorum neminem cum laudato cane audere venatum ire. Ibidem.

Eiusdem

Diogenes dicebat, se multos quidem videre colludentes & discursantes, non autem qui virtuti operam darent. Stob. sermone secundo de Imprudentia.

Stoicorũ.

Stoicorum dogma est, nihil esse expetendum, præter virtutem: nihil fugiendum, præter vitium. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Socratis.

Socrates cùm aliquando in colloquium cum Theodata meretrice formosissima venisset, quæ Callisthenem blandis ad se verbis trahebat, ad Socratem dixisse meretrix fertur: Ego quidem ô Socrates multum tibi præsto. Nam cùm tu neminem ex meis à me possis abalienare, ego cùm libitum est, tuos omnes à te voco. Cui respondit Socrates: Non mirum quidem est hoc. Tu siquidem ad decliuem tramitem omnes rapis: ego verò ad virtutem cogo, ad quam arduus, & plerisq; insolitus est ascẽs⁹. Sẽsit autẽ philosophus clarissimus, adeò corruptos esse hominum mores, vt facilè ducantur ad vitia, quorum lata est via: abhorreant autẽ à virtutibus, ad quarum acumẽ ardua ac spinosa nobis videtur esse via. Recitatur hoc dicterium apud Xenophontem, & Ælian. lib. 13. de Varia historia.

In conuiuio apud Xenophontem singulis di-

cere iussis, quo artificio quóve bono sibi præcipuè placerent: quum ordo venisset ad Socratem, ioco dixit: se maximè gloriari de lenocinio. Sentiens, se tradere veram virtutem, quæ potissimum commendat habẽtem, quæque tum priuatim, tum publicè conciliat homini beneuolentiam & amorem. Erasmus libro tertio Apoph.

Eiusdem Quodam tempore quum Euripides ita de virtute dissereret, vt diceret:

κράτιστον εἰκῆ ταῦτα ἐᾶν ἀφειμένα id est,

Hæc missa temerè est optimum relinquere.

Quasi virtus inueniri vix posset, surrexit Socrates dicens, Ridiculum esse, quum mancipium, si non protinus inueniatur, operæprecium existimemus, inuestigare: virtutem nulla inuestigatione dignam iudicare, si non protinus contingat homini. Erasmus libro 3. Apoph.

Stratonis. Strato Physicus quibusdam obiicientibus quòd Menedemus plures haberet auditores quàm ipse: Quid mirum, inquit, si plures reperiuntur qui lauari cupiũt, quàm vngi? Vnguntur qui se parant certamini. Subindicauit, Menedemi philosophiam esse dilutam: ac facilè inueniri, qui audiant de virtute disserentem: perpaucos autem qui virtutem exerceant. nam huc prouocabat. Strato. Eras. lib. 7. Apoph.

Demetrii Phal. Demetrius Phalereus quum audisset, Athenienses fuisse demolitos statuas suas, quas illi posuerant: At virtutem, inquit, non euerterunt, cuius gratia illas posuerant. Laër. lib. 5. cap. 5.

Themistoclis. Themistocles Seriphio cuidam dicenti, eum non sua, sed patriæ gloria splendorem assequutum: Vera, inquit, herculè narras: veruntamen, nec si ego Seriphius ignobilis, nec tu si Atheniensis esses, clarus vnquam fuisses. Sensit autem, non patriam, sed virtutẽ, existimationem facere hominibus & authoritatem. Brus. lib. 7. cap. 2.

Phocionis. Phocion Atheniensis, hanc diuinam esse legem dicebat: Vt vnica virtus sit potens, reliqua autem cuncta nugæ. Stob. serm. 1. de Prudentia.

Gorgias cùm à Socrate percunctaretur, an Persarũ regem putaret fœlicem? Nescio hercle, inquit, quantũ virtutis & disciplinæ habeat. Sensit vir prudẽtissimus, neminem esse fœlicem nisi omnibus virtutibus prædítus sit. Brus. lib. 7. cap. 2. *Socr.*

Iamblichus, ad virtutem tanquam ad asylum semper confugiendum esse, dicere solebat: ne cui turpi iniuriæ fortunæ expositi simus. Stob. ser. 1. de Prudentia. *Iãblichi.*

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cùm audiret Persarum regem magnum appellari. Qua re maior me est, inquit, nisi iustior est, ac temperantior? Censuit vir iustissimus, eum demum magnum esse virum, qui virtutibus alios omnes superaret. Plut. in Lac. Apoph. *Agesilai.*

Idem cuidam sciscitanti, quæ potissimum pueris essent discenda? Ea, inquit, quibus vsuri sint, quum & ad virilem peruenerint ætatem. Rectè censuit vir prudens, solam virtutem primùm ac statim à teneris vnguiculis disci oportere, nec vllam æui portionem, artibus friuolis dandam: quæ vt in pueris habent ostentationem plausibilem, ita nec grandibus decori futuræ sint, nec ad seria vocatis. Plut. in Lacon. Brusonius libro 7. cap. 2. *Eiusdem*

Cùm scelerosum quendam hominem crudelissima tormenta magna animi fortitudine ac infracto animo pertulisse audiuisset, miserũ hominem esse iudicauit, qui tam præclaram virtutem in re tam inhonesta ostendisset: quam si ad res honestiores attulisset, magno vsui Reipublicæ esse potuisse. Plut. in Lac. Apoph. & Eras. lib. 1. *Eiusdem*

Aduersus pecuniarum studium, quo vitio plerique laborant, amicos Agesilaus admonere consueuit, ne tam pecuniis quàm fortitudine ac virtute studerent ditescere: quòd frustra parat opes, qui veris animi bonis vacat. Plut. in Laco. *Eiusdem*

Archidamus cùm ob superatos bello Arcadas à quodam laudaretur, Multo, inquit, præstantius erat, si illos prudentia quàm viribus superassemus. Intellexit dux nobilissimus, eam victoriam meritò encomiis celebrari, in qua virtute alios vincimus, cùm vi- *Archidami.*

ribus à brutis etiam superemur animalibus. Plutarchus in Lac.

Eudamidæ. Suprà de Disputationibus aut Quæstionibus friuolis atque inutilibus.

Charilai. Charilaus interroganti, quam arbitraretur optimam rempublicam? In qua, inquit, plurimi ciues de virtute inter sese decertãt, citra seditionem. In plerisque ciuitatibus certamen est de opibus & honoribus, de virtute qui certent penè nulli. Quanquam hoc quoque certamen de honesto, debet hactenus feruere, ne prorũpat in seditionem. Iam enim non est concertatio virtutis, sed ambitionis. Qui vera virtute præditus est, nihil spectat nisi vt prosit reipublicæ. At seditio, præsens venenum est ciuitatis. Eras. ex Plut. in Lacon. Apoph.

Anaxãdridæ. Anaxandridas Leontis filius, cùm quendam videret acerbè ferre exilium, dixisse fertur: Noli vir optime exhorrescere exilium. à virtute enim & iusticia exulare, illud horrendum est. Sensit vir optimus, eos omnes exules esse, qui à virtutibus alieni sunt: eos autem nequaquam exules, qui variis virtutibus ornati, vbique patriam inueniunt. Plut. in Lac.

Antigoni. Antigonus secundus adolescenti cuidam qui patrẽ habuerat fortem, quanquam ipse non admodum, vt videbatur, bonus erat miles, postulanti vt patris stipendia caperet: At ego, inquit, ô adolescentule, non ob patrias, sed ob proprias cuiusque viri virtutes mercedem ac munera dare soleo. Hoc sermone iuuenem extimulans, vt patris fortitudinem æquaret, si quantum ille capere solebat, vellet accipere. Apud Græcos maior est dicti gratia ob vocum affinitatem ἀνδραγαθίας, πατραγαθίας: quę vox posterior ad prioris imitationem efficta est. Plut. in Regum & imperatorum. Apoph.

De eo quod virtus in actione consistit.

Pittaci. Pittacus Mitylenæus interrogatus quid esset optimum? Quod in præsentia, inquit, occurrit, bene agere. Bruſ. lib. 7. cap. 2.

Antist. Antisthenes Atheniensis, virtutem esse rem operũ, non autem plurimis verbis multisque disciplinis egere dicebat. Aduersus eos qui iuris ac theologiæ pietatisque professionem studio reddunt difficilimam ac prolixam, pérque vitam omnem nihil aliud quàm de virtute disputant. Notat hoc Horatius, Virtutem verba putas, vt Lucum ligna. Laërtius lib. 6. cap. 1.

Cleanthis

Suprà de Doctrina factis dissentanea.

Agesilai. Agesilaus rogatus quomodo quis maximè apud homines probaretur? Si dicat, inquit, optima, & faciat honestissima. Virtus enim eiusmodi est, quæ ipsis statim rebus gestis ita afficiat homines, vt non modò admirentur opera, verum in authorem quoque summo studio incendãtur. Brus. lib. 7. cap. 2.

Pantholida. Pantholidas legatus cùm in Atheniensium gymnasio philosophos egregiè de virtute disputantes audiuisset, interrogatus, An placerent quæ iam disputata essent: Probæ profectò, inquit, sunt illæ disputationes, sed vobis planè inutiles: qui virtutem habetis in ore, factis autem non ostenditis. Plut. in Laconicis. Apoph.

Semiramidis. Staurobates Indorum rex Semiramidi minitãs scripsit, si acie victa foret, se illam cruci affixurum. Sed illa ridens: Non verbis, sed virtute certandum esse respondit. Brus. lib. 7. cap. 2.

Gymnosophistarum. Alexander cùm Gymnosophistas interrogasset, Vitam, an mortem fortiorem putarent? Vitam inquiunt, quæ tot calamitosa pariat. Bruson. lib. 4. cap. primo.

L. Volumnii. Appius populo Romano exprobrabat, sibi acceptũ ferri debere, quòd ex muto & elingui facundum haberet consulem. de L. Volumnio collega sentiens. Ibi L. Volumnius: Quàm mallem, inquit, tu à me strenuè facere, quàm ego abs te scitè loqui didicissem. Brus. lib. 4. cap. 31.

Suprà de doctrina factis dissentanea.

Nestoris. *Adriani Imp.* Prętoriis viris ab Imperatore Adriano petentibus, vt sibi de iure respondere liceret: rescripsit, hoc munus non peti solere, sed præstari. Quare accingerentur, si qui sibi fiderent, & populo sui specimen darent. Nam

Augustus quo maior esset iurisperitorum authoritas, constituerat, vt qui respondere vellent, id ex authoritate Cæsaris facerent: quum antea liberum fuisset, respondendi munus subire, quicunque sui fiduciam haberent. Sic & hodie creantur doctores medicinæ, iuris, artium, theologiæ: quum hoc nomen promeruisse sit pulchrius, quàm obtinuisse. Eras. lib. 8. Apoph.

Alexãd. Mãmææ Alexander Mammææ filius, Romanorum iam factus imperator, audiens Artaxerxem instructissimo exercitu Romanum velle inuadere imperium. Nil refert, inquit. Vt enim quæ cùm voluptate agimus, dulcia sunt: ita quæ cùm virtute, gloriosa esse solent. Herod. lib. 6.

Huc aliqua ex parte spectant, quæ sunt sub tit. de Doctrina factis dissentanea.

De vi, vel violentia.

Lysãdri. CVm Argiui de ditionis finibus ambigerent cum Lacedæmonijs, asseuerarentque se iustiorem habere causam. Lysander stricto ense: Qui hoc, inquit, superior est, is optimè de finibus disputat. Ab æquo & bono vir insolens ad vim prouocauit Plut. in. Lacon.

Eiusdem Idem ad Bœotos ancipites, nec huic, nec illi parti addictos, quum per illorum confinia faceret iter, legatos misit, qui percontarentur, vtrum rectis an inflexis hastis per illorum agros proficisci deberet: significans, siue amici essent Bœotij, siue inimici, nihilominus se cœpto itinere perrecturum: nisi quòd per hostium agros iturus esset erectis hastis, ad propulsandum si quis obsisteret: per amicorum inuersis, veluti nemini nociturus. Hoc dictum nonnihil resipit indolis Laconicæ. qui nec inimicis supplex esse vellet, nec amicis grauis, Plut. in Lac.

Themistoclis. Themistocles quum apud Andrum argentũ peteret: Duos, inquit, ad vos adduco deos, vim ac suasionem. significans, si minus impetraret suadendo, se vi erepturum. At illi responderunt, apud se quoque duas magnas esse deas, inopiam & impossibilitatem, per quas non liceret dare quæ petebat. Plutar.

Anonimi Conflauit Cæsari magnam inuidiam, quòd quidam ex his quos Romam miserat, stans in senatu, simu-

atque cognouit Cæsari senatum non dare prorogatio nem, manu capulum percutiens: At hic, inquit, dabit, vim Reipub. minitans. Eras. lib 4. Apoph.

De visu, aspectu, & oculis.

Thaletis

THales Milesius cùm olim interrogatus esset, quā-tum à mendacio distaret veritas? Quantùm, inquit oculi ab auribus. Sensit, vir prudētissimus, ea demum esse indubitatæ fidei, quæ hominum contuentur oculis, non quæ auribus percipiuntur. Eras. lib. 8. Apoph.

Diogenis

Diogenes Cynicus animaduertens, Olympionem quendam fixis oculis scortum formisissimum intuentem: Ecce, inquit, vt aries Martius à puella publica ob torto collo vinctus abducitur. Notauit autem hominis oculos intemperantissimos, quibus scortum obtorto etiam collo, quandiu poterat, intuebatur. Laërt. lib. 6.

Xenocratis.

Xenocrates familiaris Platonis dicere solebat, nihil interesse pedésne an oculos in aliena domo defigeres. Eodem enim modo peccare tam eum qui oculos in loca in quæ non conuenit. verteret, quàm eum qui quò non licitum est, vestigia inferret. Ælianus lib. 14. de, Var. hist.

Periclis.

Pericles prætor collegam sortitus est Sophoclem poëtam, cumque in nauigatione Sophocles vidisset adolescentem formosissimum, ait, En quàm speciosus adolescens, respondit Pericles: Decet ô Sophocles, prætorem non modò manus, sed & oculos & linguam habere abstinentes. Plut. in Græc. Apoph. Stob. ser. 5. Cic. lib. 1. Offic.

Idem. Aliter

Isocrates vbi vidisset Sophoclem Tragœdiarū scriptorem sequi puerum formosissimum, captum illius amore: Oportet, ait, hominum non manus tantùm apud se continere, verúm & oculos. Eras. lib. 8. Apoph.

Ephori.

Ephorus dicere solebat, Si possibile fuisset rebus ipsis omnibus adesse, eam experientiam reliquis multò fuisse præstantiorem. Sensit autem, certiora esse quæ oculis visa sunt, quàm quæ auribus percepta ab alijs. Cùm enim duo homini iuxta naturā sint velut orga-

na quædã, quibus omnia percipit & scrutatur, auditus scilicet & visus. certior autem multo sit visus, iuxta Heraclitum: horum licet proprio, minoris tamen momẽti organo, auribus videlicet, ad inquisitionem rerum accedit. Polybius lib. 12. hist.

Theopōpi

Theopompus cum quidem optimum bellicarum rerum scriptorem esse dicit, qui quàm plurima sit pericula ipse coram expertus: illum veró dicendo potissimùm esse, qui quàm plurimorum ciuilium certaminum particeps extiterit. De ijs enim rebus, quibus ipse interfuit, & vidit, melius dicere poterit, quàm quæ ab alijs nugantibus fortasse audiuit. Polybius lib. 12. hist.

Isæi.

Isæus sophista: cùm à quodam qui elegantissimam ostenderat fœminam, interrogatus esset, num formosissima videretur? respõdit, πέπαυμαι ὀφθαλμῶν, id est, sij laborare ab oculis. refertur à Philostrato in Sop.

Alexandri. M.

Suprà de Aspectu incauto.

C. Sulpitij

C. Sulpitius Gallus vxorem repudiauit, quòd aperto capite foris fuisset, inquiens: Tibi meos vnius præfinit oculos lex nostra, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his esto speciosa: alijs velle videri formosam, in suspicione & crimine hæreat necesse est. Eras. lib. Apoph.

De vita humana.

Pythagoræ.

PYthagoras philosophus dicebat, vitam humanam esse similem panegyri, hoc est, solenni hominum conuentui, ad quem alij conueniunt certaturi, alij negociaturi, nonnulli spectatores modó futuri. Et Cæteros quidem omnes esse solicitos: solum spectatorem tranquillum frui celebritate. Laër. lib. 8. cap. 1.

Epicteti

Epictetus vitam fortunæ coniunctam, torrenti similem esse dicebat: Turbulenta enim & plena cœno, ingressuque difficilis, violenta & obstrepera est, & breue tempus edurat. Stob. ser. 1.

Diogenis

Diogenes dicenti miserum esse viuere. Non, inquit, viuere miserum est, sed malè viuere miserum est. Vulgus miseram appellat vitam laboribus. doloribus, morbis, damnis, exilijs, multisque hoc genus incom-

modis obnoxiam: at philosophus nihil malum aut miserum esse ducebat, nisi quod cum turpitudine coniunctũ esset. Laërt. lib. 6. Bruso. lib. 7. cap, 14.

Pyrrhonis.

Pyrrho Eliensis philosophus admirari solebat illum Homeri versiculum præ cæteris.

οἵηπερ φύλλων γενεή, τοίνδε καὶ ἀνδρῶν. Id est.

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Quod alijs defluentibus alij succedant. Sentiens, in rebus humanis nihil esse diuturnum aut stabile. Laërt. lib. cap. 9. 11.

Epicharmi.

Epicharmus cùm inter confabulandum cum amicis audisset disceptantes de viuendi spacio, cum quidem tres, quidam quatuor, alij plures annos sibi rribuerent adhuc viuendos, dixisse fertur: Quid mutuò contenditis & litigatis de paucis diebus? Omnes enim qui conuenimus, quodam fato propinqui sumus morti. Itaque tempus est nobis omnibus ocyus discedendi, antequã aliquod senectutis damnum experiamur. Ælian. lib. 2. de Var. hist.

Anonimi.

Philosophus quidam interrogatus, qualis esset hominis vita? cum parumper se ostendisset, mox se abscondit. Quo indicare voluit, momentaneam & perbreuem esse hominis vitam. Recitat Rodolphus Agricola lib. 1. cap. 24. de Inuentione.

Philippi Regis.

Philippus Macedoniæ rex quum appararet in loco pulchro castrametrari, & moneretur, illic non esse pabulum pro iumentis: Qualis, inquit, est nostra vita, si etiam ad asinorum commoditatem viuere cogimur? Plut. in Apoph. Reg. & Imperatorum.

Iulij Cæs.

Iulius Cęsar quum vndique vnderentur imminere insidiæ, atque admoneretur vt sibi caueret, respondit: Satius subire semel, quàm semper cauere. Significans, eum non viuere, qui viuit in perpetuo mortis metu. Eras. lib. 4. Apoph.

Octauij Impera.

Octauius Augustus Romanorum imperator, quum sentiret imminere mortem, admissos amicos percontabatur, ecquid ipsis videretur minimum vitæ sat commodè transegisse sentiens de fabula vitæ peracta, & adiecit carmen peractis comœdijs accini solitum:

Αὖτε κρότον καὶ πάντες ἡμῖν μετὰ Χαρᾶς κτοπήσατε. Id est

Eras. lib. 4. Apoph. ex Sueton.

Huc refert ea quæ suprà de hominis frugalitate dicta sunt.

De vitæ cupiditate.

Diog. Diogenes Cynicus, cùm dixisset mortem nihil differre à vita, reprehensus à quodam qui diceret, Cur igitur non moreris? Quia, respondit, hæc nihil inter se differunt. Laërtius in vita Diogenis. Verùm Stobæus ser. 118. Pyrrhoni hoc adscribit.

Eiusdem Suprà de Morte.

Speusippi Speusippum cruribus resolutum Diogenes hortabatur, vt seipsum vita priuaret, Cui ille: Non cruribus, inquit, viuimus sed mente. Stob. sermo. 116.

Theodori Cyth. Theodorus Cythereus nullam satis magnam causam sapienti esse dicebat ad vitam finiendam. quod hac ratione probabat. Istum enim qui casus humanos contemnit, vitam propter eos relinquere, quomodo non contrarium fuerit illi qui nihil bonum quàm honestum, & solum turpe malum asseruit? Stob. ser. 118.

De vitiis.

Socratis. Socrates Philosophus clarissimus, cum in sermonē incidisset cum Theodota meretrice formosissima, quæ dicebat se omnes Philosophiæ discipulos alienare posse, & vocare ad se quocunque tempore velit, Socratem autē eius amatores ad se trahere nequaquā respondisse fertur, Bene quidem dicis, quandoquidē tu ad decliuē tramitē omnes rapis: ego verò ad virtutē cogo, ad quā arduus, & plerisq; insolitus est ascensus. innuit autem Socrates, naturam hominis esse adeò deprauatam, vt facillima ad omnium vitiorum lernam sit via. ad virtutem verò pauci contendant. Recitatur apud Xenophontem, & Ælianum lib. 13. de Varia hist.

Cratetis Crates Thebanus negabat inter homines quempiam inueniri posse, qui non aliqua in parte laberetur: addens, nullum inueniri malum punicum, in quo non sit aliquod granum supputre. Laër. lib. 6. cap. 5.

Thraseæ Suprà de Hominis miseria & fragilitate.

Leonis Byzātii. Pasiades cùm Leoni Byzantio lippitudinem obiiceret

ret oculorum, Leo respondit: Corporis mei vitium vides & exprobras, haud videns filiũ tuum Nemesim humeris baiulantem. Erat enim Pasiadi filius contractis humeris. Nemesim autem dixit redargutionem insolentiæ, quam veteres fingebant esse deam. Philostratus.

Dionysius iunior regno pulsus eadem dicebat se pati quæ adolescentes, quemadmodum enim illi si peccauerint, hilari vultu fratrum consuetudine vtuntur, patris autem præ pudore fugiunt: sic sibi euenisse, vt in metropoli vitam agens verecundia teneretur, Leucade cum voluptate viueret. Brusonius libro 7. capite 1.

Dionysii Iun.

De vltione & vindicta.

Diogenes Cynicus interrogatus à quodam, quo pacto maximè posset vlcisci inimicũ? Si teipsum inquit, probum & honestum virum præstiteris. Hoc qui facit, & sibi prodest maximè, & inimicum maximè discruciat. Nam si fundum conspiciens bene cultum discruciatur inimicus, quid fiet si te ipsum viderit veris ornatum bonis? Laër. lib. 6.

Diogenis

Idem ingressus aliquando iuuenum conuiuium, capite semitonso, non solùm non comiter exceptus est, sed multis plagis onustus dimissus est. Quos ille hac ratione est vltus. Nomina iuuenum à quibus fuerat cęsus, albo inscripsit, itaque obambulabat soluto pallio: plagarum notæ loquebantur, quid esset passus, & album prodebat authores. Hoc pacto iuuenes inhumanos omnibus obiurgandos ac reprehendendos exposuit. Laër. lib. 6.

Eiusdem

Midias cum Diogeni colaphum dedisset, Diogenes continuò dixit, Tria millia tibi in mensa sunt posita: per ludibrium illi gratulans, quòd pro colapho tantũ numerorum ex mulcta ad ipsum esset rediturum, si lege ageret. At Diogenes postridie sumpto pugilum loro, eóque impacto Midię, totidem verbis dixit, Tria millia tibi in mensa sunt posita. A. Gellius narrat de quodam, qui pro delectamento habebat, manu depal-

Eiusdem

mare homines, móxque à crumena quam in hoc circũferebat, iussit numerari mulctam. At Diogenes declarauit, non omnes esse ea patientia, vt mulcta contenti sint. Laër.

Tiber. Imp. Diogenes grammaticus sabbathis Rhodi disputare solitus, Tiberium ad se venientem, vt ipsum extra ordinem audiret non admisit, sed per seruulum suum in septimum distulit diem. Is quum Romam venisset, & pro Cæsaris foribus adstaret, cupiens illum salutare: Tiberius iussit, vt post septimum annum rediret. Nec alia pœna tantam grammatici superbiam vltus est. Eras. lib. 6. Apoph.

Anacharsidis. Suprà de Spectaculis.

Timonis Timon Atheniensis, quem μισάνθρωπον appellat Lucianus, quum erga cæteros esset inhumanissimis moribus, fugerétque consuetudinem hominum, solũ Alcibiadem adamabat, exosculabatúrque. Id admirãti Apermano, causámque roganti, respondit: Ideo sibi charum esse adolescentem, quod perspiceret illum aliquando magno malo fore Atheniensibus à quibus multis contumeliis affectus esset. Eras. lib. 5. Apoph. Fulgosus lib. 9. cap. 11.

Alcibiadis. Alcibiades nuncianti, quòd ipse cũ comitibus morte damnatus esset Athenis: At nos, inquit, demonstrabimus illi Alcibiadem viuere, simulque sese ad Lacedæmonios contulit, ac bellum Decelicum, ab vrbe Decelia cognominatum, excitauit in Athenienses. Plutarchus.

Philoxeni. Philoxenus Poëta quum audisset suos versus à laterariis perperam recitari, lateres ipsorum comminuit dicens: Vos mea corrumpitis, ego vicissim vestra. Eras. lib. 6. Apoph.

Agesilai. Quum puer quidam Agesilao rege vidente murem captum è cauo protraheret musque conuersus momordisset tenentis manum, atque effugisset: Agesilaus indicauit his qui aderant, dixitque: Posteaquam minimum animaculum sic vlciscitur eos à quibus læditur, quid viros oporteat facere cogitate. Ita dux fortissimus vndecunque captata occasione animum ad-

dere ſtudebat ſuis, vt audentiores fierent aduerſus hoſtem. Sed idem exemplum magis eò valet, ne quis quamlibet potens, iniuria prouocet infirmiorem. Fit enim ſępenumero, vt qui, ſicut ait Flaccus, fragili quærit illidere dentem, infringat ſolido. Plut. in Lac. Apoph.

Demonidis.

Demonides amiſſis furto crepidis, precatus eſt, vt eius qui ſuſtulerat pedibus conuenirent. Viſus eſt bene precari, quum illi magnum precaretur malum, videlicet pedes diſtortos, quales habebat Demonides. Plut. in Lac.

Braſidæ.

Suprà de Solerter dictis.

Alex. M.

Alexander magnus cùm in Hammonis tẽplum veniſſet, interrogauit ſacerdotem ſenem, à quo filius appellatus erat, num quis eorum ſupereſſet qui patrem Philippum interfeciſſent? Oſtendit hoc dicto rex potentiſſimus, inſitam & fixam animo ſuo vltionem, quam parabat erga eos qui Philippum patrem offendiſſent. Plut. in vita Alexand.

M. Brut.

M. Brutus rebus in ſummam deſperationem adductis, cum è ducibus atque amicis paucos apud ſe haberet, ſublatis oculis in cœlum ſtellis plenum, dixit hunc verſiculum Græcum è tragœdia quapiam:

ζεῦ μὴ λάθοισε, τῶν δ᾽ ὅς αἴτιος κακῶν. id eſt,

Nec te latuerit ô ſupreme Iupiter
Horum malorum quiſquis author extitit.

Velut imprecans Cæſari vindictam à diis. Volũnius narrat illum, & alterum dixiſſe carmen, ſed negat ſe meminiſſe. Eraſ. lib. 4. Apoph.

Liuij Salin.

Liuius Salinator cùm bellum aduerſus Aſdrubalem geſturus vrbem egrederetur, monitus eſt Fabio Maximo, ne prius cum hoſte conſereret, quàm vires animúmque illius cognoſceret. Is reſpondit, ſe primam quamque occaſionem pugnæ arrepturum. Percontãtibus quid ita properaret: vt quam celerrimè, inquit, aut gloriam ex hoſtibus victis, aut ex ciuibus proſtratis gaudium capiam. Virtus & ira ſermonem hominis inter ſe partitæ ſunt: illa triumphi auida, hæc iniuſtæ

damnationis memor. Eras. lib. 6. Apoph.

C. Figuli. C. Figulus in petitione consulatus repulsam passus est. ideo grauius tulit, quòd patrem haberet bis consulem. Ad hunc quum postridie comitiorum complures venissent consulendi gratia (nam erat iuris ciuilis peritissimus) omnes dimisit, ita præfatus: Omnes cõsulere scitis, consulem facere nescitis. Eras. lib. 6. Apoph.

Seueriani. Hadrianus Imperator Rom. Seuerianum, & Fuscũ huius nepotem, eo quòd molestè ferre viderentur, Commodum Lucium Imperij successorem designatũ, iussit occidi: quorum ille nonagenarius erat, hic annos natus decem & octo. Senex autem quum esset iugulandus, poposcit ignem, incensóque thure dixit: Vos dij testor, me nihil sceleris commisisse: nec aliud imprecor Hadriano, nisi vt quum volet mori, non possit. Idque euenit, adeò vt barbarus conductus qui ferro mortem pro beneficio daret, aufugerit, Sueton. in vita Hadriani.

Theod. Theodosius Romanorum Imperator aliquando ex familiaribus cuidam dicenti, neminem illorum ab eo morte multatum esse, qui iniurii ei fuissent, respondit: Vtinam etiam eos in vitam reuocare possem, qui iam dudum mortui sunt. Nicephorus Callistus libro 14. cap. tertio Ecclesiast. hist.

Macarij Monachi. Macarius Ægyptius monachus, vir omniũ sanctiss. olim habitus, percontatus cur humanarum iniuriarum memoria hominibus adeò molesta esset, diabolicarũ autem contumeliarum recordatio non item? Propterea, inquit, quòd prior illa affectio preter naturam, posterior autem secundum iræ naturam esset. Nicephorus Callistus. lib. 11. cap. 43. Ecclesiast. hist. ex Euagrio.

De vltione & vindicta negligenda.

Chilonis. CHilon Lacedæmonius fratri querenti, quòd Ephorus ipse non crearetur, quum ille esset: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu non. Diogenes Laërt. in eius vita.

Thaletis Thales Milesius philosophus rogatus quo pacto

quis facillimè ferret infortunium suũ: Si quis, inquit, videat hostes maioribus malis obnoxios. Quidam enim ex contemplatione fœlicitatis alienæ, suam calamitatem exasperant. Laër. lib. 1. cap. 1.

Pittacus Mitylenæus habens potestatem puniendi quempiam, qui contumeliosus in ipsum extiterat, dimisit, inquiens: Venia vltione melior est. Illa namque mitis est ingenij hæc autem ferini. Stob. serm. 17. Anton. in Melis. par. 1. serm. 27. Max. serm. 6. *Pittaci.*

Bion Boristhenites familiares suos admonebat, vt hoc argumento putaret se profecisse in philosophia, si iurgantes & conuiciantes perinde audirent, ac si recitarent versus illos Homericos. *Bionis.*

ὦξεῖν', ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
οὖλέ τε καὶ μάλα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.

Quando vir haud nequam, nec stultus amice videris,
Per multum salue atque vale, Dii prospera donent.

Laër. lib. 4. cap. 7.

Xenocrates Chalcedonius à Bione dictis lacessitus: Non sum, inquit, tibi responsurus. neque enim Tragœdia, cùm à Comœdia taxatur, dignatur eam responso. Laër. lib. 4. cap. 2. *Xenocratis.*

Democritus dicere solebat: Prudentis esse, futuram iniuriam præcauere: Indolentiæ verò, quod factum est non vlcisci. Stob. sermone 1. de Prudentia. *Democriti.*

Heraclitus Ephesius dicebat iniuriam magis extinguendam quàm incendium. Ex leuissimis offensis, si negligantur, nascuntur atroces tragœdiæ. Sed ad restinguendum incendium accurrunt omnes: gliscenti verò simultati citius addunt irritamenta. Erasm. ex Laër. lib. 9. cap. 1. *Heracliti*

Socrates, qui Delphico oraculo sapientissimus iudicatus est, frequenter dicere solitus est, Peius esse iniuriam facere, quàm ferre. Sensit eum, non semper malum esse, qui iniuriis afficitur: sed potius hunc, qui bonis iniuriam infert. Brus. lib. 3. *Socr.*

Idem nuncianti, quòd quidam de ipso malè loqueretur: Nimirum, inquit, non didicit bene loqui. linguæ morbum non malitiæ tribuens, sed inscitiæ, nec *Eiusdem*

ad ſe iudicauit pertinere, quid de ſe dicerent, qui morbo animi, non iudicio loquuntur. Laër. lib. 2. cap. 1.

Eiuſdem Idem quum in via quidam illi per laſciuiam calcem impegiſſet, admirantibus quòd id pateretur: Quid facerem, inquit? Illis hortantibus, vt vocaret hominem in ius: Ridiculum, inquit, ſi quis aſinus me calce percuſſiſſet, diceretis mihi, voca illum in ius? Nihil putabat intereſſe inter aſinum & hominem brutum, nulláque virtute præditum: ac vehementer abſurdum videri, non pati ab homine, quod ab animante bruto paſſurus ſis. Laër. lib. 2. cap. 1. Bruſ. lib. 5. cap. 1.

Eiuſdem Cum non iraſceretur illi à quo conuiciis multis aſperſus eſſet, Obiurgatus cur taceret? Mihi, inquit, ſuis dictis non obeſt: quandoquidem talis non ſum, qualẽ ipſe me eſſe dicit. Eraſ. lib. 3. Apoph.

Eiuſdem Cùm Xantippe in publico pallium marito detraxiſſet, ac familiares admonerent, vt tantam iniuriam manu vlciſceretur: Pulchrè, inquit, nimirum vt nobis colluctantibus acclametis, Eia Socrates, eia Xantippe. Nam huiuſmodi vocibus ſpectatores animãt duos inter ſe commiſſos. Maluit autem vir ſapiens, tolerãtiæ exemplum de ſe præbere, quàm ridiculum exhibere ſpectaculum viri cum vxore concertantis. Laër. lib. 2. cap. 1.

Eiuſdem Socrates quum Xantippem diu rixantem tuliſſet in ædibus, ac tandem feſſus conſediſſet ante fores, illa magis irritata quiete viri, de feneſtra perfudit eum lotio. Ridentibus qui præteribant, & ipſe Socrates arridebat, dicens: Facilè diuinabam, poſt tantum tonitru ſequuturam eſſe pluuiam. Laër. lib. 2. cap. 1.

Eiuſdem Sunt qui putent Socratem ſimul aluiſſe domi duas vxores, Myrrho & Xantippen. Proinde demiranti cuidam, in quem tandem vſum aleret duas mulieres, præſertim rixoſas, nec eas domo exigeret? Hæ, inquit, me, domi docent tolerantiam, qua in publico vtendũ eſt: harum moribus exercitatus, commodior ero ad aliorum conſuetudinem. Hunc percontatorem. A. Gellius facit Alcibiadem.

Eiuſdem Alcibiadi demiranti, quòd Xantippem ſupra modũ

rixosam domi perpeteretur: Ego, inquit, iampridem his sic assueui, vt non magis offendar, quàm si rotæ, quæ aquam educit è puteo stridorem audiam. Nam is stridor molestissimus est in suetis: eundem qui quotidie audit, adeò molestè non fert, vt se audire nesciat. Laërtius libro 2.

Eiusdem. Socrates è palæstra redeuntem Euthydemum, casu factus obuius, duxit ad cœnam. Illis autem inter se multa commentantibus, Xantippe ira ta surrexit multáque in maritũ dixit conuicia: quibus cum ille nihil commoueretur, tandem & mensam subuertit. Quum autem Euthydemus valde perturbatus, surgensque abire cœpisset: Quid habes? inquit Socrates, nonne nuper hoc idem accidit domi tuæ, vt gallina subuolans euerterit quę erant in mensa? Nos tamen ob id non indignabamur. Laërt. lib. 2.

Eiusdem. Idem colapho percussus à quodam in via, nihil aliud respondit, quam quòd homines nescirent, quando prodire deberent cum galea. Simile quoddã Laërtius adscribit Diogeni lib. 6. sed Brus. lib. 5. cap. 1. Socrati, quemadmodum & alij.

Eiusdem. Socrates quum in Aristophanis comœdia acerbis conuiciis proscinderetur, & astantium quidã diceret, Cur hæc non molesté ferret? Non ægrè, inquit, in theatro fero, cum hic personis omnia liceant. Laërt. lib 2. cap. 1.

Platonis. Plato quodam ei maledicente, Perge, inquit, maledicere, qui bene nunquam didiceris. Stob. serm. 17.

Diogenis. Diogenes pinguem saliuam à Lentulo in facie quũ accepisset, nihil motus ait: Affirmabo ô Lentulè modò falli omneis, qui negarent te os habere, sordidam illã contumeliam non modò æquo animo tulit Cynicus, sed ioco etiam irrisi. Bruson. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem. Idem cuidam dicenti, Multi te deridẽt ô Diogenes: Et illos, inquit, fortassis asini. Altero subiiciẽte, sed illi non curant asinos: Nihilo magis, inquit, ego ipsos. Asinis irrisionem tribuit, quòd subinde nudatis dentibus irrisionis speciem præbeant. Quin & deridẽtes quempiam, mota ab aure manu imitantur asininas

auriculas. Videtur igitur & asinus motis auriculis irridere homines, nemo tamen offenditur. Laër. lib. 6.

Eiusdem Diogenes conuiciis lacessitus à quodam de crimine proditionis infami, Gaudeo, inquit, me tibi factũ inimicũ: quando tu non hostes, sed amicos lędere soles, Eras. Rot. lib. 8. Apoph.

Eiusdem Idem Platoni ipsum ob vitæ sordes canem appellanti: Sanè, inquit, nam ad eos qui me vendiderant, recurri. Solent enim canes si vendantur, ad veteres dominos recurrere: non offensus est conuicio, sed commodè interpretatus est. Quum Æginam nauigaret, interceptus est à piratis, atque in Cretam perductus, ibíque venditus. Eos piratas puto fuisse Corinthios, aut Athenienses, aut certè Æginetas. Laër. lib. 6.

Eiusdem Diogenes Cynicus cùm de ferenda iniuria disputasset, adolescens proteruus veluti periculum faciens, an re præstaret ea quæ docebat, inspuit illi in faciem. Tulit hoc leniter: Non quidem, inquit, irascor, sed dubito tamen an propter id irasci oporteat. Laër. lib. 6.

Eiusdem Idem colaphum impingenti: Profectò, inquit, nesciebam me capite galeato ambulare. Ludens, manum pronam galeam dixit. Nec aliter vltus est percussorẽ: Nisi fortè legendum est nesciebam mihi capite galea tecto incedendum esse. Laër. lib. 6.

Eiusdem Diogenes Cynicus ei à quo trabe fuerat percussus dicenti, Caue: Num inquit, iterum me ferire vis? Brus. libro tertio.

Eiusdem Idem cuidam ipsi dicenti, plurimi te derident: At ego, inquit, non derideor. Id autem videtur ἀδύνατον, vt aliquis te percutiat, tamen non percutiaris: sed Diogenes negauit se derideri, siue quòd non esset deridiculus, siue quòd existimaret hominum irrisionem nihil ad se pertinere. Laërtius lib. 6.

Cleãthis Cleanthes Assius appellatus asinus, agnouit cõuiciũ, dicens se solum esse parem ferendæ Zenonis sarcinæ, siue quòd Zenoni non multum esset supellectilis, siue quòd vnus illius austeritate nihil offenderetur Laër. lib. 7. cap. 1.

Antist. Qui nos maledictis incesserent, eos magis toleran-

dos dicebat Antisthenes, quàm qui nos lapidibus im peterent. Verba enim non lædunt, si quis contemnat. Vide verò, nunc fortè hic sit sensus tolerantiores esse, qui conuicia patienter ferrent, quàm si quis lapidibus impetitus ferat: Quorundam enim dicta grauius sauciant quã lapides. Quòd si indecorum esset graui viro lapidibus repetere à quo petitus fuerat æquè indecorũ sit in conuiciantẽ regerere conuicia. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem

Idem quum accepisset, Platonem de ipso malè loqui, nihil commotus, Regium est, inquit, quum feceris bene, audire malè. Qãnquã hoc idem alijs adscribitur. Excelsi animi est, ingratitudine hominũ non deterreri à studio bene merẽdi de omnib⁹. Laër. li. 6. ca. 1.

Solonis.

Solon in se dispuentem quendam ferebat. Quum autem alter quidam eum propterea accusaret: Atqui, inquit, piscatores vt gobium vnum capiant, patiuntur se aqua marina conspergi. ego idem ferre non sustineam, vt hominem capiam? Max. ser. 42.

Aristippi.

Aristippus à Dionysio consputus, patienter tulit. Eam autem iniuriam quum quidam ægrè ferrent: Piscatores, inquit, vt gobiũ capiãt, mari patiũtur aspergi. Brus. lib. 3. ex. Laër. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Idem quum à quodam conuicijs incesseretur, tacitus abijt. verùm quum maledicus sequeretur abeuntem, dicens, Cur aufugis? Ideo ait, tibi siquidem potestas est loquendi ea quę vis: mihi verò data est potestas ea non audiẽdi, quę audire nolo. Laër. lib. 2. cap. 8.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha ab adolescente in conuiuio pulsatus: Adolescens, inquit, si nunc vinum non fers, aquam feres cum senueris. Moderationis erat, & patientiæ, quod adolescentis proteruiam vino imputauit. Laër. lib. 1. cap. 9.

Dyonis Alex.

Dion Alexandrinus philosophus, multis conuicijs ac probris à quopiam lacessitus, non respondit: Cæterùm vbi intra ædium suarum vestibulum venisset (nam eò vsque conuiciator fuerat insectatus) nihil se turbatum ostendens, hoc tantùm dixit: Ne gry quidẽ maledictis tuis respondeo. Quo audito, conuitiator animi impotẽtia superatus, laqueo vitam finiuit. Brus. Conturs. lib. 5. cap. 1. ex Musonio, vel Stob. ser. 17.

Demosthenis. Demosthenes à quodam conuicijs lacessitus: Nolim, inquit, tecum in hoc genus certaminis descendere, in quo qui vincitur, ipso victore melior est. Stob. ser. 17.

Aristidis Aristides quum iret exulatum, sublatis in cœlum manibus deos comprecatus est, sic prosperarent res Atheniensium, vt illis Aristides nunquàm veniret in mẽtem. In rebus enim afflictis solet populus ad egregios viros confugere. id quod euenit. Siquidem tertiò pòst anno, quum Xerxes Atticam adoriri statuisset, Aristides ab exilio reuocatus est. Plutarchus in eius vita.

Eiusdem Suprà de magistratu & gubernatione Reip.

Herodis Sophistæ Suprà de Assuetudine.

Phocionis. Phocion quum apud Athenienses verba faceret pro concione, reprehendens in ipsis ingratitudinem, subirata voce dixisse fertur: Malle se damnum ab alijs accipere, quàm damnum etiam pro meritis inferre. Aelian. lib. 2. de Var. hist.

Eiusdem Idem iniuria vxori suæ facta, tantum ab authoris accusatione abfuit, vt cùm ill esponte metu perculs⁹ Phocionem accederet, & veniam postularet, inquiens, ignorasse quòd eius vxor fuisset, in quam iniuriosus fuerat, hoc sermone sit vsus: Mea quidẽ vxor nihil abs te affecta est sed fortassis alia quæpiã, proinde nõ est, cur excusationẽ apud me dicas. Mus. apud. Stob. ser. 1

Eiusdem Phocioni cùm poculum cicuta temperatum porrigeretur, percontatus est quispiam, si quid filio vellet dicere? nam is aderat. Ego, inquit, tibi fili præcipio, atque etiam obsecro, ne quid ob huius rei memoriam Atheniensibus malè velis. Cæteris morientibus præcipuum solatiũ esse solet spes vindictæ: huic illud curæ fuit, ne filius patris iniustam necem vlcisceretur. Plut. in Græc. apoph. Brus. lib. 1. cap. 4. Aelian. libro. 12. de Varia historia.

Eiusdem Post Antipatri obitum, quum Atheniensium respub. ad gubernationem popularem redisset, Phocion in concione capitis damnatus est. Atque huius quidem amici cæteri, qui simul cum illo damnati fuerant, flentes ducebantur: Plocion autem tacitus ibat. Cui ex inimicis quispiã factus obui⁹, post conuicia in faciem expuit. Tũ Phociõ ad magistratus respiciens: Nõ hũc, in-

quit, compescet aliquis indecorè se gerentem? de tam atroci contumelia questus non est nec flagitauit vindictam aduersus eũ qui præter leges sæuiret in hominẽ dãnatum, tantũ cohiberi iussit exemplum bonis moribus aduersũ, & immane facinus non aliud quã indecentes mores appellauit. Plut. in Græc. Apoph.

Eiusdem Phocionem, quum pro concione dicentem quidam petulantissimè maledicus interpellaret, multis conuicijs in illum debacchans, omisit quod cœperat, locumque dedit maledico. Postea quam ille vix dicendi fecisset finem, Phociõ reuersus in suggestum, placido vultu perinde qua si nihil esset dictum, cœptam orationem persecutus est: De pedestribus inquit copijs audistis: superest vt de velitibus ac leuis armaturæ milite dicam. Plut.

Timothei. Timotheus dicebatur dux fortunatus. Huic inuidẽtes nonnulli, pinxerãt ciuitates vltro se reti implicare, ipso dormiente. Hac contumelia nihil offensus Timotheus, ciuiliter respondit: Si tantas vrbes capio dormiens, quid facerem vigilans? Plut. in Græc. Apoph.

Telecri. Telecrus ad fratem ciues criminantem, quòd asperius secum quàm cum illo se gererent: Tu, inquit, iniurias pati nescis? Brus. lib. 3.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cùm audiret quosdam clàm sibi infensos esse, non tantùm non de vltione cogitauit: sed in militum duces elegit, & magistratus accusatos defendit, & hac arte ex hostibus sibi amicissimos reddidit. Qua prudentia quid vtilius, qua mederi maleuolis maluit, quàm vlcisci. Plut. in Lac Apo.

Eiusdem Idem ad Larissæos, qui non iuuerant res hominũ, Xenoclem & Scythen legatos misit, vt amicitiam inirent Verùm hoc quum Larissæi contumeliosè tractassent, alij hoc factum grauiter tulerũt, & admonuerunt Agesilaum, vt hoc factum contra ius gentium admissum, admoto exercitu vlciscererur. At ille negabat, se vel vniuersam Thessaliam hac conditione velle capere, vt ex his quos miserat, alterius faceret iacturam: missuarus vtrunque, si illos bello lacessisset. Ibidem.

Agidis. Agis Lacedæmoniorum regum vltimus, cùm captus ab Ephoris cõdẽnaretur, ac iã duceretur ad mortis

supplicium, vidit quendam rei indignitate ad fletum moueri. Cui ait: Desine meas vices flere. Morior enim præter ius & æquum, sumque multo melior his qui me occidunt. Ibidem.

Cleomen. Suprà tit. de Malitia.

Lysandri Lysander quum multis contumeliis à quodam assiduè afficeretur: Dic inquit, ô amicule, dic dic, nihil omittas, si qua tuum animum malis, quibus videris plenus, valeas exonerare. Ingentis animi argumẽtum, ne ira quidem dignum arbitrari maledicum, quũ in promptu esset vltio. Plut. in Lac. Apophtheg.

Lycurgi. Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cum post reformatam Remp. à populo ferè dilapidatus esset, in ea seditione Alcander pertinacius insequens, fuste respicienti Lycurgo in tergum, extrudit oculum. Verum hunc Alcandrum cum noxæ deditum publico decreto accepisset puniẽdum, nec vllo affecit incommodo, nec incusauit: sed cum illum sui instituti socium haberet, effecit vt & ipsum Lycurgum, & vitæ rationem quam cum eo egerat, prædicaret: nec victum modò, sed vniuersam ciuium educationem amaret, quam Lycurgus induxerat. Porrò mali quod acciderat monumentum locauit dicatum in templo Mineruæ, cui ab æreo delubro nomẽ Chalciœco, deæque cognomentum addidit, vt Optiletis diceretur: nam Dores Lacedæmonem incolentes, oculos optilos vocant ab ὄπτω, quod Græcis sonat video. Insignis tolerãtiæ exemplum, quæ ex hoste capitali reddidit amicum ac propugnatorem: quẽ etiam si necasset, vt ipsi licuit, nihilo tamen minus ipse fuisset luscus, & vno legum suarum defensore min⁹ habuisset. Plut. in Lac. Stob. ser. 17.

Laconis. Duo pueri inter se pugnabant, quorũ vnus alteri lethale vulnus inflixit. Puerorũ autem sodales, cum saucius ille moriturus esset, polliciti sunt illi vindictã, seque vulneris authorem interfecturos: At ille: Nequaquã, inquit, per deos. Non enim æquũ est: quandoquidem & ipse hoc facturus eram, si anteuertissem, sique strenuus fuissem. Indolem verè Laconicam, qui victus ac moriẽs, iusto tamẽ victori fauebat: quod virtute nõ dolo superasset aduersariũ. Quid talibus ingeniis fœ-

licius si à teneris ad verã virtutẽ fuissent instituta, potius quàm ad militarem duritiem? Plut. in Lac.

Laconũ. Quidã Laconi dixit, Mentiris, ille contrà: Nimirũ, inquit, liberi sumus, alij verò nisi vera dixerint vapulãt. Nihil cõmotus est Lacedęmonius, sed atrox conuiciũ elusit ioco, obiter taxans maledicum, quòd ipse nõ esset Lacedęmonius, atque ob id nec liber. Porrò serui si quid fallant mendacio, loris emendantur. Ibidem.

Ephororum. Lacones cũ deos cõprecãtur, hoc votis addũt, vt possint iniuriã pati: quòd neminem iudicarẽt ad gerendũ imperiũ, aut alioqui magnas res obeundas idoneũ, qui quauis iniuria commoueretur. Plut. in Lac. Apoph.

Suprà tit. de Clementia.

Archelai Archelaus quũ à quodam aqua conspersus esset, amicis illum aduersum eũ qui hoc fecerat inflammãtibus: Imo, inquit, non me cõspersit, sed eum quẽ me esse putauit. Quid hac moderatione ciuilius? Hoc exemplo, facilè decet iis ignoscere, qui licet in præpotentẽ, tamẽ ĩprudẽtes delinquũt. Plut. in Reg. & Imp Apo. Bru. lib. 3

Demonactis. Demonax quũ athletam reprehẽdisset, quòd victor in Olympiis cultu molli vteretur, lapidem illi iracundus incussit in caput, ita vt sanguis ex vulnere proflueret. id factũ indignè ferentes qui aderant, hortati sunt vt adiret proconsulem, Nequaquã, inquit, ô viri, ad proconsulẽ, sed ad medicum potius. Prius debet esse homini, vt malo accepto medeatur, quàm vt regerat in alterum. Erasmus Rot. lib. 8. Apoph.

Pausaniæ. Quum Atheniensiũ exules hortarentur Pausaniam vt aduersus Athenienses moueret exercitũ, dicerẽntq; quòd quũ in Olympiis præconis voce pronũciaretur victor, soli Athenienses ipsum exsibilassent: Cum hoc, inquit, fecerint in bene meritũ, quid facturos creditis, si illis malè fecero? Insigne moderationis exemplũ, nihil tam atroci cõmoueri contumelia. at idem ingenij mirè solertis argumentũ, quod afferebatur, velut instigaturũ Pausaniæ animũ ad suscipiendum bellum id in partem diuersam retorquere. Plut. in Lacon. Idem suprà tit. de Malitia attribuit Philippo regi Maced.

Thrasibuli. Thrasibulus quũ populũ Atheniensem à triginta tyrannis pulsum restituisset, plebiscitũ tulit ne pręterita-

Agathoclis. tum rerum fieret mentio: legemque ἀμνησίας, id est obliuionis, tulit, Bruſ. lib. 3.

Agathocles quum obſideret vrbem quandam, quibuſdam è muro conuicia in ipſum iaculantibus, dicẽtibuſque: Figule, vnde militibus tuis perſolues ſtipendium? Ille placidus ac ridens reſpondit, Quum hanc cepero. At cum vrbe vi potitus eſſet venderétque captiuos: Si me, inquit, denuò conuiciis affeceritis, apud heros veſtros querar de vobis. Ciuiliter illis exprobrãs & intempeſtiuam maledicentiam, & ſeruitutem maledicentiæ præmium. Plut. in Reg. Apoph. Bruſonius lib. 4. cap. 12.

Epaminondæ. Epaminondas Thebanorum dux ciuium ſuorum iniurias patientiſſimè ferebat, dicens eſſe nefas iraſci patriæ: quemadmodum parentum iniurias vlciſci pietas vetat. Eraſ. lib. 5. Apoph.

Philippi Regis. Suprà tit. de Malitia.

Alex. Alexander Macedoniæ rex, cum accepiſſet eſſe quẽdam qui conuiciis ipſum impeteret: Regium eſt, inquit, cum facias bene, audire malè. Nihil hoc dicto generoſius, quanquam idem & aliis adſcribitur. Plut.

Iubæ. Suprà de iocoſè dictis.

Antigoni. Antigonus Rex cùm nocte quadam milites imprecantes regi audiuiſſet, nil dixit aliud accedens, quàm: Nunc conuiciis aſpergite Antigonum cuius vitio nũc laboratis: & benedicite eidem, qui ex his vos ærũnis liberare poteſt. Eraſ. lib. 4. Apoph.

Eiuſdem. Idem, cùm in paruo quodam caſtello Græci obſiderentur, & loci fiducia freti contemnerent regem, ob corporis deformitatem, ac nunc ſtaturam humilem, nunc colliſum naſum deridentes; Gaudeo, inquit, & boni quidpiam ſpero. Quaſi diceret, ſentiens eos eſſe ſuo tempore viros, quos nunc immeritò derident. Eraſ. lib. 4. Apoph.

Syllæ. Suprà de patientia iniuriæ.

Catonis. M. Cato à quodam in balneo cum percuſſus eſſet, obiurgatus ab amico, cur hoc pateretur? ait: Non memini me percuſſum eſſe. Senſit, eam iniuriam æquo animo ferendam eſſe, cuius dolorem non diu ſen-

tias. Brusonius libro tertio.

Eiusdem

Qnum Catoni causam in foro agenti, Lentulus attracta pingui saliua in mediam frontem quantum poterat expuisset, abstersit Cato faciem, ac dixit: Affirmabo omnibus Lẽtule falli eos qui te negent os habere. Os habere negantur, quos nihil pudet: id quum eo facto maximè declarasset Lentulus, tamen Cato ludens profitetur illi esse os: non quòd erubesceret, sed quòd ore multam purulentiam eiacularetur. Eras. lib. 5. Apop.

M. Bib.

Suprà tit. de Clementia.

August. Cæs.

Suprà de Clementia.

Thiberij Cæs.

Tiberius Cęsar in senatu dictis quorundam hominũ parum honestis aspersus, admonitus vt maledicos puniret: Non tantum, inquit, habemus ocij, vt implicare nos pluribus negotiis debeamus. Si hanc fenestram aperueritis, nihil aliud agi sinetis. Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem

Idem quum iocis, conuiciis, famosis carminibus ac rumoribus frequenter impeteretur, amicis ad vltionem hortantibus, respondit: in ciuitate libera linguã mentémque liberam esse debere. Ibidem.

Cassij seueri.

Suprà tit. de Patientia iniuriæ.

Theodosij

Theodosius iunior cùm ab amicis interrogaretur, cur neminem eorum à quibus afficeretur iniuria, capitis supplicio damnaret? Vtinam (inquit) mihi daretur, & mortuos ad vitã reuocare. Docuit hoc dicto sapientissimus princeps, ad priuatas iniurias hominem debere esse facilem ad ignoscendũ. Recitat Erasmus lib. 8. Apopthegmatum.

Othonis Impera.

Suprà de Morientium monitis & doctrinis.

Friderici imp.

In Fridericum Cæsarem tertium, cùm nonnulli dicta probrosa iactassent, referentibus aulicis: An nescitis, inquit Fridericus, principes quasi signum ad sagittã expositos esse? Turres quidem fulgura præaltas feriũt, humilia tecta prætereunt. At nobiscum bene agitur, si verbis tantum impetimur Innuẽs, eum qui cõuicia, velut dicta quibus nihil leuius, formidat, vix sustẽturum popularium impetum. Æneas Syluius lib. 1. Commẽt. de rebus gestis Alphonsi.

Alph. Regis.

Alphõsus Aragonum rex, nonnullos de se bene meritos, sed ipsum probris clam solitos lacerare, cum

audiſſet: Regum eſſe, inquit, non ſolùm benefacere, ſed mala etiam patienter audire. Legerat nimirum rex prudentiſſimus, Lacones deos comprecatos, vt poſſint iniuriam pati: quòd neminem iudicarent idoneum ad gerendum Imperium, qui quauis iniuria commoueretur. Panor. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem

Idem audiens à ſuis, quantum maledicti proſcinderetur ab inimicis ſuis, reſpondit: In huiuſmodi iniurijs non quid dicatur, ſed à quo dicatur, in primis animaduertendum eſſe. Idem lib. 3. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem

Præterea audiens à ſuis, quàm multis maledictis à quodam apud exteros traductus eſſet, qui tamen mox imploraturus eſſet eius auxilium: Parum hoc referre dixit, ſe enim benefactorum potius, quàm vanè dictorum memorẽ eſſe. Panor. lib. 1 de rebus geſtis Alphõſi.

De vnguentis.

Socratis.

Socrates aiebat, vnguenta relinquenda fœminis, in iuuenibus nullum vnguentum melius olere, quàm oleum, quo inter exercendum vtebantur. Nam amaracin oaut foliato, protinus idem olent ſeruus & ingenuus. Rogatus quid ſenes olere deceat? Probitatem, inquit, Rogatus, vbi hoc vnguentum venderetur recitauit Theognidis carmen,

ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι. id eſt,

Qui bonus eſt ab eo bona diſcito.

Huius generis quędam congerit Xenophon in conuiuio. Eraſ. lib. 3. Apophtheg.

Euſdem

Idem quum taxaret vnguentis delibutos, Phædon interrogatus, quîſnam adeò vnguentis delibutus eſſet? Cui reſpondit Ariſtippus: Ego, ait, infœlix: ſed me multo infœlicior Perſarum Rex. At tu vide, inquit, vt quẽadmodum hac parte nullo cæterorum animalium eſt ſuperior, ita nec hominum vllo ſit præſtantior. Quo dicto ſenſit, vnguentis & odoribus hominem nihilo fieri meliorem: quum & equus ſanſucino oblitus, idẽ oleret quod rex: & mendicus vnguento ſimili delibutus, non minus bene olet quàm ſummus Pontifex. Recitatur à Laërtio. libro. 2.

Anacharidis.

Anacharſis Scytha oleum dicebat eſſe venenum, inſaniam

insaniam gignẽs, eo quòd athletas videret vnctos in se inuicem insanire. Nec olei vsum, vt arbitror, nouerant Scythæ: vt quod nec apud illos proueniret, nec aliunde importaretur. Athletæ non pugnãt nisi vncti: putãt enim corpus fieri robustius, at Scytha simulabat se credere, illis oleum esse causam insaniæ. Philosophi dictum extat apud Laër. lib. 1. cap. 9.

Diog. Diogenes nactus vnguẽtum, eo pedes inunxit, præter morem publicum. Id demirantibus, dixit: Quoniam vnguentum capiti infusum exhalatur in aerem, à pedibus autem ascendit ad nares. Similiter alius reprehendit publicam consuetudinem, qua coronas capiti imponunt: quum magis conueniat infra nares ponere, quòd fragrantiæ vapor non tam descendat quàm ascendat. Laër. lib. 6. & Brus. lib. 4. cap. 6.

Eiusdem. Idem cuidam habenti capillos vnguẽto delibutos: Caue, inquit, ne capitis suaueolentia, vitæ maleolentiam adducat. nam Græcarum vocum iucundam affinitatem vtcunque reddere studuimus. εὐωδίαν & δυσωδίαν. Vnguentum enim in viro arguit vitæ molliciẽ. Fama porrò velut odor est hominis. Simile quiddam dixit Martialis: Neuole, non bene olet, qui bene semper olet. Laër. lib. 6. & Stob.

Eiusdem. Diogenes Cynicus aiebat, Faciles esse deos ad donandam hominibus vitam: cæterum hanc ignorari ab his qui quærunt vnguenta. Laër. lib. 6.

Lycurgi. Lycurgus vnguenta eiecit è republica, tanquam olei corruptelam ac perniciem. Nam oleum odoribus vitiatum, nullum habet vsum, nec ad esum, nec ad mẽbrorum vnctionem: atque dum rem necessariam ad delicias corrumpunt, fit vt minor sit copia. Plut. in Laco. Apoph.

Archidami. Suprà de Fuco & mendacio.

Vespasiani. Flauio Vespasiano quum adolescens quidam gratias ageret pro impetrata præfectura, quoniam vnguento fragrabat, & nutu contemptus est, & grauiter increpitus? Mallem, inquit Vespasianus, allium oboluisses. Mox & literas concessas reuocauit. Suetonius in eius vita, & Brusonius Contursinus lib. 4. cap. 6.

De voce atque clamore.

Zenonis ZEno Citticus formam dicebat esse vocis florē: aut contrà, quemadmodum ab aliis refertur, vocem esse formæ florem. Nam oratio composita gratiam addit formæ. Laër. lib. 7. cap. 1.

Eiusdem. Idem dicebat, eos qui disserunt, similes esse oportere tragœdiarum actoribus: quibus vox magna, bonáque latera debent esse, quum os immodicè non diducant, quod faciunt ij qui plurima loquuntur, sed supra vires. Dum enim os diducunt, declarant se satagere verius, quàm agere. Ibidem.

Carneadis. Carneades fertur admodum fuisse vocalis. Itaque quodam tempore gymnasiarchus, id est, scholæ princeps, misit qui diceret, ne tantopere clamaret, cui respondit: Da mihi vocis modum. Ad quod rursus eleganter princeps: Modum habes, nempe auditores. Siquidem pro numero auditorum temperanda vox est. Laër. lib. 4. cap. 9.

Demost. Demosthenes cùm audiret oratorem quendam immodicè vociferantem. Non, inquit, quod magnum est, bene est: sed quod bene est, magnum est. Hoc & aliis adscribitur. Sunt qui & conuiuia prolixa, ac plurimis instructa missibus, existiment lauta. Eras. lib. 4. Apoph. in fine.

Eiusdem Quodam tempore vox Demosthenis inter concionandum defecit, ob multitudinis fremitum. Id obiicientibus, ita respondit: Histriones è voce iudicare par est, oratorem è mente: Græca iucundius sonant: ὑποκριτὰς δεῖ κρίνειν ἐκ τῆς φωνῆς τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης. Histrio seruit populo, orator consulit: ille delectat, hic prodest. Ad bene consulendum non refert quàm sis vocalis, sed quàm oportuna suadeas. Actori voce opus est, quæ vincat multitudinis fragorē: orator talis esse debet, vt populus ipsum vltrò tacitus & attentus auscultet. Eras. lib. 8. Apoph.

Isocratis Isocrates inter familiares dicere solitus est, se quidē docere decem minis: cæterum qui ipsum docuisset audaciam & vocalitatem, mercedis loco daturum decem

millia. Nam vocis exilitas & animi timiditas reddebant Isocratē ad dicendū inutilē. Hæc autem quoniam naturæ sunt, non artis, à præceptoribus dari non possunt. Ibidem.

Cato Senior quando docebat iuuenes intrepidè pugnare, sępenumero dicebat, verba plus quàm gladium & voces plus quàm manum hostes in fugam vertere, attonitósque reddere Nollebat militē in prælio mutū esse, sed atrocibus dictis, clamore, vultuq; truculētia terrere hostem. Plut. in Rom. Apoph. *Catonis.*

Cicero oratores, qui inter dicendum vociferantur, dicebat claudis esse similes, qui sic ad clamorem, vt illi ad equos confugerent. Hoc genus homines, & hodie videre est, qui quum sentiūt se causa inferiores, ad furiosa iurgia confugiunt: vt quoniam rationibus persuadere non possunt, improbitate metúque extorqueant. Ibidem. *Cic.*

Quum M. Cælius, qui credebatur à parentibus non liberis natus, epistolam apud senatum clara firmáque voce recitasset: Ne miremini, inqnit Cicero, nam hic vnus ex his est qui proclamarunt. significans, illum fuisse præconem, & hoc vsu contigisse vt esset vocalis. Solent autem serui vænales voce præconis commendari. Eras. lib. 4. Apoph. *Eiusdem.*

De voracitate.

Zeno Citticus cùm in quodam conuiuio vidisset hominem immoderatius obsonia vorantem, ipse piscem ingentem continuò è patina sustulit, quasi solus deuoraturus. Quum alter intuens Zenonem, eius admiraretur impudentiam. Quid, inquit, putas conuictoribus tuis accidere quotidie, si meam opsophagiam ferre non potes? Laër. lib. 7. cap. 1. Bruss. lib. 3. cap. 1. *Zenonis*

Diogenes vulgo canis dicebatur. Sunt autem canum multa genera, sunt enim venatorij, sunt aucupatorij, sunt custodes ouium & ædium, sunt qui habentur in deliciis. Ergo percontanti qualis ipse canis esset, le- *Diogenis*

pidè respondit, Esuriens Melitæus, satur, Molosseus, quòd sibi appetens, blandiretur, saturatus, morderet. Laërt. lib. 6.

Corydi. Corydus, cum Chærephon nudus in conuiuio distenderetur: O Chærephon, inquit, nunc te veluti lecythos intuor, quousque plenus sis. In lecythis vitreis apparet, quousque plenæ sunt, si eximãtur è thecis. Ita in cute illius apparebat expletio totius corporis. Eras. lib. 6.

De votis.

Diagoræ. Diagoras cùm in Samothraciam venisset, atque ei amicus quidam dixisset, Tu qui deos putas humana negligere, nonne animaduertis ex tot tabellis pictis, quàm multi votis vim tempestatis effugerint, in portumque salui peruenerint? Ita fit, inquit, illi enim nusquã picti sunt, qui naufragium fecerunt, & in mari perierunt. Brus. lib. 7. cap. decimoquinto.

Diogenis Diogenes eos summopere reprehendebat, qui si quid secus euenisset, fortunam incusarent: id quod vulgus hominum solet. dicens ipsos homines potius incusandos, qui postularent à fortuna, non quę verè bona essent, sed quæ ipsis bona viderentur. Nam si permitterent diis, quæ ipsi iudicant optima, dare, darent. Nunc acceptis his quæ flagitarunt, impudenter incusant deos. Laër. lib. 6.

Laconis. Lacon quum voto se obstrinxisset, quòd se de Leucate præcipitem daret, conscendit montem, & conspecta altitudine sese auertit. Id cum illi probri gratia obiiceretur: Non putaram, inquit, illi voto maiore voto opus esse: ioco elusit inconstantiæ formidinísque crimen. Etenim qui facinus arduum concepit animo, prius à diis optare debet animum facinori parem. Plut. in Lac.

Aug. Cæs. Cæsar Augustus cum Caium ex filia nepotem in Armeniam mitteret, optabat à diis, vt illum Pompeij beneuolentia, audacia Alexandri, ipsius autem fortuna comitaretur. Quod in singulis erat præcipuum, id optabat vni contingere. Illud autem singularis cuius-

ãm erat modestiæ, quòd vir ingenio, doctrina consilióque præstans, sua præclarè gesta fortunæ adscribebat. Plut. in Rom. Apoph.

De vrbanitate.

L. Cras

M. Brutus, cùm in accusatione C. Planci duos lectores excitasset, & alteri de colonia Narbonési L. Crassi, qui reo Bruti aderat, orationem legendã dedisset: alteri de lege Seruilia. ex his demonstrans, illum sibi pugnantia scribere: Crassus vicissim tres Bruti patris, de iure ciuili libros tribus legendos dedit, in quorum primo erat, Fortè euenit, vt in Priuernate essemus. hic Crassus: Audis Brute pater testificatur se tibi fundum Priuernatem reliquisse. In secundo libro scriptum erat, In Albano eramus ego & Marcus filius. hic rursum Crassus: Norat hunc gurgitem, metuebat ne cùm is nihil haberet, nihil ei esse relictũ putaretur. Tum ex tertio recitatum est, Cùm in Tiburti assedimus ego & Marcus filius. tum Crassus: Vbi sunt hi fundi Brute, quos tibi pater publicis commentariis consignatos reliquit? Quòd nisi puberem te iam haberet, quartum librum composuisset, & se etiam in balneis lotum cum filio scriptum reliquisset. Ita Crassus duos lectores aduersum se à Bruto excitatos, tribus aduersus ipsum productis vltus est. Hoc vrbanitatis exemplum refert M. Tullius, quod non astringitur paucis verbis, sed per orationem fusum est. Erasm. lib. 6. Apoph.

De vrbium munitionibus..

Lycurgi.

LYcurgus, percontantibus cur prohibuisset vrbem cingi muris? Quoniam, inquit, non caret mœnibus ciuitas, quæ non lateribus, sed viris cincta est. Indicauit id genus munimenta magis arguere ciuium ignauiam, quàm fortitudinem. Plut.

Agidis.

Agis Archidami filius, cum præteriret Corinthiorũ mœnia, conspiceretque excelsa munitáque esse, & in longum porrecta spatium. Quæ sunt (inquit) mulieres, hunc locum inhabitantes? Innuens, fortibus viris nõ esse opus mœnibus. Plut. in Lac. Apoph.

Agesilai. Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quum quidam interrogasset, cur Sparta mœnibus non cingeretur? Ciues armis instructos & vnanimes ostendit, & ait: Hi hi sunt vrbis mœnia. Significans, eam demum ciuitatem munitam esse, in qua infracti & bene armati milites essent. Plutar. in Lacon.

Eiusdem Suprà de Concordia.

Antalcidæ. Suprà de Patria fortiter propugnanda.

Theopompi. Theopompus cuidam ostendenti ciuitatis suæ mœnia, ac percontanti, num valida & alta viderentur? Minime, inquit, siquidem sunt mulierum. Sentiens, ciuitatem satis munitam esse, si viros habeat: sin minus, nihil prodesse quālib. operosa munimēta. Plut. in Lacon.

Pantolidae. Pantholidas legatus missus in Asiam, ostendentibus ipsi murum probè munitùm: Per deos (inquit) ô hospes, bellum conclaue mulierum. Plut. in Lac.

Isaei Sophistae. Cum olim Lacedæmonij inirent consilium de ciuitate mœnibus cingenda, Isæus sophista, alijs consultantibus Homeri hæc recitauit verba:

Scutum hæsit scuto, galea, galea, atque viro vir.

Et adiecit: Sic mihi state Lacedæmonij, & muris cincti sumus. Refert Philost. in Sophistis.

Alexandri. M. Alexander magnus quū audisset de rupe quadā apud Indos, quæ ob sublimitatem velut auibus inaccessa, ἄορνος dicitur, quòd ipse quidē locus expugnatu difficilis esset, sed qui eum teneret, formidolosus: Nūc, inquit, locus captu facilis est. Significans nihil prodesse munimenta, nisi vir fortis ea tueatur. Arx enim non tā fossis ac muris tuta est, quàm viris. Plut. in Apoph.

Scipionis Iunioris. Scipio iunior cuidam vallum gestanti, qui se dicebat onere vehementer premi Nihil mirum, inquit, quando isti ligno magis quàm gladio fidis. Significans ideo vallum plus habere ponderis, quia plus apud illum valeret. Quod si gladijs fiderent milites, nihil esse opus vallis. Plutar. in Rom. Apoph.

De vsura & fœnore.

Thaletis THales Milesius assiduè in ore habuisse fertur: Noli ditari nequiter. Quo admonuit, vt à turpi lucro vbique abstineamus, ne grauetur proximus. Laër. li. 1. c. 1.

Anach. Anacharsis Scytha aiebat, forum esse locum mutuis

hominum fraudibus ac rapinis destinatum. Notans mores vendentium fœneratorum, qui per fas nefásque plebem expilant, nummisque exhauriunt. Laërt. lib. 1. cap. nono.

Antiphanes dicere solebat: Vsuram, quæstúmque illicitum, breues habere delicias, lõgam autem calamitatem. Stob.

Antiphanis.

Agesilaus, quũ Agidi persuasisset, vt debitorum fœneratorúmque nomina, tabulæque vnà comburerentur: apportatæ sunt in forum Classium ac coaceruatæ, supposito igni, dum concremarentur. abeuntibus ergo fœneratoribus ac diuitibus cum tristitia, Agesilaus illorum calamitates irridens: Nũquam se ignem puriorem vidisse iactabat. Plut. in Lacon. Apoptheg. Brus. Contur. lib. 2. cap. 47.

Agesilai.

Rutilius quum aliquando Romæ audisset Musoniũ rogauit: Dic mihi Musoni, Iupiter Seruator, quem tu imitaris, num fœneratur? Notãs illius inopiam, qui cogeretur interdum accipere mutuum. Ad hoc arridens Musonius: Atne fœnerant quidem, Rutili. Turpius est ad fœnus dare, quàm accipere. At Rutilius, cũ ipse faceret quod grauius est, obiecit illi quod erat leuius. Eras. lib. 6. Apoph.

Musonij.

Ex Catone Censorio quum quispiam percontaretur quid in re domestica maximè expediret? respondit bene pascere, bene vestire, & bene agrum colere, & illi qui quæsierat: Quid fœnerari? Cato: Quid hominem (inquit) occidere: Non minus igitur fœneratorem peccare censuit, quàm homicidam. Cic. lib. 2. officio. Bruso. lib. 2. capite 47.

Catonis.

Alphonsus, magnus atque ille potentissimus Aragonum rex, fœneratores, vt pote labores mortaliũ depascentes, harpyias vocare solitus erat. Quemadmodum enim Vergilianæ illæ Harpyiæ raptu viuebant, sic hodie fœneratores ex pauperum laboribus magnas per nefas opes reponunt sibi & suis. Panor. lib. 4.

Alphonsi.

Idem iustitiæ & æquitatis amator ardentissimus, audiens illicito lucro hominibus insidias à fœneratorib' strui: Fœnus nil aliud sibi quàm animæ funus videri dixit. Damnauit autem vniuersam fœnerandi rationẽ

Eiusdem.

quæ planè est contra naturæ regulam, cum ex nihilo nihil gignatur. Idem libro 3. de Alph. reb. gest.

Bernard. Senensis.

Benardinus Senensis, fœnus ita demum sine peccato exerceri posse affirmauit, si pecunia his crederetur, qui nec capitalem summā reddere possent. Æn. Syl. de dictis Sigism. & Frider. imper. & libro 3. de dictis Alph.

De vtilitate.

Antisth.

ANtisthenes hostes semper obseruandos esse dicebat, ideo quòd hi primi omnium sentiant, si quid delinquas. Igitur plurimum vtilitatis ex his capere possumus, cùm errores nostros castigari cognoscimus: vt cognita corrigamus deinceps. Laër. lib. 6. cap. 1.

Anach.

Anacharsis Scytha aiebat, forum esse locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis destinatum notās mores vendentium per fas nefásque lucra venantium. Laërt. lib. 1. cap. 9.

Xenoph.

Suprà de Hostibus & inimicis.

Lysādri.

Lysander, cùm egregius simulandi artifex euasisset, ac pleráque quæ crudeliter & auarè gerebat, callidis fucis ornare, iustum non alia re quàm vtilitate, & honestum commodom etiens, fatebatúr quidē veritatē mendacio præstantiorem esse, sed vtriúsque dignitatē ac precium vtilitate æstimandum. Inuertit vir improb⁹ philosophorum dogma, qui quod honestum est, idem volunt vtile esse: hic quicquid esset vtile, idem ducebat honestum. Plutar.

Antalcidæ.

Suprà de Comitate.

Catonis.

Cato Vticensis cùm Romā venisset, reuocatus est ab exercitu: nō quidē vt ipsi gratificarentur, sed quòd per illū citò Carharginem se capturos crederent. Plut. in Rom. Apopthegmat.

De vulgi natura, moribus & iudicio.

Stilponis

STilpon Megarēsis, Crateti percōtanti, num dij orationibus & precibus delectarentur? Isthuc, inquit, ô stulte ne perconteris iu via, sed solū interroga. Subindicans, aut nullos esse deos, aut nō solicitari de reb⁹ humanis. Sed nō expedire tales voces apud multitudinē efferri, cui necessariū esset deorū metu contineri: Huic simillimū estquod tribuitur Bioni qui eamquęstionem

proponenti, versu Homerico, ni fallor, respondit:

οὐκ ἀπ᾽ ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον ταλαπείριε πρέσβυ.

Nō abiges miserāde senex turbā procul à me Laër.l.2.c.12.

Anacharsidis

Anacharsis Scytha admirabatur, qui conueniret, vt artifices apud Græcos certarent, sed de his iudicarent artis expertes. Sentiens de artifice neminem rectè iudicare, nisi artificem. In theatro certabant histriones, mimi cantores & sophistæ, recitabant Poëtę: quorum artes cum populus nesciret, tamen aliis applaudebant, alios explaudebant. Idem libro primo cap.9.

Anthistenis.

Antistenes Atheniensium philosopus, omnia mala pro peregrinis habenda esse putauit. Sed vulgus hominum ea tantum probat, quibus assueuit: ab exoticis abhorret, non quidem hanc ob causam, quòd per se mala sint, sed qui peregrina. Eras.lib 7. Apoph. ex Diogenis Laër.lib.6.cap.1.

Diogenis

Suprà de Laude propter vtilitatem.

Eiusdem

Idem cùm quodam die theatrum ingrederetur, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur. Interrogatus autem quā ob rem id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo. Sentiens, hoc sapientis esse viri, in omnibus actionibus á multitudine dissidere, propterea quòd vulgus hominum cupiditatibus agitur non ratione. Laër.lib.9.

Chrysippi.

Chrysippus Solensis cuidam reprehendenti, quod nō apud Aristonem cum pluribus daret operam philosophiæ, Nunquam, inquit, philosopharer, si cum pluribus auscultarem. Dictum lepidius est apud Græcos, quòd πολλοὶ interdum sonat multi, interdum vulgus hominum. Sensit non statim esse optima, quæ placent compluribus. Laër.lib.7.cap.2.

Demadis

Demades orator cum esset quæstor, populo Atheniensi persuaso vt iis qui ab Alexandro desciuerāt, triremes auxiliares mitterēt, iubētique vt illico pecunias de promeret: Paratæ sunt, inquit, pecuniæ, ô viri Athenienses, quas in congios disposueram vt singuli minæ dimidiū acciperetis. Verū si has mauultis in hūc vsum erogari, per me quidē vt vestris sicubi libet vtamini, licet. Hoc sermone fregit impetū populi nolētis illa distributione spoliari. Sic interdū, vt īdomitę belluę, arte meliora cōsilia aduocād⁹ est popul⁹ Eras.l.6. Apoph.

Alcibiadis.

Alcibiades habebat canem quendam insigni pulchritudine, emptum drachmarum septē millibus. huic amputauit caudam, ac per vrbem obambulare passus est. Demirantibus cur id faceret? Vt hoc, inquit, de me loquantur Athenienses, nec alterius rei sint curiosi. Norat ingenium populi, qui de claris viris libenter loquitur malè. Illi morbo suppeditauit materiam leuiorem. Plut. in Græc. Apoph.

Phocionis.

Phocion quum aliquando populum Atheniensem in concione aliquanto liberius reprehenderet, eique Demosthenes diceret: Laniabit te Phocion plebs, si paululum insanierit: Quin, inquit ille, te potius, si paululum resipuerit. Brus. lib. 7. cap. 17.

Eiusdem

Quum Atheniensibus proditum esset oraculum, in ea ciuitate vnum esse virum qui cunctorum sententijs aduersaretur, ac populus vociferans iuberet illum inquiri, vt occiderent: Phocion philosophus insignis, in medium processit: Ego, inquiens, sum ille, quem designat oraculum. Mihi enim ea omnia displicent, quæ vulgus agit & dicit. Quo dicto ostendere voluit, inconditam multitudinem, quoniam affectibus agitur, nihil sani nec agere, nec loqui. Plut. in Græc. Apoph.

Eiusdem.

Idem quodam die orationem habens apud Atheniensem populum, placebat omnibus, cumque videret ab omnibus pariter sermonem approbari, conuersus ad amicos: Quid (inquit) num mali quippiā dixi imprudens? Adeò persuasum habebat, nihil placere vulgo, quod à recto iudicio proficisceretur. Plut. in Græc. Apoph. Brus. lib. 7. cap. 17.

Aristidis

Suprà de probitate damnata.

Themistoclis.

Themistoclem cum Athenienses contumelia afficerent, in quos multa contulerat beneficia, aiebat se similem esse platanis, sub quarum vmbra accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem simul vt abijt tempestas vellunt. Sensit vir prudentissimus, vulgi mores esse, vt belli periculis implorent opem fortium virorum, in pace verò contemnant. Plut in Græ. Apoph.

Hippomachi.

Hippomachus fistulicen, quum discipulus suus aberraret arte inter fistulandum, & nihilominus plausū auditorū assequeretur, percussit eū baculo, dicēs: Perperā

fistulasti. nam alioquin hi tibi non applauderent. Ael. lib. 14. de Var. hist.

Polycleti

Polycletus insignis statuarius, eodem tempore duo simulachra fecit: alterum quidem ad vulgi arbitrium alterum iuxta artis regulas. Gratificaturus autem plebi, ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati. Mox proposuit vtrumque: & alterum omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondens igitur Polycletus: At hoc, inquit, quod vituperatis & reprehenditis, à vestra arte profectum est: quod verò suspicitis, ego mea facultate sum fabricatus. Ael. lib. 16. de Var. hist.

Dionisii

Suprà de Inuidia, quæ plerunque fœlicitatis & virtutis comes est.

Appii Claudij

Appius Claudius, quum in censura haberet competitorem Scipionem. Pauli Æmylij filium populari auræ studentem magna voce: O Paule, inquit, Æmyli, nònne etiam apud inferos indignaris, quód filium tuum Mallius tonsor & Licinius declamator ad censurã producunt? Brus. lib. 7. cap. 17.

Catonis

Cato senior, vir prudentissimus, populum Romanum gregi pecudum conferre solebat: quæ singulæ nemini obtemperant. vniuersæ autem gregis ducem sequuntur. Sic & vos, inquit, quos nemo vestrum priuatim in consilium adhibere vellet, ab his hic congregati, vos agi ducique sinitis. Notans populum, quòd deterrimis committeret magistratus. Eras. lib. 5. Apop.

Policarpi

Policarpus cùm fidei suæ rationem Herodi procunsuli reddere paratus esset, diemque postularet, quo cũ proconsule agere posset: Proconsul voluit, vt coram populo se excusaret. Cui Polycarpus: Non faciam, inquit, cũ principibus & potestatibus honos debeatur, modò Deo non sit contrarius: populo autem furenti, satisfacere nemo possit. Euseb. lib. 4. Eccl. hist. cap. 15.

De vulnere & cicatrice.

Cratetis

Nicodromus citharœdus Cratetis dictis lacessitus impegit illi pugnum in os, & sugillauit. At Crates fronti imposuit tabellam, in qua scriptum erat: Nicodromus faciebat. itaque cum liuore suo obambu-

lans,traduxit citharœdum: festiuiter alludens ad artificum morem,qui operibus suis inscribunt,Apelles aut Phidias faciebat. Simile quid dam narratur de Diogene pulsato. Laër.lib.6.cap.5.

Alexādri. M. Alexander Magnus frequenter dicere solitus est: Vt maximè sanet vulnus qui delatus est,manet tamen cicatrix.Sensit vir clarissimus, vulnus facile quidem sanari posse,vt dolor omnis auferatur:cicatricem tamen hoc est iniuriæ factæ memoriam,semper versari ob oculos.Eras.8.Apoph.

Calisthionis. Callistion,cognomēto Procelena,quum à quodā esset conducta seruo, isque quoniam æstiuo tempore nudus accumbebat,ostenderet, in corpore notas plagarum:Vnde, inquit,illa miser ? quumque is dixisset, se puerum iure fuisse perfusum, Tum illa.Nimirum vitulino:sentiens,esse flagrorum vestigia.Ex carnibus vitulinis coqui faciunt ius, ex pelle vitulorum fiunt lora. Eras.9.Apoph.

Thimothei. Timotheus dux fortunatissimus, cum audiret quendam acceptum in bello vulnus prædicantem, ac corporis cicatrices ostentantem : Et me, inquit, puduit, quòd cum ego in Samo dux vester essem, catapultæ telum prope me ceciderat. Significans hoc vulnus illi non factum in prælio cominus pugnanti, sed procul. Sic sunt hodie Trasones,qui vulnera à bombardis corpori inflicta ostentant omnibus,fortitudinis gloriam aucupantes :cum vulnus eminus pugnando fortassis à puero vel ignauissimo timidissimóque homine acceperint.Eras.lib.5.Apoph.

De vxoribus.

Aristippi ARistippus mulierem paruam,sed pulchram conspicatus.Paruum, inquit,malum, sed magnum pulchrum.Vel si mauis inuertere sententiam : Paruum quidem pulchrum, magnum autem malum.Nam καλὸν & κακὸν apud Græcos facilè permutari possunt. Ant.in.Meli.par.2.ser.33.

Socratis. Socrates dicere solebat, viros oportere ciuitatis parere legibus, vxores verò maritorū quibus cū viuunt

moribus. Norma enim coniugis vir est. Æquitas igitur docet, vt viris tanquam capiti vxores obtemperent. Eras. lib. 3. Apoph.

Antist. Anthisthenes cum his mulieribus habendam cõsuetudinẽ dixit, quæ beneficio pẽsent, ἀίχχeιν ἰίσονται, id est, quæ gratiam habituræ sint. Sentiens, abstinendum ab his quę precio vendunt in honestam voluptatem, nec pariunt nec amant mutuum: aut à valetudinariis, deformibus ac malè moratis, quæ gignunt fœtus pœnitendos. Laërt. lib. 6. cap. 1.

Theani. Theano Pythagoræ vxor rogata, quando mulier esset munda à viro? respondit: A suo semper, ab alieno nunquam. Laërt. lib. 8. cap. 1. Brus. lib. 7. cap. 22.

Philonis Philonis vxor in complurium fœminarum cœtu interrogata, cur sola ex omnibus aureo non vteretur ornatu? Satis, inquit, vxori magnus ornatus viri sui virtus est. Ant. in Melis. par 2. ser. 33.

Vide tit. de Mulierum natura & moribus.

De vxore eligenda.

Pittaci. PIttachus Mitylenæus intererrogabat quendam, quamobrem vxorem ducere nollet? qui cùm respondisset: Quoniam si formosam duxero, habiturus sum communem, sin deformen, pœnam. Haudquaquam dixit: sed si pulchram duxeris, non erit tibi pœna: sin deformem, non habebis communem. Stob. serm. 65.

Eiusdem Idem Pittacus interrogatus à quodam, qualem vxorem ducere deberet? respondit, Æqualem tibi ducito. Ipse enim cum domi haberet opulentiorem, habebat etiã morosã & imperiosam. Laër. lib. 1. cap. 5.

Chilonis Chilonis dicterium est vxorẽ humilem modico apparatu ducendam: ne pro coniuge dominam accersas domum. Sat enim dotata venit puella, quæ pudicitiã & honestos mores secum adfert. Proinde hoc erat vnũ ex Laconicis institutis, vt virgines sine dote nupum irent. Laër. lib. 1. cap. 4.

Cleobuli. Cleobulus æqualem vxorem ducendam esse suadebat. Si enim ex superiori familia duxeris, inquit, non affines tibi, sed dominos, comparabis. Stob. ser. 3. de Temperantia.

Eiusdem Idem prętereà dixit, filias viris elocandas esse ætate virgines, sed prudentia matronas. Stob. ser. 68.

Antist. Antisthenes adolescenti, consulenti, Cuiusmodi vxorē ducere expediret? Si formosam duxeris, inquit, habebis communem: sin deformem, habebis pœnam. Iucundius id effertur apud Gręcos, quibus quod ad voces attinet minimum interest inter κοινὴν & ποινὴν: quod ad rem attinet, plurimum. Suadebat itaque media statáque(vt vocant) forma ducendam, quæ nec fastidium viro moueret ob deformitatē, nec ob insignē formam peteretur ab adulteris. Aulus Gellius libr. 5. cap. 11. hoc dictum Bianti tribuit. Laër. autem lib. 4. cap. 7. & Brus. lib. 7. cap. 22. Bioni. Max. verò ser. 39. Soloni. Cæterùm Pittaco etiam attributum à Stobęo paulo iam suprà recensuimus.

Democr. Democritus interrogatus, cur homo proceræ staturæ tam paruam duxisset vxorem? Ego, inquit, in malo eligendo, quod minimum erat, elegi. Ant. par. 2. ser. 34. Melis.

Eiusdem Idem dicebat, eum qui bonum generum nactus sit inuenisse filium: qui verò malum, simul & filiam perdidisse. Stob. ser. 68.

Aureoli. Aureolus philosophus rogatus paupérne an diues vxor ducenda esset? Pauperem, ait, alere difficile est: diuitem verò ferre tormentum. Brus. lib. 7 cap. 22.

Lycurgus cuidam percontanti, quam ob causam lege cauisset, vt sine dote virgines elocarentur: Vt, inquit, neque propter inopiam vllæ relinquerentur innuptæ, neque ob diuitias expeterentur: sed vt iuuenū quisque ad puellæ mores respiciens, ex virtute faceret electionem. Eadem de causa fucos & ornamenta, quibus aliæ formam vel fingere vel commendare solent, ex vrbe submouit: Vt vbique vir egregius studuit æqualitati. Plut.

Periclis. Pericles Atheniensium imperator, duobus filiam eius ambientibus, quorum alter diues ac imperitus erat, alter verò pauper & studiosus, elocauit eam pauperi: inquiens, illum qui diues fieri possit, meliorem esse quàm qui iam sit. Stob. serm. 68.

Themist. Themistoclem vnicæ filiæ pater consulebat, vtrum

cam pauperi, ſed ornato: an locupleti, ſed parum probato collocaret? Malo, inquit Themiſtocles, virum pecunia, quàm pecuniam viro indigentem. Val. Max. lib. 7. cap. 2. Stob. ſer. 83. Cic. autem lib. 2. Officiorum, de ſua filia id dixiſſe refert: quemadmodum & Plut. in eius vita & Apoph. item Stob. ſer. 83.

Olympiæ Olympias quum accepiſſet, adoleſcentem quendam aulicum duxiſſe vxorem eleganti quidem forma, ſed famæ parum ſecundæ: Ille, inquit non ſapit, qui vxorem oculis, non enim auribus duxerit. Forma cernitur oculis, fama auribus deprehenditur. Quidam autem nec auribus, nec oculis, ſed digitis ducunt, ſolam ſpectantes dotem. Eraſmus libro ſexto Apoph.

Aurelia Aurelia Iouiani Pontani filia natu maior, amiſſo Paulo marito, cum à patre ad ſecundas nuptias hortaretur: Quin tu, inquit, pater nuptias ſecundas non inis? (erat enim is etiam viduus) Quia, reſpondit, nullam matri tuæ ſimilem me reperturum confido. Eadem cura (reſpondit illa) me quoque verſat pater, quod mihi placiturum Paulo æquè ſimilem ſperem neminem. Adrianus Barlandus.

De vxore ducenda.

Menedemi. MEnedemus Eretrienſis cuidam ſciſcitanti, num ſapienti ducenda eſſet vxor? Num ego, inquit, videor tibi ſapiens? Quum annuiſſet: Ego, inquit, vxorem duxi. Superuacuum erat de eo dubitare, quod videret, factum ab eo quem iudicabat ſapientem. Laër. lib. 2. cap. 18. Bruſon. lib. 17. cap. 22.

Suprà de Coniugio & matrimonio.

Suprà de Oeconomia.

Antiſt. Thebani. Epam. Epaminondas Thebanus, vir ingentis animi, cum in cœlibatu viueret, à Pelopida reprehenſus eſt hunc in modum: Non curas tu quidem Rempub. qui nullos poſt te filios relinquis, quorum manu patriç ſalus ritè defendi poſſit. Bruſ. lib. 7. cap. 23.

Metelli. Metellus Numidicus dicere ſolebat: Si ſine vxoribus poſſemus eſſe, omnes ea moleſtia careremus: ſed quoniam ita natura tradit, vt nec cũ iis ſatis commo-

dè,nec sine illis vllo modo viui possit: saluti perpetuæ potius, quàm breui voluptati consulendum est. Brus. lib.7.cap.22.ex Gel.lib.1.cap.6.

Catonis. Cato Maior, maiori laude dignum eum censebat, qui bonum se gereret maritum, quàm qui in ordine senatorio magnus esset. Bruso.lib.7.cap.22.

De vxore non ducenda.

Thaletis THales Milesius roganti matri vt vxorem duceret, Nondum esse tempus, dixit: de in maior natu. Non amplius esse tempus. Stob.ser.66. Brus.lib.7. cap.25. Alexand.ab.Alex.lib.4.cap.8.

Socratis. Socrates rogatus ab adolescente quodam, vtrum melius censeret vxorem ducere, an non ducere? Vtruncum que (inquit) feceris, pœnitebit, indicans, & cœlibatum & coniugium habere suas molestias, ad quas perferēdas esset præparandus animus. Cœlibatum comitatur solitudo, orbitas, generis interitus, hęres alienus. matrimonium, perpetua solicitudo, iuges querelæ dotis exprobratio, affinium graue supercilium, garrula socrus lingua, subsessor alieni matrimonij, incertus liberorum euentus, aliaque innumera incommoda. Proinde non hic est electio, qualis est inter bonum & malum: sed qualis inter leuiora & grauiora incommoda. Brus.lib.7.cap.22. ex Laër.lib. 2. cap. 5. Val. Max. lib.7.cap.2.

Eiusdem Socrates dicere solebat, tria se mala assecutum: Grāmaticam, paupertatem, & perniciosam vxorem. quorum duo iam effugisset, perniciosam vxorem effugere non potuisse. Ant.par.2.Melis.ser.34.

Eiusdem Idem se consulentibus de ratione matrimonij contrahendi, dixit: Quemadmodum pisces ô adolescentu li, qui nondum intra nassas sunt, volunt intrare: qui autem iam intus sunt, volunt exire: sic & vos, ne idem vobis accidat videte. Ant.in Melis.par.2.ser.34.

Platonis Plato interroganti cuidam, an vxore ducta philosophari deberet? Cum nescias, respondit, te solum seruare, an vxorem quoque super humeris te seruaturum speras? Stob ser.6.

Diogenis Suprà de Consilio in melius mutato.

Idem

Eiusdem

Idem interroganti, quando ducend esset vxor? Iu-ueni, inquit, nondum, seni nunquam, Græcè iucundius, μηδέπωτε, & μηδεπώποτε, subindicās, prorsus abstinendum à matrimonio. At percōtator ille discere cupiebat quo ætatis anno, aut qua anni parte expediret adsciscere coniugem: quemadmodum Aristoteles præscripsit puellæ decimumoctauum, viro trigesimū quintum: & Romani Aprilem & Iunium existimabāt auspicatum nuptiis, Maium inauspicatum. Laër lib. 6. Brus. lib. 7. cap. 22.

Aristippi

Aristippus Cyrenæus Philosophus à quopiam interrogatus, An sibi ducere vxorem expediret? Negauit. Si enim duxeris, inquiebat, formosam, habebis communem: si deformem, pœnam. Anto. in Melis. par. 2. sermone. 34.

Protagora.

Protagoras interrogatus, ob quam causam dedisset filiam inimico nuptam? Quia, inquit, nihil ei dare poteram deterius. Ant. ser. 34. parte 2. Meliss.

Philoxeni.

Philoxenus Poëta, cùm quidam eum percontaretur, cur Sophocles bonas introduceret fœminas, ipse autem malas? Quia, inquit, quales oporteat esse fœminas, Sophocles dicit: ego verò, quales sint. Ant. ser. 34. par. 2. Melis.

Solonis.

Solon, quum ad Thaletem Miletum venisset, admiratus dicitur, quòd nuptias filiorumque procreationē contempsisset, Thaletem verò tacuisse. Interiectis autem diebus aliquot peregrinum subornasse, qui decimo post dicessum die Athenis venisse fateretur. Hic rogatus à Solone nunquid noui Athenis esset? doctus ille à Thalete: Nihil aliud, inquit, præterquam quod adolescētis cuiusdam efferebatur funus ciuitate omni subsequente, quod eius pater virtute & admiratione inter ciues primas obtineret, quem tum abesse dixissent. O illum miserum, Solon, ait. Sciscitanti verò de nomine respondit, excidisse memoria: sed ob iustitiam illius in omnium ore versatum. His Solon in metum coniectus est. Postremò nomē peregrino subiecit, ab eôque contendit, Num illi Soloni nomen esset? Annuente homine, Solon caput cædere cœpit,

filium suum obiisse ratus. Tum Thales ridẽs ait: Hæc me Solon à nuptiis & procreandis liberis dehortãtur, quæ te hominem fortissimum infringunt, & tum rem fictam esse ostendit. Brus. lib. 7. cap. 22.

Phoronei

Phoroneus legũ lator moriens, fratri dixisse fertur: Ad summam fœlicitatem nihil mihi defuisset, si vxor defuisset. Brus. lib. 7. cap. 22.

Epaminõdæ.

Epaminondas interrogatus, quídnam vtilitatis caperet vir innuptus? Respondit, pro patria mori non dubitare. Stob, serm. 66.

Cic.

Cicero rogatus ab Hirtio, vt post Terentiæ repudium sororem eius duceret: negauit, dicens, Non posse se vxori & philosophiæ simul dare operã. Brus. lib. 7. cap. 22. Hieronymus contra Iouianum.

Alphõsi.

Suprà tit. de Coniugij molestiis, & infrà de Zelotypia.

Mariani Sozini.

Marianus Sozynus Senensis, Iurisconsultorum prudentissimus, cùm minus solito literis operam daret, ob id reprehensus à quodam respondit: Ideo minus libros iam euoluo, quia vxorem duxi. rursus interpellatus. Cur Socrates vxoratus, non itidem Philosophiæ studia neglexisset? Xantippe (ait) morosa fuit, & deformis: mea autem vxor proba est, & forma decenti. Æneas Syl. de dictis Sigismundi & Friderici tertij Imperat. & lib. 3. de rebus gestis Alphon.

De vxore morosa, imperiosa, ac molesta.

Socratis

SOcrates cùm Euthydemum ad cœnam vocasset, in medio conuiuij Xantippe irata surrexit, & post multa in Socratem iacta conuicia mensam subuertit. Verùm cùm Euthydemus ob id valde turbaretur: Cur, inquit Socrates, ita te habes? Nónne nuper cum tecũ cœnarem, gallina subuoluans, mensam, pocula & alia euertit? Irrisit ita morosę vxoris indignum facinus, vt interim hospitem sibi placaret iratum, & tolerantiæ exemplnm de se præberet. Laër. lib. 2. cap. 5.

Eiusdem

Idem præterea percontanti, cur Xantippen moribus adeò incompositis fœminam haberet domi, dicebat: sic habendam consuetudinem cum morosis vxoribus, quemadmodum qui se ad studium equestre exercent,

parāt equos ingenij ferocioris: quos si subegerint ac perpeti possint, cæteris vtuntur cōmodius. Ita qui morosæ coniugis mores ferre didicerit, multo facilius cū quibuslibet habebit consuetudinē. Laërt. lib. 2. cap. 5.

Eiusdem

Cum Alcibiades magnam & pulcherrimè confectam placentam, magni amoris testimonium Socrati misisset: Xantippe suo more irata, eam de canistro deiectam, impuris conculcauit pedibus: Hic Socrates cum arrisisset, inquit: Num quid tu simul carebis ea? Quod si quis putat hęc puerilia esse, & nullius precij: is sanè non nouit, ex his etiam de fortibus & bonis viris probationem fieri, si morosis vxoribus ea ratione conniueant. Ælian. lib. 11. de varia histo.

Eiusdem

Alcibiadi demiranti, quòd Xantippen morosam adeò diligeret: Ego, inquit, iampridem his assueui, vt non magis offendar, quàm si rotæ quæ aquam educit è puteo stridorem audiam. Laërt.

Eiusdem

Eidem simile quiddam dicenti: At, tu inquit Socrates, nónne domi tuæ gallinas toleras glocientes? Tolero, inquit Alcibiades, sed oua mihi pariunt, & pullos. Et mihi, ait Socrates, mea Xātippe parit liberos. Ibidem.

Eiusdem

Xantippe cùm Socrati marito in publico pallium detraxisset, ac familiares admonerent vt tantam iniuriam manu vlcisceretur: Nolo, inquit, vt hoc certamine vobis acclamantibus derisui sim, & causa spectaculi. Maluit vir sapiens tolerantiæ exēplum de se præbere: quàm ridiculum exhibere spectaculum, viri cū vxore concertantis. Ibidem.

Eiusdem

Idem cum vxorem Xantippen diu rixantem tulisset, ac tandem fessus cùm sedisset ante fores, illa magis irritata, de fenestra perfudit eum lotio. Ridentibus autem illis qui præteribant, & Socrates demum in risum erupit dicens: Facile futurum putabam, vt post tantum tonitru pluuiam sentirem. Eras. lib. 3. Apoph. ex Laër. lib. 2.

Eiusdem

Demiranti cuidam, in quem vsum duas aleret vxores tā rixosas: Hæ, inquit, me domi docent tolerantiam, qua mihi in publico vtendū est. Harū enim mo-

ribus exercitatus, commodior ero ad aliorum consuetudinem. Gellius lib. 1. cap. 17.

Diog. Diogenes quum aliquando vidisset mulieres, ex oliua pendere, laqueo præfocatas: Vtinam, inquit, & cæteræ arbores similem ferrent fructum. Erat enim Diogenes μισογύνης, id est, mulierū osor, eóque cupiebat omnes videre pensiles. Laër. lib. 6. Brus. lib 4. cap. 1.

Anonimi Cuidam deploranti, quòd vxor sua se de ficu suspēdisset: Rogo inquit alius quidam, des mihi surculum ex illa arbore, vt inseram: per suspicionem ludens: quū vellet intelligi sibi molestam esse vxorem. Eras. lib. 6. Apoph. Brus. lib. 4. cap. 1.

Anonimi Philosophus quidam, cum vxorem haberet improbam & garrulam, & ebriosam, percontantibus cur talem ferret? Vt domi, inquit, habeam philosophiæ gymnasium, & palæstram, Ego enim erga cæteros lenior, hac quotidie institutus. Sunt etiam qui ipsum ob hanc causam illā duxisse dicant. Antonius in Melissa, par. 2. serm. 84.

Arii. Pacuuius Ario vicino querebatur, quòd in horto suo funestam haberet arborem, vnde primo vxor sese suspendisset: dein altera, postremò tertia. Cui salsissimè respondisse fertur Arius: Miror te in tot successibus inuenisse lachrymas: Item Deum immortalē, quot tibi dispendia arbor illa suspendit. Adiecit, Amice quæso te, da mihi ex ista arbore quos inseram surculos. Arius μισογύνης fortunatū existimabat, ab vxore liberari. Eras. lib. 8. Apoph.

Catonis. Cato senior obiurgans aliquando summam vxorum impotentiam: Omnes, inquit, homines vxoribus dominātur, nos omnibus hominibus, nobis autem vxores. hoc modo colligens mulieres esse rerum omniū dominas. Plut. in Rom. Apoph. Ant. in Melis. par. 2. ser. 34. Alexan. ab Alexand. lib. 6. cap. 8. Cęl. Rhod. lib. 14. cap. 14.

Eiusdem Cato Censorius admodum senex, Saloni ni villici sui filiam malè morigeram amans, quū vxorem duxisset. rogatus in campo Martio à L. Portio Nasica, num ex sui animi sententia vxorem haberet? Non herclè

inquit Cato, ex mei animi ſententia. Scomma autem Naſicæ in amorem Catonis fuit, Catonis autem reſponſum de moribus puellæ datum erat. Bruſonius lib. 7. cap. 22.

Alphōſi. Alphonſus Aragonum rex, cum maximè in ſanitate dicebat, qui vxorem à ſe digreſſam, fugitiuamque perquireret, Significans magnæ fœlicitatis eſſe, ab improba & moroſa vxore liberari. Panor lib. 4. de reb. geſt. Alphonſi.

Eiuſdem. Idem cùm aliquando Ludouicum Podium Putium, in veſte lugubri, fronte ſubtriſtem, intueretur, & quid ſibi vellet luctus ille ſciſcitaretur: ac Putius, ob vxorem mortuam mœſtum ſe eſſe reſpondiſſet: ait Alphonſus, lætum potius atque hilarem eſſe eum conuenire, ob illius mortem. Nam ſi cognata mortua eſſet, tum & fratrē à mortuis ſuſcitatū eſſe. Erat autē vxor illa intrectabilis, difficilis, & viro dum vixit, admodū moleſta & infeſta, ac mariti propè mors quædam. Pano. lib. 3. de reb. geſt. Alphonſi.

Greg. Haimbergēſis. Gregorius Haimbergenſis, ſcientia iuris & facundia inter omnes Germanos facilè princeps, cum domum ex curia Cæſaris, in qua diu fuerat verſatus, reuertiſſet, atque non longè ab oppido Nurembergēſi amicum offendiſſet, qui vxorem ſuam viuere & bene valere diceret: Si viuit vxor, inquit, ego ſanè obij. Innuit autem moroſam vxorem mariti mortem eſſe. Æneas Syl. lib. 3. commen. de geſt. Alphonſi.

Alphōſi. Triſponius iuriſconſultus, & Alphonſi Aragonum regis conſiliarius, cum trecentos aureos Alphonſeos quod ſupererat dotis, furto ſurreptos perdidiſſet, ac propterea animo angeretur, eſſet ſibi vxor, & illa quidem admodum moroſa, regem Alphonſum dixiſſe ferunt: Longè illi melius fore, ſi vxorem, quàm pecuniā, fures abſtuliſſent. Panor. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.

Anonimi. Quidam abundè comis, cùm hoſpes vociferantem diutius vxorem eius, rixantémque cum ancillis, parum æquè ferret, conuerſus ipſe ad hoſpitem: Et quæ, inquit, amice impatiētia eſt tua? Duos, inquit, & trigin-

ta annos huius clamores dies noctesque æquissimè ipse perfero, tu verò ne dieculæ quidem sextantem ferre eam potes? Quo dicto & hospitem leniit, & vxorẽ ab ira ad risum conuertit. Adrianus Barlandus.

DE ZELOTYPIA.

c. Sulpitii.

Aius Sulpitius Gallus vxorem suam repudiauit, quòd aperto capite ædes egressa esset: Lex, inquiens, tibi meos vnius oculos præfinit, quibus formam tuam approbes: his òrnamenta comparato, his esto speciosa, non aliorum oculis placens. Eras. lib. 6. Apoph.

Alphõsi.

Alphonsus Aragonum Rex dicebat, ita demum matrimonium trãquillè exigi posse, si vxor cæca, maritus autem surdus fiat. Innuit autem, fœmineum genus esse zelotypiæ obnoxium, & hinc oriri rixas & querimonias: & rursus marito molestam esse vxoris garrulitatem, qua molestia cariturus est, si fiat surdus. Erasmus libro octauo Apoph.

FINIS.

PARABOLÆ, SIVE SIMILITVDINES DES. ERASMI ROTERODAMI, in Locos communes studiosorum gratia redactæ.

A

Abdicatio.

VT insaniat, qui fratris imaginem veneretur, corpus pulset ac verberet: Ita stultum sit amare in adoptiuis nomen, verum fratrem abdicare, aut odisse. Plut.

Abstinentia.

Vt qui sacrũ exhibent, ipsi nihil inde gustant: Ita quidam alios accipiunt, ipsi abstinentes. Plut.

Abusus rerum perniciosus.

Prometheus, Satyrum cum primum videns ignem vellet amplecti, admonuit eum exurere contingentem at oculis præbere lumen, Calfacit inquiens, & seruit artibus: Sic eadem res, vt cunque vteris, ita perniciosa est, aut vtilis. Plut.

Si multi inebriantur vino, nõ ob id incidẽdæ vites, ita vt fecit Lycurgus, sed propius admouendi fontes: ita si multi abutantur poëtica, non protinus abijcienda, sed adhibenda cautio, vt fiat salutaris. Plut.

Vt in rerum natura quæ spectatissimæ florent, celerrimè marcescunt, veluti rosæ, lilia, violæ, cum alia durent. Ita in hominum vita quæ florentissima sunt, citissimè vertuntur in diuersum. Plinius lib. 9. cap. 15.

Polypus stupidum alioqui animal, in captandis cunctis incredibili vtitur solertia: Ita quidam ad solũ quæstum suũ sapiũt, alibi pecudes merę. Plin. lib. 9. cap. 29.

Vina vasis infusa è taxo factis, mortifera sunt: Ita salutaris alioquin eruditio, si inciderit in hominem pestilentẽ, moribus illi⁹ redditur noxia. Pli. lib. 16. cap. 11.

Vt aqua marina ad potum inutilis, melius sustinet nauẽ, quàm fluuialis dulcis & potui aptior: Ita suũ vnaquęq; res vsũ habet, si quis vtatur ad id, quod oportet.

Vt philosophus missa lingua victimæ, rem simul & optimam, & pessimam misit: Sic opes optimæ sunt si recte vtaris, pessimæ si secus. Plut. & Erasmus in prouerbio Lingua quo vadis. Vide vsum rerum legitimum.

Adhortatio.

Caprifici ficus nunquàm maturescit, sed tamen gignit vermiculos, qui deuolantes ad ueram ficum, perfosso ficorum cortice maturitatem illis tribuant: ita sunt qui ipsi nihil queant egregium facere, sed tamen aliquo pacto stimulant alios, vt id faciant.

Admonitio.

Vt equis non in ipso cursu frænum inijcimus, sed ante cursum, Sic qui propensi sunt ad iram aut libidinem antè rationibus ac monitis refrænandi sunt, prius quàm in periculum ventum sit. Plut.

Nutrices pueros lapsos non obiurgant ac puniunt, sed accurrentes erigunt, deinde obiurgant: Sic amicus cùm affligitur adiuuandus est & erigendus, postea monendus & obiurgandus, quod suo vitio in eam calamitatem inciderit. Plut.

Qui dentibus laborant protinus medicum adeunt, malum exponunt, qui febre tenentur, accersunt: at phreneticus, nec accersit, nec admittit, ob morbi vehementiam. Ita qui vitia sua celant, nec admonentem patiuntur, de his nulla salutis spes est. Plut.

Oculo lippienti non est admouendum lumen: Nec animus affectu laborans, admittit grauem admonitionem, sed admiscenda laus est, ac sic medẽdum. Plut.

Quemadmodum Telephus, quoniam carebat amico, coactus est ab hoste petere remedium ad medelam vulneris: ita qui non habent liberos amicos, à quibus admoneantur, sæpenumero ab inimicis audiunt sua vitia. Plut.

Remedia statim mordent vel offendunt, postea cõferunt salutem & voluptatem: Ita salubria monita initio sunt nonnihil amara, postea correctio iucundissima. Plut.

Vt pituita paulatim collecta, tum maximè apparet ac vincit, cùm natura vincitur: Sic quidam amici potentes admonere non audent, nisi labantur, sed simul

atque commutata fortunæ aura sunt humiles facti, tum obiurgant. Plut.

Sanus fert, si exprobres intemperantiam, libidinem, luxum eadem non ferret ęgrotans: Sic admonendus amicus, cum desierit irasci, aut amare. Plut.

Vt ictum quem præuideris, commodius excipis: Sic præcogitatum malum minus offendit. Senec.

Vt medici vetant admoueri remedia, cúm morbus in accessu est, ac sæuit, sed cúm se remittit: Ita ad primos illos iræ aut doloris motus, non est adhibenda consolatio, vel admonitio, sed vbi tempore cœperint esse leuiores. Senec.

Vti elleborum tametsi efficax, tamen medici vetant dari senibus, aut pueris, aut exilibus: Ita admonitio, sic est temperanda, vt ferre possit, quem velis emendare: nec solũ spectãdũ est vitium, sed natura quoque eius, cuius vitio studeas mederi. Plin lib. 25. cap. 5. in fine.

Herbæ salutares consuetudine perdunt medendi vim: Ita admonitio si assidua sit, non emendat àssuetum iam obiurgationibus.

In Narniensi agro terra imbre fit siccior, æstu humescit, vnde Cicero iocatur illic ex imbre puluerem, ex siccitate fieri lutum, Ita quosdam admonitio reddit deteriores. Plin. lib. 31. cap. 4.

Quædam gemmæ aceto maceratæ nitescunt, pleræque melle decoctæ: Ita quosdam meliores reddit acris obiurgatio, quosdam admonitio blandior.

Adolescentia.

Vinum quod in dolio placuit, non fert ætatẽ, quod recens durum est & asperum, postea placet: Sic adolescentia durior maturescit, & ad frugem peruenit. Senec.

Adoptatio.

Vt insaniat, qui fratris imaginem veneretur, corpus pulset ac verberet: Ita stultum sit amare in adoptiuis nomen, verum fratrem abdicare, aut odisse. Plut.

Adulterium.

Coccyx oua subdit in nidis alienis: Ita quidam alienas vxores faciunt matres. Plin. lib. 10. cap. 9.

Adulatores et Asentatores.

Vt medico carnem ſecante, manus concinnitatem quandam & elegantiam ſeruat, abeſt autem ſaltatoria geſticulatio: Ita libertas admittit vrbanitatem, ſeruata grauitate. Adulator riſibus, ſcurrilibuſque iocis libertatem, veluti malis condimentis edulcat. Plut.

Vt mala pictura, fractis veſtibus, rugis & angulis rẽ repræſentat: Sic adulator ſudoribus, clamoribus amicum imitatur, nihil exhibens ſincerum. Plutar.

Simia cum nec domum poſſit ſeruare more canis, nec onera gerere quemadmodum equus, nec arare ſicuti boues, paraſitatur ac riſum mouet: Sic adulator cum in ſerijs ac grauibus rebus neſciat eſſe vſui, voluptatum miniſter eſt. Plut.

Quidam male pinxerat gallos gallinaceos, iuſſitque puero, vt veros gallinaceos procul abigeret à tabula, ne collatione deprehenderetur: Sic adulator veros amicos pro viribus abigit, ne ex illorum comparatione deprehendatur fictus amicus. Plut.

Vt puluinaria mulierum, quanquam videntur reniti, ac reſiſtere capitibus, cedunt magis & accommodant ſeſe: Sic libertas adulatoris tumet quidem, ſed in ſe recipit inclinantem. Plut.

Vt difficile deprehenduntur beſtiæ, quæ ad loci ſimilitudinem mutant colorem: Sic eos aſſentatores haud facilè deprehendas, qui ad omne vitæ inſtitutum omnéſque affectus ſeſe accommodant. Plut.

Vt adulterina ſplendorem ac nitorem tantum auri imitantur: Sic adulator gratiam, obſequium & hilaritatem amici. Plut.

Non vt polypus ſe quibuſuis locis: ita nos debemus nos quorum libet moribus accommodare. Plut.

Vt tragœdiarum hiſtrionibus choro opus & amicis concinentibus, theatroq; applaudente: Sic qui gaudẽt adulatoribus, nihil agunt, niſi ſint qui applaudãt. Plut.

Quemadmodum iuxta mathematicos, ſuperficies & lineæ nec inflectuntur, nec producuntur, neq; mouentur per ſe, cum res ſint intelligibiles, ſed inflectuntur, producuntur & migrant pariter cum ipſis corporibus: Ita adulator ſuopte quidem affectu non mouetur, ſed cum irato amico iraſcitur, cum gaudente ridet. Plut.

Simia dum hominem imitari conatur, sæpe capitur: Ast adulator idē faciens, alios capit & allicit. Plut.

Insania alendi equos, non consequitur lenticulam, sed arua frumentifera: Sic adulatio non infestat pauperes, atque humiles, sed magnarum familiarū ac fortunarum ruina morbusque est. Plut.

Pediculi corpora exanima deserunt, vt pote defecta sanguine, quo alebantur: Sic adulatores rebus prosperis ac feracibꝰ adsūt, aridas & steriles nō attingūt. Plut.

Vt sylvestria semina, quę spatio ac magnitudine accedunt ad triticum, haud facilè repurgantur, nam per angusta foramina non excidunt, per ampla simul excidunt: Sic adulatio, quæ amicitiam imitatur, non facilè ab amicitia reijcitur ac separatur. plut.

Qui alunt belluam, primum accommodant se illius ingenio, & animaduertunt, quibus rebus offendatur aut placetur, donec assuefacta fiat tractabilis: Sic adulator omnibus amici studijs & affectibus sese accommodat. plut.

Obsoniorum egregij artifices condimentis nonnihil austeri admiscent, quò dulcedinis tollant satietatem: Sic adulatores fictam quandam libertatem ac seueritatem admiscent, vt nunquam magis adulentur, quàm cum videntur obiurgare ac liberè loqui. plut.

Aqua delabitur vbicumque cauum ac decliuem locum reperit: Sic adulator vehementer vrget, si quid lapsus est amicus. plut.

Vt pictura est tacita poësis: Ita silentio quoque laudat adulator, nempe vultu & obsequiis. plut.

Vt qui venantur, facilius fallunt feras, si aliud agētes, hoc est, iter facientes aut agricolantes, id faciant: Ita maximè laudat adulator, cùm non apparet eum laudare. plut.

Vt præterfluens aqua nullo certo colore est, sed semper refert colorem subiecti soli: Ita adulator sui dissimilis est, pro re nata sese adaptans. plutar.

In Menandri Comœdia inducitur falsus Hercules, clauam gestans, non robustam, sed inanem, ac leuem, Sic adulatoris libertas mollis est & blanda. plutar.

Vt rupturæ & ſpaſmata tum demum mouentur, cum corpus aliquo malo corripitur: Sic amici non ingenui felicibus adulantur, lapſos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur. Plut.

Vt ſpeculum quicquid obiicitur, imitatur: Sic adulator. Plut.

Vt vmbra quicquid agas, reſpondet & adeſt: Sic adulator quoquò te vertas ſequitur. Plut.

Chamæleon omnem imitatur colorem prę terquàm album: Sic adulator in turpibus nihil non imitatur: ſolum quod honeſtum eſt, imitari non poteſt. Plin. lib. 8. cap. 33.

Vt imperiti pictores, cùm pulchra non queant aſſequi rugis & verrucis exprimunt ſimilitudines: Sic adulator refert intemperātiam, & iracundiam amici. Plut.

Sunt cibaria, quæ neque ſanguini conferunt, neque ſpiritibus, neque neruis, neque medulis: ſed pudenda tantum mouent, ventrem inflāt, corpus turgidum reddunt: Talis eſt adulatoris oratio, vitioſa tantum auget & irritat alioquin infrugifera. Plut.

Medicus ſi res poſtulet, aliquando crocum & nardū iniicit, & lauat ſuauiter & paſcit humaniter: Sic amicus aliquando blandus eſt. Plu.

Quidam tauris œſtrum, canibus crotonem in aures immittunt: Sic adulator in aurem admiſſus, haud facile excutitur, ſed tranſuerſum agit quo lubet. Plut.

Pictores illuſtrant lucida appoſitis vmbris & obſcuris: Sic adulator laudans diuerſa vitia in aliis, in amico nutrit, ac fouet, quæ adſunt. Plut.

Vt oratores aliquoties aliam perſonam loquentem faciunt vel fidei cauſa, vel vt inuidiam fugiant: Sic adulator narrat, quæ ab aliis de amico audierit, etiā ſi non audiit. Plut.

Vt ſi qui merum, alioqui conferens aduerſus cicutam admiſceat illi, venenum reddit immedicabile, quod calore vim veneni protinus deuehat ad cor: ita adulator, intelligens libertatem eſſe remedium aduerſus adulationem eam ipſam adulationi admiſcet, quò magis ſit noxia. Plutarchus.

Quemadmodum heliotropium herba, ſem per

eam ſpectat partem qua ſol eſt, & eo condito florem contrahit: Sic nonnulli ad regis omnes nutus obſecundant, & in quodcunque viderint illum eſſe propenſũ, in id feruntur & ipſi. Plin. lib. 18. cap. 27.

Vitrum mirè cryſtallum imitatur, res viliſsima rem lõgè precioſiſsimam: Ita aſſentatio amicitiam imitatur, res peſsima longè optimam. Pli. lib. 9. cap. 29. & lib. 37. cap. 2.

Pardus odoris gratia allectas feras inuadit, atque occidit: ita quidam blandiloquentia irretitos fallunt, ac perdunt: Sic principum aulæ habent neſcio quid blandum, quod inuitet in perniciem. Plin. lib. 8. cap. 17.

Vt ranæ vltra ſolitum vocales tempeſtatem ſignificant imminentem: Ita cum plurimum valet apud principes oratio malorum, bonis tacentibus, tum inſtat rerum perturbatio.

Qui faſcino vtuntur, laudando necant arbores, ſata, pueros: Ita adulator laudando perdit.

Vt nihil inſidioſius melle venenato (nam ſunt quædã huiuſmodi) ita nihil magis cauendum, quàm blandus hoſtis. Plin. lib. 21. cap. 13.

Hyæna vocem humanam imitatur, & nomen alicuius ediſcit, quem euocatum lacerat. Ita quidam obſequio blandiuntur, donec in perniciem trahant. Plin. lib. 7. cap. 2.

Vt canes Melitæi potiſsimum in deliciis ſunt opulentis ac potẽtibus fœminis: Ita principes effeminati deliciis, plurimi faciunt adulatores & ad gratiam omnia tum loquentes, tum facientes. Plin. lib. 3. capit. vlt. Eraſmus in prouerb. Canis Mæliteus.

Non omnem eſcam omnes amant piſces, ſed alius alia delectatur: vnde piſcatores gnari quàm quiſque maximè appetit, fallunt ea potiſsimum obiecta: Ita adulator deprehenſo hominis ingenio, quibus rebus deliniatur, à quibus abhorreat, quod illi gratiſsimum eſſe intellexerit, hoc potiſsimum eum captat.

Chamæleon qui ſubinde mutat colorem, omnem imitatur, præter rubrum & candidum: Ita adulator nihil non imitatur, in amico, præter ea quæ honeſta ſunt.

Quod oleum est muscis, formicis , feréque reliquis insectis. Id est adulatio stultis principib. Siquidem oleo peruncta moriuntur illa: hi assentatione , & obsequio palponum in exitium trahuntur, ipsi trahunt rem pu. Plin. cap. 30. & lib. 11. cap. 19.

Cupresso non innascuntur cerastæ propter amaritudinem, nec buxo propter duritiem: Ita pestis adulationis fugit seuera ac tristia ingenia, mollia captat & facilia. Plin. lib. 7. cap. 24.

Vultures triduo futura cadauera præsentiunt, eóque aduolant: Ita quidam captatores, multis etiam annis morti diuitum imminent.

Vt Heliotropinum ac lupinum circumaguntur cum sole, & quocumque se mouerit ille eodem deflectunt, & hæc cacumen: Ita Proceres aulici quocunque regis ingenium vergit, eò perpendent omnes.

Vt suauis est antiphonum, quàm si vox omnino sit eadem: Sic iucundior amicus, ita concors , vt tamen nonnihil dissideat, quàm adulator per omnia obseruans.

Hyæna sicut & ichneumon, nunc mas est nunc fœmina: Ita quidam sui dissimiles, nunc fortia loquuntur, nunc mollia: nunc philosophi sunt, nunc nepotes, nūc amici, nunc inimici. Plin. lib. 7. cap. 2.

Adulatoris & amici comparatio.

Vt Patroclus in bellum proditurus reliqua quidem Achillis arma sibi sūpsit, solā hastā, vt grauem ac præualidā nō attigit: Ita adulator omnia veri amici symbola imitatur præter solam admonendi libertatem. Plut.

Vt medicus dat operam, quò sanitatem tueatur & augeat: Ita facit amicus: At adulator lacerosas titillat partes. Plut.

Item quasi præceptor puerum de stylo ac tabula objurget: barbarismum aut solœcismum committentem dissimulet. Plut.

Item quasi malus orator, nihil ad argumenta respondens: vocem aut codicillos indiligenter scriptos calumnietur. Plut.

Perinde ac si quis hominis tuberibus aç fistulis labo-

rantis, medico similis pilos & vngues secet: ita adulator libertate vtitur in iis, in quibus non est opus. Plut.

Bene olet vnguentum, bene olet & pharmacum: verum illud ad nihil vtile, nisi vt delectet: hoc præter odorem maiorem habet vtilitatem: Sic adulator tantum iucundus, amicus etiam vtilis & necessarius. Plut.

Pictura colores habet iucundos: sunt & pharmaca grati coloris: Sic amicus ideo delectat, vt iuuet: adulator tantum delectat. Plut.

Vbi corpus vitiosis inflatum humoribus, ibi adsunt bubones: Sic vbi irascitur, amat, odit amicus: id premit adulator. Plut.

Pharmacum non adhibitum in loco, dolet absque fructu. Sic obiurgatio non vt debet admota. Atque idem facit amicus cum molestia, quod adulator cum voluptate. Lædit enim vterque. Plut.

Pediculi corpora exanima deserunt, vt pote defecta sanguine, quo alebantur: Sic adulatores rebus prosperis ac feracibus adsunt, aridas & steriles non attingunt. Plut.

Aemulatio.

Vt non est verus amor, qui caret zelotpyia: Ita non amat vehementer virtutem, nisi ardet æmulatione rectè factorum ab aliis. Plut.

Aetas.

Sicuti vina & poma subacerba vestutate mitescunt dulcescuntque: Sic ætatis insolentia longo rerum vsu mitigatur.

Vt non qui multum cecinit, aut rethoricatus est, aut gubernauit, laudatur, sed qui scitè: non Sic qui diu vixit, sed qui bene. Plut.

Quemadmodum nauigantibus terræque vrbesque recedunt. Sic rapidissimi temporis cursu primum pueritiam abscondimus deinde adolescentiā deinde senectutis optimos annos. Senec.

Contrà Apiana vina, & alia quædam initio dulcia, austeritatem accipiunt ab annis: Ita quidam ætate fiunt inhumaniores.

Sicut Aminæa vina senio fiunt meliora: ita quidam

in iuuenta solutiores aut asperiores , ætate & vsu rerum fiunt mitiores.

Affectus.

Vt periculosior est tempestas, quæ non sinit in portum appellere, quàm quæ vetat nauigare: Ita grauiores animi motus, qui non sinunt hominem consistere, ratione perturbata, sed præcipitem auferunt in tempestates. Plut.

Vt Circes poculis homines subitò transformabantur in feras: Sic affectus repentè alium reddunt hominem Plut.

In magno fluctu non sistitur nauis, nisi pondus ancoræ retineat alto infixæ vado: Sic in magnis rerum procellis, summa ratio debet animum cohibere ne ab affectibus auferatur. Plut.

Vt velis vtendum pro nauis magnitudine: Ita cupiditates pro facultate sunt moderandæ. Plut.

Vt calceus ad pedis formam torquetur, non contrà: Sic vitæ genus cuique est eiusmodi, cuiusmodi sũt animi affectus. Plut.

Vt frustra puro haurias vase è fonte turbido: Ita non potes aliis iucundus esse, aut rebus obeundis accommodus, nisi purgaueris animum malis affectibus. Plut.

Vt equi iam mansuefacti, etiam si auriga non vtatur habentis, tamen suapte sponte rectam pergunt ire viã Sic affectus à ratione iam pridem domiti & assuefacti, nec in morbis sopita ratione, quicquam tentant turpe. Plut.

Vt corpus assuefit, ne conniueant aut lachrimentur oculi, ne palpitet cor: Ita multo magis animus ne phãtasiis commoueatur. Plut.

Qui vinum habet acre, & vapidum, nec vt vinum potest reddere, nec vt acetum: Ita Zenoni τὰ προηγμένα nec bona sunt, nec mala. Plut.

Vt locus supinus ac mollis nihil expellit, quod inciderit, nec potest auertere: Sic animus vitiosa præditus verecundia nulli peruius est, nisi turpibus affectibus. Plut.

Vt qui lucernam non ferunt, multo minus ferrent solem

solem: Sic qui mediocribus rebus perturbantur, multo magis obstupescũt in magnis. Plut.

Vt grauiora corporis vitia, quæ in vulnus & in tumorem erumpunt: Ita animi affectusqui grauibus curis vitam reddunt molestam, vt vitium est ex atomis omnia nata credere, at non angit animum quemadmo dum auaritia. Plut.

Vt pueriles querimoniæ facilè conquiescunt. Ita leues cupiditates subducta materia facilè sedãtur. Plut.

Vt hominem vehementer ęgrotum, vel lunæ deliquium, vel ventus asperior, vel maris decessus, aut huiusmodi quæpiam leuis rerum cõmutatio tollit è medio: Ita animos imbecilles & affectibus corruptos quęuis offensa perturbat: cùm qui firmis sunt animis, istiusmodi non sentiant.

Vt nullum animal nec mite, nec ferum paret rationi, qua caret: Sic nullus affectus. Senec.

Vt multa agrestia subnascentia in agro, mala quidẽ ipsa sunt. sed tamen signa felicis atque vberis soli, si quis excolat: Sic animi affectusper se mali, arguunt ingenium non malum, si acceda: recta institutio. Plut.

Vt canes feroces ad omnem vocem irritantur, ad solam notã, ac familiarem mansuescunt: Sic animi morbi cùm sæuiunt, cõpesci non possunt, nisi dicta adsint nota familiariáque quæ commotos corripiunt. Plut.

Vt corpus non est capax voluptatũ, nisi bene temperatum: ita animus non capit veram voluptatẽ, nisi li liber metu, ac cęteris affectibus. Plut.

Vt initia morborum quamuis leuia serpunt: Ita si vitia & affectus vel leuissimos semel admittas, crescunt & augescunt. Senec.

Vt homini semper adest remedium aduersus serpentium virus, nempe saliua, qua contacti seu feruenti perfusi aqua fugiunt, emoriuntur etiam, si in fauces penetrauerit: Sic aduers⁹ omnes pestiferas cupiditates, pręsẽs remediũ sẽper nobiscum circumferimus, si modò nouerimus vti. Id ab animo petatur oportet.

Vt ęstũ maris. auct⁹, aut detrimẽta lunæ magis sẽtiunt imbeciliora corpora: Ita reb⁹ cõtrariis vehemẽtius cõmouetur anim⁹ min⁹ sibi cõstãs & affectibus vitiatus.

Ambitio.

Qui dolent, quòd non excellant in omnibus etiam diuersissimis: perinde faciunt, ac si quis molestè ferat, qnod vinea non ferat ficus, quodque olea non ferat botros. Plut.

Qui studeat Plato esse doctrina, dormire cum beata vetula vt Ephorium: cum Alexandro potare vt Medius: diues esse, vt Ismenias: virtute præcellens, vt Epaminondas: doleatque quòd vnus non sit hæc omnia perinde facit, ac si molestè ferat quod non sit leo mõtan⁹, & idem Melitęa catella in sinu viduæ diuitis. Plut.

Accius poëta cum esset ipse admodum breuis, tamen in æde Camœnarum maxima forma statuam sibi posuit: ita quidam re viles, & humiles ambitione fucoque dilatant sese. Plin. lib. 3. 4. cap. 5.

Chamæleon quoniam aura pascitur, non cibo, semper hianti est ore: ita qui gloriolis & auris aluntur popularib⁹, semper aliquid captant, quod famam augeat.

Vt æquè mortuus est qui conditus est in odoribus & qui trahitur vnco: ita æquè sunt infœlices, & qui voluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negotiis vacant. Senec.

Vt oua plena sidunt, inania fluitant, ita qui veris virtutibus aut litteris est prędıtus minus ostẽtat se quã qui secus.

Vt venti desituri vehementissimè spirare solent, ita mortales cum maximè efferunt sese, veluti Iulius pontifex, tum proximi exitio solent esse.

Columbo in volatũ pernicitas, sed dũ plaudit in aëre sibi placens implicatis strepitu pennis, capitur ab insidiante accipitre. Ita multi dum ostentant suas vires magis quàm vtuntur, obliti præda fiunt inimicis. Plin. lib. 10. cap. 20.

Pauo non explicat pennas nisi laudatus. Ita quidam putant se non habere quod habent, nisi sint qui mirẽtur. Plin. lib. 10. cap. 21.

Gallus victor illico cantu superiorem sese testatur, Ita quidem sua facinora iactant ipsi, & suarum laudũ ridiculi sunt tibicines. Plin. lib. 8. cap. 33.

Vti Chamæleon maximum habet pulmonem & ni-

hil aliud intus:Ita quidam præter ostentationẽ, & vẽtosam iactantiam nihil habent. Plin. lib. 11. cap. 32.

Taurus auis cum sit pusilla, tamen boum vocem imitatur:ita nonnulli cum re sint exigui,tamen loquuntur reges ac satrapas. Plin. lib. 9. cap. 42. & cap. 31. eo. li.

Minimi cancri,quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint, inanium concharum testis se cõdunt & cum accreuerint,migrant in capaciores :Ita quidam maiorũ suorũ titulis tuẽtur sese,cũ suis diffidant virtutib⁹.

Vti Chamæleon non alio pascitur alimento, quàm aëris,& idcirco ore est semper hiante:Ita quosdam aura popularis alit,neque quicquam captant præter inanes laudes, & gloriam.

Vt vitis nisi amputes,latè sese spargit, brachiis suis omnia complectens& implicans:ita princepsambitiosus semper aliquid è proximis suo adiungit imperio, nisi subinde vindicetur.

Amicitia.

Quemadmodum lac coagulo concrescit: Sic homines compinguntur,& vnum fiunt amicitia. Plut.

Vt ignis omnium condimentorum est suauissimum, velut,inquit,Euenus:ita amicitia omnem vitam condulcat,si admisceatur. Plut.

Quemadmodum qui stomacho valent & animantia sanissima,saxa ferrum, serpentes,& scorpios concoquunt,eaque in nutrimentũ vertunt, contrà valetudinarij etiam pane & vino offenduntur : Sic stulti & amicitias perdunt, sapientes etiam inimicitiis rectè norunt vti. Plut.

Vt bruta si vi commisceãtur diuerso generi, discedunt indignantia,grauiter ferentia. Sic inter similes placidè coit,& cohæret amicitia. Plut.

Musica symphonia constat è diuersis,putà grauibus & acutis inter se ratione compositis : at amicitia constat similibus. Plut.

Amicitia fucata.

Vt Ixion Iunonem persequens,in nubem incidit: Sic multi in fucatam, vulgarem amicitiam incurrunt. Plut.

Orobanche ciceri infesta est & eruo, vt æra tritico, hordeo festuca que vocatur ægilops, lenti securidaca atque hæ quidem omnes complexu necant: Ita quorundam amicitia, pestilens est magis quam inimicitia Plin. lib. 18. cap. 45.

Amicitia multorum.

Vt mulier impudica, cum multis se commiscens nullum certum habet amatorem: Ita qui multorum appetit amicitiam. Plut.

Vt puella in pratis alium flosculum decerpens semper nouis arridentibus capitur, priores negligit: Sic qui multas instituit amicitias, ac mox saturatus alias quærit. Plut.

Vt prima materia quibuslibet formis variatur, cùm propriam non habeat: Ita animus multorum amicitiæ subiectus. plut.

Amicitia paucorum.

Vt Briareus centum manibus quinquaginta pascens ventres, nihilo felicior erat nobis, qui duabus vnum administramus: Sic tantundem cõmoditatis capies è paucorum amicitia: quantum è multorum: pensatur enim incommodum: si pauci inseruiunt, paucis est inseruiendum. Plut.

Perinde ac si mutilus, ac cæcus metuat, ne Briareus fiat centimanus, aut Argus centoculus: ita quidam metuunt, ne plurium sint amici, cum nec vnum adhuc verum habeant amicum. plut.

Amicitia neglecta.

Non potest quæuis arbor mitescere, neque quælibet fera cicurari, proinde hæc quoque quæ possunt, in suum vertunt vsum: Sic qui ad amicitiam adduci nõ possũt: horũ odio ad nostrũ cõmodũ abutemur. plut.

Ciconia tametsi demigrat, tamen reuersa semper eosdem repetit nidos: ita non oportet amicorum ob intermissam vitæ consuetudinem obliuisci, sed memoriam illorum semper nobiscum circunferre. plin. lib. 10. cap. 23.

Amicitia dirempta.

Vt adamas si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeò vt vix oculis cerni queant: Ita arctissima necessitudo, si quando contingat dirimi, in summam vertitur simultatem: & ex arctissimis fœderibus si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. Aut supra modum incandescit semel victa lenitas. Plin. lib. 37. cap. 4.

Amicitia reconciliata.

Abies adeò cohæret glutino, vt prius scindatur quà solida est, quàm qua glutino ferruminata: Ita post reditum in gratiam firmior debet esse amicitia, & arctius cohærent, quos copulauit mutuæ beneuolentiæ glutinum, quàm quos natura coniunxit. plin. lib. 16. cap. 2

Cassiteris, id est stannum aut plumbum album, æs ruptum ferruminat, vtrunque cõtingens propter affinitatem, quam habet cum vtroque: Ita amicus amicitiam ac beneuolentiam disruptam reconciliare debet vtrique sese accommodans ex æquo. plut.

Vt Pyrites gemma non apperit vim igneam nisi atteras, tum enim digitos adurit: ita quorundam malitiam non sentias nisi cũ illis cõsuetudinè aut rẽ habueris aut non sentias Philosophiæ vim nisi exercueris: ita Succina attrita vim attrahendi & odorem perdunt. plut. & plin. lib. 36. cap. 19. & lib. 37. cap. 11.

Vt Christalli fragmenta sarciri nullo modo possunt: ita difficillimum eos reconciliare, qui ex arctissima familiaritate in mutuum odium venerint. plin. lib. 17. cap. 3. & lib. 37. cap. 2.

Amicitia renouata.

Vt quæ glutino commissa sunt, si soluantur, facilè reglutinantur: at si corpus rumpatur, haud facilè coit: Sic inter alios amicitia dirupta facilè coit, in fratribus semel dirupta, aut non coit, aut cicatricosa est. plut.

Pictores seponunt ad tempus opera sua tum ex interuallo rectius iudicaturi: nam assiduitas in causa est, quo minus bene iudicent: Sic nos rectius iudicamus amicos, quos ex interuallo reuisimus. Ac de no-

bis ipsis quoniam adsumus assiduè, minus rectè iudicamus. Plut.

Amicitia Principum.

Vt periculosum est, dęmones euocare, propterea quòd si quid erratum fuerit, magno conantis discrimine fiat. Nam aiunt Tullum Hostillium ictũ fulmine, quòd ex Numę libris Iouem deuocare conatus, quædam parũ ritè fecisset: ita periculosum est cum principibus habere commercium aut cum morosis potentibus, quòd offensi re qualibet leui, funditus subuertant hominem. Plin lib. 2. cap. 55. & lib. 28. cap. 2.

Vt arithmeticorum digiti aliquando valent multis milibus, aliquando nihil. Sic regum amici aliquoties quiduis possunt, rursum mutata in fastidium gratia nihil possunt. Plut.

Amicorum electio & proba.

Vt nummum exploras, num sit adulterinus, priusquam eo sit opus: Sic amicus probandus antequam eo sit opus. Plut.

Qui reiectis cognatis, peregrinos asciscit amicos, perinde facit, ac si quis amputato pede carneo, ligneum pedem addat. Plut.

Quemadmodum stultus est, qui equum empturus, non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frænos: Sic stultissimus, qui amicum asciturus, eum è vestitu aut opibus æstimat. Senec.

Veluti qui nũmum adulterinum: ita qui amicum habet non exploratum, vbi senserit improbum esse, cùm priuatur eo gaudet: cùm habet optat effugere. Plut.

Vt rubo. spinisque complectentibus nos discusis, ad vitem aut oleam tendimus: ita non quemuis obuium oportet in amicitiam admittere, sed ad idoneos, reiectis aliis eundum est. Plut.

Vt Zeuxis lentè pingebat, quod diu duraret: ita diu explorandus amicus, qui sit perpetuus futurus. Plin. lib. 35. cap. 9. & 10.

Vt diligenter compingitur nauis, quę sit in tempestãtibus pręsidio futura, & ager variis casibus oppositus

Ita diligenter probandus amicus, quo ſis vſurus ad o-mnia. Plut.

Ixion Iunonem amans, in nubem incidit: Sic qui-dam dum veram expetunt amicitiam, vulgarem, ac falſam amplectuntur. Plut.

Vt qui prægustando lethale venenum, in exitium coniiciunt ſeſe: Sic qui amicum admittit, priuſquàm cognouerit, ſuo malo diſcit, qualis ſit. Plut.

Vt hirundines ſub hominum tectis nidulantur, & tamen non aſſueſcunt nec fidunt homini. Ita quidam amicos ſemper habens ſuſpectos, præſertim inſulares. Plin. lib. 10. cap. 24.

Diligenter agricolæ terram prius notulis quibuſdā deprehendunt, & explorant, priuſquam illi credant ſementem: Ita explorandus amicus antè, quàm com-mittas arcanum.

Vt vas experiamur, aquam, non vinum infundimus: Ita friuolum quiddam aliquando committendum a-micis, quo ſilentij fidem experiamur, vt ſi effutiant ni-hil ſit periculi. Plut.

Amicus verus.

Anima in intimis vires habet maximè proprias: Sic amicus nihil oſtentat, ſed tum celat, cum maximè iuuat.

Vt medicus & non ſentientem ſanat: Sic amicus e-tiam ſi ignoraretur amicum iuuat. Plut.

Vt in diapaſon tantus eſt concentus, vt vox eadem eſſe videatur: Ita veri amici vnus ſunt animus. Aut ſic adulator per omnia ſubſeruit ad orationem diuitis, vt vnum loquentem dicas, non duos. Vide prouerb. diſdiapaſon.

Vt ſuauius eſt antiphorum, quàm ſi vox omnino ſit eadem: Sic iucundior amicus, ita concors, vt tamē non nihil diſſideat, quàm adulator per omnia obſer-uiens.

Poma quædam ſuauiter acerba ſunt, & in vino ni-mium veteri delectat & ipſa amaritudo: ſic amicorum defunctorum memoria mordet animum, ſed non ſine voluptate. Senec.

Vt mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin vti-

le & dulce: Sic amici libertas non mordet, nisi si quid est vitiosum & corrigendum. Plut.

Polypus superficiem & colorem duntaxat mutat: At amicus verè similis esse debet amicis, & moribus, & affectibus, & studiis. Plut. Plin. lib. 9. cap. 26.

Lynceus per quercum videt, inimicus etiam per famulum, per amicum perspicit, quid agas. Plut.

Amicus fucatus.

Vt rupturæ & spasmata tum demum mouentur, cum corpus aliquo malo corripitur: Sic amici non ingenui felicibus adulantur, lapsos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur. Plut.

Hirundo æstate aduolat, instante hieme auolat. Ita infidus amicus rebus lætis præsto est, commutata fortuna deserit amicum. Plin. libro decimo, cap. 24.

Seleucides aues nūquam conspiciuntur à Cassij mōtis incolis, nisi cùm illarum præsidio est opus, aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant, quóve abeant, cognitum: ita quidam nunquàm apparēt, nisi cùm nostro egent auxilio: nec visunt amicos, nisi cùm vrget necessitas aliqua. Plin. lib. 10. cap. 27.

Vt malum cibum nec retinere possis citra noxam, nec reiicere sine molestia: Ita malum amicum, si teneas, lædit, nec tamen absque inimicitia ac tumultu veluti bilem potes abiicere. Plut.

Vt Creon filiam nihil adiuuit, sed eam complexus vnà cum illa periit incendio: Sic quidam felicibus amicis non fruuntur, cum infelicibus pereunt. Plut.

Vt nandi imperiti, dum volunt succurrere iis, qui præfocantur, ac merguntur, vnà cum illis merguntur, & nocent magis, quàm prosunt: Sic amici qui in rebus aduersis tantum collachrymant amico. Plut.

Quemadmodum muscæ in popinis non manent, si desit nidor: Ita vulgares diuitum amici non perseuerāt, si non adsit vtilitas. Plut.

Arrodunt hominis cibum mures, viuunt sub eodem tecto, nec tamen assuescunt homini: Ita quidam amici parum synceri, nec relinquūt cibi commodiq;

que causa, nec amant tamen aut fidunt.

Amor.

Vt hedera vndeuis ex sé inuenit, quo se alliget: Ita amór etiam iis capitur, quæ non amantem offendunt. Plut.

Vt radix, quam medici vulgo rebarbarum vocant, cùm sit biliosa, tamen peculiari quadam vi bilem pellit: Ita fit nonnunquam, vt amor pellat amorem, ceu clauus clauum, ira iram, & dolor dolorem.

Vt echeneis licet exiguus piscis nauem velis citatā remoratur: Ita animum ad honesta properantem, puella quępiam nonnunquam reuocat, ac retardat affixa. Vide & Mulier, Visum, Scortum.

Amor sui.

Nullum est animal quod impēsius amet suos fœtus, quàm asinus & simia: Ita indocti suas cōmentatiuncu-las prætei alios amplectuntur.

Vt qui per inane ingrediuntur, quò magis innituntur, hoc magis peccant: Ita qui sui amātes, sibi fidunt.

Non vt medici bili medentur amaris: Ita oportet iracundiam medicari iracundia. Plut.

Vt minutæ literæ, si quis intendat, offendunt oculos: Sic qui res minutulas iracundè curat, morosior redditur ad maiores. Plut.

Vt equæ conspecta in aquis forma sua aguntur in rabiem, authore Columella: ita quidem nimium admirantes sua, ad insaniam vsque redduntur insolentes.

Industrium animal formica, non laborat nisi sibi, ita nōnulli mortales sibi duntaxat consulunt & suum modo negocium agunt.

Vt suus cuique morbus videtur atrocissimus, ita suū cuique incommodum maximè dolet.

Amor proximi.

Vt luna quod luminis accepit à sole, mundo refundit: Ita donum à Deo acceptum, in commodum aliorum est conferendum.

Anima.

Vt corpus est instrumentum animæ: Sic anima est instrumentum Dei. Plutarch.

Vt auis capta, si diutius alatur in carcere, etiam si dimittatur, studet eò redire: Sic animus diu versatus in hoc corpore, non facilè reuellitur. At puerorum animus lubentiùs euolat. Plut.

Quemadmodum igni si extinctã subitò facem admoueas, statim redaccenditur: Sic animus si statim euolet à corpore, facilè redit in suam naturam. Plut.

Qui è seruitute manumissi sunt, quæ dominis solent facere, cùm seruirent, ea faciunt sibiipsis, suóque arbitrio & præsidio: Sic nunc anima alit corpus multo labore, multis curis: posteà facta libera, seipsam alet contemplatione veri, nec ab ea poterit auelli. Plut.

Vt qui in alieno habitant, multis anguntur incommodis, semperque de aliqua domicilii parte queruntur: Ita animus nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc aliud de alio queritur, signficans se esse non in suo domicilio, sed vnde breui sit emigrãdum. Senec.

Animus.

Vt in lance momentum in vtranque partem æquè propensum est, & in neutrã afflectitur: Ita dubius animus. Plut.

Corpus oneris põdere premitur: at animus ex sese sępenumero pondus addit rebus. Plut.

Vt qui thus tundunt, etiam si purgentur, tamen odorem in multum tempus referunt: ita animus diu diuersatus in honestis negotiis, diu seruabit iucundam memoriam, qua fretus contemnet eos, qui vitam vt miseram deplorant. Plut.

Iumẽta quorum in aspero indurata est vngula, quãlibet patiuntur viam, in palustri pascuo saginata citò subteruntur: Sic animus duris rebus assuetus, minus offenditur. Senec.

Flãma nec premi potest, nec quiescere: Sic animus natiuo impetu fertur ad honesta. Senec.

Robora in rectum quamuis flexa reuocabis, curuatas trabes calor explicat, & aliter natę in id fingũtur, quod vsus noster exigit: Quanto magis animus accipit formam flexibilis & omni humore obsequentior. Senec.

Vt in coporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur: Sic infirmus animus, priusquam opprimatur malis, pręsumptione quatitur, Senec.

Vt primum est expurganda bilis vnde nascitur insania, deinde monendus homo: alioqui qui furiosum admoneat quomodo debet procedere, quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipso furioso: Sic primum animus est liberandus falsis opinionibus, posteà tradenda præcepta philosophiæ. Senec.

Vt puerorum dum primum discunt scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarũ simulachra ducuntur, pòst iubentur imitari propositum: Sic primũ animus ad præscriptum adiuuetur oportet, donec incipiat per se philosophari. Senec.

Quemadmodum si ferrum inter adamãtem ponas & magnetem, diuerso nisu nũc huc nũc illuc fertur: Ita dubius animus nunc ad honesta rapitur, nũc ad diuersa trahitur affectibus.

Animi bona.

Radii solis etsi contingunt terram, tamen ibi sunt vnde mittuntur: Sic sapientis animus tametsi versatur hic, tamen apud suam originem est. Senec.

Ex congiario epulo, aut visceratione, tanto minus redit ad singulos, quanto in plures distribuitur: Non idem accidit in bonis animi, quæ tota ad singulos perueniunt, nec communicatione minuuntur. Senec.

Vt vulgus ineptum magno labore, magnóque impẽdio remedia ab extremis Indis, aut Æthiopibus petunt, cum in hortis nobis nascatur, quo morbis mederi possimus: Ita pręsidia beatæ vitæ magno molimine foris quærimus, in imperijs, in opibus, in voluptatibus, cù m in animo sit, quod nos beatos efficiat.

Quemadmodũ cùm morbus in corporis parteis nõ suas transfertur, signum est morbi parantis abire: Sic cùm offenditur quibus consueuimus delectari, sa-

dicium est futuræ sanitatis. Plut.

Animi morbi.

Vt qui per febrim aut ephialum horrent atq; æstuāt, grauius afficiuntur iis, qui eadem foris patiuntur: Sic fortunæ res, quòd foris adueniant minus discruciant, quàm ea quæ sunt animi. Plut.

Vt si fons ipse turbidus sit, quicquid inde fluxerit non potest esse purum: Sic animus si sit infectus malis affectibus, omnia vitiat, quæ accedunt, contrà si purus & tranquillus. Plut.

Quemadmodū admonet Xenophō, vt in rebus prosperis maxime meminerim⁹ honorare deos, quò si quādo inciderit necessitas audacter eos possimus accersere, ceu iam beneuolos & amicos: Sic dicta quæ morbis animi queant mederi, multo antè comparanda sunt, vt dum opus est, facilè succurrant, iam familiaria. Plut.

Vt canes feroces ad omnem vocem irritantur, ad solam notam, ac familiarem māsuescunt. Sic animi morbi cum sæuiunt, compesci nō possunt, nisi dicta adsint nota familiariáque, quæ commotos corripiant. Plut.

Vt corpus ægrotum, nec æstū ferre potest, nec frigus: Ita animus ægrotus prosperis atque aduersis rebus iuxta offenditur. Plut.

Qui nauseant inter nauigandū, existimant se melius habituros, si ex scapha in liburnicā, aut in triremē demigrarint. At nihil agunt, cùm secū circunferant timiditatē ac bilem: Ita frustra vertūt genus vitæ qui morbos animi secum adferunt. Plut.

Qui laborant aduersa valetudine, iis omnia sunt molesta, fastidiunt cibos, incusant medicos, succensent amicis: at restituta sanitas omnia reddit iucūda: Sic animo ægroto quæuis vita insuauis, animo sano nullum vitæ genus non iucundum. Plut.

Qui corporis morbo laborant, quieti se tradunt, medicum accersunt, abstinent: Sed qui ægrotant animo, quò grauius ægrotant, hoc magis abhorrent à quiete, & à medico. Plut.

Vna tussis non facit phthisim, sed in morem adducta: Ita error non statim gignit animi morbum. Senec.

Vt quidam gemmas quasdam secum vbique circumferũt aduersus morbos, maleficia, ebrietatem, tonitrua ruinas, cæteraque mala: ita quædã philosophiæ decreta semper ad manum habẽda aduersus incursuros animi morbos, libidinem, iracũdiam, ambitionem, auaritiam, & his consimiles.

Animi tranquillitas.

Vt sapiens gubernator in tranquillitate tempestatem expectat: ita rebus tranquillis ad dolorem aliquẽ præparandus est animus. plu.

Antiquitas.

Sicut in vnguentis & vinis: ita & libris precium addit antiquitas.

Apostatæ.

Qui ex balneo calent, vehemẽtius frigescunt, & aqua frigidior esse solet, quæ prius caluit: ita vehementius sese oderunt, qui prius fuerunt amici, & sceleratiores sunt, qui à pia vita ad impiam se transtulerunt.

Artes & disciplinę.

Vt frequentius conuenitur ad spectaculum vbi nonnihil theatrricæ stipis confertur: ita disciplinæ à pluribus coluntur, quæ præter voluptatẽ, ac dignitatẽ, emolumentum etiam, & commoditatem adferunt. plut.

Arbor suapte natura non nisi vnicum factũ gignit, insitione eadem diuersi generis fructibus oneratur: ita qui naturam suam sequitur semper idem est, qui arte ducitur sui dissimilis est. Plin. lib. 17. cap. 14.

Rhombus & squatina, & rhaia & pastinaca, cum tardissimi sint piscium, non sępe reperiuntur, habentes in ventre mugilem omnium velocissimum solertia & ingenio capientes: ita quidam arte superant, longè potẽtiores opibus aut viribus. plin. lib. 9. cap. 42.

Sicuti vina & poma subacerba, vetustate mitescunt dulcescuntque: Sic ætatis insolentia longo rerum vsu mitigatur.

Plutarchus testatur se vidisse in Africa canes qui lapillos in aquam aggesserint, donec aqua eò surgeret vt contingi posset, idem narrat de cane coniicieute lapillos in amphoram oleariam: ita nobis quod viribus di-

minutum erit, arte supplendum est.

Vt ingentia pondera, quę nullis hominū viribus tolli possunt, machinis facilè tollūtur: ita quod vi nequieras efficere, ratione & arte facilè efficias.

Assiduitas.

Vt qui paulum addit paulo, idque frequenter facit, ingentem aceruum accumulat: ita assiduitas ad bonam mentem parandam plurimum valet. Plut.

Vt stilla cauat assiduitate saxum, vt ferrum cōtrectatione atteritur: ita assiduitas etiā durissima vincit. Plut.

Gallus Phrygiæ fluuius, si modicè bibas, medetur corporis malis, si immodicè, limphatum animum agit: ita si philosophiæ literas modicè attingas, prosunt, sin totum te illi addixeris studio, sanitatem mentis auferūt & inanis gloriæ furore quodam præcipitem agunt. Vide Diligentiam, studium, ac laborem.

Assuetudo.

Vt qui thus tundunt, etiam si purgentur, tamen odorem in multum tempus referunt: ita animus diu diuersatus in honestis negociis, diu seruabit iucundam memoriam, qua fretus contemnet eos, qui vitam vt miseram deplorant. Plut.

Qui diu in vinculis fuerunt, cùm soluuntur, tamen claudicant adhuc, nec ingredi possunt: ita diu vitiis assueti etiā cùm ea deserūt, quędā retinent vestigia. Plut.

Vt mędum quod induruit, ac diutius inhæsit difficilè tollitur: ita vitia īueterata nō facilè corrigūtur. Plut.

Vt liber post lituras iterum infectus non facilè emaculatur, quòd altius imbiberit atramentum: ita animus sæpe in eadem relapsus vitia. Plut.

Iumenta quorum in aspero indurata est vngula, quālibet patiūtur viā, in palustri pascuo saginata citò subteruntur: Sic animus duris rebus assuetus, minus offenditur: Senec.

Vt caro quæ callo obduruit, non auertit vibices plagarum: ita animus à consuetudine peccandi non commouetur correptione licet acri.

Gypsum etiam si induruit tamen tundi rursum, & in farinam resolui potest: Simulátque semel induruit ingenium adolescentis, ætate vitiisque nō potest refingi.

Vt Mithridati quotidie sumenti venenũ, consuetudine factum est innoxium: ita mala quibus assueueris nõ offendunt.

In nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis: Sic decliue iter in vitia, reditus ad meliorem frugem, non perinde facilis.

Vt in loco pestilenti quoque qui assueuere, durãt: ita incommoda parum lædunt assuetos. Plin. lib. 18. cap. 6. Vide consuetudinem.

Auaritia.

Vt Chius ille vina optima vendebat aliis, ipse vappã potabat: Sic qui omnia sua deprauant, nec suis ipsorum bonis fruũtur, Hui⁹ seruus interrogat⁹ quid ageret dominus, cũ adsint, inquit, bona, quęrit mala Plut.

Vt membrum scabiosum semper op⁹ habet frictu: ita cupiditas animi nunquam satiatur. Plut.

Vt ij quos dolentes sopor occuparit, tristia somniant: ita qui inuidia, superstitione, auaritia laborant. Plut.

Quemadmodum adulteri alienas vxores adamant, suas cõtemnunt: Sic quidam aliorum bonis magis delectantur, sua eleuant, aut etiam negligunt. Plut.

Arundinis radix contrita & imposita, filicis stirpem corpore extrahit: item arundinem filicis radix: Ita vicissim, & pecuniæ studiũ eximit animis amorem sapiẽtiæ, & sapientia studium pecuniæ.

Quemadmodum apud Myconios non est indecorum caluitium, quòd illic omnes calui nascantur: ita apud Italos (vt hos exempli causa nominẽ) non est turpe pecuniæ studium, quo nemo non tenetur apud illos. plin. lib. 11. cap. 37.

Vt adamas si iuxta magnetẽ ponatur, nõ patitur abstrahi ferrũ aut si admotus magnes apprehenderit, adamas è diuerso capit atque aufert: ita pecuniæ studium dissidet cũ Christiana pietate, & modis omnibus auocat: nec sinit adhærescere Christo. Plin. lib. 37. cap. 4.

In chio Dianæ facies est in sublimi posita, cuius vultus intrãtibus tristis, exeuntibus exhilarata videtur: Ita sordidi quidam adeuntem amicum tristes accipiunt, timentes ne quid petat, aut ne sumptum afferat

conuiua, at alacres dimittũt abeuntẽ. Plin. lib. 35. cap. 5.

Vultures triduo futura cadauera præsentiunt, eóque aduoluant: ita quidam captatores multis etiam annis morti diuitum imminent. Plin. lib. 10. cap. 6.

Induſtrium animal formica, ſed non laborat, niſi ſibi: ita nonnulli mortales ſibi duntaxat conſulunt & ſuũ modo negocium agunt.

Vt Indicæ formicæ aurum è cauernis erutum ſeruant tantum, non fruuntur: ita diues auarus nec fruitur ipſe ſuis opibus, & aliis inuidet illarum vſum. Plin. lib. 11. cap. 31. & Herodotus lib. 3.

Hirudo & quoddam pediculi genus, cui non eſt exitus cibi, quod inſatiabile ſit, ſuctu ſanguine intumeſcẽs rumpitur denique. Sic auarus copia ſua præfocatur.

Sicuti terra, quæ auri, aut argenti venas habet, in cæteris ferè ſterilis eſſe conſueuit: ita qui congerendo ſtudent auro, eiúſque metalla iam conceperunt in animo, nullam bonæ rei frugem producere conſueuerunt.

Aquila auium capaciſſima, nõ oppetit morbo neque ſenio, ſed fame. Ita auarus quò magis accedit ætas, hoc magis cruciatur habẽdi ſtudio, & minus poteſt vti partis. Plin. lib. 10. cap. 3.

In argento viuo omnia natant, excepto auro: nã hoc vnum ad ſe trahit: ita nil inſidet animo auari, pręter lucrum: diſciplinæ, literæ, probitas in ſummo fluitant, nõ deſcendunt in pectus. Plin. lib. 33 cap. 6.

Cerui cùm cogantur ſua cornua abiicere, tamen occultanea, præcipue dextrum, ne medicamenti vis aliis ſit vſui: ita diuites nõnulli, cũ ipſi diuitiis vti nõ queãt haud tamen ſinunt alios frui. Plin. lib. 8. cap. 32. Ariſtoteles lib. 9. de nat. cap. 5.

Auditus.

Fruſtra claudũtur portæ ciuitatis ſi vna relinquatur aperta per quam hoſtes irrumpant. Ita non ſatis eſt in cæteris temperatum eſſe, ſi auditus pateat pernicioſis ſermonibus. Plut.

Vt diligentius ſeruãda eſt ea porta, qua via ſit ad regiam: ita cautius ſeruandus auditus, quòd maximè ſit cum rationali animi parte coniunctus, & quod per eũ admittitur, maxime poteſt vel iuuare, vel lædere. Plut.

Vt ve-

Vt venatores non ſinunt canes quid vis olfacere, aut mordere, ſed integros eos ſeruāt feræ: Sic oportet aures & oculos non ſinere quôuis vagari, ſed rebus neceſſariis reſeruare. Plut.

Iudex in cauſa nihil tribuens amori tantum rem perpendit, ac ſecundum eam pronuntiat: At in audiendis philoſophis, multis lapſibus candidè fauendum eſt. Vnde veteres iuxta Mercurij ſtatuam, Gratiarum item ponere ſoliti ſunt. plut.

Cerui cum arrexêre aures, acerrimi ſunt auditus, cū remiſêre ſurdi: ita principes ſi quid eſt quod placeat, id procul etiam percipiunt: ſiquid ſecus, quantumuis clames, non intelligunt.

Auditor & eius officium.

Bonus conuiua non exiſtimat hoc tantum ſuarū eſſe partium, vt ſuauiter accipiatur, cura ſumptuque alieno: ſed debet commodum viciſſim exhibere conuiuam. Sic auditor non tantùm audit ocioſus, dicente ſolicito: ſed vultu, oculis, applauſu, fauore, iuuare oportet dicētem. Plutarch.

Non conuenit vt in tonſtrina ſurgens, ad ſpeculum contēpleris teipſum, num rectè ſis curatus: Ab oratione diſcedens, non expendas, num melior ſis factus, aut deterior ex auditione. Plut.

Non oportet hoc animo ad audiēdum accedere, quo ad ſpectaculum, putà vt tantùm delectemur, ſed vt meliores efficiamur. Plut.

Vt multa belli inania, iuxta prouerbium: ita & auditionis, putà ſupercilium, acclamatio, ſtrepitus, & id genus alia. Plut.

Vt œconomicis & amici proſunt & inimici, quemadmodum dixit Xenophon: Sic vigilans auditor & cordatus non ſolùm bene dictis, verumetiam erratis aliorum fit eruditior. Plut.

Vt ad ſacrum epulum, ſic ad auditionem oportet placidum ac beneuolū accedere, vt benedicta probes candidè: aut ſi parum rectè dicat, tacitus notes, quam ob rē errauerit, & animi conatum certè probes. Plut.

Vt tragœdi in theatris: ita philoſophus in ſcholis eſt audiendus, nempe ad finem vſque. Plut.

Quemadmodum in iis, quæ ad tibiam canuntur, multa fallunt, ac suffugiunt auditorem errata: ita in oratione phalerata, multà ineptè dicta fallunt auditorem ob phaleras, & fucos orationis. Plut.

Vt non impletur vas, quod semper effundit, nihil accipit: ita non accipit sapientiam, qui semper loquitur, nunquàm auscultat. Plut.

Vt qui ad conuiuiũ accessit, vtitur appositis, nec aliud requirit: ita discẽtem tacitè audire oportet, donec qui dicit, perorarit, tum si lubeat, vtilem aliquam quęstionẽ proponere. Plut.

Qui coronas nectunt, bellissima quærunt, non vtilissima: At apes etiam amarissimo thymo insidunt, atque inde mellificium colligunt: Sic oportet auditorem nõ flosculos orationis voluptatis causa sectari, sed vim sententiarum & vtilitatem. Plut.

Vt amantes candidè interpretantur vitia quędam: ita debent & auditores dicentium. Plut.

Vt in obsoniis non solùm sequimur voluptatem, sed etiam salubritatem: Sic in audiendis & legendis authoribus. Plut.

Vt pulli inuolucres semper hiantes pendent de ore alieno: Sic quidam molesti sunt docenti, quod necessarium sit eis omnia mãsa in os inserere, nihilque tradant ipsi cibi. Plutarch.

Vt in ludo sphæræ alterius est commodè mittere, alterius scitè excipere: Sic in audiendo cõuenit vtrunque suo fungi officio, tum eum qui disserit, tum eum qui ausculat. Plut.

Non sic ad audiendũ est accedendũ, vt velis inungi & oblini fucis, quò nitidior fias, sed gratiã habeas, siuelut alueare acri fumo, sic ipse mordaci sermone purgeris animo, qui cæcutientię & lippitudinis est plen⁹ plut.

Vt qui comœdos audiũt, nõ ob hoc audiũt, vt ipsi comœdi fiãt, sed vt voluptatẽ capiãt: ita nũc permulti cõcionantem audiunt, non vt imitatione meliores fiant, sed vti delectentur.

Aulica vita.

Quemadmodum luna quo propior est soli, hoc min⁹ habet luminis: ita plus fructus ac dignitatis est iis, qui procul absunt à magnis principibus.

Est apud Indos herba quędam pręcipui odoris, referta minutis serpentibus, quarũ ictu protinus moriendũ sit: ita habent principum quorundã aulæ, quod allectet sed occultant lethale venenum, ni caueas.

Apud eosdem est spina, cuius succus inspersus oculis, cæcitatẽ adfert omnibus animãtibus: Magis autẽ excæcat homines, si qd aspergas de puluere auri in oculos.

Formicæ triticum arrodunt ea parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: Sic potẽtes quò ministris perpetuò vtantur premunt, ne si emerserint, tędio seruitutis relinquant aulam.

Vt halcyones videre rarissimũ est, sed quoties apparent, tranquillitatem vel faciunt, vel denũtiant: ita abbates & episcopi rarò deberent prodire in princ ipũ aulas, sed rerum mot⁹, & bellorum tempestates autoritate sua composituri.

Gracca leguminis gen⁹ est adeò gratum columbis, vt ea semel gustata, negent illos posteà ab eo loco profugere: ita qui semel aulæ mel & honorẽ degustarint, nũquam ab aula possunt auelli. Plin. lib. 16. cap. 16.

Mulus ex æquo & asina conflatus, nec equus est, nec asinus: ita quidam dum & aulici esse volũt & Ecclesiastici, neutrum sunt.

Aulici.

Indicæ testudines, meridiano tẽpore blãdiẽte, gaudẽt toto dorso per tranquilla fluitare donec oblitis sui, solis vapore siccetur cortex vt mergi nequeant, iãque inuitæ patent opportunæ venantium prædæ. Ita quidam spe magnarũ rerũ allecti, in principũ aulas sese conijciunt, & adeò deliniuntur aulæ delicijs, donec imprudentes eò redigãtur, vt non possint, etiã si velint, in suũ ocium sese recipere. Plin. lib. 9. cap. 10.

Vt Heliotropiũ ac lupinũ circumaguntur cũ sole, & quocunque se mouerit ille, eòdem deflectũt & hæc cacumen: ita proceres aulici quocunque regis ingenium vergit, eò propendent omnes. Plin. lib. 18. cap. 24. & 27. eodem lib.

Crocodil⁹ anceps animal, nũc in terris agit, nũc in aqs in terra ponit oua, in aqua prædatur, & insidiatur: Ita quidã simul & aulici sũt & ecclesiastici, vtrobiq; pestilentes.

Auxilium

In tempeſtate qui confugiunt ſub arborem, ſerenitate facta, ramos illius vellunt fugientes: Sic in rebus afflictis vtimur præſidio quorundam quos eoſdē per inuidiam affligimus in rebus proſperis. Plut.

B

BARBARIES.

CAmelus non gaudet potu, niſi prius obturbata cõculcatione aqua: Ita quibuſdā nihil placet in literis niſi barbaria conſpurcatum. Plin. lib. 8. cap. 17.

Vt ignaui canes omnibus ignotis allatrant: ita barbari quicquid non intelligunt, carpunt ac damnant.

Beatitudo.

Vt vulgus ineptum magno labore, magnóque impẽdio remedia ab extremis Indis, aut Æthiopibus petunt cùm in hortis nobis naſcatur quo morbis mederi poſſimus: Ita præſidia beatæ vitæ magno molimine foris quærimus in imperiis, in opibus, in voluptatibus cùm in animo ſit quod nos beatos faciat.

Bellum.

Vt in admirandis operibus, ſed inutilibus maior eſt laus artificis cuius arte res cõfecta eſt, quàm regis, cuius impendio: Ita belli gloria maxima ex parte penes militem eſt conductitium, cuius induſtria geritur res, minima pars ad reges redit, qui aliena etiam pecunia militem conducunt.

Vt Dianæ Epheſię templum viginti annis à tota Aſia tot regum impendio, tot artificum ingeniis confectum, Heroſtratus obſcurus homo rectè poterat exurere: ita facillimum eſt vrbes egregias bello demoliri, at ædificare difficillimum.

Vt acciſæ pennæ tẽpore renaſcuntur: Ita niſi aſſiduè premas, renaſcitur potentia.

Dracones exugentes ſanguinem elephantorum, occidunt eos, & ipſi viciſſim inebriati opprimũtur ac cõmoriuntur: Ita ſæpenumerò in bello, pars vtraque & perimit & perit, damnũ dat & accipit. Plin. lib. 8. cap. 12

Arator niſi incuruus ſit, præuaricatur, vt dicebant antiqui: ita miles niſi impius ſit, parum eſt miles.

Cybindus auis bellum internecinũ gerit cum aquila, adeò vt cohærentes sæpenumerò prendãtur: ita fit aliquoties, vt dum mutuum in se odium pertinaciter exercent principes, vtrique subuertantur, tertio quopiã inuadente. Aristot.

Beneficentia.

Siphnius lapis oleo excalfact⁹ durescit, alioqui mollissimus: Ita quosdam benefactis reddas deteriores.

Ferè nõ conuenit odori & sapori, vt ficis quibus nihil dulcius, nullus est odor, & cotoneis plurimum odoris, sapor autem asperrimus: Ita vix in eodem inuenias homine blandiloquentiam, & beneficentiam, ac fidem.

Vt magis humectat ventrem magísque sitim pellit humor, qui sensim infunditur, quàm qui vniuersim hauritur: ita magis cohibent à petendo munera paulatim data, dispensatáque, quàm si semel dones vniuersa.

Ficus non floret, cùm fructus habeat dulcissimos: Ita quidã benefaciunt nihil pollicitãtes. Plin. lib. 1. cap. 26.

Beneficia.

Vt post malam etiam segetem serendum, vt post naufragium tentãtur maria, vt fœneratorem à foro nõ fugat coactor: ita beneficium denuò collocandum, etiam si semel incideris in hominem ingratum. Senec.

Garus ambusta & infusa medetur malis, sed si interim Garum non nomines: ita quædam beneficia, beneficia non sint, si commemores.

Beneuolentia.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine, eóque calido, ac recenti maceratus, malleo frangitur. Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda sunt. Plin. lib. 37. cap. 4.

Quædam gemmæ aceto maceratæ nitescunt, pleræque melle decoctæ: ita quosdam meliores reddit acris obiurgatio, quosdam admonitio blandior.

Quemadmodũ quòd in tesseris cecidit id arte & ratione, quã potest optimè disponẽdũ: ita quod in vita accidit, in optimam vertendum partem. Plin. lib. 37. cap. 12. & lib. 10. cap. 12.

Vt fluuius in multos diductus riuos, fluit tenuis ac lãguidus: Sic beneuolentia in multos distracta t languescit, & euanescit. Plut.

Vt animantia quæ vnicum pariunt fœtum vehemẽtius amãt: Sic erga vnũ ardentior est beneuolẽtia. plut.

Blandiloquentia.

Ferè non conuenit odori & sapori, vt ficis quibus nihil dulcius, nullus est odor, & cotoneis plurimum odoris, sapor autem asperrimus: ita vix in eodem inuenias homine blandiloquentiam, & beneficentiam, ac fidem. Vide adulationem.

Bonitas.

Vt scarabei, ac vultures offenduntur vnguẽtis, & Scytha iurauit se malle equum hinnientem audire, quàm citharœdum canentem: ita non omnibus placent optima. Plutarch.

Vt phœnix nuquam est nisi vnica, & ea vix credita cuiquam: ita rerum optimarum summa raritas est.

Vt phœnix non nisi quingẽtesimo anno nascitur: ita insignium virorum rarus est prouentus Senec.

Breuiloquentia.

Celtiberi ita ferrum temperant ac durant, vt infosso in terram quod est terreum auferatur ac repurgetur: Sic Laconicus sermo sublatione superuacui fit penetrantior. Plutarch.

C

CALVMNIA.

PRimum homines inuaserunt animalia noxia, pòst & oues, & boues, postremò à nullo genere temperatum est: & Athenis primum calumniator aliquis supplicio affectus est, & rectè, pòst hunc vnus, & alter, postremò nec à bonis est temperatum: Ita cũ aperitur ius in malos, cauendum ne posteà in bonos recidat. Plut.

Vt morbus in corpore non admittẽte quod propiũ est, multarum noxiarum & absurdarum rerum gignit appetentiã: ita calumnia suspiciòque aduersus cognatos & domesticos, malas & noxias aliorum necessitudines inducit. Plut.

castigatio.

Vt qui demoliuntur ædes templis vicinas, quæ contigua sunt, ea sinunt, nequid sacri quoque demoliātur: Sic quædam vitia cautè sunt corrigenda quæ cum virtute proximè cohærent. Plut.

Nutrices sæpius extergentes sordes puerorum, aliquando carnem euellunt: ita dum quædam vitia nimis anxiè conamur emendare, lædimus. Plut.

Vt qui chirurgi manus horrent, dieta curantur: ita qui asperiora non ferunt remedia, leuioribus remediis sunt corrigendi.

Vt pernionibus & ambustis frigida pariter atque calida aqua medetur: ita quædam errata diuersa ratione tolli possunt seueritate & lenitate, subducta benignitate, & addita beneficentia.

Qui in leuibus nugis obiurgat amicum, in grauibus rebus tacet, idem facit quod aliptes, siuens athletam inebriari & libidinari, circa lecythum duntaxat difficilis ac morosus. Plut. in moralibus.

casus.

Vt pictor ille spumam equi, quam arte nequibat exprimere, impacta in os equi spongia variis imbuta coloribus, casu expressit. Sic quædam casus confecit quę prouidētia, curaque nostra nō possunt effici. Plut.

Vt æra Corinthia casus fecit, & pictoribus illis equi & carnis spumam, quas ars assequi non potuit, casus expressit: Ita multa fortè obtingunt, quæ nullo consilio potueris efficere.

ceremoniæ

Vt Magi verbis etiam nōintellectis, prodigiosa quædam efficiunt: Ita sacerdotes nonnulli precibus non intellectis, bona tamen fide pronuntiatis, deum conciliant, ac mouent.

Vt loci salubritas incolarum colore deprehenditur ita muneris sanctitas eorum arguitur vita, qui in eo versātur: veluti qui versantur in ceremoniis, cùm sint nequissimæ vitæ declarant eas ad pietatem nihil conducere.

Quemadmodum Magi sibi conscii fucũ esse quod promittunt prodigiosis quibusdam, ac præscriptis ceremoniis dementant, ac territant infirmiores: ita quidam sacerdotes cùm procul absint à vera pietate, ceremoniis inuoluunt indoctos, quò plebem sibi magis habeant obnoxiam.

Charitas

Vt manus eadem in varios dissecta digitos: Sic multorum charitas, eos vnum reddit, discretos tamen. Plut.

Sicut ignis in omnibus officinis omnium artium & operum est instrumentum: ita sine charitate nihil rectè geritur.

Christus.

In Dodona Iouis fons cùm sit gelidus, & immersas faces extinguat, si admoueris exinctas accendit: ita Christus si cupiditatibus flagrantem attigerit, sedat ac refrigerat: si deiectum & exanimatum, erigit & animo sum reddit. Plin. lib. 2. cap. 106.

Quemadmodum panace herba, vna contra morbos omneis habet remedium. ita Christi mors vna aduersus omneis cupiditates noxias efficax est. Plin. lib. 25. cap. 4.

Cœlestium rerum consideratio.

Vt vniones tametsi in mari nascuntur, tamen plus habent cognationis cum cœlo, cuius faciem reddunt ita pius ac generosus animus magis à cœlo pendet, vnde ducit originem, quàm à terra, in qua viuit.

Cogitatio.

Porphyrius serpens venenum habet, sed quoniam edentulus est, sibi habet: ita quidam malè cogitant, sed quòd desit facultas, nemini nocent.

Conatus.

Qui boue venatur leporem, & aratro iacularur, & sagena captat ceruos si non assequitur, non potest accusare fortunam, sed suam ipsius stultitiam: Sic qui co-

mantur,quod non queant efficere,non debent incusare fortunam,sed suam dementiam.Plut.

Concordia

Vt singula hastilia facilè frangas,coniuncta nō possis:ita dissidentes facilè superantur, concordes haud facilè.Plut.

Duabus vocibus simul sonantibus, gratior fit cantus : ita quicquid fit in familia, fit quidem vtriusque consensu,sed tamen arbitrio mariti.Plut.

Vt in corpore ex humidi,frigidi,calidi,sicci temperatura,optima fit constitutio: Sic ex fratrum concordia maximè floret genus.Plut.

Tyrrhenus lapis quamuis grandis innatat, comminutus sidit:ita concordia sustinemur, discordia pessū imus.Plin.lib.2.cap.106.& Aristote.de natur. cap.12. Vt lapis é Scyro fluctuat integer,sidit comminutus,Sic res discordia pessum eunt,concordia sustinētur. Plin. lib.36.cap.17.

Salamandra non nisi magnis imbribus prouenit,serenitate deficit:ita quidam non apparent,nisi statu ciuitatis bello aut seditione turbato, iidem rebus pace compositis emoriuntur.

Coniugium.

Vt vincula ex commissura vires accipiunt: Sic ex cōsensu viri & mulieris,familiæ status.Plut.

Vt corpus nihil potest absque animo, nec animus rectè valet,nisi corpore incolumi:Sic inter vxorem,& maritum omnia sunt communia.Plut.

Qui venenis piscatur,facilè interimit.& tollit piscem,sed corruptum & malum:Sic quæ philtris captāt maritos,stupidos habent & inutiles.Plut.

Vt Circe non fruebatur iis,quos verterat in sues,aut leones,sed Vlyssem sanum vltra omnes dilexit:ita quę veneficiis nactæ sunt maritos,insuauem cum illis vitam agunt ob dementiam.Plut.

Quæ malunt dominari dementibus maritis, quàm sanis ac prudentibus : perinde faciunt,ac si quis in itinere malit ducere cæcum,quā sequi videntem, & viæ gnarum.Plut.

Vt Pasiphaë maluit tauri congressum, cùm vxor esset Minois: Sic quædam nuptæ moderatis ac seueris viris ad intemperantium amorem deuergunt. Plut.

Vt qui in equū insilire non possunt ob imbecilitatem, docent ipsum inflectere genua: Sic quidam generosas, ac potentes nacti vxores, non dant operam, vt ipsi meliores fiant, sed illas deprimunt. plut.

Pro equi magnitudine temperamus fræna: Ita pro vxoris dignitate moderanda gubernatio. plut.

Vt humida miscentur omnibus partibus: Sic inter coniugatos omnia debent esse communia. plut.

Vt vinum appellatur, etiam si maior aquæ pars sit admixta: ita domus mariti dicetur etiam si mulier plus contulerit. Plut.

Coniugii molestiæ.

Qui prima virginum dissidia non ferunt ad tempus, idem faciunt quod ii, qui offensi labruscis, vuas maturas aliis relinquunt. Plut.

Vasa initio quauis occasione dissoluūtur, at temporis commissuris compactis, vix igni ferróque dissecantur: ita prima coniugatorum consuetudo leui momento dirumpitur: sin coaluerit, longè firmior est. Plut.

Quemadmodum febres ex occultis causis, ac sensim collectæ, magis metuuntur, quàm quæ ex manifestis, & grauibus causis sūt ortæ: ita occultæ ac pusillæ, quotidianæque offensæ magis dirimunt beneuolentiam coniugatorum. plut.

Qui pronubæ Iunoni rem diuinam faciebant, exēptum fel abiiciebant ad altare: significantes à matrimonio bilem omnem procul esse oportere. plut.

Vt vinum sic est austerum, vt idem tamen sit vtile ac iucundum, non amarum, velut aloe. Sic erit & mater familias. Plut.

Conscientia.

Vt nepētes, herba ab Homero prędicata, addita poculis omnē cōuiuii tristitiam discutit: ita bona mens insita nobis omnem vitæ solicitudinem abolet.

Vt verus amor erga mulierem non desiderat testem,

sed sathabet, si clàm ea potiatur: ita vir sapiens recti conscientia contentus. At qui fictè amant, ostentant & iactant. Plut.

consilium.

Velut si qui laborat hepatis vitio medico ostendat vngues exulceratos, ineptè faciat: ita qui grauibus laborans malis de nugis consulat amicum. Plut.

Sunt qui propius admota non cernunt, quę longius absunt vident: ita nonnulli plus sapiunt in rebus alienis, quam in his quæ ad se pertinent.

Vt Lamiæ domi cæcutientes, foris nihil non vident: ita quidam in alienis negociiis plus satis oculati, in suis parum perspiciunt.

Si fœmina inter aues saliat fœminam, nascuntur quidem oua, sed ex quibus nihil nascatur: ita consilium quod animo conceperis, non accedente ratione, friuolum est & inutile.

Oua sic nata, Hyponemia, hoc est subuentanea vocant, dicuntur & Zephyria, quæ vento concipiuntur. Sic euanidum est, quicquid imaginatione, non certo iudicio instituitur. Aristotel. l. 6. c. 2. de nat. animal. & Plin. lib. 10. cap. 58.

Ex omni genere curiositas hominũ signa collegit instãtis tẽpestatis: At multo magis conueniebat hac vti diligentia in consultationibus, vt obseruatis experimentis coniiciant, quid malorum ex vno quoque perperam instituto consequatur.

Vt Apion Homerum ab inferis euocatum, nihil aliud interrogauit, quam quibus parentibus genitus esset: Sic quidam grauissimorum virorum consilio conuocato, de meris nugis consulunt.

consilium malum consultori pessimum.

Vt Perillus, qui Phalaridi taurum donauit ęneum, suo perijt inuento: Sic aliquoties malum consilium in caput authoris redundat. plin. lib. 34. cap. 8.

Vti sæpenumerò Polypus, dum Conchæ carnem captat, ipse capitur ac tenetur: Ita sæpius, dum aliis nocere studemus nos ipsos in

periculum ad ducimus. Plin. lib. 9. cap: 29.

Consilium senile.

Ibin aiunt, vbi consenuit, iamque quod erat turbidum expirauit, magis aromaticè olere: Sic gloria senum tranquillior, & consilia sedatiora. Plut.

Consilium præcipitatum.

Sicuti Aquilo initio vehemens, desinit lenior, contrà Auster initio lenior desinit vehementior: Ita qui præcipites magno impetu rem aggrediuntur, frigescunt in progressu: contrà, qui consilio suscipit, magis ac magis accenditur operis progressu.

Consolatio.

Vt medici in vehementi fluxu pituitæ nō statim succurrunt pharmacis, sed foris admouent, quod tempore concoquat humorem, ac tum medentur: Ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior admittat consolationem. Plut.

Vt medici vetant admoueri remedia, cùm morbus in accessu est, ac sæuit, sed cùm se remittit: Ita ad primos illos iræ aut doloris motus, non est adhibenda consolatio, vel admonitio, sed vbi tempore cœperint esse leuiores. Senec.

Vt vnguentum non solùm delectat olfactum, verum etiam remedio est, aduersus malè olentia: Sic in malis bonorum memoria consolatur. Plut.

Consuetudo.

Vt quorundam hominum etiam aspectus fascinum habet: Ita sunt quorum omnis vitæ consuetudo mores inficit.

Vt callus tempore factus adimit sensum: Ita diutina mala consuetudo facit, vt leuius feramus. Plin. lib. 25. cap. 2. Vide Assuetudinem.

Contemplatio.

Vt qui ex claro sole redierunt in vmbram, his caligant oculi: Ita qui à diuinorum contemplatione, ad humana recidunt. Senec.

Heraclitus dixit vigilantibus vnum communem esse mundum sopitos in suum, quemque discedere: At superstitiosus, ne vigilans quidem communi cum aliis mundo fruitur, semper somniante cogitatione. Plut.

Contemptus.

Bucephalus Alexandri Magni equus, quoties nudus esset: equisonē in tergum admittebat, ornatus regiis phaleris neminem ferebat, nisi regem ipsum, in reliquos omneis ferociebat: Ita quidam tenues quemuis ferunt, diuites facti despiciunt vulgares. Plin. lib. 8. cap. 42.

Contrarieetas.

Calx aquis accenditur: Ita quosdā contraria mouēt.

Contumlia.

Sicuti nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina: Ita vel ingens potentia vel extrema fortunæ humilitas, tutum reddit à contumeliis.

Adianton herbam etiam si perfundas aqua, aut immergas, tamen siccæ similis est: Ita in virum bonum non hęret contumelia, aut infamia, etiam si quis infamare conetur. Plin. lib. 22. cap. 21.

Couuersatio & conuictus.

Vt qui in solem venit, licet non in hoc venerit, coloratur: & qui in vnguentaria taberna resederunt, & paulò diutius, commorati sunt, odorem loci secum ferunt: Ita qui cum sapiente consuetudinem habent, etiam si non hoc agant, tamen redduntur meliores. Senec.

Vt minuta quædam animalia, cùm mordent non sentiuntur: tumor indicat morsum, & in ipso tumore nullum vulnus apparet. Ita bonorum consuetudinem prodesse non deprehendis, sed pro fuisse. Senec.

Vt morbus ad vicinum serpit cōtagio, sanitas ad ægrotantem non item: Ita ex consuetudine malorum facilè boni corrumpuntur, at non contrà.

Torpedo piscis haud nocet, nisi contactu, sed virus suum etiam ab ære per linum, & arundinis inter no-

dia ad piscatoris manum mirè transmittit: Sic improbi ac pestilentes haud nocent, si nihil cum illis habeas commercij, rerum quacunque cõsuetudine contacti morum venena afflant. Plin. lib. 32. cap. 1.

Vt in re rustica non satis est teipsum bonum esse colonum, sed magni refert cuiusmodi habeas & vicinum: Sic in vita non satis est, teipsum integrum virum præstes, sed refert cum quibus habeas consuetudinẽ.

Aconitum etiam contactu necat: Ita quorundam cõuictus protinus inficit, aut si vel tantillum cum illis inceptes commercij. Plin. libro 29. capite 2.

Vt Pyrites gemma non aperit vim igneam, nisi si atteras: tum enim digitos adurit: Ita quorundam malitiam non sentias nisi cum illis consuetudinem aut cõmercium habueris: aut non sentias philosophiæ vim, nisi exercueris: Ita succina attritu vim attrahendi & odorem produnt.

Vt non ipse solùm magnes attrahit, verum etiam aliud ferrum ad se trahit ferrum magneti affrictum: Ita contagio vis virtutis, aut improbitatis pernicies ab alio in alium transit.

Vt qui ante venenum sumunt antidotum, non læduntur veneno: Sic qui salubribus opinionibus, ac decretis confirmarint animum, non inficientur oratione malorum, si fortè in eos inciderint.

Vina non modò soli sui referunt saporem, verum etiam arborum aut fruticum vicinorun: Ita non solùm exprimimus eos vnde progeniti sumus, sed & eos, quorum consuetudine sumus vsi.

Vt qui à cane rabido morsi sunt, non solùm rabiunt ipsi, verumetiam alios contagio inficiunt: Ita qui pestilentem alicunde imbiberint opinionem & alios suis inficiunt colloquiis.

conuitium.

Iaculum si in solidum aliquid inciderit, nonnunquã in mittentem retorquetur: Ita conuitium in fortem & constantem virum totum recidit in conuitium fa-

cientem. Plut.

Vt qui luctantur, non abstergunt suum puluerem, sed se mutuò contaminant, vt mutuò cadant: Sic quidā accepto conuitio, non id purgant, sed obseruāt quid vicissim in illos possit torqueri. Plut.

Vt si vel inimicus ostendat lutum adhærens vesti nō reiicis in illum, sed abstergis: Ita si quis ostendat maculam vitæ, non regerendum est conuitium, sed abstergenda labes. Plut.

Absurdum existimant obprobrare cuipiam corporis vitium, à quo non sis ipse immunis: At multo magis ridiculum animi vitium in alternm cōiicere, quod in te recidat. Plut.

Vt Telephus non respexit hostem cuius erat hasta, sed salutem, quam adferebat: Ita non oportet offendi inimici conuitio, sed si verum admonet, vertendum est ad vitæ correctionem. Plut.

Vt ille Thessalum Prometheum volens occidere gladio dissecuit tuber, ac sanauit: Ita sæpenumerò cōuitium per iracundiam dictum ab inimico vitium animi vel ignotum nobis, vel neglectum sanat. Plut.

Sicut echò non sonat, nisi cùm reddit acceptam vocem: Ita nonnulli quicquid in ipsos dicitur, in alterum regerunt: aut non habent, quod dicant, nisi dicta referant aliena.

Vt Olympiæ porticus vocem acceptam arte septies reddit, vnde heptaphonon oppidani vocāt: Ita quosdam si vno tangas conuitio, sexcenta regerunt: aut si paucis ad loquendum prouoces, garriendi finem non faciunt. Plin. lib. 36. cap. 15.

Leo cunctis formidatum animal, cantum, ac cristam galli formidat: Ita summi principes infirmorum conuitia nonnunquam timere cogūtur. Pli. lib. 8. cap. 16.

Muræna fuste non potest interimi, ferula protinus: Ita quosdam leue incommmodum exanimat, vt conuitium, qui grauissimas fortunæ procellas infracto tulerunt animo.

Vt lasciuia simiarum febrim excutit leoni: Ita inimi-

ci conuicium aut contumelia, nõnunquam excussa desidia veternóque ad honesti studium nos acuit. Plin. lib. 8. cap. 10. Vide Maledicentiam.

Conuiuium.

Qui in eadem vehuntur naui, & in iisdem militant tentoriis, sese mutuò ferant oportet: Sic qui versantur n Republica: At in conuiuiis non idem est necesse, nã illic periculum est commune, hic non item. Plut.

In corporibus inbecillioribus interdum magna vis.

Apis cum minimum sit insectum, tamen admirabile facit opus, & mira ratione politiam moderatur: Ita in pusillis corporibus summa nonnunquã ingenij vis.

Quo maius est animal, hoc minus est fœcundum, minuta numerosi fœtus sunt, adeò vt acanthis minima auicula duodenos pariat pullos: Ita quæ minus valẽt pondere, numero sunt pensanda.

correptio.

Vt caro quę callo obduruit, non accipit vibices plagarum: Ita animus assuetudine peccandi non commouetur correptione, licet acri. Plut.

Qui correptus statim fugit exosus admonitorem, perinde facit, ac si sectus à medico continuò offensus aufugiat, non expectans vt obligetur, & oblinatur vulnus ac mitigetur. Nam is quod dolet iam passus, quod confert, non vult experiri. Plut.

Nutrices vagientibus pueris rursum apponunt papillam: Sic discipulus offẽsus correptione, rursum est laude subleuandus, ne deficiat. Plut.

correctio.

Vt difficillimè sanantur, qui sui sensu carent in morbo, velut lethargici, ac phrenetici: Ita difficillimè reuocantur ad bonam mentem, qui non agnoscunt sua vitia. Plut.

Vt mendum quod induruit ac diutius inhęsit difficilé tolllitur: Ita vitia inueterata nõ facilè corrigũtur. Plut.

Reme-

Remedia ſtatim mordent vel offendunt, poſtea cõferunt ſalutem & voluptatem: Ita ſalubria monita initio ſunt nõnihil amara, poſtea correcto iucundiſſima. Plut.

Vt eſt initium ſanitatis, ſenſus morbi: Ita correctionis initium, agnoſcere culpam. Plut.

crux & tribulatio.

Vt hyeme media alcyones ſumma fruuntur trãquillitate, & hanc etiam aliis communicant: Ita cùm maximè ſæuit fortuna, tum maximè animi tranquillitate fruuntur pij, & hanc in alios quos poſſunt trãsfũdũt.

cultus neglectus.

Vt mulieres ob hoc ipſum bene olent, quia nihil olent, & in quibuſdam delectat cultus neglectus: Ita theologica oratio hoc ipſo videtur ornatior, quod ornamenta neglexit.

cunctatio.

Leonis catuli informes naſcuntur, vix ingrediuntur ſemeſtres, non mouentur niſi bimeſtres: Ita quæ egregia futura ſunt, ſerò proueniunt, & lenis ductibus abſoluuntur.

cura ſuperuacanea.

In uite quicquid per amputationem adimitur materiæ, id fructibus additur: Ita qui reſciderit curas ſupercaneas rerum ſordidarum, plus valebit in rebus ſeriis & grauibus: Aut quò minus eſt verborum, hoc grauiores ſententiæ.

curioſitas.

Vt quidam inſana libidine, neglectis formoſiſſimis mulieribus, quæ proſtant, ad incluſam & ſumptuoſam penetrant, etiam deformem: Sic curioſus contemptis præclaris ſpectaculis ac fabulis tam multis, alienas ſcrutatur epiſtolas, alienas domos, non abſque periculo nonnunquam. Plutarch.

Vt Simonides gratiarum ſcrinium ſemper inane reperit, mercedis ſemper plenum: Ita ſi curioſus poſt aliquantum tempus ſuam aperit penum, inutilibus &

insuauibus rebus plenam inueniet. Plut.

Quidam è poëtis eligunt deterrima, vt ex Homericis versibus acephalos, & μειούρους, tragicos syllogismos, & ab Archilocho obscœnè dicta in mulieres: Sic curiosus pessima & insuauissima è cuiusque vita decerpit. Plut.

Vt Philippus ex deterrimis hominibus conditam ciuitatem πονηρόπολιν appellauit: Sic curiosus malis vndique congestis, thesaurum quẽdam in amabilem & inamœnum sibi in memoria construit. Plut.

Vt quidam neglectis pulchris picturis prodigiosas ac monstruosas mirantur imagines, vt trioculos, carẽtes suris, cynocephalos: Sic curiosi alienis magis delectantur, quam honestis. Plut.

Quemadmodum aquilæ & leones cùm ambulant, ntrorsum vertunt vngues, ne conterantur, ac seruãt in prædam illorum aciem: Sic animi vigorem non cõuenit alienis rebus noscendis absumere, sed seruare ad vsum necessariorum. Plut.

Vt turpe est ingredi domum alienam, aut introspicere: Ita turpius est scrutari, quid alij domi faciãt. Plut.

Vt admonuit Socrates cauendum ab iis eduliis, quæ illicerent ad edendum etiam non esurientes, & à potu qui ad bibendum inuitaret etiam non sitientes: Sic fugienda sunt spectacula, sermonesque qui pelliciunt sui desiderio eos, ad quos nihil attinent. Plut.

Vt vlcus cruentat seipsum, dum scalpitur: Ita curiositas & sua mala studet cognoscere, dolorem accersit cognoscendi libido siue pruritus. Plut.

Gallina sæpenumero pabulo apposito, in angulo scalpens ac verrens scrobem, è stercore ordei granum vnum depromere mauult: Sic curiosi prætermissis aut interruptis sermonibus innoxiis, si quid malum in cuiusquã familia occultũ est, id prouerrunt in mediũ. Plnt.

Vt taxatur in comœdiis Cleon, quòd alibi manus haberet, alibi mentem: Ita multis in locis est curiosi hominis animus, nec vna habitat in domo. plut.

Vt Sicyæ, quod est in corpore pessimum, id attrahũt: Sic curiosorum aures, quod est in hominum vita vi-

tiosissimũ, id libẽtissimè audiunt. Plut. plin. lib. 32. ca. 1.

Ciui tates portas habent quasdam nefastas, per quas educuntur nocentes ad supplicium capitis, eiiciuntur purgamenta, nihil autem infertur sacrum aut purum: Sic per aures curiosorum nõ transeunt nisi homicidia, adulteria. Plut.

Vt nemo ferret, si quis medicus, vel Æsculapius vltro accedens ad alienum morbum percontaretur, num haberet fistulam in ano, aut num mulier haberet cãcrum in pudendis, cùm hæc curiositas sit salutifera, quòd inuocatus accederet: Multo magis eiiciendus curiosus, qui aliena mala non curat, sed retergit tantum, idque non accersitus. Plut.

Portitoribus indignamur, quòd aliena scrutantur vasa, cum id lex eis permittat, & ni faciant, damnum facturi sint: Multo magis succensendum iis, qui suis omissis negociis aliena perscrutantur.

Sicyæ qnod est pessimum attrahunt: Sic quidam suis bonis fruũtur, sed malis expendẽdis discruciantur. Plut.

Vt coci optant pecorum prouentum, piscatores piscium. Sic curiosus malorum, nouarum rerum commotionem, vt habeat quod venetur. Plutar.

Vt in aperto posita & exposita negliguntur ac prætereuntur, abstrusa petũtur insidiis: Ita qui valde latet, & à vulgò semotus est, in huius vitam inquirunt homines. Senec.

Vt stultissimum est, cùm huius mundi, in quo nati sumus naturam cognoscere non possimus, alios innumerabiles mundos foris quærere: Ita absurdum est neglectis rebus domesticis, de alienis esse solicitum & curiosum.

D

Damnum.

VRtica sine aculeis adurit, ac vulnerat sola lanugine, solóque contactu: Ita quidam non aperta vi sed clanculum nocent.

Vti pyralis vltro aduolãs lucernis, adustis alis colla-bitur, ac perit: Sic quidam ipsi sibi accersunt perniciẽ.

Semel icti à scorpio, nũquam postea vespis, crabro-nibus, aut apibus feriuntur: Ita nullum est incommo-dum, quod non cõmoditatis aliquid habeat adiunctũ.

Simia cum imitetur hominem, tamen animal est o-mnium deformissimũ: Ita si quis affectet, quod opti-mum est, nisi feliciter affectat, incidit in id quod est pessimum.

Debitum.

Qui dicunt, carebo domo, carebo famulitio, ne de-beam: perinde faciunt, ac si hydropicus dicat medico, ego gracilis fiam & inanis: nam nihil refert, quàm gracilis sit, modò sanus. Plut.

Vt pedem & manum, si computruerit, data mercede resecamus: Ita domus, aut famulitium abiiciendum, vt liberemur ære alieno, hoc est, vt liberi fiamus. Plut.

Vt equus semel accepto fræno, sessorem alium post alium fert: Sic qui semel inciderit in æs alienum, nun-quàm explicatur. Plut.

Cholerici qui purgari nolunt sub tempus, collecta indies maiore bile, posteà grauiter discruciãtur: Sic qui sinunt fœnus accrescere, cùm adest dies grauiter è capite laborant. Plut.

Sicuti polypus quicquid brachiis attigerit, suctu te-net & attrahit: Ita difficilimũ est euellere de manibus quorundam, si quid nacti fuerint. Plin. lib. 9. cap. 29.

Decorum.

Vt alia vestis magis sapientem decet, quàm alia, cũ nullam oderit: Sic magis cõgruit hoc, aut hoc loco vi-uere. Senec.

Chamæleõ herba mutat foliorum colores, cùm ter-ra in qua nascitur hic nigra, illic viridis, alibi cyanea, alibi crocea, & aliis, aliisque coloribus: Ita conuenit hominem hoc loco, in quo agit, vitæ habitum cõmu-tare.

Defensio.

Amphisbena serpens vtrinque caput habet, & vtra

libet corporis parte pro cauda vtitur: Ita quidam ancipites, nunc hac, nunc diuersa ratione se tuentur & cùm est commodum, ad ecclesiasticam libertatem cõfugiunt, cùm visum est, principum prætextu rem gerunt, canonum obliti.

Degeneratio.

Non vt ex sapientissimis parentibus stultissimi plerunque nascuntur filij: Ita à doctis præceptoribus indocti discipuli, à probis educatoribus alumni improbi. Nam illic corporum est purgatio, hic animorum.

Vt arbores quędam bellæ florent, verum nullum adferunt fructum: ita quorundam puerorum indoles magnam vitæ frugem pollicetur, qui simulatque adoleuerint, ad ineptissimas conuersi voluptates, fallunt expectationem omnium.

Vt si Venerem suam Apelles, aut si Protogenes Hialysum illum suum cœno oblitum videret, magnum acciperet dolorem: Ita si quis conspiciat eum corruptum, quem ad bonos mores instituisset: aut ignominiis affectum, quem ornasset honoribus, iniquo animo ferret. Plinius libro 35. cap. decimo.

Delectus.

Aqua maris inutilis potui, sed alit pisces, seruit nauigantibus: Sic in vna quaque re quod inest commoditatis, excerpendum est. Plut.

Deus.

Cum nauta videt imminere tempestatem primum quidem deos inuocat, vt incolumi liceat in portum appellere, mox contrahit vela, atque omnia nihilo serius parat quibus est opus: Ita nos debemus auxilio diuino fidere, sed sic vt nostram quoque industriam adhibeamus. Plut.

Vt quibusdam minus mali fuit, non omnino videre, quàm perperam videre, veluti Herculi, qui filios videns pro hostibus occidit: Ita leuius malum est, deos omnino non credere, quàm credere noxios. Plut.

Vt peius sentiunt de homine, qui dicunt eum esse,

iracundum, perniciosum, quàm qui negant eum viuere: Ita minus malè sentiunt de diis, qui negant illos esse, quam qui dicunt esse morosos, noxios, irritabiles, vt faciunt superstitiosi.

Quemadmodum à piscibus Hyrcanis, nec boni quippiam expectatur, nec mali: Sic Epicurei, nec turbari nos volunt deorum metu, nec delectari beneuolentia. Plut.

Quemadmodum agricola non incidit spinam priusquam asparagum inde ceperit, & Lybies non ante incendunt sarmentum quàm thus collegerint: Ita Deus non excidit genus regum pestilens, priusquam hinc fructus aliquis bonus contigerit. Plut. de vindicta diuina infrà dicetur.

Difficilia quæ pulchra.

Vt Asparagus Spinosus, dulcissimum fert fructum: Ita ex duris initiis, magna voluptas nascitur. Plut.

Vt quo maiori negocio chalibi aut marmori insculpseris, durat diutius: Ita quod maiori studio discimus nunquam obliuiscimur.

Vt rosa flos vnus omnium longè gratissimus, de spinis nascitur, Sic è tristibus, asperis laboribus fructus capitur dulcissimus.

Vt palma quia cortice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu, sed fructum habet dulcissimum. Itidē eruditio & virtus aditum habent difficilem, sed fructū dulcissimum. Plin. lib. 13. cap. 4.

Leonis catuli informes nascuntur, vix ingrediuntur semestres, non mouentur nisi bimestres: Ita quę egregia futura sunt sero proueniunt, & lentis auctibus absoluuntur. Plin. lib. 8. cap. 16.

Vt Phœnix non nisi quingentesimo anno nascitur: Ita insignium virorum rarus est prouentus. Plin. lib. 10. cap. 2.

Asinæ per omnem gignunt vitam, cùm homo tam maturè desinat ponere: Ita facilior & perpetuus prouentus rerum vilium, egregia rarò contingunt. Plin. lib. 8. cap. 43. Senec.

Vt herba Moly, difficile quidē effoditur, sed ad reme-

dia præter cæteras efficax est: Ita quæ præclara sunt, nõ contingũt, nisi magno negocio. Plin. lib. 25. capite 4.

Vt quæ præclara sunt vix multo cultu proueniũt, Cõtrà cæpe, alliũ & quædã huiusmodi vilia, etiã reposita aut suspensa, proferũt sese: Ita quę sunt egregia nõ nisi magno cõtingũt labore, quę mala passim obuia sũt.

Dignitas.

Agrippæ qui vocantur, quoniam præpostere nascũtur: hoc est, pedibus primum emergentibus, malis auspiciis in vitam ingredi creduntur, magnoque humani generis malo, vt Marcus Agrippa & Nero: Ita qui per nefas & simoniã irrumpũt in imperiũ, aut episcopatum (vt vocant) magnã pestẽ adducunt sibi suísque.

Diligentia.

Vt nihil minus expedit, quàm agrum optimè colere: Ita sepenumero inutilissimum est, nimis esse in negocio diligentem. Plin. lib. 18. cap. 6.

Vt qui serius exiuit, cursus celeritate penset ac sarciat oporteret: Ita qui serius ad bonam vitam aut literas accessit, diligentia reparet necesse est, superioris cessationis iacturam. Senec. Vide Assiduitatem, Studium immodicum, Laborem, &c.

Discendi ratio.

Vt priusquam assueuimus, multa nos offendunt in homine, quæ postea assuetis sunt etiam iucunda: Sic in literis, in philosophia, prima illa tædia tolerãda sunt, donec vsu fiant facilia iucundáque. Plut.

Vasa ad accipiendum, quod infunditur, accommodant & inclinant sese: Sic quid discit, debet accõmodare sese, ne quid effluat eorũ quæ vtiliter dicũtur. Plut.

Vasorum malorum & putrium aures quibuslibet implentur potius, quàm necessariis: Ita quidam stultissima protinus discunt. Plut.

Discipuli artium liberalium.

Veluti si quis ignem petat à vicino, deinde illic luculento reperto foco desideat, maneátq;: Ita quidam semper assident præceptori, nec accendunt ingenium suum vt domi suo fruantur igni. Plut.

Vt auis quicquid pabuli nacta est in pullos transfert protinus, ipsi nihilo melius est: Ita quidam ideò discũt, vt statim doceãt, ipsi nihilo meliores euadũt. Plut.

Quemadmodum ignaui, cibique auidi canes, domi ferarum pelles mordent, ac villos vellunt, feras ipsas in venatu non attingunt: Sic quidam præpostere studiosi, de nugis agunt, caput disciplinæ non attingunt. Plutarchus.

Non vt vasa, itidem ingenia desiderãt repletionem: sed satis est accensio, velut incitamentum in materia, quouis inueniẽdi, & cupiditas veritatis incitetur. Plut.

Non vt ex sapientissimis parentibus stultissimi plerunque nascuntur filij: Ita à doctis pręceptoribus indocti discipuli, à probis educatorib⁹ alumni improbi. Nam illic est corporum propagatio, hic animorum.

Vt nonnullæ mulieres ex viris quibusdam non concipiunt, aliis adiunctæ fœcundæ fiunt: Ita sunt qui apud quosdam pręceptores indociles, aliis traditi doctoribus proficiunt: quod sint vt corporum, ita & ingeniorum cognationes ac dissidia.

Discordia.

Vt macula statim eluenda, ne inhærescat: & difficilius eximatur: Ita dissensio fratrum illico tollenda, ne gignat odium. Plut.

Vt si buboni accedat febris, nihil est periculi: verùm si sublato illo tamen morus perseueret, videtur altius egisse radices: Sic fratrum dissensio, quæ cessat lite finita, causę erat, non ipsorum: at si manet etiãdum negocio confecto, iam negocium prætextus erat, non causa, sed exulceratus animus in causa fuit. Plut.

Vt aqua in locos hiantes ac diductos influit, ac magis eos diuellit: Ita quidam irritant fratrum dissidia. Plut.

Vt conuenit amantibus diuersas amicas, in eandem deperenutibus malè conuenit: Sic dissident, qui eadẽ ex re gloriam affectant. Plut.

Vt singula hastilia facilè frãgas, coniuncta non possis: Ita dissidentes facilè superãtur, concordes haud facilè. Plut.

Vt periculũm sit, si omnes in idem inclinent latus nauis, sed aliis aliò inflectentibus, nauis optimè libra-

tur: Sic seditio & dissensio inter Rhetores tutiorem red dit statum ciuitatis: item dissensio poëtarum inter se facit, vt minus inficiant opinionem lectoris. Plut.

Scorpius lethale venenũ habet, aconitum lethalius, tamen hoc in potu datum aduersus scorpionum ictus remedium habet: ita dum venenum cum veneno col luctatur, seruatur homo: Itidem duorum pestilentium ciuium discordia nonnunquam reiplublicæ saluti est. Vide seditionem, Tumultum, Dissidium, odium.

Disputationes.

Vt apud Homerum Vlysses ridetur à procis, quod panis frustula peteret, non enses, neque lebetes: ita magis ridēdi qui disserendi causa minutulas ac friuolas quæstiũ culas obiiciũt. plut.

Dissidium.

Galli sæpius in pugna commoriuntur: ita quidam mutuis dissidiis conficiunt sese. plin. lib. 10. cap. 21.

Vt cœlo quamuis sereno, nubecula quamlibet parua ventum procellosum dabit: Sic rebus admodum pacatis, ex minimo dissidio grauissimi rerum motus subito exoriuntur. Vide Discordiam, Odium, Seditionē.

Vt vitis refugit brassicam, quercus abhorret ab olea, multò magis autem à nuce iuglande (nam vitis cũ omnia complectatur, solam brassiccam declinat, querc⁹ sine scrobem oleæ depacta fuerit emoritur, eadem & iuxta nucem iuglandem inarescit): Sic inter quasdam nationes naturale dissidium est vt nullo pacto queant coalescere concordia. Plin. lib. 5. cap. 1.

Dissimulatio.

Scorpius venenum in cauda gerit, & obliquè ferit: ita quidam in fine virus effundunt suum & dissimulanter lædunt. Vide simulationem.

Vt vitrum quia pellucidum, nihil cælat: ita quidam nihil tegere, nihil dissimulare norunt, quidcquid in animo est, id protinus omnibus palam est. Plin. l. 10. cap. 62.

Distractio animi ad res diuersas.

Vt qui propriam domum non habet, permultas domos vagatur: ita qui certum vitæ instrumentum non sequitur, nunc in horum, nunc illorum mores transit. Plut.

Qui multis nogociis distrahitur, veluti lacus est, ad quem à multis concurritur, qui eum & exhauriunt & turbant. Senec.

Stolonibus amputatis, omnia celerius adolescunt in arbore, nimirum alimentis in vnam collatis stirpem: Ita animus leuatus sup eruacuis negociis, plus efficit in studiis honestis, tota mentis vi in iddem intenta.

Mugiles si caput condiderint, putant se totos occultari ita quidam si sua vitia dissimularint ipsi, putant ab aliis non animaduerti, qui mos idem & pueris est.

Diuitiæ & opes.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti ministrat vinum, bilioso mel, cœliacis opsonia, quæ morbum animi, h oc est, stultitiam augeant. Plut.

Vt floridum auleum aliquando multa tegit sordida: Sic splendor & strepitus potentum, multas obtegit calamitates. P lut.

Vt vestes videntur addere colorem homini, cùm per se sint frigidæ, non addunt autem, sed eum, qui est in corpore, tuentur: Sic opes videntur dare iucundã vitã, cũ ea proficiscatur ab animo, nõ à rebus externis. Plut.

Vt qui febri laborant, è diuersis diuersa capiunt, hoc est, è calidis frigescunt, è frigidis calescunt: Sic & diuitię molestiam adferunt stultis, & paupertas gaudium sapienti. Plut.

Vt longiore via potius vtendum est, si modò sit tutior quàm breuiore & periculosa: Sic ad opes, ad gloriam enitendum, vt serius contingat tutò potius, quàm statim cum periculo. Plut

Animalia quædam circa cubilia confundunt vestigia, ne queant inueniri: Sic nobis celandum bonum nostrum, quo tutius sit. Senec.

Auis quæ pluma tantum tenetur, minimo dispendio potest aufugere: Sic opes non debent nos remorari à studio sapientię. Senec.

Non faciunt equum meliorem aurei fræni: Nec hominem meliorem fortuuæ ornamenta. Senec.

Non continuò melior gubernator, cui pulchrius aut maius sit nauigium: ita nonest melior vir, cui fortuna splendidior. Senec.

Vt adamas si iuxta magnetem ponatur, non patitur abstrahi ferrum, aut si admotus magnes apprehẽderit, adamas è diuerso rapit atque aufert: ita pecuniæ studium dissidet cum Christiana pietate, & modis omnibus auocat, nec sinit adhærescere Christo.

Quod tibiæ sunt ignaris musices: hoc opes his, qui nesciunt vti.

Bucephalus Alex. magni equus quoties nudus esset, equisonem in tergum admittebat, ornatus regiis phaleris neminem ferebat, nisi regem ipsum, in reliquos omnes ferociebat: ita quidam tenues, quemuis ferunt, diuites facti despiciunt vulgares. Plin. l. c. 42.

Quemadmodum vrtica, si cunctanter attingas, ac timidè, adurit, sin premas tota manu, non adurit: ita pecunia, si cautim circumspectímque tractes, inficiet: sin contemptim ac neglectim, innoxia est.

Vt auibus pennas accidimus, ne longius auolent: ita quibusdam opes & authoritatem, ne se tollant in altũ.

Vt philosophus missa lingua uictimæ, rem simul & optimam, & pessimam misit: Sic opes optimæ sunt si rectè vtaris, pessimę si secus.

Diuites.

Quidam in foro felices videntur, domi moribus vxorum cruciantur: Sic diuites foris felices apparent, intus malitia noctes diésque discruciat. Plut.

Vt quibusdam cùm foris in foro, aut in curia conspicui sint aut splendidi domo, morosa vxor contristat omnem vitam: Sic regno, ac diuitijs multa adsunt occulta mala. Plut.

Scombri in aquis sulphureum habent colorem, extra aquas similem cæteris: Ita diuites in suo regno diis pares, & cæteris longè pręstantiores videntur, in morte nihil ab aliis differunt.

Cerui cùm cogantur sua cornua abiicere, tamen occultant ea, pręcipuè dextrũ, ne medicameti vis aliis sit vsui: ita diuites nonnulli, cùm ipsi diuitiis vti non queã haud tamen sinunt alios frui. Plin. l. 8. cap. 21. Arist. de Nat. lib. 9. cap. 5.

Cum asinus ipse sit ἀμουσόταῖος ex ossi⁹ btamen huius optimę finnt tibiæ, vt ait Æsopus apud Plutarchum: Ita diuites quidam ipsi indocti, tamen pecu-

nia sua suppeditant ingenium studiosis.

Docendi.

Si quid in vtres velis infundere boni, ventum atque aërem emoueas oporret: Sic fastum ac tumorem eximas oportet ab animo eius, quem velis docere. Plut.

Vti salicis semen ante maturitatem abiectum, non solum ipsum nihil gignit, verumetiam fœminis sterilitatis est medicamentum, hoc est efficit ne concipiãt: Ita sermones istorum qui prius docent, quàm verè sapiant, non solum ipsos non reddunt meliores, verum etiam audirores suos inficiunt & reddunt indociles. Plin. lib. 16. dap. 27.

Doctrina & eruditio.

Vt è diuersis vocibus constat chorus: ita è variarum disciplinarum mixtura constat eruditio. Senec.

Cibus innatans stomacho, onus est, non cibus, idem mutatus, in vires & sanguinem transit: Sic quæ legeris si solida durant in memoria, aliena manent: si abeunt in ingenium, tum reddunt eruditionem. Senec.

Terra quæ gignit salem nihil aliud gignit, Sic ingenia fœcunda in litteris, in cæteris ferè rebus non perinde valent. Plin. lib. 31, cap. 7.

Vina vasis infusa è taxo factis, mortifera sunt: ita salutaris alioquin eruditio; si inciderit in hominem pestilentem moribus illius redditur noxia.

Vt laurus tota viret perpetuò: Ita doctrinę fama nõ senescit, neque marcescit. plin. lib. 15. cap. 30.

Vt qui hircosi sunt, grauius olent, cùm se vnguentis obleuerint: ita fœdior est nequitiæ fama, si eam doctrinæ celebritas reddat magis conspicuam, latiusque traducat in hominum fabulas.

Vt gemma minutula quædam res est, sed ingentibus tamem saxis anteponitur: Sic homo pusillus, sed ingenio valens: aut si philosphia seu virtus ostentatione minimum quiddam est, sed precio maximum.

In ludo spæræ simul discunt & mittere & excipere commodè: at in doctrina prius est bene accipere quã mittere, quemadmodũ concipere prius est quã parere.

Dolor.

Vt ſapiens gubernator in tranquillitate tempeſtatem expectat: Ita rebus tranquillis ad dolorem aliquem præparandus eſt animus. plut.

Vt Medica terra diu retinet ſemina propter aſperitatem, vt ſerò emergant: ita morborum, ac dolorum cauſæ in hominibus aliquoties diu latent, donec voluptas in febrem erumpat. plut.

Vt medici in vehementi fluxu pituitæ non ſtatim ſuccurrunt pharmacis, ſed foris admouent, quod tempore concoquat humorem, ac tum medentur: ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior admittat conſolationem. Plut.

Dotes hominum diuerſæ.

Vt non quiuis pictor quauis in parte artis valet, ſed hic in diis exprimendis præcipuus, alius in vultibus reddendis, ali⁹ in lineis excelluit alius in ſcolorũ mixtura, ali⁹ in ſymmetria: Sic qui virtutẽ profitentur aliis dotibus enitent alij: Itẽ in eloquentia ſeu litteris.

Dux belli.

Vt eleborum concitatis intus omnibus, ipſum in primis exit: Ita dux fortis adhortatus ſuos inter primos prodit in hoſtem, velut inquit Herophilius, authore plinio.

E.

EBRIETAS.

IGgnaui canes apud menſam audent, in venatu minimè: Sic ingeneroſum eſt, cùm ſobrius liberè loqui non audeas, inter pocula id facere. plut.

Vt dolium efferueſcente vino rumpitur, & quod in imo eſt, eruitur in ſummo: Sic ebrietas abditiſſima pectoris profert. Senec.

Quemadmodum onerati mero, non continent cibum: ita nec arcanum redundante vino. Senec.

Vt oculi diutino morbo difficiles facti quouis ſolis radio offenduntur: Sic vitia multa & aſſidua

contracta temulentia durant & sobriis. Senec.

Vt polypi non extendunt sua flagella nisi ad esculenta: Sic quidã omnem fœlicitatem cibo potúque metiuntur. Plut. plin. lib. 9. cap. 29.

Lysimachus ob sitim coactus se dedere Scytis, deinde cùm frigidã bibisset aquam, dij boni inquit quam breuis voluptatis causa quantam deposuit felicitatem: ita nobis cogitandum, postquam ob potatiunculam intẽpestinam aut Venerem, in longum morbũ incurrimus.

Muscæ & alia nonnulla insecta suctu viuunt, ideoq; eis pro lingua est fistula: ita quosdam videas bibones, qui potu viuant, à cibo abhorreant. Vide Vinum.

Educatio

Vt multa aggrestia subnascentia in agro, mala quidẽ ipsa sunt, sed tamen signa felicis atque vberis soli, si quis excolat: Sic animi affectus per se mali arguũt ingenium non malum, si accedat recta institutio. Plut.

Nulla ferè est arbor, quænon sterilescat, ac tortuosa fiat, si cultura desit: Ita nullum tam fœlix ingenium, quod non degeneret, citra rectam educationem. Plut.

Qui equos rectè alunt, eos docent parére fræno: Pueros qui volet instituere, primùm assuefaciat vt dicto sint audientes. Plut.

Nullus equus rectè sessori paret, nisi arte domitus: Ita nullum ingenium non ferox nisi præceptis cicuretur & educatione. Plut.

Nulla tam fera bellua, quæ non mansuescat cura: ita nullum tam aggreste ingenium, quod institutione non mitescat. Plut.

Vt molli marteriæ facilè sigillum imprimitur: si durescat, non item: ita puerorum ingenia facilè quamuis recipient disciplinam: sin ætate durescant, non item. Plut

Vt agricolæ vallos apponnt arbusculis, quò rectè crescant: ita qui instituit, addit monita, & præcepta ingeniis salubria, ne deuaricent in vitia. plut.

Vt plures vrbes preternauigasse pulchrum est, sed

expedit vnam incolere optimam: ita quamplurima sunt cognoscenda, sequenda, retinendáque optima. Plut.
Frustra super appenditur retibus, vt natent, si plumbũ annexum deorsum trahat: & in æquo teneat: Ita frustra præceptis bene viuendi instituitur, si malitia addita nõ sinit è stultitia emergere. Plut.
Vt ager, si non colatur non solum infrugiferus manet: verumetiam multa syluestria producit: Ita adolescens rationis capax, nisi pręceptis honestis exerceatur, non solum non euadet bonus, sed ad multa vitia deflectetur. Plut..
Vrsus informes gignit catulos, eos lambendo format: ita rudem ingenii fœtum diutina cura expoliri conuenit. Plin. lib. 8. cap. 26.
Coccytis pullus vbi adoleuerit, cum sit nothus, tamen legitimos deuoraret, vnáque matrem ipsam: ita quidã magna indulgentia, stultoque amore quorundan educati subuertunt eos. Plin. lib 9.. c. 10.
Arbor per se infrugifera tamẽ insitione discit ferre fructus: Ita prauũ ingenium institutione ad bonam frugem potest demutari. Plin. l. 17. c. 14.
Arbor suapte natura non nisi vnicum fœtum gignit, insitione eadem diuersi generis fructibus oneratur: ita qui naturam suam sequitur, semper idem est, qui arte ducitur, sui dissimiilis est.
Vt sunt quidam fontes, qui potu pecudum atque etiam hominum cutem & pilos tingunt albo nigróue: ita relucet etiam in ipso hominis vultu, & fronte, quod aiunt, quibus præceptis imbutus sit, & quibus exauthoribus hauriat vitæ rationem.
Vt gypsum, aut argilla dum est vda, in quamuis, imaginem facilè sequitur fingentis manum: ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei. Plin. lib. 36. cap. 24.
Fœnum Græcum quo tractatur peius, hoc prouenit melius: ita liberi quidam, quanto habueris indulgentius tanto minus valent: neglecti verò & vexati euadunt in viros. Plin. l. 18. c. 16.
Gypso madido statim vtendum, quòd celerrimè

ſiccetur: Ita ſtatim fingenda literis ac moribus ætas rudis, prius quam durior non admittat fingentis manũ. plin. li. 36. cap. 24.

Gypſum etiam ſi iam induruit, tamen tundi rurſum & in farinam reſolui poteſt: Simulatque ſemel induruit ingenium adoleſcentis, ætate vitiiſque non poteſt refingi.

Eloquentia.

Vt non ſatis eſt clauus, neque frenum, niſi adſit qui arte moderetur: ita non ſufficit eloquentia ad moderandum populum, niſi acceſſerit ſermonis moderatrix ratio. Plut.

Philoſophus etiam eloquens, perinde eſt quaſi bonus gubernator etiam formoſus ſit. Senec.

Vtaquæ laus eſt ſi nihil ſapiat nã vitioſæ ſignũ eſt ſapor aut ſuccus) Ita à cæteris quidem requirimus eloquentiam: Theologus hoc ipſo laudatur, quòd infans eſt, & à muſis alienus.

Vt non eſt optima imago, quę materia teſtatur opes locatoris aut artem pictoris, ſed quæ rem proximé repræſentat: ita optima eſt eloquentia quæ non oſtentat ingenium dicentis, ſed rem aptiſſimè oſtendit.

Damnatur bombicina veſtis ſeu multitium, quod pellucens, non tegat corpus, cùm in hunc vſum ſit reperta veſtis: ita ridenda facundia, quæ rem non explicat, ſed inuoluit, cùm in hoc repertus ſit homini ſermo. Plin. lib. 11 ca. 22.

Vana eloquentia

Tilia cum habeat calicem ac folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit: ita quorundam oratio blanda, grataque & compoſita, ſententiarũ nullus fructus. plin. lib. 16. cap. 15. Theophr. lib. 1. cap. 10.

Vti buxus ſemper quidem viret, ſed alioqui & odore noxia, & ſemen habet omnibus inuiſum animantibus: ita quidam præter orationis gratiam, nihil adferunt non fugiendum. Plin. lib. 16. cap. 17.

Emendatio scriptorum.

Vt qui parant statuam facere, prius rude quoddam simulachrum fingunt è trunco, postea dolant ac poliũt: ita qui orationem aut librum instituit.

Emendatio vitæ.

Vt qui ęstuant febribus, atque calent, siue vnam instraueris vestem siue plureis tamen in solatium illorum multitudo vestium tollitur: Sic obseruiendum, quibus mederi non possis. Plut.

Error & lapsus.

Vna tussis non facit phthisin sed in morem adducta: Ita error non statim gignit animi morbum. Senec.

Climenos herba ita morbo medetur, vt sterilitatem adferat etiam in viris: ita quidam malum aliquod ita profligant, vt aliud diuersum admittant.

Vt in magna strage alius alium trahit in ruinam: ita in publico errore, alius alium secum trahit ad perniciem. Senec.

Vt solis defectus magnam mortalium perniciem trahit: Ita regis error etiam leuis, magnam tamẽ in rebus humanis gignit deturbationem.

Euentus.

Vt qui canem lapide petens, nouercam percussit, ne sic quidem inquit, malè: ita quod præter expectationem euenit in bonam partem vertendum est. Plut.

Exempla vitæ.

Vt qui se comunt, adhibent speculũ: Sic gesturus negotium proponit sibi laudatorum virorum exempla. Plut.

Olim ediscebant nomina digitorum, iísque aduersus terrores veluti remedio vtebantur, singulis lentè recitatis: Sic aduersus omneis animi perturbationes, exempla quædam optimorum virorum habenda sũt in promptu. Plut.

Exungium herbam si vni capræ in os inseras, cùm

ipsa sistitur, tum omnes consistunt, donec pastor herbam eximat: ita principis mores mira vi in populum transfunduntur. Plut.

In facie plus offendit næuus, aut verrucula, quàm in reliquo corpore grandes maculæ aut cicatrices: Sic exigua delicta, magna videntur in principe, cuius vita in conspicuo est. Plut.

Qui sibi comparatione deteriorum bonus videtur: perinde est ac si quis ad claudos respiciens suam miretur velocitatem. Senec.

Vt Zeusis picturus Iunonem, Agrigentinis omnibus virginibus inspectis, quinque præcipuas elegit, ex quibus quod esset in vnaquaque præcipuum, imitaretur: ita è plurimis optimi nobis ad exemplum vitæ, discendi aut proponendi sunt, nec in his tamen reddenda sunt omnia, sed optima.

Vt solis defectus magnam mortalium perniciem trahit: ita Regis error etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationem.

Experientia.

Ex omni genere curiositas hominum signa collegit instantis tempestatis: At multò magis conueniebat hac vti diligentia in consultationibus, vt obseruatis experimẽtis coniiciant, quid malorũ ex vno quoq; perperam instituto consequatur.

Exercitatio.

Vt ferrum aut æs vsu splendescit: Sic exercendis negociis enitescit animi vigor. Plut.

Vt ferrrum si non vtaris, obducitur rubigine: Sic animi vigor, nisi negociis tractandis exerceas. Plut.

Exilium.

E corporis morbo quidã hoc excerpũt cõmodi quòd vacãt negociis, quibus distringebantur, & quosdam labores obiecti reddidere validos: Sic quibusdam exilium paupertas, naufragiũ, occasio fuit philosophandi. Plut.

F

FABVLAE.

QVemadmodum araneæ ex se telas texunt: ita quidam ex seipsis comminiscuntur fabulas ac mendacia, cùm nihil subsit veri. Plut

Vt apis ex amarissimis floribus & asperrimis spinis mel suauissimum ac lenissimum colligit: Sic ex turpibus ac sceleratis fabulis vtcunque decerpi potest aliquid vtilitatis. Plut.

Quemadmodum iris nihil aliud est, quàm relucentia solis refracti in nubibus: ita fabula quædam est veri repræsentatio. Plut.

Vt Democrates medicus Considiæ mulieri, omnem curationem austeram recusanti, lac caprarum dedit, quas lentisco pascebat: Sic iis qui prorsus à tetricis philosophię præceptis abhorrent, fabellæ quædã amœniores proponendæ, sed quæ philosophiam resipiant.

Fama bona.

Ignis semel accensus facilè seruatur, extinctus haud facilè redaccenditur: ita famam tueri facile est, extinctam non facile est restituere. Plut.

Deliacum nauigium, dum subinde sarcitur, & reconcinnatur, veluti perpetuum in multa secula redditur: Sic famæ semper aliquid adiiciendum, ne collabatur. Plut.

Vt vmbra aliquando antecedit, aliquando sequitur: Sic quibusdam statim contigit fama, quibusdam post mortem, denique ea quò longius sequitur, hoc maior esse solet. Senec.

Vt ingentes obelisci magno quidem negocio statuũtur & collocantur ob immensum molis pondus, sed collocati semel, infinitis durant seculis: Ita arduum est virtutis aut sapientiæ parare famã, sed parata nunquam intermoritur.

Vt obelisci prægrandibus tantum ferme subternitur intra terrã, quantũ extat, vt immoti cõsistãt: ita sẽper mãsurę famę magna, firmaq; fundamẽta sũt oportet.

Vt aromata tũ vehementius fragrant, cùm mouentur aut teruntur frãgunturve: ita virtutis fama latius ſpargitur, cùm exercetur negotiis & rebus aduerſis.

Medici vetant vti hallicaccabo, quanquam dentibus firmandis prodeſt ſi eius ſucco colluantur: propterea quod periculum eſt, ne ſi diutius id fiat, delirationem gignat, & plus afferat incommodi, quàm commodi: ita non eſt vtendum his litteris, quæ ſic linguam expoliunt, vt mores inficiant, aut non conuenit ſequi, quæ ſic augent rem, vt famam lædant.

Fama ex malefactis.

Vt à vitiis corporis quidam inuenêre cognomen: velut à diſtortis cruribus Vari, a tumidis labris Chilone, à naſo prægrandi Naſones: Sic nonnulli malefactis ſibi famam pariunt, ac nobilitantur. Plin. l. 8. c. 8. l. 10. c. 6. & lib. 11 c. 53.

Familiaritas.

Vina non modo ſoli ſui referunt ſaporem, verum etiam arborum aut fruticum vicinorum: ita non ſolum exprimimus eos, vnde progeniti ſumus, ſed & eos quorum conſuetudine ſumus vſi. Vide conuerſationem.

Faſtus.

Vt venti deſituri vehementiſſimè ſpirare ſolent: ita mortales cùm maximè efferunt ſeſe, veluti Iulius põtifex, tum proximi exitio ſolent eſſe. Vide ſuperbiam.

Fauor.

Quædam corpore lumen ſolis exceptum fulgore viciſſim augent, atque illuſtrant: ita quidam aliorum fauore commendati, viciſſim ſuſi dotibus eos commendant. Plut.

Vt bilanx in eam vergit partem, vnde plus accipit: Sic quidam nunc huic, nunc illi fauent, qui plurimum det, non cuius cauſa ſit optima.

Felicitas

Vt hiſtrio non eſt felicior, quod in ſcenis adornatus,

rex aut de⁹ videatur: Sic nec homo fortunę muneribus: quandoquidem suis bonis ęstimatus, nihil est. Senec.
Vt segerem nimia sternit vbertas, rami onere franguntur: Sic animos immoderata rumpit felicitas. Senec.

Vt periculosa est, secundum Hyppocratem summè bona corporis valetudo: ita rebus maximè prósperis, metuenda diuersa fortuna. Plut. Vide Fortunam.

Fides Theologica.

Non quemadmodum quoties cum truculento agimus tyranno, animo sumus anxio: Sic in sacris mysteriis anxium ac diffidentem oportet esse. Plut.

Filij.

Vt ferrum chalybis cætera quidem duritie, rigoréq superat, ab adamante vincitur: ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoque superat pietas in Deum.

Fœdera.

Vt adamas si frangi contingat maleis, in minutissimas dissilit crustas adeò vt vix oculis cerni queāt: ita arctissima necessitudo si quādo contingat dieimi, in summā vertitur simultatem, & ex arctissimis fœderibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia: aut supra modum incandescit semel victa lenitas. Plin. lib. 37. cap. 4.

Fœnus & vsura.

Lepus simul parit, & aliud alit, & rursum superfœtat: ita ne fœator sic æs alienū, priúsquā conceperit, parit. Nam dantes statim petunt, & ponentes tollunt & fœnerant quod pro fœnore accipiunt. Plut.

Vt ignis inualescens, alia post alia corripit. Sic vsura. Plut.

Vultures ipsi nihil occidunt, sed ab aliis occisa inuadunt: ita nonnulli alienis fruuntur sudoribus.

Qui in lutū inciderit, eum oportet aut fugere, aut manere: nam si se voluat, magis etiam inquitnatur: Sic qui rem habet cum fœneratoribus. Plut.

Cholerici qui purgari nolunt sub tempus, collecta

in dies maiore bile,postea grauiter discrutiantur: Sic qui sinunt fœnus accrescere, cum adest dies,grauiter è capite laborant. Plut.

Plato vetat aquam à vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam ceramitidem vocant repererîsque non spem esse venæ:ita prius excutiendum,vt parsimonia,alia ve via tibi suppedites,priusquam à mensariis pecuniam mutuam petas. Plut.

Alutarium piscem semper sequitur piscis nomine sargus qui illo cœnum fodiente excitatum deuorat pabulum:ita sunt qui se misceant alienis negotiis, vt eis laborantibus fructum ipsi præripiant. Vide auaritiam.

FORTITUDO.

Vt ceruis frustra sunt ingentia cornua,cùm desit animus:ita non satis est opibus pollere, nisi fortitudo accesserit Plut.

Vt qui inambulãtes attollũt sese ac dilatant fastuosi vocantur: at laudantur qui itidem faciunt in pugilum certamine aut in pugna, & vocantur fortes & inuicti: Sic qui in rebus aduersis erigit animum, fortis habetur & insuperabilis. plut.

Magnus gubernator & scisso nauigat velo etsi exarmauit,tamen reliquias nauigii aptat ad cursum : Sic in corpore parum felici ac deficiente ,tamen fortis animus sui simlis est. Senec.

Quemadmodum quod in tesseris cecidit id arte & ratione quàm potest optimè disponendum : ita quod in vita accidit , in optimam vertendum partem. Plut.

Vt palmæ arboris ramus,imposito onere, non deflectitur in terram cæterarum more,sed renititur,& vltro aduersus sarcinæ pondus erigit sese:ita viri fortis animus quò plus negociis premitur,quoque magis sæuit fortuna,hoc est erectior. Plin.l.16.c.43.

Vt in arboribus robustiores sunt partes Aquiloni oppositæ, quàm quæ Austrum aut Zephirum spectant: Ita fortiores ac firmiores sumus in his,in quibus nos duris casibus exercuit fortuna.

Vt pisces in mari nati, educatique nihil tamen sapiunt salis marini: ita quidam inter barbaros geniti & educti, longè absunt ab omni barbarie.

Quemadmodum vrtica si contanter attingas ac timidè, adurit, sin premas tota manu, non adurit: ita pecunia, si cautim circunspectimque tractes, inficiet, sin contemptim ac neglectim innoxia est.

Fortitudo prępost er.

Columbo in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aere sibi placens, implicatis strepitu pennis, capitur ab insidiante alicubi accipitre: ita multi dum ostentant suas vires magis quàm vtuntur, obliti sui, præda fiunt inimicis.

Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax contra insequentes: Ita quidam si concedas, ac metuas tum ferociunt: si strenuè contẽnas & obsistas, statim concedunt.

Fortuna.

In Olympiis non licet vincere, delecto aduersario: Sic in vita quæcunque obtingit fortuna, cum ea luctã dum est. Plut.

Veluti si quis cæcus in quempiam incidat, illum cæcum appellat, qui non vitauerit: Sic nos fortunam facimus cæcam, in quam nostrapte incidimus cæcitate Plut.

Vt aliis venti secundi sunt, aliis aduersi: ita aliis fortuna fauet, aliis aduersatur. plut.

Vt os non secatur trama, nisi prius cinere & aceto præmollitum, nec ebur inflecti potest nisi zutho prius mollefiat: Sic fortuna non potest reddere vulneratos animos, nisi accesserit malitia. Plut.

Vt pumillio, etiam, si in monte consistat, pusillus est, Colosus etiam in puteo magnus: Ita sapiens in quacunque fortuna suis bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis. Senec.

Vt apparatus scenæ, quia commodato datus est, statim redditur, & sine querela: ita quicquid in vita contigit magnificũ, siue leri⁹, siue mox à fortuna repetatur

æquo animo reddemus, si his tanquam commodatitiis vtimur. Senec.

Vt grando illisa tectis dissultat, magno quidem fragore, verum nulla noxia: Sic insultus fortunę nihil potest in sapientem. Senec.

Vt conchylia crescente luna augescunt, decrescente macrescunt: ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex, vtcunque Rhamnusia mutauerit sese.

Vt indomita vis adamanti, vnde & nomē additum gemmæ, adeò vt nec calescat igni, nec ferro cedat, quin magis ictum ita respuens, vt ferrum simul & incudes dissiliant: Sic sapientis animus aduersus omnem fortunæ sæuientis impetum inuictus.

Vt bonus artifex è quauis materia simulachrum fingit: Ita sapiens quamuis fortunam sapienter administrabit.

Nilus famen adfert Ægyptiis, si vel parum exundarit, hoc est, minus duodecim cubitis, vel plus satis hoc est vltra octodecim: ita pariter obstat ad bonam mentem fortuna nimium secunda, vel nimium maligna, hic egestate vexans, illic deliciis auocans ab honesto.

Echinus præsentiēs tempestatem, aut affigit sese, aut arena saburrat: ita cum imminet fortunæ tumultns animus est philosophię præceptis confirmandus.

Fortuna fausta.

Qui morbo comitiali sunt obnoxii, frigore deprehēduntur, nam illico capitis vertigine laborant: At indoctos si paululum euexerit fortuna: protinus arguit cuiusmodi sint.

Quemadmodum imperiti artifices, cùm statuis exiguis magnas subdunt bases, magis conspicuam reddunt illarum exiguitatem: ita fortuna si pusillo animo munus amplum addat, indicat & arguit magis animi humilitatem: Plut.

Vt qui morbo laborant, cibos purissimos lautissimos fastidiunt & recusant si quis edere compellat, iidē restituti bonæ valetudini, caseo quoque aut cæpe lubenter vescuntur: ita stultis magnifica fortuna iniu-

cunda, ſapientibus humilis ac tenuis fortuna ſuauis. Plut.

Vt honoratior eſt domus, ſi luceat ignis, quẽadmodum inquit Homerus: Sic fortunæ commoda ſplendidiora, iucundioráque, ſi animi gaudio condecorentur. Plut.

Canis quicquid excepit, protinus deuorat, & ſemper ad ſpem futuri hiat: Ita quod expectantibus fortuna proiecit, id ſine vlla voluptate demittimus, ſtatim ad rapinam alterius erecti. Senec.

Quemadmodum non raro fit, vt cœlo maximè ſereno ſæuus imber ſubitò cooriatur: Ita rebus maximè proſperis ac lætis, ſæpenumero grauiſſima rerum incidit perturbatio.

Solent arbores protinus emori, ſi quando præter ſolitum fœcundæ fuerint: Ita fortuna præter morem blãda ac fauẽs exitium imminere ſæpenumero ſignificat.

Sicuti quaſdam arbores fœcunditas & luxuries enecat, ita quoſdam perdit immoderatus rerum ſucceſſus.

Hedera complexu necat arbores: Ita fortuna proſpera dum blanditur, ſtrangulat & perdit. Plin. lib. 16. cap. 35.

Fortuna aduerſa.

Non quemadmodum in tragœdiis: Ita nobis in calamitatibus opus eſt, qui comploret, & collachrymet. Plut.

Vt apis ex amariſſimo thymo, ſuauiſſimum mel colligit: Ita ſapiens ex triſtiſſimis rebus aliquid excerpit vtilitatis. Plut.

Vt muſcæ à leuibus locis veluti ſpeculis dilabuntur, aſperis & cauis inſident: Sic quidam bonorum obliti triſtium memoriam vrgent, ac premunt Plut.

Vt eſt locus in Olyntho Thracię, in quem ſi ſcarabeus inciderit, non poſſit exire, ſed diſtorquens ſeſe immoritur. Sic quidam malorum ſuorum memoriæ immoriuntur. Plut.

Vt in pictura quæ ſplendida ſunt, oculis ſunt obiicięda, celãda ſi qua mala, quæ deleri non queant: Sic in

vita bonorum contemplatione obſcuranda malorum memoria. Plut.

Vt in muſica graues acutis ſic miſcentur, vt concentum efficiant: Ita bonis & malis vtendum in vita, vt ex vtriſque viuendi ratio temperetur. Plut.

Vt grammaticus non ſolùm vocalibus vtitur, ſed & conſonantibus, tenuibus, aſpiratis, grauibus, longis, vt modulata ſit oratio: Sic in vita nihil purum. Plut.

Vt muſici duriores harmonias aliis obſcurant modulationibus: Sic in vita ſi quid accidit præter animi ſententiam, meliorum collatione eſt obſcurandum. Plut.

Demetrius vitam perpetuò tranquillam, & ſine vllis fortunæ incurſionibus, mare mortuum vocauit. Senec.

Vt nihil adfert momenti nimbus in mare decidens: Ita fortunæ incommoda nihil mouent ſapientem. Senec.

Rhododendri frondes iumentis, capris, & ouibus venenum ſũt, idem homini contra ſerpentium venena remedio: Ita quod ſtultis perniciem adfert vt res aduerſæ, aut eruditio, id ſapiens vertit in ſuum bonum. Plin. lib. 16. cap. 20.

Vt aromata tum vehementius fragrant, cum mouentur, aut teruntur frãguntúrve: Ita virtutis fama latius ſpargitur, cum exercetur negociis & rebus aduerſis.

Vt palmæ arboris ramus impoſito onere non deflectitur in terram cęterarum more, ſed renititur, & vltrò aduerſus ſarcinæ pondus erigit ſe: Ita viri fortis animus, quò plus negociis animus premitur, quóque magis ſæuit fortuna, hoc eſt erectior.

Vti fulmen quodcunque aninimal protinus occidit excepto homine: Ita fortunæ procellæ indoctos, ac brutos protinus animo deiiciunt, ſapientem non item.

Vt quercus & aliæ quædam arbores ſub terra defoſſę duriores redduntur ac durabiliores: Ita qui diu pre-

muntur aduersa fortuna, diutius florent. Plin. lib. 16. cap. 41. & 43.

Semel icti à Scorpio, nunquam postea à vespis, crabronibus aut apibus feriuntur: Ita nullum est incommodum quod non commoditatis aliquid habeat adiunctum. Plin. lib. 28. cap. 3.

Murena fuste non potest interimi, ferula protinus: Ita quosdam leue incommodum exanimat, vt conuitiũ, qui grauissimas fortunę procellas infracto tulerunt animo. Plin. lib. 23. cap. 2.

Sicuti nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina: Ita vel ingens potentia vel extrema fortunæ humilitas tutum reddit à contumeliis.

Vt halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præstant, non sibi solùm sed aliis quoque: Ita sapiens turbatissimis rebus nõ solùm ipse tuebitur animi trãquillitatem, sed alios concitatos componet ac sedabit.

Fortuna mediocris.

Vt autumno aut vere maximè fulgurat, minus hyeme aut æstate: Ita mediocris fortunæ celsitudo ictibus obnoxia est.

Quemadmodum ædificia in palustri solo posita, nec terræ motu quatiuntur, nec hiatu absorbentur: Ita humilis fortuna non est maximis malis obnoxia.

Qui in altis sunt specubus, è fulmine non feriuntur: Ita infirma fortuna tutissima est.

Fortunæ inconstantia.

Vt terrę fœtus aliquando copiosè proueniunt, aliquando malignè: Et in animantibus aliquando fœtura felix aliquando sterilitas est. Et in mari aliquando tẽpestas, aliquando tranquillitas: Sic in vita varij fortunæ casus. Plut.

Vt deciduæ stellæ subito extinguuntur: Ita quos fortuna subito in summa proueixt repente solent corruere. Plut.

Vt in rerum natura, quæ spectatissimè florent celer-

rimè marcescunt: veluti rosæ, lilia, violæ cùm alia durent: Ita in hominum vita, quæ florentissima sunt citissimè vertuntur in diuersum. Plin. lib. 9. cap. 15.

In Bœotia ad Trophonium deum iuxta flumen Orchomenum, duo sunt fontes, quorum alter memoriã, alter obliuionem adfert: Ita ferè magno alicui bono magni mali periculum est vicinum.

Fratres.

Vt in bilance, altera surgente, altera cedit ac deprimitur: Ita frater euecto ad maiora fratri cedere debet, submittens sese, non repugnans. Plut.

Vt in numeris minores additi maioribus eos multiplicant, & vicissim multiplicantur ipsi: Sic frater obseruiens fratri euecto ad honores, & auget illius dignitatem, & vicissim ornatur illius splendore. Plut.

Vt in digitis, etiam qui scribere, aut canere nesciunt, tamen vnà cum illis mouentur, & obsequuntur: Sic fratres fratribus magistratum administrantibus adesse conuenit. Plut.

Armis perditis aut instrumentis, licet alia parare, corpus aliud parare non queas: Sic amicos alios inuenies, fratres non item. Plut.

Ex eadem materia prima, nata sunt elementa inter se diuersissima pugnantissimáque: Sic aliquoties ex iisdem parentibus nascuntur fratres ingeniis dissimillimi. Plut.

Vt ciuiles seditiones rectius in hostes trãferimus: Sic rectius inuidemus alienis, quàm fratribus: etiam si sit optimum, omnino non inuidere. Plutarch.

Frugalitas

Templum Ephesiæ Dianæ tutos reddebat obæratos à creditoribus: At multo magis Frugalitas & parsimonia præbet asylum. Plut. & Plin. lib. 36. cap. 14. Vide abstinentiam & Temperantiam.

Fuga.

Quemadmodum perniciosior hostis fugientibus: Sic grauius est incõmodũ, si cedas: ac des terga. Senec.

Furtum.

Quemadmodum fures alienis poculis ansas mutãt, ne possint agnosci: Ita nonnulli de alienis inuentis paululum quiddam immutant, ac sibi vsurpant, & detractis aut additis pauculis verbis, existimant suum videri posse, quod est alienum. Senec.

Vt fuci cùm ipsi non mellificent, tamen illarum insidiantur laboribus: Ita sunt qui nihil ipsi excudant, sed aliorum vigiliis elaborata furto sibi vendicãt. Plin. lib. 12. cap. 17. & lib. 12. cap. 11.

G.

Gaudium.

VT fonti non deest humor, semper ex eo scatens: Sic probo viro semper adest gaudium, etiam si res externæ mutentur. Plut.

Gloria.

Vt lumen magis prodest iis qui vident, quàm qui videntur: Sic gloria magis confert iis, qui eam sentiunt, quàm quibus contingit. Plut.

Vti sol, si immineat hominis vertici, aut prorsum tollit vmbram, aut minimam reddit: Sic ingens gloria extinguit inuidiam. Plut.

Fumus initio ingens, facilè euanescit: Sic gloria falsò parta. Plut.

Vt ignis non reddit fumum, si statim emicet flamma: Sic nec gloria est obnoxia inuidiæ, si protinus elucescat: sed eos qui paulatim crescunt, sequitur inuidia. Plut.

Vt vmbra nos vel inuitos comitatur: Ita gloria virtutem sequitur, etiam fugientem. Senec.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti ministrat vinum, bilioso mel, cœliacis obsonia, quæ morbum animi, hoc est, stultitiam augeant. Plut.

Gloriæ cupiditas.

Qui esuriunt magis irritantur, si conspexerint alios edentes: Sic magis inflammãtur ad gloriam, qui glo-

riam, qui gloriæ sunt auidi, cùm alios audiunt laudari. Plut.

Vt conuenit amantibus diuersas amicas, in eandem depereuntibus malè conuenit: Sic dissident, qui eandem ex re gloriam affectant. Plut.

Vti chamæleon non alio pascitur alimento, quàm aeris, & idcirco ore est semper hiante: Ita quosdam aura popularis alit, neque quicquam captant præter inanes laudes, & gloriam.

Gradus.

Quibus maiora sunt corda, timidissima sunt, maximéque bruta nam asino maximum est, & in Paphlagonia perdicibus bina sunt corda, cum animi sit conceptaculum & fons: Ita quidam quò magis abundant insignibus hoc minus habent rei, veluti si Doctor indoctus latissimo vtatur pileo, aut epomide.

Gratitudo.

Sicut mensarij non grauatim reddunt deposita pignora, vt quæ in hoc ipsum acceperint, vt restituant: Sic nos quod à diis accepimus. Plut.

Creditori præter sortem extra ordinem numeramus, beneficiorum autẽ vsũ esse gratuitũ iudicamus: & illa crescunt mora, tantóque plus soluendum est quantò tardius. Senec.

Vti Faba & lupinum non exhaurit, sed stercorat agrum in quo alitur: Ita grauis meliorem reddit fortunam eius à quo beneficio admittatur, & refert quod accepit. Plin. lib. 18. cap. 14. & cap. 12. eodem lib.

H.

Hæresis.

VT qui à cane rabido morsi sunt, non solùm rabiunt ipsi, verum etiam alios contagio inficiunt: Ita qui pestilentem alicunde imbiberint opinionem, & alios suis inficiunt colloquiis.

Historia.

Sicuti sal modicè cibis aspersus condit, & gratiam

ſaporis addit: Ita ſi paulum antiquitatis, aut ioci admiſcueris, oratio fiet venuſtior: ſi plus ſatis, nihil inſuauiꝰ.

Homo.

Vt qui ſe meminerunt inquilinos eſſe, & in conducto habitare, & modeſtiꝰ ſe gerunt, & minus grauatim exeunt: Ita qui intelligunt domicilium corporis ad breue tempus à natura commodatum eſſe, & viuunt temperantius, & libentius moriuntur. Senec.

Luna ſemel extincta ſubinde renaſcitur, & vbi conſenuit reiuueneſcit: At homo nec renaſcitur mortuus, nec repubeſcit ſenex. plin. lib. 2. cap. 9.

Sol poſt occubitum redit nouus: homo non item.

Hominis in rebus ſuis oſcitantia

Sol, luna, ſtella, mare, terra, arbores, herbæ, bruta, & in his apes, formicæ, conchæ, denique lucernæ, tempeſtatem pręſentiunt: Solus homo ſua mala non præſentit, neque proſpicit. plin. lib. 18. cap. vlt.

Cerui paſtu dictamni excutiunt corpore ſagittas, à phalangio percuſſi cancrorum eſu ſibi medentur: lacertæ à ſerpentibus ictæ, herba quadam ſe refouent: hirundines vexatis pullorum oculis chelidonia ſuccurrũt, teſtudo cunilę paſtu vires aduerſꝰ ſerpẽtes reficit muſtela in muriũ venatu ruta ſe cõfirmat: ciconia origano: hedera apri ſibi medentur in morbis, item cancrorum eſu: anguis fœniculi ſucco abijcit exuuium, draco vernam nauſeam ſyueſtris lactucæ ſucco reſtinguit: pantheræ aduerſus aconitum, hominis excrementis ſibi medentur: elephas chamæleonte fronde (nam ſimilis eſt animanti color) deuorata: vrſi cùm mandragoræ mala deguſtauêre, formicas lambunt: ceruus venenatis pabulis herba cinaræ reſiſtit: palumbes, graculi, merulæ, perdices, lauri folio annuum faſtidium purgant: Idem faciunt columbæ, turtures, gallinacei, herba quæ vocatur, helxine: anates, anſeres, cæteræq; aquaticæ, herba ſiderite: grues & ſimiles, iunco paluſtri: coruus occiſo chamęleonte: qui etiã victori nocet lauro infectum virus extinguit: breuiter nullũ eſt ani-

mal, quòd non intelligat ſua remedia: Solus homo neſcit, vnde vel corporis vel animi remedia petere debeat. Plin. lib. 8. cap. 27. Ariſtot. lib. 9. de natura anima. cap. 6.

Honeſtum.

Sicut Mercurius, quàm minimo ſpacio diſcedit à ſole, licet alioqui vagus & errabundus: Ita non oportet longius ab honeſto diſcedere ſapientem.

Vt mare grauida, minus laborat & in geſtatione, & in partu: Ita ſi rem honeſtiſsimam animo conceperimus, minore negotio conſequemur, quàm ſtulta quædam oblectamenta. Et qui mundi præmia ſe quũtur, minore dolore margaritum illud Euangelicum ſibi parare poterunt.

Honos.

Vt non quæuis corona quemuis decet victorem: Ita non quiuis honos quemcumque hominem. Plut.

Vt coloſsi ſeu ſtatuæ malè libratæ ſæpius ſubuertũtur: Ita nimius honor per inuidiam euertit multos. Plut.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti miniſtrat vinum, bilioſo mel, cæliacis obſonia, quæ morbum animi, hoc eſt ſtultitiam augeant. Plut.

Apud Theſſalos capitale eſt occidere ciconiam, nõ ob aliud, niſi quòd ſerpentes interficiat: parcitur & apud Britannos miluis, quòd vrbem raptis extis pecudum repurgent: Ita quibuſdam honos habendus, non quòd ipſi digni ſunt, ſed quòd illorum opera nobis ſit vſui.

Vt deciduę ſtellæ ſubitò extinguuntur: Ita quos fortuna ſubitò in ſumma prouexit, repentè ſolent corruere. Plut.

Vt ſtellæ ſubitò natæ ſubitò item euaneſcunt, aut decidunt: Ita qui repentè ſubuehuntur ad ſummos honores, citò præcipitari ſolent. Vide Dignitas.

Hoſpitalitas.

Angues in Syria indigenas venenum non habent, nec

nec eos petunt, exteros cum cruciatu exanimant: Ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immitissimi sunt.

Hostis.

Lepus piscis homini certissimum est venenum & homo vicissim illi, adeò vt vel digitulo contactus statim moriatur: Ita hostes mutuam vtrinque perniciẽ dant, & accipiunt.

Humanitas.

Qui equos domant, primum blandiuntur, ac mollissimè tractant, vt assuescant fræno: Sic populus lenitate subeundus. Plut.

Hypocrisis & fucus.

Argentum cùm sit candidum, nigras tamen ducit lineas, vt stannum: Ita quorundam alia species est, alia facta.

Vt vinum dilutius magis prouocat vomitum, quàm vel aqua simplex vel etiam vinum merum: Ita intolerabilior est nequitia pietatis simulatione condita, quàm simplex aut aperta malitia.

Vt Pharmacopolæ bracteis aureis tegunt remedia quædam quo pluris vendant: Ita quidam lenocinio verborum, nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant.

Draconites nec poliri potest, nec artem admittit, alioqui elegãs ac translucens: Ita diuina scriptura suũ habet nitorem, nec artificium Philosophiæ aut rhetorices admittit. Plin. lib. 37. cap. 10.

Carbunculi ignis nomen & speciem habet, cùm ignem non sentiant, vnde & Apyrustæ: Ita quidã pietatis opinionem & imaginem obtinẽt, cùm à re sint alienissimi. Plin. lib. 36. cap. 5.

Opalum gemmam indiscreta similitudine adulterant Indi, experimentum in sole tantùm. Ita virtutes quędam vitia sic imitãtur, vt difficillimum sic dignoscere, nisi ad summam lucem proferuntur. Plin. libr. 37. cap. 6.

Vt camelopardalis, siue nabis, collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, ma-

mal, quòd non intelligat ſua remedia: Solus homo neſcit, vnde vel corporis vel animi remedia petere debeat. Plin. lib. 8. cap. 27. Ariſtot. lib. 9. de natura anima. cap. 6.

Honeſtum.

Sicut Mercurius, quàm minimo ſpacio diſcedit à ſole, licet alioqui vagus & errabundus: Ita non oportet longius ab honeſto diſcedere ſapientem.

Vt mare grauida, minus laborat & in geſtatione, & in partu: Ita ſi rem honeſtiſsimam animo conceperimus, minore negotio conſequemur, quàm ſtulta quædam oblectamenta. Et qui mundi præmia ſe quũtur, minore dolore margaritum illud Euangelicum ſibi parare poterunt.

Honos.

Vt non quæuis corona quemuis decet victorem: Ita non quiuis honos quemcumque hominem. Plut.

Vt coloſsi ſeu ſtatuæ malè libratæ ſæpius ſubuertũtur: Ita nimius honor per inuidiam euertit multos. Plut.

Qui viro malo addit opes & gloriam, is febricitanti miniſtrat vinum, bilioſo mel, cæliacis obſonia, quæ morbum animi, hoc eſt ſtultitiam augeant. Plut.

Apud Theſſalos capitale eſt occidere ciconiam, nõ ob aliud, niſi quòd ſerpentes interficiat: parcitur & apud Britannos miluis, quòd vrbem raptis extis pecudum repurgent: Ita quibuſdam honos habendus, non quòd ipſi digni ſunt, ſed quòd illorum opera nobis ſit vſui.

Vt deciduę ſtellæ ſubitò extinguuntur: Ita quos fortuna ſubitò in ſumma prouexit, repentè ſolent corruere. Plut.

Vt ſtellæ ſubitò natæ ſubitò item euaneſcunt, aut decidunt: Ita qui repentè ſubuehuntur ad ſummos honores, citò præcipitari ſolent. Vide Dignitas.

Hoſpitalitas.

Angues in Syria indigenas venenum non habent, nec

nec eos petunt, exteros cum cruciatu exanimant: Ita insulares in ſuos ſatis humani, in alienigenas immitiſſimi ſunt.

Hoſtis.

Lepus piſcis homini certiſſimum eſt venenum & homo viciſsim illi, adeò vt vel digitulo contactus ſtatim moriatur: Ita hoſtes mutuam vtrinque perniciē dant, & accipiunt.

Humanitas.

Qui equos domant, primum blandiuntur, ac molliſſimè tractant, vt aſſueſcant fræno: Sic populus lenitate ſubeundus. Plut.

Hypocriſis & fucus.

Argentum cùm ſit candidum, nigras tamen ducit lineas, vt ſtannum: Ita quorundam alia ſpecies eſt, alia facta.

Vt vinum dilutius magis prouocat vomitum, quàm vel aqua ſimplex vel etiam vinum merum: Ita intolerabilior eſt nequitia pietatis ſimulatione condita, quàm ſimplex aut aperta malitia.

Vt Pharmacopolæ bracteis aureis tegunt remedia quædam quo pluris vendant: Ita quidam lenocinio verborum, nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant.

Draconites nec poliri poteſt, nec artem admittit, alioqui elegās ac tranſlucens: Ita diuina ſcriptura ſuū habet nitorem, nec artificium Philoſophiæ aut rhetorices admittit. Plin. lib. 37. cap. 10.

Carbunculi ignis nomen & ſpeciem habet, cùm ignem non ſentiant, vnde & Apyruſtæ: Ita quidā pietatis opinionem & imaginem obtinēt, cùm à re ſint alieniſsimi. Plin. lib. 36. cap. 5.

Opalum gemmam indiſcreta ſimilitudine adulterant Indi, experimentum in ſole tantùm. Ita virtutes quędam vitia ſic imitātur, vt difficillimum ſic dignoſcere, niſi ad ſummam lucem proferuntur. Plin. libr. 37. cap. 6.

Vt camelopardalis, ſiue nabis, collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, ma-

culis tigrim aut pardum : Ita quidam inæquales sibi varias hominum formas exprimunt, si cultum inspicias, sanctum aliquem esse existimes, si orationem audias, satrapam loqui putes, si vitam expendas, nebulonem inuenies, si scripta, bubulcum.

I.

Iactantia.

STtoici qui se dicunt inuictos, improhibitos & cætera cùm omnia secus patiantur, similes sunt nauibus quibus inscriptum est, εὔπλοια, καὶ προνοιασώζουσα, καὶ θεράπεια, hoc est splendidi, ac magnifici tituli, aut nihilo secius interim iactantur fluctibus, comminuuntur, ac subuertuntur. Plut.

Gallus victor illico cantu superiorem sese testatur: Ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudū ridiculi sunt tibicines.

Imitatio.

Qui omnia student exprimere, multa praua imitantur imprudentes, quemadmodum Aristotelis balbutiem, & Platonis incuruos humeros familiares exprimebant. Plut.

Qui imitatur authores, dabit operam, vt similis illis sit, quemadmodum filius similis est patri, non quemadmodum imago picta. Senec.

Vt oscitant permulti, quòd oscitātem conspiciunt: & micturiunt quòd meientem viderint: Ita quidam nullo certo iudicio ad suscipienda negotia permouentur, sed quiduis in aliis imitantur ac referunt.

Tarandus omnium arborum & fruticum, locorúmque in quibus latitat, colorem villis etiam imitatur: Ita tutior erit qui ad quamcunque gentem se contulerit, eius ritus ac mores imitetur.

Imperium.

Vt non debet sumere citharam, qui canendi sit imperitus: Ita non debet imperium sumere, qui non sit prudentia præditus.

Vt ex igni & terra veluti necessariis, compositus est mundus, iuxta Platonem, terra soliditatem confe-

rente igni calorem ac formam: Ita magna imperia nō parantur, nisi misceatur cum fortuna virtus, & altera alteri sit auxilio. Plut.

Qui venantur bestias, induunt exuuium cerui: qui aucupantur aues plumatis vtuntur tunicis, cauentque ne tauris appareant in veste purpurea, rubra: aut alba elephantis, quòd hoc colore irritētur: Sic qui velit feram nationem cicurare, domaréque, moribus ac vestitu semet illi ad tempus accommodet, necessum est. Plut.

Vt aëris circumfusi temperies elicit terræ fertilitatē: Contrà cœli inclementia vitiúmque premit atque extinguit: Ita fauor & benignitas principis, excitat honesta studia. Rursum tenacitas, & odium extinguit arteis. Plut.

Vt mundus non erat mundus, minutioribus corporibus adhuc sparsim volantibus, & elabentibus: solidioribus, verò inter se depugnantibus, sed tempestatis, erroris, tumultus plena erant omnia: donec terra ex his accepta magnitudine, seipsam figeret, aliísque instabilem præberet sedem: Sic magna imperia, plena tumultus, donec aucta potentia, etiam finitimis regibus stabilitatem præstat, vt terra cæteris elementis circumferentibus sese. Plut.

Vt non queas cognoscere vas integrum sit necne, nisi liquorem infuderis: Sic nec hominem nisi imperium cōmiseris. Plut.

Agrippæ qui vocantur, quoniam præposterè nascūtur: hoc est, pedibus primum emergentibus, malis auspiciis in vitam ingredi creduntur, magnóque humani generis malo, vt Marcus Agrippa, & Nero: Ita qui per nefas, ac simoniam irrumpunt in imperium, aut episcopatum (vti vocant) magnam pestem adducunt sibi suísque.

Vt magnes ad se trahit omne ferrum, sed Æthicpicus magnetem quoque alium ad se rapit: Ita rex populum quò lubet, cogit. At ingens aliquis rex etiā regibus cæteris vim facit.

Omnia domari posse.

Iniecto in oculos sago, leo sine vllo negocio capitur alioqui inexpugnabilis: Ita facillimum est potentissimum etiam domare, modò cognitum sit illius ingenium. Plin. li. 8. cap. 16.

Adamas vna re mollescit ad ictus ferri aliàs indomitus: Ita nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari. Plin. lib. 37. cap. 4.

Impudicitia.

Pãthera sic auida est excrementorum hominis, vt si in vase suspendantur altius, quàm possit attingere, enecet sese, defatigati porrectu corporis: Ita nonnullis quod est fœdissimum, id dulcissimum est.

Inconstantia.

Vt amphoræ facilè circumaguntur auribus: Ita quidam quouis sermone huc aut illuc impelluntur. Plut.

Vt conchylia crescente luna augescunt, decrescente marcescunt: Ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex, vtcunque Rhamnusia mutauerit sese. Plin. lib. 2. ca. 102.

Vt æstum maris aut detrimenta lunæ magis sentiunt imbecilliora corpora: Ita rebus contrariis vehementius cõmouetur animus minus sibi constans, & affectibus vitiatus.

Hyena sicut & ichneumon, nunc mas est, nunc fœmina: Ita quidam sui dissimiles: nunc fortia loquuntur, nunc mollia: nunc philosophi sunt, nunc nepotes, nunc amici nunc inimici. Plin. lib. 8. cap. 3. & cap. 25.

Apud Troglodytas lacus est, qui ter in die fit amarus & salsus, ac rursum dulcis totiésque etiam nocte, vnde & insanus dictus: Sic quidam inæquales nunc asperi, nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox sordidi iam vehemẽter aut iam supra modum oderunt. Plin. lib. 31. cap. 2. & li. 2. cap. 6. Herodotus lib. 4.

Hypanis Scythicorum amnium princeps, per se purus & dulcis, circa Callipodas Exampeo fonte amaro

inficitur, atque ita dissimilis sui, in mare conditur, de quo quidem est illud Solini elogium, qui in principiis eum norunt prædicant, qui in fine experti sunt non iniuria execrantur: Ita quidam initio blandi & amici, postea longè dissimiles sibi reperiuntur. Plin. lib. 2. cap. 100. Solin. cap. 23. Strab. lib. 9. Pompon. Mel. lib. 2.

Vt Euripus in Eubœa, septies in die defluit ac toties refluit mira celeritate, at idem tribus diebus vno quoque mense stat immotus, Septima, Octaua, Nonáque Luna: Ita quidam inæquales sibi aut nimium præcipites sunt, aut nimium lenti, in vtramque partem plus satis vehementes.

Mulus ex Equa & Asina conflatus, nec equus est nec asinus: Ita quidam dum & aulici esse volunt & Ecclesiastici, neutrum sunt. Mela lib. 2. Plin lib 8. cap. 44.

Amphisbena serpens vtrinque caput habet, & vtralibet corporis parte & cauda vtitur: Ita quidam ancipites, nunc hac nunc diuersa ratione se tuentur, & cum est commodum, ad Ecclesiasticam libertatem confugiunt: cùm visum est, principum prætextu rem gerunt canonum obliti. Vide Naturam peruersam.

Indulgentia.

Simia catulos ferè complexu necat: Ita nonnulli parentes immodico erga liberos affectu & indulgentia corrumpunt illos. Plin. libro nono capite 54.

Coccycis pullus vbi adoleuerit, cùm sit nothus, tamen legitimos deuorat, vnáque matrem ipsam: Ita quidam magna indulgentia, stultòque amore quorũdam educati, subuertunt eos. Plin. lib. 10. cap. 9.

Fœnum Græcum, quò tractatur peius, hoc prouenit melius: Ita liberi quidam quanto habueris indulgentius, tanto minus valent: neglecti verò & vexati euadunt in viros.

Auriga non semper adducit habenas, sed aliquando remittit: Ita pueris nonnihil indulgendum. Plut. Vide Educationem.

Infamia.

Adyanton herbam etiã si perfũdas aqua, aut immer-

gas, tamen siccæ similis est: Ita in virum bonum non hæret contumelia, aut infamia, etiam si quis infamare conetur.

Infidelitas.

Herbam canariam canis ita mandit, vt homo non cernat nisi depastam & percussus à serpente aliam quandam petit, sed eam non decerpit inspectante homine: Ita quidam disciplinas à se repertas celant, ne prosint & aliis.

Ingenium.

Vt multa agrestia subnascentia in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamen signa felicis atque vberis soli, si quis excolat: Sic animi affectus per se mali, arguũt ingenium non malum, si accedat recta institutio. Plutarchus..

Gypso madido statim vtendum, quòd celerrimè siccetur: Ita statim fingenda literis ac moribus ætas rudis, priusquam durior non admittat fingenteis manũ. Plin. lib. 36. cap. 24.

Vt vasa angusto ore difficilius recipiunt, sed retinẽt certius liquorem: Ita ingenia quæ tardius percipiunt ferè meminerunt tenacius. Quintilianus.

Minor vis inest in radicibus herbarum salubrium, cùm semen maturescit: Ita deterior fit ingenij naturæque vis, quoties liberis opera datur gignẽdis.

Adamas vna re mollescit ad ictus ferri, aliàs indomitus: Ita nullum est ingenium tam ferum, quod non aliqua ratione queat expugnari.

Ingenium præcox.

Vt arbores quædam bellè florent, verùm nullum adferunt fructum: Ita quorundam puerorum indoles magnam vitæ frugem pollicetur, qui simul atque adoleuerint, ad ineptissimas mersi voluptates, fallunt expectationem omnium. Plin. lib. 16. cap. 26. & 27.

Traduntin Albania nasci homines glauca oculorũ acie, qui noctuarum ritu, plus noctu quàm interdiu cernant: Ita quidam plus sapiunt in rebus facinorosis,

quàm in bonis ac præclaris, aut in sordidis potius quã in egregiis. Plin. l 7. c. 2.

Sicuti fœminæ quæ maturius pariunt citius senescunt. velut in Calingis Indiæ gente, quinquennes pariunt, sed octauum non excedunt annum: ita pręcocia ingenia citò deficiunt. Plin. l 7. cap. 2.

Ex arboribus quæ vehementer fœcundæ sunt, eò celerius senescunt: ita rarò sunt viuaces egregio præditi ingenio, & optima quęque mortaliũ fugacissima sũt.

Salix ante maturitatem abiicit semen, vnde & Homerus frugi perdam vocat: ita quædam ingenia præcoia citius prosilliunt ad docendum, aut scribendum, quàm oportet.

Oliua sero prouenit, sed fructum habet egregium: Salix statim adolescit, sed sterilis est. ita pręcox ingenium. Plin. l. 16. c. 26, in fine: & l. eod. c. 27.

Generosus equus melius gestabit sarcinam, quàm ignauum iuuentum, nemo tamen imponit: ita magna ingenia sunt quidem & ipsa idonea functioni muniũ sed indigna quę tã sordidis occupationib⁹ onerétur Se.

Terra gignit salem, nihil aliud gignit: Sic ingenia fœcunda in litteris, in cæteris ferè rebus non perinde valent.

Trochus piscis ipse se init, & ex sese concipit: ita quidam ingenii felicitate ipsi litterarum semina infundunt sibi quos αὐτοδιδάκτους vocant græci. Plin. lib. 9. cap. 52.

Sicuti vina languidiora vapescunt ætate: ita desipiscunt ingenia vulgaria, eximia etiam ad extremam durant ætatem.

Vt quędam terræ mergam (ea est candida medula) in se continent, qua stercorentur ac pinguescant: ita ingenium probum secum habet, vnde fiat melius.

Vt ad naphtham (id est bituminis genus) etiam procul visam ignes transiliunt ob naturę cognationem: ita ingenia literis nata, statim eas arripiunt. Plin. lib. 2 cap. 108.

Ingenium infelix.

Vt qui spinas habet in pedibus, vbique spinas

calcat : ita sterili ingenio materia sterilis est. Senec.

Vt horologii vmbram progressam sentis, progrediẽtẽ non sentis, & fruticem aut herbam creuisse apparet non apparet crescere: Ita & ingeniorum profectus, quoniã minutiscõstat auctibus ex interuallo sẽtitur.

Vt histriones Herculem in scenis, aut Agamemnonẽ repręsentantes persunari, auro amicti, toruum tuẽtes, & latè hiantes, tenuem & exilem edunt vocem: ita quidam in dialogis faciunt Platonem, aut magnos viros loquentes, quorum pondus non possint ingenio tueri.

Ingenium vires superat.

Rhombus, & squatina, & rhaia, & pastinaca cùm tardissimi sunt piscium. tamen sępe reperiuntur habentes in ventre mugilem omnium velocissimum, solertia & ingenio capiẽtes: ita quidam arte superant longè potentiores opibus aut viribus. Plin. lib. 9. c. 42.

Vt ingentia pondera, quæ nullis hominum viribus tolli possunt, machinis facilè tollunrur: Ita quod vi nequeas efficere, ratione & arte facilè efficias.

Chamæleon quia pauidissimum animal, subinde colorem mutat: ita qui viribus non pollent, ad varias artes confugiant necesse est.

Plutarchus testatur se vidisse in Africa coruos, qui lapillos in aquam aggesserint, donec aqua eò surgeret, vt contingi posset: idem narrat de cane coniiciente lapillos in amphoram oleariam: ita nobis quod viribus diminutum erit, ingenio supplendum est.

Ingeniorum diuersitas.

Vt culmus primum in altum surgit impetu, deinde crebris geniculis intersecatur, postremò in summo vẽti flatibus laborat: Sic quidam initio feruent, deinde subinde subsistunt & offenduntur, in extremo deficiunt defatigati. Plut.

Anthracithi carbunculorum generi peculiare est, vt coniectus in ignem, velut intermotuus extinguatur contrà aquis perfusus, exardescat: ita quosdam contra-

ria mouent: si exhorteris, magis languescunt: si dehorteris, magis accenduntur: si bene merearis, redduntur inimici: sin malè, pluris te faciunt.

Sicuti vinum alios hebetiores reddit, alios elingues facit, alios loquaculos pro corporum habitu: ita eadē stultitia & ignorantia veri, quosdam incitat ad studiū pecuniæ, quosdam ad voluptates.

Vt sol lutum indurat, ceram liquefacit: ita eadē oratio ab eodem dicta, hunc emolliet ad pœnitudinem erratorum, hunc irritabit ad contumaciam.

Ex maioribus cedris, quæ florent, non ferunt fructum: quæ frugiferæ sunt, non florent: ita nonnunquam quibus adest dicendi lepos, non adest sapientia: quibus suppetit rerum vtilium cognitio, deest eloquij venustas.

Vt nonnullæ mulieres ex viris quibusdam non concipiunt, aliis adiunctę, fœcundæ fiunt: ita sunt qui apud quosdam præceptores indociles, aliis traditi doctoribus proficiunt: quod sint vt corporum, ita & ingeniorum cognationes, ac dissidia.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine, eoque calido ac recenti maceratus malleo frangitur: ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda sunt.

Vt inter tot hominum millia nullæ facies sunt per omnia similes, nec vllæ voces: ita suum cuique ingenium est, suus cuique mos.

Ingeniis magnis magna etiam innata sunt vitia.

Si qua terra referta sit saltubus, & herbis syluestribus, multoque limo, protinus displicet imperito colono, At peritus agricola ex ipsis coniectat soli molitiem ac feracitatem, tantoque impensius dat operam, vt eā repurget: Sic magnis ingeniis magna vitia solent innasci, quę non conuenit statim tollere, sed potius mederi: expectanda ætas, donec ad frugem bonam reducatur. Plut.

Vt terra quò melior est natura, hoc magis corrumpitur, si negligatur: ita ingenia, nisi rectè excollãtur, quo sunt feliciora, hoc pluribus vitiis obducuntur. Plut.

Ignorantia & inscitia.

Vt morbus non celandus est, sed in publicum efferendus, quo sanari possit, vt dixit Heraclitus: Sic inscitia non est tegenda. Plut.

Sicuti vinum alios hebetiores reddit, alios acutiores alios elingues facit, alios loquaculos pro corporũ habitu, ita eadem stultitia & ignorantia veri quosdam incitat ad studium pecuniæ quosdam ad voluptates. Aristotel.

Ingratitudo.

Vt hedera adhęrens arborum ramis, ope aliena in altum erigitur: Sic obscurri consuetudine potentium crescunt, deinde præfocant eos, à quibus sunt euecti in altum. Plut.

Siphnius lapis oleo excalfactus durescit, alioqui mollissimns: ita quosdam benefactis reddas deteriores.

Inhumanitas.

Vt impendio malignus sit, qui fontem scatentem obtegat, aut solem obradiantem prohibeat, aut lumen recuset de suo lumine accendere, aut viam monstrare grauetur: ita vehementer sit inhumanus, qui prodesse nollit citra vllum suum incommodum.

Angues in Syria erga indigenas venenum non habent, nec eos petunt, exteros cum cruciatu exanimant: ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immitissimi.

Inimicitia.

Vt priscis satis erat si à feris non læderentur, posteriores etiam in suum commodum vertere cœperunt, pellibus vestiri, carnibus vesci, felle mederi: Sic nobis agendum est, vt ab inimicis non solùm non lædamur, verum etiam adiuuemur. Plut.

Vt cupimus cloacas quã longissimè ab ędibus nostris abesse: ita inimicos vitiorũ purgamẽta reiicere profuerit. Plut.

Vt Onomadẽ' noluit omnes istolli, qui diuersarũ fuis-

ſent partiũ ne ſublatis inimicis omnib⁹,cũ amicis, inquit,incipiam⁹ digladiari:ita cõſũptis in hoſtes huiuſmodi affectibus,magis comes ſum⁹ erga amicos. Plut.

Vt agricolæ iuxta allia & cæpas,ſerunt roſas,quod quicquid eſt in illis moleſti odoris,in hęc trãſeat: Sic inimic⁹ ſi quid eſt in nobis mali animi id totũ in ſe recipiẽs,ac cõſumens,reddit nos amicis iucundiores. Plut.

Vt vultures ad extincta corpora odore feruntur, ſana non ſentiunt: Sic inimicus,ſi quid deliqueris, ſtatim olfacit,atque confeſtim accurrit ad rectè facta ſtupidus. Plin.l.10.c.6 & Plut.

Vt hoſtis ſemper imminens muris, in cauſa eſt, vigilet, ac ſobria ſit ciuitas: Sic inimicus obſeruans quid agas,facit,vt nihil agas,dicas ve temerè. Plut.

Dionyſiaci ſæpe negligenter inter ſe canunt in theatris,verum cùm certatur,tum multo diligentius agunt omnia: Sic accuratius gerit rem, qui ſcit vitam ſuam aduerſario obſeruari. Plut..

Inter Agathallos & Acanthylides tantum eſt odium vt ſi ſanguis eorum immiſceatur,continuo ſeparẽt ſe rurſum & diſſiliant, Sic inter patritios & plebem etiã ſi quando pro rerum vſu contiuguntur, durat tamen vſque odium naturale. plut.

Vt lapis è Scyro fluctuat integer,ſidit comminutus: Sic res diſcordia peſſum eunt, & concordia ſuſtinentur. Plin.l.36.c.17.

Lynceus per quercum videt, inimicus etiam per famulum per amicum perſpicit,quid agas. Plut.

Apes fucis ad opus & fœtum calore confouendum vtentur,vbi cœperint mella mature ſcere,tum expellũt ac trucidant: Ita ab inimicis quoque ſumẽdum, ſi quo pacto per occaſionem prodeſſe poſſint.

Iniuria.

Quædam remedia triſtiora ſunt ipſo morbo, vt ſatius ſit oppetere mortem,quàm his aucupari ſalutem, velut ſugere ſanguinem è vulnere recenti gladiatorũ morientiũ: ita quandoque ſatius eſt ferre iniuriam, quam maiore incommodo vlciſci, ferre pacem etiam ſi parum commodam aut æquam, quàm bellum cum immenſis malis ſuſcipere.

Innocentia.

Vt nepenthos herbæ, ab Homero prædicata, addita poculis, omnem conuiuij tristitiam discutit: ita bona mens insita nobis, omnem vitæ solicitudinem abolet.

Inscitia.

Vt Panthera bene olet, sed non nisi bestijs, quas ad se trahit, hominibus non item: ita iocus bonis ingenijs grauis est, stupidis istis & bardis quouis aromate gratior. Plin. lib. 8. cap. 17.

Vt Tygrides, si quis tympanis circumsonet, in rabiem agi dicuntur, adeò vt seipsas denique discerpant: ita quosdam offendit, quod alijs reddit animum, putà Musica, Eloquentia & cæt. plut.

Vti salicis semen ante maturitatem abiectum non solum ipsum nihil gignit verumetiam fœminis sterilitatis est medicamentum, hoc est efficit vt non concipiant: ita sermones istorum qui prius docent quàm verè sapiunt non solùm ipsos non reddunt non meliores, verumetiam auditores suos inficiunt & reddunt indociles. Plinius libro decimosexto, cap. 27.

Nullum est animal, quod impensius amet suos fætus, quàm asinus & simia: Ita indocti suas commentatiunculas præter alios amplectuntur. Plin. lib. 18. cap. 43 & cap. 54. eodem lib.

Vt scarabei, ac vultures offenduntur vnguentis, & Schytha iurauit se malle equum hinnientem audire quàm Cytharœdum canentem, Ita non omnibus placent omnia. Plin. lib. 11. cap. 53.

Fraxinum campestrem in tantum horrent serpentes vt nec matutinas nec vespertinas illius vmbras, quamuis longissimas, vnquam attingant, & si gyro frondibus huius arboris claudatur ignis, & serpens citius in ignem fugiat, quàm in fraxinum: Ita nihil conuenit vicijs & studio sapientiæ, sub cuius vmbra quisquis se continuerit, tutus erit ab huius vitæ venenis. Plin. lib. 16. cap. 14.

Vt in magicis artibus vulgus hoc magis admiratur, quò minus percipiunt rationem, cur illa aut illa tam absurda præscribantur: Ita quidam magis admirantur stylum, aut carmen, quod non intelligunt.

Insolentia.

Sicuti vina & poma subacerba vetustate mitescunt, dulcescuntques: Sic ætatis insolentia longo rerum vsu mitigatur.

Vt equæ conspecta in aquis forma sua, aguntur in rabiem, authore Columella: Ita quidam nimium admirantes sua, ad insaniam vsque redduntur insolentes.

Institutio.

Vt terra quò melior est natura, hoc magis corrumpitur, si negligatur: Ita ingenia nisi rectè excolantur, quò sūt feliciora, hoc pluribus vitijs obducūtur. Plut.

Est terra quædā asperior, duriorque, quæ tamen culta protinus ferax reddatur: Sic ingenia duriora natura institutione mansuescunt. plut.

Vt curruum rotæ vi inflexæ, nunquam ad pristinam rectitudinem queunt reuocari, itidem histrionum baculi: Ita quædam ingenia sic consuetudine & institutione deprauantur, vt corrigi non queant. Plut. Vide Educationem.

Inuidia.

Non quæuis arbor patitur complectentem se vitem, sed quædam præfocant eam, & extinguunt: Ita ambitiosi quidam iuuenes ob inuidiam premunt, ne quando emergant. Plut.

Vt ij quos dolentes sopor occuparit, tristia somniant: Ita qui īuidia, superstitione, auaritia laborāt. Plut.

Vt stultus qui aduersis ventis & vndis nauigat, orta tranquillitate portum petit: Sic qui tum negocium relinquit, cùm diu iam cum inuidia luctatus, deinceps citra inuidiam viuere possit. Plut.

Qui diuersā ingrediūtur viam, nō possūt sibi mutuò prodesse: at qui diuersa vitæ ratione vtuntur, adimunt inuidiam, ac magis sibi inuicem sunt auxilio. Plut.

Subduc materiam, extinguetur ignis: subduc occasionem conquiesce todium, siue inuidia. Plut.

Quemadmodū in Oeconomicis inquit Xenophon, suū habet locū vasa sacris parata, suū quæ cœnis, alibi quæ agriculturæ, seorsum quæ bello: Ita quisque inueniet in animo suo mala ab inuidia profecta à Zelotypia, ab ignauia, ab auaritia. Plut.

Vt ciuiles seditiones rectius in hostes transferimus: Sic rectius inuidemus alienis, quàm fratribus etiam si sit optimum, omnino non inuidere. Plut.

Canis ignotos allatrat, erga notos mitior, secundum Heraclitum: Sic inuidia nouos homines, & nuper eue ctos potissimum infestat, in notos iam mitior. Plut.

Vt inueterata consuetudo etiam si lædat, tamē haud facilè propellitur: Ita simultas inuidiam, Zelotypia mali memoriam in animo relinquit. Plutarch.

Vt est regio quæ caret venenis, veluti Creta: Ita non est respublica aut aula, quæ careat inuidia.

Vt impendio malignus sit, qui fontem scatentem ob tegat, aut solem obradiantem prohibeat, aut lumen recuset de suo lumine accendere, aut viam mōstrare grauetur: Ita vehementer sit in humanus, qui prodesse nolit citra vllum suum incommodum.

Vt feris bellum est cum ijs, quæ ijsdem aluntur, cum cæteris pacem agunt: Sic inuidia & æmulatio inter eiusdem artis professores. Nam pugili cum cursore cōuenit. Plutarch.

Vti sol, si immineat hominis vertici, aut prorsum, tollit vmbram aut minimam reddit: Sic ingens gloria extinguit inuidiam. Plut.

Creta nullum habet venenum, præter phalangium id est, aranei genus: Ita non est monasterium tam sanctum, quod immune sit ab obtrectationis & inuidentiæ malo.

Inuidia felicitatis, & virtutis comes.

Vbi nullum lumen, ibi nulla vmbra: Ita vbi nulla felicitas, ibi nulla inuidia. Plut.

Qui inuident amicorum felicitati, nolunt eos prorsus subuerti, sed tamen grauantur illorum excellentia: vt qui vicini domū nolint omnino demoliri, sed satis habēt, si detrahatur quod obscurat proximas. Plut.

Flammā primū emicantē multus comitatur fumus, qui quidē euanescit, iā inualescēte & explicāte se flāma: Sic res egregias aggredientē initio multa premit inuidia, donec aucta gloria inuidia fumum discutiat: Nam fumus gloriæ est. Plut.

Vt qui cursu certant, non discruciantur, cùm vident

coronas athletarũ, sed suis oblectãtur: Ita te nõ oportet aliena felicitate discrutiari, sed tua gaudere sorte. Plutarch.

Vt nõ est corydalis absq; crista: Ita nõ est ingenium absque inuidia innata. plut.

Malus consiliarius omnia deprauat assidẽs: Sic inuidia nulla magis dãnat, quã quę sũt optimè dicta. Plut.

Licet inuenire regionẽ, vbi venena nõ sint, quemadmodũ affirmãt de Creta: At nõ licet inuenire rẽ publicã, quæ non alat inuidiam, contemptionémque. Plut.

Vt quidã alienas picturas, statuas, poëmata diligẽter aspiciũt, ac singula excutiũt per ociũ, sua neglectui habẽt: Sic multi aliena fortunas magis admirantur, suas oderunt. Plutarch.

Vt vincti beatos iudicãt solutos, soluti liberos, liberi ciues, hi rursũ diuites, hi satrapas, satrapę reges reges, deos, tonare ꝑpemodũ ac fulgurare cupiẽtes: Sic qui sẽper expẽdit, quanto sit alijs inferior, nunquàm sua contentus est sorte. Plut.

Vt nõ inuidetur his qui domũ aut agrũ magno emerunt, sed quibus gratis contigit: Ita nemo his inuidet, qui gloriam magno sibi pararunt, sed quibus fortunæ fauore contigit. plut.

Vt cantharides maximè læto tritico innascuntur, & rosis florẽtibus: Sic inuidia maximè comitatur eos, qui virtute florent. Plut. & Plin. lib 11. cap. 35.

Sunt qui aspectu effascinant hominem: ita inuidus oculus perniciẽ adfert rebus lætis. Nec satis tutus regũ oculus, si quid habeas egregiè pulchrũ. Plin. l. 7. cap. 4.

Herbã Canariã canis ita mãdit, vt nemo nõ cernat nisi depastã, & percussus à serpẽte, aliã quãdã petit, sed eã nõ decerpit inspectãte homine: Ita quidã disciplinas à se repertas celãt, ne prosint & alijs. plin. l. 25. c. 8.

Qui effascinant, in oculis geminam habere pupillam dicuntur: Ita qui vruntur inuidia alienæ felicitatis, nõ eam intuentur oculo simplici, sed quicquid vident, sinistrè interpretantur.

Ioci & sales.

Rhinoceros cornu gerit in naribus: Ita quorundam sales dentati sunt: & aculeati. plin. lib. 8. cap. 20. & 25.

Sicuti ſal modicè cibis aſperſus condit,& gratiam ſaporis addit:ita ſi paulũ antiquitatis,aut ioci admiſcueris,oratio fiet venuſtior,ſi plus ſatis,nihil inſuauius.

Hyſtrix non iaculatur ſpinas ſuas,niſi cum prouocatur aut vrgetur, At ſcurra in quemuis ſua dicta coniicit Plin.lib.8.cap.20.& lib.eodem cap.35.

Ira vel iracundia.

Ignis facilè accenditur in paleis & pilis leporinis,ſed idem mox extinguitur,ſi nihil addas : Sic irę amãtium aut nuper coniugatorum ſi nemo ſe admiſcuerit.Plut.

Quemadmodum qui expectant obſidionem , colligunt ac deponunt pecuniam , atque omnia parant ſub hoſtium aduẽtum:Ita aduerſus aſſultum iracũdiæ præceptis philoſophiæ muniendus & inſtruendus eſt animus.Plut.

Vt in tumultu non audimus,quid nobis dicatur : ita irati non admittimus alienum conſilium, niſi ratio loquatur intus,quæ tumultum animi compeſcat.Plut.

Vt munita tyrannis ab alienis tolli non poteſt , à familiaribus poteſt: Ita concitatus animus ex ſe præbet, quo ſoluatur ira. Plut.

Vt ferrum tenue & infirmum ſi denuo fodiatur, facilè frangitur : Sic animus ſæpe commotus ira qualibet de cauſa commouetur.

Vt non magno negocio flamma extinguitur in pilis leporinis, aut ſcyrpis,aut ſtipulis accendi cœpta, at nõ item ſi ſolida corripuerit:Sic ira primum gliſcens facilè vel ioco,vel riſu compeſcitur,cùm videmus fumantem adhuc, quòd ſi proceſſerit,vix vllo negocio poſſit extingui.Plutarch.

Vt nautæ præſentientes tempeſtatem,ancoris firmãt naues:Ita priuſquam ingruat tempeſtas iracundiæ, ratione firmandus eſt animus, & in diuerſũ nitẽdũ. Plut.

Amor leuatur cantu,corollis,oſculis. At ira,ſi indulgeas,exaſperatur. Plutarch.

Vt prima tyrannidis ſolutio eſt,ſi reclametur, ſi non pareatur:Sic iræ ſtatim eſt reclamandum.Plut.

Vt iuxta ſententiam Hippocratis morbus eſt periculoſiſſimus, in quo ægrotus ſubinde mutat oris habitum,ac ſui diſſimilimus redditur : Ita nullus eſt animi

morbus

morbus ira periculosior: quæ vultum, vocem, incessum sic immutat, vt idem alius esse videatur. Plut.

Lotis adducunt speculum: Id multo magis adhibendum irato. Plut.

Mare commotum cùm algam & spumam eiectat, purgari dicitur, etiam si litus contaminat: At qui commotus ira, verba effundit amara, contumeliosa, primum inquinant ipsum à quo dicuntur, & famæ labem aspergunt. Plut.

Vt in febre, sic & in ira linguam habere leuem ac teneram, bonæ spei signum est. Plut.

In febri linguæ scabrities ac sordes, signum est mali, non causa, in ira, linguæ durities, malorum maximorum est causa. Plut.

Vt tumor potissimũ accidit ex plaga carnis: Sic molles & imbecilles animi maximè intumescunt ira, vt mulierum ac senum. Plut.

Barbari quidam ferrum inficiunt veneno, vt bis noxium sit: Sic quidam dictis instigant commotos. Plut.

Vt nutrices pueris dicunt, ne plora & accipies: Ita dicendum animo commoto, ne clama, ne festina, ac melius quæ vis, consequeris. plut.

Nauis deserta recipit gubernatorem, si quis velit in portum reducere: At animus ira percitus non admittit gubernatricem rationem aliunde, nisi intus ratio clauum arripiat. plut.

Vt canes, si iram effuderint in lapidem, aut saxum, mitiores sunt erga homines: Sic qui bilem in alienos euomuerit, placidior est erga suos. plutarch.

pigri remiges sereno cælo desident in portu, deinde coguntur flantibus ventis nauigare cum periculo: Sic qui non punit, cùm est animo sedato, cogitur aliquãdo vel iratus punire. plut.

Vt adamas si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeò vt vix oculis cerni queant: Ita arctissima necessitudo, si quando contingat dirimi in summam vertitur simultatem, & ex arctissimis fœderibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. Aut supra modum incandescit semel victa lenitas.

Vt primis nũcijs nõ statim creditur, quemadmodum

Phocion Atheniensis, nunciata Alexandri morte, Si hic inquit, mortuus est & cras & perendie mortuus erit: Ita non statim iræ fidendum dicenti, ille mihi fecit iniuriam, sed proferenda fides in dies aliquot. Plut.

Vt per nebulam corpora: ita per iracundiã res maiores videntur. Plut.

Non vtimur aqua turbata nisi constiterit multo minus vtendum est animo cõmmoto, priusquam ad se redierit. Ita Socrates. Plut

Si pueris vnum lusum auferas reliquis omnibus abiectis plorant: Sic quidam si quid obtigerit dispendij, protinus irati, reliqua omnia commoda sibi reddunt iniucunda. Plut.

Vt medicus curans eos qui dentibus cruciantur, non tam contristatur aliorum malis quàm sua bona valetudine gaudet, sed placidus eis apparet: Sic qui cupit alienæ mederi iracundiæ, non debet ipse simul commoueri, sed placidè tractare animum ægrotum. Plut.

Vt assidua tussi concutitur & quassatur corpus, atque exulceratur: ita crebra ira animum exulcerat. Plut.

Vt luxus deprehenditur è cantu tibicinę, è coronis ptoiectis, ac similibus indiciis: Ita iracundiam intelliges è seruorum vultibus inustis. Plut.

Vt puer se vulnerat ob imperitiam, dum alium ferro quærit lædere: ita iracundia sibi nocet sæpenumero, cùm aliis nocere studet. Plut

Qui se vnà cum ipsis ędibus incendunt, omnia intus tumultu complent, vt nec videre possint, nec dispicere quid sit vtile: Sic ira commotus animus. Plut.

Vt equis non in ipso cursu frænum iniicimus, sed ante cursum: Sic qui propensi sunt ad iram aut libidinem, antè rationibus ac monitis refręnandi sunt, priusquam in periculum ventum sit. Blut.

Iteratio.

Ter nouenis crabronum ictibus interfici hominem existimant: ita offensa tametsi per se non capitalis, tamẽ sæpius iterata capitalem parit inimicitiam.

Iudex.

Vt diameter siue dimetiens sic ab angulo ad angulũ mediã figurã diuidit, vt vtrinque spatiũ relinquat æqua.

le: ita iudex in neutrā partem debet esse propensior.
Vt qui acrius cupiunt perspicere, alterum occludunt oculum: ita iudex rectius intelliget iustum, si nullius personæ respectu deuocetur.
Vt sol non alius est pauperi alius diuiti, sed omnibus cōmunis: ita iudex personā spectare nō debet sed rē.

Iudicium.

Vt Hierophantæ, quatenus licet aperiunt mysteria: Sic de reb' arduis cautī, & circūspectè iudicādū Plut.
In aquam demissa quędam cùm sint rectissima, speciē curui pręfractiq; visētib' reddūt: ita si de reb' per perā iudicam', nostrū est vitium, non rerum. Senec.
Vt Timanthes qui Iphigeniam pinxit, cæterorum affectus expressit, Agamemnonis autem vultum velo obtexit: Ita quædam melius relinquuntur suo cuique iudicio æstimanda, quàm verbis explicantur.

Iudicium diuersum.

Vt pueri quidam admirantur ac felices iudicant nebulones miseros, cùm in scena saltant, aureis induti. Sic stulti fœlices existimant diuitiis onustos. Plut.
Scarabei fugiunt vnguenta, delectantur fœtoribus: Sic nonnullis pessima pro optimis placent. Plut.

Iudicium præposterum.

Quemadmodum de Carthaginensibus dictum est, quòd ad tecta pice, ad vina calce vterentur: ita quidā præposterè rebus vtuntur, amicis asperi, supplices inimicis. Carthaginenses pice linebant parietes, cùm vasa picari soleant, & musta calce condiebant. author Plut.
Sicut Pyramis, quam Rhodope meretricula Æsopi conserua construxit pecunia corporis quæstu collecta, maiori miraculo, famáque fuit, quàm cæterę regum pyramides: ita vehementius miramur, si quid rectè faciunt, à quibus tale nihil expectabatur: veluti si quis Hollandum videat peritum equitem, aut frugalem Anglum, aut theologum eloquentem.
In pātheris, quod speciosissimum esse oportuit, id celādum est, vt placeat, reliquo corpore maculis picturato: ita in quibusdam omnia placent, præter vitam, quod est totius negocij caput.

Iuuentus & iuuenta.

Post hyemem denuo recurrit ver: At post senectam nulla recurrit iuuenta.

Iuuenta.

Nouella vitis copiosius gignit vinum, sed vetustior meli⁹: Ita plura loquuntur iuuenes, sed vtiliora senes.

Persica ob id ipsum pluris vœniebant, quod non durarent, nisi in triduum: Ita auidius rapiendum, quod ci to præteruolat, vt iuuenta.

Vt gypsum aut argilla dum est vda in quamuis imaginem facilè sequitur fingentis manum: Ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei.

L.

Labor.

Vt plures sunt qui lauare velint, quam qui velint inungi: Ita ad magis ardua, magisque præclara pauciores confluunt. Plut.

Cum nauta videt imminere tempestatem, primum qvidē deos inuocat: vt incolumi liceat in portum appellere, mox contrahit vela, atque omnia nihilo secus parat, quibus est opus: Ita nos debemus auxilio diuino fidere, sed sic, vt nostram quoque industriam adhibeamus. Plut.

Nautæ à nauigandi labore turpiter conferunt se ad voluptates, rursū à voluptatibus ad nauigationem redeunt: Ita quidam à delicijs ad labores, à laboribus ad delicias sūma vitæ inconstantia sese verunt. Plutarch.

Vt Echinus semper in spinis ingreditur, quod spinas secum circū ferat: Ita quibusdam in omni negocio acerbitas est, propterea qu[illegible] animo secum adferant asperitatem etiam si res ipsa nihil habeat incommodi. Plin. lib. [illegible]. cap. 31. & lib. 8. cap. 37.

Athletæ abstinent à laboribus necessarijs, vt in non necessarijs valeant: nobis contrà faciendum. Plut.

Vt ferrum crebis immersionibus consumitur: Ita us crebris permutationibus vitiatur, hoc est

nunc immodicis laboribus intẽdatur, nunc voluptatibus liquefiat, ac molliatur. Plut.

Vt rosa, flos vnus omnium longè gratissimus, de spinis nascitur: Sic è tristibus, & asperis, laboris fruct⁹ capitur iucundissimus.

Vt quosdam vxor magno ambitu ducta torquet: Ita quidam magnis laboribus accersunt magno futura malo. Senec.

Vt herba moly difficilè quidem effoditur, sed ad remedia præter cæteras efficax est: Ita quæ præclara sũt non contingunt nisi magno negocio.

Vt natura gemmas altissimè recondidit, vilia passim obuia sunt: Ita quæ sunt optima, paucissimis nota sunt, nec nisi summo studio eruuntur.

Vt quæ præclara sunt vix multo cultu proueniunt, contrà cæpe, allium, & quædam huiusmodi vilia etiã reposita, aut suspensa proferunt sese: Ita quæ sunt egregia non nisi multo contingunt labore, quæ mala passim obuia sunt.

Labor immodicus.

Plantæ mediocri aqua aluntur, immodica suffocãtur: Sic animus moderatis laboribus adiuuatur, immoderatis obruitur. plut.

Lusciniis tantum est canendi studium, vt certantes emoriantur, spiritu citius deficiente quàm cantu: Ita nonnulli literarum immodico amore valetudinem extinguunt, & dum à nullo vinci volunt eruditione, pereunt in ipso conatu. plin. lib. 10. cap. 29.

Laboris fructus.

Vt asparagus spinosus dulcissimum fert fructum: Ita ex duris initiis magna voluptas nascitur.

Stultè reges Ægyptiorum operam populi ac pecunias in substruendis pyramidibus consumebant, quæ nihil habebant præter stultam & ociosam ostentationem, cùm idem in rebus vtilitibus fieri potuerit: Ita quidam elaborãt in difficillimis cæterum infrugiferis hoc ipsum præclarũ existimãtes, quòd in laboriso negocio versãtur.

Laus.

Vt qui malignè dant aliis videntur ipsi parum ha-

bere: Ita qui parcè & malignè laudant alios, videntur adhuc suas esurire ac sitire laudes. Plutarch.

Qui pecuniam dat, quantum impartit alij, tantum sibi detrahit: At non idem fit in laude, & tamen hoc imaginantur maligni quidam, parcius impartientes laudem quàm pecuniam. Plut.

Qui castam ac philosophicam orationem meretriciis ac sophisticis laudibus prosequuntur: perinde faciunt atque ii, qui athletam liliis aut rosis coronent, non lauro aut oleastro. Plut.

Nutrices vagientibus pueris rursum apponunt papillam: Sic discipulus offensus correptione, rursum est laude subleuandus, ne deficiat. Plutarch.

Si ager laudando redderetur fertilior, non minus laudandus esset, quàm arandus, aut stercorandus: Sic amicus si redditur laude melior, expedit aliquãdo laudare: sin min⁹, quorsũ pertinet inutilis palpatio? Plut.

Vt qui venantur, facilius fallũt feras, si aliud agẽtes, hoc est iter faciẽtes, aut agricolãtes, id faciãt: Ita maximè laudat adulator, cùm non apparet laudare. Plut.

Non oportet titillare, qui natura procliues sunt ad risum: Ita non oportet laudare, qui gloriæ suapte spõte sunt appetentiores. Plut

Ferrum prius calore solutum ac mollitum, postea frigida durescit ac solidatur aqua: Sic amicus prius laude delinitus, mox bibere admonebitur. Plut.

Vt bonus medicus mauult morbo mederi somno cibóque, quàm scammonio, aut castorio: Sic amicus, pater, præceptor magis studet laude corrigere, quàm obiurgatione, si liceat. Plut.

Qui vincit in certaminibus, præconem adhibet, quo victor pronuncietur: Multo magis vera virtus alieno debet ore laudari, non suo. Plut.

Vt nõ quæuis corona quẽuis decet victorẽ: Ita nõ quæuis laus aut quiuis honos quencũque hominem. Plut.

Pauo non explicat pẽnas nisi laudatas: Ita quidam putant se non habere quod habent, nisi sint qui mirẽtur Plin. lib. 10. cap. 20.

Sicut vehemẽtius titillat tactus, & iucũdius mouet fructus alienus, quàm noster: Ita iucundius est laudari

ab his qui nobis nulla cognatione, aut familiaritate cō iuncti sunt.

Laus à semetipso profecta.

Qui obseruāt, ne molesti sint lippientibus vmbrā aliquam admiscent lumini : Sic quidā laudibus suis, aliquid erratorum aut vituperationis aspergunt, vt inuidiam effugiant.

Quidam fame coacti, cùm deest, quod edant, suis ipsorum artibus turpiter vescuntur : Sic quidam siti gloriæ, cum deest qui laudet, ipsi laudant seipsos non sine dedecore. Plut.

Vt qui vehementi laborant fame, nec est quod edatur, suis ipsorum artibus vesci cogūtur: Ita quidā præ fame gloriæ seipsos laudare coguntur, si desit, à quo laudentur. Plut.

Quemadmodum iubemur aut omnino cauere locū pestilentem, aut si in eo sis, circumspectè agere. Sic aut omnino vitandum ne laudes teipsum, aut id cautim & circumspectè agendum. Plut.

Gallus victor illico cantu superiorem sese testatur: Ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudū ridiculi sunt tibicines. Plin. lib. 8. cap. 33.

Largitio, profusio.

Qui plebē ludis, epulis, largitionibus regunt, similes sunt iis, qui bruta animalia pascūt, aut venātur. Plut.

Lectio.

Vt in obsoniis nō solū sequimur, voluptatē, sed etiā salubritatem: Sic in audiendis & legēdis authoribus. Plut.

Vt in alienis oculis nosmetipsos conspicimus : Sic in aliena dictione quid nos deceat aut dedeceat, cōtemplandum est. Plut.

Ager nimium stercoratus aduritur, non stercoratus alget : Ita moderata lectione vegetandum erit ingenium. nam lectione saginatur animus non aliter quàm aruum stercore. Plin. lib. 18. cap. 23.

Sicuti vtilius est crebro stercorari agrum quàm multum: Ita plus habet fructus assidua lectio quàm auida. Plin. ibidem in fine.

Vt aromatum, florum, similiumque odor gratior sentitur è lōginquo quam è proximo (offendūt enim

nonnunquam naribus admota, quæ procul delectabant): Ita sunt quæ si leniter attingas, placeant: sin excutias accuratius, & propius inspicias, gratiam amittunt: quod genus sunt poëtarum fabulæ, aut gentiliũ historiæ.

Serius eduntur, quæ diutius victura sunt: Ita diu premendum opus, quod semper legi velis.

Lectionis delectus.

Quemadmodum Vlysses auribus cera obturatis, Sirenum periculum præternauigauit: Ita nos si quid incidit blandè fœdum in authoribus præteruehi oportebit. Plut.

Vt bonaso cornua oneri sunt tantum, nulli autem vsui, adeò sunt in se reflexa: Ita sophistæ dialecticen habent, sed qua neminem retinere possint, adeò est intecta. Plin. lib. 8. cap. 15.

Vt apes non quiduis ex omnibus colligunt, sed aliũde Metyn, aliunde Pissoceron, aliunde Propolin, aliunde Rhithacen, aliunde sobolem, aliunde mel: Ita non omnia petenda ex eodem authore, sed ex vno quoque sumendum, quod habet vtilissimum. Ex poëtis & oratoribus verborum splendor. E dialecticis argutia disserendi. E philosophis cognitio naturæ: E theologis, præcepta viuendi. Plin. lib. 11. cap. 7.

Vt apes ex amarissimis floribus & asperrimis spinis, mel suauissimum ac lenissimum colligunt: Sic lex turpibus ac sceleratis fabulis, vtcunque decerpi potest aliquid vtilitatis. Plut.

Quidam Amethystum adhibent in compotationibus aduersus ebrietatem: multo magis in audiendis poëtis pręcepta sunt adhibenda, ne quid inficiat animum. Plin. lib. 37. cap. 9.

Vt apicula per omnia circumuolitans, id quod est vtile, domum adducit: Ita studiosus ex vnoquoque quod ad mores confert excerpit. Plin. lib. 21. cap. 21.

Nemo tam insanus, vt vel è Neronis capedine, quã Plinius trecentis sestertiis æstimat, venenum bibere malit, quàm è Samio vasculo vinum innoxiũ: Ita qui

ſapit, malit ſalubria præcepta viuendi qualicunque ſermone propoſita, quàm peſtiferas opiniones eloquentiſſimo ſcriptore haurire.

Vt his gemmis ſummum eſt pretium, quæ non modo varietate colorum delectant oculos, & nares odore, verumetiam ad remedia ſunt efficaces: Sic his libris ſummum eſt pretium, qui non ſolùm habent orationis illecebras, verùm & ſalubribus præceptis nos liberant animi vitiis.

Medici vetant vti halicaccabo, quanquam dentibus firmandis prodeſt ſi eius ſucco colluantur: propterea quod periculum eſt, ne ſi diutius id fiat delirationem gignat, & plus afferat incommodi, quàm commodi: ita non eſt vtendum his literis, quæ ſic linguam expoliunt, vt mores inficiant: aut non conuenit ſequi, quæ ſic augent rem, vt famam lædant.

A floribus marcidis apes abſtinent: ita non attingendus liber, qui putidas habet ſententias. Aut nihil attingendum, quod non ſit elegans & ſucculentum.

Vt qui vino cęcutiunt, aut alioqui laborant oculis, plures ſe videre res credunt, cùm vnam videant: ita qui ob imperitiam verum non perſpiciunt in authoribus, multas ac varias inducunt ſententias: vnde illud apud iuris malè conſultos, vel dic, toties repetitum.

Vt tutiſſimum eſt, in trifolio cubare, quòd in hac herba negent ſerpentem aſpici: Ita in his verſandum libris, in quibus nulla venena timentur.

Lectionis multifariæ vſus.

Quemadmodum medici pharmacum, ad vnicum morbum repertum ad omnes ſimiles ac finitimos accommodant: Ita conuenit authorum dicta ad varios vſus accommodare. Plut.

Non quemadmodum omnia religioſè metuimus, ac reueremur in ſacris: ita oportet in authoribus omnia venerari, ſed audacter adhibito iudicio probare quædam, quędam improbare. Plut.

Apes è variis varios colligunt ſuccos, ſed eos ſuo ſpiritu mutant ac digerunt, alioqui non facturæ mel;

Sic euoluendi sunt authores omnes, sed quod legeris in tuos vsus transformandum. Senec.

Non est admirationi vna arbor, vbi sylua tota in altum surrexit: Sic non animaduertitur vna sententia, cùm passim omnia referta sunt sententiis, sed si rarò incidat. Senec.

Vt è diuersis numeris constat vnus, summam illorũ in se complectens: Sic è diuersis conflatur eruditio, iam tua, non aliorum. Senec.

Vt inter salutares herbas nascuntur & venena: Ita ex authoribus quæ rectè dixerint, sunt excerpenda.

Vt iis qui cæcutientibus sunt oculis, quiuis locus obscurus est, propterea quòd caliginem secum in oculis circunferunt: Ita parum eruditis omnis liber, ac stylus difficilis est & obscurus.

Vt apes non quiduis ex omnibus colligunt, sed aliũde metyn, aliunde Pyssoceron, aliunde propolin, aliũde erhythacem, aliunde sobolem, aliunde mel: Ita nõ omnia petenda ex eodem authore, sed ex vnoquoque sumendum, quod habet vtilissimum: Ex poëtis & oraoratoribus, verborum splendor: E dialecticis, argutia differendi: E philosophis cognitio naturæ: E theologis præcepta viuendi. Plin. lib. 11. cap. 7.

Lenitas.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hircino sanguine eóque callido ac recenti maceratus, malleo frangitur: Ita quædam ingenia nulla vi peruincas, blanditia emollienda sunt.

Vt Euripus in Eubœa septies in dies defluit, at toties refluit mira celeritate: At idem tribus diebus vnoquoque mense stat immotus, septima, octaua, nonáque luna: ita quidam inæquales sibi aut nimium præcipites sunt, aut nimium lenti, in vtranque partem plus satis vehementes.

Lex.

Regula primum recta sit oportet, deinde quæ applicentur, corrigat: Ita princeps, primum ipse vitiis

careat necesse est, deinde aliis leges præscribat. Plut.

Vt aranearũ telas corui perrũpunt, muscę implicantur: Ita leges plebeculam vexant, à potentibus violantur impunè. Anacharsis.

Vt efficacissima remedia nota sunt ex morbis pessimis: Ita bonæ leges ex malis prognatę sunt moribus.

Liberalitas.

Vt vasa paria quorum alterum plenum sit alterum inane, pulsata concentum faciunt διαπασῶν: Ita bene conuenit inter diuitem benignum, & pauperem indignum.

Libertas.

Ignaui canes apud mensam audent, in venatu minimè: Sic ingenerosum est, cùm sobrius liberè loqui nõ audeas, inter pocula id facere. Plu.

Libido foeda.

Panthera sic auida est excrementorum hominis vt si in vase suspendantur altius, quàm vt possit attingere enecet sese defatigati porrectu corporis: Ita nonnullis quod est fœdissimum id dulcissimum est. Plin. lib. 8. cap. 17. & cap. 27. eod. lib.

Minor vis in est in radicibus herbarum salubrũi, cùm semen maturescit: Ita deterior fit ingenij naturæque vis quoties liberis gignendis datur opera.

Licentia.

Qui dimissi à pędagogis, suo relinquũtur arbitrio, non abiiciunt imperium, sed mutant principem: nam pro pædagogo iam rationi parent. Plut.

Vt qui è vinculis emittuntur licẽtius vagãtur, quàm ij qui nunquam fuerunt in vinculis: Sic pueritia cùm à præceptoris gubernatione soluitur. Plut.

Libri.

Sicut in vnguentis & vinis: ita & libris pretium addit antiquitas.

Vt qui decretum inferunt ad populum, adſcribunt, bona fortuna, ne nihil de ſuo videantur addidiſſe: Ita quidam alienis libris nugas adſcribunt, quæ nihil ad rem pertinent. Plut.

Librorum delectus.

Vt qui ſapiunt non ſtatim è quouis bibunt fonte, propterea quod alij ſalutem adferunt, alij perniciem, nõnulli fauorem: ita non eſt tutumquemuslibrumeuoluere, quòd ex aliis hourias affectum animi bonum ex aliis libidinem aut ambitionis inſaniam trahas.

Vt illud opus eſt laudatiſsimum, in quo ſimul & ars cõmendat materiam, & materia viciſſim artem: ita liber eſt optimus, in quo & argumenti vtilitas commendat eloquentiam, & authoris facundia commendat argumentum.

Lingua.

Vt rupes obiicitur flumini, ne ſe effundat: ita ratio linguæ obiicienda ne temerè diffluat.

Vt noctuæ aues inauſpicatę noctu gementes (nam hęc illis vox eſt) mortalium inuident quieti: ita virulenta lingua ſemper aliquid ſpargit quo concordiam hominum diſturbet. Plin. lib. 11. cap. 25. Vide loquacitatem.

Literæ humaniores.

Cùm ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocent floribus: ita virtus & literæ ſic ab aliis ſumuntur, vt nihilo deterior ſit is, qui communicauit.

Crocodillus inuictum alioqui, & perniciosum animal tamen Tentyritas adeò metuit, vt ad vocem etiam expaueſcat: ita tyranni cùm omnes contemnant, tamen eruditorum literas timent. Plinius libro octauo capite. 25.

Lis.

Vt nõ ſolũ ſtultum eſt, verumetiam periculoſum euocare fulmina: ita dementia eſt reges ad ſe accerſere, qui non niſi magno noſtro malo prouocantur.

Inliteras amor.

Vt elephanti cùm nare nō possint, tamē amnibus impē sè delectantur, circaque illos vagari gaudent: ita quidam cùm literas nesciant, tamen inter eruditos versari gaudent. Plin. l. 8. c. 5.

Odium in literas.

Quemadmodum gemma Chalazias, etiam si in ignem coniiciatur, tamen natiuum frigus suum retinet: ita quidam sic frigent ad literas ac virtutem, vt nullis exēplis, aut hortatibus inflammare possis.

Loquacitas & garrulitas.

Qui aliis interrogatis, ipsi præripiunt responsionem: perinde faciunt ac si quem ab alio volentem osculari, priores occupent. Plut.

Vt vbi dolet, ibi manum habemus: ita si quid delectat, ibi linguam habemus, id est, libenter eius rei facimus mentionem. Plut.

Vascula inania maximè tinniunt: ita quibus minimum inest mentis, hi sunt loquacissimi. Plut.

Aiunt semen, quod statim effunditur, inutile esse ad genituram: ita sermo garrulorum ad nihil conducit. Plut.

Non vt nauem areptam fluctibus, anchora licet sistere: ita verbum è potu velut in altum emissum. Plut:

Et at porticus in Olympia, quam septiuocam vocant, quòd pro vna voce multas redderet: Ita locutuleij quidam, vel vno prouocati verbo, sermonem immensum referunt. Plutarchus Plinus libro. 36. cap. 15.

Vt triticum inclusum in vase, mensura auctum inuenitur, sed vitiatum: sic garrulus accepto sermoni semper addit: & maiorem eum reddit, sed fide iam carentem. Plut.

Vt pars corporis vitiata, attrahit etiam à vicinis vitiosos humores: Sic garruli lingua semper ardens, & in-

flammata secretorum aliquid vndique colligit ad sese. Plut.

Vt puer glaciem nec retinere potest, nec vult amittere: ita garrulus nec tacere potest, quod accepit, nec potest obliuisci. Plut.

Iaculos & viperas proprij rumpunt fœtus: Sic garrulus vel cum sua pernicie promit arcana. Plut.

Vt procliue non est auem è manu amissam recipere aut cohibere: ita nec dictum semel ab ore profectum, propterea quòd ab aliis volat ad alios. Plut.

In Asphaltite Iudææ lacu, item in Arethusa Armeniæ maioris nihil mergi potest: ita quidam quicquid commiseris, in propatulo gerunt, neque quicquam celare possunt. Plin. l. 2. c. 103.

Vt qui per spinosa ingrediuntur loca, suspensis pedibus eant, necesse est: ita de rebus friolis, aut molestis loquenti, breuiter est transiliendum ad vberiora, gratioraque. Senec.

Muta cicada pro miraculo est, quod ipsum genus sit garrulum: sunt autem huiusmodi in agro Rhegino: Sic magis admiramur constantiam & silentium in fœmina, quò ipsum genus mutabile sit & loquax. Plin. l. 11. c. 17.

Infantes qui celerius loquuntur, tardiùs ingredi incipiunt: ita qui ad dicendum promptior est, ad rem gerendam minus est paratus.

Luctus.

Auari cùm multa congerant, non fruuntur præsentibus, sublata deplorant: Sic qui lugent extinctos viuis non fruuntur. Plut.

Vt suus cuique arbori fructus: Ita luctus non est alius fructus, quàm lachrymę. Plut.

Vt semel admissum intro hospitem, non facilè expellas: ita luctum receptum tua sponte, non possis, cùm velis, depellere. Plut.

Qui lippiunt aut alioqui laborant oculis, non sinunt alios admoliri manum: At qui lugent, quibus vis sese

tractandos exhibent, vt malum quo laborant, exacerbetur. Plut.
Vt mœstis conducit, se ad lucem conferant è tenebris: ita lugentibus si à tristibus cogitationem ad læta transferant. Plut.

Lucrum.

Qui tigridis catulos rapuit, bene secum agi putat, vel vnum insequenti matri auferat impunè: ita qui alienā inuasit possessionem, etiam si cogatur reddere, lucrum tamen facit, si vel portionem aliquam retineat.
In Labyrintho properātes ipsa implicat velocitas: Sic qui vitæ commodis student, magis inuoluūtur imcommodis. Senec.
Alutarium piscem semper sequitur piscis nomine sargus, qui illo cœnum fodiente, excitatum deuorat papulum: ita sunt qui se misceant alienis negociis, vt eis laborantibus, fructum ipsi præripiant.

Luxus & luxuria.

Qui cibi duntaxat causa conuiuium accedunt, quasi vas adducunt implendum. plut.
Vt polypi non extendunt sua flagella, nisi ad esculenta: Sic quidam omnem felicitatem cibo, potúque metiuntur. Plut.
Vt scelestæ mulieres abortum prouocant vt rursum impleantur ac voluptuentur: ita quidam in hoc ipsum corpus euacuāt pharmacis & clysteribus, vt denuò liceat ingurgitare. Plut.
Qui à pręscripta vitę ratione ne tantulum quidē audent discedere, ij ostrei vel stipitis potius vitam viuūt. plut.
Vt ferrum crebis immersionibus consumitur: ita corpus crebris permutationibus vitiatur, hoc est, si nunc immodicis laboribus intendatur, nunc voluptatibus liquefiat ac moliatur. Plut.
Nautæ à nauigandi labore turpiter conferunt se ad voluptates, rursum à voluptatibus ad nauigationem redeunt: ita quidam à deliciis ad labores, à

laboribus ad delicias summa vitæ inconstantia sese vertunt. Plut.

Vt mathematici centro ac spatio: ita quidam omnem voluptatem ventre circumscribunt. Plut.

Vt nautæ nimium onerantes nauem, deinde in exhaurienda sentina laborant: ita qui corpus onerant cibis, ac deinde clysteribus inaniunt. Plut.

Vt qui sacram pecuniam vertunt in vsus belli, voluptatem transferunt ad necessitatem: ita qui ad vsum edunt ac bibunt. Plut.

Quidam fastiditis propriis vxoribus, & formosis, & amantibus, cum scorto mercede coeunt, gloriæ causa magis, quàm voluptatis: ita quosdam cibi delectant vel ob idipsum, quod rari sint, ac magno empti. Plutarchus.

Vt axillarum titillatio risum gignit, sed insuauem, & spasmo similem: ita voluptates iniucundæ, quas corpus ab animo extimulatum non sponte capit. Plutharchus.

Abominamur fœminas vtentes veneficiis in nos: & ampectimur ciborum artifices. Plut.

Olim in capitolio certabãt quadrigę Latinis feriis, victor absinthium bibebat: ita salubria magis quærenda sunt, quàm iucunda.

Vt ager ferax, sed quem oporteat multo impendio colere, non multum iuuat colonum: Sic homo quæstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit hæredi profuturum.

M.

MAGISTRATVS.

VVt qui prætetnauigatis Syrtibus, iuxta portum frangit nauem, nihil magni fecit: ita qui vno, atque altero magistratu rectè gesto, in summo naufragium facit. Plut.

Medici morbos quos non possunt prorsus tollere ad summa corporis in apertum euocant: Sic magistratus si clàm ciuitatis vitiis mederi non potest, vt quàm minimè

nime medicis ac pharmacis, hoc est, suppliciis egeat. Plut.

Histrio sic affectus ac mores addet fabulæ de suo, vt præscriptum tamen & numeros prætereat: ita qui magistratum gerit, sic administret, vt præscriptum regis non exeat. Plut.

Inter agathallos, & acanthylides tantum est odium, vt si sanguis eorum vi misceatur, continuo separent se rursus, ac dissiliant: Sic inter patritios & plebem, etiam si quando pro rerum vsu coniunguntur, durat tamen vsque odium naturale. Plut.

Vt non queas cognoscere vas integrum sit, nec ne, nisi liquorem infuderis: Sic nec hominem, nisi imperium commiseris. Plut.

Arbores inuidæ, vetulæque subnascentes arbusculas vmbra sua premunt, nec sinunt efflorescere: Non sic faciendum senioribus magistratibus: sed inuitandi potius & adiuuandi iuuenes. Plut.

Qui in eadem vehuntur naui, & in iisdem militant tentoriis, sese mutò ferant oportet: Sic qui versātur in republiqua: At in conuiuiis non idem est necesse, nam illic periculum est commune, hic non item. Plut.

Alexander Bucephalum iam senem ab aliis equis gestandum curare solebat: donec ad hostem ventum esset, vt integer ad pugnam veniret: ita senum magistratuum vtendum opera, vt eis adimatur, quantum potest laboris, ac ad necessitatem vsus illorum reseruetur. Plut.

Vt qui primò musicem discunt, citharas aliquot perdunt & obterunt: ita magno Reipub. malo administrat magistratum, qui rudis accedit & imperitus.

Vt magis est probanda medicina quæ vitiosas corporis partes sanat, quam quæ exurit: ita melior est magistratus, qui ciues improbos corrigit, quàm qui tollit è medio.

Vt pulegium ipso brumæ die floret, cùm marcent omnia: ita rebus pessimè vexatis, regnant mali: quorum in pace nullus est respectus. Plin. lib. 18. cap. 25. & lib. 2. cap. 24.

Vt cibi, potus, cœlique nouitas offendit, etiam si

mutes in paria, aut in aliquãto meliora: ita pręstarfer reprincipē, aut magistratus pristinos, quã nouos adsci scere, quòd omnis rerum nouatio non careat perturbatione.

Magistratus electio.

Vt mulieres laborantes citta, aut stomacho nauseantes, malos quosdam cibos ingerunt, ac paulòpost reuomunt: Sic populus per stultitiam, aut inopiam meliorum, quosuis etiam creat magistratus, ac eosdem paulò pòst abiicit. Plut.

Maledicentia.

Vt amici detestantur saxum aut canem incurrentem, qui eos dirimat: Sic execrari deberent homines caninos, qui maledicentia sua dirimunt necessitudinem mutuámque beneuolentiam. Plut.

Sicuti capreæ & coturnices venenis saginantur: ita quidam aluntur maldeictis & obtrectationibus.

Scorpius venenum in cauda gerit, & obliquè ferit: ita quidam, in fine, virus effundunt suum, & dissimulanter lædunt. Plin. l. 10. cap. 70.

Febricitantibus amara videntur omnia, at vbi conspexerimus alios eadem non fastidientes, iam non cibum sed nos ipsos incipimus accusare hic desinemus incusare negocia, si viderimus alios eadem hilariter ac lubenter obeuntes. Plut.

Vt tarandi cutis ferro impenetrabilis: ita quosdã nihil queas dictis lædere.

Hystrixnon iaculatur spinas suas, nisi cùm prouocatur, aut vrgetur: At scurra in quemuis sua dicta torquet.

Vt noctuæ aues inauspicatæ noctu gementes (nam hæc illis vox est) mortalium inuident quieti: ita virulenta lingua semper aliquid spargit, quo concordiam hominum disturbet. Plin. l. 11. cap. 25.

Coturnici veneni semen gratissimus est cibus: ita quidam maledicentia & virulentis dictis impendiò delectantur.

Vt muti quidam canes plus mordent, quàm latrant, sunt enim & huiusmodi, quos aliquot ipse vidi: ita

quidam prius lædunt, quàm expostulent.

Bonasus animal, quoniam cornibus inutiliter implexis non potest lędere fugiens fimum reddit, cuius contactus insequentes vt ignis aliquis comburit: ita non nulli quoniam coram non audent congredi, à tergo sparsis probris contaminant hominem, Plin. lib. 8 cap. 15.

Vti culices ad dulcia non aduolant, sed acria petunt: Ita quidam maledicis, & infestiuis sermonibus vehementius delectantur. Plin. lib. 10 cap. 72. Aristotel: lib. 9. cap. 35. de natura animal. Vide Conuitium & Obtrectationem.

Malitia & improbitas.

Vt optimum vinum, si in vas sordidum & impurum infusum sit, perdit gratiam: ita bona sententia, si à malo viro proficiscatur, aut si doctrina in malum virum inciderit. Plut.

Vt vxor mala foris ob pudorem est modestior, domi sui similis est: Sic malitia apud alios premit sese, in somnis aperit. Nam tum incestat matrem: aut sororem, aut veneno tollit amicum Plut.

Quemadmodum à feris exorsi didicimus & homines iugulare: Sic assueti inimicis malefacere (quod iustum existimatur) nisi cauemus, discimus paulatim & erga quosuis eadem facere. Plut.

Diogenes videns adolescentulum quendam in popina, ei pudore intrò fugienti, quò interius, inquit fugeris, hoc magis eris in popina: ita vitiosi quò, magis abdunt sese intra seipsos, hoc magis sunt id quod sunt. Plut.

Vt qui egent, hoc magis ac molestius egent, quo magis dissimulant egestatem: Sic qui vitiosi sunt, ac dissimulant ob fastum & arrogantiam, peiores sunt. Plut.

Vt qui laborant, non affectant haberi vlcerosi, sed magis fugiunt esse quàm videri: Ita non est affectandum, vt videaris malus, sed magis abominandum, ne sis talis, quàm ne videaris, Plut.

Vt semina bona, si in solum bonum inciderint, similia origini proueniunt, eadem humus sterilis ac palustris necat: Sic philosophię præcepta, si in bonũ aut prauum animum inciderint. Senec.

Tempestas minatur antequam surgat, crepant ædificia antequàm corruant, prænunciat fumus incendium: At subita est ex homine pernicies, & eò diligentius tegitur, quo propius accedit. Senec.

Illud venenum quod serpentes sine sua pernicie continent, in alienam effundunt: At malitia maximam sui veneni partem bibit ipsa. Senec.

Serpens etiam pestifera dum frigore torpet, tutè tractatur, non quòd desit venenum sed quòd non possit explicare: Sic quibusdam ad eximiam maliciam vires desunt, non animus. Senec.

Tradunt in Albania nasci homines glauca oculorũ acie, qui noctuarum ritu, plus noctu quàm interdiu cernant: ita quidam plus sapiunt in rebus facinorosis quàm in bonis ac præclaris: aut in sordidis potius, quàm in egregiis. Plin. l. 7. c. 2.

Vt apis amisso, aculeo, iam nec nocere potest exarmata, nec prodesse ad mellificium: Ita mortales qui nocere norunt, iidem norunt prodesse.

Vt vinum dilutius magis prouocat vomitum, quàm vel aqua simplex, vel vinum merum: ita intolerabilior est nequitia pietatis simulatione condita, quàm simplex & aperta malitia.

Vultures vnguentorum odore fugantur, ad cadauera aduolant: ita quidam à rebus honestis abhorrent, ad fœda rapiuntur.

Vt pirytes gemma non apperit vim igneam, nisi atteras: tum enim digitos adurit: ita quorundam malitiam non sentias nisi cùm illis consuetudinem aut commercium habueris: aut non sentias philosophiæ vim, nisi exercueris: ita summa attritu vim attrahendi & odorem produnt.

Delphini tranquillo mari lasciuientes, flatum, qua veniunt parte denunciant: ita cùm exultant improbi, toluntque sese rerũ humanarum tempestatem instare significant. Plin l. 18. c. 35.

Ineuitabile malum esset aspis, nisi naura hebettes addidisset oculos: ita quidā essent pestilētissimi, si prauæ cupiditati accederet & ingenij vis, vt rationem quoque nocendi possint excogitare. Plin. libro octauo, cap. 23.

Vt basiliscus sibilo fugat omnes serpentes: Ita quidā adeò sunt pestilentes, vt alij ad illos collati, boni videantur, atque vltro cedant. Plin. lib. 2. c. 21.

Vt qui hircosi sunt grauius olent, cùm se vnguentis obleuerint: Ita fœdior est nequitiæ fama, si eam doctrinæ celebritas reddit magis conspicuam, latiusque traducat in hominum fabulas.

Vt Mithridati quotidie sumenti venenum, consuetudine factum est innoxium: ita mala quibus assueueris non offendunt.

Spungiis adeò tenues sunt sensuum notæ, vt multi dubitent animalia sint, nec ne: ita quorūdā iis cult⁹ est is sermo, ea vita, vt dubites Christiani sint, an ethnici.

Salamandræ tantus est rigor, vt ignem contactum nō aliter quàm glacies extinguat: ita quidam citius hominem ad torporem adduxerint, quàm ipsi ad honesta inflammentur. Plin. l. 10. c. 67.

Porphirius serpens venenum habet, sed quoniam edentulus est, sibi habet: ita quidam malè cogitant, set quod desit facultas, nemini nocent. Vide Improbitatem & Vitium.

Mariti officium.

Imperium viri in vxorem non erit cuiusmodi est domini in rem possessam: sed cuiusmodi est animi in in corpus. Plut.

Vt qui non ferunt vxores secum edere, aut bibere, docent eas ingurgitare, maritis absentibus: ita qui non communicant lusus, & iocos cum vxore, faciunt vt alibi quærant, inscijs viris. Plut.

Vt rex musicæ studiosus complures reddit musicos, litterarū studios⁹ doctos, aleator, aleatores, rapax rapaces: ita vir cōptus similem efficit vxorē, voluptari⁹ incontinentem, castus & sobrius, castam & sobriam. Plut.

Vt sinistrarum partium ictus redundant in dexteram ita virum oportet vxoris incommodis commodisque commoueri, & contrà. Plut.

Mediocritas.

Nauis in fluuio magna, in mari parua est: Sic mediocres alibi, alibi videntur insignes. Senec.

Sicuti quasdam arbores fœcunditas & luxuries enecat: ita quosdam perdit immodicus rerum successus.

Nilus famem adfert Ægyptijs, si vel parum exundarit, hoc est minus 12. cubitis, vel plus satis, hoc est vltra 18. Ita pariter obstat ad bonam mentem fortuna vel nimium secunda, vel nimium maligna, hic egestate vexans, illic deliciis auocans ab honesto. Plin. l. 18. cap. 18.

Vt nihil minus expedit, quàm agrum optimè colere: ita sæpenumero inutilissimum est minus esse in negocio diligentem. Plin. l. 18. c. 6.

Apodes auiculæ, aut pendent volatu, aut iacent, propterea quod pedibus careant: ita quidam in vtranque partem minus vehementes, aut nimium tumultuantur negociis, aut toti torpent ocio, nil medium est. Plin. l. 10. c. 39.

Lusciniis tantum est canendi studium, vt certantes emoriantur spiritu citius deficiente, quàm cantu: ita nonnulli literarum immodico amore, valetudinem extingunt, & dum à nullo vinci volunt eruditione, pereunt in ipso conatu. Plin. l. 10. cap. 29.

Vino modico nerui & oculi iuuantur, eodem copiosiore læduntur: Sic literis modicè gustatis adiuuatur vita, eadem læditur, si quis immodicè incumbat.

Hedera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodest. Sic Philosophiam si penitus imbibas, nocet ad pietatem, si leuiter & veluti foris admoueas, prodest ad erudionem. Plin. 24. c. 10.

Sicuti sal modicè cibis aspersus condit, & gratiam saporis addit: ita si paululum antiquitatis aut ioci admiscueris, oratio fiet venustior, Si plus satis nihil insuauius.

Gallus Phrygiæ fl. si modicè bibas medetur corpo-

ris malis, si immodicè, lymphatum animum agit: Ita si Philosophię literas modicè attingas, prosunt, sin totum te illis addixeris studio, sanitatem mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam præcipitem agunt. Plin. lib. 31. cap. secundo.

Notatur Protogenes, alioqui summus in pictura artifex, quòd nesciret manum tollere de tabula: Ita quidam scriptores immodica diligentia peccant, quibus nihil vnquam satis emendatum videtur. Plinius lib. 35. cap. 10.

Vitis nisi subinde amputetur ipsa sua fœcunditate & gracilescit & perit: Ita cohibendum est immoderatum studium fœlicibus ingeniis, ne parum moderato labore consumantur.

Memoria.

Vt libri quos non euoluas situ cohærescunt: Ita memoria euanescit, nisi subinde renoues. Senec.

Memoria similis reti, quod maiora continet, minuta transmittit.

Sicut picis mirum est studium imitandi verba hominis, adeò, vt in conatu nonnunquam emoriantur: Ita nonnullis dulce ediscere preculas & psalmos, eosque subinde sonare, cùm non intelligant.

Lupis quos ceruarios vocant, etiam in fame subrepit obliuio cibi, si modo aliũ respexerint, ac protinus alium quærũt: Ita nõnullus mox excidit, quod modo instituerãt narrare, si interiectis verbis aliquot, animũ illorum aliò deuocaris.

Mendacium.

Quemadmodum araneæ ex se telas texunt: Ita quidam ex seipsis comminiscuntur fabulas ac mendacia, cùm nihil subsit veri. Plut.

Mens.

Vt Deus quo nihil est melius, minimè apparet: Ita quod est in homine optimum, nempe mens bona, maximè latet.

Meretrix, scortum.

Quemadmodum echeneis siue remora piscis per-

pusillus(est autem magnæ limaci similis) quãuis magnam nauim ac remis incitatam subitò sistit: Ita scortulum aliquoties adamatum ingentes animi ad honesta impetus retinet alligatque.

Metus & timor.

Vt corpus non est capax voluptatum, nisi bene tẽperatum: Ita animus non capit veram voluptatem, nisi liber metu, ac cæteris affectibus. Plutarch.

Vt flamma excitata vento, maior est ac vehementior, sed parum durabilis ac constans: Sic vehemens cupiditas ob metum adiunctum, incertam habet voluptatem. Plut.

Minæ.

Sicut aliquando tonat sine fulgetris, idque tonitru terrorem habet, periculo vacat: Ita quorundam minæ terrent, non nocent.

Monachus.

Si fuco alas ademeris, & in alueum reiicias, is cæteris item fucis alas adimit: Ita qui in monachorum tracti nassam, semel amiserint vitæ libertatem, alios quoque quos possunt pertrahunt ne melior sit aliorum conditio.

Monarchia.

Vt vnus Deus administrat vniuersa, sed qui sit optimus ac sapientissimus: Ita monarcha res sit saluberrima, si detur Deo similis.

Vt plures apparere soles prodigium est: Ita plures esse monarchas, aut imperatores.

Morbi.

Vt Medica terra diu retinet semina propter asperitatem, vt serò emergant: Ita morborum, ac dolorum causæ in hominibus aliquoties diu latẽt, donec voluptas in febrem erumpat. Plut.

Flosculorum odores per se parum efficaces, admixti oleo maiorem vim habent: Ita morborum causæ

si in corpus incidant, humoribus collectis abundant. Plut.

Qui malè affecto corpore, vitæ ratione morbum accersũt, ij quasi cœnum commouent. Plut.

Vt nautæ nimiũ onerantes nauẽ, deinde in exhaurienda sentina laborant: Ita qui corpus onerat cibis, ac deinde clysteribus inaniunt. Plutarch.

Qui corpus ægrè affectum ad balneas, ac voluptates trahit: quasi putrem ac laceram nauem deducit in mare. Plut.

Si ebrij commessatores irrumpant in domum luctu funestam, non solùm nihil adferent hilaritatis, sed eiulatum potius excitabunt: Ita voluptates in corpore ægro offendunt quoque. Plut.

Vt nautæ sereno cœlo nonnihil laxãt vela, cùm est suspicio tempestatis, contrahunt: Ita corpori rectè affecto nonnihil permittendum: contrà si quid timebitur morbi, cautius agendum. Plut.

Homines tantum pingues, ac robusti duríque similes sunt gymnasiorum columnis. vt dixit Arist. Plut.

Vt nauibus sentinæ plenis onus detrahendum: Ita corporibus aggrauatis subducendus cibus ac potus. Plut.

Qui ita corpus exinaniunt pharmacis, vt peregrinis rebus expleant, ac magis noxiis: perinde faciunt, ac si quis expulsis è ciuitate Græcis, inducat Persas aut Scythas. Plut.

Magnus gubernator & scisso nauigat velo etsi exarmauit, tamen reliquias nauigij aptat ad cursum: Sic in corpore parum felici ac deficiente, tamen fortis animus sui similis est. Senec.

In naui quæ sentinam trahit, vni aut alteri rimæ obsistitur: sed vbi pluribꝰ locis laxari cœperit, succurri nõ potest nauigio dehiscenti: Ita in senili corpore aliquatenus fulciri potest imbecillitas: verum vbi totum collabi cœperit nihil agitur remediis. Senec.

Vt putri & ruinam minanti ædificio non adhibentur fulturæ, sed circunspiciendum vt exeas: Ita defecto corpore demigrandum è vita. Senec.

Morbi corporis pulſu & colore deprehendũtur: eorumque aduentum color & laſſitudo prænuntiant: At animi morbos plerique non intelligunt eſſe morbos. Vide ſuprà de Animo.

Mores.

Vt qui variis tempeſtatibus huc & illuc iactatus eſt, nec tamen peruenit, non multum nauigauit, ſed multum iactatus eſt: Sic qui diu vixit, nec proficit ad bonos mores non diu vixit, ſed diu fuit. Senec.

Vt apicula per omnia conuolitans, id quod eſt vtile, domũ adducit: Ita ſtudioſus ex vnoquoque quod ad mores confert, excerpit. Plut.

Morum ſimilitudo.

Vt ſuccina paleas ad ſe trahunt, magnes ferrum, chryſochola aurum: Ita quiſque aſciſcit ſibi ſuis aptũ moribus.

Morum diuerſitas & diſsimilitudo.

Vt tigrides circũſtrepentibus tympanis aguntur in rabiem: Ita quæ bonas mentes compeſcunt, feras & agreſtes irritant & efferant. Plut.

Bion inquit, quemadmodum quicquid paxillo appenderis, id accipit ſuſtinétque: Ita quibuſdam quicquid ſuaſeris, admittunt, quicquid impoſueris ferunt. Plut.

Vt inter tot hominum milia nullæ facies ſunt per omnia ſimiles, næc vllæ voces: ita ſuum cuique ingenium eſt, ſuus cuique mos.

Vt tigrides, ſi quis tympanis circunſonet, in rabiem agi dicuntur, adeò vt ſeipſas denique diſcerpant: ita quoſdam offendit, quod aliis addit animum, putà muſica, eloquentia, &c. Plut.

Ferula ſolis aſinis gratiſſimum eſt pabulum, cæteris animantibus præſentaneum venenum: ita ſæpe quod alios offendit, aliis voluptati eſt. Plin. lib. 24. cap. 1.

Vt vaſa paria, quorum alterum plenum ſit, alterũ inane, pulſata cõcentũ faciũt διὰ πασῶν: ita bene cõuenit inter diuitem benignum & pauperem indigum.

Vt rem eandem diuersa specula variè reddunt, pro forma speculorum diuersa: Sic idem factum diuersi variè interpretantur, pro animorum varietate: quod huic magnum est, illi paruum: quod huic pulchrum illi fœdum erit.

Sicuti lusciosi non cernunt nisi proximè admota, contrà senes non nisi longiusculè dissita: ita quidam diuerso laborant morbo. Nam hic negligit amicorum res, neque curat, nisi quod propriè ad suum pertinet negocium, contrà alij suarum rerum negligentes in alienis tantum sapiunt.

Aiunt ignem Chimæræ montis semper ardentis, aqua accendi, fœno restingui: ita quosdam quò magis ores, minus commoueas: si dehorteris vltro volunt. Plin. lib. 2. cap. 106.

Vt gagates aqua infusa incenditur, oleo restinguitur: ita quidam quò magis roges magis frigescunt, si negligis, vltro capiunt, Aut sunt quos officiis alienes, neglectu prouoces ad amorem Plin. lib. 36. cap. 19.

Apud Troglodytas lacus est, qui ter in die fit amarus aut salsus, ac rursum dulcis, totiésque etiam nocte, vnde & insanus dictus. Sic quidam inæquales, nunc asperi, nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox sordidi, iam vehementer amant, iam supra modum oderunt.

Morum in melius mutatio.

Non vt Cæneus subito è muliere factus est vir optãdo tantum: Sic repente ex improbo viro, probus euadit quispiam, vt qui cubitum abiit stultus, surgat sapiens. Plutarch.

Vt aquę salinę pluuia incidente, dulciores sunt cæteris aquis: ita meliores solent esse, quos è diuersa vita mutauerit diuinę gratiæ influxus: veluti Paulus.

Sicut Aminea vina senio fiunt meliora: ita quidam in iuuenta solutiores aut asperiores, ætate, & vsu rerũ fiunt mitiores.

Morum mutatio in peius.

Est Indię gens dicta Pandora, quæ in pueritia cano sit capillitio, in senecta nigrescunt capilli: ita non-

nulli primis annis ſobrij ac modeſti, grandiores iam ad nugas & ineptiſſimas voluptates abiiciunt ſeſe, & quaſi puerаſcunt. Plin. lib. 7. cap. 2.

Hypanis fluuius, Scythicorum amnium princeps, per ſe purus & dulcis circa Callipodas Exampeo fonte amaro inficitur, atque ita diſſimilis ſui in mare conditur, de quo quidẽ eſt illud Solini elogiũ: Qui in principiis eum norunt prædicant: qui in fine experti ſunt, non iniuria execrantur: ita quidam initio blandi & amici, poſtea longè diſſimiles ſui reperiuntur.

Mors.

Vt nemo miratur liquefactum, quod potuit liqueſcere, ſectum, quod erat ſectile, exuſtum quod exuſtibile: ita mirandum non eſt mortuum eſſe, qui erat mortalis. Plut.

Quemadmodum mutuata pecunia æquo animo reddenda eſt: Sic vitæ munus, quod mutuo accipiemus à diis citra querimoniam eſt reponendum. Plut.

Accenſam lucernam nemo moleſtè fert, extinctam dolent omnes: ita naſci iucundum, mori in amabile. Plut.

Vt qui ſe meminerint inquilinos eſſe, & in conducto habitare, & modeſtius ſe gerunt, & minus grauatim exeunt: ita qui intelligunt domicilium corporis ad breue tempus à natura commodatum eſſe, & viuũt temperantius & libentius moriuntur. Senec.

Supra modum deditus vino fæcem quoque exorbet: Sic admodum vitæ auidus, qui ne extrema quidem ſenecta vult mori. Senec.

Vt felicior eſt, quem ventus acrior cito in portum pertulit, quàm quem venti ſegnes, & longa tranquillitas lentiſſimo tædio delaſſarunt: ita fortunatior, quem feſtinata mors ſtatim his vitæ malis eximit. Senec.

Ignis qui valentem materiam occupauit, aqua, & interdum ruina extinguẽdus eſt: ille qui alimentis deficitur, ſua ſponte ſubſidit: Sic facilis eſt mors ſenum. Senec.

Gladiator tota pugna timidiſſimus, cùm moriendum

æſt, fortiter aduerſario iugulum præſtat, & errantem gladium ſibi attemperat: Sic mors admota etiam imperitis animum dedit, vt præſentem fortiter ferant, qui cùm procul abeſſet formidabant. Senec.

Mulier.

Vt nemo ſentit, qua parte ſtringat calceus, niſi qui indutus eſt: ita nemo nouit ingenium mulieris niſi qui duxit vxorem. Plut.

Muta cicada vt miraculo eſt, quòd ipſum genus ſit garrulum: ſũt autem huiuſmodi in agro Rhegino: Sic magis admiramur conſtantiam & ſilentium in fœmina, quod ipſum genus mutabile ſit & loquax. Plin lib. 11. cap. 27.

Mundi contemptus.

Vt mare grauida minus laborat & in geſtatione, & in partu: ita ſi rem honeſtiſſimã animo conceperimus, minore negocio conſequemur quàm ſtulta quædam oblectamenta. Et qui mundi præmia ſequuntur, minore dolo re margaritum illud Euangelicum ſibi parare poterunt,

Munus.

Vt bilanx in eam vergit partem, vnde plus accipit: Sic quidam nunc huic, nunc illi fauent qui plurimum det, non cuius cauſa ſit optima.

Muſica.

Vt quidã magnetes ferrum attrahunt, at theamedes qui in Æthiopia naſcitur, ferrum abigit, reſpuitque: Ita eſt muſices genus, quod ſedet affectus, eſt quod incitet.

N.

Natura.

QVemadmodum ex eodem luto licet fingere animantia, ac rurſum conſundere, atque continenter aliud ex alio facere: Sic natura ex eadem materia genuit maiores noſtros, his extinctis, nos deinde alios atque alios. Plut.

Qui de natura queritur, quòd quædam genuerit

hominī noxia, dissimulatis tot boni s: perinde facit ac si quis Nilum calumnietur, alioqui frugiferum Ægypto, quòd crocodilum habeat, aut aspidem: nec postea velit frui pregnatis frugibus, sed tãtũ, queratur de venenis, quæ nutrit. Aut si quis in copiosa oratoris oratione, quæ multis exhuberet virtutibus, de pauculis voculis temerè elapsis cauilletur. Plut.

Bos ad aratrum, adhibendus equus ad currus, ad venatum canis, inquit Pindarus: Sic quisque debet eam vitæ rationem capescere, ad quam natura sit appositus. Plut.

Vt talpæ quòd parum aut nihil cernant, liquidius audiunt: Ita natura patria facit, dum quibus corporis formam negauit his animi vigorem confert. Plin. lib. 10. cap. 69.

Natura peruersa & inconstans.

Vt Camelopardalis siue Nabis collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite Camelum, maculis tigrim aut pardum: Ita quidam inæquales sibi varias hominum formas exprimũt, si cultum inspicias, sanctum aliquem existimes, si orationem audias, satrapã loqui putes, si vitam expendas nebulonem inuenies, si scripta bubulcum. Plin. libro octauo, cap. 18.

Est Indiæ gens dicta Pandora, quæ in pueritia cano sit capillitio, in senecta nigrescunt capilli: Ita nonulli primis annis sobrii ac modesti, grandiores iam ad nugas & ineptissimas voluptates abiiciunt sese & quasi puerascunt. Plin. 7. cap 2.

Aiunt ignem Chimeræ mõtis semper ardentis aqua accendi, fœno restingui: Ita quosdam quo magis ores minus commoueas, si dehorteris, vltro nolunt. Plin. lib. 2. cap. 106.

Ferula solis asinis gratissimum est pabulum, cæteris animantibus præsentaneum venenum: ita sæpe quod alios offendit, aliis voluptati est. Plin. lib. 24. cap. 1.

In Narniẽsi agro terra imbre fit siccior, æstu humescit, Vnde Cicero iocatur illic ex imbre puluerem, ex siccitate fieri lutum: Ita quosdam admonitio reddit deteriores. Plin. lib. 31. cap. 4.

Vt gagates aqua infusa incenditur oleo restinguitur: ita quidam quò magis roges, magis frigescunt, Si negligas, vltro capiunt. Aut sunt quos officiis alienes, neglectu prouoces ad amorem. Plin. l. 36. c. 19.

Calx aqua incenditur. Ita quosdam contraria mouēt. Plin. l. 33. c. 5.

Atraciti carbunculorum generi peculiare est, vt coniectus in ignem velut intermortuus extinguatur, contrà aquis perfusus exardescat: ita quosdam contraria mouent, si exhorteris magis languescunt, si dehorteris, magis accenduntur: Si bene merearis, reddūtur inimici, sin malè, pluris te faciunt. Plin. lib. 37 cap. 7.

Negocium.

Vt citius fatigatur, qui quàm longum sit iter nescit: ita minore tædio rem gignit, cui nogocij ratio, modusque præcognitus sit.

Vt labyrinthos non oportet ingredi sine filo, quo securus possis redire: ita non est suscipiendum negocium, nisi prius perspecta ratione quate possis inde rursus explicare.

Sicuti laboriosius est inanem iactare manum, quàm saxo aut plumbo libratam: ita molestius est, in nihili rebus operam insumere, quàm in ardui s versari negociis.

Vt qui locis æqualibus ambulant, magis defatigantur, quàm qui in ęqualibus: ita laboriosius est semper eadem aut similia repetere, quàm in variis versari negociis.

In campania vites populos amplexę, ipsa æquabāt cacumina, adeò vt vindemiator rogum ac tumulum exciperet: Ita qui in arduis versantur negociis, periculi meminisse debent.

Vt oscitant permulti quòd oscitantem conspiciant, & micturiūt, quòd meientem viderint: ita quidam nullo certo iudicio ad suscipienda negocia permouentur sed quiduis in aliis imitantur ac referunt. Vide laborem.

Nobilitas

Vt fugitiuis ab altaribus ac templis reuulsis, nihil superest præter mortuorum sepulchra: Sic qui vera suáque gloria destituti, maiorum imaginibus efferunt sese. Plut.

Vt lampirides non sunt conspicuę, nisi noctu aut in obscuro: ita quidam non sunt illustres nisi inter humiles & idiotas, obscurantur autem inter egregios.

Minimi cancri, quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint inanium concharum testis se condunt, & cùm accreuerint, migrant in capaciores: ita quidã maiorum suorum titulis tuentur sese, cùm suis diffidant virtutibus.

Nouitas.

Vt coci optant pecorum prouentum, piscarores piscium: Sic curiosus malorum, nouarum rerum commotionem, vt habeat, quòd venetur. Plut

Vt fele prætercurrente, tollunt è medio obsonia: ita apparente curioso vertunt institutum sermonem, donec abierit, vt minus iam norit rerum quàm cæteri. Plut.

Nouitas vitanda.

Vt cibi, potus, cœliq́ue nouitas offendit, etiam si mutes in paria, aut in aliquanto meliora: ita præstat ferre principem, aut magistratus pristinos, quàm nouos asciscere, quia omnis rerum nouatio non careat perturbatione.

Vt plus est periculi corporib' nostris vere & autumno ob mutationem: ita nouitas omnis offendit ac lædit Rempub.

Nominum mutatio.

Vt sunt flumina quædam, quæ cùm eadem sint, diuersis locis diuersa sortiuntur nomina: ita quædam res in alio homine, variis nominibus mutantur: velut fastus in principe splendor appellatur, in priuato superbia.

Nota

Nota grauissima.

Vt maiore cum voluptate cautionem audimus notam, quam ignotam, etiam si melior sit: Ita iis literis impensius vulgus delectatur quas dicit.

Nugæ.

Vt Apion Homerum ab inferis euocatum, nihil aliud interrogauit, quàm quibus parentibus genitus esset: Sic quidam grauissimorum virorum concilio cõuocato de meris nugis consulunt. Plin. lib. 30. cap. 2.

Numerus.

Quo maius est animal, hoc minus est fœcundum: minuta numerosi fœtus sunt, adeo vt acanthis minima auicula duodenos pariat pullos: ita quæ minus valent pondere numero sunt pensanda.

O.

Obliuio.

LVpis quos gregarios vocant, etiam in fame surrepit obliuio cibi si modo respexerint, ac protinus alium quærunt: Ita nonnullis mox excidit, quod modo instituerant narrare, si interiectis verbis aliquot animum illorum aliò deuocaris. Plin. lib. 8 cap. 22.

Lynces clarissimè omnium animantium cernunt, sed mira illis obliuio rei ab oculis semotæ: ita quidam acri ingenio, sed obliuiosi.

Vt quod maiore negotio chalibi, aut marmori insculpseris, durat diutius: Itaquod maiore studio disci mus, nunquam obliuiscimur.

Obiurgatio.

Vt Telephi vulnus eadem hasta sanatum est, quæ vulnus inflixerat: Ita vulnus obiurgationis ab eodem sanabitur, qui fecit. Plut.

Vt qui sacris initiantur, perferunt primos illos insultus, spe secutæ dulcedinis, ac lucis: idem faciendũ iis qui à philosopho obiurgantur. Plutarchus.

Vt bonus medicus mauult morbo mederi somno ciboque quàm scammonio aut castorio: Sic amicus, pater præceptor magis studet laude corrigere, quàm obiurgatione, si liceat. Plut.

Pharmacum non adhibitum in loco, dolet absque

fructu: Sic obiurgatio non vt debet admota. Atque idem facit amicus cum molestia, quod adulator cum voluptate. Lædit enim vterque. Plut.

Vt austera remedia, sed necessaria, leuant quidem ægrotantes, sed offendunt & inficiunt sanos: Sic acris obiurgatio vitio medetur, probos offendit. Plut.

Quemadmodum medicus, vbi secuit carnem, non statim deserit sectum, sed rigat ac lenit: Sic qui acrius obiurgauit, debet reliqua vitæ consuetudine lenire eã molestiam. Plut.

Vt statuarij primùm ictibus incidunt lapidem, posteà poliunt atque æquant: Sic amicus obiurgationem lenitate mitigabit. Plut.

Medici pharmacis amaris dulce nonnihil admiscẽt, vt alliciant: Ita parentes obiurgationis asperitatem lenitate debent mitigare. Plut.

Qui in rebus leuiculis acriter obiurgat amicum perinde facit, ac si medicus amarum & acre pharmacum ac sumptuosũ in leuissimis morbis passim admoueat. Plut.

Creta nullum habet venenum, præter phalangium, id est aranei genus: Ita non est monasterium tam sanctum, quod immune sit ab obtrectationis & inuidentiæ malo.

Quædam gemmæ aceto maceratæ nitescunt, pleræque melle decoctę: Ita quosdã meliores acris reddit obiurgatio, quosdam admonitio blandior.

Vt elleborum si parcius sumas, magis offendit, quod inhæreat visceribus, inficiátque corpus: sin copiosius, erumpat celerius: Ita non est obiurgandus amicus, nisi ea vehementia, quæ vitio liberet illius animum. Nam leuior expostulatio contristat amicitiã nullo fructu. Pl. l. 25. c. 5. in fine.

Herbæ salutares consuetudine perdunt medẽdi vim: Ita admonitio si assidua sit nõ emendat assuetum iam obiurgationibus.

Vt perniones & facit, & tollit frigus: item ignis ambusta sanat: Ita amici obiurgantis oratio, dolori quem fecit eadem medetur.

Vt qui coguntur secare, malunt, ære secare, quàm ferro, quòd hoc pacto vulnus sit sanabilius: Ita qui cogitur obiurgare quempiam, ita moderabitur orationẽ, vt ipsa in se nonihil admisceat occultæ medelæ.

Obscænitas.

Vt celerius inebriantur qui dilutum bibunt, quàm qui merum: Ita citius inficiunt animum quę sobrietatis aliquid habent admixtum, quàm quæ simpliciter obscæna sunt. Nam à vehementer obscęnis refugit animus, contrà illa blandiuntur aliqua virtutis specie.

Occasio.

Morus nouissima omnium germinat, & tamen parit inter primas: ita qui tempus idoneum opperiuntur rei conficiendę, etiam si serius cœperint, tamen maturius conficiunt. Plin. lib. 15. cap. 24.

Apes peragunt opus suum nō statis diebus, sed quoties cœli commoditas inuitat: Ita suo quæque tempore rapienda est occasio. Plin. libro 11. cap. 6. & 10.

Persica ob idipsum pluris veniebant quod non durarent, nisi in triduum: Ita auidius rapiendum, quod citò præteruolat, vt iuuenta.

Ocium.

Vt Herculem parum decebat, exuto leonis exuuiis vestis Milesia, cùm seruiret Omphalę: Sic parum decorum ciuili viro, deposita quam gessit persona ad ociosam, ac voluptariam vitam se conferre. Plut.

Apodes auiculæ, aut pendent volatu, aut iacent, propterea quòd pedibus careant: Ita quidam in vtranque partem nimis vehementes, aut nimium tumultuantur negociis, aut toti torpent ocio: nil mediũ est. Pli. lib. 10. cap. 39.

Odium.

Ex festuca incensa, aut lucerna neglecta domi nonnunquam conflagrat vrbs tota: Sic ex priuatis odiis ac dissidiis publica pernicies oritur. Plut.

Subduc materiam, extinguetur ignis: subduc occa-

sionem, conquiescet odium, siue inuidia. Plut.

Vt vitis refugit brassicam, quercus abhorret ab olea, multò magis autem à nuce iuglande (Nam vitis cùm omnia complectatur, solam brassicam declinat: quercus si in scrobem oleæ depacta fuerit, emoritur eadem & iuxta nucem iuglandem inarescit) Sic inter quasdam nationes naturale dissidium est, vt nullo pacto queant coalescere concordia: vt inter hos ferè, quos mare, aut Alpes diremerunt.

Qui ex balneo calent, vehementius frigescunt, & aqua frigidior esse solet, quæ prius caluit: Ita vehemẽtius sese oderunt, qui prius fuerunt amici & sceleratiores sunt, qui à pia vita ad impiam se transtulerunt.

Iuglans crepitu prænuntiat se frangi, vt fugere liceat, priusquam fiat ruina: Ita quidam non lædunt, nisi prius ostendant se infensos: alij prius læserunt quàm expostulent.

Vt inter animantium genera occulta quædam sunt dissidia, cùm nulla appareat dissidij ratio, velut araneæ & serpenti, formicis ac soricibus trachilo & aquilæ aliisque compluribus: Ita sunt qui illam aut illam oderint gentem, cùm nesciant, quamobrem oderint. Quidam odêre rhetoricen, aut Græcas literas, cùm hoc ipsum ignorent quod oderunt. Plin. libro. 10. cap. 74. & Aristot. lib. 9. cap. 1. de natu. animal.

Vt carboni semel exusto suffocatoque, si denuo flagret, maior est vis: Ita semel sopitũ odium, si rursum excandescat acrius est.

Oeconomia.

Duabus vocibus simul sonantibus, gratior fit concentus: ita quicquid fit in familia, fit quidem vtriusque consensu, sed tamen arbitrio mariti. Plut.

Qui venenis piscatur, facilè interimit, & tollit piscem, sed corruptum & malum: Sic quæ philtris captant maritos, stupidos habent & inutiles. Plut.

Vt vinũ appellatur, etiã si maior aquę pars sit admixta: Ita domus mariti dicetur, etiamsi mulier plus cõtulerit. Plut.

Offensæ.

Ter nouenis crabronum ictibus interficiẽ hominẽ

existimant: Ita offensa tametsi per se non capitalis, tamen sępius iterata capitalem parit inimicitiā. Plin. lib. 11. cap. 21. Vide Iniurias.

Olfactus.

Vt momus tauri opificem deum carpsit, quòd non proposuisset oculos cornibus, vbi maximè erat opus: Ita perperam faciunt, qui coronas in vertice ponunt, cùm sub naribus magis apponi conueniat, vt plurimum voluptatis ex odore possint haurire.

Oratio.

Vt balnei non purgantis: Ita nec sermonis vlla est vtilitas. Plut.

Vt fræno circumagitur equus, vt clauo nauis: Ita oratione ducuntur homines. Plut.

Vt lumen, ita nec oratio vlli prodest, nisi volentibus accipere. Plut.

Qui coronas nectunt, bellissima quęrunt, non vtilissima: At apes etiā amarissimo thymo insidunt atque inde mellificium colligunt: Sic oportet auditorem non flosculos orationis, voluptatis causa sectari, sed vim sententiarum & vtilitatem. Plut.

Vt athletis amphotides adduntur contra plagas: ita pueris focalibus magis est opus aduersus pestilentem orationem. Plut.

Non cōuenit, vt in tonstrina surgens, ad speculum contempleris teipsum, num rectè sis curatus: Ab oratione discedens, non expendas, num melior sis factus, aut deterior ex auditione. Plut.

Facile est demoliri, quod alius extruit: at difficillimum, idem aut melius aliquid extruere: Ita aliorum orationem reprehendere in procliui est, at eodem modo meliúsve dicere, non est perinde facile. Plut.

Non sic ad audiendum est accedendum, vt velis inungi & oblini fucis, quo nitidior fias, sed gratiam habeas, si velut alueare, acri fumo, sic ipse mordaci sermone purgeris animo qui cęcutientiæ & lippitudinis est plenus.

Vt ægrotus non quęrit medicum disertum, sed sa-

nandi peritum: Sic à philosopho non requirimus orationem phaleratam. Senec.

Vt idem sol ceram liquefacit, & lutum indurat: ita eadem oratio alios reddet meliores, alios deteriores pro ingeniorum varietate.

Vt magnes non quiduis ad se trahit, sed ferrum duntaxat, cùm sint alia multò leuiora: Ita quorundam oratio non mouet omnes, sed iam propẽsos ad id quod illi suadent.

Orationis virtutes.

Qui statim orationis ornatum requirit, perinde facit, ac si quis nolit antidotum bibere, nisi vas sit adductum ex Atticæ Veneris figulina: nec in hyeme vestem induere, nisi quę lanam habeat ouium Atticarum. Plut.

Qui bibunt, vbi iam desierint sitire, tum poculi sculpturã contemplantur: Sic in oratione, primùm animaduertẽdum, quam salutare sit quod dicitur: deinde si vacat, quid sit elegans aut nitidum, cõsiderare licet. Plut.

Vt ridiculus sit cantor, qui rem grauem Lydiis efferat modis: Ita ridiculus qui de diis, aut rectè viuendo verba faciens, rethoricis lasciuiat flosculis. Plut.

Vt iuxta vias asperas ac salebrosas violæ flosculique nonnunquam occurrunt: Ita in oratione infacunda nonnunquam & sententiæ & figuræ incidunt dignæ quæ laudentur. Plut.

Non idem finis sermonis, qui cursus, iuxta Sophoclem: nam illic vincit qui præuenit, hic qui magis ad rem dixit, non qui celerius: imò vincit sępe, qui posterior dicit. Plut.

Sicuti sal modicè cibis aspersus condit, & gratiam saporis addit: ita si paulũ antiquitatis, aut ioci admiscueris, oratio fiet venustior: si plus satis nihil insuaui⁹.

Musici leui chordarum tactu demulcent, non graui pulsu: Sic oratio placida citius quàm aspera mouet populum. Plut.

In vite quicquid per amputationem adimitur materiæ, id fructibus additur: Ita qui reciderit curas su-

peruacaneas rerum ſordidarum plus valebit in rebus ſeriis & grauibus: Aut quo minus eſt verborum, hoc grauiores ſententiæ

Vt laudatur in hoc Thimantes, quòd in omnibus eius operibus plus ſemper intelligitur, quàm pingitur ita optimum orationis genus, in qua plurima cogitationi relinquuntur, pauca narrantur, & plus ineſt ſenſuum quam verborum. Plin. lib. 53. c. 10.

Orationis vitia.

Quemadmodum in iis, quæ ad tibiam canuntur, multa fallunt ac ſuffugiunt auditorem errata: ita in oratione phalerata, multa ineptè dicta fallunt auditorem ob phaleras, & fucos orationis.

Qui abigat homines ceſto Veneris, à Venere videatur alienus: Sic qui oratione moleſtus eſt, & reddit inimicos à muſis eſt alienus, & vtendi igarus. Quandoquidem oratio ad conciliandos homines eſt reperta. Plut.

Qui caſtam ac philoſophicam orationem meretriciis ac ſophiſticis laudibus proſequuntur, perinde faciunt atque ij, qui athletam liliis aut roſis coronent, non lauro aut auleaſtro. Plut.

Vt aues ſubuentaneos concipiunt fœtus: Sic inutilis oratio accepta, nec inhærens, ſed protinus in auras diſpergitur. Plut.

Quemadmodum medici quò doctiores videantur, diuerſas rerum ſpecies ex diuerſis mundi partibus petitas, inter ſe commiſcent: ita quidam oſtentatores orationem parum eruditam videri credunt, niſi ius Cęſareum ac Pontificum poëtas, oratores, philoſophos, ſophiſtas ſimul cõmiſcuerint, & pluribus authoribus, ac literis conſarcinauerint, quàm Mitridaticum ferunt fuiſſe concinnatum. Id conſtabat quinquaginta quatuor diuerſis rerum generibus.

Vt quod nulla vi efficias, id aliquoties fit herbæ ſucco, ſi modò quem oportet, adhibeas: ita quoſdam magis promoueris apta, quàm violenta oratione.

Vt pharmacopolæ bracteis aureis tegunt reme-

dia quædam, quò pluris vendant: ita qui lenocinio verborum nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant.

Tilia cum habeat corticem ac folia dulcia, tamen fructũ ei⁹ nullum animal attingit: ita quorundam oratio blanda, gratáque & composita, sententiarum nullus fructus. P.in.l.16.c.15.

Vti buxus semper quidem viret, sed alioqui & odore noxia, & semen habet omnibus inuisum animantibus: ita quidam præter orationis gratiam, nihil ad ferunt non fugiendum.

Orator.

Vt signa quædam argillacea summo in pretio fuerunt, ob admirationem artis: ita nonnunquam res humilis ac nihili ingenium oratoris commendat.

Facilius insculpes gemmis, quæ voles, si terebra ferueat: ita magis mouebit orator, si non solum acriter dicat, sed ferueat: & amet id quod laudat oderi quod vitu-perat.

Ostentatio.

Vt oua plena sidunt, inania fluitant: ita qui veris virtutibus aut literis est præditus, minus ostentat se, quàm qui secus.

Animantia quibus longa sunt crura, iisdem lõgum sit collum oportet: ita qui magno strepitu student viuere, lõgius rapiant necesse est, vnde supperat sumptus.

Chameleon maximum habet pulmonem, & nihil aliud intus: ita quidam præter ostentationem, & ventosam iactantiam, nihil habent. Plin.11.c.32.

Quemadmodum medici quo doctiores videantur diuersas rerum species ex diuersis mundi partibus petitas inter se commiscent: ita quidam ostentatores orationem parum eruditam videri credunt nisi ius Cæsareum ac pontificium, poëtas oratores, philosophos, sophistas simul cõmiscuerint, & pluribus authoribus, ac literis consarcinauerint, quam Mitridaticum

ferunt fuisse concinnatum: id cōstabat quinquaginta tuor diuersis rerum generibus.

Vt non est optima imago, quæ materia testatur opes locatoris, aut artem, pictoris, sed quæ rē proximè repræsentat: ita optima est eloquentia, quæ non ostentat ingenium dicentis, sed rem aptissimè ostēdit.
Sicuti terra quæ venas aquarum occultas, nebulam quandam exhalat ante solis ortum, longius intuentibus: ita qui verè boni sunt, & eruditi, etiam si non ostentent, tamen semper aliquid ex se produnt, vnde qui obseruet, deprehendere possit subesse vim boni.
Vt sol quo magis in alto est, hoc minores iacit vmbras quo terræ propinquior, hoc maiores, putà mane ac vesperi: ita virtus quo maior est, & excelsior, hoc minus videri cupit minusque sese ostentat, contrà qui minus ipsa reualent, magis sese dilatant ostētatione. Vide Fastum & Superbiam.

P

Parentes.

VT scorpius non tantummodo putandus est habere aculeum, cum ferit, sed semper est obseruādus: ita malis prognati, etiam si non peccent, tamen venenum habent. Plut.
Vt pisces in mari nati educatique, nihil tamen sapiūt salis marini: ita quidam inter barbaros geniti, & educti, longè absunt ab omni barbarie.

Parsimonia.

Templum Ephesiæ Dianæ tutos reddebat obæratos à creditoribus: At multo magis frugalitas, & parsimonia præbet asylum. Plut.
Vt in conuiuiis temperamus ab appositis cibis, quo locus sit lautitiis, quas expectamus: ita quotidiana parsimonia præmuniendi sumus. Plut.
Plato vetat aquā à vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam Ceramitidem vocant, repererisque non esse spem venæ: ita prius excutiendum,

vt parisimonia, aliáue via tibi suppedites, priusquàm à mensarijs pecuniam mutuam petas. Plut

Patria.

Vt pisces in mari nati educatique nihil tamen sapiũt salis marini: ita quidam inter barbaros geniti, & educat longè absunt ab omni barbarie.

Paupertas.

Vt qui vestes flagellant, corpus non attingunt: Sic qui generis vitium aut paupertatem exprobrant, non propriè tangunt ipsum hominem, sed externa calumniantur. plut.

E corporis morbo quidam hoc excerpunt commodi, quod vacant negociis quibus distringebantur, & quosdam labores obiecti reddidere validos: Sic quibusdam exilium, paupertas, naufragium, occasio fuit philosophandi. Plut.

Vt vasa paria, quorum alterum plenum sit alterum inane, pulsata concentum faciunt διὰ πασῶν: ita bene conuenit inter diuitem benignum & pauperem indigum.

Qui in altis sunt specubus, à fulmine non feriuntur: ita infamafortuna tutissima est.

Dracones exugentes sanguinem elephantorum occidunt eos, & ipsi vicissim inebriati opprimuntur ac commoriuntur: ita sæpenumero in bello, pars vtraque & perimit & perit, damnum dat & accipit, plin. l. 8. cap. 12.

Pax.

Quædam remedia tristiora sunt ipso morbo, vt satius sit oppetere mortem, quàm his aucupari salutem: velut sugere sanguinem è vulnere recenti gladiatorũ morientium: ita quandoque satius est ferre iniuriam quam maiore incommodo vlcisci: ferre pacem, etiam si parum commodam aut æquam, quam bellum cum immensis malis suscipere.

Peregrinatio.

Qui eos felices ducunt, qui per omnia vagantur maria terrasque, perinde faciunt, ac si quis stellas errones iudicet fortunatiores fixis, quanquàm illis quoque suus orbis est, in quo voluantur, nec soli licet suos egredi fines. Plut.

Quemadmodum formicę si semel antro, & apes si semel aluearibus eiici contingat, pergrinantur: ita quidam si semel patriam exeant, exules se putant. Plut.

Vt cochleæ semper domum suam secum circunferunt: ita quidam horrent peregrinas regiones. Plut.

Vt aspalacus non nisi apud Boëtios viuit vbi nascitur, aliò translatus perit: ita quidam peregrè viuere non possunt, nulla instructi arte.

Tarandus omnium arborum & fruticum, locorumque in quibus latitat, colorem villis etiam imitatur: ita tutior erit qui ad quancunque gentem se contulerit eius ritus ac mores imitetur.

Quidam fluuii per medios lacus erumpunt, vt illis non misceantur, sed iisdem eadem aquarum magnitudine post multa passuum milia exeunt, quà fuerant inuecti. Ita si in vitiosam incideris ciuitatem, ita ad tempus vtendum hospicio, vt idē exeas, qui veneris.

Vt Aphricæ Auster serenus est, Aquilo nubilus, præter aliarum regionum naturam: ita quidam cum regione mutant ingenium ac mores.

Sorba quæ magis blandiuntur specie, venenum habent: ita blandiores amici magis cauendi, quàm tristes atque asperi.

Empetron herba, Latinè calcifraga, quò propius abest à mari, hoc minus est salsa: quò longius, hoc amarior est: ita quidam apud Gallos Germaniam spirant, apud Germanos Galliam, & quò longius absunt hoc magis referunt eam gentem.

Periculum.

Vt pueris cùm terrentur personis, damus eas in manus, & versatas ostendimus inanes, vt discant

non timere: Ita conueniet adhibita ratione, res specie terrificas excutere, vt cum viderimus non esse, quod apparent, contemnamus. Plut.

Medici vetant vti Hallicaccabo, quanquam dentibus firmandis prodest, si eius succi colluantur propterea quod periculum est, ne si diutius id fiat delirationem gignat, & plus adferat incommodi quàm commodi: Ita non est vtendum his literis, quæ sic linguam expoliunt, vt mores inficiant, aut non cõuenit sequi, quæ sic augent rem vt famam lædant. Plin. lib. 21. cap. 13.

Periculosiores sunt fontes, qui limpidis aquis blandientes oculis, tamen perniciem adferunt, minus formidandi, qui ipsa specie testantur aquas esse fugiendas: Ita difficilius vitantur mala quæ boni prætextu fallunt. Plin. lib. 31. cap. 2.

In Bœotia ad Trophonium Deum iuxta flumen Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem adfert. Ita ferè magno alicui bono, magni mali periculum est vicinum. Plin. lib. 31. cap. 2.

In Campania vites populos amplexæ, ipsa æquabant cacumina, adeò vt vindemiator rogum ac tumulum exciperet: Ita qui in arduis versantur negotijs, periculi meminisse debent.

Muræna non in capite, sed in cauda animam habet: Ita quod charissimum est, non ibi recondendum, vbi statim periculis sit obnoxium. Plin. lib. 32. cap. 2.

Vti sæpenumero polypus dum conchæ carnem captat, ipse capitur ac tëetur: Ita sæpius dum alijs nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus.

Persuasio inanis.

Sicuti quo directius nos ferit sol radijs suis, hoc minor est vmbra nostri: quò obliquius, hoc magis increscit vmbra corporis: Ita quanto plus quisque assequutus est veræ sapientiæ, hoc minus magnificè de se sentit: quò longius abest ab ea, hoc se magis dilatat stultissima persuasione sapientiæ.

Vt camelo pardalis siue nabis, collo refert equum, pedibus & cruribus bouem, capite camelum, maculis tigrim aut pardum: Ita quidam inæquales sibi varias hominum formas exprimunt: si cultum inspicias, factum

aliquē existimes, si orationē audias, satrapā loqui putes si vitā expēdas, nebulonē īuenies: si scripta, bubulcum.

Philosophia

Qui adhortantur, & excitant ad philosophiam, nec docent, nec tradunt eam: perinde faciunt, vt ij qui præmungunt lucernam, nec infundunt oleum. Plut.

Quemadmodum graue est nauim ingressis cum terra discedit, quam agnoscunt, & nondum apparet ad quam nauigant: Sic philosophantibus initio molestū à consuetis discedere commodis, cùm nondum videāt ad quam felicitatem philosophia sit perductura. Plut.

In Philosophiæ studio ceu per metam orphosin quā dam, quidam velut aues facti conferunt se ad contemplationem naturæ, quidam ceu catellæ ad rixas & morsus sophismatum & quæstiuncularum. Plut.

Quemadmodum Anacharsis dixit, Athenienses ad nihil aliud vti nummis, nisi ad numerandum: Ita quidam vtuntur philosophiæ præceptis, tantum vt ostentent. plutarch.

Vt apicula ex flosculis succum mellis colligit, cum alij non delectentur, nisi colore & odore: Sic philosophiæ studiosus & ex poëtis inuenit, quod ad bene viuē dum conducat, cùm alij tantùm voluptate de liniantur. plutarch.

Aer qui est in auribus, nisi tranquillus sit, & carens propria voce, sed tinnitu fuerit ac tumultu plenus, nō exactè recipit ea, quæ dicuntur: Sic ea pars, quæ philosophia dicta, iudicat, si quid intus opstrepat, & obtinnat, non rectè iudicabit, quæ foris accipiuntur. Plut.

Non fodit puteos, qui fontes habet, aut nouit: Sic non petit aliunde qualecunque consilium, qui ipse didicit philosophiam. Plut.

Iudex in causa nihil tribuens amori tantum rē perpendit, ac secundum eam pronunciat: At in audiendis philosophis, multis lapsibus candidè fauēdum est. Vnde veteres iuxta Mercurij statuam Gratiarum item ponere soliti sunt. plut.

Quemadmodum proci, cùm penelope potiri non possent, stuprarunt illius ancillas: ita qui philosophiā nō possunt assequi, alijs literis se contaminant. plut.

Qui in ciuitatem adſcripti ſunt, & hoſpites, multa damnant, ac moleſtè ferunt: at qui in ea à pueris ſunt educati, quique aſſueuerunt, probant. Sic qui philoſophiam à pueris imbiberunt. Plut.

Quẽadmodũ agricola ſilueſtribus ſecurim aut ignẽ admouet, ac fũditus extirpat: vineas verò, atque oleas ãputat cautim ac circũſpectè, ne forte ſuperuacua reſecans, lædat & id quod ſanum eſt: Sic philoſophus ex animo iuuenũ libidinẽ, auaritiã, inuidiã, penitus reuellet. Cæterũ pudorẽ immodicum cautim emendabit, ne ſimul omnem euellat verecundiam. Plut.

Quẽadmodũ iuxta Philoxenũ, ſuauiſſimæ ſunt carnes, quæ non ſũt carnes, & iucundiſſimi piſces, qui nõ ſũt piſces: ita maximè delectat admixta philoſophiæ poëſis, & poëſi admixta philoſophia. plut.

Vt è vaſis, cũ explẽtur liquore, aër expellitur: Sic qui profecerũt in philo. veris implẽtur bonis, ac minꝰ iam gloriantur barba & pallio, minuſque ſeueri ſunt in alios, in ſeipſos duriores. Plut.

Vt in itiãtur homines clamore ac tumultu, deinde cũ ſacra fiũt, taciti ac venerãdi auſcultãt: Ita initia philoſophiæ tumultuoſa ſunt, tranquilla myſteria. Plut.

Vt in tẽpeſtate apparẽtibus geminis, nautæ in ſpem erigũtur: Ita poſt primã illã in philoſophia deſperationẽ, lux veritatis oborta diſcutit eam diffidentiã. Plut.

Menedemus aiebat multos nauigare Athenas, qui primum eſſent ſapientes, deinde fieri philoſophos, id eſt ſapientiæ ſtudioſos, deinde rhetores, poſtremo idiotas: Sic in philoſophia quò magis profeceris, hoc minus turgebis faſtu. plut.

Qui nauem fregit, tamen ſpe vehitur: nam fieri poteſt, vt corpus natans in terram deferatur: At qui excidit à philoſophia, totus perijt. Plut.

Qui ſubinde ſubſiſtit in via, minus proficit: At in philoſophia etiam relabimur in malitiam, intermiſſo ad honeſta curſu, ceu nauis retroacta æſtu. Plut.

Planetæ iuxta Mathematicos, cùm deſinunt procedere, ſiguntur: At in philoſophia ſubſiſtere non licet, aſſiduè eſt progrediendum. Plut.

Vt ſtatera non poteſt conſiſtere, ſed aut in hanc aut illam vergit partem : Sic in philoſophia, qui non proficit ad bonam mentem, is reuoluitur ad malam mentem. Plut.

Quemadmodum qui expectant obſidionem colligunt ac deponunt pecuniam, atque omnia parant ſub hoſtium aduentum: Ita aduerſus aſſultum iracundiæ præceptis philoſophiæ muniendus & inſtituendus eſt animus. Plut.

Vt ad lineam applicandus eſt lapis, non ad lapidem linea: Sic vita ad philoſophorum decreta corrigenda eſt, non ea ſunt ad mores noſtros trahenda. Plut.

Vt non medentur, qui vendunt pharmaca : Ita non ſunt philoſophi, qui quicquid è philoſophia ſumpſerint, id transferunt ad oſtentationem. plut.

Non quemadmodum vnguentis cùm adſunt, delectamur, cùm non adſunt non diſcruciamur: ita oportet erga philoſophiam eſſe affectum. plut.

Vt qui in immenſo nauigant mari, ex ipſa ventorum vi curſuſque tempore conijciunt ſe promouiſſe, etiamſi nondum appareat portus, nuſquam tamen conſiſtunt, donec ad portum attigerint: ita non conquieſcendum in philoſophia, donec ad perfectũ illum ſapientis habitum peruentum ſit. plut.

Lauri baccæ amaræ quidem ſunt, ſed ſaluti conferũt ita philoſophiæ præcepta, ſalutaria magis quàm blanda ſunt aut iucunda. plinius libro decimo nono capite trizerimo.

Vt vino non eſt aliud corporis viribus vtilius, ſi rectè vtaris: nec eodem eſt quicquam pernicioſius, ſi modus abſit: ita philoſophia ſalutaris res eſt, ſi modicè adhibeas, peſtilentiſſima, ſi eius ſtudio temulentus, à cõmunis vitæ munijs reddaris alienus.

Echinus præſentiens tempeſtatem, aut affigit ſeſe, aut arena ſaburrat: ita cùm imminet fortunæ tumultus, animus eſt philoſophiæ præceptis confirmandus.

Vt in curatione non ſentitur morbi leuamen, niſi ſyncerus habitus inducatur: Sic in philoſophia non

proficitur, nisi paulatim aliquid decedat de stultitia, donec in alium mentis habitum proficiat. plut.

Vt puerorum dum primum discunt scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarum simulachra ducuntur, post iubentur imitari propositum: Sic primum animus ad præscriptum adiuuetur oportet donec incipiat per se philosophari. Senec.

Vt primum est expurganda bilis vnde nascitur insania, deinde monendus homo: alioqui qui furiosum admoneat quomodo debet procedere quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipse furioso: Sic primum animus est liberandus falsis opinionibus postea tradenda præcepta philosophiæ. Senec.

Lana quosdam colores statim imbibit, quosdam nõ nisi sæpius macerata & recocta: Sic alias disciplinas ingenia cùm accepere, protinus præstant. Philosophia nisi altè descendit, & diu sedit, non colorabit animum. Senec.

Alia remedia cùm administrantur tristia, post sanitatem denique delectant. Philosophia pariter salutaris est & dulcis. Senec.

Philosophus etiam eloquens, perinde est quasi si bonus gubernator etiam formosus sit. Senec.

Vt in corpore latet animus, vnde vim & impetum sumant omnia: & mysteria, quæ est sacrorum pars optima non patent, nisi initiatis: ita philosophiæ præcepta nota sunt omnibus, id verò quod in ea est optimum latet. Senec.

Vt semina bona, si in solum bonum inciderint, similia origini proueniunt, eadem humus sterilis ac palustris necat: Sic philosophiæ præcepta, si in bonum aut prauum animum inciderint. Senec.

Fons in quo nitrum nascitur, nec aliud quicquam gignit, nec alit: ita sapientiç studium, totum hominis animum sibi vendicat.

Vt aqua maris in imo dulcior est, quàm in summo: ita quò altius penetres in philosophiam, hoc minus habet amaritudinis.

Vt gemma minutula quædam res est, sed ingentibus tamen saxis anteponitur. Sic homo pusillus, sed ingenio

nio valens aut sic philosophia seu virtus ostentatione minimum quiddam est,sed precio maximum.

Vt Democrates medicus Considiæ mulieri ,omnem curationem austeram recusanti , lac capratum dedit, quas lentisco pascebat : Sic ijs qui prorsus à tetricis philosophię præceptis abhorrent,fabellæ quædā amęniores proponēdæ,sed quæ philosophiam resipiant.

Fraxinum campestrem in tantum horrent serpentes, vt nec matutinas , nec vespertinas illius vmbras quamuis longissimas , vnquam attingant : & si gyro frondibus huius arboris claudatur ignis & serpens , citius in ignem fugiet,quàm in fraxinum:Ita nihil conuenit vitijs & studio sapientiæ, sub cuius vmbra quisquis se continuerit,tutus erit ab huius vitæ venenis.

Sicuti nasturtium ad venerem quidem reddit segniorem,sed animi vim acuit:Ita philosophię studium corporis curam ac vigorem,ad animi vigorem traducit,vt hoc plus sapiat homo in rebus ęternis, quò magis stupet ad ista corporea,crassaque.Plin.lib.20.cap.13.

Vt quidam gemmas quasdam secum vbique circunferunt aduersus morbos , maleficia,ebrietatem , tonitrua,ruinas, cęteraque mala :ita quędam philosophię decreta semper ad manum habenda aduersus incursuros animi morbos,libidinem ,iracundiam,ambitionē, auaritiam & his consimiles.

Sicuti qui morbo laborant regio , ijs mel cęteris dulcissimum amarum est : Sic sapientiæ pręcepta pijs iucunda,tristia sūt ijs,qui prauis affectibus corrupti sūt.

Vt non omnes insaniunt, qui Phrygiam audiunt tibiam,sed hi duntaxat , quos Rhea corripuit : ita non commouentur philosophiæ laudibus , nisi qui ad eam natura sunt propensi.

Vt acetum acre quidem gustu,sed aduersus serpentium ictus mirè valet: Ita præcepta philosophiæ austera quidem illa, miniméque blanda, sed contra pestiferas animi cupiditates remedium adferunt præsentaneum. Plin,lib.23.cap.1.

Hedera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodest : Sic philosophiam si penitus imbibas,nocet ad pietatem: si leuiter & veluti foris admoueas , prodest

ad eruditionem.

Gallus Phrygiæ fluuius, si modicè bibas, medetur corporis malis, si immodicè, lymphatum animum agit Ita si philosophiæ literas modicè attingas, prosunt, sin totum te illi addixeris studio sanitatem mentis auferunt, & inanis gloriæ furore quodam præcipitem agũt

Dictamnũ herba sagittas e[illegible] ucit è corpore, hanc cer ui monstrauere: Ita philosohiæ ratio fortunæ iacula eximit animis. Plin. lib. 25. cap. 8. Treophras. l. 9. c. 16.

Vt oleum in fusum tranquillat mare & lucem addit Ita philosophia componit animi motus, & ignorantiæ caliginem discutit. Plin. lib. 2. cap. 106.

Vt pyrites gemma non aperit vim igneam, nisi si at teras: tum enim digitos adurit: Ita quorundã malitiã non senties nisi cum illis consuetudinem, aut commer cium habueris: aut non sentias philosophiæ vim, nisi exercueris: Ita succina attritu vim attrahẽdi & odorem produnt.

Philosophus.

Vt psylli in Africa, Marsi in italia non solũ ipsi non læduntur à serpentibus, verum etiam contrectatu, ac saliua medentur alijs periclitantibus: ita philosophis non satis esse debet, si ipsi non corrumpantur vitiosis affectibus, verum oportet oratione alijs quoque cupiditates noxias eximere.

Aiunt Asiæ & Greciæ balneatores, cùm velint turbam pellere, carbonibus inijcere semen æræ, quòd id faciat vertigines: ita philosophi quoties volunt à suis libris submouere vulgus indoctum, Mathematicos quosdã numeros & figuras admiscent, vt ex ijs oborta vertigine capitis librum abijciant. Plin. lib. 18. cap. 17.

Vt montium proceritas minus apparet procul intuentibus, vbi accesseris, tum apparet quàm sint in arduo: Ita nemo prospicit, quàm excelsus sit animus philosophi, quantumq́ue supra res omneis humanas emineat, nisi propius contempleris, & imitatione ad illum accesseris. Seneca.

Vt tragœdi in theatris: Ita philosophus in scholis est audiendus nempe ad finem vsque. plut.

Vt auguria & auspicia non valent, nisi ijs, qui quæ-

runt,& obseruant: Ita præcepta philosophiæ non mutant nisi hos qui meliores fieri student, & hoc animo ad legendum accesserint.

Vt medicus libẽtius sanat oculũ, qui pro multis videt multosq́ue custodit: Sic philosophus libẽtius principis animum instruet, qui pro multis sollicitus. est. plut.

Vt psylli non solum ipsi non læduntur à serpentibus verum ex alijs venenũ exugunt: ita verè philosophus non modò ipse non tangitur vitijs, sed aliorum quoque morbis, oratione, vitaque sua medetur.

Non quemadmodum parasitus conuitio tactus ab ijs, à quibus alitur, ridet, ac nihil commouetur: ita à philosopho reprehensus, debet esse affectus, sed nec offendi oportet, nec impudenter negligere. Plut.

Physionomia.

Vt sũt quidã fõtes, qui potu pecudũ, atq; etiã hominũ cutẽ, & pilos tingũt albo, nigrò ve: ita relucet in ipso hominis vultu, & frõte, quod aiũt, quibus pręceptis ĩbutus sit, & quib⁹ ex authorib⁹ hauriat vitę rationẽ.

Pietas.

Cedrus & iuniperus si oleo perungas, nec tineas sẽtiunt, nec cariem: Ita semel imbutus diuini spiritus succo animus, nullã huius mundi sẽtit corruptelam. Plin. lib. 16. cap. 40.

Vt vniones tamet si in mari nascantur, tamen plus habent cognitionis cum cœlo, cuius faciem reddũt: Ita pius ac generosus animus magis à cœlo pendet vnde ducit originem, quã à terra, in qua viuit. Plin. l. 9. c. 35.

Vt Apelles pictor queri solit⁹ est, perijsse diem in quo nõ duxisset lineam: Ita Christianus dolebit, si quo die non euasit seipso melior in pietate.

Vti ferrũ aut chalybs cætera quidẽ duritie, rigoreq; superat, ab adamãte vincitur: Ita res quidẽ potens est amor in liberos, sed hunc quoq; superat pietas in Deũ.

Pœna, supplicium, mulcta.

Vt qui diutina tabe conficiuntur, non effugiũt mortem, sed lentè moriuntur: Sic qui non statim puniuntur, nõ effugiunt pœnã, sed longa ducũtur pœna. Plut

Pigri remiges sereno cœlo desident in portu, deind coguntur flantibus ventis nauigare cum periculo: Si

qui non punit, cúm est animo sedato, cogitur aliquando vel iratus punire. Plut.

Qui nos docuit sagittare, nō vetuit iaculari, sed vetuit ne aberraremus à scopo: Ita non est interdicta punitio, sed in tempore & aptè facienda. Plut.

Cantharides & scorpij in se circumferunt sui veneni remedium: At ipsi peccato inest sua pœna suppliciumque. Plut.

Vt hienæ fel, & phocæ coagulum, atque aliæ pessimarum ferarum partes aduersus magnos morbos efficax habent remedium: Sic Deus pessimis tyrannis vtitur nonnunquam ad correctionem vitiorum. Plut.

Sicut ex vipera, crocodilo, ceterísque nocentissimis bestijs medici remedia quædam aduersus venenorum noxam ad morbos efficacia quærunt: Ita animaduersio īnocētes multos vel arcet, vel reuocat à facinoribus.

In aspidis ictu nullū est remediū, nisi vt partes contactæ āputētur: Ita quædā vitia sola morte sanari possūt.

Vt arbor excisa repullulat, euulsa nō refruticatur: Ita malū si penitus tollitur, nō renascitur. Plin. l. 22. cap. 13.

Ciconiæ quoties conuolant in campum, quem Pythonis comen vocant (is est locus in Asia) quæ vltima omnium aduenerit, eam lacerant, atque ita discedunt in vna omnium cessatione castigata: Ita multitudinis vitia, vnius insigni supplicio sūt vel sanāda, vel arcēda.

Vt magis est probāda medicina quę vitiosas corporis partes sanat, quàm quæ exurit: Ita melior magistratus qui ciues improbos corrigit, quàm qui tollitè medio.

Poësis, Poëtica, & Poëtæ.

Quidam amethystum adhibent in compotationibus aduersus ebrietatem. Multo magis in audiendis poëtis præcepta sunt adhibenda, ne quid inficiant animum. Plut. Plin. lib. 37. cap. 6.

Vt in his locis vbi multæ nascuntur herbæ ad remedium efficaces, in ijsdem multæ nascuntur lethales: Sic in poëtis multa præclara, multa pestifera. Plut.

Vt Simonides dixit, stupidiores esse Thessalos, quàm vt à se decipi possent: ita qui feliciore sunt ingenio citius à poëtis corrumpuntur. Plut.

Non sic est parendum poëtis aut philosophis, quem-

admodũ pueri obtẽperãt pædagogis, sed quẽadmodũ Cato puer parebat quidẽ pædagogo iubenti, sed rogabat quã ob causam id iuberet: Ita fides habenda auditoribus, si causam idoneam reddiderint. Plut.

Quẽadmodũ in vite luxuriãtibus folijs ac palmitibus sæpe fructus occultantur: Ita in poëmatibus, figuris ac fabulis luxuriantibus, multa cognitu vtilia fallunt adolescentem. Plut.

Quẽadmodũ in eisdẽ pascuis apis florẽ sequitur, capra froticẽ, sus radicẽ, quadrupedia fructũ: Sic in poëtis alius aliud quęrit, hic historiã, ille sermonis ornamenta, ille probationes, ille præcepta viuendi. Plut.

Quemadmodum iuxta Philoxenum, suauissimæ sũt carnes, quæ nõ sunt carnes: & iucundissimi pisces, qui non sunt pisces: Ita maximè delectat admixta philosophiæ poësis, & poësi admixta philosophia. plut.

Vt apis ex amarissimis floribus, & asperrimis spinis mel suauissimum ac lenissimum colligit: Sic ex turpibus ac sceleratis fabulis vtcumque decerpi potest aliquid vtilitatis. Plut.

Vt qui subitò è summis tenebris in lucem educitur, magnopere perturbatur, nisi paulatĩ lumini assueuerit Sic in poëtis prælegendis, philosophorum opiniones inspergendæ in animos puerorum, ne postea ad tam diuersas doctrinę rationes perturbentur. Plut.

Si multi inebriẽtur vino, nõ ob id incidendę vites, itã vt fecit Lycurgus, sed proprius admouẽdi fontes: ita si multi abutuntur poëtica, nõ protinus abijciẽda, sed adhibenda cautio, vt fiat salutaris. Plut.

Vt mandragora iuxta vites nascens, vinum reddit lenius: ita philosophię ratio admota poëticę, moderatiorem efficit eius cognitionem. Plut.

Quẽadmodũ in picturis plus mouet color, quã lineę, propterea quòd propius hominis formã represẽtet ille, magisq; fallat: ita mẽdaciũ admixta veri similitudine, magis allicit mouẽtque quam simplex oratio, quę nihil habeat fuci. Plut.

Non vt inuenire licet sacra sine tibijs & choro: ita poësim absque mendacio licet inuenire. Plut.

Venenum admixtum cibis, pestilens sententia ad-

mixta rebus vtilibus ac iucundis. Plut.

Vt fœdis animantibus ſcitè effictis delectamur: Ita in poëſi, quia eſt rerum adumbratio, etiam mala rectè efficta delectant. Plut.

Vt in parricidio, aut inceſtu depicto, artē modò laudamus eius, qui pinxit, rem ipſā deteſtamur: Itidem in poëtis elocutionē imitabimur, rem execrabimur. Plut.

Quędā per ſe nō pulchra, quibuſdā ob id bona ſūt, quòd apta: Ita laudātur in poëtis quędam, quòd congruūt perſonę, tametſi alioqui fœda. Demonides claudus precabatur, vt crepidę quas furto amiſerat, quadrarent ad pedes eius qui ſuſtuliſſet. Plut.

Vt periculū ſit, ſi oēs in idē inclinēt latus nauis, ſed alijs aliò inflectētibus, nauis optimè libratur: Sic ſeditio & diſſentio inter rhetores tutiorem reddit ſtatum ciuitatis: Item diſſenſio poëtarum inter ſe facit, vt minus inficiant opinionem lectoris. Plut.

Quēadmodū medici cātaridis, quę lethale venenum eſt, pedibus tamē & alijs ad remediū vtūtur: Ita licet ex eadē poëſi decerpere, quò medearis illius veneno: Nam ſemper aliquid admiſcent, quo ſignificēt ſe damnare, quod narrant. Plut.

Vt apicula ex floſculis ſuccum mellis colligit, cùm alij non delectentur, niſi colore & odore: Sic philoſophiæ ſtudioſus & ex poëtis inuenit, quod ad bene viuendum conducat, cùm alij tantum voluptate deliniātur. plutarch.

Quēadmodū ſpiritus noſter clariorē ſonū reddit, cū illū tuba per lōgi canalis anguſtias tractū, patētiore nouiſſimè effudit: Sic ſēſus noſtros clariores arcta carminis neceſſitas efficit, eadē negligētius audiūtur, minusq; percutiūt: quādiu ſoluta oratione dicūtur. Poteſt trahi & huc, vt ſi quis dicat famā virtutis clariorē exiſtere, ſi diu rebus aduerſis oppreſſa, tandem emerſerit. Senec.

¶ Qui biberint ex Clitorio lacu, ijs vini tædium oboritur: Ita qui ſemel guſtarint poëticen, abhorrent à philoſophiæ præceptis, aut contrà: ſiue qui ſe mundanis voluptatibus ingurgitant, abhorrent ab honeſtis illis, ac veris oblectamentis.

Vt ſcarabeum, aut viperam, aut araneam in gemma redditam & imitatam à natura (nam id videmus eſſe factum in nonnullis) non horremus, ſed amplectimur, effigie delectati: Sic vitiorum erudita pictura delectamur in hiſtoricis ac poëtis.

Sicuti imitatitia vina, quæ frugibus conficiuntur apud quoſdam, hactenus aſſequuntur vini vim, quod inebriant, non tamen perinde reficiunt cordis vigorẽ: Ita quidam quod in poëtis eſt vitij, id aſſequuntur, nempe obſcœnitatem, cæterum eloquentiam, venuſtatem, eruditionem non poſſunt exprimere.

Poteſtas, Potentia.

Vt qui obtuſo fręno conatur equum domare, excutitur equo, contemnente fręnũ: Sic qui populũ vincere conatur, non ſatis inſtructus potentia, ab imperio deturbatur. Plut.

Sol cùm maximè tollitur in altum, arduus ad polum ſeptentrionalem, tum minimum mouetur: Ita quo maior eſt poteſtas, hoc magis coërcenda eſt animi temeritas. plutarch.

Vt in malis ſomnijs nonnulla turbat animum ægritudo, ſed præterea nihil efficiunt: Sic mali, ſed impotentes, non admodum lædunt. plut.

Vt acciſę pennæ tempore renaſcuntur: Ita niſi aſſiduè premas renaſcitur potentia.

Vt Caſtoris & Pollucis faces ſi ſolitariæ appareant, dirũ eſt oſtentum: ſin geminæ, ſalutare: Ita nõ oportet potentiam eſſe ſeiunctam à ſapientia, alioqui peſtilentem.

Vt Saturnus qui ex ſeptem erronibus ſummum tenet locum, tardiſſimè circumagitur: ita qui in ſumma cõſtituti ſunt poteſtate, quàm minimè pręcipites oportet eſſe. Plin. lib. 2 cap. 6.

Vt quædam fulmina æs ac ferrum liquefaciunt, ne cera quidem confuſa: Ita diuina vis, aut regia poteſtas in obſiſtentes ſæuit, mollibus parcit & cedentibus.

Vt bruta fulmina montes feriunt irrito ictu: Ita ſtulta potentia ſuas vires, in quod nihil opus eſt conſumit.

Sicuti nec Ægyptus ob calorem, nec Scythia ob ri-

gorē sentit fulmina: Ita vel ingens potentia, vel extrema fortunæ humilitas, tutum reddit à contumeliis.

Præceptores artium.

Vt quidam crebris diuerticulis viam breuem reddūt longuam: Sic nōnulli docentem crebris quęstiunculis nihil ad rem pertinentibus interpellantes, perpetuam interrumpunt doctrinam.

Vt pulli inuolucres semper hyantes pendent de ore alieno: Sic quidam molesti sunt docenti, quòd necessarium sit eis omnia mansa in os in serere, nihilque tradant ipsi sibi. Plut.

Vt non satis est soli bonitas, nisi accedat, & cultor idoneus, & semina: Ita nō sufficit ingenij felicitas, nisi accedat doctor, & institutor egregius, & præcepta idonea. Plut.

Vt sacrificis honorem habet ciuitas, quod commune omnium bonum à diis petant: Ita multo magis honorandus principis præceptor bonus qui talem fingit, vt omnibus sit vtilis futurus. Plut.

Vt agricolæ vallos apponunt arbusculis, quò recte crescant: Ita qui instituit addit monita, & præcepta ingeniis salubria, ne diuaricent in vitia. Plut.

Vt maximi medici, minores quoque morbos optimè sanant: Ita doctissimi præceptores, & minima optimè docent.

Vti boni agricolę est nosse terram suam, quam colit: Ita præceptor diligens in primis studeat cuiusque indolem & ingenium cognoscere: neque enim eadem omnibus adhibenda.

Præcipitatio.

Sicuti aquilo initio vehemens desinit lenior: contrà Auster initio lenior, desinit vehementior: Ita qui præcipites magno impetu rem aggrediuntur, frigescunt in progressu: contrà qui consilio suscipit, magis accenditur operis progressu.

Vt Saturnus qui ex septem erronibus summum tenet locum, tardissimè circumagitur: Ita qui in summa constituti sunt potestate, quàm minimè præcipites o-

portet esse. Plin. lib. 2. cap. 16.

Vt canis properans in enitendo, cæcos parit catulos: Ita præcipitata opera non possunt esse absoluta. Plin. lib. 8. cap. 40. Vide potestatem.

Præsumptio.

Vt in corporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur: Sic infirmus animus, priusquam opprimatur malis, præsumptione quatitur. Seneca.

Prętextus.

Periculosiores sunt fontes, qui lympidis aquis blādientes oculis, tamen perniciem adferunt: minus formidandi, qui ipsa specie testantur aquas esse fugiēdas: Ita difficilius vitantur mala, quæ boni prætextu fallūt. Plin. lib. 31. cap. 2.

Princeps.

Vt qui non consueuerunt neque cœnare, neque laare, nisi ex præscripto medici, ij, nec sanitate fruuntur: Si qui omnia ad principis judicium refert, reddit eos dominos plus quàm vellet ciuitas, vt nihil iam nec rectè fieri possit, nisi principis arbitrio. Plut.

Vt rex mundi magna curat, parua relinquens fortunæ, quemadmodum dicit Euripides: Ita princeps nō nisi in grauibus & arduis negociis exercebitur.

Regula primùm recta sit oportet, deinde quæ applicentur corrigat: Ita princeps, primùm ipse vitiis careat necesse est, deinde aliis leges præscribat. Plut.

Eruggium herbam, si vni capræ in os inseras, cùm ipsa sistitur, tum omnes consistunt, donec pastor herbam eximat: Ita principis mores, mira vi in populū transfunduntur.

Cybindus auis bellum internecinum gerit cum aquila, adeò vt cohærentes sæpenumero prendantur Ita fit liquoties, vt dum mutuum inter se odium pertinaciter exercent principes, vtrique subuertantur, tertio quopiam inuadente.

Galli sæpius in pugna commoriuntur: Ita quidam mutuis dissidiis conficiunt sese.

Vt plures apparere soles prodigium est: Ita plureis esse Monarchas aut principes vel imperatores. Plin. lib. 2. cap. 31.

Vt sol non alius est pauperi, alius diuiti, sed omnibus communis: Ita princeps personam spectare non debet, sed rem.

Sicuti deus cùm nihil non videat, nihil tamen videnti similis est: Ita princeps nihil ignorare debet, multa dissimulare.

Vt magi prodigiosa quædam promittunt, iisque promissis vulgus credulum al liciunt: Ita principes maximarum rerum spes ostentant, vt sibi reddant addictos.

Quemadmodum vitis tametsi arbor omnium nobilissima, tamen arundinum, aut vallorum, aut arború infrugiferarum eget sustẽtaculis: Ita potẽtes & eruditi inferiorum egent opera.

Vt vallus aliquoties frondibus suis vitem amplexam strangulat: Ita non nunquam adminiculi gratia obiter asciti, subuertunt & opprimunt potentiorem.

Leo cunctis formidatum animal, cantum ac cristam galli formidat: Ita summi principes infimorum conuicia nonnunquam timere coguntur.

Princeps bonus.

Vt deus in cœlo pulcherrimum ac iucundissimum sui simulachrum constituit solem: Sic in republica principem, qui prudentia, iustitia, benignitate se erga omnes repræsentet. Plut.

Medicus multo educto sanguine corupto, paulum innoxij cibi ministrat: Sic princeps sublatis multis malis ac nocentibus, leui gratia, & humanitate molestiá eam mitigabit. Plut.

Vt canes ouium custodes excubias agunt, non sibi timentes, sed ouibus: Ita rex non tam sibi debet timere, quàm populo. Plut.

Musicus chordas dissonantes non statim abiicit, atque incidit: sed sensim intendens, aut remittens ad concentum adducit: Ita princeps leniter debet emendare peccantes non protinus tollere. Plut.

Vt in magna tẽpestate validissimo clauo optimo gu-

bernatore, plurimis fulturis opus est: Ita magnas & turbulentas res administranti, summa opus est sapiẽtia. Plut.

Vt plus debet Neptuno, qui merces preciosissimas deportauit: Sic plus debet principi, qui tranquillitatẽ & pacem publicam non in voluptatibus, sed honestissimis studiis consumit. Senec.

Vt sydera mundi, si vel paulum subsistant, aut aberrent, summo id omnium malo fiat: Ita principi cessare non licet, quòd si facit, magna rerum humanarum pernicie fit. Senec.

Rex apum solus aculeum non habet, aut certè non vtitur, ad hæc grandior est corpore, & specie decentior, sed alis quam cæteræ minoribus: ita principem oportet esse clementissimum, & à sua ciuitate nusquã auolare longius. Plin. lib. 21. cap. 17.

Rex ipse quidem non operatur, sed obambulans, ac circumuolans, alios velut exhortatur: Ita princeps nõ opera sed consilio & iussu prodesse debet suis. Ibidẽ.

Sol iucundissimus est iis, qui ipsum possunt intueri: Ita principes, iis qui amant iustitiam.

Sicut Leo citius sæuit in virum quàm in fœminam, pueros non nisi summa fame coactus attingit, supplicibus, ac prostratis parcit: Ita potentes infirmioribus debent ignoscere, vires in alios experiri, quos vincere pulchrum sit. Plin. lib. 8. cap. 16.

Vt cometes nouus apparens, aut magnum bonum, aut ingens malum portendit mortalibus: Ita nouus princeps salutem adfert rebus humanis si bonus est, maximam pestem, si malus. Plin. lib. 2. cap. 26.

Princeps malus.

Vt in scena δορυφόρημα tantũ ostenditur, nec loquẽs quicquam, nec agens: Sic princeps, qui vestitu, & titulo tantum principem agit, nihil autem curat eorum quæ verè sint principum officia. Plut.

Quemadmodum fulgur prius emicat, quàm audiatur tonitru, quàm sonitu auribus excipiatur, lumini visus occurrat, & sanguis prius apparet quàm vulnus: Sic princeps aliquando prius condẽnat, quàm redarguatur delator. Plut.

Vt lapſus non poteſt erigeret lapſum: Ita malus & ſtultus princeps non poteſt emendare populum. Plut.

Hypanis fluuius, Scythicorum amnium princeps, per ſe purus & dulcis, circa Callipodas Exampeo fonte amaro inficitur, atque ita diſſimilis ſui in mare conditur, de quo quidem eſt illud Soloni elogium: Qui in principiis eum norunt, prædicant: qui in fine experti ſunt, non iniuria execrantur: Ita quidam initio blanbi & amici, poſtea longè diſſimiles ſui reperiuntur.

Vt canicula peſtilens eſt omnibus ſydus: Ita principis mali poteſtas omnibus nocet.

Cerui cùm arrexere aures, accerrimi auditus ſunt, cùm remiſere, ſurdi: Ita principes ſi quid eſt, quod placeat, id procul etiam percipiunt: ſi quid ſecus, quátumuis clames, non intelligunt.

Vt ranæ vltra ſolitum vocales tempeſtatem ſignificant imminentem: Ita cũ plurimum valet apud principes oratio malorum, bonis tacentibus, tum inſtat rerum perturbatio.

Vti ſolis defectus, magnam mortalium perniciem trahit: Ita regis error, etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationẽ. Plin. lib 2. cap. 10.

Vt quædam fulmina, ac ferrum liquefaciunt, ne cera quidam confuſa: ita diuina vis, aut regia poteſtas, in obſiſtentes ſæuit, mollibus parcit & cedentibus. Plin. lib. 2. c. 53.

Vt vitis niſi amputes, latè ſeſe ſpargit, brachiis ſuis omnia complectens & implicans: ita princeps ambiciotioſus ſemper aliquid è proximis ſuo adiungit imperio, niſi ſubinde vindicetur. Vide Tyrannos.

Principum educatio.

Vt grauius puniendus, qui letiferum venenum nõ in vnum calicem ſed in fontem, vnde bibunt omnes iniicit: Sic magis peccant, qui principis corrumpũt ingenium, quàm qui priuati hominis. Plut.

Vt ſacrificis honorem habet ciuitas, quòd commune omnium bonum à diis petant: ita multo magis honorandus principis præceptor bonus, qui talem fingit,

vt omnibus sit vtilis futurus. Plut.

Vt artifex lubentius faciat lyram, qua sciat Amphionis arte Thebanorum vrbem condendam, quam eã qua Thales Lacedęmoniorum seditionẽ composuit: ita philosophus lubentius formabit ingenium principis orbi profuturum. Plut.

Principum fastus.

Vt imperiti statuarii pulchram existimant statuam quæ sit vastissima mole: Sic reges nonnulli fastu & asperitate se egregios principes videri putant. Plutarchus.

Vt colossi foris insignes, deum aliquem repręsentant intꝰ pleni luto, clauis, sordibus: ita rex purpura, equis, auro satellitio magnificus, in animo nihil habet, pręter sordidos affectus & inscitiam. Plut.

Statuæ magnitudine molêque sua librantur, & consistunt: at reges stulti subuertuntur. Plut.

Principum inter se odia.

Cùm maximè feruent apum inter se prælia, tum iactu pulueris, aut fumo tota res componitur: ita grauissimi rerum motus inter principes, affinitate aut simili re quapiam nugacissima finiuntur. Plin. l. 11. c. 18

Vide Bellum.

Principum Fauor.

Vt periculosum est, dęmones euocare, propterea quod si quid erratum fuerit, magno conantis discrimine fiat: nam aiunt Tullum Hostilium ictum fulmine quòd ex Numæ libris Iouem deuocare conatus, quædam parum rite fecisset: ita periculosum est, cum principibus habere commercium, aut cum morosis potentibus, quod offensi re qualibet leui, funditus subuertaut hominem.

Prodigalitas.

Vt ager ferax, sed quẽ oporteat multo impẽdio colere, non multum iuuat colonum: Sic homo quęstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit hæredi profuturum. Plin. l. 18. c. 5.

Scorbo folia vniuersa decidunt, cum cæteris arbori-

bus paulatim id accidat: ita quidam subito nudantur aut profundunt, aut genus vitæ commutant, cùm sensim id fieri opporteat. Plin, l. 16. c. 25.

Pronunciatio.

Sicuti picis mirum est studium imitandi verba hominis, adeò vt in conatu nonnũquam emoriantur: ita nonnullis dulce ediscere preculas & psalmos, eosque subinde sonare, cùm non intelligant.

Taurus auis cùm sit pusilla, tamen boum vocem imitatur: ita nonnulli cùm re sint exigui, tamẽ loquũtur reges ac satrapas.

Bona fabula aliquando exsibilatur, vitio histrionis male agentis: ita bona oratio displicet, si quis parum aptè referat.

Vt eodem halitu, sed aliter emisso calfacimus, ac refrigeramus: ita eadem oratione aliter pronunciata mouebitur affectus, aut frigebit.

Qui nimium incitatus fertur, non vbi vult sistit se se, sed longius effertur, quàm velit: Sic nimia in dicendo celeritas temerè rapitur. Senec.

Prudentia.

Vt non debet sumere citharam, qui canendi sit imperitus: ita nõ debet imperium sumere, qui non sit prudentia præditus. Plut.

Vt cicatrix admonet cauendum esse vulnus: ita memoria pręteritorum malorum reddit cautiores. Plutarchus.

Vt Cyclops exoculatus manus quoquò versum porrigebat, nullo certo scopo: ita magnus rex, cui desit prudentia, quiduis aggreditur ingenti rerum tumultu, sed nullo iudicio. Plutarch. Homerus. lib. 9. Odys.

Fibri Pontici genitalia sibi ipsis amputant membra in venatu, quod ob hoc se peti intelligant: ita prudentis est aliquando abiicere rem, ob quam periclitatur.

Pueritia.

Vt qui è vinculis emittuntur, licentius vagantur, quàm ij qui nunquam fuerunt in vinculis: Sic pueritia cùm

à præceptoris gubernatione soluitur. Plut.

Q

Querimoniæ.

QVidam Homeri versus acephalos, id est, capite diminutos, μειούρους id est, cauda diminutos excerpunt, tam multa integra pulcherrimaque prætermittentes: idem faciunt, qui de paucis vitæ malis queruntur, dissimulatis tot commoditatibus. Plut.

Quęstus siue lucrum.

Polypus stupidum alioquin animal in captandis conchis incredibili vtitur solertia: ita quidam ad solum quæstum suum sapiunt, alibi pecudes merę. Plin. l.9.c.29.

Quęstio inutilis.

Vt qui claue velit secare ligna, securi apperire ostiũ vtriusque vsu sese priuat: Sic qui dicentem alienis ac friuolis quęstiũculis perturbant, nõ solùm nullum capiũt fructum ex his quæ dicũtur, verumetiam mali viri opinionem atque odium lucrifaciunt. plut.

Vt apud Homerum Vlysses ridetur à procis, quòd panis frustula peteret, nõ enses, neque lebetes: ita magis ridendi sunt, qui differenti minutulas ac friuolas quæstiunculas obiiciunt. Plut.

R.

Rabulę forenses.

ERat porticus in Olympia, quàm Septiuocam vocant quod pro vna voce multas redderet: ita loculeij quidam, vel vno prouocati verbo sermonem immensum referunt. Plut.

Rapina.

Canis quicquid excepit, protinus deuorat, & semper ad{i} spẽ futuri hiat: ita quid quidexpectãtib⁹ fortuna projecit, id sine vlla voluptate demittimus, statim ad rapinam alterius erecti. Senec.

Vt feræ mutuo laniatu viuunt: Ita quisquis potentior malo inferioris ditescit, ac crescit. Senec.

Vt fuci cum ipsi non mellificent, tamen apum insi-

diantur laboribus: Ita sunt qui nihil ipsi excudũt sed aliorum vigiliis elaborata furto sibi vendicant. Plin. lib. 11. cap. 11. & capit. 7. eodem lib.

Sicuti Polypus quicquid brachiis attigerit, suctu tenet & attrahit: Ita difficillimum est euellere de manibus quorundam, si quid nacti fuerint. Plin. lib. nono capite 29.

Qui Tygridis catulos rapit, bene secum agi putat, si vel vnum insequenti matri auferat impune: ita qui alienam inuasit possessionem, etiam si cogatur reddere, lucrum tamen facit, si vel portionem aliquam retineat. Plin. lib. 8. cap. 18.

Lutonium piscem semper sequitur piscis nomine Sargus qui illo cœnum fodiente, excitatum deuorat pabulum: ita sunt qui se misceant alienis negociis, vt eis laborantibus fructum percipiant. Plin. lib. 9. capite 17.

Ratio.

Vt nauis cui firma est anchora, in quouis portu potest conquiescere: ita animus si accedat recta ratio, quouis in loco tranquillè viuet. Plut.

Vt non æquè cernunt cicadę, & accipitres, neque similiter volant aquila & perdix: ita non omnia, quæ rationis participia sunt, æquè valent ratiocinandi acumine. Plut.

Vt custos assidens puero, cauet & admonet, ne quid peccet: Sic ratio semper animo pręsens non sinit vsquam labi aut peccare. Plut.

Non satis est habere corpus sanum, verum & bonæ habitudinis, ac robustum sit, oportet: Sic ratio nõ solum pura debet esse, & à vitiis immunis, nisi sit & robusta. Plut.

Qui dimissi à pædagogis, suo relinquuntur arbitrio, non abiiciunt imperium, sed mutant principem: nam pro pedagogo iam rationi parent. Plut.

Nauis deserta recipit gubernatorem si quis velit in portum reducere: At animus ira percitus non admittit gubernatricem rationem aliunde, nisi intus ratio clauum arripiat. Plut.

Vt non satis est clauus, neque frænum, nisi adsit qui arte

arte moderetur: ita non sufficit eloquentia ad moderādum populum, nisi accesserit sermonis moderatrix ratio. Plut.

Gubernator etaim si multum conducit, tamen non potest sedare ventos & vndas: At ratio, ac mentis habitus non solum animi motus componit verum & corporis morbos sæpe leuat. Plut.

Vt quemadmodum si sol non sit, per reliqua astra noctem ageremus: ita quantum ad reliquos attinet sensus, nihil differemus à brutis, nisi ratio adsit. plut.

In magno fluctu non sistitur nauis nisi pondus anchorę retineat alto infixę vado: Sic in magnis rerũ procellis summa debet ratio animum cohibere ne ab affectibus auferatur. Plut.

Cupressi semina adeò minuta sunt, vt quędam oculis cerni non possint, & tamen in eo tanta est arbor, tã procera: Ita ratio minimum quiddam est & occultum, sed eadem maxima est, si prodeat, & vim suam explicet. Plin. lib. 17. cap. 10.

Vt ingentia pondera, quæ nullis hominum viribus tolli possunt, machinis facilè tolluntur: ita quod vi nequeas efficere, ratione & arte facilè efficias:

Reconciliatio.

Cassitoris id est, stannum aut plumbum album, æs ruptum ferruminat, vtcunque contingens propter affinitatem, quam habet cum vtroque: ita amicus amicitiam ac beneuolentiam disruptam reconciliare debet vtrique se accommodans ex æquo. plut.

Ignis facilè accenditur in paleis, & pilis leporinis, sed idem mox extinguitur, si nihil addas: Sic irę amantium aut nuper coniugatorum, si nemo se admiscuerit. plut.

Vt crystalli fragmēta sarciri nullo modo possunt: ita difficillimum eos recōciliare, qui ex arctissima familiaritate in mutuum odium venerint.

Recreatio, Relaxatio.

Vt sunt vices somni & vigilię, noctis & diei, tempestatis & serenitatis, belli & pacis: ita labores leuādi ocio & lusibus. Plut.

Lyram & arcum remittimus, quò melius possint ten-

di:ita recreandus ocio animus, vt ad labores reddatur vegetior. Plut.

Auriga non semper adducit habenas, sed aliquando remittit: ita pueris nonnihil indulgendum. plut.

Vt arcus tensus rumpitur: Sic animus remissus frãgitur. Plut.

Vti nouales licet alternis interquiescant annis, tamẽ eam cessationem vbertate compẽsant: ita relaxatio ingeniorum mediocris facit, vt ad studia reuersi, plus efficiamus vigore animi, licet breuiore temporis spatio. Plin. lib. 18. cap. 16.

Regnandi libido.

Vt vitis nisi amputes, latè sese spargit, brachiis suis omnia cõplectens & implicans: ita princeps ambitios' semper aliquid è ꝓximis suo adiũgit imperio, nisi subinde vindicetur. Vide Ambitionem, Auaritiam.

Religio.

Qui diuos colunt metu alicuius mali, perinde faciũt vt ij qui tyrannos venerantur, ne noceant, quos oderũt animo. plut. Vide pietatem.

Regnum & reges.

Vt quibusdam cùm foris, in foro, aut in curia conspicui sint ac splendidi, domi morosa vxor contristat omnem vitam: Sic regno, ac diuitiis multa adsunt occulta mala. plut.

Vt quædã fulmina æs ac ferrum liquefaciũt, ne ceram quidẽ cõfusa: ita diuina vis, aut regia potestas in obsistẽtes sęuit, mollib' parcit & cedẽtibus. Vide principes.

Respublica.

Sicut ex contrariis elemẽtis mira harmonia temperatus est mundus: ita diuersis hominũ studiis cõstat resp.

Vt nauis multis ictibus cõpingitur, clauis, paxillis: deinde ad tempus aliquãtum relinquitur, donec cohærescant claui commissuræque: deinde tutò sulcat maria: Sic ciuitas multis sudoribus cõditur, donec aucta tempore, tutam ac trãquillam vitam præbeat ciuibus. plut.

Ex aluearium strepitu ac tumultu colligunt apes rectè valere: contrà ex quiete Remp. plut.

Reipublicæ administratio.

Gubernator quędam suis manibus facit, quædam per alios: & aliquando aliis ad clauum admissis, ipse in proram demigrat: Sic in Repub. non debet vnus occupare omnia munia, sed aliis vicissim dare locum. Rectius enim fieri, quæ multorum manibus peragantur. Plut.

Qui simul & Rempublicam tractat, & artem exercet sedentariam: perinde facit, atque ille qui mulierem ingenuã ac probam, detracta stola, datóque præcinctorio, in officina detineat. Plut.

Qui nauem gubernant aliena voce iussúque vtuntur: Sed qui Remp. gubernant, in seipsis sapientiam habeant oportet, vt non sit opus aliena voce. Plut.

Vestalibus tempus erat præstitutum: primum, in quo discerent: alterum, in quo exercerent: tertiũ, in quo docerent: Idem fiebat in sacerdotibus Ephesiæ Dianæ, itidem faciendum iis, qui Remp. gerunt. Plut.

Vt difficillimum ac periculosum est annosas arbores, quæ iam latè sparsere radices, reuellere loco, & aliò transplantare: ita Rempub. longuo tẽpore suis inueterata institutis, ad aliam vitæ rationem traducere non licet citra maximos rerum motus. Plut.

Gubernator optimos quærit nautas: architector doctissimos quærit ministros: ita princeps eos asciscet amicos, qui ad Remp. administrãdam maximè sint idonei. Plutarch.

Qui sensim ac volentes descendunt in puteum, nihil lęduntur: qui casu incidunt, valde turbãtur: Sic qui certo concilio accedũt ad Remp. moderatè ferunt, qui sese temerè iniiciunt, eos pœtinet. Plut.

Vt vinum primùm seruit, ac paret bibenti: ac paulatĩ admixtum venis, rapit hominẽ, ac traducit in suos mores: ita qui Remp. administrat, initio se populi moribus accõmodat, post sensim eũ ad sua trahit instituta. plut.

Non est infirmior manus, quòd in digitos sit dissecta, sed ad operandum agilior: ita negocia multis communicata, in Rep. plenius conficiuntur. plut.

Vt qui personatus in theatrũ procedit histrio: Sic qui ad Remp. administrãdã accedit, nõ vt ciuibus psit, sed

ſibi gloriam comparet Plutarchus.

Vt qui animi cauſa nauim ingreditur, vt ſpectet, aut in ea inambulet: dein de repentè ſoluta, atque in altum reuulſa nauſeans ac vomens fruſtra foras proſpectat. Sic qui leuiter, & quaſi luſus gratia attingunt Rempub: ſed à ſemel ſuſcepta non poſſunt ſeſe explicare, negociorum vndis ſecũ hominẽ & inuitũ trahentibus. Plut.

Vt quibus domi nihil eſt boni, in foro plerunque verſantur, & obambulant: Sic quidam, quia nihil habeant quod priuatim agant, ad publica adminiſtranda conferunt ſeſe. Plut.

Vt equus ſtrigoſus imputatur non equi culpæ, ſed equiſonibus: ita populus malè moratus epiſcopis aut principibus.

Cùm bruta ſolitum naturæ morem relinquunt, tempeſtatis indicium eſt: hoc eſt, cum mergi fugiunt maria aut ſtagna, cùm abſcunduntur formicę, aut oua progerunt: lumbrici è terra fugiunt, tempeſtatis præſagiũ eſt: Ita cùm audent facinoroſi, tacent integri, ſapit vulgus, deſipiunt principes, ſacerdotes pro terrenis digladiãtur, perniciem humanæ vitæ ſignificat.

Mutationes & nouationes in repub. perniciosissimæ.

Vt plus eſt periculi corporibus noſtris verè & autũno ob mutationem: ita nouitas omnis offendit ac lędit Rempub.

Vt cibi potus cœlique nouitas offendit, etiam ſi mutes in paria, aut in aliquanto meliora: ita præſtat ferre principẽ, aut magiſtrat⁹ priſtinos, quã nouos aſciſcere, quod omnis rerum nouatio non careat perturbatione.

Reprehensio.

Qui de natura quæritur, quod quædã genuerit homini noxia diſſimulatis tot bonis: perinde facit ac ſi quis Nilum calumnietur alioqui frugiferum Ægypto, quod crocodilũ habeat, aut aſpidẽ: nec poſtea velit frui prognatis frugibus, ſed tantum quæratur de venenis, quæ nutrit. Aut ſi quis in copioſa oratoris oratione, quæ multis exuberet virtutibus, de pauculis voculis temerè elapſis cauilletur. Plut.

Vt lamias fabulę narrant foris oculatas esse, domi oculis in vase recōditis, nihil videre: ita quidam in alienis perspicaces sunt, ad sua cæcutiunt. Plut.

Vt quibus domi multum est malorum, gaudent apud alios versari: ita animus sibi malè conscius, sua horrens de alienis agit, & malitiā suam apud alios pascit. plut.

Facilè est demoliri, quod alius extruit: at difficillimū idem aut melius aliquid extruere: ita aliorum orationē reprehendere in procliui est, at eodem modo meliusve dicere, non est perinde facilè. plut.

Non quemadmodum parasitus conuicio tactus ab iis à quibus alitur ridet, ac nihil commouetur: ita à philosopho reprehensus, debet esse affectus, sed nec offendi oportet, nec impudenter negligere. Plut.

Cùm æstate vehementius tonuerit, quàm fulserit, vt inquit Plinius ventos denunciat: ita vbi quis vehemēter inclamat in aliorum vitia, ipse non perinde lucens morum integritate: indicium est animi magis ambitionis vento tumescentis, quàm solidè pij. Vide Castigationem.

Responsio.

Vt pauperiores aliquando donant munuscula ditioribus, quò plus recipiant: Sic indoctiores prouocamus nonnullos, vt eruditiora vicissim illi respondeant. Plut. Vide sermonem.

Reuerentia.

Apud Thessalos capitale est occidere ciconiam, non ob aliud nisi quòd serpētes interficit: parcitur & apud Britannos miluiis, quòd vrbem raptis extis pecudū repurgent: ita quibusdam honos habēdus, non quòd ipsi digni sint, sed quòd illorum opera nobis sit vsui.

Rhetorica.

Vt periculū sit, si omnes in idem inclinent lat⁹ nauis, sed aliis alio inflectētibus, nauis optimè libratur: Sic seditio, & dissentio inter Rhetores tutiorem reddit statū ciuitatis. Plut.

Vt ridiculus sit cātor, qui rem grauem Lydiis efferat modis: ita ridiculus qui de aliis, aut rectè viuendo verba faciens, Rhetoricis lasciuiat flosculis. Plut.

Robur.

Arbores infœcundæ firmiores sunt fœcundis: ita robustius est corpus his qui nihil pariunt in literis, quàm qui sese laboribus exhauriunt.

S.

Sacerdos.

VT vitrum copia viluit, alioqui nec auro nec argento cessurum: ita sacerdotes ob turbā minoris fiūt, magno in precio futuri, si singulę ciuitates singulos haberent sacerdotes, vt olim.

Vt magi verbis etiam non intellectis prodigiosa quędam efficiunt: ita sacerdotes nonnulli precibus non intellectis, bona tamen fide pronunciatis, Deum conciliant ac mouent.

Sacramenta.

Vt optima remedia maximè perniciem adferunt, nisi aptè sumantur: ita Christi sacramenta salutaria rectè sumentibus, lethalia indignè accipientibus.

Sanitas.

Olim in capitolio certabant quadrigæ Latinis feriis, victor absinthium bibebat: ita salubria magis quęrenda sunt quàm iucunda. Vide Valetudinem.

Sanctorum imagines.

Sicuti Nero princeps gladiatorum pugnas smaragdo spectabat: ita quidam malūt diuorum imagines, quàm ipsos diuos animo contemplari.

Sapientia.

Vt paulatim vmbra remissa sentimus nos magis esse in lumine: ita sensim imminuta stultitia, in sapientia proficimus. Plut.

Vt qui vehementer esurit aut sitit, nulla re potest auelli: donec sedauerit appetentiam: Sic omnia post habenda sitienti sapientiam. Plut.

Semen licet exiguum, tamen locum nactum idoneum vires suas explicat, & ex minimo in maximos act⁹ diffundit: Sic ratio sapientiæ paulis constat verbis, in opere crescit. Senec.

Sunt qui propius admota nō cernunt, quę longius absunt, vidēt: ita nōnulli plus sapiunt in reb⁹ alienis, quā in

his quæ ad se pertinent.

Vt ingẽtes obelisci magno quidem negotio statuũtur & collocantur ob immensum molis pondus, sed collocati semel infinitis durant sęculis: Ita arduum est virtutis aut sapientiæ parare famam, sed parata nunquam intermoritur.

Sicuti Maroneum vinum, cuius meminit Homerus, vicies tanto aquæ mixtum, tamẽ vigorem suum seruat: Ita sapiens nullis soluitur voluptatibus. Plin. l. 24. c. 4.

Vt Castoris & Pollucis faces si solitariæ appareant, dirum est ostentum, sin geminæ, salutare: Ita nõ oportet potẽtiã esse seiunctã à sapientia, alioqui pestilẽtẽ.

Vti magnes occulta quadam & incognita vi ferrum ad se trahit: Ita sapientia secreta quadam ratione trahit ad se animos hominum. Plin. lib. 35. cap. 10.

Sicuti aquilo initio vehemens, desinit lenior, cõtrà Auster initio lenior, desinit vehementior: Ita qui pręcipites magno impetu aggrediuntur, frigescunt in processu, Contrà qui consilio suscipit, magis ac magis accenditur operis progressu.

Sicuti quo directius nos ferit sol radijs suis, hoc minor est vmbra nostri: quo obliqui⁹, hoc magis increscit vmbra corporis: Ita quanto plus quisque assequutus est veræ sapientiæ, hoc minus magnificè de se sentit, quo longius abest ab ea, hoc se magis dilatat stultissima persuasione sapientiæ.

Arundinis radix contrita & imposita filicis stirpem corpore extrahit, item arundinem filicis radix: Ita vicissim, & pecuniæ studium eximit animis amorem sapientiæ, & sapientia studium pecuniæ.

Sapiens.

Vt verus amor erga mulierem nõ desiderat testem: sed sat habet, si clam ea potiatur: Ita vir sapiẽs recti cõscientia contentus. At qui fictè amant ostentant & iactant. plut.

Vt sydera contrarium mundo iter intendunt: ita sapiens aduersus opinionem omnium vadit. Senec.

Cùm potentes imperio editi, & consensu seruiẽtium validi nocere insẽtẽt: Tã citra sapiẽtẽ omnes eorũ impet⁹ deficiẽt, quã q̃ neruo, tormẽtisve in altũ exprimũ-

tur, cùm extra visum exierunt, citra cœlum tamen flectuntur. Senec.

Vt nec mundus crescit, nec sol, nec luna, nec mare: Ita pares sunt omnes sapientes. Senec.

Vt grando illisa tectis dissultat, magno quidem fragore, verum nulla noxia: Sic insultus fortunæ nihil potest in sapientem. Senec.

Vt egregius artifex, non in vna materia artifex est: Sic sapiens in quauis fortuna se bene gerit. Senec.

Vt pumilio, etiam si in monte consistat, pusillus est, Colossus etiam in puteo magnus: Ita sapiens in quacunque fortuna suis bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis. Senec.

Vt bonus artifex è quauis materia simulachrum finngit: Ita sapiens quamuis fortunam sapienter administrabit. Senec.

Vt imperiti tempestatem non sentiunt, nisi serò suòque malo, contrà prudentes agricolæ prospiciunt, cauentque: Ita vulgus hominum improuidum suo malo discit, cum interim vir sapiens procul præuisum malũ vitet: vt Domocritus, metente fratre ardentissimo æstu monuit, vt reliquæ segeti parceret, raperétque desecta sub tectum, paucis mox horis sæuo imbre vaticinatione approbata.

Sicuti mũd⁹ vndiq; teres ac rotũd⁹ sibi cõstat: Ita sapiẽs nihil extra se quærit, seipso cõtẽtus. Plin. l. 2. c. 2.

Sicut Mercurius quàm minimo spacio, discedit à sole, licet alioqui vagus & errabundus: non oportet longius ab honesto discedere sapientem. Plin. lib. 2. c. 17.

Vt cochleæ lentè ingrediuntur nec quicquam attingunt, aut vsquam sese mouent, nisi cornibus prætentarint ita sapientem oportet esse cunctabundum, miniméque præcipitẽ, & pedetentim aggredi gustu quodã prius sumpto. Plin. lib. 9. cap. 32.

Tradunt physici veteres, solem marinis aquis pasci lunam dulcibus: Ita sapientes amara quærunt, modò vtilia: stulti quæ delectant modò, sectantur.

Vt in culice non minus admiranda naturæ vis est, quàm in elephante: ita sapiens in maximis pariter ac minimis negocijs, magnũ virũ ostẽdit. At ingenij vis

etiam in ludicro atque humili argumento elucet. Plin. lib 11. cap. 2.

Vt fulmen quodcunque animal protinus occidit excepto homine. ita fortunæ procellæ indoctos, ac brutos protinus animo deijciunt, sapientem non item.

Sicut animantia quædam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari sese sciunt, veluti fiber. ita sapientis est aliquando facultatum iactura, vitæ consulere. Plin. lib. 8. cap. 30. & lib. 36. cap. 16.

Vt indomita vis adamanti, vnde & nomen additum gẽmę, adeò vt nec calescat igni, nec ferro cedat quin magis ictum ita respuens, vti ferrum simul & incudes dissiliant: Sic sapientis animus aduersus omnem fortunę sæuientis impetum inuictus. Plin. lib 37. cap. 4.

Vt Deus plurimum sapiens, & intelligens minimum loquitur. ita sapiens non nisi necessaria loquetur.

Vt halcyones etiã media hyeme mare trãquillũ pręstant, nõ sibi solùm, sed alijs quoque. ita sapiens turbatissimis rebus nõ solũ ipse tuebitur animi trãquillitatem, sed alios cõcitatos componet ac sedabit. Plin. lib. 10. cap. 23.

Rhododendri frõdes, iumẽtis, capris, & ouibus venenũ est, idẽ homini cõtra serpẽtiũ venena remedio: ita quod stultis pernitẽ adfert: vt res aduersæ, aut eruditio, id sapiens vertit in suum bonũ. Plin. l. 16. cap. 21.

Scientia.

Vt agricolæ lubentius vidẽt spicas inclinatas, quàm erectas in altum, nam illas onustas fructu intelligunt, has inanes: Sic adolescentes priusquam profecerunt in philosophia tument: vbi doctrinæ fructum perceperint, submittunt sese. Plut.

Quærimus nonnunquam eos, quibuscum stamus. ita quidam quod sciunt, se scire nesciunt. Seneca. Vide titulos de Artibus, Eruditione & Doctrina.

Seditio.

Salamandra non nisi magnis imbribus prouenit, serenitate deficit. ita quidam non apparent, nisi statu ciuitatis bello aut seditione turbato, ijdem rebus pace cõpositis emoriuntur. Plin. lib. 10. cap. 67.

Sicuti vulgò dicunt Aquilonem noctu exortum nũquam ad tertium durare diem. Ita rerum motus, qui non ex altis initijs, sed facili causa subitaque proficiscuntur, facilè sedantur, & conquiescunt in republica. Vide diam. Discor

Senectus.

Vt gaudent, qui à furiosis dominis aufugerunt: Sic gaudere debent senes, qui ætatis beneficio libidine nõ infestantur. plut.

Ibim aiunt, vbi consenuit, iamque quod erat turbidum expirauit, magis aromaticè olere: Sic gloria senũ tranquillior, & consilia sedatiora. Plut.

Vt aqua vino admixta reddit illud moderatius: & sobriæ nymphæ Deum temulentum compescunt: Sic in Repub. senes admixti, iuuenum temeritatem & ambitionem reuerentia sui reddunt moderatiorem. Plut.

Vt cantor senex non omittit artem, nec abijcit lyrã, sed leuiores sequitur harmonias, & vocis fugitat contentionem, iuuenibus aptiorem: Sic in senectute non oportet à Rep. prorsus desistere, sed eligere negocia remissiora, quæ conueniant ætati. Plut.

Adijce illos, qui non aliter, quàm quibus difficilis somnus, versant se, & hoc atque illo modo componunt, donec quietem lassitudine inueniant, statum vitæ suę formando, subinde in eo nouissimè manent: in quo illos non mutandi odium, sed senectus ad nouandum pigra deprehendit. Senec.

Vt orbium diuersus in contraria nisus, motum omnium temperat: Ita senum cunctatio, iuuenum in republica feruorem ac præcipitantiam moderatur.

Vti ciconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse, nemo discedere, sed discessisse, quod noctu clanculumque faciant vtrunque: Ita iuuentutem nemo intelligit discedere, sed discessisse: & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse. Plin. lib. 10. cap. 25.

Nouella vitis copiosius gignit vinum, sed vetustior melius: ita plura loquũtur iuuenes, sed vtiliora senes.

Vt à currẽte flumine tãtũ habes, quãtũ hauris: Ita ex annis sẽper euntibus nihil accipis, nisi quod in res

duraturas collocaris.

Sermo.

Vt in calamitatibus firmissimi, atque optimi amici adsunt vtiliter: Sic & sermones optimi Plut.

Vt ædium ostio carentium, & crumenarum absque vinculis nulla est vtilitas: Ita multo magis oris claustro carentis nullus est vsus. Plut.

Qui in Platone & Demosthene nihil quærunt, nisi puritatem Attici sermoni, quid aliud agunt, quàm ij, qui in pharmacis nihil amant, nisi fragrantiam & nitorem, vim purgandi seruandíque negligunt. Plut.

Quemadmodum Protogenes pictor Apellem ex vnica linea cognouit nunquàm alioqui visum: ita ex vnico responso ingenium, & prudentiam viri deprehendet, qui sit ipse sapiens

E voce agnoscimus hominem, facie non conspecta, nam sua cuique vox: ita ex oratione licet hominis vitam coniectare.

Nouella vitis copiosius gignit vinum, sed vetustior melius: ita plura loquuntur iuuenes, sed vtiliora senes.

Taurus auis cum sit pusilla, tamē boum vouem imitatur: ita nonnulli cùm re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas. Vide orationem.

Seruitus.

Si miserum est seruire, multo miserrimum est seruire ijs, quos non possis effugere. Plut.

Vt attagen alias vocalis, captus obmutescit: ita quibusdam seruitus adimit vocem, qui liberi loquebātur.

Aut sponte loquuntur, aut canunt nōnulli: si cogas, reticescunt.

Formicæ triticum arrodunt ea parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: Sic potentes quo ministris perpetuò vtantur premunt, ne si emerserint, tędio seruitutis relinquant aulam.

Seueritas.

Vt echinus semper in spinis ingreditur, quod spinas secum circumferat: ita quibusdam in omni negocio acerbitas est, propterea quod animo secum adferant asperitatē, etiā si res ipsa nihil habeat incōmodi.

Vt Euripus in Eubœa septies in die defluit, ac toties refluit mira celeritate: At idem tribus diebus vnoquoque mense stat immotus, septima, octaua, nonáque luna: Ita quidam inæquales sibi, aut minimum præcipites sunt, aut nimium lenti, in vtramque partem plus satis vehementes.

Silentium & taciturnitas.

Grues cùm ex Cilicia deuolant lapillos in os sumũt, atque ita Taurum montem aquilis plenum tutò transuolant idque noctu, ne vox prodat: Ita tutissimum vbique silentium. Plut. Plin. lib. 10. cap. 23. Aristot. de natu. lib. 9. cap. 10.

Vt egregius artifex iaculãdi statim scopum petit: Ita sapit, qui pauca loquitur, sed ad rem. Plut.

Vt mysteria cum silentio spectãtur: Ita quædam melius laudantur silentio, quàm oratione. Plut.

Vt vas experiamur aquam non vinum infundimus: Ita friuolum quiddam aliquando committendum amicis, quo silentij fidem experiamur, vt si effutiant, nihil sit periculi. Plut.

Fucata facies nec diu nec multis imponit: Ita simulatio, non nisi ad tempus, & paucos decipit. Senec.

Quemadmodum onerati mero, non continẽt cibũ. Ita nec arcanum redundãte vino. Senec.

Muta cicada pro miraculo est, quod ipsum genus sit garrulum: sunt autem huiusmodi in agro Rhegino: Sic magis admiramur constantiam & silentium in fœmina quod ipsum genus mutabile sit & loquax. Plin. libro 11. cap. 27.

Simulatio & dissimulatio.

Vt vitrum quia pellucidum, nihil celat: Ita quidam nihil regere, nihil dissimulare norunt, quicquid in animo est, id protinus omnibus palàm est. Vide Hypocritas.

Simultas.

Vt inueterata consuetudo etiãsi lædat, tamen haud facilè propellitur ita simultas inuidiam Zelotypia mali memoriam in animo relinquit. Plut. Vide odiũ.

Solitudo.

Vt in aperto posita & exposita negliguntur ac prætereuntur, abstrusa petuntur insidiis: Ita qui valde latet, & à vulgò semotus est in huius vitam inquirunt homines. Senec.

Somnus.

Comicus venustè dixit de iis, qui lectos inaurant, ac deargentant, cum dij nihil nobis gratis dederint, nisi somnum cur id sibi magno volunt constare? At cùm dij somnum nobis dederint curarum, & laborum delinimentum, superstitiosus sibi illum reddit carnificinam. Plut.

Heraclitus dixit, vigilantibus vnum communem esse mundum, sopitos in suum quemque discedere: At superstitiosus, ne vigilans quidem communi cum aliis mundo fruitur, semper somniante cogitatione. Plut.

Sophistæ.

Vt præstigiatorum fraudes fallunt & cum voluptate: Sic sophisticis argutiis capi ridiculum est, non periculosum. Senec.

Vt cibi malè olentes, non videntur malè olere his qui ederint: Ita spurcæ scotistarum & sophistarum literę cùm alios melioribus imbutos literis vehementer offendant, ac nauseam moueant. eos qui nugas istiusmodi imbiberunt, nihil offendunt, imò bellæ videntur & elegantes.

Vt panthera bene olet, sed non nisi bestiis, quas ad se trahit, hominibus item non olet: Ita Scotus bonis ingeniis grauis est, stupidis istis & bardis quouis aromate gratior.

Vt bonaso cornua oneri sunt tantùm, nulli autem vsui, adeò sunt in se reflexa: Ita sophistę dialecticen habent, sed qua neminem reuincere possint, adeò est intorta. Plin. lib. 8. cap. 15.

Sors.

Vt in democratia cui sorte contigit imperium, eum oportet imperare: cui non contigit, eum oportet æquo animo ferre: Sic in vita hominum quod sors de-

derit, boni consulendum est. Plut.

Vt suus cuique morbus videtur atrocissimus: Ita suũ cuique incommodum maximè dolet.

Spectacula & ludi.

Vt admonuit Socrates cauendum ab iis eduliis, quæ illicerent ad edendum etiam non esurientes, & à potu qui ad bibendum inuitaret etiam non sitientes: Sic fugienda sunt spectacula, sermonésque qui pelliciunt sui desiderio eos, ad quos nihil attinent. Plut.

Spes.

Quemadmodum Ægyptij lege iubebantur expectare, donec peperisset, si qua grauida morbo fuisset correpta: Ita non facilè abiicienda spes in hominum erratis. Plut.

Studium.

Vt quod maiore negocio chalybi, aut marmori insculpseris, durat diutius: Ita quod maiore studio discimus, nequaquàm obliuiscimur.

Vt qui leuiter amant, gaudent quidem amico præsente, absentis facilè obliuiscuntur: at qui penitus amant, non sinunt abesse quod amant: sic quidam facilè euocantur à studio philosophiæ negociis: at qui verè amant omnium præ illa obliuiscuntur, nihilque illis sine illa dulce esse potest. Plut. Vide diligentiam, laborem.

Studiorum diuersitas.

Vt feris aliis aliunde victus: Sic hominibus aliis aliunde viuendi ratio: alius philosophatur, alius militat. Plut.

Vt Androgini sic vtrosque imitantur, vt neutrum sint nec mares, nec fœminæ: Ita quidam dum & theologi volunt esse & rhetores, à neutris agnoscuntur.

Vt à Seribus mollissima vellera, & ab iisdem durissimum ferrum mittitur: Sic à quibusdam diuersa proficiscuntur.

Crocodilus anceps animal nunc in terris agit nunc in aquis: in terra ponit oua, in aqua prædatur, & in-

ſidiatur: ita quidam ſimul & aulici ſunt & eccleſiaſtici, & vtrobique peſtilentes. Vide ingeniorum diuerſitatē.

Stultitia.

Vt Appion Homerum ab inferis euocatum, nihil aliud interrogauit, quàm quibus parentibus genitus eſſet: Sic quidam grauiſſimorum virorum cōcilio cōuocato, de meris nugis conſulunt. Plin. lib. 30. cap. 2.

Vt Cyclops exoculatus, manus quoquo verſum porrigebat, nullo certo ſcopo: Ita magnus rex cui deſit prudentia, quiduis aggreditur ingenti rerum tumultu ſed nullo iudicio. Homerus Odyſ. 9.

Sol, Luna, Stella, Mare, Terra, arbores, herbæ, bruta, & in his apes, formicæ, conchæ, denique lucernæ tempeſtatem præſentiunt. Solus homo ſua mala non præſentit neque proſpicit. Plin. lib. 18. cap. vlt.

Vt conchilia creſcente luna augeſcunt decreſcente marceſcunt: ita Stultus a fortuna pendens, nunc magnus eſt, nunc puſillus, nunc elatus, nunc ſupplex, vtcunque Rhānuſia mutauerit ſeſe. Plin. lib. 2. cap. 102.

Mugiles ſi caput condiderint, putant ſe totos occultari: Ita quidam ſi ſua vitia diſimularint ipſi, putant ab aliis non animaduerti, qui mos idem & pueris eſt. Plin. lib. 9. cap. 71.

Struthio chamelus, auium maxima, ſed ſtolidiſſima: Nā vbi collum occultarit frutice, latere ſeſe exiſtimat: Ita quidam ingenti mole corporis onuſti, minimum habent ingenij. Plin. lib. 10. cap. 1.

Si fœmina inter aues ſaliat fœminam, naſcuntur quidem oua, ſed ex quibus nihil naſcatur: Ita conſilium quod animo conceperis, non accedente ratione friuolum eſt & inutile. Oua ſic nata Hyponenica, hoc eſt, ſubuētanea vocant, dicūtur & Zephyria, quæ vento concipiuntur. Sic euanidum eſt, quicquid imaginatione, non certo iudicio inſtituitur. Ariſtotel. lib. 6. cap. 2. de nat. animal. Plin. lib. 10. cap. 58.

Studium immodicum.

Vino modico nerui, & oculi iuuantur, eodem copioſiore lædūtur: Sic literis modicè guſtatis adiuuatur

vita, eadem lęditur, si quis immodicè incumbat.

Vitis nisi subinde amputetur, ipsa sua fœcunditate gracilescit & perit: Ita cohibendum est immoderatum studium felicibus ingeniis, ne parum moderato labore consumantur.

Notatus Protogenes, alioqui summus in pictura artifex, quòd nesciret manum tollere de tabula: Ita quidam scriptores immodica diligentia peccant, quibus nihil vnquam satis emendatum videtur.

Luciniis tantum est canendi studium, vt certantes emoriantur, spiritu citius deficiente quàm cantu: Ita nonnulli literarum immodico amore valetudinem extingunt, & dum à nullis vinci volunt eruditione, pereunt in ipso conatu. Plin. lib. 10. cap. 29. Vide diligentiam, Assiduitatem, ac Laborem.

Stupiditas.

Quemadmodum gemma Chalazias, etiamsi in ignem cōiiciatur, tamen natiuum frigus suum retinet: Ita quidam sic frigent ad literas ac virtutem vt nullis exemplis, aut hortatibus inflammare possis. Plin. lib. 37. cap. 11.

Vt Tarandi cutis ferro impenetrabilis: Ita quosdam nihil queas dictis lædere. Plin. lib. 8. cap. 34.

Struthiocamelus auium maxima, sed stolidissima: nam vbi collum occultarit frutice, latere se existimat: Ita quidam ingenti mole corporis onusti minimum habent ingenij. Plin. lib. 10. cap. 1.

Stylus.

Quemadmodum in superioris Libyæ populis, quoniam mulieres communes sunt, vt in Politicis testatur Aristoteles, filios iuxta similitudinem formarum partiuntur: Ita confusis operum titulis, styli similitudinem & orationis phrasin oportet spectare.

Successus rerum.

Vt si quis varia spargat, necesse est vt aliqua proueniant: Sic omnia tentanti quædam succedunt. Senec.

Superbia.

Vt deus irascitur, qui fulmen ac tonitru imitantur, eósque

cósque in tartara præcipitat, vt Salmoneum: Sic ſuperbis & elatis indignatur, qui magnitudinem æmulãtur, non exprimunt bonitatem. Plut.

Si quid in vtres velis infundere boni, ventum atque aërem remoueas oportet: Sic faſtum ac tumorem eximas oportet ab animo eius, quem velis docere. Plut.

Superſtitio.

Si fieri poteſt, lippitudinem auferimus ab oculis: ſin id non licet non tamen eruimus oculum: Ita ſi ſupeſtitio tolli prorſus non poteſt, non tamen protinus credendum nullos eſſe deos. Plut.

Licet ſeruis, quibus ſpes non eſt libertatis, ad principis ſtatuam confugere, venditionem poſtulare, mutare dominum, ſi durius habiti ſunt, quam ferre poſſint: Superſtitioſis nec hoc licet. Plut.

Polycrates tyrannus non erat formidabilis, niſi Sami, Periander Corinthi. Deſinebat metuere, qui illinc liberam ciuitatem emigraſſet: At ſuperſtitioſus non habet, quò confugiat, vt metu liberetur. Plut.

Gubernator videns inſurgere tempeſtatem, deorum auxilium implorat, nihilo ſegnius interim clauum moderans, & antemnam detrahens: At ſuperſtitioſus deſpondet animum. Plut.

Quidam dum ſtultè fugiunt latrones aut feras, in auia incidunt & in baratra, aut præcipitia: Sic quidam ſuperſtitionem ita fugiunt, vt incidant in impietatem, cùm in medio ſit pietas. Plut.

Sunt aræ ſeruis, ſunt ſtatuæ, ſunt aſyla latronibus, ad quæ cõfugiunt, & vbi tutò: ſint at hic maximè timet ſuperſtitioſus. Plut.

Licet ſeruis poſtulare diſtractionem, & mutare dominum: idem non datur ſuperſtitioſis, cùm omnes deos metuant. Plut.

Non timet mare qui non nauigat, non bellum, qui non bellat, non latrones domi manens, non calumniatorem pauper, non inuidiam priuatus, non terrę motum, qui eſt in Galatia, non fulmen, qui eſt in Æthiopia: At ſuperſtitioſus omnia timet, terram, mare aërem, cœlum, tenebras, lumen, ſtrepitum, ſilentium,

somnium. Plut.

Serui cùm dormiunt, non timent heros, vincti obliuiscuntur compedum in somno: vlcera, carcinomata, & grauissimi etiam cruciatus conquiescunt: Sola superstitio etiam dormientem infestat. Plut.

Latrones aut fugitiui, si aram, aut statuam apprehenderint, in tuto sunt: At hic maximè trepidat superstitiosus.

Vt tremunt qui vrsorum aut draconum lustra adeunt: Sic superstitiosi cũ tractãt diuina, existimantes deos semper paratos ad nocendum. Plut.

Vt Magi verbis etiam non intellectis, prodigiosa quædam efficiunt: ita sacerdotes nonnulli precibus nõ intellectis, bona tamen fide pronunciatis, deum conciliant ac mouent.

Carbunculi ignis & nomen & speciem habent, cùm ignem non sentiant vnde & apyrustæ dicti: Ita quidã pietatis opinionem & imaginem obtinent, cùm à re sint alienissimi.

Suspitio.

Vt morbus in corpore non admittente quod proprium est, multarum noxiarum & absurdarum rerum gignit appetentiam: Ita calumnia suspicióque aduersus cognatos & domesticos, malas & noxias aliorum necessitudines inducit. Plut.

T.

Taciturnitas.

VT monas non exit suum finem, sed semper in vno manet, vnde & nomen habet: dyas autem initium differentiæ infinitum, protinus enim per se duplicatur ad multitudinem: Ita sermo donec apud vnum manet, verè arcanus est & secretus, quòd si ad alterum transierit, iam spargitur in famam. Plut. Vide Silentium.

Tarditas.

Vt in serendo calamus altius depressus, tardius fert, sed durat fortius: Ita præstat sic rem aggredi, vt fir-

mior sit ac durabilior, potius quàm vt præsens spectes lucellum.

Temeritas.

Sol cùm maximè tollitur in altum, arduus ad polum septentrionalem tum minimum mouetur: Ita quo maior est potestas, hoc magis coërcenda est animi temeritas. Plut.

Columbo in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aëre sibi placens implicatis strepitu pennis capitur ab insidiante alicubi accipitre: Ita multi dum ostentant suas vires magis quàm vtuntur, obliti sui, præda fiunt inimicis.

Temperantia.

Vt Athenienses nunquam de pace consultabant nisi pullati, quemadmodum dicebat Demades: Ita nobis non venit in mentem moderatior victus, nisi iam febri æstuantibus, & admotis pharmacis. Plut.

Vt nautæ sereno cœlo nonnihil laxant vela, cùm est suspicio tempestatis, contrahunt: Ita corpori rectè affecto nonnihil permittendum: contrà si quid timebitur morbi, cautius agendum. Plut.

Vt in tranquillitate corpus expeditum redditur aduersus imminentem tempestatem: Ita tenui victu, parcáque vt medici loquuutur, dieta vtendum, vt si incidat opiparum conuiuium, possis enatare. Plut.

Homines tantum pingues ac robusti durique similes sunt gymnasiorum columnis vt dixit Aristo. Plut.

Vt nauibus sentinæ plenis onus detrahendum: Ita corporibus aggrauatis subducendus cibus ac potus. Plut. Vide Frugalitatem

Tempus.

Sicut vnda vndā perpetuò propellit: Ita dies diē trudit.

Vt à currente flumine tantum habes, quantum hauris: Ita ex annis semper euntibus nihil accipis, nisi quod in res duraturas collacaris.

Vt ciconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse: nemo discedere, sed discessisse, quod noctu clanculumque faciant vtrunque: Ita iuuentutem nemo intelligit

discedere, sed discessisse, & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse.

Tempori est inseruiendum, seruiendum scenæ, & pro ratione ad diuersa animus applicandus.

Non vt polypus se quibusuis locis: Ita nos debemus quorum libet moribus accommodare. Plut.

Non vt Proteus præstigiis sese in omnes vertebat formas, nec vllam habebat certam ac propriam: Sic oportet nullo certo vitæ instituto, cũ studioso legere, cum palæstrita colluctari, cum venandi studiosis venari, cum bibosis simul inebriari, cum ambitioso ambire magistratum. Plut.

Vt cancri in metu vtroque versum pari celeritate ingrediuntur: Ita cum res exigit, vertendi sunt in diuersum mores. Plin. lib. 9. cap. 31.

Vt natura non est eadem omnibus locis, neque flatuum, nec maris, nec pluuiæ, nec arborum, nec animantium: Ita non oportet hominem vbiuis eundem esse, sed cum loco ac tempore variari.

Vt arborum aliæ gaudẽt mõtibus, aliæ vallibus, aliæ siccis locis, alię riguis & aquosis: Ita non omne vitæ genus omni homini conuenit. Sunt quæ quouis prouenniunt loco: Ita sunt horarum omnium homines, accommodati ad mores omnium.

Tenacitas.

In Chio Dianæ facies est in sublimi posita, cuius vultus intrantibus tristis, exeuntibus exhilarata videtur: Ita sordidi quidam adeuntem amicum tristes accipiunt, timentes ne quid petat, aut ne sumptum adferat conuiua: at alacres dimittunt abeuntem.

Theologia.

Apes exteriora tectoria faciunt ex succis amarioribus, quod dulcissimum est in intimis recundunt: Ita theologia insipidis quibusdam allegoriarum corticibus obtegit sapientiam, quò prophanos arceat.

Timor, imbecillitas.

Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax contra

insequentes: Ita quidam si concedas, ac metuas, tum pserociunt: si strenuè contemnas & obsistas statim cōcedunt. Plin. lib.8. cap. 25.

Vt Chameleon quia pauidissimum animal, subinde colorem mutet: Ita qui viribus non pollent, ad varias artes confugiant necesse est. Plin. lib. 8. cap. 33. & lib. 28. cap. 8

Tristitia.

Quæ natura sunt amara, his admixtis quibusdam dulcibus gratiam addimus: Ita res per se tristes ratione sunt alleuiendę. Plut.

Vt muscæ à leuibus locis veluti speculis dilabuntur, asperis & cauis insident: Sic quidam bonorum obliti tristium memoriam vrgent, ac premunt. Plut.

Vt rosa, flos vnus omnium longè gratissimus, de spinis nascitur: Sic è tristibus, & asperis laboribus fructus capitur iucundissimus.

Turpitudo.

Vt apud Iureconsultos etiam qui frigidam suffundunt, simili notantur infamia: Ita culpandus, qui ad turpia hortatur, non is solùm qui turpia facit.

Tyrannus.

Quemadmodum agricola non incidit spinam priusquàm asparagum inde ceperit, & Libyes non antè incendunt sarmentum quàm thus collegerint: Ita deus non excidit genus regum pestilens, priusquam hinc fructus aliquis bonus cōtigerit. Plut. Plin. lib. 28. ca. 8.

Vt hyenę fel, & phocæ coagulum, atque aliæ pessimarum ferarum partes aduersus magnos morbos efficax habent remedium: Sic deus pessimis tyrannis vtitur nunnunquam ad correctionem vitiorum. Plut.

Catoblepas & basiliscus solo aspectu necant, maximè si oculos intueare: Ita tyranni nonnulli solo oculorū coniectu nonnullos ad laqueum adigunt, At formosa mulier, & impudica perimit intuitu.. plin. libro. 8. c. 21 cap. 21.

Aspis pestilentissimum malum non vagatur, nisi cū comparare, ea interfectorem pertinacissimè persequiquitur: Ita tyranni filium, aut alium tyrannidis succes-

sorem adiũgunt, ne desit vltor, si quid acciderit. Plin. lib. cap. 23.

Crocodilus patitur trochilum auiculam carpere escam è faucibus suis, non illius amore, sed sua ipsius causa, repurgat enim rostro suo os illius: Ita tyranni etiamsi quid alicui concedunt, semper ad suum referũt commodum Plin. lib. 8. cap. 25.

Aquilarum pennæ quoque aliarum auium pennis admixtæ eas deuorant: Ita tyrannis penitus insita vis est spoliandæ plebis, vt mortui quoque aliquid auferant. Plin. lib. 10. cap. 3.

Crocodilus inuictum alioqui, & perniciosum animal, tamen Tentyritas adeò metuit, vt ad vocem etiã expauescat: Ita tyranni cùm omnes contemnant, tamẽ eruditorum literas timent. Plin. lib. 8. cap. 15.

Cerui cùm arrexere aures, accerrimi auditus sunt, cùm remisere surdi: Ita principes si quid est quod placeat, id procul etiam percipiunt: Si quid secus quantũuis clames non intelligunt. Plin. lib. 8. cap. 33.

Formicæ triticum accedunt ea parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: Sic potentes quo ministris perpetuo vtantur premunt, ne si emerserint, tædio seruitutis relinquant aũlam. Plin. lib. 11. cap. 30.

V.

Varietas.

VT qui locis æqualibus ambulant magis defatigãtur, quàm qui inęqualibus: Ita laboriosius est sẽper eadem aut similia repetere, quam in variis versari negociis.

Venatio.

Pueri ludentes petunt ranas saxis, at illæ tactę serio emoriuntur: Sic nos animi causa venamur, sed serio occiduntur. Plut.

Verbum Dei & sacræ literæ.

Draconites nec polituram potest nec artem admittit, alioqui elegans ac translucens: Ita diuina scriptura suum habet nitorem, nec artificium philosophiæ aut rhetorices admittit

Cedrus & iuniperus si oleo peungas, nec tineas sentiunt nec cariem: Ita semel imbutus diuini spiritus

ſucco animus, nullam huius mundi ſentit corruptelā.

Rododaphnes arboris folia quadrupedibus venena ſunt, hominibus præſidia aduerſus ſerpentes: Ita diuinæ literę ſobriis, ac prudentibus ſalutarē præbent alimoniam, ſtultis autem & impiis hęreſeos, & maioris impietatis miniſtrant occaſionem.

Vt homini ſemper adeſt remedium aduerſus ſerpentium virus nempe ſaliua, qua contacti ceu feruenti perfuſæ aqua, fugiunt, emoriuntur etiamſi in fauces penetrauerint: Sic aduerſ⁹ omnes peſtiferas cupiditates præſens remedium ſemper nobiſcum circumferimus, ſi modò nouerimus vti, id ab animo petatur oportet. Plinius libro ſeptimo capite ſecundo.

Sicut Alexander Magnus vetuit, nequis ſe pingeret præter vnum Apellem, aut ne quis ſe fingeret ære præter Lyſippum, aut gemma ſculperet præter Pyrgotelem, ſummos videlicet artifices: Ita non conuenit Chriſtum à quouis prædicari, aut virtutem à quouis laudari. Plin. lib. 2. cap. 37.

Vt ſtultum ſit relictis fontibus conſectari riuulos: Ita ineptum eſt, relictis Euangeliis, & Lyræ, & ſimilium ſomnia ſequi.

Veritas.

Vt ſpeculum non reddit imaginem, niſi ſubſternas vitro ſtamnum, aut æs, aut aurum, aut ſimile quippiam ſolidum, quod imaginem non ſinat perfluere: Ita non niſi in animis ſolidis, & vera virtute nixis, relucet imago veri.

Victoria.

Iniecto in oculos ſago, leo ſine vllo negocio capitur alioqui inexpugnabilis: Ita facillimum eſt potentiſſimum etiam domare, modo cognitū ſit illius ingeniū.

Sicut leo citius ſęuit in virum quàm in fœminā, pueros non niſi ſumma fame coactus attingit, ſimplicibus ac proſtratis parcit: Ita potentes infirmioribus debent ignoſcere, vires in alios experiri, quos vincere pulchrum ſit.

Vicinitas.

Luna præcipuè mouet inferiora, nō quòd efficacior ſed

quia propior: ita multum habet momenti ad res conficiendas vicinitas.

Vt in re rustica non satis est, teipsum bonum esse colonum, sed magni refert cuiusmodi habeas & vicinum: Sic in vita nõ satis est, si teipsum integrum virum præstes, sed refert cum quibus habeas cõsuetudinem. Plin. lib. 18. cap. 5.

Luna præcipuè mouet inferiora, non quod efficacior, sed quia propior: ita multum habet momẽti ad res cõficiendas vicinitas.

Vicissitudo rerum.

Vt in rerum natura, quæ spectatissimè florent, celerrimè marcescunt: veluti rosæ, lilia, violæ, cùm alia durent: ita in hominum vita, quæ florentissima sunt citissimè vertũtur in diuersum. Vide Fortunæ incõstantiã.

Vindicta, siue vltio.

Vt pater videns puerum volentem incidere quippiam ipse arreptè ferro id facit: ita ratio vindictam eripiens iræ, vtiliter castigat. Plut.

Qui nos docuit sagittare, non vetuit iaculari, sed vetuit, ne aberraremus à scopo: ita nõ est interdicta punitio, sed in tempore & aptè facienda. Plut.

Cibo iuxta naturã vtitur is, qui esurit: At vindicta debet vti, qui nec sitit eam, nec esurit. Plut.

Quemadmodum reus paribus sententiis absoluitur: Sic sapiens vbi paria maleficiis merita sunt, magis meminit benefactorum, quàm iniuriarum. Senec.

Aspis pestilentissimum malum non vagatur, nisi cum compare, ea interfectorem pertinacissimè persequitur. ita Tyrannus filium, aut alium tyrannidis successorem adiũgit, ne desit vltor si quid acciderit. Plin. li. 8. cap. 23.

Quædam remedia tristiora sunt ipso morbo, vt satius sit oppetere mortem, quàm his aucupari salutem velut sugere sanguinem è vulnere recenti gladiatorum morientium: ita quandoque satius est ferre iniuriam, quàm maiore incommodo vlcisci: ferre pacem, etiam si parum commodam, aut æquam, quàm bellum cum immensis malis suscipere.

Vindicta & vltio diuina.

Vt amnes quidam repentè ſe condunt ſub terram, nihilominus eò perferuntur, quò tendunt: ita numinum iræ licet occultæ, tamen in extremas calamitates auferunt aliquando nocentes. Plut.

Vt medici quibuſdam morbis occurrunt priuſquàm appareant: ita Deus quædam punit, ne fiant. Plut.

Quemadmodum iſchiacis medici pollicem inurunt, & cum alibi doleat, alibi admouent remediũ: Sic Deus nonnunquam vt patres ſanet, ſęuit in filios. Plut.

Tyrannum mutato ſolo licet effugere: qui Deum timet non eſt quò fugiat, quandoquidem nuſquam non eſt Deus. Plut.

Vt principem ſimul & metuimus, & amamus, vt infeſtum malis, bonis placidum, Sic & Deus. Plut.

Vt Deus iraſcitur, qui fulmen ac tonitru imitantur, eoſque in tartara præcipitat, vt Salmoneum: Sic ſuperbis & elatis indignatur qui magnitudinem æmulantur, non exprimunt bonitatem. Plut.

Vt amnes quidam repente ſe condunt ſub terram, nihilominus eò perferuntur, quò tendunt: ita numinum iræ licet occultæ, tamen in extremas calamitates auferunt aliquando nocentes. Plut.

Vinum.

Muli calcitratus vino crebro inhibetur: mulieris petulantia vino prouocatur. Vide Ebrietatem.

Virtus.

Vt aromata pannos, ac laceras veſtes, odoratas reddũt contrà, byſſus ſudore infecta malè olet: Sic quæuis vita iucunda, ſi virtus acceſſerit: contrà, malicia etiam quę ſplendida videntur, moleſta reddit & intoleranda. Plutarch.

Vt acer equus ſuaptè ſponte facilè currit: ita qui ardet amore virtutis, non eget admonitore. Plut.

Vt amanti omnia placent in amato: Sic in eo, in quo virtutem amamus, etiam geſtum, inceſſum, & aſpectũ imitari gaudemus. Plut.

Vt qui verè amāt, etiam balbutiem ac pallorem adamant in amatis: Sic admirator virtutis, non horret Aristidis exilium, nec Socratis paupertatem, nec Phocionis condemnationem. Plut.

Vt non est verus amor qui caret Zelotypia, ita non amat vehementer virtutem, nisi qui ardet æmulatione rectè factorum ab aliis. plut.

Vt ex igni & terra veluti necessariis, compositus est mundus iuxta Platonem, terra soliditatem conferente, igni calorem ac formam: ita magna imperia non parātur, nisi misceatur cum fortuna virtus, & altera alteri sit auxilio. plut.

Alibi diligenter expenditur, non quid habeat quisque, sed quid habeat suum: itidem hominem suis propriis bonis oportet æstimare. Senec.

Qui sepem, aut aggerem construunt, quæuis congerūt, lignum, saxum, aut columnam à sepulchro delapsam. At qui regiam ædificat, nihil temerè cōponit: Sic vir bonus nullam vitę partē negligit incompositā. plut.

Vt ingentes obelisci magno quidem negotio statuūtur & collocantur ob immensum molis pōdus, sed collocati semel, infinitis durant seculis: ita arduum est virtutis aut sapientiæ parere famā, sed parata nunquam intermoritur. Plin lib. 36 cap. 9.

Vti sol quò magis in alto est, hoc minores iacit vmbras, quo terrę propinquior, hoc maiores, puta manè ac vesperi: ita virtus quò maior est, & excellsior, hoc minus videri cupit, minusque sese ostentat, contrà qui minus ipsa re valent, magis sese dilatant ostentatione.

Cùm ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocēt floribus: Ita virtus, & literæ sic ab aliis sumūtur, vt nihilo deterior sit is, qui communicauit.

Asinæ per omnem gignūt vitam, cùm homo tam maturè desinat parere: ita facilior ac perpetuus prouentus rerum vilium, egregia raro contingunt.

Lotos quam Latini fabam Græcam vocant, ramēta ligni habet amarissima, fructum dulcissimum: Ita conatus ad summam virtutem durus est, fructu nihil suauius. Plin lib. 24. cap. 2. & lib. 13. cap. 17.

Sicut primū pictura cœpit ab vmbris & lineis, deinde monochromata, mox accessit lumen & vmbræ vnà cum colorum varietate, donec ad summā artificij peruenit admirationem: ita virtus in nobis non statim absoluta nascitur, sed paulatim quotidianis auctibus ad summum perducit.

Raro auri & argenti vena reperitur, nisi alia non procul sit, vnde Græci nomen indidere: ita nulla virtus solitaria est, sed alia aliam adiungit.

Iris gēma non nisi in opaco reddit colores arcus cœlestis, nec ita vt ipse habeat in se, sed parietibus illidat, in sole coloribus caret: ita quidam varia virtutum simulachra pręse ferunt, sed in obscuro, & quod in se non habent, tamen in aliorum animis veluti repræsentant ac gignunt.

Quemadmodum in opalo gemma multarum gemmarum dotes eminent, nempe carbūculi tenuior ignis, amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare, cūctáque hęc pariter incredibili mixtura lucētia: ita multorum virtutes in vno hoc eminent aut in sacris literis simul inuenitur, quicquid apud vllos ethnicos scriptores placere potest.

Crocum gaudet calcari, premendóque meli' prouenit: vnde iuxta semitas, & fontes lætissimum est: ita virtus aduersis exercita rebus, lętius emicat plin. lib. 21. cap. 6 Theoph lib. 6. cap. 6.

Vt palma quia cortice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu, sed fructum habet dulcissimum: itidem eruditio & virtus aditum habent difficilem, sed fructum dulcissimum.

Sicuti mundus vndique teres, ac rotundus sibi cōstat: ita sapiens nihil extra se quęrit, seipso contentus.

Vt speculum nō reddit imaginem, nisi substernas vitro stamnum, aut æs, aut aurum, aut similē quippiam solidum, quod imaginem non sinat perfluere: ita non nisi in animis solidis & vera virtute nixis, relucet imago veri.

Vitium.

Viator qui semel in saxū impegerit, aut gubernator in rupē, non solū horret eadē, verùm etiā similia: Si

qui vitiũ agnoſcit ſuum, etiã à cõfinibus cauebit. Plut.

Si miſeri ſunt, qui duros nacti ſunt dominos, quanto infeliciores, qui dominis ſeruiunt vitijs, à quibus non poſſunt aufugere. Plut.

Vt mendum quod induruit ac diutius inhæſit difficilè tollitur: Ita vitia inueterata non facilè corriguntur. Plutarchus.

In bello nunquam remittendæ ſunt excubiæ: Ita ſẽper aduerſum vicia nobis dimicandum. Plut.

Vt qui deſperat ſe fore diuitem, largius impendit: at qui iamſpe vicinus eſt opulento, is nec puſillum contemnit lucellum, & minimis parcit: Ita qui confidit ſe fore bonum virum, & minima vitia ſtudet corrigere, & nihil negligit, quod aliquo modo conducat ad bonam mentem. Plut.

Qui lignum ob imperitiam rectum facere neſciunt diſtorquent in diuerſam partem: Sic quidam fuga vitij in aliud vitium incidunt grauius. Plut.

A praua vxore facilè diuortium feceris, malicia viſceribus inſidet, nec potes illi repudium ſcribere. Plut.

Vt corporis vitia grauiora ſunt quæ faciunt vlcus: Ita quædam animi vitia ob id ſunt grauiora, quòd vehementius perturbant: minus enim cruciat, ſi quis nõ credat eſſe deos, quàm ſi quis ſuperſtitioſè timeat deos. Plutarchus.

Vt mendum quod induruit ac diutius inhæſit difficilè tollitur: Ita vitia inueterata non facilè corriguntur. Plutarchus.

Vt oculi diutino morbo difficiles facti, quouis ſolis radio offenduntur: Sic vitia, multa & aſſidua cõtracta temulentia durant & ſobrijs. Seneca.

Vt quædam feræ etiam domitæ tamen ſubito ad feritatem natiuam recurrunt: Ita nunquam bona fide vitia manſueſcunt. Senec.

Vt ſol minora obſcurat lumina: Ita ad virtutem reliqua commoda nihil habent momenti. Senec.

Vt ſcarabeũ, aut vip erã, aut araneã in gẽma redditã à natura (nã id videmus eſſe factũ in nõnullis) nõ horremus, ſed ãplectimur, effigie delectati: Sic vitiorum erudita pictura delectamur in hiſtoricis ac poëtis.

Lyncestis aqua, quæ vocatur Acidula, non secus ac vinum temulentos reddit: Ita quosdam etiam sua paupertas & inscitia reddit feroces & improbos. Eadem enim vitia à diuersis nascuntur causis, vt ex scientia arrogantia, eadem ex ignorantia. Plinius libro.31.cap. 2.& lib.secundo.cap.1006.

In nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis: Sic decliue iter in vitia, reditus ad meliorem frugem non perinde facilis.

Vt est quædam venenorum contraria natura, sic vt sæpenumero venenum veneno pellatur: Sic vitium vitio pellitur, & malus malo obijcitur.

Cùm æstate vehementius tonuerit, quàm fulserit, vt inquit Plinius, ventos denunciat: Ita vbi quis vehementer inclamat in aliorum vitia, ipse non perinde lucens morum integritate, indicium est animi magis ambitionis vento tumescentis, quàm solidè pij.

In aspidis ictu nullum est remedium nisi vt partes contactæ amputentur: Ita quædam vitia sola morte sanari possunt. Plin. lib. 8. cap. 23. Vide malitiam.

Virtutum & vitiorum cognatio.

Opalum gemmam indiscreta similitudine adulterat Indi, experimentum in sole tantum: Ita virtutes quædã vitia sic imitantur, vt difficillimum sit dignoscere, nisi ad summam lucem proferantur. Plin. lib. 37. cap. 6.

Carbunculi ignis & nomen & speciem habent, cùm ignem non sentiant, vnde & apyrustæ dicti: Ita quidã pietatis opinionem & imaginem obtinent, cùm à re sint alienissimi. Plin. lib. 57. cap. 5.

Vt celerius inebriantur, qui dilutum bibunt, quàm qui merum: ita citius inficiunt animum, quæ sobrietatis aliquid habent admixtum, quàm quæ simpliciter obscœna sunt. Nam à vehementer obscœnis refugit animus: contrà, illa blãdiuntur aliqua virtutis specie.

Vti sol hominem tingit nigrore, cùm linum candefaciat: ita factum idem huic infamiam conciliabit, illi gloriam & laudem pariet.

Visus.

Vt venatores non sinunt canes quiduis olfacere,

aut mordere, sed integros eos seruant feræ: Sic oportet aures & oculos non sinere quouis vagari, sed rebus necessarijs reseruare. plut.

Catoblepas & basiliscus solo aspectu necant, maximè si oculos intueare: Ita tyranni nonnulli solo oculorum coniectu nonnullos ad laqueum adigunt. Aut formosa mulier & impudica perimit intuitu.

Sunt qui aspectu effascinant hominem: Ita inuidus oculus perniciem adfert rebus lætis: Nec satis tutus regum oculus, si quid habeas egregiè pulchrum.

Vita hominis

Plato confert hominis vitam ludo tesserarum quid iactu cadat, non est in nobis situm: at quod cecidit, rectè disponere in nobis est: Sic euentus in nobis nō est, quod obuenit, id in bonum vertere nostri muneris est. plutarchus.

Vt qui varijs tempestatibus huc & illuc iactatus est, nec tamen peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est: Sic qui diu vixit, nec profecit ad bonos mores, non diu vixit, sed diu fuit. Senec.

Quomodo fabula, sic vita: non quàm diu, sed quàm bene acta sit, refert. Senec.

Vt in eundē amnē nemo bis descēdit: Sic ob rapidū cursū vitæ homo ad singula momēta alius est. Senec.

Supra modum deditus vino fecem quoque exorbet: Sic admodum vitæ auidus, qui ne extrema quidem senecta vult mori. Senec. Vide Senectutem.

Vita æterna.

Vt athletæ non ferunt coronam, nisi vicerint: Sic bonis viris præmia felicitatis non antè contingunt, quàm peracto huius vitæ certamine. Plut.

Vituperatio.

Palestritæ corpus humiliant, vt alios deijciant: Ita quidam seipsos vituperant, vt videantur admirari familiares. plut.

Voluptas.

Vt maior dolor obscurat minorem: Sic animi voluptas corporis delectationem. plut

Vt qui in carcere detinentur vnde non sit effugium, tamen aliquando ludunt tesseris. Sic qui in vita voluptatibus vtuntur, cum sint scelerati. Plut.

Vestes quæ nitro, similibúsque rebus lauantur, magis atteruntur. Ita vomitus pharmacis exorti, magis offendunt. Plut.

Qui rogant quid simus facturri, si non edamus, bibamus, & huiusmodi rebus vtamur, perinde faciunt, quasi Danaides essent solicitæ, quid facturæ sint, si dolium impleatur. Plut.

Vestes quæ nitro similibusque rebus lauantur, magis atteruntur: Ita vominus pharmacis extorti magis offendunt. Plut.

Si ebrij comessatores irrumpant in domum luctu funestam, non solùm nihil adferent hilaritatis, sed eiulatum potius excitabunt: Ita voluptates in corpore ægro offendunt quoque. Plut.

Lysimachus ob sitim coactus se dedere Scythis, deinde cũ frigidam bibisset aquã, dij boni, inquit, quam breuis voluptatis causa quãtam deposui fœlicitatem? Ita nobis cogitandum postquam ob potatiunculam intempestiuam aut Venerem, in longum morbum incurrimus. plut.

Qui corpus ægrè affectũ ad balneas, ac voluptates trahit: quasi putrẽ, ac lacerã nauẽ deducit in mare. Plut.

Vt latronum genus, quod Ægyptij Philistas vocant, in hoc amplectuntur, vt strangulent: Sic voluptates dum blandiuntur, necant. Seneca.

Vt æquè mortuus est, qui conditus est in odoribus, & qui trahitur vnco: Ita æquè sunt infelices, & qui voluptatib⁹ ĩdulgẽt, & qui ãbitiosis negocijs vacãt. Senec.

Qui biberint ex Clitorio lacu ijs vini tædium oboritur: Ita qui semel gustarint poëticem, abhorrent à philosophiæ preceptis, aut contrà: siue qui se mundanis voluptatibus ingurgitant, abhorrent ab honestis illis, ac veris oblectamentis.

Sicuti Maronæum vinum, cuius meminit Homerus vicies tanto aquæ mixtum, tamẽ vigorẽ suũ seruat: ita sapiens nullis soluitur voluptatibus. Plin. l. 14. cap. 4.

Tradunt physici veteres, solem marinis aquis pasci

lunam dulcibus: ita sapientes amara quærunt, modò vt ilia: stulti quæ delectantur sectantur. vide Intemperantiam & Luxuriam.

Vox.

Taurus auis cùm sit pusilla, tamen boum vocem imitatur: ita nõnulli cùm re sint exigui, tamẽ loquũtur reges ac satrapas. Plin. lib. 10. cap. 42. lib. 9. cap. 42. & c. 3. eodem libro.

Vsus rerum legitimus.

Nihil proiectius excrementis animantium, & tamen stercorandis agris præcipuum habent vsum: ita nulla res est tam nihili, quæ non aliqua prosit, si noris vti.

Sicuti scorpius si post ictum admoueatur vulneri, venenum ad se retrahit: ita nihil est tam noxium, quin secum adferat remedium sui mali, si quis modò vti nouerit. vide Abusum.

Vulgus.

Qui captat aues, earum voces imitatur, vt alliciat in laqueos, sic, vt multitudinẽ in tuam adducas sententiã, illius ingenio obsecũdes & obseruias oportet. Plut.

Inter agathallos & acanthylides tantum est odium, vt si sanguis eorum vi misceatur, continuò separent se rursus, ac dissiliant: sic inter patricios & plebem, etiam si quando pro rerum vsu coniunguntur, durat tamen vsque odium naturale. Plut.

Nihil ergo magis præstandum est, quàm ne pecorũ ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non quò eundum est, sed quò itur. Seneca.

Vt qui in ludo versantur gladiatorio, cum ijsdem viuunt ac pugnant: ita vulgus hominum inter sese dimicat, & alius alium spoliat vel amicissimum. Seneca.

Vt maiore cum voluptate cantionem audimus notam, quàm ignotam, etiam si melior sit: ita ijs literis impensius vulgus delectatur, quas didicit.

Vt imperiti tempestatem nõ sentiunt, nisi serò suóque malo: contrà prudentes agricolæ prospiciunt, cauentque: ita vulgus hominum improuidum suo malo discit, cùm interim vir sapiens procul præuisum malũ.

vitet. vt Democritus metente fratre ardentissimo æstu monuit, vt reliquæ segeti parceret, raperetq; desecta sub tectum: paucis mox horis sæuo imbre vaticinatione approbata.

Sunt arbores aliquot, quæ post solstitium inuertunt sua folia, vt vlmus, tilia, olea, populus alba, salix: ita vulgus procerum, simulatque princeps vitæ genus diuersum commutarit, vertunt & ipsi vultum, cultum, orationem, & omnia.

Vxor bona.

Luna cùm Soli coniungitur, tum obscuratur, & occultatur: cùm abest, lucet: contrà, proba vxor præsente marito maximè conspici debet, eodem absente maximè condi ac latêre. Plut.

Vt arator neglectis fucis ac theatricis cultibus, rebus ipsis magis mouet auditorem, sic vxor nõ meretricio corporis cultu, sed moribus cõmẽdatur viro. Plut.

Vt tibicen per alienam vocem sonat: Ita mulier quædam non grauabitur per virum loqui. Plut.

Vt philosophi colentes principem, se reddunt nobiliores, non illum: sic vxores, subdentes se viro laudem consequuntur: conantes autem imperare, deterius audiunt, quàm quę subijciuntur. Plut.

Cum spirat Boreas, conatur vi vestem reuellere, at homo magis astringit pallium: quòd si sol tepido vento demulserit, iam sponte & tunicam abijcit: sic vxor conans conuicijs maritum à luxu reuocare, magis irritat: si placidè ferat & roget, magis efficit. Plut.

Vt geometræ negant moueri lineas & superficies sine corpore, sed vnà cum corporibus moueri: sic vxor & in serijs & ludicris, fletu & risu, lætis & tristibus accommodabit se marito. Plut.

Qui ministrant elephantis, nõ sumunt lucidam vestem: qui tauris, purpuream non induunt: nam his coloribus efferantur: tigrides tympanorum strepitum nõ ferunt: ita vxor ab ijs debet abstinere, quibus senserit maritum vehementer offendi. Plut.

Quæ veretur ridere apud virũ, ne videatur lasciua: hęc agere quicquã, ne audax: perĩde facit, quasi nec vn

gueretur, ne videatur vnguentis vti: nec lauaret faciẽ, ne fucis vti putetur. Plut.

Vxor mala.

Vt ælurus vngẽtis efferatur, & in rabiẽ agitur: ita quę dã vxores insaniũt, si sẽserint in viris vnguenta. plut.

Sponsæ quæ statim offensæ moribus virorum, eos deseriunt: perinde faciunt, ac si quis ictus ab apibus, mel relinquat. Plut.

Vt inutile speculum est, auro gemmisque adornatũ, nisi repræsentet similem imaginem: ita inutilis vxor, quantumuis opulenta, si viro mœsto sit hilaris, hilari mœsta. Plut.

Vt nemo sentit, qua parte stringat calceus, nisi qui indutus est: ita nemo nouit ingenium mulieris, nisi qui duxit vxorem. Plut.

FINIS.

VOCVLARVM QVARVNDAM.

expositio.

A

ACantylides sunt auiculæ, quæ & acanthides & cardueles dicuntur.

Adyta, loca prophanis inaccessa.

Ælurus, id est, felis seu catus.

Æra Corinthia fecit casus: quia incensio Corinthi confudit metalla.

Agathalli à Volaterrano scribuntur.

Αιγιθαλοι auiculæ sunt.

Alcyones, aues hyeme in marinidulantes.

Amnis à circumnando dicitur, vnde continuè fit alius.

Amphotides, vt Eustathius vult, vasa quædam sunt ab auribus dicta accipiuntur pro aurium integumẽtis.

Amusotatos, id est, inuenustissimus, maximè a musis, & à musica alienus.

Antemna, est velum transuersum.

Αντιφωνον, id est ἐναντιοφωνον: hoc est, contrariæ voces.

Apodes, sine pedibus, aues de hirundium genere.

Asylum, locus aut ędes consecrata, vnde neminem abstrahere licet.

Attagen, seu attagena, auis Asiatica in Ionia præstans.

Aulæum, est velum pictum & suspensum, quod stratum tapes dicitur.

B

Barathrum, locus profundus, & obscurus, vt carcer Atheniensis.

Bubo auis est nota, & accessus circa inguen maximè.

Bucephalus, equus Alexandri Magni, à taurino capite dictus.

C

Cantharides vermiculi sunt subuiridi & super lucent colore: quorum succus interimit, nisi alarum adsit remedium.

Capedo Neronis, poculum capacissimum.

Carcinoma, id est, cancer morbus.

Castorium, medicamentum ex castoris, id est, fibri testiculis confectum.

Cestus est cingulum, quo à Venere aut marito cingitur legitimè nubens. Mart. A te Iuno petat ceston, & ipsa Venus.

Chiliades sunt numeri, mille continentes.

Cyclops, vnũ oculũ in fronte habens, vt Polyphemus.

Cicurare, id est, mansuefacere & domare.

Cicuta herba fistulosa, cuius succus frigiditate vt venenum enecat.

Cynocephali sunt, canina habentes capita.

Citta κίττα picca, prægnantium malacia, malam appetentiam faciens.

Clauus est gubernaculũ, & committendi in strumẽtũ.

Coccyx auis temporaria in palumbis, alaudæ & chloridos auiũ nidis oua generat: putatur eadẽ q̃ & cucul⁹.

Colossi ingentes statuæ, qualis solis Rhodij.

Coturnix vulgò qualea dicitur.

Croton hoc est κρότων musca canina.

D

Dionysiaci, id est, Dionysiorum, hoc est, theatrales musici.

Domini, sunt tyranni, & qui non legibus, sed libidine

dominantur.

Doryphori satellites sunt à lanceis ferendis dicti.

E

Echinus, piscis spinis inuolutus: vt echinus, id est, hericius: animal terrrestre.

Echeneis, pisciculus nauem tenens: vnde Græcis nomen traxit, Latinis remora dicitur.

Efferari est, in feritatem & furorem rapi.

Eleuo, est minoris æstimo, vt in trutina quæ eleuãtur.

ἐνάργεια, euidentia. ἐναργὴς, manifestus.

Epithalamium, carmen nuptiale. Errones, planetę.

Eruggium dicitur etiam Erungium, & Eryngium.

εὔπλοια, id bona nauigatio. πρόνοια, prouidentia.

σούζουσα, seruans. θεραπεία, id est, medela.

Epomis, chlamys, vestis circundans brachia, Græcè ἐπωμὶς. cuius diminutium legitur, ἐπομίδιον.

F

Fascinus & fascinum, est animalium per incantationẽ aut veneficum aspectum extenuatio, & corruptio.

Feles, id est, cati, ęluri.

Fiber, dicitur etiam castor.

Fucus vespæ genus, non mellificãs, sed mel absumens.

G

Gemini, id est, faces quędam geminæ Castoris & Pollucis crædit.

Gypsum, Galli plastrum vocant.

H

Hepar, id est, iecur.

Humilis, vilis & abiectus.

I

Iaculi, serpentes sunt pręcipites.

Ibis auis est Ægyptijs sacra, vt ciconia serpentibus vescens.

Ixion frater Phtegiæ, Iunonẽ de stupro interpellauit.

L

Laconismus, est Laconũ sermo sententiosus & breuis.

Lamię mulieres sũt, q̃ vt striges infãtiũ sãguinẽ sugũt.

Lippire, est fluidos oculos habere: qui morbus, lippitudo dicitur.

M

Melitæi, canes paruuli sunt, à Melite insula, quæ est inter Italiam & Epirũ, vt Strabo vult, ante Pachynũ.

Metis, pissocerõ, ꝓpolis, & rhitace, fauorum sũt partes.

Monas, id est vnitas. Dias, id est, binarius numerus.

Monochromata, quæ vnius sunt coloris: chroma enim color est.

Munia id est, officia debita: à quib⁹lib. ĩmunis dicitur.

N

Narnia Vmbriæ ciuitas, à Nare fluuio dicta.

Nepotes, gula & libidine perditi.

O

Ostros volitans, est muscæ species, boues persequẽs.

Palæstritæ, id est, luctatores in palæstra, id est, lucta se exercentes.

Personatus histrio, id est, actor fabularum, personam, id est, os fictitium indutus.

Pharmaca, sunt medicamenta: interdum venena & vnguenta.

Philtra, id est, amatoria: id est, amare facientia per furorem.

Pyramides sunt columnæ immensæ, in morem ignis in acumen erectæ, inter miracula mundi habitæ.

Pituita morb⁹ ex catarrho prouenıẽs: Grȩcè phlegma.

Polypus, multorum pedum, quæ flagella vocant, piscis faudulentus.

Poneropolis, id est, malorum ciuitas.

τὰ πρϑηγμένα, primi motus.

Prora, anterior pars nauis.

Proteus, deus marinus, de quo plenè Verg. Georg. 4.

Psylli populi in Africa, & Marsi in Italia, contra serpentes vim innatam habent: vt ij, qui se de familia sancti Pauli adhuc in Italia iactitant.

Q

Quadrarent crepidæ, id est, pedibus suis distortis effectis conuenirent.

R

Rebarbarum, Calepinus rhabarbarum vocat.

Rhãnusia, id est, Nemesis ĩdignationis dea, superbiæ & insolentiȩ vltrix. Sunt à quibus pro fortuna capitur.

S

Saburrare, est imposito onere alioqui innutili, vt est aqua aut arena, contra procellas stabilire.

Salmoneus Æolifilius, apud Elydem tyrannus, de quo Æneid. 6.

Scammonium, succus scammoneæ fruticis.

Scarabeus, animal paruum, volatile: vulgo scarauacius dicitur, ein schrœter.

Scopus, signum intentũ: vnde episcopus, superintẽdẽs.

Sedare, est placare & tranquillare: vt, quod sedat affectus, à sedo, non à sedeo dicitur.

Sedentaria ars, quæ à sedente fit, vt sutrina, sartoria.

Sensim, id est paulatim, vt facilè sentias.

Siciæ sunt cucurbitæ, & pyxides ventosæ, quibus sanguis elicitur.

Symbola sunt signa & indicia, siue amicitiæ & societatis, siue fidei, siue comessationis communiter redimendæ.

Symmetria id est commensuratio,

Smilium, Græcè σμιλίον, culter est sutorius, quo coriũ inciditur. Vtitur hoc vocabulo Lucianus in Gallo.

Spasmus, est contractio: vt qui contractis labris videntur ridere.

Stolones sunt inutiles arborum fruticationes.

T

Tarandum Scythia fert magnitudine, dorsoque tauri, pelle versicolore & impenétrabili.

Telephus rex Mysiorum ab Achille vulneratus, hastæ eius rubigine sanatus est, vnde, Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

Tesseræ sunt tabellæ, quibus in pyrgo seu alueolo luditur, ad casum cuborum seu alearum.

Theatrum, ędificium in quo spectacula eduntur.

V

Vestales virgines deæ Vestæ dicatę, quales moniales.

X

Xenia, sunt hospitalia munera.

Z

Zeuxis pictor apud Ciceronem egregius, in secundo Rhetor. vet.

Zythos, seu zuthos, potio aut vinum est ex hordeo.

DE RATIONE ET VSV Parabolarum.

EX LIBRO ERASMI ROT. DE verborum & rerum 2.

IAm verò siquis superstitiosꝰ parabolã ab exemplo separet, vt exẽplũ sit certæ rei gestę: parabola, similitudo sũpta ab his quæ fiũt, aut quæ natura, casu ve rebus adiuncta sunt: vt Attillius ad hostes reuersus, exemplum sit seruandæ religioneis ac fidei: at nauis pro ventorum ratione velum tollens aut contrahens, in hoc aut illud latus transferens, parabola sit quæ doceat sapiẽtem tempori cedere oportere, ac rebus præsentibus sese accõmodare: tamen eadem est dilatãdæ parabolæ ratio, quam in exẽplo demonstrauimus. Nã aliquãdo verbo notatur. vt, Non intelligis tibi vertenda vela. aut, Desine lauare laterem. vt iam vel allegoria, sit vel metaphora. Aliquando latius explicatur, & apertius accõmodatur. Quod facit Cicero pro Murena: Quod si è portu soluentibus, qui iam in portũ ex alto inuehũtur prædicere sũmo studio solẽt tempestatum rationem & prædonum, & locorum: quod natura fert, vt his faueamus, qui eadem pericula, quibus nos perfuncti sumus, ingrediantur: quo me tandẽ animo esse oportet propè iam ex magna iactatione, terram videntem, in hunc cui video maximas tempestat[illegible]s esse subeundas? Rursum in eadem oratione: vt aiunt in Gręcis artificib. eos aulœdos esse, qui citharœdi fieri non potuerint: sic nonullos videmus, qui oratores euadere non potuerunt, eos ad iuris studium peruenire. Superiorem Ciceronis parabolam sic imitatus diuus Hieronymus in epist. quadam ad Heliodorum: Et ego non integris rate vel mercibus, nec quasi ignarus fluctuũ, & indoctꝰ nauta præmoneo: sed quasi nuper naufragio eiectꝰ in littꝰ, timida nauigaturis voce denũcio. in illo ęstu Charybdis luxuriæ, salutẽ vorat. Ibi ore virgineo ad pudicitiæ perpetranda naufragia

Scyllæum renidens libido blanditur. Hic barbarum littus, hic diabolus pirata cum sociis portat vincula capiendis. Nolite credere, nolite esse securi: licet in modum stagni fusum æquor arrideat, licet vix sũma iacentis elementis spiritu terga crispētur, magnos hic campus montes habet. Intus est periculum, intus est hostis. Expedite rudentes, vela suspendite. Crux antemnę figatur in fron. Tranquillitas illa tempestas est. Hic si quis singula pericula, à vitiis aut improbis, aut aliunde bonis moribus imminent, velit conferre cũ singulis, quæ nautis vitæ discrimem adducere solent: deinde per comparationem maius aut minus, itẽ dissimile aut contrarium ostendere: postremò sententiis & epiphonematis, vt inciderint, exornare, nimirum conspicuosissimè dilatabit orationem. Velut in hoc exemplo: Vt quo preciosior est res, hoc & diligentius solet asseruari, & impendi circumspectium: ita temporis, quo nihil est preciosius, summa habenda est ratio, ne quid effluat sine fructu. Etenim si curatores dari solent his qui gemmas & aurum temerè profundũt: quæ tendem erit insania, tempus pulcherrimum immortalis Dei munus, aut ocio, aut honestis studiis turpiter consumere? Quid enim perdis? cùm tempus perdis, nisi vitam? At vita quid esse potest charius? Et cùm vna gemmula periit, iacturã vocas. Cùm totus periit dies, hoc est bona vitæ portio, iacturam non vocas? Præsertim cum illa perdita, aliunde possint recuperari: tẽporis irreparabilis sit iactura. Prętерea illa cum tibi pereunt alijs plerunque lucro sunt: at temporis dispendium in nullius transit compendium. Nullum est damnum, ex quo non aliquis emolumentum aliquod sentiat, præter damnum temporis. Adde his, quod illarum opum iactura sæpe saluti fuit. Nam diuitię plerunque vitiorum materiam ministrant, ita vt præstet temerè profudisse, quàm attentè adseruasse. Quanto cuiusque rei vsus honestior, tanto turpior profusio. At nihil pulchrius, nihil præclarius, quàm bonas horas bene collocare. Illa vt quàm maximè serues, sæpenumero tamen vel casus eripit, vel homo tollit, vt iactura te calamitosum duntaxat, non etiam turpem reddat. At tẽ

poris amiſſio, quoniam non niſi noſtro vitio contingit, non miſeros ſolùm, verùm & infames reddit. Peſſimum infamiæ genus, quoties culpa in nullum conferri poteſt, præterquam in eum qui patitur malũ. Illi fũdos aut ędes mercari poteras, bonã mẽten nõ poteras. Hoc præter alia animi ornamenta, parare poteras immortalitatẽ. Nulla eſt tam breuis vitę portio, in qua non magnus aliquis ad fœlicitatẽ gradus fieri poterat. Poſtremò de illis malè inſũptis, patri fortaſſis rationẽ redditurus eras: de horis malè tranſactis, Deo. Sed ſatis eſt indicaſſe, in quantã amplitudinem dilatari poſſit collatio, ſi quis ad eum modum ſingulas circunſtãtias velit cõponere, atque ornare. De diſſimili, eadẽ eſt tractãdi ratio, cuius hoc ſit exẽplũ: Neq; enim vt nauis vtilior noua, quàm vetus, ſic & amicitia. Nec vt laudanda, quæ pecuniam pluribus largitur, ita & quæ formã. Neque enim vt in curſu melior eſt, qui lampadem accipit, quàm is qui tradit: ita in bello melior eſt imperator, qui exercitum accipit, quàm qui tradit.

Ex epiſtola Eraſmi Rot. ad Petrum Aegidium Antuerpianum.

Nihil aliud eſt παραβολὴ, quam Cicero collationem vocat, quàm explicata methaphora. Cæterorum ornamentorum ſingula ſuam quandam ac peculiarem adferunt gratiam & commoditatẽ dictioni metaphora ſola cumulatius præſtat vniuerſa, quàm exornationes reliquæ, ſingula. Delectare vis? nulla habet feſtiuitatis. Docere ſtudes? nõ alia probat vel efficacius, vel apertius. Flectere paras? nulla plus addit acrimoniæ. Studes copię? nuſquam ſupplex locupletior. Placet Laconiſmus? nulla plus cogitationi relinquit. Sublimitatẽ affectas? hæc quiduis quamtumuis attollit. Eſt quod velis extenuare? nulla magis deiicit. ἐνάργειαν captas, ac lucem? nulla melius rem ob oculos ponit. Hac ferè condiuntur adagia, huic gratiam ſuam debent apologi, hæc commendant apophtegmata; huius acceſſione conduplicatur ſententiæ dos, adeò vt Solomon ille vir diuinus, oracula ſua non alio magis quàm parabolarum titulo voluerit commendari. Tolle metaphorę ſupellectilem ex oratoribus, ieiuna erũt omnia. Tol-

le parabolas è propheticis & Euãgelicis literis, magnã gratiæ partem detraxeris. At fortasse dicet aliquis: Bellè hic munus suum ornat verbis, quasi vero magni sit negocij, similitudines nusquam non obuias adducere: verùm nos non passim obuias sũpsimus, nec lapillos in littore sparsos collegimus: sed exquisitas aliquot gemmas ex abstrusis Musarum thesauris deprõpsimus. Neque enim hæc à tonstrinis aut sordidis fori cõciliabulis petuntur, quæ doctorum aures & oculos moretur. Ab intimis naturæ arcanis, è penitissimis disciplinarũ aditis sunt eruenda, ab eloquentium poëtarum eruditis fabulis, à nobilium historicorum monumẽtis. Qua quidem in rę, vt duplex est difficultas, ita gemina laus debetur. Primùm illud ipsum nõnihil est, peruestigasse quod sit egregium. Neque verò minus est, quod deprehenderis, id concinniter accommodare. Quemadmodum est aliquid, primum insignẽ reperisse gemmã: deinde nonnulla laus est repertam aptè sceptris aut annullis addidisse. Addam exemplum, quò res fiat dilucidior. Cicuta venenum est homini, vinum cicutæ: quod si cicutæ vinum admisceas, iam venenum multo præsentius, & prorsus immedicabile reddis, propterea quòd vis & impetus vini, veneni noxam citius ad vitalia membra perferat. Iam hoc ipsum rem naturę tã abstrusam tenere, non ne pars ęst eruditionis nec inelegans, nec iniucunda? Age iam, si quis adhunc vsum accommodet, vt dicat, adulationem amicitiæ præsentaneum esse venenum: verum ei rursum veneno venenum esse libertatem admonendi quam Græci vocant παῤῥησίαν quod si libertatem prius inficias, & ita cõmisceas cum adulatione, vt tũ maximè aduleris amico cùm maximè videris obiurgare, iã immedicabile malum esse: nulla ne hic ingenij laus esse videbitur? Non mediocris opinor: neque velim tamen aucupari gratiam, vbi nihil promerear.

Idem lib. Ecclesiast. 3.

Similitudo verò, siue collatio, explicata ést metaphora: veluti, Demens sit, qui Rempub. conetur subuertere, qua perdita, ipse incolumis esse non possit: simplex est sermo, quia propriis constat verbis. At si dicas

manifestæ dementiæ sit, Remp. velle demergere, qua demersa, ipsi quoque sit naufragio pereundum, metaphora est quia propriis translatitia sunt ad mixta. Sin ita loquaris, patriæ perniciem molienti: Tu quid nauē in qua veheris, studes pertundere, qua demersa, tibi quoque communi naufragio pereundum sit? allegoria est. Rursus si dicas: Quemadmodum demens haberetur, qui nauem pertunderet, in qua veheretur ipse: ita extremę stulticiæ sit Remp. in qua viuis, velle perdere, qua perdita, tu non possis esse incolumis: collatio est. Imago minimum differt à similitudine, quum sit similitudinis species. Nam similitudo adhibetur ad ornatum, ad voluptatem, ad persuadendum, ad euidentiam ad grauitatem, & ab omni genere rerũ asciscitur. Imago tantum ab animantis forma ducitur, & ad rem vel amplificãdam, vel oculis subiiciendam facit: vt si hominē rapacē ac virulẽtũ depingas similē iubato draconi, qui oculis ardẽtibus, dẽtibus acutis, vnguibus adũcis, hiante rictu per omnia volitet, circõspiciens si quē reperiat, cui possit aliquid mali faucibus afflare, quē ore attingere, dẽtibus dissecare, lingua aspergere, vnguibus dilacerare.

Ibidem.

Porrò quot modis adhibetur similitudo, & à quot rerum generibus petitur, quoniam abundè traditum est à Quintiliano, rhetorum omnium diligẽtissimo, & à me quoque in commentariis de Copia, non hic vulgata protritaque repetam. Illud tantũ admonebo, curandum vt similitudo quadret ad id cui adhibetur, ne sit sordida aut obscœna ne accersatur rebus ignotis populo cui loquimur, nisi natura rei sit tam insignis vt hoc etiam ipsum discere sit operæprecium: ne dura & affectata: ne talis vt statim in diuersum torqueri possit. Hoc schemate scatet vndique scriptura diuina, præcipuè sermones Euangelici, quæ tamen ferè non sumantur nisi à rebus vulgo notissimis. Inter Ecclesiæ doctores nullus largius vtitur hac figura, quàm Ioannes Chrysostom⁹. Similitudo, siue, quod Cicero mauult, collatio hac nota differt & ab imagine, & ab ef-

fictione, ꝙ præter alias virtutes frequẽter, non dilutã habet ratiocinãdi vim: veluti quoties, quod aduersarius adfert, ad aliquid simile transferimus, in quo demõstratur euidens absurditas. Arrianus sic argumentatur: pater vtrum gignit volens annolens; Si nolens, nõ est Deus: si volens, vtique verbum est filius volũtatis, non naturæ. Hoc simili retunditur: Tuus pater vtrum volens an nolens genuit te? Vtique volens. Igitur non naturæ, sed voluntatis es filius. At qui hoc manifestam habet ab surditatẽ. Rursus quod adferũt: Quod gignit, prius oportet sit genito: Pater igitur est filio antiquior, ita confutatur: Vtrum est antiquius, sol an radius à sole promanans? Quod ibi videri poterat probabile, hic apparet egregiè stultum. Similiter cùm ita raciocinatur: Genitum & ingenitum inter se pugnant: Sed pater solus dicitur ingenitus: proinde non est eiusdem naturæ cum filio, itaque nec Deus. Simili repelluntur: Primus homo non est genitus, sed ex argilla factus: non est igitur eiusdem naturæ cum cæteris hominibus qui nascuntur. Vnde consequitur, aut ipsum falso dictum hominem, aut cæteros qui progignuntur è parentibus, nõ esse vocandos homines. quo nihil absurdius. Itidem cùm filium excludunt à consortio diuinæ naturæ verbis Euangelij, Vt cognoscant te solum verũ Deũ, & quẽ misisti IESVM CHRISTVM. Si solus, inquiũt, pater verus Deus est, quo ore filius prædicatur Deus? Repelluntur testimonio Baruch. 3. Hic est Deus noster, & non æstimabitur alius ad illum. id porrò de filio dici, declarat id quod sequitur: Post hæc in terris visus est, & cũ hominibus cõuersatus est. Similia sunt, Solus hic est Deus, & non alius. quæ verba si negem⁹, solus filius erit DEVS, excluso patre & spiritui sãcto. Hoc argumẽtationis gene sæpe feliciter vtitur Gregorius Theologus, & Hilarius Exemplis congerendis supersedeo, præsertim quòd hoc loco admonemus alieniore, quia prius, non veniebat in mentem. Pro qualitate similitudinis variabitur orationis character. Iucundus erit, si à reb⁹ iucundis ducetur: grandis, si à rebus sublimibus: acris si à rebus terribilib⁹: mediocris, si à rebus mediocribus: humilis, si ab humilibus.

Iucundæ dictioni exemplum erit: Quemadmodum blandis flatibus aspirante Fauonio, squalor & tristitia hiemis depellitur, omnísque naturæ facies veluti noua iuuenta repubescit, arbores nouis ornantur frondibus, gramina blandè virentia varijs florum luminibus distinguntur, amnes labuntur amœnius, sol ipse, totáque cœli species mitiore aspectu delectat oculos: ita simulatque hominis animum afflauerit diuini spiritus gratia protinus abit vitæ prioris deformitas, proque vitijs omnis vita decoris virtutib. enitescit, dicas eum fœliciter renatum.

Grandis illud: Sicuti Deus, quum nullius egeat, tamē suapte natura gaudet omnib⁹ benefacere: ita qui Deū patrem apellant, debent gratis de omnibus, quod in ipsis est, benemereri.

Acris hoc: Expallescis ad afflatum aut morsum viperæ, &ad medicum curris: Quantò magis horrenda turpitudo, quæ venenum habet omnibus viperis pręsenti⁹ quantóque celerius quærenda medecina?

Mediocris hoc: Quemadmodum qui iuxta Hesiodi consilium crebrò parua paruis addunt, tandem euadūt diuites: ita qui in virtutibus semper ad meliora proficit tandem perfectus euadit.

Humilis, siue submissę illud: Quemadmodū mendici si quid habent boni celant, sed pannos & vlcera ostendūt, quo spectantium benignitatem prouocent: sic nos nō opportet iactare nostra benefacta apud Deum sed mala nostra profiteri, si velimus illius in nos misericordiam prolicere.

Ex Epict. Rod. Agric. libri 1. de Inuent. dialect.

Similia quæ iungūtur non in tertio, quod sit eis commune, sed vtrūque in singulis: quorum quemadmodū hoc in isto, sic illud sese habeat in illo, vt apud Quint. Vt vascula oris angusti superfusam humoris copiā respuunt, sensim autem influentibus vel etiā instillantib⁹ cōplentur: sic animi puerorum quantum excipere possint, videndum. Nam maiora intellectu veluti parum aptos ad percipiendum animos non subibunt. Hic vascula oris arcti, & minora puerorum ingenia conferun-

tur non in vno aliquo, sed illa in eo quod est non admittere ea quæ impetu superfundũtur, hæc in eo quòd difficiliora subitò nequeunt amplecti. Dissimilium non ita creber est vsus. Quid sint autem, facilè est deprehẽdere ex similibus. Nõ enim aliud est dissimilitudo, quã contraria eius quod ostendere volumus, dissimilitudo. Itaque & idem est eorum cũ similitudine locus. Coniunxit vtrunque Quintilianus: Non enim vox, inquit, illa præceptoris, vt cœna minus pluribus sufficit: sed vt sol vniuersis idem lucis calorísque largitur. Tractatur variè hic locus, & vberius vel astrictius pro iudicio dicentis effertur: vt in Quintiliani illis exemplis. Delectus autem adhibẽdus est, vt pro rei qualitate ipsam adaptemus. Vt si docere volumus, aperta sit similitudo: si laudare, splendida: si vituperare, pudenda: si rem attollere, magnifica. liquidius namque oportebit rem quamque talem videri, qualem imagine sua volumus aliam esse monstrare. Ducuntur & hæc ex antecedentibus & consequentibus, & adiunctis. Antecedentia similia sunt, vt apud Ciceronem pro lege Manilia: Medeæ quæ membra fratris discerpsit, quo colligendis illis persequentem moraretur patrem assimilatur Luculli exercitus, opibus Mithridatis à persequendo ipso Mithridate distẽtus. Adiuncta sunt, vt pro Roscio: Anseres & canes qui in Capitolio alebantur, vt fures detegerent, quibus accusatores similes dixit orator vt nocentes in Rep. ad pœnas scelerum dandas in ius vocarent. Ex consequentib. Lucanus sumpsit cùm perturbationem ciuitatis explicaret, confusione ea quę sit in fine mundi rerumque omnium futura. Copiosi sunt hi duo comparatorum & similium loci, & vulgi opinioni sensibusque aptissimi, quibusque nulli crebrius tum oratoribus tum poëtis in dicendo ac scribendo incidunt: quocirca plenius intelligere, & facilius vsui quotidiano accommodare qui volet, ipsum adeò Rodolphum legat, qui de his præcipit luculentissimè, vt omnia. Tum quæ in eum congessere doctissimi viri exempla. Maximè autem D. Erasmi Rot. Christianæ pietatis & politioris literaturæ vindicis constantissimi, similium & dissimilium liber ad vtrosque locos adiumento fuerit, cùm comparata & similia

pleraque sola tractandi ratione & elocutionis genere distare videantur.

Georgij Maioris de Parabolis Erasmi iudicium.

Extant hoc tempore plerique neque inutiles, neque ineruditi libelli, ex quibus prima illa ætas, in qua iuuẽtus hodie versatur, cùm ad eloquentiam, tum aliarum artium & virtutum cognitionem, non incommodè informari possit. Quibus valde optarim in publicis scholis adiungi quoque Parabolarum Erasmi libellũ, quòd præter elegantiam & lucem, quam orationi afferunt similitudines, ferè insignem etiam aliquam naturæ & optimarum rerum cognitionẽ contineant. Quare existimaui vtilem, vt à studiosis omnib. quàm diligenter euolueretur. Sicut enim ea remedia medici omnium censent esse optima & saluberrima, quæ & morbum tollunt, & valetudinem quàm minimum lædunt: ita hoc doctrinæ genus omnium est præstantissimũ, quod animum rudem tum ad eloquentiã & virtutes informat, tum honesta & liberali eruditione aliqua inficit.

Exemplum parabolæ à formicis desumptæ per Bigem, ad Strotam.

CVncta Cleoneo flagrabant sidere, méque
Vrbe grauem curis sollicitabat amor,
Haud procul egressus sole inclinante, sub vlmo
Longo formicas agmine conspicio.
E foueis pars haurit humum, pars claudit aquarum
Ostia, constructis firmiter aggeribus.
Multæ oris maiora trahunt se forcipe grana,
Auersæ multæ posteriore pede.
Pars humeris molitur opus, pars educat ægras,
Pars effert celebri corpora functa rogo.
Pars hyemis memor instantis, ne rursus in herbam
Humida succrescant semina dente premit.
Quodque magis mirum est, inter tot millia nunquam
Impedit egrediens introeuntis iter.

Quin potius, si quam videat sub pondere victam,
Erigit elapsam, sæpéque fasce leuat.
Cætera quid memorem? quæ concursatio? quanta
Sedulitas? studium quale? quis ordo foret?
Sic mecum: Méne è summo miserabilis vnquam
Eruero? nunquam cura salutis erit?
Tantillæ vt seruent animantes frigore vitam,
Vnanimes agitat quàm grauis ecce labor.
Ast ego diuinę munitus acumine mentis,
Nesciero vitæ consuluisse meæ.
Et quod agunt pleriq; hominũ, magis æquora & vrbes
Circuero, vt grandes accumulentur opes?
Aut ego maluero scrutari pectore, quantum
Distet ab humenti stellifer axis humo?
Vndéque sanguineo minitetur crine cometes?
Vnde pluant lapides, contremat vnde solum?
Quid glomeret nubes, qua vi soluantur in imbres?
Cur medio lateant astra minora die?
Et quibus erumpant agitata tonitrua ventis?
Cur vaga transuerso fulmina calle ruant?
In que cauis voces quæ causa reciprocet antris?
Quid sit fulgetrum, grando, pruina, niues?
Qua virtute leuet cautes magnesia ferrum?
Extinguat tactas qua salamandra faces?
Cur fluat ac refluat, cur nunc sublime feratur,
Nunc humile, & salsa cur eat æquor aqua?
An queat Aeęa consurgere mortuus arte?
An queat in terras carmine luna trahi?
Cur alio lignum mergatur in amne, natent que?
Æra alio, atque alijs sit calor intus aquis?
Scilicet his opus est venturæ ad præmia vitæ,
Scilicet ad superas hinc datur ire plagas,
Diuitiæ nec enim, nec multa peritia rerum,
Sed nos felices mens sine labe facit.
Ergo boni velut agricolę mala germina carpunt,
Plus ferat vt culmo liberiore seges:
Digna ita vindicib. ne nostra sit ignibus arbor,
Strota procuremus vellere quicquid obest:
Vt cum vita breues tolerauerit ista labores,
Aeterna requie detur vtique frui.

INDEX

INDEX PERSONARVM VEL EORVM QVORVM DICTA

referuntur.

D.

FINIS.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

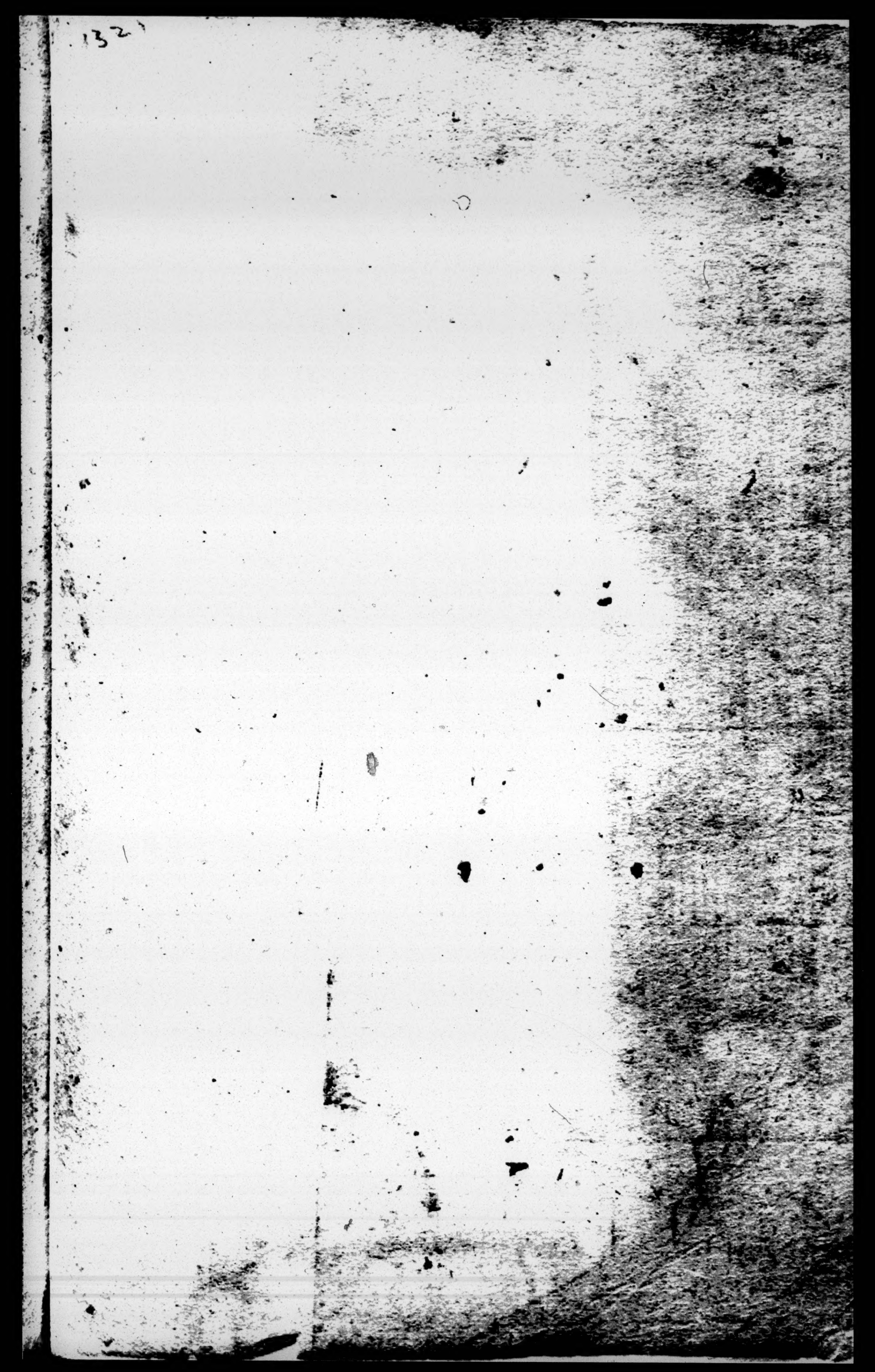
[illegible]

[illegible]

John Gunter

John Gunter
his booke
1687

1687

[illegible]

Book

Books